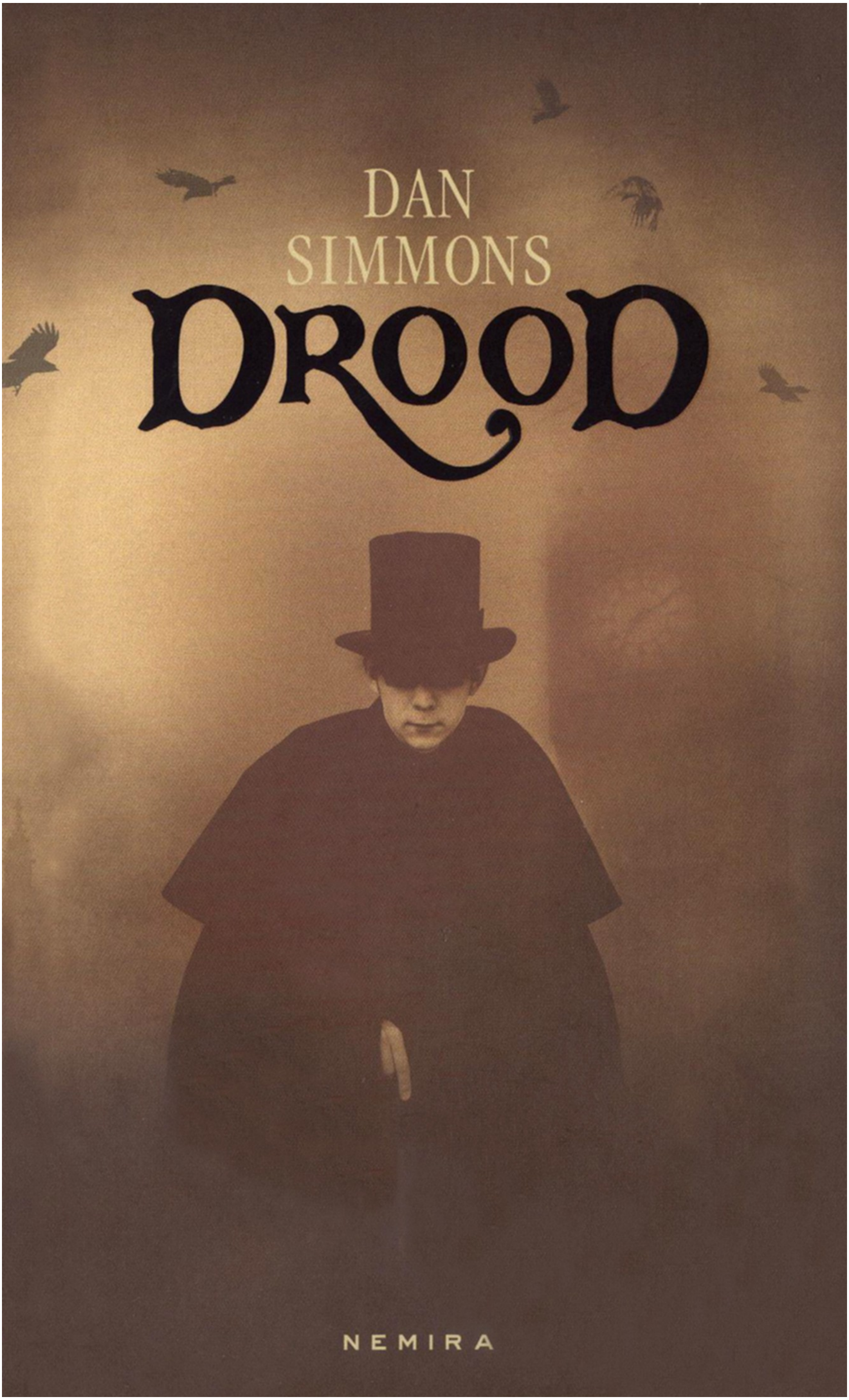

DAN
SIMMONS
DROOD
NEMIRA

DAN
SIMMONS

DROOD

În 1865, când începe povestea, Charles Dickens este un scriitor de succes. Se află în tren, cu o iubită secretă, și nu știe că destinul îi rezervă o surpriză ce-i va schimba existența. Un accident care-l va proiecta într-o viață dublă.

Obsesii macabre ies la iveală: crime, cadavre, cripte sinistre. Astfel începe o incursiune tenebroasă și fascinantă în adâncurile orașului ce se ascunde în Londra subterană. *Drood* imaginează ultimii ani ai cunoscutului scriitor, încercând să elucideze enigme nerezolvate până în zilele noastre.

nemira.ro

ISBN 978-606-579-330-9

9786065793309

Dan Simmons

Drood

Traducere din limba engleză:
Mircea Pricăjan

Dan Simmons s-a născut în 1948 în statul american Illinois şi a crescut în Vestul Mijlociu. În 1970 a absolvit Colegiul Wabash şi a fost recompensat cu Premiul Phi Beta Kappa pentru excelenţă în ficţiune, jurnalism şi artă. A urmat Washington University din St Louis, după care a lucrat optsprezece ani în învăţământul primar. Prima povestire i-a fost publicată în 1982, iar primul roman în 1985. Din 1987 este scriitor liber-profesionist. Dan Simmons a devenit faimos în 1989, când a câştigat premiile Hugo şi Locus cu romanul *Hyperion,* a cărui structură este inspirată din *Decameronul* şi *Povestiri din Canterbury.* Simmons a abordat de-a lungul carierei sale literare diverse genuri, combinându-le uneori în cadrul aceluiaşi volum: science fiction, horror, fantasy şi roman poliţist. Dintre lucrările sale amintim: *Song of Kali* (Premiul World Fantasy, 1986), *Carrion Confort* (premiile Bram Stoker, Locus şi British Fantasy, 1990), *Hyperion* (premiile Hugo şi Locus, 1990, Ignotus, 1991, şi Seiun, 1995), *Entropy's Bed at Midnight* (Premiul Locus, 1991), *Căderea lui Hyperion* (premiile Locus şi SF Chronicle, 1991, British SF, 1992, şi Seiun, 1996), *Prayers to Broken Stones* (Premiul Bram Stoker, 1992), *Summer of Night* (Premiul Locus, 1992), *Children of the Night* (Premiul Locus, 1993), „This Year's Class Picture" (premiile World Fantasy, Bram Stoker şi Sturgeon, 1993, Seiun, 1999), „Death in Bangkok" (premiile Bram Stoker şi Locus, 1994), *Fires of Eden* (Premiul Locus, 1995), *The Rise of Endymion* (premiile Locus şi SF Chronicle, 1998), „Orphans of the Helix" (Premiul Locus, 2000), *A Winter Haunting* (Premiul Internaţional Horror Guild, 2003), *Ilion* (Premiul Locus, 2004).

Cuprins

„Ce a dus la pierzanie geniul bunului Wilkie?
Şoptit-a un demon: «Wilkie! Tu ai o misiune.»”

A.C. SWINEBURNE
Fortnightly Review, noiembrie 1889

1

Numele meu este Wilkie Collins şi, cum am de gând să amân publicarea acestui document cu cel puţin un secol şi un sfert faţă de data dispariţiei mele, presupun că nu îmi recunoaşteţi numele. Unii spun că sunt un om căruia îi plac jocurile de noroc, iar cei care spun asta au dreptate, aşa încât pariul meu cu voi, Dragi Cititori, ar fi că nu aţi citit şi nici nu aţi auzit de vreuna dintre cărţile sau piesele mele de teatru. Poate că voi, britanici sau americani aflaţi la o sută douăzeci şi cinci de ani în viitorul meu, nici nu mai vorbiţi engleza. Poate că vă îmbrăcaţi ca hotentoţii, trăiţi în peşteri luminate cu gaz, călătoriţi cu balonul şi comunicaţi prin gânduri telegrafiate, nezădărniciţi de vreo limbă scrisă ori vorbită.

Chiar şi aşa, aş pune la bătaie averea de care dispun în acest moment, atât cât este ea, şi toate drepturile de autor viitoare pentru piesele şi romanele mele, atâtea câte vor fi acestea, pe faptul că *vă amintiţi* numele şi cărţile, şi piesele, şi personajele inventate de prietenul şi fostul meu colaborator, un anume Charles Dickens.

Aşadar, această istorisire adevărată va fi despre prietenul meu (sau, cel puţin, despre omul care mi-a fost odată prieten) Charles Dickens şi despre accidentul de la Staplehurst care i-a răpit liniştea sufletească, sănătatea şi, unii ar spune în şoaptă, raţiunea. Această poveste adevărată va fi despre ultimii cinci ani din viaţa lui Charles Dickens şi despre tot mai accentuata lui obsesie, din acest răstimp, pentru un om – dacă om a fost – pe nume Drood, dar şi pentru crimă, moarte, cadavre, cripte, mesmerism, opiu, stafii şi străzile şi aleile acelei mahalale infame a Londrei pe care scriitorul a numit-o mereu „Babilonul meu” sau „Marele Cuptor”. În acest manuscris (pe care, cum am explicat deja – din considerente legale, ca şi din cele ce ţin de onoare – am intenţia să-l feresc de ochii tuturor vreme de mai bine de o sută de ani de la propria-mi moarte), voi răspunde la întrebarea pe care poate nimeni dintre cei care au trăit pe timpul nostru nu a ştiut să o formuleze: „A complotat faimosul, adorabilul şi onorabilul Charles Dickens să ucidă o persoană nevinovată, să-i dizolve carnea într-o groapă cu var nestins şi să îngroape ce mai rămăsese din ea, doar nişte oase şi tigva, în cripta unei străvechi

catedrale care jucase un rol important chiar în copilăria lui Dickens? Şi a urzit apoi Dickens să arunce ochelarii, inelele, acele de cravată, butonii şi ceasul de buzunar care aparţinuseră sărmanei victime în fluviul Tamisa? Şi dacă da, fie şi numai dacă Dickens doar *a visat* că a făcut aceste lucruri, ce rol a avut o stafie cât se poate de reală pe nume Drood în declanşarea unei atari nebunii?

Data în care dezastrul s-a abătut asupra lui Dickens a fost 9 iunie 1865. Locomotiva care-i transporta succesul, liniştea sufletească, raţiunea, manuscrisul şi metresa se îndrepta – literalmente – spre o întrerupere a şinelor de cale ferată şi o teribilă prăbuşire.

Nu ştiu dacă voi, Dragi Cititori care trăiţi peste atâţia ani, mai consemnaţi sau ţineţi minte istoria (poate că i-aţi renegat pe Herodot şi Tucidide şi vieţuiţi într-un perpetuu An Zero), însă dacă-n vremurile voastre se mai păstrează un cât de mic sentiment al istoriei, trebuie că ştiţi bine evenimentele importante dintr-un an pe care noi îl numeam 1865 Anno Domini. Unele evenimente, cum ar fi încheierea conflagraţiei fraterne din Statele Unite, erau considerate încărcate cu o mare doză de dramatism şi prezentau mare interes pentru mulţi din Anglia, deşi nu şi pentru Charles Dickens. În pofida imensului său interes pentru America – cum făcuse deja o călătorie acolo şi scrisese cărţi despre ea, chit că acele volume, s-ar putea spune, nu erau tocmai măgulitoare, şi după ce se luptase cu atâta îndârjire ca să primească o compensaţie oarecare în urma piratării operelor sale literare în haosul fostelor colonii, unde dreptul de autor era vorbă-n vânt – pe Dickens îl interesa foarte puţin un război între Nordul îndepărtat şi Sudul şi mai îndepărtat. Totuşi, în 1865, anul Dezastrului de la Staplehurst, Charles Dickens avea motiv să fie într-adevăr foarte mulţumit de viaţa sa.

Era cel mai popular romancier din Anglia, poate din întreaga lume. Mulţi din Anglia şi America îl considerau pe amicul meu ca fiind – în afara lui Shakespeare şi, poate, Chaucer şi Keats – cel mai mare scriitor care a trăit vreodată.

Sigur, eu ştiam că asta era o aiureală, însă popularitatea, cum se spune (sau cum am spus eu), naşte şi mai multă popularitate. Eu îl văzusem pe Charles Dickens blocat într-o privată de la ţară, fără uşă, cu pantalonii în vine, behăind ca o oaie rătăcită să i se aducă nişte hârtie cu care să se şteargă la fund, şi va trebui să

mă iertaţi dacă imaginea asta este mai autentică pentru mine decât aceea a „celui mai mare scriitor care a trăit vreodată”.

În acea zi de iunie din 1865, Dickens avea însă multe motive ca să se simtă mândru de sine.

Cu şapte ani înainte, scriitorul se despărţise de soţia sa Catherine, care în mod evident îl ofensase în cei douăzeci şi doi de ani de căsnicie, aducându-i pe lume, fără a se plânge, zece copii şi suferind mai multe avorturi provocate, tot timpul îndurându-i fiecare hachiţă şi făcându-i toate plăcerile. Toate acestea îi apropiaseră atât de mult pe cei doi soţi, încât, în 1857, pe când făceam o plimbare la ţară, de-a lungul căreia degustaserăm mai multe sticle de vin local, Dickens a găsit de cuviinţă să-mi ofere următoarea descriere a îndrăgitei sale Catherine: „Mi-e foarte dragă, Wilkie, foarte dragă. Dar, una peste alta, e fermecătoare ca o bovină şi mai mult mătăhăloasă decât feminină... un amestec alchimic acru de minte slabă, incompetenţă constantă, inerţie lălâie şi trândăvie pasivă, un terci gros agitat doar de lopata frecventei sale autocompătimiri.”

Mă îndoiesc că prietenul meu îşi mai aminteşte că mi-ar fi spus asta, dar eu nu am uitat.

La drept vorbind, această lamentaţie o descria bine pe Catherine, din punct de vedere domestic. Se pare (de fapt, nu „se pare” deloc – am fost de faţă când a achiziţionat blestemăţia aceea) că Dickens îi cumpărase actriţei Ellen Ternan o brăţară scumpă după montarea piesei noastre *Adâncul îngheţat,* iar idiotul de bijutier livrase podoaba la reşedinţa soţilor Dickens din Londra, Tavistock House, nu la apartamentul domnişoarei Ternan. Ca urmare a acestei greşeli, Catherine o ţinuse întruna, câteva săptămâni bune, numai cu smiorcăieli bovine, refuzând să creadă că brăţara era doar semnul neprihănitei aprecieri a soţului ei faţă de actriţa care făcuse o treabă atât de bună (eu aş spune, de fapt, o treabă cu greu potrivită) în rolul Clarei Burnham, iubita protagonistului din piesa noastră... ba nu, *a mea...* despre o iubire neîmpărtăşită în Arctica.

Este adevărat, cum Dickens a continuat să-i explice profund îndureratei sale soţii în 1858, că autorul avea obiceiul să ofere daruri generoase colegilor săi de scenă şi celorlalţi participanţi la diversele sale aventuri teatrale de amatori. După *Adâncul îngheţat,* el distribuise deja brăţări şi pandantive, un ceas şi un set de trei butoni din email albastru altor membri ai echipei.

Dar, sigur, el nu era îndrăgostit de aceştia. De tânăra Ellen

Ternan însă *era.* Ştiam asta. Catherine Dickens ştia asta. Nimeni nu poate fi sigur dacă Charles Dickens însuşi o ştia. Individul era un creator de ficţiuni atât de convingătoare, fără a mai spune că era unul dintre cei mai încrezuţi oameni care au călcat vreodată pe faţa pământului, încât mă îndoiam că el îşi confrunta şi recunoştea vreodată cele mai adânci motivaţii personale, mai puţin atunci când acestea erau pure ca apa de izvor.

În cazul de faţă, Dickens a fost cel care s-a înfuriat, ţipând şi răcnind la Catherine, care-n scurt timp a făcut o faţă lungă – îmi cer scuze pentru orice conotaţie bovină nepotrivită – spunând că acuzaţiile soţiei sale erau o insultă la adresa purităţii şi strălucitoarei perfecţiuni a Ellenei Ternan. Fanteziile emoţionale, romantice şi, îndrăznesc să spun, *erotice* ale lui Dickens se învârteau întotdeauna în jurul devotamentului cavaleresc şi sfânt faţă de o ipotetică zeitate tânără şi fără prihană, a cărei puritate se afla mereu dincolo de orice atingere. Însă Dickens se poate să fi uitat că nefericita Catherine, a cărei viaţă conjugală era deja pecetluită, urmărise „Unchiul John”, farsa pe care noi o montaserăm (aşa era tradiţia în secolul nostru, înţelegeţi, să prezinţi mereu o farsă dimpreună cu o dramă serioasă) după *Adâncul îngheţat.* În „Unchiul John”, Dickens (46 de ani) juca rolul unui gentleman vârstnic şi Ellen Ternan (18 ani) o juca pe pupila sa. În mod firesc, Unchiul John se îndrăgosteşte lulea de fata care avea mai puţin de jumătate din vârsta sa. Catherine trebuie să fi aflat şi că, deşi eu scrisesem aproape în totalitate drama *Adâncul îngheţat* despre misiunea de căutare a Expediţiei Franklin dată dispărută, soţul ei era cel care concepuse şi hotărâse distribuţia farsei romantice, *asta după ce o cunoscuse pe Ellen Ternan*.

Nu doar că Unchiul John se îndrăgosteşte de fata pe care trebuia să o protejeze, dar o mai şi fericeşte cu, şi citez din indicaţiile scenice ale piesei, „daruri minunate – un colier de perle, cercei de diamant”.

Nu e de mirare, astfel, că atunci când costisitoarea brăţară, destinată lui Ellen, a apărut la Tavistock House, Catherine, aflată între sarcini, şi-a abandonat starea de inerţie lălâie dominată de-o minte slabă şi-a răcnit ca o vacă de lapte cu grumazul prins în jugul unui lăptar galez.

Dickens a reacţionat ca orice soţ prins cu mâţa-n sac. Dar numai dacă acel soţ se întâmplă să fie cel mai popular scriitor din Anglia şi din toată lumea vorbitoare de engleză şi, poate, cel mai mare autor care a trăit vreodată.

Întâi, a insistat asupra unei vizite de curtoazie din partea lui Catherine la Ellen Ternan şi la mama acesteia, pentru a arăta lumii că nu poate exista niciun dram de suspiciune sau gelozie din partea soţiei sale. În realitate, Dickens cerea ca soaţa lui să prezinte public scuze metresei sale – sau cel puţin femeii pe care în scurt timp avea să o aleagă să-i fie metresă, când avea să-şi adune curajul necesar ca să facă aranjamentele necesare. Plângând, îndurerată, Catherine a făcut ce i s-a cerut. S-a umilit ducându-se într-o vizită de politeţe la Ellen şi doamna Ternan.

Asta n-a fost însă de ajuns pentru a potoli furia lui Dickens. Autorul a aruncat-o în stradă pe mama celor zece copii ai săi.

L-a trimis pe Charley, fiul lui cel mare, să trăiască cu Catherine. Pe ceilalţi copii i-a ţinut să locuiască cu el la Tavistock House, iar apoi la Gad's Hill Place. (Întotdeauna am fost de părere că Dickens şi-a iubit copiii până când aceştia au început să gândească şi să ia singuri decizii… cu alte cuvinte, până când ei au încetat să se mai comporte precum Micuţa Nell sau Paul Dombey ori vreun alt construct ficţional al lui… şi atunci s-a plictisit degrabă de ei.)

Scandalul acesta nu s-a terminat aici, desigur – au fost proteste din partea părinţilor lui Catherine, reacţii publice la acele proteste venite de la Dickens şi de la avocaţii săi, declaraţii publice răutăcioase şi tendenţioase din partea autorului, tertipuri avocăţeşti, multă publicitate negativă şi, într-un final, o despărţire irevocabilă impusă soţiei sale. Dickens a ajuns să nu mai comunice deloc cu ea, nici chiar în legătură cu binele copiilor lor.

Toate acestea din partea omului care întruchipa – nu doar pentru Anglia, ci pentru toată lumea – imaginea unui „cămin fericit".

Categoric, Dickens avea pe mai departe nevoie de o femeie în casă. Avea mulţi servitori. Avea nouă copii sub acoperiş şi nu voia să fie deranjat de aceştia, decât atunci când avea dispoziţia necesară de-a se juca împreună cu ei sau să-i legene pe genunchi pentru fotografii. Avea obligaţii sociale. Erau de pregătit meniuri şi liste de cumpărături şi comenzi la florari. Trebuiau supravegheate toate muncile de curăţenie şi organizare. Charles Dickens nu voia să aibă habar de toate aceste amănunte. Doar el era, trebuie să înţelegeţi, cel mai mare scriitor al lumii.

Dickens a făcut ceea ce era evident, deşi vouă sau mie poate

că nu ni s-ar fi părut atât de evident. (Poate că în acel îndepărtat secol XX sau XXI căruia-i încredinţez aceste memorii, chiar *este* cel mai evident lucru. Sau poate că voi, dacă sunteţi deştepţi, aţi renunţat complet la nătânga instituţie a căsătoriei. Cum veţi vedea, eu am evitat să mă însor la viaţa mea, alegând să trăiesc cu o femeie în vreme ce aveam un copil cu alta, iar unii dintre contemporanii mei, spre marea mea plăcere, m-au numit ticălos şi mojic. Dar mă abat de la subiect.)

Aşadar, Dickens a făcut ceea ce era evident. A promovat-o pe Georgina, sora fată-bătrână a lui Catherine, la rolul de soţie-surogat, stăpână a casei şi persoană însărcinată cu disciplina copiilor săi, gazdă a multelor sale petreceri şi dineuri, ca să nu mai amintesc de rolul de sergent-major al bucătarului şi slujitorilor.

Când inevitabilele zvonuri au început să apară – concentrându-se asupra Georginei mai mult decât asupra lui Ellen Ternan, care se retrăsese, s-ar putea spune, din lumina lămpilor cu gaz în umbre – Dickens a cerut să vină un doctor la Tavistock House. Acesta a fost pus să o examineze pe Georgina şi apoi i s-a ordonat să publice o declaraţie, ceea ce a şi făcut, prin care să comunice tuturor că domnişoara Georgina Hogarth era *virgo intacta.*

Şi cu asta, bănuise Charles Dickens, treaba era rezolvată.

Mezina lui avea să-mi spună mai târziu – sau avea să spună în preajma mea, undeva: „Tata era ca un nebun. Povestea asta a adus la suprafaţă tot ce era mai rău – tot ce era mai slab în el. Nu-i păsa nici cât negru sub unghie ce se întâmpla cu noi. Nimic nu putea depăşi suferinţa şi nefericirea din casa noastră.”

Dacă Dickens era conştient de nefericirea lor, sau dacă asta conta pentru el, în eventualitatea că era conştient, nu a lăsat să se vadă. Nici faţă de mine, nici faţă de prietenii săi cei noi şi, în definitiv, mai apropiaţi.

Şi avusese dreptate să presupună că acea criză va trece fără ca să-l abandoneze cititorii. Dacă ei aflaseră măcar de zbuciumul din viaţa sa privată, în mod evident îl iertaseră. El era, la urma urmei, profetul englez al căminului fericit şi cel mai mare scriitor al lumii. Trebuia tratat cu îngăduinţă.

Şi colegii, şi prietenii noştri într-ale literelor au iertat şi au uitat – cu excepţia lui Thackeray, dar asta e o altă poveste – şi trebuie să recunosc că unii dintre ei, unii dintre noi, în sinea lor sau în particular, l-au aplaudat pe Charles fiindcă s-a eliberat de

obligaţiile domestice faţă de o persoană atât de neatrăgătoare, care îl trăgea mereu în jos, ca o ancoră. Despărţirea a fost un licăr de speranţă pentru cei mai blazaţi dintre bărbaţii însuraţi şi ne anima pe noi, burlacii, cu gândul că, poate, era *posibil* să te întorci din ţara aceea nedescoperită a căsniciei din care se spunea că niciun bărbat nu se mai putea înapoia.

Vă rog însă, Dragi Cititori, să ţineţi minte că vorbim despre omul care, cândva mai devreme, cu puţin timp înainte să o cunoască pe Ellen Ternan, în vreme ce făceam amândoi turul teatrelor în căutarea a ceea ce noi numeam „floricele speciale” – acele actriţe foarte tinerele şi foarte frumuşele care răspundeau cerinţelor estetice ale amândurora – îmi spusese: „Wilkie, dacă, între timp, te poţi gândi la orice mod fantastic de petrecere a nopţii, fă-o. Nu-mi pasă ce este. Doar pentru noaptea asta, renunţ la orice principiu! Dacă mintea poate concepe ceva asemănător cu stilul Romei sibarite în zilele de vârf ale desfrâului ei, sunt omul tău.”

Şi pentru un atare sport, eu eram al lui.

N-am uitat de 9 iunie 1865, adevăratul început al acestei cascade de întâmplări incredibile.

Dickens, explicându-le prietenilor că suferea de surmenare şi de ceea ce el numea „piciorul său degerat” încă de la mijlocul iernii, îşi luase o săptămână liberă de la lucrul la volumul *Prietenului nostru comun,* aflat aproape de sfârşit, pentru a se bucura de o vacanţă la Paris. Nu ştiu dacă Ellen Ternan şi mama ei l-au însoţit la plecare. Cert e însă că s-au înapoiat cu el.

O lady pe care nu am întâlnit-o niciodată şi nici nu-mi doresc să o întâlnesc, o anumită doamnă William Clara Pitt Byre (prietenă, mi s-a spus, cu Charles Waterton – naturalistul şi exploratorul care şi-a povestit îndrăzneţele aventuri pe tot cuprinsul globului, dar care a murit în urma unei banale căderi pe proprietatea sa de la Walton Hall cu doar unsprezece zile înaintea accidentului de la Staplehurst, despre fantoma lui spunându-se mai târziu că bântuia moşia sub forma unui bâtlan mare şi sur) adora să expedieze la *Times* bârfuliţe maliţioase. Această ştire răutăcioasă, în care prietenul nostru era remarcat pe un feribot care se deplasa de la Boulogne la Folkestone în acea zi de 9 iunie, a apărut la câteva luni după accidentul lui Dickens:

Alături de el călătorea o lady care nu-i era soţie, nici cumnată, şi totuşi el se preumbla pe punte cu aerul unui om plin de sine până la refuz, fiecare rid de pe chipul său şi fiecare gest al mâinilor sale părând să spună cu trufie: „Uitaţi-vă la mine; bucuraţi-vă din plin de şansa pe care o aveţi. Eu sunt mare, eu sunt unicul *Charles Dickens; orice aleg să fac e justificat de acest fapt.”*

Mi-a ajuns la urechi că doamna Byrne e cunoscută în principal graţie unei cărţi pe care a publicat-o acum câţiva ani, cu titlul *Interioare flamande.* După umila mea părere, femeia ar fi trebuit să-şi păstreze pana otrăvită pentru trăncăneli despre divane şi tapet. Este clar că fiinţele umane nu intră domeniul ei de competenţă.

După ce au debarcat la Folkestone, Dickens, Ellen şi doamna Ternan au luat trenul spre Londra. Pe când se apropiau de Staplehurst, ei călătoreau singuri în vagonul lor de clasa întâi, unul dintre cele şapte de acest fel ale garniturii din ziua respectivă.

Mecanicul mergea cu viteză maximă – în jur de optzeci de kilometri pe oră – când au trecut de Headcorn, la trei şi unsprezece minute după-masa. Se apropiau acum de viaductul feroviar de lângă Staplehurst, cu toate că „viaduct” – numele dat structurii în ghidul oficial al căilor ferate – s-ar putea să fie un cuvânt prea complicat pentru reţeaua de bârne care susţinea grinzile grele de lemn ce se întindeau peste râul Beult, deloc adânc.

Lucrătorii executau o muncă de rutină, înlocuind lemnele vechi de pe porţiunea aceea. O anchetă ulterioară – şi eu am citit rapoartele – a scos la iveală faptul că maistrul consultase orarul greşit şi că nu se aştepta ca trenul să vină decât peste două ore. (Se pare că nu doar călătorii sunt zăpăciţi de orarele căilor ferate britanice, cu nesfârşitele lor sărbători, weekenduri, asteriscuri indicând mareea înaltă şi paranteze ciudate.)

Regulamentul de funcţionare a căilor ferate şi prevederile legale engleze cereau ca un cantonier să fie plasat cu o mie de metri înaintea locului de desfăşurare a unor asemenea lucrări – două şine fuseseră deja ridicate de pe pod şi puse de-o parte a traseului – dar, din cine ştie ce motiv, omul acela, cu steguleţul lui roşu, se afla la doar cinci sute cincizeci de metri de spărtură. Asta nu dădea nicio şansă unui tren care călătorea cu viteza

expresului Folkestone-Londra să oprească la timp.

Mecanicul, văzând că stegulețul roşu era fluturat atât de târziu şi – o privelişte mult mai înfricoşătoare, sunt sigur – observând spărtura în podul din faţă, a făcut tot ce a putut. Poate că în zilele voastre, Dragi Cititori, toate trenurile au frâne care pot fi acţionate de mecanic. Nu acelaşi lucru era valabil în ziua aceea din 1865. Fiecare vagon trebuie frânat individual şi asta doar la comanda mecanicului. Omul a fluierat înnebunit spre paznicii dispuşi cât era trenul de lung ca să acţioneze frânele. N-a ajutat cine ştie cât.

Conform raportului, trenul a mers în continuare cu aproximativ cincizeci de kilometri pe oră până când a ajuns la golul din calea ferată. În mod incredibil, locomotiva *a sărit* peste spărtura de treisprezece metri şi a deraiat pe cealaltă parte a hăului. Dintre cele şapte vagoane de clasa întâi, toate, cu excepţia unuia, au intrat în cădere liberă şi s-au făcut ţăndări în matca mlăştinoasă de jos.

Vagonul care s-a salvat a fost cel în care se aflau Dickens, metresa lui şi mama acesteia.

Cabina paznicilor, aflată imediat după locomotivă, a fost azvârlită spre celălalt mal, trăgând după ea vagonul următor – unul de clasa a doua. Imediat după acesta se afla vagonul lui Dickens, care a ţâşnit parţial peste pod în vreme ce toate celelalte şase vagoane de clasa întâi au zburat pe lângă el şi s-au strivit de pământ. Vagonul lui Dickens a rămas apoi suspendat, legănându-se peste marginea podului, fiind împiedicat să cadă doar de manşonul care îl lega de vagonul clasei a doua. Numai partea din spate a trenului mai rămăsese pe şine. Celelalte vagoane de clasa întâi se prăbuşiseră, se izbiseră cu zgomot şi se rostogoliseră, fiind deformate şi transformate de-a dreptul în aşchii pe terenul mocirlos de jos.

Dickens a scris mai târziu despre momentele acelea, în scrisori către prieteni, dar întotdeauna cu discreţie, având grijă să nu menţioneze niciodată, decât câtorva amici apropiaţi, numele şi identitatea celor doi tovarăşi de drum. Sunt sigur că eu sunt singura persoană căreia i-a spus vreodată povestea întreagă.

„Deodată”, scrie el în cea mai circulată versiune epistolară a întâmplării, *„ne-am desprins de şine şi ne-am îndreptat spre sol aşa cum ar face nacela unui balon pe jumătate gol. Doamna bătrână...* [Aici citim „Doamna Ternan”] ... *a strigat:*

«Dumnezeule mare!» Tânăra lady care o însoţea [aceasta este Ellen Ternan, desigur] *a ţipat."*

Le-am prins pe amândouă,... şi am spus: «Nu ne putem ajuta singuri, dar putem păstra tăcerea şi să nu ne pierdem cumpătul. Vă rog, nu strigaţi!»

Doamna bătrână a răspuns imediat: «Vă mulţumesc. Bizuiţi-vă pe mine. Jur pe sufletul meu că voi păstra tăcerea.» Vagonul s-a înclinat atunci, aruncându-ne pe toţi într-un colţ, şi s-a oprit.

Vagonul era într-adevăr înclinat puternic pe partea stângă. Toate bagajele şi obiectele libere căzuseră pe partea aceea. Pentru tot restul vieţii, Charles Dickens avea să sufere, în mod repetat, de sentimentul puternic că „totul, tot corpul meu este înclinat şi cade înspre stânga".

Dickens îşi continuă istorisirea:

„Le-am spus celor două femei: «Trebuie să fiţi sigure că nu se poate întâmpla nimic rău. Trebuie să fi scăpat de pericol. Vreţi să rămâneţi aici, fără să vă mişcaţi, până ies eu pe geam?»"

Dickens, încă suficient de suplu atunci, la vârsta de cincizeci şi trei de ani, în ciuda „piciorului său degerat" (în calitatea mea de suferind de-o viaţă de gută, care a necesitat administrarea de laudanum vreme de mulţi ani, ştiu să recunosc guta atunci când îi aud simptomele, iar „degerătura" lui Dickens era aproape sigur gută), a ieşit apoi, a făcut un salt periculos de pe treapta vagonului până pe platforma podului, moment în care, spune el, a văzut doi paznici fugind de colo-colo, cuprinşi aparent de confuzie.

Dickens scrie că l-a înşfăcat şi l-a oprit pe unul din ei, zicându-i: *„Uită-te la mine! Stai locului o clipă şi* uită-te la mine, *şi spune-mi dacă nu mă cunoşti."*

„Vă cunoaştem foarte bine, domnule Dickens", *zice el că ar fi răspuns paznicul imediat.*

„Atunci, bunul meu prieten" a strigat Dickens, aproape cu veselie (datorită faptului că fusese recunoscut într-un asemenea moment, poate că ar fi adăugat un suflet meschin precum Clara Pitt Byrne), *„pentru numele lui Dumnezeu, dă-mi cheia ta şi trimite-l aici pe unul dintre lucrătorii aceia, iar eu am să golesc acest vagon."*

Şi atunci, spune Dickens în scrisoarea către prietenii săi, paznicii au făcut ce li s-a cerut, lucrătorii au pus scânduri până la vagon, iar autorul a coborât înapoi în compartimentul înclinat şi s-a târât cât era de lung ca să-şi recupereze jobenul şi sticla de

brandy.

Aş vrea să întrerup aici descrierea oferită de prietenul nostru comun, doar atât cât să spun că, folosindu-mă de numele listate în raportul oficial al căilor ferate, am dat mai târziu chiar de urma paznicului pe care Dickens spune că l-a oprit şi l-a convins la îndeplinirea unei acţiuni atât de folositoare. Paznicul – un anume Lester Smyth – păstra o amintire întrucâtva diferită a acelor momente.

„Încercam să coborâm ca să-i ajutăm pe răniţi şi muribunzi, când un individ care ieşise din vagonul de clasa întâi rămas suspendat a dat fuga la mine şi la Paddy Beale, tot palid şi cu ochii larg deschişi, strigând întruna: «Mă cunoşti, omule!? Mă cunoşti!? Ştii cine sunt??» Recunosc că am răspuns: «Nu-mi pasă nici de eşti Prinţul Albert, colega. Dispari naibii din calea mea.» Nu aşa i-aş fi vorbit în mod normal unui gentleman, da' aceea nu era o zi normală."

În orice caz, Dickens într-adevăr s-a folosit de câţiva lucrători ca să le scoată pe Ellen şi pe doamna Ternan, într-adevăr s-a târât înapoi în compartiment pentru a-şi recupera sticla şi jobenul, într-adevăr şi-a umplut jobenul cu apă înainte să coboare pe malul abrupt şi toţi martorii confirmă că Dickens s-a făcut util printre muribunzi şi morţi.

În cei cinci ani pe care i-a mai trăit după Staplehurst, Dickens n-a spus despre ce a văzut în matca aceea decât un lucru – „Era inimaginabil" – şi la fel despre ce a auzit – „Ininteligibil." Asta din partea unui om despre care toţi spun că a avut cea mai bogată imaginaţie, după Sir Walter Scott, dintre toţi scriitorii Angliei. Şi din partea unui om ale cărui poveşti erau întotdeauna, dacă nu altceva, măcar eminamente inteligibile.

Poate că inimaginabilul a început atunci când el cobora pe malul abrupt. Lângă el a apărut deodată un om înalt şi slab, îmbrăcat cu o pelerină neagră, grea, mai potrivită unei seri la operă decât unei călătorii de după-amiază cu trenul de Londra. Amândoi îşi duceau jobenele în mână, ţinându-se în acelaşi timp de taluz cu mâna liberă, pentru a-şi păstra echilibrul. Silueta aceea, cum mi-a spus Dickens cu o şoaptă guturală mai târziu, în zilele de după accident, când vocea lui „nu mai era a mea", era cadaveric de subţire, aproape şocant de palidă la faţă şi se holba la scriitor cu ochi umbriţi, de sub fruntea înaltă şi albă care se unea cu un scalp pleşuv, alb. Câteva şuviţe de păr încărunţit îi

tresăltau de-o parte şi de alta a chipului care amintea de un craniu. Impresia lui Dickens că vedea o tigvă a fost confirmată, a spus el mai târziu, de nasul scurtat al omului – „mai mult simple crestături negre deschise pe faţa albă ca varul decât un nas adevărat”, aşa l-a descris Dickens – şi de dinţii mici, ascuţiţi şi neregulaţi, foarte distanţaţi, înfipţi în gingii atât de palide, încât erau mai albe decât dinţii înşişi.

Autorul a observat totodată că omului îi lipseau două degete – sau aproape îi lipseau – de la mâna dreaptă, degetul mic şi inelarul, dar şi degetul mijlociu de la mâna stângă. Ce a reţinut îndeosebi atenţia lui Dickens a fost faptul că degetele *nu* fuseseră tăiate de la îmbinare, cum se întâmplă deseori în caz de accident sau intervenţie chirurgicală ulterioară, ci păreau retezate de la jumătatea falangelor. „Ca nişte lumânări de ceară topite parţial”, mi-a spus el mai târziu.

Dickens era şocat în vreme ce el şi individul acela ciudat înfăşurat în pelerină neagră coborau malul abrupt, amândoi folosindu-se de tufe şi bolovani ca să înainteze.

– Eu sunt Charles Dickens, a icnit prietenul meu.

– Daaaa, a zis figura palidă, sunetul alunecându-i printre dinţii mărunţi. Şşşştiu.

Asta l-a tulburat şi mai tare pe Dickens.

– Numele dumneavoastră, domnule? a întrebat în vreme ce alunecau umăr la umăr pe malul de pietre desprinse.

– Drood, a spus omul. Cel puţin, aşa crede Dickens că a spus omul.

Vocea individului palid era tărăgănată şi purta amprenta a ceea ce putea fi considerat un accent străin. Cuvântul a ieşit sunând mai mult a „Dread”[1].

– Vă aflaţi în trenul spre Londra? a întrebat Dickens pe când se apropiau de baza dealului abrupt.

– Spre Limehoussse, a şuierat individul diform în pelerină neagră. Whitechapel. Ratcliff Crossss. Gin Alley. Three Foxess Court. Butcher Row şi Commercial Road. The Mint şi celelalte puricării.

Dickens a ridicat iute privirea la acest recital straniu, dat fiind că trenul lor se îndrepta spre gara din centrul Londrei, nu spre acele alei întunecate din East London. „Puricării” era un termen argotic pentru cele mai abjecte mahalale cu case de închiriat din

[1] „Spaimă”, „groază” (n. tr.).

oraş. De acum ajunseseră la baza dealului şi, fără alte vorbe, acel „Drood” s-a întors cu spatele şi a părut să plutească în umbrele de sub podul feroviar. În câteva secunde, mantaua neagră a omului s-a amestecat cu bezna de acolo.

Trebuie să înţelegi, avea să-mi şoptească Dickens mai târziu, că nici pentru o secundă nu m-am gândit că apariţia aceea stranie era Moartea venită să-şi ia tainul. Şi nici vreo altă personificare a tragediei care se afla în derulare chiar în clipele acelea. Asta ar fi fost prea banal chiar şi pentru ficţiunile mult mai neizbutite decât cele cărora le dau eu viaţă. Recunosc totuşi, Wilkie, a spus el, că m-am întrebat atunci dacă Drood nu era cumva un gropar venit din Staplehurst sau din cine ştie ce cătun din apropiere.

Rămas singur, Dickens şi-a îndreptat atenţia spre carnagiu.

Vagoanele din matca râului şi de pe malurile mlăştinoase nu mai semănau deloc cu ceea ce fuseseră iniţial. Cu excepţia axelor de fier şi a roţilor iţindu-se ici şi colo în unghiuri imposibile din apă, era ca şi când o serie de bungalow-uri din lemn ar fi fost aruncate din cer, aduse, poate, de un uragan american şi făcute fărâme. Şi apoi fărâmele arătau ca şi când ar fi fost aruncate şi fărâmate din nou.

Dickens credea că nimeni n-ar fi putut supravieţui unui asemenea impact, unei asemenea distrugeri, dar strigătele de suferinţă ale celor aflaţi încă în viaţă – întrucât, în fapt, numărul răniţilor îl depăşea cu mult pe cel al morţilor – începuseră să umple valea râului. Acelea nu erau, şi-a spus el atunci, sunete omeneşti. Erau într-un fel infinit mai rele decât gemetele şi strigătele pe care le auzise pe când făcea turul spitalelor supraaglomerate, cum ar fi East London Children’s Hospital din Ratcliff Cross – loc pe care Drood tocmai îl pomenise – unde copiii nevoiaşi şi cei nerevendicaţi de părinţi mergeau să moară. Nu, sunetele acelea te făceau mai mult să crezi că cineva deschisese o poartă spre genunea Iadului însuşi, permiţându-le osândiţilor de acolo să mai strige pentru ultima oară spre lumea muritorilor.

Dickens a urmărit un om care venea împleticindu-se spre el, cu braţele întinse ca pentru o îmbrăţişare de bun venit. Vârful ţestei îi fusese spulberat cam cum ai crăpa coaja unui ou cu lingura, pregătindu-te pentru micul dejun. Dickens putea să vadă bine pulpa gri cu roz sclipind în bolul concav al craniului crăpat. Chipul individului era plin de sânge, iar ochii erau orbite albe

holbându-se printre pârâiaşele stacojii.

Dickens nu s-a putut gândi la nimic altceva de făcut decât să-i ofere omului nişte brandy din sticla sa. Gura sticlei, când s-a desprins de buzele omului, era roşie. Dickens l-a ajutat să se întindă pe iarbă şi a folosit apa din jobenul său pentru a-i curăţa faţa.

– Care este numele dumitale, domnule? a întrebat Dickens.

Omul a spus doar „M-am dus”, şi a murit, ochii lui albi continuând să stea holbaţi către cer, în bălţile lor de sânge.

O umbră a trecut peste ei. Dickens s-a răsucit, sigur – mi-a spus mai târziu – că trebuia să fie Drood, mantia neagră a apariţiei deschizându-se ca aripile unui corb. Era însă doar un nor, care trecea deasupra văii râului, ascunzând soarele.

Dickens şi-a reumplut jobenul cu apă din râu şi a dat peste o lady, căreia îi şiroia şi ei sângele peste faţa plumburie. Era aproape despuiată, cu hainele reduse la câteva fâşii de pânză însângerată, atârnându-i ca nişte bandaje vechi pe carnea sfârtecată. Îi lipsea sânul stâng. A refuzat să se oprească pentru a primi oblojiri din partea scriitorului şi n-a părut să-i audă îndemnurile de a sta jos şi a aştepta ajutor. A trecut pe lângă Dickens într-un fel sprinten şi a dispărut printre cei câţiva copaci care creşteau de-a lungul malului.

A ajutat doi paznici năuci să desprindă trupul strivit al unei alte femei dintr-un vagon spulberat şi să-l aşeze, cu blândeţe, pe pământ. Un om stătea în aval şi striga: „Soţia mea! Soţia mea!” Dickens l-a condus la cadavru. Bărbatul a urlat, şi-a ridicat braţele deasupra capului şi-a fugit bezmetic pe câmpul mlăştinos din vecinătatea râului, unde s-a aruncat la pământ şi a început să se zvârcolească, tot timpul emiţând sunete despre care Dickens avea să spună mai târziu că „erau ca şuierăturile şi gemetele de moarte ale unui vier cu plămânii perforaţi de mai multe gloanţe de calibru mare”. Apoi bărbatul leşinase, prăbuşindu-se în mâl mai mult asemenea cuiva împuşcat în cap decât în plămâni.

Dickens s-a dus înapoi spre vagoane şi a găsit o femeie sprijinită de un copac. Cu excepţia câtorva picături de sânge pe faţă, provenite poate de la o rană superficială la scalp, părea nevătămată.

– Vă aduc nişte apă, doamnă, a spus el.

– Ar fi foarte amabil din partea dumneavoastră, domnule, i-a răspuns ea şi a zâmbit.

La care Dickens s-a tras îndărăt. Femeia îşi pierduse toţi dinţii.

S-a dus la pârâu şi a întors capul cât să vadă o siluetă pe care a luat-o drept Drood – evident, nimeni altcineva nu era atât de neghiob încât să se îmbrace într-o pelerină grea de operă într-o zi călduroasă de iunie – aplecată binevoitor deasupra femeii. Când Dickens s-a întors peste câteva secunde cu jobenul plin de apă de la râu, omul în negru plecase şi femeia era moartă, însă îşi arăta în continuare gingiile zimţate, însângerate, într-o parodie a unui ultim zâmbet.

El s-a întors la vagoanele strivite. Printre fărâmele unuia dintre ele, un tânăr gemea vlăguit. Alţi salvatori alunecau pe pantă în jos.

Dickens a dat fuga să aducă nişte paznici vânjoşi care să-l ajute la scoaterea individului din mormanul de cioburi de sticlă, catifea roşie ruptă, fiare grele şi podeaua de lemn surpată a compartimentului. În timp ce paznicii icneau şi ridicau cadrele grele de geam şi lemnele rupte ale podelei care devenise acum acoperiş, Dickens i-a strâns mâna tânărului şi i-a spus:

– Am eu grijă să ajungi la loc sigur, fiul meu.

– Mulţumesc, a gemut tânărul gentleman rănit, evident ocupant al unui vagon de clasa întâi. Sunteţi foarte amabil.

– Cum vă numiţi? a întrebat romancierul nostru în vreme ce îl transportau pe tânăr, în siguranţă, pe mal.

– Dickenson, a răspuns acesta.

Charles Dickens s-a asigurat că domnul Dickenson era dus sus la linia feroviară, unde sosiseră mai mulţi salvatori, apoi s-a întors la carnaj. A dat fuga de la un rănit la altul, ridicând, consolând, ostoind setea, liniştind, uneori acoperind goliciunea cu orice zdreanţă găsea la îndemână, totul în timp ce verifica alte rămăşiţe de trupuri împrăştiate prin zonă, atât cât să confirme faptul că nu se mai afla cineva printre cei vii.

Câţiva salvatori şi colegi de călătorie păreau la fel de concentraţi să dea ajutor ca autorul nostru, dar mulţi – mi-a mărturisit Dickens mai târziu – nu puteau decât să stea şocaţi pe loc şi să privească. Cei doi care se agitaseră cel mai mult în după-amiaza aceea teribilă, în mijlocul dezastrului şi al gemetelor, au fost Dickens şi bizara făptură care îşi spunea Drood, chiar dacă omul cu pelerină neagră se afla mereu parcă prea departe ca să fie auzit, mereu pe cale să dispară iarăşi din vedere şi părând întotdeauna să plutească mai mult decât să păşească de la un vagon distrus la altul.

Dickens a dat peste o femeie masivă, straiele ţărăneşti şi croiul rochiei dovedind că venea din unul dintre vagoanele de clasă inferioară. Era cu faţa în jos în mlaştină, cu braţele sub corp.

El a rostogolit-o pe spate ca să se convingă că femeia nu mai era printre cei vii, când ochii ei s-au deschis deodată, albi pe faţa acoperită de noroi.

– Am salvat-o! a gemut ea. Am salvat-o de *el!*

Trecu un minut înainte ca Dickens să observe pruncul pe care grăsana îl strângea cu forţă în braţele-i masive, faţa lui mică şi albă îngropată la pieptul planturos al femeii. Copilaşul era mort – fie înecat în mlaştina superficială, fie asfixiat de greutatea mamei lui.

Dickens a auzit un strigăt şuierat, a văzut silueta lui Drood chemându-l din pânzăria de umbre de sub podul frânt şi s-a dus spre el, dar a ajuns înainte la un vagon sfărâmat, răsturnat, unde braţul gol, dar simetric, al unei tinere ieşea din ce mai rămăsese dintr-o fereastră. Degetele ei se mişcau, părând să-l cheme pe romancierul nostru mai aproape.

Dickens s-a lăsat pe vine şi a luat degetele moi în propriile-i mâini.

– Aici sunt, draga mea, a spus el, adresându-se întunericului dinăuntrul micii deschideri care fusese un geam cu doar cincisprezece minute înainte.

A strâns-o de mână şi ea l-a strâns înapoi, recunoscătoare parcă pentru prezenţa lui salvatoare.

Dickens se ghemui, dar nu reuşi să vadă altceva decât tapiserie ruptă, forme întunecate şi umbre adânci înăuntrul micii peşteri triunghiulare a epavei. Nu avea destul loc să-şi îndese nici măcar umerii. Canatul de sus al geamului era aproape lipit de pământul mocirlos. Putea doar să audă respiraţia grăbită şi speriată a femeii rănite acoperind şopotul râului care curgea în apropiere. Fără a se gândi la posibila indecenţă a gestului, i-a mângâiat braţul gol cât de departe se putea întinde înăuntrul epavei prăbuşite. Pe antebraţul ei palid creşteau firişoare roşcate foarte subţiri care străluceau arămii în lumina după-amiezii.

– Văd paznicii şi poate un doctor venind, a spus Dickens în mica deschizătură, strângând-o de braţ şi mână tot timpul.

Nu ştia sigur dacă domnul în costum maro care se apropia, ducând o geantă de piele, era într-adevăr doctor, dar îşi dorea cu ardoare să fie. Cei patru paznici, având cu ei topoare şi rângi,

alergau uşor înaintea gentlemanului în costum elegant care gâfâia să ţină pasul.

– Aici! le-a strigat Dickens.

A strâns-o pe femeie de mână. Degetele ei palide l-au strâns înapoi, arătătorul închizându-se, deschizându-se, apoi adunându-se şi închizându-se din nou în jurul degetelor sale, aşa cum un nou-născut ar strânge instinctiv şi timid mâna tatălui său. Ea nu spunea nimic, dar Dickens îi auzea suspinul din întuneric. Părea aproape un sunet de mulţumire. Îi ţinea mâna cu ambele sale mâini şi se ruga să nu fie grav rănită.

– Aici, pentru Dumnezeu, grăbiţi-vă! a strigat Dickens.

Oamenii s-au strâns în jurul său. Insul tras la patru ace s-a prezentat – era un medic pe nume Morris – şi Dickens a refuzat să renunţe şi la locul de lângă geamul epavei, şi la mâna tinerei lady cât timp cei patru paznici au început să ridice rama geamului, lemnul rupt şi fierul şi să le tragă într-o parte, lărgind spaţiul mic care servise, cine ştie cum, de adăpost şi salvare femeii.

– Cu grijă acum! le-a strigat Dickens paznicilor. Cu mare grijă, fără doar şi poate! Nu lăsaţi nimic să cadă. Aveţi grijă cu rângile!

Ghemuindu-se mai jos pentru a vorbi în spaţiul întunecat, Dickens a strâns cu tărie mâna şi a şoptit:

– Aproape am ajuns la tine, draga mea. Încă un minut. Fii curajoasă!

A primit ca răspuns o ultimă strângere. Dickens a putut să simtă recunoştinţa ei.

– Trebuie să vă retrageţi un minut, domnule, a zis doctorul Morris. Retrageţi-vă doar un minut cât băieţii se opintesc şi ridică, iar eu mă aplec înăuntru ca să văd dacă e prea rănită ca să fie mişcată acum sau nu. Numai un minut, domnule. Sunteţi un gentleman adevărat.

Dickens a mângâiat palma tinerei lady, degetele sale nedorind să-i dea drumul, simţind presiunea finală a despărţirii din partea degetelor ei subţiri, palide, perfect îngrijite, în semn de răspuns. Mintea sa a înlăturat sentimentul foarte real, dar complet nepotrivit, că putea exista ceva excitant la nivel fizic într-un contact atât de intim cu o femeie pe care nici măcar nu o cunoscuse şi al cărei chip nici nu-l văzuse încă.

– Vei scăpa de acolo şi vei fi în siguranţă cu noi într-un minut, draga mea, a spus el şi i-a dat drumul mâinii.

Apoi s-a târât înapoi în patru labe, lăsându-le loc lucrătorilor şi

simţind umezeala mlaştinii cum se infiltra prin genunchii pantalonilor săi.

– Acum! a strigat doctorul, îngenunchind acolo unde fusese Dickens cu o clipă înainte. Puneţi-vă spinările la lucru, băieţi!

Cei patru paznici vânjoşi şi-au pus de-a dreptul spinările la lucru, ridicând întâi cu răngile şi apoi lipindu-se cu spatele de peretele inegal al podelei prăbuşite devenite acum o piramidă grea de lemn. Conul de întuneric s-a lărgit puţin sub ei. Lumina soarelui a iluminat epava. Au icnit încordându-se să ţină dărâmătura sus şi apoi unul dintre ei a mai icnit o dată.

– O, Hristoase! a strigat cineva.

Doctorul a sărit în picioare ca şi când ar fi atins un fir electric. Dickens s-a târât înainte pentru a-şi oferi ajutorul şi privirea i-a căzut într-un sfârşit în acel spaţiu.

Nu exista nicio femeie, nicio fată. Ci doar un braţ gol retezat mai jos de umăr zăcea în cerculeţul deschis în mijlocul dărâmăturilor. Ciotul de os arăta foarte alb în lumina filtrată a după-amiezii.

Toţi au strigat. Au sosit alţi oameni. Instrucţiunile au fost repetate. Paznicii şi-au folosit topoarele şi răngile pentru a desface epava, cu atenţie la început şi apoi cu un abandon teribil, aproape intenţionat distructiv. Restul corpului tinerei pur şi simplu nu era acolo. Nicăieri în acel morman de lemne nu se găsea vreun corp întreg, ci doar fâşii neasortate de haine rupte şi varii bucăţi de carne şi os ciobit. Nu mai rămăsese în urmă nici măcar un rest identificabil din rochia ei. Era doar acel braţ palid terminat cu degetele cadaverice, bine strânse şi acum nemişcate.

Fără alt cuvânt, doctorul Morris s-a întors şi s-a îndepărtat, alăturându-se salvatorilor strânşi în jurul altor victime.

Dickens s-a ridicat în picioare, a clipit, şi-a umezit buzele şi s-a întins după sticla sa cu brandy. Avea gust de cupru. Şi-a dat seama că era goală şi că simţea doar sângele lăsat pe ea de una dintre victimele cărora le-o oferise. S-a uitat de jur împrejur după joben şi atunci s-a dumirit că-l purta pe cap. Apa de râu din el îi udase părul şi-i cursese pe guler.

Veneau noi salvatori şi gură-cască. Dickens şi-a făcut socoteala că nu mai putea fi de mare ajutor. Încet, stângaci, a urcat pe malul abrupt la râului spre platforma unde vagoanele rămase întregi stăteau acum goale.

Ellen şi doamna Ternan şedeau la umbra unor traverse

stivuite, bând cu calm apă din ceşti de ceai pe care li le adusese cineva.

Dickens a dat să se întindă spre mâna înmănuşată a lui Ellen şi atunci şi-a întrerupt mişcarea. În schimb, a spus:

– Cum te simţi, draga mea?

Ellen a zâmbit, însă avea lacrimi în ochi. Şi-a atins braţul stâng într-un loc chiar de sub umăr şi deasupra sânului stâng.

– Puţin învineţită, cred, dar altminteri bine. Îţi mulţumesc, domnule Dickens.

Romancierul a încuviinţat aproape absent, cu privirea concentrată în altă parte. Apoi s-a întors, s-a dus la marginea podului rupt, a sărit cu agilitatea lejeră a celor distraşi pe treapta vagonului de clasa întâi suspendat în aer, s-a târât printr-un geam spart la fel de uşor ca şi când ar fi fost o uşă şi s-a lăsat în jos pe şirurile de scaune ce deveniseră trepte pe suprafaţa acum verticală a podelei compartimentului. Întregul vagon, încă atârnând precar mult deasupra fundului de vale şi legat doar printr-un singur manşon de vagonul clasei a doua aflat sus, pe şine, s-a legănat încet ca un pendul ce vibrează într-un orologiu spart.

Mai devreme, înainte să le salveze pe Ellen şi pe doamna Ternan, îşi recuperase geanta din piele în care ţinea mare parte din manuscrisul celui de-al şaisprezecelea fascicul al *Prietenului nostru comun* la care lucrase în timpul şederii în Franţa, dar acum îşi amintise că ultimele două capitole se aflau în pardesiul său, care încă stătea împăturit pe stativul de deasupra fostelor lor locuri. Stând pe speteaza acelui ultim rând de locuri, în vagonul care se legăna şi scârţâia, cu râul aflat la zece metri sub el reflectând săgeţi de lumină zglobie prin geamurile sparte, şi-a recuperat pardesiul, a verificat dacă manuscrisul era acolo – se udase niţel, dar altfel era intact – şi apoi, stând încă în echilibru pe spetează, a pus hârtiile în buzunarul jachetei.

Întâmplător, Dickens a aruncat apoi o privire drept în jos, prin sticla spartă a uşii din capătul vagonului. Foarte jos, direct sub vagon, un truc al luminii făcându-l să pară că stătea *pe* apă şi nu *în* ea, aparent nepăsător la atâtea tone de lemn şi fier care se legănau deasupra sa, persoana care îşi spunea Drood îşi lăsase capul mult pe spate ca să se uite ţintă la Dickens. Ochii albicioşi ai arătării, în găvanele lor afundate, parcă nu aveau deloc pleoape.

Buzele fiinţei s-au depărtat, gura s-a deschis şi s-a mişcat,

limba cărnoasă a ieşit printre dinţii mici şi s-au auzit sunete şuierate, însă Dickens n-a reuşit să distingă niciun cuvânt peste geamătul metalic al vagonului în legănare şi peste strigătele continue ale răniţilor din valea de jos.

– Ininteligibil, a murmurat Dickens. Ininteligibil.

Vagonul de clasa întâi s-a balansat brusc şi a coborât puţin, pregătindu-se parcă de prăbuşire. Dickens s-a agăţat nepăsător cu o mână de suportul pentru bagaje, pentru a-şi menţine echilibrul. Când balansul a încetat şi el a coborât iarăşi privirea, Drood era deja plecat. Scriitorul şi-a aruncat peste umăr haina cu manuscrisul şi s-a căţărat, ieşind la lumină.

2

Eram plecat din oraş în ziua dezastrului suferit de prietenul meu la Staplehurst, aşa încât abia după trei zile de la accident am primit un mesaj din partea fratelui meu mai mic, Charles, care se căsătorise cu Kate, cea mai mare fiică a lui Dickens, în care mă informa de faptul că romancierul îşi văzuse moartea cu ochii. M-am dus într-un suflet la Gad’s Hill Place.

Presupun, Dragii mei Cititori din viitorul meu postum şi imposibil de îndepărtat, că vă amintiţi de Gad’s Hill din piesa lui Shakespeare, *Henric al IV-lea.* Vă amintiţi de Shakespeare, nu-i aşa, chiar dacă noi, ceilalţi condeieri, ne-am pierdut în negura istoriei? Gad’s Hill e locul unde Falstaff ticluieşte un jaf, dar planul său este zădărnicit de Prinţul Hal şi un prieten care se deghizează în jefuitor, dorind să-l jefuiască pe jefuitor; după ce corpolentul Sir John fuge copleşit de teroare. În versiunea sa retălmăcită a poveştii, Hal şi complicele lui devin patru briganzi, apoi opt, apoi şaisprezece şi aşa mai departe. Există un Han Falstaff foarte aproape de domiciliul lui Dickens şi cred că autorului îi plăcea legătura casei sale cu Shakespeare la fel de mult cât îi plăcea berea care i se servea la han, la capătul lungilor lui plimbări.

Apropiindu-mă de casă cu o trăsură, mi-am amintit că Gad’s Hill Place mai însemna ceva pe filieră sentimentală pentru Charles Dickens, ceva ce preceda cu mult momentul când el cumpărase domeniul cu un deceniu în urmă, în 1855. Gad’s Hill era situat în Chatham, un sat care se îmbina cu oraşul-catedrală Rochester, la aproximativ patruzeci de kilometri de Londra, o

zonă unde scriitorul petrecuse cei mai fericiţi ani ai copilăriei şi una în care se întorcea constant ca adult, hoinărind pe acolo aidoma unui duh fără odihnă care-şi caută locul ultimei bântuiri. Casa în sine – Gad's Hill Place – îi fusese arătată lui Charles Dickens cel de şapte sau opt ani de către tatăl său, cu ocazia uneia dintre nenumăratelor lor plimbări; John Dickens spusese ceva de genul: „Dacă munceşti din greu, băiatul meu, şi dacă eşti consecvent, un asemenea conac ar putea fi al tău într-o bună zi.” După care, în ziua celei de-a patruzeci şi treia aniversări a acelui băiat, în februarie 1855, Dickens îşi dusese nişte prieteni la Chatham pentru una dintre regulatele lui bântuiri sentimentale şi descoperise, spre veritabila sa stupoare, că inaccesibilul conac al tinereţii sale era scos la vânzare.

Dickens a fost primul care a recunoscut că Gad's Hill Place nu era atât un conac, cât o casă de ţară de-un confort mediu – în fapt, fosta locuinţă a autorului de la Tavistock House fusese mai impunătoare – chiar dacă, după achiziţionarea Gad's Hill Place, scriitorul a vărsat într-adevăr o mică avere în renovarea, modernizarea, decorarea, modificarea peisajului şi extinderea lui. La început avusese de gând să folosească visul de opulenţă al răposatului său tată ca proprietate de închiriat, apoi a început să o considere drept casă ocazională de la ţară, însă după neplăcerea amară a despărţirii de Catherine, mai întâi a închiriat Tavistock House şi apoi a scos casa aceea de la oraş la vânzare, făcând din Gad's Hill Place reşedinţa sa principală. (Obiceiul său era însă acela de a ţine mai multe case la Londra pentru vizite ocazionale – şi uneori secrete – inclusiv un apartament deasupra biroului lui de la revista noastră *All the Year Round.)*

Dickens îi spusese prietenului său Wills, după achiziţionarea casei: „Pe când eram doar un copilaş cu primele fantasme ale tuturor cărţilor mele în minte, o priveam ca pe-un minunat conac (ceea ce Dumnezeu ştie că nu este).”

Când trăsura mea ieşi de pe Gravesend Road şi o luă de-a lungul aleii curbate către edificiul din cărămidă roşie, înalt de două etaje, m-am gândit cum umbrele acelea căpătaseră consistenţă pentru sute de mii de cititori şi cum Dickens, la rândul său, locuia acum chiar între pereţii pe care incorigibilul lui tată, un ratat în chestiuni ce ţineau deopotrivă de familie şi de finanţe, îi descrisese odată fiului său ca pe cea mai mare recompensă posibilă a ambiţiei sale domestice şi profesionale.

O slujnică m-a lăsat să intru şi Georgina Hogarth, cumnata lui Dickens şi acum stăpâna casei, m-a întâmpinat.

– Ce face Inimitabilul? am întrebat, folosind porecla preferată a autorului.

– E foarte zdruncinat, domnule Collins, foarte zdruncinat, a şoptit ea şi a dus un deget la buze.

În biroul lui Dickens se intra direct din antreu, prin dreapta. Uşile erau închise, dar ştiam din multele mele vizite şi şederi la Gad’s Hill că acestea erau *întotdeauna* închise, fie că stăpânul lucra, fie că nu.

– Accidentul l-a afectat atât de tare, încât a trebuit să petreacă prima noapte în apartamentul din Londra cu domnul Willis dormind în faţa uşii, a continuat ea în şoaptă ca un sufleor. În caz că ar fi fost nevoie de domnul Willis, înţelegeţi.

Am încuviinţat din cap. Angajat întâi ca asistent la revista *Household Words* a lui Dickens, eminamente practicul şi lipsitul de imaginaţie William Henry Willis – în atâtea feluri opusul agerului Dickens – devenise unul dintre cei mai apropiaţi prieteni şi confidenţi ai faimosului autor, dând la o parte vechi prieteni precum John Forster.

– Astăzi nu lucrează, a şoptit Georgina. Să văd dacă vrea să fie deranjat.

S-a apropiat de uşile biroului cu o evidentă tulburare.

– Cine este? s-a auzit o voce dinăuntru, când Georgina a ciocănit încet.

Am spus „o voce” întrucât nu era vocea lui Charles Dickens. Vocea romancierului, cum şi-amintesc toţi cei care l-au cunoscut mult timp, era joasă, repezită şi apăsată de o uşoară neclaritate pe care mulţi o confundau cu pelticeala şi care îl făcuse pe scriitor, pentru a compensa, să rostească apăsat vocalele şi consoanele, astfel încât vorbirea sa rapidă, dar foarte atentă şi curgătoare, le suna uneori pompos celor care nu îl cunoşteau.

Vocea aceasta nu era deloc aşa. Era glasul tremurat şi firav al unui bătrân.

– E domnul Collins, a spus Georgina spre uşa de stejar.

– Spune-i să se ducă înapoi în camera lui şi să bolească, a hârâit vocea bătrânului dinăuntru.

Am clipit, auzind asta. De când fratele meu mai mare Charles se însurase cu Kate Dickens, cu cinci ani înainte, suferise accese grave de indigestie şi uneori se îmbolnăvise, dar – eram sigur la momentul acela – nu era nimic serios. Dickens era de altă

părere. Scriitorul se împotrivise căsătoriei, era convins că fiica lui preferată se măritase cu Charles – fost ilustrator al cărţilor lui Dickens – doar spre a-i face în ciudă şi-n mod evident se autoconvinsese că fratele meu era pe moarte. Auzisem de curând din sursă sigură că Dickens îi spusese lui Willis că sănătatea scumpului meu frate îl făcea „totalmente nepotrivit pentru orice rol în viaţa asta”, şi chiar dacă nu era adevărat – şi nici nu era! – remarca era înfiorător de aspră.

– Nu, domnul *Wilkie,* a spus Georgina prin uşă, uitându-se temătoare peste umăr, sperând parcă să n-o fi auzit.

– O, a făcut nesigur moşneagul, de ce naiba nu spui aşa?

S-au auzit vagi târşâieli şi râcâieli şi apoi răsucirea unei chei în broască – lucru extraordinar în sine, întrucât Dickens avea straniul obicei de a-şi încuia biroul atunci când *nu* era în el, dar niciodată când *era* – şi uşile au fost date de perete.

– Dragul meu Wilkie, dragul meu Wilkie, a făcut Dickens în felul acela hârâit, deschizând larg braţele, strângându-mă de umărul drept cu mâna stângă pentru scurt timp, iar apoi luând-o de acolo şi ducând-o alături de cealaltă mână a sa care îmi strângea palma cu entuziasm. Am observat că ţinea ceasul de buzunar în mână. Mulţumesc, Georgina, a adăugat absent în vreme ce închidea uşile după noi, fără a le încuia la loc.

A deschis drumul în biroul său întunecat.

Asta era o altă ciudăţenie. Deşi îl vizitasem de multe ori pe Dickens în al său *sanctum sanctorum* de-a lungul anilor, nu văzusem niciodată draperiile trase pe timp de zi peste ferestrele boltite. Acum aşa erau. Singura lumină venea de la lampa de pe masa din mijlocul încăperii; pe biroul aşezat cu faţa spre cele trei ferestre şi amplasat în cotlonul mic creat de ele nu era nicio lampă. Numai câţiva dintre noi avuseseră privilegiul de a-l vedea pe Dickens cufundat de-adevăratelea în actul creaţiei, în acel birou, însă toţi care o făcuserăm trebuie să fi băgat de seamă ironia blândă a faptului că stătea invariabil cu faţa către ferestrele ce dădeau spre grădina sa şi spre Gravesend Road, dar niciodată nu *vedea* nimic din scena ce i se deschidea înainte atunci când ridica privirea de la toc şi hârtie. Scriitorul era rătăcit în lumile pe care le imagina şi era de-a dreptul orb când lucra, mai puţin atunci când se uita în oglinda din apropiere pentru a-şi studia propriile expresii pe când încerca grimase, rânjete, încruntări, reacţii de şoc şi alte mine caricaturale ale personajelor sale.

Dickens m-a tras mai adânc în odaia întunecată şi mi-a făcut semn cu mâna spre un fotoliu de lângă birou. Cu excepţia draperiilor trase, încăperea arăta ca de obicei – totul ordonat şi aranjat într-un fel aproape maniacal (şi fără nicio urmă de praf, chiar dacă Dickens nu permitea niciodată slujitorilor să şteargă praful sau să facă curăţenie în biroul său). Acolo erau masa de lucru cu suprafaţa ei de scris înclinată şi cele câteva ustensile, puţine, aranjate cu grijă, niciodată amestecate, dispuse precum nişte talismane pe partea plană a mesei – un calendar, călimara, pene de scris, un creion şi o radieră ce nu părea să fi fost folosită vreodată, o perniţă cu ace, o mică statuetă de bronz întruchipând două broaşte duelându-se, un cuţit pentru hârtie aliniat *la milimetru,* o frunză aurită cu un iepure stilizat pe ea. Acestea erau simbolurile lui aducătoare de noroc – „accesoriile” sale, cum le numea el, lucruri, mi-a spus el odată, „asupra cărora să mi se odihnească ochii în pauzele de scris” – şi fără ele nu putea să scrie la Gad’s Hill la fel cum nu putea fără penele sale de gâscă.

Mare parte din birou era tapetată cu cărţi, inclusiv rafturi cu cărţi false – majoritatea purtând titluri ironice născocite chiar de Dickens – pe care le comandase pentru Tavistock House şi care acum erau fixate pe dosul uşii, iar adevărata bibliotecă încorporată care înconjura încăperea era întreruptă doar de ferestre şi de un minunat şemineu albastru cu alb, decorat cu douăzeci de plăci ceramice de Delft.

Dickens însuşi arăta aproape şocant de îmbătrânit în după-amiaza aceea de iunie, cu începutul de chelie, ochii afundaţi în orbite şi ridurile de pe faţă accentuate de lumina aspră a lămpii cu gaz de pe masa dindărătul nostru. Se tot uita la ceasul nedeschis.

– Amabil din partea ta că ai venit, dragul meu Wilkie, a hârâit Dickens.

– Aiurea, aiurea, am spus. Aş fi venit mai curând dacă nu eram plecat din oraş, cum sper că te-a informat fratele meu. Vocea ta pare încordată, Charles.

– Ciudată? a întrebat Dickens cu un zâmbet pasager.

– Încordată.

A scos un hohot de râs. De foarte puţine ori când erai cu Charles Dickens se întâmpla să nu-l auzi râzând. Niciodată nu întâlnisem un om mai dornic să râdă. Aproape nicio clipă sau împrejurare nu era atât de serioasă, încât autorul să nu poată

găsi ceva nostim în ea, cum unii dintre noi descoperim, spre jena noastră, la înmormântări.

– *Ciudată* e mai aproape de adevăr, aş spune, a rostit Dickens în felul acela hârşâit, ca un bătrân. Fără-ndoială am adus cu mine vocea altcuiva din scena teribilă a dezastrului de la Staplehurst. Mi-aş dori totuşi ca persoana aceea să-mi dea vocea înapoi şi să şi-o ia pe-a sa… Găsesc că tonul acesta de Micawber bătrân nu mi-e deloc pe plac. Am senzaţia că cineva dă cu şmirghel deopotrivă pe corzile mele vocale şi pe vocalele în sine.

– Altfel eşti nevătămat, prietene? am întrebat, aplecându-mă în faţă în cercul de lumină al lămpii.

Dickens a alungat întrebarea cu o fluturare de mână şi şi-a întors atenţia spre ceasul de aur din mâinile sale.

– Dragul meu Wilkie, azi-noapte am avut cel mai uimitor vis.

– Aşa? am zis compătimitor, presupunând că voi auzi coşmarurile lui inspirate de accidentul de la Staplehurst.

– Era ca şi cum aş fi citit o carte pe care o scrisesem în viitor, a zis el încet, răsucind în continuare ceasul în mâini. Aurul atrăgea lumina unicei lămpi din încăpere. A fost un lucru teribil… despre un om care s-a hipnotizat singur astfel încât el, ori cealaltă persoană creată de sugestiile acelea hipnotice, să poată făptui lucruri teribile, acţiuni de nedescris. Lucruri egoiste, desfrânate, distructive pe care omul – nu ştiu din ce motiv în vis voiam să-i spun „Jasper” – nu le-ar fi făcut niciodată conştient. Şi mai era o altă… creatură… implicată într-un fel.

– Să se autohipnotizeze, am murmurat. Asta nu este posibil, nu-i aşa? Fac apel la lunga ta implicare şi educaţie în arta influenţei magnetice, dragul meu Charles.

– N-am nicio idee. N-am *auzit* să fi fost făcut aşa ceva până acum, dar asta nu înseamnă neapărat că este imposibil. A ridicat privirea. Tu ai fost hipnotizat vreodată, Wilkie?

– Nu, am răspuns cu un râs moale. Deşi câţiva au încercat.

N-am considerat că era nevoie să adaug că însuşi profesorul John Elliotson, fost angajat al University College Hospital şi chiar mentorul şi instructorul personal al lui Dickens în arta mesmerismului, găsise că-i era imposibil să mă supună influenţei hipnotice. Aveam pur şi simplu o voinţă prea puternică.

– Hai să încercăm, a spus Charles, lăsând ceasul să atârne la capătul lănţişorului şi începând să-l legene într-o mişcare de pendul.

– Prietene, am spus, chicotind, dar fără umor, la ce bun,

pentru Dumnezeu? Am venit să aud detaliile teribilului tău accident, nu să particip la jocuri de salon cu un ceas şi…

– Fă-mi pe plac, dragul meu Wilkie, a rostit încet Dickens. Ştii doar că am înregistrat un oarecare succes hipnotizându-i pe alţii – ţi-am povestit, cred, despre lunga şi îndeajuns de reuşita mea terapie prin hipnoză la care am suspus-o pe sărmana Madame de la Rue pe Continent.

N-am putut decât să mormăi dezinteresat. Dickens le povestise *tuturor* prietenilor şi cunoscuţilor săi despre lunga şi obsesiva sa serie de tratamente cu „sărmana” Madame de la Rue. Ceea ce nu ne împărtăşise, lucru care era însă cunoscut tuturor intimilor săi, era că şedinţele sale cu doamna aceea măritată şi evident nebună o făcuseră pe soţia lui, Catherine, atât de geloasă, încât – pentru prima oară, poate, de când erau căsătoriţi – îi solicitase să le întrerupă.

– Te rog să te uiţi la ceas, a spus Dickens în timp ce legăna discul de aur înainte şi înapoi în lumina difuză.

– Nu va merge, dragul meu Charles.

– Ţi se face foarte somn, Wilkie… *foarte* somn… ţi-e greu să ţii ochii deschişi. Eşti la fel de somnoros ca şi când ai fi luat mai multe picături de laudanum.

A fost cât pe ce să râd auzindu-l. Luasem mai multe *duzini* de picături de laudanum înainte să vin la Gad’s Hill, cum făceam în fiecare dimineaţă. Şi chiar adăstasem ca să mai sorb din flaconaşul meu de argint.

– Ţi se face… foarte… somn… a spus monoton Dickens.

Preţ de câteva secunde am încercat să mă supun, doar pentru a-i face pe plac Inimitabilului. Era evident că dorea să-şi ia gândul de la accidentul recent. M-am concentrat asupra ceasului care se legăna. Am ascultat vocea monotonă a lui Dickens. Sincer să fiu, căldura moleşitoare a odăii închise, lumina scăzută, licărul solitar auriu legănându-se înainte şi înapoi, dar mai ales cantitatea de laudanum pe care o înghiţisem în dimineaţa aceea m-au purtat – pentru doar câteva secunde scurte – într-o stare la fel de scurtă de ameţeală.

Dacă mi-aş fi îngăduit, aş fi putut să adorm atunci, chiar dacă nu mă aflam în transa hipnotică pe care Dickens şi-ar fi dorit să mi-o inducă.

În schimb, m-am scuturat de senzaţia aceea de ameţeală înainte să mă copleşească şi am spus repezit:

– Îmi pare rău, Charles. Pur şi simplu nu merge la mine. Am o

voinţă prea puternică.

Dickens a suspinat şi a pus ceasul deoparte. Apoi s-a îndepărtat şi a deschis puţin draperiile. Lumina soarelui ne-a făcut pe amândoi să clipim.

– E adevărat, a zis el. Voinţa adevăraţilor scriitori este prea puternică pentru a fi subjugată de artele hipnozei.

Am râs.

– În cazul acesta, fă-l pe Jasper, personajul tău – dacă vei scrie vreodată romanul acela bazat pe visul pe care l-ai avut – altceva decât scriitor.

Dickens a zâmbit în treacăt.

– Chiar asta am să fac, dragul meu Wilkie.

S-a înapoiat la fotoliul său.

– Cum sunt domnişoara Ternan şi mama ei? am întrebat.

Dickens nu şi-a ascuns o încruntare. Chiar şi faţă de mine, orice discuţie despre aspectul acela secret şi foarte personal al vieţii lui, oricât de cuviincios s-ar fi integrat în conversaţie şi oricât de tare ar fi avut el *nevoie* să vorbească despre asta cu cineva, îl incomoda.

– Mama domnişoarei Ternan a scăpat fără răni fizice, a suferit doar un şoc normal pentru cineva de vârsta ei, a hârâit scriitorul, însă domnişoara Ternan s-a ales, într-adevăr, cu nişte vânătăi destul de serioase şi cu ceea ce doctorul ei sugerează că ar fi o lejeră fractură cervicală sau dislocare a bazei gâtului. Poate întoarce capul, dar gestul îi provoacă mare durere.

– Îmi pare tare rău să aud asta, am spus.

Dickens n-a dezvoltat subiectul. A zis încet:

– Doreşti să auzi detaliile accidentului şi a urmărilor lui, dragul meu Wilkie?

– Fără doar şi poate, dragul meu Charles. Fără doar şi poate.

– Înţelegi că tu vei fi *singura* persoană căreia îi voi mărturisi toate detaliile acelei seri?

– Voi fi onorat să le aud, l-am asigurat. Şi poţi avea încredere în discreţia mea până în mormânt şi dincolo de el.

În momentul acela, Dickens *chiar* a zâmbit – expunerea aceea bruscă, sigură, zglobie şi cumva copilăroasă a dinţilor săi pătaţi prin vălătucii bărbii pe care şi-o lăsase să crească pentru piesa mea *Adâncul îngheţat,* cu opt ani în urmă, şi pe care de atunci nu şi-o mai răsese niciodată.

– Mormântul tău sau al meu, Wilkie? a întrebat.

Am clipit preţ de o clipă, nedumerit sau stânjenit.

– Amândouă, te asigur, am rostit într-un final.

Dickens a încuviinţat şi a început să istorisească hârşâit povestea accidentului de la Staplehurst.

– Dumnezeule mare, am şoptit când Dickens a încheiat, după aproximativ patruzeci de minute. Şi din nou: Dumnezeule mare.

– Întocmai, a zis romancierul.

– Sărmanii oameni, am rostit cu o voce aproape la fel de încordată ca a lui Dickens. Sărmanii oameni.

– Inimaginabil, a repetat el.

Nu-l auzisem niciodată folosind acest cuvânt, dar în istorisirea de faţă trebuie că-l pronunţase de vreo douăsprezece ori.

– Mi-am amintit să-ţi spun că sărmanul om pe care l-am scos din grămada aceea incredibilă de fragmente negre – era blocat cu capul în jos, înţelegi – sângera din ochi, urechi, nas şi gură în vreme ce noi o căutam frenetic pe soţia lui? Se pare că înainte de accident cu câteva minute, omul acela schimbase locul cu un francez căruia nu-i plăcea cu geamul deschis. Pe francez l-am găsit mort. Moartă era şi soţia omului care sângera.

– Dumnezeule mare, am rostit încă o dată.

Dickens îşi trecu o mână peste ochi ca pentru a-i apăra de lumină. Când a ridicat iarăşi privirea, aceasta era de-o intensitate pe care mărturisesc că n-am mai văzut-o niciodată la o altă fiinţă umană. Cum vom vedea în această poveste adevărată pe care v-o împărtăşesc, Dragi Cititori, voinţa lui Charles Dickens nu trebuia pusă sub semnul îndoielii.

– Ce părere ai despre cum l-am descris pe cel care îşi spunea Drood?

Întrebarea hârâită a lui Dickens era blândă şi totuşi foarte serioasă.

– Mi se pare absolut incredibil, am zis.

– Asta înseamnă că *nu* crezi în existenţa lui sau în descrierea pe care i-am făcut-o eu, dragul meu Wilkie?

– Nicidecum, nicidecum, m-am grăbit să răspund. Sunt sigur că aspectul şi comportamentul lui au fost exact cum le-ai descris tu, Charles… observator mai talentat ca tine al caracteristicilor umane bune şi rele, fie ale celor vii ori ale celor înhumaţi cu toate onorurile literare în Westminster Abbey, nu există, prietene… dar domnul Drood este… incredibil.

– Întocmai, a făcut Dickens. Şi acum e de datoria noastră, dragul meu Wilkie – a mea şi a ta – să îl găsim.

– Să-l găsim? am repetat, nevenindu-mi să cred. Pentru numele lui Dumnezeu, de ce să facem asta?

– Domnul Drood ascunde o poveste ce trebuie dezgropată, a şoptit Dickens. Scuză-mi accentele grave din fraza anterioară. Ce căuta omul – dacă om era – într-un tren la ora aceea? De ce, atunci când l-am întrebat, a spus că se ducea la Whitechapel şi puricăriile din East End? Ce urmărea el printre morţi şi muribunzi?

Nu înţelegeam.

– *Ce putea* să fi urmărit, Charles? am întrebat. Nimic altceva decât tine – să ajute şi să consoleze viii şi să găsească morţii.

Dickens surâse din nou, dar nu era pic de căldură sau veselie copilăroasă în zâmbetul acela.

– Se petrecea ceva sinistru acolo, dragul meu Wilkie. Sunt sigur de asta. De mai multe ori, cum ţi-am spus, l-am văzut pe Drood… dacă acesta e numele creaturii… zăbovind în preajma răniţilor, iar mai târziu, când mă duceam să-i îngrijesc, erau morţi.

– Ai spus totodată că şi mulţi oameni pe care *tu* îi salvaseşi, Charles, muriseră când te-ai întors să-i ajuţi.

– Da, a hârâit el cu vocea aceea ciudată, lăsându-şi bărbia în piept. Dar eu nu i-am *ajutat* să treacă pragul în lumea cealaltă.

M-am lăsat pe spate, şocat.

– Dumnezeule mare. Sugerezi că individul acela cu faţă de lepros şi purtând o pelerină de operă chiar… *a ucis…* unele dintre sărmanele victime de la Staplehurst?

– Sugerez că acolo s-a petrecut un fel de canibalism, dragul meu Wilkie.

– Canibalism!

Pentru prima dată m-am întrebat dacă accidentul nu-l afectase cumva mintal pe faimosul meu prieten. Era adevărat că-n timp ce povestea cum decurseseră faptele avusesem serioase dubii faţă de descrierea şi chiar de existenţa acestui „Drood” – omul părea mai mult un personaj dintr-un roman senzaţional de duzină decât vreo persoană reală pe care ai putea-o întâlni în trenul cu plecare din Folkestone – dar pusesem eventualitatea unei halucinaţii pe seama aceluiaşi sentiment de şoc şi dezorientare care îl deposedase pe Dickens de vocea sa. Însă dacă Dickens se gândea la *canibalism,* era cât se poate de posibil ca accidentul să-l fi deposedat şi de uzul raţiunii.

Zâmbea iarăşi la mine şi intensitatea privirii sale era exact de

genul aceleia care făcea atât de mulţi primi interlocutori să creadă că Charles Dickens le putea citi gândurile.

– Nu, dragul meu Wilkie, *nu* sunt deranjat la cap, a spus el cu duhul blândeţii. Domnul Drood era la fel de palpabil ca mine şi ca tine şi chiar mai ciudat – într-un fel indefinibil – decât l-am descris eu. Nici de l-aş fi plămădit drept personaj pentru unul dintre romanele mele nu l-aş fi putut descrie aşa cum l-am întâlnit în carne şi oase – prea ciudat, prea ameninţător, prea grotesc din punct de vedere fizic pentru ficţiune, dragul meu Wilkie. Dar în realitate, cum bine ştii, asemenea apariţii fantomatice *chiar* există. Treci pe lângă ele pe stradă. Le întâlneşti în timpul plimbărilor nocturne prin Whitechapel sau alte părţi ale Londrei. Şi deseori poveştile lor sunt mai ciudate decât orice plăsmuire a unui simplu romancier.

A fost rândul meu să zâmbesc. Puţini îl auziseră vreodată pe Inimitabil referindu-se la sine ca la „un simplu romancier" şi eram cât se poate de sigur că nici acum nu făcuse asta. Se referea la *alţi* „simpli romancieri". La mine, poate. Am întrebat:

– Şi ce propui să facem pentru a-l găsi pe acest domn Drood, Charles? Şi ce ne facem cu el odată ce-i dăm de urmă?

– Ţi-aminteşti când am investigat casa aceea bântuită? a întrebat scriitorul.

Mi-aminteam. Cu mai mulţi ani în urmă, Dickens – în calitatea lui de director al noii reviste *All the Year Round* care o înlocuise pe fosta *Household Words,* după o ceartă cu editorii săi – se încinsese la discuţii cu diverşi spiritişti. Anii 1850 fuseseră o perioadă agitată pentru şedinţe de spiritism şi mesmerism – lucruri în care Dickens nu doar că *credea,* dar pe care le şi practica, dând dovadă de însufleţire – şi alte asemenea fascinaţii pentru energiile invizibile. Deşi scriitorul credea şi se baza pe mesmerism, numit uneori magnetism animalic, şi aşa superstiţios cum ştiam că era în sufletul său (credea cu tărie că vinerea era ziua lui norocoasă, de pildă), alesese (ca editor al noului său jurnal) să se ia la harţă cu diverşi spiritişti. Când unul dintre adversarii săi de dezbatere, un spiritist pe nume William Howitt, a oferit detalii despre o casă bântuită din Cheshunt, aproape de Londra, pentru a-şi sprijini argumentele, Dickens a decis imediat că noi – editorii şi managerii de la *All the Year Round* – trebuia să organizăm imediat o expediţie de investigare a episoadelor de bântuire.

W.H. Willis şi cu mine o luaserăm înainte într-un cupeu, dar

Dickens şi unul dintre colaboratorii noştri, John Hollingshead, făcuseră pe jos cei douăzeci şi cinci de kilometri până în sat. După oarecare dificultăţi în găsirea casei în chestiune (din fericire, Dickens trimisese înainte, cu Willis şi cu mine, un coş cu peşte proaspăt, întrucât nu avea încredere în marfa locală), am găsit în cele din urmă o vilă care se spunea că se afla pe locul aşa-numitei case bântuite şi am petrecut restul după-amiezii şi seara punând întrebări vecinilor, neguţătorilor din apropiere şi chiar trecătorilor, dar într-un final am ajuns la concluzia că „fantomele” lui Howitt erau, în fapt, nişte şobolani şi un slujitor pe nume Frank căruia îi făcea plăcere să vâneze iepuri în crucea nopţii.

Dickens se arătase îndeajuns de curajos în acea expediţie, la lumina zilei şi în compania altor trei oameni, dar auzisem că într-o altă incursiune pe urmele fantomelor, desfăşurată însă pe timp de noapte şi în care investiga un monument presupus bântuit în apropiere de Gad’s Hill Place, scriitorul adusese cu el slujitorii personali şi o puşcă încărcată. Potrivit spuselor mezinului autorului, poreclit Plorn de familie, tatăl lui fusese cât se poate de agitat şi anunţase: „… dacă cineva se ţine de glume şi are cap pe umeri, i-l voi spulbera.” Şi atunci *într-adevăr* auziseră un vaier neliniştitor, un geamăt, un „sunet îngrozitor – un sunet omenesc – şi totuşi un sunet supraomenesc”.

Se dovedise a fi o oaie astmatică. Dickens s-a înfrânat să nu-i spulbere capul. Odată întors acasă, îi tratase pe toţi – slujitori şi copii deopotrivă – cu rom şi apă.

– Casa bântuită ştiam unde se afla, i-am reamintit lui Dickens în ziua aceea de iunie, în biroul său. Pe domnul Drood cum să-l găsim? Unde să-l căutăm, Charles?

Deodată, expresia şi postura lui Dickens s-au schimbat. Chipul parcă i s-a lungit şi s-a zbârcit şi s-a făcut chiar mai palid. Ochii i s-au căscat până au rămas fără pleoape şi albul lor strălucea în lumina lămpii. Atitudinea lui a devenit aceea a unui moşneag gheboşat ori a unui gropar aflat la pândă, ori a unui harpagon. Vocea sa, încă hârşâită, a devenit stridentă şi afectată de un sâsâit, în vreme ce degetele sale lungi şi palide împungeau aerul ca ale unui magician întunecat.

– Spre Limehoussse, a şuierat el, imitându-l pe Drood din povestea dinainte. Whitechapel. Ratcliff Crossss. Gin Alley. Three Foxess Court. Butcher Row şi Commercial Road. The Mint şi celelalte puricării.

Recunosc că mi s-a ridicat părul pe ceafă. Charles Dickens a fost la început, în adolescenţă, chiar înainte să se apuce de scris, un mim atât de priceput, încât tatăl lui îl ducea în puburi pentru a-i imita pe localnicii pe care îi întâlneau în plimbările lor. În momentul acela am început să cred în existenţa unei atari creaturi precum Drood.

– Când? am întrebat.

– În ssscurt tiiimp, a şuierat Dickens, dar zâmbind acum, redevenit el însuşi. Am mai făcut noi astfel de expediţii în Babilon, dragul meu Wilkie. Am văzut Marele Cuptor noaptea.

Aşa era. El fusese dintotdeauna fascinat de măruntaiele oraşului nostru. Iar „Babilonul" şi „Marele Cuptor" erau expresiile favorite ale autorului pentru cele mai sordide mahalale londoneze. Unele dintre aventurile mele nocturne alături de Dickens pe aleile întunecate şi printre cocioabele de acolo, în anii de demult, încă îmi mai tulburau visele.

– Sunt omul tău, dragul meu Dickens, am spus cu entuziasm. Mă voi prezenta la datorie mâine seară, dacă asta îţi este dorinţa.

El a clătinat din cap.

– Trebuie să-mi recapăt vocea, dragul meu Wilkie. Sunt în urmă cu munca la ultimele fascicule din *Prietenul nostru comun.* Şi mai trebuie rezolvate alte lucruri în zilele ce vor veni, inclusiv recuperarea Pacientului. Rămâi peste noapte, domnule? Camera ta e pregătită, ca întotdeauna.

– Vai, nu pot, am spus. Trebuie să mă înapoiez în oraş în după-amiaza asta. Am de rezolvat nişte chestiuni de afaceri.

Nu i-am spus lui Dickens că acele „chestiuni de afaceri" constau în principal în cumpărarea de mai mult laudanum, o substanţă fără de care nu puteam trăi, nici atunci, în 1865, mai mult de o singură zi.

– Prea bine, a zis el, ridicându-se. Îmi poţi face un mare serviciu, dragul meu Wilkie?

– Orice pe lume, dragul meu Dickens, am răspuns. Porunceşte, prietene.

Scriitorul a aruncat o privire la ceas.

– E prea târziu ca să mai prinzi trenul următor care vine de la Gravesend, dar dacă Charley scoate şareta, te putem duce în Higham la timp pentru următorul expres spre gara Charing Cross.

– Merg la Charing Cross?

– Mergi, dragul meu Wilkie, a spus, apucându-mă ferm de umeri pe când ieşeam din întunecimea biroului, apropiindu-ne de lumina mai puternică din holul de la intrare. Îţi voi spune de ce, în drum spre gară.

Georgina n-a ieşit cu noi din casă, însă fiul cel mai mare al Inimitabilului, Charley, venise să petreacă vreo câteva zile în compania tatălui şi a fost trimis să pregătească şareta. Curtea din faţă de la Gad’s Hill era la fel de ordonată ca tot ce se afla sub controlul stăpânului: floarea preferată a lui Dickens, muşcata stacojie, era sădită pe rânduri precise; cei doi cedri de Liban mari erau plantaţi dincolo de peluza tunsă perfect şi acum îşi aruncau umbrele spre est, de-a lungul drumului.

Ceva legat de şirurile de muşcate printre care păşeam apropiindu-ne de Charley şi şaretă mă neliniştea. De fapt, florile acelea îmi făceau inima să bată mai repede şi pielea să mi se-nfioare. Mi-am dat seama că Dickens îmi vorbea.

– … l-am dus cu trenul de urgenţă direct la Charing Cross Hotel, imediat după accident, spunea el. Am plătit două infirmiere să stea cu el, aşa încât să aibă companie zi şi noapte. Mi-aş dori tare mult dacă i-ai putea face o vizită astă-seară, dragul meu Wilkie, pentru a-i transmite complimentele mele şi a-l înştiinţa că de îndată ce voi putea reveni în oraş – cel mai probabil mâine – îl voi vizita în persoană. Dacă infirmierele îţi vor spune că rănile lui s-au agravat, în orice fel, aş considera-o ca pe o favoare personală dacă ai trimite un mesager la Gad’s Hill cu această informaţie imediat ce-ţi va fi posibil.

– Desigur, Charles, am spus.

Mi-am dat vag seama că vorbea probabil despre tânărul pe care-l ajutase ca să fie scos dintre sfărâmăturile de la Staplehurst şi pe care îl instalase apoi, personal, în hotelul de la Charing Cross. Un tânăr pe nume Dickenson. Edmond sau Edward Dickenson, parcă-mi aminteam. O coincidenţă cam mare, dacă te gândeai bine.

Îndepărtându-ne pe alee şi de muşcatele stacojii, sentimentul de panică m-a părăsit la fel de iute şi curios cum mă cuprinsese.

Şareta era mică, dar Dickens insistase să se îndese în ea alături de mine şi de Charley în timp ce tânărul mâna poneiul ca să iasă pe Gravesend Road şi apoi mai departe pe Rochester Road către gara Higham. Aveam timp suficient.

La început, Dickens a fost degajat, discutând cu mine mici

detalii editoriale de la *All the Year Round,* dar pe când poneiul şi şareta au prins viteză, ţinând ritmul cu trăsurile de pe drum – gara Higham aproape că se putea vedea – am remarcat cum chipul scriitorului, încă ars de soarele Franţei, s-a făcut întâi alb şi apoi plumburiu. Broboane de sudoare îi apăruseră la tâmple şi pe obraji.

– Te rog, încetineşte puţin, Charley. Şi nu mai legăna şareta dintr-o parte în alta. E foarte derutant.

– Da, tată.

Şareta încetini până când poneiul ieşi din trap.

Am văzut buzele lui Dickens subţiindu-se tot mai tare, până ce n-au mai fost decât o crestătură palidă.

– Încet, Charley. Pentru numele lui Dumnezeu, mai uşor cu viteza.

– Da, tată.

Charley, la vreo douăzeci şi cinci de ani, arăta la fel de temător ca un băieţandru, pe când se uita cu coada ochiului la tatăl său, care se ţinea strâns acum de marginile atelajului, cu ambele mâini, şi se apleca inutil spre dreapta.

– Mai încet, te rog! a strigat scriitorul.

Şareta se mişca acum în pas uşor, fără-ndoială nu în ritmul constant de şase kilometri şi jumătate pe oră pe care Dickens îl putea menţine – şi chiar îl menţinea – cale de douăzeci şi cinci sau treizeci de kilometri pe zi.

– O să pierdem trenul... a început Charley, uitându-se spre clopotniţele şi turnul depoului din depărtare, apoi consultând din nou ceasul.

– Opreşte! Lasă-mă să cobor, a ordonat Dickens.

Era cenuşiu la faţă, acum, la fel de cenuşiu precum coada poneiului. Coborî împleticit din atelaj şi îmi strânse repede mâna.

– Eu mă întorc pe jos. E-o zi frumoasă pentru plimbare. Să ai o călătorie bună şi te rog să-mi trimiţi veste astă-seară dacă tânărul domn Dickenson are nevoie de ceva.

– Aşa am să fac, Charles. Ne vom revedea curând.

Ultima dată când l-am zărit pe Dickens din spate mi s-a părut că arăta mult mai bătrân decât era în realitate, nu păşea deloc cu obişnuita-i semeţie şi extraordinara-i iuţeală, ci aproape că tatona terenul pe marginea drumului, aplecat tare peste baston, mergând înapoi spre Gad’s Hill.

3

Canibalism.

În tren, îndreptându-mă spre gara Charing Cross, m-am gândit la realitatea aceea stranie şi barbară şi la cuvântul care o denumeşte – canibalismul – şi la cum afectase deja viaţa lui Charles Dickens. (Habar nu aveam la momentul acela cât de teribil – şi de curând – avea să o afecteze pe a mea.)

Întotdeauna existase ceva în fiinţa lui Charles Dickens care reacţiona deosebit de puternic la ideea de canibalism şi la a fi consumat în orice fel. În timpul despărţirii sale publice de Catherine şi al scandalului la popularizarea şi declanşarea căruia el contribuise cel mai mult – deşi n-ar fi recunoscut nici în ruptul capului acest fapt – scriitorul îmi spusese nu o singură dată: „Mă mănâncă de viu, Wilkie. Duşmanii mei, Hogarthii şi publicul dezinformat, care-şi doreşte să creadă în ce e mai rău, mă devorează membru cu membru."

Multe fuseseră momentele în ultima decadă când Dickens mă invitase să îi fiu alături în vreo excursie prin Grădina Zoologică din Londra – un loc unde el se simţea mereu foarte bine – dar oricât de mult iubea el familia de hipopotami şi coteţele de păsări, şi bârlogul leului, ora mesei în sectorul destinat reptilelor era scopul central şi destinaţia vizitei sale. Prietenul meu nu voia să o piardă şi mă zorea, astfel încât să nu întârzie niciodată. Reptilele şi în special şerpii urmau o dietă formată din şoareci şi şobolani mai mari, iar spectacolul părea să-l hipnotizeze pe Dickens (care, hipnotizator el însuşi, refuza categoric ca altcineva să-l hipnotizeze pe el). Rămânea ca vrăjit. În mai multe rânduri – mergând undeva împreună, aşteptând să înceapă o piesă de teatru, chiar şi stând în salonul lui de acasă – Dickens îmi amintea de felul în care, deseori, doi şerpi începeau să devoreze acelaşi şobolan exact în acelaşi timp, până când capul şi coada şi labele din spate ale rozătorului dispăreau în gâtlejurile reptilelor, în vreme ce şobolanul se zbătea, încă viu, picioarele din spate şi din faţă agitându-se în aer chiar în timp ce maxilarele puternice se apropiau de ele.

Cu doar câteva luni înaintea accidentului de la Staplehurst, Dickens îmi mărturisise că vedea mobilierul din casa sa – picioarele căzii de baie, picioarele răsucite ale mesei şi ale scaunelor din diverse odăi, chiar cordelele groase al draperiilor – ca pe nişte şerpi care devorau încet tăblia meselor sau draperiile,

sau cada.

– Când nu mă uit, casa se autodevorează, dragul meu Wilkie, îmi spusese la un punch cu rom.

Îmi mai spusese şi că deseori la un banchet – mai des la banchetele date în cinstea sa – se uita de-a lungul mesei întinse şi îşi vedea colegii şi prietenii îndesându-şi în gură carne de viţel şi de oaie şi de pui şi, pentru un moment, doar pentru o singură secundă teribilă, îşi imagina că tacâmurile care se duceau la gurile acelea erau nişte apendice zvârcolitoare. Dar nu de şoareci ori şobolani, spusese – ci de oameni. Spusese de asemenea că găsea această frecventă iluzie… neliniştitoare.

Canibalismul, la propriu – ori măcar un zvon legat de el – a fost însă cel care a schimbat cursul vieţii lui Charles Dickens în urmă cu unsprezece ani.

În octombrie 1854, întreaga Anglie a fost şocată să citească raportul doctorului John Rae despre ce descoperise în timpul căutărilor sale după Expediţia Franklin, dată dispărută.

Dacă n-aţi auzit niciodată de Expediţia Franklin, Dragi Cititori din secolul viitor, trebuie să vă spun doar că a fost o încercare din partea lui Sir John Franklin şi a o sută douăzeci şi nouă de oameni de a explora Arctica, în 1845, cu două nave oferite de Serviciul de Cercetare al Marinei Regale – HMS *Erebus* şi HMS *Terror.* Acestea au ridicat ancora în mai 1845. Principalele lor ordine erau de a forţa Pasajul Nord-Vest care lega Atlanticul şi Pacificul la nord de colonia noastră din Canada – Anglia visa încontinuu la noi şi mai scurte rute comerciale cu Vestul îndepărtat – şi Franklin, un om în vârstă, era un explorator uns cu toate alifiile. Foarte probabil că se aştepta să înregistreze un succes. Cele două nave au fost văzute ultima dată în golful Baggin, la sfârşitul verii lui 1845. După trei sau patru ani scurşi fără nicio veste din partea expediţiei, chiar şi Marina Regală a început să se îngrijoreze şi au fost organizate diverse expediţii de salvare. Însă cele două nave n-au fost găsite nici până azi.

Parlamentul şi, totodată, lady Franklin au oferit recompense uriaşe. Echipe de căutare, nu doar britanice, ci şi din America şi alte ţări, au străbătut în lung şi-n lat Arcticul în căutarea lui Franklin şi a oamenilor săi. Sau măcar a unui semn legat de soarta lor. Lady Franklin nu rata nicio şansă ca să-şi afirme credinţa că soţul şi echipajele lui erau încă în viaţă şi puţini din guvern ori din Marină îşi doreau să o contrazică, nici chiar atunci când atât de mulţi englezi abandonaseră orice speranţă.

Doctorul John Rae era ofiţer în cadrul Companiei Hudson Bay care plecase spre nord pe uscat şi petrecuse mai multe anotimpuri explorând insule nordice îndepărtate (constând, se spune, din nimic altceva decât grohotiş îngheţat şi nesfârşite dune de zăpadă) şi vastele întinderi de gheaţă ale oceanului pe care *Erebus* şi *Terror* dispăruseră. Spre deosebire de Marina Regală şi de majoritatea căutătorilor, Rae trăise alături de diverşi sălbatici eschimoşi din regiune, le învăţase dialectele şi – în raportul său – cita mărturia multora dintre ei. Se întorsese totodată în Anglia cu varii artefacte – nasturi de alamă, şepci, obiecte de veselă purtând încă însemnul lui Sir John, instrumente de scris – care-i aparţinuseră lui Franklin sau oamenilor săi. În cele din urmă, Rae descoperise rămăşiţe omeneşti, deopotrivă în morminte puţin adânci şi deasupra solului, inclusiv două schelete care rămăseseră de-a dreptul aşezate într-una dintre bărcile de navă legată de o sanie.

Ce a şocat Anglia, dincolo de această teribilă dovadă a sorţii probabile pe care o avusese Franklin, era faptul că, potrivit eschimoşilor chestionaţi de Rae, Franklin şi oamenii lui nu doar că muriseră, dar se şi dedaseră la canibalism în ultimele zile de viaţă. Sălbaticii îi spuseseră lui Rae că întâlniseră tabere ale albilor unde se aflau oase roase, grămezi de membre retezate şi chiar cizme cu carâmb înalt în care se mai găseau oasele piciorului şi ale labei piciorului.

Asta a îngrozit-o pe lady Franklin, desigur, care a respins raportul în întregime (mergând până acolo încât să mai închirieze o navă, cu bani din averea sa tot mai mică, pentru a relua căutarea soţului ei). Şi Dickens a fost scandalizat – dar şi fascinat – de idee.

A început publicarea unor articole cu privire la tragedia aceea, în revista sa de atunci, *Household Words,* dar şi în altele. La început s-a arătat doar circumspect, susţinând că raportul se „pripea… afirmând că oamenii mâncaseră corpurile celor care muriseră dintre tovarăşii lor”. Dickens spunea că cercetase „o sumedenie de cărţi” – deşi nu cita nicio sursă clară – pentru a dovedi că „şansele neagă toate faptul că oamenii sărmanului Franklin ar fi visat că mâncau trupurile tovarăşilor lor”.

Ca urmare a faptului că naţiunea fie începuse să creadă raportul lui Rae (care pretinsese într-adevăr recompensa oferită de guvern pentru aducerea de dovezi concluzive referitoare la soarta lui Franklin) sau să uite, negarea lui Dickens s-a

transformat în furie. În *Household Words,* a lansat un atac distrugător la adresa „sălbaticilor” – cuvânt prin care se referea la toţi cei care nu aveau piele albă, dar în cazul de faţă la eschimoşii uneltitori, mincinoşi şi vicleni alături de care John Rae trăise şi pe care îi chestionase. În vremea noastră, Dickens a fost considerat, desigur, un liberal radical, însă această etichetă n-a fost contestată atunci când a vorbit în numele majorităţii englezilor, spunând: „... noi credem că fiecare sălbatic este în adâncul sufletului pizmaş, prefăcut şi crud.” Era pur şi simplu imposibil, susţinea el, ca oricare dintre oamenii lui Sir John Franklin să-şi fi „prelungit existenţa îmbrăţişând oribila soluţie de a mânca trupurile tovarăşilor lor morţi...”

Apoi prietenul nostru a făcut un lucru foarte ciudat. Din „sumedenia de cărţi” pe care le consultase pentru a-şi susţine opinia, a ales *O mie şi una de nopţi* – una dintre cele mai importante cărţi din copilăria sa, cum îmi spusese în multe rânduri – pentru a-şi dovedi afirmaţia. A scris, rezumând: „În tot ciclul mare al celor *O mie şi una de nopţi,* numai moroilor, negrilor uriaşi cu un singur ochi, monştrilor aidoma unor turnuri enorme şi cu aspect înfricoşător şi jivinelor care pândesc pe malul mării... le este îngăduit să recurgă la a se hrăni cu carne umană sau la canibalism.”

Şi cu asta, basta. *Quod erat demonstrandum.*

Abia în 1856 şi-a dus Dickens campania împotriva practicii de canibalism în rândul nobililor bărbaţi ai lui Sir John Franklin la un nou nivel... unul care avea să mă implice în chip intim.

Pe când petreceam amândoi un sejur în Franţa – Dickens îmi spunea „prietenul lui depravat” în astfel de călătorii, iar perioadele de şedere la Paris erau „periculoasele noastre expediţii” (chit că, deşi îi plăceau viaţa de noapte şi ocazionalele discuţii cu tinerele actriţe, scriitorul nu se folosea niciodată de femeile nopţii la fel ca mine) – a venit cu ideea ca eu să scriu o piesă, care să fie jucată acasă la el, la Tavistock House. Mai precis, trebuia să fie o piesă despre o expediţie pierdută în Arctica precum a lui Franklin, în care englezii să se arate curajoşi şi la înălţime. Totodată, mi-a explicat el, trebuia să fie o poveste despre iubire şi sacrificiu.

– De ce nu o scrii tu, Charles? a fost răspunsul meu evident.

Păi, el pur şi simplu nu putea. Începea să lucreze la *Micuţa Dorrit,* ţinea lecturi publice, se îngrijea de apariţia revistei sale...

Eu trebuia să o scriu. A propus ca titlu *Adâncul îngheţat,* dat fiind că piesa nu va vorbi doar despre sălbăticiile din Nord, ci şi despre adâncimile tainice ale sufletului omenesc. Dickens a spus că mă va ajuta cu scenariul şi că va depune „varii munci editoriale”, ceea ce eu am înţeles imediat ce însemna, şi anume că piesa va fi a sa şi că eu voi fi doar mecanismul care va aşterne cuvinte pe hârtie.

Am consimţit să o fac.

Am început lucrul la Paris – sau mai degrabă *eu* am început lucrul, în vreme ce Dickens îşi băga nasul când şi când, între cine cu prieteni, banchete şi alte ocazii sociale – şi până la sfârşitul acelei veri caniculare din 1856 ne aflam amândoi la casa lui din Londra. Obiceiurile noastre, cele legate de scris şi altele, nu se potriveau mereu. În Franţa, eu mă distram la cazinou până la primele ore ale dimineţii, în timp ce Dickens se încăpăţâna să ia micul dejun între opt şi nouă. Nu o singură dată m-am văzut nevoit să iau micul dejun, constând din *pâté de foie gras,* singur, la ora prânzului. Totodată, atât la Tavistock House, cât şi, mai târziu, la Gad’s Hill, orele de lucru ale lui Dickens erau între nouă dimineaţa şi două sau trei după-masa, şi de la *toţi* cei din casă, rude şi oaspeţi deopotrivă, se aştepta să-şi ocupe timpul în acel interval. Le-am văzut pe fiicele lui Dickens sau pe Georgina prefăcându-se că fac corecturi pe foi în vreme ce Dickens stătea încuiat în biroul său. În momentul acela – era înainte ca al doilea Wilkie Collins să-şi fi făcut apariţia şi să-nceapă să se lupte cu mine pentru masa şi instrumentele mele de scris – eu preferam să lucrez noaptea târziu, astfel încât deseori trebuia să-mi găsesc un ungher în biblioteca din casa lui Dickens unde să pot fuma un trabuc şi să picotesc în intimitate, pe timpul zilei. Şi de nenumărate ori, prietenul meu ieşea pe nepusă masă din biroul său pentru a mă scoate din ascunzătoare şi a-mi ordona să mă întorc la treabă.

Munca mea – munca noastră – la piesă a continuat toată toamna acelui an. Născocisem un personaj principal (ce urma a fi jucat de Dickens, desigur) pe nume Richard Wardour – într-un fel, o combinaţie dintre ceea ce se ştia despre încăpăţânatul Sir John Franklin şi adjunctul său, un irlandez destul de şters pe nume Francis Crozier – şi ideea mea era ca personajul Wardour să fie mai în vârstă, poate nu foarte competent (în definitiv, membrii Expediţiei Franklin muriseră cu toţii, aparent) şi niţel dement. Poate chiar un personaj negativ, într-o anumită măsură.

Dickens a rescris complet această idee, transformându-l pe Richard Wardour într-un personaj tânăr, inteligent, complex, furios, dar – în cele din urmă – dispus întru totul sacrificiului de sine. „Căutând încontinuu, fără însă a găsi vreodată adevărata afecţiune”, aşa stătea scris în notele ample ale lui Dickens pe marginea regândirii eroului său. A scris multe dintre monologurile personajului cu mâna lui şi le-a păstrat pentru sine – ca să vezi! – până la ultimele repetiţii (da, eu am fost unul dintre actorii principali în acea producţie de amatori). Pe când mă aflam doar în vizită sau, dimpotrivă, rămâneam mai mult timp la el acasă, îl vedeam pe Dickens plecând sau încheindu-şi plimbările lungi de treizeci de kilometri, pe câmpiile din Finchley şi Neasden, şi-n tot acest timp repetând monologurile lui Wardour cu glas răsunător – „Tânără, cu chip trist şi blând, cu privire binevoitoare şi fragedă, cu voce limpede şi moale. Tânără şi iubitoare şi milostivă. Păstrez chipul ei în gând, deşi altceva nu pot păstra. Trebuie să bat lumea-n lung şi-n lat – fără odihnă, fără somn şi fără casă – până ce o voi găsi!”

Privind în urmă, e uşor să vezi adevărul şi profunzimea acestor pasaje în Charles Dickens din acel an, când căsnicia lui se apropia de sfârşit (şi asta doar fiindcă aşa alesese el). Scriitorul îşi petrecuse viaţa întreagă aşteptând şi căutând acel chip trist şi blând, cu privire binevoitoare şi fragedă şi voce limpede şi moale. Pentru Dickens, imaginaţia sa a fost întotdeauna mai reală decât viaţa cotidiană, şi trăia în închipuire cu femeia aceea reală, virginală, atrăgătoare, tânără, frumoasă (şi milostivă) încă din tinereţe.

Piesa mea a avut premiera la locuinţa lui Dickens de la Tavistock House, în 6 ianuarie 1857 – A Douăsprezecea Noapte, pe care Dickens o sărbătorea fără greş, dedicându-i de fiecare dată un program special, şi-n acelaşi timp a douăzecea aniversare a fiului său, Charley. Autorul nu precupeţise niciun efort pentru a face experienţa aceea una cât mai profesionistă posibil: adusese tâmplari care să transforme odaia de studiu de acasă într-o sală de teatru în care să încapă comod mai bine de cincizeci de oameni; demontase o scenă mică ce se afla deja acolo şi o înlocuise cu una având dimensiunile unei scene adevărate de teatru, plasând-o înaintea bovindourilor; ceruse să fie compusă o melodie pentru deschiderea piesei şi angajase o orchestră care să o interpreteze; angajase profesionişti care să conceapă şi să picteze decorul scenic laborios; cheltuise o mică

avere pe costume – mai târziu s-a bătut cu cărămida în piept că noi, „exploratorii polari” din piesă, ne-am putea duce din Londra direct la Polul Nord în costumaţia autentică pe care o purtam; şi, în cele din urmă, supraveghease personal iluminatul cu gaz al scenei, realizând în acelaşi timp efecte de lumină elaborate care să poată imita fiecare oră a unei zile polare, seara şi noaptea luminată de soare în Cercul Arctic.

Dickens însuşi a adăugat o notă stranie, intensă, prost jucată şi totuşi de un realism incredibil de puternic acelui rol în esenţă melodramatic. Într-o scenă, în care mai mulţi dintre noi încercam să-l împiedicăm pe „Wardour” să fugă cuprins de suferinţă de pe scenă, autorul ne-a avertizat că are de când să „se lupte cu toate forţele” şi că va trebui să ne folosim toate resursele fizice pentru a-l opri. Asta s-a dovedit a fi o litotă. Mai mulţi dintre noi ne-am ales cu vânătăi şi am încasat lovituri zdravene încă dinainte să fi isprăvit cu repetiţiile. Fiul său Charley i-a scris apoi fratelui meu: „După o vreme, s-a lansat în luptă cu atâta hotărâre, încât chiar a trebuit să ne batem, ca nişte boxeri, cât despre mine, fiind conducătorul echipei de atac şi aflându-mă în miezul luptei, am fost aruncat în toate direcţiile şi, până să vină seara primei reprezentaţii, m-am umplut de două sau trei ori de vânătăi serioase.”

În seara premierei, prietenul nostru comun John Forster a citit prologul pe care Dickens îl scrisese în ultima clipă, străduindu-se, cum deseori a făcut în cărţile sale, să fie înţeles de toţi, oferind pe tavă comparaţia dintre adâncimile ascunse ale sufletului omenesc şi adâncimile teribile de gheaţă ale Nordului Arctic…

ca tainele enormului Profund
Din noi, o mână dârză să atingă,
Să simtă gheaţa ce-n suflet oamenii ascund,
Cătând la polul său din nord s-ajungă,
Oroarea crivăţului din adânc să îmblânzească
Şi pojghiţa Adâncului îngheţat *să o topească.*

Trenul ajunsese la Londra, dar eu n-am mers mai departe spre Charing Cross. Nu încă.

Blestemul vieţii mele era – este şi va fi mereu – guta reumatică. Uneori îmi afectează piciorul. Cel mai adesea se mută la cap, fixându-se deseori ca o ţepuşă de fier înroşit în spatele ochiului drept. Fac faţă acestei dureri constante (şi chiar *este*

constantă) graţie voinţei mele puternice. Şi administrării de opiu sub formă de laudanum.

În ziua aceea, înainte de a vedea mai departe de sarcina pe care o primisem de la Dickens, am luat o birjă din gară – mă simţeam prea rău ca să merg pe jos – până la mica prăvălie a unui spiţer situată după colţ de casa mea. Spiţerul în cauză (precum alţi câţiva din oraş şi de aiurea) avea cunoştinţă de lupta mea cu durerea şi mi-a vândut leacul calmant în cantităţi rezervate în general medicilor sau – ca să fiu mai clar – mi-a vândut laudanum cu sticla.

Îndrăznesc să presupun, Dragi Cititori, că laudanumul mai este folosit şi în zilele voastre (doar dacă medicina n-a descoperit un leac comun chiar mai eficient), dar în caz că nu este, îngăduiţi-mi să vă descriu medicamentul.

Laudanumul este pur şi simplu tinctură de opiu distilată în alcool. Înainte de a-ncepe să-l cumpăr în cantităţi mari, amestecam – urmând sfatul medicului şi prietenului meu Frank Beard – doar patru picături de opiu într-un pahar de vin pe jumătate plin sau plin de-a binelea. Apoi am trecut la opt picături. Apoi la opt sau zece picături de două ori pe zi cu vin. În cele din urmă, am descoperit că laudanumul, opiu şi alcool amestecate în cantităţi egale, se pare, era mai eficient împotriva unei atari dureri neîntrerupte. În lunile din urmă începusem, ceea ce avea să devină un obicei pentru toată viaţa, să ingerez laudanum pur dintr-un pahar sau direct din sticlă. Mărturisesc că odată când am băut un pahar întreg acasă în faţa faimosului chirurg Sir William Fergusson – o persoană de la care fără-ndoială mă aşteptam să înţeleagă această necesitate – doctorul a exclamat că o cantitate atât de mare administrată o dată ar fi trebuit şi ar fi putut să omoare pe oricine de la masă. (Aveam opt oaspeţi bărbaţi şi o femeie în seara cu pricina.) După incident, am păstrat secretul cantităţii de leac pe care îl iau, nu însă şi faptul că apelez regulat la această binecuvântată medicaţie.

Vă rog să înţelegeţi, Dragi Cititori din viitorul meu postum, că toţi folosesc în zilele mele laudanum. Sau aproape toţi. Tata, care nu avea încredere în niciun medicament, în ultimele lui zile consuma cantităţi uriaşe de Picăturile lui Battley, o soluţie concentrată de opiu. (Şi sunt convins că durerea cauzată de guta mea reumatică e cel puţin la fel de păcătoasă, dacă nu şi mai păcătoasă, decât suferinţele lui pe patul de moarte.) Mi-amintesc de poetul Coleridge, un prieten apropiat al părinţilor mei,

plângând în casa noastră din pricina dependenţei sale de opiu şi mi-amintesc cum îl dojenea mama. În acelaşi timp, aşa cum le-am reamintit puţinilor prieteni care au fost atât de lipsiţi de tact încât să se arate deranjaţi de propria-mi dependenţă faţă de acest leac important, Sir Walter Scott folosise cantităţi mari de laudanum când scrisese *Mireasa din Lammermoor,* în vreme ce contemporani cu mine şi cu Dickens, precum prietenul nostru apropiat Bulwer-Lytton şi De Quincey, luau doze mult mai mari decât mine.

În după-amiaza aceea m-am înapoiat acasă – una dintre cele două case ale mele – la Melcombe Place nr. 9, cum ieşi din Dorset Square, ştiind că de acolo lipseau Caroline şi fiica ei Harriet, şi am ascuns noul flacon de laudanum, dar nu înainte să beau două pahare pline din el.

În câteva minute eram din nou eu însumi... sau atât de aproape de propria-mi persoană cât puteam fi în vreme ce durerea cauzată de guta reumatică încă lovea în ferestrele şi zgâria în uşa fiinţei mele fizice. Într-un sfârşit, zgomotul de fundal al durerii a fost redus de narcotic suficient cât să mă pot concentra iarăşi.

Am luat o trăsură spre Charing Cross.

Adâncul îngheţat fusese o mare reuşită.

Acţiunea primului act se desfăşoară în Devon, unde frumoasa Clara Burnham – jucată de Mamie, fiica mai atrăgătoare a lui Dickens – este chinuită de teama pentru logodnicul ei neînfricat, Frank Aldersly (jucat de mine, în primele zile ale bărbii mele de-acum). Aldersly fusese plecat într-o expediţie polară menită, precum adevărata expediţie a lui Sir John Franklin, să forţeze Pasajul Nord-Vest şi ambele ambarcaţiuni – HMS *Wanderer* şi HMS *Sea-mew* – nu mai fuseseră văzute de mai bine de doi ani. Clara ştie că, în expediţie, comandantul lui Frank este căpitanul Richard Wardour, a cărui cerere în căsătorie ea a respins-o. Wardour nu cunoaşte adevărata identitate a rivalului care a cucerit-o pe Clara înaintea sa, dar a jurat să-l ucidă pe individ cum îl va vedea. Personajul meu, Frank Aldersly, este, la rândul său, complet neştiutor în ceea ce priveşte dragostea pe care Richard Wardour i-o poartă logodnicei sale.

Ştiind că cele două vase sunt aproape sigur împotmolite împreună în gheţuri, pe undeva prin Arctica, Clara suferă cumplit la gândul că cine ştie ce întâmplare va face ca iubiţii ei să afle

unul de celălalt. Astfel încât sărmana Clara nu trăieşte doar cu groaza efectului pe care Arctica – vremea, bestiile şi sălbaticii de acolo – l-ar putea avea asupra logodnicului ei, ci mai ales cu spaima a ceea ce i-ar putea face Richard Wardour scumpului ei Frank, dacă ar descoperi adevărul.

Neliniştile Clarei devin şi mai mari atunci când infirmiera ei, Esther, care are darul clarviziunii, împărtăşeşte viziunile ei sângeroase în apusul purpuriu din Devon. (Cum am amintit mai înainte, Dickens făcuse tot ce-i stătuse în puteri ca să creeze efecte speciale, în sala de teatru încropită într-o odaie la Tavistock House, care să imite în chip realist lumina soarelui la orice oră din zi.)

– Văd mielul în ghearele Leului… geme Sora Esther cufundată în transa ei premonitorie. Păsăroiul tău frumos singur cu uliul – te văd pe tine şi pe toţi din jurul tău plângând… Sânje! Urma tu o porţi – O, copchilu' meu, copchilu' meu – urma sânjelui ăla tu o porţi!

Numele tânărului era *Edmond* Dickenson.

Dickens spusese că a pus la dispoziţia rănitului o cameră la Charing Cross Hotel, dar în fapt era un apartament mare. O infirmieră vârstnică şi nu foarte atrăgătoare care se instalase în living m-a condus la invalid.

Judecând după cât de greu zisese prietenul meu că îl scoseseră pe tânărul Dickenson din epavă, fără a mai aminti de felul melodramatic în care autorul vorbise despre sânge, haine sfâşiate şi necesitatea ca tânărul să fie pus sub îngrijire medicală, mă aşteptam să găsesc un om aproape mort, înfăşurat în bandaje şi imobilizat cu atele şi ghipsuri ridicate pe cabluri şi echilibrate cu contragreutăţi. Totuşi, tânărul Dickenson, deşi îmbrăcat în pijama şi cu un halat, stătea în şezut şi citea în pat atunci când am fost condus înăuntru. Dulapul din încăpere şi noptierele de lângă pat erau pline de flori, inclusiv o vază cu muşcate purpurii care mi-au retrezit în parte sentimentul de panică pe care îl simţisem în curtea de la Gad's Hill Place.

Dickenson era un june molatic, avea în jur de douăzeci sau douăzeci şi unu de ani, cu o faţă rotundă, obraji rozalii, păr nisipiu rar şi frunte roz lată, ochi albaştri şi urechi la fel de delicate ca nişte scoici mititele. Pijamaua sa părea a fi din mătase.

M-am prezentat, i-am explicat că sunt trimisul domnului

Dickens, venit să mă interesez de starea de sănătate a tânărului gentleman, şi-am fost cât se poate de surprins atunci când Dickenson a bombănit:

– O, domnule Collins! Sunt extrem de onorat să primesc vizita unui scriitor atât de faimos! Mi-a plăcut foarte mult *Femeia în alb,* romanul dumneavoastră în foileton din *All the Year Round,* imediat după încheierea *Poveştii despre două oraşe* a domnului Dickens.

– Vă mulţumesc, domnule, am spus, aproape îmbujorându-mă auzind complimentul. E adevărat că *Femeia în alb* avusese un imens succes, vânzând mai multe exemplare din revistă decât majoritatea poveştilor în foileton ale lui Dickens. Sunt foarte bucuros că v-au plăcut modestele mele încercări, am adăugat.

– O, da, a fost minunată, a zis tânărul Dickenson. Sunteţi *atât de norocos* să aveţi pe cineva precum domnul Dickens ca mentor şi editor.

L-am fixat un moment lung pe tânăr cu privirea, însă tăcerea mea de piatră a trecut neobservată, întrucât Dickenson a continuat să turuie despre accidentul de la Staplehurst, ce îngrozitor fusese, iar apoi despre incredibilul curaj şi generozitatea lui Charles Dickens.

– Sunt sigur că astăzi n-aş fi în viaţă dacă domnul Dickens nu m-ar fi găsit printre rămăşiţele trenului – atârnam literalmente cu capul în jos şi-mi era aproape imposibil să respir, domnule Collins! – iar el nu m-a părăsit până când nu au venit paznicii să ajute la scoaterea mea din sfărâmăturile acelea teribile şi a supravegheat modul în care ei m-au dus sus pe platformă, unde răniţii erau pregătiţi pentru evacuare. Domnul Dickens a stat alături de mine în timpul drumului până la Londra, în trenul de urgenţă din după-amiaza aceea, şi – cum vedeţi! – a insistat să mă instaleze în odaia aceasta minunată şi să-mi ofere îngrijire de specialitate până ce-mi voi reveni complet.

– Nu sunteţi grav rănit? am întrebat pe un ton perfect plat.

– O, nu, nicidecum! Am doar picioarele, şoldurile, braţul stâng, pieptul şi spatele pline de vânătăi. N-am putut să umblu trei zile după accident, dar astăzi sora m-a ajutat până la toaletă şi înapoi şi a fost o expediţie încununată de succes!

– Mă bucur nespus, l-am asigurat.

– Mă aştept ca mâine să mă întorc acasă, a bolborosit tânărul. Nu voi putea niciodată să-l răsplătesc pe domnul Dickens pentru generozitatea de care a dat dovadă. Mi-a salvat cu adevărat

viaţa! Şi m-a invitat la locuinţa sa din Gad's Hill să sărbătorim Anul Nou!

Atunci era 12 iunie.

– Minunat, am zis. Sunt sigur că Charles înţelege valoarea vieţii la salvarea căreia a ajutat. Spuneţi că mâine plecaţi acasă, domnule Dickenson... pot să întreb unde staţi?

Tânărul turui mai departe. Se pare că era orfan – condiţie a unei fiinţe umane preferată de Charles Dickens, de-ar fi să judecăm după *Oliver Twist* sau *David Copperfield,* sau *Casa umbrelor,* sau după oricare alta dintre poveştile sale – dar îi fuseseră lăsaţi nişte bani printr-o metodă succesorală labirintică à la Jarndyce-şi-Jarndyce[2] şi îi fusese atribuit un tutore care locuia pe o moşie din Northamptonshire ce ar fi putut sluji foarte bine ca model pentru Chesney Wold[3]. Tânărul Dickenson preferase în schimb să locuiască în nişte odăi modeste, pe care le închiriase în Londra, unde stătea singur, avea puţini (aproape deloc) prieteni, studia te miri ce instrument muzical şi învăţa te miri ce meserie, fără vreo intenţie serioasă de-a ajunge la performanţă sau de-a practica vreuna din ele. Dobânda pe care i-o aducea moştenirea îi permitea să-şi cumpere hrană şi cărţi, şi bilete de teatru şi, din când în când, îi permitea câte o vacanţă la malul mării – era propriul lui stăpân.

Am discutat despre teatru şi literatură. Se vădi că tânărul domn Dickenson, abonat la fostul jurnal al lui Dickens, *Household Words,* ca şi la cel prezent, *All the Year Round,* citise şi admirase naraţiunea mea „Povestea călătorului despre un pat teribil de straniu" care apăruse acolo.

– Dumnezeule mare, tinere, am exclamat. Asta a fost publicată acum aproape cincisprezece ani! Pe-atunci tu probabil că nu aveai mai mult de cinci ani!

Tânărul Dickenson a început să roşească de la vârfurile urechilor sale ca nişte scoici, apoi i s-au îmbujorat obrajii şi roşeaţa a urcat ca iedera căţărătoare prin scobitura de la tâmple spre curbura lungă a frunţii sale palide. Am văzut roşeaţa întinzându-se chiar şi pe sub părul lui subţire, galben-pai.

---

[2] Un caz succesoral din romanul *Casa umbrelor*, a cărui rezolvare a fost tărăgănată atât de mult în justiţie, încât, la momentul pronunţării sentinţei, din suma transmisă prin moştenire n-a mai rămas nimic (n. tr.).

[3] Reşedinţa soţilor Dedlock în romanul *Casa umbrelor* (n. tr.).

– Aveam de fapt şapte ani, domnule, a zis orfanul. Dar tutorele meu, domnul Watson – un politician cât se poate de liberal – avea în bibliotecă exemplare legate în piele atât ale revistei *Punch,* cât şi ale unor jurnale precum *Household Words.* Dragostea mea de acum pentru cuvântul scris s-a format şi a fost confirmată în încăperea aceea.

– Nu, zău, am zis. Ce interesant!

Intrarea mea în redacţia *Household Words* în urmă cu cincisprezece ani însemnase pentru mine cinci lire pe săptămână în plus. Pentru orfanul din faţa mea însemnase, aparent, totul. Putea aproape să recite din memorie cartea mea *After Dark* şi s-a arătat mirat, cum mă şi aşteptam, când i-am spus că poveştile ce alcătuiau acel volum se bazau în mare parte pe jurnalele mamei mele şi pe un manuscris mai formal în care ea îşi notase amintirile despre cum a fost să fie soţia unui pictor faimos.

S-a dovedit că tânărul Edmond Dickenson, în vârstă de treisprezece ani, călătorise la Manchester cu tutorele său pentru a vedea reprezentaţia cu *Adâncul îngheţat* ce s-a ţinut în uriaşa New Free Trade Hall, în 21 august 1857.

Actul al doilea din *Adâncul îngheţat* se desfăşoară în regiunile arctice, unde Dickens-Wardour şi secundul său, locotenent-comandantul Crayford, iau în discuţie şansele lor slabe de supravieţuire, dat fiind că aveau să se confrunte cu frigul şi foamea.

„Să nu cedezi niciodată stomacului tău şi, astfel, stomacul tău va ajunge să-ţi cedeze ţie”, îl povăţuieşte bătrânul explorator pe Crayford. O asemenea fermitate – o voinţă ce nu acceptă supunere – venea nu doar de sub pana lui Charles Dickens, ci direct din sufletul său.

Wardour spune mai departe că adoră pustiurile Arcticii tocmai „fiindcă aici nu sunt deloc femei”. În acelaşi act, el exclamă: „Aş fi acceptat orice presupune muncă şi asprime, şi pericol, ca nişte Paveze între mine şi suferinţa sufletului meu... Munca grea, Crayford, acesta-i adevăratul Elixir al vieţii noastre!” Şi într-un final: „... nefericirea fără speranţe din lumea asta e nefericirea pe care doar femeile o aduc.”

Aceasta era, în mod oficial, piesa mea. Numele meu apărea pe afiş ca autor (alături de calitatea mea de actor), însă aproape toate replicile lui Richard Wardour fuseseră scrise sau rescrise de Charles Dickens.

Acestea nu erau cuvintele unui om fericit în căsnicia sa.

La sfârşitul actului al doilea, doi oameni sunt trimişi să călătorească pe gheaţă, ca ultimă şansă de salvare a echipajelor blocate. Oamenii aceia trebuie să străbată o mie şase sute de kilometri prin pustietatea îngheţată. Cei doi oameni sunt, desigur, Richard Wardour şi rivalul său la mâna Clarei Burnham, Frank Aldersly.

(Poate am spus deja că Dickens şi cu mine ne-am lăsat amândoi bărbile să crească pentru acele roluri.) Al doilea act se încheie cu Wardour care descoperă că Aldersly, rănit, înfometat, slăbit, este cel mai aprig duşman al său, omul pe care jurase să-l ucidă de cum îl va vedea.

– L-aţi văzut cumva, din întâmplare, pe gentlemanul numit Drood la locul accidentului? l-am întrebat pe Edmond Dickenson atunci când tânărul neghiob a terminat, în sfârşit, de vorbit şi infirmiera a ieşit din cameră.

– Un gentleman pe nume Drood, domnule? Sincer să fiu, nu sunt sigur. Erau atât de mulţi gentlemeni acolo care mă ajutau şi – în afară de minunatul nostru domn Dickens – am aflat puţine dintre numele lor.

– Se pare că acest gentleman are o înfăţişare îndeajuns de memorabilă, am plusat şi-am înşiruit câteva detalii din descrierea făcută de Dickens acestui Hipnotizator-Fantomă: mantia de mătase neagră şi jobenul, degetele şi pleoapele lipsă, nasul scurtat, paloarea şi pleşuvia, chica de păr sârmos, privirea aprigă, modul straniu în care părea mai mult să plutească decât să păşească, sâsâiala lui şuierătoare şi accentul străin cu care vorbea.

– O, cerule mare, nu, a strigat tânărul Dickenson. Categoric mi-aş fi amintit, dacă vedeam sau auzeam un astfel de om.

Atunci privirea lui a părut să se răsfrângă spre interior, cam aşa cum făcuse a lui Dickens de mai multe ori în biroul lui întunecat.

– Chiar şi în pofida imaginilor şi sunetelor incredibil de teribile care mă-nconjurau în ziua aceea, a adăugat el pe un ton blând.

– Da, sunt sigur, am spus, rezistând impulsului de a atinge aşternuturile deasupra piciorului său învineţit într-un gest firav de înţelegere. Deci n-aţi auzit niciodată numele Drood şi nici nu i-aţi auzit pe alţii vorbind despre el... în tren, în ziua cu pricina, poate?

– Nu, din câte ştiu, domnule Collins, a răspuns tânărul. E important pentru domnul Dickens să-l găsească pe omul acesta? Aş face *orice* pentru domnul Dickens, dacă mi-ar sta în putere.

– Da, sunt sigur de asta, domnule Dickenson, am spus şi de data aceasta chiar l-am atins uşor pe genunchi, peste pături. Domnul Dickens mi-a cerut în mod special să vă întreb dacă vă mai poate ajuta în vreun fel, am zis şi m-am uitat la ceas. Vreo nevoie ori lipsă ori durere pe care infirmierele sau prietenul nostru comun să le poată îndrepta?

– Absolut nimic, a răspuns Dickenson. Mâine ar trebui să pot umbla destul de bine ca să părăsesc acest hotel şi să reîncep să-mi văd singur de viaţă. Am totuşi o pisică, să ştiţi. (A râs discret.) Sau, mai degrabă, ea mă are pe mine. Chiar dacă, aşa cum e firea atâtor surate de-ale ei, vine şi pleacă după pofta inimii, îşi caută singură de mâncare şi-n mod sigur nu o deranjează absenţa mea.

Am încercat din nou senzaţia aceea că tânărul îşi răsfrângea privirea în interior, că-i studia atent pe cei morţi şi pe cei aflaţi în agonie la Staplehurst, cu doar trei zile în urmă.

– De fapt, pe Pussy n-ar fi deranjat-o nici dacă aş fi murit în ziua aceea. Nimeni nu mi-ar fi simţit lipsa.

– Tutorele dumitale? am chestionat blând, nedorind să provoc un torent de autocompătimire.

Dickenson a râs fără reţinere.

– Tutorele meu de acum, un gentleman de profesie jurist care l-a cunoscut pe bunicul, mi-ar fi jelit dispariţia de pe lume, domnule Collins, însă… relaţia noastră… este mai mult de natură *oficială.* Pussy este singurul prieten pe care îl am la Londra. Sau oriunde altundeva.

Am încuviinţat energic.

– Am să mai trec pe la dumneata de dimineaţă, domnule Dickenson.

– O, dar nu este nevoie…

– Prietenul nostru comun Charles Dickens e de altă părere, am spus grăbit. Şi de-i va permite sănătatea, va veni el însuşi mâine să vă vadă şi să se intereseze personal de cum vă reveniţi.

Băiatul a roşit din nou. Nu era ceva ruşinos, chiar dacă îl făcea totuşi să pară niţel mai molâu şi tont în lumina după-amiezii de iunie care pătrundea prin draperiile şi perdelele hotelului.

Dând afirmativ din cap şi apucându-mi bastonul, l-am lăsat pe tânărul Edmond Dickenson şi am ieşit, trecând prin living pe

lângă infirmiera tăcută.

Actul al treilea din *Adâncul îngheţat* se deschide cu Clara Burnham pornind spre Terra Nova în căutare de veşti (cam aşa cum adevărata lady Franklin închiriase propriile nave şi plecase în Nordul îndepărtat alături de nepoata ei Sophia Cracroft în căutarea soţului său, Sir John). Într-o peşteră izolată în mijlocul gheţii, de-a lungul acelei coaste, se împleticeşte un om înfometat şi epuizat, abia scăpat de marea îngheţată. Clara observă că este Wardour şi lansează acuzaţii isterice că l-a ucis – şi poate mâncat, se întreabă publicul – pe logodnicul ei Frank Aldersly. Wardour – Dickens – dă fuga şi se întoarce cu Aldersly – eu, îmbrăcat în haine atât de zdrenţuite, încât sunt aproape gol – pe braţe şi viu. „Deseori, geme Wardour, sprijinindu-l pe Aldersly printre troiene şi banchize, m-am simţit tentat să-l abandonez dormind.”

Rostind această replică, Dickens… Richard Wardour… se prăbuşeşte, din pricina efortului şi foamei îndurate atât timp, cât îl ţinuse în viaţă pe rivalul său, spunându-şi în sfârşit replica. Wardour izbuteşte să grăiască: *„Sora mea, Clara! – Sărută-mă, soră, sărută-mă înainte să mor!”* Şi atunci moare în braţele Clarei, cu sărutul ei pe obraz şi lacrimile-i şiroindu-i pe faţă.

La repetiţia în costume, am fost cât pe ce să vomit pe scenă. Dar în timpul tuturor celor patru reprezentaţii de la Tavistock House, m-am trezit lăcrimând în fiecare seară şi m-am auzit şoptind: „Ce lucru îngrozitor.” Voi, Dragi Cititori, puteţi interpreta cum doriţi.

Jocul actoricesc al lui Dickens era puternic şi… ciudat. William Makepeace Thackeray, unul dintre spectatorii primei reprezentaţii, a afirmat mai târziu despre Dickens: „Dacă omul acela ar îmbrăţişa acum actoria, ar câştiga liniştit douăzeci de mii de lire pe an”.

Asta era o exagerare crasă în 1857, dar la momentul accidentului de la Staplehurst, Dickens câştiga aproape atât din „jocul” său în turneele de lecturi publice din Statele Unite şi de pe tot cuprinsul Angliei.

Cei din public s-au smiorcăit ca nişte copii în timpul celor patru reprezentaţii cu *Adâncul îngheţat* de la Tavistock House. Cronicarii profesionişti pe care Dickens îi invitase la premieră se declarau profund impresionaţi de performanţa scriitorului şi-a straniei sale intrări în rolul lui Richard Wardour. Într-adevăr,

tocmai extraordinara intensitate a autorului – un soi de energie sumbră care umplea încăperea şi îi cuprindea pe toţi privitorii şi ascultătorii în vârtejul ei – a fost remarcată de *toată* lumea.

Dickens a căzut în depresie după ultima reprezentaţie cu *Adâncul îngheţat.* Mi-a scris despre „tristele sunete” ale muncitorilor care „dărâmau şi spărgeau” teatrul său din camera de studiu.

S-au auzit voci care cereau de la Dickens noi reprezentaţii ale piesei mele, mulţi îndemnându-l să scoată şi un profit. Se zvonea – şi zvonul era corect, cum s-a văzut – că regina însăşi voia să asiste la o reprezentaţie. Dickens s-a împotrivit însă tuturor sugestiilor. Niciunul dintre noi, actorii-amatori, nu ne voiam doar simpli artişti plătiţi. În luna iunie a lui 1857, acel an fatidic în care viaţa domestică a lui Dickens avea să se schimbe pentru totdeauna, scriitorul a fost şocat totuşi să afle de moartea prietenului nostru comun, Douglas Jerrold.

Dickens mi-a spus că înainte de moartea celuilalt autor cu doar câteva nopţi, el, Inimitabilul, visase că Jerrold îi dăduse ceva de corectat, însă el nu reuşise să desluşească o iotă. Acesta-i coşmarul oricărui scriitor – neaşteptata prăbuşire a semnificaţiei limbajului care ne susţine şi ne întreţine – dar Dickens găsea interesant faptul că visase asta tocmai când Jerrold se afla, fără ştiinţa vreunuia dintre noi, pe patul de moarte.

Ştiind că familia lui Jerrold avea să se confrunte cu grave probleme financiare (Douglas era un radical reformist mult mai aprig decât Dickens, în ciuda situaţiei sale, aşa avea să fie mereu), prietenul meu a venit cu ideea unei serii de evenimente organizate în scop caritabil: T.P. Cooke jucând în două piese ale lui Jerrold, *Black Eyed Susan* şi *Rent Day,* Thackeray şi Russell ţinând prelegeri şi Dickens însuşi susţinând lecturi de după-amiază şi seară.

Şi, desigur, o reluarea a reprezentaţiilor cu *Adâncul îngheţat.*

Scopul lui Dickens era acela de a strânge două mii de lire pentru familia lui Jerrold.

The Gallery of Illustration de pe Regent Street a fost închiriată pentru o serie de evenimente. Regina, care deşi avea mereu grijă să nu apară la un eveniment organizat într-un singur scop caritabil, nu doar că şi-a pus numele la bătaie în sprijinul efortului depus de autorul nostru, dar a trimis şi vorbă că abia aştepta să vadă *Adâncul îngheţat* şi sugera ca domnul Dickens să aleagă o încăpere la Buckingham Palace în care să poată oferi

o reprezentaţie privată pentru Maiestatea Sa şi invitaţii ei.

Dickens a refuzat. Motivele sale erau cât se poate de clare: fiicele lui, care apăreau în piesă, nu fuseseră niciodată prezentate Curţii şi el nu voia ca prima lor apariţie înaintea reginei să fie ca actriţe. A propus ca Maiestatea Sa să vină la o reprezentaţie privată la Gallery of Illustration, cu o săptămână înaintea serii din program, şi să-şi aducă propriii invitaţi. Pusă în faţa voinţei de fier a Obstinatului, regina a fost de acord.

Am evoluat în faţa ei în ziua de 4 iulie 1857. Printre invitaţii Maiestăţii Sale se numărau prinţul Albert, rege al Belgiei, şi prinţul Prusiei. Îndeosebi în onoarea prinţului ceruse Dickens ca intrarea şi scările să fie presărate cu flori. Unii dintre noi, mărturisesc, ne temeam că o asemenea audienţă încoronată ar putea să nu reacţioneze la fel de pătimaş precum cei care fuseseră în public la Tavistock House, cu o iarnă în urmă, dar Dickens ne-a asigurat că regina şi oaspeţii ei vor râde la părţile comice, vor plânge la cele triste, îşi vor sufla nasul exact atunci când şi-l suflaseră cei mai comuni spectatori ai noştri şi – în timpul farsei intitulate *Unchiul John,* prezentată după *Adâncul îngheţat* – unii dintre reprezentanţii regalităţii vor hăhăi ca măgarii. Ca de obicei, a avut întru totul dreptate.

După evoluţia noastră, regina, încântată, l-a invitat pe Dickens să se apropie pentru a-i accepta mulţumirile.

El a refuzat.

Motivul pe care l-a transmis de data aceasta: „Nu pot apărea înaintea Maiestăţii Sale obosit şi încins, cu faţa încă acoperită de sulemeneală.”

De fapt, sigur, nu doar vopseaua unsuroasă l-a împiedicat pe Dickens să-şi îngăduie a fi prezentat Maiestăţii Sale şi oaspeţilor ei. Vedeţi voi, farsa noastră romantică, intitulată *Unchiul John,* îl lăsase pe prietenul meu în chiar costumaţia Unchiului John, constând dintr-o rochie lălâie, o perucă absurdă şi un nas roşu. Nici în ruptul capului nu ar fi permis Charles Dickens, unul dintre cei mai mândri şi afectaţi oameni care au trăit vreodată, să fie prezentat reginei Victoria în veşmintele acelea.

Şi de data aceasta, Maiestatea sa a consimţit cu politeţe.

Am mai ţinut două reprezentaţii cu *Adâncul îngheţat* la Gallery of Illustration, dar, deşi piesa a fost întâmpinată iarăşi cu mare entuziasm şi cronici extatice din partea tuturor celor prezenţi în public, iar banii strânşi pe bilete reprezentau cea mai mare sumă strânsă pentru fondul familiei Jerrold până atunci,

încă nu ne apropiaserăm de cele două mii de lire stabilite ca ţel.

John Dean, managerul Great Manchester Art Exhibition, îl presa de o vreme pe Dickens să prezinte *Adâncul îngheţat* la New Free Trade Hall din localitate şi autorul nostru – nedorind să renunţe înainte de a strânge cele două mii de lire promise familiei Jerrold – s-a dus imediat la Manchester pentru a ţine o şedinţă de lectură din *Colind de Crăciun* şi pentru a inspecta sala, în care puteau încăpea uşor două mii de persoane.

A decis pe dată că ar fi un loc perfect pentru piesă, dar că era pur şi simplu prea mare pentru simplele abilităţi actoriceşti ale fiicelor şi cumnatei sale Georgina, adică cele care jucau rolurile principale. (Nicio clipă nu i-a trecut prin gând lui Charles Dickens că el *însuşi* ar putea să nu se ridice la înălţimea standardelor profesionale cerute de o sală atât de mare şi de-un public atât de numeros. Scriitorul ştia din experienţă că se descurca perfect cu mulţimi de trei mii de persoane şi mai bine, graţie influenţei sale magnetice.)

Avea să fie nevoie să angajeze şi să repete cu câteva actriţe profesioniste. (Lui Mark Lemon, lui Charley, fiul lui Dickens, şi mie ni s-a permis să rămânem în trupă, dar Inimitabilul a început să repete cu noi ca şi când n-am fi jucat niciodată piesa aceea.)

Alfred Wigan, managerul de la Olympic Theatre, i-a propus lui Dickens două actriţe tinere, promiţătoare, pe care le angajase de curând pentru teatrul său – Danny şi Marian Ternan – şi cu permisiunea imediată a lui Dickens (el şi cu mine le văzuserăm deja pe ambele fete Ternan, pe sora lor mai mică şi pe mama lor, actriţă cu vechime, jucând în alte piese), Wigan le-a abordat pentru a vedea dacă sunt interesate să apară în *Adâncul îngheţat.* Ele s-au arătat mai mult decât dornice.

Wigan i-a propus apoi lui Dickens să o aibă în vedere şi pe mama tinerelor, Frances Eleanor Ternan, ca şi pe cea mai tânără şi mai puţin frapantă membră a acelei familii de actori – avea doar optsprezece ani – o anume Ellen Lawless Ternan.

Şi astfel viaţa lui Charles Dickens s-a schimbat pentru totdeauna.

După ce am părăsit Charing Cross Hotel, am luat o birjă o parte din drumul spre casă şi am hotărât să merg pe jos mai departe, oprindu-mă pentru cină la un club din care nu făceam parte, dar la care aveam privilegii de musafir.

Eram furios. Jigodia aceea tânără şi impertinentă de

Dickenson, cu al lui „Sunteţi *atât de norocos* să aveţi pe cineva precum domnul Dickens ca mentor şi editor…”, îmi crease o dispoziţie oribilă.

Când, cu cinci ani în urmă, la sfârşitul verii lui 1860, romanul meu *Femeia în alb* începuse să apară în *All the Year Round* în săptămâna când *Poveste despre doua oraşe* a lui Dickens se încheia (şi ar trebui să subliniez pentru voi, Dragi Cititori, că personajul Richard Sydney Carton al lui Dickens fusese copiat cât se poate de făţiş după personajul *meu,* altruistul Richard Wardour din *Adâncul îngheţat,* cel dispus la sacrificiu de sine – păi, chiar Dickens a spus asta, admiţând că personajul Carton şi ideea pentru *Poveste despre două oraşe* îi veniseră în timpul ultimei reprezentaţii cu *Adâncul îngheţat,* pe când stătea întins pe scândura scenei cu lacrimile reale ale Mariei Ternan – noua Clara Burnham – îmbăindu-i faţa şi barba şi straiele ponosite, până într-acolo încât trebuise să-i şoptească: „Draga mea copilă, se va termina în două minute. Revino-ţi, rogu-te!”)…

Unde rămăsesem?

O, da, când *Femeia în alb* a apărut în foileton, pe parcursul a opt luni, în noua revistă săptămânală a lui Dickens – şi-a fost întâmpinată cu un interes extraordinar, aş vrea să adaug cu modestie – a început să se vorbească şi să se scrie cum că eu, Wilkie Collins, învăţasem meserie de la Charles Dickens şi că-mi ascuţisem pana sub îndrumarea lui, şi că împrumutasem chiar stilul narativ al acestuia. S-a spus că îmi lipseau profunzimile lui Dickens şi în unele cercuri se şoptea că eram „incapabil să zugrăvesc personaje”.

Asta, desigur, era o aiureală sfruntată.

Dickens însuşi îmi scrisese un mesaj după ce-mi citise manuscrisul în care spunea că era „un mare pas înainte faţă de tot ce ai scris până acum şi mai ales în privinţa tandreţei… la nivelul personajelor este excelentă… Nimănui altcuiva nu i-ar fi ieşit nici pe jumătate atât de bine. M-am oprit la fiecare capitol să observ o dovadă de iscusinţă ori o nimerită figură de stil.”

Dar apoi, sigur, Dickens… fiind Dickens… a dat cu bâta-n baltă, adăugând că trebuie „de fiecare dată să-ţi contest disponibilitatea de a nu da pic de credit publicului, ceea ce înseamnă a le pune fără greş în faţa ochilor tot ce este evident”.

I s-ar fi putut răspunde că, dimpotrivă, el însuşi, Charles Dickens, dădea prea mult credit publicului său şi că, graţie generoaselor episoade doldora de-un fantastic impenetrabil şi

de-o subtilitate inutilă, prea mulţi dintre cititorii lui obişnuiţi se pierdeau în desişul prozei dickensiene.

Sincer să fiu cu voi, Dragi Cititori care trăiţi şi respiraţi într-o zonă atât de îndepărtată a viitorului meu, încât niciun dram din sinceritatea mea nu s-ar putea întoarce la cineva care l-a iubit pe Charles Dickens, sunt… am fost… aproape sigur voi fi mereu… un artizan al intrigii de zece ori mai bun decât a fost el vreodată. Pentru Dickens, intriga era ceva ce putea deriva accidental din joaca lui de păpuşar cu personaje bizare; dacă vânzările săptămânale scădeau în cazul uneia dintre nenumăratele lui povestiri în foileton, nu făcea decât să aducă în scenă şi mai multe personaje caraghioase şi să le pună să evolueze ţanţoş în faţa cititorului credul, asta cu uşurinţa cu care îl surghiunise pe sărmanul Martin Chuzzlewit în Statele Unite pentru a-şi creşte numărul de cititori.

Intrigile mele beneficiază de-o subtilitate pe care Charles Dickens n-ar putea-o percepe niciodată pe de-a-ntregul, darămite să o egaleze în propriile-i intrigi haotice şi evident (pentru orice cititor rafinat) chinuite, ca şi în generoasele-i acolade.

Cei neobrăzaţi şi ignoranţi, precum jigodia aceea orfană de Edmond Dickenson, spuneau mereu că eu „învăţ neîncetat de la Charles Dickens”, dar adevărul este exact invers. Dickens însuşi a recunoscut, cum am spus mai devreme, că ideea pentru Sydney Carton cel dispus la sacrificiu de sine din *Poveste despre două oraşe* venise de la personajul meu Richard Wardour din *Adâncul îngheţat.* Şi ce era „bătrâna sa în alb” din *Marile speranţe,* îndelung comentata domnişoară Haversham, dacă nu un furt pe faţă al personajului meu central din *Femeia în alb?*

M-am aşezat să cinez în singurătate. Îmi plăcea să vin la clubul acela datorită modului în care bucătarul gătea laptele de pasăre, preparat pe care îl consideram unul dintre cele patru mari opere produse în epoca mea. În seara aceea am decis să iau o masă relativ uşoară, aşa că am comandat două tipuri de *paté,* supă, câţiva homari dulci, o sticlă de şampanie seacă, o pulpă de miel împănat cu stridii şi cepe mărunţite, două porţii de sparanghel, nişte carne de vită înăbuşită, o bucată de crab cu sos şi o garnitură de ouă.

În timp ce mă bucuram în voia mea de această masă modestă, mi-am amintit că unul dintre puţinele lucruri care nu-mi

plăcuse niciodată la soţia lui Dickens era felul în care gătea – sau cel puţin ceea ce se gătea la Tavistock House şi ea supraveghea, întrucât nu o văzusem niciodată pe doamna Dickens cu şorţul pus sau cu un polonic în mână. Cu ani în urmă, Catherine Dickens scosese (sub numele de Lady Maria Clutterbuck) un volum de reţete, inspirat din ceea ce ea servea în mod regulat acasă la ei, la Devonshire Terrace, o carte pe care o intitulase *Ce vom avea la cină?* Majoritatea alegerilor sale erau pe gustul meu – şi multe se puteau vedea pe masa mea în seara despre care vă vorbesc, deşi nu în cantităţi atât de mari sau înnobilate cu la fel de multe sosuri (consider că majoritatea preparatelor culinare sunt doar un preludiu pentru sosuri) – deoarece şi gusturile ei înclinau spre homari, pulpe de miel, fleici grele de vită şi deserturi complicate. Existau atâtea variante de brânză prăjită în volumul de reţete al lui Catherine, încât un recenzent a observat: „Nimeni n-ar putea să supravieţuiască dacă ar consuma atât de des brânză prăjită."

Numai că Dickens supravieţuise. Şi niciodată, de-a lungul anilor, nu pusese pe el măcar un kilogram. Desigur, e posibil ca obiceiul lui de a face plimbări sprintene pe o distanţă de treizeci de kilometri zilnic ar putea avea o legătură cu asta. Eu, unul, sunt o fire mai sedentară. Înclinaţiile mele, precum şi afecţiunile mele cronice, mă ţin aproape de masa de scris, canapea şi pat. Merg pe jos doar atunci când e musai, dar mă întind ori de câte ori am ocazia. (Era un ritual al meu, pe când petreceam timpul la Tavistock House sau la Gad's Hill Place, să mă ascund în bibliotecă ori într-o cameră de oaspeţi neocupată până la două sau trei după-masa – când se întâmpla ca Dickens să-şi termine programul de scris şi să pornească în căutarea unei persoane care să îl însoţească într-unul dintre marşurile sale forţate. Desigur, ritualul lui Dickens începea prin a mă căuta pe mine – şi deseori mă găsea după mirosul fumului scos de trabucul meu, acum îmi dau seama – aşa încât în repetate rânduri mă aşteptau doi sau patru kilometri din lunga plimbare a lui Dickens, ceea ce însemna mai puţin de douăzeci de minute în ritmul lui imposibil.)

În seara aceasta, nu mă puteam decide între două deserturi, aşa că – urmând exemplul lui Solomon – le-am ales pe amândouă: şi laptele de pasăre, şi budinca de mere bine coaptă. Şi o sticlă de porto. Şi cafele.

Pe când îmi terminam budinca, am observat un individ înalt, cu aer aristocratic, dar foarte vârstnic ridicându-se de pe un

scaun din cealaltă parte a încăperii şi, pentru o clipă, am crezut că era Thackeray. Apoi mi-am adus aminte că Thackeray murise în ajunul Crăciunului din 1863, aproape cu un an şi jumătate în urmă.

Mă aflasem chiar în acest club, ca musafir al lui Dickens, când bătrânul scriitor şi Inimitabilul se împăcaseră după mai mulţi ani de tăcere glacială. Ruptura aceea apăruse în momentul de culme al nebuniei ce însoţise despărţirea lui Dickens de Catherine, atunci când el era cel mai vulnerabil. Cineva de la Garrick Club menţionase faptul că Dickens avea o aventură cu cumnata sa şi Thackeray, în mod evident fără a sta pe gânduri, zisese ceva de genul: „Ba nu, are o aventură cu o actriţă."

Vorba ajunsese până la Dickens, desigur. Aşa se întâmplă de fiecare dată. Apoi un tânăr jurnalist, prieten cu Dickens, parte din „grupul" lui, cum se spunea pe atunci, un anume Edmund Yates (care, precum Iago, arbora mereu o expresie sfrijită şi înfometată, mi se părea mie), făcuse un portret al lui Thackeray cu adevărat neplăcut şi dispreţuitor, apărut în *Town Talk.* Profund afectat, bătrânul gentleman-scriitor a observat că atât el, cât şi Yates erau membri ai clubului Garrick şi solicitase ca tinerelul să fie dat afară din club, pe motiv că purtarea pe care o dovedise scriind un atare articol era „intolerabilă în societatea unor gentlemeni".

Comiţând un uluitor act de insensibilitate faţă de vechiul său prieten Thackeray, Dickens luase partea tânărului în dispută şi apoi se retrăsese el însuşi din clubul Garrick, atunci când comitetul membrilor se arătase de acord cu Thackeray şi îl dăduse afară pe jurnalist.

Aşa se face că aici, în Atheneum Club, peste ani, ruptura dintre ei a fost în sfârşit reparată. Îl auzisem pe Dickens descriindu-i reconcilierea lui Willis. „Tocmai îmi agăţam pălăria în Atheneum", a zis, „când am ridicat privirea şi am văzut chipul pământiu al lui Thackeray. Omul arăta ca o fantomă, Willis. Arăta la fel de mort ca Marley, doar lanţurile îi lipseau. Aşa că i-am spus: «Thackeray, eşti bolnav cumva?» Şi am început o discuţie după atâţia ani de tăcere şi ne-am strâns mâinile şi totul a fost ca înainte."

Foarte emoţionant momentul. Totodată, foarte fals.

Întâmplarea a făcut să mă aflu la Atheneum în seara aceea şi atât Dickens, cât şi eu l-am văzut pe Thackeray chinuindu-se să-şi îmbrace haina. Bătrânul gentleman discuta cu alţi doi membri.

Dickens, intrând, a trecut pe lângă bătrânul scriitor fără a-i arunca o privire. Eu îmi puneam deoparte bastonul şi pălăria, iar Dickens trecuse deja de Thackeray şi ţinea piciorul pe treaptă, când bătrânul autor s-a dus grăbit după el, prinzându-l pe scară. L-am auzit pe Thackeray vorbind primul şi apoi întinzând mâna spre Dickens. Şi-au strâns mâinile. După care Dickens a intrat în sala de mese şi eu l-am privit pe Thackeray întorcându-se la interlocutorul său – cred că era Sir Theodore Martin – şi l-am auzit spunând: „Mă bucur că am făcut asta."

Charles Dickens a fost un om bun şi deseori sentimental, însă n-a fost niciodată primul care să cedeze într-o dispută. Lucru pe care soarta avea să mi-l reamintească nu peste mult timp.

În vreme ce mă întorceam cu birja acasă, m-am gândit la straniul plan al lui Dickens de a căuta năluca aceea pe nume Drood.

Ascultându-l pe Dickens cum povestea dezastrul de la Staplehurst în dimineaţa aceea, îmi tot schimbasem opinia cu privire la veridicitatea celor ce ţineau de „domnul Drood". Charles Dickens nu era un mincinos. Însă el era totodată convins mereu de veridicitatea şi adevărul poziţiilor pe care le adopta asupra oricărui subiect şi – prin ceea ce spunea, dar mai ales prin scrisul său – se convingea întotdeauna *pe sine* că un lucru era adevărat, pur şi simplu fiindcă el spunea că aşa era, chiar şi atunci când nu era. Diversele sale scrisori deschise în care o blama pe Catherine, soţia sa, pentru despărţirea lor din urmă cu opt ani, o despărţire care fusese în mod evident ideea *lui,* nevoia *lui* şi provocarea *lui,* sunt un exemplu perfect al fenomenului.

Dar de ce să inventeze personajul lui Drood?

Şi apoi, din nou, de ce să spună tuturor că *el,* Dickens, luase iniţiativa împăcării cu Thackeray, după atât timp, când de fapt bătrânul scriitor făcuse asta?

Diferenţa era aceea că minciunile şi exagerările lui Charles Dickens, deşi poate nu spuse dinadins – vorbind eu însumi în calitate de romancier, ştiu că membri ai profesiunii noastre trăiesc în imaginaţia lor la fel de mult sau chiar mai mult decât în aceea pe care restul oamenilor o numesc „lumea reală" – erau declamate de fiecare dată cu scopul de a-l face pe *Charles Dickens* să arate mai bine.

Luând în calcul toate mărturiile obiective, inclusiv aceea a omuleţului grăsuliu Edmond Dickenson – fie ca vânătăile lui să

putrezească şi să supureze şi să se transforme în cangrene – Dickens fusese *adevăratul* erou la locul dezastrului feroviar de la Staplehurst. Adăugarea unei fantasme precum Drood nu ajuta cu nimic la sporirea eroismului Inimitabilului în poveste. Într-adevăr, evidenta nerăbdare a lui Dickens de a descrie acea persoană stranie, aproape inumană, micşora aura de eroism a scriitorului.

Şi atunci ce însemnau toate astea?

Trebuia să presupun că *existase* un personaj foarte ciudat pe nume Drood la locul accidentului şi că ceva foarte asemănător cu scurta lor conversaţie şi cu bizarele lor încrucişări aşa cum le descrisese Dickens avusese loc *într-adevăr.*

De ce să-ncerce însă a-l găsi pe individ? De acord, un ins atât de ciudat era înconjurat de un anumit mister, dar Londra şi Anglia şi chiar căile noastre ferate erau pline de inşi ciudaţi. (Chiar şi efemerida aia impertinentă de domn Dickenson părea un personaj scos dintr-un roman al lui Dickens – rămas orfan, cu tutorele lui bogat şi moştenirea oferită prin decizia lordului cancelar, apatic, fără un scop în viaţă, pasionat doar de lectură şi lenevie. Pornind de aici, cât de greu era să crezi într-un „domn Drood” cu aspect lepros, degete şi pleoape lipsă, şi vorbire peltică?)

Dar din nou m-am întrebat, pe când mă apropiam de strada mea, de ce să-ncerce a-l găsi pe individ?

Charles Dickens era o persoană predispusă la a face planuri lungi şi-a se pregăti cu sârguinţă pentru ele, însă era şi o creatură stăpânită de impulsuri. În timpul primului său turneu prin Statele Unite, le scosese peri albi celor mai mulţi din public şi aproape *tuturor* celor de la ziarele şi jurnalele americane cu insistenţa sa pentru crearea unei Societăţi Internaţionale a Drepturilor de Autor. Faptul că opera lui – şi a tuturor autorilor englezi – era furată cu neruşinare şi publicată în America, fără ca autorul să primească o leţcaie din asta, li se părea evident corect americanilor insolenţi, aşa încât mânia lui Dickens era justificată. Dar, la scurt timp după turneu – după ce se produsese ruptura între scriitor şi publicul de acolo, care la început îl adorase – el şi-a pierdut pur şi simplu interesul pentru drepturile de autor. Era, cu alte cuvinte, un om atent mânat de impulsuri neatente.

La Gad’s Hill Place sau la locuinţele sale anterioare, ori când călătorea sau doar ieşea în lume, Charles Dickens era, invariabil, cel care decidea destinaţiile, locul de ţinut picnic şi jocurile ce aveau să urmeze, el decidea cine erau căpitanii echipelor şi – cel

mai adesea – el era cel care ţinea scorul, anunţa câştigătorii şi acorda premiile. Cei din satul aflat în vecinătatea Gad's Hill Place îl tratau chiar ca pe un „moşier”, în mod evident onoraţi de faptul că celebrul autor înmâna premii la bâlciuri şi competiţii.

Dickens fusese întotdeauna băiatul care-i conducea pe ceilalţi băieţi la joc. Nu se îndoia niciodată că acesta era rolul său în viaţă şi niciodată, ca adult, nu se dezbărase de asta.

Însă ce fel de joc aveam să jucăm, dacă eu şi Dickens chiar porneam pe urmele acelui domn Drood? Care ar fi fost scopul, în afară de satisfacerea unui alt impuls copilăresc al lui Charles Dickens? Şi ce pericole avea să implice? Cartierele pe care, conform istorisirii, i le menţionase Drood lui Dickens, pe când coborau terasamentul spre carnajul de jos, erau orice numai zone sigure ale Londrei, nu. Ele alcătuiau într-adevăr, aşa cum îl numea prietenul meu, Marele Cuptor.

Când am ajuns acasă, mă chinuia rău durerea cauzată de guta reumatică.

Lumina pe care o împrăştiau felinarele cu gaz îmi rănea ochii. Propriii mei paşi îmi atingeau creierul ca nişte lovituri de daltă. Huruitul căruţelor care treceau îmi făcea tot corpul să zvâcnească de durere. Tremuram. Gura mi s-a umplut deodată de gust amar de cafea – nu amintirea cafelei de care mă bucurasem la desert, ci un lucru mult mai spurcat. O confuzie îmi domina mintea şi corpul mi-era stăpânit de o slăbiciune ameţitoare.

Noua noastră locuinţă era la Melcombe Place; ne mutaserăm de pe Harley Street cu un an în urmă, în parte graţie venitului mai mare şi poziţiei literare pe care mi le oferise *Femeia în alb.* (Pentru următorul meu roman, *Fără nume,* am primit mai mult de trei mii de lire pentru publicarea cărţii şi alte patru mii cinci sute de lire, garantat, dacă era inclusă şi publicarea în foileton în Marea Britanie şi America.)

Când spun „a noastră” sau „noi”, mă refer la femeia cu care trăiam de atâţia ani, o anume Caroline G. şi fiica ei Harriet, pe-atunci în vârstă de paisprezece ani, căreia noi îi spuneam deseori Carrie. (Umbla un zvon conform căruia Caroline ar fi fost modelul meu pentru *Femeia în alb* – şi e adevărat că o întâlnisem pe când fugea de un escroc, noaptea, în faţa unei vile din Regents Park şi, luându-mă după ea, mai târziu am salvat-o de pe străzi cam aşa cum se întâmplă şi cu personajul din romanul meu – însă ideea

pentru *Femeia în alb* o născocisem cu mult înainte să o fi întâlnit pe Caroline.)

Doar că cele două, Caroline şi Harriet, erau plecate săptămâna aceea, în vizită la o verişoară din Dover, şi – cum în seara aceea lipseau şi cele două slujnice adevărate (recunosc că pe fata Carolinei o treceam ca „servitoare” pe fişa fiscală anuală, la momentul acela) – aveam casa doar pentru mine. Era adevărat că nu la mulţi kilometri de locuinţa aceea se găsea o altă casă, în care locuia o altă femeie – o anume Martha R., fostă servitoare la un hotel în Yarmouth, aflată acum în vizită la Londra pentru prima dată şi cu care speram, de asemenea, să duc o comodă viaţă domestică în viitor, însă nu aveam nicio intenţie de a o vizita pe Martha atunci ori în viitorul apropiat. Sufeream prea tare.

În casă era întuneric. Am găsit flaconul de laudanum acolo unde îl ţineam, într-un dulap încuiat, şi am băut două pahare, apoi m-am aşezat la masa servitorilor din bucătărie pentru mai multe minute, aşteptând ca greul durerii să treacă.

În scurt timp, licoarea şi-a făcut efectul. M-am simţit reînnoit, reenergizat şi, hotărând să urc în biroul meu de la primul etaj unde să scriu pentru o oră sau două înainte de culcare, am luat-o pe scările din imediata apropiere în sus.

Scările din spate, folosite de servitori, erau foarte abrupte şi lampa cu gaz de pe palierul primului etaj lumina slab, aruncând doar un cerc palid de lumină, lăsând restul treptelor cufundat în cea mai adâncă beznă.

Ceva a mişcat în întunericul acela, deasupra mea.

– Caroline? am strigat, ştiind că nu putea fi ea. Şi nu putea fi nici vreo altă slujnică. Tatăl servitoarelor noastre făcuse pneumonie şi ele plecaseră în Ţara Galilor. Caroline? am strigat din nou, aşteptând – şi neprimind – vreun răspuns.

Zgomotul, evident acum ca foşnetul unei rochii de mătase, cobora prin întunericul scării dinspre mansardă. Auzeam clar sunet de tălpi goale care păşeau cu grijă în beznă.

Am încercat să potrivesc lumina de pe perete, dar jetul instabil de gaz n-a făcut decât să arunce o văpaie şi apoi să scadă la loc, recăpătându-şi pâlpâirea palidă.

Femeia a intrat atunci în perimetrul îndepărtat al luminii nesigure, la doar trei paşi deasupra mea. Arăta aşa cum era dintotdeauna – purta o rochie veche de mătase verde, cu corset înalt. Pe mătasea verde-închis erau micuţe *fleurs-de-lis* aurii ce

coborau în constelaţii spre mijlocul încins cu o bandă neagră.

Avea părul ridicat într-un coc dintr-o eră trecută. Pielea îi era verde – verdele brânzei foarte vechi sau al unui cadavru descompus pe jumătate. Ochii îi erau bălţi compacte de cerneală neagră ce sclipeau umezi în lumina lămpii. Dinţii ei – atunci când gura i s-a deschis ca pentru a mă saluta – erau lungi şi galbeni şi curbaţi ca nişte colţi de elefant.

Nu-mi făceam iluzii cu privire la motivul prezenţei sale pe trepte. Îşi dorea să mă prindă şi să mă arunce pe scara cea lungă în jos. Prefera urcuşul acela din spate scărilor mai largi, mai luminate şi mai puţin periculoase din faţă. A mai făcut doi paşi în jos spre mine, zâmbetul ei gălbejit lăţindu-se.

Mişcându-mă cu iuţeală, dar nu de teamă ori cu mare grabă, am dat de perete uşa servitorilor de pe palierul primului etaj, am trecut pragul şi am încuiat uşa după mine. N-am auzit vreo respiraţie de cealaltă parte a uşii – femeia nu respira – dar se auzea foarte slab zgrepţănat pe lemn, şi clanţa de porţelan s-a răsucit puţin şi apoi a revenit în poziţia iniţială.

Am aprins toate lămpile de la primul etaj. Nu mai era nimeni acolo.

Inspirând adânc, mi-am desfăcut cămaşa la gât şi m-am dus în birou ca să scriu.

4

S-au scurs trei săptămâni şi, conform spuselor fratelui meu, Charley (care, împreună cu soţia lui, Kate, fiica lui Dickens, stătea la Gad’s Hill Place), autorul îşi revenea încet de pe urma teribilei experienţe. Lucra zilnic la *Prietenul nostru comun,* se vedea cu oameni la cină, dispărea frecvent – aproape sigur pentru a-i face vizite lui Ellen Ternan – şi chiar ţinea lecturi unor grupuri selecte. O şedinţă de lectură din partea lui Charles Dickens era cel mai istovitor spectacol la care asistasem eu vreodată, iar faptul că era în stare de asta, chiar dacă se prăbuşea din picioare după aceea, cum zicea Charley că făcea deseori, era un semn că omul încă mai avea rezerve de energie. Încă îi venea greu să călătorească cu trenul, dar, Dickens fiind Dickens, se străduia să vină în oraş pe calea ferată aproape zilnic tocmai din acest motiv. Charley spunea că atunci când în vagon se simţea cea mai mică vibraţie, Dickens se întuneca la faţă şi

broboane mari de transpiraţie apăreau pe fruntea şi obrajii ridaţi ai scriitorului, care strângea tare scaunul din faţa sa, dar după o duşcă de brandy îşi revenea în fire, refuzând să trădeze orice semn de suferinţă lăuntrică. Eu eram sigur că Inimitabilul uitase complet de Drood.

Dar apoi, în iulie, vânătoarea după fantomă a început serios.

Acesta a fost cel mai fierbinte moment al acelei veri toride. Excrementele a trei milioane de londonezi puţeau în canalele de scurgere descoperite, inclusiv în cel mai mare dintre canalele noastre de scurgere descoperite (în pofida încercării inginereşti din anul acela de a deschide un complex sistem de canalizare subteran) – Tamisa. Zeci de mii de londonezi dormeau pe verande sau balcoane, aşteptând să plouă. Dar atunci când ploaia a căzut, a fost ca o aversă cu apă fierbinte, adăugând doar un strat de umezeală căldurii toropitoare. Iulie se întindea peste Londra, în vara aceea, ca un strat greu şi ud de carne în descompunere.

Douăzeci de mii de tone de bălegar de cal *pe zi* erau strânse de pe străzile duhnitoare şi aruncate în ceea ce noi numeam, politicos şi eufemistic, „grămezi de gunoi” – maldăre uriaşe de fecale care se înălţau aproape de gura Tamisei ca un Himalaya englezesc.

Cimitirele supraaglomerate din jurul Londrei puţeau şi ele de-ţi mutau nasul din loc. Groparii trebuiau să sară peste cadavre noi, deseori afundându-se până la şolduri în carne putredă, doar pentru a-i forţa pe noii locuitori potrivnici să rămână în mormintele lor superficiale, aceste noi cadavre alăturându-se humusului solid al straturilor de dedesubt, dense şi supurânde, formate din corpuri putrede. În iulie, îţi dădeai seama imediat când te aflai la mai puţin de şase cvartale de un cimitir – miasma pestilenţială îi scotea pe oameni din casele şi apartamentele dimprejur – şi *mereu* se găsea câte un cimitir în apropiere. Morţii erau întotdeauna sub tălpile şi în nările noastre.

Multe leşuri zăceau pur şi simplu neridicate pe străzile mai sărace din Marele Cuptor, descompunându-se alături de gunoiul putred care, nici el, nu era ridicat niciodată. Nu doar firicele şi pârâiaşe, ci de-a dreptul râuri de dejecţii curgeau pe străzile acelea pe lângă şi prin gunoaie şi cadavre, uneori găsind o gură de canal, dar mai adesea strângându-se doar în bălţi şi iazuri care umpleau caldarâmul. Apa aceasta maronie se scurgea în subsoluri, se aduna în pivniţe, contamina fântâni şi ajungea

întotdeauna – mai devreme sau mai târziu – în Tamisa.

Dughenele şi fabricile aruncau zilnic tone de piei, oase fierte, carne de cal, intestine, copite de vaci şi capete şi măruntaie, şi alte resturi organice. Toate ajungeau în Tamisa sau erau aruncate în grămezi uriaşe pe malurile apei, *aşteptând* să fie luate de curent. Magazinele şi casele aflate de-a lungul fluviului îşi sigilau ferestrele şi înmuiau draperiile în clor, iar oficialităţile oraşului aruncau tonă după tonă de var în Tamisa. Pietonii umblau cu batiste îmbibate în parfum peste gură şi nas. Nu ajuta la nimic. Chiar şi caii de trăsură – dintre care mulţi aveau să moară curând de căldură, agravând situaţia – vărsau din pricina mirosului.

În seara aceea dogoritoare de iulie, aerul era aproape verde din cauza miasmelor calde ale excrementelor provenind de la trei milioane de fiinţe umane şi a efluviilor măcelurilor urbane şi industriale ce reprezentau pecetea inconfundabilă a erei noastre. Dragi Cititori, poate că în zilele voastre e mai rău, mărturisesc însă că nu văd cum ar putea fi.

Dickens îmi trimisese un mesaj să-l aştept la opt seara, la taverna Blue Posts de pe Cork Street, unde urma să-mi facă cinste cu o masă.

În mesaj mi se mai spunea să vin încălţat cu cizme serioase pentru o „excursie târziu în noapte legată de prietenul nostru Dl D.”.

Chiar dacă în timpul zilei fusesem puţin indispus – guta e deseori agravată de o căldură aşa mare – am ajuns la timp la Blue Posts. Dickens m-a cuprins în braţe la intrarea în tavernă şi a strigat:

– Dragul meu Wilkie, ce mult mă bucur să te văd! Am fost îngrozitor de ocupat la Gad’s Hill în ultimele săptămâni şi mi-a lipsit tovărăşia ta!

Masa în sine a fost copioasă, temeinică şi excelentă, la fel ca berea şi vinul la care ne-am dedulcit odată cu ea. Discuţia a purtat-o în principal Dickens, desigur, însă a fost la fel de animată şi de dezlânată ca majoritatea conversaţiilor cu Inimitabilul. Spunea că spera să termine *Prietenul nostru comun* la începutul lui septembrie şi că avea toată încrederea că ultimele foiletoane vor creşte vânzările jurnalului nostru *All the Year Round.*

După cină, am luat o trăsură până la secţia de poliţie de pe Leman Street.

– Ţi-l aminteşti pe inspectorul de poliţie Charles Frederick Field? m-a întrebat Dickens pe când trăsura noastră se hurduca spre secţia de poliţie.

– Sigur că da, am recunoscut. Field făcea parte din Departamentul Detectivistic al Scotland Yard. Ai petrecut ceva timp cu el când te documentai pentru *Household Words,* cu ani în urmă, şi el ne-a escortat atunci când am făcut turul zonelor… ăă… mai puţin atrăgătoare din Whitechapel.

N-am mai spus că întotdeauna am nutrit convingerea că Dickens îl folosise pe inspectorul Field ca model pentru „inspectorul Bucket” din *Casa umbrelor.* Vocea exagerat de sigură pe sine, sentimentul de dominaţie lejeră asupra criminalilor, tâlharilor şi femeilor de pe stradă care ne brăzdaseră calea în noaptea aceea lungă din Whitechapel, fără a mai pomeni de abilitatea uriaşului de a prinde cotul cuiva într-o strânsoare de fier din care nu mai puteai scăpa şi care îl îndrepta apoi pe omul în cauză în direcţii în care nu avusese de gând să meargă… toate abilităţile dure ale inspectorului Bucket i se aplicau perfect şi adevăratului inspector Field.

– Inspectorul Field a fost îngerul nostru păzitor în timpul coborârii noastre în Hades, am spus.

– Întocmai, dragul meu Wilkie, a încuviinţat Dickens când coboram din trăsură în faţa secţiei de poliţie de pe Leman Street. Şi cum inspectorul Field a ieşit la pensie, ocupându-se acum de alte lucruri, îmi revine sincera plăcere de a-ţi face cunoştinţă cu *noul* nostru înger păzitor.

Omul care ne aştepta acolo, în lumina lămpii cu gaz din faţa secţiei de poliţie, părea mai mult o stană de piatră decât un om. În pofida căldurii, acesta purta o haină lungă – asemănătoare cu pelerinele lungi şi largi pe care le poartă cowboy-ii australieni sau americani înfăţişaţi atât de des în ilustraţiile din romanele senzaţionale – şi pe ţeasta-i masivă avea o gambetă îndesată bine peste o chică de păr foarte creţ. Omul avea un corp absurd de lat şi masiv – un soi de piedestal de granit pentru blocul pătrat de piatră pe care-l alcătuiau capul şi faţa sa. Avea ochi mici, nasul îi era un dreptunghi bont, cioplit parcă din aceeaşi lespede ca restul feţei, iar gura părea a fi doar o linie subţire, dăltuită. Gâtul îi era lat cât borul pălăriei. Mâinile lui aveau cel puţin de trei ori mărimea alor mele.

Charles Dickens avea un metru optzeci înălţime. Eu eram cu câţiva centimetri mai scund decât el. Huiduma aceea de om în

pelerină gri de cowboy arăta ca şi când ar fi avut cel puţin douăzeci şi cinci de centimetri mai mult ca Dickens.

– Wilkie, te rog să faci cunoştinţă cu fostul sergent Hibbert Aloysius Hatchery, a zis Dickens, rânjind prin barbă. Detectiv Hatchery, sunt încântat să ţi-l prezint pe cel mai preţios asociat şi cel mai talentat coleg scriitor şi căutător al domnului Drood în noaptea aceasta, domnul Wilkie Collins, gentleman.

– Încântat, domnule, sincer încântat, a rostit matahala care se profila deasupra noastră. Îmi puteţi spune Hib, dacă doriţi, domnule Collins.

– Hib, am repetat tâmp.

Din fericire, uriaşul nu făcuse decât să încline gambeta în semn de salut. Gândul că mâna aceea gigantică o va cuprinde pe a mea, strivindu-i toate oscioarele, îmi înmuiase genunchii.

– Tatăl meu, un om înţelept, deşi nu învăţat, dacă înţelegeţi ce vreau să spun, domnule, grăi detectivul Hatchery, era convins că numele de Hibbert apare în Biblie. Dar, vai, nu e aşa. Nu apare nici măcar ca loc de odihnă pentru evreii din deşert.

– Detectivul Hatchery a fost sergent în Poliţia Metropolitană vreme de mai mulţi ani, dar acum este în… ăă… permisie şi este angajat *particular* ca detectiv de investigaţie, a explicat Dickens. S-ar putea decide să reintre în Biroul de Detectivi al Scotland Yard peste un an sau aşa ceva, dar se pare că e mai profitabil să fii angajat particular.

– Un detectiv angajat particular, am bolborosit.

Ideea avea posibilităţi reale. Am pus-o deoparte pe moment şi rezultatul – cum poate că ştiţi, Dragi Cititori din viitorul meu, dacă mi se îngăduie să nu fiu aşa modest – avea să devină mai târziu romanul meu *Piatra Lunii.*

– Sunteţi în concediu, detectiv Hatchery? am întrebat. Vreun fel de an sabatic poliţienesc?

– Într-un fel e cum spuneţi, domnule, a tunat uriaşul. Mi s-a cerut să iau un an pauză, din pricina neregularităţilor în modul de tratare a unui escroc în timpul exercitării datoriei, domnule. Presa a făcut tărăboi. Căpitanul a crezut că ar fi mai bine pentru mine şi pentru Birou dacă aş trece pe practică privată, un fel de permisie, cum spuneţi dumneavoastră, pentru câteva luni.

– Neregularităţi, am repetat.

Dickens m-a mângâiat pe spate.

– Detectivul Hatchery, în cursul operaţiunii de arestare a escrocului menţionat – un înfumurat spărgător pe timp de zi care

se specializase în atacuri asupra doamnelor în vârstă chiar aici, în Whitechapel – i-a frânt accidental gâtul ticălosului hoţ. Cât se poate de ciudat, hoţul a supravieţuit, dar acum trebuie purtat de familie într-un coş. Nicio pierdere pentru comunitate şi totul a fost o treabă ca la carte, cum m-au asigurat inspectorul Field şi alţii din branşă, dar unii membri hipersensibili ai grupului *Punch,* fără a mai aminti de ziarele mai neimportante, s-au decis să facă tărăboi. Astfel că avem mare noroc că detectivul Hatchery e liber se ne însoţească în această noapte în Marele Cuptor!

Hatchery a scos un felinar cu lupă de sub haină. În mâna sa, felinarul semăna cu un ceas de buzunar.

– Voi veni după dumneavoastră, domnilor, dar mă voi strădui să rămân tăcut şi invizibil, până ce mă veţi striga sau când va fi nevoie de mine.

Plouase în timp ce eu şi Dickens cinam, dar asta nu făcuse decât să dea aerului încins al nopţii din jurul nostru o densitate mai mare. Inimitabilul deschidea drumul, imprimând ritmul său obişnuit, absurd de grăbit – niciodată mai puţin de şase kilometri pe oră, ritm pe care îl putea menţine oră după oră, ştiam asta din dureroasa-mi experienţă – şi din nou eu m-am străduit să ţin pasul. Detectivul Hatchery venea la zece paşi în urma noastră, ca un zid tăcut de ceaţă compactă.

Am părăsit bulevardele largi şi străzile mari şi, conduşi de Dickens, am pătruns într-un labirint de stradele şi alei tot mai întunecate şi înguste. Charles Dickens nu avea nicio clipă de ezitare; ştia pe de rost străzile acelea înfricoşătoare după multele sale nopţi de hoinăreală. Eu ştiam doar că ne aflam undeva în Falcon Square. Aveam amintiri vagi cu zona aceea din expediţiile anterioare în măruntaiele Londrei alături de Dickens – Whitechapel, Shadwell, Wapping, toate părţi ale oraşului pe care un gentleman le-ar evita, excepţie făcând cazul în care ar căuta cel mai josnic fel de femei – iar noi părea că ne îndreptam către docuri. Putoarea Tamisei se înrăutăţea cu fiecare stradă întunecoasă şi îngustă pe care o lăsam în urmă, avansând în labirintul acela. Acolo, clădirile păreau să se fi întors în perioada medievală, când Londra se lăbărţa dolofană şi cufundată în beznă şi copleşită de boli, înăuntrul zidurilor ei înalte şi, într-adevăr, structurile antice de-o parte şi de cealaltă a străzilor fără trotuare pe care treceam stăteau aplecate deasupra noastră, aproape ascunzând vederii cerul nopţii.

– Avem vreo destinaţie? i-am şoptit lui Dickens.

Deşi nu era nici ţipenie de om pe strada pe care ne găseam în clipa aceea, simţeam ochi care ne priveau de la ferestrele oblonite şi de pe aleile mizere care se căscau în stânga şi dreapta noastră. Nu voiam să fiu auzit, însă ştiam că şi o şoaptă reverbera în aerul dens şi gros ca un strigăt.

– Bluegate Fields, a spus Dickens.

Vârful îmbrăcat în alamă al bastonului său masiv, pe care observasem că îl purta doar în aceste coborâri nocturne în Babilon, ţăcănea pe pietrele sparte de pavaj la fiecare trei paşi ai săi.

– Noi îi spunem uneori Golful Tigrului, domnule, se auzi o voce din bezna din urma noastră.

Recunosc că m-am speriat. Uitasem aproape complet că detectivul Hatchery era cu noi.

Am traversat o stradă mai largă – Brunswick Street, cred – însă nici aceasta nu era mai curată ori mai bine iluminată decât stradelele mizere de pe-o parte şi cealaltă. Apoi ne-am trezit înapoi în labirintul îngust şi boltit. Casele de raport de acolo se înghesuiau, înalte şi apropiate între ele, cu excepţia câtorva care se aflau într-o stare de ruină totală, simple mormane de zidărie şi lemn năruite. Chiar şi acolo, în golurile acelea prăbuşite ori arse, percepeam umbre întunecate mişcându-se şi agitându-se, şi privindu-ne. Dickens ne-a condus peste un pod îngust, şubrezit, care traversa un afluent urât mirositor al Tamisei. (Acesta era anul, simt nevoia să vă informez, Dragi Cititori, în care prinţul de Wales a învârtit oficial roata care a deschis Sistemul Principal de Canalizare de la Crossness, primul mare pas al strădaniilor inginerului-şef Joseph Bazalgette de a oferi Londrei un sistem de canalizare modern. Crema nobilimii şi înaltei preoţimi engleze a luat parte la ceremonia aceea. Dar, lăsând deoparte orice gingăşie, mai trebuie să vă amintesc că Sistemul Principal de Canalizare – şi toate viitoarele sisteme de canalizare, precum şi zecile de afluenţi vechi şi canale antice – continua să deverseze rahat nefiltrat în Tamisa.)

Cu cât erau mai înfricoşătoare străzile şi cartierele, cu atât erau mai aglomerate. Grupuri de oameni – pâlcuri de umbre, la drept vorbind – erau vizibile acum la colţ de stradă, în intrânduri, în spaţiile libere. Dickens menţinea pasul sprinten, rămânând pe mijlocul străzilor desfundate, astfel încât să poată vedea mai bine şi să evite gropile şi bălţile cu apă infectă, bastonul lui de

gentilom ţăcănind pe macadam. Părea indiferent la murmurele şi sudalmele furioase ale celor pe lângă care treceam.

În cele din urmă, un grup de astfel de umbre zdrenţăroase s-a desprins din întunericul unei clădiri neiluminate şi ni s-a postat în faţă, blocându-ne drumul. Dickens n-a ezitat, ci a continuat să meargă sprinten către ei, ca şi când aceia ar fi fost nişte copii veniţi să-i ceară autograful. L-am văzut totuşi schimbându-şi punctul de sprijin pe baston, în aşa fel încât măciulia lui grea de alamă – ca un clonţ de pasăre, cred – să fie îndreptată spre exterior.

Mie îmi bubuia inima în piept şi-a fost cât pe ce să mă împiedic, când Dickens m-a condus spre zidul acela întunecat de tâlhari furioşi. Apoi un alt zid – unul sur cu gambetă în vârf – a trecut iute pe lângă mine, prinzându-l pe Dickens din urmă, şi vocea lui Hatchery a rostit încet:

– Vedeţi-vă de ale voastre, acum, băieţi. Înapoi în vizuinile voastre. Lăsaţi-i pe domni să treacă fără a le arunca măcar o singură căutătură. *Acum.*

Felinarul cu lampă al detectivului particular împrăştia doar atâta lumină cât să pot vedea că mâna lui dreaptă dispăruse în pelerina sa lungă. Oare ce o fi purtând acolo? Un pistol? Nu prea îmi venea să cred. Aproape sigur o bâtă plumbuită, însă. Poate şi cătuşe. Tâlharii din faţa şi din spatele nostru, ca şi de-a stânga şi de-a dreapta noastră precis ştiau ce.

Oamenii dispuşi în cerc s-au îndepărtat la fel de repede cum se adunaseră. Mă aşteptam ca pietre grele ori măcar flegme spurcate să fie aruncate asupra noastră în timp ce înaintam, dar când am luat-o din loc, în direcţia noastră n-a venit nimic mai dur ca o înjurătură reţinută. Detectivul Hatchery s-a făcut nevăzut în bezna din urma noastră şi Dickens şi-a continuat marşul rapid, ţăcănind din baston, spre ceea ce eu bănuiam a fi partea de sud.

Apoi am intrat într-o zonă dominată de prostituate şi de patronii lor.

Îmi aminteam, parcă, să fi venit acolo în zilele mele de studenţie. Strada arăta, la drept vorbind, mai respectabil decât majoritatea celor pe care le parcurseserăm în ultima jumătate de oră. Lumini palide străluceau prin draperiile trase la ferestrele de la etaj. Dacă nu ştiai cum stau treburile pe acolo, uşor ai fi putut crede că locuinţele acelea aparţineau unor muncitori sârguincioşi de la vreo fabrică ori unor mecanici. Liniştea era însă prea apăsătoare. Pe trepte şi în balcoane, şi pe lespezile crăpate ale

ceea ce trecea drept trotuar se adunaseră grupuri de femei tinere – le puteam vedea în lumina de lampă care evada pe geamurile neoblonite de la parter – majoritatea păreau a nu avea mai mult de optsprezece ani. Unele arătau de paisprezece sau chiar mai tinere.

În loc să se împrăştie la apariţia detectivului Hatchery, acestea au început să strige la el cu glăscioare persiflante:

– Hei, ’Ibbert, ne-ai adus de lucru, eh?

Sau:

– Vino să te relaxezi niţel, Hib, puţă bătrână.

Sau:

– Nu, nu, nu-i închisă uşa, inspector H, şi nici uşile camerelor noastre nu-s.

Hatchery râdea nederanjat.

– Uşile voastre nu-s închise niciodată, Mary, deşi ar trebui să fie. Aveţi grijă la cum vorbiţi acum, fetelor. Domnii aceştia n-au nevoie în astă-seară de ce vindeţi voi.

Asta nu era neapărat adevărat. Eu şi Dickens ne-am oprit lângă o tinerică, în vârstă de şaptesprezece ani, poate, când aceasta s-a aplecat peste o balustradă şi ne-a studiat în lumina palidă. Îmi dădeam seama că avea o siluetă rotofeie, purtând o fustă neagră scurtă şi un corset strâmt.

Fata a observat interesul lui Dickens şi i-a oferit un zâmbet larg care a dezvelit prea mulţi dinţi lipsă.

– Cauţi o frecată, scumpule? l-a întrebat ea pe scriitor.

– Frecată? a zis Dickens şi mi-a aruncat o privire piezişă, plină de bună-dispoziţie. Păi, nu, draga mea. Ce te face să crezi că am venit în căutare de fasole frecată?

– Pen’ că dacă asta vrei, am eu, a spus fata. Frecată şi dezmierdată, şi suptă şi tot ce ţi-ai mai putea dori, pe toate le poţi avea de la mine, dacă vrei. Nu tre’ decât să vii înăuntru.

Zâmbetul lui Dickens s-a şters puţin. A pus ambele mâini înmănuşate pe baston.

– Domniţă, a rostit el pe un ton scăzut, te-ai gândit la posibilitatea cât se poate de reală de a-ţi schimba viaţa? De a renunţa la…

Mănuşa lui albă a fost vizibilă în întuneric când a gesticulat spre clădirile tăcute, spre pâlcurile de fete tăcute, spre strada oblonită şi chiar spre şirul de bărbaţi aspri din depărtare, care aşteptau ca o haită de lupi dincolo de cercul de lumină slabă.

– De a renunţa la viaţa asta?

Fata a râs printre dinţii-i sparţi sau stricaţi, însă acela n-a fost râsul unei fete. A fost o imitaţie urâtă a horcăitului sec al unei baborniţe bolnave.

– Să renunţ la viaţa mea, dulceaţă? De ce nu renunţi tu la a ta, atunci? Nu tre’ să faci altceva decât să te duci colo-şa unde-aşteaptă Ronnie şi băieţii.

– Viaţa ta nu are viitor, nu are speranţă, a spus Dickens. Există cămine pentru femeile căzute în păcat. Ei, eu însumi am ajutat la clădirea şi administrarea unuia în Broadstairs, unde…

– Io n-am de gând să cad, a răspuns ea. Decât poate pe spate, pentru suma potrivită. Fata şi-a întors privirea aprigă spre mine. Dar tu, mititelule? În tine pare să mai fi rămas ceva viaţă. Nu vrei să vii înăuntru la o frecată ’nainte ca bătrânu’ ’Atchery să ne ia la şuturi?

Mi-am dres glasul. Sincer să fiu, Dragi Cititori, găseam că muierea avea un oarecare vino-ncoa’, în ciuda căldurii şi putorii nopţii, a zgâirii tovarăşilor mei de drum şi chiar a zâmbetului ei stricat şi-a limbajului incult.

– Hai, a zis Dickens, întorcându-se şi pornind cu pas mare în noapte. Ne pierdem vremea aici, Wilkie.

– Dickens – am spus pe când traversam încă un podeţ îngust şi scârţâitor peste încă un pârâiaş fetid şi urât mirositor, străzile dinaintea noastră nemaifiind decât simple alei, iar clădirile întunecate de acolo părând mai medievale decât orice văzuserăm până atunci – trebuie să te întreb: excursia asta… are cumva… vreo legătură cu misteriosul tău domn Drood?

El s-a oprit şi s-a sprijinit în baston.

– Absolut, dragul meu Wilkie. Ar fi trebui să-ţi spun la cină. Domnul Hatchery a făcut pentru noi în această privinţă mai mult decât doar să ne escorteze prin acest… dizgraţios… cartier. E angajat de mine de ceva timp deja şi şi-a folosit bine abilităţile detectivistice. S-a întors spre silueta mare care se apropiase de noi, prin spate. Detectiv Hatchery, eşti atât de bun să-l informezi pe domnul Collins de descoperirile pe care le-ai făcut până acum?

– Sigur că da, domnule, a răspuns uriaşul.

Şi-a dat jos pălăria, şi-a scărpinat scalpul sub mormanul de bucle dezordonate, după care şi-a îndesat gambeta la loc pe cap.

– Domnule, a spus, adresându-mi-se mie, în ultimele zece zile am chestionat diverşi controlori de tren de la Folkstone şi din alte

posibile staţii de pe traseu – cu toate că trenul acela nu făcuse nicio oprire pe traseu – dar şi, discret, alţi pasageri, paznicii de pe tren din după-amiaza cu pricina, conductori şi alţii. Şi a rezultat, domnule Collins, că nimeni pe nume Drood sau care să se potrivească foarte straniei descrieri oferite mie de domnul Dickens a acestui domn Drood n-a avut bilet de drum şi nici nu s-a aflat în vreunul dintre vagoanele de pasageri la momentul accidentului.

M-am uitat la prietenul meu în lumina slabă.

– Aşadar, fie Drood al tău era un localnic de la Staplehurst, am zis, fie nici n-a existat.

Dickens a clătinat doar din cap şi i-a făcut semn lui Hatchery să continue.

– Dar în al doilea vagon de poştă, a rostit detectivul, se găseau trei sicrie cu destinaţia Londra. Două dintre ele fuseseră urcate la Folkestone şi al treilea venise cu acelaşi feribot care i-a adus pe domnul Dickens şi... pe însoţitorii lui. Actele feroviare arătau că acest al treilea sicriu, cel venit în ziua aceea din Franţa – nu se ştie exact de unde anume din Franţa – trebuia predat unui anume domn Drood, fără prenume, la sosirea în Londra.

A trebuit să meditez la asta un moment. Din direcţia caselor de toleranţă aflate în spatele nostru se auzeau strigăte înfundate. În cele din urmă, am spus:

– Crezi că Drood se află *în* unul dintre sicriele acelea?

Punând întrebarea, m-am uitat la Dickens.

Autorul a râs – aproape satisfăcut, mi s-a părut.

– Dar *sigur* că da, dragul meu Wilkie. Întâmplarea a făcut ca acel al doilea vagon poştal să fi deraiat, împrăştiind toate coletele şi sacii şi... da... sicriele, fără a ajunge însă pe fundul râpei. Aşa se explică de ce Drood cobora panta alături de mine, câteva minute mai târziu.

Am scuturat din cap.

– De ce ar fi ales să călătorească în... pentru Dumnezeu... într-un sicriu? Costă mai mult decât un bilet la clasa întâi?

– Ceva mai puţin, domnule, ceva mai puţin, a intervenit Hatchery. Am verificat şi asta. Costul de transport al unui decedat este ceva mai mic decât biletul la clasa întâi, domnule. Nu cu mult, dar preţul e cu câţiva şilingi mai mic.

Ceva tot nu-mi suna bine.

– Dar fără-ndoială, Charles, am spus cu duhul blândeţii, doar nu sugerezi că domnul Drood al tău, cel cu aspect bizar, era...

ce? O fantomă? O arătare de-un fel sau altul? Un mort-viu?

Dickens a râs din nou, chiar mai feciorelnic de data aceasta.

– Dragul meu Wilkie. *Serios.* Dacă ai fi un răufăcător, Wilkie – cunoscut poliţiei portuare şi, totodată, poliţiei metropolitane – care ar fi cel mai uşor şi eficient mod în care *tu* ai putea ajunge din Franţa înapoi în Londra?

A fost rândul meu să râd, însă nu cu vreo urmă de încântare, vă asigur.

– Nu într-un *sicriu,* am zis. Taman din Franţa? E… inimaginabil.

– Nici pe departe, dragul meu băiat, a zis Dickens. Doar câteva ore de disconfort. Aproape cu nimic mai incomod ca o călătorie normală cu feribotul şi cu trenul, în zilele noastre, dacă vrei să fii absolut nepărtinitor. Şi cine se sinchiseşte să inspecteze un sicriu în care se află un cadavru vechi de o săptămână?

– Cadavrul lui *era* vechi de o săptămână? am chestionat.

Dickens a fluturat doar spre mine degetele albe ale mănuşii sale, ca şi când eu aş fi făcut o glumă.

– Şi-atunci de ce mergem spre docuri în seara asta? am întrebat. Are detectivul Hatchery vreo informaţie asupra locului unde s-a ridicat la suprafaţă sicriul domnului Drood?

– De fapt, domnule, a zis Hatchery, ancheta mea în această parte a oraşului ne-a condus la câţiva oameni care spun că îl cunosc pe Drood. Sau l-au cunoscut. Sau au făcut afaceri cu el, vorba ’ceea. Într-acolo ne îndreptăm acum.

– Atunci, să nu zăbovim, a spus Dickens.

Hatchery a ridicat o mână uriaşă ca şi când ar fi oprit traficul de trăsuri pe Strand.

– Simt că este de datoria mea să vă anunţ, domnilor, că acum intrăm în centrul Bluegate Fields şi că aici nu veţi găsi prea multă cuviinţă. Nici măcar nu apare pe majoritatea hărţilor oraşului, dacă e să vorbim din punct de vedere oficial, şi nici New Court, destinaţia noastră, nu este înregistrată. E un loc periculos pentru gentlemeni, domnilor. Acolo unde mergem sunt oameni gata să vă ucidă într-un minut.

Dickens a râs.

– La fel ca tâlharii pe care i-am întâlnit ceva mai devreme, presupun, a rostit el. Ce-i diferit la Bluegate Fields, dragul meu Hatchery?

– Diferenţa, stăpâne, e aceea că ăi’ de i-am întâlnit acu’ o

vreme v-ar fura geanta şi v-ar lăsa pe marginea drumului, ciomăgit şi inconştient, mda, poate chiar în pragul morţii. Da' ăi' de ne-aşteaptă în faţă… ei v-ar tăia gâtul, domnule, numai ca să vadă dacă nu li s-au tocit cuţitele.

M-am uitat la Dickens.

– Marinari indieni şi hinduşi, şi bengalezi, câţiva, şi chinezi, cei mai mulţi, a continuat Hatchery. Dar şi irlandezi, germani şi alţi venetici, fără a pomeni de marinarii jegoşi care au tras la ţărm pentru femei şi opiu, însă de englezi tre' să vă temeţi cel mai tare, domnilor, aici, în Bluegate Fields. Chinezii şi ceilalţi străini, ei nu mănâncă, nu dorm, nici nu prea vorbesc, ci trăiesc doar pentru opiu… da' englezii de prin părţile astea, ei sunt o adunătură de oameni extraordinar de brutali, domnule Dickens. Extraordinar de brutali.

Charles a râs din nou. Lăsa impresia că ar fi băut din greu, însă eu ştiam că nu dăduse pe gât decât nişte vin şi porto la cină. Era mai mult râsul fără de griji al unui copil.

– Atunci, va trebui doar să ne încredinţăm siguranţa în mâinile tale din nou, inspectore Hatchery.

Am băgat de seamă că Dickens tocmai îi acordase detectivului particular o promovare în rang, iar judecând după modul în care uriaşul îşi muta greutatea, modest, de pe un picior pe celălalt, se părea că şi Hatchery interpretase lucrurile aşa.

– Mda, domnule, a făcut detectivul. Cu voia dumneavoastră, am să merg eu în faţă de-acum, domnule. Şi poate ar fi mai bine dacă nu v-aţi îndepărta niciunul pentru un timp.

Majoritatea străzilor pe care le parcurseserăm nu erau marcate şi labirintul din Bluegate Fields era şi mai neclar schiţat, însă Hatchery părea să ştie cu exactitate unde mergea. Chiar şi Dickens, grăbind pasul alături de uriaşul detectiv, părea să intuiască destinaţia, dar Hatchery mi-a răspuns la întrebările scâncite înşiruind, pe tonul său normal, unele dintre locurile în care fuseserăm sau pe care urma să le vedem: biserica St Georges-in-the-East (nu-mi aminteam să fi trecut pe lângă ea), George Street, Rosemary Lane, Cable Street, Knock Fergus, Black Lane, New Road şi Royal Mint Street. Nu zărisem niciunul dintre numele acestea înscrise pe indicatoare.

La New Court, am părăsit strada duhnitoare, am intrat într-o curte întunecată – felinarul cu lupă al lui Hatchery era singura noastră sursă de lumină – şi am mers mai departe printr-o

spărtură ce era mai mult un intrând decât un pasaj spre o serie de alte curţi întunecate. Clădirile păreau abandonate, însă eu bănuiam că ferestrele erau doar bine oblonite. Când am părăsit pavajul, umezeala râului ori a canalizării refulate a început să ne plescăie sub tălpi.

Dickens se opri lângă ceea ce fusese cândva o fereastră lată, dar care acum, când nu mai avea pic de sticlă în ea, nu mai era decât un pervaz şi o gaură neagră în peretele orb al unei clădiri negre.

– Hatchery, a strigat el, îndreaptă felinarul.

Conul de lumină aruncat de felinarul cu lupă a iluminat trei umflături palide, albicioase, indistincte, pe pervazul din piatră spartă. Preţ de o clipă, am fost sigur că trei iepuri jupuiţi fuseseră lăsaţi acolo. Am făcut un pas mai aproape şi apoi am păşit iute înapoi, ducând batista la gură şi nas.

– Nou-născuţi, a zis Hatchery. Cel din mijloc a fost născut mort, după părerea mea. Ceilalţi doi au murit la puţin timp după ce au venit pe lume. Nu sunt tripleţi. S-au născut şi au murit în momente diferite, judecând după viermi şi muşcăturile de şobolani şi alte semne.

– Dumnezeule mare, am zis prin batistă. Fierea mi-a urcat în gât. Dar de ce… să-i laşi acolo?

– Ăsta-i un loc la fel de bun ca oricare altul, a explicat detectivul. Unele mame încearcă să-i îngroape. Să-i îmbrace în ce zdrenţe au pe-acasă. Le pun căciuliţe înainte să arunce mogâldeţele în Tamisa sau să le-ngroape în curţile de-aici. Majoritatea nu se obosesc. Trebuie să se ducă la muncă.

Dickens s-a întors spre mine.

– Încă-ţi mai face cu ochiul muierea care voia să te ducă înăuntru la o frecată, Wilkie?

N-am răspuns. Am mai făcut un pas în spate şi m-am concentrat asupra vărsăturii.

– Am mai văzut aşa ceva, Hatchery, a zis Dickens pe un ton ciudat de plat, calm şi colocvial. Nu doar aici, în Marele Cuptor, în timpul plimbărilor, ci în copilărie.

– Chiar aţi văzut, domnule? a spus detectivul.

– Da, de multe ori. Când eram foarte mic, înainte să ne mutăm din Rochester la Londra, aveam o servitoare pe nume Mary Weller care mă lua cu ea, mâna-mi mititică tremurând în palma ei mare, plină de bătături, la nenumărate naşteri. Atât de multe, încât deseori m-am întrebat dacă adevărata mea profesie

n-ar fi trebuit să fie aceea de moaşă. Cel mai adesea, copilaşii mureau, Hatchery. Mi-amintesc o teribilă naştere multiplă – mama n-a supravieţuit nici ea – când au venit pe lume cinci bebeluşi morţi – cred că erau cinci, oricât de şocant ar părea, deşi eram foarte mic şi s-ar putea să fi fost doar patru – toţi întinşi unul lângă altul pe o bucată de pânză curată, pe un scrin. Ştii la ce m-a dus gândul la frageda mea vârstă de patru sau cinci ani, Hatchery?

– La ce, domnule?

– M-am gândit la picioarele de porc aşa cum sunt ele aşezate de obicei la măcelăriile curate, a spus Charles Dickens. E greu să nu te gândeşti la ospăţul lui Tieste atunci când dai cu ochii de o asemenea imagine.

– Într-adevăr, domnule, a aprobat Hatchery.

Eram sigur că detectivul habar n-avea de referinţa clasică la care apelase Dickens. Dar eu aveam. Din nou, fierea şi voma mi-au urcat în gât şi au ameninţat să explodeze.

– Wilkie, a zis Dickens tăios. Batista, dacă eşti amabil.

După o ezitare, i-am dat-o.

Scoţând propria sa batistă mai mare şi mai scumpă, Dickens le aşeză cu grijă pe amândouă peste cei trei bebeluşi putreziţi şi parţial roşii; puse pe capetele batistelor bucăţi de cărămidă desprinse din pervazul spart, ca să nu le ia vântul.

– Detectiv Hatchery, a spus el, pornind deja înapoi, bastonul său ţăcănind pe piatră, te vei ocupa tu de înhumarea lor?

– Înaintea zorilor, domnilor. Vă puteţi baza pe asta.

– Sunt sigur că putem, a răspuns Dickens, plecând fruntea şi ţinându-şi jobenul când am trecut printr-o altă deschizătură, pătrunzând într-o curte şi mai întunecată, mai mică şi mai pestilenţială. Vino, vino, Wilkie. Continuă să mergi în lumină.

Uşa deschisă, atunci când am ajuns în cele din urmă la ea, nu se întrezărea mai mult ca ultimele trei duzini de intrări umbrite pe lângă care trecuserăm. Imediat dincolo de prag, ascuns vederii de afară, încastrat în nişa lui adâncă, era un mic opaiţ albastru. Detectivul Hatchery mormăi şi deschise drumul în sus pe scările întunecate şi înguste.

Palierul de la primul etaj era sumbru. Următoarea bucată de scară era mai îngustă decât prima, deşi nu la fel de întunecată, dat fiind că la palierul de deasupra noastră pâlpâia lumina slabă a unei singure lumânări. Aerul era atât de dens acolo, căldura atât de intensă şi putoarea atât de copleşitoare, încât m-am

întrebat cum de putea lumânarea să continue să ardă.

Hatchery a deschis o uşă fără a bate şi am intrat cu toţii în şir indian.

Ne aflam în prima şi cea mai mare dintr-o suită de încăperi, toate vizibile prin intrările deschise. În odaia aceea, doi indieni şi o femeie bătrână stăteau tolăniţi pe un pat cu arcuri ce părea acoperit cu maldăre de cârpe decolorate. Unele dintre acestea se mişcau şi atunci mi-am dat seama că pe pat mai erau şi alţi oameni. Întreaga scenă era luminată de câteva lumânări consumate aproape complet şi de un singur felinar cu sticlă roşie ce arunca peste tot şi toate o nuanţă sângerie. De sub cârpele din camerele alăturate ne priveau pe furiş ochi, chiar în timp ce eu am sesizat că mai erau unele corpuri – chinezi, occidentali, indieni – tolănite pe podele şi în colţuri. Unii încercau să se ascundă, târându-se ca nişte gândaci expuşi deodată la lumină. Hârca bătrână de pe patul dinaintea noastră, cu cei patru stâlpi ai săi ciopliţi ani la rând de cuţite leneşe, cu draperiile atârnând aidoma unor straie funerare putrede, trăgea dintr-un soi de pipă făcută dintr-o călimară veche. Grosimea fumului şi miasma aspră, aromată, din odaie, amestecate cu putoarea de canalizare a Tamisei ce pătrundea prin storurile închise, îmi făceau stomacul chinuit de gută să se revolte din nou. Mi-am dorit atunci să fi ingerat un al doilea pahar din laudanumul meu înainte să mă alătur lui Dickens în seara aceea.

Hatchery a înghiontit-o pe bătrână cu un baston poliţienesc de lemn pe care îl scosese cu mişcări precise din centură.

– Hei, hei, Babă Sal, a făcut el cu asprime. Trezeşte-te şi stai cu noi de vorbă. Domnii aceştia au întrebări pentru tine şi-am jurat că tu le vei răspunde cum se cuvine.

„Sal” era o baborniţă zbârcită căreia îi lipseau dinţii, îi lipsea culoarea din obraji şi buze şi care nu trăda vreo trăsătură de caracter în afara depravării vizibile în ochii ei slabi, apoşi. A mijit la Hatchery şi apoi la noi.

– Ib, a zis ea, recunoscându-l pe uriaş în ciuda stuporii în care se afla, te-ai întors în poliţie? E nevoie să te plătesc?

– Sunt aici pentru nişte răspunsuri, a spuse Hatchery, înghiontind-o din nou în zdrenţele de deasupra pieptului ei scobit. Şi nu plecăm până nu le primim.

– Întrebaţi liniştiţi, a acceptat femeia. Da’ lasă-mă-nainte să reumplu pipa lu’ moş Yahee, bine, copoi bun ce eşti?

Pentru prima oară am observat ceea ce părea a fi o mumie

străveche sprijinită în perne, în colţul încăperii, dincolo de patul cel mare.

Baba Sal s-a întins spre un pocal din mijlocul odăii, aşezat pe o tavă japoneză, ce părea a fi pe jumătate plin cu ceva asemănător melasei. Luând ceva din melasa groasă cu un ac, a dus-o la mumia din colţ. Când acesta s-a întors la lumină, am văzut că moş Yahee era ataşat unei pipe cu opiu şi că aşa era încă de când intraserăm. Fără a deschide complet ochii, a preluat melasa cu degetele-i cu unghii lungi şi galbene, a rulat-o întruna până ce a format o biluţă nu mai mare ca un bob de mazăre, pe care a aşezat-o apoi în bolul pipei sale deja fumegânde. Ochii mumiei bătrâne s-au închis şi individul s-a întors cu spatele la lumină, cu picioarele goale strânse sub el.

– Ăştia-s patru penny în plus la sipetul meu modest, a zis Sal întorcându-se în cercul nostru mic de lumină roşie, aproape de felinar. Yahee, ar trebui să ştii bine, ’Ib, are peste optzeci de ani şi a fumat opiu peste şaizeci din anii ăştia. I-adevărat că nu doarme, da’ e sănătos tun şi curat. Dimineaţa, după o noapte de fumat, îşi cumpără singur orezu’ şi peştele şi legumele, da’ asta numa’ dup-o baie straşnică şi după ce-şi deretică-n casă. Şaizeci de ani de opiu şi nicio zi de boală. Moş Yahee şi-a păstrat sănătatea fumând în timpul ultimelor patru Febre Londoneze, în vreme ce-n jurul lor toţi cădeau ca muştele şi…

– Ajunge, a comandat Hatchery, reducând-o pe hoaşcă la tăcere. Domnul o să-ţi pună câteva întrebări acum, Sal… şi dacă ţii la văgăuna asta pe care-o numeşti casă şi serviciu şi dacă nu vrei s-o vezi închisă fedeleş, atunci pe Dumnezeu ai face bine să răspunzi iute şi sincer.

Ea a mijit ochii la noi.

– Madam, a început Dickens pe un ton la fel de lejer şi cordial ca şi când s-ar fi adresat unei lady aflate-n vizită în salonul său, noi căutăm un individ pe nume Drood. Ştim că obişnuia să frecventeze… ăă… stabilimentul dumitale. Ne-ai putea spune, te rog, unde l-am putea găsi acum?

Am văzut cum şocul şi trezia au lovit-o pe opiomană ca şi când Dickens i-ar fi aruncat o găleată de apă rece în faţă. A căscat ochii câteva secunde, apoi i-a strâns într-o mijire şi mai îngustă şi bănuitoare.

– Drood? Nu cunosc niciun Drood…

Hatchery a zâmbit şi a înghiontit-o mai tare cu bastonul.

– Nu ţine asta, Sal. Ştim că a fost clientul tău aici.

– Cine spune? a şuierat cotoroanţa.

O lumânare care s-a stins pe podea i-a prelungit şuieratul.

Hatchery a zâmbit din nou şi din nou a înghiontit-o. Bastonul a apăsat-o pe braţul scheletic, acum mai tare.

– Mama Abdallah şi Booboo mi-au spus amândoi că au văzut pe cineva numit Drood aici în ultimii ani… un om alb, cu degete lipsă şi accent ciudat. Ziceau că-ţi era client fidel. Mirosea a carne putredă, aşa mi-a zis Mama Abdallah, a rostit detectivul.

Sal s-a forţat să râdă, dar nu i-a ieşit decât un cârâit piţigăiat.

– Mama Abdallah e-o jigodie smintită. Booboo-i un chinez mincinos.

– Se prea poate. Hatchery a surâs. Dar nu mai smintiţi sau mincinoşi ca tine, Prinţesa mea Pufăitoare. Cineva pe nume Drood a fost aici şi tu o ştii şi ne vei *spune.*

Încă surâzând, a coborât capătul bastonului său plumbuit peste degetele ei lungi, dar adunate de artrită.

Sal a urlat. Două maldăre de zdrenţe dintr-un colţ au început să se târască împreună cu pipele lor cu opiu într-o altă încăpere unde zgomotul, în caz că cineva avea să fie ucis, nu avea să le deranjeze visele.

Dickens a scos câţiva şilingi din portmoneu şi i-a făcut să sune în palmă.

– E spre binele dumitale, madam, să ne spui ce ştii despre domnul Drood.

– Şi vei petrece câteva nopţi – poate săptămâni – nu doar în celula de la secţie, ci în cea mai întunecată hrubă din Newgate dacă *nu* ne spui, a adăugat Hatchery.

Impactul acestei ameninţări s-a produs în mine la un nivel la care nu-l putea afecta pe Dickens. Am încercat să-mi imaginez câteva nopţi, cu atât mai puţin *săptămâni,* fără laudanumul meu. Femeia aceea era evident că ingera mult mai mult opiu pur decât o făcusem eu vreodată. Mă dureau oasele de-a dreptul numai la ideea de-a fi privat de leacul meu.

Acum erau lacrimi adevărate în ochii apoşi ai Prinţesei Pufăitoare.

– Bine, bine, termină cu loviturile şi ameninţările, ’Ib. Am fost mereu om de cuvânt cu tine, nu-i aşa? Ţi-am plătit mereu la termen, nu-i aşa? Nu-i aşa că întotdeauna…

– Spune-le domnilor despre Drood ăsta şi tacă-ţi fleanca despre orice altceva, a repezit-o Hatchery pe cel mai ameninţător şi reţinut ton al său. A lipit bastonul, cât era de lung,

pe antebraţul ei care tremura.

– Când l-ai cunoscut pe acest Drood? a întrebat Dickens.

– Acuma cam un an de zile, a expirat Prinţesa Pufăitoare. Acu' nu mai vine pe-aci.

– Unde locuieşte, madam?

– Nu ştiu. Jur că nu ştiu. Chow Chee John Potter l-a adus pe păsăroiul ăsta Drood încoace acum vreo opt... poate nouă ani. Fumau cantităţi uriaşe de produs, zău aşa. Drood plătea mereu cu galbeni de douăzeci de şilingi, aşa că avea uşa mereu deschisă şi viitorul i-erea plătit în aur, ba bine că nu. Niciodată nu lovea şi nici nu striga, ca ăilalţi... fuma doar şi stătea acolo şi se uita la mine. Şi se uita la ceilalţi. Uneori pleca primul, cu mult 'naintea ălorlalţi, alteori era ultimu' care se ducea.

– Unde-i Chow Chee John Potter ăsta? a întrebat Dickens.

– Jack e mort, a răspuns ea. A fo' un bucătar bătrân pe-o navă chinezească care avea nume de creştin fiin'c-a fost botezat, da' n-a fo' niciodată sănătos la cap, domnule. Erea ca un copil dulce, aşa erea... numa' c-atunci când bea rom erea un copil rău. Da' niciodată nu erea rău numa' dacă fuma. Nu.

– Chow Chee ăsta era prieten cu Drood? a întrebat Dickens.

Baba Sal a mai cârâit un râs. Suna ca şi când n-ar mai fi avut deloc plămâni din cauza fumului sau a consumului de drog, sau a amândurora.

– Drood – dacă ăsta-i este numele – n-a avut niciun prieten, domnule. Toţi se temeau de el. Chiar şi Chow Chee.

– Dar prima dată când l-ai văzut aici – pe Drood – a venit adus de Chow Chee?

– Mdea, domnule, a venit cu el, da' bănuiesc că dăduse din întâmplare peste bătrânu' Jack şi-i ceruse idiotului să-i arate drumul până la cea mai apropiată casă a opiului. Jake ar fi făcut asta şi pentru o vorbă bună, darămite pentru un şiling.

– Drood locuieşte prin părţile astea? a întrebat Dickens.

Sal a început să râdă din nou, dar apoi a apucat-o tusea. Zgomotul acela teribil a continuat un timp aparent fără sfârşit. Până la urmă, baba a tras aer în piept şi a spus:

– Dacă locuieşte pe-acilea? Prin New Court sau Bluegate Fields, sau la docuri, sau Whitechapel? Nu, dom'le. Nicio şansă, domnule.

– De ce nu? a insistat Dickens.

– Am fi ştiut, stăpâne, a hârâit bătrâna. Cineva ca Drood ar fi speriat orice bărbat, femeie şi copil din Whitechapel şi din

Londra, şi din Shadwell. Am fi părăsit cu toţii oraşul.

– De ce? nu s-a dat bătut Dickens.

– Din pricina poveştii lui, a şuierat babornişa. Povestea lui *adevărată* şi îngrozitoare.

– Spune-ne povestea lui, a îndemnat-o scriitorul.

Femeia a ezitat.

Hatchery şi-a plimbat muchia bastonului pe exteriorul braţului ei şi a lovit-o uşurel peste cotul osos.

După ce urletele ei au încetat, a spus povestea aşa cum o auzise de la răposatul Chow Chee John Potter, de la Yahee, un alt dealer de opiu, şi o altă opiomană pe nume Indianca Emma.

– Drood nu e nou prin părţile astea; cei care ştiu spun că bântuie împrejurimile de-aici de patruzeci de ani şi chiar mai mult…

Am întrerupt-o, întrebând:

– Care-i numele de botez al domnului Drood, femeie?

Hatchery şi Dickens s-au încruntat amândoi la mine. Eu am clipit şi am făcut un pas în spate. A fost singura întrebare pe care aveam să i-o adresez Prinţesei Pufăitoare în noaptea aceea.

Sal s-a încruntat şi ea la mine.

– Nume de botez? Drood n-are nume de botez. El nu-i creştin şi n-a fost nicicând. Îl cheamă doar *Drood.* Asta face parte din povestea lui. Vreţi să v-o spun sau nu?

Am încuviinţat, simţind cum roşeaţa îmi încinge pielea mai jos de ramele ochelarilor şi de primele fire ale bărbii.

– Drood e doar Drood, a repetat Baba Sal. Indianca Emma spune că Drood a fost odată marinar. Yahee, care-i mai bătrân ca Mama Abdallah şi pământul la un loc, zice că n-a fost niciun marinar, ci doar pasager pe o corabie care a venit aici acum mult timp. Poate acum şaizeci de ani – poate o sută. Da' toţi au fost de acord că Drood a venit din Egipt…

I-am văzut pe Dickens şi pe detectivul uriaş schimbând priviri, de parcă vorbele hoaştei ar fi confirmat ceva ce ei deja ştiau sau bănuiau.

– Era egiptean, unu' închis la piele ca toţi blestemaţii din rasa mahomedană, a continuat Sal. Se zice că pe-atunci avea şi păr, negru ca smoala. Unii spun că era frumos. A fost însă dintotdeauna un opioman. Imediat ce-a pus talpa pe pământ englez, se spune, a şi-nceput să pufăie din pipa albastră. Întâi a cheltuit toţi banii pe care îi avea la el – mii de lire, dacă povestea e adevărată. Probabil că provine din os regal, de-acolo din

Egiptul mahomedan. În cel mai rău caz, provine dintr-o familie bogată. Sau a dat de bani în cine ştie ce chip murdar. Chin Chin Chinezul, bătrânul dealer din West End, l-a lăsat pe Drood în fundu’ gol, percepând de la el de zece, douăzeci, cincizeci de ori mai mult decât le percepea clienţilor obişnuiţi. Apoi, când a rămas cu buzunarele goale, Drood a încercat să muncească pentru bani – să măture la răspântii şi să facă trucuri de magie pentru domni şi doamne în Falcon Square – da’ banii câştigaţi cinstit nu erau destui. Niciodată nu sunt. Aşa că egipeanu’ a devenit hoţ de buzunare şi apoi asasin, jefuind şi ucigând marinari aproape de docuri. În felul ăsta a rămas în graţiile lui Chin Chin şi-a avut garanţia mărfii de cea mai bună calitate, cumpărată de chinezoi de la stabilimentul lui Johnny Chang, London and Saint Katharine Coffee-House, de pe Ratcliff Highway. Drood a strâns în jurul lui alţi câţiva – majoritatea egipteni, unii malaysieni, unii indieni, unii negri liberi veniţi pe mare, unii irlandezi împuţiţi, unii nemţi răi – dar majoritatea, cum zic, alţi egipteni ca el. Au format un fel de religie a lor şi trăiesc şi slujesc în vechiul Oraş Subteran…

Neînţelegând, dar temându-mă să o întrerup din nou, m-am uitat întâi la Dickens şi apoi la Hatchery. Amândoi au clătinat din cap şi au dat din umeri.

– Într-o zi, sau să fi fost noapte, acum vreo douăzeci de ani, poate, a continuat Sal, Drood s-a dus să aştepte şi să-i facă felul unui marinar; unii zic că-l chema Finn, da’ Finn ăsta nu era atât de beat pe cât părea şi nici o ţintă atât de uşoară cum credea Drood. Egipteanul Drood folosea un cuţit de despieliţat pentru când acţiona noaptea – sau poate era un cuţit din-acela curbat, de dezosat, cum vezi la măcelarii din Whitechapel, ăia de strigă întruna „carne calitatea-ntâi pentru cina de mâine seară la nouă bani jumate, şi fără pic de os pe ea”… şi era adevărat, domnilor şi dumneata, poliţai ’Ib, că atunci când Drood îşi termina treaba în docuri, avea bani de fumat în desagă şi pic de os care să-l dea de gol din marinarul al cărui corp scobit era aruncat apoi, ca atâtea măruntaie de peşte, în Tamisa…

Dintr-una din odăile alăturate s-a auzit un geamăt slab. Am simţit că mi se ridică părul pe ceafă, însă tânguiala aceea nepământeană nu venea ca răspuns la povestea Babei Sal. Era doar un client căruia trebuia să-i fie reumplută pipa. Baborniţa a ignorat geamătul şi la fel au făcut şi cei trei care o ascultau vrăjiţi.

– Nu şi-n noaptea asta, acum douăzeci de ani, a spus ea. Finn – dacă aşa-l chema – nu era clientul cu care se-obişnuise cuţitul lui Drood; l-a prins pe egiptean de braţ 'nainte să-i poată face ceva şi-apoi a înşfăcat cuţitu' de despieliţat, sau dezosat, care o fi fost, şi i-a tăiat egipteanului nasul. Dup-aia l-a despicat pe pretinsu' lui ucigaş dintre picioare până la claviculă, zău aşa. O, Finn ştia să mânuiască un cuţit din anii de dinainte să se apuce de marinărit, aşa zicea bătrâna Indiancă Emma. Drood, tot crestat, dar încă viu, ţipa „nu, nu, fie-ţi milă, nu", şi Finn îi taie tâlharului limba din gură. Apoi îi taie păgânului părţile intime şi se oferă să i le pună în locul limbii. Şi atunci a făcut ce s-a oferit să facă.

Mi-am dat seama că clipeam cu rapiditate şi că respiram superficial. Nu auzisem niciodată o femeie vorbind în felul acela.

O privire spre Dickens mi-a spus că Inimitabilul era la fel de înrobit de poveste şi de povestitoare.

– Aşa că-ntr-un final, a continuat Sal, Finn ăsta – marinarul, oricum s-ar fi numit, care ştia să mânuiască un cuţit – îi scoate lui Drood inima din piept şi azvârle trupul egipteanului mort în fluviu, de la un doc aflat la nici un kilometru jumate de casa lui. Aşa să m-ajute Dumnezeu, domnilor.

– Dar stai, a intervenit Dickens. Asta s-a întâmplat acum mai bine de douăzeci de ani? Ai spus înainte că Drood ţi-a fost client aici vreme de şapte sau opt ani, asta până acum un an. Eşti oare atât de ameţită de drog, încât îţi nesocoteşti propriile minciuni?

Prinţesa Pufăitoare i-a aruncat lui Dickens o privire răuvoitoare printre gene, şi-a arătat degetele ca nişte gheare şi şi-a arcuit spatele curbat în vreme ce părul ei zburlit a părut să i se scoale şi mai tare în cap şi, pentru un minut, am fost sigur că se va preschimba într-o pisică şi că, peste încă o secundă sau două, va începe să scuipe şi să zgârie.

În schimb, ea a şuierat:

– Ce v-am zis io a fo' că Drood e mort. E mort de când a fost spintecat şi aruncat în Tamisa de marinaru' cela acu' douăzeci de ani. Da' adunătura lui, grupul lui, adepţii lui, fraţii lui întru religie – ăilalţi egipteni, malaysieni, indieni, irlandezi, germani, hinduşi – ei i-au pescuit cadavru' putrezit şi umflat din râu la câteva zile după crimă, şi-au făcut ritualurile lor păgâne şi l-au readus pe Drood la viaţă. Indianca Emma zice că asta s-a petrecut jos în Oraşul Subteran, unde el sălăşluieşte până-n ziua de azi. Moş Yahee, care l-a cunoscut pe Drood când era în viaţă,

zice că *resturecţia* s-a produs dincolo de râu, pe munţii de rahat de cal şi om pe care voi, domnilor, îi numiţi atât de politicos „grămezi de gunoi”. Da’ oriunde ar fi făcut-o, oricum ar fi făcut-o, au reuşit să-l aducă pe Drood înapoi.

M-am uitat cu coada ochiului la Dickens. În privirea autorului se citeau deopotrivă emoţie şi neastâmpăr. S-ar putea să fi pomenit înainte că Charles Dickens nu era omul alături de care să vrei să stai la o slujbă funerară – băiatul dinăuntrul bărbatului nu se putea împotrivi să zâmbească în cel mai nepotrivit moment, să privească cu subînţeles, să clipească. Uneori aveam impresia că Charles Dickens era în stare să râdă de orice, sacru ori profan. Mă temeam că va râde şi acum. Spun că mă *temeam* că va începe să râdă nu doar din pricina situaţiei stânjenitoare, ci fiindcă aveam cea mai stranie certitudine în clipa aceea că întreaga speluncă de opiomani, toţi sărmanii năpăstuiţi îngropaţi în zdrenţe şi pitiţi în colţuri, şi ascunşi sub pături, şi înconjuraţi de perne, în toate cele trei odăi mizere şi întunecate de acolo, ascultau cu toată atenţia de care erau în stare minţile lor învăluite în drog.

Mă temeam că dacă Dickens începea să râdă, creaturile acelea – Baba Sal printre ele, complet metamorfozată într-o pisică uriaşă – aveau să sară asupra noastră şi să ne sfâşie membru cu membru. Nici gigantul Hatchery, eram sigur în clipa aceea de teamă, nu ne putea salva dacă se ajungea la asta.

În loc să râdă, Dickens îi dădu cotoroanţei trei şilingi, aşezând monedele cu grijă în palma ei galbenă şi soioasă şi închizându-i degetele noduroase peste ele. Spuse încet:

– Unde îl putem găsi pe Drood acum, preacinstită femeie?

– În Oraşul Subteran, a şoptit ea, strângând monedele cu ambele mâini. În cele mai adânci părţi ale Oraşului Subteran. Jos, unde chinezul numit King Lazaree[4] le oferă lui Drood şi altora cel mai pur opiu din lume. Jos, în Oraşul Subteran, alături de celelalte mortăciuni.

Dickens ne-a făcut semn cu mâna şi noi l-am urmat afară din odaia plină de fum, ieşind pe palierul îngust şi întunecat.

– Detectiv Hatchery, a rostit scriitorul, ai auzit de dealerul acesta chinez de opiu, care activează în subteran, pe nume King Lazaree?

– Da, domnule.

---

[4] Regele Lepros (n. tr.).

– Şi ai cunoştinţă de acest Oraş Subteran despre care Sal vorbeşte cu atâta înfrigurare?

– Da, domnule.

– Putem ajunge acolo pe jos?

– Până la intrare, da, domnule.

– Ne duci acolo?

– La intrare, da, domnule.

– Intri cu noi în acest… Oraş Subteran… şi continui să fii Virgiliu în căutarea noastră dantescă?

– Întrebaţi dacă vă duc jos *în* Oraşul Subteran, domnule Dickens?

– Asta întreb, inspectore, a zis prietenul meu aproape cu voioşie. Asta întreb. Pentru *dublul* tarifului asupra căruia am convenit, desigur, dat fiind că beneficiem de *dublul* aventurii.

– Nu, domnule, nu vă duc.

L-am văzut pe Dickens clipind, nevenindu-i să creadă. A ridicat bastonul şi l-a atins pe uriaş, încet, cu clonţul de alamă.

– Hai, haide, detectiv Hatchery. Să lăsăm gluma deoparte. Pentru *triplul* sumei asupra căreia am convenit, ne duci pe domnul Collins şi pe mine în acest ispititor Oraş Subteran şi, mai departe, înăuntrul lui? Ne duci la Lazaree şi la Drood?

– Nu, domnule, nu vă duc, a răspuns Hatchery. Vocea lui suna nesigură pe ea, ca şi când fumul de opiu ar fi afectat-o. Refuz să intru în Oraşul Subteran, orice ar fi. Asta e decizia mea finală, domnule. Şi vă implor, dacă ţineţi la sufletul şi la sănătatea minţii voastre, să nu coborâţi nici dumneavoastră acolo.

Dickens a încuviinţat, luând parcă în calcul sfatul său.

– Dar ne vei arăta… cum ai numit-o?… *intrarea* în Oraşul Subteran.

– Da, domnule, a spus Hatchery. Vorbele sale joase se auziră ca foşnetul unei hârtii groase rupte de cineva. Vă voi arăta… cu tot regretul.

– Mie mi-ajunge atât, detectiv, a zis Dickens, luând-o înainte pe scările întunecate. Aşa e corect şi mai mult decât bine. E trecut de miezul nopţii, dar noaptea e încă tânără. Eu şi cu Wilkie vom merge mai departe – şi-n jos – pe cont propriu.

Uriaşul detectiv cobora greoi pe scări în urma lui Dickens. Mie mi-a luat un minut să-i urmez. Fumul dens de opiu din odaia închisă trebuie că-mi afectase nervii sau muşchii mai jos de mijloc, deoarece îmi simţeam picioarele grele, ca de plumb, refuzând să reacţioneze. Aproape că nu-mi puteam forţa

picioarele, literalmente, să facă primul pas pe scări.

Apoi, simţind furnicături şi durându-mă peste tot, cum se întâmplă atunci când un membru amorţeşte fără ştiinţa stăpânului său, am izbutit să fac primul pas nesigur pe scară în jos. A trebuit să mă sprijin în baston pentru a-mi ţine echilibrul.

– Vii, Wilkie? s-a auzit vocea extraordinar de zglobie a lui Dickens, din josul scărilor.

– Da! am strigat înapoi, adăugând în sinea mea: *Fi-ţi-ar ochii ai naibii.* Vin, Dickens.

5

Aici e nevoie să fac un moment de pauză în derularea poveştii, Dragi Cititori, pentru a explica de ce şi cum alesesem să-l urmez pe Charles Dickens în situaţii absurde şi periculoase înainte de întâmplarea aceasta. A fost, de pildă, atunci când l-am urmat pe muntele Vezuviu. Şi incidentul mult mai serios din Cumberland, unde el a fost cât pe ce să-mi pricinuiască moartea pe Carrick Fell.

Urcuşul pe Vezuviu a fost doar una dintre micile aventuri ale călătoriei din 1853 în jurul Europei pe care eu şi Dickens am împărtăşit-o cu Augustus Egg. La drept vorbind, acel trio de călători conţinea doar doi burlaci şi amândoi erau mai tineri decât Inimitabilul. Însă Dickens se comporta fără dubiu la fel de lipsit de griji şi feciorelnic ca orice burlac tânăr care are înainte cea mai mare parte din viaţă şi carieră, în timp ce zburdam prin Europa în toamna şi iarna acelea. După ce am vizitat majoritatea vechilor locuri des frecventate de Dickens pe Continent, ne-am îndreptat spre Lausanne, unde bătrânul prieten al autorului, excentricul reverend Chauncey Hare Townshend, ne-a ţinut o predică despre fantome, bijuterii şi – unul dintre subiectele favorite ale lui Dickens – mesmerism, după care am pornit spre Chamonix şi urcuşul pe Mer de Glace, unde am privit în crevase de gheţar adânci de mii de metri. În Neapole, unde eu speram să ne tragem puţin sufletul după atâtea aventuri, Dickens a insistat imediat să urcăm Vezuviul.

A fost dezamăgit, profund dezamăgit, aş spune, că din conul vulcanic nu erupeau flăcări. În mod evident, o erupţie de proporţii care avusese loc în 1850 degajase o parte din energia vulcanului; a ieşit mult fum cât ne-am aflat acolo, însă nicio

flacără. A spune că Dickens a fost demoralizat ar fi prea puţin. Cu toate acestea, autorul a încropit degrabă o echipă de căţărători, incluzându-l pe arheologul şi diplomatul Austen Henry Layard, şi n-am întârziat să ne aruncăm spre muntele fumegând.

Cu opt ani înaintea urcării noastre, în noaptea de 21 ianuarie 1845, Dickens găsise tot focul şi sulful vezuvian pe care cineva atât de indiferent la pericol ca el le-ar putea cere.

Era prima călătorie în Neapole a Inimitabilului şi vulcanul era într-adevăr foarte activ. Împreună cu soţia sa, Catherine, şi având-o după ei pe cumnata Georgina, Dickens a pornit la drum cu şase cai de călărie, un soldat înarmat ca paznic şi – deoarece vremea era aspră şi vulcanul foarte imprevizibil pe-atunci – nu mai puţin de douăzeci şi două de călăuze. Şi-au început urcuşul în jurul orei patru după-masa, femeile fiind transportate în lectici, în vreme ce Dickens şi călăuzele deschideau drumul. Bastonul pe care autorul l-a folosit în seara aceea era mai lung şi mai gros decât cel cu clonţ în cap pe care îl lovea de macadam în noaptea aceasta, în mahalalele din Shadwell. Sunt sigur că ritmul său, la acel prim urcuş pe Vezuviu, n-a fost mai lent decât în seara asta, pe teren plan, la nivelul mării. Reacţia lui Charles Dickens în faţa unei pante intimidante – cum am văzut spre amărăciunea şi osteneala mea de multe ori – era de a-şi dubla ritmul de mers deja prea rapid.

Aproape de vârful conului de cenuşă care constituie piscul Vezuviului, nimeni n-a vrut să continue drumul, cu excepţia lui Dickens şi a unei singure călăuze. Muntele era în stare de erupţie. Deasupra lor, flăcările ţâşneau sute de metri către cer, iar sulful, cenuşa şi fumul ieşeau prin fiecare crevasă de pe câmpurile de zăpadă şi piatră. Roche, prietenul autorului, care urcase la câteva sute de metri de crater, dar care nu putea avansa mai mult spre volbura înfocată, a strigat că Dickens şi călăuza lui vor fi ucişi dacă se aventurează mai aproape.

Dickens a insistat să urce chiar până la marginea craterului, pe partea vântoasă şi cea mai periculoasă – numai aburii se ştie că ucid oameni chiar cu câţiva kilometri mai jos de acel nivel – şi să se uite, aşa cum i-a scris prietenului său mai târziu, „înăuntrul craterului însuşi… în măruntaiele înflăcărate ale muntelui… A fost cea mai frumoasă privelişte la care te poţi gândi, mai grozavă ca Niagara…” Cascada americană fusese exemplul său anterior de transcendenţă şi mirare în faţa Naturii pe lumea aceasta. La fel, scrisese: „… aşa cum se aseamănă focul şi apa.”

Toţi ceilalţi membri ai echipei din seara aceea, inclusiv Catherine şi Georgina, îngrozite şi epuizate după ce urcaseră călare pe peretele muntelui, confirmă faptul că Dickens a coborât de la conul de cenuşă „cu flăcări aprinse într-o grămadă de locuri şi ars din cap până-n picioare”. Zdrenţele rămase din hainele autorului au ars mocnit în timpul lungii coborâri nocturne – care a fost şi ea un chin. Pe o nesfârşită pantă de gheaţă expusă, unde unii dintre membrii echipei au trebuit să se lege cu frânghii pentru siguranţă şi călăuzele au trebuit să cioplească trepte în gheaţă, o călăuză alunecase şi căzuse urlând în întuneric, urmată un minut mai târziu de unul dintre englezii care se alăturaseră expediţiei. Dickens şi ceilalţi au coborât prin noapte fără a afla soarta acestora. Scriitorul mi-a spus mai târziu că englezul supravieţuise; despre călăuză nu aflase niciodată nimic.

Cu doisprezece ani înaintea acestei căutări după Drood prin Londra, Dickens ne târâse pe mine şi pe Egg pe Vezuviu, dar, slavă Domnului şi graţie liniştii relative a vulcanului, aceea a fost o ieşire mult mai puţin chinuitoare şi periculoasă. Dickens şi Layard au luat-o înainte cu viteză maximă, ceea ce ne-a permis mie şi lui Egg să ne odihnim, discret, ori de câte ori simţeam nevoia. Sincer să fiu, a fost o privelişte frumoasă să vedem soarele apunând spre Sorrento şi Capri din locul unde ne aflam, aproape de gura craterului, sfera solară strălucind uriaşă şi roşie ca sângele prin fumul palid şi aburii care ieşeau din Vezuviu. Am coborât cu uşurinţă la lumina torţelor, cu luna nouă răsărind deasupra noastră şi toţi fredonând cântece englezeşti şi italieneşti.

Asta n-a fost nimic în comparaţie cu aproape fatala – pentru mine – aventură de pe Carrick Fell, cu puţin după ultima reprezentaţie a *Adâncului îngheţat* în Manchester, în 1857.

Dickens deborda atunci, ca în noaptea aceasta în mahalalele din Shadwell, de-o teribilă şi de neostoit energie care izvora, se pare, dintr-o nemulţumire profundă. Mi-a spus la câteva săptămâni după încheierea reprezentaţiilor că o lua razna, că – dacă-mi amintesc bine vorbele lui – „escaladarea tuturor munţilor din Elveţia ori practicarea oricărui lucru bezmetic până cad din picioare n-ar fi decât o uşoară eliberare”. Într-un mesaj pe care mi l-a trimis într-o dimineaţă după ce cinaserăm, băuserăm şi discutaserăm lucruri deopotrivă serioase şi haioase cu o noapte în urmă, Dickens spunea: „Vreau să evadez din mine

însumi. Întrucât atunci când mă ridic şi mă privesc posac în ochi, cum se întâmplă în prezent, goliciunea mea este inimaginabilă – indescriptibilă – suferinţa mea, uimitoare.” Şi-mi dădeam seama că pe lângă a fi uimitoare, suferinţa lui era foarte reală şi foarte adâncă. M-am gândit la vremea aceea că starea lui nu avea de-a face decât cu ruptura căsniciei sale cu Catherine; ştiu acum că avea şi mai mult de-a face cu noua lui iubire pentru femeia-copil de optsprezece ani, pe nume Ellen Ternan.

În 1857, Dickens mă anunţase pe nepusă masă că urma să plecăm imediat spre Cumberland ca să ne inspirăm pentru o serie de articole despre nordul Angliei pe care aveam să le semnăm amândoi în revista noastră *Household Words.* Voia să intituleze seria *Leneşul turneu a doi ucenici trândavi.* Chiar şi în calitate de coautor – în fapt, autor principal, vă pot spune, Dragi Cititori – trebuie să mărturisesc că ceea ce a rezultat au fost o serie de însemnări de călătorie lipsite de originalitate şi de inspiraţie. Doar mai târziu mi-am dat seama că pe Dickens puţin îl interesa Cumberlandul, în afara căţăratului pe acel afurisit Carrick Fell, şi că nici măcar atât nu-l interesa să scrie articolele acelea de călătorie.

Ellen Ternan, surorile şi mama ei apăreau pe scenă în Doncaster şi acesta, ştiu acum, era scopul real al călătoriilor noastre bezmetice în nord.

Ce ironie ar fi fost dacă aş fi murit pe Carrick Fell din cauza pasiunii ascunse a lui Charles Dickens pentru o actriţă de optsprezece ani care nu avea absolut nicio idee despre sentimentele lui faţă de ea.

Am luat trenul din Londra spre Carlisle şi a doua zi am mers călare până în satul Heske, la baza acestui „munte Carrock sau Carrick ori Carrock sau Carrick Fell despre care am citit, dragul meu Wilkie. Ortografia nu e clară”.

Aşa se face că la Carrick Fell eu am căzut[5].

Arzătoarea frustrare şi energia lui Dickens necesitau un munte, şi din cine ştie ce motiv necunoscut tuturor – chiar şi lui, sunt sigur – Carrick sau Carrock Fell trebuia să fie muntele cu care să ne luăm noi la trântă.

În micul Heske nu era nicio călăuză care să ne ducă la dealul cu pricina sau în vârful lui. Vremea era groaznică: friguroasă,

---

[5] Joc de cuvinte, aici, „mlaştină”, „pârloagă” însemnând, la propriu, „a cădea” (n. tr.).

vântoasă, ploioasă. Dickens l-a convins până la urmă pe proprietarul hanului destul de mic şi trist la care trăseserăm să ne fie ghid, chit că bătrânul mărturisise că „nicicând n-am fo' pă dialu' cila, dom'le”.

Am izbutit să găsim Carrick Fell, al cărui vârf dispărea în norii joşi de seară. Am început urcuşul. Hangiul ezita frecvent, însă Dickens înainta deseori cu îndârjire, urmând traseul prin intuiţie. Un vânt care te pătrundea până la oase s-a iscat pe când ziua se îngemăna cu noaptea – mai mult o pălire a crepusculului spre întuneric adânc, atunci când ceaţa s-a rostogolit peste noi – însă am urcat mai departe. În scurt timp ne-am rătăcit. Hangiul a recunoscut că nu avea idee nici măcar de care parte a muntelui ne aflam. Cu acelaşi dramatism ca atunci când îl jucase pe rătăcitorul Richard Wardour pe scenă, Dickens a scos o busolă din buzunar, a găsit direcţia şi am pornit cu toţii mai departe prin semiîntuneric.

În treizeci de minute, busola cumpărată din oraş a lui Dickens era stricată. Ploaia cădea mai tare şi în scurt timp eram toţi uzi leoarcă şi tremuram. Noaptea din nord venea din ce în ce mai întunecată în vreme ce noi ne croiam drum de jur împrejurul muntelui stâncos. Am găsit ceea ce putea fi piscul său – o creastă alunecoasă şi pietroasă aflată în mijlocul unei sumedenii de creste alunecoase şi pietroase identice, toate dispărând în negură şi noapte – şi am pornit în jos, fără a avea cea mai vagă idee încotro se afla satul nostru, hanul nostru, cina noastră, focul nostru sau paturile noastre.

Vreme de două ore am rătăcit în felul acesta sub ploaia torenţială, negura densă şi întunericul ce se apropia acum de-un absolut infernal. Când am ajuns la un pârâu zgomotos care ne tăia calea, Dickens l-a întâmpinat ca şi când ar fi fost un prieten demult pierdut.

– Mergem după el până la râul de la baza piscului, le-a explicat el sărmanului hangiu, care tremura ca vai de el, şi la fel de sărmanului său coautor. Călăuza perfectă!

O fi fost perfectă călăuza aceea, însă era şi înşelătoare. Malurile făgaşului au devenit din ce în ce mai abrupte, stâncile de pe margine fiind tot mai periculoase din cauza ploii şi a pojghiţei de gheaţă, iar torentul de sub noi, mai zbuciumat. Am rămas în urmă. Mi-a alunecat piciorul, am căzut greoi şi am simţit ceva răsucindu-mi-se teribil la gleznă. Zăcând jumătate în pârâu, îndurerat şi cutremurându-mă, înfometat şi slăbit, a

trebuit să strig în întuneric după ajutor, sperând că Dickens şi hangiul speriat nu ajunseseră atât de departe, încât să nu mă mai poată auzi. Dacă era aşa, ştiam că mă aştepta moartea. Nu-mi puteam lăsa deloc greutatea pe gleznă în timp ce mă foloseam de baston. Aş fi trebuit să mă târăsc la vale de-a lungul albiei pârâului kilometri întregi până la râu, după care – dacă reuşeam cumva să intuiesc direcţia corectă către sat – să mă mai târăsc câţiva kilometri de-a lungul albiei râului în noaptea aceea. Sunt un orăşean, Dragi Cititori. Asemenea încercări fizice nu fac pare din arsenalul meu.

Din fericire, Dickens mi-a auzit strigătele. S-a înapoiat şi m-a găsit zăcând în pârâu, cu glezna deja umflată şi ajunsă la de două ori dimensiunea ei normală.

La început doar m-a asistat în timp ce ţopăiam pe panta alunecoasă în jos alături de el, dar în cele din urmă m-a purtat de-a dreptul pe sus. Ştiam fără nicio îndoială că Dickens se închipuia eroul Richard Wardour care îşi poartă rivalul, pe Frank Aldersley, prin pustietăţile arctice spre siguranţă. Atât timp cât nu mă scăpa, puţin îmi păsa ce fantezii îl consolau.

Într-un târziu, am găsit hanul. Proprietarul – tremurând şi bolborosind, şi înjurând în barbă – şi-a trezit soţia ca să ne gătească o cină târzie sau un mic dejun timpuriu. Slujitorii au aprins focurile în sala de mese şi în odăile noastre. Heske nu avea niciun doctor – la drept vorbind, Heske aproape că nici nu exista – aşa că Dickens mi-a pus gheaţă şi mi-a înfăşurat glezna umflată cât de bine s-a priceput până aveam să ajungem la civilizaţie.

Am pornit spre Wigton şi de acolo la Allonby, şi apoi la Lancaster şi mai departe, la Leeds – continuând şarada care spunea că adunam materiale pentru jurnalul de călătorie, cu toate că eu nu puteam să umblu fără a mă ajuta de două bastoane şi îmi petreceam tot timpul în hoteluri – şi atunci, în sfârşit, am ajuns la Doncaster, care fusese adevărata şi secreta noastră (sau, mai degrabă, a lui Charles Dickens) destinaţie de la bun început.

Acolo am văzut mai multe piese, inclusiv cea în care Ellen Ternan avea o scurtă apariţie. În ziua următoarea, Dickens a mers la un picnic cu familia şi – sunt sigur acum – într-o lungă plimbare solitară cu Ellen Ternan. Ce s-o fi întâmplat în cursul acelei plimbări, ce gânduri ori sentimente vor fi fost exprimate şi respinse, rămâne un mister pentru mine până în ziua de azi, dar

ştiu sigur că Inimitabilul s-a întors din Doncaster într-o dispoziţie proastă, criminală. Când am încercat, la redacţia *Household Words,* să pun la punct termenele la care să terminăm amândoi de scris şi editat jalnicele noastre eseuri reunite sub titlul *Leneşul turneu a doi ucenici trândavi,* Dickens mi-a trimis un neobişnuit răspuns personal în care spunea: „… nefericirea suferită la Doncaster are încă asupra mea un efect atât de puternic, încât nu pot să scriu şi (trezindu-mă) nu mă pot odihni niciun minut.”

Cum am spus, pe-atunci nu ştiam şi nici acum nu ştiu natura exactă a nefericirii suferite la Doncaster de Dickens, însă în scurt timp avea să ne schimbe viaţa tuturor.

Vă împărtăşesc asta, Dragi Cititori, întrucât bănuiam în noaptea aceea din iulie 1865, şi bănuiesc mai tare acum, când scriu aceste rânduri câţiva ani mai târziu, că aventura noastră în găsirea misteriosului Drood, în noaptea aceea toridă şi urât mirositoare, nu urmărea atât fantoma readusă la viaţă a teribilului personaj, cât ceea ce Charles Dickens căutase la Ellen Ternan în Doncaster în 1857 – şi în cei opt ani încărcaţi de mister scurşi de atunci şi până la accidentul de la Staplehurst.

Aşa cum se întâmplase însă la Carrick sau Carrock Fell, asemenea obsesii pot avea un preţ teribil pentru alţi oameni, chiar dacă cel suferind de obsesie n-a plănuit asta conştient: alţi oameni pot îndura răni sau să moară de-a dreptul ca şi când totul ar fi fost premeditat.

Am mers vreme de aproximativ douăzeci de minute prin mahalale şi mai întunecate, şi mai urât mirositoare. Uneori erau semne care anunţau că interioarele clădirilor coşcovite erau aglomerate de oameni, şoapte şi huiduieli ridicându-se din bezna groasă de-o parte şi de cealaltă a străduţelor înguste, iar alteori singurul sunet era al cizmelor noastre şi al bastonului lui Dickens ţăcănind pe pavajul aleilor. Mi-am amintit în noaptea aceea de un pasaj din cea mai recentă carte – şi încă neterminată – a lui Dickens, *Prietenul nostru comun,* într-unul dintre primele episoade care apăruseră în foileton anul trecut, în care autorul prezintă doi tineri care merg cu trăsura pe Tamisa în jos pentru a identifica un om găsit înecat şi tras afară din fluviu de un tată şi fiica lui care din asta îşi câştigau pâinea cea de toate zilele:

„Trăsura îşi continua drumul. Trecuse de Monument, de Turn şi de

Docuri, de Ratcliffe şi de Rotherhithe; lăsase în urmă locul unde lăturile umanităţii erau parcă aruncate din înălţime, laolaltă cu reziduurile morale, adunându-se până într-atât, că se revărsau şi se scurgeau în fluviu.”

În fapt, aidoma tinerilor aiuriţi din trăsura închipuită de Dickens, nici eu nu am fost foarte atent în ce direcţie mergeam; urmam doar umbra mare a detectivului Hatchery şi urma mai mică a lui Dickens. Mai târziu aveam să-mi regret neatenţia.

Deodată, miasma constantă din fundal şi-a schimbat aroma şi a crescut în intensitate.

– Pfua! am făcut spre umbrele tovarăşilor mei din faţă. Ne apropiem iarăşi de fluviu?

– Mai rău, domnule, a zis Hatchery peste umăru-i lat. Sunt locurile de înmormântare, domnule.

M-am uitat în jur. O bucată de timp fusesem sub impresia generală, deşi contradictorie, că ne apropiam fie de Church Street, fie de zona London Hospital, însă acel bulevard întunecat se deschisese în schimb spre dreapta într-un soi de câmp împrejmuit cu ziduri şi un gard de fier cu o poartă. N-am văzut nicio biserică în apropiere, aşa încât acela nu era un cimitir religios, ci mai degrabă un ţintirim municipal de genul celor care deveniseră atât de comune în ultimii cincisprezece ani.

Vedeţi voi, Dragi Cititori, în vremurile noastre, cei aproape trei milioane de locuitori ai Londrei trăiau şi păşeau peste cadavrele a cel puţin tot atâţia oameni de rând, şi aproape sigur mai mulţi. Pe măsură ce Londra creştea şi devora suburbiile şi satele dimprejur, îngloba şi aceste cimitire, şi tocmai în ele erau îngropate corpurile neînsufleţite a sute de mii de semeni de-ai noştri dragi. Cimitirul St Marin-in-the-Fields, de pildă, avea doar în jur de şaizeci de metri pătraţi, dar până în 1840, cu douăzeci şi cinci de ani buni înaintea acestei nopţi aventuroase, se estima că aduna rămăşiţele a între şaizeci şi şaptezeci de mii de londonezi decedaţi. Acum, acolo se odihnesc mult mai mulţi.

În anii 1850, în preajma Marii Putori şi a momentului de vârf al teribilei epidemii de holeră, începea să ne fie clar tuturor că acele cimitire suprapopulate erau un atentat la sănătatea nefericiţilor care locuiau în apropierea lor. Fiecare loc de îngropăciune din oraş era – şi încă mai este – suprapopulat până la punctul refulării. Mii de cadavre au fost înhumate în gropi superficiale sub capele şi şcoli, şi fabrici, şi în loturi vacante, şi

chiar în spatele şi dedesubtul caselor particulare. Aşa încât Legea îngropăciunii din 1852 – o decizie legislativă asupra căreia Dickens îşi spusese cuvântul – cerea ca Administraţia Generală a Sănătăţii să înfiinţeze câteva cimitire deschise pentru toţi morţii, indiferent de religia lor.

Poate că ştiţi, Dragi Cititori, şi că până de curând în vremea mea, toţi cei înhumaţi în Anglia trebuiau să primească o înmormântare creştină în cimitire parohiale. Au existat puţine excepţii. Doar la sfârşitul lui 1832 un decret al Parlamentului a pus capăt practicii comune a conaţionalilor mei de a-i îngropa pe sinucigaşi în locuri publice cu un ţăruş înfipt în inima păcătosului mort.

Decretul – un model de perfecţiune al gândirii moderne şi filantropiei – permitea ca trupurile sinucigaşilor să fie îngropate în cimitire alături de creştini, dar numai dacă mortul era înhumat între ora nouă seara şi miezul nopţii, şi atunci fără a i se face slujbă bisericească. Ar mai trebui să menţionez că disecţia obligatorie a cadavrelor criminalilor a fost şi ea abolită în 1832 – anul iluminării! – şi chiar şi ucigaşii puteau fi găsiţi în cimitirele creştine în această epocă liberală.

Multe – ar trebui să spun *majoritatea* – acestor morminte rămân nemarcate. Dar nu neapărat nedescoperite. Cei care sapă morminte zi şi noapte aici în Londra îşi afundă invariabil cazmalele în carne putredă – straturi întregi de carne, mi s-a spus – şi apoi în scheletele fără nume de dedesubt. Unele cimitire angajează oameni pentru a verifica perimetrul în fiecare dimineaţă în căutare de bucăţi din enoriaşi care să se fi ridicat la suprafaţă – mai cu seamă după ploi abundente – nemaiavând răbdare să aştepte Ultima Trâmbiţă. Am văzut astfel de muncitori ducând braţe şi picioare, şi alte părţi mai greu recognoscibile în roabe în timp ce-şi făceau rondurile, la fel cum un grădinar sârguincios transportă crenguţe şi ramuri căzute în urma unei furtuni.

Aceste noi zone pentru morminte erau numite „locuri de îngropăciune”, pentru a le deosebi de „cimitire”, şi fuseseră foarte populare. Primele locuri de îngropăciune au fost particulare (şi cum era încă obiceiul în atâtea locuri de pe Continent, dacă familia rămânea restantă cu plata pentru mormintele celor dragi, corpurile erau exhumate şi aruncate deoparte, mândrele lespezi funerare fiind folosite la pavatul zidurilor de sprijin sau al trotuarelor, iar lotul vândut unui client

mai respectabil), dar de când cu legile din anii 1850 care forţau închiderea atâtor cimitire londoneze supraaglomerate, cele mai multe dintre noile noastre ţintirimuri erau din cele municipale, cu zone separate, ca să zic aşa, pentru Conformiştii religioşi (cu tot cu capele şi pământ sfinţit) şi pentru Eretici. Nu poţi să nu te întrebi dacă le pria să-şi petreacă Veşnicia la o aruncătură de băţ unii de ceilalţi.

Locul de îngropăciune de care ne apropiam acum pe întuneric părea să fi fost, cândva, un cimitir străvechi – până când biserica fusese abandonată deoarece zona devenise prea periculoasă pentru oamenii cumsecade, apoi clădirea ei fusese arsă din temelii pentru a face loc şi mai multor case de raport, din care proprietarii să scoată şi mai mulţi bani de la imigranţii care nu aveau unde să se aciuieze – însă cimitirul în sine rămăsese şi fusese folosit… şi folosit… şi folosit… poate preluat de Eretici cu un secol sau două în urmă, apoi transformat într-un cimitir particular cândva în ultimii douăzeci de ani.

Apropiindu-ne de zidurile umede şi de gardul din fier negru al cimitirului, mă întrebam cine ar fi fost dispus să plătească fie şi doar un penny pentru a fi înhumat acolo. În cimitir fuseseră cândva arbori mari, însă acum nu mai erau decât schelete calcifiate, morţi de generaţii, cu braţele lor amputate ridicându-se spre clădirile negre ce se aplecau peste ţintirim din toate părţile. Putoarea din acel spaţiu îngrădit şi zidit era atât de teribilă, încât am dus mâna după batistă înainte să-mi amintesc că Dickens mi-o luase mai devreme pentru a acoperi trupuşoarele bebeluşilor morţi. Aproape că mă aşteptam să văd un nor verde de duhoare atârnând deasupra acelui loc şi – sincer să fiu – negura ce sosise ca vestitor al ploii ce avea să vină ca o cortină caldă avea o strălucire bolnăvicioasă.

Dickens a ajuns primul la poarta de fier negru înaltă şi închisă şi a încercat să o deschidă, însă aceasta era ferecată cu un lacăt masiv.

Slavă Domnului, mi-am spus.

Însă detectivul Hatchery a dus mâna sub haină şi, de la cureaua sa imposibil de încărcată, a scos un inel greu de chei. I-a cerut lui Dickens să ţină felinarul cât timp el a căutat prin grămada de chei zornăitoare înainte să o găsească pe cea dorită. Aceasta s-a potrivit în broască. Poarta uriaşă, toată numai arcade negre şi festoane, s-a urnit încet, scoţând un scârţâit atât de groaznic, încât părea că trecuseră decenii de când nimeni nu se

mai ostenise să o deschidă pentru a se despărţi de corpul vreunei persoane dragi.

Am mers printre lespezile funerare întunecate şi sepulcrele lăsate, trecând pe sub copacii morţi şi călcând pe pietrele de pavaj inegale ale aleilor înguste dintre criptele antice. Îmi dădeam seama după cât de sprinten îi era pasul şi după ţăcănitul bastonului că Dickens se bucura de fiecare secundă. Eu mă concentram să nu vărs din cauza miasmei şi să nu calc, în întuneric, pe nimic moale sau elastic.

– Ştiu locul acesta, a spus Dickens din senin. Vocea lui în beznă era suficient de puternică încât să mă facă să tresar puţin. L-am văzut pe timp de zi. Am scris despre el în *Voiajorul necomercial.* Dar până în noaptea aceasta n-am intrat în el. L-am numit „Oraşul Absentului”, iar acest loc, în special, „Saint Ghastly Grim’s”[6].

– Mda, domnule, a zis Hatchery. Exact asta a fost odată.

– N-am văzut craniile şi oasele încrucişate care împodobesc drugii de fier ai porţii, a spus Dickens, vorbind şi acum cu voce prea tare pentru acea situaţie.

– Tot acolo sunt, domnule Dickens, l-a liniştit Hatchery. Nu mi s-a părut că ar fi fost politicos să le luminez cu felinarul. Iată c-am ajuns, domnilor. Aici e intrarea în Oraşul Subteran.

Ne opriserăm în faţa unei cripte înguste şi ferecate.

– E o glumă? am întrebat.

Probabil că vocea mea le-a sunat niţel fragilă tovarăşilor mei. Depăşisem momentul la care ar fi trebuit să-mi administrez o nouă doză de laudanum; guta făcea multe părţi ale corpului să mă doară şi simţeam o migrenă cumplită strângându-mă de tâmple ca o chingă metalică.

– Nu, domnule Collins, nu este o glumă, domnule, a zis Hatchery, care îşi făcea iarăşi de lucru cu inelul de chei.

A introdus apoi o altă cheie masivă în încuietoarea străveche din uşa de metal a criptei, care a gemut, deschizându-se înăuntru, când el şi-a lăsat greutatea pe ea. Detectivul a îndreptat lumina felinarului în interior şi a aşteptat ca eu şi Dickens să intrăm.

– Asta-i absurd, am spus. Aici nu poate exista niciun Oraş Subteran sau nimic subteran. De ore întregi mergem în noroiul puturos al Tamisei care ne ajunge până la genunchi. Pânza

[6] „Locul Sfântului Sinistru şi Oribil”, în traducere liberă (n. tr.).

freatică trebuie că e mai aproape de suprafaţă aici decât la mormintele din jurul nostru.

– Se vădeşte că nu este aşa, domnule, a şoptit Hatchery.

– Această parte din East End se întinde pe-un strat de piatră, dragul meu Wilkie, a intervenit Dickens. La trei metri în jos dai de stâncă solidă. Cunoşti, fără-ndoială, geologia oraşului tău! De aceea au ales să le construiască aici.

– Să construiască ce? am întrebat, străduindu-mă, fără să reuşesc întru totul, să nu las asprimea pe care o simţeam să-mi răzbată în voce.

– Catacombele, a răspuns Dickens. Străvechile spaţii subterane ale unei cripte monastice. *Loculi* romane dinainte de asta, şi mai adânci aici, aproape sigur sub catacombele creştine.

Am ales să nu întreb ce înseamnă „loculi”. Ceva îmi spunea că aveam să-i învăţ sumbra etimologie nu peste mult timp.

Dickens a intrat în criptă, urmat de detectiv şi de mine. Conul de lumină aruncat de felinar s-a plimbat prin interiorul sărac. Catafalcul din mijlocul micului mausoleu, lung doar cât să poată susţine un sicriu ori sarcofag, ori corp înfăşurat în giulgiu, era gol. Nu se vedeau nişe sau alte locuri pentru depus cadavre.

– E gol, am spus. Cineva a şterpelit cadavrul.

Hatchery a râs uşor.

– Cerule! Dar aici n-a fost niciodată vreun cadavru. Această casă a morţilor este – a fost mereu – doar o intrare pe tărâmul morţilor. Dacă vreţi să vă daţi la o parte, domnule Collins.

Am făcut un pas înapoi, spre zidul de piatră umedă din fundul criptei, iar detectivul s-a îndoit de mijloc, şi-a lipit umărul de catafalcul de marmură crăpată şi a împins. Hârşâitul blocurilor de piatră a fost extrem de neplăcut.

– Când am intrat, am observat arcele dăltuite în pardoseala veche, i s-a adresat Dickens detectivului încă ocupat să împingă. Un indiciu la fel de clar ca adânciturile pe care stâlpii unei porţi încovoiate le fac în noroi.

– Mda, domnule, a gâfâit Hatchery, împingând. Da’ de obicei frunzele şi noroiul şi altele ascund aici asta, chiar şi dacă cercetezi atent la lumina felinarului. Aveţi un spirit de observaţie foarte ascuţit, domnule Dickens.

– Da, a făcut autorul.

Eram sigur că hârâielile şi gemetele catafalcului ce se mişca încet se auzeau suficient de tare, încât să atragă cete de tâlhari curioşi în cimitir. Apoi mi-am amintit că Hatchery închisese

poarta ţintirimului după noi. Eram încuiaţi înăuntru. Şi cum nici uşa criptei nu se deschisese decât după ce Hatchery o împinsese cu greutatea trupului său masiv – o închisese cu umărul după ce intraserăm – puteam foarte bine să fim încuiaţi şi în acel mormânt. Când o scară abruptă de piatră a ieşit la iveală în deschizătura neagră din podea, care creştea în timp ce catafalcul era mişcat, senzaţia că acea greutate va fi pusă apoi la loc, îngropându-ne sub lespedea de piatră din mormântul încuiat, aflat înăuntrul cimitirului încuiat şi el, am simţit fiori reci pe şira spinării, în ciuda căldurii copleşitoare a nopţii.

În cele din urmă, Hatchery s-a oprit din împins şi s-a îndreptat de spate. Felia triunghiulară de beznă din podea nu era mare, nu avea mai mult de şaizeci de centimetri în lăţime, dar când Dickens a îndreptat felinarul cu lupă înspre ea, am văzut scări foarte abrupte de piatră coborând în adânc.

Chipul lui Dickens era luminat de jos de felinar atunci când s-a uitat la detectiv şi a spus:

– Eşti sigur că nu vrei să vii cu noi, Hatchery?

– Nu, domnule, vă mulţumesc, domnule, a răspuns uriaşul. Am consimţit să nu merg.

– Ai consimţit să nu mergi?

Tonul lui Dickens era unul de vagă curiozitate.

– Mda, domnule. Un vechi aranjament pe care mulţi dintre noi, foştii şi actualii poliţişti şi inspectori, îl avem cu cei din Oraşul Subteran. Noi nu coborâm ca să le complicăm viaţa, domnule, iar ei nu urcă să ne-o complice pe a noastră.

– Seamănă cu aranjamentul pe care majoritatea celor vii încearcă să-l parafeze cu moartea, a rostit Dickens încet, privirea lui întorcându-se la gaura întunecată şi la scările abrupte din podea.

– Întocmai, domnule, a zis detectivul. Ştiam că veţi înţelege.

– Păi, ar trebui să coborâm, a spus Dickens. Te vei descurca să găseşti drumul spre casă fără felinar, detectiv? E clar că de acesta vom avea nevoie noi jos.

– O, da, domnule, a răspuns Hatchery. Mai am unul la curea, în caz de nevoie. Dar nu voi pleca încă spre casă. Aştept aici până în zori. Dacă nu vă întoarceţi până atunci, mă duc aţă la secţia de pe Leman Street şi raportez dispariţia a doi gentlemeni.

– Foarte amabil din partea ta, detectiv Hatchery, a răspuns Dickens. Şi a zâmbit. Dar aşa cum ai spus, poliţiştii şi inspectorii nu vor coborî ca să ne caute.

– O, nu ştiu, domnule, a grăit detectivul, ridicând din umeri. Cum amândoi sunteţi autori şi gentlemeni faimoşi, poate vor considera că pot face o excepţie în acest caz. Sper doar să nu trebuiască să aflăm asta, domnule.

Dickens a râs auzindu-l.

– Vino, Wilkie.

– Domnule Dickens, a mai zis Hatchery, ducând mâna sub haină şi scoţând un pistol uriaş din cel cu butoiaş rotitor. Poate ar trebui să-l luaţi cu dumneavoastră, domnule. Chiar dacă numai pentru şobolani.

– O, vai! a exclamat Dickens, refuzând arma cu fluturări din mănuşile sale albe.

Trebuie să ştiţi, Dragi Cititori, că pe timpul nostru – n-am idee cum e obiceiul în al vostru – niciun poliţist nu purta arme de foc, de orice fel. Şi nici criminalii nu purtau, în majoritatea cazurilor. Ce spusese Hatchery despre „aranjamente” între lumea subterană şi forţele de apărare a legii era adevărat în multe feluri nerostite.

– Îl iau eu, am spus. Chiar bucuros. Urăsc şobolanii.

Pistolul era atât de greu pe cât părea şi îmi umplea buzunarul drept al hainei. Mă simţeam ciudat de dezechilibrat, la cum mă trăgea obiectul acela masiv într-o parte. Mi-am spus că în scurt timp aş putea să mă simt mult mai dezechilibrat dacă aş avea nevoie de-o asemenea armă şi n-aş avea-o.

– Ştiţi să trageţi cu pistolul, domnule? a întrebat Hatchery.

Am ridicat din umeri.

– Presupun că ideea de bază e să îndrept capătul cu deschidere către ţintă şi să apăs trăgaciul, am rostit.

Mă durea tot corpul. Cu ochiul minţii vedeam flaconul de laudanum pe raftul bufetului încuiat din bucătărie.

– Da, domnule, a aprobat Hatchery. Avea gambeta îndesată pe cap atât de tare, încât părea să-i comprime ţeasta. Aceasta este ideea de bază. Aţi observat, poate, că arma are două ţevi, domnule Collins. Una sus şi una jos, mai mare.

Nu văzusem asta. Am încercat să scot absurditatea aceea din buzunar, dar s-a agăţat în căptuşeală, sfâşiind pânza hainei mele scumpe. Înjurând în barbă, am reuşit să o extrag şi am studiat-o la lumina lămpii.

– Ignoraţi-o pe cea de jos, domnule, a spus Hatchery. E făcută pentru mitralii. Un fel de puşcă. Urât lucru. Nu veţi avea nevoie de aia, sper, domnule, şi eu oricum nu am muniţie pentru ea.

Fratele meu, care până de curând a făcut parte din armată, a cumpărat arma de la un american, deşi ea a fost fabricată în Franţa... dar nicio grijă, e aprobată de englezi, domnule, are marca de control chiar a biroului nostru din Birmingham. Tamburul pentru ţeava lisă este încărcat, domnule. Sunt nouă gloanţe în tambur.

– Nouă? am spus, punând arma uriaşă şi grea înapoi în buzunar, având în acelaşi timp grijă să nu rup căptuşeala mai tare decât era deja. Foarte bine.

– Mai vreţi nişte gloanţe, domnule? Am o pungă plină în buzunar. Gloanţe şi capse. Va trebui să vă arăt cum se foloseşte vergeaua, domnule. Da' e relativ simplu, nu cere mare îndemânare.

Aproape că am râs atunci, gândindu-mă la ce lucruri s-ar mai putea afla în buzunarele detectivului Hatchery şi la centura sa.

– Nu, mulţumesc, am spus. Nouă gloanţe ar trebui să ajungă.

– Sunt de calibru patruzeci şi doi, domnule, a continuat detectivul. Nouă ar trebui să fie mai mult decât suficiente pentru orice şobolan... pe patru sau două picioare, cum va fi cazul.

M-am cutremurat auzindu-l.

– Ne vedem înaintea zorilor, Hatchery? a spus Dickens, vârându-şi ceasul în vestă şi deschizând drumul pe scările foarte abrupte, cu felinarul ţinut în jos. Vino, Wilkie. Avem mai puţin de patru ore până să răsară soarele.

– Wilkie, ai auzit de Edgar Allan Poe?

– Nu, am răspuns.

Coborâserăm zece trepte şi capătul casei scărilor nici nu se vedea. „Treptele” erau mai mult ca nişte blocuri de piramidă, distanţa de la un nivel la altul fiind de aproape un metru, fiecare treaptă şi contratreaptă erau alunecoase din pricina umezelii subterane, umbrele aruncate de micul felinar erau negre ca smoala şi înşelătoare, iar dacă vreunul din noi se împiedica acolo, în mod sigur s-ar fi ales cu oase rupte şi cel mai probabil cu gâtul frânt. Eu pe jumătate am păşit şi pe jumătate am sărit pe următoarea treaptă, gâfâind în timp ce mă străduiam să ţin pasul cu conul mic de lumină săltătoare care pornea din mâna lui Dickens.

– Vreun prieten de-al tău, Charles? am întrebat. Vreun expert în cripte şi catacombe, poate?

Dickens a râs. În puţul acela abrupt de piatră, ecoul a fost extraordinar de supărător. Speram din tot sufletul să n-o facă din

nou.

– Un „nu” categoric la prima întrebare, dragul meu Wilkie, a spus. Şi un „da” fără dubiu la a doua.

Prietenul meu s-a oprit pe un spaţiu drept şi a întors felinarul pentru a ilumina pereţii verticali, un tavan jos în faţă şi un coridor ce se întindea în întuneric. Dreptunghiuri negre de ambele părţi ale coridorului sugerau uşi deschise. Am sărit şi eu pe ultima treaptă, alături de el. Autorul s-a întors spre mine, odihnindu-şi ambele mâini şi felinarul cu lupă pe clonţul de alamă al bastonului.

– L-am întâlnit pe Poe în Baltimore, în ultimele săptămâni ale turneului meu american din 1842, a început el. Trebuie să spun că individul m-a forţat întâi să-i accept cartea, *Povestiri groteşti şi extraordinare,* şi apoi prezenţa. Discutând liber ca şi când am fi fost egali sau vechi prieteni, Poe ne-a ţinut la vorbă – sau vorbind doar el, ar trebui să spun – ore în şir, despre literatură şi opera lui, şi opera mea, şi din nou despre opera lui. N-am avut deloc ocazia să-i citesc povestirile cât m-am aflat în America, dar Catherine le-a citit. A fost cât se poate de impresionată. În mod evident, acestui Poe îi plăcea să scrie despre cripte, cadavre, îngropări premature şi inimi smulse din piept încă bătând.

Eu mă uitam întruna în bezna de dincolo de cercul mic de lumină împrăştiat de felinar. Forţându-mă atât de tare – nu am vederea bună – umbrele de pretutindeni se coagulau, parcă, şi se modificau, asemenea unor siluete înalte agitându-se. Durerea de cap mi s-a înrăutăţit.

– Presupun că toate astea au o relevanţă, Dickens, am spus pe un ton tăios.

– Doar în sensul în care am clar impresia că domnul Edgar Allan Poe s-ar bucura de această ieşire mai mult decât te bucuri tu, dragul meu Wilkie.

– Păi, atunci, am spus niţel cam precipitat, mi-aş dori ca prietenul tău Poe să fi fost aici, acum.

Dickens a râs din nou, ecoul răsunând nu atât de tare de data aceasta, însă fiind chiar mai deranjant în timp ce ricoşa în pereţi nevăzuţi şi-n nişe cufundate în beznă.

– Poate că este. Poate că este. Mi-amintesc că am citit că domnul Poe a murit la doar şase sau şapte ani după ce l-am cunoscut, destul de tânăr şi în împrejurări ciudate şi, poate, indecente. Judecând după scurta, dar intensa noastră tovărăşie, locul acesta pare a fi exact genul de văgăună de piatră pe care

fantoma lui ar bântui-o bucuroasă.

– Ce este locul ăsta? am întrebat.

Ca pentru a răspunde, Dickens a ridicat felinarul şi a deschis drumul pe coridor. Uşile pe care le intuisem de-o parte şi de cealaltă erau de fapt nişe deschise. Dickens a îndreptat felinarul în prima nişă din dreapta, când am ajuns în dreptul ei.

Cam la doi metri de la intrarea în nişă, un grilaj complicat de fier se ridica de la podeaua de piatră până la tavan; grilajul era masiv, cu drugii încrucişaţi solizi, însă avea deschizături în formă de floricele. Fierul roşu-portocaliu părea atât de antic şi ruginit, încât mi-am zis că s-ar face pulbere dacă m-aş apropia şi l-aş lovi cu pumnul. Nu aveam însă nicio intenţie de a păşi înăuntrul nişei. În spatele grilajului de fier erau şiruri şi coloane de sicrie stivuite, atât de solide, încât am bănuit că erau tapetate cu plumb. Am numărat vreo duzină în lumina schimbătoare şi în funcţie de umbrele lăsate.

– Poţi citi ce scrie pe placa aceea, Wilkie?

Dickens se referea la o placă de piatră albă încastrată sus, pe grilajul de fier. O altă placă picase în praful şi rugina strânse în grămezi pe podeaua nişei şi o a treia zăcea pe-o parte la baza grilajului.

Mi-am potrivit ochelarii şi am strâns din ochi. Lespedea era mânjită şi albită pe alocuri din pricina umezelii mari şi era presărată cu pete de culoare roşu-închis de la grilajul ruginit de dedesubt şi din jurul ei. Literele păreau a fi:

E.I.
CAYA [ilizibil] OMB
[lipsă]
REV [ilizibil] D
L.L. B. [acoperit de pată]

I-am citit asta lui Dickens, care păşise înăuntru ca să se uite mai de aproape, şi apoi am spus:

– Nu-s de sorginte romană, deci.

– Catacombele astea? a întrebat Dickens în felul lui aiurit, lăsându-se pe vine pentru a încerca să citească ce scria pe placa de piatră căzută în colb aidoma unei lespezi funerare. Nu. Acestea au fost construite în stil clasic roman – coridoare adânci cu nişe funerare pe margine – însă catacombele romane originale aveau un traseu labirintic. Acestea au fost creştine, dar foarte vechi, Wilkie, foarte vechi, şi astfel concepute, aidoma unei părţi din oraşul de deasupra, ca o reţea. În cazul de faţă, are

forma unei cruci centrale înconjurate de aceste nişe funerare şi pasaje mai mici. Ai observat arcada de cărămidă, iar nu de piatră de deasupra mea, aici…

A îndreptat felinarul în sus.

Atunci am observat, într-adevăr, bolta de cărămidă. Şi pentru prima dată am înţeles că praful roşiatic de pe jos, gros pe alocuri de mai mulţi centimetri, provenea de la cărămizile sfărâmate şi mortarul care căzuseră de pe tavanul boltit.

– Aceasta a fost o catacombă creştină, a repetat Dickens. Săpată direct sub capela de sus.

– Dar sus nu există nicio capelă, am şoptit.

– Nu mai este de mulţi ani, a aprobat Charles, ridicându-se şi încercând să-şi scuture praful de pe mănuşi în timp ce ţinea în continuare de felinar şi baston. Dar a fost acum mult timp. O capelă monastică, aş spune. Parte din mănăstirea de care aparţinea biserica St Ghastly Grim's.

– Dar asta ai născocit-o tu, am spus acuzator.

Dickens s-a uitat la mine strâmb.

– Sigur că da, a zis. Mergem mai departe?

Nu-mi plăcuse să stau în coridorul întunecat fără pic de lumină în spatele meu, aşa că m-am bucurat când Dickens a ieşit din nişă şi s-a pregătit ca să ne continuăm drumul. Dar înainte a mai îndreptat o dată felinarul spre interiorul criptei, plimbându-i raza peste şirurile şi coloanele de sicrie stivuite înapoia grilajului ruginit.

– Am uitat să amintesc, a zis el încet, că, potrivit originilor lor romane, aceste nişe funerare se numesc *loculi.* Fiecare *loculus* este rezervat unei familii sau poate membrilor unui anumit ordin monastic de-a lungul multor decenii. Romanii îşi excavau de obicei catacombele după un plan logic, toate deodată, însă aceste tuneluri creştine au fost săpate într-o perioadă mai lungă de timp şi au tendinţa de a se abate de la direcţia principală. Cunoşti Garraway's Coffee House?

– Pe Exchange Alley? am spus. În Cornhill? Dar sigur că da. Am băut cafea acolo de multe ori pe când aşteptam să înceapă o vânzare în casa de licitaţii de alături.

– Şi sub Garraway's există o criptă monastică asemănătoare, a zis Dickens, şoptind acum ca şi când s-ar fi temut că ni se alăturase cine ştie ce spectru. Am coborât în ea, am fost printre sticlele de vin de porto. Deseori m-am întrebat dacă celor de la Garraway's li se face milă de oamenii acri care aşteaptă în sala

de mese toată viaţa oferindu-le acea criptă răcoroasă subterană pentru a-i înhuma pe cei dispăruţi din ceea ce neghiobii numesc „viaţă reală” sus, la suprafaţă. M-a privit cu coada ochiului. Desigur, dragul meu Wilkie, catacombele Parisului – şi tu ai fost acolo, ştiu asta, dat fiind că eu te-am dus – catacombele Parisului n-ar fi suficient de încăpătoare pentru a primi toate sufletele cu adevărat pierdute ale Londrei, de am fi forţaţi cu toţii să coborâm, de la lumină, în bezna mucedă unde ne este locul atunci când uităm cum să trăim bine printre oamenii drepţi.

– Dickens, ce naiba tot îndrugi acolo…

M-am oprit. Din străfundul coridorului întunecat se auzise o mişcare ori un pas, departe de strălucirea palidă a opaiţului nostru mic.

Dickens a întors felinarul, dar în conul de lumină nu s-au văzut decât piatră şi umbre. Tavanul pasajului principal era din stâncă plată, nu din cărămidă boltită. Se întindea pe cel puţin cincizeci de metri. Dickens a deschis drumul pe coridor în jos, oprindu-se doar ca să îndrepte raza spre unele nişe care se deschideau în stânga şi în dreapta pasajului. Toate erau *loculi,* nişe conţinând stive de coşciuge masive îndărătul unor grilaje de fier ruginit identice. La capătul pasajului, Dickens şi-a trecut raza peste perete şi chiar a atins cu mâna piatra, apăsând ici şi colo ca şi când ar fi căutat cine ştie ce manetă cu arc care să deschidă un culoar secret. Nu s-a întâmplat nimic de felul acesta.

– Deci… am început.

Ce voiam oare să spun? *Vezi? Nu există niciun Oraş Subteran, până la urmă. Nici urmă de domnul Drood aici jos. Eşti mulţumit? Hai să mergem acasă, te rog, Dickens, am nevoie să-mi iau laudanumul.*

Cu voce tare, am spus:

– Se pare că asta e tot.

– Nici vorbă, a zis Dickens. Ai văzut lumânarea aia pe perete?

N-o văzusem. Ne-am înapoiat la penultimul *loculus* şi amicul meu a ridicat felinarul. Acolo era, într-o nişă, o lumânare groasă de seu arsă, din care mai rămăsese doar un ciot.

– Au lăsat-o creştinii antici, poate? am spus.

– Nu cred, a răspuns Dickens pe un ton sec. Aprinde-o, te rog, dragul meu Wilkie. Şi ia-o înaintea mea înapoi spre intrare.

– De ce? am întrebat, dar când el nu mi-a răspuns, am întins mâna spre lumânare, am scos anevoie chibrituri din buzunarul stâng – pistolul imposibil de greu mă trăgea de haină în dreapta

– şi am aprins-o.

Dickens a încuviinţat, niţel cam brusc, mi s-a părut, şi eu am întins ciotul de lumânare înaintea mea în timp ce păşeam încet înapoi pe unde veniserăm.

– Aici! a strigat Charles când parcurseserăm cam jumătate din distanţă.

– Ce-i?

– N-ai văzut că a pâlpâit flacăra lumânării, Wilkie?

Dacă văzusem, nu băgasem de seamă, dar am spus:

– Nu-i decât un curent dinspre scările de la intrare, fără îndoială.

– Nu cred, a contrat Dickens.

Faptul că mă contrazicea de fiecare dată când deschideam gura începea să mă calce pe bătături.

Folosindu-şi felinarul, Dickens a aruncat o privire în *loculus*-ul din stânga şi apoi în cel din dreapta.

– Aaa! a făcut el.

Încă ţinând lumânarea care pâlpâia uşor, am tras cu ochiul în nişă, dar n-am văzut nimic care să stârnească o aşa exclamaţie de surpriză şi satisfacţie.

– Pe jos, mi-a indicat Dickens.

Am observat că praful roşu de acolo fusese bătătorit într-un fel de cărare care ducea la grilajul de fier şi sicrie.

– Vreo înhumare de dată recentă? am propus.

– Mă îndoiesc serios, a ripostat Dickens, continuându-şi şirul de contestări ale contribuţiilor mele.

A luat-o înainte în cripta boltită, mi-a înmânat felinarul şi a scuturat grilajul de fier cu ambele mâini înmănuşate.

O porţiune a grilajului – îmbinările şi marginile, şi balamalele lui erau invizibile şi de la câţiva paşi – s-a deschis spre stiva de sicrie.

Dickens a trecut prin deschizătură fără nicio ezitare. Într-o secundă, felinarul lui a părut să se afunde în colbul roşu de sub el. Mi-a luat un minut ca să înţeleg dacă erau trepte acolo şi dacă Dickens le cobora.

– Vino, Wilkie, am auzit ecoul vocii scriitorului.

Am pregetat. Aveam lumânarea. Aveam pistolul. Puteam fi înapoi la baza scărilor în treizeci de secunde şi peste alte treizeci să le fi urcat deja şi să mă aflu în cripta de sus – din nou sub protecţia detectivului Hatchery.

– Wilkie!

Acum, felinarul şi autorul erau amândoi în afara razei mele vizuale. Vedeam tavanul de cărămidă încă iluminat deasupra locului pe unde el dispăruse. M-am uitat înapoi spre intrarea întunecată a *loculus*-ului, apoi spre coşciugele grele puse pe catafalcurile lor de-o parte şi de cealaltă a cărării din praf roşu, şi apoi din nou spre deschizătură.

– Wilkie, grăbeşte-te, te rog. Şi stinge lumânarea, dar adu-o totuşi cu tine. Combustibilul se va termina la un moment dat în felinarul cu lupă.

Am pătruns pe uşa deschidă din grilaj şi am trecut pe lângă sicrie, îndreptându-mă spre scările încă invizibile.

6

Scara era făcută din piatră fărâmicioasă, tavanul criptei înguste, din cărămidă şi peste câteva minute am ajuns la un alt nivel de coridor şi *loculi.*

– Alte cripte, am spus.

– Mai vechi, aici, a şoptit Dickens. Observă că acest coridor face curbă, Wilkie. Şi tavanul e mult mai jos aici. Şi intrările în aceste *loculi* au fost zidite cu cărămidă, ceea ce-mi aminteşte de o poveste de-a răposatului domn Poe, despre care vorbeam ceva mai înainte.

Nu i-am cerut lui Dickens să rezume povestea. Voiam să-l întreb de ce vorbeşte încet, când a şoptit peste umăr:

– Vezi strălucirea din faţă?

La început n-am văzut-o, din pricina strălucirii felinarului cu lupă, dar apoi am reperat-o. Era foarte slabă şi părea să provină de undeva de după curbura coridorului de piatră.

Dickens a coborât pavăza aproape complet peste lentila felinarului şi mi-a făcut semn să-l urmez. Pietrele de pavaj de la acel nivel inferior, mai vechi, al catacombelor erau inegale şi de mai multe ori a trebuit să mă folosesc de baston ca nu cumva să cad.

Imediat după cotul coridorului, alte pasaje principale se ramificau spre dreapta şi spre stânga.

– Asta-i o catacombă romană? am şoptit.

Dickens a scuturat din capul cu joben, dar mi s-a părut că a făcut-o mai mult ca să mă reducă la tăcere decât ca să-mi răspundă. A indicat spre pasajul din dreapta din care părea să

provină strălucirea.

Era singurul *loculus* nezidit. O draperie neagră şi zdrenţuită acoperea aproape complet deschizătura boltită, dar nu atât încât să ascundă lumina dinăuntru. Am atins pistolul din buzunar în timp ce Dickens a trecut curajos prin pânza putredă.

Acest *loculus* era lung şi îngust şi se deschidea în alte nişe şi cripte, şi *loculi.* Iar cadavrele de acolo nu erau în sicrie.

Corpurile zăceau pe bănci de lemn dispuse de la podea la tavan pe toată lungimea pasajului îngust. Erau toate cadavre bărbăteşti – şi nu englezi sau chinezi, sau romani, după cum arătau. Erau scheletice, dar nu simple schelete; pielea le era bronzată şi carnea aţoasă, şi ochii sticloşi, ca de marmură; cadavrele păreau să fi fost mumificate. Într-adevăr, acelea pe lângă care treceam puteau fi mumii egiptene, zăcând acolo în straiele lor putrezite, dacă n-ar fi fost trăsăturile orientale ale chipurilor stafidite şi ale ochilor ficşi. Când Dickens s-a oprit pentru o clipă, m-am aplecat mai aproape ca să inspectez una dintre feţele mumificate.

Am clipit.

Am scos un strigăt şi am sărit înapoi, scăpând lumânarea. Dickens a cules-o de pe jos şi s-a apropiat, ţinând felinarul sus pentru a ilumina raftul şi cadavrul de pe el.

– Credeai că-s morţi, Wilkie? a şoptit autorul.

– Nu sunt?

– N-ai văzut pipele de opiu? m-a întrebat blând.

Nu le văzusem. Acum le vedeam. Pipele acelea – în mare parte ascunse vederii când mumiile le lipeau de trupurile lor, ţinând holurile şi muştiucurile în mâini – erau mult mai elaborat cioplite decât pipele ieftine de la stabilimentul lui Sal din Shadwell-ul aflat deasupra.

– N-ai simţit miros de opiu? a şoptit Dickens.

Nu simţisem, dar îl simţeam acum. Era un miros mai moale, mai dulce, infinit mai subtil decât putoarea de drog de la Sal. M-am uitat înapoi pe unde veniserăm şi am înţeles că zecile de morţi de pe rafturile acelea şubrede din criptă erau toţi asiatici bătrâni, dar încă răsuflând, întinşi acolo cu pipele lor.

– Vino, a spus Dickens şi m-a condus într-o încăpere alăturată, de unde răzbătea strălucirea.

Acolo erau alte rafturi şi priciuri, unele cu perne, şi un nor mai dens de opiu, dar în mijloc – şezând cu picioarele încrucişate în poziţia Buddha pe un divan de lemn fără spetează, aşezat pe un

stativ de piatră, astfel încât ochii lui orientali erau la aceeaşi înălţime cu ai noştri – stătea un chinez care arăta la fel de antic şi de mumificat ca siluetele de pe rafturile din spatele şi cele din faţa noastră. Totuşi, straiul sau roba, sau cum i-o fi numele, ca şi acoperământul pentru cap erau făcute din mătase pură, în culori puternice, tot numai roşu şi verde cu motive aurii şi albăstrii cusute peste tot, iar mustaţa lui albă îi ajungea la doi centimetri şi jumătate mai jos de bărbie. Înapoia acestei arătări erau doi bărbaţi uriaşi, chinezi şi ei, dar mult mai tineri, la bustul gol, stând sprijiniţi de zidul de piatră cu mâinile împreunate în dreptul vintrelor. Muşchii lor străluceau în lumina aruncată de două lumânări roşii aşezate de-o parte şi de cealaltă a bătrânului slab, în poziţie de Buddha.

– Domnul Lazaree? a întrebat Dickens, păşind mai aproape de individul care şedea turceşte. Sau ar trebui să spun King Lazaree?

– Bun venit, domnule Dickens, a rostit arătarea. Şi bun venit şi domnului Collins.

Auzindu-mi numele rostit atât de perfect şi fără pic de accent de acel exemplu pur al Pericolului Galben, am făcut un pas în spate. La drept vorbind, mi-am dat seama mai târziu, engleza lui avea un dram de accent… însă era un accent de Cambridge.

Dickens a râs lejer.

– Ştiaţi că vom veni.

– Desigur, a zis King Lazaree, Chinezul. Foarte puţin din ce se întâmplă în Bluegate Fields sau Shadwell, sau Whitechapel, sau Londra însăşi, la o adică, nu ajunge la urechile mele. Vestea vizitei cuiva de statura şi eminenţa dumneavoastră… şi mă refer aici la amândoi, stimaţi scriitori, desigur… mi-este adusă aproape pe loc.

Dickens a schiţat o plecăciune scurtă, dar graţioasă. Eu n-am putut decât să mă uit tâmp. Mi-am dat seama că încă ţineam lumânarea neaprinsă în mâna stângă.

– Atunci ştiţi de ce am venit aici jos, a spus Dickens.

King Lazaree a încuviinţat tăcut.

– Ne veţi ajuta să îl găsim? a continuat Dickens. Pe Drood, adică.

Lazaree a ridicat o palmă deschisă. Am fost şocat să observ că unghiile acelei mâini aveau, probabil, cincisprezece centimetri lungime. Şi erau încovoiate. Unghia de la degetul mic era cel puţin de două ori mai lungă.

– Avantajul Oraşului Subteran, a grăit King Lazaree, este că aceia care nu vor să fie deranjaţi aici *nu* sunt deranjaţi. Este unica raţiune pe care o împărţim cu morţii care ne înconjoară.

Dickens a încuviinţat ca şi când asta ar fi fost culmea logicii.

– Acesta este Oraşul Subteran? a întrebat el.

Atunci a fost rândul lui King Lazaree să râdă. Spre deosebire de cârâitul Babei Sal, râsul chinezului era lejer, lichid şi amplu.

– Domnule Dickens, aceasta e o simplă speluncă de opiomani într-o simplă catacombă. Clienţii noştri veneau odinioară din – şi se întorceau în – lumea de sus, dar acum majoritatea preferă să rămână aici de-a lungul anilor şi deceniilor. Dar Oraşul Subteran? Nu, acesta nu este Oraşul Subteran. S-ar putea spune că acesta este foaierul antecamerei verandei vestibulului Oraşului Subteran.

– Ne veţi ajuta să îi găsim... Oraşul Subteran şi pe *el?* a întrebat Dickens. Ştiu că nu doriţi să-i deranjaţi pe ceilalţi... ăă... locuitori ai acestei lumi, dar Drood mi-a dat a înţelege că vrea să îl găsesc.

– Şi cum anume a făcut asta? a întrebat King Lazaree.

Recunosc că eu însumi eram curios de acest răspuns.

– Călcându-şi pe obicei şi prezentându-mi-se, a rostit Dickens. Spunându-mi unde anume în Londra se duce. Creând în jurul său un mister atât de adânc, încât ştia că voi încerca să-l găsesc.

Chinezul de pe divanul de lemn nu a înclinat din cap şi nici n-a clipit. Am înţeles atunci că nu-mi aminteam să-l fi văzut clipind de când începuse discuţia. Ochii lui negri păreau la fel de sticloşi şi de lipsiţi de viaţă precum aceia ai siluetelor mumificate de pe băncile de jur împrejurul nostru. Când Lazaree a grăit, într-un sfârşit, a făcut-o pe un ton scăzut, de parcă s-ar fi consultat cu sine însuşi.

– Ar fi un mare ghinion dacă vreunul dintre dumneavoastră, domnilor, ar vrea să scrie şi să publice fie şi numai un cuvinţel despre lumea noastră subpământeană de aici. Înţelegeţi cât e de fragilă... şi cât de uşor accesibilă.

M-am gândit la Hatchery, care trebuise să împingă cu umărul său masiv atât de tare în catafalcul din criptă care ascundea intrarea de sus, la cărarea abia vizibilă croită în pulberea roşie care ducea la uşa invizibilă din poarta de fier, la îngustimea şi aspectul sinistru al scărilor ce coborau la acest nivel şi la labirintul pe care trebuiserăm să-l trecem numai ca să găsim această a doua speluncă de opiomani... Una peste alta, nu eram

aşa de sigur că-l aprobam pe regele chinez cu privire la accesibilitatea locului aceluia.

Dar Dickens părea să-l aprobe. El a înclinat afirmativ din cap şi a spus:

– Pe mine mă interesează să-l găsesc pe Drood. Nu să scriu cine ştie ce articol despre locul acesta. S-a întors spre mine. Şi tu la fel, nu-i aşa, domnule Collins?

Am izbutit să mormăi şi să-l las pe Regele Morţilor-Vii Opiomani să înţeleagă din asta ce voia. Eu eram romancier. Tot ce se petrecea în viaţa mea şi toţi cei pe care-i întâlneam erau sursă de inspiraţie. Fără-ndoială, scriitorul alături de care stăteam acolo în lumina lumânării dovedise deja această maximă mai mult decât o făcuse orice alt scriitor din epoca noastră sau din orice altă epocă. Cum putea vorbi pentru mine şi să spună că nu voi scrie niciodată despre un loc aşa de extraordinar? Cum putea vorbi sincer pentru sine şi să spună un atare lucru… omul acela care-şi transformase tatăl, mama, trista figură a nevesti-sii, foştii prieteni şi fostele iubite în simple grăunţe pentru moara sa de măcinat personaje?

King Lazaree şi-a lăsat în jos capul extrem de încet şi, odată cu el, tichia de mătase.

– Ar fi un mare ghinion dacă dumitale, domnule Dickens, sau dumitale, domnule Collins, vi s-ar întâmpla ceva rău cât ne sunteţi oaspeţi aici sau exploratori ai Oraşului Subteran aflat mai departe de locul acesta.

– Suntem complet de acord! a zis Dickens.

Părea aproape vesel.

– Şi totuşi, siguranţa dumneavoastră nu poate fi garantată în niciun fel dincolo de acest punct, a continuat chinezul. Veţi înţelege atunci când… *dacă…* veţi merge mai departe.

– Nu cerem nicio garanţie, s-a grăbit Dickens. Cerem doar sfatul cum şi *pe unde* să mergem mai departe.

– Nu înţelegeţi pe deplin, a zis King Lazaree, vocea lui sunând aspră şi asiatică pentru prima dată. *Dacă* ar fi să i se întâmple ceva unuia dintre dumneavoastră, celuilalt nu i se va permite să se întoarcă în lumea de sus ca să scrie, să povestească şi să depună mărturie despre asta.

Dickens s-a uitat din nou la mine. S-a întors înapoi spre Lazaree.

– Înţelegem, a rostit.

– Nu pe deplin, a repetat subţirelul Buddha. *De-ar fi* să vi se

întâmple ceva amândurora aici jos – şi de-ar fi să i se întâmple unuia, cum înţelegeţi deja, *trebuie* să vi se întâmple amândurora – corpurile dumneavoastră vor fi găsite altundeva. În Tamisa, mai exact. Împreună cu al detectivului Hatchery. Detectivul ştie asta. E imperios necesar să înţelegeţi şi dumneavoastră înainte de a lua decizia să mergeţi mai departe.

Dickens s-a uitat iarăşi la mine, dar n-a rostit nicio întrebare. Sincer să fiu, aş fi preferat în clipa aceea să ne retragem un moment ca să discutăm chestiunea şi să supunem la vot. Dacă e să fiu complet sincer, aş fi preferat în clipa aceea să-i urăm pur şi simplu Regelui Chinez Opioman o seară plăcută şi să ne retragem definitiv – să urcăm din osuarul acela şi să ieşim înapoi în aerul proaspăt al nopţii, chiar dacă acel aer proaspăt purta izul pestilenţial al locului de îngropăciune supraaglomerat pe care Dickens îl numea St Ghastly Grim's.

– Înţelegem, i-a spus Charles cu fermitate chinezului. Suntem de acord cu condiţiile. Dar tot ne dorim să mergem, să coborâm în Oraşul Subteran şi să-l găsim pe domnul Drood. Cum procedăm pentru asta, King Lazaree?

Atât de tare m-a şocat faptul că Dickens a luat această hotărâre de viaţă şi moarte în locul meu, fără a mă consulta măcar ori fără a-mi cere permisiunea, încât am auzit răspunsul lui Lazaree ca de la mare depărtare, înfundat.

– *Je suis un grandpartisan de l'ordre,* a spus sau a recitat chinezul.

Mais je n'aime pas celui-ci.
Il peint un eternel desordre,
Et, quand il vous consigne ici,
Dieu jamais nen revoque l'ordre[7]*.*

– Prea bine, a replicat Dickens.

Şocat cum eram că prietenul meu vorbise pentru mine, că risca viaţa mea alături de a sa într-un fel aşa de egoist, nu înţelesesem o boabă din franceză.

– Dar cum şi unde găsim noi această eternă dezordine, ca şi această eternă ordine? a continuat el.

---

[7] Poem semnat de un oarecare Causson, care apare, de pildă, citat în *Subterranean Cities: The World Beneath Paris And London, 1800–1945* de David L. Picke, Cornell University Press, 2005 (n. red.).

– Înţelegând că până şi dezordinea eternă conţine o ordine perfectă, ca la Wells, găsiţi absida şi altarul şi coborâţi pe după jabeu.

– Da, a zis Dickens, înclinând din cap ca şi când ar fi înţeles, ba chiar uitându-se la mine ca şi cum mi-ar fi spus să iau notiţe.

– *Tot ce s-a spus, cu fală, despre Stix, despre Aheron,* a recitat Lazaree,

Cocitus, Flegeton, al nostru adună-ntr-unul:
Mizeria, putoarea, larma; mai puţin ce era acolo
Subtil desluşibil, aici era confuz.
Nici luntrea lor n-avea velă; a noastră n-avea;
Şi-n ea doi pungaşi mai cumpliţi decât Caron.
Dosurile orăcăiau în locul broaştelor,
Şi-n locul unui Cerber, coasta era plină de câini.
De Furii nu era nevoie; fiecare ocară era cât zece;
Iar în locul strigătelor de fantomă, femei şi bărbaţi
Plini de rănile ciumei şi păcatele lor erau auziţi,
Biciuiţi de conştiinţa lor; să moară, îngroziţi.[8]

Am încercat atunci să reţin privirea lui Dickens, să-i comunic prin simpla forţă a ochilor că era momentul să plecăm, că trecuse timpul, că gazda noastră, lord al opiului, era smintită, cum eram şi noi fiindcă veniserăm acolo, dar Inimitabilul – fi-i-ar ochii ai naibii! – încuviinţa din nou ca şi când totul ar fi fost normal şi spunea:

– Prea bine, prea bine. Mai trebuie să ştim ceva ca să ajungem la Drood?

– Numai să vă amintiţi să-i plătiţi pe odioşii pungaşi, a şoptit King Lazaree.

– Desigur, desigur, l-a asigurat Dickens, părând absolut încântat de sine şi de chinez. Noi plecăm atunci. A… Presupun că pe unde am intrat noi, coridorul acela, şi… ăă… stabilimentul dumitale de aici sunt, judecând în termenii lui, ei bine, Wells, parte din eterna dezordine a ordinii?

Lazaree chiar a zâmbit. Am văzut licărul unor dinţi foarte mici şi foarte ascuţiţi. Păreau să fi fost piliţi special.

– Sigur că da, a zis el încet. Consideraţi că primul, coridorul,

[8] Fragment din epigrama CXXXIII, *On the Famous Voyage („În vestita călătorie”),* de Ben Jonson (n. tr.).

este intervalul sudic al naosului şi cel din urmă curtea cu porticuri.

– Mulţumesc mult de tot, a spus Dickens. Vino, Wilkie, mi s-a adresat mie, ieşind din spelunca mumiilor opiomane.

– Un ultim lucru, a spus King Lazaree pe când ne pregăteam să ieşim pe uşă în holul principal al mumiilor.

Dickens s-a oprit şi s-a sprijinit în baston.

– Aveţi grijă la băieţi, a rostit chinezul. Unii sunt canibali.

Am pornit înapoi de-a lungul coridorului exterior, pe unde veniserăm. Felinarul cu lupă părea să împrăştie o lumină mai slabă ca înainte.

– Plecăm? am întrebat, plin de speranţă.

– Să plecăm? Sigur că nu. Ai auzit ce a spus King Lazaree. Suntem aproape de intrarea în adevăratul Oraş Subteran. Cu puţin noroc, ne vom întâlni cu Drood şi ne vom întoarce să-l scoatem pe detectivul Hatchery la micul dejun înainte ca soarele să răsară peste Saint Ghastly Grim's.

– L-am auzit pe chinezul acela obscen spunând că trupurile noastre – şi al lui Hatchery – vor fi găsite plutind pe Tamisa dacă ducem mai departe această căutare nebunească, am spus.

Vocea mea a reverberat în piatră. Nu era un sunet întru totul egal.

Dickens a râs încet. Cred că în momentul acela am început să îl urăsc.

– Aiureli, Wilkie, aiureli. Înţelegi punctul lui de vedere. De-ar fi să ni se întâmple ceva acolo jos – iar noi suntem, în definitiv, persoane cu o anumită statură publică, dragul meu Wilkie – atunci atenţia care s-ar îndrepta asupra micului lor sanctuar de aici ar fi devastatoare.

– Aşa că ne vor arunca în Tamisa împreună, am murmurat. Ce-a bombănit acolo în franceză?

– Nu ai înţeles? s-a mirat Dickens, mergând spre primul coridor. Credeam că vorbeşti puţin franceza.

– Eram atent la altceva, am spus îmbufnat.

Am fost tentat să adaug: *Eu nu am trecut Canalul la sătucul Condette pentru a-i face vizite în taină unei actriţe, în ultimii cinci ani, aşa că am avut mai puţine ocazii să-mi exersez franceza,* dar m-am stăpânit.

– Era o poezioară, a spus autorul.

S-a oprit în întuneric, şi-a dres glasul şi a recitat…

Sunt un mare partizan al ordinii,
Dar aceea de aici nu-mi place.
Zugrăveşte o dezordine eternă,
Şi, când el te trimite aici,
Dumnezeu nu retrage niciodată ordinul.

M-am uitat la stânga şi la dreapta la intrările zidite în acei *loculi* antici. Poemul aproape că – dar nu complet – avea sens.

– Asta şi faptul că a pomenit de Wells face ca totul să fie clar, a continuat Dickens.

– A pomenit de Wells? am spus, prosteşte.

– Catedrala Wells, desigur, a zis Charles, ridicând felinarul şi pornind iarăşi la drum. Ai fost acolo, presupun.

– Păi, da, dar…

– Acest nivel inferior al catacombelor e evident dispus după modelul unei uriaşe catedrale… Wells, mai exact. Ceea ce pare aleatoriu este absolut intenţionat. Naosul, capitulul, transepturile de nord şi sud, altarul şi absida. Spelunca de opiomani a lui King Lazaree, de pildă, cum a fost atât de bun să explice, ar fi locul unde se află curtea cu porticuri a catedralei Wells. Locul nostru de intrare de sus trebuie că se află la turlele vestice. Acum tocmai ne-am întors la intervalul sudic al naosului, înţelegi, şi am cotit la dreapta spre transeptul sudic. Observi că acest coridor e mai larg decât cel care duce la portic?

Am încuviinţat, dar Dickens nu s-a uitat înapoi ca să vadă gestul în timp ce înaintam neobosiţi.

– Am auzit ceva despre un altar şi un *jabeu,* am spus.

– A, da. Dar n-ai fost atent, dragul meu Wilkie. Era vorba de *jubeu*[9]. Cum nu se poate să nu ştii, şi cum ştiu şi eu bine, dat fiind că am crescut la propriu în umbra măreţei catedrale de la Rochester, despre care sper să pot scrie într-o bună zi, absida este nişa în formă semicirculară situată în continuarea navei centrale. De o parte a altarului, pentru a ascunde lucrarea preoţilor de ochii oamenilor de rând, se află catapeteasma. De cealaltă parte, de cea cu transeptul, paravanul opus se numeşte jubeu. Fascinant, nu-i aşa, cum acest cuvânt… „jabeu”[10]…

[9] Confuzia, în original, este între *rude screen* şi *rood screen* (jubeu, tribună transversală în formă de galerie care desparte naosul de cor) (n. tr.).

[10] *Rood* în original (n. tr.).

rimează atât de bine cu „Drood”.

– Fascinant, am spus, sec. Şi ce-a fost trăncăneala aia despre Styx, Aheron, pungaşi mai cumpliţi decât Caron şi dosuri care orăcăie în locul broaştelor?

– N-ai recunoscut aia? a strigat Dickens. De mirare, chiar s-a oprit în loc şi a întors felinarul în direcţia mea. Acelea sunt cuvintele dragului nostru Ben Jonson, din *În vestita călătorie,* scrisă cândva în jurul Anului Domnului 1610, dacă nu mă înşel.

– Tu rareori te înşeli, am murmurat.

– Mulţumesc, a spus Dickens, neatins deloc de sarcasmul meu.

– Dar ce legătură au cu domnul Drood toate versurile alea despre Cocitus, Flegeton, mizerie, putoare, larmă, şi Caron, şi Cerber?

– Îmi spune că pe unul dintre noi sau pe amândoi ne aşteaptă o călătorie pe râu, dragul meu Wilkie.

Felinarul arăta coridorul – „naosul”, cu alte cuvinte – îngustându-se înainte spre mai multe deschideri. Transept şi absidă? Catapeteasmă şi jubeu? Rafturi cu mumii asiatice fumătoare de opiu? Sau doar alte cripte infecte, doldora de oase?

– O călătorie pe râu? am repetat, tâmp.

Voiam foarte tare să-mi iau laudanumul chiar în clipa aceea. Şi-mi doream din tot sufletul să fiu acasă ca să-l pot lua.

„Absida” era o zonă circulară a catacombei aflată sub o cupolă de piatră ce atârna la patru metri şi jumătate de podea. Am pătruns în ea din lateral, ca şi când am fi venit din deambulatoriu, dacă e să respectăm arhitectura unei catedrale reale. „Altarul” era un catafalc din piatră masivă asemănător cu cel pe care Hatchery îl mutase din loc atât de departe deasupra noastră.

– Dacă trebuie să mişcăm aia, am spus, arătând spre catafalc, călătoria noastră se încheie aici.

Dickens a dat din cap.

– Nu trebuie – doar atât a spus.

În stânga era o perdea putredă – poate o tapiserie, cândva, deşi toate motivele care o decoraseră se şterseseră în nuanţe de negru şi maro, în bezna subterană, de-a lungul secolelor – separând parţial catafalcul-altar de zona absidei de sub cupolă. O altă perdea, mai simplă şi mai putredă, atârna pe peretele de piatră din dreapta acelui prezbiteriu rudimentar.

– Jubeul, a rostit Dickens, arătând cu bastonul spre a doua

perdea.

Folosindu-se tot de baston, a dat pânza putredă deoparte, dezvelind o spărtură îngustă în perete.

Pe acolo, coborârea era mult mai abruptă şi mai îngustă decât orice văzuserăm până atunci. Treptele erau din lemn; tunelul părea să fi fost săpat în pământ şi piatră; pereţii şi tavanul erau susţinute de popi din lemn negeluit.

– Crezi că locul ăsta e mai vechi decât catacombele? i-am şoptit lui Dickens în timp ce coboram atent scările abrupte şi şerpuitoare, în urma autorului. Din perioada creştinismului timpuriu? Din perioada romană? Vreun fel de pasaj saxon-druidic?

– Puţin probabil. Cred că e destul de recent, Wilkie. Nu e mai vechi de câţiva ani. Observă că treptele par făcute din traverse de cale ferată. Încă mai lasă sevă. Bănuiala mea e că oricine a săpat casa asta a scărilor, a săpat în sus spre catacombe.

– În sus? am repetat. În sus de la ce?

O secundă mai târziu, putoarea m-a lovit puternic ca şi când aş fi intrat într-o privată de la ţară, răspunzându-mi la întrebare. Am dus mâna după batistă, doar ca să-mi amintesc din nou că Dickens mi-o luase şi o folosise în alt scop cu atâtea ore întunecate în urmă.

Peste câteva minute am ajuns în sistemul principal de canalizare. Era un canal boltit, jos, având doar aproximativ doi metri lăţime şi mai puţin de un metru optzeci înălţime. Pe jos era mai mult noroi suculent decât lichid curgător, iar pereţii şi tavanul curbat erau din cărămidă. Mirosul puternic îmi făcea ochii să lăcrimeze atât de tare, încât a trebuit să mă şterg ca să pot vedea ce ilumina Dickens cu opaiţul său.

Am observat că Inimitabilul ţinea la gură şi la nas o altă batistă de mătase. *Îşi adusese două!* În loc să-şi folosească batistele sale, pe amândouă, o luase pe a mea pentru cadavrele bebeluşilor, ştiind bine, eram sigur, că-mi va trebui mai târziu. Furia pe care o simţeam s-a adâncit.

– Mai departe de atât nu merg, i-am spus.

Ochii mari ai lui Dickens păreau nedumeriţi când s-a întors spre mine.

– De ce, pentru Dumnezeu, Wilkie? Am făcut atâta drum.

– Eu nu calc în aia, am zis, gesticulând nervos spre nămolul adânc şi scârbos din canal.

– O, nici nu va fi nevoie, a făcut Dickens. Observi trotuarul de

cărămidă de pe ambele părţi? E cu câţiva centimetri deasupra materiei infecte.

„Materie infectă” numim noi, scriitorii, manuscrisele şi şpalturile adnotate pe care ni le trimit înapoi editorii. Mă întrebam dacă Dickens nu făcea cumva vreo glumă nesărată.

Însă „trotuarele” erau prezente pe ambele părţi, aşa cum spusese el, curbându-se şi dispărând din vedere în ambele direcţii, de-a lungul tunelului de scurgere îngust. Nu erau însă nici pe departe trotuare; cel de pe partea noastră nu putea fi mai lat de douăzeci şi cinci de centimetri.

Am clătinat din cap, indecis.

Ţinând mai departe batista peste jumătatea inferioară a feţei şi cu bastonul strâns bine la subsuoară, Dickens scosese un briceag din buzunar şi făcuse iute trei dungi paralele pe cărămida friabilă acolo unde scara noastră încropită întâlnea canalizarea.

– Asta pentru ce-i? am întrebat, ştiind răspunsul imediat ce pusesem întrebarea.

Poate că vaporii îmi afectau capacitatea de raţiune superioară.

– Ca să găsim drumul de întoarcere, a spus. Strângând briceagul, l-a ţinut la lumina felinarului şi a zis fără noimă: Un dar din partea gazdelor mele americane din Massachusetts în timpul turneului. L-am găsit foarte util de-a lungul anilor. Vino, se face târziu.

– De ce crezi că destinaţia noastră e în această direcţie? am întrebat în timp ce mă împleticeam după el, pe dreapta, de-a lungul fâşiei înguste de cărămidă, cu capul în pământ pentru ca arcul zidului scund să nu-mi arunce jobenul în zoaie.

– Am o bănuială, a spus el.

În trei minute am ajuns la o triplă ramificaţie a tunelului. Din fericire, canalul era mai îngust acolo şi Dickens a putut sări de partea cealaltă, folosindu-se de baston ca să-şi ţină echilibrul. A crestat trei linii pe colţul canalului central şi mi-a făcut loc să sar după el.

– De ce canalul acesta? am chestionat după ce făcuserăm deja douăzeci sau treizeci de metri înăuntrul lui.

– Pare mai larg, a venit răspunsul.

Am ajuns la o altă ramificaţie. Autorul a ales tunelul din dreapta şi a însemnat cu trei dungi cărămida.

După o sută de metri prin acel canal mai mic, s-a oprit. Am

văzut pe peretele opus – nu era trotuar pe partea aceea – un suport de lumânare metalic, cu oglindă, fixat pe un hârleţ a cărui coadă era înfiptă în noroi. Sub el, proptit de perete, era un soi de panou rotund, fabricat din lemn şi sârmă. În suport rămăsese o lumânare de seu nu mai mare de-o jumătate de centimetru.

– Pe legea mea, ce-ar putea fi aia? am şoptit. Ce să caute aici?

– Proprietatea unui căutător prin canale? a răspuns Dickens pe un ton colocvial. Nu l-ai citit pe Mayhew[11]?

Nu-l citisem. Uitându-mă ţintă la tigaia aceea cu margini, mizerabilă, fabricată în mod evident pentru cernere, am spus:

– Pentru numele lui Hristos, ce-ar putea căuta să scoată din dejecţiile astea?

– Tot ceea ce pierdem la canalizare mai devreme sau mai târziu, a răspuns Dickens. Inele. Monede. Chiar şi oasele pot fi valoroase pentru cei care nu au nimic. A atins cu bastonul cazmaua şi ciurul rotund. Richard Beard[12] a ilustrat un instrument exact ca acesta în *London Labour and the London Poor,* de Mayhew, a spus. E musai să citeşti seria aceasta de cărţi, dragul meu Wilkie.

– Imediat ce ieşim de aici, am şoptit.

Era o promisiune pe care aveam de gând să o fac uitată.

Am mers mai departe, uneori forţaţi să avansăm în poziţie aproape ghemuită, atunci când tavanul boltit cobora. Pentru un moment, gândindu-mă că felinarul mic al lui Hatchery putea rămâne fără combustibil, am simţit că mă cuprinde panica, dar atunci mi-am amintit de bucata groasă de lumânare din buzunarul meu stâng.

– Crezi că toate astea fac parte din noul sistem de canalizare al lui Bazalgette? am întrebat cândva mai târziu.

Singurul lucru bun al înaintării noastre era acela că putoarea copleşitoare aproape îmi amorţise simţul mirosului. Îmi dădeam

---

[11] Henry Mayhew (1812–1887), jurnalist, dramaturg şi cercetător al fenomenului social în Anglia, unul dintre fondatorii revistei umoristice şi satirice *Punch,* autorul seriei de cărţi *London Labour and the London Poor* (1851), care adună articolele sale, publicate iniţial în *Morning Chronicle*, scrise în urma cercetărilor de natură socială în Londra (n. tr.).

[12] Richard Beard (1801–1885), fotograf englez, întemeietorul genului de fotografie social-documentară, după ale cărui dagherotipuri s-au realizat desenele ce ilustrează prima ediţie a lucrării menţionate în text (n. tr.).

seama că va trebui să-mi ard hainele; un păcat, deoarece ţineam mult la redingotă şi la vestă.

Poate am menţionat înainte că Joseph Bazalgette, inginerul-şef al Administraţiei Lucrărilor Publice, propusese un sistem complex de canale noi care să dreneze dejecţiile din Tamisa şi să îndiguiască zona inundabilă de-a lungul malurilor. Adoptarea planului fusese grăbită de Marea Putoare din iunie 1858, când lucrările Camerei Comunelor au fost întrerupte atunci când membrii au fugit din oraş. Sistemul Principal de Canalizare de la Crossness fusese deschis imediat anul următor, însă zeci de kilometri de tuneluri principale şi secundare de scurgere au continuat să fie săpate pe sub oraş. Partea de îndiguire a operaţiunii era programată a fi deschisă peste cinci ani.

– Nou? a făcut Dickens. Mă îndoiesc foarte tare. S-au făcut sute de încercări de a scurge dejecţiile pe sub oraşul nostru, Wilkie… unele încă din timpul romanilor… multe pasaje sunt ca şi uitate de Administraţia Lucrărilor Publice.

– Nu însă şi de căutătorii prin canale, am adăugat.

– Întocmai.

Deodată, am ieşit într-un spaţiu mai înalt, mai lat şi mai uscat. Dickens a rămas locului şi a îndreptat felinarul în toate direcţiile. Pereţii erau din piatră acolo şi tavanul boltit de cărămidă se sprijinea pe mai mulţi stâlpi. Pe laturile mai uscate ale acelui spaţiu erau întinşi saci de dormit de toate felurile, unii din frânghie aspră, alţii din lână scumpă. Lămpi grele erau atârnate în lanţuri şi tavanul era înnegrit de fum. O sobă pătrată din fier turnat stătea în cel mai înalt punct al unei insule din mijlocul acelei concavităţi şi am zărit un soi de burlan care – în loc să urce prin tavanul de piatră – cobora într-unul dintre cele patru canale alăturate care radiau de acolo. Scânduri neprelucrate puse pe lăzi serveau drept masă şi am văzut farfurii şi ustensile mici depozitate chiar în acele lăzi, alături de lăzi mai mici în care se găseau probabil provizii.

– Nu-mi vine să cred, a icnit Dickens. S-a întors spre mine cu ochii însufleţiţi şi cu un rânjet larg brăzdându-i faţa. Ştii de ce-mi aminteşte asta, Wilkie?

– Băieţii Neîmblânziţi! am strigat. Nu-mi vine să cred că tu, Dickens, citeşti ediţiile alea limitate!

– Dar sigur că le citesc, a râs cel mai celebru autor al zilelor noastre. Toţi cei educaţi pe care îi cunosc le citesc, Wilkie! Şi nimeni nu recunoaşte asta faţă de ceilalţi de teamă să nu se facă

de râs.

Se referea la ediţiile restrânse ale seriei *Băieţii Neîmblânziţi din Londra sau Copiii Nopţii – O poveste din zilele noastre.* Aceasta era o serie oribilă care la data aceea circula sub formă de şpalt, dar care în scurt timp avea să fie tipărită pentru publicul larg, dacă autorităţile n-o interziceau complet, invocând caracterul ei obscen.

Trebuie să recunosc că nu era cine ştie ce obscenitate în povestea bombastică a unor băieţi zvăpăiaţi care trăiau ca nişte deplorabile animale în canalizarea de sub oraş, deşi mi-amintesc totuşi o ilustraţie deosebit de hidoasă şi de sugestivă înfăţişând mai mulţi băieţi găsind trupul complet gol al unei femei în timpul căutărilor lor prin subterane. Într-o altă scenă, din fericire neilustrată, un băiat nou în grupul Neîmblânziţilor dă peste cadavrul unui bărbat pe care îl rodeau şobolanii. Aşa că poate avea până la urmă un caracter obscen.

Însă cine şi-ar fi imaginat că o asemenea poveste fantastică, istorisită cu indiferenţă, se baza pe adevăr?

Dickens a râs – sunetul reverberând de-a lungul canalelor întunecate – şi a spus:

– Locul acesta nu-i cu nimic mai altfel decât clubul meu preferat din Londra, Wilkie.

– Doar că King Lazaree ne-a avertizat asupra faptului că unii dintre mesenii aceştia sunt canibali, am zis.

Ca răspuns la remarcile noastre spirituale, s-a auzit chiţăit şi mişunat de şobolani dintr-o deschizătură, însă era imposibil de spus care anume. Poate din toate.

– Ne întoarcem acum? am propus, poate un pic prea plângăcios. Acum, că am descoperit inima misterului Oraşului Subteran?

Dickens mi-a aruncat o privire tăioasă.

– O, mă îndoiesc foarte tare că aceasta este inima misterului. Ba nici măcar ficatul ori bojocii lui. Vino, canalul acesta pare a fi cel mai larg.

După cincisprezece minute, cinci curbe şi tot atâtea crestături pe perete, am ieşit într-un spaţiu care făcea zona de locuit a Băieţilor Neîmblânziţi să semene cu un *loculus* dintre cele mai mici.

Tunelul acela era un adevărat bulevard în comparaţie cu canalele înghesuite şi întunecoase prin care trecuserăm: lat de cel puţin şapte metri şi jumătate, înalt de patru şi jumătate, prin

mijloc curgând iute un torent de apă – deşi niţel cam vâscoasă ca să-i poţi spune apă – iar nu scurgerea de noroi şi zoaie pe lângă care ne furişaserăm până atunci. Pereţii şi cărarea din faţa noastră, la fel ca înaltele arcade boltite, erau clădite din cărămizi noi, lucitoare.

– Asta trebuie să facă parte din noul sistem al lui Bazalgette, a zis Dickens, uimirea simţindu-i-se în glas pentru prima dată, raza slăbită a felinarului său tremurând peste artera largă şi tavane. Deşi poate că încă nu e deschis oficial.

Eu nu puteam decât să scutur din cap, în egală măsură de oboseală şi de mirare.

– Acum încotro, Dickens?

– Nicăieri de aici, cred, a răspuns el încet. Doar dacă nu înotăm.

Am clipit şi am înţeles ce voia să spună. Trotuarul acela de cărămidă era lat – avea cel puţin un metru şi jumătate, drept şi fără pată ca orice trotuar nou de oraş – dar nu se întindea decât vreo patru metri şi jumătate în fiecare direcţie din gura tunelului nostru.

– Facem cale-ntoarsă? am întrebat.

Ideea de a intra iarăşi într-unul din tunelurile acelea înguste îmi făcea pielea de găină.

Dickens a îndreptat lumina spre un stâlp aflat la vreo doi metri în stânga noastră. Era făcut din lemn şi susţinea un clopot mic de corabie.

– Cred că nu, a spus.

Înainte să mă pot împotrivi, a sunat din clopot de patru ori. Dangătul lui a răsunat în susul şi în josul bulevardului de cărămidă peste apele care curgeau iute.

La capătul acelui straniu doc de cărămidă, Dickens a găsit o prăjină abandonată pe care a coborât-o în torent.

– Cel puţin doi metri adâncime, a spus. Poate mai mult. Ştiai, Wilkie, că francezii pregătesc plimbări cu barca prin canalele lor? Le vor lumina cu felinare – femeile se vor deplasa cu barca, bărbaţii vor merge pe alături în unele părţi ale traseului. Un soi de bicicletă va propulsa ambarcaţiunile cu fund plat în vreme ce reflectoare instalate în barcă şi altele purtate de *égoutiers* pe margine vor ilumina obiectivele de interes de-a lungul drumului.

– Nu, am spus ursuz. Nu ştiam asta.

– În rândul înaltei societăţi pariziene se discută despre aranjarea unor turnee de vânat şobolani.

Îmi ajunsese, nu mai puteam. M-am întors spre tunelul din care ieşiserăm.

– Vino, Dickens. Zorile sunt aproape. Dacă detectivul Hatchery se duce la secţia de pe Leman Street şi anunţă că ne-am rătăcit, jumătate din poliţia Londrei va coborî aici să-l caute pe cel mai faimos scriitor în viaţă. King Lazaree şi prietenii lui nu-şi vor dori asta.

Înainte ca Dickens să poată răspunde, am perceput deodată o agitaţie şi din tunel au ţâşnit mai multe ghemuri de zdrenţe plutind în jurul unor feţe albe, ca de rozătoare.

Am scos cu greu pistolul. În clipa aceea, am fost convins că eram atacaţi de şobolani uriaşi cu feţe murdare.

Dickens a făcut un pas între mine şi siluetele care se materializau încet.

– Sunt băieţi, Wilkie, a strigat el. Băieţi!

– Băieţi canibali! am strigat înapoi, ridicând pistolul.

Ca pentru a-mi confirma afirmaţia, unul dintre chipurile palide – tot numai ochi minusculi şi nas lung, şi dinţi ascuţiţi în lumina felinarului cu lupă – s-a năpustit spre Charles şi a clănţănit, ca şi când ar fi încercat să-l muşte pe autor de nas.

Dickens a îndepărtat chipul cu bastonul şi-a dat să prindă copilul, dar a rămas în mână cu un ghem de zdrenţe şi băiatul gol a dispărut împreună cu ceilalţi doi sau trei tovarăşi ai lui, furişându-se de-a lungul pasajului scund şi întunecat din care ieşiseră – şi noi înaintea lor.

– Dumnezeule mare, am icnit, ţinând încă pistolul greu ridicat.

Am auzit un sunet în spatele meu, dinspre apă, şi m-am întors încet, cu pistolul pregătit.

– Dumnezeule mare, am şoptit din nou.

O barcă lungă şi îngustă, un model pe care nu-l mai văzusem niciodată, venise până la esplanada noastră de cărămidă. În partea din faţă era un individ înalt care ţinea o prăjină şi un altul la cârma din spate, deşi, cu excepţia pupei înalte, a prorei, a vâslaşilor şi a lămpaşelor atârnate în faţă şi în spate, ambarcaţiunea avea doar o vagă asemănare cu o gondolă italiană.

Figurile masculine nu erau tocmai de bărbaţi – chipurile aveau o paloare extremă şi nu căpătaseră încă trăsături adulte – însă nici nu păreau a fi de băieţi. Indivizii erau foarte slabi şi îmbrăcaţi în pantaloni mulaţi şi tunici ce păreau a fi aproape uniforme. Mâinile şi cât li se vedea din piept şi abdomen prin costumele ce

nu le veneau bine arătau o piele la fel de albă ca feţele. Cel mai ciudat, în semiîntunericul canalului larg, fiecare băiat-bărbat purta o pereche de ochelari fumurii pătraţi peste măşti de carnaval, ca şi când ar fi ieşit de la un bal mascat din toi de noapte direct la lumina puternică a soarelui.

– Aş spune că mijlocul nostru de transport a sosit, Wilkie, a şoptit Dickens.

Uitându-mă temător peste umăr la deschiderea neagră din care mă aşteptam ca băieţii neîmblânziţi să iasă din nou în orice clipă, m-am tras lângă Dickens în vreme ce el se pregătea să urce la bordul micii ambarcaţiuni. I-a plătit siluetei tăcute de la proră doi galbeni, apoi i-a dat celui de la cârma din spate aceeaşi sumă.

Cei doi au clătinat din cap şi i-au înapoiat câte un galben. Au arătat cu degetul spre Dickens şi au aprobat din cap. Apoi au arătat spre mine şi au clătinat iarăşi din cap.

În mod evident, eu nu eram invitat.

– Prietenul meu trebuie să mă însoţească, li s-a adresat Dickens celor doi tăcuţi. Nu îl voi lăsa în urmă.

A mai scos câteva monede. Conturul umbros de la cârmă şi cel de la proră au clătinat din cap aproape la unison.

– Veniţi din partea domnului Drood? a întrebat autorul.

A repetat întrebarea în franceză. Cei doi tăcuţi n-au răspuns în nicio limbă. În cele din urmă, cel de la pupă a arătat iarăşi spre Dickens şi i-a făcut semn să urce. Cel de la proră a arătat spre mine şi apoi spre trotuarul de cărămidă pe care mă găseam, spunându-mi să rămân. Simţeam că îmi comandau ca unui câine.

– La naiba cu asta, am făcut cu voce tare. Întoarce-te cu mine, Dickens. *Acum.*

Autorul s-a uitat la mine, s-a uitat la tunelul din spatele meu – din care se auzeau din nou foşnete – s-a uitat la barcă şi a lungit gâtul ca să vadă în susul şi în josul râului subteran.

– Wilkie… a spus într-un târziu. După ce am venit până aici… după ce am aflat atât de multe… nu pot… pur şi simplu… să mă întorc.

N-am putut decât să-l fixez cu privirea.

– Întoarce-te în altă noapte, i-am propus. Dar acum trebuie să plecăm.

A dat din cap şi mi-a înmânat felinarul cu lampă.

– Tu ai pistolul şi… câte gloanţe a spus Hatchery?

– Nouă, am răspuns.

Nu-mi venea să cred, şi sentimentul acesta urca în mine aşa cum îţi urcă stomacul în gât pe o mare agitată. Avea să mă lase în urmă.

– Nouă gloanţe şi felinarul, şi drumul de întoarcere e marcat clar cu trei dungi pe toată distanţa, a continuat Dickens.

Am observat sâsâiala din vocea sa pe care alţii deseori o remarcau. M-am gândit că, poate, devenea mai sesizabilă atunci când el executa un act de trădare.

– Şi dacă sunt mai mult de nouă băieţi canibali? am spus încet.

M-a uimit să aud cât de raţional suna vocea mea, deşi ecoul din spaţiul acela mare de cărămidă o distorsiona puţin.

– Sau cohorte de şobolani veniţi să se ospăteze după plecarea ta?

– Băiatul acela nu era canibal, m-a liniştit Dickens. Doar un copil rătăcit în zdrenţe atât de largi că nu puteau sta pe el. Dar dacă se ajunge la asta, Wilkie... împuşcă-l pe unul dintre ei. Ceilalţi se vor împrăştia.

Am râs atunci. Chiar n-am avut de ales.

Dickens a urcat în micuţa barcă, i-a rugat pe vâslaşi să aştepte o secundă şi şi-a consultat ceasul la lumina de la pupă.

– Peste nouăzeci de minute va fi prea târziu ca să ajungem înapoi la Hatchery înainte să răsară soarele, a spus el. Aşteaptă-mă aici pe docul acesta curat, Wilkie. Aprinde lumânarea ca să ai mai multă lumină lângă felinar şi aşteaptă-mă. Voi avea grijă ca întrevederea mea cu domnul Drood să nu depăşească o oră. Vom urca înapoi la lumină împreună.

Am dat să vorbesc sau să râd din nou, dar n-a ieşit niciun sunet. Mi-am dat seama că încă ţineam pistolul acela uriaş, greu, idiot... şi că era îndreptat în direcţia lui Dickens şi a celor doi barcagii ai săi. Nu aveam nevoie de mitralii ca să-i fac pe toţi trei să cadă fără suflu în curentul înteţit al canalizării londoneze. Nu trebuia decât să apăs trăgaciul de trei ori. În felul acesta, rămâneam cu şase cartuşe pentru Băieţii Neîmblânziţi.

Citindu-mi parcă gândurile, Dickens a spus:

– Te-aş lua cu mine dacă aş putea, Wilkie. Dar e clar că domnul Drood doreşte o întrevedere privată. Dacă te voi găsi aici la întoarcere – în mai puţin de nouăzeci de minute, te asigur – vom urca şi vom ieşi împreună.

Am lăsat pistolul jos.

– Şi dacă plec înainte să te întorci... dacă te vei întoarce, am

spus cu asprime, îţi va fi al naibii de greu să găseşti drumul spre suprafaţă fără felinar.

Dickens n-a spus nimic.

Am aprins lumânarea şi m-am aşezat între ea şi felinar, cu faţa la gura tunelului, cu spatele la Charles Dickens. Am pus pistolul armat în poală. Nu m-am întors când barca s-a desprins de docul meu mic. Cârma şi prăjina de la proră erau atât de silenţioase, încât sunetul lor se pierdea în vuietul cavernos al râului subteran. Nici până azi nu ştiu dacă Dickens a fost purtat în amonte sau în aval.

7

Vara aceea din 1865 a rămas până la capăt caniculară. Pe la începutul lui septembrie, vremea neobişnuit de caldă şi deseori furtunoasă s-a retras puţin şi Londra s-a bucurat de cer senin, zile plăcute şi nopţi răcoroase.

L-am văzut rar pe Dickens în următoarele două luni. Copiii lui, în timpul verii şi vacanţelor şcolare, au scos propriul lor ziar – *Gad's Hill Gazette* – şi fratele meu, Charles, mi-a adus un pachet cu exemplare în august. Erau articole despre picnicuri, ieşiri în Rochester, meciuri de crichet şi un fragment din primele scrisori de la Alfred, fiul lui Dickens care plecase în Australia, în mai, ca să se facă oier. Despre Inimitabil, în afara evidentelor observaţii cum că prezidase picnicurile, ieşirile în Rochester şi meciurile de crichet, se spunea doar că lucra din greu la *Prietenul nostru comun.*

De la amicul nostru Percy Fitzgerald am aflat că Dickens dusese un grup relativ mare de prieteni şi rude la proprietatea lui Bulwer-Lytton[13], Knebworth, pentru a sărbători deschiderea primelor case destinate artiştilor şi scriitorilor indigeni sub patronajul Societăţii de Literatură şi Artă. Dickens era însărcinat cu organizarea sindrofiei şi – potrivit lui Fitzgerald – „părea să fie vesel ca întotdeauna”. Inimitabilul ţinuse un discurs energic şi jovial, la un moment dat, în conversaţie, îl comparase între patru ochi pe mult prea îngâmfatul său prieten John Forster cu Malvolio

[13] Edward George Earle Lytton Bulwer-Lytton (1803–1873), politician, poet, dramaturg şi prolific romancier englez. În timpul vieţii sale, romanele pe care le-a scris au fost adevărate bestselleruri, autorul acumulând astfel o avere formidabilă (n. tr.).

(în compania mai multor scriitori, ştiind aşadar că vorbele sale vor ajunge la urechile lui Forster), condusese un grup mare la o băută la o tavernă din apropiere numită „Prietenul Nostru Comun” şi chiar luase parte la dansurile în aer liber înainte să ridice ancora şi să se înapoieze la Londra alături de prietenii şi rudele sale.

Eu nu am fost invitat.

Tot de la fratele meu am aflat că Dickens încă simţea repercusiunile dezastrului de la Staplehurst, fiind forţat inclusiv să ia trenul lent ori de câte ori era posibil, deoarece călătoria cu cel rapid – şi uneori şi cea cu trăsura – îi provoca „tremurici”. Şi Charles m-a mai informat de post-scriptumul pe care Dickens îl adăugase la *Prietenul nostru comun* atunci când încheiase romanul, în prima săptămână din septembrie – era primul post-scriptum pe care Dickens îl adăuga uneia dintre cărţile sale – în care autorul îşi apăra destul de neobişnuita metodă narativă din roman, apoi îşi explica pe scurt experienţa de la Staplehurst, eliminând prezenţa mamei şi fiicei Ternan şi a lui Drood, desigur, şi încheia cu o peroraţie uşor tulburătoare: „Îmi dau seama cu adâncă recunoştinţă că niciodată nu m-aş putea afla mai aproape de tovărăşia cititorilor mei de-a pururi decât atunci când voi fi scris, cu preţul vieţii mele, cuvântul cu care astăzi am încheiat această carte: SFÂRŞIT.”

Poate că vouă, Dragi Cititori, asta nu vă spune prea multe, dat fiind că voi vă aflaţi în viitorul nostru, însă Charles Dickens nu avea să trăiască pentru a mai scrie acest cuvânt – SFÂRŞIT – în încheierea unui alt roman.

Într-o plăcută zi de septembrie timpuriu, Caroline a venit în biroul unde lucram şi mi-a prezentat cartea de vizită a unui gentleman care aştepta pe palier. Cartonaşul arăta exact aşa:

INSPECTOR
CHARLES FREDERICK FIELD
Birou Particular de Investigaţii

Caroline trebuie să-mi fi citit reacţia în expresia de pe chip, întrucât a spus:

– S-a întâmplat ceva? Să-i spun să plece?

– Nu, nu… condu-l înăuntru. Ai grijă să închizi uşa în urma ta după ce-l aduci, draga mea.

Un minut mai târziu Field era în birou, înclinându-se uşor, strângându-mi mâna şi turuind înainte ca eu să pot scoate o vorbă. În timp ce pălăvrăgea, mi-am amintit un portret mai vechi

al inspectorului dintr-un eseu al lui Dickens apărut în *Household Words:* „… un om de vârstă mijlocie, falnic, cu ochi mari, umezi, cunoscători, voce aspră şi un obicei de a puncta discuţia cu mişcarea prin aer a unui deget arătător gros, aflat mereu în juxtapunere cu ochii sau cu nasul său.”

Field depăşise acum vârsta mijlocie – socoteam că avea în jur de şaizeci de ani – şi doar o şuviţă de păr cărunt rămăsese acolo unde mi-aminteam o coamă leonină de bucle negre deasupra urechilor, dar vocea aspră, ochii cunoscători şi arătătorul gros încă se potriveau bine cu realitatea.

– Domnule Collins, domnule Collins, e-o plăcere să vă revăd, domnule. Şi să văd că viaţa vă prieşte atât de bine, domnule. Ce odaie minunată este asta, domnule! Atâtea cărţi. Şi cred că acela e un exemplar din propria dumneavoastră creaţie *Femeia în alb,* acolo, lângă fildeşul acela – da, pe sufletul meu, chiar este! O carte minunată, aşa am auzit, deşi eu, unul, n-am găsit timp să o citesc, dar soţia mea a citit-o. Poate vă amintiţi, domnule…

– Da, desigur, ne-aţi însoţit pe Charles Dickens şi pe mine…

– Într-una dintre expediţiile dumneavoastră în părţile mai întunecate ale frumosului nostru oraş, chiar aşa, domnule Collins. Într-adevăr, aşa este. Şi poate vă amintiţi că am fost de faţă când l-aţi întâlnit prima dată pe domnul Dickens.

– Nu sunt sigur că…

– Nu, nu, domnule, nu aveţi motiv să vă amintiţi prezenţa mea acolo. Era în 1851, domnule. Domnul Dickens mă angajase, în termeni particulari, s-ar putea spune, pentru a asigura paza reprezentaţiei sale cu piesa lordului Lytton *Not So Bad as We Seem*[14], la un eveniment de binefacere organizat de ducele de Devonshire. Dumneavoastră eraţi pe atunci un actor aspirant, cred, domnule, iar domnul Dickens – la sfatul domnului Egg, mi se pare – v-a invitat să jucaţi rolul lui Smart. „Un rol mic”, mi-amintesc că v-a spus domnul Dickens în timpul primei repetiţii, „dar atât cât e, este categoric de calitate!” Şi aţi fost la înălţime, domnule Collins. Aţi fost la înălţime. Categoric la înălţime. Iar eu am văzut mai multe reprezentaţii, domnule.

– Ei, vă mulţumesc, inspectore. Eu…

– Da… o, pot să iau loc? Vă mulţumesc tare mult. Frumos oul

[14] *Not So Bad as We Seem, Or Many Sides to a Character* (1851), comedie, montată pentru prima oară la Devonshire House, în prezenţa Maiestăţii Sale şi a Alteţei Sale Prinţul Albert (n. tr.).

acesta de piatră de pe masa dumneavoastră, domnule Collins. E din onix? Da, aşa se pare. Fascinant.

– Mulţumesc, inspectore. Cărui fapt datorez…

– Vă amintiţi, sunt sigur, domnule Collins, că ducele de Devonshire a pus la dispoziţie Devonshire House pentru acea primă montare scenică a piesei lordului Lytton. Asta în folosul Societăţii de Literatură şi Artă, cum mi-aduc aminte. Sir Edward era preşedintele societăţii la vremea aceea. Domnul Dickens era vicepreşedinte. Poate vă amintiţi că eu – cu câţiva asociaţi ai mei aleşi pe sprânceană – am fost angajat să fiu de faţă în ceea ce noi numim straie civile, deoarece soţia denaturată a lordului Lytton, Rosina o chema, cred, ameninţase că va sabota piesa. Am văzut primul bilet pe care doamna i l-a trimis lordului Lytton. Promitea să se dea drept vânzătoare de portocale şi să deschidă asupra scenei un tir cu fructe, după cum mi-amintesc.

Inspectorul Field a chicotit şi eu m-am străduit să-i răspund cu un surâs.

– Într-un alt bilet, a continuat, promitea să arunce cu ouă clocite în regină, care s-a aflat totuşi în public, în ciuda ameninţărilor. Sunt sigur că vă amintiţi, domnule, în definitiv aveţi memorie de scriitor. Maiestatea Sa regina a fost prezentă alături de prinţul Albert în acea seară a primei reprezentaţii şi a asistat la prima dumneavoastră apariţie absolută împreună cu domnul Dickens. 16 mai 1851, domnule Collins. Fratele dumneavoastră Charles, cred, şi mama dumneavoastră… Harriet cred că o cheamă, şi sper că e bine, sănătoasă, domnule Collins, sincer sper, şi mi se pare că locuieşte, dacă-mi aduc bine aminte, împreună cu fratele dumneavoastră Charles şi soţia sa, Kate, cea mai mare dintre fiicele lui Dickens, cred, atunci când este în oraş. La Clarence Terrace, cred că aceasta e adresa. Adorabil cartier. Şi adorabilă doamnă, dumneaei. O, şi aţi mai avut invitaţi în seara acelui spectacol de gală, acum cincisprezece ani, aşa mi-amintesc, parcă. Edward şi Henrietta Ward… un trabuc? A, da, domnule. N-am nimic împotrivă.

Îi oferisem un trabuc fin pentru a-i mai reduce debitul verbal, şi tăcerea a continuat cât timp ne-am pregătit fiecare trabucul, l-am aprins şi am savurat primul minut de fumat. Înainte ca inspectorul să-şi poată trage sufletul, am spus:

– Memoria dumitale îţi face cinste profesional şi personal, inspectore Field. Trebuie însă să întreb: cărui fapt datorez plăcerea acestei vizite?

Şi-a scos trabucul din gură cu mâna stângă şi a permis arătătorului gros de la mâna dreaptă să atingă întâi lateralul nasului, ca şi când ar fi adulmecat ceva, şi apoi să lovească uşor în buze, de parcă degetul ar fi ajutat la formarea următoarelor cuvinte.

– Domnule Collins, ştiţi probabil că particula „inspector” din faţa numelui meu este acum pur onorifică, întrucât nu mai sunt angajat la Biroul Detectivistic al Scotland Yard. Nu mai sunt din anul de după acela în care am apărat integritatea spectacolului cu *Not So Bad as We Seem,* ca să fiu exact sută la sută.

– Ei, sunt sigur că gradul acesta onorific este binemeritat şi ar trebui, adică va fi păstrat de toţi cunoscuţii dumitale, am spus, nesinchisindu-mă să remarc că titlul de „inspector” figura în clar pe cartea sa de vizită.

– Vă mulţumesc, domnule Collins, a zis detectivul îmbujorat, expirând un nor mare de fum.

Cum uşile biroului meu erau închise şi fereastra abia întredeschisă, cum mi-era obiceiul din pricina zgomotului străzii, mica odaie se umplea cu repeziciune de fum albastru.

– Spune-mi, inspectore, am rostit, cu ce îţi pot fi de ajutor astăzi? Îţi scrii memoriile? Există vreun gol în memoria dumitale altminteri bogată şi incredibilă la umplerea căruia pot ajuta în vreun fel?

– Memorii? a chicotit inspectorul. Ei, asta da idee… dar, fiţi binecuvântat, nu, domnule. Alţii, precum prietenul dumneavoastră domnul Dickens, au scris despre… ei bine, faptele mele de vitejie, acestea nu sunt cuvinte prea îndrăzneţe, nu-i aşa, domnule?… despre faptele mele de vitejie în trecut şi bănuiesc că şi alţii vor scrie despre ele în viitor, dar eu, unul, nu am în plan să-mi scriu memoriile pentru moment, domnule.

– Cum te pot ajuta, atunci, inspectore?

Cu trabucul strâns ferm între dinţi, Field s-a aplecat în faţă, şi-a lipit coatele de masa mea şi şi-a eliberat arătătorul gros pentru a indica întâi în sus, apoi în jos, apoi ca să atingă biroul şi-n cele din urmă să-l îndrepte spre mine.

– Mi-a fost adus la cunoştinţă, domnule Collins – mi-a fost adus la cunoştinţă prea târziu, regret s-o spun – că dumneavoastră şi domnul Dickens aţi fost în Golful Tigrului şi în Oraşul Subteran pe urmele unui individ pe nume Drood.

– Cine ţi-a spus asta, inspectore?

Adoptasem un ton rece. Acel fost detectiv de la Scotland Yard

se dovedise deja prea curios şi băgăreţ pentru gusturile mele.

– O, Hib Hatchery, desigur. Lucrează pentru mine. Hatchery e agent la Biroul meu Particular de Investigaţii. Nu v-a spus domnul Dickens asta?

Îmi aminteam că Dickens spusese ceva despre inspectorul Field cum că lăsase în urmă munca de poliţie şi că nu era disponibil pentru ieşirea noastră, şi că Field îl recomandase pe Hatchery, însă nu acordasem mare atenţie acestui lucru.

– Nu, am răspuns. Nu cred că mi-a spus.

Field a încuviinţat din cap şi arătătorul său a părut să se mişte de la sine spre un loc din preajma nasului lui ca un clonţ, chiar în timp ce cu mâna cealaltă individul şi-a scos trabucul din gură.

– Pentru mine lucrează, domnule. Hatchery e un om bun. Nu-i merge mintea, poate, aşa cum trebuie să le meargă marilor inspectori şi detectivi, dar e un om bun. Unul pe care te poţi bizui. Dar când Dickens m-a contactat, solicitând o persoană care să îl însoţească din nou în acele… ăă… părţi dificile ale oraşului, am presupus că e vorba de o altă aventură de-a sa prin mahalale, de genul celor în care eu însumi v-am însoţit pe dumneavoastră, pe dumnealui şi pe vizitatorii americani, domnule. Am fost plecat din Londra pentru un timp, cu treburi ce ţin de Biroul Particular de Investigaţii, şi nu am aflat decât de curând, când m-am întors, că Drood era cel pe care îl urmărea domnul Dickens.

– Nu i-aş spune urmărire, am zis.

– Căutare, atunci, s-a corectat inspectorul Field, trăgând fum albastru în piept. Anchetă. Investigaţie.

– E ceva din preocupările lui Charles Dickens care te priveşte pe dumneata? am întrebat.

Nu folosisem un ton tăios, însă era menit să pună un fost poliţist la punct atunci când venea vorba de preocupările şi faptele unor gentlemeni.

– O, da, domnule. Da, domnule Collins. Chiar mă priveşte, a răspuns inspectorul, lăsându-se pe spătarul fotoliului până când acesta a pârâit. Îşi inspecta trabucul încă aprins şi se încrunta uşor. Tot ceea ce ţine de acest Drood mă preocupă şi mă interesează, domnule Collins. *Totul.*

– Şi de ce, mă rog frumos, inspectore?

El s-a aplecat în faţă.

– Drood – sau mai degrabă monstrul care îşi spune Drood – a apărut şi şi-a început lucrarea malefică sub paza mea, domnule

Collins. Literalmente sub paza mea. Tocmai fusesem numit şeful Secţiei Detectivistice a Scotland Yard, preluând comanda de la inspectorul Shackell… era în anul 1846, domnule… când a început domnia terorii lui Drood.

– Domnia terorii? am repetat. Nu mi-amintesc să fi citit în ziare despre o astfel de domnie a terorii.

– O, multe orori se petrec în părţile acelea întunecate ale oraşului prin care dumneavoastră şi domnul Dickens v-aţi plimbat în iulie, orori care nu ajung în ziare, domnule Collins. De asta puteţi fi sigur.

– Sunt sigur că ai dreptate, inspectore, am zis încet.

Trabucurile erau aproape gata. Atunci, aveam să invoc presiunea muncii de creaţie şi să-l conduc pe bătrânul poliţist pensionar la uşă.

Acesta s-a aplecat iarăşi în faţă şi acum degetul său activ s-a îndreptat spre mine.

– Am nevoie să ştiu ce aţi descoperit dumneavoastră şi domnul Dickens despre Drood în noaptea aceea, domnule Collins. Am nevoie să ştiu totul.

– Nu înţeleg cum te poate privi pe tine asta, inspectore.

Field a surâs atunci, un surâs destul de larg, astfel încât chipul său îmbătrânit să se rearanjeze complet, căpătând noi ramificaţii de riduri, pliuri şi spaţii netede. Nu era un surâs călduros.

– Dar *mă priveşte,* domnule Collins, în feluri pe care nu le puteţi şi nu le veţi putea niciodată înţelege. Şi voi obţine această informaţie în toate detaliile ei.

M-am îndreptat în fotoliu, simţind cum durerea cauzată de guta reumatică îmi alimentează supărarea şi nerăbdarea.

– Asta sună a ameninţare, inspectore.

Surâsul s-a lăţit şi mai tare.

– Inspectorul Charles Frederick Field, fie de la Biroul Detectivistic, fie de la propriul său Birou Particular de Investigaţii, nu lansează ameninţări, domnule Collins. Dar va obţine informaţia de care are nevoie pentru a duce mai departe lupta cu un inamic vechi şi implacabil.

– Dacă acest… Drood… ţi-a fost inamic, aşa cum spui, vreme de aproape două decenii, inspectore, nu văd de ce-ai mai avea nevoie de ajutorul nostru. Trebuie că ştii mult mai multe despre… inamicul dumitale… decât ar şti vreodată Dickens sau eu.

– O, da, domnule, a aprobat Field. Ştiu. Mi-ar fi ruşine să spun

că ştiu mai multe despre creatura pe care dumneavoastră o numiţi Drood decât ştie orice om care a trăit vreodată pe faţa pământului. Dar Hatchery m-a informat că domnul Dickens a avut recent contact cu entitatea. Şi încă afară din Oraşul Subteran. La locul accidentului de la Staplehurst, mai exact. Am nevoie de mai multe informaţii despre asta şi despre ce aţi văzut amândoi în Oraşul Subteran, în iulie.

– Credeam că aranjamentul, sau cel puţin detectivul Hatchery aşa ne-a explicat, cerea ca poliţia şi detectivii particulari să-i lase în pace pe locuitorii Oraşului Subteran atât timp cât ei, la rândul lor, vor continua să ne lase în pace pe noi, cei de la suprafaţă, am spus pe un ton sec.

Field a clătinat din cap.

– Drood nu ne lasă în pace, a rostit el încet. Ştiu sigur că această creatură s-a făcut răspunzătoare pentru mai mult de trei sute de crime numai în Londra, de când i-am dat prima oară de urmă acum douăzeci de ani.

– Dumnezeule mare, am făcut.

Şocul era real. Simţeam cum mă străbate ca un pahar plin de laudanum.

Inspectorul a dat afirmativ din cap.

– Am nevoie să aflu ce informaţii aveţi în urma căutărilor dumneavoastră de amatori, domnule Collins.

– Pentru orice informaţie va trebui să i te adresezi domnului Dickens, am spus, neînduplecat. A fost ieşirea *lui.* Drood îl interesase *pe el.* Eu am presupus de la început că „ieşirea” noastră – cum o numeşti – alături de detectivul Hatchery făcea parte dintr-o cercetare pe care Dickens o săvârşeşte pentru un viitor roman sau o viitoare povestire. Continui să presupun că aşa este. Dar va trebui să discuţi cu el, inspectore.

– M-am dus să discut cu el imediat ce m-am întors la Londra după lunga mea absenţă şi am aflat de la Hatchery motivul pentru care Dickens l-a angajat, a spus Field.

S-a ridicat şi a început să se plimbe de colo-colo, prin faţa biroului meu. Degetul lui gros a stat mai întâi ridicat la buze, apoi la ureche, apoi de-a lungul nasului, apoi a atins oul de piatră de pe masa mea şi fildeşul de pe raft, şi pumnalul persan de pe poliţa şemineului.

– Domnul Dickens era în Franţa, indisponibil. Tocmai s-a înapoiat şi l-am interpelat ieri. Nu mi-a pus la dispoziţie nicio informaţie folositoare.

– Ei bine, inspectore… am început, depărtând mâinile. Am pus trabucul pe marginea scrumierei de alamă de pe masă şi m-am ridicat. Înţelegi, atunci, că nu pot veni cu nicio completare care să te ajute. A fost expediţia domnului Dickens. Domnul Dickens a fost…

A arătat cu degetul spre mine.

– Dumneavoastră l-aţi văzut pe Drood? V-aţi aflat în prezenţa lui?

Am clipit. Îmi aminteam că fusesem trezit din somn pe cheiul subteran de cărămidă – ceasul meu arăta că trecuse cu douăzeci de minute de răsăritul soarelui la suprafaţă, după momentul când Hatchery spusese că trebuia să plece – când Dickens s-a întors în ambarcaţiunea cu fund plat însoţit de cei doi vâslaşi înalţi şi tăcuţi. Fusese plecat pentru mai bine de trei ore. În pofida pericolului real, în pofida riscului real de a fi atacat şi mâncat de băieţii neîmblânziţi, mă furase somnul pe când şedeam turceşte acolo, pe cărămizile ude, cu revolverul încărcat şi armat încă în poală.

– N-am văzut pe nimeni care să se potrivească portretului domnului Drood, am spus cu ţâfnă. Şi asta e singura informaţie pe care am de gând să o dau pe acest subiect, inspectore Field. Cum am spus şi îţi voi repeta pentru ultima oară, aceea a fost expediţia domnului Dickens şi dacă el alege să nu dezvăluie amănuntele serii respective, atunci eu, ca gentleman, sunt dator să păstrez, de asemenea, tăcerea. Îţi doresc o zi bună, inspectore, şi îţi doresc totodată noroc în…

Ieşisem de după masă şi deschisesem uşa pentru bătrânul poliţist, însă Field nu se clintise de lângă birou. A tras din trabuc, s-a uitat la mine şi a spus blând:

– Ştiţi de ce a fost Dickens plecat în Franţa?

– Poftim?

Eram convins că auzisem greşit.

– Am spus, domnule Collins, ştiţi de ce a fost Charles Dickens plecat în Franţa săptămâna trecută?

– N-am nicio idee, am recunoscut, vocea tremurându-mi de nervi. Gentlemenii nu îşi bagă nasul în chestiunile ce ţin de călătorii sau afaceri ale altor gentlemeni.

– Nu, într-adevăr, n-o fac, a spus inspectorul Field şi a surâs din nou. Dickens a fost la Boulogne câteva zile. Mai exact, şi-a împărţit timpul între Boulogne şi un sătuc aflat la câţiva kilometri sud de Boulogne, o localitate numită Condette, unde de câţiva

ani, din 1860 mai precis, domnul Dickens a închiriat fosta vilă modestă şi grădinile unui anumit Monsieur Beaucourt-Mutuel. Vila aceasta din Condette a fost, în ultima vreme, din ce în ce mai des, locul de reşedinţă al unei anumite actriţe, acum în vârstă de douăzeci şi cinci de ani, pe nume Ellen Ternan, şi al mamei sale. Charles Dickens s-a bucurat de compania lor la Condette – unele vizite s-au lungit şi o săptămână – de mai mult de cincizeci de ori de când se ştie că a închiriat – deşi, în fapt, a cumpărat – vila în 1860. Vă doriţi, poate, să închideţi uşa, domnule Collins.

Asta am şi făcut, dar am rămas în picioare lângă uşa închisă, ca trăsnit. Punând la socoteală pe Ellen Ternan, pe mama ei, pe Dickens şi pe mine însumi, nu erau mai mult de opt oameni pe lume care să aibă vreo idee de vila din Condette ori de motivul multelor vizite ale scriitorului acolo. Şi de n-ar fi fost fratele meu Charles căsătorit cu o fiică a lui Dickens, nici eu n-aş fi aflat de asta.

Inspectorul Field şi-a reluat plimbarea, ţinând degetul la ureche, de parcă acesta i-ar fi şoptit ceva.

– Domnişoara Ternan şi mama ei locuiesc permanent în Anglia, acum, desigur, de la accidentul de la Staplehurst, din iunie încoace. Putem face presupunerea că domnul Dickens încheia conturile dumnealor – şi ale sale, personale – la vila din Condette în ultimele patru zile pe care le-a petrecut în Boulogne. Pentru a face asta, domnul Dickens a trebuit să refacă – întocmai – traseul pe care îl urmase atunci când avusese loc accidentul de la Staplehurst. Ştim amândoi, domnule Collins, că acest lucru nu putea fi uşor pentru nervii domnului Dickens... care nu mai sunt atât de puternici de la accident încoace.

– Aşa-i, am aprobat.

Ce Dumnezeu voia omul acela?

– După Boulogne, a continuat bătrânul aparent neobosit, Dickens s-a dus la Paris pentru o zi sau două. Cineva mai bănuitor ca mine ar putea crede că drumul la Paris a avut ca scop acoperirea urmelor, cum le place unor detectivi să se exprime.

– Inspectore Field, nu cred că ceva din toate astea este...

– Nu vreau să vă întrerup, domnule, dar ar trebui să ştiţi – pentru când veţi sta de vorbă cu prietenul dumneavoastră în zilele ce vor urma – că în timpul şederii la Paris s-a întâmplat ca domnul Dickens să sufere o hemoragie cerebrală de-o gravitate

aparent considerabilă.

– Dumnezeule mare, am făcut. O hemoragie cerebrală. N-am auzit de aşa ceva. Eşti sigur?

– Cum bine ştiţi, domnule, nu poţi fi sigur de astfel de lucruri. Dar domnul Dickens şi-a pierdut cunoştinţa la Paris, a fost purtat în camera sa de hotel şi, pentru câteva ore, a rămas în inconştienţă – n-a putut nici să le răspundă interlocutorilor săi, nici să scoată vreo vorbă cât de cât inteligibilă. Doctorii francezi au vrut să-l interneze la spital, însă domnul Dickens a dat vina pe „insolaţie” – e cuvântul lui, domnule – şi n-a făcut decât să se odihnească o zi în hotelul său parizian şi alte două în Boulogne, înainte să revină acasă.

M-am dus înapoi după masă şi m-am prăbuşit în fotoliu.

– Ce doreşti, inspectore Field?

S-a uitat la mine şi ochii lui s-au căscat, neprihăniţi.

– V-am spus nu ceea ce vreau, ci ceea ce cer, domnule Collins. Orice informaţie aveţi, dumneavoastră şi Charles Dickens, despre acest individ Drood.

Am clătinat ostenit din cap.

– Ai venit la cine nu trebuia, inspectore. Va trebuit să te întorci la Dickens ca să afli ceva nou despre fantoma Drood. Eu nu ştiu absolut nimic care să-ţi fie de folos.

Field a încuviinţat încet din cap.

– Chiar mă voi întoarce să discut din nou cu domnul Dickens, domnule Collins. Însă n-am venit la cine nu trebuia. Aştept să beneficiez de-o bună cooperare din partea dumneavoastră în ancheta mea legată de Drood. Mă aştept ca *dumneavoastră* să obţineţi de la Charles Dickens informaţiile de care am eu nevoie.

Am râs niţel cam strâmb.

– Şi de ce aş trăda un prieten şi încrederea lui ca să îţi transmit informaţii dumitale, inspectore – ca titlu onorific, doar – Charles Frederick Field?

Individul a zâmbit la această insultă prost disimulată.

– Servitoarea care a răspuns la uşă şi m-a condus înăuntru, domnule Collins, e o femeie foarte atrăgătoare, în ciuda vârstei. Şi ea o fostă actriţă, poate?

Continuând să zâmbesc eu însumi, am clătinat din cap.

– Din câte ştiu, inspectore, doamna G. n-a jucat niciodată pe scenă. Şi chiar dacă ar fi jucat, n-ar fi treaba mea asta, domnule. Aşa cum nici a dumitale nu este.

Field a aprobat tăcut şi şi-a reluat plimbarea, fumul rămânând

în urma şi deasupra lui, iar degetul aliniat din nou pe lângă nasul cârn.

– Cât se poate de adevărat, domnule. Cât se poate de adevărat. Dar puteam presupune totuşi că este aceeaşi doamnă Caroline G. pe care aţi început să o includeţi în registrul dumneavoastră bancar în 23 august 1864 – acum ceva mai bine de un an, domnule – ca primind douăzeci de lire din partea dumneavoastră. Plăţi pe care le-aţi făcut de atunci lună de lună prin intermediul băncii dumneavoastră?

Mă săturasem de asta. Dacă piticania aia mârşavă chiar încerca să mă şantajeze, îşi alesese prost scriitorul.

– Şi ce-i cu asta, inspectore? Angajatorii îşi plătesc servitorii.

– Într-adevăr, domnule. Aşa ştiu şi eu. Şi pe lângă doamna Caroline G., fiica dumisale, Harriet, cred că acesta este numele ei – acelaşi cu al mamei dumneavoastră, domnule, ceea ce este o plăcută coincidenţă – primeşte şi ea plăţi de la dumneavoastră, prin intermediul băncii, deşi în cazul tinerei Harriet, şi cred că dumneavoastră îi spuneţi uneori Carrie, şi cred că doar de curând a împlinit paisprezece ani, domnule, în cazul tinerei Harriet banii merg spre educaţia ei privată şi lecţiile de muzică.

– Ajungi undeva cu asta, inspectore?

– Vreau să spun doar că doamna Caroline G. şi fiica dumisale, Harriet G., apar în recensământul orăşenesc şi în fişele fiscale ca fiind deopotrivă chiriaşe în casa dumneavoastră şi angajate ale dumneavoastră deja de ani buni.

N-am spus nimic.

Inspectorul Field s-a oprit în loc şi s-a uitat la mine.

– Tot ce evidenţiez aici, domnule Collins, este faptul că puţini angajatori sunt atât de generoşi, încât să angajeze, întâi, foşti chiriaşi atunci când aceştia dau de greu şi apoi să ofere unei tinere slujnice o educaţie aleasă, darămite să angajeze muzicanţi destul de scumpi care să îi dea lecţii de muzică.

Am clătinat din cap, plictisit.

– Poţi renunţa la această jalnică încercare de nedemnă forţare a notei, domnule Field. Aranjamentele mele domestice sunt cunoscute de toţi prietenii mei, la fel cum e cunoscută şi reticenţa mea faţă de căsătorie şi faţă de versiunile mai obtuze ale vieţii şi moralei clasei de mijloc. Doamna G. şi fiica ei sunt musafirele mele aici de câţiva ani, cum bine ştii, şi prietenii mei acceptă asta. Caroline a stat la masă cu mine, ajutându-mă să-mi întreţin oaspeţii, de ani buni. Nu e pic de ipocrizie în asta şi

nici ceva de ascuns.

Field a aprobat din cap, s-a încruntat, a stins ce mai rămăsese din trabuc şi a spus:

– Prietenii dumneavoastră *bărbaţi,* unii dintre ei, fără-ndoială că acceptă asta, domnule Collins. Deşi trebuie să recunoaşteţi că aceştia nu vin alături de soţii atunci când sunt invitaţii dumneavoastră la cină. Şi chiar dacă s-ar putea să nu existe altă urmă de ipocrizie în afara celei din fişele dumneavoastră publice – în care le-am spus responsabililor cu recensământul orăşenesc că doamna G. vă este servitoare şi că o anume „Harriet Montague" este fată în casă, la vârsta de şaisprezece ani (deşi fiica doamnei G., Harriet G., aici în casa dumneavoastră, avea doar zece ani la vremea respectivă) – şi în alte declaraţii oficiale legate de cele două destoinice domniţe, asta explică totuşi de ce domnul Dickens se referă de mai mulţi ani deja la copila Harriet cu termenul de „Majordom", iar la mama ei cu termenul de „Gazdă".

Asta m-a luat prin surprindere. Cum era posibil ca omul acela să cunoască micile înţepături ale lui Dickens? Doar dacă inspectorul pensionar nu avea oameni care îmi citeau corespondenţa cea mai intimă…

– Harriet nu este fiica mea, inspectore, am spus cu dinţii strânşi.

– O, nu, sigur că nu, domnule Collins, a zis bătrânul, fluturând din deget şi zâmbind. Nicio clipă n-am vrut să sugerez asta. Şi cel mai nepriceput detectiv ar şti că o anume Caroline Compton, fiica tâmplarului John Compton şi a soţiei sale, Sarah, a întâlnit şi s-a măritat cu un anume George Robert G., secretar de contabil din Clerkenwell, şi s-a măritat cu el în… cred că era în 30 martie 1850, domnule. Tânăra Compton nu avea decât douăzeci de ani atunci, George Robert G. era doar cu un an mai mare. Fiica lor, Elizabeth Harriet, căreia dumneavoastră, domnule, preferaţi să îi spuneţi Harriet, poate în memoria mamei dumneavoastră, sau Carrie, din motive cunoscute doar de dumneavoastră, s-a născut în Somerset, la periferia oraşului Bath, în 3 februarie 1851. E trist că tatăl ei, George G., s-a îmbolnăvit de tuberculoză un an mai târziu şi a murit răpus de boală la Moravian Cottages în Weston, aproape de Bath, în 30 ianuarie 1852, lăsându-le în urmă pe văduva sa, Caroline, şi pe copilaşul de douăsprezece luni, Elizabeth Harriet. Sărmana doamnă G. a intrat în atenţia autorităţilor câţiva ani mai târziu, pe când conducea un magazin

cu produse la mâna a doua pe Charlton Street – în vecinătatea Fitzroy Square, sunt sigur că ştiţi asta, domnule – şi a dat de greutăţi cu plata datoriilor. Ar fi fost o poveste tragică, ajungându-se poate până la închisoarea datornicilor, domnule Collins, de n-ar fi intervenit un gentleman. Probabil în luna mai a anului 1856.

– Inspectore Field, am spus, ridicându-mă din nou, discuţia noastră s-a încheiat.

Am pornit iarăşi către uşă.

– Ba nu s-a încheiat încă, domnule, a replicat încet inspectorul.

M-am întors spre el, furia fiind evidentă în tremurul din voce şi în pumnii încleştaţi.

– Îţi spun, domnule, *că nu rezolvi nimic cu asta!* Te provoc, încercările dumitale meschine şi dezonorante de a mă şantaja să trădez încrederea unuia dintre cei mai dragi prieteni ai mei nu-ţi vor aduce altceva decât ridicolul şi dezaprobarea pe care e atât de evident că le meriţi. Eu sunt un om liber, domnule. *Nu am nimic de ascuns.*

Field a aprobat din cap. Degetul său arătător, pe care ştiam deja să-l dispreţuiesc, lovea încet în buza de jos a individului.

– Sunt sigur că asta e adevărat, domnule Collins. Oamenii cinstiţi nu au nimic de ascuns faţă de ceilalţi.

Am deschis uşa. Mâna îmi tremura pe mânerul de alamă.

– Spuneţi-mi înainte să plec, domnule, a rostit Field, luându-şi jobenul şi apropiindu-se, doar pentru lămurirea mea… aţi auzit vreodată de o fată pe nume Martha R.?

– Cum? am izbutit să spun în ciuda faptului că mă strângea gâtul.

– Domnişoara Martha R., a repetat el.

Am închis uşa atât de repede, încât aceasta s-a trântit cu un bubuit. Nu o văzusem pe Caroline stând la pândă în hol, însă deseori rămânea aproape, de unde putea trage cu urechea. Am deschis iarăşi gura, dar n-am articulat nicio vorbă.

Inspectorul Charles Frederick Field nu avea o astfel de problemă.

– Nu este vreun motiv pentru care *ar trebui* să o cunoaşteţi pe domnişoara R., a spus el. E o slujnică sărmană – prestează munci la domiciliu şi la hanuri, judecând după spusele săracilor ei părinţi, domnule, şi *chiar* că sunt săraci, atât la pungă, cât şi la minte, în zilele acestea. Ambii părinţi sunt analfabeţi. Sunt din

Winterton, domnule. Descendenţii de sex masculin, pe linie paternă, slujiseră în flota de pescuit heringi, în larg de Yarmouth, vreme de un secol sau mai mult, dar se pare că tatăl Marthei s-a descurcat cu alte treburi mărunte în jurul Wintertonului, în vreme ce Martha, care a părăsit căminul părintesc acum doi ani, la vârsta de şaisprezece ani, lucra la hotelurile locale.

Nu puteam decât să mă uit fix la Field şi să-mi reprim forţat greaţa.

– Cunoaşteţi Wintertonul, domnule? a întrebat mârşavul individ.

– Nu, am izbutit să rostesc. Nu cred că-l cunosc.

– Şi totuşi aţi făcut o lungă vacanţă prin părţile Yarmouthului abia vara trecută, nu e adevărat, domnule Collins?

– Nu a fost o vacanţă, am zis.

– Ce aţi spus, domnule? Nu v-am înţeles bine. V-a afectat fumul de trabuc vocea, poate?

– N-a fost o vacanţă, la propriu, am răspuns şi m-am întors la masă, dar nu m-am aşezat. Folosind toate degetele de la mâini, depărtate şi tremurânde, m-am aplecat în faţă şi mi-am susţinut greutatea pe suprafaţa acelei mese pătate de cerneală. Mă documentam, am adăugat.

– Vă documentaţi, domnule? O… pentru un roman al dumneavoastră.

– Da, am spus. Pentru romanul la care lucrez acum, *Armadale,* trebuia să mă documentez în legătură cu apele de coastă, cu peisajele şi altele.

– A, da… fără îndoială.

Mârşavul om şi-a mângâiat cu arătătorul pieptul şi apoi a îndreptat degetul spre mine. A mângâiat, a arătat.

– Am citit ceva din cartea dumneavoastră, acest *Armadale*, care e prezentată acum în foileton în *The Cornhill Magazine,* dacă nu mă înşel. Există un Hurie Mere ficţional în povestea dumneavoastră care seamănă foarte tare cu adevăratul Horsey Mere, la care se poate ajunge pe mare de la Yarmouth sau urmând un drum la nord de Winterton, nu-i aşa, domnule?

Nu am spus nimic preţ de un minut. Apoi am rostit:

– Îmi place să navighez, inspectore. Ca să spun adevărul până la capăt, misiunea mea de documentare a fost totuşi în parte şi vacanţă. M-am dus în nord cu doi prieteni ai fratelui meu, Charles… Şi lor le place să navigheze.

– Înţeleg. Poliţistul a dat afirmativ din cap; avea ochii umezi şi

impenetrabili. A spune adevărul până la capăt este întotdeauna o idee bună, după părerea mea. Poţi evita multe probleme ulterioare dacă începi cu tot adevărul. E posibil ca acei prieteni să fi fost un domn Edward Piggot şi un domn Charles Ward, domnule?

Am fost extrem de surprins. Creatura cu ochi umezi şi deget arătător gros părea să fie mai omniscientă ca orice narator din orice poveste scrisă de mine, de Dickens, de Chaucer, de Shakespeare sau de orice alt scriitor muritor. Şi mai malefică decât orice personaj negativ creat de oricare dintre noi, inclusiv Iago. Am continuat să mă sprijin de masă, în vreme ce degetele mele răşchirate se albeau din cauza presiunii, şi am continuat să ascult.

– Domnişoara Martha R. a împlinit optsprezece ani vara trecută, domnule Collins. Rudele ei presupun că a întâlnit un bărbat anul trecut, în iulie trecut, mai exact, fie la Fisherman’s Return chiar în Winterton, fie în hotelul din Yarmouth unde ea lucra pe atunci ca menajeră.

S-a oprit. A atins cu arătătorul trabucul stins din scrumiera de alamă de parcă degetul acela, singur, ar fi putut readuce la viaţă jarul lui. Am fost aproape surprins că trucul n-a reuşit.

Am tras aer în piept.

– Vrei să-mi spui că această… această domnişoară R… e dată dispărută, inspectore? Sau ucisă? E presupusă moartă de rudele ei şi de autorităţile din Winterton sau Yarmouth?

Omul a râs.

– O, păcatele mele, nu, domnule. Nicidecum. Nimic de felul acesta. Au văzut-o cu toţii pe tânăra Martha, când şi când, de când ea a spus că l-a întâlnit pe acel „gentleman simpatic” vara trecută. Dar a dispărut totuşi într-un fel, domnule.

– O?

– Da. Vara aceasta, în iunie, mai exact, când „gentlemanul simpatic” pare, conform tuturor evidenţelor, să mai fi făcut un drum scurt la Yarmouth, poate în interes de serviciu, Martha R. pare să fi dispărut pentru o vreme din Winterton şi Yarmouth, dar, dacă putem da crezare unor astfel de rapoarte neoficiale, şi-ar fi făcut apariţia aici, în Londra.

– Serios? am spus.

Nu folosisem încă uriaşul pistol cu două ţevi pe care detectivul Hatchery mi-l dăduse. După ce îi coborâsem piedica, îl luasem cu mine afară din nivelurile subterane ale canalizării şi

din catacombe şi – extrem de uşuraţi cum am fost să-l găsim pe Hatchery aşteptându-ne în ciuda orei târzii şi a faptului evident că soarele strălucea în afara criptei – i-l dădusem înapoi masivului detectiv, îmi doream acum să fi păstrat arma.

– Da, a spus inspectorul Field. Zvonurile spun că slujnica de nouăsprezece ani din Winterton locuieşte acum într-o odaie închiriată pe Bolsover Street – acolo locuieşte şi bătrâna proprietăreasă, deşi am auzit că chiriaşii beneficiază de o intrare separată în camerele lor. Cred că nu greşesc dacă spun că Bolsover Street nu e foarte departe de locul unde ne găsim acum, în Melcombe Place, aproape de Dorset Square.

– Nu greşeşti, l-am asigurat.

Dacă se poate spune că vocile au culoare, a mea era absolut incoloră.

– Şi cred că nu greşesc dacă spun că nici doamna Caroline G., împreună cu care aţi locuit în condiţii foarte asemănătoare cu ale unui soţ cu soţia sa, dacă mi se îngăduie să spun asta, chit că aţi făcut-o fără binecuvântarea societăţii şi a lui Dumnezeu, pentru o perioadă de aproape zece ani deja, şi nici fiica sa, domnişoara Harriet G., pe care o trataţi cu toată cinstea şi generozitatea, de parcă ar fi propriul dumneavoastră copil, nu au cunoştinţă de existenţa domnişoarei Martha R., fostă cameristă în Yarmouth şi în prezent chiriaşă pe Bolsover Street, cu atât mai puţin de rolul pe care domnişoara R. îl joacă în prezent în viaţa dumneavoastră.

– Da, am spus. Adică, nu.

– Şi cred, în acelaşi timp, că nu greşesc, domnule Collins, dacă ar fi să spun că nu ar fi în interesul dumneavoastră sau în interesul celor două doamne care trăiesc sub acest acoperiş împreună cu dumneavoastră ca asemenea lucruri să ajungă la cunoştinţa… lor sau a oricui altcuiva.

– Nu greşeşti.

– Bun, bun, a spus inspectorul Field. Şi-a luat jobenul, dar n-a schiţat niciun gest de a pleca. Nu-mi place să greşesc în privinţa lucrurilor, domnule Collins.

Am încuviinţat. Îmi simţeam deodată picioarele prea slăbite ca să mă susţină.

– Este oare posibil să aveţi în plan o vizită la domnul Dickens în viitorul apropiat, domnule? a întrebat detectivul, răsucindu-şi jobenul în timp ce îi lovea borul cu arătătorul său afurisit. Şi, în timpul vizitei dumneavoastră, să aveţi ocazia de a discuta cu

dumnealui despre posibila sa întâlnire cu personajul numit Drood în tunelurile din Oraşul Subteran, acum vreo două luni?

– Da, am spus şi m-am aşezat.

– Şi avem o înţelegere, domnule, că informaţiile pe care le aflaţi astfel de la domnul Dickens le veţi împărtăşi cu mine pe cât este de omeneşte posibil?

Am încuviinţat din nou.

– Foarte bine, domnule. Va aştepta un băiat pe strada dumneavoastră, domnule Collins. Doar un ştrengar de pe stradă – un măturător pe nume Gooseberry[15] – dar nu va trebui să îl căutaţi, domnule. A fost instruit să vă ţină sub supraveghere. Dacă loviţi cu bastonul sau umbrela în stâlpul felinarului din colţ, băiatul se va face văzut. Zi sau noapte, domnule. Va aştepta atât cât va fi nevoie. Sectoristul a acceptat să nu-l „salte”, aşa cum spunem noi, cei din poliţie. Trimiteţi orice mesaj aveţi pentru mine, verbal sau scris, prin Gooseberry şi eu voi lua legătura cu dumneavoastră imediat. Voi considera aceste informaţii ca pe o uriaşă favoare, domnule Collins. Întrebaţi pe oricine în Londra dacă inspectorul Charles Frederick Field uită vreodată o favoare şi veţi auzi că asta nu se întâmplă. E limpede totul până aici, domnule?

– Da.

Când am ridicat privirea, inspectorul Field plecase. O auzeam pe Caroline închizând uşa după el la parter şi am auzit paşii ei pe scările principale.

Nimic n-a rămas în urma inspectorului, decât vălul de fum albastru care plutea aproape de tavan în biroul meu.

8

Gad’s Hill Place lăsa impresia unui refugiu familial vesel şi relaxant, când am ajuns acolo la mijlocul după-amiezii, în ziua răcoroasă de început de toamnă ce a urmat vizitei pe care inspectorul Field mi-o făcuse acasă. Era sâmbătă, aşa încât copiii şi vizitatorii erau afară la joacă. A trebuit să recunosc în sinea mea că Gad’s Hill era modelul suprem al unei adorabile case de provincie a unei familii fericite. Desigur, Charles Dickens *voia* ca Gad’s Hill să fie modelul suprem al unei adorabile case de

[15] „Agrişă” (n. tr.).

provincie a unei familii fericite. De fapt, Charles Dickens *insista* ca toţi cei din cercul său să facă ce le stătea în puteri pentru a menţine imaginea, ficţiunea şi – sunt sigur că el spera, în ciuda absenţei mamei familiei, izgonită acum, şi în ciuda tensiunilor din sânul şi din afara familiei – *realitatea* unei adorabile case de provincie a unei familii fericite: nimic mai complicat decât un vesel refugiu la începutul toamnei pentru sârguinciosul autor şi pentru rudele şi prietenii acestora, care îl venerau, îl iubeau şi îl lăudau.

Uneori, mărturisesc, mă simţeam precum Candid faţă de doctorul Pangloss alias Charles Dickens[16].

Kate, fiica lui Dickens, era în curte şi s-a apropiat de mine pe când înaintam pe potecă, asudând şi ştergându-mi gâtul şi fruntea cu batista. Era, cum am spus, o zi răcoroasă de toamnă, însă eu venisem pe jos de la gară şi nu eram obişnuit cu efortul fizic. De asemenea, pregătindu-mă pentru întâlnirea cu Dickens, luasem două pahare din laudanumul meu medicinal mult mai devreme decât eram obişnuit şi, deşi leacul nu producea efecte negative, recunosc că atunci curtea, iarba, copacii, copiii care se jucau şi Kate Macready Dickens Collins însăşi păreau să aibă un halo strălucitor în jurul lor.

– Bună, Wilkie, a strigat Kate, apropiindu-se şi luându-mi mâna. Te-am văzut prea rar în ultimele zile.

– Bună, Katey. E fratele meu aici cu tine în acest weekend?

– Nu, nu. Nu se simţea bine şi a hotărât să rămână la Clarence Terrace. Acolo mă întorc şi eu astă-seară.

Am înclinat din cap.

– Inimitabilul?

– În cabană, mai scrie ceva la povestirea de Crăciun din anul acesta.

– Nu ştiam că deja e locuibilă cabana, am spus.

– Este. Gata mobilată de luna trecută. De atunci, tata numai acolo lucrează. Va termina dintr-o clipă în alta, ca să îşi poată face apoi plimbarea de după-amiază. Sunt sigur că nu se va supăra dacă îl vei întrerupe. În definitiv, e sâmbătă. Să te conduc prin tunel?

– Splendidă idee, am spus.

---

[16] Trimitere la romanul picaresc *Candid sau Optimismul* (1759), al lui Voltaire, în care Candid, nepotul bastard al baronului Thunderten-Tronckh, primeşte lecţii despre viaţă de la doctorul Pangloss, autoproclamatul optimist (n. tr.).

Am traversat lejer peluza către drum.

Cabana la care se referea Kate fusese un dar primit Crăciunul trecut din partea actorului Charles Fechter. Potrivit fratelui meu, care fusese unul dintre cei invitaţi să stea la Gad's Hill de la ajunul Crăciunului 1864 până la 5 ianuarie 1865, nu fusese cel mai fericit dintre Crăciunuri, nu ultimul dintre motive fiind acela că Dickens se convinsese cine ştie cum că fratele meu, Charles, era pe moarte, şi nu doar suferind din pricina frecventelor sale probleme digestive. Desigur, aceasta se putea să fie mai mult o dorinţă decât un diagnostic sincer din partea lui Dickens; căsătoria lui Katey cu Charles în 1860 îl necăjise pe autor până dincolo de pragul lacrimilor şi aproape până în pragul nebuniei. Dickens simţea că fusese abandonat la nevoie de o fiică nerăbdătoare şi – într-adevăr – aşa şi era. Chiar şi fratele meu înţelegea că femeia nu era amorezată de el. Kate avea pur şi simplu nevoie să evadeze din casa lui Charles Dickens, după tulburarea cauzată de izgonirea mamei.

Kate – „Katey”, cum îi spunem cei mai mulţi – nu era o mare frumuseţe, dar dintre toţi copiii lui Dickens, ea era singura care moştenise vitalitatea tatălui ei, isteţimea lui, o versiune mai sardonică a simţului lui al umorului, nerăbdarea lui cu alţii, tiparele lui de vorbire şi chiar multe dintre manierismele sale. Îl înştiinţase pe fratele meu, chiar în clipa când îl cerea mai mult sau mai puţin de soţ, că va fi o căsnicie de convenienţă, justificată de nevoia ei de-a evada, mai mult decât una din dragoste. Charles fusese de acord.

Astfel, Crăciunul din 1864, friguros, petrecut claustrofobic înăuntru, fusese întrucâtva mohorât la reşedinţa Dickens de la Gad's Hill, mai ales comparat cu marile festivaluri cu participarea membrilor familiei şi a invitaţilor ţinute la Tavistock House în anii precedenţi, cel puţin până în dimineaţa de Crăciun, când Charles Fechter îi oferise Inimitabilului… o întreagă cabană elveţiană.

Fechter, el însuşi un om ciudat, posomorât, nesărat, înclinat spre explozii de temperament faţă de soţia sa şi faţă de alţii (dar niciodată faţă de Dickens), a anunţat după micul dejun că misterioasele lăzi şi cutii pe care le adusese cu el erau o „cabană miniaturală” dezasamblată, deşi – cum au descoperit toţi în scurt timp – nu tocmai atât de miniaturală. Era de fapt o cabană în mărime naturală, destul de mare încât să poţi trăi în ea, dacă voiai asta.

Energizat, surescitat, Dickens a anunţat imediat că toţi

„invitaţii burlaci voinici şi sănătoşi” – prin aceasta intenţiona în mod clar să-l excludă pe fratele meu, imputându-i mult mai multe vini decât aceea că nu era burlac – trebuiau să iasă degrabă în frigul năprasnic de afară pentru a asambla darul. Însă Dickens şi invitatul său Marcus Stone (care era într-adevăr un bărbat masiv şi voinic) şi Henry Chorley, şi diverşii servitori şi grădinari, şi meşterii locali, toţi rupţi din faţa vetrei de Crăciun, au descoperit că cele cincizeci şi opt de cutii (cu toatele, erau nouăzeci şi patru de piese mari, numerotate) le depăşeau puterile şi priceperea. Fechter l-a chemat pe tâmplarul său francez de la Lyceum Theatre ca să termine treaba.

Cabana – care s-a dovedit a fi mult mai mare decât casa supradimensionată pentru păpuşi la care se aşteptase Dickens privind lăzile – se ridica acum pe proprietatea suplimentară a autorului, de cealaltă parte a Rochester High Road. Umbrită de cedri falnici, era o adorabilă cabană bogat ornamentată pe două niveluri, cu o singură cameră mare la parter şi o altă cameră la etaj, cu un balcon din lemn sculptat la care se ajungea pe o scară exterioară.

Dickens era foarte mândru, ca un copil, de cabana sa, iar când pământul s-a dezgheţat în primăvara aceea, adusese muncitori să sape un tunel pietonal pe sub drum astfel încât autorul să poată ajunge de la casă la cabană fără a fi observat, deranjat sau călcat de cine ştie ce şaretă în goană. Kate îmi spusese cum Dickens aplaudase ca un prunc când muncitorii răzbătuseră de cealaltă parte cu tunelul şi apoi adusese pe toată lumea – invitaţi, copii, muncitori, vecini curioşi şi pierde-vară de la Sir John Falstaff Inn de peste drum – în casă la un pahar de grog.

Când am ajuns la tunel şi am pătruns în răcoarea din el, Kate a întrebat:

– Ce faceţi voi, tu şi tata, în toate nopţile acelea lungi şi tainice, Wilkie? Nici Charles nu pare să ştie.

– Despre ce Dumnezeu vorbeşti, Katey?

S-a uitat la mine în lumina palidă. Mă luase de braţ şi acum m-a strâns de el.

– *Ştii* despre ce vorbesc, Wilkie. Te rog, nu face pe misteriosul. Chiar şi aflat sub presiunea de a termina *Prietenul nostru comun* şi a celorlalte angajamente ale sale, chiar şi îngrozit cum e acum de călătoritul cu trenul, Tata dispare de o vreme cel puţin o noapte pe săptămână, uneori de două ori, de

când cu acea primă aventură secretă pe care aţi avut-o împreună în iulie. Georgina confirmă asta. Pleacă seara, luând trenul lent până la Londra, şi se întoarce foarte, foarte târziu – chiar şi la jumătatea dimineţii zilei următoare – şi refuză să-i spună Georginei sau oricăruia dintre noi o vorbă despre motivele acestor hoinăreli nocturne. Iar acum această recentă călătorie în Franţa şi întoarcerea lui după un atac de insolaţie. Am presupus cu toţii, chiar şi Charles, că l-ai dus tu la cine ştie ce nouă formă de orgie în Londra şi că el a încercat-o, poate, pe cont propriu în Paris şi s-a dovedit că este prea mult pentru organismul lui.

Dincolo de tonul persiflant al lui Kate, simţeam o reală îngrijorare.

Mângâind-o pe braţ, am spus:

– Păi, ştii că nouă, gentlemenilor, codul onoarei ne cere să ne protejăm reciproc secretele, Katey… aşa cum sunt ele. Iar tu, dintre toate femeile, ştii că scriitorii sunt o specie misterioasă – suntem mereu plecaţi ca să ne documentăm despre lume ici şi colo, zi sau noapte.

S-a uitat la mine în semiîntunericul tunelului şi ochii ei păreau luminoşi şi nemulţumiţi.

– În acelaşi timp ştii, am continuat pe un ton atât de blând, încât glasul mi-a fost aproape absorbit de cărămizile de deasupra capetelor noastre şi de cele de sub picioarele noastre, că tatăl tău n-ar face niciodată ceva care să aducă dezonoarea sa sau a familiei sale. Trebuie să ştii asta, Katey.

– Hmm, a făcut ea.

Dezonorarea sa şi a familiei sale era exact ceea ce Kate Macready Dickens Collins credea cu sinceritate că părintele ei făcuse deja în chestiunea alungării mamei ei şi a curtării lui Ellen Ternan.

– Acolo, a spus ea, eliberându-şi braţul. Lumina de la capătul tunelului, Wilkie. Te las să mergi singur spre ea. Şi în acelaşi timp spre el.

– Dragul meu Wilkie! Intră, intră! Tocmai la tine mă gândeam. Bun venit în cuibul meu. Pătrunde, prietene.

Când mă oprisem la uşa deschisă a odăii sale de la etaj, Dickens sărise de la măsuţa lui de scris şi îmi strânsese voiniceşte mâna.

Mărturisesc că nu eram sigur cum avea să mă întâmpine după relativa tăcere şi despărţirea din ultimele două luni. Căldura lui

m-a surprins şi m-a făcut să mă simt cu atât mai tare un trădător şi un spion.

– Fac doar câteva revizii la ultimul rând al poveştii de Crăciun de anul acesta, mi-a spus el cu entuziasm. Am numit-o „Scârţarul Jack” şi te asigur, dragul meu Wilkie, că va avea mare succes la cititori. Va fi foarte populară, presimt. Poate va fi cea mai bună povestire a mea de la „Clopotele” încoace. Ideea mi-a venit în Franţa. Termin într-un minut şi apoi sunt al tău toată după-amiaza şi toată seara, prietene.

– Te rog, am spus şi am făcut un pas în spate, iar Dickens s-a întors la masa şi la tocul său, începând să scrie cu înflorituri ample între rânduri şi pe margini. Îmi amintea de un dirijor energic în faţa unei atente şi ascultătoare orchestre de cuvine. Aproape că auzeam notele în vreme ce tocul lui urca, oscila, cobora, zgâria, urca şi cobora din nou.

Am admirat priveliştea de la „cuibul” lui Dickens şi a trebuit să recunosc că era deosebită. Cabana, stând între doi cedri înalţi şi umbroşi care se mişcau acum în vânt, avea multe geamuri care dădeau spre câmpii de porumb copt, păduri şi alte câmpii, şi de la ele puteai zări chiar şi Tamisa, cu agitaţia de vele albe de pe ea. De pe acoperişul Gad’s Hill Place de peste drum, ştiam că se putea vedea Londra în depărtare, dar de la cabană priveliştea era mai bucolică, cu râul îndepărtat, un crâmpei din turla catedralei Rochester şi lanurile de porumb foşnitor, aurit. Circulaţia era lejeră pe Rochester Road în ziua aceea. Dickens îşi dotase cuibul cu un telescop lucitor de aramă fixat pe un trepied de lemn şi mi-l puteam imagina spionând luna, noaptea, şi doamnele pe iahturile de pe Tamisa în zilele călduroase de vară. Am numărat cinci oglinzi. Dickens adora oglinzile. În fiecare dormitor din Tavistock House şi, acum, de la Gad’s Hill Place se aflaseră întotdeauna multe oglinzi; erau pe holuri, în foaiere şi una mare în biroul lui. Acolo sus, în cabană, efectul era acela de a-ţi da impresia că te afli pe o platformă deschisă – căsuţa dintr-un copac înalt a unui copil, minus toţi pereţii – cu lumina soarelui şi cerul albastru, şi frunzişul, şi câmpiile galbene, şi priveliştile largi reflectate pretutindeni. Briza care intra liberă pe geamurile deschise aducea iz de frunze şi flori, mirosul câmpurilor din depărtare, al fumului de la focul pus de cineva la grămezile de frunze ori rămurele pe un câmp din apropiere ori chiar mirosul sărat-înţepător al mării.

Nu m-am putut abţine să nu mă gândesc cât de diferită era

această lume a lui Charles Dickens de expediţia noastră nocturnă la spelunca Opiomanei Sal şi apoi de cruntul coşmar din Oraşul Subteran. Toată acea întunecime părea să se şteargă precum visul urât care şi fusese. Lumina zilei şi mireasma curată a *acestei* lumi erau reale – aşa strălucitoare şi vibrante cum păreau prin zvâcnetul laudanumului meu medicinal. Nu puteam înţelege cum de bezna aceea puturoasă din catacombe şi canalele de scurgere, ca şi mahalalele de sus puteau coexista cu această realitate curată.

– Iată, a strigat Dickens. Gata. Pentru moment.

A aplicat sugativa peste ultima pagină şi a pus-o cu celelalte într-o mapă de piele. S-a ridicat şi şi-a luat bastonul preferat, din lemn de porumbar, din colţul lui.

– Astăzi nu mi-am făcut plimbarea. Putem purcede, dragul meu Wilkie?

– Te rog, am spus din nou, deşi acum cu mai puţină convingere.

El m-a scrutat cu o privire în acelaşi timp analitică, amuzată şi persiflantă.

– Mă gândeam, poate, la un traseu rapid pe lângă Cobham Wood şi apoi spre Chalk şi Gravesend şi înapoi acasă.

– Aha, am zis. Asta însemna douăzeci de kilometri grei. Aha, am făcut din nou şi am încuviinţat. Cum rămâne însă cu musafirii tăi? Şi cu copiii? Aceasta nu este ora la care de regulă te joci cu ei, îi amuzi, le arăţi invitaţilor grajdurile?

Zâmbetul lui Dickens era parşiv.

– Să mai fi apărut un invalid în familie, dragul meu Wilkie?

Ştia că prin „familie” se referea la familia Collins. Părea că niciodată nu avea să termine cu înţepăturile la adresa presupusei boli a fratelui meu mai mic.

– O uşoară indispoziţie, am spus precipitat. E din cauza gutei reumatice care mă sâcâie din când în când, cum bine ştii, dragul meu Dickens. Astăzi a ales să facă mici complicaţii. Ar fi mai bine dacă am face o plimbare mai scurtă.

Mesajul pe care voiam să-l transmit era că cel mai bine ar fi fost să facem o plimbărică doar până la Sir John Falstaff Inn de alături.

– Dar guta nu ţi-a afectat picioarele, nu-i aşa, dragul meu Wilkie?

– Aşa este, în mare parte, am răspuns, nedorind să-i spun că guta asta îmi dădea dureri în toate părţile corpului atunci când

se extindea, aşa cum ameninţase să facă în acea dimineaţă. Fără doza dublă de laudanum luată devreme, în clipa aceea aş fi fost în pat. Are tendinţa să-mi afecteze ochii şi capul cel mai mult.

– Prea bine, a suspinat Dickens. Speram să am un partener de plimbare astăzi – Foresterii sunt invitaţii mei săptămâna aceasta şi John a renunţat la orice efort fizic de când şi-a vârât mâinile în averea nevesti-sii, cum sunt sigur că ştii – dar o vom scurta, tu şi cu mine, mergem doar până la Chatham şi Fort Pitt, trecem prin Cooling Marsh şi ne întoarcem acasă. Diferenţa o voi recupera eu singur, diseară.

Am înclinat din cap, dar tot fără entuziasm. Asta însemna zece kilometri şi mai bine, cu ritmul neobosit al lui Dickens de exact şase kilometri şi jumătate pe oră. Capul şi încheieturile mele zvâcneau încă de pe-acum.

N-a fost atât de rău pe cât mă temusem că va fi. După-amiaza era atât de plăcută, aerul atât de răcoros, mirosurile atât de înviorătoare, încât am ţinut pasul cu Dickens în timp ce el a deschis calea de-a lungul drumului pe o alee, de pe alee pe o cărare, de pe cărare pe nişte urme de roţi în care crescuse iarba pe marginea canalului, de pe drumeagul de lângă canal printre lanurile tomnatice de cereale – având mereu grijă să nu călcăm pe recolta vreunui fermier – şi de pe câmp pe o potecă umbroasă din pădure, după care înapoi pe marginea drumului şi tot înainte.

În prima jumătate a plimbării, cufundate în tăcere – sau, mai degrabă, plimbarea *mea* tăcută, întrucât Dickens a sporovăit amical tot drumul, discutând despre tot mai accentuatele podsnapisme[17] ale lui Forster, despre problemele din sânul societăţii, despre detalii legate de nepriceperea în afaceri a fiului său Alfred şi de şansele tot mai reduse ale fiicei lui, Mary, de a se mărita, deplângând revolta negrilor din Jamaica, un subiect care continua să îl râcâie, făcând observaţii despre aparenta lene a fiului lui cel mic, Plorn, şi despre faptul că acestuia îi lipsea profunzimea intelectuală – mi-am petrecut timpul încuviinţând şi gândindu-mă la cum să scot de la el informaţia de care avea nevoie inspectorul Field.

În cele din urmă, am abandonat acea metodă de abordare şi am spus:

---

[17] De la Podsnap, personajul lui Dickens din *Prietenul nostru comun* (v. cap. 11), caracterizat prin automulţumire şi refuzul de a recunoaşte faptele neplăcute ale vieţii (n. tr.).

– Ieri a venit în vizită la mine inspectorul Field.

– O, da, a spus Dickens cu lejeritate, bastonul lui ridicându-se şi coborând odată cu paşii săi. Mă gândeam eu că va face asta.

– Nu eşti surprins?

– Deloc, dragul meu Wilkie. Bietul om a fost aici, la Gad's Hill, joi. Mă aşteptam ca tu să fii următoarea victimă. Te-a ameninţat?

– Da, am recunoscut.

– Cu ce, dacă pot să întreb? Meschina lui încercare de-a mă şantaja pe mine a fost destul de stângace şi din topor.

– Pe mine m-a ameninţat cu expunerea publică a… situaţiei mele domestice.

Singurul lucru de care eram sigur în clipa aceea era acela că Dickens nu avea cunoştinţă – nu putea să aibă – despre existenţa domnişoarei Martha R. Inspectorul Field era evident că avea, însă n-ar fi fost în interesul său să-i spună Inimitabilului.

Dickens a râs lejer.

– A ameninţat să spună lumii de Gazda şi Majordomul tău, eh? Aş fi putut să jur, Wilkie. Aş fi putut să jur. Domnul Field este un bădăran, dar – cum se întâmplă în cazul celor mai mulţi bădărani – nu e cel mai răsărit dintre oameni. Ce puţin ştie despre spiritul tău liber şi dispreţul faţă de opiniile societăţii, dacă crede că o astfel de revelaţie te-ar putea transforma într-un trădător. Toţi prietenii tăi ştiu că ai lucruri de ascuns – două femei delicioase şi isteţe, mai exact – şi niciunuia nu-i pasă nici cât negru sub unghie de asta.

– Da, am spus. Dar de ce e el aşa de dornic să obţină informaţii despre Drood? Se comportă de parcă de asta i-ar depinde viaţa.

Am ieşit de pe drum şi am intrat pe o cărare care şerpuia prin şi pe după Cooling Marsh.

– Într-un sens foarte real, viaţa domnului nostru Field *chiar* depinde de aflarea existenţei domnului Drood şi a locului unde acesta poate fi găsit, dacă există cu adevărat, a spus Dickens. Şi observă că mă refer la amicul nostru şantajor cu *domnul* Field, nu cu *inspectorul* Field.

– Da, am spus în timp ce săream uşor de pe o piatră pe alta într-o parte extrem de mlăştinoasă a cărării. Field mi-a spus că titlul său e onorific acum, că munca de detectiv o depune ca persoană particulară.

– O onoare autoconferită pe care Biroul Detectivistic al Scotland Yard şi Poliţia Metropolitană nu o apreciază, dragul meu

Wilkie. L-am ţinut sub ochi pe al nostru *domn* Field de când – dacă-mi îngădui lipsa de modestie – l-am imortalizat ca inspectorul Bucket în *Casa umbrelor* sau chiar mai devreme, în scurtul meu eseu admirativ dedicat lui, „Despre datorie, cu inspectorul Field”, publicat în *Household Words,* în 1851. La scurt timp după asta şi-a abandonat poziţia oficială, să ştii... În 1853, cred.

– Dar atunci îl admirai, am rostit. Cel puţin destul cât să creezi un personaj fascinant bazat pe el.

Dickens a râs din nou, iar noi ne-am întors pe lângă mlaştină către îndepărtatul Gad’s Hill.

– O, admir *mulţi* oameni pentru potenţialul lor ca personaje, dragul meu Wilkie, neexcluzându-te nici pe tine. Cum altfel aş fi putut îndura podnaspismele lui Forster atâţia ani? În jurul dragului nostru domn Field a plutit însă mereu izul înţepător al bătăuşului de şcoală, iar bătăuşii au deseori tendinţa să întindă coarda şi să fie chemaţi la apel.

– Spui că a ieşit din graţiile Scotland Yardului şi ale Poliţiei Metropolitane, am zis.

– Cam aşa, Wilkie. Ai urmărit cumva celebrul caz Palmer de acum ceva timp, când doctorul a fost acuzat de otrăvire intenţionată... ei, acum un deceniu, cam aşa. Ce iute zboară timpul, ca să folosesc un poncif. În orice caz, ai urmărit cazul în ziare sau la club?

– Nu. Nu pot spune că l-am urmărit.

– Nu contează, a zis Dickens. Să spunem doar că al nostru inspector Field, pensionar, a fost implicat în senzaţionalul caz de omucidere, a avut mare trecere la presă şi a insistat să-şi folosească titlul de *inspector* Field. În fapt, Wilkie, cred că prietenul nostru cu arătător gros a încurajat în mod activ presa şi populaţia să creadă că el era în continuare afiliat Poliţiei Metropolitane. Iar succesorii săi de acolo, adevăraţii detectivi de poliţie şi inspectorii, n-au apreciat asta, Wilkie. N-au apreciat absolut deloc asta. Aşa că i-au tăiat pensia.

M-am oprit în loc.

– *Pensia?* am strigat. Afurisita de *pensie?* Omul te-a interogat pe tine şi a încercat să mă şantajeze pe mine, totul pentru o... afurisită de... *pensie?*

Dickens era evident supărat că fusese scos din ritm, dar s-a oprit, a lovit în nişte buruieni cu bastonul şi chiar a zâmbit.

– Da, pentru pensia sa. Falsul nostru inspector are Biroul lui

Particular de Investigaţii şi câştigă nişte bani cu el – într-adevăr, am plătit o sumă frumuşică pentru serviciul de o noapte oferit nouă de masivul nostru prieten Hatchery – dar poate îţi aminteşti că ţi-am spus odată, Wilkie, cât de... avar nu este un cuvânt prea tare, cred... cât de avar a fost, este şi va fi pe veci acest fost poliţist pe nume Field. Nu are odihnă fiindcă nu-şi primeşte pensia. Sunt sigur că ar apela şi la crimă pentru a şi-o recăpăta.

Am clipit auzindu-l pe Dickens.

– Dar de ce Drood? am întrebat până la urmă. Ce câştig are dacă îl găseşte pe Drood ăsta?

– Îşi poate recâştiga pensia, a răspuns Dickens, reluându-ne plimbarea. Sau aşa crede el. Chiar în această clipă, ministrul de interne Sir George Grey revizuieşte suspendarea plăţilor către Field, după lungile insistenţe din partea avocatului acestuia – şi asta nu-i o acţiune ieftină, te pot asigura! – şi sunt cât se poate de sigur că domnul Field, în iluziile sale senile...

Nu l-am întrerupt aici pentru a-i reaminti că Charles Frederick Field nu era decât cu vreo şapte ani mai în vârstă decât el, Dickens, însuşi.

– ... a croit în mintea sa un scenariu pe model *deus ex machina* în care, după ce găseşte şi capturează acest geniu criminal pe nume Drood... o figură spectrală care i-a scăpat inspectorului Field acum vreo douăzeci de ani... ministrul de interne şi Biroul Detectivistic al Scotland Yard şi toţi foştii lui prieteni şi succesori indiferenţi de la Poliţia Metropolitană nu doar că îl vor ierta şi îi vor reda pensia, dar vor fi nevoiţi chiar să-i pună cunună de lauri pe cap şi să-l poarte la gara Waterloo pe umerii lor voinici.

– Şi el este un geniu criminal? am întrebat încet. Acest Drood? Field mi-a spus aseară că Drood a ucis în jur de trei sute de persoane de-a lungul anilor...

Dickens mi-a aruncat iarăşi o privire. Am observat că ridurile şi cutele de pe chipul său se adânciseră pe timpul verii.

– Tu-l socoteşti de încredere pe omul acesta, dragul meu Wilkie?

– Păi... n-am nicio idee, am spus. Recunosc că sună absurd. Nu mi-amintesc să fi auzit de trei sute de cazuri de omucidere nerezolvate, în Whitechapel sau oriunde altundeva. Dar acela unde am fost noi a fost un loc ireal, Dickens. Ireal. Iar tu nu mi-ai spus până acum ce s-a întâmplat după ce m-ai lăsat, plecând cu barca aia absurdă.

– Nu, nu ţi-am spus, a recunoscut Dickens. Şi ţi-am promis în noaptea aceea că îţi voi spune într-o zi curând, prietene. Şi au trecut două luni de atunci. Îmi cer scuze pentru întârziere.

– Întârzierea nu contează, am zis. Durerea de cap se întorcea chiar în timp ce haloul împrăştiat de laudanum în jurul tuturor lucrurilor se estompa. Dar mi-ar plăcea să aflu ce s-a întâmplat în noaptea cu pricina. Mi-ar plăcea să ştiu ce ai aflat despre acest Drood pe urmele căruia am petrecut acea noapte.

Dickens m-a ochit din nou.

– Şi nu ar trebui să-mi fac griji că prietenul nostru comun Field nu va scoate această informaţie de la tine prin şantaj?

M-am oprit.

– Dickens!

El nu s-a oprit cu mine, dar a mers cu spatele, răsucindu-şi bastonul şi zâmbind.

– Glumesc, dragul meu Wilkie. Glumesc. Vino... ţine pasul cu mine; nu rămâne în urmă când suntem atât de înaintaţi. Vino lângă mine şi ţine pasul cu mine şi, rogu-te, potoleşte-ţi şuieratul la un simplu suflu de foale şi eu îţi voi spune totul despre noaptea aceea, după ce te-am lăsat pe cheiul de cărămidă în canalele de sub catacombele din Oraşul Subteran.

9

După ce te-am lăsat acolo, şezând pe chei, a spus Dickens, am încercat să studiez pe cât posibil bărcuţa aceea absurdă în care mă aflam.

Ambarcaţiunea îmi amintea destul de bine de bărcuţa mizerabilă a personajului meu Hexam Gaffer, cu care culege cadavre şi alte lucruri pe care le găseşte în Tamisa, dar în acest caz părea că un tâmplar dement îşi pusese în cap să o transforme într-o parodie a unei gondole veneţiene. În timp ce îi cercetam pe cei doi indivizi înalţi şi tăcuţi, unul la eche sau la cârma de la pupă, celălalt manevrând prăjina de la proră ridicată, deveneau din ce în ce mai puţin interesanţi pentru mine, Wilkie. Măştile lor de carnaval cu rame aurii şi ochelarii fumurii nu le acopereau decât ochii, aşa încât îmi puteam da seama că erau bărbaţi, dar asta numai într-un fel convenţional. Ştii cum îngerii înfăţişaţi în frescele din marile catedrale papistaşe de pe Continent au trăsături tulburător de androgine, dragul meu

Wilkie? Ei, însoţitorii mei din bărcuţa aceea erau categoric mai mult de atât, iar acea androginie era mai degrabă accentuată decât reprimată de izmenele lor absurde, medievale, şi de tunicile pe care le purtau. Am decis să mă gândesc la acel *castrato* de la proră ca la Venus şi la eunucul de la pupă ca la Mercur.

Am urmat torentul larg de zoaie cale de vreo sută de metri sau mai mult. Am aruncat o privire îndărăt, dar nu cred că tu te-ai uitat după mine înainte ca gondola noastră să dea colţul şi să fi dispărut unul din vederea celuilalt, şi tu, şi eu. Felinarele mici care atârnau pe tije metalice la proră şi la pupă nu reuşeau să lumineze prea bine apa zbuciumată. Vedeam cel mult lumina lor reflectată în bolta umedă de cărămidă de deasupra noastră.

Cred că nu mai e nevoie să-ţi amintesc, Wilkie, de teribila putoare a acelui prim afluent. Nu eram sigur că mai puteam îndura mult timp fără să mi se facă rău. Dar din fericire, după câteva sute de metri pe acel Styx urât mirositor, mascatul de la cârmă a virat pe un tunel lateral atât de îngust, încât am fost sigur că nu era mai mult decât o conductă de scurgere. Mercur şi Venus au trebuit amândoi să se aplece – la fel ca mine – în timp ce făceau barca să înainteze împingând cu mâinile înmănuşate în cărămizile tavanului jos şi ai pereţilor strâmţi. Apoi drumul s-a deschis într-un pârâu mai larg – şi spun „pârâu” cu bună ştiinţă, Wilkie, întrucât acela nu era atât un canal de scurgere, cât un râu subteran cu albie zidită, la fel de larg ca orice afluent al Tamisei deasupra solului. Ştiai că unele râuri au fost parţial sau complet acoperite în Londra… râul Fleet, de pildă? Sigur că ştiai. Dar nimeni nu se gândeşte la traseele lor subterane.

Escortele mele androgine au pilotat ambarcaţiunea noastră mică pe râu în jos mult timp şi aici – trebuie să te previn, dragul meu Wilkie – povestea devine fantastică.

Prima noastră escortă din noaptea aceea, detectivul Hatchery, numise acea lume subpământeană „Oraşul Subteran”, la fel cum făcuse chinezul opioman King Lazaree, dar atunci am văzut că acel labirint de pivniţe, subpivniţe, canale, caverne, caverne laterale, şanţuri îngropate, mine abandonate dintr-o epocă de dinaintea existenţei oraşului nostru, catacombe uitate şi tuneluri parţial construite *era* literalmente un oraş sub oraş, un soi de Londră teribilă de sub Londra. Un adevărat Oraş Subteran.

Am mers pe curentul lent ceva timp şi, în timp ce ochii mei se adaptau cu întunericul de pe marginile acelui pârâu lat, mi-am

dat seama că vedeam oameni. *Oameni,* dragul meu Wilkie. Nu doar nişte Băieţi Neîmblânziţi, care să semene cu câinii sălbatici sau lupii care au dat cândva târcoale cine ştie cărui sat medieval, ci oameni în adevăratul sens al cuvântului. Familii. Copii. Focuri pentru gătit. Bordeie grosolane şi copertine întinse, şi saltele, şi chiar câteva sobe şi piese de mobilier coşcovite aşezate în nişele din zidurile de cărămidă şi în cavernele laterale, şi pe malurile largi, noroioase, de-a lungul acelei părţi de tunel.

Ici şi colo, flăcări albastre se ridicau din noroiul însuşi, aidoma flăcărilor care pâlpâie pe o budincă de Crăciun, Wilkie, iar unele dintre acele biete siluete omeneşti stăteau ghemuite aproape de erupţiile acelea gazoase pentru a avea lumină şi căldură.

Şi atunci, tocmai când mă gândeam că Venus şi Mercur vor continua să împingă barca la infinit pe acele întunecate căi acvatice, drumul s-a lărgit şi am ajuns la un adevărat debarcader… trepte late de piatră cioplite în peretele de piatră al tunelului, cu torţe arzând puternic de-o parte şi de cealaltă a lor. Mercur a legat barca. Venus m-a ajuta să cobor din ea. Amândoi au rămas la bord, nemişcaţi şi tăcuţi, în timp ce eu am urcat treptele acelea spre o uşă de bronz.

Scările erau flancate de mari statui egiptene sculptate în piatră, Wilkie, şi deasupra uşii erau alte sculpturi, de genul formelor antice pe care le vezi la British Museum şi între care te simţi, poate, timorat să te afli într-o seară de iarnă, cu puţin înaintea închiderii.

Erau corpuri bărbăteşti de bronz cu cap de şacal sau de pasăre. Erau siluete care ţineau toiege, sceptre şi căngi curbate. Buiandrugul de piatră de deasupra intrării era incrustat cu genul acela de scriere în imagini – hieroglife, li se spune – pe care le vezi în ilustraţiile cu obeliscuri din cărţile despre aventurile lui Napoleon de-a lungul Nilului. Era ca o versiune copilărească de scris, prezentând linii şerpuite şi păsări, şi ochi… multe păsări.

Doi negri mari, tăcuţi, dar vii – cuvântul „nubieni” mi-a venit în gând pe când treceam pe lângă ei – stăteau chiar în faţa acelor uşi masive, pe care le-au deschis în calea mea. Erau îmbrăcaţi în robe negre care le lăsau braţele şi piepturile uriaşe dezgolite şi purtau toiege ciudate, încovoiate, ce păreau a fi făcute din fier.

Judecând după scările impunătoare de la intrare, venind dinspre râul subteran, după statuile şi basoreliefurile de afară şi după oamenii de la uşă, mă aşteptam să intru într-un templu, dar

deşi interiorul cavernos şi luminat cu felinare avea ceva din aura tăcută a unui locaş păgân, în fapt era mai mult o bibliotecă. Rafturile din prima încăpere prin care am trecut şi de-a lungul zidurilor odăilor în care am tras cu ochiul conţineau pergamente, table şi multe alte cărţi obişnuite. Am zărit titluri academice, din acelea pe care le găseşti în orice librărie bună. Încăperile erau mobilate cu parcimonie, cu câteva mese iluminate de torţe sau vase cu jar atârnate de tavan şi, din loc în loc, divane fără spetează din cele despre care istoricii ne spun că se găseau în casele patricienilor din Roma antică sau Grecia, sau Egipt. Vedeam diverse siluete mişcându-se, şezând sau stând în picioare în camerele acelea, şi majoritatea păreau a fi indieni sau maghiari, sau hinduşi, sau chinezi. Nu era însă nici urmă de figuri bătrâne adormite – nici paturi sau priciuri, sau pipe de opiu şi nici vreun semn sau miros al acelui drog nenorocit. Am observat că majoritatea oamenilor din acele odăi, din cine ştie ce motiv, se răseseră în cap.

Drood mă aştepta în a doua încăpere, Wilkie. Şedea la o mescioară aproape de un felinar care sfârâia. Diverse cărţi şi pergamente acopereau suprafaţa mesei, însă eu am băgat de seamă că el bea ceai dintr-o ceaşcă de porţelan de Wedgwood. Purta o robă cafenie care îl făcea să arate cu totul altfel faţă de prima dată când îl văzusem, la Staplehurst, când îmi lăsase impresia de gropar prost îmbrăcat – era mult mai distins acum – însă diformităţile lui erau şi mai vizibile în lumina felinarului: tigva lui plină de cicatrici aproape complet pleşuvă, pleoapele lipsă, nasul ce părea să fi fost în bună parte amputat printr-o operaţie chirurgicală oribilă, buza de iepure şi urechile ce nu erau mai mult decât nişte cioturi. S-a ridicat şi, când m-am apropiat, mi-a întins mâna.

– Bun venit, domnule Dickens, a spus în felul acela şuierat şi sâsâit pe care am încercat fără mare succes să-l imit pentru tine. Ştiam că vei veni, a zis în timp ce aranja serviciul de ceai.

– De unde ştiai că voi veni, domnule Drood? am întrebat, acceptându-i strângerea de mână şi forţându-mă să nu tresar la atingerea cărnii lui albe şi reci.

A surâs, Wilkie, şi asta mi-a amintit că dinţii lui erau mici, răriţi în chip ciudat şi foarte ascuţiţi, în vreme ce limba lui roz părea extraordinar de iute şi ocupată îndărătul lor.

– Eşti un om extrem de curios, domnule Dickensss, mi-a spus Drood. Şşştiu asta din multele dumitale cărţi şi poveşşşti. Pe care

le-am admirat foarte tare.

– Mulţumesc, domnule, eşti foarte amabil, i-am răspuns.

Îşi imaginezi ce ciudat mă simţeam, dragul meu Wilkie, stând în acea bibliotecă-templu din Oraşul Subteran alături de omul acela straniu care devenise, de la teroarea de la Staplehurst, obsesia viselor mele, şi auzindu-l cum îmi lăuda cărţile de parcă tocmai aş fi încheiat o şedinţă de lectură în Manchester.

Înainte să mă pot gândi la ceva de spus, Drood a turnat ceai în ceaşca aşezată înaintea mea şi a zis:

– Sssunt sssigur că ai întrebări pentru mine.

– Am, într-adevăr, domnule Drood, i-am spus. Şi sper că nu le vei considera impertinente sau mult prea personale. Deţin, mărturisesc, o mare curiozitate faţă de trecutul dumitale, cum ai ajuns aici, în acest… loc, de ce te aflai în trenul de la Folkstone în acea zi teribilă la Staplehurst… totul.

– Atunci, îţi voi spune totul, domnule Dickensss, a rostit bizarul meu interlocutor.

Am petrecută următoarea aproximativ jumătate de oră bând ceai şi ascultându-i povestea, dragul meu Wilkie. Ai vrea să auzi un rezumat al biografiei lui Drood acum sau o păstrăm pentru altă zi?

M-am uitat în jur. Mai aveam vreun kilometru şi jumătate până la Gad’s Hill Place. Mi-am dat seama că gâfâiam din pricina vitezei şi lungimii plimbării noastre, însă durerea de cap fusese aproape complet dată uitării în timp ce ascultam această poveste fantastică. Am spus:

– Neapărat, Dickens. Să auzim sfârşitul poveştii ăsteia.

– Nu este sfârşitul, dragul meu Wilkie, a zis Dickens, ridicându-şi şi coborând bastonul din lemn de porumbar odată la doi paşi. Mai degrabă începutul, sincer să fiu. Dar îţi voi spune ce mi-a povestit Drood în noaptea aceea, chiar dacă în formă restrânsă, întrucât văd că destinaţia noastră e aproape.

Cel căruia noi îi spunem Drood este fiul unui englez şi al unei egiptence. Tatăl lui, un anume John Frederick Forsyte, s-a născut în secolul trecut, a absolvit Cambridge şi s-a educat ca inginer civil, cu toate că adevărata sa pasiune erau explorările, aventura şi literatura. Am verificat asta, Wilkie. Forsyte a fost scriitor deopotrivă de ficţiune şi non-ficţiune, însă astăzi e ţinut minte ca autor de note de călătorie. Parte din educaţie şi-a făcut-o la Paris

– asta era după încheierea Războaielor Napoleoniene, când englezii s-au simţit liberi să se întoarcă în Franţa, desigur – şi acolo Forsyte a cunoscut numeroşi cercetători care fuseseră în Egipt, însoţind expediţia lui Napoleon în ţara aceea. Poveştile pe care le-a auzit au trezit în el dorinţa de a vedea locuri atât de exotice – Sfinxul în care artileria franceză deschisese focul, reuşind să-i reteze nasul, piramidele, oamenii, oraşele şi, da, femeile. Forsyte era tânăr şi fără angajamente, iar unele dintre istorisirile francezilor referitoare la ispititoarele mahomedane cu voalurile şi ochii lor daţi cu *kohl* i-au aprins dorinţa pentru ceva mai mult decât o simplă călătorie.

Într-un an, Forsyte a ajuns să călătorească în Egipt cu o companie inginerească engleză ce fusese contractată de o companie franceză deţinută de o persoană pe care John Frederick Forsyte o întâlnise în societatea pariziană. Compania fusese angajată de tânărul monarh egiptean, Muhammad Ali, cel care a încercat prima dată să introducă ştiinţa şi reformele occidentale în Egipt.

Ca inginer, Forsyte a rămas înmărmurit de cunoştinţele egiptenilor antici, demonstrate de piramidele lor, ruinele colosale şi de reţelele de canale de-a lungul Nilului. Ca aventurier, tânărul a fost mai impresionat de Cairo şi de alte oraşe egiptene, şi chiar mai tare de expediţiile sale în afara acelor oraşe, la ruinele şi siturile mai izolate din susul Nilului. Ca bărbat, Forsyte a găsit egiptencele exact pe-atât de ispititoare cum le promiseseră poveştile francezilor.

În timpul primului său an în Cairo, s-a întâmplat ca Forsyte să o întâlnească pe tânăra văduvă egipteană care avea să devină mama lui Drood. Femeia locuia aproape de cartierul în care erau staţionaţi inginerii francezi şi englezi şi alţi antreprenori, departe de restul lumii – Forsyte era cazat într-un fost depozit de covoare. Ea vorbea engleza, provenea dintr-o veche şi bogată familie alexandrină (răposatul ei soţ fusese negustor în Cairo), şi participase la diverse cine şi adunări organizate de compania inginerească engleză. Numele ei era Amisi, însemnând „floare”, şi mulţi englezi şi francezi, şi egipteni i-au spus lui Forsyte că frumuseţea ei blândă îi dădea dreptul la acel nume.

În ciuda prejudecăţii mahomedane care îi desconsideră pe franci şi pe creştini, curtarea tinerei văduve a fost simplă – de mai multe ori, Amisi îi permisese „accidental” lui Forsyte să-i vadă chipul fără voal aproape de locul de îmbăiere unde

localnicele se adunau, ceea ce, din partea unei egiptence, egala cu o acceptare tacită a logodnei – şi au fost căsătoriţi sub legea mahomedană, fără vreo ceremonie complicată. În fapt, a fost nevoie doar de o singură propoziţie bâiguită de viitoarea mamă a lui Drood ca unirea în căsătorie să fie pecetluită.

Băiatul căruia îi spunem acum Drood s-a născut zece luni mai târziu. Tatăl l-a numit pe băiat Jasper, nume care nu însemna nimic pentru mamă, vecini sau pentru viitorii colegi de joacă ai sărmanului băieţaş, care erau înclinaţi să-l bată pe tânărul metis ca pe hoţii de cai. Vreme de aproape patru ani, Forsyte l-a crescut pe băiat ca pe un viitor gentleman englez, a cerut ca în casă să se vorbească doar engleza, şi-a educat fiul în timpul liber şi a anunţat că îl va şcolariza în Anglia, la cele mai bune şcoli. Amisi n-a avut niciun cuvânt de spus în această chestiune. Dar – din fericire pentru supravieţuirea viitoare a tânărului Jasper John Forsyte-Drood – tatăl lui era plecat de acasă mai mult de jumătate din timp, lucrând la proiecte inginereşti care îl purtau la mare distanţă de Cairo, de soţia şi de copilul său. Pe stradă, tânărul Jasper John Forsyte umbla în zdrenţe pe lângă mama lui – era important, ştia Amisi, ca toţi ceilalţi adulţi şi copii să nu ştie cât de bogat era de fapt copilul. Colegii lui de joacă, ori chiar egiptenii adulţi, l-ar fi omorât pe băiatul cu piele deschisă la culoare dacă ar fi ştiut ce avere avea necredinciosul de taică-său.

Apoi, la fel de brusc cum îl adusese în Egipt, misiunea lui s-a încheiat şi John Frederick Forsyte s-a întors în Anglia ca să-şi urmeze meseria, să înceapă la o viaţă nouă. Şi-a lăsat soţia mahomedană şi copilul metis în urmă, fără măcar o scrisoare de regret. Aceştia n-au mai auzit niciodată de el.

Mama lui Drood era acum de două ori ruşinată – întâi fiindcă se căsătorise cu un creştin şi în al doilea rând fiindcă acesta o abandonase. Prietenii, vecinii şi rudele ei o învinuiau pentru ambele tragedii. Într-o zi, pe când se îmbăia împreună cu celelalte femei, Amisi a fost trasă deoparte de mai mulţi bărbaţi cu feţele acoperite de eşarfe, adusă în faţa judecăţii altor bărbaţi mascaţi, condamnată să umble pe străzile oraşului pe un catâr neînşeuat, înconjurată de poliţia locală şi de mulţimi chiuitoare de bărbaţi, şi apoi lapidată de o altă mulţime de bărbaţi, în vreme ce femei în robe şi voaluri negre priveau şi scandau cu satisfacţie de pe acoperişuri şi din pragul uşilor.

Dar când a sosit poliţia ca să ia copilul femeii moarte de la

fosta casă a lui Forsyte din Cartierul Vechi, aproape de depozitele de pe malul râului, băiatul lipsea. Servitorii, vecinii şi rudele au negat că l-ar adăposti. Casele au fost percheziţionate, însă nu s-a găsit nici urmă de copil. Până şi hainele şi jucăriile lui fuseseră lăsate în urmă, ca şi când băiatul ar fi ieşit doar în curte şi ridicat la cer sau târât în râu de animale. S-a presupus că auzind de executarea lui Amisi pentru crimă împotriva moralităţii, un vecin sau slujitor bine intenţionat îi spusese lui Jasper, în vârstă de patru ani, să fugă, şi el luase pur şi simplu calea deşertului şi pierise.

Lucrurile, evident, nu stăteau însă aşa.

Vezi tu, Wilkie, un unchi bogat şi important al lui Amisi, un neguţător de covoare pe nume Amun, care locuia în Alexandria – un om care îi făcea mereu cadouri nepoatei sale şi care fusese trist atunci când prima căsnicie o purtase departe, la Cairo, şi chiar mai trist atunci când auzise că se căsătorise cu un necredincios – auzise şi de faptul că englezul o abandonase şi bătuse drumul spre Cairo pentru a o convinge pe Amisi să-şi ia copilul şi să se întoarcă la Alexandria cu el. Amun, al cărui nume însemna „cel ascuns”, era aproape un om bătrân, însă avea neveste tinere. Pe lângă activitatea sa de vânzător de covoare pe timp de zi, Amun era, noaptea, preot la unul dintre templele secrete care practicau vechea religie – religia antică, păgână, faraonică, premahomedană a egiptenilor, dinainte să fie convertiţi toţi sub ameninţarea paloşului la mahomedanism – şi fusese hotărât să o convingă pe Amisi să i se alăture.

A întârziat doar o oră. Cum a ajuns în cartier, chiar la timp pentru a asista la execuţia nepoatei sale, fără a avea însă ocazia de a împiedica evenimentul, a dat fuga la domiciliul lui Amisi – servitorii dormeau în toropeala zilei; vecinii erau plecaţi să urmărească lapidarea – şi l-a răpit pe tânărul Jasper John Forsyte direct din pat şi a plecat imediat din Cairo, cu băieţelul ţinându-se cu toate puterile de mijlocul său, pe spinarea calului. Tânărul Jasper nu ştia că Amun era fratele bunicului său sau că mama sa murise, imaginându-şi, cu mintea lui de copil de patru ani, că era răpit de un bandit din deşert. Împreună, bătrânul şi băieţaşul au ieşit în galop pe armăsarul alb pe porţile oraşului Cairo şi au pornit în goană pe drumul din deşert spre Alexandria.

Acolo, în oraşul lui de reşedinţă, între zidurile fortăreţei sale păzite de gardienii bine înarmaţi ai clanului lui, de preoţi ca el şi de loiali asasini alexandrini, unchiul Amun l-a primit pe Jasper ca

pe unul de-ai săi, fără a divulga vreodată cuiva identitatea băiatului. În dimineaţa de după ce tânărul Jasper John Forsyte s-a trezit în acel loc nou şi ciudat, unchiul Amun l-a dus afară la un ţarc şi i-a spus să-şi aleagă o capră. Tânărul Drood a stat mult pe gânduri, aşa cum fac băieţii de patru ani, Wilkie, şi în cele din urmă a ales cea mai mare capră, cu părul cel mai alb şi mătăsos, una cu pupilele alungite pe verticală, exact ca Diavolul. Unchiul Amun a înclinat din cap şi a surâs, i-a spus băiatului să ia capra din ţarc şi i-a adus pe amândoi, capra behăitoare şi băiatul, într-o curte interioară, adânc în reşedinţa sa imensă. Acolo, unchiul Amun, nemaizâmbind, a scos de la curea un pumnal lung şi încovoiat, i l-a dat băiatului şi a spus:

– Această capră e tot ce mai rămâne din băiatul cunoscut odată ca Jasper John Forsyte, fiul necredinciosului englez John Forsyte şi al femeii ruşinate pe nume Amisi. Jasper John Forsyte moare aici, acum, în această dimineaţă, şi niciunul dintre aceste nume nu va mai fi rostit vreodată – nici de tine, chiar şi în agonia morţii, nici de altcineva, în aceleaşi condiţii.

Şi atunci unchiul Amun şi-a pus mâna vânjoasă peste mâna mică a lui Jasper John aflată pe mânerul pumnalului şi a retezat cu iuţeală gâtul caprei. Încă zvârcolindu-se, animalul a sângerat de moarte în câteva secunde. Picături de sânge au sărit pe pantalonii şi cămaşa albă ale băiatului de patru ani.

– De acum înainte, numele tău este Drood, a zis unchiul Amun.

Drood nu era numele de familie al lui Amun, Wilkie. Nu era nici măcar un nume egiptean comun. Semnificaţia lui se pierdea, de fapt, în negura timpului şi în rituri religioase secrete.

În anii care au urmat, unchiul Amun l-a iniţiat pe băiat în lumea secretă pe care o locuiau Amun şi câţiva dintre supuşii săi. Mahomedani pe timp de zi – micul Drood a învăţat să recite Coranul şi să îşi spună rugăciunile de cinci ori pe zi, aşa cum trebuie să facă orice vrednic credincios întru Islam – Amun şi ceilalţi alexandrini din cercul secret al unchiului său urmau Vechile Căi, anticele precepte şi rituri religioase, pe timp de noapte. Drood şi-a urmat unchiul şi pe acei preoţi înăuntrul piramidelor, la lumina torţelor, şi în odăi ascunse adânc sub alte asemenea locuri sacre precum Sfinxul. Până să ajungă la vârsta adolescenţei, tânărul Drood călătorise cu unchiul său şi cu ceilalţi preoţi la Cairo, pe insula numită Philae şi la ruinele antice ale necropolelor de la gurile Nilului, inclusiv o vale unde regii

egipteni demult plecaţi pe altă lume – faraoni, sunt sigur că-ţi aminteşti că se numesc, Wilkie – zac îngropaţi în morminte complicate săpate în versanţi şi ascunse sub piatra de pe fundul văii.

În acele locuri tainice, antica religie egipteană şi miile ei de ani de cunoştinţe misterioase înfloreau. Acolo, băiatul Drood a fost iniţiat în misterele acelei religii şi învăţat aceleaşi ritualuri secrete pe care le stăpânise Moise.

Specialitatea unchiului Amun s-a dovedit a fi ştiinţele sacre ale vindecării. Era – şi asta a fost educat şi Drood să devină – un mare preot în Templele Somnului dedicate lui Isis, Osiris şi Serapis. Acest aşa-numit somn vindecător, dragul meu Wilkie, era practicat în Egipt de mai bine de zece mii de ani. Preoţii care aveau puterea de a induce un asemenea somn vindecător dobândeau totodată putere şi control asupra pacienţilor lor. Astăzi, desigur, cunoaştem această practică după numele ei ştiinţific de mesmerism şi îi ştim efectele magice ca fiind acelea de inducere a somnului magnetic.

Eşti conştient, Wilkie, că am şi eu o putere a mea – unii îi spun un rar talent – în această artă. Ţi-am vorbit despre şcolirea mea cu profesorul John Elliotson la University College Hospital din Londra, despre propriile-mi investigaţii particulare legate de această abilitate şi despre cum m-am folosit eu însumi de puterea magnetismului pentru a o ajuta – la insistenţa soţului ei – pe sărmana Madame de la Rue, care vedea fantome, vreme de multe luni în Italia şi Elveţia, acum câţiva ani. Aş fi vindecat-o complet, sunt sigur de asta, dacă n-ar fi intervenit Catherine, mânată de gelozia ei nebunească şi nejustificată.

Drood mi-a spus că a simţit controlul meu asupra unei astfel de puteri mesmerice din clipa când m-a văzut pe coasta dealului, deasupra carnajului, la locul accidentului de la Staplehurst. Drood a spus că a recunoscut pe dată acest talent cu care m-au înzestrat zeii, la fel cum unchiul Amun recunoscuse abilităţile latente în el însuşi, atunci când era doar un băiat de patru ani, cu atâtea decenii în urmă.

Dar mă abat de la subiect.

Tot restul copilăriei şi primei sale maturităţi în Egipt, Drood şi-a rafinat puterile prin ritualurile şi cunoaşterea străbunilor. Ştiai, de pildă, dragul meu Wilkie, că un istoric nu mai puţin însemnat ca Herodot ne spune că marele rege Ramses, faraon al întregului Egipt, s-a îmbolnăvit odată atât de tare, încât nu mai exista nicio

speranţă şi că el – ca să folosim cuvintele lui Herodot, dar şi pe cele ale unchiului şi învăţătorilor lui Drood – „a coborât în palatul morţii”? Dar Ramses s-a întors apoi la lumină, vindecat. Întoarcerea acestui faraon a fost sărbătorită mii de ani şi continuă să fie sărbătorită şi azi în Egiptul dominat de Islam. Şi, Wilkie, ştii cum se explică miraculoasa întoarcere a lui Ramses din sumbrul palat al morţii?

Aici, Dickens a făcut o pauză pentru efect dramatic, până ce eu m-am văzut nevoit să întreb:

– Cum?

– Puterea aceea magică era magnetismul mesmeric, a spus. Ramses fusese hipnotizat, conform ritualului, la Templul lui Seag, fusese lăsat să moară ca om, dar a fost adus înapoi – vindecat de boala sa mortală – drept ceva mai mult ca un om.

Tacitus ne vorbeşte despre veneratul Templu al Somnului din Alexandria. Acolo şi-a făcut tânărul Drood majoritatea studiilor nocturne şi de acolo a ieşit ca practicant al artei antice a Influenţei Magnetice.

În noaptea aceea în biblioteca-templu din Oraşul Subteran, Drood mi-a explicat – ba chiar mi-a arătat pergamentele şi cărţile – că Plutarh scrie că deopotrivă pentru a se induce somnul profetic şi cel curativ în templele lui Isis şi Osiris se apela la o tămâie hipnotică numită Kyphi, folosită chiar şi astăzi – Drood mi-a îngăduit să o miros într-o fiolă, Wilkie – ca şi la muzica unei lire pentru inducerea unui atare somn mesmeric. Şi pitagoreicii au folosit tămâia Kyphi şi lira în ceremoniile lor secrete din peşteri şi temple, dat fiind că şi ei credeau, precum egiptenii antici, că această Influenţă Magnetică, utilizată cum se cuvine, poate elibera sufletul de corp şi poate crea un raport complet cu lumea spirituală.

Nu te uita aşa la mine, dragul meu Wilkie. Ştii că nu eu nu cred în duhuri şi spirite neodihnite. Câte şarlatanii am dat în vileag în discursurile şi în eseurile mele? *Sunt* însă un expert în Influenţa Magnetică şi sper să devin un expert şi mai mare în această ştiinţă foarte curând.

Conform lui Herodot şi Clement din Alexandria, metoda de control mesmeric şi prin rugăciune a unui om aflat pe moarte a fost folosită de zeci de mii de ani la toate funeraliile egiptene importante…

„Binevoiţi, voi, zeilor, care daţi viaţă omului, să daţi o judecată favorabilă sufletului celui decedat, astfel încât să poată

trece la zeii eterni.”

Dar vezi tu, Wilkie, pe *unele* suflete nu le eliberează. Pe *unele* suflete le ţin sub Influenţa lor Mesmerică şi le aduc înapoi. Aşa s-a întâmplat în cazul faraonului Ramses. La fel s-a întâmplat şi în cazul omului pe care tu şi eu îl cunoaştem drept Drood.

Dickens s-a oprit din mers şi eu m-am oprit lângă el. Eram la mai puţin de un kilometru de Gad’s Hill acum, deşi merseserăm într-un ritm mai puţin grăbit decât cel cu care era obişnuit prietenul meu. Mărturisesc că fusesem pe jumătate vrăjit de sunetul şi tonul, şi murmurul vocii lui Charles Dickens în ultimele aproximativ douăzeci de minute şi nu observasem aproape nimic din împrejurimi.

– Ţi se pare plictisitor ce-ţi spun, Wilkie? m-a întrebat, cu ochii săi întunecaţi, tăioşi şi provocatori.

– Nu fi absurd, i-am zis. E fascinant. Şi fantastic. Nu-i este îngăduit oricui, şi nici în fiecare zi celui căruia îi este îngăduit, să audă o poveste din *O mie şi una de nopţi* din gura lui Charles Dickens.

– Fantastic, a repetat el, surâzând subţire. Găseşti povestea prea fantastică pentru a fi reală?

– Charles, mă întrebi dacă cred că Drood îţi spunea *ţie* adevărul cu povestea asta sau dacă tu îmi spui *mie* adevărul?

– Oricare, a spus Dickens. Ambele.

Privirea lui intensă nu s-a dezlipit nicio clipă de faţa mea.

– N-am nicio idee dacă povestea acestui Drood are măcar un sâmbure de adevăr, am rostit. Dar sunt încrezător că tu îmi spui adevărul, istorisind ce ţi-a spus el.

Minţeam, Dragi Cititori. Povestea era prea absurdă şi ca eu să o accept, şi ca să cred că Dickens o acceptase. Mi-amintesc că autorul îmi spusese odată că *O mie una de nopţi* fusese cartea lui preferată în copilărie. Mă întrebam acum dacă accidentul de la Staplehurst nu eliberase cumva vreo trăsătură copilăroasă a caracterului său.

Dickens a încuviinţat ca şi când eu aş fi răspuns corect învăţătorului.

– Nu e nevoie să-ţi amintesc, dragul meu vechi prieten, că toate aceste informaţii ţi le încredinţez în taină.

– Sigur că nu.

A zâmbit aproape feciorelnic.

– Chiar dacă prietenul nostru, inspectorul Field, ameninţă să

spună lumii despre Gazdă şi Majordom?

Am fluturat din mână a nepăsare.

– N-ai spus miezul poveştii lui Drood, l-am avertizat.

– Nu?

– Nu, am făcut pe un ton plat. Nu l-ai spus. De ce se afla el acolo la Staplehurst? De unde venea? Ce le făcea răniţilor şi muribunzilor?... Cred că tu însuţi ai spus la un moment dat că ţi s-a părut că creatura Drood fura sufletele celor aflaţi pe moarte acolo. Şi ce Dumnezeu caută într-o peşteră de sub catacombele aflate dincolo de râul care curge printr-un tunel?

– În loc să merg mai departe cu povestea... a zis Dickens, reluându-şi mersul, ... dat fiind că suntem destul de aproape de casă, îţi voi răspunde direct la întrebări, dragul meu Wilkie. Dar înainte de orice, Hatchery şi-a făcut bine meseria de detectiv, presupunând condiţiile prezenţei lui Drood la Staplehurst. Omul se afla într-un sicriu, în vagonul de bagaje.

– Dumnezeule mare! am exclamat. De ce?

– Exact din motivele pe care le-am bănuit, Wilkie. Drood are duşmani la Londra şi în Anglia care încearcă să-i dea de urmă şi să-i facă rău. Inspectorul nostru Field este unul dintre aceşti duşmani. Iar Drood nu este nici cetăţean al naţiunii noastre, nici vreun vizitator străin care să fie binevenit. De fapt, în ochii şi dosarele tuturor surselor oficiale, el figurează mort de mai bine de douăzeci de ani. Aşa că *într-adevăr* se întorcea într-un sicriu dintr-o excursie în Franţa... o excursie în care a întâlnit alţi adepţi ai religiei sale şi practicanţi ai Artelor Magnetice.

– Extraordinar, am zis. Dar cum rămâne cu straniul comportament de la locul accidentului, felul cum pândea şi se apleca deasupra victimelor pe care tu, vizitându-le a doua oară, le-ai găsit moarte? „Le fura sufletele”, ai spus.

Dickens a zâmbit şi a decapitat o buruiană, lovind cu bastonul ca şi cu un paloş.

– Asta demonstrează cât poate greşi chiar şi cel mai educat şi inteligent observator atunci când nu cunoaşte întregul context, dragul meu Wilkie. Drood nu fura sufletele sărmanilor muribunzi. Dimpotrivă, îi hipnotiza pentru a le uşura durerea trecerii pe cealaltă lume şi rostea vorbele anticei ceremonii funerare egiptene pentru a-i ajuta în călătoria lor, folosind chiar unele dintre cuvintele pe care ţi le-am citat eu acum câteva minute. Aproape ca şi cum ar fi fost un catolic oferind ultima împărtăşanie celor aflaţi în pragul morţii. Doar că, apelând la

riturile mesmerice ale Templului Somnului, era sigur că le trimitea *cu adevărat* sufletele la judecata zeilor pe care îi proslăveau, oricare ar fi fost aceştia.

– Extraordinar, am spus din nou.

– Cât despre trecutul său aici, în Anglia, şi motivele prezenţei sale în Oraşul Subteran, a continuat Dickens, sosirea lui Drood în regat şi altercaţia sa cu marinar, făcând uz de cuţit şi toate cele, sunt aproape exact cum le-a relatat Opiomana Sal. Doar că pe *invers.* Drood a fost trimis în Anglia în urmă cu mai mult de douăzeci de ani pentru a căuta doi veri ai săi din Egipt – gemeni, un bărbat tânăr şi o femeie tânără care deprinseseră o altă antică abilitate egipteană, aceea de a-şi citi reciproc gândurile – şi Drood a sosit cu mii de lire sterline şi aur mult în bagaje.

A fost jefuit în a doua noapte de când se găsea aici. Jefuit la docuri de marinari britanici şi tăiat grav cu cuţitul – cu acea ocazie şi-a pierdut el pleoapele, urechile, nasul şi parte din limbă şi degete – şi a fost aruncat în Tamisa ca un cadavru, ceea ce aproape că era. Câţiva dintre locuitorii Oraşului Subteran l-au găsit plutind pe fluviu şi l-au adus sub pământ ca să moară. Numai că Drood nu a murit, Wilkie. Sau dacă a murit, a reînviat singur. Chiar în timp ce era jefuit şi tăiat, şi bătut, şi înjunghiat de banditţii englezi fără nume, noaptea, Drood se autohipnotizase, suspendându-şi sufletul – sau cel puţin făptura sa mentală – în echilibru între viaţă şi moarte. Scormonitorii din subteran au găsit într-adevăr un trup fără suflare, dar somnul lui indus pe cale magnetică a fost întrerupt de sunetul vocilor oamenilor îngrijoraţi, aşa cum el însuşi stabilise în virtutea autocontrolului mesmeric. Drood trăia din nou. Pentru a răsplăti acele nefericite suflete care îl salvaseră, Drood a construit un Templu al Somnului plus biblioteca din vizuina lor subterană. Acolo, până în ziua de azi, îi vindecă pe cei care pot fi vindecaţi, îi ajută pe cei care pot fi ajutaţi prin riturile lui antice şi uşurează durerea şi trecerea în nefiinţă a celor care nu pot fi salvaţi.

– Îl faci să pară un sfânt, am spus.

– Într-un fel cred că asta şi este.

– De ce nu s-a întors pur şi simplu acasă, în Egipt? am întrebat.

– O, dar se întoarce, Wilkie. Se întoarce. Din când în când. Pentru a-şi vizita adepţii şi tovarăşii de acolo. Pentru a ajuta la numite ceremonii străvechi.

– Dar continuă să se întoarcă în Anglia? După atâţia ani?

– Încă nu şi-a găsit verii, a explicat Dickens. Şi da, simte că Anglia este pentru el un cămin mai mult decât a fost vreodată Egiptul. În definitiv, el *este* pe jumătate englez.

– Chiar şi după ce a ucis capra care purta numele lui englez? am spus.

Dickens n-a răspuns.

– Inspectorul Field îmi spune că domnul Drood al tău – vindecător, maestru al ştiinţei Magnetice, figură hristică şi magician ascuns – a ucis mai mult de trei sute de oameni în ultimii douăzeci de ani, am continuat eu.

Am aşteptat să-mi râdă în faţă.

Dickens nu şi-a schimbat expresia. Mă studia în continuare. A spus:

– *Tu* crezi că omul cu care am vorbit a omorât trei sute de indivizi, Wilkie?

I-am susţinut privirea şi i-am răspuns cu aceeaşi goliciune neinteresată.

– Poate că-şi hipnotizează favoriţii şi îi trimite *pe ei* să facă munca murdară, Charles.

Acum chiar a zâmbit.

– Sunt sigur, dragul meu prieten, că ai cunoştinţă, graţie învăţăturilor profesorului John Elliotson, dacă nu propriilor mele texte pe marginea subiectului, de faptul că un om aflat sub influenţa somnului sau transei mesmerice nu poate face *nimic* care i-ar încălca principiile morale, valabile atunci când acesta este perfect conştient.

– Atunci, poate că Drood a hipnotizat ucigaşi şi cuţitari pentru a-i face să comită crimele descrise de inspectorul Field, am propus.

– Dacă erau deja ucigaşi şi cuţitari, dragul meu Wilkie, a spus Dickens încet, n-ar fi trebuit să-i hipnotizeze, nu-i aşa? Putea pur şi simplu să-i plătească în aur.

– Poate asta a şi făcut, am răspuns.

Absurditatea discuţiei noastre atinsese un punct de la care era acum neconvingătoare. M-am uitat în jur la câmpul de iarbă care tremura în lumina după-amiezii de toamnă. Reuşeam să văd printre copaci cabana lui Dickens şi acoperişul mansardei de la Gad’s Hill Place.

Am pus mâna pe umărul Inimitabilului înainte să-şi poată relua mersul.

– Motivul pentru care dispari în Londra cel puţin o noapte pe

săptămână este acela că urmăreşti să-ţi sporeşti cunoştinţele şi priceperea în arta mesmerismului? am întrebat.

– A, deci *există* un spion în cercul familiei mele. Unul cu frecvente probleme de digestie, să presupun?

– Nu, *nu* este vorba de fratele meu, Charles, am spus niţel cam prea tăios. Charles Collins e un om care ştie să ţină un secret şi care ţi-e extrem de loial, Dickens. Şi va fi într-o bună zi tatăl nepoţilor tăi. Ar trebui să îl preţuieşti mult.

Ceva a tresărit atunci pe chipul scriitorului. Nu a fost chiar o umbră – poate o clipă de repulsie, deşi nu voi şti niciodată dacă o stârnise gândul că fratele meu era căsătorit cu fiica lui (o uniune pe care el nu o aprobase niciodată) sau amintirea faptului că el însuşi, Dickens, era destul de bătrân cât să fie bunic.

– Ai dreptate, Wilkie. Îmi cer iertare pentru comportamentul meu glumeţ, deşi glumele mele au fost făcute cu afecţiune familială.

Însă o voce îmi susură că nu vor ieşi nepoţi din unirea lui Katey Dickens cu Charles Collins. Acum, ce naiba voia să spună cu *asta?* Înainte să ajungem la pumni sau să ne reluăm mersul în tăcere, am grăit:

– Katey mi-a spus despre drumurile tale săptămânale la oraş. Ea şi Georgina şi fiul tău Charles îşi fac griji pentru tine. Ei ştiu că accidentul continuă să te bântuie şi să te afecteze. Iar acum se tem că eu ţi-am făcut cunoştinţă cu cine ştie ce monstruozitate infectă în lupanarele din Londra de care tu eşti, dacă-mi ierţi expresia, atras magnetic cel puţin o noapte întreagă pe săptămână.

Dickens a lăsat capul pe spate şi a râs.

– Vino, Wilkie. Dacă nu poţi rămâne la minunata cină pe care a plănuit-o Georgina, trebuie să rămâi cel puţin atât cât să te bucuri alături de mine de un trabuc în timp ce inspectăm grajdurile şi supraveghem copiii şi pe John Forster cum se joacă pe peluză. Apoi am să-i cer micului Plorn să te ducă cu trăsura la gară, la timp pentru expresul de seara devreme.

Când ne-am apropiat pe alee, câinii au sărit să ne întâmpine.

Dickens ţinea aproape tot timpul căţeii legaţi lângă poartă, deoarece prea mulţi vagabonzi neruşinaţi şi pierde-vară dezmăţaţi vădiseră obiceiul de a se abate de pe Dover Road pentru a solicita pomeni nemeritate la uşa din faţă sau la cea din spate de la Gad’s Hill Place. Prima care ne-a întâmpinat în după-

amiaza aceea a fost Dna Ţop, mititelul pomeranian al lui Mary, pentru care Dickens adopta o voce specială, copilărească, aproape piţigăiată în tot ce-i spunea. O secundă după aceea a venit Linda, Saint-Bernardul cu mers legănat, săltat, care părea să se afle întotdeauna într-o rostogolire cu uriaşul mastiff pe nume Turc. Acum, aceştia trei au început, în culmea extazului, să ţopăie, să lingă şi să dea din coadă în întâmpinarea stăpânului lor, care – recunosc sincer – avea o extraordinară pricepere în privinţa animalelor. Ca în cazul atâtor oameni, căţeii şi caii păreau să înţeleagă că Charles Dickens *era* Inimitabilul şi trebuia tratat în consecinţă.

Pe când încercam să mângâi când Saint-Bernardul, când mastifful zburdalnic şi să mă feresc de micuţul pomeranian săltător, care mă tot abandonau, toţi trei, pentru a se întoarce la Dickens cât se poate de fericiţi, un câine nou – unul necunoscut mie, un copoi irlandez mare – a venit valvârtej de după curba gardului viu şi a fugit spre mine, mârâind ca şi când ar fi vrut să-mi sfâşie gâtul. Mărturisesc că am ridicat bastonul şi am făcut câţiva paşi înapoi pe alee.

– Stai, Sultan! a strigat Dickens şi câinele pornit la atac a încremenit brusc la doar şase paşi de mine şi apoi s-a ghemuit în cea mai pură poziţie de vinovăţie şi supunere canină în timp ce stăpânul îl dojenea cu la fel de purul său ton de dojenit căţei. Apoi Dickens a scărpinat bestia după urechi.

M-am apropiat şi copoiul a mârâit şi şi-a arătat colţii din nou. Dickens s-a oprit din scărpinat. Sultan s-a arătat vinovat, s-a lăsat mai jos pe pietrişul aleii şi a pus botul pe cizmele lui Dickens.

– Nu ştiu câinele ăsta, am spus.

Dickens a clătinat din cap.

– Percy Fitzgerald mi l-a dat în dar pe Sultan doar acum câteva săptămâni. Mărturisesc că uneori câinele îmi aminteşte de tine, Wilkie.

– Cum aşa?

– Întâi de toate, e cât se poate de netemător, a spus Dickens. În al doilea rând, a cât se poate de loial… mă ascultă doar pe mine, dar mă ascultă orbeşte. În al treilea rând, nu-l interesează deloc opinia publică cu privire la comportamentul lui; urăşte soldaţii şi îi atacă cum îi vede; urăşte poliţiştii şi se ştie că a fugit după ei pe drumul mare; şi-i urăşte pe toţi semenii lui.

– Eu nu-mi urăsc toţi semenii, am spus încet. Şi n-am atacat

niciodată un soldat şi nici n-am fugit după poliţişti.

Dickens nu părea să asculte, îngenunchind să mângâie grumazul lui Sultan, ceilalţi trei câini sărind şi învârtindu-se pe lângă el în explozii de bucurie.

– Sultan a înghiţit-o pe Dna Ţop, pomeranianul lui Mary, doar o dată şi a avut bunătatea să o scuipe atunci când i-am ordonat asta, dar toate pisicile din vecinătate – mai ales puişorii născuţi de curând de pisica din hambarul aflat în spate la Falstaff Inn – au dispărut în mod misterios de când a sosit Sultan.

Sultan mă ochea cu o privire pofticioasă, arătându-şi în mod clar dorinţa de a mă înghiţi dacă i se oferea ocazia.

– Şi în ciuda loialităţii, tovărăşiei, curajului şi trăsăturilor lui amuzante, a conchis Dickens, mă tem că prietenul nostru Sultan va trebui ucis într-o zi şi că eu voi fi cel nevoit să o facă.

Am luat trenul înapoi spre Londra, dar în loc să merg pe jos acasă la Melcombe Place, am luat o trăsură către Bolsover Street nr. 33. Acolo, domnişoara Martha R., care era înregistrată la proprietar drept doamna Martha Dawson, m-a întâmpinat la uşa din spate, cea separată, a micului ei apartament care consta dintr-un dormitor mic şi o sufragerie întrucâtva mai mare, cu cele necesare gătitului, chiar dacă rudimentare. Soseam cu câteva ore mai târziu decât promisesem, însă ea stătuse cu urechea la pasul meu pe scări.

– Am făcut cotlete şi am ţinut mâncarea caldă, a spus ea, închizând uşa după mine. Dacă vrei să mănânci acum. Sau pot reîncălzi mai târziu.

– Da, am spus. Reîncălzeşte mai târziu.

Acum, Dragi Cititori din îndepărtatul meu viitor, îmi pot imagina aproape – nu bine, dar aproape – un timp ca al vostru când autorii de memorii sau chiar romancierii nu trag, discret, perdeaua peste faptele personale ce ar putea urma aici, momentele, să le spunem, intime între un bărbat şi o femeie. Sper că epoca voastră nu este atât de depravată, încât să vorbiţi şi să scrieţi fără reţinere despre asemenea momente întru totul private, dar dacă vă interesează astfel de dezvăluiri neruşinate, aici vă voi dezamăgi.

Pot doar să spun că, dacă ar fi să vedeţi cumva o fotografie cu domnişoara Martha R., aţi putea să nu fiţi atât de buni, încât să vedeţi frumuseţea pe care eu o găsesc în ea de fiecare dată când îi sunt aproape. Pentru ochiul simplu sau pentru lentilele

aparatului de fotografiat (şi Martha mi-a spus că i se făcuse o fotografie, plătită de părinţii ei, când împlinise nouăsprezece ani, cu mai bine de un an în urmă), Martha R. este o femeie scundă, cu alură oarecum sobră şi faţă îngustă, buze aproape de negroid, păr drept pieptănat sever cu cărare (într-atât încât pare chealā de-a lungul calotei capului), ochi afundaţi în orbite şi un nas şi un ten care ar fi putut-o plasa pe câmpiile din Sudul american, culegând bumbac.

Nu e nimic într-o fotografie cu Martha R. care ar putea arăta energia şi ardoarea, şi senzualitatea, şi generozitatea fizică, şi caracterul ei aventuros. Multe femei – trăiesc cu una cea mai mare parte din timp – pot simula şi emana senzualitate fizică către bărbaţi în public, se pot îmbrăca pentru asta şi se pot sulemeni pentru asta, şi pot flutura din gene pentru asta, chiar şi atunci când nu se simt decât puţin sau deloc senzuale. Este credinţa mea că o fac din simplă obişnuinţă. Câteva femei, precum tânăra Martha R., întruchipează simplu o astfel de natură pasională. Să găseşti o asemenea femeie în turma de femele cu semisimţire, semipăsare şi semidăruire în societatea noastră a Angliei anilor 1860 semăna nu atât cu găsirea unui diamant în noroi, cât cu găsirea unui trup cald şi doritor în mijlocul corpurilor reci şi moarte de pe lespezile din morga pariziană la care lui Dickens îi făcuse aşa mare plăcere să mă ducă.

După câteva ore, la mescioara pe care ea o eliberase pentru bucatele noastre, la lumina lumânării, am mâncat cotletele uscate – Martha nu era încă o bucătăreasă pricepută şi nici nu avea să devină vreodată – şi am mutat de colo-colo legumele reci şi seci cu furculiţa. Martha alesese, cine ştie cum, şi plătise pentru o sticlă de vin. Era aproape la fel de îngrozitor ca mâncarea.

Am luat-o de mână.

– Draga mea, am spus, mâine dimineaţă, la prima oră, trebuie să-ţi strângi hainele şi să iei trenul de unsprezece spre Yarmouth. Acolo trebuie să-ţi reiei vechiul serviciu de la hotel sau, dacă nu reuşeşti, să obţii unul asemănător. Nu mai târziu de mâine seară trebuie să le faci o vizită părinţilor şi fratelui tău în Winterton şi să le spui că eşti bine şi fericită – că ţi-ai folosit economiile pe o mică vacanţă în Brighton.

Spre cinstea ei, Martha n-a spus nici pâs. Dar s-a muşcat de buză, rostind:

– Domnule Collins, iubirea mea, am făcut ceva ca să te ofensez? E vorba de cină?

Am râs în ciuda oboselii şi durerii cu care guta reumatică îmi învăluia ochii şi membrele.

– Nu, nu, draga mea. Doar că e un detectiv care dă târcoale şi nu trebuie să-i dăm motiv să mă şantajeze – pe mine sau pe tine ori familia ta, draga mea. Trebuie să ne despărţim pentru scurt timp până când se va plictisi de jocul acesta.

– Un poliţist! a făcut Martha.

Era senină, însă tot o provincială din clasa servitorilor rămânea. Poliţia, mai ales cea londoneză, împrăştia teroare printre cei de seama ei.

Am surâs din nou pentru a-i alina temerile.

– Nicidecum. Nu mai e poliţist, draga mea Martha. E doar un detectiv particular din categoria sordidă a celor pe care îi angajează lorzii bătrâni ca să le urmărească tinerele soţioare când merg să presteze muncă de caritate. Nu ai de ce să te îngrijorezi.

– Dar chiar e nevoie să ne despărţim?

S-a uitat prin încăpere şi mi-am dat seama că încerca să-şi imprime în memorie mobila cenuşie şi desenele mohorâte ale tapetului de pe pereţi la fel cum ar fi făcut un membru al familiei regale pe cale să fie izgonit din castelul strămoşesc.

– Doar pentru scurt timp, am liniştit-o din nou, mângâind-o pe mână. Am să mă ocup de detectivul acesta şi atunci ne vom face planuri noi. De fapt, chiar acest apartament va rămâne închiriat doamnei Dawson, atât sunt de sigur că te vei întoarce curând. Ai vrea asta?

– Mi-ar plăcea mult, domnule... Dawson. Poţi rămâne acum peste noapte? Ultima noapte pentru o vreme?

– Nu acum, scumpa mea. Guta mă supără tare în noaptea asta. Am nevoie să ajung acasă şi să-mi iau medicaţia.

– O, mi-aş dori să laşi o sticlă din leacul tău aici, iubire, aşa încât să-ţi aline durerea în timp ce eu îţi alin celelalte tensiuni şi anxietăţi!

M-a strâns de mână îndeajuns de tare, încât să-mi trimită săgeţi de durere pe braţ în sus. Avea lacrimi în ochi acum şi ştiam că erau pentru mine şi nu din cauza exilului ei. Martha R. avea un suflet compătimitor.

– Trenul de unsprezece şi un sfert, am spus, punând bancnote şi monede însumând şase lire pe poliţa scrinului în timp ce mă

ridicam şi-mi luam haina pe mine. Ai grijă să nu laşi nimic după tine aici, scumpa mea. Să ai un drum uşor şi am să iau legătura cu tine curând.

Harriet, în vârstă de paisprezece ani, dormea în camera ei, dar Caroline era încă trează când am ajuns acasă, la Melcombe Place nr. 9.

– Ţi-e foame? m-a întrebat. Am avut viţel şi ţi-am păstrat şi ţie.

– Nu, numai nişte vin, poate, am spus. Astăzi m-a sâcâit guta ca niciodată.

M-am dus la bucătărie, am descuiat dulapul meu privat cu cheia din vestă, am băut trei pahare de laudanum şi m-am întors la Caroline în sufragerie, unde ea umpluse două pahare cu vin bun de Madeira. Încă simţeam în gură gustul vinului jalnic al Marthei şi m-am grăbit să-l alung.

– Cum ţi-a fost ziua cu Dickens? a întrebat. Nu mă aşteptam să stai până atât de târziu.

– Ştii cât poate fi de insistent când te invită la cină, am spus. Nu acceptă un refuz.

– De fapt, eu nu prea ştiu asta, a zis Caroline. Toate mesele pe care le-am luat cu Dickens le-am luat şi cu tine, şi au avut loc fie acasă la noi, fie într-o odaie privată de la vreun restaurant. Pe lângă *mine,* el n-a insistat niciodată să rămân până târziu la masa lui.

Nu am contrazis-o. Simţeam laudanumul cum începea să acţioneze asupra durerii care îmi pulsa în cap. Medicaţia îmi dădea straniul sentiment că tresalt, ca şi când masa şi scaunele din sufragerie ar fi fost o barcă mică legată în urma unei corăbii mari.

– Ai avut o zi plăcută, discutând cu el? a insistat Caroline.

Purta un capot roşu de mătase, niţel cam flamboaiant pentru a fi de cel mai bun gust. Florile aurii brodate pe el păreau să vibreze şi să-mi pulseze în faţa ochilor.

– Cred că Dickens m-a ameninţat cu moartea în după-amiaza asta, dacă nu-i ascult ordinele, am spus. Că mă omoară ca pe un câine neascultător.

– Wilkie!

Groaza ei era reală şi s-a făcut albă la faţă în lumina palidă a lămpii.

Am râs forţat.

– Nu contează, scumpa mea. Nu s-a întâmplat nimic de felul

acesta, desigur. E doar un alt exemplu al înclinaţiei lui Wilkie Collins pentru hiperbolă. Am făcut o plimbare minunată şi am stat la poveşti după-masă, şi-am purtat o conversaţie şi mai plăcută la lunga cină de după, urmată de brandy şi trabucuri. John Forster şi noua lui soţie erau acolo.

– O, omul ăla plictisitor.

– Da.

Mi-am scos ochelarii şi mi-am masat tâmplele.

– Ar trebui să merg la culcare.

– Sărmanul de tine, a făcut Caroline. Te-ar ajuta să-ţi masez muşchii?

– Da, am spus. Cred că ar ajuta.

Nu ştiu de unde a învăţat Caroline G. arta masajului muscular. N-am întrebat-o niciodată. Cum e cazul unei bune părţi din viaţa ei de dinainte să o întâlnesc eu, în urmă cu zece ani, şi asta rămâne un mister.

Însă plăcerea şi relaxarea pe care mi le ofereau mâinile ei nu erau deloc un mister.

După vreo jumătate de oră, în dormitorul meu, când a terminat, mi-a şoptit:

– Să rămân în noaptea asta, dragul meu?

– Nu acum, iubire. Guta nu m-a lăsat prea tare – pe măsură ce plăcerea se retrage, durerea revine în valuri, cum ştii – şi am mult de lucru mâine dimineaţă devreme.

Caroline a încuviinţat, m-a sărutat pe obraz, a luat lumânarea de pe scrin şi a coborât la parter.

M-am gândit să scriu atunci, să lucrez toată noaptea cum făcusem atât de des la *Femeia în alb* şi cărţile mai vechi, dar un zgomot slab care venea de pe palierul de la primul etaj, de dincolo de uşa dormitorului meu, m-a convins să rămân unde mă aflam. Femeia cu piele verde şi dinţi de fildeş era tot mai îndrăzneaţă. Luni la rândul după ce ne mutaserăm acolo îşi limitase plimbările la scara abruptă şi întunecată a servitorilor, dar acum îi auzeam des picioarele goale pe covorul şi lemnul palierului, după miezul nopţii.

Şi sunetul putea să vină din biroul meu. Asta ar fi fost mai rău, să intru acolo pe întuneric şi să-l văd *pe el* scriind în locul meu la lumina lunii.

Am rămas în dormitor şi am mers spre geam, depărtând încet draperiile.

Aproape de stâlpul felinarului de la colţ tândălea un băiat în

zdrenţe. Şedea cu spatele sprijinit de un tomberon de gunoi, probabil dormind. Sau poate uitându-se în sus spre geamul meu. Avea ochii în umbră.

Am tras draperiile şi m-am întors în pat. Uneori, laudanumul mă ţine treaz toată noaptea; alteori, mă poartă în vise puternice.

Alunecam înspre somn, alungându-i pe Charles Dickens şi fantoma lui Drood din gânduri, când nările mi s-au umplut cu un miros gros şi aproape revoltător – de carne putredă, poate – şi imagini cu muşcate stacojii – legături, mormane şi aranjamente funerare somptuoase – mi-au pulsat îndărătul pleoapelor asemenea sângelui care ţâşneşte.

– Dumnezeule, am spus cu voce tare, ridicându-mă în capul oaselor în întuneric, plin de-o convingere atât de totală, încât era un soi de clarviziune. Charles Dickens îl va ucide pe Edmond Dickenson.

10

A doua zi dimineaţă, după ce mi-am luat notiţe cu privire la conversaţia cu Dickens, am mâncat un mic dejun târziu şi singur la club. Aveam nevoie de timp de gândire.

Dickens mă chestionase de mai multe ori cu o zi în urmă dacă îl cred, dar adevărul era că nu-l credeam. Cel puţin nu complet. Nu eram sigur dacă întâlnise vreodată pe cineva pe nume Drood acolo jos, în canalele şi labirinturile de sub Londra. Văzusem cu ochii mei gondola şi pe cei doi oameni ciudaţi din ea, Venus şi Mercur, cum îi numise Dickens, aşa încât asta era ceva sigur cu care puteam începe.

Sau îi văzusem? Îmi *aminteam* barca sosind şi pe Dickens urcând la bordul ei şi dispărând după colţ, una dintre siluetele mascate mânuind prăjina în faţă şi cealaltă mânuind cârma din spate… sau nu? Eram istovit şi speriat şi, totodată, somnoros. Luasem doze suplimentare de medicament înainte să mă alătur lui Dickens în noaptea aceea şi apoi băusem mai mult vin decât beam de obicei la cină. Întreaga experienţă din seara aceea, chiar *dinainte* să coborâm prin criptă ca să-l găsim pe chinezul Lazaree, lordul opiului, totul părea ireal, ca într-un vis.

Cum rămânea însă cu povestea biografică a domnului Drood, spusă de Dickens?

Ce era cu ea? Imaginaţia lui Charles Dickens putea născoci o

mie de asemenea poveşti în doar câteva secunde. De fapt, povestea copilăriei lui Drood, tatăl englez, mama mahomedană ucisă… totul suna inventat la un nivel mult sub puterile creative ale lui Charles Dickens.

Dar, cât se poate de ciudat, partea poveştii privitoare la abilităţile lui Drood în arta hipnotismului şi Influenţei Magnetice era cea care mă făcea să-mi doresc a crede grosul poveştii Inimitabilului.

Explica totodată de ce Dickens, îngrozit acum de mersul cu trenul şi chiar cu trăsura, ar veni la Londra de la Gad's Hill cel puţin o dată pe săptămână.

Era un învăţăcel… sau poate „acolit” era un cuvânt mai bun… al Maestrului Hipnotizator pe nume Drood.

Cum ştiusem încă dinainte ca el să fi încercat (şi eşuat) să mă hipnotizeze la scurt timp după Staplehurst, fascinaţia lui Dickens pentru mesmerism era veche de treizeci de ani, răstimp în care scriitorul era cunoscut pretutindeni în principal după primul său pseudonim, acela de „Boz”. Toată Anglia manifesta interes pentru mesmerism în vremurile acelea: fenomenul fusese importat din Franţa, unde un „băiat magnetic” părea în stare să citească timpul pe ceasurile oamenilor, ca şi bileţelele acestora într-o transă hipnotică, având capul şi ochii bine legaţi. Nu-l cunoşteam pe Dickens pe atunci, desigur, dar el îmi spusese nu o singură dată că participase la toate demonstraţiile de hipnoză de care auzise în Londra. Însă profesorul menţionat de Dickens, un anumit John Elliotson de la University College Hospital, era cel care îl impresionase cel mai tare pe tânărul Boz.

În 1838, Elliotson şi-a folosit Influenţa Magnetică pentru a-şi introduce subiecţii – unii dintre ei pacienţi de la spitalul său din Londra – într-o transă mult mai adâncă decât puteau atinge majoritatea hipnotizatorilor. Din profunzimile acelor transe, bărbaţii şi femeile, băieţii şi fetele, nu doar că făceau paşi mari spre vindecarea afecţiunilor cronice, ci puteau fi totodată în stări profetice şi chiar de clarviziune. Surorile Okey, ambele epileptice, nu doar că şi-au lăsat scaunele cu rotile pentru a cânta şi a dansa pe când se aflau sub hipnoza profesorului Elliotson, ci au oferit totodată dovezi puternice de clarviziune dincolo de ceea ce tânărul Dickens fusese convins că fusese o stare controlată. Charles era, cu alte cuvinte, un convertit.

Pentru un om fără vreo reală convingere religioasă, Dickens a

devenit un adevărat credincios în magnetismul animalic şi în puterile mesmerice care controlează această energie. Trebuie să ţineţi minte, Dragi Cititori, care era contextul vremurilor noastre: ştiinţa făcea progrese uriaşe întru înţelegerea energiilor şi fluidelor întrepătrunse şi subsidiare precum magnetismul şi electricitatea. Fluxul şi controlul fluidului mesmeric comun tuturor fiinţelor vii, dar mai cu seamă minţii şi corpului omenesc, i se păreau lui Dickens a fi la fel de ştiinţifice şi la fel de demonstrabile ca realizările epocale ale lui Faraday atunci când generase electricitate cu ajutorul unui magnet.

Anul următor, 1839, când Elliotson a renunţat la poziţia sa de profesor de practicile şi principiile medicinei la University College – din pricina presiunii, toată lumea înţelegea, cauzate de natura senzaţională a demonstraţiilor lui mesmerice – Dickens l-a susţinut pe doctor în public, i-a împrumutat bani în particular, a aranjat ca Elliotson să îngrijească de părinţii autorului şi de alţi membri ai familiei sale şi – câţiva ani mai târziu – a încercat să-l ajute pe doctorul zăpăcit şi deznădăjduit atunci când acesta a căpătat apucături suicidare.

Dickens nu a îngăduit niciodată să fie hipnotizat, desigur. Oricine credea că Charles Dickens ar putea renunţa în felul acesta la controlul de sine în favoarea altei persoane, fie şi pentru scurt timp, nu-l cunoştea pe Charles Dickens. Tânărul Boz, care curând avea să devină maturul Inimitabil, a fost cel care căuta cu fiece ocazie să capete control asupra altor oameni. Mesmerismul a devenit doar una dintre uneltele pe care le folosea, însă era una care avea să-l intereseze pentru tot restul vieţii.

Nu s-a scurs mult timp, desigur, până când Dickens a început să încerce propriile experimente şi terapii mesmerice. Pe când vizita America în 1842, Dickens le-a spus prietenilor lui de acolo că o hipnotiza regulat pe Catherine pentru a o vindeca de migrene şi insomnie. (Câţiva ani mai târziu, mi-a spus că folosea magnetismul animalic pentru a alina o gamă mult mai largă de ceea ce el numea „simptome istericale” manifestate de nefericita lui soţie. Mi-a mărturisit şi că prima dată când îşi hipnotizase nevasta o făcuse neintenţionat; pe când discuta despre Influenţa Magnetică cu nişte prieteni americani cărora „le ţinea un discurs destul de înflăcărat”, descriind gesturi cu mâna în jurul capetelor ascultătorilor şi netezindu-le sprâncenele doar pentru a demonstra procedurile specifice pe care el însuşi le

văzuse în demonstraţiile experţilor, o hipnotizase pe nepusă masă pe Catherine, aruncând-o în braţele unei crize de isterie. Făcuse noi gesturi din mâini ca să o scoată din transă, dar asta nu reuşise decât să o adâncească şi mai tare. A doua zi seara se folosise iarăşi de Catherine ca subiect în faţa prietenilor şi, la scurt timp după aceea, începuse încercarea de a o vindeca de „simptomele isterice”. După Catherine continuase să-şi aplice tot mai puternicele sale abilităţi hipnotice asupra unui cerc mic de rude şi prieteni.

Însă cu Madame de la Rue s-a întâmplat ca Influenţa Magnetică a lui Dickens să genereze probleme.

Madame Augusta de la Rue era soţia de naţionalitate engleză a bancherului elveţian prin naştere Emile de la Rue, director al filialei genoveze a băncii ale cărei baze le pusese bunicul lui. Pentru o scurtă perioadă, începând din octombrie 1844, anul în care Dickens o adusese pe Catherine la Genova pentru ca el să poată scrie acolo toată toamna şi iarna, soţii Dickens şi soţii de la Rue au fost vecini şi s-au frecventat des în restrânsul cerc de expatriaţi ai societăţii genoveze.

Augusta de la Rue suferea de simptome ale neliniştii paralizante, printre care insomnie, ticuri nervoase, spasme faciale şi atacuri de panică atât de grave, încât o făceau literalmente praf pe femeie.

Oamenii dintr-o epocă mai puţin sofisticată decât a noastră ar fi putut crede că femeia era posedată de demoni.

Dickens a venit cu propunerea să-şi folosească abilităţile mesmerice pentru a o ajuta pe Madame de la Rue, iar lui Emile, soţul doamnei, i s-a părut o idee minunată. „Bucuros şi pregătit să vin la dumneata”, o anunţa Dickens într-un mesaj, iar în următoarele trei luni, din noiembrie până în decembrie 1844 şi ianuarie 1845, autorul a stat cu ea de mai multe ori pe zi. Soţul ei a fost prezent la câteva dintre aceste şedinţe. (Emile a încercat cu dârzenie să înveţe artele mesmerice de la Dickens, astfel încât să îşi poată ajuta soţia singur, dar, vai, Emile de la Rue nu avea pic de talent pentru Influenţa Magnetică.)

Elementul central al misterului maladiei lui Madame de la Rue era prezenţa unei Fantome care îi bântuia visele şi era, într-un fel, sursa bolii ei. „Este absolut esenţial”, l-a instruit Dickens pe Emile de la Rue, „ca această Fantomă spre care se îndreaptă şi în jurul căreia se învârt gândurile ei, paralizând-o, nu trebuie *să îşi recapete puterea.”*

Pentru a împiedica să se întâmple asta, Dickens a început să răspundă la chemări din partea soţilor de la Rue fie zi, fie noapte. Uneori Dickens o lăsa pe Catherine singură în patul lor rece din Genova şi mergea degrabă la căpătâiul lui Madame de la Rue, la ora patru noaptea, pentru a-şi ajuta sărmana pacientă.

Încet, spasmele, ticurile, contorsiunile şi nopţile nedormite ale lui Madame de la Rue au început să scadă. Şi totuşi, Dickens continua să o hipnotizeze zilnic, pentru a-i pune mai multe întrebări despre Fantomă. Pentru cei care asistau la şedinţele de hipnoză din salonul conacului de la Rue, acestea le aminteau foarte tare de şedinţele de spiritism, cu Madame de la Rue – aflată adânc în transă – vorbind despre spirite întunecate şi luminoase învârtindu-se în jurul ei într-un loc îndepărtat. Şi Fantoma încerca mereu să o aducă sub controlul ei, în vreme ce Dickens se străduia din răsputeri să o elibereze pe Madame de la Rue de influenţa malefică a creaturii.

Când Dickens şi Catherine au părăsit Genova la sfârşitul lui ianuarie pentru a-şi continua călătoriile la Roma şi Neapole, Emile a continuat să-i trimită autorului rapoarte zilnice cu privire la starea soţiei sale. Dickens i-a scris înapoi că era esenţial ca soţii de la Rue să i se alăture la Roma nu mai târziu de finele lui februarie, iar Emile de la Rue şi soţia au făcut aranjamente să călătorească acolo mai devreme.

Catherine nu ştia că soţul ei avea de gând să o readucă alături de el pe Madame de la Rue. Nu ştia nici că Dickens făcuse un aranjament privat cu „pacienta” sa: avea să se concentreze pentru o oră întreagă asupra hipnotizării ei, în gând, începând cu ora unsprezece dimineaţa, zilnic. Madame de la Rue, de la distanţă, se concentra să primească emisia Influenţei Magnetice a lui Dickens, atunci când acesta îndrepta spre ea „Raza sa Vizuală”.

Călătoreau cu trăsura – Catherine mergea deasupra pentru a lua aer, el înăuntru – când s-a făcut ora unsprezece dimineaţa şi Dickens a început să se concentreze asupra pacientei lui de la distanţă. Nici n-a început bine să-şi imagineze gesturile sale hipnotice şi să direcţioneze fluidul magnetic, când a auzit bufnetul surd produs de Catherine care căzuse de pe capră. Catherine, deşi nu avea idee că Dickens trimitea influenţe magnetice prin aer spre Genova, intrase totuşi într-o violentă transă hipnotică sus, pe capra trăsurii, pleoapele ei zbătându-se într-un fel convulsiv.

Pe când soţii Dickens se aşezau la Roma, separarea pacientei de Doctorul ei Magnetic dusese la serioase regresii. Emile scria că Fantoma dădea semne de reapariţie şi de preluare a controlului asupra Augustei. „De la distanţă nu pot să o resping sau să o ţin în frâu”, a răspuns Dickens în scris. „Aplicând puterea Magnetică şi fiind aproape de ea şi cu ea, cred că pot face Fantoma ţăndări ca o Sticlă.”

Soţii de la Rue şi-au făcut apariţia la Roma la scurt timp după soţii Dickens – spre marea mirare a Catherinei – şi Dickens a reluat şedinţele zilnice, magnetizând-o acum, scria el, „sub măslini, uneori în podgorii, alteori în trăsură, în timpul mersului, iar alteori la hanuri de pe marginea drumului, în timpul pauzei de la mijlocul zilei”.

În această perioadă s-a întâmplat ca Dickens să-i comunice lui Emile că Madame de la Rue manifesta simptome neliniştitoare. „Era strânsă într-un ghem imposibil, de un tic al creierului, şi am ştiut unde-i era capul doar urmărind rădăcinile părului ei lung.”

În acest punct, Catherine (care rămăsese iarăşi însărcinată, la finele lui ianuarie, cam pe când i s-a alăturat lui Dickens la urcarea muntelui Vezuviu, întrucât acesta era în plină erupţie) i-a dat de ştire soţului ei că o deranjează aparenta necuviinţă a relaţiei lui cu Augusta.

Dickens, cum făcea întotdeauna când era acuzat de ceva, s-a înfuriat şi s-a răstit la Catherine că acuzaţiile ei erau absurde, ba chiar obscene, şi că era evident pentru oricine, implicat sau nu, că motivele sale erau absolut grija pură a unui doctor în magnetism mesmeric faţă de unul dintre cei mai nefericiţi pacienţi ai săi. Dickens a strigat, a dojenit-o pe Catherine şi a ameninţat că va pleca din Roma fără ea.

Cu toate acestea, o soţie însărcinată în trei luni – mai ales una care stă ferm pe poziţie ca Marele Zid Chinezesc – este greu de clintit.

Pentru prima dată, Catherine dăduse glas supărării sale stârnite de una dintre obsesiile şi flirturile lui Dickens şi, tot pentru prima şi singura dată, el cedase. El le-a explicat soţilor de la Rue că soţia sa era deranjată de cât timp petrecea el cu pacienta sa, dar şi-a cerut totodată mii de scuze pentru atitudinea Catherinei, numind-o hipersensibilă cu propriile-i nevoi şi insensibilă la nevoile celorlalţi.

Şi Dickens n-a uitat şi nici n-a iertat vreodată această insultă la adresa onoarei sale. După ani, cu puţin înainte să o gonească

pe Catherine din casă în urma incidentului cu brăţara pentru Ellen Ternan, a adus vorba de ceea ce el a numit gelozia ei iraţională din urmă cu paisprezece ani şi de efectul pe care o atare insultă îl avusese asupra lui. „Orice te-a făcut nefericită în perioada aceea la Genova nu avea niciun alt început, mijloc sau sfârşit decât ceea ce te-a făcut mândră şi onorată în viaţa casnică şi ţi-a dat un statut mai bun ca orice rang, şi te-a înconjurat cu multe lucruri care stârnesc invidia”, s-a oţărât el la ea.

Ea considerase relaţia lui cu sărmana şi chinuita Madame de la Rue ca pe ceva suspect. Dickens i-a reproşat peste ani că ea ar fi trebuit să *ştie* – dacă ar fi fost o soţie bună şi sinceră, *ar fi ştiut* – că ajutorul pe care el îl dădea bietei femei era cea mai pură expresie a propriei sale creativităţi şi generozităţi înnăscute. Abilitatea lui de a-i hipnotiza pe alţii, precum abilitatea lui de a scrie romane minunate, era parte din frontispiciul caracterului său, darul său cel mai de preţ.

Dar acum, Dickens, maestrul minor al Influenţei Magnetice, îl întâlnise pe Maestrul suprem.

În timp ce îmi terminam micul dejun la club şi îmi împătuream ziarul, lăsam şervetul pe scaun, îmi găseam pălăria şi bastonul şi mă îndreptam spre uşă, nu aveam absolut nicio îndoială că Dickens făcea drumuri la Londra în fiecare săptămână, mergând cu trenul care îl făcea să transpire de spaimă, ca să înveţe mai multe despre mesmerism de la *cineva.*

Şi părea logic ca acel cineva să se cheme Drood.

– Ei, domnule Collins. Ce plăcută coincidenţă, a zis o voce răstită în spatele meu pe când mergeam pe Chancery Lane către Lincoln’s Inn Court.

– Domnule Field, am spus, întorcându-mă pe jumătate şi încuviinţând din cap, dar fără a mă opri şi omiţând intenţionat particula „inspector” din faţa numelui lui.

Omul fie n-a observat omisiunea, fie s-a prefăcut că nu o observă.

– Ce zi minunată de toamnă, nu-i aşa, domnule Collins?

– Aşa-i.

– Şi ieri a fost o zi plăcută. V-a priit ieşirea la Chatham şi Gad’s Hill?

Am lovit de două ori cu bastonul în caldarâm.

– Sunt urmărit cumva, *domnule* Field? Credeam că ai pus un băiat să aştepte la Melcombe Place colţ cu Dorset Square pentru

orice mesaj mi-aş dori să îţi transmit.

– O, aşa este, domnule Collins, a zis Field, răspunzând doar la a doua mea întrebare. Tânărul Gooseberry este acolo şi acum, aşteptând răbdător. Îşi permite să aibă răbdare, dat fiind că eu îl plătesc ca să aştepte. Profesiunea mea nu permite o atare răbdare fără grave penalizări. Timpul, cum se spune, costă bani.

Am trecut prin Lincoln's Inn Fields. John Forster locuise acolo în mulţii lui ani de burlăcie şi eu mă întrebam mereu dacă era o simplă coincidenţă faptul că Dickens dăduse infamului avocat Tulkinghorn, în *Casa umbrelor,* vechea adresă a lui Forster.

După ce am străbătut Fields şi am ajuns pe Oxford Street, ne-am oprit amândoi la bordură, aşteptând să treacă nişte căruţe cu bere. Apoi a trebuit să aşteptăm o coloană de trăsuri. Field şi-a scos ceasul din buzunarul vestei şi l-a cercetat.

– Unsprezece douăzeci şi cinci, a spus. Domnişoara R. ar trebui să fie la periferia Londrei de-acum, în drum înapoi spre Yarmouth.

Am strâns bastonul ca şi când ar fi fost o bâtă.

– Ai deci oameni care ne urmăresc pe toţi, am spus cu dinţii încleştaţi. Dacă îţi plăteşti agenţii să facă asta, inspectore, atunci îţi iroseşti deopotrivă timpul *şi* banii.

– Sunt de acord, a spus Field. De aceea informaţiile dumneavoastră ne vor scuti pe amândoi de irosirea timpului, domnule Collins.

– Dacă ai pus să fiu urmărit ieri, am zis, atunci ştii deja tot ce ştiu şi eu.

Field a râs.

– Vă pot spune ruta pe care dumneavoastră şi domnul Dickens aţi urmat-o la plimbarea de la ora trei, domnule Collins. Dar nu îmi pot da seama nici măcar de direcţia discuţiei dumneavoastră, deşi ştiu că aţi vorbit amândoi – sau mai degrabă, domnul Dickens a vorbit – cea mai mare parte din drumul de întoarcere de la Cooling Marsh.

Recunosc că o roşeaţă de furie adevărată mi s-a furişat de la guler spre obraji, auzind asta. Nu-mi aminteam să fi văzut vreun pieton în timpul plimbării cu Dickens. Şi totuşi, un nemernic se ţinuse aproape tot timpul după noi. Mă simţeam vinovat şi expus, chiar dacă eu şi Dickens nu făcuserăm absolut nimic îngrozitor decât să ne plimbăm într-o după-amiază ca doi oameni normali. Şi de unde ştia Field că Martha plecase cu trenul de unsprezece şi un sfert, cu doar zece minute înainte ca infernalul

inspector să-mi fi anunţat asta? Dăduse oare fuga-fuguţa vreun agent de-al lui de la gara Charing Cross să-şi informeze superiorul băgăreţ şi şantajist de acest fapt vital? Îi făceau agenţii semne chiar în clipa aceea de pe cine ştie ce alee în direcţia Gray's Inn sau Seven Dials? Furia a continuat să crească până ce mi-am simţit inima bubuind sub cămaşa scrobită.

– Vrei să-mi spui încotro mă îndrept *acum,* inspectore? am întrebat furios, întorcându-mă la stânga şi pornind cu paşi mari spre vest, pe Oxford Street.

– Îmi închipui că vă îndreptaţi spre British Museum, domnule Collins, unde să petreceţi un timp poate în sala de lectură, dar cel mai probabil să studiaţi scrierile lui Layard şi Rich despre oraşul antic Ninive şi colecţia etnografică din Egipt.

M-am oprit. Mi se ridicase părul pe ceafă.

– Muzeul este închis astăzi, am spus.

– Da, a zis inspectorul Field, dar prietenul dumneavoastră, domnul Reed, va aştepta să vă deschidă uşa laterală şi să vă dea un bilet de Vizitator Special.

Făcând un pas spre sexagenarul scorţos, am spus încet, dar foarte ferm:

– Faci o greşeală, domnule.

– Da?

– Da.

Am strâns capătul bastonului până când mi-am imaginat că pot simţi alama îndoindu-se.

– Şantajul dumitale nu va merge cu mine, domnule Field. Nu sunt un om care are multe de ascuns. Nici de prieteni şi familie şi nici de publicul cititor.

Field a ridicat ambele mâini, prefăcându-se şocat de această sugestie.

– Dar sigur că nu, domnule Collins! Sigur că nu! Şi cuvântul acela… şantaj… e departe de orice s-ar putea întâmpla între doi gentlemeni ca noi doi. Explorăm doar zone de interes comun. Când vine vorba să vă ajut să evitaţi potenţiale dificultăţi, sunt servul dumneavoastră prea umil, domnule. Într-adevăr, aceasta este profesia mea. Un detectiv foloseşte informaţii pentru a-i ajuta pe oameni, niciodată pentru a le face rău.

– Mă îndoiesc că l-ai putea convinge pe Charles Dickens de asta, am zis. Mai ales dacă ar fi să descopere că încă ai oameni care îl urmăresc.

Field a clătinat din cap aproape cu tristeţe.

– Scopul meu este *tocmai* să-l ajut şi să-l protejez pe domnul Dickens. Nu are idee de pericolul în care se află din cauza relaţiei sale cu acest diavol care îşi zice Drood.

– Din ce îmi spune domnul Dickens, am rostit, Drood cel pe care l-a întâlnit el e mai mult o persoană greşit înţeleasă decât un diavol.

– Chiar aşa, a murmurat Field. Domnule Collins, sunteţi tânăr. Relativ tânăr, cel puţin. Mai tânăr decât domnul Dickens sau decât mine însumi. Dar vă amintiţi ce soartă a avut lordul Lucan?

M-am oprit lângă un felinar şi am lovit pietrele pavajului cu bastonul.

– Lordul Lucan? Parlamentarul radical care a fost găsit asasinat cu ani în urmă?

– Asasinat în mod oribil, a aprobat inspectorul Field. I-a fost smulsă inima din piept pe când stătea singur la moşia sa – Wiseton, se numea – din Hertforshire, aproape de Stevenage. Asta era în 1848. Lordul Lucan era prieten al cunoştinţei dumneavoastră literare şi vechiul prieten al domnului Dickens Edward Bulwer-Lytton, lord Lytton, şi moşia lui se afla la doar cinci kilometri de castelul Knebworth al lordului Lytton.

– Am fost acolo de mai multe ori, am spus. La Knebworth, adică. Dar ce legătură ar putea avea crima aceasta veche cu ceea ce discutăm noi, inspectore?

Field şi-a trecut arătătorul cel gros de-a lungul nasului.

– Lordul Lucan, înainte să primească acest titlu în urma morţii fratelui său mai mare, era un anume John Frederick Forsyte… mai degrabă oaia neagră a nobilei sale familii, chiar dacă obţinuse o diplomă în inginerie şi publicase în regie proprie mai multe cărţi inspirate de călătoriile sale. Existau zvonuri cum că, în tinereţe, Lucan se căsătorise cu o mahomedană în timpul îndelungii sale şederi în Egipt… şi că poate chiar avusese un copil sau doi pe când se afla acolo. Teribila asasinare a lordului Lucan s-a petrecut cu mai puţin de un an după ce omul care îşi zice Drood a apărut prima dată la docurile noastre din Londra, în 1845.

Am făcut ochii mari la bătrânul detectiv.

– Aşa că vedeţi, domnule Collins, a zis Field, este cât se poate de posibil ca dumneavoastră şi cu mine să ne fim de mare ajutor unul altuia, dacă ne-am împărtăşi toate informaţiile pe care le avem. Cred că prietenul dumneavoastră, domnul Dickens, se găseşte în mare pericol. Mai mult, *ştiu* că domnul Dickens se află

în pericol dacă se vede în continuare cu acest diavol pe nume Drood. Fac apel la simţul dumneavoastră de răspundere în calitate de prieten al marelui autor ca să mă ajutaţi să-l protejez.

Mi-am mângâiat barba un moment prelung. În cele din urmă, am spus:

– Inspectore Field, ce vrei de la mine?

– Numai informaţii care ne-ar permite să-l apărăm mai bine pe prietenul dumneavoastră şi să-l capturăm pe diavol, a răspuns.

– Cu alte cuvinte, vrei să continui să-l spionez pe Charles Dickens şi să-ţi raportez tot ce-mi spune despre acest Drood.

Bătrânul detectiv a continuat să se uite fix la mine cu ochii aceia pătrunzători. Dacă nu aş fi fost atent să-i văd înclinarea din cap, nici nu aş fi observat-o, atât a fost de imperceptibilă.

– Mai este ceva? am întrebat.

– Dacă l-aţi putea convinge pe domnul Dickens că tovărăşia dumneavoastră ar fi necesară la o altă expediţie nocturnă în Oraşul Subteran, tot drumul până la bârlogul lui Drood, asta ne-ar fi de mare ajutor, a zis Field.

– Aşa încât să-ţi pot arăta personal drumul atunci când vine timpul să îl capturezi pe individ, am spus.

– Da.

A fost rândul meu să înclin din cap.

– E lucru greu, inspectore, să devii turnătorul celui mai apropiat prieten al tău – mai ales când acel prieten are temperamentul şi poziţia de putere ale domnului Charles Dickens. M-ar putea distruge, profesional şi personal…

– Dar faceţi asta în cel mai bun interes al său… a început inspectorul.

– De asta m-ai convins, l-am întrerupt. Şi poate într-o bună zi Dickens va vedea lucrurile în felul acesta. El este însă un om al sentimentelor puternice, inspectore. Chiar dacă… spionajul meu… ar fi să-i salveze viaţa, este foarte posibil să nu mă ierte niciodată. Să-ncerce chiar să mă aducă la ruină.

Detectivul a continuat să mă privească îndeaproape.

– Vreau doar să înţelegi riscul pe care mi-l asum, am spus. Şi de ce un asemenea risc îmi impune să cer două lucruri de la dumneata.

Dacă bătrânul a zâmbit, surâsul a apărut şi a dispărut prea repede pentru a fi observat de ochiul omenesc.

– Desigur, domnule Collins, a spus pe un ton mătăsos. Aceasta este, cum spuneam, o tranzacţie între doi gentlemeni.

Pot să ştiu natura celor două solicitări ale dumneavoastră?

– Inspectore, aţi citit din întâmplare romanul *Casa umbrelor* scris de Dickens?

Bătrânul a scos un hârâit. Pentru o secundă, am crezut că va scuipa pe trotuar.

– M-am… uitat prin el… domnule Collins. În treacăt.

– Dar eşti conştient, inspectore, că mulţi oameni cred că dumneata eşti sursa de inspiraţie pentru personajul inspectorului Bucket din acel roman?

Field a încuviinţat într-un fel posac şi n-a spus nimic.

– Nu te mulţumeşte descrierea? am întrebat.

– Am crezut că personajul numit Bucket era o caricatură şi o parodie a comportamentului, procedurii şi a decorului poliţienesc standard, a mârâit bătrânul detectiv.

– Chiar şi aşa, am zis, romanul lui Dickens – pe care eu l-am găsit destul de mohorât şi nedigerabil până la un punct, mai ales în privinţa naratoarei enervant de dulceagă pe nume Esther Summerson, a părut totuşi să prindă viaţă în penultimele capitole, când inspectorul nostru Bucket a preluat controlul cazului de omucidere care îl privea pe avocatul Tulkinghorn, la fel ca şi în secvenţele în care acesta o urmărea, fără noroc, dar într-un fel emoţionant, pe lady Dedlock, adevărata mamă a lui Esther, care era gata să moară în faţa locului de îngropăciune orăşenesc.

– Ce vreţi să spuneţi, domnule? a întrebat Field.

– Vreau să spun, inspectore, că în calitatea mea de romancier profesionist, văd potenţialul de interes real al unei cărţi care are ca protagonist şi personaj central un detectiv particular sau de la Scotland Yard nu foarte diferit de inspectorul Bucket, doar că… desigur… mai inteligent, mai pătrunzător, mai educat, mai chipeş şi cu mai multă etică. Cu alte cuvinte, inspectore Field, un personaj fictiv nu foarte diferit de dumneata.

Bătrânul a strâns din ochi la mine. Arătătorul său grosolan se odihnea alături de urechea sa ca şi când i-ar fi ascultat din nou sfaturile şoptite.

– Sunteţi prea bun, domnule Collins, a zis el într-un final. Mult prea bun. Şi totuşi, poate, într-un fel modest, v-aş putea fi de ajutor să vă documentaţi pentru un asemenea personaj şi un asemenea roman? Să vă ofer sfaturi, poate, cu privire la metodele de investigaţie corecte şi la procedurile poliţieneşti, ca să evitaţi genul caricatural prezentat în romanul domnului

Dickens?

Am surâs şi mi-am potrivit ochelarii.

– Mai mult decât atât, inspectore. Mi-ar fi de mare ajutor dacă aş avea acces la… cum le numiţi voi… dosarele voastre criminalistice. Presupun că ţineţi aşa ceva, oricât de oribile ar fi ele?

– Într-adevăr, le ţinem, domnule, a admis Field. Şi într-adevăr ar fi de-un inestimabil ajutor pentru un gentleman literat care doreşte să surprindă, cum se spune, verosimilitatea în scrierea unei atari opere. Acesta e o solicitare onorabilă şi sunt de acord cu ea fără nicio ezitare.

– Bun, am spus. Nici a doua mea condiţie nu ar trebui să ridice vreo problemă, deoarece sunt sigur că vei continua supravegherea la care vreau să am acces fie că îţi cer eu asta, fie că nu.

– Despre ce supraveghere vorbim, domnule?

– Vreau să ştiu tot ce puteţi afla dumneata şi agenţii dumitale despre actriţa Ellen Ternan. Unde se află. Locurile sale de reşedinţă – al ei şi al mamei ei – şi dacă Dickens plăteşte pentru ele. Cum îşi câştigă banii şi dacă fondurile acelea sunt suficiente ca să o susţină în condiţiile de care se bucură acum. Când vine şi când pleacă. Relaţia ei cu Charles Dickens. Totul.

Inspectorul Field aruncă spre mine aceeaşi căutătură neabătută şi uşor acuzatoare pe care – sunt sigur – o îndreptase spre o mie de răufăcători. Însă eu nu eram răufăcător – nu încă – şi nu m-am lăsat afectat de puterea privirii lui.

– Stranie cerinţă, domnule Collins, dacă nu vă deranjează să o spun, domnule. Doar dacă nu vă interesează *personal* domnişoara Ternan.

– Nu mă interesează deloc, inspectore. Te pot asigura de asta. Mai degrabă, sunt convins că domnişoara Ternan are legătură cu acest… mister… pe care dumneata şi cu mine încercăm să-l dezlegăm, la fel cum sunt convins că cele mai mari interese ale lui Charles Dickens s-ar putea să fi fost compromise de această femeie. Pentru a-mi proteja prietenul… şi poate pe mine însumi… am nevoie să înţeleg mai multe despre viaţa ei şi despre relaţia lor.

Field şi-a masat buza de jos cu degetul acela încovoiat şi gros.

– Credeţi, domnule Collins, că domnişoara Ternan ar putea fi complicea monstrului Drood? Un agent al lui?

Am râs.

– Inspectore, nu ştiu destule despre această femeie nici măcar ca să emit speculaţii. Motiv pentru care informaţii suplimentare despre ea, surorile ei, mama ei şi relaţia ei cu prietenul meu Dickens sunt esenţiale, dacă va fi să facem acest pact.

Field continua să-şi mângâie şi să îşi apese buza.

– Atunci, ne-am înţeles, inspectore? am întrebat.

– Cred că da, domnule Collins. Cred că ne-am înţeles chiar foarte bine. Sunt de acord cu condiţiile dumneavoastră şi sper să vă ofer toate informaţiile de trebuinţă.

Field a întins o mână plină de bătături.

I-am strâns-o.

Un minut mai târziu, reluându-mi plimbarea spre British Museum, Field grăbindu-se pe lângă mine, i-am comunicat tot ce-mi spusese Charles Dickens cu o zi înainte, în timpul plimbării până la Cooling Marsh şi înapoi.

11

Iarna a lovit din plin, scuturând frunzele din toţi copacii de lângă Gad's Hill Place în noiembrie, trimiţându-l pe Dickens din cabana lui de vară în biroul său aflat în partea din faţă a casei, cu şemineul ei din porţelan verde şi focul pârâitor, ucigând muşcatele stacojii din grădină şi trimiţând nori cenuşii joşi să lunece peste piatra cenuşie joasă a clădirilor şi străzilor din Londra unde locuiam eu.

Odată cu iarna au venit episoade mai crâncene de boală atât pentru Dickens, cât şi pentru mine. Scriitorul mai celebru a continuat să se lupte cu terorile sale provocate de accidentul de la Staplehurst şi cu oboseala constantă, cu durerile de rinichi care îl însoţeau din copilărie şi cu amorţeala părţii stângi a corpului cu care rămăsese de la „insolaţia” din Franţa, din septembrie. În mod clar, era ceva mult mai grav decât voia autorul să recunoască. Eu şi Dickens aveam acelaşi doctor – prietenul nostru comun Frank Beard – şi, deşi Beard discuta rareori despre ceilalţi pacienţi ai săi, simţeam o îngrijorare profundă.

Aveam şi eu problemele mele, între care se numărau guta reumatică şi durerea care o însoţea, episoade de leşin, dureri la încheieturi, o obezitate galopantă din cauza căreia eram eu

însumi dezgustat de mine, cu atât mai mult cu cât nu reuşeam să reduc dimensiunile meselor de care mă bucuram, flatulenţă, crampe, o gamă de alte deranjamente digestive şi teribile palpitaţii cardiace. Nimeni nu părea conştient de afecţiunile fizice ale lui Dickens, însă toată lumea părea să aibă cunoştinţă de ale mele. Un francez mi-a scris prin intermediul editorului meu pentru a-mi spune că „pariase zece sticle de şampanie că sunt încă în viaţă, împotriva credinţei tuturor” şi, dacă încă respiram, mă implora să-l informez de acest fapt.

În toamna aceea i-am scris mamei:

Iată că a dat „patruzeci” peste mine [împlinisem, de fapt, patruzeci şi unu în ianuarie trecut] – *părul cărunt se răreşte cu iuţeală… reumatismul şi guta-mi sunt duşmani cunoscuţi deja de ceva timp, propria-mi corpolenţă oribilă mă face gras şi greoi – toate semnele rele ale vârstei mijlocii îşi iţesc capul în mine.*

Şi totuşi, îi mărturiseam, nu mă simţeam bătrân. Nu aveam obiceiuri precise şi nicio prejudecată onorabilă.

Dragi Cititori, nu v-am spus încă nimic despre cea mai importantă femeie din viaţa mea.

Mama mea, Harriet Geddes Collins, l-a întâlnit pe tata, artistul William Collins, când aveau amândoi douăzeci şi cinci de ani. Şi mama se trăgea dintr-un şir lung de artişti; ea şi ambele ei surori desenau deseori şi una dintre surorile mamei intrase la şcoala Academiei Regale din Londra. Drumurile lui Harriet Geddes şi al lui William Collins s-au încrucişat prima oară la un bal organizat de unele cunoştinţe ale tatei, artişti şi ei, în cinstea iubitelor lor, s-au văzut apoi de mai multe ori în Londra zilelor lor, au confirmat în 1821 că niciunul nu cultiva alte legături şi s-au luat în căsătorie la Edinburgh, în 1822. Eu m-am născut după ceva mai mult de optsprezece luni, în 8 ianuarie 1824. Fratele meu, Charles, s-a născut în ianuarie 1828.

Unul dintre prietenii tatei era poetul Samuel Taylor Coleridge şi mi-amintesc clar ziua când eu eram doar un băieţel şi poetul a venit în casa noastră, l-a găsit pe tata plecat şi a rămas să i se plângă mamei din cauza tot mai puternicei sale dependenţe de opiu. Era prima dată când vedeam sau auzeam un om matur plângând – Coleridge suspina atât de tare, că nu putea respira – şi n-am să uit niciodată vorbele pe care i le-a spus mama în ziua aceea:

– Nu plânge, domnule Coleridge; dacă opiul chiar îţi face bine, şi e *musai* să îl fumaţi, de ce nu îl fumaţi pur şi simplu?

S-a întâmplat de multe ori în ultimii ani, pe când vărsăm şi eu lacrimi amare din cauza nevoii crescânde de acel drog, să aud în gând vocea mamei pe acel subiect.

Tata ajunsese acasă la scurt timp după ce Coleridge primise acest sfat şi mi-amintesc vocea spartă a poetului când a spus:

– Collins, nevasta ta e o femeie extrem de inteligentă!

Mama era o femeie inteligentă, dar tata era un mare artist şi un mare om. Am primit la botez numele mijlociu – Wilkie – datorită relaţiei sale cu onorabilul Sir David Wilkie, un vechi prieten al tatei din zilele lor de şcoală, care m-a ridicat în braţe la scurt timp după ce m-am născut, m-a privit în ochi şi a anunţat: „Vede.” (Asta a părut să mute povara, în termeni artistici, de pe umerii tatei pe ai mei, dar – cum vom vedea – n-a fost să fie aşa. Fratele meu mai mic, Charley, avea să moştenească talentul artistic şi să fie ales pentru acest rol.)

Tata a fost un mare om cu mari oameni ca prieteni. Când creşteam – un copil cu ochii mari, destul de gingaş, cu frunte bombată – am luat ca pe un dat faptul că soţii Wordsworth, Coleridge, Robert Southey şi Sir Walter Scott erau cunoştinţe apropiate ale familiei noastre şi ne vizitau casa. Tata nu doar că primise comenzi de la ei, dar petrecuse şi mult timp în compania unor personalităţi ilustre precum Sir Francis Chantrey, ducele de Newcastle, Sir Robert Peel, Sir Thomas Lawrence, Sir Thomas Heathcote, Sir Thomas Baring, Sir George Beaumont şi lordul Liverpool.

Sigur, e adevărat că cea mai mare parte a timpului pe care tata îl petrecea alături de personalităţi era în absenţa mamei. Sunt sigur că tata nu era *ruşinat* de mama şi categoric nici de mine sau Charles, dar prefera să-şi treacă timpul între marii oameni departe de căminul nostru. Scria totuşi acasă cu conştiinciozitate şi, deseori după ce enumera întâmplările emoţionante şi întâlnirile personale din zilele şi săptămânile cât stătea departe, alipea o anexă precum aceasta pe care am găsit-o când aranjam hârtiile mamei de curând:

Nu-mi pot reprima dorul de casă, cu toate că-mi petrec timpul într-un mod foarte plăcut, atât de plăcut cât îl pot face prietenii cei mai amabili, doamnele tinere şi vioaie şi toate desfătările vieţii.

Mă flatez spunându-mi că viaţa tihnită pe care o duc mă va mulţumi şi poate mă va face mai puternic şi, prin urmare, sunt hotărât să profit din plin de ea.

Şi chiar a profitat din plin de ea, cred, deşi, în ciuda multelor comenzi venite din partea unor oameni atât de celebri, venitul său era rareori consistent sau constant. Mama trăia însă în cumpătare şi se asigura că Charles şi cu mine făceam la fel, aşa că banii erau puşi deoparte.

Tata era un om extrem de religios. Jurase de mult să alunge din viaţa sa înclinaţiile spre indolenţă sau impietate şi nu accepta aşa ceva nici din partea soţiei sau copiilor săi. Unii spuneau că e aspru, ba chiar înfumurat, dar asta era nedrept. Într-o altă scrisoare adresată mamei şi trimisă dintr-un castel scoţian pe când eu şi Charley încă purtam pantaloni scurţi, tata scria:

Spune-le copiilor că singurul mod în care îşi pot servi părinţii este să îi asculte întru totul; zi-i lui Charley să găsească pasajul din Scriptură unde această datorie e subliniată cel mai puternic şi să mi-l trimită transcris.

Şi într-o altă scrisoare, adresată special fratelui meu şi mie, una pe care o deţin chiar eu şi pe care o recitesc deseori, William Collins şi-a arătat adevăratul spirit al fervorii sale religioase:

Ce mi-a scris mama voastră, în ultima ei scrisoare, despre voi amândoi, m-a bucurat foarte mult. Continuaţi să vă rugaţi lui Dumnezeu, prin Iisus Hristos, ca să vă ajute prin Sfântul Duh, să fiţi o binecuvântare pentru părinţii voştri; şi atunci trebuie să fiţi fericiţi.

Consecvent convingerilor sale, tata a devenit cunoscut pentru acuzările sale. Toleranţa lui pentru toleranţă era foarte scăzută.

Odată, când artistul John Linnell (care ne pictase mai multe portrete), vecinul nostru apropiat, a fost văzut lucrând duminica – îşi lega piersicul şi nectarinul de peretele său nordic – tata nu s-a limitat să-l ocărască pe Linnell, ci l-a şi pârât la un predicator congregaţional aflat în vizită. În acelaşi timp, tata era convins şi răspândea zvonuri cum că Linnell îşi înşelase la plată unul dintre grădinari, iar când Linnell l-a confruntat pe această temă, tata a strigat:

– Ce importanţă crezi că are dacă ai înşelat un om la plată sau nu, când comiţi neîncetat lucruri de zece ori mai rele?

Între acestea se numărau muncitul duminica şi faptul că devenise un eretic.

Eram cu tata când l-am întâlnit pe poetul William Blake pe Strand şi când Blake – o cunoştinţă – l-a salutat pe tata şi i-a întins mâna, iar părintele meu l-a ignorat intenţionat, întorcându-i poetului spatele şi ducându-mă de acolo înainte să pot vorbi. Blake, vedeţi voi, ducea o ulcică de bere neagră în mâna pe care n-o întindea în semn de prietenie.

Mai târziu, când aveam douăzeci şi ceva de ani şi scriam memoriile tatei după dispariţia lui, mi-am dat seama ce invidioşi au fost pe el mulţi dintre aşa-zişii mari artişti ai epocii. John Constable, de pildă, o veche cunoştinţă, primea doar câteva sute de lire pentru picturile lui înnorate şi mohorâte în anii când tata câştiga peste o mie de lire anual pe comenzi pentru ceea ce Constable numea dispreţuitor „peisaje frumuşele" şi „portrete plate, fără suflet, la modă". Când Constable nu găsea niciun client (în mare parte din pricina insistenţei sale de a picta opere atât de nepopulare precum *Lanul de grâu* în acelaşi timp în care tata simţea pulsul dorinţelor clienţilor şi Academiei pentru opere mai decorative), frustratul pictor de peisaje a scris următoarele într-o scrisoare dată publicităţii, spre marea furie a tatei: „Turner expune un tablou mare cu portul Dieppe… Calcotte, nimic, din ce aud… Collins, o scenă de coastă cu peşti, ca de obicei, şi un peisaj cu o balegă mare de vacă, cel puţin în ceea ce priveşte culoarea şi forma."

Am menţionat înainte că tata a hotărât, pe când eram încă destul de mici, că Charley, nu eu, avea să fie adevăratul moştenitor al talentelor şi carierei sale artistice, în ciuda celor spuse la naşterea mea de Sir David Wilkie, tizul meu. Tata l-a înscris pe Charley la o şcoală particulară de arte, a petrecut mult timp doar cu fratele meu în timpul lungilor noastre excursii în Europa – analizând picturi din catedrale şi muzee (deşi tata ura să intre în bisericile papistaşe) – şi l-a ajutat pe Charley să fie primit în prestigioasa Academie Regală.

Tata n-a vorbit niciodată cu mine despre viitorul meu sau despre cum îl voi trăi, în afară de o singură sugestie, când aveam treisprezece ani, că m-aş putea gândi să merg la Oxford în vederea intrării în rândul Bisericii.

La aceeaşi vârstă de treisprezece ani, în Roma, în timpul

uneia dintre lungile noastre şederi de familie în Europa, am trăit prima mea aventură amoroasă completă. Îmi amintesc relatându-i amănuntele lui Charles Dickens la fix şaptesprezece ani după aceea, în timpul următoarei mele vizite la Roma şi primul meu drum acolo în compania celebrului autor, şi Dickens s-a arătat atât de mulţumit de aventura mea timpurie stângace, încât mi-a spus mai târziu că i-o relatase şi cumnatei sale, Georgina Hogarth, scutind-o, a spus, doar de amănuntele legate de „cum a ajuns aventura la punctul culminant". A chicotit spunându-mi cum a roşit Georgina când el, Dickens, îi rezumase primul meu contact fizic complet, conchizând: „Tânărul nostru Willy a ieşit din treaba asta ca un Jupiter păgân."

În orice caz, chiar şi la treisprezece ani, nu aveam nicio intenţie să intru la Oxford ca să mă alătur Bisericii.

Se ştie că artiştii sunt oameni sensibili – cel puţin faţă de propriile lor sentimente – şi tânărul Charley era mai sensibil decât majoritatea. Nu este o exagerare să spun că era un copil melancolic, meditând mereu la una şi la alta, şi ambii mei părinţi – dar mai ales mama – au luat această constantă nefericire (vecină cu ursuzenia) ca pe un semn al geniului artistic. Îi displăceau totodată femeile şi fetele.

Mă întrerup aici, Dragi Cititori, pentru a vă cere îngăduinţa pentru ce urmează să spun. Dacă n-ar fi vorba despre nişte memorii destinate viitorului îndepărtat, nici n-aş aminti aceasta, dar – cum poate aţi intuit în textul de faţă – exista o tensiune profundă şi constantă între Charles Dickens şi ginerele său, Charles Collins, şi mă tem că această chestiune măruntă a aversiunii lui Charley faţă de femei (de nu era chiar misoginism) ar putea să fi avut un rol însemnat în prejudecata lui Dickens. Vedeţi voi, oricum va fi evoluat genul acesta de lucruri în timpul vostru îndepărtat, nu era ieşit din comun în epoca noastră ca tinerii să treacă prin lungi perioade când preferau compania băieţilor şi a bărbaţilor în defavoarea celei a femeilor. Date fiind educaţia limitată de care beneficiau femeile în timpul nostru şi totodată evidentele dificultăţi ale sexului frumos în dobândirea şi stăpânirea aspectelor mai dificile ale învăţării de-a lungul istoriei, era logic ca bărbaţii sensibili şi contemplativi să-şi concentreze energiile şi relaţiile spre alţi bărbaţi.

Îmi amintesc o dată când Charley avea în jur de cincisprezece ani şi eu am dat întâmplător peste câteva caiete de schiţe ale sale, lăsate la vedere în camera lui într-un fel necaracteristic (a

fost întotdeauna secretos şi ordonat), şi am glumit cu el despre faptul că toate siluetele schiţate în caietul lui de desen erau ale unor bărbaţi goi. Charley se făcuse roşu ca racul, dar spusese cu reală emoţie:

– Nu-mi place deloc să desenez femei, Willy. Ţie nu? Adică, sunt toate greoaie şi bălălăite, şi umflate, şi bulboase în locurile unde corpul omenesc *nu* ar trebui să fie. Mult mai mult îmi plac fesele plate şi ferme şi coapsele musculoase, şi burţile plate, şi piepturile masculine, mai mult decât absenţele acelea feminine scârboase şi protuberanţele lor cărnoase şi faldurile lălâie de piele.

Căutam să fac un comentariu hazliu demn de un gentleman sofisticat, în vârstă de nouăsprezece ani, ca mine, când Charley a continuat:

– Adică, Willy, nudurile de femei ale lui Michelangelo de pe tavanul Capelei Sixtine – chiar şi Eva – sunt toate de fapt picturi ale unor bărbaţi goi. Până şi marele Michelangelo dispreţuia femeile nude! Ce spui de asta, frate?

Am fost tentat să spun că fusesem şi eu în Roma în ziua aceea caniculară, cu ani în urmă, când tatăl nostru ne învăţase pe *amândoi* acest detaliu picant. M-am împotrivit însă tentaţiei. Tot ce am spus în după-amiaza aceea, în camera fratelui meu, în timp ce el strângea schiţele şi le depozita într-un sertar cu încuietoare, a fost:

– Acelea-s nişte desene foarte bune, Charley. Chiar foarte bune.

N-am făcut niciun comentariu pe marginea faptului că fratele meu nu doar că încălcase regula nescrisă conform căreia un artist nu trebuie niciodată să arate în desenele sale organele genitale masculine – lăsând acolo un gol în grafit, la rigoare, sau, de preferat, desenând o mică pânză peste vintre – ci desenase unele dintre organele masculine într-o evidentă stare de excitare.

Nu la multe luni după această întâlnire, tata a avut şi el o revelaţie în sensul acesta – arătându-se poate la fel de indiscret ca mine cu desenele lui Charles sau în comentariile sale. Mi-amintesc că Charley a fost chemat în studioul tatei într-o dimineaţă şi uşa s-a închis şi apoi s-au auzit ţipete din partea fratelui meu în timp ce tata îl biciuia pe flăcăul cel sensibil fie cu o ramură, fie cu bastonul, fie cu un teu.

După ce a murit tata, cred că mie şi lui Charley ne-ar fi plăcut

să locuim cu mama în minunata ei casă de la Hanover Terrace tot restul vieţii noastre. Legătura mea cu Caroline G. m-a purtat departe de acel sanctuar. Şi totuşi, pentru luni şi chiar ani după ce m-am mutat cu Caroline şi fiica ei, Harriet – ce mult îmi plăcea coincidenţa acestui nume! – am continuat să mă întorc la casa mamei ca să scriu şi să adresez scrisori prietenilor noştri comuni (ai mamei şi ai mei) de acolo, deşi celorlalţi prieteni le scriam de la noua mea casă. Mama nu avea habar de existenţa Carolinei, desigur; sau, dacă avea, nu mi-a spus-o niciodată. E adevărat că o încântam cu multe poveşti despre viaţa mea de burlac departe de ea, fără a menţiona vreodată vreo femeie, cu atât mai puţin pe văduva Caroline, însă e la fel de adevărat că mama n-a sugerat nici măcar o dată că ar vrea să vină în vizită acasă la mine, oriunde ar fi fost asta, în cursul tuturor anilor pe care i-am împărţit cu doamna G. şi cu Harriet.

Încă locuiam cu mama când l-am cunoscut pe Dickens în 1851. Iată cum a scris mai târziu un reporter despre mine şi Dickens în acea perioadă de început: „Amândoi erau oameni joviali, pasionaţi de teatru, amatori de băuturi şi companie şi excursii, cu firi extrem de vesele, relaxându-se activ, răspunzând vehement.” Şi după excursiile şi relaxările active şi răspunsurile noastre vehemente, Dickens se întorcea acasă la soţia sa tot mai bovină, iar eu mă întorceam acasă la mama.

Charley ar fi locuit cu mama până la moartea ei şi poate că ar fi rămas acolo până la propria-i moarte, sunt cât se poate de sigur, de n-ar fi fost căsătoria sa cu Kate Dickens.

Niciunul dintre noi nu va cunoaşte vreodată motivele pentru neaşteptata cerere în căsătorie pe care Charley i-a făcut lui Kate la sfârşitul primăverii lui 1860. În fapt, din ce înţeleg, *Kate* a fost cea care l-a cerut în căsătorie *pe Charley* în primăvara aceea. Fără-ndoială, Kate a fost cea care a grăbit data nunţii pentru mijlocul verii – în ciuda opoziţiei verbale şi vehemente a tatălui ei, nu atât faţă de data stabilită, cât faţă de faptul în sine.

Charley nu avusese o istorie lungă în arta curtării şi seducerii. De fapt, până în cel de-al treizeci şi doilea an al vieţii sale (care avea să fie anul căsătoriei lui), continuase să evite femeile. În primăvara şi vara aceea au circulat o sumedenie de şoapte despre Katey Dickens, care se îndrăgostise, spuneau zvonurile, şi pusese ochii pe Edmund Yates, un prieten mai tânăr al Inimitabilului care îşi adusese obolul la ruptura dintre Dickens şi Thackeray scriind un profil profund defavorabil bătrânului

scriitor. Un contemporan îl descrisese pe Yates ca fiind „... foarte fascinant, de asemenea. Şi superficial, pe deasupra”.

Superficial de fascinant sau nu, Kate Dickens se îndrăgostise de el şi când Yates a omis să bage în seamă pasiunea ei, în ciuda frecventelor vizite ale tânărului la Tavistock House şi apoi la Gad’s Hill Place şi în ciuda flirturilor evidente din partea lui Katey – evidente pentru toată lumea, inclusiv pentru Charles Dickens şi pentru mine – tânăra încăpăţânată (tocmai împlinise douăzeci de ani) i-a cerut mâna lui Charley.

Cu câteva luni înaintea nunţii, după o vizită la Gad’s Hill, unde redirecţionarea atenţiei conjugale a lui Katey era iarăşi evidentă pentru toţi, i-am scris mamei: „... Charley încă face tot posibilul pentru a se convinge că trebuie să se căsătorească.”

Peste ani, după moartea fratelui meu din cauza constantelor ulcere stomacale care se dovediseră canceroase, am întrebat-o pe Kate de ce îl târâse în faţa altarului.

– Trebuia să evadez din casa aia, mi-a răspuns ea. Trebuia să scap de tata.

Dickens nu şi-a ascuns dezaprobarea pentru acea partidă. Cu toate acestea, Katey era copilul lui preferat şi nu-i putea refuza nimic, nici chiar căsnicia aceea nebunească.

În ziua de 17 iulie 1860, St Mary’s Church din Higham – clopotniţa bisericii avea să fie vizibilă din camera de scris de la cabana lui Dickens cinci ani mai târziu, când cabana în cauză avea să fie asamblată – a fost aproape îngropată în flori albe. Vecinii de sorginte inferioară creaseră arcade de flori care marcau drumul spre biserică. Cu o noapte în urmă, sătenii trăseseră focuri de armă în cinstea căsătoriei, însă un Charles Dickens morocănos şi îngrijorat ieşise pe peluza de la Gad’s Hill în cămaşă de noapte, cu puşca în mâini şi spusese doar: „Ce naiba e cu asta?”

Un tren special a fost antamat pentru aducerea invitaţilor la nuntă din Londra. Îmi amintesc că stăteam la taclale cu Thomas Beard, sălciul gentleman care-i fusese cavaler de onoare lui Charles Dickens cu două decenii în urmă. Beard avea strania calitate de a fi singura persoană prezentă la nunta lui Kate care să se fi aflat şi la nunta tatălui ei, deşi într-un toast scurt şi nepregătit în prealabil, Dickens însuşi a vorbit ironic – aproape muşcător, mi s-a părut – despre „o ceremonie similară ţinută într-un edificiu metropolitan acum vreo douăzeci şi patru de ani”.

Mama lui Kate, Catherine, nu era de faţă, desigur. Cum nu era

nici Elizabeth Dickens, vârstnica, dar încă teafăra mamă a Inimitabilului. Georgina Hogarth era singurul membru de familie din partea mamei miresei prezent. Puţini păreau să observe absenţele.

După ceremonia de nuntă, ceata de invitaţi s-a întors la Gad's Hill pentru un imens mic dejun nupţial. Din nou, totul pe sau în jurul mesei era decorat cu flori albe. Micul dejun nupţial, deşi somptuos, a durat doar o oră. Gazda promisese tuturor că nu se vor ţine discursuri şi nici nu s-au ţinut. Am băgat de seamă că mireasa şi mirele s-au aşezat la masă pentru o clipă, apoi au dispărut când oaspeţii jucau tot felul de jocuri pe peluză. Mama mea, care aproba căsătoria la fel de puţin precum Charles Dickens, a necesitat îngrijire constantă în dimineaţa aceea. Când Charley şi Kate au reapărut, îmbrăcaţi de drum, mireasa purta negru. Katey s-a pierdut cu firea şi a plâns amarnic pe umărul tatălui ei. Charley s-a făcut din ce în ce mai alb la faţă, până când m-am temut că va leşina.

Eu şi mama ne-am strâns cu ceilalţi aproximativ treizeci de oaspeţi pe aleea cu pietriş ca să-i sărutăm pe proaspeţii însurăţei, să le strângem iarăşi mâinile şi să azvârlim cu încălţări vechi. După ce-a plecat trăsura, mama a anunţat că nu se simte bine. Am lăsat-o aşezată la umbră doar atât cât să-l informez pe Dickens de plecarea noastră, dar nu l-am găsit nicăieri, nici pe peluză între tinerii care jucau, nici în salonul de la parter şi nici în sala de biliard sau birou.

Am văzut-o pe Mamie coborând la parter, aşa că am urcat în camera lui Katey – cea care fusese camera ei până în acea dimineaţă – şi l-am găsit pe Dickens în genunchi, la podea, cu faţa îngropată în rochia de mireasă a fiicei lui. Inimitabilul plângea ca un copil. A ridicat ochii spre mine, cu faţa şiroind de lacrimi, văzând poate doar silueta mea în cadrul uşii şi crezând, poate, că eram tot fiica lui, Mamie, şi a strigat cu voce dogită:

– De n-aş fi fost eu, Katey n-ar fi plecat de acasă!

N-am spus nimic. M-am întors, am coborât la parter şi am ieşit pe peluză, am luat-o pe mama şi am chemat trăsura ca să ne ducă înapoi la gară şi de acolo să ne întoarcem la Londra.

Charles şi Katey urmau să nu aibă copii. Zvonul s-a răspândit – pornit poate de Dickens, dar şi poate de Katey însăşi – că mariajul n-a fost niciodată consumat. Cu siguranţă era adevărat că în vara accidentului de tren al lui Dickens, în 1865, Katey era

o femeie nefericită şi dispusă la flirt, aflată evident în căutarea unui amant. Erau mulţi bărbaţi în jur care nu s-ar fi dat în lături de la a face dragoste cu o femeie măritată, de n-ar fi fost ferocitatea şi constanta vigilenţă ale tatălui ei.

Boala cronică a lui Charley şi durerile de stomac au devenit şi ele o problemă în casa Dickens. Eu am fost sigur că nu erau decât ulcere, iar când fratele meu, Charles, a murit până la urmă de cancer la stomac în 1873, a fost doar o uşoară consolare faptul că Charles Dickens i-o luase înainte în moarte.

Dickens mi-a spus pe un ton tăios în toamna aceea stranie din 1865:

– Fratele tău aduce un cap de mort la masa mea de fiecare dată când ia micul dejun aici, Wilkie.

Era evident pentru toţi că Dickens nutrea convingerea că Charley se afla pe moarte şi că el – Inimitabilul, negându-şi permanent propriile boli şi respingând la infinit posibilitatea morţii proprii – considera că Charley ar trebui să se stingă mai degrabă mai devreme decât mai târziu.

Şi astfel revenim, Dragi Cititori, la groaznica stare a sănătăţii mele din iarna aceea dintre 1865 şi 1866.

Tata suferise de reumatism care îşi concentrase forţele în spatele ochiului său stâng, împiedicându-l aproape complet să picteze în ultimii ani de viaţă. Guta mea reumatică a migrat inevitabil la ochiul drept, aproape orbindu-mă şi făcându-mă să mijesc ochiul stâng atunci când scriam. Durerea s-a mutat la braţ şi mână până într-acolo încât a trebuit să mut tocul din mâna dreaptă în cea stângă ca să îl înmoi în cerneală.

În cele din urmă avea să-mi fie complet imposibil să scriu şi aveam să dictez unele dintre viitoarele mele cărţi de pe canapeaua pe care zăceam, dar asta numai după ce mi-am educat tânăra secretară – întâi pe Harriet, dar apoi pe cineva infinit mai ameninţător – să-mi ignore strigătele de durere şi să asculte doar propoziţiile dictate între ţipete agonice.

Am spus deja că laudanumul era singura mea alinare pentru durere. Poate că am spus şi că se obişnuia a se lua între trei şi cinci *picături* de opiu lichid diluate într-un pahar de vin, dar pe-atunci, iarna 1865–1866, aveam nevoie de două-trei *pahare* de medicament pentru a fi în stare să lucrez sau să dorm.

Existau inconvenientele menţionate deja. Sentimentul că eram mereu urmărit şi persecutat. Halucinaţiile. (La început

presupusesem că femeia cu piele verde şi dinţi de fildeş era o atare halucinaţie; dar apoi, după ce m-a atacat pe scări în întuneric, m-am trezit de mai multe ori cu zgârieturi adânci pe gât.)

Într-o noapte lucram în birou – scriam la romanul meu *Armadale* – când mi-am dat seama că un om şedea într-un scaun la doar câţiva centimetri în stânga mea. Scria şi el. Omul era *dopplegänger*-ul meu. Sau, mai degrabă, el eram eu – purta aceleaşi haine, ţinea acelaşi toc, s-a întors spre mine cu aceeaşi expresie întunecată, dar şocată pe care eu trebuia că i-o arătam lui.

S-a întins după pagina mea albă.

Nu-l puteam lăsa să-mi scrie cartea. Nu puteam lăsa pagina aceea, pagina mea, să devină *a lui.*

Ne-am încăierat. Scaunele au fost răsturnate. O lampă a fost stinsă. În întuneric, l-am împins în lături şi m-am împleticit pe hol, pornind spre dormitor.

Dimineaţă, m-am dus în birou şi am găsit peretele, porţiuni din geam şi pervaz, un colţ al scumpului covor persan, scaunul meu, perna de pe el şi două rafturi cu cărţi de-a dreptul împestriţate cu stropi de cerneală ca pielea unui dalmaţian. Şase pagini mai fuseseră scrie din romanul meu cu o caligrafie care era aproape, dar nu întru totul, a mea.

Le-am ars în vatră.

12

În decembrie 1865, inspectorul Field mi-a transmis, folosindu-se de mătăhălosul detectiv Hatchery ca mesager, că „pacienta” lui Dickens, Ellen Ternan, se simţea destul de bine, încât nu doar să ia parte la balul de Crăciun găzduit de fratele viitorului soţ al surorii sale, Anthony Trollope, ci îşi revenise suficient de pe urma rănilor suferite în iunie la Staplehurst, încât să *danseze* la acea petrecere.

Cu muşcate stacojii prinse în păr.

În vremea Crăciunului din acel an, inspectorul Field mi s-a plâns că *el* îmi oferea mai multe informaţii decât îi dădeam *eu.* Era adevărat. Deşi Dickens mă invitase la Gad’s Hill de mai multe ori pe timpul toamnei şi deşi cinaserăm împreună în oraş şi îndepliniserăm diverse funcţii împreună pe toată durata acelui

anotimp al lentei sale recuperări după dezastrul de la Staplehurst, n-am discutat niciodată cu adevărat despre Drood. Era ca şi când Dickens ar fi ştiut cumva că făcusem un legământ trădător cu uneltitorul inspector Field. Şi totuşi, dacă asta era adevărat, de ce continua Inimitabilul să mă invite la el acasă, să-mi trimită scrisori cu noutăţi şi să ne întâlnim la cină la unele dintre localurile noastre preferate din Londra?

În orice caz, inspectorul Field mă informase la o săptămână după ce repetasem povestea lui Dickens despre cum decursese întâlnirea lui cu Drood, aproape cuvânt cu cuvânt, că scriitorul mă minţise.

Dacă era adevărat ce-mi spusese inspectorul, mi-am dat seama, asta însemna atunci că nu exista niciun afluent al râului subteran de genul celui descris de Dickens. Şi nici vreun tunel care să ducă la alt râu, vreo colonie plină de sute de săraci mânaţi în subteran, vreun templu egiptean pe malul acelui negăsit Nil subpământean. Fie Dickens mă minţise pentru a proteja ruta reală către bârlogul lui Drood, fie scornise întreaga întâlnire.

Inspectorul Field nu era mulţumit. În mod evident, el şi oamenii lui petrecuseră ore sau zile şi nopţi întregi explorând catacombele şi cavernele şi canalele de acolo jos… totul în van. În ritmul acesta, mi-a spus el în timpul rarelor şi apăsătoarelor noastre întâlniri, nu-l va prinde niciodată pe Drood şi va muri de bătrâneţe înainte de a-i obliga pe foştii lui superiori de la sediul Poliţiei Metropolitane să-i redea pensia şi să-i reabiliteze bunul renume.

Cu toate acestea, Field a continuat să-mi împărtăşească informaţii tot restul iernii. În cursul lunilor de toamnă de după ce a încheiat munca la *Prietenul nostru comun* şi probabil în timp ce avea plăcerea de a vedea ultimul episod din roman apărând în *All the Year Round,* Dickens închiriase o casă pentru sine în Londra, la Southwick Park nr. 6, aproape de Hyde Park. Faptul nu constituia un mister; închiriase o casă asemănătoare imediat după colţ de aceea cu doi ani în urmă, pentru a avea un loc convenabil în Tyburnia pentru angajamentele sale sociale londoneze, iar această locuinţă nouă aproape de Hyde Park era destinată să-i permită fiicei sale Mamie să vină la oraş ori de câte ori dorea pentru propriile-i nevoi sociale (atâtea câte erau ele, dat fiind că societatea părea să le ocolească mult pe Katey şi pe Mamie, deopotrivă, la vremea aceea).

Aşadar, închirierea casei de lângă Hyde Park nu era niciun mister. Dar – cum avea să indice inspectorul Field câteva săptămâni mai târziu, mijindu-şi ochii şi atingându-şi nasul cu degetu-i gros – un mister mult mai mare învăluia închirierea de către Dickens a două case mici în satul Slough: una numită Elizabeth Cottage pe High Street şi cealaltă pe Church Street, la distanţă de doar o jumătate de kilometru. Cu toate că această revelaţie încă se afla în viitor la momentul venirii sărbătorii de Crăciun, aveam să aflu mai târziu prin inspectorul Field că Dickens închiriase ambele proprietăţi sub numele de Tringham – Charles Tringham pentru Elizabeth Cottage şi John Tringham pentru casa de pe Church Street.

Pentru o vreme, avea să mă informeze mai târziu inspectorul Field, casa de pe Church Street a stat goală, dar apoi a fost ocupată de o anume doamnă Ternan şi de fiica ei Ellen.

– Nu ştim de ce domnul Dickens a folosit numele de Tringham, avea să spună inspectorul Field după Anul Nou, pe când ne plimbam în jurul Dorset Square aproape de casa mea. Nu pare important, la suprafaţă, înţelegi, dar în branşa noastră ajută întotdeauna dacă înţelegem motivul pentru care cineva alege anumite pseudonime sub care să facă munca murdară.

Ignorând aluzia la „munca murdară”, am spus:

– Este o tutungerie pe Wellington Street aproape de birourile unde Dickens şi cu mine lucrăm la *All the Year Round.* Proprietăreasa, bine cunoscută deopotrivă lui Dickens şi mie, este o anume Mary Tringham.

– A! a făcut inspectorul Field.

– Nu cred însă că aceasta este sursa numelui, am adăugat.

– Nu?

– Nu, am spus. Ştii din întâmplare, inspectore, o anume poveste publicată în 1839 de Thomas Hood?

– Nu cred, a recunoscut acru fostul poliţist.

– E despre bârfa la sat, am spus. Şi ea conţine câteva versuri dintr-o poezie…

… aflând tot ce era de aflat
În clevetitorul Tringham, sat.

– Aa! a făcut din nou inspectorul Field, dar acum cu mai multă convingere. Ei, domnul Dickens… sau domnul Tringham, dacă preferă aşa… face tot posibilul ca să-şi ascundă prezenţa în

Slough.

– Cum aşa? am întrebat.

– Îşi datează scrisorile din Eton, spunându-le prietenilor că nu făcea decât o plimbare prin parcul de acolo, a răspuns inspectorul Field. Şi face pe jos kilometri întregi traversând câmpiile de la Slough la gara Eton, de parcă ar fi vrut să fie observat – dacă era observat totuşi – aşteptând trenul de Londra acolo, iar nu la Slough.

M-am oprit locului şi am întrebat:

– De unde ştii ce le spune domnul Dickens prietenilor în scrisorile lui, inspectore? Te-ai ocupat cu deschiderea plicurilor la aburi sau cu interogarea prietenilor lui?

Inspectorul Field doar a surâs.

Dar toate aceste revelaţii, Dragi Cititori, aveau să iasă la iveală în primăvara lui 1866, iar eu trebuie să revin la bizarul şi memorabilul Crăciun din 1865.

Când Dickens m-a invitat la Gad's Hill Place pentru ziua de Crăciun, propunând în biletul său să rămân până după Anul Nou, am acceptat imediat. „Majordomul şi mama Majordomului vor înţelege", scria în acelaşi bilet, referindu-se la Harriet (pe care noi o strigam Carrie tot mai des pe măsură ce se maturiza) şi la mama ei, Caroline, în felul său obişnuit, băşcălios. Nu sunt sigur dacă cele două, Caroline şi Carrie, *chiar* au înţeles sau dacă mi-au simţit lipsa în săptămâna aceea, însă asta puţin mă interesa.

În timpul scurtei călătorii cu trenul spre Chatham, am ţinut în mâini numărul de Crăciun din *All the Year Round* – cel în care scrisesem şi eu şi la care ajutasem şi, în acelaşi timp, numărul care conţinea povestirea lui Charles Dickens, „Scârţarul Jack" – şi m-am gândit la cât de manieristă devenise în ultimul timp proza Inimitabilului.

Poate că e nevoie să fii romancier (sau Critic Literar din Viitor, aşa cum sunteţi voi, Dragi Cititori) ca să vezi ce se află în spatele cuvintelor altui romancier.

Am să încep cu cea mai recentă poveste de Crăciun a lui Dickens:

Scârţarul Jack, eroul eponim al micii fabule a Inimitabilului şi un nume comun în timpul nostru pentru vânzătorii ambulanţi care se plimbau dintr-un sat în altul cu marfa lor ieftină, vorbea despre un bărbat a cărui soţie nu mai era cu el, al cărui copil murise şi care – din motive profesionale – trebuie să-şi ascundă

sentimentele de ochii lumii. Personajul lui Dickens era „Regele tuturor Scârţarilor Jack” şi întâmplarea face să i se fi aprins pasiunea pentru o fată tânără „cu chip frumos şi păr negru, luminos”. Să fi fost Jack un autoportret mascat al autorului? Să fi fost tânăra fată Ellen Ternan?

Dickens fiind Dickens, desigur, fata cu chip frumos şi păr negru, luminos, se-ntâmpla totodată să fie surdomută. Ce ar fi o poveste de Crăciun a lui Dickens fără patos şi sentimentalism?

„Când ne vedeţi pe scara trăsurii”, ne spune Scârţarul Jack despre momentele sale în faţa publicului, „aţi da aproape orice aveţi ca să fiţi ca noi. Când ne vedeţi coborâţi de pe scara trăsurii, aţi mai da ceva pe deasupra ca să scăpaţi de învoială.”

Oare Charles Dickens ne vorbeşte aici despre marele abis dintre vesela lui viaţă publică şi tainica lui tristeţe şi singurătate funciară departe de ochii publicului?

Şi apoi era uriaşul lui roman *Prietenul nostru comun,* încheiat (precum „Scârţarul Jack”) în septembrie trecut şi care tocmai îşi terminase apariţia în nouăsprezece episoade în al nostru *All the Year Round.*

Poate că e într-adevăr nevoie de privirea altui autor profesionist ca să vezi cât de complexă şi de periculoasă era de fapt o carte ca *Prietenul nostru comun.* Am citit-o în foileton, aşa cum a fost publicată în revista noastră în ultimul an şi jumătate; îl auzisem pe Dickens citind părţi din ea cu voce tare unor grupuri mici de oameni; citisem ceva din carte în manuscris; şi, după ce a apărut şi ultimul episod, o recitisem de la cap la coadă. Era incredibilă. Pentru prima dată în viaţa mea, cred că îl uram pe Charles Dickens din pură invidie.

Nu ştiu cum e în epoca voastră, Dragi Cititori, dar în al nostru secol nouăsprezece care în scurt timp avea să împlinească două treimi, tragedia înlocuia deja comedia în ochii şi inimile, şi minţile analitice ale „cititorilor serioşi”. Tragediile lui Shakespeare erau montate scenic mai des decât comediile lui sclipitoare şi primeau cronici şi discuţii mai serioase. Umorul profund şi continuu al unui, să spunem, Chaucer sau Cervantes era înlocuit pe lista scurtă a capodoperelor de tragediile mai serioase şi istorisirile deopotrivă ale clasicilor şi contemporanilor noştri. Dacă această tendinţă continuă, Dragi Cititori, atunci pe când veţi citi voi acest manuscris, de acum într-un secol şi mai bine, arta şi aprecierea comediilor se va fi pierdut aproape complet.

Aceasta era însă o chestiune de gust. Ani la rând – decenii de-

acum – ficţiunea lui Charles Dickens devenise mai sumbră şi mai serioasă, permiţând temelor să dicteze structura romanelor sale şi făcându-i personajele să se potrivească bine (prea bine) în nişele structurii tematice generale la fel cum fişele de bibliotecă sunt distribuite în sertarul cuvenit. (Asta nu înseamnă că şi cele mai serioase romane ale lui Dickens din anii recenţi fuseseră lipsite de umor; nu cred că Dickens putea scrie ceva epurat complet de umor, la fel cum era puţin probabil ca el să rămână întru totul serios la o înmormântare. Era cu adevărat incorigibil în această privinţă.) Subiectele lui fuseseră totuşi tot mai serioase pe măsură ce abandona în mare parte haoticele celebrări pickwickiene ale vieţii care îl făcuseră să fie Inimitabilul Boz şi pe măsură ce critica şi satira socială – de-o importanţă supremă pentru el, personal – migrau mai spre centrul operei sale.

Dar în *Prietenul nostru comun,* Dickens crease un neîntrerupt roman comic de mai mult de opt sute de pagini dense fără a atinge – din câte îmi dădeam eu seama – o singură notă falsă.

Asta era incredibil. Îmi inflama încheieturile şi îmi făcea ochii să ardă de durere.

În *Prietenul nostru comun,* Dickens abandonase marile motive din *Micuţa Dorrit, Casa umbrelor* şi *Marile speranţe* şi subordonase aproape complet opiniile lui personale şi sociale unui abil exerciţiu lingvistic şi de nuanţe care se apropia foarte mult de perfecţiune. *Foarte* mult. Complexitatea personajelor sale în această carte depăşea de departe orice realizare anterioară; într-adevăr, Dickens părea să fi readus la viaţă multe dintre vechile lui personaje şi să le fi reimaginat beneficiind de forţa de concentrare a unei maturităţi de curând dobândite şi a unui nou descoperit sentiment al iertării. Astfel, maleficul avocat Tulkinghorn din *Casa umbrelor* reapare în persoana tânărului avocat Mortimer Lightwood, dar îşi recapătă onoarea aşa cum Tulkinghorn n-ar fi putut-o face niciodată. Josnicul Ralphy Nickleby este renăscut ca mojicul Fledgeby, dar nu scapă de pedeapsă precum Nickleby. (Într-adevăr, aspra ciomăgire a lui Fledgeby de către celălalt mojic, Alfred Lammle, este unul dintre punctele de vârf din lunga listă de poveşti ale lui Charles Dickens.) În mod asemănător, Noddy Boffin se transformă într-un Scrooge care evită să devină un avar; bătrânul evreu Riah spală păcatele lui Fagin, personajul uneori criticat al lui Dickens (mai ales de evrei), nefiind un cămătar fără inimă, ci doar *angajatul* mustrat de conştiinţă al unui cămătar creştin fără inimă; iar

Podsnap este – pe lângă o devastatoare întruchipare a lui John Forster (devastatoare şi atât de subtilă, încât Forster nu s-a recunoscut niciodată în personaj, deşi toţi ceilalţi au făcut-o) – Podsnap este… Podsnap. Chintesenţa podsnapismului. Care ar putea foarte bine să fie chintesenţa epocii noastre.

Şi totuşi, deşi tonul şi structura *Prietenului nostru comun* sunt ale unei comedii satirice fără cusur care i-ar fi făcut cinste lui Cervantes, fundalul în clarobscur al romanului este sumbru până aproape de disperare. Londra a devenit un deşert sterp şi pietros, un oraş „cu atât mai ieftin, cu cât bogăţia lui sporea; cu atât mai ne-imperial, cu cât imperiul lui creştea”. Este „un oraş disperat, fără nicio fisură în bolta de plumb a cerului”[18]. Tonurile sunt sobre până în pragul funebrului, până şi cerul fiind acoperit de ceaţa omniprezentă ce se transforma din galben şi brun într-un negru insidios – „o îngrămădeală de aburi împovăraţi de uruitul înfundat al roţilor şi vălătucind un guturai uriaş”[19]. Oraşul pe care Dickens îl iubea atât de tare este înfăţişat ca fiind fie cenuşiu, fie prăfuit, fie negru sau noroios sau rece, sau vântos, sau măturat de ploi, sau înecat în propriile-i dejecţii şi gunoaie. Cel mai adesea, în *Prietenul nostru comun,* Londra este prezentată ca fiind toate aceste lucruri laolaltă.

Însă în acest peisaj oribil – şi în marile valuri de neîncredere, uneltiri viclene, infidelităţi incipiente, lăcomie ubicuă şi gelozie criminală – personajele izbutesc să afle iubire şi susţinere nu în sânul familiilor lor, cum fusese exemplul atât de des folosit de Dickens şi alţi scriitori ai epocii noastre înainte vreme, ci în cercurile mici de prieteni şi persoane dragi, indivizi de încredere care alcătuiesc familii *ad hoc* ce protejează acele personaje la care ţinem de furtuna sărăciei şi nedreptăţii sociale. Şi tot aceste cercuri ale iubirii sunt cele care îi pedepsesc pe aceia pe care noi îi dispreţuim.

Dickens crease o capodoperă.

Publicul n-a recunoscut asta. Primul număr din *All the Year Round* în care a apărut primul fragment din carte se vânduse foarte bine (era, în definitiv, primul roman nou de Dickens după doi ani şi jumătate), dar vânzările au scăzut cu rapiditate şi ultimul număr s-a vândut în doar nouăsprezece mii de exemplare. Ştiam că aceasta era o grea dezamăgire pentru

[18] Citat din *Prietenul nostru comun* (n. tr.).

[19] *Idem.*

Dickens şi chiar dacă el profitase personal (am aflat din ce i-a spus Katey fratelui meu, Charley) de-o sumă de aproximativ şapte mii de lire, editorii Chapman şi Hall chiar au pierdut bani cu această carte.

Criticii fie au iubit, fie au urât cartea fără rezerve şi şi-au argumentat verdictul apelând la obişnuita lor hiperbolă trufaşă, însă tendinţa generală a criticii a fost una a dezamăgirii. Cei din sfera intelectualităţii se aşteptaseră la un alt roman tematic în centrul căruia să fie critica socială, după tiparul din *Casa umbrelor, Micuţa Dorrit* şi *Marile speranţe,* însă nu primiseră decât o... simplă comedie.

Dar, mărturisesc, a fost nevoie de un alt autor profesionist ca mine ca să vadă că Dickens atinsese aproape imposibilul susţinând un ton satiric atât de blând pe o asemenea întindere, şi cu atâta perfecţiune, ca să vadă că satira nu cade nicio clipă în cinism, că viziunea comică nu alunecă în simplă caricatură şi nici neabătuta critică socială nu se dizolvă în simplă vorbărie.

A fost nevoie de mine, cu alte cuvinte, ca să văd că *Prietenul nostru comun* era o capodoperă.

Îl uram. Ca scriitor aflat în concurenţă cu el, îmi doream în clipa aceea – pe când trenul părăsea Londra spre casa lui din Gad's Hill – ca Dickens să fi pierit în accidentul de la Staplehurst. *De ce n-o făcuse?* Atât de mulţi o făcuseră. Cum îmi scrisese atât de insuportabil şi cum mi se lăudase mie şi altor prieteni ai lui, vagonul lui de clasa întâi fusese singurul care *nu* plonjase în albia râului, unde să se facă ţăndări.

Lăsând totuşi toate astea deoparte, revelaţia personală din *Prietenul nostru comun* era cea pe care o găseam a avea cea mai mare relevanţă pentru situaţia prezentă în care ne aflam cu toţii.

Pentru ochiul meu exersat de scriitor şi pentru urechea mea experimentată de cititor, semne şi ecouri ale finalului dezastruos al îndelungatei relaţii a lui Dickens cu soţia sa şi debutul periculoasei sale legăturii cu Ellen Ternan puteau fi găsite la tot pasul în această carte.

Majoritatea romancierilor creează câte un personaj – deseori unul negativ – care duce viaţă dublă, însă proza lui Dickens părea acum saturată de asemenea dualităţi. În *Prietenul nostru comun,* protagonistul, tânărul John Harmon (moştenitorul averii pe care familia Harmon o făcuse din Munţii de Gunoaie), care pare a se fi înecat în împrejurări suspecte pe când se întorcea la

Londra după mulţi ani petrecuţi pe mare, vizitează imediat secţia de poliţie pentru a vedea cadavrul descompus (îmbrăcat în hainele sale şi presupus, astfel, a fi el). Harmon îşi schimbă apoi complet identitatea, devenind Julius Handford şi, mai târziu, John Rokesmith, pentru a putea îndeplini funcţia de secretar al clanului Boffin, josnici slujitori care au moştenit, automat, averea şi munţii de gunoaie care ar fi trebuit să-i revină lui John Harmon.

Personajele negative din *Prietenul nostru comun* – Gaffer Hexam, Rogue Riderhood, domnul şi doamna Alfred Lammle (profitori care s-au înşelat reciproc, unindu-şi vieţile într-o căsnicie lipsită de iubire şi de bani, şi care îşi unesc forţele acum doar pentru a-i înşela şi a se folosi de alţii), Silas Wegg cel cu picior de lemn şi mai ales profesorul criminal Bradley Headstone – se pot *preface* că sunt altcineva, însă sunt lăsaţi să-şi păstreze sinceritatea, în adâncul fiinţei lor. Numai personajele pozitive din roman suferă de identităţi duale sau multiple, ajungând chiar să nu mai ştie cine sunt cu adevărat.

Şi această tragică tulburare de personalitate este adusă, inevitabil, de o energie anume – iubirea. Iubirea romantică tăinuită, pierdută, deplasată sau greşit direcţionată este energia care pune în mişcare toate uneltirile, maşinaţiunile şi violenţa din singura cea mai plină de energie (şi teribilă) comedie a lui Dickens. *Prietenul nostru comun,* îmi dau seama spre propria-mi durere şi oroare, era un titlu şi o poveste demnă de Shakespeare.

John Rokesmith/Harmon îşi ascunde identitatea de iubita lui, Bella, până târziu după ce sunt căsătoriţi şi chiar după ce au un copil, pentru a o putea manipula şi testa şi educa mai bine – îndepărtând-o de dragostea pentru bani către dragostea necondiţionată. Domnul Boffin devine, după toate aparenţele, un avar irascibil, alungând-o din casă pe pupila familiei Boffin, Bella, înapoi la originile ei sărace, însă totul e o şaradă – un alt mod de a testa adevăratul caracter al lui Belle Wilfer. Chiar şi risipitorul avocat Eugene Wrayburn – una dintre cele mai puternice (chiar dacă aproape confuze) personalităţi din toată proza lui Dickens – atinge, din pricina iubirii lui ilogice pentru Lizzie Hexam, cea de origine umilă, un punct când se loveşte pe frunte şi în piept, confuz, îşi rosteşte propriul nume şi strigă: „… Ghici ghicitoarea mea… Nu, pe viaţa mea, nu pot. Renunţ!”

John Harmon, rătăcit în toate deghizările şi strategiile lui manipulative, atinge o similară pierdere de identitate şi strigă:

„Dar nu era niciun eu. În conştiinţa mea nu exista noţiunea de eu.”

Bradley Headstone, profesorul bicisnic şi gelos, pare a mărturisi toate pasiunile ascunse şi geloziile lui Charles Dickens însuşi atunci când îi spune mult râvnitei Lizzie Hexam:

„Dumneata mă atragi. Dacă mă aflam ferecat într-o temniţă, m-ai fi atras afară din ea. Aş trece şi prin zid ca să vin la dumneata. Dacă aş zace bolnav în pat, atras de dumneata m-aş ridica poticnindu-mă şi aş cădea la picioarele dumitale.” Şi mai înainte: „Dumneata mă distrugi. [...] Da! Dumneata mă distrugi... mă distrugi... mă distrugi. Nu mai găsesc niciun sprijin în mine, nu mai am nici pic de încredere în mine, îmi pierd capul când eşti lângă mine, când te am în gând. Şi acum te port tot timpul în gând. Niciodată nu m-ai părăsit de când te-am văzut întâia oară.”

Comparaţi asta cu ce scrisese Charles Dickens într-o scrisoare particulară nu cu mult timp după ce el şi Ellen Ternan se întâlniseră întâia oară: „Un moment de pace sau de mulţumire n-am mai cunoscut din ultima seară a reprezentaţiei cu *Adâncul îngheţat.* Presupun că niciodată n-a mai fost pe lume un om pe care un singur Spirit să pună stăpânire atât de complet.” Şi: „O, aceea a fost o zi cumplită pentru mine! Aceea a fost o zi cumplită, plină de suferinţă!”

Pasiunea lui Charles Dickens pentru Ellen Ternan, cu atât mai puţin distrugerea sentimentului lui de sine, a familiei şi sănătăţii mintale pe care o provoca această pasiune, striga la mine dindărătul măştii fiecărui personaj şi al oricărei întâmplări violente din *Prietenul nostru comun.*

În scena înfiorătoare în care Bradley Headstone o confruntă pe înfricoşata Lizzie Hexam cu pasiunea sa – şi pe deasupra într-un loc care mie mi se părea foarte potrivit, un cimitir cuprins de negură, dat fiind că iubirea profesorului de şcoală este pecetluită şi unilaterală, şi cu viaţă scurtă chiar dinainte să moară din gelozie şi să revină la viaţă în chipul crimei – profesoraşul deranjat la cap pare să strige cu o voce care aminteşte de ţipetele mute de agonie ale lui Charles Dickens din anul acela:

„Până când nu vine momentul, nimeni n-o să ştie ce profunzimi se află în el. Pentru unii, acest moment nu vine niciodată; să-i lăsăm în pace şi să fim recunoscători! În cazul meu, dumneata l-ai stârnit, înăuntrul meu dumneata l-ai provocat, iar adâncimile acestei mări

dezlănţuite […] au tot sporit de atunci. […]

Te iubesc. Ce înţeleg alţii când folosesc această expresie nu-mi dau seama; ce înţeleg eu este că sunt sub înrâurirea unei teribile atracţii căreia în zadar i-am rezistat şi care mă subjugă. M-ai putea împinge să intru în foc, în apă, m-ai putea împinge la spânzurătoare, m-ai putea împinge spre orice soi de moarte, m-ai putea împinge să săvârşesc orice faptă de care m-am ferit cel mai mult, m-ai putea împinge către oprobriu şi ruşine. Aceasta şi vălmăşagul gândurilor mele, faptul că am ajuns astfel un om de nimic, iată ce înţeleg eu când spun că mă distrugi.”

Şi-n tot timpul cât Bradley Headstone strigă lucrurile acestea, caută să smulgă o piatră din zidul cimitirului până când praf de mortar cade pe jos şi până când, într-un final, „lovi cu pumnul strâns în piatră încât se zdreli la degete şi începu să-i curgă sângele”.

Charles Dickens nu mai scrisese niciodată până atunci atât de limpede şi de dureros şi cu atâta forţă despre teribila putere îngemănată a iubirii şi geloziei. Şi nici nu avea s-o mai facă vreodată.

Precum pe Bradley Headstone, tulburarea de identitate şi pierderea controlului asupra propriei vieţi, urmări ale obsesiei erotice şi romantice, puteau să-l ducă pe Charles Dickens la nebunie în timpul zilei şi la crimă pe timp de noapte? Suna absurd, dar şi posibil.

Când trenul a intrat în gară, am pus revista deoparte şi m-am întors în scaun ca să mă uit pe geam la acea friguroasă, cenuşie şi neumbrită zi de Crăciun. Promitea să fie o vizită interesantă.

Cu un an mai devreme – înainte de Staplehurst – la masa de Crăciun organizată de Dickens se aflaseră fratele meu Charley şi soţia lui Katey, artistul Fechter şi soţia lui (şi uimitorul dar al lui Fechter constând din cabana elveţiană), Marcus Stone şi Henry Chorley. Anul acesta am fost vag surprins să găsesc un alt burlac, Percy Fitzgerald, oaspete de mai multe zile, n-am fost mirat deloc să-i văd pe Charley şi pe Katey întorşi la vatra lui Dickens, am fost bucuros să le găsesc pe celelalte locatare de la Gad’s Hill, Mamie şi Georgina, într-o dispoziţie relativ bună, şi am fost complet surprins – în ciuda faptului că tânărul supravieţuitor de la Staplehurst menţionase faţă de mine invitaţia lui Dickens în vara trecută – să-l găsesc pe junele Edmond Dickenson instalat la Gad’s Hill pentru toată săptămâna. Asta însemna că eram trei

burlaci la masă, dacă Dickens însuşi nu intra la socoteală.

Şi în dimineaţa aceea, Dickens mi-a promis pentru ora cinei în ziua aceea o altă surpriză plăcută.

– Dragul meu Wilkie, îi vei *adora* pe invitaţii noştri surpriză din astă-seară. Îţi promit asta. Vor fi o încântare pentru noi, ca întotdeauna.

Dacă n-ar fi folosit pluralul, poate că l-aş fi întrebat în doi peri pe Inimitabil dacă nu cumva domnul Drood îşi va face apariţia la masa noastră de Crăciun. Sau poate că nu l-aş fi întrebat; în ciuda entuziasmului său faţă de invitaţii misterioşi, Charles Dickens părea foarte obosit şi tras la faţă în acea zi de Crăciun. L-am întrebat de sănătate şi el a recunoscut că la sfârşitul toamnei şi începutul iernii avusese dureri şi trecuse prin perioade de slăbiciune inexplicabilă. Până la urmă, prietenul nostru comun doctorul Frank Beard fusese consultat frecvent, deşi Dickens rareori asculta sfaturile sale. Aparent, Beard diagnosticase „o slăbire a puterii muşchilor inimii”, dar Dickens părea a fi convins că inima suferindă în chestiune era situată mai mult pe tărâmul sentimentelor decât în cutia sa toracică.

– De vină sunt zilele astea umede şi calde de iarnă care afectează psihicul, Wilkie, a spus Dickens. Apoi, după trei sau patru zile neobişnuit de calde şi de umede, perioadele astea de frig constant îţi lovesc moralul ca o ghioagă. Dar – ai observat? – nu ninge nicio clipă. Aş da orice pentru Crăciunurile simple, friguroase şi înzăpezite, din copilăria mea.

Era adevărat că în Crăciunul acela nu era pic de zăpadă la Londra sau la Gad’s Hill. Ne aflam însă într-o perioadă din aceea friguroasă de care amintise el şi plimbarea noastră de după-amiază, în acea zi de Crăciun – Percy Fitzgerald venise cu noi, la fel ca şi tânărul Dickenson şi fiul bun al lui Dickens, Charles, dar fratele meu Charles rămăsese în casă – semăna mai mult cu o procesiune de fiinţe înfăşurate în multiple straturi de lână, înaintând anevoie, decât cu un grup de gentlemeni ieşiţi la aer. Până şi Dickens, care de regulă părea nepăsător faţă de ploaie sau căldură, sau frig, îşi luase un palton mai gros peste ceea ce purta de obicei când se plimba şi un al doilea fular de lână, roşu, înfăşurat la gât şi peste gură.

Pe lângă noi cinci, sub cerul liber mai erau cinci câini: Linda, Saint-Bernardul masiv; micuţul pomeranian al lui Mary, demonstrând că nu degeaba o chema Dna Ţop; Don, terra nova cel negru; uriaşul mastiff pe nume Turc; şi Sultan.

Dickens trebuia să-l ţină pe Sultan cu o lesă groasă. Câinele necesita totodată o botniţă de piele. Percy Fitzgerald, care-i dăduse lui Dickens copoiul irlandez în septembrie trecut, pe când acesta era doar un pui, se bucura să-l vadă pe Sultan ajuns aproape la maturitate şi în mod evident sănătos, dar când Percy s-a apropiat să-l mângâie, Sultan a mârâit feroce şi a dat să muşte, în pofida botniţei, de parcă ar fi fost hotărât să-i smulgă lui Percy mâna de la încheietură. Acesta s-a tras înapoi, speriat şi întristat. Ciudat, Dickens a părut mulţumit.

– Sultan continuă să fie blând şi ascultător cu mine, ne-a spus el. E în schimb un monstru cu celelalte fiinţe. A sfâşiat deja cinci botniţe şi deseori se întoarce acasă cu sânge pe bot. Ştim sigur că a mâncat un pisoiaş cu ochi albaştri întreg, însă totuşi a dat semne de remuşcare pentru această faptă ticăloasă… sau cel puţin semne de indigestie.

În timp ce tânărul Edmond Dickenson râdea, Dickens a adăugat:

– Aţi observat însă că Sultan a mârâit şi a lătrat la voi toţi… mai puţin la Wilkie. Deşi Sultan mi-e loial doar mie, există o afinitate stranie între el şi Wilkie Collins, vă spun.

M-am încruntat peste marginea fularului meu de lână.

– De ce zici asta, Dickens? Pentru că amândoi avem origini irlandeze?

– Nu, dragul meu Wilkie, a rostit Dickens de după propriu-i fular roşu. Pentru că amândoi puteţi fi periculoşi dacă nu sunteţi struniţi cum se cuvine şi dacă nu sunteţi trataţi cu o mână puternică.

Idiotul acela de Dickenson a râs din nou. Charley Dickens şi Percy au părut doar încurcaţi de această afirmaţie.

Datorită frigului sau datorită milei lui Dickens pentru oaspeţii săi, sau poate datorită problemelor de sănătate ale lui Dickens însuşi, plimbarea de după-amiază era mai mult o hoinăreală de plăcere în jurul moşiei decât obişnuitul maraton dickensian. Ne-am dus la grajduri şi ne-am uitat la cai, inclusiv la trăpaşul lui Mary, Boy; la mai bătrânul Trotty Veck; şi la poneiul norvegian cu mutră mereu serioasă pe nume Newman Noggs. Pe când stăteam în vălătucii calzi ai respiraţiei lor, dându-le să mănânce morcovi, mi-am amintit vizita din vară când venisem să-l văd pe Dickens imediat după accidentul de la Staplehurst şi cum nervii Inimitabilului nu puteau suporta nici măcar trapul uşor al lui Newman Noggs care trăgea şareta. Şareta aceea şi

harnaşamentul lui Noggs, care stătea agăţat pe peretele grajdului, erau împodobite acum, ca de obicei, cu un set de clopoţei norvegieni care produceau un clinchet adorabil, însă era prea frig pentru a face o tură.

Am plecat de la grajduri şi Dickens – cu Sultan trăgând de lesă în faţa lui – ne-a condus prin tunel până la cabană. Lanurile de porumb verzi din timpul verii din spatele ei se uscaseră, transformându-se în întinderi inegale şi brune de cioturi. Dover Road era aproape pustiu în acea zi cenuşie de Crăciun – o singură căruţă lăsată pe o parte putea fi văzută înaintând leneş departe prin noroiul îngheţat. Iarba fragilă trosnea şi se rupea sub cizmele noastre.

După ce am părăsit cabana goală, procesiunea noastră l-a urmat pe Dickens peste câmpul din spatele casei sale. Acolo, scriitorul s-a oprit şi s-a uitat la mine, preţ de o secundă; m-am flatat crezând că ştiam exact la ce se gândea.

Acolo, chiar în locul acela, cu doar cinci ani în urmă, într-o minunată zi din prima săptămână a lui septembrie, Charles Dickens arsese toată corespondenţa pe care o primise în ultimele trei decenii. Cu fiii săi Henry şi Plorn cărând din biroul lui coş după coş de scrisori şi dosare şi cu fiica sa Mamie implorându-l să nu distrugă artefacte literare şi personale de-o valoare atât de mare, Dickens a ars fiecare scrisoare pe care o primise vreodată de la mine, de la John Forster şi Leigh Hunt, de la Alfred Tennyson şi William Makepeace Thackeray, de la William Harrison Ainsworth şi Thomas Carlyle, de la prietenii lui americani Ralph Waldo Emmerson şi Henry Wadsworth Longfellow şi Washington Irving şi James T. şi Annie Fields, şi de la soţia sa, Catherine. Şi de la Ellen Ternan.

Mai târziu, Katey mi-a spus că se certase cu tatăl ei în timp ce stătea cu scrisorile în mâini, în timp ce recunoştea caligrafia lui Thackeray şi Tennyson şi-a atâtor altora, şi îl implorase să se gândească la posteritate. Dar Katey, din cine ştie ce motiv, mă minţea când mi-a spus povestea asta. Pe atunci, pe 3 septembrie, ziua în care Dickens s-a decis pe nepusă masă să-şi ardă întreaga corespondenţă, Kate se afla de fapt în luna de miere alături de fratele meu Charles. Nici măcar nu aflase de întâmplare decât după multe luni.

Sora ei Mamie era de faţă – aici, chiar în locul unde stăteam eu acum, în curtea din spate a lui Dickens, cu faţa spre câmpurile îngheţate şi pădurile golaşe ale Kentului din depărtare

– şi *Mamie* l-a implorat pe tatăl ei să nu distrugă scrisorile. Răspunsul lui Dickens a fost: „Mi-aş dori pe Dumnezeu ca fiecare scrisoare pe care am scris-o eu vreodată să fie în mormanul acela.”

După ce dulapurile şi sertarele din biroul lui Dickens au fost golite în ziua aceea, fiii lui, Henry şi Plorn, au prăjit ceapă deasupra cenuşii uriaşului foc în aer liber, până când o neaşteptată furtună de după-amiază îi gonise pe toţi în casă. Dickens mi-a scris mai târziu: „A plouat apoi foarte tare… Corespondenţa mea cred că a umplut de nori bolta cerurilor.”

De ce arsese Dickens această moştenire literară?

Cu doar un an înainte, în 1864, Dickens îmi spusese că-i scrisese vechiului său prieten actorul William Charles Macready:

> „Văzând zilnic cum scrisorile-mi confidenţiale sunt folosite incorect pentru a fi adresate publicului larg, la care n-au de ce să ajungă, am făcut acum nu mult timp un foc mare pe câmpul meu de la Gad’s Hill şi am ars toate scrisorile pe care le deţineam. Iar acum distrug aproape orice scrisoare primesc şi care nu ţine exclusiv de afaceri, şi am conştiinţa mult mai uşurată.”

Cum erau ele folosite incorect? Unii prieteni pe care Dickens şi cu mine îi avem în comun – dintre puţinii care au aflat de arderea în masă a corespondenţei – speculează că dificila şi publica despărţire a lui Dickens de Catherine (făcută publică mai ales graţie propriei lui judecăţi slabe, să ne amintim) îl îngrozise într-atât, încât îşi imagina că viitorii biografi şi alţi vampiri literari din zilele şi lunile ce aveau să urmeze dispariţiei sale se vor năpusti asupra corespondenţei sale confidenţiale ţinute atât de mulţi ani. Decenii la rând, speculau aceşti prieteni comuni, viaţa şi opera lui Charles Dickens fuseseră proprietate publică. Ar fi un act condamnabil din partea lui, credeau ei, dacă răspunsurile primite de la prieteni la cele mai intime gânduri ale sale vor cădea şi ele sub ochii nesătui ai publicului curios.

Eu, unul, aveam o teorie puţin diferită apropo de motivul pentru care Dickens arsese scrisorile.

Eram de părere că eu îi vârâsem în cap lui Dickens ideea arderii lor.

În ediţia de Crăciun din 1854 a *Household Words,* în povestea mea „The Fourth Poor Traveller”[20], naratorul, un avocat, spune:

[20] „Al patrulea călător sărman” (n. tr.).

„Experienţa mea în domeniul avocăţesc, domnule Frank, m-a convins că dacă toţi ar arde scrisorile tuturor, jumătate din Curţile de Justiţie din ţara aceasta ar putea trage obloanele.” Curţile de Justiţie, aşa cum erau ele, se aflau foarte des în gândurile lui Charles Dickens în zilele acelea, pe când scria *Casa umbrelor,* şi apoi din nou, în 1858, când familia soţiei lui ameninţa să-l târască în judecată pentru varii atingeri aduse Catherinei, inclusiv, e de presupus, adulterul.

Şi cu doar câteva luni înainte ca Dickens să-şi arunce corespondenţa în foc, scrisesem despre arderea unei scrisori în romanul meu *Femeia în alb,* care apărea pe atunci în foileton în *Household Words,* atent editat de Dickens însuşi. În povestea mea, Marian Halcombe primise o scrisoare de la un anume Walter Hartright. Sora vitregă a lui Marian, Laura, era îndrăgostită de Hartright, dar consimţise să-şi îndeplinească promisiunea făcută tatălui ei aflat pe patul de moarte, şi anume de a lua în căsătorie pe altcineva. Hartright era gata să ridice ancora spre America de Sud. Marian a decis să nu-i destăinuiască Laurei conţinutul scrisorii.

> „Mă gândesc chiar dacă n-ar trebui să merg şi mai departe şi să ard scrisoarea, de teamă ca nu cumva într-o zi să cadă în mâini străine. Nu numai că se referă la Laura în cuvinte care trebuie să rămână pe veci o taină între autorul ei şi mine, dar repetă bănuielile lui – cu atâta insistenţă, inexplicabil şi îngrijorător – că a fost supravegheat în taină. […] Dar mi-e teamă să păstrez scrisoarea. Un simplu accident şi ar putea să cadă în mâini străine.
>
> Aş putea să mă îmbolnăvesc, aş putea să mor. Mai bine s-o ard de îndată, ca să-mi iau o grijă de pe suflet.
>
> Am ars-o! Cenuşa scrisorii lui de adio – poate ultima pe care am primit-o de la el – zace în cămin alături de câteva fragmente înnegrite.”

Teoria mea, aşa cum e ea, este că scena aceasta din *Femeia în alb* a lăsat o impresie adâncă asupra lui Dickens în momentul în care se străduia din răsputeri să-şi creeze o a doua viaţă, secretă, cu Ellen Ternan, dar şi că – din cine ştie ce motiv – căsătoria fiicei sale Kate cu fratele meu, din iulie 1860, a fost cea care l-a forţat într-un final să-şi ardă corespondenţa şi, sunt aproape sigur, să o convingă pe Ellen Ternan să ardă toate scrisorile pe care el i le trimisese în ultimii trei ani. Sunt sigur că Dickens a văzut căsătoria lui Katey cu Charles Collins ca pe o formă de trădare din sânul familiei sale, şi nu e prea mult să

speculez că şi-a putut imagina atunci că fiicele şi fiii săi, dar mai ales fiica sa Kate, cea despre care toată lumea spunea că-i seamănă atât de tare, l-ar trăda încă o dată vânzând sau publicându-i corespondenţa după moartea sa.

Dickens îmbătrânise extraordinar de tare în anii scurşi între 1857 şi 1860 – unii spun că făcuse pasul de la tinereţe la bătrâneţe sărind peste etapa vârstei de mijloc – şi se prea poate ca întâlnirea sa cu boala şi spectrul morţii din acel moment să-i fi amintit de scena mea cu arsul scrisorii şi să-l fi convins să treacă la distrugerea tuturor dovezilor gândurilor sale cele mai tainice.

– Ştiu la ce te gândeşti, dragul meu Wilkie, a zis Dickens deodată.

Ceilalţi au întors capul speriaţi. Încotoşmănaţi în atâtea straturi de lână, urmăriseră apusul soarelui slab îndărătul straturilor de nori, spre vest, dincolo de câmpiile rostogolitoare şi îngheţate ale Kentului.

– La ce mă gândesc, dragul meu Dickens? am întrebat.

– Te gândeşti că un mare foc de tabără aprins aici ne-ar încălzi grozav, a spus el.

Am clipit la aceasta, simţind tăria genelor îngheţate pe obrajii amorţiţi.

– Un foc de tabără! a strigat tânărul Dickenson. Ce idee strălucită!

– Ar fi, dacă n-ar trebui să ne alăturăm în casă femeilor şi copiilor la jocurile lor de Crăciun, a rostit Dickens, lovindu-şi mâinile bine înmănuşate una de alta şi producând un sunet ca un foc de puşcă.

Sultan s-a ferit din instinct, sărind într-o parte în lesă şi scâncind ca şi când s-ar fi tras într-adevăr spre el.

– Punch cald pentru toată lumea! a strigat Inimitabilul şi procesiunea noastră de sfere îmblănite cu fulare colorate a pătruns greoi în casă după el.

M-am sustras plăcerii de-a juca jocuri cu copiii şi femeile şi am căutat refugiul odăii mele. Stăteam de fiecare dată în aceeaşi cameră de oaspeţi la Gad's Hill Place şi m-am bucurat în sinea mea să descopăr că-mi fusese rezervată tot mie, că nu fusesem trecut la index în lunile recente. (Din pricina aglomerării cu rudele care stăteau peste sărbători şi cu Musafirii Misterioşi care aveau încă să vină în seara aceea, Percy Fitzgerald fusese surghiunit într-o cameră de la Falstaff Inn, dincolo de drum.

Găseam asta ciudat, dat fiind că Percy era un vechi prieten şi-n mod categoric merita o încăpere în casa lui Dickens mult mai mult decât merita orfanul Dickenson, care fusese găzduit la Gad's Hill Place. Renunţasem însă de mult la încercarea de a înţelege sau a prezice toanele lui Charles Dickens.)

Ar trebui să notez aici, Dragi Cititori, că nu împărtăşisem revelaţia pe care o avusesem noaptea târziu, sub influenţa laudanumului, că Dickens plănuia să-l ucidă pe tânărul orfan bogat Edmond Dickenson (totul având o oarecare legătură cu muşcatele stacojii risipite în peisaj şi în camera de hotel ca sângele) cu inspectorul Field sau cu oricine altcineva. Motivul este evident – *era* o revelaţie avută noaptea târziu şi inspirată de laudanum şi, chiar dacă unele dintre acestea se dovediseră nepreţuite pentru mine ca romancier, ar fi fost greu de explicat iscoditorului inspector Field înlănţuirea de logică mascată şi intuiţie indusă de drog care dusese la o asemenea concluzie.

Dar să ne întoarcem la odaia mea de la Gad's Hill Place. Deşi Carolinei nu i-am spus asta în urma lungilor mele şederi la Dickens, casa lui era un refugiu comod pentru musafiri. Fiecare cameră de oaspeţi avea un pat extrem de comod în care să dormi, mai multe piese de mobilier scumpe şi la fel de comode şi – tot aşa, în fiecare cameră de oaspeţi şi în unele holuri şi odăi publice – o masă plină cu materiale de scris, inclusiv hârtie de notat cu antet, plicuri, pene de scris, ceară, chibrituri şi ceară de sigilat. Toate acestea erau aranjate într-o încăpere care era invariabil curată, scrupulos ordonată şi ireproşabil de comodă.

Fiecare oaspete la Gad's Hill găsea totodată în camera lui o veritabilă bibliotecă din care să aleagă, cu mai multe volume aşezate pe noptieră. Aceste cărţi erau selectate în mod special de Dickens pentru oaspetele în cauză. Pe noptiera mea erau un exemplar chiar din romanul meu *Femeia în alb* – nu cel cu autograf pe care i-l dădusem personal prietenului meu, ci unul cumpărat de curând, cu paginile încă netăiate – dar şi eseurile din *Spectator,* un exemplar din *O mie una de nopţi* şi un volum de Herodot cu un semn de carte din piele plasat la un capitol despre călătoriile în Egipt ale istoricului antic, care deschidea o discuţie despre Templele Somnului.

Deasupra unei oglinzi, în camera mea, era o inscripţie care spunea: „Hans Andersen a dormit în odaia aceasta vreme de cinci săptămâni – ceea ce pentru familie a părut SECOLE!”

Ştiam şi eu ceva despre acea lungă vizită. Într-o noapte, la un

pahar de vin, Dickens îl descrisese pe prietenosul danez (care vorbea foarte puţin engleza, ceea ce trebuie să fi făcut şederea lui lungă la familia Dickens şi mai stresantă) ca pe „o încrucişare dintre personajul meu Pecksniff şi Răţuşca cea Urâtă, Wilkie. Un scandinav foarte masiv greu de suportat o săptămână, darămite o lună şi mai bine”.

Dar când le spuneam deseori Carolinei sau lui Harriet, după mai multe zile sau chiar săptămâni ca oaspete la Gad’s Hill, că şederea fusese „o încercare”, vorbeam în cel mai literal sens posibil. În ciuda umorului de foarte bună calitate al lui Dickens şi a eforturilor sale reale de a-şi face musafirii să se simtă mereu în largul lor, asigurându-le tot confortul, participând la discuţii la toate mesele şi adunările, exista totodată un foarte real sentiment că *erai judecat* de Inimitabil atunci când îi erai invitat. Cel puţin, eu aşa simţeam. (Bănuiala mea este că sărmanul Hans Christian Andersen – care *observase,* fără a se plânge, morocăneala lui Katey şi a lui Mamie şi a băieţilor în timpul lungii sale şederi – nu observase nerăbdarea şi ocazionalul blam al gazdei sale.)

În liniştea camerei mele – deşi auzeam ţipete de încântare din partea copiilor şi a lui Charles Dickens venind din salonul de jos, în timp ce se jucau – mi-am scos flaconul de laudanum din locul lui bine protejat din valiză şi am umplut paharul curat aflat alături de sticla mereu plină cu apă răcoroasă de lângă lavoar. Seara eram sigur că avea să fie o încercare pentru mine – de ordin fizic şi, deopotrivă, emoţional. Am golit primul pahar de medicament şi l-am umplut pe al doilea.

Poate vă întrebaţi, Dragi Cititori din viitorul meu, care va fi probabil supus judecăţii voastre, de ce acceptasem să-l torn pe Dickens iscoditorului fost poliţist. Sper că n-am scăzut în ochii voştri de-a lungul paginilor acestor memorii din momentul în care am relatat despre pecetluirea respectivei învoieli.

Motivele pentru care am acceptat acel târg faustian erau trei la număr…

Întâi, cred că Dickens *voia* să-i spun fostului inspector Charles Frederick Field deopotrivă tot ce se întâmplase în noaptea în care l-am căutat pe Drood şi tot ce îmi spusese Inimitabilului despre Drood din noaptea aceea încoace. Vă întrebaţi de ce ar fi vrut Dickens să-l torn. Nu sunt sigur de toate motivele, dar sunt cât se poate de sigur că autorul voia să fac asta fără a mi-o solicita răspicat. Dickens ştia că detectivul particular mă iscodea.

Cu siguranţă ştia că un om ca Field ar încerca să mă şantajeze dincolo de simpla ameninţare că va face publică adevărata natură a relaţiei mele cu Caroline. Mai exact, Dickens nu mi-ar fi spus nici în ruptul capului povestea lui Drood şi nici n-ar fi recunoscut drumurile sale – ale scriitorului – în Oraşul Subteran londonez *dacă el, Dickens, n-ar fi anticipat, dacă nu şi-ar fi dorit chiar, ca eu să transmit mai departe informaţia băgăreţului inspector.*

Nu ştiam care era jocul lui Dickens. Dar sentimentul de înţelegere secretă cu Inimitabilul era mai puternic decât acela cu inspectorul cel uneltitor.

În al doilea rând, aveam propriile motive serioase pentru a mă folosi de inspector ca mijloc de strângere a informaţiilor despre Charles Dickens şi Ellen Ternan. De acolo, ştiam, din acel aspect al vieţii lui, Dickens nu mi-ar fi împărtăşit niciodată nimic. Relaţia sa cu actriţa, cu mult înaintea intervenţiei ilustrative a dezastrului de la Staplehurst, schimbase fiecare aspect al vieţii Inimitabilului şi fiecare relaţie – inclusiv cu mine – din acea viaţă. Şi totuşi, detaliile şi dimensiunile acelei relaţii secrete şi agitate Vieţi Secunde, dacă ar fi fost după Dickens (şi când nu era?), aveau să rămână un mister până la sfârşitul vieţii sale şi chiar după. Aveam motive, pe care vi le voi dezvălui mai târziu, Dragi Cititori, pentru care era nevoie să cunosc asemenea detalii. Inspectorul Field, cu înclinaţia sa spre indiscreţie şi completa sa lipsă de perspectivă morală demnă de un gentleman, şi cu ajutorul grupului său larg de detectivi ageri, reprezenta sursa perfectă pentru aceste informaţii.

În al treilea rând, am intrat în aparenta conspiraţie cu inspectorul Field din propria-mi nevoie de a rearanja elementele unei relaţii intime cu Charles Dickens pe care o văzusem deteriorându-se în ultimul an, cu mult înainte de Staplehurst. Într-un anumit sens, transmiteam informaţiile legate de Drood detectivului pentru a contribui la protejarea lui Charles Dickens într-unul dintre cele mai vulnerabile momente ale vieţii sale. Simţeam că o reînnoire a relaţiei noastre periclitate – şi reafirmarea egalităţii mele erodate în privinţa acesteia – era importantă dacă prietenul meu Charles Dickens trebuia să fie ajutat şi protejat.

Trecuseră douăzeci de minute de când băusem laudanumul şi simţeam deja durerea sfâşietoare provocată de guta reumatică începând să-şi slăbească strânsoarea în care-mi cuprinsese capul

şi viscerele, şi extremităţile. O senzaţie de profund echilibru şi agerime mentală mi se răspândea în organism.

Oricare ar fi fost surprizele pe care Charles Dickens ni le pregătise la acea Cină de Crăciun, acum mă simţeam gata să le întâmpin cu obişnuita şi cunoscuta mea stare de neabătută bună dispoziţie.

13

– Nu… ăă… Dickens! Ţi-o jur! Nu asta… ăă… nu asta, aiureala asta cu *Prietenul nostru comun!* Nu! Este… ăă… este… Copperfield, pentru Dumnezeu! Jur pe cele sfinte că, fiind o dovadă de pasiune şi ludic… ăă, ăă… amestecate până la irecognoscibil, într-adevăr… Nu, sincer, Dickens!… mă uimeşte la fel de tare cum mă… ăă… emoţionează. Dar ca piesă de Artă – şi ştii… ăă… că eu… Nu, Dickens! Pe Dumnezeu!… am văzut ce-i mai bun în Artă de mult timp – este incomprehensivă pentru mine. Cum este abordată… ăă… cum este executată… ăă… cum poate un om să… ei bine! Mă dă pe… ăă… spate şi n-are niciun rost să vorbesc despre asta.

Cel care vorbea şi îşi ştergea fruntea uriaşă, palidă şi asudată cu batista lui de mătase pastelată era Oaspetele nostru Surpriză. Apoi bătrânul a început să-şi şteargă ochii urduroşi când au început să-i curgă lacrimi.

Oaspetele nostru Misterios era, desigur, William Charles Macready, Eminentul Tragedian, şi noua lui nevastă, Cecile.

Sper şi mă rog să nu simt o tăcere din partea voastră la citirea acestor memorii peste timp, Dragi Cititori, întrucât dacă epoca voastră l-a uitat pe William Charles Macready, ce speranţă mai pot avea ca numele şi opera micului Wilkie Collins să fi supravieţuit?

William Charles Macready era Eminentul Tragedian al epocii noastre, moştenind mantaua lui Kean şi – după spusele multora – depăşindu-l pe acel timpuriu gigant al Teatrului Shakespearian deopotrivă în subtilitatea interpretării şi rafinamentul sensibilităţii. Cele mai memorabile roluri ale lui Macready în multele decenii cât dominase scena engleză erau Macbeth în acea montare de neuitat şi Regele Lear. Născut în 1793, dacă am făcut bine socoteala, Macready era deja o vedetă matură şi recunoscută a scenei şi o faimoasă figură publică pe când tânărul

Dickens – Inimitabilul Boz, cum era cunoscut în vremea primului său val de succes după *Documentele Clubului Pickwick* – era doar un flăcău vrăjit de luminile rampei. Deosebita artă a lui Macready de redare a patosului şi remuşcării pe scenă, deseori pusă în evidenţă pe seama oricărui sentiment de nobleţe sau măreţie afişat atât de des de actorii shakespearieni, rezona puternic cu propriile abilităţi în acele zone ale tânărului scriitor.

Macready era de asemenea, la fel ca Dickens, un om complex, sensibil şi paradoxal. La fel de sigur de orice cum era Inimitabilul însuşi în public, Macready era – conform celor care îl cunoşteau cel mai bine – în particular, la fel de dubitativ cea mai mare parte a timpului. Mândru de profesiunea sa în acelaşi fel în care Dickens era de a lui, şi el era nesigur (exact ca Dickens uneori) că o atare profesiune îi putea permite să fie un adevărat gentleman. Dar de la sfârşitul anilor 1830 încoace, vedeta în ascensiune Dickens şi prietenii lui Macready, Forster, Maclise, Ainsworth, Beard şi Mitton au format un cerc închis al talentului şi ambiţiei rareori egalat în istoria insuliţei noastre.

Dintre toţi aceştia, William Charles Macready era – până la ascensiunea supremă a lui Dickens – de departe cel mai faimos.

Pentru mulţi ani (decenii, de fapt), Inimitabilul Boz a scris cronici admirative de pe margine, lăudând în mod special (dimpreună cu colegul şi editorul lui John Forster) asemenea izbânzi teatrale precum montarea lui Macready a lui *Lear* – care a restituit adevărata şi tragica viziune shakespeariană după mai mult de un secol şi jumătate în care publicul nu avusese de ales decât să îndure abisala adaptare cu „final fericit” a lui Nahum Tate. Macready îl reintrodusese de asemenea pe Bufon în distribuţia piesei, un act de inspirată salvare la care sensibilităţile lui Charles Dickens rezonaseră ca şi când ar fi fost un clopot lovit de un ciocan. Am căutat odată ce a scris Dickens pe marginea acestui subiect şi, pe lângă a spune că revenirea Bufonului este un „deosebit şi meşteşugit respiro” faţă de prezenţa copleşitoare a personajului lui Lear, extaticul Boz numise producţia lui Macready „magnifică” şi elaborase:

> „Inima, sufletul şi creierul distrusei opere a naturii, în toate etapele degradării ei, au fost întinse nude înaintea noastră… Tandreţea, furia, nebunia, remuşcarea şi durerea, toate se desprind una din alta şi sunt legate laolaltă într-un singur lanţ.”

În 1849, insolentul actor shakespearian american pe nume Edwin Forrest – care fusese odată bun prieten cu Macready şi care beneficiase de largheţea sa – a vizitat Anglia şi a insultat interpretarea hamletiană a lui Macready, ajungând până într-acolo încât să spună că marele nostru Tragedian Englez s-a sclifosit pe scenă şi a debitat replicile ca un filfizon efeminat. Tot restul turneului său, Forrest n-a fost tratat bine de nicio parte a publicului britanic. Englezii au râs de felul în care Macbeth interpretat de el livra replicile nemuritoare ale Bardului cu acel atroce accent american. Apoi, în luna mai a aceluiaşi an, Macready a făcut şi el un tur al Americii – mai fusese acolo înainte şi în cea mai mare parte avusese o primire călduroasă – şi găştile din Boston şi New York, pasionaţi serioşi de Shakespeare, amatori de teatru şi huligani depravaţi cu toţii, îl potopiseră pe Macready, *în timpul reprezentaţiilor,* cu ouă clocite, scaune, pisici moarte şi lucruri chiar mai dezgustătoare. Mulţi americani pasionaţi de teatru au încercat să-l apere pe Eminentul nostru Tragedian. Şi mai mulţi membri ai găştilor de huligani s-au organizat pentru a-i da o lovitură lui Macready şi ascendenţei, şi hegemoniei engleze în tot ce ţine de Shakespeare. Rezultatul, pe 10 mai 1849, a fost una dintre cele mai sângeroase revolte din istoria oraşului New York. Înainte de a se încheia, cincisprezece mii de oameni aderaseră unei găşti fie pro-Macready, fie anti-Macready, în apropierea teatrului numit Astor Place, iar primarul şi guvernatorul intraseră în panică şi chemaseră forţele de ordine pe care americanii le numeau National Guard. S-a deschis focul în mulţime şi undeva în jur de douăzeci-treizeci de cetăţeni au căzut răpuşi în stradă.

În tot acest timp, Dickens îi trimisese telegrame de încurajare şi felicitare lui Macready, de parcă el ar fi fost managerul cu prosopul şi sărurile din colţul ringului.

De-a lungul anilor, Dickens scrisese în tăcere şi trimisese cu timiditate multe piese scurte şi comedii marelui actor, însă Macready le respinsese cu tact pe toate (chiar dacă Dickens era implicat în montarea unor atari reprezentaţii memorabile pentru Macready cum ar fi aceea cu *Henric al V-lea* din 1838). Cine ştie cum, aceste respingeri nu îl înfuriaseră şi nici nu îl alienaseră pe Inimitabil, care – după experienţa mea – putea tolera astfel de respingeri din partea oricui, inclusiv a reginei.

Aşa încât prietenia lor dăinuia şi se maturiza deja de trei decenii. Dar pe măsură ce prieteni comuni fuseseră lăsaţi de

izbelişte – fie ieşind din graţiile lui Dickens, fie pierind – simţisem din comentariile făcute de Inimitabil în ultimii ani că reacţia sa faţă de Macready era acum în principal una de tristeţe.

Viaţa nu-l tratase cu blândeţe pe Eminentul Tragedian. Revolta de la Astor Place îl convinsese pe bătrânul actor să se retragă, dar chiar pe când pornea la drum în turneul de adio, scumpul lui copil cel mare, Nina, în vârstă de nouăsprezece ani, a murit. Macready, dintotdeauna un om credincios atent la pulsaţiile sufletului, s-a închis literalmente pentru a-şi înfrunta noile îndoieli puternice cu privire atât la univers, cât şi la persoana sa. Soţia lui, Catherine, era însărcinată la vremea aceea cu cel de-al zecelea copil al lor. (Paralelele dintre soţii Dickens şi soţii Macready erau mai mult decât superficiale – cuplurile erau atât de apropiate, încât, atunci când Charles Dickens a dus-o pe Catherine a sa în primul lui turneu american la începutul anilor 1840, familia Macready a fost cea căreia şi-a încredinţat copiii pe care îi avea atunci – numai că William Charles Macready nu a renunţat niciodată la iubirea pentru Catherine *a sa.)*

Ultima reprezentaţie a lui Macready s-a ţinut la Drury Lane, pe 26 februarie 1851. *Macbeth* – rolul cu care se identificase cel mai tare şi piesa la care fusese huiduit şi atacat în New York cu doi ani în urmă – a fost, desigur, alegerea lui pentru a-şi lua adio. S-a organizat inevitabilul banchet pentru a puncta despărţirea sa de teatru, atât de somptuos, încât a trebuit ţinut în vechea şi cavernoasa Cameră de Comerţ. Bulwer-Lytton a rostit un discurs sincer în felul său peltic. John Forster a citit o poezie abisal de proastă scrisă cu această ocazie de Tennyson. Thackeray, a cărui singură sarcină era să toasteze în sănătatea doamnelor prezente, aproape a leşinat de emoţie. Dickens, desigur, care organizase întreaga serată şi care purta o haină de culoare albastru-deschis cu sclipitori butoni de alamă şi o vestă de satin negru lucios, a ţinut o cuvântare mişcătoare, tristă, glumeaţă şi sinceră care a fost într-adevăr memorabilă.

Catherine Macready a murit în 1852. Cum se întâmplase şi în cazul fiicei lor Nina, soţia lui Macready a sucombat după o lungă şi grea luptă cu tuberculoza. Dickens îmi povestise despre ultima sa vizită la căpătâiul ei şi cum îi scrisese el unui prieten la scurt timp după aceea: „Temuta coasă retează cu adevărat adânc porumbul dimprejur, atunci când rodul abia a ajuns să dea în pârg.” Anul următor, ambii fii ai lui Macready, Walter şi Henry, au

murit şi ei, urmaţi imediat de sora lor Lydia. Niciunul dintre copiii lui nu trecuse de vârsta adolescenţei.

După opt ani de doliu pe care actorul i-a petrecut retras la refugiul lui întunecos de la Sherbourne, în 1860, la vârsta de şaizeci şi şapte de ani, Macready se recăsătorise – Cecile Louise Frederica Spencer, în vârstă de douăzeci şi trei de ani, a devenit a doua doamnă Macready – şi se mutase într-o casă nouă şi frumoasă în Cheltenham, la doar patru sau cinci ore de Londra. La scurt timp după aceasta, au avut un fiu.

Dickens era încântat. Inimitabilul dispreţuia şi se temea de ideea îmbătrânirii (acesta era şi motivul pentru care Mary Angela, nepoata lui cea mare, fiica lui Charley şi Bess, chiar în seara aceasta îi spunea lui Dickens „Venerabilul”, cum insistase scriitorul – nu permitea să fie rostit cuvântul „bunic” în preajma sa) şi nu voia să vadă sau să recunoască semnele bătrâneţii ori ale degradării la cei apropiaţi lui.

Însă acel William Charles Macready care se afla la masa noastră în seara de Crăciun a anului 1865, la vârsta de şaptezeci şi doi de ani, arăta toate semnele posibile de bătrâneţe şi de degradare.

Aceleaşi trăsături pe care atât de mulţi le găsiseră interesante la un actor – bărbia puternică, fruntea masivă, nasul mare, ochii afundaţi, buzele pungite, ca un boboc – lăsau acum impresia unei păsări de pradă cândva falnice, iar acum prăbuşite în sine.

Ca actor, Macready dezvoltase o tehnică, încă predată la şcolile de actorie, numită „pauza Macready”. O percepusem eu însumi pe scenă. În esenţă, nu era altceva decât o ezitare, o pauză stranie sau elipsă introdusă într-o replică nemarcată altminteri de vreun semn de punctuaţie, şi este adevărat că putea adăuga greutate sau accent unei replici, până într-acolo încât să schimbe sensul cuvintelor aflate de oricare parte a pauzei. Macready încorporase această tehnică în vorbirea normală cu decenii în urmă şi metodele sale dictatoriale ca regizor de teatru fuseseră parodiate de mulţi – „Stai… ăă… ăă… nemişcat, fiţi-ar ochii ai naibii!” sau „Ţine-ţi… ăă… ăă… ochii la mine, domnule!”

Acum însă pauza Macready înghiţise aproape complet semnificaţia cuvintelor rostite de actor.

– Nu pot… ăă… ăă… pot să-ţi *spun*… ăă… ăă… Dickens, cum… Ce *este* zarva aia absurdă şi… ăă… ăă… oribilă din cealaltă… Copiii? Copiii *tăi,* Charley? Ce pisică e aia? Fă… fă…

fă… a… a… a… a… fir-ar să fie! Cecile! Ce voiam să spun înainte… Collins! Nu, *tu,* celălalt… cu ochelari! Ţi-am citit… ăă… ăă… văzut… tu… tu… tu… tu… nu se poate să fi spus că ea… Rogu-te, bună Georgina, scapă-ne de… a… a… larma asta de oale din bucătărie, nu? Da! Pe Dumnezeu! Cineva ar trebui să-i spună regizorului secund că plozii ăştia ar trebui… O, *O femeie este albă,* la asta voiam să… ăă… ăă… straşnic curcan, dragul meu! Straşnic!

Curcanul era *într-adevăr* bun. Unii au scris că nimeni din Anglia nu s-a făcut mai răspunzător pentru îndepărtarea familiilor engleze, la masa de Crăciun, de gâsca osoasă şi unsuroasă şi apropierea lor de curcanul durduliu şi zemos precum Charles Dickens. Numai finalul său la *Colind de Crăciun* pare să-i fi împins pe mii dintre conaţionalii noştri, până atunci mari consumatori de gâşte dincolo de graniţa orătăniilor comestibile, către pieptul alb al veritabilelor festinuri cu curcani.

În orice caz, curcanul a fost bun în ziua aceea, la fel cum au fost şi toate felurile secundare aburinde. Până şi vinul alb era mai bun decât cel pe care Charles îl servea de obicei.

După standardele lui Dickens, aceea era o reuniune de Crăciun restrânsă, însă masa cea lungă era totuşi mai aglomerată decât oricare alta organizată de Caroline pentru o cină de Crăciun. În capul ei era Charles Dickens, desigur, cu trupul hăcuit al celui mai mare dintre cei doi curcani descărnaţi aşezat înaintea lui ca un trofeu de război. Imediat în dreapta sa era Macready şi, de cealaltă parte a mesei, faţă în faţă cu Eminentul Tragedian, era tânăra lui soţie, Cecile. (Sunt sigur că există o regulă socială bătută în cuie care interzice aşezarea soţilor unul în faţa celuilalt – o gafă la fel de mare, aş zice, ca aşezarea lor alături – însă Charles Dickens n-a fost niciodată persoana care să acorde mare atenţie canoanelor societăţii. Simple podsnapisme, ar fi spus el.)

Alături de Macready stătea fina şi tiza lui, Kate Macready Dickens Collins, însă ea nu părea mulţumită că şedea lângă naşul ei – ori că se afla la masă cu noi, la o adică. După ce arunca priviri veninoase spre tatăl ei şi se strâmba la nesfârşitele şi indescifrabilele rostiri eliptice ale lui Macready, se uita de-a lungul mesei spre sora ei Mamie şi îşi dădea ochii peste cap. Mamie – Mary – care stătea în stânga mea (deoarece, din cine ştie ce motiv, Dickens îmi făcuse cinstea de a mă aşeza în

capătul opus al mesei faţă de el), se îngrăşase şi mai tare în cele câteva săptămâni de când n-o mai văzusem şi semăna din ce în ce mai mult cu mama ei corpolentă.

În faţa lui Katey era fratele meu, Charles, care chiar arăta bolnav în seara aceasta. Oricât de mult mi-ar fi displăcut să fiu de acord cu Dickens asupra acestei chestiuni, chipul palid al lui Charley arăta într-adevăr ca un cap de mort.

În dreapta lui Katey Dickens şedea Tânărul Orfan, supravieţuitorul nostru de la Staplehurst, Edmond Dickenson, care şi-a petrecut seara rânjind şi holbându-se, şi radiind spre toată lumea ca un neghiob, ceea ce şi era. În faţa lui Dickenson era un alt tânăr burlac, Percy Fitzgerald, în vârstă de douăzeci şi şase de ani, care izbutea să fie la fel de jovial şi de entuziasmat precum Dickenson, *fără* a părea însă un idiot.

Între Dickenson şi Mamie Dickens stătea Charley Dickens. Fiul cel mare al lui Dickens părea cel mai fericit dintre toţi cei care ne aflam la masa aceea în seara despre care vorbesc, iar motivul se putea afla de cealaltă parte a mesei, în faţa lui. Mărturisesc că tânăra Bessie Dickens, soţia lui, se prea poate să fi fost cea mai frumoasă femeie din seara aceea – sau cel puţin imediat după Cecile Macready. Dickens fusese furios pe Charley fiindcă se îndrăgostise de Bessie Evans – tatăl ei, Frederick Evans, fusese prieten vechi cu Inimitabilul, dar Dickens nu-l iertase niciodată pe Evans fiindcă o reprezentase pe Catherine în timpul urâtelor negocieri pentru despărţire – şi nici fiindcă fusese curatorul ei după aceea – *deşi Dickens însuşi îi ceruse lui Evans să-şi asume rolurile acestea.*

Din fericire pentru bucuria şi viitorul lui, Charley Dickens ignorase vociferările şi ultimatumurile tatălui său şi se căsătorise cu Bessie. Era o fiinţă tăcută şi reţinută în seara aceea – rareori vorbea în prezenţa socrului ei – însă lumina lumânărilor care cădea pe adorabilul ei gât spunea destul. În stânga lui Bessie stătea Georgina Hogarth, care făcea tot ce-i stătea în puteri pentru a prezida masa şi a descrie fiecare tacâm şi antreu în absenţa foarte palpabilă a soţiei autorului.

În stânga Georginei şi-n dreapta mea stătea tânărul Henry Fielding Dickens. Din câte îmi aduc aminte, aceasta era prima dată când băiatul de şaisprezece ani mânca la masa celor mari de Crăciun. Flăcăul părea mândru de acest fapt în noua lui vestă strălucitoare de satin cu nasturi mult prea vizibili. Mai puţini vizibili erau favoriţii lungi pe care băiatul se străduia – fără prea

mult succes – să şi-i crească pe obrajii dolofani. Îşi atingea întruna (inconştient, cred) obrajii netezi şi buza de sus, ca pentru a vedea dacă mult râvniţii favoriţi nu crescuseră cumva în timpul cinei.

De-a stânga mea, şezând între Mamie Dickens şi mine, era adevăratul (pentru mine) „Oaspete Surpriză” al serii – un ins foarte chel, foarte înalt, foarte bine legat, cu ten foarte rumen, cu genul de mustaţă bogată şi favoriţi la care sărmanul Henry D. putea doar să viseze. Numele individului era George Dolby şi eu chiar îl întâlnisem la redacţia *Household Words* o dată sau de două ori, deşi mi-aminteam că se ocupa de teatru sau management, nu de editare.

În timpul prezentărilor din acea seară, dinaintea cinei, s-a văzut bine că Dickens îl cunoştea pe Dolby puţin, avea de discutat nişte afaceri cu el şi – cum Dolby nu avea alte angajamente pentru acel Crăciun – îl invitase la Gad’s Hill dintr-un simplu impuls de moment.

Dolby era un vorbitor energic şi dibaci, în pofida bâlbâielii care dispărea doar când îi imita pe alţii (lucru pe care îl făcea des). Poveştile lui se învârteau în jurul bârfei de teatru şi, cu excepţia uşoarei bâlbâieli atunci când vorbea despre sine, erau rostite cu perfectă emfază şi cadenţă teatrală – dar ştia şi să asculte. Şi să râdă. De mai multe ori în seara aceea dezlănţuise un râs zgomotos, zglobiu, răsunător, dezinvolt care poate că le-a făcut pe Katey Dickens şi pe Mamie să-şi dea ochii peste cap, dar care, am observat, a adus de fiecare dată zâmbetul pe buzele Inimitabilului. Dolby părea îndeosebi amuzat de istorisirile aproape impenetrabile ale lui Macready şi aştepta răbdător să curgă acei „… ăă… ăă… ăă” spre replicile finale încheiate cu „pe Dumnezeu!” înainte să izbucnească în râs.

Partea comună a serii era aproape pe terminate, copiii şi nepoţii veniseră să le ureze „Venerabilului” şi părinţilor lor noapte bună, conversaţia atinsese o pauză când Dolby părea meditativ şi puţin trist, Katey şi Mamie nu-şi mai dădeau ochii peste cap şi nu mai părea nemulţumite de noi toţi, însă femeile erau în mod evident pregătite să se retragă oriunde s-ar fi retras ele atunci când bărbaţii se mută în bibliotecă sau în camera de biliard pentru brandy şi trabucuri, când tânărul Dickenson a spus:

– Iertaţi-mă, domnule Dickens, dar dacă mi-e îngăduit să fiu direct, ce scrieţi acum, domnule? Aţi început cumva un nou roman?

În loc să se încrunte la această dovadă de cutezanţă, Charles a surâs de parcă toată seara numai întrebarea aceasta ar fi aşteptat-o.

– De fapt, a rostit, am pus deoparte scrisul pentru moment. Nu ştiu când îl voi relua.

– Tată! a strigat Mamie cu falsă alarmă. Tu nu scrii? Nu stai oare în birou zi de zi, scriind? Urmează oare să aflăm că soarele nu mai răsare din est?

Dickens a surâs din nou.

– Sincer să fiu, am decis să mă dedic unui proiect mai satisfăcător în lunile ce vor urma – poate în anii ce vor urma. Un proiect creativ care va fi mai satisfăcător pentru mine deopotrivă în termeni artistici şi financiari.

Katey şi-a arătat propria versiune a surâsului Inimitabilului.

– Devii artist, tată? Ilustrator, poate?

S-a uitat apoi la soţul ei tăcut, fratele meu, pe deasupra ruinelor curcanului.

– Ai face bine să te păzeşti, Charles. S-a mai ivit un rival.

– Nimic de felul acesta, a liniştit-o Dickens. Kate deseori îl irita pe tatăl ei, însă răspunsul său la tachinarea ei în seara aceea a fost plin de seninătate. Am decis să creez o formă de artă complet nouă. Ceva ce lumea n-a experimentat niciodată – ceva ce nu şi-a imaginat nicicând – înainte de asta!

– O altă... ăă... ăă... o nouă... ăă... ăă, vrei să spui... pe Dumnezeu, Dickens! a intervenit Macready.

Autorul s-a înclinat spre stânga şi i-a spus încet lui Cecile:

– Draga mea, dintre toţi cei de la masa aceasta, soţul tău cunoaşte cel mai bine frumuseţea şi puterea noii misiuni pe care o voi îmbrăţişa peste câteva săptămâni.

– Vrei să devii actor cu normă întreagă, tată? a ciripit Henry, care îşi văzuse părintele jucând ca amator pe scenă toată viaţa, el însuşi fiind împins pe aceeaşi scenă cu ocazia primelor reprezentaţii cu *Adâncul îngheţat.*

– Nicidecum, băiatul meu, a zis Dickens, încă surâzând, îndrăznesc să spun că prietenul nostru Wilkie, aici de faţă, de cealaltă parte a mesei, s-ar putea să intuiască ce am în gând.

– N-am nici cea mai mică idee, am spus cu totală sinceritate.

Dickens a pus ambele mâini pe masă şi şi-a depărtat braţele într-un fel care mi-a amintit de *Cina cea de Taină* a lui Leonardo da Vinci. Gândul acesta nici nu mi-a venit bine în minte, că un altul l-a urmat degrabă: *Dacă asta este Cina cea de Taină, care*

dintre cei prezenţi aici este Iuda?

– L-am autorizat pe Wills să negocieze în numele meu cu domnii Chappell de pe New Bond Street un contract constând din cel puţin treizeci de lecturi publice, a continuat Dickens. Deşi negocierile nu au început încă, sunt foarte încrezător că lucrurile vor decurge normal şi că asta va marca începutul unei noi ere în cariera mea şi în lumea divertismentului şi educaţiei publice.

– Dar, tată, a strigat Mamie, evident şocată, ştii ce ţi-a spus doctorul Beard când ai fost ultima dată bolnav – degenerescenţe ale unor funcţii ale inimii, nevoia de odihnă suplimentară – turneele tale de lectură anterioare te-au istovit atât de tare...

– O, prostii, a strigat Dickens, reuşind chiar să-şi lăţească surâsul. Ne gândim să-l numim pe domnul Dolby aici de faţă...

Uriaşul s-a roşit şi a făcut o plecăciune din cap.

– ... În calitate de manager şi însoţitor în aceste călătorii. Chappell se va ocupa de toate aranjamentele de afaceri şi administrative, achitând totodată cheltuielile personale şi de drum ale mele şi ale domnului Dolby şi, probabil, ale domnului Wills. Tot ce va trebui să fac eu va fi să-mi iau cartea şi să citesc din ea la locul şi ora stabilite.

– Dar a citi din cărţile tale nu e de departe... cum ai spus tu, tată?... o nouă formă de artă, a zis Katey. Ai mai făcut asta de multe ori.

– Într-adevăr, scumpa mea, a aprobat Dickens. Dar niciodată aşa cum o voi face în acesta şi-n toate turneele viitoare. Cum bine ştii, eu niciodată nu... *citesc* doar din cărţile mele, deşi uneori aşa mă prefac. Toate prestaţiile mele sunt executate din memorie şi îmi rezerv dreptul de a edita, compila, modifica şi rescrie scene pe spaţii largi... ba chiar să improvizez complet uneori, exact cum a făcut Eminentul Tragedian aici de faţă de nenumărate ori, reuşind să îmbunătăţească texte chiar şi de Shakespeare.

Aici a mângâiat braţul lui Macready.

– A... da... eu, desigur... dar pe texte de Bulwer-Lytton, da, improvizez cât am chef, a zis Macready, roşindu-se sub pielea palidă şi favoriţi, dar... ăă... ăă... pe textele Bardului. Pe Dumnezeu... niciodată!

Dickens a râs.

– Ei, proza mea nu este a Bardului. Nu e bătută în piatră nicăieri, precum Poruncile lui Moise.

– Şi totuşi, a spus fratele meu, o nouă formă de artă? Poate fi

aşa ceva o lectură publică?

– A mea va fi începând cu acest turneu, s-a răstit Dickens.

Zâmbetul i se ştersese.

– Lecturile dumneavoastră sunt deja unice în tonalitatea şi splendoarea lor, domnule, a zis tânărul Dickenson.

– Îţi mulţumesc, Edmond. Apreciez spiritul tău generos. Dar în lecturile mele viitoare, începând cu acest turneu şi continuând… cum spuneam… poate pentru mulţi ani, am de gând să aduc pe scenă un nivel de teatralitate absolut fără precedent şi să-l combin cu o reală înţelegere a manipulării magnetismului animal.

– Magnetism, pe Iov! a explodat Dolby. Domnule, propui cumva să hipnotizezi publicul chiar în timp ce îl binedispui?

Dickens a zâmbit din nou şi şi-a mângâiat favoriţii.

– Domnule Dolby, presupun că dumneata citeşti. Romane, vreau să spun.

– Citesc, sigur că da, domnule! a râs Dolby. M-am delectat cu toate romanele dumitale şi cu ale domnului Collins aici prezent… Domnul Collins aflat în dreapta mea, la capătul mesei, la dumnealui mă refer. S-a întors spre mine. Cartea aceea, *Armadale,* pe care v-a publicat-o revista domnului Dickens, domnule Collins. Minunată, domnule. Eroina aceea – Lydia Gwilt, cred că aşa o chema. Ce femeie! Minunat!

– *Acea* carte a domnului Collins n-am avut plăcerea să o publicăm sub formă de foileton, a spus Dickens pe un ton formal. Cum nu vom avea plăcerea nici de-a o publica în format de carte. Va apărea în mai anul viitor la un alt editor. Deşi sunt încântat să pot spune că suntem pe cale de a-l convinge pe dragul nostru Wilkie să-şi publice viitorul roman din nou la *All the Year Round.*

– A, minunat, minunat! a făcut Dolby extrem de vesel.

Habar nu avea ce *faux pas* comisese cu lauda sa. Într-adevăr, cel mai recent roman al meu, *Armadale,* urmând succesului înregistrat cu *Femeia în alb* care apăruse în *Household Words* a lui Dickens, fusese publicat în foileton – cu o remunerare mult mai mare pentru mine – în *The Comhill Magazine.* Şi avea să apară în format de carte sub egida Smith, Elder & Company, care publica şi *The Comhill.*

Însă acesta nu era întregul *faux pas* şi nici motivul pentru care faţa lui Dickens – radiantă şi relaxată, şi deschisă cu doar o clipă înainte – arăta acum ciupită şi bătrână. Motivul acestei schimbări de dispoziţie era, sunt sigur, tocmai eroina Lydia Gwilt pe care

Dolby avusese impoliteţea de a o menţiona.

La un moment dat o pusesem pe Lydia, căreia durerea nu-i era străină, durerea ei şi a muritorilor de rând apropiaţi ei, să spună în roman:

„Oare cine a inventat laudanumul? Îi mulţumesc din adâncul inimii, oricui a făcut-o. Dacă toate suferinţele crâncene ale trupului şi minţii, cărora el le-a dat alinare, s-ar putea uni să-i ridice cânt de laudă, ce cor frumos ar fi! Am avut parte de şase ore fermecătoare de uitare; m-am trezit cu mintea întreagă.”

Auzisem prin numeroşi intermediari, inclusiv prin fratele meu şi Katey, că Dickens nu fusese mulţumit de aceste cuvinte… şi nici de tonul în general tolerant faţă de laudanum şi alte narcotice care apar în cuprinsul romanului.

– Dar voiai să ne spui cum se leagă actul citirii de romane cu noua formă de artă a lecturilor pe care le propui, m-am adresat lui Dickens peste masa aglomerată.

– Da, a făcut Inimitabilul, zâmbind spre Cecile Macready ca pentru a se scuza de întreruperea discursului său. Cunoaşteţi incomparabilul şi – cutez să spun – *unicul* sentiment pe care îl ai atunci când citeşti? Concentrarea atenţiei prin excluderea tuturor informaţiilor senzoriale, altele decât cuvintele pe care le culeg ochii, pe care o ai atunci când pătrunzi într-o carte bună?

– O, chiar aşa! a strigat Dickenson. Lumea dispare pur şi simplu. Toate celelalte gânduri se risipesc de-a dreptul! Tot ce rămâne sunt priveliştile şi sunetele, şi personajele, şi lumea creată de autor pentru noi! Poţi la fel de bine să fii anesteziat faţă de lumea mundană care ne înconjoară. Toţi cititorii au avut această experienţă.

– Întocmai, a spus Dickens, zâmbetul revenindu-i pe buze şi ochii luminându-i-se. Întâmplarea face ca aceasta să fie tocmai starea de receptivitate în care o persoană trebuie să se afle pentru ca un hipnotizator să îşi poată face treaba. Prin utilizarea judicioasă a limbii, frazelor, descrierilor şi dialogurilor, aceasta este o formă a alunecării cititorului în acelaşi fel de stare receptivă a minţii pe care trebuie să o simtă un pacient aflat sub Influenţă Magnetică.

– Pe Dumnezeu! a strigat Macready. Publicul… ăă… de la teatru intră chiar într-o astfel de… a… a… transă receptivă. Am spus întotdeauna că… ăă… publicul este al treilea punct al

triunghiului… ăă… sinergetic, alături de dramaturg şi actor.

– *Exact,* a spus Dickens. Şi asta e esenţa noii mele arte interpretative, spre deosebire de simplele lecturi. Profitând de starea receptivă a publicului – cu mult mai intensă chiar şi decât aceea a cititorilor singuri acasă sau într-un vagon de tren, sau chiar şezând în grădinile lor – am de gând să folosesc magnetismul incipient, combinat cu vocea mea şi cuvintele, pentru a-i face să intre într-o şi mai profundă stare receptivă şi apreciativă, şi cooperantă decât pot să o facă literatura sau teatrul singure.

– Doar prin cuvinte? a întrebat fratele meu.

– Şi prin gestica judicios aleasă şi executată, a spus Dickens. În decorul potrivit.

– Decorul acela fiind s-s-scena, a zis Dolby. Da, pe Iov. Asta va fi extraordinar!

– Nu doar scena, a explicat Dickens, încuviinţând uşor ca şi când deja s-ar fi pregătit să facă plecăciuni. Ci şi încăperea întunecată. Utilizarea precisă şi ştiinţifică a iluminării cu gaz pentru a-mi pune în evidenţă faţa şi mâinile mai presus de orice, dispunerea atentă a publicului astfel încât nimeni să nu fie în afara liniei vizuale directe a ochilor mei…

– Ne vom aduce propriii experţi în gaz şi iluminat în turneu, a întrerupt Dolby. Wills a făcut din asta un element central al negocierilor.

Macready a lovit în masă şi a râs.

– Nici nu ştiu cei din public că… ăă… ăă… iluminatul cu gaz este o formă de… ăă… intoxicare. Intoxicare, pe Dumnezeu! El goleşte camera, teatrul, spaţiul de oxigen!

– Chiar aşa este, a zis Dickens cu un zâmbet răutăcios. Şi noi vom folosi asta în avantajul nostru, introducând acest public – sper cu modestie – foarte numeros prezent la lecturi în cuvenita stare receptivă.

– În cuvenita stare receptivă pentru ce? am întrebat eu pe un ton plat.

Dickens m-a săgetat cu privirea lui mesmerică ascuţită. Vocea lui era catifelată.

– E ceea ce vor stabili aceste lecturi – o nouă formă de artă.

După cină, noi, bărbaţii, am ridicat tabăra şi ne-am mutat cu brandy şi trabucuri în camera de biliard aflată în spatele biroului lui Dickens. Acela era un spaţiu plăcut, bine luminat, cu un

perete pe jumătate înclinat pentru a preîntâmpina orice pagubă provocată de tacurile noastre agitate şi petrecusem multe ore agreabile acolo. Dickens lua în serios jocul de biliard – îi plăcea să spună că biliardul „scoate la lumină spiritul omului” şi apoi, deseori, uitându-se la fratele meu, adăuga: „sau absenţa lui”. În orice caz, mi-l voi aminti întotdeauna pe Inimitabil aplecându-se mult peste masa cu postav verde, fără sacou şi purtând ochelarii aceia dubli mari care îi dădeau o alură stranie, à la Pickwick, demodată, de om dintr-o epocă trecută.

Unul dintre motivele pentru care Dickens îl plăcea pe Percy Fitzgerald era acela că şi tânărul lua jocul în serios şi chiar se pricepea să-l joace – suficient de priceput, cel puţin, cât să ne dea de furcă mie şi lui Dickens. Eu mă descurcam mai mult decât onorabil la joc, cum îi stă bine oricărui burlac serios, dar am fost surprins în seara aceea să văd că Orfanul nostru Rezident, tânărul Edmond Dickenson, juca mai degrabă ca o persoană care îşi câştiga traiul din asta. (Şi poate că aşa era, din câte ştiam eu şi judecând după spusele lui Dickens cum că băiatul era independent şi bogat.)

Macready a jucat zgomotos o vreme, iar apoi nevasta l-a împins la pat după un pahar de lapte cald. George Dolby – viitorul manager şi tovarăş de călătorie în turneul de lectură al lui Dickens – a fost însă cel care a adus la viaţă partidele din seara aceea. Hohotind de râs, spunând poveşti cu adevărat amuzante fără nicio urmă a bâlbâielii dinainte, cu tigva lui mare şi cheală şi fruntea sclipind de transpiraţie în lumina lămpilor din tavan, Dolby ne-a învins cu rapiditate pe toţi, mai întâi pe Percy, apoi pe mine, apoi pe Dickens şi în cele din urmă pe încăpăţânatul şi straniu de abilul tânăr Dickenson, al cărui joc demonstra deopotrivă o aplecare spre balistică şi o viclenie pe care n-ai fi bănuit-o niciodată uitându-te la el.

Dickens, cum îi stătea în obicei, s-a retras la miezul nopţii, dar pe noi ne-a îndemnat să continuăm jocul. De regulă, eu rămâneam, atunci când erau oaspeţi interesanţi încă treji, deseori jucând şi bucurându-ne de brandy-ul gazdei noastre până în zori, dar când Dolby a pus tacul jos şi s-a retras la scurt timp după ce Dickens ne-a urat noapte bună – poate încă nesigur de prerogativele sale ca oaspete la Gad’s Hill – jocul s-a întrerupt, Percy a pornit spre Falstaff Inn însoţit de un servitor cu un felinar, iar eu şi Dickenson am urcat la etaj, fiecare în camera lui.

În ciuda faptului că-mi administrasem mai devreme doze de medicament, guta reumatică mă sâcâia pe când mă pregăteam de culcare. Măsurând cantitatea de laudanum rămasă în flaconul meu de călătorie, am mai luat două pahare de tonic şi soporific.

Spun „tonic şi soporific” deoarece laudanumul, cum aproape sigur ştiţi, în viitorul vostru beneficiind de mai multe cunoştinţe medicale, Dragi Cititori, serveşte la calmarea nervilor şi favorizarea somnului sau la trezirea sensibilităţilor şi favorizarea unor lungi perioade de muncă grea şi oferă un nivel de atenţie mai ridicat ca de obicei. Nu ştiam – poate nu ştia nimeni – cum poate acelaşi drog să servească unor nevoi opuse, dar ştiam fără umbră de îndoială că asta făcea. În seara aceea îmi trebuia efectul lui de soporific.

Mintea mea agitată voia să mai zăbovească asupra planurilor bizare ale lui Dickens pentru un turneu de lectură care să slujească drept „o formă de artă complet nouă” şi să facă legătura între aiurelile pe care le rostise despre mesmerism şi magnetism şi vizitele pe care se presupunea că le făcea făpturii subpământene pe nume Drood, însă laudanumul, binecuvântat fie el, m-a scutit de aceste interogaţii chinuitoare.

Ultimele mele gânduri înainte să adorm în noaptea aceea au fost despre o informaţie pe care inspectorul Field mi-o dăduse cu câteva săptămâni în urmă.

Se părea că Ellen Ternan fusese urmărită până în zona aceea şi chiar la Gad’s Hill de mai multe ori în acea toamnă. Desigur, raporta Field, fosta actriţă avea rude în Rochester care o aduceau în zonă fără nicio înţelegere cu Dickens, însă era sigur că fata venise de asemenea în vizită la Gad’s Hill în repetate rânduri şi părea să fi petrecut cel puţin cinci nopţi acolo din septembrie încoace.

Oare cum reacţionau Mamie şi Katey, mă întrebam, la această uzurpare a locului mamei lor în casa lor? Mi-o puteam uşor imagina pe Mamie urmând exemplul Georginei Hogarth de a o primi pe intrusă în casa lor cu braţele deschise, ştiind – căci altfel nu se putea – că Charles Dickens era un om dărâmat de singurătate şi simţea nevoia iluziilor tinereţii, pe care doar romantismul le poate aduce în mintea şi sufletul bărbatului care îmbătrâneşte. Dar Katey? Kate Macready Dickens, aşa însingurată cum părea să fie la rândul ei – tatăl ei îmi spusese în octombrie că soţia fratelui meu „era atât de nemulţumită... atât de dornică să-şi găsească alţi amanţi, încât în ea ard deopotrivă

spiritul şi sănătatea, încet dar sigur, Wilkie” – încă părea a fi loială memoriei mamei sale exilate. Nu mi-o puteam închipui pe Katey, care avea doar un an mai mult decât Ellen Ternan, deschizându-şi sufletul posibilei metrese a tatălui ei.

E lucru greu să-i spui fratelui soţului fiicei tale că ea este atât de nemulţumită de bărbatul ei, încât caută serios alţi amanţi, şi presupun că Dickens a rostit aceste cuvinte ca eu să i le pot repeta lui Charley. Dar sigur că eu n-am făcut-o.

Katey trebuie totuşi să nu se fi opus prin viu grai vizitelor lui Ellen, altfel fosta actriţă n-ar fi continuat să se întoarcă la Gad’s Hill.

Cu aceste gânduri încă în minte, am căzut într-un somn adânc şi fără vise.

Cineva mă scutura violent şi îmi şuiera numele.

M-am rostogolit pe o parte, ameţit. În cameră era întuneric, cu excepţia unei lumini ciudate care părea să vină de pe podea, pe o parte a patului. Un foc? Deasupra mea, scuturându-mă, era o siluetă întunecată.

– Ridică-te, Wilkie.

M-am concentrat asupra acelei forme.

Charles Dickens într-o cămaşă de noapte cu o haină de lână aruncată peste umeri şi ţinând o puşcă cu două ţevi într-o mână şi un linţoliu mototolit în cealaltă.

Venise timpul, mi-am spus.

– Ridică-te, Wilkie, mi-a şoptit din nou. Repede. Ia-ţi doar încălţările. Ţi-am adus eu haina.

Silueta a aruncat linţoliul pe picioarele mele şi atunci mi-am dat seama că era paltonul meu.

– Ce…

– Şşş. Îi trezeşti pe ceilalţi. Ridică-te. Repede. Înainte să ne scape. Nu avem timp de pierdut. Doar haina şi încălţările. Aşa te vreau…

Am coborât pe scările din spate, Dickens cu arma şi felinarul în faţa mea, amândoi încercând să facem cât mai puţin zgomot posibil.

Sultan, copoiul irlandez cel feroce, era legat în holul din spate, cu botniţă şi lesă, dar se smucea să iasă pe uşă.

– Ce-i asta? i-am şoptit lui Dickens. Ce s-a întâmplat?

Şuviţele de păr din creştetul capului Inimitabilului şi favoriţii lungi se încârligaseră în toate direcţiile în timpul somnului, unele

stând chiar sculate, iar asta ar fi fost foarte amuzant în circumstanţe diferite. Dar nu şi în noaptea aceea. În ochii lui Charles Dickens se citea parcă o teamă reală – ceva ce eu nu cred că mai văzusem vreodată.

– Era Drood, a şoptit. Nu puteam să dorm. Mă tot gândeam la ceva ce ar fi trebuit să notez pentru Willis. Aşa că m-am ridicat din pat, având de gând să merg în birou şi să notez, când am văzut-o, Wilkie…

– Ce ai văzut, omule?

– Faţa lui Drood. Faţa aceea palidă, torturată. Plutind la fereastră. Lipită de sticla rece.

– La biroul tău? am întrebat.

– Nu, a răspuns Dickens, cu ochii la fel de bezmetici ca ai unui cal fugar, la ferestrele dormitorului meu.

– Dar, Dickens, am şoptit, asta este imposibil. Dormitorul tău e sus la primul etaj, alături de camerele pentru oaspeţi. Drood ar fi trebuit să stea pe o scară de doi metri şi jumătate sau trei metri ca să se uite pe geamurile acelea.

– L-am *văzut,* Wilkie, a hârâit Dickens.

A dat de uşă în lături şi, cu felinarul şi lesa într-o mână, şi puşca prevăzută cu două ţevi în cealaltă, am fost tras afară în noapte după dulăul încordat.

Era foarte frig şi foarte întuneric în curtea din spate a lui Dickens. Nu era lună, nu erau nici stele, nici lumină dinspre casă. Vântul rece a pătruns imediat prin haina pe care o trăsesem în grabă pe mine şi m-am cutremurat sub cămaşa de noapte fâlfâitoare. Picioarele şi gleznele mele erau goale între haină şi încălţări, iar aerul nopţii era atât de rece pe piele, încât am avut impresia că iarba îngheţată mă cresta cu lame mici.

Sultan mârâia şi sărea. Dickens a lăsat câinele să ne conducă, de parcă am fi fost nişte săteni înfuriaţi plecaţi pe urmele unui criminal într-un roman de senzaţie de mâna a doua.

Şi poate asta şi eram.

Am dat colţul casei pe întuneric şi ne-am oprit în grădină, sub ferestrele dormitorului lui Dickens. Sultan trăgea şi mârâia şi ne îndemna să mergem mai departe, însă Charles s-a oprit destul cât să ridice capacul felinarului cel mic şi să-i concentreze raza spre pământul îngheţat din rondul cu flori. Nu erau urme incriminatoare de paşi şi nici semne cum că o scară ar fi fost aşezată acolo. Am ridicat amândoi privirea spre geamul

întunecat de la dormitor. Câteva stele au apărut între norii care se mişcau cu rapiditate şi apoi au fost acoperite.

Dacă Drood se uitase pe fereastra aceea fără a sta căţărat pe o scară înaltă, însemna că plutise la trei metri deasupra solului.

Sultan a mârâit şi a tras de lesă şi noi am mers după el.

Ne-am întors în spatele casei şi ne-am oprit pe terenul cel mic unde Dickens îşi arsese toate scrisorile în 1860. Vântul rece făcea ramurile dezgolite să se mişte cu zăngănit de oase. I-am şoptit lui Charles:

– Cum se poate să fi fost Drood? Cum se poate să fi fost aici? *De ce* să fi fost aici?

– M-a urmărit din Londra într-o dimineaţă, mi-a răspuns Dickens tot în şoaptă, întorcându-se încet într-un cerc complet, cu arma lungă cu două ţevi adăpostită în îndoitura braţului drept. Sunt sigur de asta. Am văzut o siluetă umbroasă de cealaltă parte a drumului, lângă cabană, deja de multe nopţi. Câinii latră. Când ies afară, silueta nu mai este.

Mai probabil să fie agenţii inspectorului Field, am gândit şi am fost tentat s-o spun cu voce tare. În schimb, am rostit din nou:

– *De ce* ar veni Drood aici ca să stea în geamul tău în noaptea de Crăciun?

– Şşş, a făcut Dickens, fluturând din mână şi strângând cu palma liberă botul lui Sultan pentru a face copoiul să nu mai mârâie.

Pentru o secundă mi s-a părut că se apropia o sanie, chiar dacă pe jos nu era pic de zăpadă, dar apoi am înţeles că clinchetul slab venea din grajdurile întunecate. Clopoţeii norvegieni ai poneiului Newman Noggs erau atârnaţi pe perete acolo.

– Vino, a spus Dickens şi s-a grăbit spre grajd.

Uşile grajdului erau deschise – un dreptunghi negru în noaptea aproape complet neagră.

– Ai… am dat să şoptesc.

– Uşile astea sunt mereu închise, a sâsâit Dickens. Le-am verificat eu însumi la apus.

Mi-a dat lesa câinelui deodată tăcut, a pus felinarul jos şi a ridicat puşca.

Dinăuntrul grajdurilor întunecate s-a auzit un ultim clinchet slab şi apoi, dintr-odată, tăcere, ca şi când o mână ar fi acoperit harnaşamentul.

– Desfă botniţa lui Sultan şi apoi dă drumul lesei, m-a instruit

Dickens pe un ton foarte jos, încă ţinând puşca îndreptată spre uşile deschise.

– Îl va face bucăţi pe cel de acolo, oricine ar fi el, am şoptit.

– Desfă-i botniţa şi dă-i drumul, s-a răstit Dickens soto-voce.

M-am lăsat într-un genunchi, cu inima bubuindu-mi, tremurând în frig, şi mi-am făcut de lucru cu cataramele botniţei. Eram pe jumătate convins că, imediat ce-i voi desface botniţa, copoiul irlandez cu ochi holbaţi – cântărea aproape cât mine – mă va sfâşia *pe mine* membru cu membru.

N-a făcut-o. Când i-am aruncat botniţa la pământ şi am desfăcut catarama lesei, Sultan a încetat să mârâie şi să se încordeze.

– Du-te! i-a dictat Dickens cu voce tare câinelui.

Sultan s-a dus, pornind ca din puşcă, de parcă ar fi fost făcut din arcuri metalice şi nu doar din muşchi. N-a fugit însă în întunericul din grajd. În schimb, copoiul a virat la stânga, a sărit peste un gard dintr-o singură mişcare şi a dispărut pe câmpii, în direcţia pădurii şi a mării din depărtare.

– Afurisit câine, a spus Dickens.

Atunci mi-am dat seama cât de rar îl auzisem pe Inimitabil înjurând.

– Vino, Wilkie, a spus el pe un ton fără tăgadă, de parcă eu aş fi fost un al doilea copoi pe care îl ţinea de rezervă.

Dându-mi felinarul acoperit, Dickens a fugit spre uşa întunecată şi deschisă a grajdului. M-am grăbit să ţin pasul, aproape alunecând pe iarba îngheţată chiar în timp ce Dickens ajungea la intrare şi pătrundea înăuntru fără a aştepta lumina.

Am înaintat în întuneric mai mult simţind decât văzând prezenţa lui Dickens la câţiva paşi în stânga mea, ştiind – poate datorită clarviziunii – că stătea acolo cu puşca ridicată şi îndreptată spre culoarul larg şi lung din grajd, chiar în timp ce simţeam mai mult decât vedeam agitaţia şi respiraţia cailor şi a poneilor de acolo.

– Lumină! a strigat Dickens.

Am descoperit felinarul.

O formă vagă în staulele unde caii – toţi treji, dar tăcuţi – se agitau, respiraţia lor precum ceaţa în aerul rece şi apoi o mişcare a ceva alb în capătul spaţiului întunecat, dincolo de locul unde atârnau clopoţeii, harnaşamentul şi căpăstrul.

Dickens a ridicat arma mai sus şi eu i-am văzut albul ochilor la lumina felinarului în timp ce se pregătea să apese ambele

trăgace.

– Stai! am strigat, volumul vocii mele făcând caii să tresară. Pentru Dumnezeu, nu trage!

Am fugit spre năluca albă. Cred că Dickens ar fi deschis focul în ciuda strigătelor mele, dacă nu mi-aş fi aruncat corpul între el şi ţinta lui.

Năluca albă din capătul închis al întunericului s-a relevat în cercul de lumină al felinarului meu. Edmond Dickenson stătea acolo în beznă, cu ochii larg deschişi, dar uitându-se în gol, nevăzându-ne, neauzindu-ne. Era în cămaşă de noapte. Avea picioarele goale şi palide pe pietrele negre şi reci cu care era bătută podeaua grajdului. Mâinile îi atârnau aidoma unor stele mici şi albe la capătul braţelor moi.

Dickens s-a apropiat şi a început să râdă. Râsetul lui i-a speriat şi mai tare pe cai, însă n-a părut să aibă vreun efect asupra lui Dickenson.

– Un somnambul! a strigat Dickens. Pe Dumnezeu, un somnambul! Orfanul umblă aiurea noaptea.

Am apropiat felinarul de chipul palid al tânărului. Flacăra s-a reflectat puternic în ochii băiatului, însă el n-a clipit şi nici nu mi-a sesizat prezenţa. Ne găseam într-adevăr în prezenţa unui somnambul.

– Pe el trebuie că l-ai văzut în grădină sub fereastra ta, am spus încet.

Dickens s-a încruntat la mine atât de tare, încât mă aşteptam să mă înjure la fel cum îşi înjurase câinele bun de nimic, însă vocea lui era blândă când a grăit.

– Nicidecum, dragul meu Wilkie. Eu n-am văzut pe *nimeni* în grădină. M-am ridicat din pat, m-am uitat la ferestre şi acolo am văzut clar chipul lui *Drood* – nasul lui scurtat lipit de sticlă, ochii fără pleoape holbându-se la mine. Lipit de geam, Wilkie. Geamul de sus, de la primul etaj. *Nu* în grădina de jos.

Am dat din cap ca şi cum l-aş fi aprobat, dar ştiam că Inimitabilul trebuia să fi visat. Poate că luase şi el nişte laudanum ca să poată adormi – ştiam că Frank Beard, doctorul, îi prescrisese drogul lui Dickens atunci când scriitorul nu reuşea să doarmă, toamna trecută. Încă simţeam fluxul şi refluxul medicamentului în propriu-mi organism, în ciuda frigului ce îmi făcea braţul care ţinea felinarul să tremure de parcă aş fi fost paralizat.

– Ce facem cu el? am întrebat, înclinând din cap spre Dickens.

– Ce trebuie făcut cu toţi somnambulii, dragul meu Wilkie. Îl vom duce uşurel înapoi în casă şi tu îl vei duce în camera lui, în pat.

M-am uitat în direcţia dreptunghiului slab luminat al uşii deschise de la grajd.

– Şi Drood? am întrebat.

Dickens a clătinat din cap.

– Sultan deseori se întoarce a doua zi după goana lui de noapte cu sânge pe bot. Putem doar spera că la fel se va întâmpla şi de dimineaţă.

Am fost tentat să-l întreb pe Dickens ce voia să spună cu asta. (Inspectorul Field ar fi apreciat informaţia.) Oare el şi mentorul lui egiptean într-ale mesmerismului se certaseră? Îşi dorea el ca fantoma să moară? Ucisă de propriul lui câine ucigaş? Nu mai era el ciracul geniului subpământean care – conform fostului şef al Biroului Detectivistic al Scotland Yard – îşi trimisese agenţii să ucidă mai mult de trei sute de bărbaţi şi femei?

N-am spus nimic. Era prea frig pentru a începe o discuţie. Guta mea revenea, trimiţându-mi cârcei de agonie prin ochi şi în creier, aşa cum făcea de obicei înaintea unui episod serios.

L-am luat pe domnul Dickenson de braţele moi şi l-am condus încet afară din grajd şi prin curtea largă spre uşa din spate. Mi-am dat seama că va trebui să înfăşor în prosoape picioarele somnambulului idiot înainte de a-l vârî sub plapumă.

Când am ajuns la uşa din spate, m-am uitat înapoi peste curtea întunecată, pe jumătate aşteptându-mă ca Sultan să apară alergând în cercul de lumină al felinarului cu un braţ palid sau o gleznă albă, sau o căpăţână între colţi. Nu se mişca însă nimic, în afara vântului rece.

– Şi astfel se încheie încă o noapte de Crăciun la Gad’s Hill Place, am rostit încet.

Ochelarii mi s-au aburit niţel când am păşit în căldura relativă a casei. I-am dat drumul domnului Dickenson doar cât să-mi dau jos ochelarii şi să-i şterg pe mâneca hainei.

După ce le-am pus capetele braţelor metalice înapoi după urechi şi am putut să văd din nou, am observat că buzele lui Dickens se ridicaseră în zâmbetul acela feciorelnic pe care mi-l adresase de atâtea ori în cei paisprezece ani de când ne cunoşteam.

– Dumnezeu să ne binecuvânteze pe toţi, a spus el într-un falsetto copilăresc şi am râs amândoi suficient de tare cât să

trezim toată casa.

14

Era sfera strălucitoare… nu, nu tocmai o sferă, un oval alb-albăstriu alungit strălucitor… şi mai era dâra neagră pe fundalul întunecat.

Dâra se afla pe tavan şi era urma lăsată de-a lungul multor ani de fumul care urca. Ovalul alb-albăstriu strălucitor era în faţa mea, mai aproape, o parte din mine, o extensie a gândurilor mele.

Era totodată o lună, un palid satelit supus mie. M-am întors în stânga, m-am rostogolit uşor în stânga, şi am zărit soarele – *un* soare, portocaliu şi alb mai degrabă decât albastru şi alb, emanând raze pâlpâitoare în cosmosul negru. Aşa cum ovalul alb-albăstriu strălucitor era luna pentru mine, la fel eram eu satelitul acelui soare arzător în bezna spaţiului şi timpului.

Ceva mi-a eclipsat soarele. Am simţit mai mult decât am văzut cum ovalul alb-albăstriu şi conducta lungă care îl lega de mine au fost înlăturate.

– Aici, Hatchery, scoate-l de acolo. Ridică-l în picioare şi sprijină-l.

– Aci, aci, aci, a ţipat o voce complet străină şi extrem de familiară. Domnu’ a plătit pentru noaptea şi produsu’ lui, să nu fie deranjat. Să nu credeţ’ cumva…

– Tacă-ţi fleanca, Sal, s-a răstit o altă voce familiară. Vocea unui uriaş pierdut. Un singur-sunet să mai scoţi şi inspectorul aici de faţă te va arunca în cea mai neagră văgăună de la Newgate înainte să răsară soarele.

Nu s-a mai auzit niciun sunet. Până atunci plutisem deasupra norilor de culori schimbătoare chiar în timp ce mă roteam în spaţiu în jurul stelei solare fâsâitoare, satelitul meu alb-albăstrui – acum pierit – rotindu-se la rândul său în jurul meu, dar acum am simţit mâini puternice trăgându-mă jos din eterul cosmic spre pământul bulgăros, noroios, presărat cu paie.

– Ţine-l în picioare, a cârâit o voce pe care o asociam cu degete arătătoare imperioase. Saltă-l dacă e nevoie.

Pluteam din nou printre pătule întunecate încastrate în ziduri întunecate, soarele sfârâitor rămânând în urma mea. Înainte se înălţa un colos subţire.

– Sal, ia-l pe Yahee din drum, altfel îi smulg oasele pline de fum din carnea-i putredă şi bătrână şi le vând drept fluiere, trei la un penny, Băieţilor Neîmblânziţi.

– Aci, aci, am auzit din nou. Umbre s-au îmbinat. Una era întinsă pe spate în coşciug. Aşa-i bine, Yahee. Odihneşte-te bine. ’Ib, măria ta, domnu’ ista n-a plătit încă tot ce-avea de plătit, îmi iei din jeb dacă-l duci acu’ de-aci.

– Minţi, cotoroanţă, a rostit cea mai dominantă dintre cele două voci masculine. Tocmai ai spus că a plătit tot ce-avea de plătit pentru noapte şi drog. Avea în pipă destul cât să-l ţină până-n zori. Dar mai dă-i două monede, detectiv Hatchery. Monede mici.

Şi am ieşit în noapte. Am observat cât de rece era aerul – mirosea a zăpada ce nu căzuse încă – şi am observat absenţa paltonului meu şi a jobenului, şi a bastonului, ca şi micul miracol al faptului că picioarele mele nu atingeau macadamul în timp ce pluteam pe deasupra lui către un felinar stradal îndepărtat, ce se legăna. Apoi mi-am dat seama că silueta mai mare dintre cele două care încă mă escortau mă ducea sub braţ ca şi când aş fi fost un porc câştigat ca premiu la obor.

Îmi reveneam de pe urma aburilor pipei suficient cât să protestez, dar silueta întunecată care deschidea drumul – nu m-am îndoit nici pentru o secundă că acela n-ar fi fost imbatabilul inspector Field – a spus:

– Linişte, acum, domnule Collins, e un pub în apropiere care se va deschide pentru noi în ciuda orei şi vom comanda ceva care să vă repună pe picioare.

O cârciumă care să se deschidă la ora aceea? Oricât de tulbure îmi era privirea (şi, mi-am dat seama, oricât de ceţos era aerul rece al acelei nopţi), niciun asemenea local nu putea fi deschis la ora aceea teribilă de dinaintea zorilor într-o dimineaţă atât de aspră, vântoasă, de primăvară timpurie.

L-am auzit şi pe jumătate l-am şi văzut pe Field bătând la o uşă sub o firmă care se bălăngănea: *Cei şase hamali veseli.* Ştiam acum, oricât de tare m-ar fi durut mijlocul de la felul în care mă purtase detectivul Hatchery, ca pe un porcuşor de obor, că nu mă aflam de fapt acolo, în frig şi întuneric, cu cei doi bărbaţi.

Probabil că eram înapoi în priciul meu de la Opiomana Sal, bucurându-mă de ultima infuzie cu fum din sticla albastră.

– Stai aşa! abia s-a auzit o voce de femeie peste larma

deschiderii mai multor zăvoare şi scârţâitul unei uşi vechi. O, dumneata eşti, inspectore! Şi dumneata, detectiv Hatchery. Amândoi într-o noapte aşa teribilă? Şi-acela pe care-l ai acolo, Hib, e cumva un înecat?

– Nu, domnişoară Abbey, a spus uriaşul care mă ţinea. Doar un gentleman care trebuie repus pe picioare.

Am fost purtat înăuntrul tavernei cu draperii roşii şi căldura m-a făcut să mă simt bine – în vatra din spaţiul comun încă mai erau tăciuni – chiar dacă ştiam că totul era un vis. *Cei şase hamali veseli* şi proprietăreasa, domnişoara Abbey Potterson, erau ficţiuni din afurisitul de *Prietenul nostru comun* al lui Dickens. Acolo, aproape de docuri, nu exista nicio cârciumă cu numele acela, deşi erau multe pe care Charles le putuse folosi ca sursă de inspiraţie.

– Aici este vin de Xeres de o calitate superioară, a spus inspectorul Field în timp ce domnişoara Abbey a aprins diverse lămpi şi i-a cerut unui băiat cu ochi adormiţi să mai pună gaz pe focul slab. Poate că, domnule, v-ar face plăcere să luaţi o sticlă?

Eram sigur că şi acest dialog provenea direct din *Prietenul nostru comun.* Cine ar fi spus că mintea mea, aflată sub influenţa opiului, ar putea structura de aşa manieră fantezia aceasta? „Domnul inspector”, mi-am dat seama, era o altă interpretare a lui Dickens, exact a inspectorului Field care tocmai îşi ocupa locul într-un separeu comod.

– Domnului i-ar plăcea să fie întors la verticală şi pus *jos,* am spus în vis.

Sângele îmi dădea năvală în cap acum şi senzaţia nu era tocmai plăcută.

Hatchery m-a ridicat, m-a îndreptat şi m-a aşezat uşurel pe o bancă în faţa inspectorului. M-am uitat în jur ca şi când m-aş fi aşteptat să-i văd pe domnul Eugene Wrayburn şi prietenul lui Mortimer Lightwood, însă cu excepţia inspectorului care şedea, a lui Hatchery care stătea în picioare, a băiatului care trebăluia şi a domnişoarei Abbey, stând la dispoziţia noastră, cârciuma era goală.

– Da, vinul de Xeres special, te rog, a spus Field. Pentru toţi trei. Ca să alungăm frigul şi ceaţa.

Domnişoara Abbey şi băiatul au dat fuga în încăperea din spate.

– Nu va ajuta, i-am zis inspectorului. Ştiu că acesta este un vis.

– Ei, ei, domnule Collins, a făcut Field, ciupindu-mă de dosul mâinii până am scâncit, la Opiomana Sal nu e loc pentru un gentleman ca dumneavoastră, domnule. Dacă eu şi Hatchery nu v-am fi scos de acolo, în zece minute v-ar fi uşurat de portofel şi de dinţii de aur, domnule.

– Nu am dinţi de aur, am protestat, având grijă să pronunţ corect fiecare cuvânt.

– Un fel de-a zice, domnule.

– Paltonul meu, am spus. Pălăria. Bastonul.

Hatchery a scos ca prin magie toate cele trei obiecte şi le-a aşezat în separeul gol de vizavi de noi.

– Nu, domnule Collins, a continuat inspectorul Field, un gentleman ca dumneavoastră ar trebui să-şi limiteze consumul de opiu la laudanumul vândut în mod legal de spiţeriile de lux precum cea a domnului Cowper. Şi să lase speluncile opiomanilor de-a lungul întunecatelor docuri, chinezilor păgâni şi indienilor tuciurii.

Nu eram surprins că ştia numele principalului meu furnizor. Acesta era, în definitiv, un vis.

– Au trecut săptămâni de când n-am mai primit veşti de la dumneavoastră, a urmat Field.

Mi-am sprijinit capul îndurerat în mâini.

– N-am avut nimic de spus, am răspuns.

– Asta *este* o problemă, domnule Collins, a suspinat inspectorul. Prin aceea că încalcă deopotrivă spiritul şi litera înţelegerii noastre.

– La dracu' cu înţelegerea noastră, am bâiguit.

– Ei, domnule, a zis Field. Vom turna în dumneavoastră nişte vin de Xeres ca să vă amintiţi ce datorie aveţi şi ce comportament vă şade bine ca gentleman.

Băiatul, al cărui nume eram sigur că era Bob, s-a înapoiat cu o sticlă mare ce emana un miros dulceag. În mâna lui stângă, Bob ţinea un soi de versiune de fier a unei căpăţâni de zahăr – Dickens descrisese asta, îmi aminteam, şi eu fusesem atent la descrierea lui ca şi când noi doi n-am fi împărţit o mie de astfel de lucruri speciale – în care a golit conţinutul sticlei. A vârât apoi capătul ascuţit al „căpăţânii" gâlgâitoare în tăciuni şi a aţâţat focul, lăsând-o acolo cât timp el a dispărut, doar pentru a reapărea cu trei pahare curate de băut şi cu proprietăreasa.

– Mulţumesc, domnişoară Darby, a spus inspectorul Field după ce băiatul a pus paharele la locul lor şi a scos vasul de fier

din foc, răsucindu-l într-un fel delicat – vasul a sfârâit şi a scos aburi – şi apoi a turnat conţinutul încălzit în sticlă.

Penultima parte a acestui scurt ritual a fost când Bob a ţinut fiecare pahar deasupra sticlei aburinde, opacizându-l la nivelul de perfecţiune cunoscut doar băiatului, şi apoi le-a umplut pe toate în aplauzele inspectorului şi-ale pajului său, detectivul.

– Mulţumesc, William, a spus Field.

– William? am făcut eu, confuz, chiar în timp ce mă aplecam pentru a inhala mai bine efluviul cald ce emana din paharul meu. Domnişoară Darby? Nu voiai să spui Bob şi domnişoara Abbey? Domnişoara Abbey Potterson?

– Bineînţeles că nu, a răspuns Field. Voiam să spun William – căci aşa îl cheamă pe bunul băiat Billy Lamper pe care l-ai văzut înaintea ta abia cu o secundă în urmă – şi stăpâna lui, domnişoara Elisabeth Darby, care deţine şi conduce acest stabiliment de douăzeci şi opt de ani.

– Acesta nu este *Cei şase hamali veseli?* am întrebat, sorbind atent o gură din băutură.

Aveam impresia că mă furnică tot corpul, de parcă mi-ar fi amorţit un picior sau un braţ. Mai puţin capul, care mă durea.

– Un local cu un aşa nume nu cunosc în Londra, a râs inspectorul Field. Acesta este *Globul şi porumbelul* şi aşa se numeşte de ani şi ani. Christopher Marlowe probabil că şi-a înmuiat abila pană într-o odaie dosnică de aici, dacă nu peste stradă, la mai periculoasa *Lebădă albă.* Însă *Lebăda albă* nu este un han pentru gentlemeni, domnule Collins, nici chiar pentru unul atât de aventuros ca dumneavoastră, domnule. Iar proprietarul nu ne-ar fi deschis uşa şi nici nu ne-ar fi încălzit vinul de Xeres aşa cum a făcut adorabila mea Liza. Beţi, domnule, dar vă rog să-mi spuneţi ce aveţi de raportat în timp ce o faceţi.

Băutura încălzită îmi limpezea încet mintea împăienjenită.

– Repet, inspectore, că n-am nimic să-ţi spun, am rostit niţel cam tăios. Charles Dickens se pregăteşte pentru triumfalul său turneu în provincie şi – în cele câteva dăţi când l-am văzut – nu a pomenit nimic de Drood, fantasma pe care o aveţi în comun. Asta din noaptea de Crăciun.

Inspectorul Field s-a aplecat mai aproape.

– Când spuneţi că Drood a levitat în afara ferestrei de la primul etaj a domnului Dickens.

A fost rândul meu să râd. Am regretat imediat. Masându-mi fruntea îndurerată cu o mână, am ridicat paharul cu cealaltă.

– Nu, am zis, când domnul Dickens spune că a văzut chipul lui Drood levitând în afara ferestrei sale.

– Dumneavoastră nu credeţi în levitaţie, domnule Collins?

– Găsesc ideea foarte… puţin probabilă, am spus posac.

– Şi totuşi se pare că exprimaţi o părere destul de diferită asupra subiectului în scrierile dumneavoastră, a ripostat inspectorul Field.

A făcut o mişcare din arătătorul său solid şi flăcăul Billy s-a grăbit să ne reumple paharele încă aburite.

– Ce scrieri? am chestionat.

– Cred că au fost adunate sub titlul „Seri magnetice acasă” şi fiecare era semnată în clar „W.W.C.” – William Wilkie Collins.

– Dumnezeule mare! am strigat prea tare. Lucrările alea trebuie să fi apărut… când? – acum cincisprezece ani.

Seria de lucrări la care făcea referire fusese scrisă pentru ziarul *Leader* al scepticului G.H. Lewes, cândva la începutul anilor ’50. Raportasem pur şi simplu diferite experimente de salon care erau foarte în vogă pe atunci: bărbaţi şi femei care fuseseră magnetizaţi, obiecte inanimate precum paharele de apă care fuseseră magnetizate de un hipnotizator, „senzitivi” care citiseră gândurile şi prezisese viitorul, încercări de comunicare cu morţii şi… da, mi-amintesc acum în ciuda opiului şi alcoolului, şi migrenei… o femeie care levitase, ea şi scaunul cu spetează înaltă pe care şedea.

– Aţi avut vreun motiv să vă schimbaţi opinia de când aţi asistat la lucrurile acelea, domnule Collins?

Găseam vocea blândă şi totuşi cumva peremptorie şi insinuantă la fel de iritantă ca întotdeauna.

– Acelea nu erau opiniile mele, inspectore. Ci doar observaţiile mele profesionale la acel moment.

– Dar nu mai credeţi că un bărbat sau o femeie – să spunem, cineva exersat în artele antice ale unei societăţi demult uitate – ar putea levita la trei metri în aer pentru a trage cu ochiul pe geamul lui Charles Dickens?

Destul. Îndurasem *destul* asta.

– Eu nu am crezut *niciodată* într-un atare lucru, am zis aspru, ridicând vocea. Acum paisprezece sau cincisprezece ani, când eram mult mai tânăr, am raportat despre… evenimentele… unor anumiţi mistici de salon şi despre *credulitatea* celor strânşi să asiste la astfel de lucruri. Sunt un om modern, inspectore Field, ceea ce în generaţia mea se traduce prin „un om cu puţină

credinţă”. De pildă, nu mai cred că misteriosul dumitale domn Drood există măcar. Sau, mai degrabă, ca să formulez mai clar, la afirmativ, *cred* că atât dumneata, cât şi Charles Dickens aţi folosit legenda unei atari figuri în propriile voastre scopuri, diferite între ele, chiar în timp ce v-aţi învrednicit să mă folosiţi *pe mine* ca pe-un fel de pion în jocul vostru… oricare ar fi acesta.

Era un discurs prea lung pentru un om aflat în condiţia mea, la acea oră a dimineţii, şi mi-am îngropat faţa în paharul cu vin aburind.

Am ridicat privirea când inspectorul Field mi-a atins braţul. Chipul lui rumen şi brăzdat de vinişoare afişa o expresie serioasă.

– O, există un joc, sigur că da, domnule Collins, dar nu este jucat pe socoteala *dumneavoastră.* Şi există pioni – şi piese mai importante – care sunt mutate pe tablă, dar dumneavoastră nu sunteţi un pion, domnule. Deşi e aproape sigur că al dumneavoastră domn Dickens asta e.

Mi-am smucit mâneca din strânsoarea lui.

– Despre ce vorbeşti?

– V-aţi întrebat, domnule Collins, mai exact *de ce* socot atât de important să-l găsesc pe acest Drood?

N-am putut risca un zâmbet strâmb.

– Îţi vrei pensia înapoi, am spus.

Am crezut că asta îl va mânia pe inspector şi de aceea am fost surprins de râsul lui grăbit şi lejer.

– Fiţi binecuvântat, domnule Collins, asta e adevărat. Vreau. Dar este ultimul meu ţel în acest meci de şah. Eu şi domnul Drood al dumneavoastră suntem pe cale să devenim oameni bătrâni şi am decis fiecare să punem capăt acestui joc de-a şoarecele cu pisica pe care îl facem de douăzeci de ani şi mai bine. Fiecăruia ne-au rămas suficiente piese pe tablă ca să facem mişcarea finală, e adevărat, dar ce cred eu că dumneavoastră nu apreciaţi, domnule, este faptul că sfârşitul acestui joc trebuie… *trebuie…* să aibă ca rezultat moartea unuia din noi. Fie moare Drood, fie moare inspectorul Field. Altfel nu se poate, domnule.

Am clipit de mai multe ori. În cele din urmă, am spus:

– De ce?

Inspectorul Field s-a aplecat din nou şi i-am putut simţi mirosul de vin cald în răsuflare.

– Poate aţi crezut că exagerez, domnule, când am spus că Drood s-a făcut răspunzător, personal şi prin intermediul

minionilor hipnotizaţi pe care îi trimite, pentru morţile a trei sute de oameni de când a venit aici din Egipt, acum peste două decenii. Ei bine, nu exageram, domnule Collins. Numărătoarea exactă este trei sute douăzeci şi opt. Asta trebuie să se *sfârşească,* domnule. Acest Drood trebuie oprit. Până acum, în toţi aceşti ani, în slujba Poliţiei Metropolitane şi în afara ei, m-am luat la trântă cu Diavolul – ne-am sacrificat fiecare pioni şi ture şi lucruri mai bune în jocul nostru lung – dar acesta este adevăratul Joc Final, domnule Collins. Fie Diavolul îmi ia regele, fie i-l iau eu pe al lui. Altfel nu se poate, domnule.

M-am uitat fix la inspector. De ceva timp mă îndoiam de sănătatea mintală a lui Charles Dickens; acum ştiam sigur că mai era un nebun care îmi afecta viaţa.

– Ştiu că v-am cerut ajutorul fără a vă oferi drept recompensă altceva decât asistenţa mea în păstrarea departe de urechile doamnei Caroline a informaţiei legate de domnişoara Martha R., domnule, a spus inspectorul Field.

Mi se părea că acesta este un mod foarte politicos de a descrie şantajul la care mă supunea.

– Dar sunt alte lucruri pe care vi le pot oferi la schimb pentru ajutorul dumneavoastră, domnule. Lucruri substanţiale.

– Ce? am întrebat.

– Care este cea mai mare problemă a dumneavoastră în viaţă în acest moment, domnule Collins?

Am fost tentat să spun „dumneata” şi să închei socotelile, dar m-am surprins rostind alt cuvânt:

– Durerea.

– Mda, domnule… mi-aţi spus de guta reumatică de care suferiţi. Şi vi se vede în ochi, dacă pot avea îndrăzneala să o spun, domnule Collins. Durerea constantă nu-i lucru de şagă pentru orice om, dar mai ales pentru un artist ca dumneavoastră. Detectivii depind de deducţie, cum bine ştiţi, domnule, iar deducţia mea este că v-aţi dus în această oribilă noapte de martie la Opiomana Sal şi în acest cartier mizer tocmai în speranţa de-a vă potoli durerea. Nu este oare aşa, domnule Collins?

– Ba da, am recunoscut.

Nu m-am sinchisit să-i spun lui Field că Frank Beard, doctorul meu, îmi sugerase de curând că „guta reumatică” de care sufeream de mult ar putea foarte bine să fie o formă virulentă a unei boli venerice.

– Vă deranjează chiar în timp ce vorbim, domnule Collins?

– Îmi simt ochii ca nişte pungi de sânge, am spus cu toată sinceritatea. Simt că de fiecare dată când îi deschid, risc să vărs litri de sânge pe faţă şi în barbă.

– Teribil, domnule, teribil, a spus inspectorul Field, clătinând din cap. Nu vă învinuiesc nici măcar o clipă pentru că vă căutaţi alinare în laudanum şi în pipa cu opiu. Dar dacă nu vă deranjează să vă spun, domnule, calitatea produsului de la Opiomana Sal pur şi simplu nu vă poate ajuta.

– Cum adică, inspectore?

– Adică ea diluează opiul mult prea mult pentru cineva care suferă atât de tare ca dumneavoastră, domnule Collins. Şi oricum, nu e de la început un produs pur. E adevărat că o combinaţie judicioasă de laudanum şi pipă cu opiu ar putea avea efecte salutare – poate chiar miraculoase – în cazul bolii dumneavoastră, dar aceste spelunci de opiomani din Bluegate Fields şi Cheapside pur şi simplu nu au calitatea drogului care să vă ajute, domnule.

– Unde, atunci? am întrebat, dar chiar în timp ce vorbeam, am ştiut ce va spune.

– La King Lazaree, a rostit inspectorul Field. În bârlogul secret al chinezului din Oraşul Subteran.

– Jos, în cripte şi catacombe, am zis inexpresiv.

– Da, domnule.

– Vrei doar să cobor iarăşi în Oraşul Subteran, am spus, întâlnind privirea bătrânului. Pe geamurile cu draperii roşii de la *Globul şi porumbelul* pătrundea o lumină slabă, rece. Vrei să încerc din nou să te conduc la Drood.

Inspectorul Field a clătinat din capul chel, împodobit cu favoriţi cărunţi.

– Nu, nu-l vom găsi pe Drood în felul acesta, domnule Collins. Domnul Dickens fără-ndoială v-a spus adevărul toamna trecută când a zis că s-a întors în mod regulat la bârlogul lui Drood, dar nu a făcut-o prin cimitirul din vecinătate. Am avut oameni postaţi acolo câteva luni. Drood i-a spus de o altă cale de acces în lumea lui subpământeană. Fie asta, fie Diavolul egiptean trăieşte deasupra solului în tot acest timp şi i-a destăinuit domnului Dickens unul dintre domiciliile sale. Astfel, prietenul dumneavoastră scriitorul nu mai e nevoit să intre în Oraşul Subteran pe calea aceea, domnule Collins, dar *dumneavoastră* o puteţi face dacă vă doriţi uşurarea opiului pur al lui King Lazaree.

Paharul meu era gol. Am ridicat spre inspector ochi care-mi erau deodată înlăcrimaţi.

– Nu pot, am spus. Am încercat. Nu pot clinti catafalcul greu din criptă ca să am acces la scări.

– Ştiu, domnule, a zis inspectorul Field cu glasul de netezimea şi tristeţea profesionistă a unui cioclu. Dar Hatchery va fi foarte fericit să vă ajute oricând doriţi să coborâţi, zi sau noapte. Nu-i aşa, Hib?

– Foarte fericit, domnule, a îngânat Hatchery de unde stătea el, în apropiere.

Mărturisesc că aproape uitasem că era şi el prezent.

– Cum aş putea să iau legătura cu el? am întrebat.

– Băiatul încă aşteaptă pe strada dumneavoastră, domnule Collins. Trimiteţi vorbă prin Gooseberry şi detectivul Hatchery va fi acolo într-o oră ca să vă escorteze prin cartierele periculoase, să vă deschidă drumul spre scară şi să vă aştepte la întoarcere. Infernalul inspector a zâmbit. Ba chiar vă va împrumuta din nou revolverul său, domnule Collins. Dar nu aveţi cu nimic a vă teme de King Lazaree şi de clienţii lui. Spre deosebire de clientela instabilă a Opiomanei Sal, Lazaree şi mumiile lui vii de acolo de jos ştiu că li se permite să existe doar graţie bunăvoinţei mele.

Am ezitat.

– Vă mai putem fi de folos cu ceva în schimbul ajutorului dumneavoastră la găsirea lui Drood prin intermediul domnului Dickens? a întrebat Field. Vreo problemă acasă, poate?

M-am uitat strâmb la bătrân. Ce putea şti el despre problemele mele de acasă? Cum putea să ştie că luptele mele de zi şi de noapte cu Caroline mă mânaseră la Sal la fel de sigur ca nevoia de a reduce durerea provocată de gută?

– Sunt căsătorit de mai bine de treizeci de ani, domnule Collins, a rostit el încet, ca şi când mi-ar fi citit gândurile. Bănuiala mea este că doamna dumneavoastră solicită, chiar după atât timp, să vă căsătoriţi... chiar în timp ce doamna cealaltă a dumneavoastră, din Yarmouth, solicită să se întoarcă la Londra pentru a vă fi alături.

– Fir-ai să fii, Field, am strigat, lovind cu pumnul în scândurile grele şi roase ale mesei. Nimic din toate astea nu e treaba ta.

– Sigur că nu, domnule. Sigur că nu, a zis inspectorul pe vocea sa cea mai mieroasă. Dar aceste probleme vă pot distrage atenţia de la muncă în aceeaşi măsură în care ne pot afecta ţelurile comune. Încerc să văd cum aş putea fi de ajutor... ca

prieten.

– Pentru asta nu există ajutor, am mârâit. Iar dumneata nu-mi eşti prieten.

Inspectorul Field a dat din cap înţelegător.

– Totuşi, domnule, dacă nu vă deranjează sfatul unui bătrân căsătorit, uneori o schimbare de domiciliu aduce o perioadă de linişte şi pace în cazul unor atari neînţelegeri domestice.

– Să mă mut, adică? Am discutat despre asta, Caroline şi cu mine.

– Sunt încredinţat, domnule Collins, că dumneavoastră şi doamna aţi fost de mai multe ori să vedeţi o casă frumoasă în Gloucester Place.

N-am mai fost surprins sau şocat să aud că oamenii lui Field ne urmăriseră. N-aş fi fost surprins să aflu nici că el ascunsese un pitic în zidurile casei noastre de la Melcombe Place ca să ia notiţe despre certurile noastre.

– Este o casă frumoasă, am spus. Dar rezidenta de acum, o anume doamnă Shernwold, nu caută să vândă. Şi mie oricum mi-ar fi greu să găsesc acum fondurile necesare pentru asta.

– Ambele aceste impedimente pot fi eliminate, domnule Collins, a tors ca o pisică inspectorul Field. De-ar fi să colaborăm din nou, v-aş putea aproape garanta că dumneavoastră şi doamna, şi fiica dumneaei, v-aţi putea muta în reşedinţa aceea frumoasă din Gloucester Place într-un an sau doi, chiar în timp ce domnişoara R. şi-ar putea relua locul pe Bolsover Street, dacă doriţi, cu sprijinul nostru în privinţa achitării costurilor de drum şi altor cheltuieli imediate.

Am mijit ochii la bătrân. Mă durea inima. Voiam să merg acasă, să iau micul dejun şi să mă bag în pat. Voiam să trag cuvertura peste cap şi să dorm o săptămână. Trecuserăm de la şantaj la mită. Pe de-a-ntregul, cred că mă simţeam mai împăcat cu şantajul.

– Şi eu ce trebuie să fac, inspectore?

– Nimic mai mult decât ce am discutat deja, domnule Collins. Folosiţi-vă bunele oficii cu Charles Dickens pentru a afla unde este Drood şi ce pune el la cale.

Am clătinat din cap.

– Dickens e complet absorbit de pregătirile pentru iminentul său turneu de lectură. Sunt sigur că nu a avut niciun contact cu Drood de la Crăciun până acum. Pe lângă faptul de a fi speriat de ceea ce crede că a văzut pe geam în noaptea aceea, Dickens

este acum îngropat în detalii de tot felul. Nu ai idee câte pregătiri necesită un asemenea turneu.

– Sunt sigur că nu am, domnule Collins, a spus inspectorul Field. Dar ştiu că prietenul dumneavoastră îşi va începe turneul cu o lectură de deschidere peste o săptămână, pe 23 martie, la Assembly Rooms în Cheltenham. Apoi, pe 10 aprilie, va apărea la St James Hall aici, în Londra, eveniment urmat imediat de o lectură în Liverpool, apoi Manchester, apoi Glasgow, apoi Edinburgh…

– Ai cumva tot itinerarul? l-am întrerupt.

– Desigur.

– Atunci ştii că mi-ar fi imposibil să obţin atenţia lui Charles Dickens în timpul turneului. Toate lecturile publice sunt epuizante pentru autor. O lectură a lui Dickens este epuizantă pentru autor şi pentru toţi cei din jurul lui. Pur şi simplu nu există nimic pe lume ca o lectură de Charles Dickens, iar el promite că turneul va fi şi mai intens.

– Aşa am auzit şi eu, a rostit încet inspectorul Field. Nu ştiu cum, dar Drood este implicat în acest turneu de lectură al prietenului dumneavoastră.

Am râs.

– Cum ar putea fi? Cum ar putea un om cu acel aspect să călătorească împreună cu Dickens sau să fie văzut la lecturile sale fără a stârni comentarii din partea lumii?

– Drood este un om cu o mie de înfăţişări, a spus Field. Vorbea pe un ton scăzut, ca şi când Hatchery sau domnişoara Darby sau băiatul Bill ar fi putut fi criminalul egiptean deghizat. *Garantez* că prietenul dumneavoastră Dickens îndeplineşte – conştient sau inconştient, intenţionat sau ca instrument al lui Drood – voinţa Diavolului în acest turneu.

– Cum ar putea el… am început şi m-am oprit, amintindu-mi strania insistenţă a lui Dickens de a magnetiza întregul public în timpul fiecărei lecturi. De a-l *hipnotiza.* Dar cu ce scop sumbru?

Totul era absurd.

– Totuşi, am spus ostenit, dumneata cunoşti programul lui Dickens. Şi ştii că pe drum este însoţit doar de un grup mic de oameni.

– Domnul Dolby, a spus inspectorul Field. Şi de agentul său, domnul Willis.

Field i-a numit mai departe pe expertul în iluminatul cu gaz şi pe acei agenţi trimişi înainte ca să inspecteze teatrele, să

aranjeze preţul biletelor, publicitatea şi altele asemenea.

– Dar în mod sigur, domnule Collins, Dickens ar fi bucuros să-l vadă pe dragul lui prieten în timpul unui turneu atât de obositor. Ştiu că are de gând să-l vadă pe prietenul său actor Macready la premiera din Cheltenham. N-aţi putea aranja să petreceţi câteva zile de drum cu faimosul dumneavoastră prieten, să luaţi parte la una sau două dintre lecturile sale?

– Doar asta vrei de la mine?

– Ajutorul dumneavoastră cu aceste lucruri mărunte – simpla chestiune de a observa, purta discuţii şi raporta – ar putea fi nepreţuit, a tors inspectorul Field.

– Cum Dumnezeu ai de gând să faci locuinţa de la Gloucester Place nr. 90 liberă pentru noi, fie şi până anul viitor, dacă doamna Shernwold o păstrează pentru fiul ei misionar şi refuză categoric să o vândă? am întrebat.

Inspectorul a zâmbit. Aproape mă aşteptam să văd pene de canar ieşind dintre buzele acelea maronii.

– Asta va fi problema mea, domnule, deşi nu mă aştept la nicio problemă. Este un privilegiu să ajut pe cineva care ne ajută în serviciul public al curăţirii Londrei de cel mai puţin notoriu, dar cel mai de succes ucigaş în serie.

Am suspinat şi am încuviinţat. Dacă inspectorul Field ar fi întins mâna atunci pentru a pecetlui târgul nostru malefic, nu sunt sigur dacă l-aş fi putut atinge. Poate că a simţit aceasta, întrucât s-a limitat să încuviinţeze din cap – târgul fusese încheiat – şi să se uite în jur.

– Aţi vrea ca domnişoara Darby şi băiatul să vă mai încălzească nişte vin, domnule? E-o foarte bună licoare aducătoare de somn.

– Nu, am refuzat, încercând să mă ridic în picioare şi simţind deodată mâna uriaşă a lui Hatchery pe braţ, scoţându-mă fără efort din separeu. Vreau să merg acasă.

15

Am ales să mă alătur lui Dickens pentru câteva zile, după ce începuse deja turneul de-o bună bucată de vreme.

Inspectorul Field avusese dreptate când spusese că Dickens va primi cu braţele deschise ideea de a-i fi alături pentru o perioadă pe drum. I-am trimis un bilet lui Willis, care – epuizat

cum trebuia să fie după ce călătorea zilnic cu Inimitabilul – revenea o dată la câteva zile în Londra pentru a vedea de afacerile sale şi ale lui Dickens la revistă împreună cu Forster (care dezaproba complet ideea turneului de lectură), şi într-o zi am primit un lucru deosebit pentru mine – o telegramă – în care se spunea:

DRAGUL MEU WILKIE – TURNEUL E FOARTE DISTRACTIV!

DOLBY AL NOSTRU S-A DOVEDIT A FI TOVARĂŞUL DE DRUM ŞI MANAGERUL PERFECT. ÎŢI VOR PLĂCEA BUFONERIILE LUI. MIE CLAR ÎMI PLAC. ALĂTURĂ-TE NOUĂ ORICÂND ŞI CĂLĂTOREŞTE CU NOI ATÂT CÂT DOREŞTI. PE CHELTUIALA TA, DESIGUR. ABIA AŞTEPT SĂ NE VEDEM! – C. DICKENS

Mă întrebasem cum afecta accidentul de la Staplehurst călătoriile aproape zilnice cu trenul ale Inimitabilului şi am aflat cum la doar câteva minute după ce am părăsit gara din Bristol în drum spre Birmingham.

Stăteam chiar în faţa lui Dickens în compartiment, care şedea singur. George Dolby şi Wills ocupau o banchetă cu mine, însă ei sporovăiau şi poate doar eu am observat că autorul era din ce în ce mai agitat pe măsură ce vagonul nostru prindea viteză. Mâinile lui Dickens au strâns puternic mai întâi capătul bastonului şi apoi pervazul geamului. Pe măsură ce vibraţiile sporeau, el se uita pe fereastră, apoi îşi ferea iute privirea, după care privea iarăşi pe geam.

Chipul lui, de regulă mai întunecat decât al majorităţii englezilor ca urmare a efectului soarelui asupra pielii sale în timpul plimbărilor lui zilnice, s-a făcut palid şi era plin de transpiraţie. Apoi Dickens şi-a scos butelca metalică din buzunar, a tras o duşcă bună de brandy, a inspirat mai adânc, a mai tras o duşcă şi a pus recipientul la loc. După care şi-a aprins un trabuc şi s-a întors să tăifăsuiască cu Dolby, Wills şi cu mine.

Inimitabilul prefera o interesantă – chiar excentrică, poate de-a dreptul ţipătoare – garderobă pentru drum: o jachetă peste care îşi trăgea o pelerină Count D’Orsay scumpă; părul lui sur şi chipul obosit, cu pielea ridată bronzată de soare (paloarea o alungase aproape complet brandy-ul), se zăreau de sub o pălărie de fetru purtată fercheş lăsată pe o parte. Îl auzisem pe masivul Dolby spunându-i costelivului Wills în gara Bristol că pălăria aceea „îl face pe şefu’ să arate ca un pirat modern şi manierat în

ochii căruia licăresc voinţa de fier a unui demon şi milostenia unui înger”.

Cred că şi Dolby îşi muiase buzele în nişte brandy în dimineaţa aceea.

Conversaţia era vioaie – noi eram singurii pasageri în compartimentul acela de la clasa întâi, restul micului grup pornind spre Birmingham înaintea noastră. Auzisem de la Dickens că în primele zile ale turneului, Wills îl supusese pe Dolby la interogatorii încrucişate foarte amănunţite cu privire la modul în care managerul îşi va face treaba. În perioada acelor prime lecturi, Dolby mersese înainte cu cei responsabili de iluminatul cu gaz şi doar Wills călătorise zilnic cu Dickens. Acum, când Liverpool, Manchester, Glasgow, Edinburgh şi Bristol rămăseseră în urma lor – şi cum nu fuseseră probleme în niciunul dintre aceste oraşe, atât de atent lucra Dolby – uriaşul manager călătorea cu Dickens, spre evidenta încântare a Inimitabilului. Restul turneului consta din Birmingham, Aberdeen, Portsmouth şi apoi acasă, pentru reprezentaţiile finale din Londra.

Dolby, pe care un client – un scriitor american pe nume Mark Twain – avea să-l descrie mai apoi drept „o gorilă voioasă”, a băgat mâna în coşul mare de nuiele pe care îl adusese cu el, a întins o faţă de masă pe mescioara pliantă pe care se gândise să o ceară pentru a o aşeza în mijlocul compartimentului şi a început să expună un prânz gen bufet constând din sendvişuri cu ouă fierte tare şi anşoa, pastă de somon, carne de pasăre rece şi limbă, şi carne presată de vită, cu brânză Roquefort şi tartă de vişine la desert. A mai scos un vin roşu foarte bun şi a ţinut un gin punch la rece, în lavoarul umplut cu gheaţă. În timp ce noi ceilalţi terminam acest ospăţ, Dolby a încălzit cafea pe o lampă cu spirt. Nu ştiu cum altfel era omul acela uriaş, cu favoriţi, râs molipsitor şi bâlbâială aproape adorabilă, dar ştiu sigur că era eficient.

După ce a fost deschisă a doua sticlă de vin şi gin punch-ul răcit a fost consumat, grupul înveselit a început să fredoneze cântece de drum – dintre care pe unele le cântasem cu Dickens pe când nu eram decât noi doi, călătorind prin ţară sau prin Europa, cu un deceniu în urmă. În ziua aceea, apropiindu-ne de Birmingham, Dickens s-a lăsat convins să execute un dans marinăresc pentru noi, acompaniat de fluierăturile noastre. Când a terminat şi nu mai avea suflu, Dolby i-a dat ultimul pahar de punch şi Dickens a început să ne înveţe cântecul de beţie din *Der*

Freischutz[21]. Deodată, un expres a huruit pe lângă noi, mergând în direcţie opusă pe şina alăturată, şi minunata pălărie de fetru a lui Dickens a fost smulsă de pe capul semipleşuv de curentul creat. Wills, care părea a fi genul de om mai degrabă tuberculos decât atletic, a scos un braţ lung pe geam şi a prins pălăria înainte să dispară pe vecie în peisaj. Am aplaudat cu toţii şi Dickens l-a lovit tare pe pirpiriu peste spate.

– Mai la începutul turneului ăstuia, în împrejurări similare, am pierdut o pălărie din piele de focă, mi-a spus Dickens în timp ce lua pălăria de fetru de la Wills şi şi-o îndesa la loc pe cap. Aş fi fost tare trist să mă despart de acest *chapeau.* Slavă cerului că Wills e celebru pentru jocul său în defensivă. Nu-mi amintesc dacă şi-a câştigat renumele jucând crichet la Deep sau la Backward, însă abilităţile sale de prinzător sunt legendare. Rafturile lui gem sub povara cupelor de argint.

– Dar n-am jucat niciodată… a început Wills.

– Lasă, lasă, a râs Dickens, lovindu-şi tovarăşul iarăşi peste spate.

George Dolby a izbucnit într-un hohot de râs ce trebuie să se fi auzit dintr-un capăt al expresului nostru până în celălalt.

În Birmingham, am avut ocazia să experimentez fondul şi forma turneului.

Stătusem fără-ndoială la destule hoteluri şi, deşi de regulă era o plăcere să călătoreşti în felul acesta, eram foarte conştient de sănătatea precară a lui Dickens în iarna şi primăvara trecute şi ştiam, totodată, din experienţă proprie, că viaţa mereu pe drum şi în tot soiul de hoteluri nu ajută la însănătoşirea nimănui. Mi se confesase că ochiul stâng continua să i se înceţoşeze şi să-l doară crunt, că îşi simţea pântecele umflat încontinuu şi că flatulenţa îi crease probleme în tot turneul, şi că vibraţia trenurilor îi dădea un soi de greaţă şi ameţeală de pe urma cărora nu apuca niciodată să-şi revină în timpul scurtelor şederi în oraşele în care ţinea spectacole. Povara drumurilor aproape zilnice şi-a epuizantelor seri de lectură era evident că îl împingea pe Dickens până la limitele rezistenţei sale şi dincolo de ele.

Imediat ce am ajuns în Birmingham, înainte de a se odihni sau a-şi despacheta valiza, Dickens a dat fuga la teatru. Wills era

---

[21] Operă în trei acte de Carl Maria von Weber, cu un libret de Friedrich Kind (n. tr.).

ocupat cu alte lucruri, însă Dolby şi cu mine l-am urmat pe Inimitabil.

Făcând turul sălii cu proprietarul teatrului, Dickens a ordonat imediat schimbări. Conform instrucţiunilor sale, scaunele de o parte şi de cealaltă a scenei şi anumite locuri din lojă fuseseră fie înlăturate, fie izolate cu frânghie, încât el stătea acum la masa/pupitrul lui de lectură modificat şi ordona ca alte locuri de pe lateralele sălii uriaşe să fie eliminate. *Toţi cei care participau la lectura sa trebuiau să fie în linie vizuală directă şi neobstrucţionată.* Nu atât pentru a-l vedea bine, am înţeles, cât pentru ca el să poată lua contact vizual cu ei.

Muncitorii lui veniţi din timp ridicaseră deja un uriaş ecran castaniu care avea să-l ascundă în timp ce vorbea; ecranul era înalt de doi metri şi lat de patru şi jumătate, iar între el şi pupitru se întindea un covor de aceeaşi culoare. Sistemul unic de iluminare cu gaz era instalat şi el. Acolo, expertul lui Dickens montase două ţevi în picioare, care se înălţau aproximativ trei metri şi jumătate de-o parte şi de alta a pupitrului de citit. Unind cele două ţevi, dar ascuns vederii dinspre public de o scândură castanie, se afla un şir orizontal de becuri cu gaz în reflectoare de aluminiu. Pe lângă lumina aceasta puternică, mai era câte un bec cu gaz pe fiecare ţeavă, protejat de o pânză verde şi îndreptat direct spre faţa cititorului.

Am stat în lumina acelei inteligente instalaţii şi a celor două lămpi direcţionate preţ de doar un minut, însă am găsit strălucirea intimidantă. Mi-ar fi fost greu, dacă nu chiar imposibil, să citesc dintr-o carte, oricare, cu becurile acelea arzându-mi în faţă, dar ştiam că Dickens rareori *citea* din cărţile sale, poate niciodată, atunci când ţinea câte o lectură publică. Memorase toate sutele de pagini de text pe care urma să le interpreteze – citise şi memorase, şi modificase, şi îmbunătăţise, şi repetase fiecare poveste cel puţin de două sute de ori – şi închidea cartea din mână înainte să înceapă reprezentaţia sau dădea pur şi simplu paginile, nepăsător şi simbolic, în timp ce vorbea liber. Cel mai adesea, privirea lui era aţintită prin dreptunghiul luminos al becurilor cu gaz către public. Şi totuşi, în ciuda strălucirii aceleia orbitoare, Dickens reuşea să vadă chipurile celor din sală. Lăsa intenţionat ca sala să fie luminată suficient pentru asta.

Înainte să părăsesc locul de la pupitrul lui Charles Dickens, am studiat masa însăşi. Sprijinită pe patru picioare suple şi elegante, aceasta ajungea cam până la inimitabilul buric al

Inimitabilului. Având tăblia plată, în după-amiaza aceea era acoperită cu o bucată de pânză stacojie. De ambele părţi ale ei erau poliţe mici, cea din dreapta concepută să ţină o carafă cu apă, cea din stânga menită pentru scumpele mănuşi din piele fină ale lui Dickens şi batista lui de buzunar. Tot în stânga tăbliei era un bloc dreptunghiular de lemn pe care Dickens putea – şi deseori o făcea – să-şi odihnească fie cotul stâng, fie cel drept, atunci când se apleca în faţă. (Deseori citea doar din stânga mesei şi, ştiam după ce îl văzusem la lecturi anterioare în Londra, se apleca brusc în faţă aproape ca un copil cu cotul drept pe blocul acela elevat şi cu mâinile-i expresive în mişcare. Efectul era acela de a face publicul să simtă o legătură mai personală şi intimă cu el.)

Acum, Dickens şi-a dres glasul şi eu m-am îndepărtat de pupitru, coborând de pe scenă, iar autorul s-a postat la masa de citit şi a făcut proba acusticii sălii rostind fragmente aleatorii din lecturile pe care urma să le susţină în seara aceea. Eu m-am alăturat lui George Dolby în ultimul rând de la balcon.

– Şefu' a început turneul citind din povestea lui de Crăciun numită „Doctorul Marigold", a şoptit Dolby, cu toate că eram departe de Dickens. Dar n-a mers prea bine, cel puţin şefu' n-a fost mulţumit – şi nu trebuie să-ţi spun că el e cel mai mare perfecţionist – aşa că a îmbunătăţit prestaţia înclinând mai mult spre vechile texte preferate: scena morţii lui Paul din *Dombey şi fiul,* scena cu domnul, doamna şi domnişoara Squeers din *Nicholas Nickleby,* procesul din *Pickwick,* scena furtunii din *David Copperfield* şi, desigur, *Colind de Crăciun.* Publicul nu se satură niciodată de *Colind de Crăciun.*

– Sunt convins de asta, am spus pe un ton sec.

Era notoriu dispreţul meu pentru „sclifoseala şi anotimpul sărbătorilor de Crăciun". Am observat totodată că bâlbâiala lui Dolby nu se manifesta atunci când el şoptea. Ce ciudate sunt defectele astea! Dacă tot îmi amintisem de defecte, am scos sticloanţa de drum în care-mi ţineam acum laudanumul şi am luat câteva gâturi din ea.

– Regret că nu-ţi pot oferi să bei din asta, i-am spus lui Dolby pe un ton colocvial, neintimidat de faptul că Dickens continua să recite crâmpeie dintr-o carte sau alta departe, pe scenă. E medicament.

– Înţeleg perfect, a şoptit Dolby.

– Mă surprinde că „Doctorul Marigold" nu a mulţumit masele,

am spus. Numărul nostru de Crăciun în care a apărut povestirea s-a vândut în mai mult de două sute cincizeci de mii de exemplare.

Dolby a ridicat din umeri.

– Şefu' a scos râsete şi lacrimi cu ea, a rostit el încet. Dar nu *destule* râsete şi lacrimi, a zis. Şi nu exact când voia el. Aşa că a pus-o deoparte.

– Păcat, am spus, simţindu-mi corpul cuprins de căldura nepăsătoare a drogului. Dickens a repetat-o mai bine de trei luni.

– Şefu' repetă *totul,* a şoptit Dolby.

Nu ştiam ce să cred despre apelativul acela absurd, „şefu'", pe care Dolby i-l atribuise lui Dickens, însă Inimitabilului părea să-i convină titulatura. Din câte îmi dădeam seama, lui Dickens îi convenea totul la managerul acela mare ca un urs, voinic şi bâlbâitor.

Nu aveam nicio îndoială că funcţionăraşul acela de rând îmi uzurpa poziţia de prieten apropiat şi ocazional confident pe care o deţinusem pe lângă Dickens deja de mai mult de un deceniu. Nu pentru prima oară – şi nu pentru prima oară când mă aflam sub efectul limpezitor al laudanumului – înţelegeam că Forster, Wills, Macready, Dolby, Fitzgerald – noi toţi – nu eram decât simple planete care rivalizau şi se luau la întrecere pentru a vedea cine putea descrie rotaţiile cele mai strânse în jurul Soarelui încărunţit, flatulent şi ridat care era Charles Dickens.

Fără alte cuvinte, m-am ridicat şi am ieşit din teatru.

Avusesem de gând să mă întorc la hotel – ştiam că Dickens se ducea acolo să se odihnească cele câteva ore de dinaintea spectacolului, însă avea să fie retras în sine, neangajându-se în discuţii decât după ce lunga seară a lecturii avea să se încheie – dar m-am trezit că rătăcesc pe străzile întunecate şi pline de funingine din Birmingham, întrebându-mă de ce mă aflam acolo.

Cu opt ani înainte, în toamna lui 1858 – după ce îl însoţisem pe Dickens în călătoria aceea smintită în nord, în căutarea lui Ellen Ternan (lăsându-mă convins de Dickens că făceam, de fapt, o călătorie de cercetare pentru colaborarea noastră la *Leneşul turneu a doi ucenici trândavi)* şi după ce puţin lipsise să-mi găsesc sfârşitul pe Carrick Fell – m-am înapoiat la Londra având atenţia aţintită ferm asupra teatrului. Imediat după succesul cu *Adâncul îngheţat* înregistrat cu un an în urmă, faimosul actor Frederick „Frank" Robson achiziţionase mai vechea mea

melodramă *Farul* – în care jucase Dickens, la fel cum făcuse în *Adâncul îngheţat* – şi, pe 10 august 1857, visul meu de a deveni dramaturg profesionist s-a împlinit. Dickens a stat cu mine în loja autorului şi a aplaudat asemenea celorlalţi (mărturisesc că m-am ridicat în picioare şi am făcut o plecăciune în timpul ovaţiilor), însă „ovaţii” ar fi, poate, un cuvânt prea tare; aplauzele au părut mai degrabă respectuoase decât entuziaste.

Cronicile la *Farul* au fost la fel de respectuoase şi insipide. Până şi blândul John Oxenford de la *Times* a scris: „Nu putem evita concluzia că *Farul,* în ciuda tuturor meritelor ei, este mai mult o anecdotă dramatică decât o dramă în adevăratul sens al cuvântului.”

În pofida acestui val de indiferenţă, luni la rândul în 1858 mi-am stors creierii – pentru a folosi o expresie pe care i-o împărtăşisem lui Dickens atunci – în slujba altor compoziţii dramaturgice.

Fiul lui Dickens, Charley, abia întors din Germania, a fost cel care mi-a dat inspiraţia, povestindu-şi impresiile despre un loc sumbru din Frankfurt numit Casa Morţii. Am pus imediat tocul pe hârtie şi am scris o piesă intitulată *Sticluţa roşie.* Cele două personaje principale erau un lunatic şi o otrăvitoare (am avut dintotdeauna o fascinaţie pentru otravă şi cei care otrăvesc). Am plasat scena principală din *Sticluţa roşie* în Casa Morţii. Mărturisesc, Dragi Cititori, că găseam decorul minunat – o cameră plină de cadavre, toate întinse pe lespezi reci de piatră sub cearşafuri, fiecare cu o sfoară înfăşurată pe deget, sfoară care duce în sus spre un clopot de alarmă, în caz că vreunul dintre morţi se întâmpla să nu fie „mort”. Întregul decor macabru se alimenta din zonele cele mai adânci ale temerilor noastre legate de înmormântarea prematură şi morţii umblători.

Dickens însuşi n-a spus mare lucru când i-am propus ideea şi, mai târziu, când i-am citit bucăţi din piesă pe măsură ce le terminam, însă a făcut totuşi vizite la azilul din Londra în căutare de mici detalii care să adauge verosimilitate lunaticului meu din rolul principal. Robson, care făcuse o treabă aşa de bună în *Farul,* a acceptat să joace pentru Teatrul Olympic şi a luat rolul lunaticului. Mi-au plăcut tare mult repetiţiile şi toţi actorii implicaţi m-au asigurat că piesa era deosebită. Au fost de acord cu premisa mea că, deşi toţi pasionaţii de teatru din Londra deveniseră o adunătură de lumpeni cu minţile şterse, o stimulare suficient de puternică i-ar putea readuce în simţiri.

În 11 octombrie 1858, Dickens m-a însoţit la premiera *Sticluţei roşii* şi a aranjat pentru după reprezentaţie o serată în cinstea mea şi a prietenilor mei la Tavistock House, rămasă pe-atunci fără stăpână. Un grup format din cel puţin douăzeci de persoane a stat laolaltă în timpul spectacolului.

A fost un dezastru. Deşi prietenii mei se cutremurau la părţile de-o morbiditate şi melodramă încântătoare, restul publicului râdea pe înfundate. Cele mai sonore râsete s-au auzit în punctul culminant al scenei din Casa Morţii când – prea ostentativ, conform criticilor post factum – unul dintre cadavre face clopoţelul să sune.

A doua reprezentaţie nu s-a mai ţinut. Dickens s-a străduit să fie vesel tot restul acelei seri nesfârşite, spunând glume pe socoteala publicului londonez, însă cina de la Tavistock House a fost extrem de obositoare pentru mine. Mai târziu l-am auzit pe răsfăţatul acela de Percy Fitzgerald spunând: „A fost un real caz de bucate sleite de la praznic.”[22]

Totuşi, dezastrul înregistrat cu *Sticluţa roşie* n-a reuşit să-mi clatine hotărârea de a-mi tulbura, fascina şi, totodată, scârbi conaţionalii. La scurt timp după marele succes cu *Femeia în alb,* mi s-a cerut să destăinui secretul succesului meu şi eu i-am spus, cu modestie, interlocutorului:

1. Află o idee centrală
2. Află personajele
3. Lasă personajele să creeze întâmplările
4. Începe povestea cu începutul

Comparaţi, dacă doriţi, acest principiu artistic aproape ştiinţific cu modul haotic în care Charles Dickens şi-a încropit romanele de-a lungul deceniilor: inventând personaje din neant (deseori inspirat, nitam-nisam, de oameni din viaţa sa), fără a sta să se gândească cum ar putea ele să slujească scopului central, aruncând în oală o sumedenie de idei aleatorii, punând personajele să se piardă în divagaţii şi intrigi secundare ce nu au nicio legătură cu ideea principală şi deseori începându-şi povestea de la mijloc, ca să vezi, încălcând importantul principiu Collins al respectării cronologiei.

---

[22] „Bucate sleite de la praznic” – citat din *Hamlet*, actul 1, scena III *(Opere,* vol. 5, trad. de Leon Leviţchi şi Dan Duţescu, Ed. Univers, Bucureşti, 1986) (n. tr.).

A fost un miracol că am putut colabora de atâtea ori. Mă mândream nu puţin că am adus o oarecare coerenţă pieselor, povestirilor, notelor de călătorie şi lucrărilor mai lungi pe care le schiţaserăm sau la care lucraserăm împreună.

Aşadar, mă întrebam în seara aceea de mai nespus de friguroasă şi ploioasă din Birmingham, de ce eram acolo supraveghindu-l pe Dickens pe când se apropia de finalul a ceea ce părea a fi un turneu de lectură prin Anglia şi Scoţia cu un succes uimitor? Criticii nu osteneau să-mi pună la îndoială talentul pentru ceea ce ei numeau „melodramă”, dar cum Dumnezeu puteai numi acea bizară şi nouă combinaţie de literatură şi spectacol năvalnic pe care Dickens o punea în scenă chiar în seara aceea? Nimeni din branşa noastră nu mai văzuse vreodată aşa ceva. Nimeni din *lume* nu mai văzuse sau auzise vreodată aşa ceva. Degrada rolul autorului şi transforma literatura într-un carnaval ieftin. Dickens se scălâmbăia în faţa maselor ca un clovn care se joacă pe scenă cu un câine.

Acestea erau gândurile care îmi răzbăteau prin minte pe când mergeam de-a lungul unei străzi triste, fără ferestre – mai mult alee decât străduţă, sincer să fiu – întorcându-mă la hotel, doar ca să dau peste doi bărbaţi care îmi aţineau calea.

– Scuzaţi-mă, vă rog, m-am răstit, fluturând bastonul cu cap aurit pentru a-i goni din faţa mea.

Ei nu s-au clintit.

– Ce-i asta? am întrebat.

Singurul lor răspuns a fost să vină către mine. Amândoi şi-au vârât mâinile în buzunarele jachetelor răpciugoase şi când palmele lor mizerabile, bătătorite, au ieşit la iveală, ţineau în ele cuţite scurte.

M-am întors repede şi am început să merg grăbit spre strada principală, dar am văzut imediat un al treilea bărbat păşind pe alee, blocând-o, corpul lui mătăhălos alcătuind o siluetă ameninţătoare pe fundalul luminii mai puternice a serii care venea din spatele lui. Şi el ţinea ceva în mâna dreaptă. Ceva care scânteia în lumina apusului.

Mărturisesc aici, Dragi Cititori, că inima a început să-mi bubuie sălbatic şi că am simţit că intestinele mi se umplu imediat cu apă. Nu-mi place să mă consider un laş – cui îi place? – însă sunt un om scund, şi încă unul liniştit, şi chiar dacă scriu din când în când proză despre violenţă, bătăi cu pumnii, schilodiri şi crime, acestea nu sunt lucruri pe care să le fi simţit până atunci pe

pielea mea sau pe care să fi vrut să le simt.

În momentul acela, am vrut să fug. Am simţit absurda, dar reala pornire de a o striga pe mama, deşi Harriet era la sute de kilometri distanţă.

Chiar dacă niciunul dintre cei trei n-a scos o vorbă, eu am băgat mâna în buzunar şi am luat de acolo portofelul meu lung. Mulţi dintre prietenii şi cunoscuţii mei – în mod sigur Dickens – mă considerau niţel prea reticent să mă despart de bani. De fapt, Dickens şi prietenii lui, toţi persoane cu bani de mulţi ani, ignorau nevoia mea de disciplină pecuniară şi mă considerau un zgârcit, un cărpănos fără seamăn precum Ebenezer Scrooge înainte de revelaţie.

Dar în momentul acela aş fi renunţat la fiecare liră şi şiling pe care le aveam la mine – şi chiar la ceasul care nu era de aur, însă mă slujea bine – dacă tâlharii aceia m-ar fi lăsat să trec.

Cum spuneam, nu mi-au cerut bani. Poate că asta mă speria cel mai tare. Sau poate expresiile teribil de serioase şi inumane de pe chipurile lor hirsute – mai ales torpoarea alertă combinată cu ceva precum bucuria anticipativă în ochii gri ai celui mai mare dintre ei, care s-a apropiat atunci de mine cu cuţitul ridicat.

– Stai! am spus fără vlagă. Şi din nou: Stai... stai...

Uriaşul în straie răpciugoase a ridicat cuţitul până când acesta aproape mi-a atins pieptul şi gâtul.

– *Staţi!* a strigat o voce mult mai puternică şi mai poruncitoare din spatele nostru, dinspre strada mare, unde încă mai era lumină şi speranţă.

Atacatorii mei şi cu mine ne-am întors să vedem.

Acolo stătea un om mărunţel în costum cafeniu. În ciuda vocii poruncitoare, silueta nu era mai înaltă decât mine. Nu purta pălărie şi am văzut că avea părut buclat tuns scurt lipit de scalp din cauza ploii uşoare care cădea.

– Pleacă, prietene, a mârâit omul care ţinea cuţitul la gâtul meu. Nu vrei să te amesteci în asta.

– O, dar vreau, a zis individul scund şi a luat-o la fugă către noi.

Toţi trei atacatorii mei s-au întors în direcţia lui, însă eu îmi simţeam picioarele prea nesigure pentru a putea spăla putina. Eram sigur că în câteva secunde, eu şi salvatorul meu aspirant, deopotrivă, vom zăcea morţi pe pavajul murdar de pe aleea aia fără nume şi lumină.

Insul în costum cafeniu, despre care crezusem la început că

era la fel de pântecos ca mine, dar pe care-l vedeam acum că era bine legat, musculos ca un acrobat mititel, a dus mâna în sacoul său de tweed şi a scos iute o bâtă scurtă de lemn evident ghintuită, ceva ce semăna cu o combinaţie între cavila unui marinar şi bastonul unui poliţist. Bâta avea un cap bont şi greu şi părea să aibă miez de plumb sau ceva la fel de greu.

Doi dintre atacatori au sărit la el. Străinul în costum cafeniu i-a rupt încheietura şi coastele primului tâlhar din două lovituri iuţi şi apoi i-a crăpat capul celui de al doilea cu un sunet pe care nu îl mai auzisem până atunci. Cel mai zdravăn dintre atacatorii mei – individul hirsut cu privire mortală care, cu doar o secundă înainte, îmi ţinea cuţitul la gât – a întins lama ţinând degetul mare peste ea şi a făcut o fandare, s-a răsucit, a sărit şi a dat să-l taie pe salvatorul meu dintr-o poziţie ghemuită, ca de felină, toate mişcări ca de dans pe care sunt sigur că le perfecţionase într-o mie de lupte cu cuţitul pe alei dosnice.

Personajul în costum cafeniu a sărit înapoi când cuţitul atacatorului s-a mişcat întâi la dreapta şi apoi la stânga, descriind arcuri criminale care l-ar fi eviscerat dacă nu era atât de ager. Apoi – mult mai iute decât te-ai fi aşteptat, judecând după constituţia lui greoaie – salvatorul meu a fandat în faţă, i-a rupt antebraţul drept atacatorului nostru comun cu o mişcare descendentă a măciucii sale, a rupt maxilarul tâlharului cu o lovitură executată la întoarcere cu dosul palmei şi – când uriaşul a căzut – l-a lovit a treia oară în vintre cu atâta violenţă, încât m-am crispat şi am strigat eu însumi, după care i-a aplicat ultima lovitură peste ceafă în timp ce cuţitarul a căzut întâi în genunchi şi apoi cu faţa în noroi.

Conştient mai era doar primul atacator, cel cu coastele şi încheietura rupte. Se împleticea spre întunericul din fundul aleii.

Omul în costum cafeniu l-a prins din spate, l-a răsucit, l-a lovit de două ori peste faţă cu arma sa scurtă, dar mortală, i-a secerat picioarele de sub el, apoi i-a tras o ultimă lovitură sălbatică în cap în timp ce el zăcea acolo şi gemea. După care nu s-a mai auzit niciun geamăt.

Individul compact în cafeniu s-a întors cu faţa la mine.

Recunosc că m-am tras în spate cu mâinile ridicate, cu palmele deschise rugător către silueta mică şi mortală care se apropia.

Foarte, foarte puţin mai lipsea să îmi ud lenjeria. Numai incredibila – aş spune *imposibila* – viteză a violenţei căreia îi

fusesem martor prevenise totala mea reacţie de teamă.

Scrisesem despre altercaţii violente de multe ori, dar episoadele acelea erau toate povestite ca şi când ar fi fost coregrafiate şi executate cu mişcări lente, deliberate. Violenţa reală la care asistasem – cea mai rea din câte văzusem fărăndoială şi cea mai sălbatică – se întâmplase în şapte sau opt secunde. Mi-am dat seama că exista o şansă foarte reală să vomit, dacă teroarea în costum cafeniu nu mă ucidea întâi. Am ţinut mâinile ridicate şi am încercat să vorbesc.

– E în regulă, domnule Collins, a rostit omul, vârându-şi măciuca în buzunarul jachetei şi apucându-mă ferm de braţ şi conducându-mă pe unde venisem, în lumina drumului principal.

Cupeuri şi cabriolete treceau pe acolo ca şi când nu s-ar fi întâmpla nimic ieşit din comun.

– Cine… cine… eşti dumneata? am izbutit să îngaim.

Strânsoarea lui era la fel de sigură cum îmi imaginam că trebuie să fie strânsoarea unei menghine de oţel.

– Domnul Barris, domnule. În slujba dumneavoastră. Trebuie să vă ducem înapoi la hotel, domnule.

– Barris?

Mi-a fost ruşine să aud tremurul şi bâlbâiala propriei mele voci. Mă mândrisem întotdeauna că-mi păstram cumpătul în situaţiile dificile, pe mare sau pe uscat (deşi în lunile şi anii recenţi, recunosc, acest sânge rece se datorase în mică parte laudanumului).

– Da, domnule. Reginald Barris. *Detectiv* Reginald Barris. Reggie pentru prieteni, domnule Collins.

– Eşti de la poliţia din Birmingham? am întrebat când ne-am îndreptat spre est şi am început să păşim repede, el continuând să mă ţină de braţ.

Barris a râs.

– O, nu, domnule. Lucrez pentru inspectorul Field. Am venit de la Londra via Bristol, exact ca dumneavoastră, domnule.

Deseori, în proză se foloseşte termenul „împleticit” cu referire la picioare; acesta este un clişeu. A-ţi *simţi* de-a dreptul picioarele atât de nesigure şi de împleticite, încât ţi-e greu să păşeşti, este o situaţie absurdă, mai ales în privinţa unuia ca mine, căruia îi place să navigheze şi care n-are nici cea mai mică problemă să se plimbe pe puntea instabilă a unui vas plutind pe apele agitate ale Canalului.

Am izbutit să spun:

– N-ar trebui să ne întoarcem? Cei trei ar putea fi răniţi.

Barris, dacă acesta era numele lui real, a râs în barbă.

– O, vă garantez că sunt răniţi, domnule Collins. Unul este mort, cred. Însă noi nu ne întoarcem. Lăsaţi-i să zacă.

– Mort? am repetat tâmp. Nu puteam crede asta. *Refuzam* să cred asta. Trebuie să informăm poliţia.

– Poliţia? a făcut Barris. O, nu, domnule. Nu cred. Inspectorul Field m-ar face cu ou şi cu oţet dacă din cauza mea numele meu şi al firmei noastre de investigaţii particulare ar apărea în actele oficiale din Birmingham şi Londra. Iar dumneavoastră, domnule Collins, aţi putea fi reţinut aici zile în şir. Şi chemat înapoi pentru a depune mărturie într-o serie nesfârşită de interogatorii şi audieri. Şi totul pentru trei pungaşi care erau dispuşi să vă taie gâtul numai ca să vă fure banii? Vă rog, domnule, alungaţi aceste gânduri.

– Nu înţeleg, am spus pe când ne întorceam în partea de est, spre o stradă şi mai lată. Acum recunoşteam drumul de întoarcere la hotel. Felinarele tocmai erau aprinse de-a lungul acelui bulevard aglomerat. Te-a trimis Field să… mă păzeşti? Să mă protejezi?

– Da, domnule, a răspuns Barris, dându-mi drumul la braţ, în sfârşit. Am simţit sângele dând năvală pe acolo pe unde el îmi blocase circulaţia. Adică, domnule, suntem doi care vă… ăă… însoţim pe dumneavoastră şi pe domnul Dickens în acest turneu. În caz că domnul Drood şi-ar face apariţia, domnule. El sau agenţii lui.

– Drood? am întrebat. Agenţi? Crezi cumva că acei trei oameni au fost trimişi de Drood să mă ucidă?

Din cine ştie ce motiv, acest gând mi-a făcut măruntaiele să se lichefieze din nou. Până în acel moment, fantezia aceea cu Drood fusese un joc inteligent, chiar dacă obositor.

– Aceia, domnule? O, nu, domnule. Sunt convins că mardeiaşii aceia nu aveau nicio legătură cu individul Drood pe care îl vânează inspectorul. Absolut niciuna, domnule. Puteţi fi sigur de asta.

– Cum? am spus când s-a ivit hotelul. De ce?

Barris a surâs subţire.

– Cei trei erau albi, domnule. Drood nu foloseşte aproape niciodată oameni albi în serviciul său, chit că uneori mai apelează la câte un german sau irlandez. Nu, ar fi trimis în schimb chinezi sau indieni, sau hinduşi, sau chiar vreun negru

tocmai coborât de pe-o corabie, dacă v-ar fi vrut mort aici sau în Bristol, domnule. Ei, iată că am ajuns la hotelul dumneavoastră şi al domnului Dickens, domnule Collins. Unul dintre colegii mei este acolo şi va veghea la siguranţa dumneavoastră, odată ce veţi fi intrat în hol. Eu rămân aici până văd că ajungeţi la uşă, domnule.

– Coleg? am repetat.

Însă Barris făcuse un pas în spate printre umbrele de pe o alee şi când l-am văzut a ridicat o mână la frunte ca şi când şi-ar fi înclinat o gambetă invizibilă.

M-am întors şi m-am împleticit către intrarea luminată a hotelului.

După o experienţă aşa teribilă nu mai aveam nicio intenţie să particip la spectacolul lui Dickens. Totuşi, după o baie caldă şi cel puţin patru căni de laudanum – mi-am golit flaconul şi l-am reumplut din sticla ambalată cu grijă pe care o adusesem în bagaje – m-am hotărât să mă îmbrac cum trebuie pentru seară şi să merg la lectura publică. Acesta era, în definitiv, motivul pentru care venisem la Birmingham.

Ştiam de la Wills şi Dolby că Dickens era aproape inabordabil în ultimele două ore dinaintea reprezentaţiilor sale. El şi managerul lui s-au dus pe jos la teatru, iar eu am luat o cabrioletă ceva mai târziu. Nu aveam nicio intenţie de a merge din nou singur, pe întuneric, pe străzile din Birmingham. (Dacă detectivul Barris sau colegii lui erau prezenţi şi mă supravegheau, nu i-am văzut atunci când birja m-a lăsat la intrarea laterală a teatrului.)

Era opt fără un sfert şi publicul tocmai se strângea. Am rămas în spatele sălii şi am privit cum experţii lui Dickens în iluminatul cu gaz au apărut, au studiat structura alcătuită din conducte negre şi lămpi neaprinse dispuse de ambele laturi ale teatrului, după care s-au retras. După un moment, specialistul în gaz a reapărut singur, a făcut unele ajustări la lămpile de sus, din spatele panoului acoperit cu pânză maro, şi s-a retras din nou. Peste alte câteva minute, individul a reapărut a treia oară şi a dat drumul la gaz. Efectul luminii pe fundalul negru, palidă în acel moment, dar iluminând clar masa de citit a lui Dickens, era cât se poate de izbitor. Pe-atunci erau sute de oameni în scaune şi toţi au tăcut deodată şi au privit cu un interes comun aproape palpabil.

George Dolby a urcat pe scenă şi s-a uitat cu ochii mijiţi în sus la lămpile cu flacără palidă, în jos la masă şi apoi spre public, afişând un aer de satisfacţie. A schimbat puţin poziţia carafei cu apă pe masa lui Dickens, a încuviinţat din cap ca şi când această importantă şi esenţială ajustare l-ar fi mulţumit şi a dispărut încet în spatele ecranului înalt care se întindea din partea scenei acoperite cu cortină până în zona centrală, de citit. Pe când păşeam pe-o parte a platformei pentru a intra şi eu în culise, Dolby venind imediat după mine, m-am gândit la cea mai celebră didascalie a lui Shakespeare din *Poveste de iarnă:* „Iese, urmat de un urs."

În cabina sa, Dickens era îmbrăcat în straie potrivite de seară. M-am bucurat că mă hotărâsem să le port şi eu pe ale mele, deşi toţi cei care mă cunoşteau ştiau cât de puţin îmi păsa de hainele de gală sau de aspectul adecvat. În seara aceea, cravata albă şi fracul păreau totuşi potrivite… poate chiar necesare.

– A, dragul meu Wilkie, a făcut Inimitabilul la intrarea mea. Ce *bun* eşti să participi la spectacolul din seara asta!

Părea întru totul calm, însă era ca şi când ar fi uitat că petrecusem ziua pe drum spre Birmingham cu el.

Pe masa de toaletă era un buchet de muşcate stacojii şi el a tăiat atunci una pentru butonieră, a potrivit-o şi a mai tăiat una, pe care mi-a fixat-o la rever.

– Vino, a spus, potrivindu-şi lanţul de aur al ceasului de buzunar şi verificându-şi pentru ultima oară în oglindă butonii şi barba, şi buclele date cu pomadă. Să aruncăm o privire băştinaşilor în speranţa că încep să-şi piardă astâmpărul.

Am urcat pe scenă, în spatele ecranului protector pe lângă care Dolby încă zăbovea. Dickens mi-a arătat o mică ciupitură în paravan pe unde – odată ce a fost dată deoparte o bucată de pânză – ne puteam uita la sala de-acum plină şi la publicul care începuse deja să se foiască. M-a lăsat să arunc o privire. *Eu* mă simţeam emoţionat în momentul acela şi m-am întrebat, în ciuda experienţei mele de actor, dacă aş putea fi vreodată în stare să ţin o lectură publică fără să cad pradă anxietăţii, însă Charles nu trăda niciun semn de nelinişte. Responsabilul cu luminile a venit la el, Dickens a dat afirmativ din cap, s-a aplecat spre gaura din paravan şi – în timp ce tipul ieşea calm pe scenă pentru a face ultimele ajustări la lămpi – Inimitabilul mi-a şoptit:

– Aceasta-i partea mea preferată din seară, Wilkie.

M-am aplecat atât de aproape, încât am putut simţi mirosul

pomezii de pe buclele autorului în vreme ce ne uitam amândoi prin spărtură. Deodată, luminile s-au aprins cu efect dramatic şi în jur de două sute de chipuri au fost îmbăiate în lumina reflectată în timp ce un „Aaaa...” de nerăbdare s-a ridicat dinspre public.

– Ar fi mai bine să-ţi ocupi locul, prietene, a şoptit Dickens. Mai aştept cam un minut ca să-i fierb în suc propriu, după care începem.

Dădeam să plec, când el mi-a făcut semn să mă întorc. Apropiindu-şi buzele de urechea mea, a şoptit:

– Fii cu ochii în patru la Drood. Ar putea fi oriunde.

Nu-mi dădeam seama dacă vorbea serios, aşa că am încuviinţat şi m-am retras în întuneric şi am ieşit, căutând drumul spre scările laterale, apoi am urcat contra fluxului celor întârziaţi către spatele sălii, după care am coborât din nou spre scene, la locul meu rezervat la interval, cam la două treimi spre spate. Îi cerusem lui Wills să-mi păstreze locul acela, ca să mă pot strecura afară mai uşor şi să mă întâlnesc cu Dickens în cabină la antract, cam după nouăzeci de minute de la începutul sesiunii de două ore. Covorul maro de pe scenă, masa simplă şi chiar carafa cu apă – aşa iluminate cum erau de lămpile puternice – păreau pline de potenţial în acel ultim minut dinaintea apariţiei lui Dickens.

Deodată s-a iscat un ropot de aplauze când silueta subţire a lui Dickens s-a îndreptat spre pupitru. Aplauzele s-au intensificat şi au continuat la un nivel asurzitor, însă prietenul meu le-a ignorat complet, turnându-şi nişte apă din carafă şi aşteptând în linişte ca ovaţiile să înceteze, aşa cum ai aştepta să treacă trăsurile înainte să traversezi o stradă. Apoi, când liniştea a pogorât în sfârşit, Dickens... n-a făcut nimic. A stat doar acolo, uitându-se la public, mişcând puţin capul ca pentru a-i vedea pe toţi. Era ca şi când ar fi întâlnit privirea fiecărui bărbat şi fiecărei femei aflaţi acolo în seara aceea... şi trebuie să fi fost pe-atunci mai bine de două mii de persoane înghesuite în sală.

Câţiva nehotărâţi îşi căutau locurile înspre spatele sălii şi Dickens a aşteptat cu acel calm total şi întrucâtva neliniştitor până le-au găsit. Apoi a părut să-i fixeze *pe ei* preţ de câteva secunde cu privirea sa calmă, serioasă, intensă şi totuşi niţel întrebătoare.

După care a început.

După mai mulţi ani de la seara aceea în Birmingham, Dolby

avea să-mi spună: „Când îl vedeam pe şefu' citind în acei ultimi ani nu aveam impresia că sunt la o reprezentaţie; semăna mai mult cu un *spectacol.* Nu puteai spune că erai binedispus; mai degrabă erai *bântuit.”*

Bântuit. Da, poate. Sau posedat, precum se presupunea că erau posedaţi spiritiştii atât de în vogă în timpul meu, Dragi Cititori, de spiritele care îi călăuzeau de Cealaltă Parte. Însă nu doar Charles Dickens părea posedat în timpul acelor lecturi; întregul public i se alătura. Cum veţi vedea, era greu să *nu* i te alături.

Mă întristează, Dragi Cititori, că nimeni din generaţia voastră din viitor nu-l va fi auzit sau văzut pe Charles Dickens citind. Acum, când scriu acestea, se fac experimente cu înregistrarea vocii pe diverşi cilindri, folosind principiile din fotografie cu captarea imaginilor pe plăci. Însă toate acestea s-au întâmplat după moartea lui Charles Dickens. Nimeni din zilele voastre nu va auzi vreodată glasul său subţire, puţin peltic şi nici – dat fiind că, după ştiinţa mea, niciuna dintre lecturile lui n-a fost captată vreodată pe dagherotip sau alte dispozitive fotografice (şi dat fiind că, oricum, astfel de forme de fotografie disponibile în timpul vieţii lui Dickens erau prea lente pentru a înregistra o persoană fie şi în cea mai uşoară mişcare, iar Dickens era *mereu* în mişcare) – nu va vedea strania schimbare prin care au trecut Inimitabilul şi publicul său în timpul acelor spectacole. Lecturile lui erau unice în vremea noastră şi – risc o prezicere – nu vor fi niciodată egalate sau imitate cumsecade în ale voastre (dacă autorii continuă să mai scrie cărţi în viitorul pe care îl locuiţi).

Chiar şi în lumina acelor lămpi puternice cu gaz, un nor straniu, iridescent, părea să plutească în jurul lui Charles Dickens în timp ce citea din cea mai recentă povestire de Crăciun a sa. Norul acela, cred, era manifestarea ectoplasmică a sumedeniei de personaje create de Dickens şi pe care el le invoca acum – pe rând – pentru a vorbi şi evolua înaintea noastră.

Pe măsură ce aceste duhuri intrau în el, postura lui Dickens se schimba. Tresărea brusc sau se năruia sub apăsarea disperării ori a lenei, după cum îi dicta duhul personajului. Chipul scriitorului se modifica imediat şi total – unii muşchi faciali folosiţi foarte frecvent de Charles Dickens relaxându-se, alţii activându-se. Zâmbete, rânjete, încruntări şi priviri conspirative niciodată folosite de cel care trăia la Gad's Hill treceau în zbor peste chipul fiinţei-receptacul posedate de duhuri din faţa noastră. Vocea i se

modifica de la o secundă la alta şi chiar în schimburile de replici rapide Dickens părea a fi posedat de unul sau mai mulţi demoni deodată.

La alte lecturi, îi auzisem tonul trecând pe loc de la croncănitul aspru, răguşit, peltic, urgent, şoptit al lui Fagin – „Aha! Îmi plaşe cum arată tipu' ăla. Îţ' va fi de ajutor; el ştie deja cum s-o eduşe pe fată. Nu faşe atâta gălăgie, dragule, şi lasă-mă să aud ce zic – lasă-mă să-i aud" – la tenorul sobru al domnului Domby, la tonurile caraghioase şi preţioase ale domnişoarei Squeers, iar apoi la un dialect cockney atât de perfect, încât niciun actor de pe scena engleză de la acea vreme nu-i putea egala accentul.

În seara aceea ne-au atras nu doar vocea şi limbajul. Totul la Dickens se schimba în clipa când trecea de la un personaj la următorul (sau în clipa când un personaj îi părăsea corpul şi un altul intra în el). Când devenea Evreul, Fagin, postura veşnic dreaptă, aproape marţială, a lui Dickens se topea în cocârjeala cu umeri lăsaţi a acelui om rău. Fruntea autorului părea să urce şi să se alungească, sprâncenele i se făceau mai stufoase, în vreme ce ochii se afundau în găvanele întunecate şi păreau să licărească într-un fel aparte în lumina puternică a gazului. Mâinile lui Dickens, atât de sigure şi precise atunci când citea pasaje descriptive, tremurau, se frământau, se strângeau frenetic, zvâcneau însetate de bani şi încercau să se ascundă în mâneci atunci când îi aparţineau lui Fagin. În timp ce citea, Dickens făcea câţiva paşi alături de pupitru, apoi alţi câţiva paşi în cealaltă direcţie şi, deşi mişcarea era fluidă şi încrezătoare atunci când pe scenă se afla Dickens, aceasta devenea sprintenă, vicleană şi aproape şerpească atunci când autorul era posedat de duhul lui Fagin.

– Personajele acestea şi schimbările sunt la fel de reale pentru mine pe cât sunt şi pentru public, mi-a spus Dickens înainte ca acel turneu de lectură să înceapă. Atât sunt de reale ficţiunile mele pentru mine, încât nu mi le amintesc, ci le văd derulându-se din nou chiar în faţa ochilor mei, întrucât totul se petrece înaintea mea. Iar publicul vede această realitate.

Eu categoric am văzut-o în seara cu pricina. Nu ştiu dacă asta s-a datorat faptului că lămpile cu gaz au consumat oxigenul ori pur şi simplu calităţii hipnotice a chipului şi mâinilor lui Dickens iluminate atât de puternic pe fundalul maro-închis datorită acelei metode unice de amplasare a luminilor, dar am simţit constant

ochii autorului asupra mea – chiar şi atunci când ochii aceia aparţineau unuia dintre personajele sale – şi, împreună cu restul publicului, am intrat într-un soi de transă.

Când a fost din nou Dickens, citind descrieri sau narând în loc de dialog, puteam să aud siguranţa neabătută din vocea sa, să simt bucuria revelată în sclipirea ochilor lui şi să percep sugestia reală a agresiunii – mascată în încredere pentru majoritatea mulţimii, eram sigur – venind din propria lui convingere că putea hipnotiza atât de mulţi oameni pentru un timp atât de lung.

Apoi povestea de Crăciun şi fragmentul din *Oliver Twist* s-au încheiat, segmentul cel lung, de nouăzeci de minute, al serii s-a terminat, s-a ajuns la antractul de la mijlocul spectacolului şi Dickens s-a întors şi a părăsit scena, aparent la fel de nepăsător la aplauzele dezlănţuite ale mulţimii cum fusese când venise pe scenă.

Eu am scuturat din cap ca şi când m-aş fi trezit dintr-un vis şi m-am dus în culise.

Dickens era lungit pe o canapea şi părea a fi prea istovit pentru a se ridica ori a se mişca. Dolby intra şi ieşea grăbit, supraveghind un chelner care pregătea un pahar de şampanie cu gheaţă şi un platou cu o duzină de stridii. Dickens s-a ridicat căznit pentru a sorbi din şampanie şi a înghiţi pe nemestecate stridiile.

– Numai asta poate mânca şefu' seara, mi-a şoptit Dolby.

Auzind şoapta, Dickens a ridicat privirea şi a spus:

– Dragul meu Wilkie… ce mai gest din partea ta să vii aici la antract. Ţi-a plăcut prima parte din reprezentaţia acestei seri?

– Mi-a plăcut, am spus. A fost… extraordinar… ca întotdeauna.

– Cred că ţi-am spus că vom înlocui părţile cu „Dr. Marigold" dacă voi mai accepta astfel de angajamente la toamnă sau la iarnă, a rostit Dickens.

– Dar publicului i-a plăcut la nebunie, am protestat.

Dickens a ridicat din umeri.

– Nu la fel de mult cât le-a plăcut de Domby şi de Scrooge, şi de Nickleby, pe care îl voi citi în câteva minute.

Eram sigur că în program era trecut Procesul din *Documentele Clubului Pickwick* ca urmând după antract şi având repartizate treizeci de minute – Dickens prefera de fiecare dată să încheie seara cu sentiment şi râset – însă nu aveam de gând să-l corectez.

Cele zece minute aproape se scurseseră. Dickens s-a ridicat

cu un oarecare efort, şi-a aruncat muşcata stacojie pe jumătate ofilită la gunoi şi şi-a prins alta nouă la butonieră.

– Ne vedem după lectură, am spus şi m-am întors alături de mulţimea nerăbdătoare.

Când aplauzele s-au stins, Dickens şi-a luat cartea şi s-a prefăcut că citeşte cu voce tare:

– Nicolas Nickleby la Şcoala domnului Squeers… Primul capitol.

Aşadar, Nickleby avea să fie.

Nu mai era nicio urmă a epuizării pe care o văzusem în culise. Dickens părea şi mai energic şi animat faţă de cum fusese în primele nouăzeci de minute. Forţa lecturii sale s-a întins din nou ca un curent magnetic pentru a reţine şi alinia atenţia publicului, ca şi când oamenii prezenţi ar fi fost acele unei busole. Şi din nou, privirea Inimitabilului părea să se aşeze asupra fiecăruia dintre noi.

În pofida puternicei atracţii magnetice, gândurile mele au început să rătăcească. Am început să mă gândesc la alte lucruri – publicarea romanului meu *Armadale* în două volume avea să se producă într-o săptămână – şi mi-am dat seama că trebuia să mă hotărăsc asupra unei intrigi şi teme pentru următoarea mea carte. Poate ceva mai scurt şi chiar mai senzaţional, deşi cu o intrigă mai simplă decât labirinticul *Armadale…*

Deodată, am redevenit atent.

Totul se schimbase în sala cea mare. Lumina părea mai densă, mai lentă, mai întunecată, aproape gelatinoasă.

Era tăcere. Nu tăcerea datorată atenţiei a mai bine de două mii de oameni care existase cu o clipă înainte – cu tuse reţinută, râsete punctând liniştea, foiala atâtora după mai mult de două ore de ascultat –, totul se schimbase, acum tăcerea era *absolută.* Era ca şi când două mii o sută de oameni ar fi murit deodată. Nu percepeam nici cel mai mic semn de mişcare ori respiraţie. Mi-am dat seama că nu îmi puteam auzi şi simţi nici propria răsuflare, nici bătăile inimii. Sala din Birmingham se preschimbase într-o criptă uriaşă şi în ea domnea o tăcere mormântală.

În acelaşi moment, mi-am dat seama că prin întuneric urcau sute de cabluri subţiri, albe, abia vizibile, cu capetele legate de degetul mijlociu de la mâna dreaptă a fiecărui individ din public. Era aşa întuneric, încât nu reuşeam să desluşesc punctul spre

care convergeau toate acele două mii o sută de cabluri, dar ştiam că trebuiau să fie legate la un clopot masiv acolo sus. Ne aflam cu toţii în Camera Morţii. Cablurile – frânghii de mătase, am înţeles – erau legate de noi în caz că vreunul ar putea fi încă viu. Clopotul, a cărui tonalitate, am ştiut instinctiv, ar fi fost teribilă pentru auz, era acolo pentru a alerta – pe cineva, pe ceva – dacă vreunul dintre noi se mişca.

Ştiind că eu şi numai eu eram încă în viaţă, dintre acei două mii o sută de morţi, am încercat să nu mă mişc şi mi-am concentrat întreaga atenţie spre a nu trage de cablul legat de degetul mijlociu de la mâna mea dreaptă.

Am ridicat privirea şi mi-am dat seama că faţa şi mâinile, şi degetele care străluceau în lumina densă şi molcomă a lămpilor cu gaz pe scena întunecată nu-i mai aparţineau lui Charles Dickens.

Drood se uita spre noi.

Am recunoscut pe dată pielea albă ca varul, zulufii aspri de păr de deasupra urechilor distruse, ochii fără pleoape, nasul care nu era altceva decât două membrane fremătătoare peste o gaură în craniu, degetele lungi şi fără astâmpăr, şi ochii palizi, aflaţi în continuă mişcare.

Îmi tremurau mâinile. La treizeci de metri deasupra capetelor tuturor cadavrelor din public, clopotul a vibrat audibil.

Drood a întors iute capul. Ochii lui palizi s-au agăţat de ai mei.

Am început să tremur din tot corpul. Clopotul a bubuit, apoi a zăngănit perceptibil. Niciun alt cadavru de acolo nu respira şi nu se mişca.

Drood a ieşit de după pupitrul lui Dickens şi apoi şi din dreptunghiul de lumină puternică. A sărit de pe scenă şi a pornit, parcă plutind, pe interval. Picioarele şi braţele mele tremurau acum cuprinse parcă de frisoane, însă altă parte a corpului nu-mi puteam mişca – nici măcar capul.

Îl puteam *mirosi* pe Drood în timp ce se apropia. Mirosea ca Tamisa aproape de Golful Tigrului unde spelunca Opiomanei Sal putrezea în efluviul general creat atunci când apele fluviului se retrăgeau, urcând în schimb cele menajere.

Drood ţinea ceva în mână. Când mai avea doar douăzeci de paşi până la mine, venind pe intervalul abrupt, am văzut că era vorba de un cuţit, însă unul cum nu ţinusem, folosisem sau văzusem vreodată în viaţa mea. Lama era o semilună din oţel negru pe care se distingeau nişte hieroglife. Mânerul era ascuns

în pumnul cu degete palide şi osoase al egipteanului; plăselele subţiri ale briciului-semilună dispăreau între degetele lui Drood, aşa încât lama curbă, lată de cel puţin douăzeci de centimetri acolo unde se arcuia, strălucind pal, era o extensie a pumnului sau precum evantaiul în mâna unei doamne.

Fugi! mi-am comandat. *Scapă! Strigă!*

Nu-mi puteam mişca nici măcar un muşchi.

Drood s-a oprit ceva mai departe de mine, la limita vederii mele periferice, şi când a deschis gura, m-a învăluit o miasmă de mâl de Tamisa. I-am văzut limba roz-pal dansând îndărătul acelor dinţi mici.

– Vezzziii, a şuierat la mine, braţul lui drept şi lama trăgându-se înapoi pentru lovitura ce avea să mă descăpăţâneze, ce uşşşşor essstee?

A avântat cuţitul într-un arc plat, iute. Muchia ascuţită a lamei în semilună mi-a retezat barba şi mi-a tăiat cravata, gulerul, pielea, gâtul, traheea, gâtlejul şi măduva spinării ca şi când ar fi fost făcute din unt.

Publicul a început să aplaude dezlănţuit. Aerul dens ca gelatina se luminase, revenind la normalitate. Cablurile de mătase dispăruseră.

Dickens s-a întors să părăsească scena fără a da vreo importanţă aplauzelor, dar George Dolby stătea la marginea cortinei. O clipă mai târziu, pe când aplauzele încă răsunau, Dickens a păşit din nou în lumina lămpilor cu gaz.

– Dragii mei prieteni, a spus el după ce, ridicând mâinile, a readus liniştea în sala uriaşă, se pare că s-a produs o greşeală. De fapt, se pare că eu am *comis* o greşeală. Programul nostru cerea ca după antract să citesc Procesul din *Pickwick,* însă dintr-o eroare am luat *Nickleby* pe podium şi am citit din el. Aţi fost foarte buni, acceptând această eroare şi cu atât mai generoşi aţi fost cu aplauzele. E târziu – văd pe ceas că este zece deja, ora exactă pentru încheierea serii noastre împreună – dar Procesul a fost promis şi dacă majoritatea dintre dumneavoastră doresc, şi îmi puteţi arăta ridicând mâna sau aplaudând dacă sunteţi de acord, să audă Procesul citit, îl voi adăuga cu bucurie lecturii în afara programului de care tocmai v-aţi bucurat.

Publicul *era* de acord. A aplaudat şi a scandat, şi i-a strigat încurajări. N-a plecat nimeni.

– Îl chem pe Sam Weller! a strigat Dickens cu glasul său judiciar şi mulţimea a aplaudat şi a scandat şi mai tare. Pe

măsură ce fiecare personaj clasic apărea – doamna Gamp, domnişoara Squeers, Boots – publicul făcea şi mai mult zgomot. Eu am dus mâinile la tâmple şi mi-am simţit fruntea rece şi acoperită de transpiraţie. Pe când Dickens continua să citească, eu m-am împleticit afară.

M-am dus singur la hotel şi am băut încă o ceaşcă de laudanum cât am aşteptat sosirea Inimitabilului şi a alaiului său. Inima îmi bubuia bezmetic. Eram hămesit şi zdruncinat şi mi-ar fi prins bine o masă copioasă întinsă în intimitatea camerei mele, însă, deşi Dickens nu mai voia să mănânce în seara aceea, ne-a invitat pe mine, pe Wills şi pe Dolby să cinăm în apartamentul său până se calma el. Apoi a început să se plimbe de colo-colo şi să vorbească despre următoarele zile ale turneului şi despre oferta pe care o primise pentru alt turneu, care să înceapă în preajma Crăciunului.

Eu am comandat fazan, peşte, caviar, pateu, sparanghel, ouă şi şampanie seacă, însă cu puţin înainte să intre chelnerul aducând toate acestea, plus meniul zgârcit al lui Willis şi carnea de vită şi oaie a lui Dolby, Dickens s-a întors de la şemineul lângă care stătea şi a rostit:

– Dragul meu Wilkie! Ce Dumnezeu ai pe guler?

– Ce? Mărturisesc că am roşit. Executasem în grabă abluţiunea înainte să-mi beau laudanumul şi să urc la apartamentul lui Dickens. Ce?

Am dus mâna sub bărbia încununată de barbă şi am atins ceva gros şi cu crustă deasupra mătăsii cravatei mele.

– Staţi aşa, feriţi-vă mâinile, a spus Wills.

A apropiat lampa.

– Dumnezeule mare, a zis Dolby.

– Maică Precistă, Wilkie, a spus Dickens pe o voce care părea mai mult amuzată decât alarmată. Tot gulerul şi gâtul ţi-s pline de sânge uscat. Arăţi ca Nancy după ce a terminat cu ea Bill Sikes.

16

Vara lui 1866 a fost obositoare.

Romanul meu *Armadale* a fost lansat conform planului în iunie şi recenziile au fost în linii mari cum mă aşteptam din partea obişnuiţilor critici obtuzi şi sastisiţi. În *Athenaeum,* bătrânul lor

critic muzical şi recenzent H.F. Chorley a opinat: „Nu e o plăcere să vorbim, aşa cum trebuie, despre această poveste puternică; dar în interesul a tot ceea ce trebuie preţuit în viaţă, în poezie, în artă, este imposibil să fii mult prea explicit în exprimarea acestei judecăţi.” După judecata lui, romanul meu era imoral.

Cronicarul de la *The Spectator* a ajuns la aceeaşi concluzie în termeni care ocoleau simpla stridenţă în favoarea unui ton aproape isteric:

„Faptul că există asemenea caractere precum cele zugrăvite de el, şi acţiuni precum cele descrise de el, nu justifică încălcarea din partea sa a limitelor decenţei, insultând toate sentimentele omeneşti. Căci asta face *Armadale.* Ne oferă ca eroină o femeie mai stricată ca dejecţiile de pe străzi, care a trăit până la venerabila vârstă de treizeci şi cinci de ani şi asupra frumuseţii căreia orori precum falsul, crima, furtul, bigamia, temniţa şi tentativa de sinucidere n-au lăsat nicio urmă… Acestea sunt istorisite franc într-un jurnal care, de n-ar avea un caracter ireal, ar fi pur şi simplu detestabil şi care necesită întreaga poleială a stilului liber şi tot arsenalul aluziv al domnului Wilkie Collins pentru a-i ascunde adevăratul înţeles.”

Genul acesta de atac critic nu însemna nimic pentru mine. Ştiam că volumul se va vinde bine. Şi poate v-am spus, Dragi Cititori, că editorul mă plătise cu cinci mii de lire sterline – un record pentru vremea aceea şi pentru mulţi ani de atunci încolo – şi mă plătise înainte ca fie şi un singur cuvânt din poveste să fi fost aşternut pe hârtie. Publicasem povestea în foileton în America, în revista lor numită *Harper’s Monthly,* şi nu doar că *Armadale* fusese extrem de populară acolo, dar editorul îmi scrisese că textul meu le salvase, singur, revista de la dispariţie. Şi serializarea ei în Anglia, prin intermediul revistei *The Cornhill,* fusese un succes răsunător, provocând fără îndoială o parte din invidia pe care o auzisem din partea lui Dickens cu ocazia Crăciunului trecut. Eram sigur că puteam adapta *Armadale* pentru scenă şi că aceasta putea foarte bine să fie o sursă de venit şi mai mare decât cartea însăşi.

Deşi e adevărat că suma mare plătită în avans de George Smith de la Smith, Elder & Company aproape îl falimentase pe editor, în ciuda vânzării rapide a celor două volume, asta puţin mă interesa pe mine. Mă simţeam totuşi oarecum frustrat, în sensul că pentru viitorul meu roman – indiferent de conţinutul lui – ar fi trebuit aproape sigur să mă întorc la revista lui Dickens, *All*

the Year Round, exact cum autorul/editorul prezisese în timpul cinei noastre de Crăciun. Frustrarea se datora nu doar faptului că banii plătiţi înaintea publicării aveau să fie mai puţini – Dickens, John Forster şi Wills erau zgârciţi când era vorba să-i plătească pe *alţi* scriitori decât pe Dickens – ci mai degrabă faptului că Dickens avea să îmi fie iarăşi editor.

Şi totuşi, îmi păstram senin încrederea că recenziile ostile ale zilei nu însemnau nimic. Criticii şi recenzenţii burghezi pur şi simplu nu erau pregătiţi pentru eroina din *Armadale,* a mea *femme fatale,* Lydia Gwilt. Nu doar că Lydia domina romanul într-un fel în care nicio altă protagonistă din cărţile vremii mele n-o făcuse, dar se remarca, desprinzându-se din pagini, aşa cum nicio femeie din volumele lui Dickens n-o făcuse şi nici nu avea să o facă vreodată. Portretul complet, tridimensional, al acestei femei, aşa uneltitoare şi rea cum trebuie să fi părut Lydia Gwilt cititorului neatent sau recenzentului inept, era un *tour de force.*

Şi da, dacă vorbim despre femei uneori rele, Caroline G. îşi alesese vara aceea toridă pentru a mă descoase cu privire la un larg spectru de probleme.

– De ce nu vrei să te gândeşti la căsătorie, Wilkie? Mă prezinţi ca pe o soţie – aproape – prietenilor tăi care vin în vizită aici. Sunt stăpâna casei tale, corectoarea, menajera şi amanta ta. Toţi cei care te cunosc ştiu că trăim ca bărbat şi femeie. E momentul să transformăm această percepţie în realitate.

– Dacă mă cunoşti cât de cât, draga mea Caroline, trebuie să ştii că nu-mi pasă nici cât negru sub unghie de percepţiile sau de opiniile altora, am spus.

– Dar mie *îmi pasă,* a strigat femeia alături de care petrecusem ultimii doisprezece ani. Şi Harriet are acum cincisprezece ani. Are *nevoie* de un tată.

– A avut un tată, am ripostat placid, care a murit.

– Când ea avea un an! a strigat Caroline. Părea să facă echilibristică pe muchia îngustă dintre furie şi lacrimi, raţiune şi isterie, pe care femeile se găsesc atât de des. Sau se găsesc în mod intenţionat. Se transformă într-o domnişoară. Va intra în societate curând. Are nevoie de numele tău.

– Prostii, am chicotit. Are un nume foarte bun şi o casă foarte bună. Va avea mereu susţinerea şi iubirea mea. Ce altceva şi-ar putea dori să aibă o domnişoară inteligentă?

– Ai promis că vom cumpăra sau închiria casa aceea frumoasă de pe Gloucester Place anul acesta sau următorul, s-a smiorcăit

Caroline.

Urăsc şi mi-e silă de momentul când femeile se smiorcăie. *Toţi* bărbaţii, Dragi Cititori, urăsc şi le este silă atunci când femeile se smiorcăie. Aşa a fost dintotdeauna. Singura diferenţă a reacţiei bărbaţilor la smiorcăială este aceea că foarte puţini, ca mine, refuză să cedeze în faţa acestui şantaj auditiv şi emoţional.

M-am uitat la ea pe deasupra ochelarilor.

– Am spus că vom avea locuinţa aceea mai devreme sau mai târziu, pisicuţă. Şi aşa va fi.

– Cum? a întrebat Caroline. Am vorbit cu doamna Shernwold cât timp tu te distrai cu Dickens în Birmingham. Ea spune că ne-ar închiria sau vinde casa de la Gloucester nr. 90, numai că fiul ei holtei se întoarce din Africa peste un an sau aşa ceva şi i-a promis-o lui.

– Ai încredere în mine în treaba asta, draga mea Caroline, am spus. Ţi-am promis casa ceea într-o bună zi şi tu, şi Harriet o veţi avea. Te-am dezamăgit eu vreodată, cârnăcior?

S-a uitat urât la mine. Caroline G. era o femeie arătoasă – unii ar spune frumoasă – în ciuda vârstei înaintate (deşi refuza mereu să-mi spună câţi ani avea, investigaţiile mele mă duseseră la concluzia că, cel mai probabil, Caroline se născuse în urmă cu treizeci şi şase de ani, în 1830) – însă nu era nici arătoasă, nici frumoasă atunci când se uita urât. În ciuda faptului că tone de literatură romantică susţin contrariul, aveţi încredere în mine, Dragi Cititori, când vă asigur că nicio femeie nu poate fi atrăgătoare atunci când se smiorcăie şi se uită urât.

– Mă dezamăgeşti necăsătorindu-te cu mine şi refuzând să-i dai lui Harriet un tată cum se cuvine, aproape că a ţipat la mine. Să nu crezi că nu sunt în stare să găsesc şi să mă căsătoresc cu alt bărbat, Wilkie Collins. Să nu crezi asta nicio secundă!

– Nici *nu* cred asta pentru o secundă, cârnăcior, am spus şi mi-am întors atenţia la ziar.

Charles Dickens, în pofida bolilor lui nesfârşite şi-a anxietăţilor tot mai pronunţate atunci când călătorea cu trenul, părea să aibă parte de o vară relaxantă. L-am auzit pe Wills spunându-i lui Forster la redacţia *All the Year Round* că turneul din primăvară al lui Dickens îi adusese scriitorului suma de patru mii şase sute şaptezeci şi două de lire sterline. Chappellii – pe care Dickens îi descrisese odată faţă de mine ca fiind „speculanţi, Wilkie, simpli speculanţi, deşi, desigur, de genul cel mai destoinic şi mai

onorabil” – erau atât de încântaţi de partea lor din profit, încât nici n-a apucat bine Dickens să-şi încheie ultima lectură în Londra pe 12 iunie şi să se întoarcă la Gad’s Hill „… să se odihnească şi să asculte trilul păsărilor”, că i-au propus autorului un alt turneu pentru iarna viitoare, constând din cincizeci de nopţi pe drum. Wills i-a spus lui Forster că Dickens se gândise să ceară şaptezeci de lire pe noapte – era sigur că această cheltuială se putea susţine din vânzarea de bilete – dar în schimb le oferise Chappellilor patruzeci şi două de lecturi pentru două mii cinci sute de lire. Ei au acceptat imediat.

Din iunie până în iulie, la Gad’s Hill zilele au fost pline de oaspeţi, sărbători locale la care Dickens judeca totul, de la concursuri de plăcinte până la meciuri de crichet, şi – desigur – noi afaceri. Inimitabilul nu lucra la un roman în acel moment, dar începuse să muncească la o proiectată nouă ediţie a operelor sale, aşa-numita „Ediţie Charles Dickens”, care urmărea ca fiecare dintre romanele sale, beneficiind de o nouă aranjare în pagină, să apară o dată pe lună la preţul de trei şilingi şi şase penny. Sigur că el nu putea lăsa lucrurile aşa cum erau, aşa că se oferise să scrie câte o nouă prefaţă pentru fiecare volum.

Cum s-a văzut, aceasta nu avea să fie doar cea mai populară dintre multele ediţii ale operei lui Dickens, ci avea să fie – pentru el – şi *ultima* ediţie.

L-am văzut pe Dickens deseori în vara aceea, atât la Gad’s Hill (unde niciodată nu părea să întreţină mai puţin de o duzină de oaspeţi), cât şi la Londra (venea la redacţia *All the Year Round* de cel puţin două ori pe săptămână şi ne întâlneam deseori la prânz sau cină). Pe lângă planificarea următoarei sale poveşti de Crăciun pentru revista noastră, repetarea noului material pentru turneul de iarnă şi scrierea prefeţelor pentru noile lui ediţii, Dickens mi-a spus că avea nişte idei pentru un nou roman pe care spera să îl serializeze în primăvara lui 1867. M-a întrebat la ce lucram eu.

– Am câteva idei, am spus. Un fir sau două şi câteva mărgele pe care să le pun pe ele.

– Ceva ce am putea publica în foileton?

– Se prea poate. M-am tot gândit la o poveste despre un detectiv.

– Unul de la Biroul Detectivistic al Scotland Yard?

– Sau unul lucrând pentru un birou de investigaţii particular.

– A, a făcut Dickens şi a zâmbit. Un fel de continuare a

aventurilor inspectorului Bucket.

Am clătinat din cap.

– Mă gândeam că numele „Cuff”[23] ar putea merge, am spus. Sergentul Cuff.

Dickens a surâs larg.

– Sergentul Cuff. Foarte bine, dragul meu Wilkie. Chiar foarte bine.

I-am spus băiatului care aştepta la colţ să-i comunice inspectorului că trebuia să ne vedem. Locul şi momentul fuseseră de mult pregătite şi a doua zi la ora două după-masa i-am văzut silueta scundă şi îndesată venind grăbită spre mine pe podul Waterloo.

– Domnule Collins.

– Inspectore.

Am înclinat din cap spre umbrele de sub pod.

– Apartament nemobilat pentru două săptămâni.

– Îmi cer iertare, domnule?

– Sam Weller către Pickwick.

– A, da, domnule. Desigur. Domnul Dickens a admirat dintotdeauna podul acesta. L-am ajutat la povestirea „Down with the Tide” făcându-i cunoştinţă cu taxatorul de noapte de aici acum câţiva ani. Pe domnul literat îl interesau în mod deosebit sinuciderile şi corpurile aduse de ape la flux, mi s-a spus.

– Treisprezece, am rostit.

– Scuzaţi-mă, domnule?

– Treisprezece ani, am clarificat. Dickens a publicat „Down with the Tide” în *Household Words* în februarie 1853. Eu am redactat-o.

– A, desigur, a făcut inspectorul Field şi şi-a şters bărbia cu degetul mare. Există un motiv pentru care aţi cerut să ne întâlnim, domnule Collins? Noutăţi de orice fel?

– Mai degrabă o absenţă a noutăţilor, am spus. Nu mi-ai răspuns la raportul sau interogaţia mea scrisă.

– Îmi cer iertare, a spus inspectorul, însă vocea lui aspră nu conţinea nicio urmă de adevărată căinţă. Am fost foarte ocupat, domnule Collins. Chiar foarte ocupat. Apreciez raportul dumneavoastră cu privire la lectura domnului Dickens din Birmingham, chiar dacă prietenul nostru Drood nu a apărut.

[23] „Cătuşă” (n. tr.).

Aveaţi o întrebare anume la care doreaţi să vă răspund?

– Îmi poţi spune dacă vreunul dintre cei trei bărbaţi a murit? am zis.

– Trei bărbaţi?

Chipul rumen, fălcos şi brăzdat da multe vene, al inspectorului era imaginea ignoranţei inocente.

– Cei trei bărbaţi de pe alee, inspectore. Cei trei care m-au atacat şi pe care detectivul Reginald – „Spune-mi Reggie” – Barris al dumitale i-a culcat la pământ cu bâta. Barris a spus că unul sau doi dintre ei ar putea fi morţi din cauza loviturii. A doua zi dimineaţă, înainte să părăsesc Birminghamul, m-am întors pe aleea aceea, dar nu era nici urmă de ei.

Inspectorul Field surâdea şi încuviinţa acum, cu arătătorul lipit de partea laterală a nasului.

– Da, da, desigur. Într-adevăr, Barris mi-a raportat incidentul de pe alee. Sunt sigur că toţi acei tâlhari n-au suferit mai mult decât o durere de cap şi o rănire a mândriei lor de hoţi, domnule Collins. Trebuie să-l iertaţi pe Barris. Are o slăbiciune pentru melodramă. Uneori îmi spun că ar fi preferat o carieră pe scenă în schimbul vieţii de investigator particular.

– De ce l-ai pus să mă urmărească, inspectore? Credeam că ideea era de a-l observa pe Charles Dickens în speranţa că Drood l-ar putea contacta… nu să fiu eu urmărit pe unde merg.

Sprâncenele stufoase ale lui Field s-au ridicat spre puţinul care îi mai rămăsese din linia părului.

– Nu mă îndoiesc că detectivul Barris trebuie să vă fi explicat aceasta, domnule. Avem motive să credem că acest Drood ar putea atenta la viaţa dumneavoastră.

– Barris a spus că cei trei bărbaţi de pe alee erau cel mai probabil simpli hoţi, am argumentat.

– Mda, a aprobat inspectorul Field, înclinând iarăşi din cap. Dacă ţinem cont de faptul că erau albi, cel mai probabil aşa este. Trebuie totuşi să recunoaşteţi că aţi avut noroc că Barris s-a aflat acolo. Puteaţi fi grav rănit, domnul Collins, şi categoric aţi fi fost jefuit.

Traversaserăm podul Waterloo de două ori deja şi de data aceasta am continuat mai departe către Strand. Undeva spre vest, de-a lungul fluviului, se afla Warrens Blacking Factory unde Katey Dickens îmi spusese odată că tatăl ei fusese trimis să muncească în copilărie. Aceasta i-o spusese el într-un fel aproape glumeţ, însă Katey mi-a mărturisit că avusese impresia

că aceea se putea să fi fost cea mai tulburătoare şi formativă întâmplare din viaţa lui.

– Ştiu unde este Drood al dumitale, inspectore, am spus pe când coteam la dreapta pe Strand, către Somerset House şi Drury Lane.

Field s-a oprit.

– Ştiţi, domnule?

– Ştiu, domnule.

Am lăsat tăcerea dintre noi să umple aerul sub vuietul şi huruitul traficului.

– Dickens este Drood, am spus în cele din urmă.

– Vă cer iertare? a spus inspectorul.

– Dickens este Drood, am repetat. Alt Drood nu există.

– Mi se pare foarte improbabil, domnule Collins.

Am surâs aproape superior.

– Am spus deja că Drood pare a fi plăsmuirea imaginaţiei unui scriitor, inspectore. Acum ştiu că fantoma este mai mult decât atât. Dickens l-a creat pe Drood pentru a-şi sluji propriile scopuri.

– Şi care ar putea fi acele scopuri, domnule?

– Putere, am spus. Un viclean sentiment de putere asupra celorlalţi. Pentru mulţi ani, cum ţi-am spus, Dickens s-a jucat cu influenţa magnetică şi mesmerismul. Iar acum inventează acest Maestru al Mesmerismului drept alter ego al său, ca să vezi.

Reluaserăm drumul spre est şi inspectorul Field lovea acum pavajul cu bastonul său greu.

– E aproape imposibil să-l fi inventat pe Drood, domnule Collins, dat fiind că eu sunt pe urmele ticălosului de douăzeci de ani împliniţi în acest august.

– Dumneata l-ai *văzut* vreodată, inspectore? am întrebat. La Drood mă refer.

– Să-l văd? a repetat bătrânul. Păi, nu, domnule. Cred că v-am spus că n-am dat niciodată personal cu ochii de acest criminal. Am capturat totuşi câţiva dintre agenţii lui şi nu încape vorbă că am văzut rezultatele *muncii* lui. Mai mult de trei sute de crime în aceşti douăzeci de ani, dintre care nu cea mai puţin teribilă a fost oribila moarte a lordului Lucan în 1846. Chiar dumneavoastră mi-aţi spus povestea pe care Dickens zice că a auzit-o *el* de la Drood – şi identitatea lui Lucan, care se zvonea de mult că avea un fiu în Egipt, se potriveşte perfect.

– Prea perfect, am spus, parşiv.

– Scuzaţi-mă, domnule?

– Oi fi dumneata detectiv, inspectore Field, am spus, dar nu ai ticluit niciodată intriga unei poveşti cu detectivi pe care să o scrii apoi. Eu însă am făcut asta.

Inspectorul Field a continuat să păşească grăbit şi să bocănească în pavaj, dar se uita la mine şi asculta.

– Fără-ndoială a existat *legenda* unui egiptean criminal pe nume Drood în aceste două decenii, am explicat. Misteriosul ucigaş de la docuri. Hipnotizatorul oriental fantomă, trimiţându-şi agenţii să jefuiască şi să omoare. Ocupantul ireal al foarte realului Oraş Subteran. Este însă doar o legendă, fără un trecut mai real decât propriu-i caracter fizic. Charles Dickens a străbătut mahalalele acelea de pe malul fluviului şi de la docuri ani la rând. Nu se poate să nu fi auzit de Drood – poate înaintea dumitale, acum douăzeci de ani, inspectore – şi pentru propriile sale scopuri, a încorporat întâmplări reale cum ar fi uciderea lordului Lucan (cu deliciosul ei element al inimii smulse din piept) în biografia irealului personaj.

– Care ar putea fi acele scopuri, domnule Collins? a întrebat inspectorul Field.

Tocmai trecuserăm de Somerset House. Cândva reşedinţă reală, construcţia cea nouă adăpostise ofiţeri guvernamentali în ultimii treizeci de ani. Ştiam că tatăl şi unchiul lui Dickens fuseseră angajaţi acolo.

Am traversat Strandul şi am luat-o pe o alee îngustă, o scurtătură în direcţia Drury Lane, unde fictivul David Copperfield comandase carne de vită într-un restaurant şi unde un Wilkie Collins foarte real spera să aibă o reuşită montare scenică cu *Armadale* nu peste foarte mult timp.

– Cu ce scop, domnule? a repetat inspectorul când am rămas singuri pe alee. Cu ce scop v-ar minţi domnul Dickens cu privire la existenţa lui Drood?

Am surâs şi mi-am rotit bastonul.

– Dă-mi voie să-ţi spun o scurtă poveste din turneul de lectură al lui Dickens, inspectore. Am auzit-o săptămâna trecută de la George Dolby.

– Cum doriţi, domnule.

– Partea de călătorie a turneului s-a încheiat la Portsmouth, la sfârşitul lunii mai, am început. Dickens avea puţin timp doar pentru el, aşa că i-a dus pe Wills şi pe Dolby într-una dintre expediţiile sale pedestre şi s-au văzut la un moment dat în Landpost Terrace. „Pe Iov!” a exclamat Dickens. „Iată locul unde

m-am născut! Într-una dintre casele acestea.” Aşa că i-a dus pe Wills şi pe Dolby de la casă la casă, explicând că una dintre acelea trebuia să fie, întrucât „seamănă foarte tare cu tata”. Apoi, nu, alta trebuia să fie, „pentru că aminteşte de locul naşterii unui om care a părăsit-o”. Dar nu din nou, o a treia trebuia să fie, deoarece era „categoric ca leagănul unui copilandru firav…” şi aşa a făcut la tot şirul de case. Apoi, inspectore, într-o piaţă deschisă din oraş, mărginită pe toate părţile de case din cărămidă roşie punctate cu cadre de geam albe, Dickens s-a decis să imite clovneriile lui Grimaldi.

– Grimaldi? a făcut inspectorul Field.

– Un mim pe care Dickens îl adora, am explicat. Astfel, cu Wills şi Dolby în asistenţă, celebrul scriitor Charles Dickens a urcat scările spre una dintre acele case, a bătut de trei ori în uşa verde cu ciocănelul de alamă şi s-a întins pe treapta de sus. Un moment mai târziu, când o femeie solidă a deschis uşa, Dickens a sărit în picioare şi a rupt-o la fugă, cu Dolby şi Wills bătând degrabă în retragere după el. Dickens arăta cu degetul în urma lor spre un poliţist imaginar care îi urmărea şi tustrei distinşii domni accelerau pasul. Când vântul i-a suflat lui Dickens pălăria de pe cap şi-a rostogolit-o în faţa lor, goana s-a transformat într-una îndeajuns de reală atunci când toţi trei au luat-o după ea într-o pantomimă comică.

Inspectorul Field s-a oprit. M-am oprit şi eu. După un moment, a zis:

– Ce vreţi să spuneţi cu asta, domnule Collins?

– Vreau să spun, inspectore, că Charles Dickens, deşi are vârsta cronologică de cincizeci şi patru de ani, este de fapt un copil. Un copil poznaş. Scorneşte şi se dedă la jocurile care îi plac şi – graţie constituţiei şi personalităţii sale puternice – îi forţează pe cei din preajma sa să joace alături de el. Suntem implicaţi acum, dumneata şi cu mine, în Jocul Drood al lui Charles Dickens.

Field stătea locului, scărpinându-şi una din părţile laterale ale nasului, aparent pierdut în gânduri. Dintr-odată, mi se părea foarte bătrân. Şi câtuşi de puţin sănătos. În cele din urmă, a spus:

– Unde eraţi dumneavoastră pe 9 iunie, domnule Collins?

Am clipit, auzind aceasta. Apoi am surâs şi am răspuns:

– Nu te-au informat agenţii dumitale, inspectore?

– Ba da, domnule. Sincer să fiu, au făcut-o. Dimineaţa târziu aţi făcut o vizită la birourile editorului dumneavoastră. În ziua

aceea v-a ieşit noua carte. Apoi aţi fost la mai multe librării de pe Pall Mall, de-a lungul Strandului până pe Fleet Street, unde aţi semnat mai multe exemplare ale volumelor pentru anumiţi prieteni şi admiratori. În seara aceea aţi cinat… *acolo…* Field a arătat cu bastonul spre Albion, din faţa Drury Lane Theatre… alături de mai mulţi artişti, inclusiv un gentleman mai vârstnic care era prieten cu tatăl dumneavoastră, a continuat inspectorul. V-aţi înapoiat acasă puţin după miezul nopţii.

Reuşise să-mi alunge zâmbetul de pe faţă şi mă rodea că reuşise.

– Ce urmăreşti cu acest recital intruziv şi nesolicitat, inspectore? am întrebat cu răceală.

– Urmăresc să vă încunoştinţez de faptul că amândoi ştim unde aţi fost *dumneavoastră* pe 9 iunie, domnule Collins. Însă niciunul din noi nu ştie unde a fost domnul Dickens cu ocazia acelei importante aniversări.

– Aniversare importantă? am rostit şi apoi mi-am amintit.

Era prima aniversare a întâlnirii ratate cu moartea a lui Dickens în accidentul de tren de la Staplehurst. Cum de uitasem?

– Domnul Dickens s-a aflat la Gad’s Hill Place în ziua aceea, a vorbit inspectorul Field fără a consulta vreo notiţă, dar a luat expresul de 4.36 după-amiază spre Londra. Odată ajuns aici, a pornit într-una dintre lungile sale plimbări, în zona largă de lângă Bluegate Fields.

– Spelunca Opiomanei Sal, mi-a scăpat. Intrarea spre Oraşul Subteran prin cripta din cimitirul pe care el l-a numit Saint Ghastly Grim.

– Nu şi acum, domnule, m-a corectat inspectorul Field. Am pus şapte dintre cei mai buni agenţi ai mei pe urmele domnului Dickens. Consideram că şansele erau mari ca autorul să ia legătura cu Drood cu ocazia aniversării de un an de la prima lor întâlnire. Numai că prietenul dumneavoastră ne-a supus pe mine şi pe oamenii mei – m-am implicat şi eu în urmărire în seara aceea – unei curse nebune. Tocmai când eram sigur că Dickens se făcuse pierdut, apărea dintr-o ruină sau casă dărăpănată, chema o trăsură şi dispărea. Până la urmă, a părăsit Bluegate Fields şi zona docurilor de acolo şi s-a apropiat destul de mult de locul unde ne aflăm noi în acest moment… La St Enon Chapel, la nord de Strand, aproape de intrarea estică în Clement’s Inn, mai exact.

– St Enon’s Chapel, am repetat. Numele îmi era vag cunoscut.

Apoi mi-am adus aminte: Golgota Modernă!

– Exact, domnule. O capelă mortuară. Criptele de sub St Enon's s-au umplut până la refuz cu cadavre nerevendicate, încât în 1844, după ce eu începusem să lucrez la Biroul Poliţiei, dar înainte să fi devenit Şeful Detectivilor, comisia însărcinată cu canalizarea a închis capela, creând un tunel de scurgere pe sub clădire. Totuşi, cadavrele au dospit acolo ani la rând, până când terenul a fost cumpărat de un chirurg în 1847, cu scopul de a muta rămăşiţele într-un – cred că el aşa s-a explicat – „loc mai potrivit". Exhumările au continuat acolo vreme de aproape un an, domnule Collins, două mormane uriaşe ridicându-se pe aleile de deasupra acelor cripte – unul format din oase omeneşti, celălalt din lemn putred de coşciuge.

– Tânăr fiind, m-am dus să asist la asta, am spus, întorcându-mă uşor ca să mă uit în direcţia St Enon's. Mi-amintesc putoarea din ziua aceea răcoroasă de februarie când am văzut acel spectacol oribil. Nu-mi puteam imagina cum ar fi fost mirosul într-o zi toridă şi umedă de vară, precum aceasta.

– Dumneavoastră şi alţi vreo şase mii de londonezi au venit să privească, a spus inspectorul Field.

– Ce legătură are St Enon's Chapel cu Dickens şi ziua de 9 iunie?

– Acolo a reuşit să dispară din ochii noştri, domnule Collins, a răspuns Field, lovind furios în pietrele de pavaj cu bastonul său greu, cu cap de alamă. Şapte dintre cei mai buni agenţi ai mei şi cu mine, poate cel mai bun detectiv pe care l-a avut Londra vreodată, îl urmăream şi prietenul dumneavoastră, scriitorul, ne-a dat cu tifla.

A trebuit să surâd din nou.

– Se distrează în felul acesta, inspectore. Cum spuneam, Dickens este un copil, în adâncul inimii. Îi plac misterele şi poveştile cu fantome. Iar uneori are un simţ al umorului crud.

– Chiar aşa, domnule. Mai precis însă, prietenul dumneavoastră ştia, nu am idee cum, o intrare secretă chiar în acel tunel de scurgere săpat în 1844, când acele mii de cadavre putrede se aflau încă acolo. Am găsit tunelul până la urmă – se deschide în zeci de găuri clipocitoare şi urât mirositoare unde sute de vagabonzi trăiesc sub străzile Londrei – şi acela, la rândul său, se deschide spre un alt labirint de tuneluri, canale de scurgere şi peşteri.

– Dar pe Dickens nu l-aţi putut găsi?

– L-am găsit, domnule. I-am văzut felinarul în labirintul din faţa noastră. Dar în acel punct, am fost atacaţi – cu pietre aruncate cu mâna şi cu praştia, multe mari cât pumnul dumneavoastră, domnule.

– Băieţii Neîmblânziţi, am rostit.

– Întocmai, domnule. Detectivul Hatchery a trebuit chiar să tragă cu arma înainte ca atacatorii – simple umbre, ieşind din tuneluri secundare şi aruncând cu pietre în noi, apoi retrăgându-se în umbre şi mai adânci – să fugă şi noi să ne putem continua urmărirea după prietenul dumneavoastră. Dar pe atunci era prea târziu. Ne-a dat cu tifla în labirintul scufundat.

– Sună foarte frustrant, inspectore, am spus. Şi emoţionant. Dar care este, mai exact, ideea dumitale?

– Ideea mea, domnule Collins, este aceea că pare puţin probabil ca domnul Charles Dickens – *celebrul* Charles Dickens – să depună atât efort pentru a scăpa de noi, hălăduind toată noaptea prin Oraşul Subteran al Londrei… doar dacă nu *există* cineva pe nume Drood care să-l aştepte.

Am reuşit să râd. Nu am reuşit să *nu* râd.

– Eu aş propune exact contrariul, inspectore. Tocmai distracţia urmăririi şi ficţiunea misterului pe care l-a creat sunt lucrurile care îl fac pe Dickens să piardă atât timp purtându-te pe dumneata într-o vânătoare de vrăjitoare prin tunelurile de sub Londra. Dacă n-ar fi ştiut că oamenii dumitale erau pe urmele lui, te asigur că n-ar fi venit la Londra în noaptea aceea. *Drood nu există.*

Inspectorul Field a ridicat din umeri.

– Fie cum doriţi, domnule, apreciem însă continua dumneavoastră cooperare în a ne ajuta să dăm de urma ucigaşului şi geniului criminal despre care nu credeţi că există. Noi, cei care, în exercitarea muncii de poliţie, ne-am confruntat cu Drood şi cu agenţii lui, *ştim* că este o forţă reală şi înfricoşătoare.

La aceasta nu puteam spune nimic.

– Întrebarea dumneavoastră legată de tâlharii din Birmingham a fost singurul motiv pentru care aţi solicitat această întâlnire, domnule Collins?

– De fapt, nu, am spus, foindu-mă inconştient a stânjeneală, îmi doresc să accept o ofertă pe care mi-ai făcut-o.

– Gloucester Square nr. 90 şi doamna Shernwold? a întrebat Field. Mă ocup deja de asta, domnule. Rămân încrezător că

dumneavoastră şi doamna… G…. veţi avea locuinţa anul viitor pe vremea aceasta.

– Ba nu, am intervenit. Cealaltă ofertă. Când spuneai că aş putea beneficia de straşnicul serviciu al detectivului Hatchery dacă mi-aş dori vreodată să mă întorc la cimitirul Saint Ghastly Grim, să mut lespedea din criptă şi să-mi găsesc singur drumul către King Lazaree şi spelunca lui de opiomani, în catacombele de acolo. Guta reumatică a fost de nesuportat în ultimele săptămâni… laudanumul nu mă mai ajută aproape deloc.

– Detectivul Hatchery vă stă la dispoziţie oricând poftiţi, a replicat inspectorul iute, fără vreo urmă de reţinere ori victorie în glas. Când aţi vrea să se prezinte la datorie, domnule Collins?

– În noaptea aceasta, am spus. Simţeam că-mi creştea pulsul. Astă-noapte, la ora douăsprezece.

17

Luna octombrie a anului 1866 a fost deosebit de rece şi ploioasă. Mi-am împărţit zilele şi nopţile între club, domiciliu şi bârlogul subteran al lui King Lazaree, multe weekenduri fiind dedicate exclusiv vizitelor la Gad’s Hill Place.

Într-o sâmbătă ploioasă, pe când mă aflam acolo şi eram sub influenţa moleşitoare a laudanumului, i-am povestit lui Dickens ideile pe care le aveam despre viitoarea mea carte.

– Mă gândesc la ceva ce ţine de supranatural, am spus.

– Adică la o poveste cu fantome? a întrebat Dickens.

Ne aflam în birou, bucurându-ne de căldura focului. Inimitabilul îşi terminase lucrul pe ziua ceea la povestea anuală de Crăciun şi se lăsase convins de mine că ploaia era prea aprigă pentru obişnuita lui plimbare de după-masă. Vântul lovea picăturile de ploaie de ferestrele boltite din spatele mesei lui de lucru.

– Ceva despre spirite care comunică prin ciocănituri? a continuat el, încruntându-se uşor.

– Nici pe departe, am răspuns. Mă gândeam mai degrabă la un amestec abil între temele despre care ţi-am spus acum ceva timp – descoperire, hoţie, mister – dimpreună cu un obiect asupra căruia a căzut un blestem. Realitatea acelui blestem va fi decisă, desigur, de cititor.

– Ce fel de obiect? a întrebat Dickens.

Mi-am dat seama că-i stârnisem interesul.

– O nestemată, cred. Un rubin sau un safir. Ori chiar un diamant. Văd deja intriga dezvoltându-se din efectele pietrei blestemate asupra fiecărei persoane care o achiziţionează prin mijloace oneste sau nu.

– Interesant, dragul meu Wilkie. Foarte interesant. Nestemata sau diamantul ar fi purtătorul unui străvechi blestem de familie?

– Sau a unuia religios, am spus, încălzindu-mă sub influenţa laudanumului luat la mijlocul zilei şi a interesului lui Dickens. Poate dacă piatra a fost furată dintr-o ţară cu o veche cultură a superstiţiei…

– India! a strigat Dickens.

– Eu mă gândeam la Egipt, am spus, dar şi India ar fi bine. Ar fi foarte bine, cred. Ca titlu, am notat *Ochiul şarpelui* sau *Ochi de şarpe.*

– Niţel de senzaţie, a zis Dickens, unindu-şi buricele degetelor şi întinzându-şi picioarele către foc. Dar e şi interesant. Vrei să introduci în povestea asta şi ideea ta cu „Sergentul Cuff”?

Am roşit şi am reuşit doar să ridic din umeri.

– Iar opiul va juca şi el un rol în cartea asta? a întrebat.

– S-ar putea, am spus sfidător, toată căldura simţită la prima lui dovadă de interes dispărând acum.

Auzisem prin intermediul mai multor prieteni comuni că Dickens dezaprobase în mod absolut lauda pe care Lydia Gwilt o aducea drogului în *Armadale.*

Dickens a schimbat subiectul.

– Presupun că foloseşti ca model aici diamantul Koh-i-noor care a fost expus în Palatul de Cristal cu ocazia Marii Expoziţii din 1850.

– Mi-am luat câteva notiţe sumare privitoare la acel artefact, am admis cu ţâfnă.

– Ei bine, dragul meu Wilkie, au fost unele zvonuri cum că diamantul Koh-i-noor era într-adevăr blestemat după ce a fost adus ca tribut coroanei de „Leul din Punjab”, acel păgân maharajah Dhulip Singh. Numai povestea reală referitoare la cum diamantul acela a fost adus pe furiş din Lahore în Bombay de către guvernatorul general lordul Dalhousie în persoană, în timp ce Revolta era încă în desfăşurare, ar trebui să ofere destul material pentru două sau trei romane trepidante. Se spune că lady Dalhousie însăşi ar fi cusut diamantul în cureaua pe care a purtat-o lordul Dalhousie săptămâni la rând, până când i-a predat

diamantul Koh-i-noor căpitanului unui vas de luptă britanic, în portul Bombay. Umblă vorba că acesta lega cu lanţul doi dulăi fioroşi de patul său noapte de noapte pentru a-l trezi dacă hoţii sau tâlharii intrau în cort.

– Eu nu am auzit asta, am mărturisit.

Gândul meu fusese de a scrie despre un rubin sau safir sacru într-un antic cult egiptean, însă povestea reală a lui Dickens, referitoare la diamantul Koh-i-noor, îmi făcea mâinile să tremure anticipativ, dorindu-mi să iau notiţe.

Am fost întrerupţi atunci de o bătaie grăbită la uşa biroului lui Dickens.

Era Georgina, în lacrimi şi atât de agitată, încât era aproape de nerecunoscut. Dickens a calmat-o, iar ea i-a explicat că dulăul irlandez – copoiul Sultan – atacase încă o victimă nevinovată, acum o fetiţă care era sora uneia dintre slujnice.

Dickens a trimis-o înapoi la parter. Apoi a suspinat, a deschis uşa dulapului şi a scos arma cu două ţevi pe care eu o văzusem ultima dată în seara de Crăciun. S-a dus după aceea la masa lui de lucru şi a luat mai muie gloanţe mari din sertarul din dreapta jos. Afară, ploaia încetase să mai lovească sticla geamului, însă vedeam nori întunecaţi şi grăbiţi coborând deasupra ramurilor negre rămase aproape fără nicio frunză pe ele.

– Mă tem că am dat dovadă de prea multă toleranţă cu câinele ăsta, a rostit el încet. Sultan are un suflet bun – şi mi-e întru totul loial – dar spiritul lui agresiv a fost călit în focurile iadului. Refuză să înveţe. Pot tolera orice – la câini sau la oameni – mai puţin refuzul sau neputinţa de a învăţa.

– Gata cu avertizările? am întrebat, ridicându-mă de lângă foc pentru a-l urma afară din cameră.

– Gata cu avertizările, dragul meu Wilkie, a răspuns Dickens. Inevitabila condamnare la moarte a copoiului ăstuia a fost pronunţată de o forţă mult mai mare decât a noastră atunci când Sultan era doar un pui la ţâţa mamei lui. Acum rămâne doar executarea acelei sentinţe.

Echipa de execuţie era compusă, aşa cum se cuvenea, doar din bărbaţi: în afară de Sultan, Dickens şi eu însumi, Plorn în vârstă de paisprezece ani fusese chemat din camera lui. Fratele meu Charles şi soţia lui, Katey, tocmai sosiseră pentru weekend, iar Charley a fost invitat şi el, dar a refuzat. Un fierar bătrân cu chipul scofâlcit de peste drum tocmai repotcovea doi cai în

grajdul lui Dickens şi se alăturase procesiunii. (Se dovedise că fierarul era un vechi prieten al condamnatului – îi plăceau ghiduşiile ucigaşului încă de pe vremea când Sultan era pui – şi bătrânul hohotea în batistă dinainte chiar ca echipa de execuţie să fi pornit măcar la drum.)

În cele din urmă, mai erau fiul cel mai mare al lui Dickens, Charley, venit doar pentru ziua aceea, şi doi slujitori, unul din ei fiind soţul slujnicei a cărei soră fusese atacată. Un slujitor împingea roaba goală în care aveau să-l poarte pe Sultan mort de la locul execuţiei şi celălalt ducea cu atenţie un sac ce, peste câteva minute, avea să fie linţoliul condamnatului. Femeile casei şi ceilalţi slujitori priveau de la ferestre cum noi ieşeam din curtea din spate, trecând pe lângă grajduri, şi ieşeam pe câmpul unde Dickens îşi arsese corespondenţa cu şase ani în urmă.

La început, Sultan a ţopăit plin de entuziasm şi emoţie, nederanjat de noua botniţă pe care o purta. Credea în mod evident că făcea parte dintr-o expediţie de vânătoare. *Cineva urma să moară!* Sultan sărea de la un bărbat cu cizme înalte şi haină din bumbac cerat la altul, labele lui creând unde în bălţi şi aruncând noroi în lături. Dar când oamenii au refuzat să-i întâlnească privirea, câinele s-a oprit la capătul lesei – ţinută de Charley Dickens – şi-a ridicat un ochi atent spre puşca frântă în două de sub braţul stăpânului său şi spre roaba goală care nu făcuse niciodată parte din nicio vânătoare de potârnichi.

Când grupul s-a oprit la aproximativ o sută de metri de gard, privirea lui Sultan a devenit meditativă, chiar sumbră, şi l-a fixat pe purtătorul de armă – stăpânul său – cu o căutătură întrebătoare care în scurt timp a devenit una imploratoare.

Charley a scăpat lesa şi a păşit în spate. Cu toţii păşiseră în spatele lui Dickens, care continua să stea acolo şi să răspundă privirii lui Sultan. Uriaşul copoi irlandez a lăsat capul pe o parte pentru a adăuga un semn al întrebării la capătul interogaţiei sale nerostite. Dickens puse cele două gloanţe la locul lor şi închise puşca. Sultan şi-a lăsat capul şi mai tare pe stânga, privirea sa nedesprinzându-se o clipă de ochii stăpânului.

– John, a rostit Dickens încet, adresându-se fierarului care stătea în extrema stângă a semilunii noastre de martori la execuţie, vreau să se întoarcă. Poţi, te rog, să arunci cu o piatră în spatele lui?

Fierarul Jack a mormăit, şi-a suflat nasul o ultimă dată, şi-a vârât batista înapoi în buzunarul hainei sale de ploaie, s-a

aplecat, a luat genul de piatră turtită pe care ai alege-o ca să faci broaşte pe suprafaţa unui lac şi a azvârlit-o chiar în spatele cozii lui Sultan.

Câinele a întors capul. Înainte ca Sultan să se poată uita înapoi la el, Dickens ridicase iute puşca şi descărcase ambele ţevi. Deşi ne aşteptam cu toţii la aceasta, dubla explozie a părut deosebit de puternică în aerul umed, rece, gros. Cutia toracică a lui Sultan a explodat într-o ceaţă de blană roşcată, carne striată şi os sfărâmat. Sunt sigur că inima i-a fost pulverizată atât de repede, încât niciun mesaj al terminaţiilor nervoase n-a avut timp să ajungă la creierul animalului. N-a scâncit şi n-a strigat atunci când impactul l-a aruncat cale de câţiva metri peste iarba udă în direcţia opusă nouă şi eu am fost aproape sigur că Sultan era mort înainte să atingă solul.

Slujitorii au vârât imediat corpul greu în sac şi apoi în roabă. Au dus cadavrul înapoi spre casă în timp ce noi ceilalţi ne-am strâns în jurul lui Dickens, care a frânt arma fumegândă, a scos tuburile cartuşelor, pe care le-a pus cu grijă în buzunarul hainei sale.

Făcând aceasta, a ridicat ochii spre mine şi privirile noastre au părut să se împletească la fel cum făcuseră a sa cu a lui Sultan în urmă cu doar un moment. Mă aşteptam ca Inimitabilul să-mi spună, poate în latină: „Şi astfel, moarte celor care mă trădează” – dar a păstrat tăcerea.

O secundă mai târziu, tânărul Plorn, aparent stârnit de mirosul sângelui şi-al prafului de puşcă din aer – acelaşi băiat pe care Dickens mi-l descrisese de curând ca „necesitând silinţă şi continuitate a ţelului” datorită unei „imposibile toropeli a firii lui naturale” – a strigat:

– A fost trăsnet, tată! Absolut trăsnet!

Dickens n-a răspuns. Niciunul dintre bărbaţii prezenţi n-a scos o vorbă în timp ce ne-am întors încet spre casa caldă. Ploaia şi vântul s-au înteţit din nou înainte să ajungem la uşa din spate.

Odată înăuntru, am dat să mă îndrept în sus, spre camera mea, ca să mă schimb în haine uscate şi să mai iau o duşcă de laudanum, însă Dickens m-a strigat şi eu m-am oprit pe scări.

– Fii binedispus, Wilkie. Chiar şi aşa îl voi mângâia pe sărmanul Percy Fitzgerald, de la care am primit câinele acela afurisit. Doi dintre puii lui Sultan se rostogolesc în fânul din hambar chiar în timp ce vorbim. Moştenirea de sânge fiind atât de puternică, unul dintre ei va perpetua aproape sigur

ferocitatea lui Sultan. În acelaşi timp, el va moşteni aproape sigur arma.

Nu am ştiut ce să răspund la aceasta, aşa că am încuviinţat din cap şi am urcat scările după calmantul meu.

King Lazaree, Regele Chinez al Morţilor Vii Opiomani, părea că mă aştepta când mă întorsesem prima oară în regatul lui, la aproape două luni după execuţia lui Sultan, la finele lui august în acea vară a lui 1866.

– Bun venit, domnule Collins, şoptise bătrânul chinez când am dat deoparte draperiile spre tărâmul lui ascuns în *loculus*-ul de sub catacombele aflate sub cimitir. Patul şi pipa dumitale te aşteaptă.

Detectivul Hatchery mă condusese în siguranţă la cimitir, târziu în noaptea aceea de august, descuiase porţile şi uşile criptei şi mutase iarăşi din loc catafalcul cel greu, şi îmi împrumutase din nou pistolul său absurd de împovărător. Dându-mi un felinar cu lupă, mi-a promis să stea în criptă până la întoarcerea mea. Mărturisesc aici că a doua oară fusese mai dificil să cobor printre mormintele şi pasajele secrete spre nivelul inferior decât fusese atunci când îl urmasem pe Dickens.

Roba şi acoperământul pentru cap ale lui King Lazaree erau de culori diferite de data aceasta, însă mătasea era la fel de curată, luminoasă şi perfect călcată ca atunci când venisem prima oară însoţit de Dickens.

– Ştiai că am să mă întorc? am întrebat în timp ce urmăream silueta bătrână spre cotloanele cele mai îndepărtate şi întunecate ale lungului *loculus.*

King Lazaree doar a zâmbit şi mi-a făcut semn să merg mai departe în adăpost. Formele tăcute de pe paturile de lemn dispuse pe trei rânduri lângă zidurile cavernei păreau a fi aceleaşi mumii orientale pe care le zăriserăm în cursul primei vizite. Însă fiecare mumie ţinea câte o pipă de opiu ornată şi vălătucii de fum care umpleau pasajul îngust şi luminat de lămpi erau singura indicaţie a faptului că indivizii respirau.

Toate celelalte paturi erau ocupate, însă priciul acela de lemn pe trei niveluri din fundul odăii, izolat după propria lui draperie roşu-închis, era gol.

– Dumneata ne vei fi oaspetele de onoare, a rostit Lazaree încet, cu straniul lui accent săltăreţ de Cambridge. Şi prin urmare, vei beneficia de intimitate. Khan?

A făcut un gest şi o altă siluetă într-o robă închisă la culoare mi-a dat o pipă lungă cu un minunat bol din sticlă şi ceramică în capăt.

– Pipa aceea nu a fost folosită niciodată, m-a asigurat King Lazaree. E strict pentru uzul dumitale. Şi patul acesta este doar pentru uzul dumitale. Nimeni altcineva nu va mai sta în el. Iar drogul pe care îl vei experimenta în noaptea aceasta este de calitatea rezervată regilor, faraonilor, împăraţilor şi oamenilor sfinţi care-şi doresc să devină zei.

Am încercat să vorbesc, am descoperit că aveam gura uscată, mi-am umezit buzele şi am încercat din nou.

– Cât… am început.

King Lazaree m-a redus la tăcere cu o atingere a degetelor sale lungi şi îngălbenite şi a unghiilor şi mai lungi, şi mai galbene.

– Gentlemenii nu discută preţuri, domnule Collins. Întâi, experimentează această noapte, apoi îmi vei putea spune dacă o atare calitate şi unicitate merită banul pe care aceşti gentlemeni – şi-a mişcat unghiile lungi şi curbate într-un semicerc care includea şirurile de priciuri tăcute – au decis să-l plătească. Dacă nu, nu va fi, desigur, nicio taxare.

King Lazaree a dispărut, plutind în întuneric, şi silueta înveşmântată în robă pe nume Khan m-a ajutat să urc în pat, mi-a aşezat un bloc de lemn cioplit sub cap – era ciudat de comod – şi mi-a aprins pipa. Apoi Khan a plecat şi eu am zăcut pe o rână, inhalând fumul aromat şi lăsând ca anxietăţile şi grijile să mă părăsească.

Vă doriţi, Dragi Cititori, să ştiţi efectele acelui opiu de calitate superioară? Poate că în zilele voastre toată lumea se bucură de acest drog minunat. Dar chiar şi aşa, mă îndoiesc că eficienţa opiului vostru ar putea egala sau s-ar putea apropia de perfecţiunea reţetei speciale a lui King Lazaree.

Dacă ceea ce vă trezeşte curiozitatea este efectul opiului simplu, vă pot cita din primul paragraf al ultimei cărţi scrise vreodată de Charles Dickens – o carte pe care nu avea să trăiască destul ca să o încheie:

„Turnul unei străvechi catedrale englezeşti? Cum se face că acest turn se află aici! Să fie oare bine cunoscutul turn cenuşiu, masiv, de formă pătrată, al străvechii catedrale? Dar de unde şi până unde tocmai aici! În văzduh nu există nici urmă de vârf de turlă ruginită, din fier, care să-ţi răsară dinaintea ochilor de oriunde ai privi. Dar ce e ţepuşa

care a apărut, cine a înfipt-o? Poate că a fost proţăpită la porunca sultanului, pentru a trage în ţeapă, unul câte unul, cine ştie ce bandă de pungaşi turci. Aşa trebuie să fie, căci se aud talgerele răsunând, iar sultanul se îndreaptă spre palatul lui cu mare alai. Zeci de mii de iatagane fulgeră în lumina soarelui şi de trei ori zece mii de fete, dansând, presară flori. Vin apoi elefanţii albi – sumedenie, gătiţi în tot soiul de culori scânteietoare – şi sclavi fără de număr. Totuşi, în fund, se înalţă turnul catedralei, acolo unde nici vorbă nu poate fi de aşa ceva, iar în ţeapa groaznică nu vezi zvârcolindu-se ţipenie de om. Dar stai! Ţepuşa e atât de joasă de parcă ar fi vergeaua ruginită, răsturnată ca vai de lume, din partea de sus a tăbliei unui pat vechi! Posibilitatea aceasta trebuie că i-a stârnit râsul acela somnoros."

Poftiţi. Un opioman luptându-se să-şi recapete luciditatea într-o speluncă părăginită în zorii zilei. Zece mii de iatagane fulgeră în lumina soarelui. De trei ori zece mii de fete dansând. Elefanţii albi – sumedenie, gătiţi în tot soiul de culori scânteietoare. Ce poezie! Ce forţă de pătrundere!

Ce mizerie.

Charles Dickens nu avea nici cea mai mică idee care era puterea sau efectul opiului. Odată mi se lăudase că, în timpul celui de-al doilea turneu de lectură al său – aflat încă în viitorul nostru, în vara şi toamna aceea din 1866 – când era răvăşit de durere şi nu-şi putea găsi somnul, îşi îngăduise „efectul morfeic al laudanumului". Dar când mă interesasem mai departe – chestionându-l pe Dolby, şi nu pe Inimitabil, deoarece voiam adevărul – am aflat că aripile lui Morfeu cărora li se abandonase el constaseră din două picături mici de opiu diluate într-un pahar foarte mare de porto. Pe atunci, eu beam mai multe pahare pline cu laudanum pur, fără a mă mai încurca apoi cu vinul.

Dickens habar nu avea de efectele laudanumului, darămite de ale opiului bogat.

Îngăduiţi-mi, Dragi Cititori din viitorul meu postum, să vă spun *care* a fost mai exact efectul opiului lui King Lazaree:

– a fost o căldură care începea în pântece şi vine, puţin ca un whisky bun, dar care, spre deosebire de whisky, nu înceta nicio clipă să crească şi să se dezvolte;

– a fost un elixir care îl transforma pe mărunţelul, angelicul, deseori plăcutul, rareori luatul în serios William Wilkie Collins, el, cel cu fruntea absurd de mare, vedere slabă şi barbă comic de voluminoasă, el, care era „întotdeauna bun la râs" şi de regulă bun să slujească drept ceea ce americanii numeau „camarad" – în colosul încrezător în sine care

ştia în adâncul sufletului că fusese dintotdeauna;

– a fost un agent transformator care elimina anxietatea bolnăvicioasă ce mă hăituise şi mă slăbise încă din copilărie, acea percepţie sporită, şi care înzestra oamenii, sinele şi relaţiile cu o cunoaştere ce îmbăia până şi cel mai banal dintre obiecte ori situaţii într-o lumină aurie puternică ce părea să fie precum imaginea unei divinităţi.

Mă tem că aceasta este o descriere nepotrivită, dar ezit în faţa zugrăvirii unei descrieri complete a efectelor unice şi benefice ale opiului acelui chinez bătrân. (Prea mulţi dintre cei cărora le lipseşte rezistenţa mea înnăscută la deseori citatele aspecte negative ale drogului s-ar grăbi să-l încerce – nedându-şi seama că opiul de calitatea deţinută de King Lazaree s-ar putea să nu se mai găsească nicăieri în Londra sau oriunde altundeva.) Ajunge să spun că drogul merita fiecare şiling pe care l-a cerut în schimbul lui bătrânul chinez – l-a cerut la multe ore după aceea, când am fost ajutat să mă ridic din pat şi escortat, de către umbra numită Khan, înapoi pe scările abrupte în capul cărora aştepta credinciosul Hatchery – şi a continuat să merite miile peste miile de lire pe care aveam să le plătesc pentru el în lunile şi anii care aveau să urmeze.

Slavă Cerului pentru uriaşa remuneraţie din partea lui George Smith, de la *Cornhill,* în avans pentru *Armadale.* Nu pot spune că fiecare cent din pleaşca aceea s-a dus pe opiu – mi-amintesc că am cheltuit vreo trei sute de lire pe vin şi că am investit cel puţin o mie cinci sute de lire în acţiuni (şi, desigur, au mai fost daruri pentru Caroline şi Carrie, cum o numeam noi acasă pe fiica ei, Harriet, şi banii trimişi Marthei R.) – însă cea mai mare parte din uluitoarea sumă de cinci mii de lire primită de la Smith a ajuns, într-adevăr, în mâinile cu unghii galbene şi lungi ale mandarinului subteran.

Hatchery – uriaş, greoi, cu melon pe cap – mă aştepta de fiecare dată în cripta de sus, indiferent cât de târziu mă întorceam dimineaţa (sau chiar după-amiaza). De fiecare dată îşi lua înapoi pistolul cel mare (îl aşezam mereu alături de mine pe pat în Spelunca lui King Lazaree, chiar dacă mă simţeam mai în siguranţă acolo decât oriunde altundeva pe lume) şi de fiecare dată mă escorta afară din criptă, cimitir şi mahalale, înapoi în lumea muritorilor trişti, care îşi trăgeau picioarele după ei, nevăzând nimic şi neştiind nimic despre gloriile opiului premium al lui Lazaree.

Îmi doream aproape la fel de mult precum mereu smiorcăita Caroline ca locuinţa de la Gloucester Place să se deschidă pentru noi. Casa în care stăteam atunci, la Melcombe Place nr. 9, Dorset Square, fusese dintotdeauna suficient de comodă pentru mine, însă părea mai mică acum, între constantele văicăreli ale Carolinei şi maturizarea lui Carrie.

De cele mai multe ori însă locatarii neinvitaţi erau cei care făceau vechiul domiciliu să fie prea mic.

Femeia cu piele verde şi dinţi de fildeş bântuia scările atunci când acestea nu erau bine luminate, însă Celălalt Wilkie era cel care mă înspăimânta cel mai tare.

Celălalt Wilkie nu vorbea niciodată; privea doar şi aştepta. Indiferent cum eram eu îmbrăcat atunci când ne întâlneam, el era mereu în cămaşă cu guler şi vestă, cu cravata la locul ei. Ştiam că dacă ar fi fost să-mi rad complet barba – care făcea parte din mine acum atât de tare, încât n-o observam niciodată în oglindă, decât atunci când o aranjam – Celălalt Wilkie avea să o păstreze pe a sa. Dacă ar fi fost să-mi dau jos ochelarii, el avea să şi-i păstreze pe ai săi. Niciodată nu se aventura afară din biroul meu şi era acolo doar pe timp de noapte, însă atunci când îl întâlneam, prezenţa lui era tot mai iritantă.

Simţind pe altcineva în cameră cu mine, ridicam privirea şi-l vedeam în colţul îndepărtat pe Celălalt Wilkie şezând tăcut în fotoliul cu tapiserie galbenă şi spetează asemenea unei pânze de păianjen. Uneori, fotoliul stătea cu spatele (întors de el, sunt sigur) şi el şedea cu picioarele depărtate şi cu braţele pe spătar, cu capul în jos şi privirea intensă, lumina lămpii reflectându-se în ochelarii lui mici. Eu mă întorceam la muncă, dar când ridicam iarăşi ochii vedeam că Celălalt Wilkie avansase cumva, fără zgomot, până când ajungea să şadă în scaunul de lemn cu spetează curbată pe care îl ţin aproape de masa pentru oaspeţi. Ochii lui mici se uitau fix – înfometaţi, îmi spuneam eu – la manuscrisul la care lucram eu şi nu clipeau deloc.

În cele din urmă, ridicam privirea cu o mişcare bruscă, văzându-l şi simţindu-l pe Celălalt Wilkie care stătea în picioare sau şedea atât de aproape de mine, încât braţele noastre aproape se atingeau. Acele momente de spaimă şi teroare pură erau agravate când Celălalt Wilkie se întindea după tocul de scris. Voia să continue şi să termine lucrarea de unul singur – nu mă îndoiesc de asta – şi v-am povestit deja cât de violente

deveniseră luptele acelea pentru posesia asupra penei, călimării şi manuscriselor, până când am abandonat biroul pe timp de noapte şi am început să lucrez acolo doar în timpul zilei, în răstimpurile când el nu îşi făcea apariţia.

Dar în toamna aceea din 1866, auzeam respiraţia şi, uneori, mişcarea picioarelor Celuilalt Wilkie dincolo de uşile închise ale biroului chiar şi pe timp de zi. Mă apropiam tiptil de uşile acelea – sperând că era vorba de un slujitor sau de Caroline, sau de Carrie, jucându-mi o farsă – şi le deschideam brusc, dar numai – şi mereu – pentru a nu vedea nimic pe hol. Totuşi – mereu – auzeam bufnetul unor încălţări de mărimea mea coborând degrabă scara servitorilor, pe care stătea la pândă şi Femeia cu Piele Verde.

Am ştiut atunci că nu va mai fi decât o chestiune de timp până când Celălalt Wilkie va apărea în birou cu mine în timpul zilei. Aşa că am început să-mi iau notiţele şi obiectele de scris cu mine la Athenaeum Club, unde găseam un fotoliu de piele comod şi o masă aproape de o fereastră înaltă şi lucram în linişte.

Problema era că nu prea aveam la ce anume să lucrez. Pentru prima oară în câţiva ani, cel puţin, de când Charles Dickens mă angajase în redacţie ca să scriu pentru *Household Words* în urmă cu zece ani (la vreo cinci ani după ce îl cunoscusem), ideile nu se concretizau în intrigi. După discuţia mea dezlânată cu Dickens despre romanul de aventură/supranatural pe care mă gândeam să-l intitulez *Ochiul şarpelui,* notasem câteva lucruri, însă pe lângă a copia câteva însemnări relevante cu privire la bijuteriile din India din ediţia de librărie a *Enciclopediei britanice* – ediţia a opta, 1855 – pe care o găsisem la club, alt progres nu înregistrasem. M-am întors la mai vechea mea idee de a scrie despre un fost detectiv de poliţie dedicat acum investigaţiilor particulare – inspectorul Field sub înfăţişarea detectivului sergent Cuff – însă reticenţa mea firească de a petrece mai mult timp cu Field decât era nevoie, combinată cu o aversiune pentru insidioasa idee a investigaţiilor intrusive ale unui detectiv, a întârziat şi această cercetare.

O parte din mine pur şi simplu nu avea chef de scris. Preferam serile de joi, când mergeam escortat la cimitirul Saint Ghastly Grim, şi orele întregi de extaz şi cunoaştere diafană care urmau. Marea frustrare era că această cunoaştere dumnezeiască nu putea fi transcrisă niciodată pe hârtie de cineva, indiferent cât de talentat într-ale scrisului ar fi fost, nici chiar – eram sigur în

timpul zborurilor mele din noaptea de joi spre vineri – de Shakespeare sau Keats, dacă s-ar fi întâmplat ca vreunul dintre aceste genii să se reîncarneze fără veste într-un bârlog al opiomanilor din Londra. Categoric nu de către un om timid şi un scriitor lipsit de imaginaţie precum Charles Dickens. În fiecare săptămână vedeam în ochii negri ai lui King Lazaree că era conştient deopotrivă de divinitatea şi de frustrarea mea crescândă datorate faptului că nu puteam împărtăşi noua mea cunoaştere prin intermediul corpurilor moarte de litere inerte aşternute pe o foaie albă de hârtie precum o mulţime de cărăbuşi cu elitre de cerneală. Simbolurile acelea încâlcite erau simple stenograme, înţelegeam acum, ale sunetelor triste pe care maimuţele singure le scot şi le-au scos încă de când Pământul şi sora lui, Luna, erau tinere.

Orice altceva se petrecea în jurul meu la sfârşitul acelei toamne din 1866 părea prea absurd pentru a avea vreo însemnătate: bazaconia continuă cu existenţa sau neexistenţa lui Drood; nesfârşitul joc de şah pentru putere dintre inspectorul Field, Inimitabilul şi mine; dulcile ispitiri şi miorlăituri ale femeilor din viaţa mea; neputinţa mea de a găsi o intrare în peştera de sub hârtie pentru următoarea carte; competiţia mea nerostită şi categoric inegală cu Charles Dickens…

Toate acestea aveau să se schimbe însă când, într-o vineri dimineaţă de la sfârşitul lui noiembrie, după o lungă şi dulce noapte petrecută în mormântul lui King Lazaree, m-am întors acasă cu costumul încă puţind a opiu şi l-am găsit pe Dickens în salonul meu cu Caroline. Ea avea ochii închişi, capul lăsat pe spate şi pe chip o expresie ca de extaz nemaivăzut. Dickens descria pase hipnotice în jurul şi deasupra capului ei, oprindu-se doar pentru a-i atinge tâmplele şi a-i şopti ceva.

Înainte să scot vreun cuvânt, ambele capete s-au întors în direcţia mea, Caroline a deschis ochii şi Dickens a sărit în picioare, strigând:

– Dragul meu Wilkie! Chiar după tine am venit. Trebuie să plecăm la gară în clipa asta. Am să-ţi arăt ceva uluitor.

18

– Trebuie să ucid pe cineva, a spus Dickens.

Am încuviinţat, dar n-am scos o vorbă. Trenul spre Rochester

trecuse deja de Gad's Hill.

– Sunt cât se poate de sigur că trebuie să ucid pe cineva, a spus Dickens. Acesta este singurul lucru care lipseşte din lecturi. Toate celelalte emoţii sunt incluse în lista cea mare a fragmentelor pe care le-am pregătit pentru viitorul turneu. Toate, mai puţin… crima. S-a sprijinit în baston şi s-a uitat la mine. Ce crezi, dragul meu Wilkie? O versiune modificată şi intensificată a episodului în care Bill Sikes o ucide pe Nancy, poate?

– De ce nu? am spus.

– De ce nu, chiar aşa, a chicotit Dickens, mângâindu-şi sacoul. E doar o viaţă de om.

Era gureş în parte datorită faptului că sorbise de trei ori din brandy pe timpul călătoriei. De fiecare dată când vagonul se cutremura, Dickens fie se prindea cu mâinile de scaunul din faţă, strângându-l cu putere, fie îşi pipăia buzunarul hainei, căutându-şi butelca mică.

Când îl chestionasem cu privire la scena peste care dădusem, el hipnotizând-o pe Caroline, Dickens râsese şi explicase că scumpa mea doamnă era tulburată şi-i vorbise de durerea cu care mă chinuia guta reumatică, de dificultatea mea crescândă de a adormi şi de ceea ce ea vedea ca fiind dependenţa mea sporită de laudanum. Dickens o asigurase că influenţa magnetică mă va arunca în braţele somnului fără vreunul dintre periculoasele efecte secundare ale laudanumului şi tocmai o învăţa această artă, când intrasem eu.

– A fost un elev silitor, a spus el acum, pe când trenul se hurduca spre Rochester, trecând de mlaştinile în jurul cărora eu şi Dickens ne plimbaserăm nu de puţine ori. Trebuie să-i îngădui o încercare de a te hipnotiza astă-seară. Îţi garantez că te va face să dormi fără vise narcotice sau senzaţia de oboseală de dimineaţă.

Am scos un sunet impersonal. De fapt, puţin mai lipsea şi mă fura somnul, la cum mă legăna vagonul şi la ce sunet de metronom scoteau roţile pe şine. Fusese o noapte lungă în spelunca lui King Lazaree şi nu pot spune că *dormisem* de-adevăratelea. Din fericire, deşi zilele de noiembrie erau de obicei plăcute, în timpul sprintenei noastre plimbări până la gară suflase un vânt tăios şi izul tainic de pipă îmi fusese scos aproape complet din haine.

– Spui că ne întâlnim cu cineva în Rochester? am întrebat.

– Întocmai, a răspuns Dickens, strângând ambele mâini pe

capătul de alamă al bastonului său. Două doamne. O veche prietenă pentru mine şi o însoţitoare pentru tine, dragul meu Wilkie. Vom lua prânzul într-un loc splendid de acolo. Înţeleg că servirea este exemplară.

Locul splendid cu servire exemplară, cum s-a dovedit, era cimitirul din spatele mormanului uriaş şi vechi de piatră cenuşie care era catedrala Rochester. Cele două doamne erau iubita nu foarte secretă a lui Dickens, Ellen Ternan, şi mama domniţei Ternan. Logica spunea că doamna Ternan avea să fie „însoţitoarea” mea pentru acea ieşire.

În timp ce stăteam acolo, printre lespezile funerare, încuviinţând din cap, înclinându-mă şi făcând conversaţie cu cele două femei în lumina slabă a după-amiezii de noiembrie, am luat serios în calcul posibilitatea ca Dickens să-şi fi pierdut minţile.

Dar nu, explicaţia comportamentului lui Charles Dickens nu era niciodată atât de simplă. Mi-am dat seama, pe când intram toţi patru în cimitir – doamna Ternan şi Ellen ziseseră că veniseră în vizită la unchiul lui Ellen din Rochester şi că nu puteau sta prea mult – că întâlnirea aceea era logică dacă priveai din perspectiva chinuită, strâmbă şi autodisculpantă a lui Dickens. Legătura lui cu Ellen Ternan era ceva ce ţinea ascuns de aproape toată lumea – fratele meu Charles îmi spusese că Dickens îşi introdusese fiicele şi pe Georgina ceva mai adânc în conspiraţie după ce Mamie dăduse întâmplător peste tatăl ei plimbându-se cu domnişoara Ternan în Londra într-o duminică şi inspectorul Field mă informase că Ellen vizitase Gad’s Hill Place în mai multe rânduri – însă Dickens considera, evident, că eu eram inofensiv pentru intrigile sale. Cui puteam să ciripesc? Dickens nu doar că ştia din experienţă că aveam să păstrez secretul, dar mai ştia şi că, datorită propriului meu aranjament domestic (care se complicase şi mai tare în ultima săptămână când Martha R. se întorsese la Londra într-o vizită neaşteptată), eram în societate un paria atât de mare, încât niciodată n-aş fi putut privi cu dispreţ aranjamentele sale, ale lui Dickens însuşi, în scris sau prin bârfe.

Poate că doamna Ternan avea ştiinţă de situaţia mea cu Caroline G., întrucât bătrâna a părut foarte în largul ei în timpul picnicului. Fosta actriţă (am înţeles că atât ea, cât şi Ellen ţineau acum lecţii de elocvenţă în propria lor casă din Slough pentru care plătea Dickens) era clar că acumulase şi mai multe pretenţii de rafinament de când avusesem ocazia să le cunosc pe ambele

femei în timpul şi după reprezentaţia cu *Adâncul îngheţat.* Doamna Ternan îşi purta rafinamentul dobândit ca o goeletă bătrână carena îngreunată de scoici.

Am umblat toţi patru încet prin cimitir, până când Dickens a găsit o lespede plată care să-i placă. Blocul acela lung de marmură era înconjurat de ambele părţi de pietre plate mai mici. Dickens a dispărut îndărătul unui zid de piatră din apropiere – unul înalt de aproximativ un metru şi jumătate şi-n spatele căruia se afla trăsura închiriată (cu un slujitor în livrea pe capră) şi noi n-am putut vedea decât capul Inimitabilului în timp ce a discutat cu vizitiul, după care amândoi s-au dus la portbagajul trăsurii.

Apoi Dickens s-a întors cu patru perne, le-a aşezat pe pietrele funerare plate de-o parte şi de cealaltă a lespezii celei lungi şi ne-a poftit să luăm loc.

Ne-am supus. Ellen şi doamna Ternan erau în mod vădit deconcertate de această neobişnuită – fără a mai adăuga macabră – introducere a confortului pernelor într-un decor precum acela. Un arbore înalt aflat la vest de noi îşi arunca umbrele negre, de cerneală, ale ramurilor goale peste noi şi lespezile funerare pe care le alesesem. Niciunul nu eram în stare de o discuţie cât de timidă, cât timp Dickens s-a întors grăbit la poartă şi s-a dus în spatele zidului pentru a discuta iarăşi cu slujitorul său.

Cât ai clipi, Dickens s-a şi întors, aducând într-o mână o bucată de pânză ecosez lungă – pe care a aşezat-o apoi peste lespedea cea lungă, transformând-o în caricatura unei mese de luat cina – şi un şervet alb peste celălalt braţ, aşa cum poartă chelnerii plini de sine de la Adam încoace. Câteva secunde mai târziu a dispărut din vedere şi – ajutat puţin de omul său – a întins un şir de farfurii pe zid. Trebuie să spun că totul mi se părea foarte familiar – de parcă ne-am fi găsit la un local parizian cu deschidere la stradă. Apoi Dickens şi-a refăcut apariţia, cu şervetul şi prosopul la locul lor, imaginea perfectă a unui chelner-şef de primă clasă, şi ne-a servit pe fiecare, pe rând, începând, desigur, cu doamnele.

Dintr-un coş mare aşezat pe zid, Dickens a scos ca prin magie calcan prăjit şi merlan cu sos de creveţi, biscuiţi şi pate, o pereche de păsări bine prăjite la grătar, despre care la început am crezut că erau pui de porumbel, dar apoi mi-am dat seama imediat că erau doi fazani mici şi apetisanţi (peste care Chelnerul Dickens a turnat sos cu artă), apoi vase ca nişte polonice pline cu

pulpă de oaie la cuptor cu ceapă fiartă şi cartofi aurii, totul urmat de budinci. Alăturі de mâncare a venit un vin alb răcoritor – pe care Dickens, devenit acum somelier, l-a destupat şi turnat cu multă emfază în timp ce ne aştepta opiniile, bătând din pleoape şi ţuguindu-şi buzele – şi apoi o sticlă mare de şampanie încă în frapiera cu gheaţă.

Dickens se distra atât de tare făcând pe chelnerul şi somelierul, încât a avut puţin timp să mănânce. Pe când a adus budincile – oferind un sos bogat pe care doamnele l-au refuzat, dar pe care eu l-am acceptat imediat – era roşu la faţă şi transpira, în ciuda după-amiezii de noiembrie care se răcorea, apropiindu-se de seară.

Rareori în viaţa unui om, Dragi Cititori, până şi celei mai blânde persoane îi este dată o unealtă – o armă, de fapt – fără să şi-o dorească, uneori văzându-se cu ea ivită dintr-odată în mână, cu ajutorul căreia poate demola un întreg edificiu cu o singură propoziţie. Acesta era cazul meu în timpul straniului nostru festin în cimitirul Rochester, deoarece recunoscusem cea mai mare parte din meniu dintr-o populară carte din urmă cu vreo cincisprezece ani. Cartea purta titlul Ce *vom avea la cină?* şi reţetele din ea fuseseră strânse, conform editorilor, de o anumită lady Maria Clutterbuck.

O, cum s-ar mai fi trezit pe loc doamnele Ternan, tânăra şi bătrâna, vesele acum din pricina vinului şi a şampaniei, dacă ar fi aflat că meniul delicioasei (chiar dacă sumbrei) cine din cimitir fusese plănuit de nimeni alta decât Catherine Dickens, soţia respinsă şi exilată. Deşi Catherine fusese complet abandonată (fratele meu Charley îmi spusese că ea îi trimisese lui Dickens o scrisoare despre fiul lor cu doar o lună în urmă, rugându-l să-i acorde permisiunea de a discuta cu el în persoană despre problemele lui Plorn, la care autorul refuzase nu numai să-i răspundă, dar o şi instruise pe Georgina să-i trimită în schimb un bilet rece şi scurt), era evident că alter ego-ul ei lady Clutterbuck (Catherine nu se îngrăşase încă aşa de tare pe când îşi publicase meniurile în 1851) era în continuare bine primit la Gad’s Hill. Sau cel puţin reţetele ei erau.

În timpul mesei şi al discuţiei dezlânate, am studiat-o pe Ellen Ternan chiar dacă ea m-a ignorat. Trecuseră opt ani de când nu mă mai aflasem în prezenţa ei. Scurgerea timpului nu-i sporise frumuseţea. Pe-atunci era tânără şi atrăgătoare ca o ingenuă de optsprezece ani, dar acum nu puteam spune decât că era

„drăguţă”. Era genul de femeie cu ochi trişti şi însufleţiţi (care mie nu-mi trezeau nicio tresărire, dat fiind că ochii trişti trădează de regulă o fire poetică înclinată spre melancolie şi-o virginitate apărată cu străşnicie), sprâncene coborâte, nas lung şi gură largă, cu buze subţiri. (Eu prefer exact opusul la femei – nasuri mici şi buze pline, acestea de preferinţă curbate în sus într-un surâs ispititor.) Ellen avea o bărbie puternică, dar dacă asta sugera o anumită forţă infatuată la tinereţe, acum trimitea doar la încăpăţânarea mândră a unei femei trecute de douăzeci şi cinci de ani care nu se căsătorise încă. Părul ei era îmbietor, nu foarte lung şi curgând pe spate în valuri sculptate cu măiestrie dinspre fruntea înaltă şi curată, însă frizura lăsa vederii urechi mult prea mari pentru gustul meu. Cerceii ei, care atârnau ca două felinare cu lupă, duceau cu gândul la vulgaritatea fostei ei profesiuni. Frazele ei atent articulate, dar uneori teribil de goale, duceau la discuţii bombastice izvorâte dintr-o simplă lipsă a educaţiei. Vocalele ei adorabile şi cadenţele precise, rostite teatral, nu puteau ascunde o ignoranţă funciară care ar fi trebuit să o descalifice imediat pe acea ingenuă înaintată în vârstă de la a fi consoarta celui mai apreciat scriitor al Angliei. Pe deasupra, nu percepeam din partea ei nici cea mai vagă aluzie a unei tainice firi pasionale care i-ar fi putut compensa lipsurile evidente… iar antenele mele erau foarte sensibile la orice astfel de transmisii erotice *sub rosa* venite şi din partea celor mai cumsecade şi integre doamne.

Ellen Ternan era pur şi simplu o persoană fadă. Era sălcie ca proverbiala apă din şanţ şi-n scurt timp avea să fie, pe deasupra, o matroană fadă.

Am încheiat masa pe când umbrele după-amiezii cădeau peste noi şi pe când răcoarea scaunelor încropite din lespezi funerare începuse să treacă prin perne şi să ne afecteze zona posterioară. Sătul să facă pe ospătarul, Dickens şi-a înfulecat budinca rămasă, a dat pe gât ultimele guri de şampanie şi şi-a chemat servitorul să strângă. Farfuriile, paharele, tacâmurile, vesela de servit şi-n cele din urmă faţa de masă, şervetele şi pernele au dispărut toate în coşuri şi apoi în portbagajul trăsurii cu o eficienţă nemaivăzută. Numai firimiturile au rămas ca dovadă a chiolhanului nostru din cimitir.

Le-am însoţit pe doamnele Ternan la trăsură.

– Mulţumesc pentru o după-amiază încântătoare, deşi neobişnuită, a spus Ellen Ternan, luând mâna rece a lui Dickens

în mâna ei înmănuşată. Mi-a făcut mare plăcere să vă revăd, domnule Collins, mi s-a adresat ea mie, tonul ei rece şi înclinarea scurtă din cap contrazicându-i vorbele calde.

Doamna Ternan a dat glas unor sentimente asemănătoare, străduindu-se şi mai puţin să le facă să sune convingător. Apoi slujitorul a urcat înapoi pe capră, a lovit din bici şi trăsura a pornit să se hurduce spre Rochester, probabil spre unchiul lui Ellen Ternan care aştepta.

Îmi dădeam seama după licărul senzual din ochii lui Charles Dickens că ştia că urma să o revadă pe Ellen chiar în seara aceea, cel mai probabil în intimitatea casei lor secrete din Slough.

– Ei, dragul meu Wilkie, a spus el pe un ton de pură satisfacţie, trăgându-şi mănuşile, ce părere ai de ospăţul nostru?

– Mi s-a părut delicios, într-un fel teribil de morbid, am răspuns.

– A fost doar preludiul, prietene, a chicotit el. Doar preludiul. Ne-am adunat puterile pentru scopul serios al acestei zile… sau seri. A, uite-l pe omul nostru!

Omul care se apropia de noi prin semiîntunericul tot mai adânc, cu pălăria fără formă în mână, era zdrenţăros, scund, murdar şi beat. Era înfăşurat din cap până-n picioare în straturi de flanelă gri soioasă ce părea să fi fost intenţionat presărată cu praf de piatră şi o peliculă de var. La picioare lăsase să cadă o legătură grea învelită într-o pânză murdară. Simţeam aburii de rom care emanau dinspre el – ieşeau prin porii lui, din hainele lui, cel mai probabil chiar din oasele lui. Chiar în timp ce eu îl adulmecam, el mă adulmeca pe mine; poate că reuşea să-mi simtă mirosul de opiu prin propria-i putoare. Am stat şi ne-am holbat şi ne-am mirosit reciproc asemenea unor câini pe o alee.

– Wilkie, a spus Dickens, aş vrea să ţi-l prezint pe domnul Dradles, căruia i se spune simplu Dradles, deşi am auzit oameni în Rochester zicând că prenumele lui este Granit, despre care eu presupun că e-un pseudonim. Dradles e pietrar – lucrează în special lespezi funerare, morminte şi monumente – însă e angajat totodată de conducerea catedralei pentru a face mici reparaţii şi, astfel, el are toate cheile de la turnul, cripta, uşile laterale şi alte asemenea intrări evidente sau uitate ale catedralei. Domnule Dradles, este onoarea mea să vi-l prezint pe domnul Wilkie Collins.

Individul gârbovit şi cu favoriţi, în flanelă roasă şi nasturi de corn ciobiţi, a mormăit ceva ce se poate să fi fost o formulă de salut. Eu m-am înclinat şi i-am oferit un salut mai politicos ca răspuns.

– Dradles, am spus apoi radiant. Ce nume deosebit! Este real sau derivă în vreun fel din profesia dumitale?[24]

– Dradles e numele lui Dradles, a mormăit individul pirpiriu. Şi Dradles se întreabă – e Collins numele dumitale real sau e scornit? Iar Dradles nu-şi aminteşte ca Wilkie să fie-un nume creştinesc.

Am clipit şi m-am îndreptat de spate, strângându-mi bastonul mai tare într-un reflex pur bărbătesc la această insultă aluzivă.

– Am fost botezat după Sir David Wilkie, faimosul pictor scoţian, am spus înţepat.

– Dac-aşa zici tu, stăpâne, a mormăit Dradles. Deşi io n-am auzit niciodată de-un scoţian care să poată picta cumsecade un grajd, darămite o biserică ori o casă.

– Prenumele lui Wilkie e de fapt William, a spus Dickens, care surâdea parcă amuzat.

– Billy Collins, a mormăit Dradles. Dradles a cunoscut un Billy Collins pe când Dradles era copil. Un irlandez poznaş cu minte şi judecată mai puţine decât o oaie.

Am strâns bastonul mai tare şi m-am uitat la Charles, trimiţându-i un mesaj clar: *Chiar e nevoie să stau aici şi să îndur asta din partea unui sătean beţiv?*

Înainte ca Dickens – care încă surâdea – să poată răspunde, atenţia amândurora a fost distrasă de un proiectil care a zburat între noi, ratând la mustaţă umărul prietenului meu şi urechea mea, şi care a ricoşat apoi în pălăria ruginie pe care Dradles o ţinea în mizerabila-i mână dreaptă. O a doua piatră mică a ţâşnit pe lângă umărul meu stâng şi l-a lovit pe pietrar drept în piept.

Dradles a mormăit din nou, dar nu părea nici surprins, nici rănit.

Eu şi Dickens ne-am întors la timp ca să vedem un băietan care nu putea avea mai mult de şapte sau opt ani, cu părul zburlit, îmbrăcat în haine ponosite şi cu şireturile dezlegate, ascunzându-se în spatele unei lespezi funerare din apropierea zidului care despărţea cimitirul de drum.

– Nu-i timp! Nu-i timp! a strigat Dradles.

---

[24] *Dradle* înseamnă în limba engleză „titirez” (n. tr.).

– Minţi! i-a strigat băiatul zdrenţăros şi-a mai aruncat cu o piatră în pietrar.

Eu şi Dickens am făcut un pas în spate faţă de ţinta voinică a flăcăului.

– Fiţi-ar ochii ai naibii! a strigat Dradles. Dacă Dradles zice că nu-i timp, atunci nu-i timp! Azi nu primeşti ceai! Cară-te la Thatched and Twopenny şi lasă aruncatul cu pietre, altfel n-o să vezi niciun sfanţ de la Dradles astăzi!

– Minţi! a ripostat Tânărul Diavol şi a mai aruncat o piatră, una mai mare acum, care l-a nimerit pe pietrar chiar deasupra genunchiului. De pe pantalonii celui atacat au zburat pământ, aşchii de piatră, bulgări de mortar vechi şi praf de var, în timp ce atacatorul lui striga: Ala-bala portocala! Du-te acas’ la ceai şi lasă abureala!

Dradles a suspinat şi a spus:

– Dradles îi dă uneori un bănuţ băiatului ca să-l gonească acasă în caz că Dradles uită să se ducă la ceai după zece. Acum e momentul când obişnuiesc să-mi beau ceaiul şi am uitat să opresc alarma de avertizare, cum se vede.

Dickens a hohotit şi s-a lovit cu palma peste coapsă, amuzat de această informaţie. O altă piatră mică a zburat pe lângă noi şi-a trecut foarte aproape de obrazul pietrarului.

– Termină odată! a urlat Dradles fantomei mici cu şireturi desfăcute care ţopăia când după o lespede funerară, când după alta. Altfel nu-ţi mai dau un sfanţ două săptămâni şi mai bine! Dradles are treabă cu aceşti gentlemeni şi dumnealor nu le pică bine atacul cu pietre.

– Minţi! a strigat băiatul din semiîntuneric, dindărătul unui tufiş dintre lespezile antice.

– N-o să ne mai deranjeze până ce noi ne terminăm treaba, a promis Dradles. S-a uitat la mine printre gene şi-apoi s-a uitat în acelaşi fel, dar cu mai puţină răutate, la Dickens. Ce voiai să-ţi arate Dradles în seara asta, domnule D.?

– Domnul Wilkie Collins şi cu mine am vrea să vedem dacă e ceva nou în locul unde dumneata îţi desfăşori activitatea, a spus Dickens.

Dradles a suflat aburi de rom spre mine, mormăind:

– Pe-aci toate-s vechi. Criptele nu-s cine ştie ce noutate. Nu în zilele astea, cel puţin.

– Am fi foarte bucuroşi să vedem ce este vechi, atunci, a rostit Dickens. Deschide calea, domnule. Domnul Collins şi cu mine ne

punem la dispoziţie spinările, chiar de nu-s ele late, ca scut între dumneata şi atacatorul dumitale ager.

– La naiba cu Adjunctu', a mormăit Dradles criptic. Pietrele-s ocupaţia şi viaţa, şi singura iubire a lui Dradles, alta decât băutura, şi câteva pietricele în plus n-or să-i facă niciun rău.

Şi astfel, Dradles păşind sprinten în faţă şi Dickens şi cu mine mergând împleticiţi umăr la umăr după el, am pornit spre uriaşa catedrală a cărei umbră rece acoperise acum tot cimitirul.

Dincolo de marginea cimitirului se afla, pe o culme, o groapă din care se ridicau aburi. Dradles, strângând la piept legătura aceea grea, a trecut pe lângă ea fără o vorbă, însă Dickens s-a oprit şi a spus:

– Acesta-i var nestins, nu-i aşa?

– Mdea, a făcut Dradles.

Bătrânul a mijit ochii peste umăr la mine.

– Mdea, îţi înghite costumul şi nasturii, şi ghetele cât ai zice peşte, domnule Billy Wilkie Collins. Şi cu niţel ajutor, dacă amesteci, îţi înghite aproape complet şi ochelarii, ceasul, dinţii, ca şi oasele.

Dickens a arătat spre groapa aburindă şi a surâs enigmatic. Eu mi-am dat jos ochelarii, m-am frecat la ochii care-mi lăcrimau şi m-am dus după ei.

La început bănuisem că aveam să urcăm în turn. Dickens aducea deseori oaspeţi la Rochester – drumul de la Gad's Hill nu era lung – şi aproape de fiecare dată aranja să-i ducă în turn ca ei să vadă priveliştea vechiului oraş, tot numai clădiri cenuşii şi străzi umbrite, şi marea din depărtare într-o parte, iar în cealaltă parte, spre Gad's Hill, de unde veniseră, păduri şi drumuri întinse.

Nu şi în ziua aceea.

După ce a zăngănit multe inele cu chei (bătrânul părea să aibă chei în fiecare buzunar adânc al pantalonilor de flanel, jachetei şi al vestei), Dradles a deschis o uşă laterală masivă şi l-am urmat pe o scară de piatră în jos, într-o criptă.

Nu mă deranjează să vă spun, Dragi Cititori, că mie criptele îmi dădeau o spaimă teribilă. Nu vă învinovăţesc dacă şi voi simţiţi la fel. Petrecusem noaptea anterioară într-un spaţiu mirosind a opiu care aducea destul de mult cu o criptă şi mult prea adesea, în anul care trecuse şi nu numai, de fiecare dată când îl urmasem pe Charles Dickens, ajunsesem în locuri reci şi

umede precum acela.

Dradles nu adusese un felinar şi nici nu am fi avut nevoie de unul: lumina de noiembrie venea de sus în raze palide, pătrunzând prin geamurile boltite cărora de mult timp le lipsea sticla. Am păşit printre stâlpi masivi care se înălţau deasupra noastră spre mijlocul catedralei aidoma unor rădăcini mari sau a unor trunchiuri de copaci făcuţi din piatră, iar la umbra lor întunericul era aproape absolut, însă noi rămâneam pe aleile înguste de lumină palidă.

Dradles şi-a pus sacul gloduros pe o poliţă de piatră, i-a dezlegat nojiţele şi-a scotocit cu mâna înăuntru. Mă aşteptam să-l văd dezgropând o sticlă – îi şi auzeam clipocitul – în schimb bătrânul a scos un ciocan mic.

– Fii atent la asta, Wilkie! a şuşotit Dickens. Şi ascultă! Şi învaţă.

După părerea mea, învăţasem destule pentru o singură zi, dar l-am urmărit pe Dradles când a legat înapoi sacul la gură şi-a deschis calea pe un coridor şi mai îngust, printre coloane şi mai groase şi unghere cu umbre şi mai adânci. Deodată, a început să ciocănească pereţii interiori.

– Auziţi? a întrebat bătrânul – fără sens, mi s-a părut, întrucât ciocăniturile reverberau pretutindeni înăuntrul criptei. Bat şi e solid, a şoptit. Acum bat mai departe… tot solid. Şi mai departe. Tot solid. Şi mai departe… hopa! Gol! Dăm colţul pe aici – aveţi grijă la treaptă; sunt nişte scări acolo-n întuneric – mergem şi batem mai departe şi urechea lui Dradles aude ceea ce urechea voastră şi a altora nu aude şi nu poate să audă şi… aha! Solid în gol acolo! Şi înăuntrul solidului, gol din nou!

Ne-am oprit cu toţii. Era foarte întuneric acolo, după colţ, unde alte scări duceau probabil spre cripte şi mai din adânc.

– Ce înseamnă asta? am întrebat. Înăuntrul solidului, gol din nou?

– Păi, înseamnă că este unu’ vechi năruit acolo înăuntru, domnule Billy Wilkie Collins! a mormăit Dradles. Unu’ vechi într-un sicriu de piatră, iar sicriul de piatră într-o criptă!

Simţeam privirea lui Dickens asupra mea ca şi când deducţia acelui Dradles ar fi fost o ispravă de proporţii, însă eu mi-am rezervat dreptul să nu fiu tocmai dat pe spate. Acolo nu era vorba de fenomenul acela franţuzesc care îmi stârnea un oarecare interes – *clair-voyance* sau „clarviziune”. Adică ne aflam, în definitiv, în cripta unei biserici. Nu era nevoie ca un

beţiv necioplit care se juca acum c-un ciocan de pietrar să ne spună că-n spatele zidurilor se aflau oase.

Dradles ne-a condus mai adânc în criptă. Acum ne-ar fi prins bine un felinar, dar acesta ne lipsea. Mi-am folosit bastonul ca să lovesc treptele neregulate de piatră de sub picioare în timp ce coborau în spirală în jurul uneia dintre marile grinzi care adăposteau criptele şi susţineau catedrala. Eu mă îmbrăcasem pentru după-amiaza neobişnuit de caldă şi însorită, iar frigul acela subteran mă făcea să tremur şi să-mi doresc să fiu acasă, lângă foc.

– Mdea, a făcut Dradles de parcă eu aş fi vorbit cu glas tare, frigul de-aci e mai rău ca frigul. Umezeala-i de vină. Umezeala care se ridică. E răsuflarea rece a morţilor vechi de-o parte şi de cealaltă a noastră şi de sub noi şi, într-un minut, de deasupra noastră. Răsuflarea morţilor ajunge până-n catedrala de sus şi mânjeşte piatra şi decolorează frescele alea frumoase şi putrezeşte lemnul şi-i face pe corişti să tremure în robele lor. Dradles aude umezeala cum iese prin crăpăturile sicrielor celor vechi, aşa cum Dradles îi aude pe morţii vechi cum răspund la ciocăniturile lui.

Am dat să-i răspund cu sarcasm, dar înainte să pot deschide gura s-a auzit din nou ciocănitul său. De data aceasta mi s-a părut şi mie că pot auzi ceva din ecourile acelea complicate. Vocea lui Dradles părea extraordinar de puternică în incinta vântoasă de piatră.

– Sunt doi cam la doi metri înăuntru, amândoi vechi şi cu cocoaşă – îmi imaginez că trebuie să se fi cocoşat bine unul pe altul când s-au întâlnit în promiscuitate, aşa cum trebuie să fi fost pe întuneric pe când se făcea lumină cu lumânări – şi sunt întinşi în ceea ce a fost o capelă subterană cu mult timp în urmă, una închisă pe când răzvrătiţii erau descăpăţânaţi şi toată lumea închina toasturi în sănătatea lui Bonnie Prince Charlie şi aşa mai departe.

Dickens şi cu mine am stat locului în întuneric în timp ce Dradles a mai coborât o duzină de trepte. Atingerea răcoroasă a umezelii care urca pe lângă gleznele şi gâturile noastre îmi făcea părul să se ridice.

CIOC, CIOC, CIOC… CIOC, CIOC… CIOC, CIOC, CIOC, CIOC.

– Asta-i! a strigat Dradles, vocea lui răsunând teribil. Auziţi asta?

– Ce să auzim, domnule Dradles? a întrebat Dickens.

S-au auzit un zgrepţănat şi foşnetul a ceva târându-se.

– Doar măsurătoarea mea cu piciorul, a răspuns Dradles. Dradles măsoară pe întuneric. Asta face Dradles, măsoară pe întuneric. Zidul e mai gros aici... un metru de piatră, apoi un metru şi jumătate de spaţiu. Dradles aude ciocănitul reverberat de pietrişul şi molozul lăsat între sicriul de piatră şi zidul de piatră de dezordonaţii care l-au înhumat pe bătrânul acesta. La doi metri distanţă, un bătrân aşteaptă în mijlocul molozurilor căzute şi uitate – doar zace şi aşteaptă, fără capac pe sicriu. De-ar fi să pătrund până acolo folosind ciocanul meu mai mare şi târnăcopul, bătrânul ăsta, cu pălărie de episcop şi gheboşat ori nu, s-ar ridica în capul oaselor şi ar deschide ochii şi ar spune: „Hei, Dradles bătrâne, pe tine de aştept de naiba ştie când!” Şi-atunci s-ar preschimba fără doar şi poate în praf.

– Hai să ieşim de aici, am spus.

Am vrut să şoptesc vorbele acestea, dar vocea mea a răsunat foarte tare în bezna convolută şi umezeala ascendentă.

Afară, în ce mai rămăsese din lumina serii de noiembrie, Dickens i-a dat insolentului individ nişte monede şi l-a concediat cu un gest din mână, însoţindu-i plecarea cu mulţumiri şi cu ceea ce în urechile mele a sunat a râset conspirativ. Dradles s-a dus împleticit, strângându-şi legătura la piept. N-a făcut bine nici douăzeci de paşi, când s-a auzit un strigăt de „Ala-bala portocala! Du-te acas’ la ceai şi lasă abureala!” şi s-a pornit o veritabilă furtună de pietre mici, care cădeau în jurul nostru şi-l nimereau pe individul în flanelă gri.

– Ce personaj! a făcut Dickens după ce Dradles şi copilul descreierat au dispărut în sfârşit din vedere. Ce personaj minunat! Ştii, dragul meu Wilkie, că atunci când l-am cunoscut pe domnul Dradles era ocupat să cioplească o inscripţie pe o lespede funerară ce-avea să fie instalată în scurt timp – era pentru un patiser decedat de curând, cred – şi când m-am prezentat, mi-a spus imediat: „Aici, în lumea mea, îţi seamăn puţin, domnule Dickens.” Şi apoi Dradles a gesticulat spre toate mormintele şi lespezile funerare, cele terminate şi cele încă în lucru, dimprejurul său şi a adăugat: „Sunt înconjurat de operele şi cuvintele mele ca un autor popular, vreau să zic.”

Dickens a râs din nou, însă eu am rămas impasibil. Înăuntrul catedralei acum luminate, un cor cânta: „Spuneţi-mi, păstori, spuuu-ne-ţi-miii...”

– Ştii, Wilkie, a rostit Dickens, încă binedispus în ciuda orei târzii şi a frigului tot mai muşcător, când o briză ne-a învăluit, stârnind frunzele uscate de pe lespedea plată pe care cinaserăm cu doar câteva ore în urmă, cred că ştiu numele dirijorului ăluia de cor.

– Da? am făcut, lăsând să mi se simtă în ton totala lipsă de interes pentru asta.

– Da. Cred că numele lui este Jasper. Jacob Jasper, cred. *Ba nu,* John Jasper. Asta e. Jack, pentru nepotul lui drag şi iubitor.

Nu-i stătea în fire lui Dickens să trăncănească în felul acela, cel puţin nu despre lucruri atât de banale.

– Nu zău? am zis, folosind tonul pe care îl foloseam cu Caroline atunci când mă bătea la cap în timp ce eu citeam ziarul.

– Ba zău, a răspuns Dickens. Şi ştii, dragul meu Wilkie, care este secretul domnului Jasper?

– De unde să ştiu? am spus cu oarecare asprime. Până acum câteva secunde nu ştiam nici de existenţa dirijorului de cor.

– Într-adevăr, a spus Dickens, frecându-şi mâinile una de cealaltă. Secretul domnului John Jasper este acela că e dependent de opiu.

A început să mă furnice pielea de pe faţă şi m-am surprins că stau foarte drept. Cred că nu am respirat un minut sau aşa ceva.

– Cel mai rău tip de dependent de opiu, a continuat Inimitabilul. Domnul John Jasper nu consumă laudanum sau tinctură de opiu, aşa cum face omul civilizat în scopuri medicale. O, nu! Domnul John Jasper vizitează cele mai rău famate părţi ale Londrei, apoi cele mai rău famate mahalale din cele mai rău famate părţi şi caută cele mai rău famate – adică, pentru el, cele mai *căutate* – bârloguri de opiomani.

– Aşa deci? am izbutit să spun.

Simţeam umezeala ascendentă cum mi se prelingea prin oase către creier şi limbă.

– Iar dirijorul nostru de cor Jasper este totodată un ucigaş, a spus Dickens. Un ucigaş cu sânge rece, calculat, care, chiar şi în visele lui narcotice, plănuieşte să ia viaţa cuiva care îl iubeşte şi are încredere în el.

– Dickens, am spus într-un sfârşit, despre ce mama naibii vorbeşti acolo?

M-a lovit peste spate în timp ce am pornit la pas înapoi prin cimitir spre drum, unde trăsura sa tocmai se întorsese.

– O ficţiune, desigur, a spus el, râzând. Fantoma unui licăr al

umbrei unei idei – un personaj, ideea unei poveşti. Ştii cum se întâmplă lucrurile acestea, dragul meu Wilkie.

Am reuşit să înghit.

– Sigur că da. Despre asta a fost vorba, deci, în după-amiaza şi seara asta, dragul meu Dickens? Pregătire pentru una dintre cărţile tale? Ceva pentru *All the Year Round,* poate?

– Nu a fost o pregătire pentru cartea *mea!* a strigat Dickens. Ci pentru cartea *ta,* dragul meu Wilkie! Pentru *Dintele şarpelui* tău.

– *Ochiul şarpelui,* l-am corectat. Sau poate *Ochi de şarpe.*

Dickens a fluturat din mână, nepăsându-i de diferenţă. Începea să fie dificil să-l văd în întunericul tot mai adânc. Lămpile de pe trăsură erau aprinse.

– Nu contează, a spus. Ideea este *povestea,* prietene. Îl ai pe minunatul tău sergent Cuff. Dar chiar şi cel mai bun detectiv are nevoie de un mister de rezolvat dacă e să fie de vreun folos sau interes pentru cititorii tăi. *Asta* speram eu să rezulte din ieşirea noastră la o cină în natură şi-n compania lui Dradles.

– Un mister? am spus năuc. Ce mister am întâlnit astăzi?

Dickens şi-a deschis braţele pentru a cuprinde catedrala întunecată, cimitirul şi mai întunecat şi multele morminte şi lespezi funerare.

– Imaginează-ţi un personaj negativ atât de diabolic şi de isteţ, dragul meu Wilkie, încât să ucidă pe cineva doar pentru a beneficia de experienţa crimei. Să ucidă nu un membru al familiei, cum s-a întâmplat în Cazul Road care ne-a stârnit interesul amândurora atât de tare – nu, ci să ucidă un străin sau o cunoştinţă îndepărtată. O crimă fără absolut niciun mobil.

– De ce ar face o fiinţă omenească aşa ceva? am întrebat.

Mi se părea că Dickens vorbea complet fără sens.

– Tocmai ţi-am explicat, a zis el cu, poate, puţină exasperare. *Pentru a trăi experienţa de-a ucide pe cineva.* Imaginează-ţi ce mult ar avea de câştigat din asta un scriitor ca tine – sau ca mine. Orice scriitor de proză imaginativă, cu atât mai puţin proza imaginativă de senzaţie pentru care eşti cunoscut tu, dragul meu Wilkie.

– Vorbeşti cumva de pregătirea lecturării unei Crime în viitorul tău turneu? am întrebat.

– Dumnezeule, nu. Eu o am pe sărmana Nancy care aşteaptă să-i facă de petrecanie răufăcătorul absolut, Bill Sikes, într-o bună zi. Nu acum. Mi-am notat câteva îmbunătăţiri ale metodei şi

descrierii acelui masacru sângeros. Vorbesc despre povestea *ta,* prietene.

– Dar povestea mea este despre un diamant care aduce ghinion familiei care…

– O, lasă-l încolo de diamant! a strigat Dickens. Aceea n-a fost decât o primă ciornă a unei idei. Diamantul Koh-i-noor a fost o dezamăgire pentru toată lumea care şi-a rupt din timp ca să-l vadă la Marea Expoziţie. Culoarea lui era un galben bolnăvicios, ca de urină – pentru ochiul englezilor, nici nu era cu adevărat un diamant. Descotoroseşte-te de inutilu-ţi nestemat, Wilkie, şi urmează calea acestei noi poveşti!

– Ce poveste?

Dickens a suspinat. A bifat elementele pe degetele de la mâna sa înmănuşată.

– Primul element: ideea cuiva care ucide o cunoştinţă îndepărtată doar pentru experienţa de a fi ucis pe cineva. Al doilea element: modul perfect de eliminare a corpului. Sergentul tău Cuff se va da de ceasul morţii încercând să rezolve asta!

– Despre ce vorbim aici? am spus. N-am întâlnit niciun mod sigur de eliminare a unui cadavru în timpul cinei noastre bizare sau a şi mai bizarului tur alături de beţivul Dradles.

– Dar sigur că am întâlnit! a strigat Dickens. Întâi aveam varul nestins. Nu se poate să fi uitat de groapa aceea!

– Ochii şi nasul meu nu au uitat.

– Şi nici nu trebuie să o facă, dragul meu Wilkie! Imaginează-ţi cititorii în ghearele terorii când ajung să înţeleagă că ucigaşul tău – banal, un tip oarecare, precum Iago, mânat de o răutate lipsită de motiv – a dizolvat corpul cine ştie cărui sărman într-o groapă cu var nestins. Totul, până la ultimele câteva oscioare şi nasturi de perlă şi, poate, un ceas. Sau un craniu.

– Ar mai rămâne totuşi oscioarele acelea şi ceasul şi craniul, am spus eu posac. Iar groapa ar fi acolo, la vedere, numai bună s-o descopere sergentul Cuff şi poliţia.

– Nici vorbă! a strigat Dickens. Nu ai înţeles oare darul pe care ţi l-am făcut, prezentându-ţi-l pe Dradles? Răufăcătorul tău va apela – cu bună ştiinţă sau nu, asta rămâne la latitudinea judecăţii tale de romancier, desigur – la *un personaj* exact ca Dradles care să-l ajute să înhumeze săracele şi jalnicele rămăşiţe ale victimei sale într-un mormânt sau criptă exact ca aceea pe care am văzut-o – sau, mai degrabă, auzit-o – în seara aceasta. Ultimele frânturi din cel ucis – sau *cea ucisă,* dacă vrei un roman

cu adevărat senzaţional, prietene – vor fi îngropate alături de cei bătrâni, şi cu asta, basta – până când inteligentul tău sergent Cuff desluşeşte totul printr-o serie de indicii pe care doar Wilkie Collins i le poate pune la dispoziţie.

Am rămas acolo un moment, cufundaţi într-o tăcere întreruptă doar de mişcările celor doi cai de trăsură şi de mişcările mai discrete ale slujitorului înfrigurat de pe capră. Într-un final, am spus:

– Totul e foarte bine… foarte à la Dickens, sunt sigur… dar cred că eu prefer ideea mea dintâi a unui nestemat fantastic, sacru pentru hinduşi sau alţi păgâni, care aduce ghinion unei ilustre familii de englezi.

Dickens a suspinat.

– O, prea bine. Fie cum insişti tu să fie. Caută calul de dar la dinţi, dacă e musai. Dar l-am auzit spunând mult mai încet: Chiar dacă nestematul şi hinduşii au fost ideea mea, care văd acum că era prea slabă pentru a susţine povestea. Mai tare, a spus: Te las la gară?

Omisiunea deloc caracteristică pentru Dickens de a mă invita la Gad’s Hill la masă îmi spunea ceea ce ştiam deja: că avea să cineze cu Ellen Ternan şi că nu avea nicio intenţie de-a se înapoia la Gad’s Hill în seara aceea.

– Aşa ar fi bine, am spus. Caroline precis mă aşteaptă.

În timp ce îmi ţinea uşa trăsurii, Dickens a spus încet, probabil ca vizitiul să nu-l audă:

– Înainte să cinezi cu adorabila-ţi Gazdă şi încântătorul tău Majordom, dragul meu Wilkie, te sfătuiesc să-ţi schimbi veşmintele şi poate să faci o baie caldă.

M-am oprit cu un picior pe treaptă, dar înainte să pot spune ceva apropo de opiu sau de altceva, Dickens a adăugat cu inocenţă:

– Criptele alea ştiu că-ţi îmbibă hainele cu umezeală din-aia care-ţi intră-n până şi-n oase… cum a demonstrat atât de bine prietenul nostru Dradles în seara aceasta.

19

– Charles Dickens îl va ucide pe Edmond Dickenson.

Era a doua oară în optsprezece luni când mă trezeam dintr-un somn adânc indus de laudanum, mă ridicam în şezut şi strigam

aceste cuvinte.

– Ba nu, am spus în întuneric, cu un picior încă în vis, dar în acelaşi timp mustind de totala certitudine deductivă a încă necreatului meu detectiv sergent Cuff, Charles Dickens l-a ucis *deja* pe Edmond Dickenson.

– Wilkie, dragule, a spus Caroline, ridicându-se în şezut lângă mine şi prinzându-mă de braţ, ce tot îndrugi acolo? Vorbeşti în somn, scumpul meu.

– Lasă-mă în pace, am spus somnoros, scuturându-mă de atingerea ei.

M-am ridicat, mi-am tras halatul pe mine şi m-am dus la fereastră.

– Wilkie, dragul meu…

– Linişte!

Îmi bubuia inima. Încercam să nu pierd claritatea revelaţiei mele onirice.

Mi-am găsit ceasul pe birou şi m-am uitat la el. Era puţin înainte de ora trei dimineaţa. Afară, pietrele de pavaj erau alunecoase din pricina lapoviţei care cădea uşor. M-am uitat la felinarul stradal şi apoi am scrutat mica verandă a casei abandonate de la colţul opus acelui felinar până am văzut umbra ghemuită acolo. Mesagerul inspectorului Field – băiatul cu ochi ciudaţi căruia fostul poliţist îi spunea Gooseberry – era tot acolo, la mai bine de un an după ce-l zărisem prima dată la post.

Am ieşit din dormitor şi m-am îndreptat spre birou, dar m-am oprit pe palier. Era noapte. Celălalt Wilkie avea să fie acolo, aşteptând, cel mai probabil stând la masa mea şi privind uşa cu ochi care nu clipeau. Am coborât în schimb la parter, la micul pupitru din salon, unde Caroline şi Carrie îşi ţineau obiectele de scris. Punându-mi ochelarii bine pe nas, am scris:

Inspectore Field:

Am motive întemeiate să cred că Charles Dickens a ucis un tânăr care a supravieţuit accidentului de la Staplehurst, un anume domn Edmond Dickenson. Te rog să ne întâlnim la zece dimineaţa la podul Waterloo ca să putem discuta dovada şi să pregătim o cale de a-l face pe Dickens să recunoască uciderea tânărului Dickenson.

Preaumilul dumitale servitor,
William Wilkie Collins

M-am uitat la misivă timp îndelungat, am încuviinţat, am pliat-o, am vârât-o într-un plic gros, am folosit sigiliul tatei pentru a-l închide şi l-am pus într-un buzunar interior al halatului. Apoi am luat câteva monede din portmoneu, mi-am găsit paltonul în dulapul din hol, mi-am tras şoşonii peste papucii de casă şi am ieşit în noapte.

Tocmai ajunsesem la felinarul de pe partea mea a străzii, când o umbră pe veranda de vizavi s-a desprins de umbra mai adâncă a streşinii. Într-o clipă, băiatul a traversat strada, venindu-mi în întâmpinare. Nu avea haină pe el şi tremura puternic în ploaie şi frig.

– Tu eşti Gooseberry? am întrebat.

– Da, domnule.

Am pus mâna pe scrisoare, dar din cine ştie ce motiv nu am scos-o la iveală.

– Gooseberry e numele tău de familie? am întrebat.

– Nu, domnule. Aşa îmi spune inspectorul Field, domnule. Datorită ochilor mei, înţelegeţi.

Înţelegeam. Ochii băiatului erau deosebiţi nu doar datorită proeminenţei lor, ci şi faptului că se roteau dintr-o parte în alta ca două gloanţe în paharul pentru ouă. Degetele mele s-au strâns pe scrisoarea adresată stăpânului lui, însă tot am ezitat.

– Eşti măturător de intersecţii, Gooseberry?

– *Am fost* măturător de intersecţii, domnule. Acum nu mai sunt.

– Şi ce eşti acum, băiete?

– Sunt într-un stagiu de pregătire cu marele inspector Field ca să devin detectiv, asta sunt, a spus Gooseberry plin de mândrie, fără însă nicio inflexiune de laudă.

Între accese de tremurat, tuşea. Era o tuse profundă – genul care o îngrozea pe mama de fiecare dată când un sunet asemănător ieşea din Charles sau din mine atunci când eram mici – dar vagabondul avea buna creştere de a-şi acoperi gura când tuşea.

– Care-i numele tău adevărat, băiete? am întrebat.

– Guy Septimus Cecil, a spus băiatul printre dinţii care îi clănţăneau uşor.

Am dat drumul scrisorii şi am scos cinci şilingi din buzunar, lăsându-i să cadă în palma lui Guy Septimus Cecil care s-a ridicat degrabă. Nu ştiu sigur dacă am mai văzut vreodată o persoană aşa surprinsă, cu excepţia, probabil, tâlharilor pe care domnul

Reginald Barris îi ciomăgise pe aleea din Birmingham.

– Nu voi avea de transmis niciun mesaj stăpânului tău în noaptea asta sau în următoarele trei zile şi nopţi, tinere Guy Septimus Cecil, am spus încet. Du-te să mănânci ceva cald la micul dejun. Închiriază o cameră – una *încălzită.* Şi din ce-ţi mai rămâne, cumpără o haină... ceva făcut din lână englezească bună, cu care să-ţi acoperi zdrenţele alea. Nu vei fi de ajutor nici inspectorului Field şi nici mie dacă mori de frig aici afară.

Ochii ca afinele ai băiatului rătăceau, deşi nicio clipă nu păreau să se fixeze asupra mea.

– Du-te, acum! am spus cu fermitate. Să nu te văd pe-aici până marţea viitoare!

– Da, domnule, a răspuns Gooseberry cu îndoială.

Dar s-a întors şi a traversat cu pas grăbit strada, a pregetat lângă verandă şi a luat-o la fugă de-a lungul străzii spre promisiunea căldurii şi a hranei.

După ce am decis să fac eu însumi munca grea de detectiv cu privire la uciderea lui Edmond Dickenson, m-am apucat de treabă plin de însufleţire a doua zi dimineaţă. Fortificându-mă cu două căni şi jumătate de laudanum (în jur de două sute de picături, dacă ar fi fost să aplici leacul în felul acesta), am luat trenul de la jumătatea zilei spre Chatham şi am închiriat o trăsură care să mă ducă degrabă – deşi să mă ducă „anevoie” ar fi o alegere mai bună a termenilor, date viind vârsta şi indiferenţa atât a calului, cât şi a vizitiului – la Gad’s Hill Place.

Pe măsură ce importanta întrevedere cu Dickens se apropia, am început să văd mai clar ideea până atunci amorfă a detectivului meu fictiv din *Ochiul şarpelui* (sau poate *Ochi de şarpe),* sergentul Cuff. În locul inspectorului Bucket, apucat, apatic şi ţâfnos, din *Casa umbrelor* lui Dickens – un personaj neimaginativ în cel mai adevărat sens, mi se părea, dat fiind că era bazat atât de clar pe versiunea tânără a inspectorului Field de acum – sergentul meu Cuff avea să fie înalt, subţire, mai în vârstă, ascetic şi raţional. Mai mult decât orice, raţional, dependent parcă de raţionalizări. Totodată, mi-l imaginam pe asceticul meu sergent Cuff, cu păr grizonant, faţă ascuţită, raţional, ochi albicioşi şi clari, ca aflându-se în pragul pensionării. Şi-ar fi dorit, îmi dădeam seama, să-şi dedice viaţa de după îndeplinirea funcţiei de detectiv apiculturii. Ba nu, nu apiculturii – prea ciudat, prea excentric şi prea dificil pentru mine de

documentat. Poate… cultivării de trandafiri. Ăsta era biletul câştigător… trandafirii. Ştiam câte ceva despre trandafiri şi despre îngrijirea şi cultivarea lor. Sergentul Cuff avea să ştie… totul despre trandafiri.

Majoritatea detectivilor încep cu crima şi petrec timp nesfârşit urmărind indicii indirecte care să ducă la făptaş, însă eu şi sergentul Cuff aveam să inversăm procesul începând cu ucigaşul şi apoi căutând cadavrul.

– Dragul meu Wilkie, ce surpriză plăcută! Plăcerea companiei tale două zile la rând! a strigat Dickens pe când eu mă apropiam de casă şi el ieşea, trăgând de o haină lungă de blană pentru a se apăra de vântul rece. Rămâi tot restul weekendului, sper.

– Nu, am trecut doar pentru o discuţie scurtă cu tine, Charles, am spus.

Zâmbetul lui de primire era de-o sinceritate atât de mare în felul lui copilăros – un băiat al cărui prieten de joacă a apărut pe neaşteptate – încât a trebuit să-i întorc zâmbetul, chiar dacă în sinea mea păstram expresia cumpătată şi neutră a sergentului Cuff.

– Splendid! Tocmai mi-am încheiat lucrul de dimineaţă la ultima introducere şi la povestea de Crăciun şi mă pregăteam să plec la plimbare. Vino cu mine, prieten bun!

Gândul la o plimbare de douăzeci sau douăzeci şi cinci de kilometri în ritmul lui Charles Dickens în ziua aceea vântoasă de noiembrie, sub ameninţarea ninsorii, m-a făcut să simt începutul unei migrene pulsând în spatele ochiului drept.

– Mi-aş dori să pot, dragul meu Dickens. Dar dacă tot ai amintit de Crăciun… ei bine, acesta era unul dintre lucrurile despre care îmi doream să vorbesc cu tine.

– Serios? A făcut o pauză. *Tu…* care până acum luai subiectul în râs… să fii interesat de *Crăciun?* a spus şi a lăsat capul pe spate, râzând în felul lui propriu. Ei bine, acum pot spune că am trăit destul ca să le văd pe toate.

M-am forţat să zâmbesc din nou.

– Eram doar curios dacă anul acesta vei ţine din nou o gală, cum obişnuieşti. Ziua nu e foarte departe, să ştii.

– Nu, nu, nu, nu este, a spus Dickens. Deodată, mă evalua cu calm şi cu răceală. Şi nu, mă tem că anul acesta nu va fi o gală. Noua rundă de lecturi debutează la începutul lui decembrie, poate îţi aminteşti.

– A, da.

– Mă voi întoarce acasă pentru o zi sau două de Crăciun, a zis Dickens, şi tu sigur că vei fi invitat. Cu toate acestea, pregătirile vor fi modeste, regret să-ţi spun, dragul meu Wilkie.

– Nicio grijă, nicio grijă, m-am grăbit să spun, improvizând mica scenă într-un fel care simţeam că va face dreptate sergentului Cuff ce încă aştepta să fie plămădit. Eram doar curios... îl vei invita pe Macready anul acesta?

– Macready? Nu, nu cred. Cred că soţia lui e indispusă anotimpul ăsta, oricum. Iar Macready călătoreşte din ce în ce mai puţin în ultima vreme, ţi-aminteşti, Wilkie.

– Desigur. Şi Dickenson?

– Cine?

Aha! mi-am spus. Charles Dickens, Inimitabilul, romancierul, omul cu memorie de fier, nu ar fi uitat niciodată – nu ar fi putut să uite – numele tânărului pe care îl salvase la Staplehurst. Aceasta era prefăcătoria unui ucigaş – sau a unui viitor ucigaş!

– Dickenson, am spus. Edmond. Sigur ţi-l aminteşti de la Crăciunul trecut, Charles! Somnambulul!

– O, sigur că da, sigur că da, a zis Dickens dând din mâna ca şi când ar fi alungat numele şi amintirea. Nu. Nu-l vom invita pe tânărul Edmond la Crăciunul acesta. Anul acesta e doar pentru familie. Şi pentru prietenii cei mai apropiaţi.

– Serios? m-am prefăcut surprins. Credeam că tu şi tânărul Dickenson eraţi destul de apropiaţi.

– Nicidecum, m-a asigurat Dickens în timp ce îşi scotea mănuşile din piele de ied scumpe şi mult prea subţiri pentru o zi ca aceea. Doar m-am interesat de tânăr din când în când în primele lui luni de recuperare. Era, ţi-aminteşti, Wilkie, orfan.

– A, da, am spus, de parcă aş fi putut uita acest indiciu esenţial cu privire la motivul pentru care Dickens şi-l alesese ca victimă. Sincer să fiu, aşteptam să discut cu tânărul Dickenson vreo două subiecte pe care le-am dezbătut Crăciunul trecut. Ţi-aminteşti cumva adresa lui, Charles?

Acum se uita la mine cât se poate de straniu.

– Vrei să reiei o discuţie pe care o aveai cu Edmond Dickenson acum aproape un an?

– Da, am spus cu ceea ce speram să fie cel mai autoritar ton al sergentului Cuff.

Dickens a ridicat din umeri.

– Sunt foarte sigur că nu-mi amintesc adresa lui, asta dacă am ştiut-o vreodată. De fapt, cred că s-a mutat destul de des...

un burlac tânăr fără astâmpăr, care îşi schimbă mereu domiciliul şi aşa mai departe.

– Hmm, am făcut.

Strângeam din ochi în faţa vântului rece dinspre nord care făcea să foşnească tufişurile uscate din pricina iernii şi scutura ultimele frunze veştejite din copacii aflaţi în curtea din faţă a casei lui Dickens, însă la fel de bine puteam să strâng din ochi ca urmare a bănuielii pe care o simţeam.

– De fapt, a spus Dickens pe un ton luminos, cred că-mi amintesc că tânărul Dickenson a părăsit Anglia vara sau toamna trecută. Pentru a-şi încerca norocul în sudul Franţei. Sau în Africa de Sud. Sau în Australia. Într-un loc promiţător ca acestea.

Se joacă cu mine, mi-am spus, străbătut de-un flux electric de certitudine à la sergentul Cuff. *Nu ştie însă că şi eu mă joc cu el.*

– Păcat, am spus. Mi-ar fi făcut plăcere să-l revăd pe tânărul Edmond. Nu avem însă ce face.

– Aşa-i, nu avem, a aprobat Dickens, cu vocea înfundată în fularul roşu şi gros pe care şi-l trăsese peste gură. Eşti sigur că nu vrei să vii cu mine la plimbare? E-o zi perfectă pentru asta.

– Altă dată, am spus şi i-am strâns mâna. Mă aşteaptă trăsura şi vizitiul.

Am stat totuşi până ce scriitorul a dispărut din vedere şi bocănitul bastonului său s-a stins, după care am ciocănit la uşă, i-am dat servitorului care a răspuns pălăria şi fularul şi m-am dus repede în bucătărie, unde Georgina Hogarth stătea la masa servitorilor şi inspecta meniurile.

– Domnule Wilkie, ce surpriză plăcută!

– Bună, Georgina, bună, am spus afabil.

Mă întrebam dacă n-ar fi trebuit să vin deghizat. Sunt sigur că sergentul Cuff apela uneori la asta, în ciuda înălţimii sale deosebite şi a aspectului său de ascet. Sergentul Cuff era fără îndoială un maestru al deghizării. Pe de altă parte, acel vârstnic detectiv de la Scotland Yard nu suferea de handicapurile mele, care-mi îngreunau orice deghizare: înălţimea mică, barba mare, începutul de chelie, ochii slabi care necesitau ajutorul ochelarilor şi fruntea bombată, supradimensionată.

– Georgina, am spus degajat, tocmai m-am întâlnit cu Charles care se pregătea să plece la plimbare şi am intrat fiindcă prietenele mele şi cu mine punem la cale o mică petrecere de seară – câţiva artişti şi literaţi – şi mă gândeam că tânărului Dickenson i-ar prii o astfel de serată. Numai că nu avem adresa

lui.

– Tânărul Dickenson?

Femeia afişa o expresie goală. Să fi fost oare complice?

– O, a făcut ea, vă referiţi la acel tânăr gentleman plictisitor care a umblat în somn aici în noaptea de Crăciun anul trecut.

– Întocmai.

– O, a fost teribil de plictisitor, a spus Georgina. Nici nu are rost să-l invitaţi la minunata dumneavoastră petrecere.

– Poate că nu, am aprobat, dar noi ne-am gândit că lui i-ar prinde bine.

– Ei, mi-amintesc că eu am trimis invitaţiile de Crăciun anul trecut, aşa că vă rog să mă urmaţi în salon la pupitrul unde îmi ţin dosarele…

Aha! a făcut năluca încununată de succes a nenăscutului sergent Cuff.

Cele câteva mesaje ale Georginei Hogarth din partea lui Dickens către Edmond Dickenson fuseseră expediate toate prin (şi probabil redirecţionate apoi de către) un avocat cu numele Matthew B. Roffe de la Gray’s Inn Square. Cunoşteam bine zona aceea, desigur, dat fiind că eu însumi făcusem studii de drept – de fapt, într-un rând mă descrisesem drept „un avocat cu drept de practică de vreo cincisprezece ani, care n-a instrumentat însă niciodată un dosar şi nici n-a îmbrăcat vreodată roba şi peruca avocăţeşti”. Eu, unul, urmasem cursurile la Lincoln’s Inn din apropiere, deşi mărturisesc că „şcolarizarea” mea acolo a constat mai mult în participarea la mesele oferite decât la cursuri, chit că mi-amintesc că am citit serios pentru admiterea în barou vreme de aproximativ şase săptămâni. După ceea, interesul meu pentru codurile de legi a scăzut, cu toate că acela pentru mese a persistat. La momentul acela, prietenii mei erau în bună parte pictori şi propriile-mi eforturi de studiu erau de natură preponderent literară. Pe de altă parte, baroul era pe-atunci mai generos cu gentlemenii având vagi aspiraţii avocăţeşti şi, cine ştie cum, în ciuda absenteismului meu, în 1851 am fost acceptat ca avocat cu drept de practică.

Nu auzisem niciodată de domnul Matthew B. Roffe şi – judecând după cât de sărăcăcios era biroul lui mic, înghesuit, prăfuit şi izolat la etajul al doilea în apropiere de Gray’s Inn – nici vreun client nu auzise. În cămăruţa cu tavan jos care servea de antecameră nu era niciun secretar şi nici vreun clopoţel cu care

să-mi anunţ sosirea. Am zărit un bătrân îmbrăcat în haine ieşite din modă acum douăzeci de ani, mâncând un cotlet la masa sa doldora de dosare, testamente, volume şi nimicuri, şi mi-am dres glasul cu zgomot pentru a-i atrage atenţia.

Şi-a fixat o pereche de pince-nez pe nasul coroiat şi s-a zgâit la mine din peştera aceea de hârtie, clipind des din ochii mici şi umezi.

– Eh? Ce-i asta? Cine-i acolo? Intră, domnule! Faceţi un pas înainte şi lăsaţi-vă recunoscut!

Am făcut un pas în faţă, dar când nu am fost recunoscut, m-am recomandat. Domnul Roffe zâmbise de când dăduserăm cu ochii unul de celălalt, dar expresia sa, auzindu-mi numele, n-a trădat vreun semn cum că m-ar recunoaşte.

– Am primit numele şi adresa dumneavoastră de serviciu prin prietenul meu Charles Dickens, am spus încet. Nu era întregul adevăr, însă categoric nu era o minciună sfruntată. Charles Dickens, romancierul, am completat.

Marioneta scofâlcită care era individul din faţa mea a reacţionat ca electrizat, tresărind şi zvâcnind.

– O, Cerule mare, o, da, adică… ce minunat, da, desigur… *Acel* Charles Dickens mi-a dat, adică, *v-a dat* numele meu… O, unde-mi sunt manierele?… Vă rog, luaţi loc, staţi jos, vă rog, domnule… ăă?

– Collins, am spus.

Scaunul către care mi-a făcut semn probabil că nu fusese despovărat de teancurile de volume deschise şi documente făcute sul de câţiva ani, dacă nu chiar decenii. M-am sprijinit în schimb de taburetul înalt.

– Aici e destul de comod, am spus şi, cu o întorsătură demnă poate de sergentul Cuff, am adăugat: Şi-mi face mai bine la spate.

– O, da… ei, da… Nu vreţi nişte ceai, domnule… ăă… domnule… o, fir-ar.

– Collins. Şi da, mi-ar prinde bine nişte ceai.

– Smalley! a strigat domnul Roffe către antecamera goală. Smalley, am zis!

– Cred că secretarul dumneavoastră lipseşte, domnule Roffe.

– O, da… nu, adică…

Bătrânul s-a muncit cu vesta sa, a scos un ceas, s-a încruntat la el, l-a scuturat aproape de ureche şi a spus:

– Domnule Collins, cred că nu e trecut puţin de nouă

dimineaţa sau seara, nu?

– Într-adevăr, nu e, am spus, consultându-mi propriul ceas. E puţin trecut de patru după-amiaza, domnule Roffe.

– A, asta explică absenţa lui Smalley! a strigat bătrânul de parcă ar fi rezolvat un mare mister. Întotdeauna pleacă acasă la ceai în jurul orei trei şi nu revine decât după cinci.

– Profesiunea dumneavoastră vă solicită multe ore, am spus pe un ton sec. Mi-ar fi plăcut să primesc ceaiul acela promis.

– O, da, da… să slujeşti legea este mai mult ca o… ei, poate „căsnicie” e termenul pe care îl caut. Sunteţi căsătorit, domnule Collins?

– Nu, domnule. Această fericită stare domestică m-a ocolit, domnule Roffe.

– La fel şi pe mine, domnule Collins! a strigat bătrânul, lovind cu palma coperta de piele a unui volum de pe masa sa. La fel şi pe mine. Suntem doi fugari din calea fericirii, dumneavoastră şi cu mine, domnule Collins. Însă legea mă ţine aici de dinainte ca felinarele să fie aprinse dimineaţa – deşi, desigur, asta e treaba lui Smalley, aprinderea felinarelor – şi până când sunt stinse noaptea târziu.

Am scos uşor din buzunarul sacoului un carneţel nou legat în piele pe care îl cumpărasem exact cu acest scop – munca de detectiv. Am mai scos apoi un creion ascuţit şi am deschis carneţelul la prima pagină albă.

Ca şi când s-ar fi bătut cu un ciocănel, domnul Roffe s-a îndreptat şi mai tare de spate, şi-a împreunat mâinile în faţa sa – astâmpărându-şi astfel degetele lungi şi agitate pentru prima dată – şi a adoptat o atitudine atât de atentă pe cât îi era îngăduit, în atari împrejurări, unui om de vârsta lui înaintată, cu simţurile evident tocite.

– Da, într-adevăr, a spus. Să trecem deci la treabă, domnule Collins. Care *este* treaba noastră, domnule Collins?

– Conaşul Edmond Dickenson, am rostit cu fermitate, auzind accentele tăioase şi totuşi sensibile ale lui Cuff în silabele pe care le rosteam.

Ştiam exact modul în care personajul creat de mine avea să execute un astfel de interviu.

– A, da, sigur că da… Aduceţi cumva vorbă de la conaşul Edmond, domnule Collins?

– Nu, domnule Roffe, deşi îl cunosc pe tânărul gentleman. Am venit să vă întreb pe dumneavoastră de el, domnule.

– Pe mine? Păi... da, desigur... Încântat să fiu de ajutor, domnule Colins, şi, prin dumneavoastră, desigur, să-i fiu de ajutor domnului Dickens, dacă domnul Dickens doreşte ajutorul meu.

– Sunt sigur că l-ar dori, domnule Roffe, însă eu sunt cel pe care îl interesează ce face şi unde se găseşte acum domnul Dickenson. Îmi puteţi da adresa dumnealui, domnule?

Bătrânului i-a căzut faţa.

– Vai, nu pot, domnule Collins.

– Este confidenţială?

– Nu, nimic de genul acesta. Conaşul Edmond a fost dintotdeauna deschis şi transparent ca o... o... ei bine, o ploicică de vară, domnule, dacă nu vă deranjează că intru nepoftit pe teritoriul literar al domnului Dickens cu această comparaţie. Pe conaşul Edmond nu l-ar deranja să vă ofer adresa sa actuală.

Am umezit vârful atent ascuţit al creionului şi am aşteptat.

– Dar, vai, a făcut bătrânul domn Roffe, nu pot. Nu ştiu unde locuieşte în acest moment conaşul Edmond. Obişnuia să ţină un apartament aici în Londra – la mică distanţă de Gray’s Inn Square, unde ne găsim, ca să fiu exact – dar ştiu că a renunţat la el în anul ce s-a scurs. Nu am idee unde ar putea locui acum conaşul Edmond.

– Cu tutorele lui, poate? am iscodit.

Sergentul Cuff nu s-ar fi lăsat niciodată împiedicat de memoria şubredă a unui bătrân.

– Tutorele lui? a repetat Roffe. Bătrânul gentleman părea niţel speriat. Păi, vreau să spun... s-ar putea, adică... ar fi... o posibilitate.

Îmi scotocisem propria memorie şi însemnările cu privire la discuţia cu tânărul Dickenson din urmă cu optsprezece luni, în camera lui de convalescenţă de la hotelul Charing Cross, înainte de a începe ancheta aceasta.

– E vorba de un domn Watson din Northamptonshire, domnule Roffe? Un fost parlamentar liberal, cred?

– Păi, da, a făcut Roffe, evident impresionat de cunoştinţele mele. Dar, vai, nu! Dragul domn Roland Everett Watson a trecut în nefiinţă acum vreo paisprezece ani. Conaşul Edmond s-a mutat de la un domiciliu la altul apoi, după cum i s-a năzărit Tribunalului să-l dea în tutelă... înţelegeţi... unei mătuşi din Kent, unui unchi călător proprietar al unei case în Londra – domnul Spicehead s-a aflat în India majoritatea timpului cât conaşul

Edmond i-a fost sub tutelă… verişoarei denaturate a bunicii lui pentru aproximativ un an după aceea. Edmond a fost crescut cel mai adesea de slujitori, vedeţi dumneavoastră?

Am aşteptat cât de răbdător am putut, date fiind junghiurile dureroase pe care mi le dădea guta mea reumatică.

– Şi atunci, când conaşul Edmond a împlinit optsprezece ani, a continuat bătrânul Roffe, i-am fost eu numit tutore, deşi, desigur, aceasta a fost o formalitate strict financiară. Conaşul Edmond, pe atunci, închiria deja de mult timp camere în oraş şi, deoarece termenii testamentari erau foarte generoşi şi elastici, conaşul Edmond, de la o vârstă foarte fragedă, a putut avea acces… şi a şi avut… la fondurile sale aproape fără supravegherea unui adult… Dar cum eu administrasem fondurile acelea ani la rândul înainte de asta… m-am ocupat, printre altele, de aspectele legale ale muncii bunicului său, cu mult timp în urmă, vedeţi dumneavoastră, iar testamentul răposaţilor lui părinţi stipula că eu voi ţine registrele moştenirii şi…

– Cum au murit părinţii domnului Dickenson? am întrebat.

Nu era o întrerupere atât de brutală cum pare aici, pe hârtie, dat fiind că domnul Roffe făcuse o pauză pentru a-şi trage suflul, şuierând.

– Cum au murit? Păi, într-un accident feroviar, desigur! a spus el când a fost în stare.

Aha! l-am auzit pe sergentul Cuff strigându-mi în ureche. Dickenson ajunge în atenţia lui Charles Dickens ca urmare a unui grav accident feroviar, iar părinţii băiatului au murit în împrejurări similare. Fără doar şi poate, şansele unei asemenea coincidenţe trebuie să fi fost minuscule. Dar ce *însemna* asta?

– Unde a avut loc accidentul? am întrebat, luând atent notiţe în carneţel. Nu la Staplehurst, mă gândesc!

– Staplehurst! Cerule mare, nu! Acolo a avut de suferit conaşul Edmond şi de acolo a fost salvat chiar de angajatorul dumneavoastră, domnul Charles Dickens!

– Charles Dickens nu este… am început, dar m-am întrerupt.

Nu avea importanţă dacă neghiobul acela bătrân trăia cu impresia că eu lucram pentru Dickens. Asta poate că i-ar fi dezlegat chiar limba, deşi limba aceea categoric părea deja destul de dezlegată.

– Înapoi la chestiunea tutelei, am spus, ridicând carneţelul. Dumneavoastră sunteţi *actualul* tutore şi consilier financiar al lui Edmond Dickenson?

– O, nu, a făcut Roffe. În afară de faptul că tutela a trecut de la mine acum aproape un an spre cineva mult mai potrivit rolului, conaşul Dickenson a ajuns la vârsta majoratului chiar anul acesta. A douăzeci şi una aniversare a sa a fost pe 14 septembrie. I-am cerut lui Smalley să-i trimită felicitările noastre cordiale an de an. An de an, mai puţin anul acesta.

– Şi de ce nu anul acesta, domnule Roffe?

– Nici Smalley şi nici eu nu avem idee unde să-l contactăm, domnule Collins.

Bătrânul a părut întristat de această ultimă revelaţie. Mi-am dat seama cu o certitudine stranie că tânărul Dickenson era aproape sigur singurul client al omului aceluia – singurul client al acelui soţ devotat al legii care lucra în odaia aceea mică de când lămpile erau aprinse înaintea răsăritului şi până târziu după ce acel soare nevăzut apunea.

– Îmi puteţi spune cine a fost ultimul tutore al domnului Dickenson… până când a devenit major, acum două luni? am întrebat.

Domnul Roffe a râs de-a binelea.

– Mă luaţi peste picior, domnule Collins.

I-am aruncat cea mai aspră privire a sergentului Cuff.

– Vă asigur că nu e aşa, domnule Roffe.

Peste trăsăturile bătrânului a trecut umbra confuziei aşa cum ar trece umbra norilor peste o câmpie erodată la vreme de iarnă.

– Totuşi, nu se poate altfel, domnule Collins. Dacă aţi venit din partea domnului Charles Dickens, aşa cum pretindeţi, atunci nu se poate să nu ştiţi că – la cererea conaşului Edmond însuşi – tutorele legal şi controlul total asupra problemelor financiare ale conaşului Edmond au trecut de la mine la domnul Charles Dickens la începutul lunii ianuarie a anului trecut. Acesta am presupus că este motivul pentru care vă aflaţi aici şi de aceea am putut vorbi cu atâta deschidere despre situaţia unui fost client… Domnule Collins, *de ce* vă aflaţi aici?

Aproape că nu am observat traficul sau străzile pe care le străbăteam în timp ce mă îndreptam spre Dorset Square şi spre casă. Şi nu am observat nici individul scund şi greoi care începuse să ţină pasul cu mine, până când acesta n-a vorbit:

– Mai exact, ce credeţi că faceţi, domnule Collins?

Era Field, desigur – odiosul inspector! – arătând mai roşu la faţă ca oricând, însă nu ştiam şi nici nu-mi păsa dacă din pricina

frigului ori a vârstei înaintate ori a băuturii. Strângea un săculeţ sub braţul stâng, dar din cauza vântului, cu mâna stângă continua să ţină bine de borul jobenului său de mătase.

M-a oprit în mijlocul celorlalţi oameni care îşi ţineau şi ei bine pălăriile, însă inspectorul Field a dat drumul borului şi m-a apucat de braţ ca să mă ducă mai departe ca şi când aş fi fost unul dintre nenumăraţii vagabonzi pe care îi găsise în timpul rondului său de noapte.

– Ce treabă ai dumneata cu asta? l-am chestionat.

Încă se învârtea lumea cu mine în urma revelaţiei pe care o primisem în biroul avocatului bătrân.

– Treaba mea este Drood, a mormăit inspectorul. Şi el ar trebui să fie şi treaba *dumneavoastră.* Ce înseamnă faptul că l-aţi vizitat pe Dickens două zile la rând şi apoi aţi dat fuga înapoi la Londra ca să discutaţi cu un avocat octogenar?

Simţeam nevoia să turui totul – *Charles Dickens s-a insinuat în postura de-a deveni tutorele legal al lui Edmond Dickenson înainte să-l ucidă pe băiat! A trebuit să-l ucidă înainte de septembrie deoarece...* – dar am izbutit să păstrez tăcerea şi să mă uit pieziş la acel detectiv adevărat. Amândoi ne strângeam puternic pălăriile, în timp ce vântul iernatic ne ataca, şuierând, venind dinspre Tamisa.

Nimic din toate astea nu avea cu adevărat sens pentru mine. Convingerea mea – inspirată de laudanum sau nu – fusese aceea că Dickens îl ucisese pe tânărul Dickenson pentru simpla plăcere de a experimenta crima, nu dintr-un motiv pecuniar. Era oare Dickens avid după bani? Câştigase aproape cinci mii de lire cu turneul de lectură din primăvară şi fără-ndoială primise un avans considerabil în contul vânzărilor Ediţiei Charles Dickens pentru care tocmai termina de scris prefeţele.

Dar dacă nu-l ucisese pe tânărul Dickinson pentru bani, de ce să devină tutorele băiatului şi să atragă bănuiala asupra sa? Contravenea propriei litanii a lui Dickens din cimitirul de la catedrala Rochester, care acum înţelegeam că fusese o formă de lăudăroşenie post-factum, o litanie despre uciderea aproape la întâmplare, a ieşirii de sub orice suspiciune deoarece făptaşul nu ar avea niciun mobil.

– Ei bine? a insistat inspectorul Field.

– Ei bine, ce, inspectore? am ripostat.

Efectele benefice ale laudanumului de dimineaţă se evaporaseră de mult şi guta reumatică făcea să mă doară fiecare

încheietură. Ochii îmi curgeau deopotrivă din cauza durerii crescânde şi vântului tot mai rece. Nu aveam chef de critici şi cu atât mai puţin nu aveam chef de critici din partea unui simplu… *poliţist* pensionat.

– Ce urmăriţi, domnule Collins? De ce l-aţi trimis pe băiatul meu la un pat cald şi la un mic dejun scump azi-dimineaţă la primele ore? Ce căutaţi dumneavoastră şi Dickens, şi omul pe nume Dradles în criptele de la catedrala Rochester ieri?

Am decis să-l las pe sergentul Cuff să răspundă. Un detectiv bătrân refuzându-l pe altul.

– Cu toţii avem micile noastre secrete, inspectore. Chiar şi cei aflaţi sub supraveghere douăzeci şi patru de ore pe zi.

Chipul deja înroşit al lui Field s-a făcut şi mai stacojiu, transformându-se într-o antică hartă pe pergament plină de vinişoare sparte.

– La dracu' cu „micile dumitale secrete”, domnule Collins. Nici naiba n-are timp de ele!

M-am oprit în mijlocul străzii. În niciun caz nu aveam de gând să permit a mi se vorbi în felul acela. Relaţia noastră de muncă ajunsese la sfârşit. Am strâns mâna pe baston pentru a-i astâmpăra tremurul şi deschisesem gura să spun asta, când deodată inspectorul mi-a vârât un plic nesigilat sub nas.

– Citiţi asta, a spus cu asprime.

– N-am eu chef să… am început.

– *Citiţi-o,* domnule Collins.

A fost mai mult o poruncă mârâită decât o solicitare respectuoasă. Nu lăsa niciun pic de loc pentru discuţie.

Am scos foaia de hârtie groasă din plic. Caligrafia era apăsată, aproape ca şi când ar fi fost executată cu o pensulă şi nu cu un toc, iar literele erau mai mult zugrăvite decât scrise. De la un capăt la altul, spunea:

DRAGUL MEU INSPECTOR,

PÂNĂ ÎN ACEST MOMENT, AM CAPTURAT ŞI SACRIFICAT DOAR PIONI ÎN SIMPATICUL ŞI LUNGUL NOSTRU JOC. ACUM ÎNCEPE PARTIDA FINALĂ. PREGĂTEŞTE-TE PENTRU IMINENTA PIERDERE A UNOR PIESE MULT MAI IMPORTANTE ŞI PREŢIOASE.

VRĂJMAŞUL TĂU CREDINCIOS,
D

– Ce Dumnezeu poate să însemne? am întrebat.

– Înseamnă exact ce scrie, a rostit inspectorul Field printre dinţi.

– Şi interpretezi semnătura cu iniţiala „D” ca fiind de la „Drood”? am spus.

– Altcineva nu poate fi, a şuierat inspectorul.

– Ar putea abrevia „Dickens”, am zis cu lejeritate, chiar în timp ce gândeam: *Sau „Dickenson” ori „Dradles”.*

– E iniţiala lui Drood, a spus bătrânul.

– Cum poţi să fii sigur? Ţi-a mai scris fantoma vreun mesaj direct în felul acesta?

– Niciodată, a recunoscut inspectorul Field.

– Atunci, ar putea fi de la oricine sau…

Inspectorul ţinuse la subsuoara stângă o legătură din pânză şi piele făcute sul, aidoma unei sacoşe ţărăneşti, pe care a desfăcut-o acum şi din ea a scos ceva ce semăna cu un material închis la culoare mânjit. Mi l-a dat mie, zicând:

– Biletul a venit înfăşurat în asta.

Ţinând fâşiile de pânză cu delicateţe – zdrenţele nu erau doar soioase, mi-am dat seama, ci de-a dreptul îmbibate cu, aparent, sânge uscat de curând, iar materialul deja ros parcă fusese făcut fâşii cu o lamă – am dat să-l întreb care putea fi importanţa unor zdrenţe murdare, dar m-am înfrânat.

Am recunoscut pe dată haina însângerată.

Ultima dată când văzusem zdrenţele acelea, în urmă cu mai bine de douăsprezece ore, erau îmbrăcate de băiatul căruia i se spunea Gooseberry.

20

Bună parte din luna decembrie a anului 1866 m-am dus să stau la mama, aproape de Tunbridge Wells. Am hotărât să rămân acolo cu ea până când mi-aş fi sărbătorit ziua de naştere pe 8 ianuarie. E bine să-ţi petreci timpul cu ibovnicele, dar – vă rog să mă credeţi în privinţa acestui fapt, dat fiind că aproape toţi bărbaţii gândesc aşa, doar că puţini sunt destul de curajoşi sau sinceri să o recunoască – în momente foarte dificile sau cu ocazia zilei tale de naştere, nu există loc mai primitor şi mai liniştitor decât alături de mama ta.

Îmi dau seama că am vorbit puţin despre mama în acest document, Dragi Cititori, şi trebuie să vă mărturisesc că aceasta

a fost o omisiune intenţionată. În acea iarnă dintre anii 1866 şi 1867 şi-n cea mai mare parte din anul următor, scumpa mea mamă s-a simţit destul de bine – într-adevăr, atât majoritatea contemporanilor ei şi majoritatea alor mei o găseau o femeie mai activă, mai energică şi mai implicată în problemele lumii decât cele mai multe femei din epoca ei – dar aşa cum povestea mea va trebui în scurt timp să consemneze, sănătatea ei avea să se degradeze rapid până la sfârşitul lui 1867 şi avea să-şi dea obştescul sfârşit în luna martie din 1868, propriul meu *annus horribilus.* Încă-mi vine greu să mă gândesc la perioada aceea, darămite să scriu despre ea. Moartea propriei mame trebuie să fie cea mai îngrozitoare zi din viaţa oricărui om.

Dar, aşa cum spuneam, sănătatea ei era bună în acea iarnă dintre 1866 şi 1867, astfel încât pot scrie despre respectiva perioadă cu oarecare lejeritate.

Aşa cum v-am spus deja, numele de botez al mamei era Harriet şi de mult timp se număra printre persoanele favorite în cercurile de pictori, poeţi şi artişti în pragul afirmării pe care le frecventa tatăl meu. După moartea lui, în februarie 1847, mama îşi găsise cu adevărat vocaţia ca principală gazdă în cercurile înalte ale societăţii artistice şi poetice ale Londrei. Pe drept cuvânt, în anii aceia în care mama era amfitrioană, casa noastră de la Hanover Terrace (care dădea spre Regents Park) era recunoscută ca unul dintre centrele a ceea ce unii numesc acum Mişcarea Prerafaelită.

În timpul îndelungatei mele vizite la ea, începând cu decembrie 1866, mama îşi realizase vechea ambiţie de a se muta la ţară şi îşi împărţea timpul între multele case pe care le închiriase în Kent: Bentham Hill Cottage în apropiere de Tunbridge Wells, Elm Lodge aflat chiar în oraş şi cea mai nouă casă a ei de la Prospect Hill, Southborough. M-a dus la Tunbridge Wells pentru a petrece câteva săptămâni cu ea, întorcându-mă la Londra în fiecare joi pentru a-mi respecta angajamentul de noaptea târziu cu King Lazaree şi pipa mea. Apoi luam trenul înapoi la Tunbridge Wells, vineri seară, la timp ca să joc o partidă de cribbage cu mama şi prietenele ei.

Pe Caroline n-a bucurat-o decizia mea de-a fi plecat în perioada a ceea ce unii numeau de-acum „anotimpul sărbătorilor”, dar i-am adus aminte că noi oricum nu sărbătoream în niciun fel Crăciunul – un bărbat şi ibovnica sa în mod evident nu erau invitaţi în casele prietenilor lui căsătoriţi în

niciun moment din an, dar în preajma Crăciunului respectivii prieteni acceptau şi mai puţine invitaţii acasă la noi, astfel încât acesta era mereu punctul cu cea mai redusă activitate socială din an – şi totuşi, demonstrând reticenţa femeiască la cel mai simplu raţionament, Caroline a rămas supărată că voi fi plecat toată luna decembrie şi o parte din ianuarie. Martha R., pe de altă parte, acceptând cu perfectă înţelegere explicaţia mea cum că-mi doream să plec din Londra pentru a petrece o lună şi mai bine alături de mama mea, a renunţat temporar la odaia închiriată „doamnei Dawson” şi s-a întors la Yarmouth şi Winterton şi la propria-i familie.

Din ce în ce mai des, găseam viaţa cu Caroline G. obositoare şi complicată, iar timpul petrecut cu Martha R. simplu şi satisfăcător.

Însă timpul pe care i l-am dedicat mamei în acel Crăciun a fost *cel mai* satisfăcător.

Bucătarul mamei, care o însoţea pretutindeni, ştia toate mâncărurile mele preferate din copilărie şi deseori mama venea în camera mea dimineaţa sau seara, când era adusă tava, şi eu mă bucuram de masă la pat, în vreme ce discutam.

Când plecasem din Londra, eram plin de-un teribil sentiment de vinovăţie şi de o presimţire rea din cauza presupusei morţi a băiatului pe nume Gooseberry, dar după câteva zile acasă la mama, acel nor negru se îndepărtase. Care fusese neobişnuitul nume real al copilului? Guy Septimus Cecil. Ei, ce aiureală să cred că tânărul Guy Septimus Cecil fusese de-a dreptul *ucis* de forţele întunecate ale Oraşului Subteran aşa cum erau ele reprezentate de vrăjitorul de pe alte meleaguri, Drood!

Acesta era un joc complicat, mi-am reamintit: Charles Dickens juca un joc de partea sa, vârstnicul inspector Field juca de cealaltă parte un joc asemănător, dar nu identic, iar sărmanul William Wilkie Collins era prins la mijloc.

Gooseberry ucis, într-adevăr! Inspectorul îmi arată câteva haine zdrenţuite stropite cu sânge uscat – sânge de câine, din câte ştiam eu, sau lichidul vital al uneia dintre sutele de pisici sălbatice care vagabondau prin mahalalele din care se trăgea Gooseberry – şi acum se aştepta din partea mea să mă pierd cu firea şi să-i dau ascultare inspectorului Field mai abitir decât până atunci.

Drood depăşise stadiul de fantomă şi devenise mai mult un volant în acest nebunesc joc de badminton între un autor

tulburat de obsesia interpretării de roluri şi un fost poliţist ca un gnom bătrân şi malefic mânat de prea multe motive secrete.

Ei, n-aveau decât să-şi joace jocul fără mine pentru o vreme. Ospitalitatea de la Tunbridge Wells şi-a casei mamei mele mi-a prins bine în decembrie şi începutul lui ianuarie. Pe lângă o oarecare însănătoşire – guta mea reumatică se comporta, în chip ciudat, mai bine acolo în Kent, deşi am continuat să-mi administrez doze de laudanum, chiar dacă în cantităţi mai mici – adormeam mai uşor, visele îmi erau mai puţin înnegurate şi am început să mă gândesc mai serios la eleganta intrigă şi la fascinantele personaje din *Ochiul şarpelui* (sau poate *Ochi de şarpe).* Deşi adevărata muncă de cercetare avea să aştepte întoarcerea mea definitivă la Londra şi la biblioteca din cadrul clubului, puteam să iau – şi chiar am luat – notiţe preliminare şi să realizez o schiţă sumară, deseori scriind în pat.

Din când în când mă gândeam la îndatoririle mele ca detectiv, încercând să aflu dacă tânărul Edmond Dickenson fusese ucis de Charles Dickens sau nu, dar întrevederea mea cu avocatul lui Dickenson fusese cât se poate de irelevantă – cu excepţia şocului aflării faptului că Dickens însuşi fusese numit tutore-executor al tânărului în ultimele luni înainte ca acesta să devină major – şi nici chiar mintea mea iscoditoare de romancier nu putea ghici următorul pas ce trebuia făcut în anchetă. Am decis că atunci când mă voi întoarce la viaţa mea londoneză, mă voi interesa discret în cadrul clubului dacă n-a auzit cineva de venirile şi plecările unui anume june pe nume Dickenson, dar în afară de asta, nu întrevedeam nicio altă direcţie evidentă pe care s-o apuce investigaţia.

În a doua săptămână din decembrie, singurul lucru care îmi deranja liniştea sufletească era lipsa unei invitaţii la Gad’s Hill Place de Crăciun.

Nu eram sigur că aş fi acceptat-o anul acela (existaseră subtile, dar evidente tensiuni între Inimitabil şi mine în ultimele luni, ca şi bănuiala mea că autorul era un ucigaş), dar fără-ndoială mă aşteptam să fiu *invitat.* În definitiv, Dickens spusese mai mult sau mai puţin direct ultima dată când îl văzusem că voi primi obişnuita invitaţie de a-i fi oaspete.

N-a sosit însă nicio invitaţie la adresa mamei. În fiecare joi după-amiază sau vineri la prânz, înainte sau după vizita mea la spelunca lui King Lazaree, treceam pe la Caroline să-mi iau corespondenţa şi să mă asigur că ea şi Carrie aveau destui bani

pentru a acoperi toate cheltuielile, însă din partea lui Dickens tot nu sosise vreo invitaţie. Apoi, pe 16 decembrie, fratele meu mai mic, Charles, a venit la Southborough pentru o zi şi a adus cu sine un plic adresat mie, cu caligrafia distinctă a Georginei.

– Ţi-a spus ceva Dickens despre Crăciun? l-am întrebat pe fratele meu în timp ce căutam cuţitul ca să deschid invitaţia.

– Mie nu mi-a spus nimic, a răspuns Charley pe un ton acru. Îmi puteam da seama că ulcerele lui – sau ceea ce eu credeam pe atunci că erau ulcere – îi provocau dureri. Talentatul meu frate era apatic şi deprimat. Dickens i-a spus lui Katey că invitaţii vor fi cei obişnuiţi în casa lui… ştiu că domnii Chappell urmează să vină la Gad’s Hill pentru câteva zile, iar Percy Fitzgerald pentru Anul Nou.

– Hmm, domnii Chappell, am spus în timp ce desfăceam scrisoarea.

Aceştia erau noii parteneri de afaceri ai lui Dickens, implicaţi în turneele de lectură, şi, mi se părea mie, nişte bădărani fără seamăn. Am decis că în niciun caz nu voi sta la Gad’s Hill o săptămână întreagă, aşa cum îmi era obiceiul, dacă domnii Chappell aveau să fie acolo, oricât de lungă le-ar fi fost şederea.

Imaginaţi-vă surprinderea mea când am citit scrisoarea, pe care o reproduc aici în întregime:

Dragul meu Wilkie,

Ce bine s-au potrivit lucrurile! Eu muncesc de Crăciun şi tu colinzi lumea, o combinaţie între Hayward şi Căpitanul Cook! Eu sunt însă, fără-ndoială, unul dintre fiii Trudei – şi taţii de copii – într-atât încât mă aştept să primesc, aşa cum se cuvine, un frac, o pereche de pantaloni de piele şi un ceas de cositor ca răsplată pentru că am îngrijit de bunăstarea celei mai mari familii cunoscute vreodată, animată de cea mai mică dispoziţie de-a face ceva pentru ea însăşi.

Dar aşa cum unii dintre noi trebuie să lucreze în vreme ce alţii se aventurează tot mai departe, îţi trimitem totuşi cele mai sincere urări de Crăciun – de va fi ca aceste urări să ajungă la tine în cursul îndelungatelor tale peregrinări – şi îţi dorim cel mai prosperau nou.

Servul tău preaumil şi
fost tovarăş de drum,
Chls. Dickens

A fost cât pe ce să scap scrisoarea, atât eram de uimit. Întinzându-i-o lui Charley, care a citit-o dintr-o privire rapidă, am bâiguit:

– Ce înseamnă asta? Crede Dickens cumva că am plecat undeva pe mare?

– Astă-toamnă ai fost la Roma, a spus fratele meu. Poate Dickens crede că tot acolo eşti şi acum.

– M-am întors degrabă ca să încerc să salvez de la pieire montarea *Adâncului îngheţat* de la Olympic Theatre, am zis cu oarecare asprime. M-am *văzut* cu Dickens după ce m-am întors. Nu se poate să nu ştie că sunt în Anglia.

– Poate crede că te-ai întors la Roma sau Paris, a oferit Charley o variantă. S-au făcut speculaţii în privinţa ta pe la cluburi, după ce le-ai spus cunoştinţelor că ai nişte treburi de rezolvat la Paris. Sau poate Dickens e preocupat, se gândeşte doar la copiii lui. Katey, cum ştii, e deprimată aproape tot timpul. Mamie a căzut în dizgraţia societăţii londoneze. Iar fiul lui cel mic a fost o mare dezamăgire. Dickens i-a spus de curând lui Katey că s-a decis ca Plorn să fie trimis în Australia ca să se facă fermier.

– Ce legătura naibii este între asta şi invitaţia mea la Crăciun? am strigat.

Charley a scuturat doar din cap. Era evident că fusesem lăsat intenţionat pe dinafara listei de invitaţi la Crăciunul lui Dickens din anul acela.

– Aşteaptă aici, i-am spus fratelui meu, care trebuia să prindă primul tren înapoi spre Londra.

M-am dus în salonul mamei, am găsit hârtiile ei cu adresa de la Tunbridge Wells în antet şi-am început o misivă rapidă:

Dragul meu Charles,

Nu colind lumea asemenea Căpitanului Cook şi nici nu sunt în vizită la Roma sau Paris. Cum probabil ştii deja, sunt în vizită la mama mea, aproape de Tunbridge Wells, şi aş fi disponibil pentru...

M-am oprit, am mototolit foaia de hârtie, am aruncat-o în foc şi am găsit o altă foaie goală în pupitrul mamei.

Dragul meu Charles,

Îţi răspund cu propriile-mi urări de Crăciun – în lipsa mea la

această Sărbătoare, te rog să le faci doamnelor o plecăciune din partea mea, iar copiilor să le dai dulciuri – şi regret că nu voi putea să ne întâlnim până după Anul Nou. În loc să cutreier lumea asemenea Căpitanului Cook sau să fac turul Scoţiei şi Irlandei ca un jongler itinerant, sunt – cum probabil ştii – implicat într-o investigaţie cu privire la o Persoană sau mai multe Persoane Dispărute ce-ar putea avea consecinţe dintre cele mai profunde. Abia aştept să te surprind cu iminentele rezultate ale acestei investigaţii.

Toată dragostea mea şi urările de Crăciun Georginei, lui Mamie, Katey, Plorn, Familiei şi invitaţilor tăi de Sărbători.

Al tău detectiv preaumil,
Wm. Wilkie Collins

Am sigilat şi adresat plicul şi – dându-i-l lui Charley, care îşi trăgea pe el mantaua de drum – am spus cu maximă seriozitate:

– Acesta trebuie predat numai şi numai în mâinile lui Charles Dickens.

Crăciunul şi ziua mea de naştere au fost ocazii dintre cele mai fericite pentru mine în prezenţa mamei – şi-n căldura agreabilă a casei de la Tunbridge Wells, cu mirosurile ei constante de mâncare şi nepretenţioasa companie feminină – dar din cauza faptului că ambele sărbători au căzut într-o zi de marţi, n-am văzut-o pe Caroline până-n joia din fiecare din acele săptămâni. (M-am întors la Londra cu toate bagajele, hârtiile şi materialele de documentare joi, 10 ianuarie, dar cum aceea era noaptea dedicată lui King Lazaree şi pipei mele, nu am revenit acasă în Dorset Square decât în după-amiaza de vineri, 11 ianuarie.)

Caroline n-a fost bucuroasă de situaţie şi a găsit nenumărate feluri mărunte de a-mi arăta nemulţumirea sa, dar cât stătusem la Tunbridge Wells învăţasem să pun mai puţin preţ pe plăcerile şi neplăcerile doamnei G.

În săptămânile ce-au urmat la acel început de 1867, mi-am petrecut din ce în ce mai mult timp la club, folosind minunata bibliotecă de la Athenaeum ca principal centru de documentare, luând masa acolo, dormind deseori tot acolo şi-n general petrecând din ce în ce mai puţin timp la Melcombe Place, unde Caroline şi Carrie încă aveau reşedinţa principală. (Martha R. a rămas la Yarmouth în acea perioadă.)

Cum treburile mele mă aduceau deseori la birourile de la *All*

the Year Round (unde, într-adevăr, încă aveam un birou al meu, deşi îl împărţeam din când în când cu alţi membri ai redacţiei şi colaboratori obişnuiţi), am auzit multe de la Wills şi de la alţii despre noul turneul al lui Dickens. Plicuri groase cu şpalturi şi alte materiale ce ţineau de revistă erau expediate constant cu poşta, urmărindu-l pe Dickens de la Leicester la Manchester, la Glasgow, la Leeds, la Dublin, la Preston. În mod surprinzător, Dickens reuşea să se întoarcă la Londra cel puţin o dată pe săptămână pentru a ţine o lectură la St James's Hall în Piccadilly şi să vină la redacţie pentru a-şi preda propriile manuscrise, ca să vadă cum mergeau cărţile şi să lucreze la redactarea scrierilor altora. Rareori se întorcea la Gad's Hill în cursul acelor vizite scurte, preferând să doarmă în odăile sale aflate deasupra redacţiei sau, deseori, la adresa lui privată din Slough (aproape de Ellen Ternan).

În acea perioadă, nu s-a întâmplat ca paşii mei să-i întâlnească pe-ai lui Dickens.

Diverse poveşti despre necazurile, greutăţile lui Dickens, ca şi despre uimitorul său curaj (sau noroc) ajungeau la redacţie şi-mi erau repetate de Wills sau Percy Fitzgerald, sau de alţii.

Se părea că Dickens încă îşi revenea de pe urma descoperirii – asta se întâmplase toamna, pe când eu mă aflam pentru scurt timp la Roma – faptului că servitorul său personal şi valet de douăzeci şi patru de ani, un om acru şi dispeptic (mi se părea), dar discret şi şters, pe nume John Thompson, fura cu regularitate de la stăpânul său. Opt monede de douăzeci de şilingi dispăruseră chiar din redacţia de pe Wellington Street North, iar când hoţul fusese găsit, banii reapăruseră imediat. Era însă prea târziu pentru Thompson, ai cărui ani de şterpelit de la angajatorul său fuseseră acum daţi în vileag. Dickens îl concediase, desigur, dar nu fusese în stare să-i dea omului o „recomandare negativă". L-a trimis pe Thompson să-şi caute altundeva de lucru cu o scrisoare vagă, dar nu evident negativă. După spusele lui Percy Fitzgerald, Dickens fusese aproape distrus de această trădare, deşi tot ce-i zisese Inimitabilul lui Percy referitor la sentimentele sale fusese: „A trebuit să fac plimbări mai lungi ca de obicei ca să-mi recapăt pacea sufletească."

Acea pace sufletească părea din ce în ce mai rară, dacă era să dau crezare ultimelor rapoarte ale lui Dolby către Wills. Dickens suferea mai mult ca oricând de „epuizare nervoasă",

provocată, fără îndoială, de călătoria cu trenul – pe măsură ce lunile treceau, reacţia sa la accidentul de la Staplehurst părea să se agraveze, şi nu să se amelioreze – şi la începutul turneului, în doar a doua noapte pe care o petrecea la Liverpool, pe Dickens îl lăsaseră puterile atât de tare la capătul primei părţi a reprezentaţiei sale, încât trebuise ajutat să ajungă la o sofa, unde a zăcut întins până când a venit timpul să-şi pună o *boutonniere* nouă şi să iasă pentru partea finală a energicei sale lecturi.

În timpul lecturii din Wolverhampton (în primele rapoarte se spunea că întâmplarea se petrecuse în centrul oraşului Birmingham, nu în micul lui cartier, astfel încât eu îmi imaginasem bătrânul teatru de acolo aşa cum îl văzusem în noaptea când iluzia lui Drood mă ameninţase), un cablu care susţinea unul dintre reflectoare deasupra capului lui Dickens începuse să se înroşească. Becul greu al acelui reflector se profila deasupra boxelor şi era suspendat de un singur cablu gros de cupru, însă un specialist în iluminare, care se alăturase de curând echipei din turneu, aşezase din greşeală o duză de gaz neprotejată chiar sub cablul de susţinere.

Dolby văzuse cablul întâi înroşindu-se şi apoi albindu-se şi, mişcându-se de pe un picior pe celălalt, cuprins de emoţie, îi şoptise lui Dickens, care citea pe scenă: „Cât mai durează?”, gesticulând în acelaşi timp spre cablul încălzit. Charles trebuie să fi intuit pericolul: când cablul ar fi ars complet, reflectorul cel greu s-ar fi prăbuşit pe scenă, dar nu înainte de-a fi pătruns prin boxele din pânză maro şi paravanele ridicate în jurul Inimitabilului. Rezultatul ar fi fost un incendiu de proporţii. Numai paravanele inflamabile ajungeau până aproape de draperiile antice de pânză de deasupra. Odată ce cablul supraîncălzit se rupea, nu încăpea îndoială că scena – şi aproape sigur teatrul întreg – avea să fie mistuită de flăcări în câteva minute, dacă nu secunde.

Dickens, continuând să citească fără a rata un cuvânt sau un gest, i-a arătat calm lui Dolby două degete la spate.

Regizorul secund, înnebunit de frică, nu ştia ce însemna asta. Îi spunea oare şefu’ că va termina în două minute sau că firul se va rupe în două secunde? Dolby şi Barton, responsabilul cu iluminatul, nu puteau face altceva decât să se agite în culise, aducând nisip şi găleţi cu apă şi pregătindu-se pentru ce era mai rău.

Dickens, aparent, văzuse cablul încălzindu-se în toiul lecturii şi calculase la rece cât îi va lua cuprului să ardă complet. Pe baza acelor calcule mintale rapide, Inimitabilul improvizase, aducând modificări lecturii sale – editând şi combinând din mers –, astfel încât a ajuns la capăt cu doar două secunde înainte ca sârma să se fi topit şi rupt. (Dickens îşi făcuse socoteala, atunci când Dolby îl atenţionase, că mai avea două minute până când reflectorul avea să se prăbuşească.) Cortina s-a tras, Barton a dat fuga şi a stins flacăra aprinsă unde nu trebuia, iar Dolby – conform mărturiei sale de mai târziu către Wills – a fost cât pe ce să leşine, când Dickens l-a mângâiat pe spinarea lată, şoptind: „N-a fost nicio clipă un pericol real", după care s-a dus calm să răspundă chemării la rampă.

Toate aceste emoţionante rapoarte din turneul lui Dickens nu mă interesau foarte tare. Niciunul nu îl menţiona pe Drood, iar eu aveam propria-mi operă literară de scris (mai importantă, după umila-mi părere, decât cititul unei opere vechi în faţa unui public compus din ţopârlani în provincii).

Cum am spus deja, m-am apucat să citesc şi să-mi fac munca de documentare la clubul meu, Athenaeum. Cei de acolo s-au arătat cât se poate de îndatoritori: mi-au mutat fotoliul preferat într-un loc lângă fereastră, unde lumina slabă a iernii şi primăverii era mai puternică, mi-au pus la dispoziţie o mescioară cu obiecte de scris şi mi-au acordat serviciul câtorva slujitori care să caute volumele de care aveam nevoie în scumpele biblioteci ale clubului. Totodată, mi-am însuşit hârtia lor de scris pentru însemnări pe care le ţineam într-o serie de plicuri albe mari.

Prima mea grijă a fost să strâng informaţii şi-n privinţa asta anii petrecuţi ca jurnalist mi-au prins bine (la fel cum această profesiune i-a prins bine lui Dickens, deşi trebuie să vă reamintesc, Dragi Cititori, că eu fusesem un adevărat *jurnalist,* pe când Dickens scrisese în principal doar în calitate de reporter de curte).

Săptămâni la rând am copiat însemnări pertinente despre India, despre diverse culte hinduse şi despre nestemate din *Enciclopedia britanică,* ediţia a opta, Copyright 1855. Am găsit totodată o carte nouă scrisă de un anume C.W. King, *Istoria naturală a pietrelor preţioase,* publicată în 1865, foarte utilă. Pentru informaţiile specifice referitoare la India, cu care mă gândeam să deschid *Ochiul şarpelui* (sau poate *Ochi de şarpe),* am consultat proaspăt apăruta *Istorie a Indiei din cele mai vechi*

timpuri, de J. Talboys Wheeler, şi ambele volume din 1832 ale lucrării lui Theodore Hook, *Viaţa generalului Sir David Baird.* Harnicii servitori de la club au căutat totodată şi mi-au adus articole relevante din numerele recente ale revistei *Notes and Queries.*

Şi astfel a început să prindă contur prima ciornă a *magnum opus*-ului meu.

Ştiam deja de o bucată de timp că intriga se va învârti în jurul misterioasei dispariţii, în Anglia, a unui frumos, dar blestemat diamant adus din India – un diamant sacru pentru un cult hindus banditesc – şi că misterul se va dezvălui într-o serie de relatări prezentate din diferite puncte de vedere (cam aşa cum făcuse Dickens în *Casa umbrelor,* dar, mai adecvat, cum făcusem eu cu un mai mare efect în *Femeia în alb).* Din pricina preocupării mele – „nebuniei” ar fi un cuvânt mai bun – de atunci pentru chestiunea legată de Drood, povestea avea să se bazeze pe teme precum misticismul oriental, mesmerism, puterea sugestiei hipnotice şi dependenţei de opiu. Rezolvarea cazului de furt (cum ştiam încă de când începusem să-mi imaginez povestea) avea să fie atât de şocantă, atât de neaşteptată, atât de deşteaptă şi atât de nemaiîntâlnită în tânărul domeniu al ficţiunii detectivistice, încât să surprindă întregul public cititor din Anglia şi America, inclusiv pe unii aşa-zişi practicanţi ai foiletonului de senzaţie precum Charles Dickens însuşi.

Cum se întâmplă în cazul tuturor scriitorilor de nivelul lui Dickens şi al meu, niciodată nu puteam să mă ocup de un singur proiect scriitoricesc. (Dickens, în vreme ce se pregătea pentru lecturile sale şi apoi călătorea în turneu, îşi scrisese obişnuita nuvelă de Crăciun, edita *All the Year Round,* încheia elaborate prefeţe pentru ediţia specială a operelor sale şi îi veneau idei pentru romane chiar în timp ce scria povestiri precum strania „Explicaţiile lui George Silverman”, inspirată, mi-a spus el mai târziu, de faptul că Dolby şi el însuşi dăduseră peste ruinele Turnurilor Hoghton între Preston şi Blackburn. Acea casă parohială căzută în paragină s-a întâmplat să cristalizeze toate fragmentele disparate şi plutind în derivă ale ideilor cu care Dickens cocheta de ceva timp, dar în loc să dea naştere unui roman – de care el avea nevoie ca să ofere ceva spre serializare în *All the Year Round* – dusese la povestea aceea ciudată despre o copilărie irosită, foarte asemănătoare cu a lui Dickens însuşi. [Sau cel puţin cu ceea ce *considera* el ca fiind copilăria sa

caracterizată de nevoi şi nepăsare.]

Aşa, cu multiplele şi deseori suprapusele mele eforturi literare şi dramaturgice, s-a scurs primăvara aceea a lui 1867. Rescrierea mea a *Adâncului îngheţat* fusese un eşec toamna trecută la Olympic Theatre, asta în ciuda faptului că versiunea mea revăzută a fost, cred, mult îmbunătăţită, după ce rescrisesem personajul şi pasiunile lui Richard Wardour, cel pe care Dickens îl… am fost pe cale să scriu „jucase”, dar „ocupase” ar putea fi un termen mai potrivit… făcându-l pe individ deopotrivă mai matur şi credibil, eliberându-l de patosul şi gesturile exagerat sentimentale ale lui Dickens. Speranţele mele pentru o izbândă teatrală rămâneau totuşi mari şi-n primăvara aceea – când sănătatea şi munca de cercetare mi-o permiteau – am făcut drumul la Paris în repetate rânduri pentru a mă consulta cu François-Joseph Regnier (pe care îl cunoscusem prin Dickens în urmă cu mai bine de un deceniu) de la Comedie-Française, care îşi dorea mult să adapteze pentru scena de acolo *Femeia în alb.* (La Berlin făcea deja furori.)

Ţelul meu era să le vând lui Regnier şi pasionaţilor de teatru francezi (şi de-acolo celor englezi) o adaptare a romanului *Armadale,* care eram sigur că ar fi fost primită cu căldură şi entuziasm, în ciuda aspectelor pe care Dickens le considerase controversate.

Caroline, care adora Parisul mai presus de mijloacele-i limitate de-a exprima un asemenea sentiment, aproape că m-a implorat să vină cu mine, însă eu am fost ferm: era vorba de o călătorie de afaceri şi nu ar fi fost deloc timp pentru cumpărături, explorări sau alte angajamente sociale în afara cadrului strict al chestiunilor dramaturgice.

În luna aceea i-am scris mamei de la hotelul meu din Paris: „Azi-dimineaţă, la micul dejun, am mâncat ouă şi unt negru, şi picioare de porc à la Sainte Menehould! Digestie perfectă. St Menehould a trăit până la o vârstă extrem de înaintată mâncând doar picioare de porc.”

Regnier şi cu mine am urmărit o operă nouă la care sala a fost plină-ochi; intensitatea a fost uimitoare, iar experienţa, electrizantă. Tot electrizante au fost şi acele „floricele speciale” – cum obişnuia Dickens să le spună tinerelor şi atractivelor actriţe şi demimondene atât de disponibile într-o cultură în care viaţa de noapte era la fel de bogată şi variată ca felurile de mâncare – şi beneficiind puţin de îndrumarea lui Regnier şi a prietenilor săi, mi

se face ruşine să spun că nu a trebuit să petrec o seară sau o noapte singur (ori fie şi cu aceeaşi „floricică”) tot timpul cât am stat la Paris. Înainte de-a mă întoarce la Londra, mi-am amintit să iau o ilustrată pictată manual cu oraşul pentru Martha – îi plăceau flecuşteţele astea – şi un minunat capot de şifon pentru Carrie. Am mai cumpărat şi nişte mirodenii şi sosuri pentru bucătăria Carolinei.

În a doua noapte înapoi la Melcombe Place, după întoarcerea mea de la Paris, probabil am luat prea mult (sau prea puţin) laudanum, deoarece mi-a fost greu să adorm. M-am simţit tentat să merg în birou ca să lucrez, însă inevitabila confruntare cu Celălalt Wilkie (chiar dacă nu dăduse recent semne de violenţă încercând să-mi ia hârtiile sau penele) m-a făcut să mă răzgândesc. În schimb, stăteam la geamul dormitorului meu (Caroline găsise motive să doarmă în camera ei), când am văzut o umbră familiară aproape de felinarul de la capătul străzii dinspre piaţă.

Mi-am tras imediat o haină lungă de lână peste cămaşa de noapte – era o noapte friguroasă – şi m-am dus degrabă la colţ.

Băiatul s-a desprins dintre umbre şi a venit către mine în întuneric fără ca eu să schiţez măcar un semn de chemare.

– Gooseberry? am spus.

Mă bucuram că speculaţiile mele cu privire la vicleşugurile inspectorului Field se dovediseră corecte.

– Nu, domnule, a spus băiatul.

Când a ajuns la lumină, mi-am recunoscut greşeala. Flăcăul acela era mai scund, mai tânăr, ceva mai zdrenţăros şi ochii lui – deşi prea mici şi prea apropiaţi unul de altul pe faţa-i îngustă ca să arate bine, chiar şi pentru cineva sărac – nu erau asemenea ochilor bulbucaţi şi neastâmpăraţi care îi dăduseră lui Gooseberry porecla.

– Eşti din partea inspectorului? am întrebat pripit.

– Da, domnule.

Am suspinat şi mi-am frecat obrajii deasupra bărbii.

– Îţi poţi aminti un mesaj destul cât să-l poţi transmite pe cale orală, băiete?

– Da, domnule.

– Prea bine. Spune-i inspectorului că domnul Collins doreşte să se vadă cu el mâine la prânz – ba nu, mai bine la două după-amiaza – la podul Waterloo. Îţi poţi aminti asta? Ora două după-masa, podul Waterloo.

– Da, domnule.

– Du mesajul în noaptea asta. Du-te acum.

Când băiatul a luat-o la sănătoasa, cu talpa dezlipită a unui bocanc ce nu-i venea bine lipăind pe caldarâm, mi-am dat seama că nu mă gândisem – nu-mi dorisem – să-l întreb cum îl chema.

Inspectorul s-a apropiat cu pas sprinten de mijlocul podului Waterloo la ora două după-amiaza fix. Era o zi aspră, friguroasă şi vântoasă, şi niciunul dintre noi nu voia să poarte acea discuţie sub cerul liber.

– N-am avut timp să prânzesc, a hârâit inspectorul Field. Ştiu un han în apropiere care serveşte toată după-amiaza un rosbif excelent. Vreţi să veniţi cu mine, domnule Collins?

– Excelentă idee, inspectore, am spus.

Luasem o gustare la club în urmă cu două ore, dar încă-mi era destul de foame.

Stând în faţa inspectorului la masa din separeu, uitându-mă atent la el în lumina palidă în timp ce el sorbea cu sete din prima cană de bere, mi s-a părut că arăta mai bătrân şi mai aspru decât mi-aminteam de la ultima noastră vizită. Ochii lui păreau obosiţi. Hainele-i erau niţel în neorânduială. Pe obraji i se vedeau mai multe ramificaţii mici, circulare, de vine sparte şi de-a lungul favoriţilor ciufuliţi creşteau ţepi cărunţi de păr potriviţi mai mult unui om cu un statut şi-o stare socială mai precare decât cele ale unui fost şef al Biroului Detectivistic de la Scotland Yard.

– Ai vreo veste? am întrebat după ce ne-a venit mâncarea şi după un interval de intensă atenţie acordată fripturii noastre de vită, sosului şi legumelor.

– Veste? a spus inspectorul, muşcând din pâine şi sorbind din vinul pe care îl comandaserăm după bere. Ce veşti aşteptaţi, domnule Collins?

– Păi, despre băiatul pe nume Gooseberry, desigur. A luat legătura cu dumneata?

Inspectorul Field s-a uitat doar la mine şi ochii lui cenuşii erau reci în ţesătura lor de riduri. Într-un final, a rostit încet:

– Nu vom mai auzi niciodată nimic despre sau de la tânărul nostru prieten Gooseberry. Trupul lui jupuit se află-n Tamisa sau… mai rău.

M-am oprit din mâncat.

– Pari foarte sigur de asta, inspectore.

– Sunt, domnule Collins.

Am suspinat – pentru o clipă nu credeam în fantezia cu uciderea tânărului domnişor Guy Septimus Cecil – şi m-am dedicat rosbifului şi legumelor.

Inspectorul Field a părut să-mi simtă neîncrederea mută. Punând jos furculiţa şi mai sorbind o dată din vin, a spus într-o şoaptă aspră:

– Domnule Collins, vă amintiţi legătura despre care v-am spus cu privire la relaţia dintre prietenul nostru egiptean subteran Drood şi răposatul lord Lucan?

– Desigur, inspectore. Ai spus că lordul Lucan era tatăl englez absent al băiatului mahomedan care mai târziu a devenit Drood al nostru.

Inspectorul Field şi-a ridicat la buze un deget gras.

– Nu aşa tare, domnule Collins. „Prietenul nostru subteran”, cum îi spun eu cu atâta afecţiune, are urechi pretutindeni. Vă amintiţi cum a fost ucis Forsyte… adică lordul Lucan?

Recunosc că m-am cutremurat.

– Cum aş fi putut uita? Cu pieptul sfârtecat. Inima lipsind…

Inspectorul a încuviinţat şi mi-a făcut iarăşi semn să nu vorbesc tare.

– În zilele acelea, domnule Collins – 1846 – chiar şi noul şef al detectivilor putea accepta, şi de regulă o făcea, poziţii de „agent confidenţial” pentru oamenii importanţi. Acesta era cazul meu la sfârşitul anului 1845 şi-n mare parte din 1846. Am petrecut mult timp la moşia Wiseton din Hertforshire a lordului Lucan.

M-am străduit să înţeleg.

– Ai fost chemat de familia lordului Lucan ca să rezolvi cazul de crimă. Însă dumneata te ocupai deja de caz în calitatea dumitale de şef al…

Inspectorul Field, fără să mă piardă din vedere, a aprobat din cap.

– Văd că înţelegeţi acum cronologia, domnule Collins. Lordul Lucan – John Frederick Forsyte, tatăl bastardului care a devenit şamanul ocultist Drood – mă angajase cu nouă luni înaintea uciderii sale. Avea nevoie de securitate. Folosind agenţi particulari angajaţi de mine la vremea aceea, am încercat să i-o ofer. Cum moşia Wiseton avea deja, aşa cum se cuvine, ziduri, garduri, câini, uşi, încuietori, slujitori şi paznici cu experienţă ai terenului de vânătoare, care ştiau cum operau braconierii şi delincvenţii, mi s-a părut că măsurile de securitate erau suficiente.

– Dar nu era aşa, am spus.

– Evident, a mormăit inspectorul Field. Trei dintre cei mai buni oameni ai mei se aflau în Wiseton Hall la vremea acelei… atrocităţi. Eu însumi fusesem acolo până la ora nouă în seara respectivă, momentul în care îndatoririle mele au cerut să mă întorc la Londra.

– Incredibil, am spus.

Habar nu aveam unde voia să ajungă bătrânul inspector.

– Când lordul a fost ucis, nu am anunţat public faptul că prestam un serviciu privat, confidenţial, pentru lordul Lucan, a şoptit inspectorul Field, însă investigaţiile sunt un domeniu profesional restrâns şi vorba a ajuns atât la superiorii mei, cât şi la detectivii care operau sub comanda mea. A fost o perioadă neplăcută pentru mine… într-un moment care ar fi trebuit să fie punctul de vârf al carierei mele profesionale.

– Înţeleg, am spus, deşi, sincer să fiu, nu înţelegeam nimic, vedeam doar un om care îşi recunoştea propria incompetenţă.

– Nu tocmai, a şoptit inspectorul. Trecuse o lună încheiată de la asasinarea lordului Lucan, ancheta oficială era încă în desfăşurare, desigur – Maiestatea Sa în persoană îşi exprimase interesul pentru rezultat – când am primit un colet mic la biroul meu de la sediul Poliţiei Metropolitane de pe lângă Biroul Detectivistic de la Scotland Yard.

Am încuviinţat şi am tăiat o bucată mare de friptură. Era puţin aţoasă, dar altfel destul de bună.

– În colet se afla inima lordului Lucan, a scrâşnit inspectorul Field. Tratată în vreun fel – cu ajutorul unei arte egiptene pierdute – ca să nu putrezească, dar categoric era o inimă de om şi, conform mai multor medici legişti pe care i-am consultat, categoric îi aparţinea lui John Frederick Forsyte, lord Lucan.

Am pus cuţitul şi furculiţa jos şi am făcut ochii mari. Până la urmă am reuşit să înghit bucata de carne care îşi pierduse deodată gustul.

Bătrânul inspector s-a aplecat mai aproape peste masă. Respiraţia lui mirosea puternic a bere şi a carne de vită.

– Nu v-am spus, domnule Collins, ce a venit împreună cu cămaşa însângerată a lui Gooseberry şi biletul de la Drood. Am vrut să vă menajez sensibilităţile.

– Ochii lui?… am şoptit.

Inspectorul Field a încuviinţat mut şi s-a lăsat pe spate în separeu.

Revelaţia aceea a pus cruce deopotrivă apetitului şi discuţiei, cel puţin pentru mine. Inspectorul Field a mai comandat cafea şi desert. Eu mi-am băut restul de vin şi am aşteptat, pierdut în gânduri.

A fost o uşurare când am ieşit în vântul rece de afară. Aerul proaspăt mi-a prins bine. Nu eram sigur dacă crezusem povestea de groază a inspectorului Field. Nici cea despre inima hoinară a lordului Lucan şi nici despre ochii la pachet ai lui Gooseberry – un scriitor de istorisiri de senzaţie recunoaşte o altă istorisire de senzaţie atunci când o aude. Dar subiectul mă tulburase şi-mi adusese o durere în spatele ochilor, cauzată de guta reumatică.

Nu ne-am despărţit imediat după ieşirea din han, ci am mers împreună înapoi spre podul Waterloo.

– Domnule Collins, a spus inspectorul după ce şi-a suflat nasul într-o batistă, bănuiala mea este că aţi vrut să ne întâlnim dintr-un alt motiv decât acela de-a vă interesa de soarta nefericitului meu tânăr asociat. Despre ce este vorba, domnule?

Mi-am dres glasul.

– Inspectore, ştii că am început să lucrez la un nou roman care necesită o muncă de cercetare din cel mai neobişnuit fel…

– Desigur, m-a întrerupt poliţistul particular. Acesta este motivul pentru care-l plătesc pe unul dintre cei mai iscusiţi agenţi ai mei – stimatul detectiv Hatchery – ca să-şi petreacă fiecare noapte de joi într-o criptă, aşteptând întoarcerea dumneavoastră la un moment dat, a doua zi dimineaţă. M-aţi asigurat că vizitele pe care le faceţi la spelunca de opiomani a lui King Lazaree au ca scop uşurarea durerii, nu munca de cercetare. Şi trebuie să vă spun, domnule Collins, că banii pe care îi dau detectivului Hatchery pe o muncă făcută cu ora, fără a mai menţiona faptul că omul lipseşte o noapte şi o zi întreagă din serviciul meu (întrucât şi detectivii au nevoie de somn, domnule), n-au fost… să spunem, răscumpăraţi… dacă mă gândesc la promisiunea dumneavoastră de a-mi raporta unde se află şi ce face domnul Charles Dickens.

M-am oprit şi am strâns bastonul cu ambele mâini.

– Inspectore Field, fără-ndoială nu se poate să sugerezi că este vina mea că Dickens e plecat din nou într-un turneu de lectură în provincii şi că, astfel, se află în afara razei mele de activitate investigativă!

– Nu sugerez nimic, a spus inspectorul. Însă adevărul e că

apreciatul scriitor revine la Londra pentru cel puţin o zi şi o noapte pe săptămână.

– Ca să citească la Saint James's Hall! am zis puţin înflăcărat. Şi uneori să lucreze puţin la biroul său de pe Wellington Street North!

– Şi ca să-şi viziteze ibovnica în Slough, a rostit inspectorul Field pe un ton sec, deşi agenţii mei îmi spun că se interesează de o altă casă pentru domnişoara Ternan – şi probabil pentru mama dumneaei – în suburbia Peckham.

– Asta nu are nicio legătură cu mine, am spus cu răceală. Eu nu sunt nici vreun bârfitor şi nici nu ţin socoteala treburilor colegului meu.

Am regretat alegerea ultimelor cuvinte rostite imediat ce acestea mi-au ieşit pe gură. Trecătorii începeau să se holbeze la noi, aşa că am pornit din nou la pas şi inspectorul Field a venit iute după mine.

– Aranjamentul nostru cerea ca dumneavoastră să vă întâlniţi cu Dickens cât de des posibil, domnule Collins, şi astfel să strângeţi – şi să-mi transmiteţi – toate informaţiile, de orice fel, cu privire la ucigaşul care îşi spune Drood.

– Şi asta am făcut, inspectore.

– Şi asta aţi făcut, domnule Collins... *într-o foarte mică măsură.* Nici măcar Crăciunul nu l-aţi petrecut cu domnul Dickens, deşi dumnealui s-a aflat acasă la Gad's Hill cea mai mare parte din acele două săptămâni şi a revenit în oraş în repetate rânduri.

– Nu am fost invitat, am spus.

Am vrut să vorbesc pe un ton rece, dar a ieşit unul aproape plângăcios.

– Şi n-aţi avut ce face, a zis inspectorul Field pe-un ton de compasiune care m-a făcut să-mi vină să-mi rup bastonul în capul lui chel şi bătrân. În acelaşi timp, nu v-aţi folosit de ocazii evidente de a fi alături de domnul Dickens fie în turneu, fie în timpul sejururilor sale la Londra. Poate v-ar interesa să ştiţi, domnule, că Dickens continuă să scape de agenţii mei cel puţin o dată la două săptămâni şi să dispară în subsoluri de mahala şi cripte ale unor biserici vechi, de unde nu mai apare decât a doua zi, când ia trenul spre Gad's Hill.

– Ai nevoie de agenţi mai buni, inspectore, am spus.

Bătrânul a râs înfundat şi şi-a suflat iarăşi nasul uriaş.

– Poate, a spus. Poate. Dar între timp, nu vreau să vă

dojenesc, domnule Collins, şi nici să mă plâng de un… dezechilibru… vizavi de îndeplinirea obligaţiilor noastre contractuale, ci doar să vă reamintesc că interesele noastre comune vizează să dăm de urma acestui monstru de Drood, înainte ca alţi nevinovaţi să moară de mâna creaturii.

Ajunseserăm la pod. M-am oprit la balustradă şi m-am uitat la şirul de cheiuri, cocioabe, macarale şi bărci cu catarg mic ce se întindeau în ambele direcţii. Rafalele de ploaie biciuiau suprafaţa Tamisei, formând vălurele de spumă albă.

Inspectorul şi-a ridicat la ceafă gulerul de pluş al sacoului său demodat.

– Acum, vă rog să-mi spuneţi motivul acestei întâlniri, domnule Collins, şi eu voi face tot ce-mi stă în puteri pentru a veni în întâmpinarea nevoilor dumneavoastră de… ăă… asistenţă în documentare.

– Recunosc că nu urmăream doar să mă documentez, am spus, ci şi să-ţi fac o sugestie care ar putea fi de un inestimabil ajutor eforturilor dumitale de a-l găsi pe acest Drood.

– Serios? a făcut inspectorul Field, sprâncenele lui stufoase ridicându-se sub borul jobenului. Vă rog să continuaţi, domnule Collins.

– În romanul pe care aproape am terminat să-l schiţez, am zis, este un pasaj în care va fi nevoie de un detectiv – de-o mare inteligenţă şi îndelungată experienţă, aş adăuga – care să cunoască toate tehnicile necesare pentru depistarea unei persoane dispărute.

– Da? Acestea sunt procedee comune atât în fosta, cât şi în actuala mea activitate de muncă poliţienească, domnule Collins, şi mi-ar face plăcere să vă ofer informaţii profesionale.

– Nu-mi doresc însă ca din acest ajutor să câştig doar eu, am spus, uitându-mă mai degrabă la valurile gri ale Tamisei decât la inspectorul cărunt. Mi-am dat seama că un londonez care a dispărut ar putea fi veriga lipsă de care aveţi nevoie pentru a întregi lanţul de relaţii şi împrejurări care duce la Dickens şi la contactele lui Drood de la accidentul de la Staplehurst încoace… dacă astfel de contacte există cu adevărat.

– Serios? Şi cine ar putea fi această persoană dispărută, domnule Collins?

– Edmond Dickenson.

Bătrânul şi-a frecat obrajii, s-a tras de favoriţi şi, inevitabil, şi-a lipit arătătorul durduliu de ureche, ca şi când ar fi aşteptat

informaţii suplimentare de acolo. Într-un final, a spus:

– Acesta trebuie să fie tânărul pe care domnul Dickens l-a ajutat să fie salvat la Staplehurst. Şi acelaşi tânăr despre care dumneavoastră spuneaţi că l-aţi văzut umblând în somn la Gad's Hill Place acum un an, de Crăciun.

– Chiar el, am spus.

– Şi cum a dispărut?

– Tocmai asta aş vrea să ştiu şi eu, am zis. Şi exact asta s-ar putea să ai dumneata nevoie să ştii ca să găseşti legătura cu Drood.

I-am dat dosarul cu însemnări pe care le făcusem în urma discuţiei cu avocatul Matthew B. Roffe de la Gray's Inn Square, adresa ultimului domiciliu cunoscut al lui Dickenson din Londra şi data aproximativă când tânărul i-a cerut domnului Roffe să transfere însărcinările de tutore-executor, pentru ultimele câteva luni cât mai era nevoie de o asemenea persoană, către nimeni altul decât Charles Dickens.

– Fascinant, a spus în cele din urmă inspectorul Field. Le pot păstra, domnule?

– Desigur. Sunt cópii.

– Acestea ar putea fi într-adevăr de-un anume ajutor cauzei noastre comune, domnule Collins, şi vă mulţumesc că l-aţi supus pe acest om – dispărut sau nu – atenţiei mele. Dar de ce credeţi *dumneavoastră* că domnul Dickenson ar fi important în această investigaţie?

Mi-am deschis palmele înmănuşate deasupra balustradei.

– Nu este evident, chiar şi unui non-detectiv ca mine? Tânărul Dickenson a fost, poate, singura persoană în viaţă care *ştim* – chiar prin mărturia lui Dickens – că s-a aflat în apropierea lui Drood la locul accidentului de la Staplehurst. Într-adevăr, Drood a fost, conform lui Dickens, cel care l-a dus pe prietenul meu la acest tânăr, care era blocat în epavă şi care ar fi murit dacă n-ar fi intervenit Dickens – *şi Drood!* Mai este, aş sugera, şi inexplicabilul interes pe care prietenul meu l-a manifestat faţă de orfan în lunile de după accident.

Inspectorul Field şi-a frecat iarăşi obrajii.

– Despre domnul Dickens toată lumea ştie că este un altruist.

Am surâs auzindu-l.

– Sigur că da. Numai că interesul său faţă de Dickenson era vecin cu… să zic aşa… obsesia?

– Sau cu interesul personal? a întrebat Field.

Vântul venise dinspre vest şi noi ne ţineam amândoi pălăriile cu mâinile libere.

– Cum adică, domnule?

– Câţi bani se găseau, a întrebat bătrânul, la dispoziţia celui care era tutorele lui Edmond Dickenson până anul trecut, când tânărul a ajuns la vârsta majoratului? Investigaţiile dumneavoastră, domnule Collins, au mers până într-acolo încât să faceţi o vizită la banca tânărului Dickenson pentru o scurtă discuţie cu managerul?

– Sigur că nu! am spus din nou cu răceală în voce.

O atare idee contravenea flagrant comportamentului unui gentleman. La fel de bine îţi poţi vârî nasul în corespondenţa cuiva.

– Ei, asta va fi destul de uşor de aflat, a murmurat inspectorul Field, vârând hârtiile primite de la mine înăuntrul sacoului. Ce doreaţi să primiţi la schimb pentru acest posibil ajutor la căutarea noastră a lui Drood, domnule Collins?

– Nimic la schimb, am spus. Nu sunt negustor. După ce te interesezi de dispariţia acestui om care, în ciuda negaţiilor sale, chiar se poate să-l fi văzut pe Drood la Staplehurst – de fapt, faptul că-l văzuse pe Drood ar putea fi *motivul* dispariţiei sale, să ştii! – tot ce vreau să aflu sunt rezultatele investigaţiei dumitale… pentru a putea adăuga, înţelegi, veridicitate scrierii mele despre investigarea cazului unei persoane dispărute.

– Înţeleg perfect. Bătrânul inspector a făcut un pas în spate şi a întins mâna. Sunt încântat că lucrăm iarăşi de aceeaşi parte a baricadei, domnule Collins.

M-am uitat la mâna întinsă mai multe secunde lungi până când, într-un târziu, i-am strâns-o. A contat că amândoi purtam mănuşi.

21

Era luna mai şi ne aflam în cabana alpină a lui Dickens. Era un loc plăcut.

După o primăvară umedă, friguroasă şi greu de depăşit, finele lunii mai erupsese dintr-odată cu lumină solară, flori, boboci, peluze verzi, zile călduroase, seri lungi, mirosuri catifelate şi nopţi blânde perfecte pentru dormit. Guta reumatică mă lăsase în pace într-atât, încât foloseam cea mai mică doză de laudanum

pe care o luasem de doi ani încoace. Mă gândisem chiar şi la întreruperea drumurilor de joi noapte în lumea lui King Lazaree.

Era o zi frumoasă şi eu mă aflam la nivelul superior al cabanei, bucurându-mă de briză prin geamurile deschise şi spunându-i lui Charles Dickens povestea trunchiată a cărţii mele.

Am scris „spunând” intenţionat, deoarece, chiar dacă aveam în poală patruzeci de pagini conţinând schiţa şi sinopsisul, Dickens nu-mi putea citi scrisul de mână. Aceasta a fost dintotdeauna o problemă cu manuscrisele mele. Mi s-a spus că tipografii urlă din toţi bojocii şi ameninţă că-şi dau demisia când au de-a face cu manuscrisele romanelor mele – mai ales prima jumătate a cărţii, când recunosc că am tendinţa să mă grăbesc, să fac tăieturi şi înlocuiri până când cuvintele şi literele înghesuite devin o pată de cerneală şi o încâlceală de linii, săgeţi, semne de corectură şi tăieturi violente. Laudanumul, recunosc, nu sporeşte lizibilitatea.

Tot intenţionat am scris şi „povestea trunchiată a cărţii mele”, dat fiind că Dickens voia să audă schiţa generală a două treimi din roman, deşi eu nu hotărâsem încă detaliile finalului. Acea şedinţă mai lungă de lectură cu voce tare, deciseserăm, avea să aibă loc în iunie, când Dickens urma să ia hotărârea finală dacă *Ochiul şarpelui* (sau poate *Ochi de şarpe)* avea să apară în revista lui *All The Year Round.*

Astfel, în acea frumoasă zi de sfârşit de mai din 1867, am petrecut o oră citindu-i şi spunându-i povestea romanului meu lui Charles Dickens, care – spre cinstea lui – era perfect atent, neîntrerupându-mă nici măcar pentru a pune întrebări. În afara vocii mele, singurele sunete erau cele ale căruţelor care treceau din când în când pe drum, foşnetul blând al vântului printre frunzele şi ramurile copacilor care flancau cabana şi zumzetul ocazional al albinelor.

Când am terminat, am pus notiţele deoparte şi am băut lung apă din carafa răcorită pe care Dickens o ţinea în spaţiul său de scris.

După câteva secunde de tăcere, Dickens a sărit literalmente din scaun şi a strigat:

– Dragul meu Wilkie! Aceasta e-o poveste *minunată!* Sălbatică şi totuşi cuminte! Plină de personaje excelente şi purtând un mare mister! Iar surpriza ivită aproape de partea unde te-ai întrerupt… ei bine, a fost o surpriză *absolută* pentru mine, dragul meu Wilkie, şi e greu să surprinzi un scriitor bătrân ca mine!

– Într-adevăr, am murmurat timid.

Dintotdeauna mi-am dorit cu înflăcărare lauda lui Charles Dickens, iar acum plăcerea stârnită de cuvintele lui se răspândise prin mine ca strălucirea caldă pe care mi-o dădea medicaţia mea zilnică.

– Categoric vom vrea cartea aceasta pentru revistă! a continuat Dickens. Predicţia mea este că va umbri tot ce am publicat în foileton până acum, inclusiv splendida ta *Femeia în alb!*

– Să sperăm, am spus cu modestie. Dar nu ai prefera să auzi schiţa ultimului sfert din carte – când mă voi decide cum să rezolv lucrurile evident rămase în aer, cum ar fi repunerea în scenă a crimei – în loc de-a te angaja să o cumperi de-acum?

– Nicidecum! a spus Dickens. Oricât de mult aş aştepta să te aud spunându-mi adevăratul final într-o săptămână sau două, am auzit destul ca să ştiu ce poveste splendidă este. Iar elementul acela de surpriză! Ca însuşi naratorul să nu fie conştient de propria-i culpabilitate! Minunat, dragul meu Wilkie, absolut minunat. Cum spuneam, rareori am fost aşa luat prin surprindere de intriga abilă croită de alt scriitor!

– Îţi mulţumesc, Charles, am spus.

– Pot să-ţi pun câteva întrebări sau să-ţi fac câteva mici sugestii? a întrebat Dickens în timp ce se plimba de colo-colo prin faţa geamurilor deschise.

– Desigur! Desigur! am răspuns. Pe lângă editor la *All the Year Round,* tu mi-ai fost colaborator şi coleg de creat intrigi vreme de prea mulţi ani pentru ca eu să nu beneficiez de sagacitatea sfatului tău, Charles.

– Bine atunci, a spus el, în legătură cu acea crucială întorsătură de situaţie. Este oare posibil ca punându-l pe eroul nostru, Franklin Blake, să făptuiască furtul diamantului sub influenţa *deopotrivă* a laudanumului – oricât de insidios i-ar fi fost administrat – *şi* a controlului mesmeric din partea escrocilor hinduşi să fie o coincidenţă prea mare? Vreau să spun că hinduşii pe care i-a întâlnit pe peluză nu se poate să fi ştiut că al nostru domn… cum îl chema?

– Pe cine? am întrebat.

Îmi scosesem creionul şi mă grăbeam să iau notiţe pe spatele paginii mele de manuscris.

– Pe medicul care a murit cu memoria zdruncinată.

– Domnul Candy, am spus.

– Sigur că da! a făcut Dickens. Ei, singura mea cârcoteală e că hinduşii întâlniţi întâmplător pe moşie în noaptea aceea cu greu puteau să fi ştiut că domnul Candy a pus opiu în vinul lui Franklin Blake cumva în joacă. Nu-i aşa?

– Nu… am spus. Presupun că nu. Nu, nu puteau să ştie.

– Deci, în fapt, dubla revelaţie a administrării în secret de laudanum *şi* magnetism mesmeric din partea misticilor hinduşi pe peluză ar putea fi redundantă, nu?

– Redundantă?

– Adică, dragul meu Wilkie, ar fi suficientă una din cele două coincidenţe pentru ca Franklin Blake să-şi făptuiască furtişagul somnambulic, nu-i aşa?

– Cred că… da… aşa e, am spus, luând câteva notiţe.

– Şi nu crezi că ar însemna mult pentru imaginaţia cititorului faptul că sărmanul domn Franklin Blake fură diamantul din sertarul biroului iubitei sale într-o încercare de a-l *proteja,* dar fără să fie sub influenţa malefică a hinduşilor?

– Hmm, am făcut.

Asta reducea uriaşa mea surpriză la un soi de stranie coincidenţă. Dar putea să funcţioneze.

Înainte să pot comenta, Dickens a continuat:

– Iar ciudata servitoare schiloadă… îmi cer scuze, cum o chema?

– Rosanna Spearman.

– Da, adorabil nume pentru personajul acela ciudat şi deranjat – Rosanna Spearman. Tu spui, pe la început, că este un produs al – de fapt, că de acolo o angajase lady Verinder, cred – unui stabiliment de reeducare?

– Întocmai, am spus. Mai degrabă, mi-am imaginat că Rosanna venise de la o instituţie foarte asemănătoare cu al tău Urania Cottage.

– Aa, pe care l-am înfiinţat acum vreo douăzeci de ani cu ajutorul domnişoarei Burdett-Coutts, a spus Dickens, încă zâmbind şi plimbându-se fără ţintă. Aşa m-am gândit şi eu, dragul meu Wilkie. Dar te-am dus la Urania Cottage; îţi dai seama, doar, că toate femeile de acolo sunt Femei Decăzute, cărora li se oferă încă o şansă.

– La fel ca Rosanna Spearman, am spus.

– Întocmai. Dar e pur şi simplu inimaginabil ca lady Verinder sau oricine de statutul ei social să o angajeze pe Rosanna, dacă doamna ştia că ea fusese o… o femeie a străzii.

– Hmm, am făcut.

Ca Rosanna să fie o femeie a străzii reeducată fusese tocmai ţelul meu. Asta explica deopotrivă pasiunea ei pentru domnul Franklin Blake şi subtextul erotic al acelei pasiuni. Însă *era* dificil să contrazici faptul că o persoană aşa rafinată precum fictiva mea – şi la fel de osândită precum Rosanna Spearman – lady Verinder ar fi angajat o prostituată, oricât de reeducată ar fi fost ea. Am făcut o însemnare pe hârtie.

– O hoaţă, a rostit Dickens pe un ton sigur de sine atât de obişnuit pentru el. O poţi face pe sărmana Rosanna o fostă hoaţă – în felul ăsta, sergentul Cuff tot o va putea recunoaşte, dar ca pe cineva care a trecut prin închisoarea lui, şi nu ca pe o femeie de pe stradă.

– Hoţia e-un rău mult mai mic decât a fi o femeie a străzii? am întrebat.

– Este, Wilkie, chiar este. Dacă o faci femeie a străzii, indiferent cât ar fi de reeducată, şi casa lui lady Verinder este infestată. Fă-o însă o fostă hoaţă şi cititorul va vedea nobleţea spiritului lui lady Verinder în încercarea ei de a o ajuta, oferindu-i o slujbă cinstită.

– O idee, am spus. O idee palpabilă. Am să-mi notez să revizuiesc trecutul Rosannei.

– Şi apoi mai e problema cu reverendul Godfrey Ablewhite, a urmat Dickens.

– Nu mi-am dat seama că *era* o problemă cu reverendul Ablewhite, Charles. În timpul lecturii ai râs şi-ai spus cu entuziasm că-ţi place expunerea unui atare ipocrit.

– Şi chiar aşa este, Wilkie! Chiar aşa este! Şi le va plăcea şi cititorilor. Problema nu e cu personajul – pe care tu l-ai zugrăvit admirabil ca ipocrit, parvenit social şi viitor hoţ al averii unei lady – ci cu titlul lui.

– Reverend?

– Întocmai. Mă bucur că vezi şi tu problema, dragul meu Wilkie.

– Nu ştiu sigur dacă o văd, Charles. Fără-ndoială, acuzaţiile de ipocrizie şi minciună sunt cu atât mai grave dacă e vorba de un om al Bisericii care…

– Sigur că ai dreptate! a spus Dickens. Am cunoscut cu toţii astfel de făţarnice feţe bisericeşti – oameni care vor ca toţi să-i vadă cum *fac* bine, chiar în timp ce se străduiesc în taină, din toate puterile, să le *fie* lor bine – dar acuzaţia nu e cu nimic mai

eficientă dacă îmblânzim inculparea pentru un anume *domn* Godfrey Ablewhite.

Am dat să notez, dar apoi m-am oprit şi mi-am masat tâmplele.

– Pare aşa de… minimalizat, diluat, micşorat. Cum se face atunci că reverendul Godfrey este preşedintele atâtor organizaţii de binefacere feminine dacă nu e cleric? Şi cum ar afecta o atare schimbare minunata replică pe care am introdus-o deja în schiţă: „Profesia-i era de cleric, temperamentul îl recomanda de afemeiat, iar alegerea sa era de-a fi un bun samaritean.” Tu însuţi ai râs fără reţinere acum nici măcar o oră, când ţi-am citit asta.

– Aşa e, Wilkie. Dar la fel de bine ar suna dacă ai înlocui cleric cu… să spunem… „avocat”. Şi vom fi menajat sensibilităţile multor cititori ai noştri, poate mii, fără a afecta în vreun fel admirabila ta intrigă.

– Nu sunt sigur… am început.

– Notează-ţi, Wilkie. Şi promite-mi doar că te vei gândi la schimbarea aceasta în timpul scrierii. Este, desigur, genul de lucru pe care orice editor sârguincios de la orice revistă generală cum e a noastră n-ar neglija să-l discute cu autorul. De fapt, dacă *tu* ai edita manuscrisul altui autor, sunt sigur că ai fi ridicat aceeaşi problemă a retrogradării reverendului Godfrey Ablewhite la rangul de *domn* Godfrey Ablewhite.

– Nu sunt sigur… am început din nou.

– Şi-n cele din urmă, dragul meu Wilkie, mai este chestiunea titlului… a continuat Dickens.

– Aa! am făcut, cu oarecare nerăbdare de data acesta. Care-ţi place mai mult, Charles? *Ochiul şarpelui* sau *Ochi de şarpe?*

– Niciunul, sincer să fiu, a spus Dickens. M-am gândit o vreme la titluri, dragul meu prieten, şi mărturisesc că le găsesc pe amândouă niţel diabolice şi poate prea comerciale.

– Diabolice?

– Păi, ochiul *şarpelui.* Are unele conotaţii biblice, Wilkie.

– Dar are şi conotaţii păgâne *hinduse,* dragul meu Dickens. M-am documentat foarte mult în legătură cu diverse culte din India…

– Şi e vreunul dintre ele care venerează un şarpe?

– Din câte am descoperit până acum, nu, dar hinduşii venerează… *totul.* Au zei-maimuţe, zei-şobolani, zei-vaci…

– Şi fără-ndoială au şi zei-şerpi, de acord, a zis Dickens ca să

mă liniştească. Însă titlul duce totuşi cu gândul la Grădina Edenului şi la şarpele din ea... şi, prin urmare, la Diavol. Şi evidenta legătură cu diamantul Koh-i-noor face orice astfel de legătură absolut inacceptabilă.

Eram complet debusolat. Habar nu aveam despre ce vorbea Dickens. Însă în loc să mă bâlbâi, mi-am mai turnat cu grijă nişte apă, am sorbit-o şi-n cele din urmă am spus:

– Inacceptabilă în ce fel, dragul meu Dickens?

– Nestematul tău, diamantul, oricum îi vei spune, are legături atât de evidente cu diamantul Koh-i-noor...

– Da? am spus. Poate. Şi?

– Îţi aminteşti cu siguranţă, dragul meu Wilkie, sau sunt sigur că cercetările tale ţi-au împrospătat memoria, că originalul diamant Koh-i-noor provine din regiunea Indiei numită, cred, Munţii Luminii, şi că a persistat un zvon, chiar înainte ca diamantul să ajungă pe teritoriul nostru, conform căruia aceşti munţi insuflau ghinion oricărui obiect din zona respectivă.

– Da? am spus din nou. O atare asociaţie mintală adânc înrădăcinată va fi perfectă pentru *Ochiul şarpelui* sau, poate, *Ochi de şarpe.*

Dickens s-a oprit locului şi a clătinat încet din cap.

– Nu şi dacă cititorii tăi asociază acel ghinion cu familia regală, a rostit el cu duhul blândeţii.

– Aa! am făcut.

Intenţionasem ca silaba să sune puţin meditativ, dar a sunat, chiar şi pentru mine, ca şi când mi-ar fi rămas în gât un os de pui.

– Şi sunt sigur că-ţi aminteşti, Wilkie, ce s-a întâmplat la două zile după ce piatra aceea preţioasă a ajuns în Anglia şi cu şase zile înainte de a-i fi prezentată Maiestăţii Sale.

– Nu tocmai.

– Ei, tu erai tânăr la vremea aceea, a spus Dickens. Un individ pe nume Robert Pate, un locotenent în rezervă de husari, a atacat-o fizic pe regină.

– Dumnezeule mare!

– Întocmai. Maiestatea Sa nu a fost rănită, dar publicul a făcut imediat legătura între tragedia abia evitată şi nestemata primită în dar de familia regală. Guvernatorul general al Indiei însuşi a simţit că e de datoria sa să scrie o scrisoare deschisă către *Times* în care să explice că aceste superstiţii sunt absurde.

– Da, am spus, luând notiţe, m-am documentat destul de mult

despre lordul Dalhousie în biblioteca de la Athenaeum.

– Sunt sigur de asta, a zis Dickens pe un ton pe care l-aş fi putut interpreta drept extrem de sec dacă aş fi fost mai critic. Şi-apoi a mai fost celălalt teribil eveniment asociat cu diamantul Koh-i-noor… moartea prinţului Albert.

M-am oprit din scris.

– Poftim? Asta s-a întâmplat abia acum şase ani, la mai bine de unsprezece ani de la sosirea diamantului în Anglia şi expunerea lui la Marea Expoziţie. Koh-i-noor a fost spart în mai multe diamante mici, în Amsterdam, cu mult înainte de moartea lui Albert. Ce legătură ar putea exista între cele două întâmplări?

– Uiţi, dragul meu Wilkie, că prinţul consort a fost iniţiatorul şi principalul sponsor al Marii Expoziţii. El a fost cel care a sugerat aşezarea diamantului Koh-i-noor în straniul loc de onoare din Sala Mare. Maiestatea Sa, desigur, încă poartă straie cernite, şi unii apropiaţi ai ei spun că uneori, când o copleşeşte durerea, învinovăţeşte diamantul indian pentru moartea iubitului ei. Vezi aşadar că trebuie să avem grijă ce titlu dăm cărţii şi ce referinţe subtile ar putea lega diamantul Koh-i-noor şi efectele sale asupra familiei regale cu povestea noastră fictivă.

Nu-mi scăpase faptul că folosise pluralul. Păstrând şi eu un ton sec, am spus:

– Dacă nu *Ochiul şarpelui…* sau *Ochi de şarpe…* ce titlu te gândeşti că s-ar potrivi poveştii unui diamant care a fost încastrat în ochiul unei statuete hinduse înfăţişând un zeu-şarpe?

– O, a făcut Dickens cu nepăsare, cocoţându-se pe marginea mesei lui de scris şi afişând rânjetul lui de editor, cred că ne putem lipsi complet de zeul-şarpe şi de ochiul lui. Ce spui de un titlu care evită senzaţionalul şi le atrage niţel mai mult pe tinerele cititoare spre roman?

– Cărţile mele au mare trecere la cititoare, am spus, îmbăţoşat.

– Aşa este, dragul meu Wilkie! a strigat Dickens, bătând din palme. Nimeni nu ştie asta mai bine ca mine, după triumful absolut al *Femeii în alb.* Păi, aveai o sută de cititoare dornice la un cititor de-al meu care urmărea *Prietenul nostru comun,* povestea mea cu vânzări mult mai modeste.

– O, n-aş spune asta…

– Ce zici de… *Piatra Lunii?* m-a întrerupt Dickens.

– Piatra Lunii? am zis eu tâmp. Propui cumva ca piatra preţioasă să vină de pe Lună, nu din India?

Dickens a izbucnit fără ocoliş într-un caracteristic râs zgomotos, copilăros.

– Straşnică glumă, dragul meu Wilkie. Dar serios… ceva de genul *Piatra Lunii* ar putea interesa cititoarele – sau categoric nu le-ar îndepărta – plus că are o aură de mister şi romantism, fără vreo aluzie la ceva profan sau diabolic.

– *Piatra Lunii,* am murmurat, doar pentru a auzi cum suna pe buzele mele.

Suna teribil de plat şi incolor după *Ochiul şarpelui* (sau poate *Ochi de şarpe).*

– Deosebit, a strigat Dickens, ridicându-se. Îi vom cere lui Wills să întocmească o ciornă a contractului cu acest titlu propus. Îţi spun din nou că schiţa ta mi-a plăcut la fel de mult cum nu mă îndoiesc că-mi va plăcea să citesc opera terminată – sau aproape terminată. O poveste extraordinară plină de surprize extraordinare şi încântătoare. Acea întorsătură de situaţie cu mersul în somn datorat consumului de opiu, când eroul însuşi fură nestemata fără a-şi aminti asta, e o idee genială, Wilkie, de-a dreptul genială.

– Îţi mulţumesc, Charles, am spus din nou, ridicându-mă şi lăsând creionul deoparte.

Tonul meu era ceva mai puţin entuziast decât fusese înainte.

– E timpul pentru o plimbare, dragul meu Wilkie, a strigat Dickens, ducându-se să-şi ia bastonul din colţ şi să-şi desprindă pălăria din cui. Mă gândeam să mergem până la Rochester şi înapoi în această frumoasă zi de mai. Arăţi în formă şi eşti rumen în obraji zilele astea, prietene. Te prinzi în horă?

– Mă prind pentru prima jumătate până la Rochester, de unde voi lua trenul de după-amiază spre Londra, am spus. Caroline şi Carrie mă aşteaptă acasă la cină astă-seară.

Aceasta din urmă era o minciună: Carrie era plecată în vizită la rude la ţară, iar Caroline credea că rămâneam peste noapte la Gad’s Hill. Însă cineva mă aştepta totuşi la cină în seara aceea.

– Jumătate de plimbare cu un prieten deplin e mai bine decât nimic, a spus Dickens, punându-şi propriile manuscrise într-o valiză şi luând-o cu pas iute către uşă. Să pornim până nu se umplu de praf drumurile şi cărările şi ziua nu îmbătrâneşte cu încă un minut.

Era seara zilei de joi, 6 iunie, şi eu îmi îngăduiam un mic răsfăţ pe care îl cultivam de la începutul primăverii – adică, îl

duceam pe detectivul inspector Hibbert Aloysius Hatchery, cel cât un munte, la o halbă de bere şi o gustare la o bodegă din localitate, înainte de-a mă încredinţa pazei sale şi apoi a coborî în mahalalele de la docuri şi-n lumea şi mai întunecată de sub cimitirul Ghastly Grim's pentru a mă înfrupta din ceea ce ajunsesem să numesc Arcada Deliciilor Subterane a lui King Lazaree.

Pe măsură ce îl cunoşteam mai bine pe detectivul Hatchery în cursul opririlor noastre de joi seara la tavernă, am fost surprins de unele revelaţii pe care mi le produsese omul acela masiv, pe care îl considerasem la prima noastră întâlnire ca fiind doar o figură comică. Locuia aparent într-un cartier decent din Dorset Square, aproape de propria-mi locuinţă de la Melcombe Place, şi chiar dacă soţia lui murise cu câţiva ani în urmă, avea trei fiice mari pe care le căsătorise şi un fiu care tocmai intrase la Cambridge. Cel mai surprinzător, Hatchery însuşi citea mult şi unele dintre cărţile lui preferate, se dovedise, erau scrise de mine. *Femeia în alb* era la loc de cinste printre acestea, chit că el nu-şi permisese să o citească decât în foileton, în *All the Year Round,* cu nişte ani în urmă. Cumpărasem un exemplar din cartea tipărită chiar în seara aceea şi eram pe cale să-i dau un autograf protectorului meu ocazional, când cineva s-a oprit la masa noastră.

Am recunoscut întâi costumul de tweed maro, apoi corpul compact, dar greoi, turnat în el. Bărbatul îşi scosese pălăria şi eu am observat că părul lui cărunt buclat părea mai lung decât mi se păruse a fi în Birmingham – însă pe-atunci era ud.

– Domnule Collins, a spus el, ducând două degete la frunte ca şi când şi-ar fi atins borul unei pălării pe care n-o mai avea acolo, Reginald Barris vă stă la dispoziţie, domnule.

Am mormăit un răspuns. Nu aveam chef să-l văd pe detectivul Reginald Barris. Nu în seara aceea şi nici în vreo altă seară. Amintirea câtorva secunde teribile de violenţă pe aleea din Birmingham abia începea să se estompeze.

Barris însă l-a salutat pe Hatchery, care a înclinat din cap chiar în timp ce accepta din partea mea *Femeia în alb* cu autograf – suprapunere pe care eu am găsit-o, fără sens poate, perfidă – şi Barris ni s-a alăturat la masă fără a cere măcar permisiunea, trăgându-şi îndrăzneţ un scaun şi aşezându-se invers pe el, călare, cu antebraţele-i puternice pe spetează. Rămas fără cuvinte în faţa acestei dovezi de proastă creştere, m-

am întrebat o clipă dacă Barris – în pofida accentului său de Cambridge – nu era cumva american.

– Fericită coincidenţă, domnule Collins, să dau peste dumneata în felul ăsta, a zis Barris.

N-am onorat inepţia asta cu un răspuns, ci m-am uitat la Hatchery într-un fel ce dovedea o dezaprobare rece faţă de uşurinţa pe care o arăta pentru detaliile obişnuinţelor noastre. Apoi mi-am amintit confuz că uriaşul *lucra* în slujba inspectorului Field – şi că aproape sigur îi raporta, pe deasupra, acelui nesuferit de Barris, dat fiind că individul mai tânăr părea a fi un locotenent al exasperantului inspector – şi mi-am reamintit că nu existase vreo prietenie reală între Hatchery şi mine, în pofida generozităţii mele faţă de el din ultimele săptămâni.

Barris s-a lăsat în faţă peste antebraţe şi a coborât vocea.

– Inspectorul Field spera să primească un raport, domnule. Eu m-am oferit ca, dacă ar fi să dau peste dumneata, să-ţi spun. Nu mai este mult timp.

– Dar i-am dat inspectorului Field un raport în urmă cu mai puţin de două săptămâni, am protestat. Şi nu mai este mult timp pentru ce?

Barris a zâmbit, dar şi-a lipit un deget sprinten de buze, mişcând iute din ochi de la stânga la dreapta, amintindu-mi în chip melodramatic că trebuia să fim discreţi. Uitam mereu că Field şi oamenii lui bănuiau că agenţi ai fantomei Drood stăteau la pândă pretutindeni.

– Până la 9 iunie, a şoptit Barris.

– A, am făcut şi am băut o duşcă. 9 iunie. Sacra aniversare a accidentului de la Staplehurst şi…

– Şş, a spus domnul Reginald Barris.

Am ridicat din umeri.

– N-am uitat.

– Raportul dumitale n-a fost tocmai clar, domnule Collins, cu privire la…

– N-a fost tocmai clar? l-am întrerupt, vorbind destul de tare ca să mă fac auzit în tavernă dacă cineva ar fi fost interesat să tragă cu urechea – lucru de care niciunul dintre clienţi nu părea preocupat. Domnule Barris, sunt *scriitor.* Jurnalist de mai mulţi ani, romancier de-acum prin vocaţie. Cu greu pot crede că raportul meu *n-a fost tocmai clar.*

– Nu, nu, nu, a consimţit tânărul detectiv, surâzând stânjenit. Adică, da. Vreau să spun, nu – mi-am ales prost cuvintele,

domnule Collins. Niciodată altfel decât clar, dar… poate… perfect clar, însă niţel schematic?

– *Schematic?* am repetat, insuflând cuvântului dispreţul meritat.

– Adică, surprinde perfect esenţa din câteva tuşe, a tors tânărul detectiv, aplecându-se şi mai tare peste antebraţele-i masive, dar nu e completat pe de-a-ntregul cu detalii. De pildă, aţi raportat că domnul Dickens continuă să susţină că nu are ştiinţă despre locul în care se află acum domnul Edmond Dickenson, dar… aşa cum ne plăcea nouă să spunem în şcoala şi-n serviciul militar… *i-aţi aruncat bomba?*

A trebuit să zâmbesc auzindu-l.

– Domnule… detectiv… Barris, am rostit încet, observând aparenta lipsă de interes a lui Hibbert Hatchery faţă de orice spuneam eu şi superiorul lui, nu i-am aruncat doar bomba, cum zici dumneata, domnului Dickens, ci tot mortierul.

Barris vorbea despre banii lui Dickenson ca mobil al dispariţiei băiatului.

Eu mă simţeam atât de bine în acea frumoasă zi de mai, încât chiar îmi picase bine lunga plimbare până la Rochester de la Gad's Hill Place şi ne aflam acum cam la două treimi din distanţa spre destinaţia noastră urbană, când i-am aruncat Inimitabilului bomba, mortierul şi chesonul.

– O, să-ţi spun, am zis în timp ce urmam cărarea de pe latura nordică a drumului spre turlele bisericilor din depărtare, alaltăieri m-am întâlnit întâmplător cu un prieten al tânărului Edmond Dickenson.

Dacă mă aşteptam la şoc sau surpriză din partea lui Dickens, am primit doar o slabă zvâcnire a unei magistrale sprâncene.

– Serios? Aş fi zis că tânărul Dickenson nu avea prieteni.

– Aparent, avea, am minţit. Un vechi coleg de şcoală pe nume Barnaby sau Benedict, sau Bertram, sau altcumva.

– Acestea-s numele sau prenumele prietenului? a întrebat Dickens, bocănind mai departe cu bastonul în pământ la intervale, ca de obicei, precise şi rapide.

– Nu are importanţă, am spus, dorindu-mi să fi avut mai multă grijă la construirea acelei părţi introductive a ficţiunii pe care o pregătisem ca să-l prind pe Dickens în cursă. E doar cineva pe care l-am întâlnit la club.

– Poate avea importanţă, în sensul că insul pe care l-ai întâlnit

ar putea fi un mincinos, a rostit Dickens cât se poate de impasibil.

– Un mincinos? Cum vine asta, Charles?

– Sunt foarte sigur că tânărul Dickenson m-a informat că n-a urmat niciodată cursurile unei universităţi – nici ca să renunţe la ele – cum nu şi-a ros coatele nici pe băncile vreunei şcoli, a răspuns Dickens. Se pare că sărmanul orfan a avut o suită de meditatori, fiecare mai puţin priceput decât celălalt.

– Păi… am făcut şi m-am grăbit să-l prind pe Dickens din urmă. Poate că n-au fost colegi de şcoală, dar acest Barnaby…

– Sau Bertram, a sugerat Dickens.

– Da, ei bine, se pare că individul acesta…

– Sau Benedict, a zis Charles.

– Da. *Pot să vorbesc,* Dickens?

– Fără doar şi poate, dragul meu Wilkie, a zis el, zâmbind şi întinzând palma deschisă.

Nişte păsări mici şi cenuşii – porumbei sau potârnichi – au ţâşnit din tufişurile de care ne apropiam şi au luat-o în zbor către cerul albastru. Fără a rupe ritmul, Dickens a ridicat bastonul pe umăr, ca o puşcă, şi a mimat apăsarea trăgaciului.

– Se pare că individul acesta, un fost prieten al tânărului Dickenson de *undeva,* am spus, a aflat de la Dickenson însuşi, anul trecut, că el – Dickenson – şi-a schimbat în mod legal tutorele în ultimele luni înainte să ajungă la majorat.

– O? a fost tot ce a spus Dickens ca răspuns.

A fost o singură silabă politicoasă.

– Da, am spus, aşteptând.

Am mers vreo sută de metri în linişte.

În cele din urmă, am aruncat bomba.

– Acelaşi individ…

– Domnul Barnaby.

– Acelaşi individ, am insistat, întâmplarea a făcut să fie implicat în unele tranzacţii cu banca prietenului său Dickenson şi s-a întâmplat să audă…

– Despre ce bancă este vorba? a întrebat Dickens.

– Poftim?

– La ce bancă te referi, dragul meu Wilkie? Sau, mai degrabă, la ce bancă se referea prietenul tânărului Dickenson de care discutăm?

– Banca Tillson’s, am spus, simţind puterea celor două cuvinte. Era ca şi când aş fi mutat calul înainte să declar şah-

mat. Cred că Sir Francis Bacon a fost cel care a spus: „Cunoaşterea înseamnă putere” – iar puterea pe care o deţineam acum deasupra capului lui Charles Dickens mi-o dădeau informaţiile obţinute de la inspectorul Charles Frederick Field.

– A, da, a făcut Dickens. A sărit puţin ca să evite o ramură căzută pe cărarea de pietriş. Ştiu banca asta, dragul meu Wilkie… un loc de modă veche, plin de sine, mic, întunecat şi urât, în care domneşte un miros stătut.

De-acum aproape că pierdusem firul interogaţiei prin care sperasem să prind conştiinţa acelui rege.

– O bancă suficient de zdravănă, se pare, ca să fi transferat în jur de douăzeci de mii de lire în contul noului tutore al lui Edmond Dickenson, am spus şi m-am întrebat dacă sergentul Cuff ar fi adăugat un „Aha!”

– Ar fi trebuit să adaug şi „indiscret” la de modă veche, plin de sine, mic, întunecat şi urât, cu miros stătut, a chicotit Dickens. N-am să mai am de-a face cu Tillson’s.

A trebuit să mă opresc. Dickens a mai făcut câţiva paşi şi apoi – încruntându-se puţin, deranjat de întreruperea ritmului nostru – s-a oprit şi el. Inima îmi bubuia în piept.

– Aşadar nu negi că ai primit aceşti bani, Charles?

– Să neg? De ce să neg, dragul meu Wilkie? Pentru Dumnezeu, unde baţi cu toate astea?

– Nu negi că ai devenit tutorele lui Edmond Dickenson şi că ai transferat în jur de douăzeci de mii de lire – toată moştenirea lui – de la Banca Tillson’s în propriu-ţi cont bancar?

– Nici pentru o clipă nu aş putea nega asta! a râs Dickens. Ambele afirmaţii sunt perfect adevărate. Vino acum, să mergem.

– Dar… am spus, prinzându-l din urmă şi încercând să ţin pasul cu el. Dar… când am întrebat acum puţin timp dacă ştii unde este tânărul Dickenson, ai spus că ai auzit că a plecat în Africa de Sud sau într-un alt loc ca aceasta, dar că altfel n-ai nicio idee.

– Şi ăsta este, desigur, adevărul absolut, a spus Dickens.

– Dar tu eşti *tutorele* lui!

– Doar cu numele, a zis Dickens. Şi doar pentru câteva săptămâni până când sărmanul băiat a devenit major, câştigându-şi accesul nemijlocit la moştenirea sa. A considerat că-mi face mie o onoare numindu-mă tutore, iar eu i-am îngăduit să creadă asta. Fără doar şi poate, n-a fost treaba nimănui altcuiva decât a mea şi a lui Dickenson.

– Dar banii… am început.

– Retraşi, la solicitarea lui Dickenson, în ziua *de după* împlinirea vârstei de douăzeci şi unu de ani, când putea deja să facă orice dorea cu ei, dragul meu Wilkie. Am avut plăcerea de a scrie un cec pentru toată suma chiar în ziua cu pricina.

– Da, dar… de ce prin contul *tău,* Charles? Nu are nicio logică.

– Sigur că nu are, a aprobat Dickens, chicotind din nou. Băiatul – convins pe mai departe că i-am salvat viaţa la Staplehurst – voia să vadă *semnătura mea* pe foaia de extragere care avea să dea startul noii lui vieţi de adult. Desigur, totul era aiurea, dar nu m-a costat nimic, în afara energiei de a primi plata şi de a-i scrie tânărului un cec personal. Fostul lui avocat şi consilier – un domn Roffe, cred – a făcut toate aranjamentele cu ambele bănci.

– Dar tu spui că nu ai nicio idee unde a plecat Dickenson…

– Şi nici nu am, a zis el. A spus că ar vizita Franţa înainte să-şi înceapă cu adevărat noua viaţă… Africa de Sud, poate, sau chiar Australia. Nu am primit însă nicio scrisoare din partea lui.

Am dat să vorbesc din nou şi mi-am dat seama că nu am nimic de spus. Când repetasem această confruntare în gând, mi-l imaginasem pe sergentul Cuff luând făptaşul prin surprindere şi făcându-l să-şi recunoască crima.

Dickens părea să-mi inspecteze chipul în timp ce păşea. Era în mod evident uimit.

– Când ai auzit toate astea de la incredibil de ubicuul tău domn Barnaby sau Benedict sau Bertrand, dragul meu Wilkie, ţi-ai închipuit cumva că m-am infiltrat în postura de tutore al sărmanului tânăr Dickenson şi apoi l-am ucis pentru banii lui?

– Poftim?! Eu… Sigur că nu… Ridicol… Cum ai putea să…

– Pentru că eu asta aş fi dedus pe baza tuturor acestor indicii altminteri circumstanţiale, a spus radiind Dickens. Un scriitor vârstnic, suferind poate de probleme pecuniare, se întâmplă să salveze viaţa unui orfan sărac şi îşi dă seama în curând că băiatul nu are *nici* prieteni, *nici* familie, *nici* cunoştinţe apropiate – ci doar un avocat şubrezit de bătrâneţe care uită adesea dacă a mâncat de prânz într-o zi anume sau nu – şi scriitorul aranjează apoi ca băiatul cel credul să-l numească pe el, avarul scriitor cu probleme băneşti, în postura de tutore…

– Ai probleme cu banii, Charles?

Dickens a râs atât de tare şi liber, încât aproape am râs şi eu cu el.

– Şi tu cum crezi că l-aş fi ucis, Wilkie? Şi unde? La Gad's Hill Place? Un loc îngrozitor de public, la câţi vizitatori vin şi pleacă în orice oră din zi şi din noapte.

– Catedrala Rochester, am spus cu plictis.

Dickens a ridicat privirea peste copacii verzi.

– Da, aşa este. Aproape am ajuns acolo. *O-ho!* Nu, stai, te referi la... Că eu l-aş fi putut *ucide* pe Dickenson la catedrala Rochester. Da, sigur că da. Totul se potriveşte. Eşti un geniu al deducţiei, dragul meu Wilkie.

– Îţi place s-o arăţi oamenilor noaptea, sub clar de lună, am spus, nevenindu-mi să cred că rosteam cuvintele acestea cu voce tare.

– Chiar îmi place, a râs Dickens. Şi domnul Dradles şi preotul catedralei, căruia îi voi spune Septimus Crisparkle în romanul meu, mi-au dat chei ca să am acces la turn oricând aduc oaspeţi acolo...

– Şi la cripte, am murmurat.

– Ce spui? O, *da!* Foarte bine. Aceleaşi chei îmi dau acces la *cripte.* Aşadar, tot ce aş avea de făcut ar fi să-l invit pe tânărul Dickenson la o ieşire doar cu mine – să-i arăt Rochesterul din turla catedralei la lumina lunii, aşa cum v-am dus pe tine şi pe cumnatul meu Longfellow, şi pe fiicele sale acolo sus, în lumina lunii, chiar anul trecut – şi, în momentul potrivit, îndemnându-l pe băiat să se aplece ca să vadă mai bine lumina lunii pe marea de întuneric din jurul bazei turnului... să-i aplic un *brânci* cât de mic.

– Hai să terminăm cu asta, Charles, am spus cu respiraţia întretăiată.

Simţeam cum guta reumatică mi se furişa îndărătul ochiului drept ca un gheizer de sânge şi durere înăbuşită.

– Nu, nu, e prea frumos, a strigat Dickens, răsucindu-şi bastonul de parcă ar fi condus o paradă. N-ar fi nevoie de niciun pistol – nici de ciocan sau de lopată, ori de-un alt instrument greu cu care să săvârşesc fapta şi pe care să trebuiască apoi să-l curăţ sau să-l fac să dispară – ci doar de forţa gravitaţională. Un strigăt scurt în noapte. Şi apoi... apoi ce? Să spunem că băiatul se înfige într-o ţepuşă din aceea de fier negru care se ridică din gardul dimprejurul sacristiei sau îşi împrăştie puţinul creier pe care îl are pe una dintre lespezile funerare străvechi... ce urmează după asta, sergent Cuff?

– Groapa cu var, am spus.

Dickens s-a oprit de-a dreptul şi şi-a dus la frunte mâna liberă.

Avea ochii larg deschişi, iar buzele i se lăţiseră într-un zâmbet mare de fericire.

– Groapa cu var! a exclamat el. Un călăreţ care mergea la trap pe o iapă murgă a întors capul de pe drum. Sigur că da! Cum de-am uitat de groapa cu var? Şi apoi, poate peste câteva zile… criptele?

Am clătinat din cap, mi-am ferit privirea şi mi-am muşcat buza până am simţit gust de sânge. Ne-am reluat mersul.

– Sigur, a zis Dickens, lovind absent cu bastonul într-o buruiană, aş avea apoi nevoie de bătrânul Dradles drept complice, să dărâme şi să ridice la loc pereţii criptei, adică. Aşa sunt date în vileag crimele, să ştii, Wilkie – a-ţi lua un complice e mult prea des un pas spre spânzurătoare.

– Nicidecum, am spus pe o voce încă inexpresivă şi lipsită de viaţă. Asupra sărmanului Dradles îţi vei fi folosit puterea de influenţă magnetică. El nu va fi avut nicio amintire că te-a ajutat să scapi de cadavrul lui Dickenson… de scheletul lui… de ceasul, ochelarii şi celelalte obiecte metalice ale lui.

– Mesmerism! a strigat Dickens. Minunat! Să adăugăm şi laudanumul la acest amestec, dragul meu prieten?

– Nu cred că este nevoie, Charles. Controlul mesmeric singur va explica ajutorul neintenţionat al complicelui.

– Sărmanul moş Dradles! a strigat Dickens. Aproape că sărea într-un picior de bucurie. Sărmanul tânăr *Dickenson!* Puţinii oameni care l-au cunoscut pe lumea asta îl cred – după spusele asasinului său! – plecat în Franţa sau Africa de Sud, sau Australia. Nu are cine să-l jelească. Nu are cine să-i aducă o singură floare la cripta închisă ermetic pe care o împarte cu mai mulţi. Iar ucigaşul îşi rezolvă problemele băneşti… şi îşi vede mai departe de viaţă ca şi când nimic nu s-ar fi întâmplat. E mult prea frumos, dragul meu Wilkie.

Cu inima bubuindu-mi sălbatic din nou, am decis să fac să explodeze bomba pe care o aruncasem poate prematur.

– Da, Charles, dar toate astea pornesc de la premisa că ucigaşul în chestiune *ştie* că el este ucigaşul… că ştie că el a comis crima.

– Dar cum ar putea să nu ştie… a început Dickens, după care şi-a trecut mâna prin barba răvăşită. Sigur că da! Ucigaşul, acelaşi om care şi-a hipnotizat complicele, pe paznicul criptelor, a acţionat el însuşi sub controlul influenţei magnetice!

N-am spus nimic, ci am urmărit chipul lui Dickens în timp ce

păşeam.

Autorul a clătinat din cap.

– Cred că aici se duce de râpă, Wilkie.

– Cum aşa, Charles?

– Profesorul John Elliotson, primul meu instructor în artele magnetice – tu însuţi l-ai citat, Wilkie! – şi toţi ceilalţi experţi pe care i-am citit şi cu care m-am sfătuit, insistă asupra faptului că o persoană aflată sub influenţa magnetică a unei alte persoane cu voinţă mai puternică nu poate comite nicio faptă pe care nu ar înfăptui-o sau cu care nu ar fi de acord când *nu* s-ar afla sub control magnetic.

– Dar tu l-ai făcut pe bătrânul Dradles să te ajute să scapi de cadavru, am protestat.

– Da, da, a zis Dickens, păşind şi mai repede chiar în timp ce îşi trecea mâinile prin barbă şi prin păr, pierdut în profunda contemplare a actualelor elemente de intrigă. Dar îngroparea noilor morţi în pământ şi cripte – transportarea lor, când e nevoie – apoi zidirea cadavrelor, este *treaba* lui Dradles. Hipnotizatorul ar construi doar un vis din stare de trezie pentru povestea din jurul lui. Dar să comanzi *crima*... Nu, cred că asta nu ar funcţiona în povestea noastră, Wilkie. Nu dacă ucigaşul este un om sănătos la cap.

– Chiar şi cei sănătoşi la cap au gânduri întunecate, am spus încet pe când pătrundeam chiar în umbra catedralei Rochester. Chiar şi cei sănătoşi la cap – mai ales aceştia, persoane publice – au laturi întunecate pe care nu le arată nimănui.

– Adevărat, adevărat, a spus Dickens. Dar până într-acolo încât să fie capabili de-a comite o crimă?

– Dar dacă adevăratul păpuşar din spatele acestei crime ar fi el însuşi un Maestru Hipnotizator şi-un criminal în masă? am întrebat. Ar putea avea multe feluri mascate de a convinge oamenii aflaţi sub controlul său să-i asculte porunca, oricât de oribilă ar fi ea. Poate că sunt făcuţi să creadă că sunt jucători într-o experienţă teatrală şi că victimele lor vor sări în picioare şi vor face o plecăciune la sfârşit.

Dickens s-a uitat la mine foarte tăios.

– Îţi place senzaţionalismul mai mult decât aş fi crezut, Wilkie Collins. Cartea asta nouă a ta – *Piatra Lunii* – se va vinde foarte bine, nu mă îndoiesc, dat fiind apetitul literalmente insaţiabil al publicului pentru măcel, sânge şi aspectele nesănătoase care prind viaţă în colţurile cele mai întunecate ale minţii umane.

– Nu pot decât să sper, am spus încet.

Ajunseserăm în oraş şi eram la mai puţin de un cvartal de catedrala Rochester. Uriaşa turlă îşi arunca umbra peste noi şi peste tot grupul de case scunde şi cenuşii aflate de-o parte şi de cealaltă a drumului.

– Nu vrei să urcăm şi să aruncăm o privire? a întrebat Dickens, făcând un semn spre turnul înalt de piatră. Din întâmplare, am cheia la mine.

– Nu astăzi, am spus. Dar mulţumesc oricum, Charles.

– Altă dată, atunci, a zis Inimitabilul.

– Deci nu a demonstrat pic de vină sau remuşcare în legătură cu cele douăzeci de mii de lire, a zis Reginald Barris. Dar în legătură cu aniversarea?

– Poftim? am spus.

Mă gândeam la alte lucruri.

– Aniversarea accidentului de la Staplehurst, a şoptit tânărul detectiv. Inspectorul Field v-a rugat să faceţi tot posibilul să-l însoţiţi pe Dickens atunci când vine în oraş cu acea ocazie, iar data de 9 e la distanţă de doar trei zile. N-aţi spus nimic în raport dacă a acceptat sau a respins oferta dumneavoastră de-a petrece ziua şi noaptea cu el la Gad’s Hill Place sau în timpul inevitabilei sale întoarceri în oraş şi-n Londra subterană în noaptea cu pricina.

Mi-am terminat berea şi i-am zâmbit lui Hibbert Hatchery în timp ce uriaşul, străduindu-se să nu tragă cu urechea, frunzărea plin de respect exemplarul din *Femeia în alb* pe care tocmai i-l semnasem.

– E pe gustul dumitale cartea, detectiv Hatchery?

– E un dar fără seamăn, domnule Collins, a bolborosit uriaşul.

– Aniversarea, domnule Collins? a insistat nesuferitul Barris.

– Domnul Dickens nu m-a invitat să stau la Gad’s Hill sau să rătăcesc prin oraş cu el în noaptea de duminică – data de 9 – în căutarea fantomei Drood, am spus, fără a mă întoarce spre Barris.

– Atunci, domnule, a rostit detectivul, e imperios necesar să stabilim un moment pentru a vă întâlni cu inspectorul Field. A dispus douăzeci şi trei de agenţi pentru supravegherea de duminică noapte şi…

– În schimb, am continuat, întrerupându-l discret de impertinent, domnul Dickens a fost de acord să vină să ia cina

acasă la mine, la Melcombe Place, duminică şi… Am făcut pauză doar o clipă, pentru efect deplin. … să rămână peste noapte sub acoperişul meu.

Barris a clipit.

– Dickens va fi acasă la dumneavoastră în noaptea aniversării accidentului de la Staplehurst?

Am încuviinţat fără cuvinte, simţind o binemeritată bunăvoinţă în mişcarea lentă a capului.

Barris a sărit în picioare şi a-ntors scaunul cu zgomot.

– Trebuie să duc această informaţie inspectorului fără întârziere. Vă mulţumesc, domnule Collins. Aceasta este o… evoluţie… extraordinară. Şi-a atins borul pălăriei invizibile şi, adresându-se lui Hatchery, a spus: Ai grijă de tine, Hibbert.

Şi atunci Barris a ieşit din tavernă şi Hatchery şi cu mine am făcut pe jos cei aproximativ doi kilometri până la cimitirul St Ghastly Grim's. Acolo, el şi-a aşternut cele câteva lucruri pentru lunga aşteptare: un felinar mic, o pungă soioasă cu cina sa de la ora trei noaptea înăuntru (pusă la pachet, fără-ndoială, de una dintre fiicele sale), o butelcă mică de apă şi exemplarul său imaculat din *Femeia în alb.*

Coborând scările spre catacombele străvechi, eu am reflectat – nu pentru prima oară – la infinita abilitate a creaturii numite om de a se adapta împrejurărilor. În urmă cu doi ani, coborârea aceea pe urmele lui Dickens spre catacombe fusese ciudată şi nu doar puţin înspăimântătoare pentru mine. Acum era o nimica toată – un lucru banal ca mersul săptămânal la farmacistul meu de la colţ pentru a-mi reumple sticla de laudanum.

King Lazaree, chinezul, şi cei doi paznici ai săi m-au întâmpinat la draperia franjurată a alcovului lor. Pipa mea era umplută şi mă aştepta.

Opt ore mai târziu, când am urcat scările spre o nouă zi, detectivul Hatchery strânsese atent totul, mai puţin romanul, pe care îl citea într-o dungă subţire a luminii de dimineaţă care pătrunde pe uşa parţial deschisă a criptei.

– Totul e în regulă, domnule? a întrebat el, vârând cartea într-unul din multele sale buzunare voluminoase.

– Totul e foarte în regulă, detectiv Hatchery. Foarte în regulă. Se pare că va fi o zi frumoasă.

22

Duminică, 9 iunie 1867, m-am întors acasă mai târziu decât avusesem de gând. Îi spusesem Carolinei în dimineaţa aceea că voi fi la club, unde voi lucra la cartea mea, până spre seară, dar că voi reveni înainte să ajungă Dickens la cină. Cum probabil aţi ghicit, Dragi Cititori, am petrecut cea mai mare parte a zilei cu Martha R. În odăile ei de pe Bolsover Street, pierdusem socoteala timpului şi m-am grăbit spre casă simţindu-mă puţin răvăşit şi oarecum sleit de puteri.

Am intrat în salonul de la parter şi l-am găsit pe Charles Dickens făcând din nou pase mesmerice asupra unei Caroline G. aparent somnolente.

Dickens a fost primul care m-a observat.

– A, dragul meu Wilkie, a zis el jovial. Ai picat la ţanc!

Caroline a deschis ochii şi a spus:

– Domnul Dickens mă hipnotiza.

– Aşa se pare, am spus cu răceală.

– Îmi arăta cum să aplic tehnica asta asupra ta! a spus ea. Ca să te ajut să dormi în nopţile când… ştii tu.

– Ştiu că am dormit foarte bine în ultima vreme, am minţit.

Dickens a zâmbit.

– Dar dacă doamna Caroline poate folosi influenţa magnetică pentru a te ajuta să te fure somnul seara, a spus el, ai putea reduce sau elimina complet dependenţa de laudanum noaptea.

– Oricum abia dacă mai folosesc, am zis.

– O, Wilkie, ştii că asta nu e adevărat! a strigat Caroline. Abia acum două nopţi ai… S-a întrerupt când mi-a văzut privirea rece. Mă duc să vorbesc cu bucătăreasa, a zis, să văd dacă e gata cina.

Cina a fost gata în scurt timp şi a fost un succes, nu doar ca gust şi calitate (o surpriză, întrucât „bucătăreasa” noastră, Besse, era totodată fata noastră în casă, ca şi unul dintre cei doar trei servitori pe care îi ţineam, ceilalţi fiind soţul ei, George, şi fiica lor, Agnes, care avea vârsta lui Carrie), ci şi în privinţa discuţiilor şi-a bunei-dispoziţii.

Carrie, care părea să trezească neîncetat o bucurie în inima lui Charles Dickens (deşi propriile-i fiice reuşeau tot mai rar să facă asta în ultimele zile), era îmbujorată la culme, ca o şcolăriţă – tânăra Harriet, asemenea mamei ei, avea destulă inteligenţă şi învăţase deja artele subtile ale stârnirii bărbaţilor mai în vârstă

fără a fi cochete – şi până şi Caroline lua parte la discuţii. Dickens însuşi era relaxat şi afabil.

Nu ştiu dacă am descris destul sau aşa cum trebuie întâmplările în aceste sărace memorii, Dragi Cititori din viitorul meu, dar Charles Dickens, deşi poate un om rău şi chiar un ucigaş, era aproape mereu o persoană alături de care îţi făcea plăcere să te afli. Discuţiile cu el erau lejere, agreabile, aproape niciodată egoiste şi lipsite complet de orice efort sau subterfugiu. Deţinea calitatea unică de-a nu fi, cel puţin nu în cercul de prieteni şi cunoştinţe faimoase din Anglia, niciodată plictisitor şi era un partener de dialog capabil şi înţelegător… Nu făcea niciodată apel la aforisme sau vorbe de duh profunde… şi un aspect al *ascultării* sale active era acela că râdea mult. Şi molipsitor.

Dickens a râs mult în acea seară de 9 iunie din Anul Domnului 1867. Mi s-a părut la cina aceea că nu avea nicio grijă şi că nimic nu-i preocupa gândul.

După masă, am urcat în biroul meu pentru brandy şi trabucuri. Recunosc că-mi era puţin frică să merg în birou aşa aproape de lăsarea întunericului – serile erau lungi în acea perioadă din iunie şi, deşi vremea se schimbase şi era răcoare şi ploua cu găleata afară, o lumină palidă pătrundea încă prin draperii – dar m-am liniştit spunându-mi că rareori îl vedeam pe Celălalt Wilkie atât de devreme. De asemenea, nu-l văzusem niciodată când era altcineva de faţă, chiar dacă – şi poate ar fi trebuit să vă spun asta înainte, Dragi Cititori – am fost bântuit, într-un fel sau altul, de prezenţa pe-atunci vizibilă a Celuilalt Wilkie încă din copilărie.

Însă nu şi în seara aceea.

Dickens s-a scuzat pentru a merge la toaletă, iar eu mi-am luat brandy-ul şi m-am dus să trag draperiile şi să mă uit în întunericul de afară.

Ploaia continua să cadă grea. Am surâs subţire, gândindu-mă la inspectorul Field şi la cei douăzeci şi trei de agenţi ai lui – majoritatea fiind arvuniţi doar pentru seara de 9 iunie, aflasem în săptămâna aceea, deoarece, surprinzător, agenţia de investigaţii particulare a lui Field avea doar şapte oameni angajaţi cu normă întreagă – acolo afară undeva, nevăzuţi, dar fără-ndoială suferind din cauza ploii şi a frigului nepotrivit pentru acea perioadă. Carrie şi Agnes aţâţaseră focul, care ardea bine de tot în birou, unde era astfel foarte comod.

Mă amuzase, cu doar o zi în urmă, când mi se ceruse să le scot pe Caroline, Carrie şi cei trei servitori din casă cu diferite însărcinări, astfel încât Field, Barris şi alţi câţiva oameni ai săi să poată inspecta locuinţa noastră de la Melcombe Place din pivniţă până-n pod.

Inspectorul Field insistase în acea privinţă şi eu n-am putut face altceva decât să merg după ei în vreme ce inspectau toate uşile şi ferestrele – estimând cu voce tare cât de improbabilă ar fi o săritură de pe acoperişurile din apropiere pe geamurile noastre de la etaj şi decizând diverse puncte de observare în cartier de unde să ţină sub ochi aleea, curtea din spate şi străzile lăturalnice din vecinătate. În cele din urmă au scotocit şi pivniţa cu o intensitate aproape fanatică, ajungând chiar să mute din loc aproximativ o tonă de cărbuni. Acolo, unde mormanul de cărbuni se ridicase întotdeauna câţiva metri lângă peretele din spate, descoperiseră o gaură în zidul de piatră... o gaură largă de nici douăzeci şi cinci de centimetri.

Detectivii au îndreptat felinarele cu lupă spre gaură, însă tunelul ruginit care a ieşit astfel la iveală cobora pur şi simplu în curbă, dispărând în piatră şi pământ.

– Unde duce ăsta? a întrebat inspectorul Field.

– De unde să ştiu eu? am răspuns. Nu l-am mai văzut până acum.

Field i-a chemat apoi pe Barris şi pe oamenii săi, care – incredibil! – aduseseră cărămizi, mortar şi uneltele cu care să închidă o deschizătură atât de inofensivă. Au făcut asta în mai puţin de zece minute, Barris însuşi punând cărămizile şi mânuind mistria. Am observat abilitatea cu care lucra şi, astfel, mi-am putut imagina cum îşi dezvoltase antebraţele acelea vânjoase. În pofida accentului de Oxford sau Cambridge al domnului Reginald Barris, experienţa lui profesională era categoric una de meseriaş din clasa de jos.

– Ne protejaţi cumva pe mine şi pe Dickens de şobolani? am întrebat cu un zâmbet.

Inspectorul a îndreptat spre mine degetul acela gros şi ciudat de ameninţător.

– Ascultaţi ce vă spun, domnule Collins. Fie domnul Dickens va încerca să se vadă cu Drood mâine, cu ocazia importantei aniversări a întâlnirii lor de la Staplehurst, fie Drood va găsi o cale de a-l vedea pe Dickens. Oricum ar fi, domnule, dumneavoastră sunteţi în pericol dacă întâlnirea aceea are loc

aici.

Am râs şi am arătat spre gaura strâmtă, acum astupată complet şi inutil cu cărămizi.

– Dumneata te aştepţi cumva ca Drood să vină pe *acolo?*

Am arătat cu mâinile cât de îngustă fusese deschizătura; nici măcar un copil dat cu unsoare nu s-ar fi putut strecura pe acolo.

Field n-a zâmbit.

– Fiinţa căreia îi spuneţi Drood poate intra, vai, prin deschizături şi mai mici decât aceea, domnule Collins. Dacă primeşte vreodată invitaţia, desigur.

– Ei, poftim, inspectore, am zis, încă râzând încet. Eu nu l-am invitat niciodată pe domnul Drood în casa mea.

– Nu, dar poate l-a invitat domnul Dickens.

Apoi oamenii au continuat să inspecteze fiecare centimetru pătrat din restul pivniţei mele.

– Plec în America, a anunţat Dickens.

Ne relaxam cu ce ne mai rămăsese din brandy şi trabucuri, focul sfârâia şi trosnea la picioarele noastre şi ploaia lovea în geamuri. Pe cât de tăcut şi sobru era Dickens în biroul meu acum, pe atât de jovial şi vorbăreţ fusese la masa noastră din urmă cu doar o oră.

– Nu se poate să vorbeşti serios, am spus.

– Ba da.

– Dar… am început şi a trebuit să mă opresc. Eram pe cale să spun: *Dar fără-ndoială sănătatea nu-ţi permite asta,* însă discreţia mi-a pus stavilă la timp.

Auzisem de starea gravă a sănătăţii lui Dickens din mai multe surse, inclusiv de la Frank Beard, de la fratele meu, Charley, şi de la Kate, fiica lui Dickens (deseori prin mijlocirea lui Charley), dar şi de la alţi prieteni comuni, însă doar l-ar fi înfuriat pe Dickens dacă aduceam în discuţie multele lui infirmităţi grave, între care se numărau o oboseală tot mai accentuată, din pricina căreia se prăbuşise între reprezentaţii în timpul turneului său de primăvară prin Scoţia şi Anglia, probleme tot mai dese cu piciorul şi rinichiul stâng, dificultăţi legate de digestie, flatulenţă şi migrene, şi – poate cea mai vizibilă dintre toate – procesul grăbit de îmbătrânire.

Am spus cu voce tare:

– Dar fără-ndoială ţie îţi displace America şi americanii te-ar împiedica să te întorci colo. Doar ţi-ai exprimat dispreţul foarte

clar în *Însemnări americane* şi *Martin Chuzzlewit.*

– Pfui, a făcut Dickens, fluturând din mână. Am vizitat America acum douăzeci şi cinci de ani, dragul meu Wilkie. Până şi un loc atât de înapoiat trebuie să se fi reformat în douăzeci şi cinci de ani. Categoric au făcut-o în privinţa drepturilor de autor şi-a remunerării autorilor englezi pentru serializarea operelor lor – cum trebuie că ştii şi tu, spre marele tău privilegiu.

Ultima afirmaţie era adevărată. Aveam o înţelegere excelentă cu americanii pentru *Armadale* şi aproape încheiasem negocierile pentru o înţelegere chiar mai bună, în cazul *Pietrei Lunii,* pe care tocmai începusem să o scriu.

– Pe deasupra, a continuat Dickens, am mulţi prieteni acolo, dintre care unii sunt prea bătrâni sau timizi ca să treacă oceanul. Mi-ar plăcea să-i văd ultima oară înainte de moartea lor sau a mea.

Subiectul morţii deschis de Dickens m-a făcut să mă îngrijorez. Am sorbit restul de brandy şi m-am uitat ţintă în foc, imaginându-mi-i din nou pe inspectorul Field şi ceata lui mică de subalterni stând ghemuiţi în ploaie undeva. Dacă Dickens avea să facă ceea ce insistase Field că va face – să invoce o întâlnire de care uitase şi să plece de sub acoperişul meu, în loc să rămână peste noapte – ar fi fost bine să se grăbească. Era deja târziu.

– În orice caz, a spus Dickens, adâncindu-se mai tare în pernele de piele ale fotoliului său, am hotărât să-l trimit pe Dolby acolo la începutul lui august ca să inspecteze lucrurile la faţa locului, cum le place americanilor să spună. Va duce cu el cele două povestiri noi ale mele, „Explicaţia lui George Silverman” şi „O aventură de sărbători”. Au fost cumpărate de editori americani şi cred că a doua va apărea într-o revistă pentru copii numită *Our Young Folks* sau ceva asemănător.

– Da, am spus. Mi-ai arătat „O aventură de sărbători” la Gad's Hill acum câteva weekenduri, poate îţi aminteşti… mi-ai spus că istorisirile din ea *au fost* scrise de copii şi că de la ei ţi-a venit strania idee. Şi eu te-am crezut.

– Iar eu n-am fost sigur dacă să mă simt flatat sau insultat, dragul meu Wilkie.

– Nici una, nici alta, desigur, Charles, am spus. Era o simplă recunoaştere a faptului. Ca întotdeauna, când tu începi să modelezi cuvintele, totul iese convingător. Îmi amintesc totuşi că mi-ai spus că forţa ţi-a fost aproape frântă acum douăzeci şi cinci

de ani sub povara drumului şi a muncii necesitate de primul tău turneu american. Şi Forster spune chiar şi acum că americanii au fost nedemni de un om de geniu ca tine. Eşti sigur, Charles, că vrei să te mai supui o dată unui asemenea chin?

Dickens acceptase invitaţia mea de a fuma un trabuc şi acum sufla fumul spre tavan.

– E adevărat că eram mai tânăr pe atunci, Wilkie, dar eram în acelaşi timp epuizat după ce scrisesem *Ceasul lui Master Humphrey* şi – cu doar câteva zile înaintea plecării – suferisem o operaţie chirurgicală destul de complicată. Totodată, alocuţiunile pe care trebuia să le ţin în America ar fi epuizat şi un parlamentar fără altceva de făcut. Am fost – recunosc – şi mai puţin răbdător şi mult mai irascibil atunci decât sunt acum, ajuns la seninătatea de la mijlocul vieţii.

M-am gândit la aşa-zisa seninătate de la mijlocul vieţii autorului. Inspectorul Field mă informase că Ellen Ternan fusese bolnavă în cea mai mare parte din aprilie şi mai, necesitând ca Dickens – poate omul cu cel mai public statut din ţara noastră – să dispară pentru lungi perioade de timp pentru a putea fi la căpătâiul ibovnicei sale suferinde. Obiceiul lui Dickens de a fi discret nu se extindea şi asupra presupuselor sale întâlniri cu creatura pe nume Drood; disimularea devenise a doua natură a scriitorului. În două rânduri, cel puţin, de care ştiam sigur, Dickens îmi trimisese scrisori scrise, chipurile, la Gad’s Hill Place, când, de fapt, el se afla cu Ellen Ternan sau stătea la locuinţa secretă din apropiere.

– Sunt şi alte motive pentru care trebuie să părăsesc ţara, a zis Dickens încet. Şi a venit timpul să-ţi vorbesc despre ele.

Am ridicat puţin din sprâncene, am fumat şi am tăcut. Mă aşteptam la o nouă fabulaţie, aşa încât cuvintele lui Dickens au fost cu adevărat o surpriză.

– Ţi-aminteşti de personajul căruia i-am spus Drood, a început Dickens.

– Sigur că da, am confirmat. Cum aş putea să uit povestea vieţii acelei creaturi sau expediţia noastră de acum două veri prin tunelurile de sub oraş?

– Într-adevăr, a spus Dickens pe un ton sec. Am impresia că nu mă crezi atunci când vorbesc despre Drood, dragul meu Wilkie… A fluturat din mână, alungându-mi obiecţiile grăbite. Nu, acum ascultă un moment, prietene. Te rog. Sunt multe lucruri de care nu ţi-am spus, Wilkie… multe lucruri pe care nu ţi le-am

putut spune… multe lucruri pe care nu le-ai fi crezut dacă *totuşi* ţi le-aş fi spus. Dar existenţa lui Drood este cât se poate de reală, aşa cum aproape ai descoperit şi tu în Birmingham.

Am deschis din nou gura, dar mi-am dat seama că nu puteam să vorbesc. La ce se referea el? Mă convinsesem de mult că viziunea coşmarescă din timpul lecturii lui Dickens petrecută cu mai mult de un an în urmă, în Birmingham, fusese un vis indus de laudanum şi provocat de teribila confruntare cu tâlharii de pe alee, chiar în oraşul acela. Sângele pe care îl găsisem mai târziu pe gulerul cămăşii mele şi pe cravată provenea, desigur, de la redeschiderea micii răni provocate atunci când unul dintre tâlhari îmi pusese cuţitul la gât în după-amiaza aceea.

Dar cum se poate ca Dickens să aibă cunoştinţă de visul meu narcotic? *Nu spusesem nimănui de el, nici chiar Carolinei sau Marthei.*

Înainte să pot formula un răspuns, Dickens a vorbit din nou.

– În loc să pendulezi între realitatea şi nerealitatea lui Drood, dragul meu Wilkie, te-ai întrebat vreodată care sunt adevăratele motivaţii ale prietenului tău, inspectorul Field, care îţi alimentează obsesia capturării sau uciderii acestui om?

Am roşit auzind „prietenul tău, inspectorul Field”. Întotdeauna presupusesem că Dickens ştia puţin sau deloc de legătura mea continuă cu bătrânul detectiv – cum putea să ştie? – însă mereu eram surprins de ceea ce Dickens chiar *părea* să ştie sau de ceea ce reuşise cumva să deducă.

Apoi, din nou, dacă Drood era real – lucru pe care nicio clipă nu eram pregătit să-l recunosc – era posibil ca Dickens să fi primit informaţia de la fantoma aceea şi agenţii lui, aşa cum eu însumi primeam informaţii de la inspectorul Field şi agenţii *lui.*

Nu pentru prima dată în ultimii doi ani, mă simţeam ca un pion într-o teribilă partidă de şah jucată în bezna nopţii.

– Mi-ai spus ce părere ai tu despre aşa-numita obsesie a inspectorului Field, am rostit. Ai spus că o asemenea *lovitură* ar duce la restituirea pensiei sale.

– Acesta nu mai pare un motiv adecvat pentru recentele măsuri draconice… am putea spune chiar *disperate…* ale inspectorului, nu crezi? a întrebat Dickens.

M-am gândit la asta. Sau cel puţin m-am încruntat, am mijit ochii şi am proiectat o imagine mintală. În fapt, în acel moment eram mai conştient de durerea gutei reumatice acumulându-se într-o sferă aflată într-o continuă expansiune, situată înapoia

ochiului meu drept, migrând în spatele urechii drepte, înfigându-şi cârceii tot mai adânc în craniu cu fiecare moment care trecea.

– Aşa-i, am spus până la urmă. Nu mai pare.

– Îl ştiu pe Field, a spus Dickens. Focul a trosnit şi tăciunii de cărbune s-au prăbuşit. Biroul părea deodată îngrozitor de cald. Îl ştiu pe Field de aproape două decenii, Wilkie, şi ambiţia sa depăşeşte orice putere de înţelegere.

Vorbeşti despre tine însuţi, am gândit, dar n-am spus nimic.

– Inspectorul Charles Frederick Field vrea să fie din nou şeful detectivilor, a spus Dickens. Are toate intenţiile să devină şeful Biroului Detectivistic al Scotland Yard.

Am râs în pofida durerii care creştea în mine.

– Cu siguranţă nu poate fi aşa, Charles. Omul e foarte bătrân… are peste şaizeci şi cinci de ani.

Dickens s-a încruntat la mine.

– În Marina Regală avem amirali de optzeci de ani, Wilkie. Nu, nu vârsta lui Field este rizibilă şi nici măcar ambiţia sa. Ci doar mijloacele prin care urmăreşte să-şi atingă ţelul.

– Dar, m-am grăbit să spun, dându-mi seama că-l ofensasem pe Dickens amintind de vârsta bătrâneţii, tu însuşi mi-ai spus că inspectorul Field a ieşit din graţiile tuturor celor de la Poliţia Metropolitană din cauza unor greşeli pe care le-a făcut ca detectiv particular. Pentru Dumnezeu, doar i-au refuzat pensia! Cu siguranţă nu şi-ar putea cere niciodată fosta poziţie în noua forţă de poliţie londoneză, mai mare şi mai modernă acum!

– Ar putea s-o facă, dragul meu Wilkie. Ar putea… dacă ar fi să-l aducă în faţa justiţiei pe presupusul geniu criminal al unei adunături de ucigaşi ale căror crime au făcut mii de victime. Field a învăţat cu ani în urmă cum să folosească ziarele locale şi nu am nicio îndoială că asta va şi face.

– Deci eşti de acord cu inspectorul, Charles, că Drood este un ucigaş şi şeful altor ucigaşi?

– Nu sunt de acord cu nimic din ce a spus sau şi-a imaginat inspectorul Field, a zis Dickens. Încerc să-ţi explic ceva. Spune-mi, dragul meu Wilkie, îţi plac dialogurile socratice scrise de Platon?

Am clipit, simţind cum creştea durerea de cap, buimăcit de această schimbare de subiect. Charles Dickens era, aşa cum ştia toată lumea, un autodidact şi subiectul acesta era destul de sensibil pentru el, în ciuda încercărilor sale dârze de-a se autoeduca de-a lungul vieţii. Nu-l auzisem niciodată aducând

vorba de Platon sau Socrate şi nu-mi dădeam seama ce legătură puteau avea aceşti doi filosofi cu subiectele discuţiei noastre.

– Platon? am spus. Socrate? Da, desigur. Minunat.

– Atunci mă vei ierta dacă îţi pun câteva întrebări socratice în încercarea noastră comună de a descoperi şi a aduce la lumină un adevăr firesc – dar poate nu evident.

Am aprobat din cap.

– Presupunând că acela căruia îi spunem Drood este mai mult decât o halucinaţie sau o iluzie născută din cinism, a spus Dickens încet, punând jos paharul cu brandy şi unindu-şi buricele degetelor, te-ai întrebat, dragul meu Wilkie, de ce am continuat să îl văd în cursul ultimilor doi ani?

– Habar nu aveam că *ai continuat* să te vezi cu el, Charles, am minţit. Dickens mi-a zâmbit cu scepticism din spatele piramidei formate de degetele lui lungi. Dar dacă ai continuat să cultivi relaţia cu el... de dragul discuţiei, am reluat eu, atunci presupun că explicaţia pe care mi-ai oferit-o înainte ar fi motivul.

– Deprinderea artelor înalte şi rafinate ale mesmerismului, a spus Dickens.

– Da, am zis. Şi detalii ale religiei lui străvechi.

– Toate ţeluri vrednice de laudă, a spus Dickens, dar tu crezi că o curiozitate atât de modestă ar justifica riscul foarte real pe care ar trebui să mi-l asum? Vânarea din partea agenţilor zeloşi ai inspectorului Field? Coborârile repetate în Oraşul Subteran? Simpla apropiere de un nebun care – conform stimatului nostru inspector – a ucis sute de oameni?

Nu aveam nicio idee despre ce mă întreba Dickens. După un moment de debusolare provocat de laudanum, dar care speram să fi fost de profundă concentrare, am spus:

– Nu... nu, nu cred.

– Sigur că nu, a făcut Dickens. Vorbea pe tonul său de director de şcoală. Te-ai gândit vreodată, dragul meu Wilkie, că eu aş putea să *apăr* Londra de mânia monstrului?

– Să o aperi? am repetat.

Guta reumatică făcuse acum turul complet a ţestei mele şi îmi învăluise ambii ochi şi tot craniul în durere.

– Ai citit cărţile mele, prietene. M-ai auzit vorbind. Ai vizitat azilurile pentru săraci şi pentru femeile rătăcite la înfiinţarea cărora am ajutat şi pe care le-am finanţat. Îmi cunoşti părerile pe probleme sociale.

– Da, am spus. Da, sigur, Charles.

– Atunci, ai vreo idee despre furia care clocoteşte şi dospeşte acolo în Oraşul Subteran?

– Furie? am întrebat. Furia lui Drood, la asta te referi?

– Mă refer la furia miilor, poate a zecilor de mii de bărbaţi, femei şi copii mânaţi în hrubele alea subterane, în canale, subsoluri şi mahalale, a spus Dickens, vocea ridicându-i-se într-atât, încât Caroline ar fi putut-o auzi de la parter. Mă refer, dragul meu Wilkie, la furia acelor mii de londonezi care nu-şi pot duce traiul de la o zi la alta nici în cele mai abjecte mahalale de la suprafaţă şi care sunt mânaţi jos în întuneric şi putoare, ca şobolanii. Ca *şobolanii,* Wilkie.

– Şobolanii, am repetat. Despre ce vorbim aici, Charles? Doar nu spui că acest… Drood… reprezintă zecile de mii dintre cei mai săraci locuitori ai Londrei. Adică tu însuţi ai zis că omul e grotesc… un *venetic.*

Dickens a chicotit, bătând din buricele degetelor într-un ritm accelerat.

– Dacă Drood este o iluzie, dragul meu Wilkie, atunci este o iluzie care a luat forma celui mai oribil coşmar al Londrei selecte. El este întunericul din inima celui mai adânc întuneric al sufletului. Este furia personificată a celor care au pierdut şi ultimele raze palide de speranţă în oraşul nostru modern şi-n lumea noastră modernă.

A trebuit să clatin din cap.

– Tu m-ai pierdut *pe mine,* Charles.

– Dă-mi voie să o iau de la capăt. Se face târziu. De ce m-ar căuta pe mine o creatură ca Drood şi m-ar alege pe câmpia morţii care a fost locul accidentului de la Staplehurst, Wilkie?

– Nu ştiam că *te-a căutat* pe tine, Charles.

Dickens a făcut un gest pripit de nerăbdare cu mâna dreaptă şi şi-a luat înapoi trabucul. Prin fumul albastru, a spus:

– *Sigur* că m-a căutat. E nevoie să *asculţi,* dragul meu Wilkie. În dubla-ţi calitate de romancier şi drag prieten, aceasta e singura zonă în care simţurile tale ar trebui îmbunătăţite. Tu eşti singura persoană de pe pământ căreia i-am mărturisit despre existenţa lui Drood şi relaţia mea cu el. Trebuie să asculţi dacă vrei să înţelegi extrema importanţă a acestei… drame. Această dramă pe care inspectorul Field insistă să o trateze ca şi când ar fi un joc sau o farsă.

– Te ascult, am spus cu răceală.

Nu mă atingea deloc Dickens – un simplu autor pe care îl

depăşisem la vânzări cu ultimele cărţi publicate şi un om care nu primise niciodată un avans atât de mare ca mine de la un editor – atunci când alegea să mă critice.

– De ce m-ar fi ales Drood pe mine? Dintre toţi supravieţuitorii de la Staplehurst, de ce să mă aleagă pe mine Drood cel tocmai trezit din sicriu?

M-am gândit la asta în timp ce îmi masam pe ascuns tâmpla dreaptă care pulsa.

– Nu sunt sigur, Charles. Erai fără-ndoială omul cel mai celebru din tren în ziua aceea.

Alături de ibovnica ta şi mama ei, *am adăugat în gând.*

Dickens a clătinat din cap.

– Nu faima mea l-a atras pe Drood şi nu ea e cea care îl ţine acum în frâu, a zis el încet între expiraţii lungi de fum albastru. Ci abilitatea mea.

– Abilitatea ta.

– Ca *scriitor,* a spus Dickens aproape fără răbdare. Ca... iartă-mi lipsa de modestie ca urmare a importanţei acestui fapt... ca poate cel mai important scriitor din Anglia.

– Înţeleg, am minţit. Apoi, poate, am înţeles totuşi până la urmă. Am priceput măcar puţin. Drood vrea să scrii ceva pentru el.

Dickens a râs. Nu a fost un râs cinic sau batjocoritor – m-aş fi predat în faţa migrenei şi aş fi plecat la culcare în clipa aceea, dacă era aşa – ci mai degrabă a fost râsul său obişnuit, copilăresc, sincer, profund, cu capul pe spate.

– Aş spune că da, a grăit el, scuturând scrumul în scrumiera de onix de pe braţul fotoliului său. *Insistă* să scriu ceva. Nimic altceva decât biografia lui, dragul meu Wilkie. E-un efort care, fără îndoială, ar necesita cinci volume lungi, poate mai multe.

– Biografia lui, am spus.

Dacă Dickens se săturase să mă audă repetându-i vorbele, eu eram şi mai sătul. Seara care începuse cu o masă bună şi cu râset urcase acum – sau coborâse – pe tărâmul nebuniei pure.

– Acesta e singurul motiv pentru care Drood nu şi-a dezlănţuit întreaga furie asupra mea, asupra familiei mele, asupra afurisitului de inspector Field, asupra ta, asupra întregii Londre, a zis Dickens cu teamă în glas.

– Asupra *mea?* am întrebat.

Dickens parcă nici nu m-ar fi auzit.

– Aproape săptămânal cobor în Hadesul care este Londra

subterană, a continuat el. Săptămânal îmi scot carneţelul şi ascult. Şi-mi iau notiţe. Şi încuviinţez mut. Şi pun întrebări. Orice ca să provoc interviurile. Orice ca să amân inevitabilul.

– Inevitabilul?

– Inevitabila explozie a furiei acestui monstru când va descoperi că, în fapt, n-am scris nici măcar un cuvânt din execrabila lui „biografie”, dragul meu Wilkie. Dar am auzit multe… mult prea multe. Am auzit despre ritualuri străvechi atât de dezgustătoare, încât un englez sănătos la cap nu ar fi în stare să le înţeleagă. Am auzit despre influenţa magnetică mesmerică transformată în scopuri scandaloase şi indescriptibile – seducţie, viol, revoltă, folosirea altora pentru răzbunare, teroare, crimă. Am auzit… prea multe.

– Trebuie să încetezi a mai coborî în lumea aceea, am spus, gândindu-mă la adăpostul liniştit şi plăcut al lui King Lazaree aflat adânc sub cimitirul St Ghastly Grim’s.

Dickens a râs din nou, dar acum mai nesigur pe el.

– Dacă nu merg eu la el, vine el la mine, Wilkie. În turneul de lectură. În gări. În hotelurile din Scoţia şi Ţara Galilor şi Birmingham. La Gad’s Hill Place. Noaptea. Chipul lui Drood a fost cel care plutea afară în faţa geamului meu de la primul etaj în noaptea când Dickenson a umblat în somn.

– Şi tot Drood l-a ucis pe tânărul Dickenson? am întrebat, întrezărind ocazia de-a ataca.

Dickens a clipit la mine de mai multe ori înainte să spună încet, obosit, poate vinovat:

– N-am nicio idee, Wilkie. Băiatul m-a rugat să-i fiu tutore pentru ultimele săptămâni, doar cu numele. A pus ca moştenirea să-i fie plătită prin intermediul băncii şi cecului meu. Apoi… a plecat. Asta-i tot ce îţi pot spune.

– Dar fără-ndoială, am zis, forţându-mi avantajul, lui Drood i-ar fi plăcut să aibă banii băiatului pe lângă acea biografie. Nu se poate să-şi fi folosit influenţa mesmerică malefică pentru a pune pe cineva să-l ucidă pe flăcău şi să-i fure aurul pentru a-l folosi în avantajul său – al lui Drood, adică?

Dickens s-a uitat la mine atât de fix şi cu atâta răceală, încât am tresărit, lipindu-mă de spătarul fotoliului.

– Da, a spus Inimitabilul. În cazul lui Drood, orice este posibil. Monstrul m-ar fi putut pune pe *mine* să-l ucid pe tânărul Dickenson şi să-i aduc banii în templul din Oraşul Subteran fără ca eu să-mi amintesc asta. Aş fi crezut că am avut un vis, o

semiamintire a unei drame văzute pe scenă cândva demult.

Inima îmi bubuia şi respiraţia aproape mi s-a oprit, auzind această mărturie.

– Sau, a urmat Dickens, te-ar fi putut pune *pe tine* să comiţi fapta, dragul meu Wilkie. Drood ştie de tine, desigur. Drood are planuri pentru tine.

Am expirat, am tuşit şi am încercat să-mi încetinesc bubuitul inimii.

– Prostii, am spus. Eu nu l-am întâlnit niciodată pe omul ăsta, dacă este într-adevăr om.

– Eşti *sigur?* a întrebat Dickens.

Zâmbetul lui viclean era din nou acolo, sub mustaţă.

M-am gândit la ce spusese Dickens mai devreme, inexplicabil, despre experienţa mea în Birmingham. Acum era momentul – *singurul* moment, poate – să-l întreb despre asta, însă bubuitul durerii mele de cap era acum la fel de rapid şi insistent ca bubuitul inimii, în camera aceea mică şi supraîncălzită. În schimb, am rostit:

– Spui că vine la tine acasă, Charles.

– Daaa, a confirmat Dickens, lăsându-se înapoi în fotoliu. Şi-a stins ciotul mic de trabuc. M-au epuizat, Wilkie. Secretul. Sentimentul constant de teroare. Prefăcătoria şi rolul pe care îl joc în prezenţa lui. Drumurile la Londra şi efectul coborârilor în Oraşul Subteran şi ororile de acolo. Sentimentul constant de ameninţare la adresa Georginei, a lui Katey, a copiilor… a lui Ellen. M-au epuizat.

– Sigur că da, am murmurat.

M-am gândit la inspectorul Field şi la ceilalţi aflaţi afară în ploaie. Aşteptând.

– Înţelegi deci că trebuie să plec în America, a şoptit Dickens. Drood nu va veni după mine acolo. Nu mă poate urma acolo.

– De ce?

Dickens s-a îndreptat de spate şi s-a uitat la mine cu ochii larg deschişi şi, pentru prima oară în lungul timp de când ne cunoşteam, am văzut teroare pură pe chipul prietenului meu.

– *Nu* poate! a strigat.

– Nu, sigur că nu, m-am grăbit să-l asigur.

– Dar cât voi fi plecat, a şoptit, tu vei fi în mare pericol, prietene.

– Pericol? Eu? Pentru Dumnezeu, de ce să fiu în pericol, Charles? Nu am nicio legătură cu Drood sau cu jocul ăsta

groaznic pe care îl jucaţi tu şi Field cu el.

Dickens a clătinat din cap, dar pentru o clipă nu s-a sinchisit să vorbească sau să se uite măcar la mine. Într-un final, a spus:

– Vei fi în mare pericol, Wilkie. Drood a trecut deja aripile negre ale controlului său pe deasupra ta cel puţin o dată – cel mai probabil mai mult decât o dată. Ştie unde locuieşti. Îţi cunoaşte slăbiciunile. Şi – cel mai groaznic pentru tine – ştie că eşti scriitor şi că eşti acum foarte citit deopotrivă aici, în Anglia, şi în America.

– Şi ce importanţă are asta... am început.

Când m-am oprit la jumătatea frazei, Dickens a încuviinţat din nou.

– Da, a şoptit. Eu sunt biograful pe care l-a ales, dar ştie că poate găsi un altul dacă eu mor... sau dacă descoperă cât de tare îl trag pe sfoară şi se decide să se descotorosească de mine. Nu voi pleca în America decât cel mai devreme în noiembrie – am multe de făcut şi nu-mi va fi uşor să-l conving pe Drood că plec în Statele Unite doar ca să pregătesc drumul pentru publicarea biografiei sale – şi noi doi vom mai vorbi de multe ori şi despre multe lucruri înainte să ridic ancora, Wilkie, dar promite-mi acum că vei fi foarte atent.

– Promit, am spus.

Am ştiut în momentul acela că prietenul meu Charles Dickens o luase razna. Am vorbit despre alte lucruri, însă eu sufeream dureri groaznice şi Dickens era evident istovit. Nu era nici măcar ora unsprezece, când ne-am urat noapte bună şi Dickens s-a dus în camera de oaspeţi, iar eu în dormitorul meu.

Am lăsat-o pe fată să stingă toate lămpile din casă.

Caroline adormise în pat, aşteptând, dar eu am trezit-o şi am trimis-o în camera ei de la parter. Aceea nu era noaptea potrivită pentru ca ea să se afle sus, la primul etaj, unde dormeam eu şi Dickens.

Mi-am luat pe mine cămaşa de noapte şi am golit trei pahare înalte de laudanum. Deşi leacul avea de obicei efect, în seara aceea de iunie nu prea mi-a alinat nici durerea şi nici anxietatea. După ce am stat întins în pat pe întuneric o perioadă nedeterminată de timp, simţind cum inima îmi bubuia în piept precum pendula unui orologiu pântecos, dar tăcut, m-am ridicat şi m-am dus la fereastră.

Ploaia se oprise, dar se iscase o ceaţă de vară care se târa

acum prin tufişurile şi ierburile din parcul mic de vizavi. Luna nu reuşise să iasă de după norii joşi, însă aceştia, plutind cu repeziciune deasupra acoperişurilor, erau tiviţi cu o lumină alb-gri aproape lichidă. Bălţile aruncau o multitudine de reflexii gălbui, de la felinarul din colţ. Nu era nimeni afară în noapte, nici măcar băiatul care îi luase locul lui Gooseberry. Am încercat să-mi imaginez unde se postaseră Field şi agenţii lui cei mulţi. În casa aceea goală aproape de colţ? În bezna aleii dinspre est?

Un orologiu real – cel din holul nostru de la parter – a marcat încet miezul nopţii.

M-am întors în pat, am închis ochii şi m-am străduit să-mi ţin gândurile sub control.

De undeva de jos, departe, purtat de zidurile goale şi câteva grilaje, s-a auzit un foşnet slab. Un lipăit. O uşă deschizându-se? Nu, nu, mi se părea. O fereastră atunci? Nu. Cărămizi mişcându-se în întunericul pivniţei, poate, ori o mişcare lentă, dar precisă printre grămezile de cărbuni. Însă categoric un lipăit.

M-am ridicat în capul oaselor şi mi-am strâns cămaşa la piept.

Afurisita mea imaginaţie de romancier, ajutată poate de laudanum, îmi oferea imagini limpezi cu un şobolan mare cât un căţel forţându-se să treacă prin gaura proaspătă din peretele beciului cu cărbuni. Numai că şobolanul acela uriaş avea un chip. Chipul lui Drood.

O uşă a scârţâit. Duşumelele au gemut abia perceptibil.

Dickens, furişându-se în noapte, aşa cum prezisese cu atâta convingere inspectorul Field?

M-am strecurat afară din pat, mi-am tras halatul pe mine şi m-am lăsat într-un genunchi, deschizând sertarul de jos al scrinului cu o grijă exagerată, ca să nu scot niciun sunet. Uriaşul pistol primit de la detectivul Hatchery era acolo unde îl lăsasem, sub albiturile mele de vară împăturite. L-am simţit extraordinar de greu şi de masiv în mână, în timp ce păşeam pe vârfuri până la uşă, pe care am deschis-o cu un scârţâit de balamale care m-a făcut să mă crispez.

Holul era gol, dar acum auzeam glasuri. Glasuri şoptite. Glasuri de bărbaţi, mi s-a părut, deşi nu eram sigur.

Bucuros că-mi lăsasem şosetele în picioare, am ieşit pe hol şi am stat în capul scărilor întunecate. În afara bocănitului pendulei şi a ticăiturilor mecanismului orologiului din hol, de la parter nu se mai auzea nimic.

Şoaptele au reînceput. Veneau din capătul holului.

Se putea oare ca, mânioasă pe mine fiindcă o trimisesem din dormitor, Caroline să fi venit sus ca să discute cu Dickens? Sau Carrie, care îl considerase întotdeauna pe Charles Dickens musafirul ei preferat în casa noastră?

Nu, şoaptele nu proveneau din odaia de oaspeţi a lui Dickens. Am văzut o undă verticală de lumină blândă răzbătând pe uşa parţial deschisă a biroului şi am avansat cu grijă de-a lungul holului, cu pistolul cel greu îndreptat în jos.

Înăuntru era o singură lumânare aprinsă. Lipindu-mi faţa de uşă, am reuşit să disting cele trei fotolii şi trei siluete şezând aproape de vatra stinsă. Dickens într-un halat roşu de Maroc şedea în fotoliul pe care îl ocupase mai devreme. Stătea aplecat în faţă peste acea singură lumânare, cu trăsăturile feţei pierdute în umbre, dar mişcând iute mâinile în aer în timp ce şoptea grăbit. În fotoliul de la birou, ascultând, era Celălalt Wilkie. Barba lui era niţel mai scurtă decât a mea, de parcă şi-ar fi tuns-o de curând, şi purta ochelarii mei de rezervă. Cele două cercuri de sticlă reflectau lumina lumânării şi îi făceau ochii să pară demonici.

În fotoliul înalt pe care îl ocupasem eu cu o oră înainte, îndreptat acum cu speteaza către mine, am reuşit să desluşesc doar un braţ negru, cu degete lungi şi palide, şi o porţiune dintr-un scalp pleşuv iţindu-se deasupra tapiseriei din piele neagră. Am ştiut cine era, desigur, încă de dinainte ca persoana să se aplece în faţă, în lumina lumânării, ca să-i ofere lui Dickens un răspuns şoptit-sâsâit.

Drood era în casa mea. Mi-am amintit imaginea şobolanului din pivniţa de cărbuni, apoi am văzut, în schimb, un fuior unduitor de fum sau ceaţă furişându-se printre cărămizile de acolo de jos şi întrupându-se în simulacrul acela de om.

M-am simţit foarte ameţit. M-am sprijinit cu spatele de canatul uşii ca să-mi recapăt echilibrul, dându-mi seama atunci că puteam deschide uşa, da buzna înăuntru, să-l ucid pe Drood cu două împuşcături şi apoi să-ntorc pistolul spre Celălalt Wilkie. Şi atunci, poate… spre Dickens însuşi.

Nu… Îl puteam *împuşca* pe Drood, dar îl puteam oare şi ucide? Cât despre a-l împuşca pe Celălalt Wilkie, n-ar fi echivalat asta cu a mă împuşca pe mine însumi? N-ar fi venit Poliţia Metropolitană la chemarea isterică a Carolinei, în lumina gri a dimineţii, doar pentru a găsi trei cadavre pe podea, în biroul lui Wilkie Collins, unul dintre ele fiind corpul neînsufleţit al lui Wilkie

Collins?

M-am aplecat în faţă ca să aud ce spuneau, dar şoaptele au încetat. Întâi Dickens a ridicat capul ca să se uite la mine. Apoi Celălalt Wilkie a-ntors spre mine faţa lui rotundă şi schimonosită ca a unui iepure între barbă şi fruntea aceea nesfârşită. După care s-a întors şi Drood… încet, teribil. Ochii lui fără pleoape scânteiau roşii ca nişte tăciuni infernali.

Uitând că încă mai aveam pistolul, am închis uşa cu un bufnet sec şi m-am înapoiat în dormitor. În urma mea, abia perceptibil prin uşile închise ale biroului, discuţia s-a reluat, dar acum nu în şoaptă.

Am auzit oare bine râsete surde înainte să închid şi să încui uşa dormitorului meu? Nu voi şti niciodată sigur.

23

În aceeaşi vară a lui 1867 a fost cât pe ce ca eu, Caroline, Carrie şi cei trei servitori ai noştri (George, Besse şi Agnes) să rămânem fără un acoperiş deasupra capului. Puţin a lipsit să rămânem pe drumuri.

Ştiusem, desigur, că valabilitatea contractului de închiriere pentru locuinţa de la Melcombe Place nr. 9 expira, însă fusesem încrezător că termenii contractuali puteau şi aveau să fie reînnoiţi pentru încă un an sau doi, cel puţin, în pofida certurilor mele frecvente cu proprietarul. Încrederea mea s-a dovedit nefondată. Astfel, luna iulie a fost dedicată unei lungi alergături prin Londra în încercarea de a găsi o locuinţă de închiriat.

Aproape că n-are rost să spun că am fost atât de ocupat cu *Piatra Lunii* toată luna iunie – pe-atunci aveam primele trei episoade scrise, ca să i le arăt lui Dickens – şi-am fost atât de ocupat după aceea cu alt proiect pe care mi-l prezentase Dickens, încât Caroline a fost cea care a trebuit să alerge de colo-colo.

În acest timp, eu m-am retras în liniştea şi pacea de la clubul meu, pentru a încheia lucrul la primele trei episoade din *Piatra Lunii.*

În ultimele două zile din iunie, am petrecut sfârşitul săptămânii la Gad's Hill şi i-am citit capitolele încheiate lui Dickens, care s-a arătat atât de încântat de ceea ce a auzit, încât a acceptat pe loc să achite aproximativ şapte sute cincizeci de

lire pentru ca *All the Year Round* să deţină drepturile de editare, apariţia primului fragment fiind programată pentru 15 decembrie. M-am folosit imediat de această veste, luând legătura cu fraţii Harper din Statele Unite în ideea de a le cere aceeaşi sumă pentru drepturile de serializare peste Ocean.

Când m-am întors la Londra pe 1 iulie, Caroline a început să se agite în jurul meu ca o muscă înfometată, cerându-mi să merg să văd diverse locuinţe posibile pe care ea le găsise scoase la închiriere sau vânzare. Am acceptat şi toate au fost, evident, o pierdere de vreme, mai puţin, poate, o casă din Cornwall Terrace. Am dojenit-o pe Caroline fiindcă a căutat locuinţe în afara Marylebone-ului, întrucât cartierul acela mi se lipise de suflet. (Totodată, sigur că da, aveam nevoie ca orice nou domiciliu împreună cu Carrie şi Caroline să rămână la o distanţă rezonabilă faţă de Bolsover Street, unde „doamna Dawson” îşi avea reşedinţa aproape permanentă.)

Certăreţul meu proprietar de la Melcombe Place insista pe-atunci să eliberăm casa până la 1 august – o solicitare căreia i-am răspuns cu indiferenţă şi pe care aveam toate intenţiile să o ignor la scadenţă, însă una care i-a dat Carolinei grave dureri de cap şi care a provocat zile de alergături şi mai frenetice şi seri lungi de tânguieli limbute.

În mai, Dickens mă invitase să colaborez cu el la o poveste lungă pentru numărul de Crăciun 1867 al revistei *All the Year Round* şi eu acceptasem, dar numai după îndelungi şi uneori aproape comic de aspre negocieri asupra remuneraţiei cu Wills (Dickens, prudent, evita orice negocieri financiare cu mine). Solicitasem suma foarte mare de patru sute de lire pentru jumătatea mea de poveste, deşi vă mărturisesc, Dragi Cititori, că suma aceea îmi venise în gând doar fiindcă reprezenta exact de zece ori ceea ce primisem pentru prima mea contribuţie încununată cu succes la revista lui Dickens – o povestire intitulată „Sora Rose” – în 1855. Am căzut până la urmă de acord asupra a trei sute de lire nu din slăbiciune sau fiindcă m-au lăsat nervii, ci fiindcă voiam să mă asociez din nou public cu Dickens şi, în particular, să oblojesc orice răni, cât de mici, ar fi putut apărea din cauza subiectului Drood în luna aceea.

Dickens a fost, cât a ţinut vara aceea, în cea mai bună dispoziţie sufletească. Eu mă pregăteam să mă reapuc de lucru la *Piatra Lunii* pentru ce mai rămăsese din iulie, dar în cursul weekendului petrecut la Gad’s Hill, Dickens m-a convins că ar

trebui să începem numaidecât colaborarea la povestea de Crăciun. Propusese o povestire bazată pe călătoria noastră prin Alpi, în 1853 – vremuri mai fericite pentru amândoi în multe feluri – şi oferise titlul, *Impasul.*

Caroline s-a arătat bucuroasă că puneam *Piatra Lunii* deoparte pentru o vreme; a fost în schimb furioasă când a auzit că voi petrece bună parte din următoarele câteva luni la Gad's Hill.

În aceeaşi zi de luni, când m-am întors de la Gad's Hill – Caroline era încuiată în camera ei, unde plângea şi morfolea acuzaţii cum că aş fi abandonat-o, lăsând-o să caute de una singură un cămin pentru noi – am primit un bilet de la Dickens, care venise în oraş ca să lucreze la redacţia revistei:

Îţi scriu asta ca să te asigur că subsemnatul a vorbit (pentru un timp) prostii când a declarat că numărul de Crăciun al revistei va fi compus din treizeci şi două de pagini. Declar prin prezenta că sus-numitul număr de Crăciun este compus din patruzeci şi opt de pagini, şi încă unele lungi şi grele, cum am demonstrat până acum cu sudoarea frunţii mele.

Aceasta, iată, era dispoziţia persiflantă în care se afla Charles Dickens în acel iulie al anului 1867.

Martha R. se afla într-o stare de spirit mult mai bună decât Caroline G. În vara aceea şi cel mai adesea, după ce terminam de lucrat la Athenaeum Club, mă trezeam îndreptându-mă spre Bolsover Street ca să cinez şi să rămân peste noapte. Dat fiind că ţineam o cameră la club, din când în când, şi, totodată, dat fiind că luam trenul spre Gad's Hill ca să mă sfătuiesc cu Dickens cu privire la *Impasul,* rămânând în acelaşi timp peste noapte acolo, Caroline n-a intrat la bănuieli.

Apoi, într-o seară, tocmai când încheiam o cină timpurie la club, am ridicat privirea şi l-am văzut pe inspectorul Charles Field străbătând cu paşi mari sala de mese. Fără a cere permisiunea, şi-a tras un scaun la masa mea solitară şi s-a aşezat.

Primul meu impuls a fost să spun: „Regret, dar numai gentlemenii sunt primiţi în clubul acesta, inspectore”, dar văzându-i chipul schimonosit de un zâmbet cât se poate de neobişnuit, m-am şters doar cu şervetul la gură, am ridicat o sprânceană întrebător şi am aşteptat.

– Am veşti bune, dragul meu domn Collins, şi voiam să fiu

primul care vi le spune.

– L-ai prins... m-am uitat în jur la ceilalţi câţiva meseni din încăperea cea mare... pe gentlemanul subteran?

– Nu încă, domnule. Nu încă. Dar nu mai este mult! Nu, aici e vorba despre problema cu care vă confruntaţi în prezent apropo de găsirea unui nou domiciliu.

Nu-i spusesem inspectorului Field că ne pierduserăm casa închiriată, însă de mult nu mă mai surprindea să aflu câte informaţii deţinea omul acela. Am aşteptat să văd ce are de zis.

– Vă amintiţi obstacolul pe care îl reprezenta doamna Shernwold, a urmat el încet, aruncând priviri în jur, de parcă am fi fost doi conspiratori.

– Sigur că da.

– Ei bine, domnule, obstacolul nu mai există.

Asta chiar m-a surprins.

– Doamna s-a răzgândit? am întrebat.

– Doamna, a spus inspectorul Field, a murit.

Am clipit de mai multe ori şi m-am aplecat şi eu în faţă, şoptind chiar mai conspirativ decât o făcuse inspectorul.

– Cum?

Doamna Shernwold era una dintre hoaştele acelea costelive şi arţăgoase, trecute de şaizeci de ani, care par hotărâte s-o ducă, şi mai costelive şi arţăgoase, până dincolo de nouăzeci de ani.

– A avut buna cuviinţă de-a cădea pe scări şi a-şi frânge gâtul, domnule Collins.

– Şocant! am exclamat. Unde?

– Păi, în casa de la Gloucester Place nr. 90, e clar, dar pe scările servitorilor. Un loc unde nu veţi avea neplăcerea de a vi-o aduce aminte, de-ar fi să vă mutaţi acolo.

– Scările servitorilor, am repetat, gândindu-mă la doamna cu piele verde şi colţi de fildeş. Ce Dumnezeu căuta doamna Shernwold pe scările servitorilor?

– Nu vom afla niciodată, s-a hlizit inspectorul. Dar n-o putea face într-un moment mai bun, nu-i aşa, domnule Collins? Acum nu vă mai împiedică nimic să faceţi o ofertă pentru casa aceea.

– Fiul misionar, am spus. Fără-ndoială se va întoarce din Africa sau de unde-o fi şi...

Inspectorul Field a fluturat din mâna-i bătătorită, anulând această ipoteză.

– Se pare că ipoteca pentru imobilul de la Gloucester Place nr. 90 n-a fost achitată până la capăt de doamna Shernwold. Casa n-

a fost niciodată a ei, ca să o poată vinde, domnule.

– Cine are actul de proprietate pentru ea, atunci?

– Lordul Portman. Se pare că *dintotdeauna* casa s-a aflat sub controlul lordului Portman.

– Dar pe lordul Portman l-am întâlnit! am exclamat suficient de tare, încât mai mulţi meseni să se întoarcă spre mine. Cu voce mult mai joasă, am spus: Îl cunosc, inspectore. E-un om cu care te poţi înţelege. Am impresia că el deţine multe dintre proprietăţile din preajma Portman Square… de pe Baker Street, ca şi de la Gloucester Place.

– Aş zice că aveţi dreptate, domnule Collins, a rostit Field cu rânjetul acela satisfăcut şi extraordinar de malefic.

– Ai cumva idee cât cere pe locuinţa aceea? am întrebat.

– Într-adevăr, mi-am luat libertatea de a mă interesa, a răspuns inspectorul Field. Lordul Portman spune că ar fi de acord cu o chirie pe douăzeci de ani la suma de opt sute de lire. În asta sunt incluse, desigur, şi grajdurile acelea frumoase locuibile. Acelea ar putea fi subînchiriate pentru a amortiza din chirie.

Mi s-a uscat gura şi am sorbit nişte vin de porto. Opt sute de lire erau o avere – mai mult decât economiile mele la momentul acela – însă ştiam, totodată, că în eventualitatea morţii mamei mele, eu şi Charles am fi moştenit, în părţi egale, în jur de cinci mii de lire, care-i fuseseră lăsate de mătuşa ei, chiar dacă – din cauza termenilor din testamentul tatei – restul de capital reprezentat de bunurile lor comune ar fi rămas blocat. Iar inspectorul avea fără-ndoială dreptate cu privire la perspectiva subînchirierii acelor grajduri frumos puse la punct.

Inspectorul Field scosese două trabucuri suspect de negre din buzunarul sacoului.

– Presupun că regulile clubului permit fumatul în sala de mese, a spus.

– Desigur.

A retezat capetele ambelor trabucuri, mi-a dat mie unul, l-a aprins pe al său, a pufăit fericit şi a întins chibritul pentru a-l aprinde şi pe al meu. M-am aplecat în faţă şi i-am întâmpinat gestul.

Inspectorul Field l-a chemat pe Bartles, cel mai în vârstă şi respectabil dintre ospătarii clubului, şi a spus:

– Stimate, fii bun şi adu-mi un pahar cu ceea ce bea domnul Collins. Mulţumesc.

În timp ce Bartles se îndepărta grăbit – încruntându-se puţin

din pricina tonului peremptoriu al străinului aceluia îmbrăcat cu neglijenţă – m-am minunat, nu pentru prima dată, cât de tare se împletise destinul meu cu cel al poliţistului straniu şi arogant din faţa mea.

– Bun trabuc, nu credeţi, domnule Collins?

Avea gust de ceva cultivat şi recoltat într-o cizmă mucedă, într-o pivniţă uitată de Dumnezeu.

– De primă clasă, am spus.

Vinul inspectorului a sosit şi, cu partea de minte mereu ageră şi de-o parcimonie conservatoare, l-am adăugat, fără bucurie, în contul meu deja umflat de la club.

– În cinstea norocului dumneavoastră nesperat, domnule, a spus inspectorul Field, ridicând paharul.

L-am ridicat şi eu pe al meu şi cristalurile s-au atins. Făcând asta, m-am gândit că poate Caroline va termina – în sfârşit – cu dojenile şi smiorcăitul. Mărturisesc că nicio clipă nu m-am gândit atunci sau în zilele următoare la sărmana doamnă Shernwold şi la soarta sa ironică, mai puţin când am minţit-o pe Caroline cu privire la locul şi modul în care sucombase bătrâna.

Cred că a venit acum timpul, Dragi Cititori din viitorul meu postum, să vă spun câte ceva despre Celălalt Wilkie.

Trebuie să presupun că până acum aţi crezut că acest Celălalt Wilkie este fie o plăsmuire a imaginaţiei mele, fie un rezultat al laudanumului pe care sunt nevoit să-l iau. Nu e nici una, nici alta.

Toată viaţa am fost bântuit de un al doilea eu. Pe când eram foarte mic, eram convins că aveam un geamăn ca prieten de joacă şi deseori îi vorbeam mamei despre el. Băiat fiind, îl auzeam pe tata discutând despre nevoia de a-i da lecţii de desen „lui Wilkie” şi ştiam că nu mă aflam în casă la momentul acela. *Doppelgänger*-ul meu a fost cel care a beneficiat de acele lecţii. La cincisprezece ani, când eram doar un adolescent şi am avut parte de prima mea experienţă de iubire fizică cu o femeie mai în vârstă, n-am fost surprins când m-am uitat spre un colţ umbrit şi l-am văzut pe Celălalt Wilkie – la fel de tânăr, cu ochii la fel de luminoşi şi fără barbă ca mine – urmărind cu mare interes. În primii mei ani de maturitate, al doilea eu a părut să se retragă pe tărâmul cenuşiu din care venise. Vreme de mai mulţi ani, am fost sigur că-l lăsasem în urmă.

Dar cu câţiva ani înainte de momentul în care scriu memoriile de faţă, când guta reumatică a început să-mi provoace dureri

prea mari ca să le pot îndura fără ajutorul tincturii de opiu, Celălalt Wilkie s-a întors. În vreme ce personalitatea mea devenise mai blândă, mai convivă şi prietenoasă faţă de ceilalţi, aceea a Celuilalt Wilkie părea să se fi asprit şi să fi devenit mai agresivă în perioada despărţirii noastre. Cu ani în urmă, când îl întâlnisem prima dată pe Percy Fitzgerald (înainte ca acesta să intre atât de tare în graţiile lui Dickens), i-am mărturisit tânărului că „sunt supus unei curioase influenţe fantomatice, având deseori impresia că «cineva stă în spatele meu»”.

N-am eliminat niciodată din calcul importanţa pe care o avea laudanumul în invocarea Celuilalt Wilkie. Aşa cum a scris cândva Thomas De Quincey, autorul *Confesiunilor unui opioman* şi prieten al părinţilor mei: „Dacă un om «care vorbeşte întruna despre boi» ar fi să devină opioman, atunci cel mai probabil (dacă nu e prea tâmp pentru visare) că va visa boi.” Obsesia mea, deopotrivă în scris şi în viaţa de zi cu zi, a fost dubla identitate – a unui *doppelgänger* pândind puţin dincolo de limitele neclare ale realităţii cotidiene – aşa încât nu e de mirare că opiul pe care îl consumam zilnic, un drog atât de des şi eficient folosit pentru deschiderea uşilor spre alte realităţi, îl invoca pe Celălalt Wilkie, care îmi fusese tovarăş de joacă în pruncie.

Dacă sunteţi familiarizaţi cu scrierile mele, Dragi Cititori, ştiţi că această problemă a identităţii şi-a lăsat amprenta asupra majorităţii povestirilor şi a tuturor romanelor mele, pornind de la *Antonina* pe care am început-o pe când aveam doar douăzeci şi doi de ani. Dublurile, deseori reprezentând binele şi răul, apar frecvent în paginile poveştilor mele. Deseori personajele mele (mă gândesc la Laura Fairlie din *Femeia în alb* şi la Magdalen Vanstone din mai recentul roman *Fără nume)* se trezesc cu identităţile furate cu cruzime şi violenţă, astfel încât sunt nevoite să umple spaţiul altor nume, altor minţi, altor piei.

Chiar şi când personajelor mele li se permite să-şi păstreze propriile identităţi, cel mai adesea în romanele mele trebuie să-şi ascundă acele identităţi, să adopte identităţile altora sau să se confrunte cu pierderea acelei identităţi prin afectarea vederii, auzului, vorbirii ori prin separarea de un membru sau mai multe. Noi personalităţi ies neîncetat la suprafaţă în cazul personajelor mele, o transformare prilejuită tot mai des de folosirea drogurilor.

Charles Dickens dispreţuia acest aspect al scrierilor mele, însă

cititorii, din câte se pare, îl adorau. Şi ar trebui să menţionez că nu eram singurul scriitor obsedat de chestiunea „celuilalt eu” şi a identităţilor duale, gemene sau confuze: un anume scrib pe nume William Shakespeare indusese atari teme şi convenţii în opera sa mult mai adesea decât mine.

Deseori mă întrebam – chiar dinainte să înceapă perioada de coşmar cu Drood – dacă nu cumva eram un om mai sărăcit din pricina trăsăturilor care îmi lipseau, dar care – bănuiam – se regăseau la Celălalt Wilkie. Aşa stau lucrurile, de pildă, în problema numelui meu. Sau, mai degrabă, a modului în care alţii îmi foloseau numele.

Aparent, eram „Wilkie” pentru toată lumea: nu „domnul Collins” (deşi inspectorul Field şi agenţii lui se dăduseră peste cap să folosească acest apelativ) şi nici măcar „Collins” (aşa cum eu însumi îi spuneam lui Charles Dickens „dragul meu Dickens” verde-n faţă)… ci doar „Wilkie”. Era ca şi când aş fi rămas un copil pentru ceilalţi, chiar şi pentru copii. Carrie a crescut spunându-mi „Wilkie”. Multele progenituri ale lui Dickens, în anii lor de creştere, mi-au spus „Wilkie”, mai puţin atunci când Dickens sau Catherine, sau Georgina le ordonau altminteri. Cei de la club, care nici în ruptul capului nu s-ar fi adresat semenilor lor pe numele de botez, chiar dacă îi cunoşteau de zeci de ani, se simţeau liberi să-mi spună „Wilkie” aproape de îndată ce eram prezentaţi.

Era un lucru curios.

În dimineaţa de după ce-am tras cu ochiul la Dickens vorbind cu Drood şi Celălalt Wilkie în biroul meu – şi apoi m-am retras în grabă – i-am mărturisit Inimitabilului, la micul dejun, că am avut un vis ciudat despre o astfel de întâlnire.

– Dar este reală! a strigat Dickens. Ai fost acolo, dragul meu Wilkie! Am discutat ore în şir.

– Nu-mi amintesc nimic din cele discutate, am zis, simţind pe piele înţepătura a mii de ace de gheaţă.

– Poate e mai bine aşa, a opinat Dickens. Drood îşi foloseşte uneori influenţa magnetică pentru a şterge unele sau toate amintirile unei întâlniri, dacă e de părere că acestea l-ar putea pune pe el sau pe interlocutorul lui în pericol. O atare ştergere mesmerică nu are efect asupra mea, desigur, deoarece şi eu sunt practicant al artelor mesmerice.

Chiar eşti? mi-am spus sarcastic. Cu voce tare, am rostit:

– Dacă visul meu a fost real, dacă întâlnirea a fost reală, cum

a intrat Drood în casă? Ştiu, din întâmplare, că locuinţa era bine încuiată.

Dickens a surâs, întinzând marmeladă pe a doua felie de pâine prăjită.

– Asta nu mi-a spus, dragul meu Wilkie. În ultimii doi ani, impresia mea este că sunt puţine locurile în care Drood nu poate ajunge dacă-şi doreşte să ajungă.

– Spui că e vreun fel de fantomă?

– Nicidecum, dragul meu Wilkie. Nicidecum.

– Vrei să-mi spui, atunci, am rostit cu oarecare asprime, care a fost conţinutul „orelor noastre de discuţii”… conţinutul pe care această nălucă mi-a ordonat să-l uit?

Dickens a ezitat.

– O voi face, a spus într-un târziu. Dar ar fi mai bine, cred, dacă aş mai aştepta puţin. Sunt unele evenimente iminente despre care s-ar putea să nu fie în interesul tău să ştii în acest moment, dragul meu Wilkie. Şi alte lucruri de care e-n interesul tău să nu ai cunoştinţă, în privinţa onoarei tale… astfel, de pildă, poţi să fii sincer atunci când îi vei spune inspectorului Charles Frederick Field că nu te-ai întâlnit cu Drood şi că n-ai ştiinţă de planurile fantomei.

– Şi-atunci de ce mi-a vorbit el – sau tu – despre ele noaptea trecută? am insistat.

Nu-mi luasem încă doza matinală de laudanum şi corpul şi creierul tânjeau după ea.

– Pentru a primi permisiunea ta, a spus Dickens.

– Permisiune pentru ce?

Mai aveam puţin să mă înfurii.

Dickens a zâmbit din nou şi m-a mângâiat pe braţ într-un fel insuportabil.

– Vei vedea cât de curând, prietene. Şi când aceste lucruri se vor fi înfăptuit, îţi voi spune toate amănuntele lungii noastre conversaţii de noaptea trecută. Ai cuvântul meu.

A trebuit să mă mulţumesc cu atât, chiar dacă eram mai puţin decât convins că *existase* o întâlnire între Drood, Dickens şi Celălalt Wilkie. Părea mult mai probabil ca Dickens să profite de visul meu provocat de laudanum pentru propriile-i scopuri misterioase.

Sau că Celălalt Wilkie avea el însuşi scopuri şi planuri secrete. Posibilitatea asta mă înfrigura şi mai tare.

Ne-am mutat la Gloucester Place nr. 90 la începutul lui septembrie 1867. Fusesem nevoit să iau un împrumut prin avocaţii mei pentru a plăti chiria de opt sute de lire, însă inspectorul Field avusese dreptate în privinţa perspectivei de a închiria grajdurile locuibile din spatele casei; le-am subînchiriat unei femei care avea patru cai contra sumei de patruzeci de lire pe an, deşi mi-a fost al naibii de greu să o fac să plătească la timp.

Casa de la Gloucester Place era mult mai mare şi mai somptuoasă decât locuinţa pe care o avuseserăm la Melcombe Place. Casa era retrasă de la stradă, înaltă de cinci etaje, cu loc suficient pentru o familie mult mai mare decât a noastră şi pentru slujitori mult mai numeroşi şi mai bine educaţi, şi mai ascultători decât cei trei pribegi sărmani ai noştri. Aveam acum suficiente camere de oaspeţi cât să găzduim o mică armată de vizitatori. Sufrageria de la parter era de trei ori mai mare decât aceea din Melcombe Place şi-am folosit o încăpere comodă din spatele ei pe post de cameră de zi pentru familie. Eu m-am înstăpânit imediat pe salonul dublu în formă de „L” de la parter, transformându-l în birou, deşi era chiar în calea vizitatorilor care se îndreptau spre hol, a servitorilor care dereticau, a Carolinei care lucra în camera de zi din apropiere şi a tuturor intruziunilor şi agitaţiei vieţii de zi cu zi. Însă cu şemineul lui uriaş, cu ferestrele sale înalte, cu poziţia centrală pe care o ocupa în casă şi cu crearea sentimentului de spaţiu, salonul acela nu avea nimic din întunecimea claustrală a biroului de la Melcombe Place. Nu puteam decât să sper că Celălalt Wilkie nu se va muta odată cu noi.

Când lucrările de remodelare a casei s-au încheiat în sfârşit la finele toamnei, rezultatul a fost pe placul meu. Aveam cărţi şi tablouri peste tot, desigur, şi pereţii lambrisaţi de la Gloucester Place se potriveau afişării obiectelor mele de artă mult mai bine decât pereţii cu tapet negricios de la reşedinţa noastră anterioară.

Aveam un portret cu mama de când era o fetiţă într-o rochie albă – pictat de Margaret Carpenter – pe care l-am agăţat în birou. Mama nu l-a văzut niciodată (deoarece ar fi fost nepotrivit să vină în vizită în casa în care trăia Caroline G.), dar i-am transmis într-o scrisoare că portretul era „încă aşa ca tine, după atâţia ani”. (Lucrul acesta nu era întru totul adevărat, întrucât mama trecuse pe atunci de şaptezeci de ani şi vârsta îşi spusese

cuvântul.)

Tot în biroul meu se aflau un portret cu tata şi un tablou cu Sorrento făcut de el, tablouri mari care flancau masa mea masivă de scris, care şi ea îi aparţinuse tatei. Pe un alt perete lambrisat al acelei odăi imense am agăţat un portret cu mine la tinereţe făcut de fratele meu Charley şi un alt portret cu mine pictat de Millais. Singura lucrare a mea din casă era *Refugiul contrabandistului,* tabloul de absolvire a Academiei de Arte, pe care l-am agăţat în sufragerie.

Nu am încredere în noul sistem de iluminare cu gaz – deşi Dickens şi alţii se mândreau cu el – aşa încât camerele, cărţile, draperiile, masa de scris şi tablourile de la Gloucester Place nr. 90 au continuat să fie luminate cu lumânări de ceară, exact ca în locuinţele mele anterioare. Îmi plăcea lumina blândă pe care lumânările şi şemineurile o împrăştie în jur – nu mai puţin pe chipurile oamenilor când sunt adunaţi în jurul unei vetre sau al mesei – şi n-aş fi înlocuit-o niciodată cu strălucirea aspră, inumană, a lămpilor cu gaz, chiar dacă lucrând la lumina lumânării deseori sufeream de migrene puternice care necesitau administrarea de şi mai mult laudanum. Frumuseţea cere sacrificii.

Casa, în ciuda aspectului ei exterior grandios, ajunsese într-o stare proastă sub stăpânirea răposatei doamne Shernwold şi a fost nevoie de o mică armată de muncitori, pe o perioadă de mai mult de o lună, pentru a vopsi, repara sau instala ţevăria, a dărâma pereţi despărţitori, relambrisa, refaianţa şi-n general a aduce casa la standardele care sunt de aşteptat de la o locuinţă atât de impunătoare.

Primul meu pas de a face faţă acestui haos a fost să pun capăt tuturor vizitelor sociale. Al doilea a fost de-a mă sustrage fericirii potenţiale de la Gloucester Place nr. 90 – dormind şi muncind cu săptămânile doar la casa mamei din Southborough sau la Gad’s Hill – şi de a lăsa în seama Carolinei activitatea murdară a supravegherii. Aşa cum i-am scris prietenului meu Frederick Lehman pe 10 septembrie, la zece zile după ce ne-am mutat: „Aveam o casă veche de părăsit – o casă nouă de găsit – să mă târguiesc pentru casa cea nouă şi să o ocup – avocaţi şi supervizori de consultat – muncitori britanici de angajat – şi-n tot acest timp, să-mi ţin pe picioare activitatea literară fără a sta o zi în loc.”

Toamna aceea a fost una caldă, aşa că eu şi Dickens ne-am

văzut de colaborarea la *Impasul* în principal în adorabila lui căbănuţă elveţiană. Dickens îşi transformase masa lungă de scris de la etaj într-un soi de pupitru pentru doi – cu două locuri pentru picioare – şi am petrecut ore nesfârşite scriind cot la cot, doar zumzetul albinelor şi murmurul ocazional al unui comentariu sau întrebări deranjând liniştea comodă a toamnei.

Spre sfârşitul lui august, Dickens îmi trimisese un bilet sugestiv pentru naturalul transfer de idei şi pasaje narative ce avea să marcheze munca noastră la acest proiect:

Am o idee generală care sper că va stârni genul de interes pe care îl dorim. Haide să facem în aşa fel încât punctul culminant să fie o urmărire prin Alpii vântoşi, în singurătate şi nesocotind toate avertismentele. Haide să prezentăm toate ororile şi pericolele unei atari aventuri în cele mai înfricoşătoare împrejurări, personajul fie fugind de sau încercând să răpună (soluţia asta din urmă, cred) pe cineva, în încercarea de a scăpa de sau a răpune pe cel de care depinde iubirea, prosperitatea şi răzbunarea în poveste. Astfel, din moment şi circumstanţă putem obţine interesul şi stârni oroarea, şi vom putea duce povestea la orice deznodământ puternic ne dorim. Dacă ţii ideea asta în minte, aşa cum o voi face şi eu, ducând povestea în direcţia propusă, forţa ei va creşte ca o avalanşă, pe care o vom îndrepta cu surle şi trâmbiţe spre minţile cititorilor.

Nici până la sfârşitul lui septembrie nu obţinuserăm vreo avalanşă şi Dickens putea raporta doar că „merg înainte cu viteza unei roabe împinse de un pensionar din Greenwich” şi „ca tine, lucrez şi eu cu viteza melcului…”, însă muncind împreună la Gad’s Hill am simţit o accelerare a ritmului pasajelor scrise deopotrivă separat şi în colaborare, ca şi o creştere a nivelului nostru de entuziasm.

Ziua de 5 octombrie m-a prins înapoi la mama, bucurându-mă de mese bune şi simţind că sfârşitul colaborării noastre era aproape, când Dickens mi-a trimis următorul mesaj:

Am adus-o pe Marguerite ca soluţie salvatoare şi am lăsat lucrurile în aşa fel încât Vendale – pentru a o cruţa – spune că a avut loc un accident în furtună şi nimic altceva. Apropo, Obenreizer a fost tăiat de Vendale cu propriu-i pumnal. Aşa că prezintă-l cu o cicatrice. Dacă uiţi, nu contează. Nu mă îndoiesc

că aventura mea de pe munte va fi plină de greşeli, întrucât scrisul meu de mână nu e foarte lizibil. Dar vei înţelege ce înseamnă. Deznodământul îl văd în linii mari aşa cum îl vezi tu – în momentul ăsta nu-l întrevăd.

Mă voi gândi la problema lui Obenreizer (sinucidere?). Am făcut-o pe Marguerite întru totul devotată iubitului ei. Oricând îmi dai un semn că eşti pregătit, ne vom vorbi să ne vedem aici ca să încheiem.

Mă întreb, Dragi Cititori, câtă importanţă ar putea avea peste un secol şi mai bine aceste mesaje de lucru schimbate de doi autori profesionişti? Foarte mică, presupun, dar ţinând cont de celebritatea lui Dickens, chiar din timpul vieţii mele, poate că şi aceste misive criptice şi mâzgălite în grabă ar putea avea un oarecare interes, într-o bună zi, pentru cine ştie ce cărturar mărunt. Putem oare spune acelaşi lucru despre biletele pe care eu i le-am trimis lui Dickens? Vai, nu vom şti niciodată, deoarece Dickens îşi ardea mai departe cu regularitate toată corespondenţa pe care o primea, continuând – ca să zic aşa – „incendierea” pe care o începuse în toamna lui 1860.

Tot în 5 octombrie, prima duminică a lunii, m-am întors acasă la Gloucester Place nr. 90 – fără să-i fi scris sau trimis vreo telegramă Carolinei din timp, prin care să o anunţ de întoarcerea mea – şi, ajungând târziu, am găsit majoritatea camerelor din casă neluminate şi-am descoperit-o pe Caroline luând cina cu un străin în bucătărie.

Mărturisesc că am fost surprins, dacă nu chiar înfuriat. Caroline mi-a zâmbit de unde stătea la masă – servitorii lipseau în seara aceea – însă eu i-am văzut roşeaţa cum începe să-i urce de la linia gâtului până în spatele urechilor şi ajungând apoi la obraji.

– Ce înseamnă asta? I-am întrebat pe bărbat. Tu cine eşti?

Era un om slab, pământiu, scund, neimpresionant, ca o nevăstuică mică, cu un sacou din cel mai comun moleschin. Totul la el era comun. S-a ridicat şi a dat să-mi răspundă, dar înainte să poată vorbi, am spus:

– Stai aşa, că te cunosc... Te-am *angajat* cum o lună. Te cheamă Clow, nu-i aşa? Sau aşa ceva. Eşti instalatorul.

– Mă cheamă Joseph Clow, domnule, a spus el pe un ton tânguitor şi nazal. Şi da, m-aţi angajat, domnule. Tocmai am terminat astăzi instalaţiile de la etaj şi menajera dumneavoastră,

doamna G., a fost atât de bună, încât să-mi facă invitaţia de a lua cina aici, domnule.

I-am aruncat „menajerei” mele o privire nimicitoare, dar ea n-a făcut decât să-mi adreseze un zâmbet. Câtă insolenţă! Tocmai împrumutasem şi cheltuisem incredibila sumă de opt sute de lire pentru a-i cumpăra flendurii ăleia insolente unul dintre cele mai bune conace din apropierea Portman Square şi ea se întâlnea pe la spatele meu cu un muncitor de rând!

– Foarte bine, am spus, aruncându-i Carolinei un zâmbet care spunea „De tine am să mă ocup mai târziu”. Am trecut doar ca să iau nişte albituri curate. De aici plec la club.

– Menajera dumneavoastră găteşte o budincă de seu excelentă, a zis persoana aceea.

Dacă aş fi depistat o cât de mică urmă de insolenţă sau sarcasm, cred că l-aş fi lovit pe loc, însă comentariul lui părea nevinovat[25].

– Tatăl domnului Clow este distilator şi el deţine un procent din afacere, a spus Caroline, neobrăzată până la capăt. A dus un sherry foarte bun pentru a sărbători încheierea lucrării.

Am înclinat din cap şi am urcat la etaj. Nu-mi lipseau albiturile din valiză. Mă întorsesem ca să iau laudanum din sticla cea mare. Umplând butelca de drum şi dând pe gât două pahare mari pline-ochi, m-am dus la scrin, am pipăit în sertarul de jos pe sub albituri şi am găsit pistolul încărcat pe care mi-l dăduse Hatchery cu atât timp în urmă.

Cine m-ar fi învinuit dacă-i împuşcam deopotrivă pe Caroline şi pe amantul ei, instalatorul costeliv, mustăcios şi soios? Individul probabil că urcase în patul meu din noua mea casă încă dinainte de a o face eu – sau cel puţin era sigur că asta sperase să facă.

Pe de altă parte, mi-am dat seama că, pentru restul lumii, Caroline G. era într-adevăr menajera, nu soţia mea. Se justifica fără-ndoială să-l împuşc pe Joseph Clow, socotindu-l intrus, însă puţine jurii sau judecători ar fi considerat ca justificat faptul de a împuşca un gentleman care acceptase să ia cina în bucătăria servitorilor cu menajera mea. Până şi afurisitul de sherry putea fi adus ca dovadă de către un procuror abil.

---

[25] Budinca de seu la care se face referire în original este specialitatea englezească numită *spotted dick,* care s-ar putea interpreta prin traducere liberă şi ca „mădular bălţat” (n. tr.).

Zâmbind acru, am pus pistolul la loc, am adunat o valiză de haine doar de ochii lumii, m-am asigurat că butelca era plină şi am ieşit pe uşa din faţă ca să petrec noaptea la club. Nu m-am mai dus prin spate ca să văd ce fac Caroline – care arătase îmbujorată şi adorabilă în lumina lumânării, în ciuda vârstei ei înaintate de peste treizeci de ani – sau instalatorul-nevăstuică, potenţialul ei amant şi soţ.

Pe când am ajuns la club, fluieram şi eram binedispus. Înţelegeam încă de-atunci cum mă puteam folosi de domnul Joseph Clow în propriu-mi avantaj.

Eu şi Dickens am încheiat *Impasul* la finele lui octombrie, cu săptămâni bune după termenul pe care îl anticipaserăm. Eu am fost răspunzător de drepturile de retipărire, aşa că am purtat negocieri cu Frederick Chapman, dar în cele din urmă George Smith de la Smith & Elder a făcut o ofertă mai bună şi imediat i-am transferat lui drepturile.

Atât eu, cât şi Dickens vedeam potenţialul teatral al *Impasului* şi deoarece, în zilele acelea, orice hoţ care dispunea de o scenă şi o mână de actori putea să fure material literar şi să-l adapteze, am decis să o luăm înaintea tuturor şi să adaptăm povestirea noi înşine. Dickens – grăbindu-se să-şi ducă treburile la bun sfârşit, ca să poată pleca spre America – i-a turuit un scenariu brut prietenului nostru comun Fechter, actor şi impresar, şi mi-a pasat mie răspunderea de a duce greul adaptării propriu-zise după ce el, Dickens, va fi părăsit ţara.

La sfârşitul lui octombrie, renovarea casei înalte de la Gloucester Place nr. 90 se încheiase după placul meu – chiar şi ţevăriile – şi împreună cu Caroline am organizat o cină de inaugurare care a jucat şi rolul petrecerii de adio pentru Dickens, care urma să plece spre America în 9 noiembrie. Am angajat pentru această ocazie o excelentă bucătăreasă de origine franceză – care în anii următori avea să lucreze pentru noi cu statut semipermanent, deşi nu locuia sub acoperişul nostru – şi am jucat un rol activ în stabilirea meniului şi supravegherea pregătirilor.

Petrecerea a fost un mare succes şi doar prima dintre multele care aveau să se ţină la reşedinţa din Gloucester Place.

Câteva zile mai târziu, pe 2 noiembrie, am fost unul dintre organizatorii unui mare şi mult mai formal banchet de adio pentru Dickens pe care l-am ţinut la Sala Francmasonilor. Au fost

patru sute cincizeci de invitaţi, crema societăţii artistice, literare şi dramatice londoneze – exclusiv masculină, desigur – umplând încăperea principală a sălii, în vreme ce aproximativ o sută de femei (inclusiv duplicitara, dar adorabila Caroline G., dimpreună cu Georgina, cumnata lui Dickens, şi fiica ei Mary) au stat izolate sus în Galeria Doamnelor, deşi li s-a permis să se alăture bărbaţilor la o cafea după aceea. Carrie, fata Carolinei, acum în vârstă de aproape şaptesprezece ani, a fost şi ea acolo în seara cu pricina. Agitat cum eram, le scrisesem organizatorilor de două ori ca să fiu sigur că solicitarea mea de bilete pentru cele două doamne fusese onorată.

În acea seară, fanfara Grenadier Guards a cântat din alt balcon. Un invitat surpriză a fost fiul lui Dickens din Sydney, un marinar al cărui vas tocmai ancorase în Portsmouth cu două nopţi în urmă. Steagurile britanic şi american împodobeau sala principală de mese şi panourile de deasupra celor douăzeci de arcade împodobite cu frunze de laur aurite purtau, fiecare, titluri ale lucrărilor lui Charles Dickens. Lordul Lytton, acum în vârstă de şaizeci şi patru de ani, dar părând a avea de două ori pe atât, a fost amfitrionul seratei şi a guvernat evenimentele ca o pasăre de pradă cu ochi sfredelitori, îmbrăcat în costum complet negru, potrivit ocaziei.

Când Dickens s-a ridicat într-un final să ia cuvântul după o serie de discursuri laudative tot mai hiperbolice, colaboratorul meu s-a poticnit întâi şi apoi a început să lăcrimeze. Când în sfârşit şi-a recăpătat glasul, cuvintele lui au fost elocvente, dar nu, cum mulţi au fost de acord după aceea, la fel de elocvente ca lacrimile.

Mărturisesc că-n seara aceea am stat la masa principală, capul învârtindu-mi-se din pricina vinului şi a unei doze suplimentare de laudanum fortifiant, şi m-am întrebat ce-ar fi spus toţi acei oaspeţi celebri – judecătorul lord Cockburn, Sir Charles Russel, lordul Houghton, o veritabilă adunare de membri ai Academiei Regale, primarul Londrei – dacă l-ar fi văzut pe Dickens coborând în canalele Oraşului Subteran aşa cum îl văzusem eu. Sau dacă ar fi avut vreo bănuială cu privire la soarta probabilă a unui tânăr singuratic pe nume Edmond Dickenson.

Poate că pentru ei n-ar fi avut nicio importanţă.

Pe 9 noiembrie, m-am dus la Liverpool cu Caroline şi Carrie ca să-l văd pe Dickens plecând spre America.

Autorul primise cabina spaţioasă a ofiţerului secund pe puntea vaporului *Cuba.* (Carrie m-a întrebat apoi unde o fi dormit ofiţerul secund pe timpul călătoriei, şi eu a trebuit să recunosc că nu aveam nicio idee.) Spre deosebire de majoritatea cabinelor de pe vas, aceea avea deopotrivă o uşă şi un geam care se putea deschide pentru a te bucura de aerul proaspăt de pe mare.

Dickens n-a avut stare şi a fost distrat în cursul scurtei noastre vizite şi doar eu ştiam de ce. Iar eu ştiam doar datorită neîntreruptei mele colaborări cu inspectorul Field.

Deşi cunoştea pe pielea lui firea puritan-conservatoare a americanilor, în urma călătoriei din urmă cu un sfert de secol, Dickens nu abandonase, cine ştie de ce, planul de a o duce pe Ellen Ternan în America, astfel încât femeia să-i fie alături în turneu, poate deghizată ca asistentă a lui Dolby. Asta nu avea să se înfăptuiască, desigur, însă Dickens era cu adevărat un romantic incorigibil atunci când venea vorba de astfel de fantezii.

Eu nu trebuia să ştiu de asta, însă Inimitabilul aranjase cu Wills la redacţia revistei să fie redirecţionată o telegramă codificată tinerei actriţe în care să fie instruită ce avea de făcut odată ce Dickens ajungea în Lumea Nouă. Un mesaj de „Totul bine” ar fi trimis-o degrabă pe următorul vas spre America, toate cheltuielile fiind achitate dintr-un cont pe care Dickens îl lăsase în grija lui Wills. Un cod trist de „Teafăr şi nevătămat” ar fi însemnat că ea trebuia să rămână pe Continent, unde ea şi mama ei se aflau la momentul acela în vacanţă, aşteptând să i se spună ce avea de făcut.

În adâncul inimii – sau poate „în străfundul minţii” ar fi mai potrivit – Dickens trebuie să fi ştiut în acea zi blândă de 9 noiembrie, cum ştiusem şi eu când auzisem prima oară de planul acesta neghiob prin intermediul inspectorului Field, că mesajul „Teafăr şi nevătămat”, însemnând „Singur, dar sub ochiul foarte, foarte scrutător, indiscret şi critic al publicului american”, avea să-i fie cel trimis lui Ellen prin Wills.

Despărţirea noastră a fost emoţionantă. Dickens ştia bine cât de multă muncă lăsase în seama mea – corecturile şi reviziile *Impasului,* ca şi dramatizarea şi punerea în scenă alături de Fechter – însă nu doar asta stârnea emoţii. După ce Carrie, Caroline şi cu mine am coborât pasarela, m-am întors la cabina spaţioasă a ofiţerului secund sub pretextul că-mi uitasem o mănuşă. Dickens mă aştepta.

– Mă rog lui Dumnezeu ca Drood să nu vină după mine în

America, a şoptit el când ne-am strâns iarăşi mâinile de rămas-bun.

– N-o va face, l-am asigurat cu o convingere pe care nu o simţeam.

Întorcându-mă să plec, spunându-mi că era posibil – chiar probabil – să nu-l mai revăd niciodată pe prietenul meu Charles Dickens, acesta m-a oprit.

– Wilkie… în cursul conversaţiei cu Drood din biroul tău pe 9 iunie, discuţia pe care nu ţi-o aminteşti… simt că e necesar să te previn…

Nu mă puteam mişca. Aveam impresia că sângele îmi îngheţase şi că gheaţa îmi invadase înseşi celulele corpului.

– Ai fost de acord să devii biograful lui Drood în caz că s-ar întâmpla ceva cu mine, a spus Dickens. Părea că-i e rău de mare, deşi *Cuba* era încă bine ancorată la chei în portul Liverpool şi nu se clătina câtuşi de puţin. Drood a ameninţat că te va ucide pe tine şi toată familia ta dacă nu-ţi vei respecta promisiunea… la fel cum a ameninţat, în repetate rânduri, să mă ucidă pe mine şi familia mea. Dacă află că am plecat în America pentru a scăpa de el şi nu pentru a vorbi cu editorii de acolo despre biografia lui…

După un minut am descoperit că pot clipi. După alt minut, am putut vorbi.

– Nu te gândi la asta, Charles, am spus. Să ai un turneu de lectură plăcut în America. Întoarce-te la noi teafăr şi nevătămat.

Am ieşit din cabină şi am coborât pasarela, alăturându-mă lui Carrie, care nu mai avea răbdare, şi Carolinei, care stătea posomorâtă, îngrijorată.

24

În luna ce a urmat plecării lui Dickens în America, m-am simţit ca şi când tata ar fi murit a doua oră. Una peste alta, nu era o senzaţie chiar neplăcută.

Niciodată nu fusesem mai ocupat. Dickens nu-mi lăsase de rezolvat doar reviziile şi corecturile *Impasului,* ci mă însărcinase şi cu editarea întregului număr de Crăciun al revistei *All the Year Round.* Asta îl lăsase perplex pe prietenul nostru William Henry Wills – adjunctul Inimitabilului la revistă care se opusese cu îndârjire încă de la început călătoriei lui Dickens în America – însă

acesta, mereu un soldat ascultător, s-a împăcat curând cu poziţia de adjunct *al meu.* Pe măsură ce luna noiembrie avansa, eu petreceam din ce în ce mai mult timp la revistă şi – cum Dickens îmi ceruse şi să trec regulat pe la Gad's Hill ca să văd ce fac Georgina, Mary şi Katey (şi cum am găsit că-mi e mai uşor să editez şi să lucrez la *Piatra Lunii* acolo, dat fiind că şi fratele meu Charley se afla în acelaşi loc cel mai adesea) – în scurt timp m-am trezit că trăiesc mai mult viaţa lui Charles Dickens decât pe aceea a lui Wilkie Collins.

Caroline înclina să aprobe această însărcinare, deşi nu cu graţia şi umorul la care mă aşteptam, şi înclina să pornească certuri cu mine ori de câte ori petreceam totuşi câteva zile la Gloucester Place nr. 90. Pe măsură ce ne apropiam de luna decembrie, stăteam din ce în ce mai puţine zile la noua mea locuinţă din Londra şi tot mai mult timp la Gad's Hill sau luând masa în odăile răzleţe ale lui Dickens şi dormind în patul lui comod de deasupra redacţiei.

Întâmplarea a făcut să mă aflu acolo când telegrama „Teafăr şi nevătămat" a sosit pentru Wills şi a fost degrabă trimisă lui Ellen Ternan în Florenţa, unde tânăra stătea cu mama şi familia ei. Nu-mi închipui cum se putuse gândi Dickens că Ellen ar putea traversa Atlanticul singură din Italia spre America. Această fantezie era pur şi simplu un alt semn al faptului de cât de pierdut era Dickens în visurile sale romantice la vremea aceea. Am aflat totuşi mai târziu de la Wills, aproape din întâmplare, că Dickens ştiuse dinainte să plece pe mare că americanii n-ar fi privit cu ochi buni prezenţa acelei femei singure în micul său anturaj. După sosirea lui în America, Dolby lămurise situaţia şi trimisese verdictul său asupra oportunităţii prezenţei lui Ellen printr-o singură silabă telegrafiată: „Nu."

Eu şi Dickens fuseserăm de acord că adaptarea scenică a povestirii *Impasul* va fi montată la Adelphi Theatre cât mai aproape posibil de ziua Crăciunului şi că prietenul nostru comun Charles Fechter va juca rolul negativ, pe Obenreizer. Jocul actoricesc al lui Fechter mă impresionase prima dată cu aproape cincisprezece ani în urmă şi făcusem cunoştinţă cu el în 1860, când se afla în Londra pentru a juca în *Ruy Blas* de Victor Hugo. Dintr-un impuls comun, imediat după ce ne-am prezentat, eu şi Fechter am abandonat formalismele şi am devenit numaidecât prieteni.

Născut în Londra dintr-o mamă englezoaică şi un tată neamţ,

crescut în Franţa, dar alegând să trăiască acum din nou la Londra, Fechter era un om incredibil de fermecător şi loial – cabana elveţiană pe care i-o făcuse cadou lui Dickens cu două Crăciunuri în urmă era o expresie a generozităţii şi impetuozităţii sale – cu toate acestea, se pricepea la afaceri tot atât cât un ţânc.

Casa lui Fechter din Londra era probabil singurul *salon* mai puţin formal decât al meu. În vreme ce eu aveam obiceiul de a lăsa musafirii în grija Carolinei la masă dacă trebuia să plec în grabă, solicitat de treburi legate de teatru sau de altceva, Fechter se ştia că-şi întâmpina oaspeţii în halat şi papuci de casă şi că le permitea să-şi aleagă singuri sticla de vin pe care o preferau şi să o ia la masă cu ei. Amândoi adoram gastronomia franceză şi în două rânduri am pus la încercare inepuizabilele resurse ale acestei bucătării punând pe masă un singur aliment, prezentat însă sub mai multe forme. Îmi amintesc că odată am avut o cină pe bază de cartofi constând din şase feluri şi altă dată o cină pe bază de ouă constând din opt feluri.

Singurul cusur ca actor al lui Fechter era teribilul său trac şi valetul său se ştia că umbla după el cu un lighean, în culise, înainte să se ridice cortina.

În acel noiembrie şi început de decembrie scriam de zor scenariul pentru versiunea scenică a *Impasului* şi am trimis fragmente ale încercărilor mele direct lui Fechter, care mi-a răspuns că „se îndrăgostise nebuneşte de subiect” şi-a colaborat imediat la scenariul dramatic. Nu mă surprindea că actorul adora protagonistul malefic, pe Obenreizer, dat fiind că eu şi Dickens îl creaserăm cu gândul la Fechter.

În zilele când luam trenul de Rochester spre Gad’s Hill Place, îmi era uşor să cred că Charles Dickens plecase definitiv – încă mi se părea cât se poate de probabil să fie aşa, ţinând cont de trista (şi tăinuita de majoritatea oamenilor) stare a sănătăţii sale şi rigorilor turneului de lectură american – şi nu doar că puteam într-o bună zi, ci că *deja* ocupam locul său în lume.

La începutul lui decembrie, *Impasul* avea să apară în *All the Year Round* şi eu nu mă îndoiam că urma să fie un mare succes. Categoric, numele lui Dickens avea o oarecare legătură cu asta – poveştile lui de Crăciun făcuseră publicul să se bulucească pentru a cumpăra numerele de sărbătoare ale celor două reviste ale sale vreme de douăzeci de ani, deja – însă era la fel de adevărat că romanul meu *Femeia în alb* se vânduse mai bine

decât unele dintre poveştile în foileton ale lui Dickens şi eram încrezător că *Piatra Lunii* se va vinde chiar mai bine în 1868. Stând la masa de seară, la Gad's Hill Place, cu Georgina în stânga mea, fratele meu Charley în dreapta, Kate mai încolo şi câţiva dintre copiii lui Dickens, trăiam senzaţia că-i luasem locul Inimitabilului la fel de uşor şi complet cum Georgina Hogarth îi luase locul Catherinei Dickens.

Cât despre cercetările mele neîntrerupte pentru *Piatra Lunii,* după ce contactasem multe persoane în încercarea de a afla cât mai multe lucruri, din surse sigure, despre India (dar şi amănunte despre practicile religioase hinduse şi mahomedane), am fost pus în legătură cu un anume John Wyllie, care făcuse serviciul militar în provincia indiană Kathiawar în timpul Serviciului Civil Indian.

– Nu există nicio regiune în India… de-un fanatism religios hindus atât de ardent şi de-un barbarism etic atât de proeminent, mi-a spus Wyllie între înghiţituri mari de brandy. M-a îndrumat spre o culegere de scrisori sau articole semnate de Wheeler în *Englishman*… Misterele eleusine sunt o glumă faţă de abominaţiile descrise acolo.

Când i-am explicat că hinduşii care făceau parte din micul meu grup din *Piatra Lunii* aveau într-adevăr să fie de-un caracter infam, dar în acelaşi timp şi înnobilaţi de-un martiriu, întrucât ar fi petrecut zeci de ani îmbunându-şi zeii pentru că încălcaseră regula lor de fier cu privire la interzicerea traversării „Apei Negre”, Wyllie a pufnit doar şi a spus pe un ton plat că mântuirea lor ar fi fost mai mult o chestiune de mită dată grupurilor potrivite de brahmani decât o viaţă dedicată căutării de purificare de care avea nevoie povestea mea.

Aşa că am abandonat majoritatea comentariilor şi sfaturilor primite de la domnul John Wyllie, fost membru în Serviciul Civil Indian, şi am urmat glasul Muzei. Pentru decorul englezesc al romanului am făcut pur şi simplu apel la amintirile mele legate de ţărmurile din Yorkshire. Pentru întâmplările istorice – deoarece partea principală a romanului avea să înceapă în 1848 – am continuat să mă bazez pe excelenta bibliotecă de la Athenaeum. Singurul lucru pe care l-am preluat din recomandările domnului Wyllie a fost sălbatica provincie indiană Kathiawar; atât de puţini albi fuseseră acolo şi supravieţuiseră ca să vorbească despre asta, încât am concluzionat că îi puteam născoci geografia, topografia şi diferitele culte ale credinţei

hinduse.

Am continuat să lucrez la roman zi de zi, chiar dacă pregătirea pentru scenă a *Impasului* mă solicita în feluri de neimaginat.

Veşti cu privire la piesa noastră ajunseseră, cine ştie cum, în Statele Unite chiar înaintea coautorului poveştii pe care se baza. Am primit o scrisoare de la Dickens în care anunţa că a fost abordat de directori de teatre imediat după sosirea sa la New York; oamenii păreau să creadă că scenariul *Impasului* se găsea în buzunarul romancierului. Dickens îmi cerea să-i trimit cópii ale fiecărui act pe măsură ce le terminam şi adăuga: „Nu mă îndoiesc, dragul meu Wilkie, că voi putea face un lucru bun cu această dramă. „

A urmat o corespondenţă asiduă, în care Dickens anunţa că se grăbea să găsească un cetăţean american căruia să-i încredinţeze manuscrisul, asigurându-se astfel că piesa se va juca în America şi, totodată, că vom avea un oarecare profit de pe urma unei atari producţii. În ajunul Crăciunului, Dickens primise deja ultima mea versiune a piesei, drept care mi-a trimis acest răspuns de la Boston: „Piesa este gata după mare chin şi pricepere, dar mă tem că este prea lungă. Soarta ei se va fi decis înainte ca scrisoarea aceasta să ajungă la tine, dar mă îndoiesc foarte tare de succesul ei...” Restul mesajului vorbea doar despre teama lui Dickens că americanii vor pirata, inevitabil, o *oarecare* versiune a poveştii noastre, însă, sincer să fiu, eu renunţasem să-l mai citesc după cuvintele „... dar mă îndoiesc foarte tare de succesul ei”.

În pofida tuturor obligaţiilor care-mi răpeau timp şi energie, la mijlocul lui decembrie am reuşit să onorez o cerere scrisă din partea inspectorului Field de a ne întâlni la podul Waterloo. Aveam o bănuială cu privire la ce anume voia să-mi spună şi trebuie să mărturisesc că presupunerea mea n-a fost greşită.

Bătrânul detectiv afişa un aer insuportabil de mulţumire de sine, ceea ce la început părea ciudat, întrucât după ce i-am spus că nu se întâmplase nimic nelalocul lui în casa mea, pe 9 iunie, urmele lui Drood dispăruseră cu desăvârşire. Însă unul dintre primele lucruri pe care mi le-a spus inspectorul pe când traversam podul Waterloo într-o briză care aducea ninsoare uşoară, cu gulerele ridicate şi mantia grea de lână a lui Field fâlfâindu-i peste umeri aidoma aripilor unui liliac, a fost că Poliţia

Metropolitană capturase un malaysian, suspect de crimă. Acesta, se dovedise ulterior, era unul dintre locotenenţii lui Drood şi era interogat „energic" într-o celulă adâncă în timp ce noi vorbeam. Primele informaţii obţinute în urma interogatoriului sugerau că era posibil ca Drood să se fi mutat din Oraşul Subteran şi că se ascundea în mahalalele de la suprafaţă ale Londrei. Era doar o chestiune de timp, m-a informat inspectorul Field cu încredere, până când vor avea cele mai bune indicii despre ucigaşul egiptean decât reuşiseră să dobândească în decenii de efort susţinut.

– Deci poliţia îţi împărtăşeşte informaţiile, am spus.

Inspectorul Field şi-a arătat dinţii mari şi galbeni într-un zâmbet.

– Eu şi oamenii mei conducem interogatoriul, domnule Collins. Vedeţi dumneavoastră, eu încă am mulţi prieteni apropiaţi în forţele de poliţie, deşi comisarul şi cei de sus continuă să mă trateze cu mai puţin respect decât mi-am câştigat dreptul să primesc.

– Actualul şef al detectivilor ştie că unul dintre cei mai însemnaţi locotenenţi ai lui Drood a fost capturat? am întrebat.

– Nu încă, a răspuns Field, ducându-şi arătătorul său cel gros de-a lungul nasului. Acum, poate vă întrebaţi de ce v-am chemat la această întâlnire într-o zi atât de friguroasă, domnule Collins.

– Da, am minţit.

– Ei bine, domnule, cu oarecare regret trebuie să vă spun că lunga noastră relaţie de lucru a ajuns la sfârşit, domnule Collins. Mă întristează să fac asta, dar resursele mele sunt limitate – cum poate vă imaginaţi, domnule – şi din acest moment va trebui să-mi concentrez toate forţele asupra Jocului Final cu monstrul Drood.

– Sunt… surprins, inspectore, am spus înfăşurându-mi fularul roşu mai sus pe faţă ca să-mi ascund zâmbetul. Exact la asta mă aşteptasem. Asta înseamnă că nu va mai aştepta niciun băiat în apropierea Gloucester Place nr. 90 ca să transporte mesaje între noi?

– Vai, chiar asta înseamnă, domnule Collins. Ceea ce mă face să-mi amintesc de trista soartă a sărmanului Gooseberry.

Aici, bătrânul m-a uimit scoţând o batistă uriaşă din buzunarul hainei şi suflându-şi în mod repetat nasul roşu strălucitor.

– Păi, dacă relaţia noastră de lucru *trebuie* să se încheie… am rostit ca şi când m-ar fi gâtuit tristeţea.

– Mă tem că trebuie, domnule Collins. Şi opinia mea, domnule, este că Drood nu mai are niciun folos de la prietenul nostru comun, domnul Charles Dickens.

– Serios? am spus. Cum ai dedus asta, inspectore?

– Păi, înainte de toate avem aniversarea întâlnirii de la Staplehurst, din iunie trecut, când Drood n-a făcut nicio încercare de a-l contacta pe domnul Dickens, sau viceversa, domnule.

– Fără-ndoială, baricada dumitale de agenţi exersaţi a făcut imposibil un astfel de rendez-vous cu Drood, am spus, întorcându-ne cu spatele la vânt şi pornind înapoi peste pod.

Inspectorul Field şi-a reprimat un surâs.

– Nici vorbă de asta, domnule. Drood merge *oriunde* vrea să meargă. Nici cinci sute dintre cei mai buni poliţişti metropolitani nu l-ar fi putut împiedica să se vadă cu Dickens în noaptea aceea – chiar în casa dumneavoastră, domnule, dacă era necesar – dacă ar fi *vrut* să fie acolo. Aceasta este natura diabolică a monstrului venit de peste graniţă. Dar motivul final şi absolut convingător care m-a făcut să deduc că domnul Dickens nu-i mai este de folos lui Drood este simplul fapt că scriitorul se află acum în America de Nord.

– De ce ar fi acesta un motiv convingător, inspectore?

– Drood nu l-ar fi lăsat *niciodată* pe domnul Dickens să plece atât de departe dacă încă ar fi avut nevoie de el, a spus bătrânul detectiv.

– Fascinant, am murmurat.

– Şi ştiţi *care* a fost acea nevoie, domnule Collins? N-am vorbit niciodată despre ea.

– Nu m-am gândit niciodată la ea, inspectore, am zis, bucuros că aerul rece care îmi învăluia obrajii avea să ascundă roşeaţa minciunii.

– Drood se gândea să-l pună pe domnul Dickens să scrie ceva pentru el, domnule, a anunţat inspectorul Field pe un ton de revelaţie. Sub constrângere, dacă era nevoie. N-aş fi surprins să aflu că Drood însuşi a provocat tragedia feroviară de la Staplehurst tocmai pentru a-l prinde în plasă pe cel mai faimos romancier englez.

Asta era o aiureală, desigur. Cum era posibil ca „monstrul de peste graniţă” din închipuirea bătrânului detectiv să ştie că Dickens nu avea să moară în prăbuşirea vagoanelor de clasa întâi de pe podul în lucru? Dar nu am spus decât:

– Fascinant.

– Şi puteţi ghici, domnule Collins, *ce* i-ar fi putut cere Drood domnului Dickens să scrie şi să publice pentru el?

– Biografia lui? m-am aventurat, şi numai pentru a-i arăta bătrânului că nu eram un tăntălău irecuperabil.

– Nu, domnule, a spus inspectorul Field. Mai degrabă un compendiu al religiei egiptene antice şi păgâne, cu toate riturile şi ritualurile ei hâde şi magiile secrete.

Acum am fost surprins. M-am oprit şi inspectorul Field s-a oprit lângă mine. Trăsurile închise care treceau aveau felinarele de pe laterale aprinse, chiar dacă nu era decât mijlocul după-amiezii. Clădirile mai înalte de-a lungul râului erau simple umbre de culoare albastru-închis în care ardeau, de asemenea, felinare.

– De ce ar vrea Drood ca un romancier să pună pe hârtie detaliile unei religii moarte? am întrebat.

Inspectorul Field a zâmbit larg şi şi-a atins iarăşi nasul.

– Pentru Drood nu e moartă, domnule Collins. Nu e moartă nici pentru armata de adepţi ai lui Drood din Londra subterană, dacă înţelegeţi ce vreau să zic, domnule. Vedeţi acolo, domnule?

M-am uitat unde arăta inspectorul, la nord-vest de-a lungul malului.

– Adelphi Theatre? am întrebat. Sau locul vechii Fabricii Warrens de cremă de ghete din spate? Sau te referi chiar la Scotland Yard?

– Mă refer la toate, domnule Collins. Şi mai mult decât atât – întinzându-se până la St James Place şi pe Piccadilly în sus până la Trafalgar Square şi mai departe, inclusiv Charing Cross şi Leicester Square în capătul lui Strand până la Covent Garden.

– Ce-i cu asta, inspectore?

– Imaginaţi-vă o uriaşă piramidă de sticlă acolo, domnule Collins. Imaginaţi-vă Londra întreagă de la Billingsgate la Bloomsbury sau la Regent’s Park numai piramide mari de sticlă şi sfincşi de bronz… imaginaţi-vă dacă puteţi, domnule. Căci Drood sigur poate.

– Asta-i o nebunie, am spus.

– Mda, domnule Collins, e-o mare nebunie, domnule, a râs inspectorul Field. Dar asta vor, domnule, Drood şi adoratorii vechilor zei egipteni care se târăsc prin criptele lui. Şi asta au de gând să obţină, dacă nu în acest secol, atunci în următorul. Imaginaţi-vă acele piramide de sticlă – şi templele, domnule, şi riturile secrete din acele temple, cu magie mesmerică şi sclavi ai influenţei lor mintale – înălţându-se oriunde te-ai uita în direcţia

aceea odată cu începutul secolului XX.

– E o nebunie, am spus.

– Da, domnule, a spus inspectorul Field. Dar nebunia lui Drood nu-l face mai puţin periculos. Ba dimpotrivă, aş spune.

– Bine, atunci, am zis ajungând înapoi la capătul podului, eu m-am spălat pe mâini de treaba asta. Îţi mulţumesc pentru toată grija şi protecţia, inspectore Field.

Bătrânul a încuviinţat, dar apoi a tuşit cu mâna la gură.

– Mai este un ultim amănunt, domnule. Un nefericit efect secundar al încheierii relaţiei noastre de lucru, ca să-i spun aşa.

– Ce anume, inspectore?

– Cercetările dumneavoastră, domnule.

– Nu cred că înţeleg, am spus, deşi înţelegeam foarte bine.

– Cercetările pe care le faceţi în bârlogurile de opiomani din Oraşul Subteran, domnule. Drumurile dumneavoastră din fiecare joi la spelunca lui King Lazaree, mai exact. Îmi pare rău să vă spun că nu vi-l mai pot oferi pe detectivul Hatchery ca ghid personal şi gardă de corp.

– Aaa, am făcut. Înţeleg. Ei, inspectore, nu-ţi face griji din cauza asta. Oricum, eram pregătit să pun capăt acelui aspect al cercetărilor mele. Vezi dumneata, cu piesa pe care o montez şi romanul pe care l-am terminat în proporţie de mai bine de cincizeci la sută, pur şi simplu nu mai am timp şi nici nevoie de acele cercetări.

– Serios, domnule? Ei bine… recunosc că simt uşurat să aud asta. Îmi făceam griji că retragerea detectivului Hatchery vă va crea neplăceri.

– Nicidecum, am minţit.

În fapt, întâlnirile mele săptămânale la tavernă cu Hatchery de dinainte să cobor la King Lazaree se transformaseră de mult în cine săptămânale. În cursul uneia dintre ele, în noiembrie, Hatchery – spionul meu, de-acum – mă prevenise că inspectorul Field îl va elibera în scurt timp de datoria de a-mi fi gardă de corp în timpul ieşirilor mele periodice.

Fusesem pregătit pentru asta şi îl întrebasem – cât se poate de diplomat – dacă el, Hatchery, ar fi liber să presteze muncă de detectiv în afara agenţiei de investigaţii a inspectorului Field.

Mi-a spus că era de acord. Chiar era. Şi, de fapt, se asigurase că noile sale îndatoriri faţă de inspectorul Field nu-i vor ocupa nopţile de joi.

– Pentru fiicele mele, aşa i-am spus, m-a informat Hatchery pe

când ne fumam trabucurile şi ne beam cafeaua.

Îi oferisem o sumă generoasă pentru a-mi fi pe mai departe protector, fără a le spune superiorilor săi. Hatchery acceptase imediat şi strângerea noastră de mână pecetluise învoiala, palma lui uriaşă înghiţind-o pe a mea.

Aşa se face că, în ziua aceea de la mijlocul lui decembrie, în 1867, eu şi inspectorul Field ne-am strâns de asemenea mâinile şi am plecat în direcţii opuse pe podul Waterloo, presupunând – cel puţin eu – că nu ne vom mai revedea niciodată.

În aceeaşi săptămână când l-am scos pe inspectorul Field din viaţa mea, am onorat o altă întâlnire, de data aceasta una stabilită de mine, mergând să iau cina la Cock and Chesire Cheese, pe Fleet Street. Ajungând intenţionat târziu, l-am găsit pe Joseph Clow deja aşezat la masă şi, deşi îmbrăcat într-un costum de serj care nu i se potrivea, părea fără doar şi poate nelalocul lui într-un anturaj ce trebuie să fi fost mult prea rafinat – şi scump – decât cele cu care era obişnuit ca instalator şi fiu de distilator.

L-am chemat pe somelier şi am comandat, şi, înainte să apuc eu să-i spun ceva, mititelul subţire şi viclean a zis:

– Sir… domnule Collins… dacă aici e vorba de faptul că am rămas la cină în seara aceea din octombrie, îmi cer iertare, domnule, şi nu pot spune decât că menajera dumneavoastră, doamna G., m-a invitat ca răsplată fiindcă terminasem instalaţia de la etaj înainte de termen, domnule. Dacă a fost un gest necuvenit din partea mea, şi văd acum că se poate să fi fost, vreau doar să spun că îmi pare foarte rău şi că…

– Fără scuze, fără scuze, l-am întrerupt. Punându-mi mâna pe mâneca hainei lui ţesute dintr-o pânză aspră, am dat imediat tonul discuţiei. Te-am invitat aici, domnule Clow… pot să-ţi spun Joseph?… ca să-mi cer eu scuze faţă de *dumneata.* Sunt sigur că expresia mea surprinsă din acea seară de acum două luni ar fi putut… trebuie să fi putut… fi confundată cu una de dezaprobare, şi sper că o masă bună aici, la Cock and Chesire Cheese, pe cheltuiala mea, va ajuta întrucâtva la îndreptarea situaţiei.

– Nu este nevoie, domnule, nu este nevoie… a început Clow din nou şi iar l-am întrerupt.

– Vezi dumneata, domnule Clow… Joseph… acum îţi vorbesc în calitate de angajator de mult timp al doamnei G. Poate ţi-a

spus că e în serviciul meu deja de mulţi ani.

– Da, a zis Clow.

Am fost întrerupţi de venirea chelnerului, care m-a recunoscut şi m-a salutat cu efuziune. Dându-mi seama că Clow nu ştia ce să aleagă din meniu, am comandat pentru amândoi.

– Da, am continuat, chiar dacă doamna G. e încă destul de tânără, ea şi fiica ei sunt în slujba mea de mulţi ani. De fapt, încă de când Harriet... aceasta este fiica ei – era doar o copilă. Câţi ani ai, domnule Clow?

– Douăzeci şi şase, domnule.

– Te rog, fă-mi onoarea de a-mi spune Wilkie, l-am poftit cu largheţe. Şi dumneata vei fi Joseph.

Tânărul subţire la chip a clipit rapid ca răspuns. Era în mod evident neobişnuit să treacă barierele de clasă.

– Îţi dai seama, Joseph, că nu am decât cea mai mare stimă pentru doamna G. şi doar absolut respect pentru obligaţia mea de a le purta de grijă ei şi adorabilei ei fiice.

– Da, domnule.

A venit vinul, a fost acceptat şi m-am asigurat că paharul lui Clow a fost umplut până la buză.

– Când mi-a spus de afecţiunea faţă de tine, Joseph, am fost surprins... recunosc că am fost surprins, deoarece Caroline... doamna G.... n-a vorbit niciodată atât de bine despre niciun gentleman în cei cincisprezece ani de când e-n slujba mea. Dar sentimentele şi ambiţiile ei sunt de cea mai mare importanţă pentru mine, Joseph. De asta poţi să fii sigur.

– Da, domnule, a spus Clow din nou.

Arăta ca un om care fusese lovit peste cap cu unul dintre cele mai grele instrumente ale lui de instalator.

– Doamna G. este o femeie tânără, Joseph, am urmat. Nu era decât o fetişcană când a venit să lucreze pentru mine. În pofida multelor ei îndatoriri şi responsabilităţi în casa mea, rămâne o femeie tânără, de-o vârstă foarte apropiată de-a ta.

În fapt, Caroline avea să împlinească treizeci şi opt de ani pe 3 februarie, peste mai puţin de două luni.

– Sigur că zestrea oferită de tatăl ei este considerabilă şi aş fi mai mult decât bucuros să contribui la ea, am spus. Asta pe lângă modesta ei moştenire, desigur.

Tatăl ei murise în Bath, în ianuarie 1852, şi nu-i lăsase nicio zestre, nicio moştenire, iar eu nu aveam nicio intenţie de a contribui fie şi cu jumătate de penny la aceste zerouri.

– Păi, domnule… Wilkie, domnule… n-a fost decât o cină târzie pentru că doamna G. a spus că am muncit din greu ca să termin instalaţiile, domnule, a rostit Clow.

Apoi a venit mâncarea, ochii lui s-au căscat văzând cât de bună şi multă era, şi conversaţia noastră a devenit şi mai unilaterală pe măsură ce continuam să-i umplu paharul şi să insist asupra ideii mele ciudate, subtile, aparent altruiste şi absolut nesincere.

În momentul acela, şi mama se plângea şi cerea să-i acord o parte din timpul meu. Începuse să sufere, spunea, de diferite dureri vagi, dar sfâşietoare. Abia te abţineai să-i spui că la şaptezeci şi şapte de ani, durerile vagi (şi poate chiar sfâşietoare, uneori) făceau parte din preţul longevităţii.

Mama se plânsese întotdeauna, dar fusese mereu sănătoasă: mai sănătoasă decât soţul ei, care murise tânăr; mai sănătoasă decât fiul ei Charles, pe care de atâţia ani îl rodeau dureri la stomac ce aveau să se dovedească a fi din pricina cancerului; mai sănătoasă, categoric, decât sărmanul ei fiu Wilkie, bolnav de gută reumatică şi îndurând periodic dureri orbitoare.

Însă mama se plângea şi cerea – aproape pretindea – să petrec mai multe zile în preajma Crăciunului cu ea la Tunbridge Wells. Asta era imposibil, desigur, şi nu în ultimul rând deoarece Caroline pretindea şi ea să petrec Crăciunul sau mai multe zile din preajma Crăciunului acasă cu ea şi Carrie. Şi lucrul acesta era imposibil.

Premiera *Impasului* fusese stabilită pentru Ziua Puşculiţei – a doua zi de Crăciun.

În ziua de 20 decembrie, i-am scris mamei:

Dragă mamă,

Îţi scriu un rând – în mijlocul agitaţiei cu piesa – pentru a-ţi spune că poţi conta pe vizita mea în ziua de Crăciun – dacă nu înainte.

Întârzierile şi problemele cauzate de această operă dramatică au fost îngrozitoare. A trebuit să scriu un Act 5 nou – pe care l-am terminat astăzi – şi piesa trebuie jucată joia viitoare, între o zi de duminică şi ziua de Crăciun!

Dacă mai pot scrie, îţi voi scrie. Dacă nu, să ne înţelegem că voi veni categoric de Crăciun. Şi, dacă nu va fi nevoie de mine la repetiţia de lunea sau marţea viitoare, voi veni chiar înainte. Fiul

tău foarte încercat abia are timp să respire. Dar piesa este în sfârşit scrisă – aşa că principala mea grijă s-a încheiat. Ce bine are să-mi prindă puţină linişte cu tine!

Trimite-mi un rând până de Crăciun. Am pastilele tale pentru arsuri la inimă – şi nişte ciocolată adusă de Charles din Paris. Pot aduce altceva care să-mi încapă în geanta de mână?

Al tău, cu afecţiune, W.C.

Charley propune să vină la tine din Gadshill vineri, în săptămâna Crăciunului.

Până la urmă, am petrecut o parte din după-amiaza şi seara de Crăciun cu mama, în casa ei din Tunbridge Wells – aproape tot timpul cât am fost împreună ea s-a plâns de nervii şi arsurile ei la inimă, dar şi de străinii cu figuri ameninţătoare din vecinătate – după care m-am întors la Londra cu primul tren de dimineaţă.

Fechter, ca de obicei în orele de dinaintea ridicării cortinei la premieră, era o ruină. În ultimele două ore, din pricina tracului, vomita aproape încontinuu, astfel încât sărmanul lui valet era epuizat complet după atâta alergat de colo-colo cu ligheanul.

Până la urmă, am propus câteva picături de laudanum pentru calmarea agitatului actor. Neputând să vorbească, Fechter a răspuns scoţând limba. Culoarea ei devenise, sub influenţa terorii nervoase care îl poseda, de-un negru metalic precum limba unui papagal.

Odată cortina ridicată, Fechter şi-a găsit însă glasul şi pasul în rolul abominabilului răufăcător Obenreizer.

Ar trebui să consemnez că eu, unul, nu m-am simţit deloc emoţionat. Ştiam că piesa avea să fie un triumf şi aşa a şi fost.

Pe 27 decembrie am scris – din redacţia *All the Year Round* de pe Wellington Street nr. 25:

Dragă mamă,

Am la dispoziţie o clipă ca să-ţi spun că piesa a avut un succes imens aseară. Publicul a fost încântat – şi actorii au fost excelenţi.

Am primit cu bine corecturile pe care mi le-ai trimis înapoi.

Charley este, presupun, cu tine astăzi.

Dacă poţi să scrii, spune-mi cum eşti şi-n ce zi, săptămâna viitoare, m-aş putea întoarce la tine? Sper sincer şi am încredere

că nu suferi tot atât de mult ca atunci când am fost cu tine.

Dragoste lui Charley.

Mereu al tău,
W.C.

Seara reprezentaţiei a fost în singura joi din 1867 când m-am văzut nevoit să ratez drumul săptămânal spre spelunca subterană a lui King Lazaree. Făcusem însă aranjamente din timp ca să recuperez în vinerea aceea, 27 decembrie – motiv pentru care i-am scris mamei din odăile lui Dickens de la revistă, deoarece le spusesem Carolinei şi Marthei deopotrivă că acolo voi rămâne peste noapte – şi detectivul Hatchery fusese atât de bun, încât să-şi mute noaptea lucrătoare din Ziua Puşculiţei pe vinerea viitoare.

Caroline G. voia să se mărite. Eu la asta nici nu mă gândeam. Martha R., pe de altă parte, voia doar un copil. (Sau copii, la plural.) De căsnicie nici nu aducea vorba, întrucât născocirea cu „domnul şi doamna Dawson” – soţul ei, comerciantul care cutreiera lumea şi rareori rămânea acasă pe Bolsover Street – îi era suficientă.

Cam în acest timp, pe când *Impasul* înregistra succes şi eu mă apropiam de terminarea romanului *Piatra Lunii,* şi mai ales după o a doua întâlnire secretă cu domnul Joseph Clow la un restaurant londonez ceva mai puţin costisitor, am început să iau în calcul posibilitatea de a-i face pe plac Marthei.

Primele două săptămâni din 1868 au fost cât se poate de frenetice pentru mine şi presupun că atunci am fost mai fericit decât oricând în viaţă. Scrisorile către mama (şi zeci de alţi prieteni şi asociaţi) nu erau nişte exagerări; *Impasul* era într-adevăr – în ciuda respingerii de la distanţă a lui Charles Dickens – un veritabil succes. Am continuat să fac vizite cel puţin bisăptămânale la Gad’s Hill Place, bucurându-mă de mese în compania Georginei, a lui Charley şi Katey (atunci când Charley era acolo), a celuilalt Charley, fiul lui Dickens, şi-a soţiei acestuia Bessie (care erau deseori acolo), a lui Mamie, fiica lui Dickens (care era întotdeauna acolo), ca şi a unor vizitatori ocazionali precum Percy Fitzgerald sau William Macready şi adorabila lui a doua soţie.

I-am invitat pe toţi să vină la Londra să vadă *Impasul.* Prin multele mele scrisori, i-am invitat şi pe alţii, cum ar fi William

Holman Hunt, T.H. Hills, Nina Lehmann, Sir Edward Landseer şi John Forster.

I-am invitat pe toţi aceştia şi pe alţii pe deasupra să ia cina cu mine la Gloucester Place nr. 90 în ziua de 18 ianuarie, sâmbăta – *fără* ţinută de seară, am subliniat – şi de acolo să meargă la teatru şi să stea în spaţioasa lojă a autorului cu mine, pentru a se bucura de piesă. Caroline a fost încântată şi a început să pună metaforic biciul pe cei trei servitori ca să pregătească locuinţa aceea uriaşă. A petrecut de asemenea ore întregi sfătuindu-se cu bucătăreasa franţuzoaică.

Mama a scris – de fapt, îi dictase scrisoarea lui Charley, care trecuse pe la Tunbridge Wells în ziua cu pricina – pentru a spune că primise vizita unui anume doctor Ramseys, un medic aflat în vizită la rude din sat, care auzise de problemele mamei şi care, după un consult atent, îi diagnosticase simptomele drept congestie cardiacă, îi dăduse trei medicamente (care, spunea ea, într-adevăr păreau să ajute) şi care îi recomandase să se mute din casa de la ţară, din cauza larmei produse acolo de lucrările de renovare. Când i-a spus de minunata Bentham Hill Cottage aflată în afara satului, doctorul Ramseys a îmboldit-o să se mute acolo fără întârziere. Charley adăugase un bilet prin care îmi spunea că mama o invitase şi pe fosta menajeră şi bucătăreasă şi uneori vecină, pe doamna Wells, să i se alăture la Bentham Hill Cottage, ceea ce era o uşurare pentru Charley şi pentru mine, deopotrivă, întrucât însemna că cineva avea să fie permanent acolo ca să o supravegheze în timp ce îşi revenea de pe urma acelor probleme minore.

Mama adăuga că domnul Ramseys zisese că ea avea nevoie de odihnă absolută şi că – atât prin medicaţiile, cât şi prin ajutorul său viitor – el avea să facă tot ce-i stătea în puteri pentru a i-o asigura.

Într-un post-scriptum, adăuga că sărmanul doctor Ramseys însuşi suferise arsuri teribile într-un incendiu cu mulţi ani în urmă, că durerile şi cicatricele îl însoţeau mereu şi că, astfel, îşi dedicase viaţa alinării durerii altora.

Speranţele noastre pentru o glorioasă vânzare a drepturilor de punere în scenă a *Impasului* către un producător american au fost spulberate pe veci când a sosit o scrisoare de la Dickens: „Piraţii produc versiunile lor infecte în toate direcţiile."

Dickens insista că făcuse tot ce fusese posibil ca să plaseze

adaptarea mea, sau cel puţin drepturile colaborării noastre, în mâini oneste – până-ntr-acolo încât înregistrase *Impasul* ca proprietate a Ticknor and Field, editorii lui din Boston, însă eu aveam unele îndoieli cu privire la sinceritatea (sau cel puţin urgenţa) strădaniilor lui. În definitiv, scrisorile lui anterioare condamnaseră adaptarea mea finală a textului pentru scenă ca fiind „mult prea lungă” şi, chiar mai deranjant, că ar „trece graniţa spre simplă melodramă”, aşa încât aproape suspectam că Dickens voia să aştepte până când el însuşi ar fi putut revizui piesa… sau crea o nouă adaptare de la zero. (Această suspiciune a prins rod în iunie următor, când Dickens exact asta a făcut, scriind o nouă versiune a piesei cu ajutorul lui Fechter, pentru o premieră la Paris. A eşuat.)

În orice caz, Dickens îşi continua scrisoarea spunând că Museum Theatre din Boston se grăbise să prezinte o adaptare dramatică a poveştii noastre la zece zile după ce piesa noastră ajunsese în Statele Unite. Asta era piraterie pură, desigur – şi Dickens insista că îi îndemnase pe Ticknor and Field să ameninţe cu interzicerea prin ordin judecătoresc – însă piraţii, ştiind că, graţie uşurinţei cu care americanii acceptau asemenea piraterii, avea să urmeze un val de ură faţă de *Dickens* dacă mergea mai departe, au recunoscut bluful editorului şi şi-au văzut mai departe de versiunea lor aiuritor de proastă. „Atunci”, continua Dickens în scrisoare, „au dat năvală găştile nobile de piraţi şi piesa este jucată, sub o formă sau alta, peste tot.”

Ah, asta e. Puţin am luat în seamă acest dezastru de peste mări şi ţări. Cum i-am şi scris mamei pe 30 decembrie: „Piesa aduce bani. Este un real succes – vom fi cu toţii bogaţi.”

Când o vizitasem pe 2 ianuarie, adusesem cu mine acte pe care ea să le semneze, astfel încât eu şi Charley să obţinem partea care ni se cuvenea din cele cinci mii de lire de la mătuşa Davis, care reprezentau sursa anuală de venit a mamei – sau să putem da banii cuiva ales de noi – în caz că ea ar fi murit înaintea noastră.

Totul a evoluat cu o repeziciune ameţitoare spre cina festivă de la Gloucester Place şi petrecerea de imediat după. Caroline şi Carrie decoraseră casa cea mare ca şi când acolo ar fi urmat să se ţină o ceremonie de încoronare şi-n săptămâna aceea factura la mâncare a fost cât pentru şase luni de cumpărături normale. Nu avea importanţă. Era momentul să sărbătorim.

Într-o joi, am scris:

Gloucester Place nr. 90
Portman Square W.
17 ian. 1868

Dragă mamă,

A fost o mare uşurare pentru mine şi pentru Charles să auzim că te-ai mutat şi că te-ai lăsat din nou în grija doamnei Wells. Nu mă surprinde să aud că efortul te-a obosit foarte tare. Dar după ce te vei fi odihnit, sper că vei începe să simţi binefacerea acestei schimbări. Anunţă-mă – în două rânduri – cum te descurci – şi cât de curând îmi vei îngădui să vin (sau îi vei îngădui lui Charley să vină) şi să te văd la noua reşedinţă. Ţine minte că liniştea şi eliberarea de forfota londoneză mă ajută şi pe mine să-mi văd de lucru. De asemenea – când vei putea scrie fără prea mari probleme – anunţă-mă când se va putea să trimit o rezervă mică de brandy şi vin la Bentham Hill Cottage.

Piesa merge mai departe minunat. În fiecare seară, teatrul e plin-ochi. Această speculaţie cu privire la gustul publicului dă roade şi promite să dea mult timp de aici înainte, aducându-mi între cincizeci şi cincizeci şi cinci de lire pe săptămână. Aşa că nu te îngrijora în privinţa chestiunilor băneşti.

Mă apropii de jumătatea Pietrei Lunii.

Nu mai am alte noutăţi. Rămas-bun.

Al tău, cu afecţiune, W.C.

Nu puteam să ştiu că aceasta avea să fie ultima scrisoare pe care i-o voi scrise vreodată dragii mele mame.

Acea a doua săptămână fusese iar atât de plină de munca la *Piatra Lunii* şi de îndatoririle legate de teatru, încât a trebuit să-mi mut din nou noaptea la King Lazaree de joi pe vineri. Detectivul Hatchery n-a părut deranjat – a spus că vinerea era mai uşor să scape de însărcinările date de inspectorul Field decât joia – şi din nou mi-am tratat uriaşul bodyguard cu o cină excelentă (aceasta la taverna Blue Posts de pe Cork Street) înainte să mă conducă în bezna mahalalelor de la docuri şi să mă escorteze în siguranţă la acel teribil loc din granit rece şi cu morminte pe care Dickens îl botezase demult Cimitirul Ghastly Grim's.

Am observat că Hatchery avea o carte nouă de citit în timpul nopţii de veghe – *Henry Esmond* de Thackeray. Dickens îmi spusese odată că îi plăcea felul în care Thackeray îşi împărţise

arbitrar romanul în trei „Cărţi” şi împrumutase ideea pentru toate volumele sale următoare. Nu i-am comunicat însă acest mic detaliu profesional lui Hatchery, deoarece mă grăbeam să ajung sub pământ.

King Lazaree m-a întâmpinat cu aceeaşi căldură dintotdeauna. (Îi spusesem cu o săptămână în urmă că s-ar putea să vin vineri în loc de joi şi el mă asigurase în engleza lui perfectă că voi fi binevenit şi aşteptat oricând.) Lazaree şi paznicul lui chinez cel înalt m-au condus la patul meu şi mi-au dat pipa cu opiu, pregătită şi aprinsă, ca de fiecare dată. Plin de-un sentiment de bine faţă de ziua aceea şi viaţa mea – ştiind că acel plăcut sentiment de satisfacţie va spori de o sută de ori în orele următoare – am închis ochii şi m-am lăsat, pentru a suta oară, în siguranţa acelui pat din adăpostul subteran, să plutesc pe fuioarele fumului de senzaţii amplificate.

Acel moment a însemnat sfârşitul vieţii mele aşa cum o ştiam.

25

– Acum te poţi trezi, spune Drood.

Deschid ochii. Nu, nu e aşa. Ochii mei erau deja deschişi. Acum, cu permisiunea *lui,* pot să văd cu ei.

Nu pot ridica fruntea şi nici să mişc din cap dintr-o parte în alta, dar de unde stau întins pe o suprafaţă rece, văd destul ca să ştiu că nu mă aflu în spelunca de opiomani a lui King Lazaree.

Sunt gol – măcar atâta pot să văd fără să mişc capul şi îmi dau seama după apăsarea marmurei reci pe spatele şi fesele mele, după mişcarea aerului rece peste pântecele şi pieptul şi organele mele genitale, că stau întins pe ceea ce ar putea fi un bloc de piatră sau un altar scund. Deasupra mea, în dreapta, o statuie uriaşă de onix negru, înaltă de cel puţin trei metri şi jumătate, înfăţişează corpul unui bărbat cu bustul gol şi cu o fustă scurtă aurie înfăşurată în jurul şoldurilor, iar braţele lui puternice terminate cu mâini mari, musculoase, ţin o suliţă sau o lance de aur. Corpul omului se termină la gât şi teribila siluetă neagră e completată de un cap de şacal. În stânga mea, o statuie asemănătoare purtătoare de lance se ridică la aceeaşi înălţime, dar în locul capului de şacal, aceasta are capul unei păsări mari cu cioc coroiat. Ambele capete se holbează în jos la mine.

Drood păşeşte în câmpul meu vizual şi se uită şi el în jos la mine, în tăcere.

Creatura e la fel de palidă şi scârboasă cum o visasem în Birmingham şi cum o zărisem în casa mea, în luna iunie a anului trecut, dar altminteri nu prea e aceeaşi.

Drood e gol de la brâu în sus, cu excepţia unui colier lat şi greu care pare a fi făcut din aur bătut şi împodobit cu rubine şi bucăţi de lapis. Pe pieptul lui gol şi alb ca spuma laptelui atârnă o figurină din aur masiv, despre care la început am crezut că e o cruce creştină, dar apoi am observat bucla alungită din partea superioară. Am văzut obiecte asemănătoare în vitrinele din British Museum şi ştiu chiar că se cheamă *ankh,* dar n-am nicio idee ce semnificaţie poartă.

Nasul lui Drood e format şi acum doar de două crestături pe faţa unui craniu viu, pleoapele îi lipsesc şi ele, dar în jurul ochilor afundaţi în orbite şi-a vopsit cercuri alungite cu albastru-închis – atât de închis, încât pare a fi aproape negru – care se ascut spre tâmple ca ochii unei pisici. De acolo de unde ar trebui să fie locul dintre sprâncene se ridică o dungă sângerie, traversându-i fruntea şi despărţindu-i în două scalpul chel, alb şi aparent jupuit.

Poartă un pumnal incrustat cu nestemate. Vârful lui a fost de curând înmuiat în vopsea roşie sau sânge.

Încerc să vorbesc, dar descopăr că nu pot. Nu sunt în stare nici să deschid gura sau să mişc limba. Îmi simt braţele, picioarele, degetele, dar nu le pot convinge să se mişte. Numai ochii şi pleoapele se află sub controlul meu.

El se întoarce cu faţa în dreapta mea, cu pumnalul în mână.

Un re-a an Ptah, uau netu, uau netu, aru re-a an neter nut-a.

I arefm Djewhty, meh aper em heka, uau netu, uau netu, en Suti sau re-a.

Kheseftu Tem uten-nef senef sai set.

Un re-a, apu re-a an Shu em nut-ef tui ent baat enpet enti ap-nef re en neteru am-es.

Nuk Sekhet! Hems-a her kes amt urt aat ent pet.

Nuk Sakhu! Urt her-ab baiu Annu.

Arheka neb t'etet neb t'etu er-a sut, aha neteru er-sen paut neteru temtiu.

Ptah, dă-mi voce, îndepărtează legăturile! Îndepărtează

legăturile pe care zeii minori le-au aşezat peste gura mea.

Vino la mine, Djewhty, purtător al Heka, plin de Heka, îndepărtează legăturile! Îndepărtează legăturile lui Suti care îmi acoperă gura.

Fie ca Tem să-i întoarcă înapoi pe cei care vor să mă lege.

Dă-mi voce! Fie ca gura mea să fie deschisă de Shu cu acel divin instrument de fier cu care le-a fost dată voce zeilor.

Eu sunt Sekhet! Eu veghez asupra cerului dinspre vest.

Eu sunt Sakhu! Eu veghez asupra sufletelor din Annu.

Fie ca zeii şi copiii lor să-mi audă vocea şi să li se opună celor care vor să mă reducă la tăcere.

Ia pumnalul şi trasează o linie verticală în aer, în dreapta mea, tăind în jos cu o mişcare lentă şi mortală.

– *Qebhsennuf!*

Ceea ce suna ca o sută de alte voci – toate aparţinând unor siluete aflate în afara câmpului meu vizual – strigă la unison:

– *Qebhsennuf!*

El se întoarce în direcţia indicată de picioarele mele şi trasează o linie verticală în aer.

– *Amset!*

Corul de voci fără corp răspunde:

– *Amset!*

Drood se întoarse în stânga mea şi desenează o linie verticală în aer cu pumnalul.

– *Tuamutef!*

– *Tuamutef!* strigă corul.

Drood ridică pumnalul spre faţa mea şi mai trasează o linie verticală în aerul care văd acum că e încărcat de fum şi tămâie.

– *Hapi! Eu sunt flacăra care arde peste Cel Care Deschide Eternitatea!*

Corul invizibil strigă pe o singură notă continuă, care seamănă cu urletul şacalilor pe Nil la miezul nopţii.

– *Hapi!*

Drood îmi zâmbeşte şi spune foarte încet:

– Domnule Wilkie Collinsss, poţi întoarce capul, dar numai capul.

Deodată, sunt liber să mă mişc. Nu-mi pot ridica umerii, dar arunc capul dintr-o parte în alta. Ochelarii îmi lipsesc. Totul la distanţă mai mare de zece paşi e învăluit în ceaţă: coloane de marmură înălţându-se în întuneric, mangaluri sfârâitoare

răsuflând fum, zeci de siluete înveşmântate în robe.

Nu-mi place visul acesta indus de opiu.

Nu cred că am spus asta cu voce tare, dar Drood lasă capul pe spate şi râde. Lumina lumânării scânteiază pe salba din aur şi lapis din jurul gâtului lui subţire.

Încerc să-mi mişc corpul până-mi dau lacrimile de frustrare, însă numai capul răspunde comenzilor. Smucesc din el de la stânga la dreapta, lacrimile căzând pe altarul alb.

– Domnule Wilkie Collinsss, toarce Drood. Lăudat fie domnul adevărului, a cărui raclă e ascunsssă, din ai cărui ochi sss-a ivit omenirea şi din a cărui gură au luat fiinţă zeii. Înalt cât essste cerul, larg cât esste pământul, adânc cât esste marea.

Încerc să strig, dar maxilarele şi buzele şi limba continuă să nu mi se supună.

– Poţi vorbi, domnule Wilkie Collinsss, zice faţa palidă.

S-a mutat acum în partea mea dreaptă, ţinând cu ambele mâini pumnalul cu vârf înroşit, lipit de piept. Cercul de siluete cu glugi s-a strâns.

– Porc murdar ce eşti! strig. Ticălos tuciuriu! Bălegar puturos de peste graniţă! Ăsta e visul *meu,* fi-ţi-ar ochii ai naibii! Tu nu eşti binevenit în el!

Drood surâde din nou.

– Domnule Wilkie Collinsss, şopteşte el, fumul de la mangaluri şi arzătoarele de tămâie învăluindu-i faţa, deasupra mea se întinde Nuit, Ssstăpâna Cerurilor. Mai josss de mine ssse întinde Gev, Ssstăpânul Pământului. În dreapta mea, Assst, Ssstăpâna Vieţii. În ssstânga, Asssar, Ssstăpânul Eternităţii. Înaintea mea – înaintea ta – ssse ridică Heru, adoratul Copil şi Lumina Assscunsssă. Înapoia mea şi deasssupra noassstră, a tuturor, ssstrăluceşte Ra, al cărui nume nici zeii nu-l cunosssc. Acum, păssstrează tăcerea.

Încerc să strig, dar nu pot, din nou.

– Din aceassstă zi, tu vei fi ssscribul nostru, rosteşte Drood. Câţi ani ţi-au mai rămasss în viaţa ta de muritor, vei veni la noi să înveţi desssspre zilele de început ale credinţei noasstre, despre vechile noassstre obiceiuri şi desssspre adevărurile eterne. Vei ssscrie desssspre ele în limba ta, asstfel încât generaţii încă nenăssscute vor şti desssspre noi.

Smucesc capul dintr-o parte în alta, dar nu-mi pot convinge muşchii sau vocea să funcţioneze.

– Poţi sssă vorbeşti dacă doreşti, spune Drood.

– Dickens e scribul vostru! strig. Nu eu! Dickens e scribul vostru!

– El essste unul dintre mulţi, zise Drood. Dar el… ssse opune. Domnul Charlesss Dickensss crede că essste egalul unui preot sau al unei preotessse a Templului Somnului. Crede că forţa voinţei lui esste egală cu a noassstră. A îmbrăţişat în ssschimb antica provocare ce-l ssscuteşte de la a fi ssscribul nostru zi şi noapte.

– Ce provocare? strig.

– Sssă ucidă un om nevinovat sub ochii altora, şuieră Drood, afişând iarăşi zâmbetul acela plin de dinţi mici. El sssperă că imaginaţia sssa îl va ajuta, că zeii vor fi păcăliţi, dar până acum el… şi mult supraessstimata lui imaginaţie… au dat greş.

– Nu! strig. Dickens l-a ucis pe tânărul Dickenson. Pe tânărul Edmond Dickenson. Sunt sigur de asta!

Acum înţeleg mobilul crimei. O portiţă de scăpare spirituală, antică şi păgână, care îi permitea lui Dickens să scape de controlul total al acelui *mag* scârbos. A dat la schimb viaţa tânărului aceluia orfan pentru libertatea sa de sub dominaţia totală a lui Drood.

Drood clatină din cap şi face semn unui adept în robă şi cu glugă pe cap să facă un pas în faţă din cercul neclar de siluete pe care îl văd în jurul meu. Omul îşi trage gluga în jos. Este tânărul Dickenson. S-a ras în cap şi ochii lui sunt acoperiţi de aceeaşi umbră albastră a păgânilor, însă este tânărul Dickenson.

– Domnul Dickensss a fost destul de bun ca să propună acest suflet în schimbul micii noastre înţelegeri şi mica noastră înţelegere în schimbul acestui suflet, spune Drood. Deopotrivă banii şi credinţa Fratelui Dickenssson sunt binevenite aici. Oferirea acestui neofit Familiei noastre i-a adus domnului Charlesss Dickensss o mică… dispensă.

– Trezeşte-te! îmi strig. Pentru numele lui Dumnezeu, trezeşte-te, Wilkie! E de-ajuns! Wilkie, trezeşte-te!

Dickenson şi cercul de siluete îmbrăcate în robe fac câţiva paşi înapoi în semiîntuneric. Drood spune:

– Poţi sssă taci din nou, domnule Wilkie Collinsss.

Duce mâna jos pe-o parte a lespezii, mai jos de nivelul la care pot întoarce capul ca să văd, şi când se îndreaptă de spate, în mâna dreaptă are ceva negru. Este mare şi îi umple aproape complet palma albă. Mare cam cât degetele lui absurd de albe şi lungi, arătarea are o semilună într-un capăt.

Sub privirea mea, vietatea neagră se zbate şi se mişcă.

– Daa, spune Drood. Essste un cărăbuş. Poporul meu numeşte scarabeu genul acesssta de vietăţi şi le venerează în ritualurile religiei noastre…

Uriaşul cărăbuş negru scutură din şase picioare lungi şi încearcă să coboare de pe mâna lui Drood. Acesta ridică degetele căuş şi gândacul cel mare cade înapoi în palmă.

– Ssscarabeul nostru normal a fost modelat după mai multe specii din familia Scarabaeidae, zise Drood, dar cei mai mulţi aveau la bază comunul cărăbuş de bălegar.

Încerc să mă zbat, să lovesc din picioare, să ridic braţele nelegate, dar nu-mi pot mişca decât capul. Mă năpădeşte o greaţă îngrozitoare şi trebuie să mă relaxez pe lespedea rece, concentrându-mă să nu vomit. Dacă ar fi să vomit acum, fără a-mi putea deschide gura, fără doar şi poate că m-aş asfixia.

– Ssstrămoşii mei credeau că toţi cărăbuşii sunt masculi, şuieră Drood, ridicând palma astfel încât să poată studia insecta aceea scârboasă mai de aproape. Credeau că biluţa pe care cărăbuşul de bălegar o rossstogoleşte neîncetat essste sământa masculului – sssperma lui. Ssse înşelau…

Clipesc cu înverşunare, fiind singura acţiune pe care o pot întreprinde. Poate dacă reuşesc să clipesc destul de repede, visul acesta se va stinge în altul sau mă voi trezi din nou pe priciul meu familiar din alcovul cald din adâncul speluncii lui King Lazaree, nu departe de soba mică pe cărbuni pe care o ţine depozitată acolo.

– În fapt, cum ne-a demonssstrat ştiinţa voassstră, a britanicilor, femela esste cea care, după ce-şi lasssă ouăle fecundate pe sol, le acoperă cu excremente cu care se hrănesssc larvele şi rossstogoleşte aceassstă biluţă moale de bălegar pe pământ. Mingiuca de bălegar se face tot mai mare pe măsssură ce strânge praf şi nisip, înţelegi, domnule Wilkie Collinsss, motiv pentru care stră-stră-străbunicii stră-stră-străbunicilor mei au asssociat acest cărăbuş cu apariţia zilnică şi mişcarea soarelui… şi cu ridicarea măreţului zeu-soare, zeul soarelui care răsare mai mult decât cel care apune, Khepri.

Trezeşte-te, Wilkie! Trezeşte-te, Wilkie! Trezeşte-te! îmi strig în sinea mea.

– Numele nostru egiptean pentru cărăbuşul comun de bălegar era *hprr,* continuă Drood monoton, ceea ce înseamnă „răsărind din, sau luând el însuşi fiinţă”. E foarte apropiat de cuvântul

nostru *hpr,* care înseamnă „a deveni, a se schimba”. Înţelegi deci cum s-a produs mica transformare în *hpri,* numele divin *Khepri,* desssemnându-l pe tânărul fiu care răsare – zeul nostru al Creaţiei.

Tacă-ţi gura, fir-ai tu să fii! strig în gând la Drood.

De parcă m-ar auzi, se opreşte şi zâmbeşte.

– Acest ssscarabeu va reprezenta schimbarea statornică pentru tine, domnule Wilkie Collinsss, zice el încet.

Siluetele cu glugă din jurul nostru reîncep să cânte.

Mă forţez şi ridic capul în timp ce Drood ţine palma deasupra pântecelui meu dezgolit.

– Acesssta nu este cărăbuşul comun de bălegar, şopteşte Drood. Acesssta este specia europeană numită rădaşcă – de unde şi uriaşele… cum le spuneţi voi, domnule Collinsss? Mandibule? Cleşti? Sunt cei mai mari şi mai feroce din întreaga familie a cărăbuşilor. Dar acest *hprr* – acest scarabeu sfânt – a fost consfinţit scopului său…

Lasă să cadă peste pântecele meu gol şi încordat insecta aceea neagră mare cât palma.

Mulţimea invizibilă intonă:

Un re-a an Ptah, uau netu, uau netu, aru re-a an neter nut-a.

I arefrn Djewhty, meh aper em heka, uau netu, uau netu, en Suti sau re-a

Khesef-tu Tem uten-nef senef sai set.

Cele şase picioare ghimpate ale scarabeului se agaţă de pielea mea zbârcită şi insecta începe să se târască în sus spre cutia mea toracică. Ridic capul până ce mai e puţin să mi se rupă gâtul, bulbucând ochii în timp ce urmăresc cum obiectul negru cu cleşti mai lungi decât propriile-mi degete urcă spre pieptul şi capul meu.

Trebuie să strig – e *musai* să strig – dar nu pot.

Corul de voci se ridică în semiobscuritatea mirosind a tămâie:

Un re-a, apu re-a an Shu em nut-ef tui ent baat en pet enti ap-nef re en neteru am-es.

Nuk Sekhet! Hems-a her kes amt urt aat ent pet.

Nuk Sakhu! Urt her-ab baiu Annu.

Cleştii uriaşi ai rădaştei îmi perforează carnea imediat sub

stern. Durerea depăşeşte orice am simţit vreodată. Muşchii gâtului meu scârţâie audibil când mă forţez să ridic şi mai tare capul ca să privesc.

Cele şase picioare ale scarabeului îmi lovesc carnea, ghimpii lor agăţându-se pentru a împinge întâi cleştii negri în formă de semilună şi apoi capul cărăbuşului în carnea moale din partea de sus a pântecelui meu. În cinci secunde, uriaşul cărăbuş a dispărut – s-a afundat complet – şi carnea şi pielea se închid deasupra locului de intrare precum apa după ce a fost străpunsă de o piatră neagră.

Iisuse! Dumnezeule! Iisuse mare! Dumnezeule! strig în liniştea minţii mele.

– Nu, nu, nu, spune Drood, citindu-mi gândurile. „Căci piatra din mijlocul zidului strigă şi cărăbuşul care leagă grinda îi răspunde.” Însă scarabeul, iar nu zeul vostru, omul Iisus, este „singurul fiu”, domnule Wilkie Collinsss, chiar dacă pretinsul zeu al poporului tău a strigat odată: „Dar eu sunt scarabeu, nu om”, invidios pe adevăratul *Khepri.*

Simt uriaşul gândac *înăuntrul meu.*

Corul de siluete în robe negre cântă:

Ar heka neb t'etet neb t'etu er-a sut, aha neteru er-senpaut neteru temtiu.

Drood îşi întoarce palmele goale în sus şi închide ochii în timp ce recită:

– Vino, Ast! Adevărul vieţii i se arată acestui străin aşa cum li s-a arătat părinţilor noştri. Primeşte acest suflet pentru tine, o, Deschizător de Eternitate. Purifică-i fostul suflet în flacăra înteţită care este Nebt-Het. Sprijină acest instrument aşa cum l-ai hrănit şi sprijinit pe Heru în locul ascuns dintre trestii, o, Ast, Tu, a cărui răsuflare este viaţa, a cărui voce este moartea.

Simt fiinţa aceea mişcându-se *înăuntrul meu!* Nu pot să strig. Gura refuză să mi se deschidă. Ochii-mi varsă lacrimi de sânge, în culmea agoniei.

Drood ridică o tijă lungă de metal cu un soi de bol în capăt.

– Fie ca gura acestui scrib să fie deschisă de Shu cu acel divin instrument de fier cu care zeilor le-a fost dat întâia oară glas, cântă Drood.

Gura mea se deschide – se cască larg, continuă să se deschidă până ce muşchii maxilarelor pârâie şi gem – însă eu tot

nu pot să strig.

Înăuntrul pântecelui meu, picioarele de insectă ale scarabeului îmi zgârie intestinele. Simt ghimpii cum se agaţă. Simt duritatea chitinoasă a carapacei lui în măruntaiele mele.

– Noi suntem Sekhet! strigă Drood. Noi veghem asupra cerurilor dinspre vest. Noi suntem Sakhu! Noi veghem asupra sssufletelor lui Annu. Fie ca zeii şi copiii să ne audă vocea în vorbele acessstui scrib, şi moarte tuturor celor care vor să ne reducă la tăcere.

Drood îndeasă capătul de polonic al tijei lungi de fier în gura mea larg deschisă. În bolul neted este ceva rotund şi moale şi acoperit de păr. Drood înclină tija şi masa blănoasă cade în fundul gâtului meu.

– *Qebhsennuf!* strigă Drood.

– *Qebhsennuf!* strigă corul invizibil.

Nu pot să respir. Gâtul mi-e blocat complet de acel glob îmblănit. Sunt pe moarte.

Simt cărăbuşul că se opreşte în partea inferioară a abdomenului meu. Picioarele lui ascuţite îmi zgârie intestinele, sfâşie pereţii exteriori ai stomacului, se caţără mai sus sub coaste, avansând spre inimă.

Mă forţez să vomit ghemul păros din gât, dar nu pot face nici măcar asta. Ochii mi-au ieşit din orbite până când sunt sigur că-mi vor exploda în cap. Îmi spun: *Aşa moare romancierul acela celebru, Wilkie Collins. Nimeni nu va şti vreodată.* Apoi mă părăsesc toate gândurile, când vederea începe să mi se îngusteze pe tuneluri întunecate în vreme ce ultima respiraţie rămâne blocată, inutilă, în plămâni.

Simt picioarele scarabeului cum zgreapţănă plămânul meu drept. Simt cleştii lui cum zgârie suprafaţa exterioară a inimii. Simt scarabeul cum mi se caţără pe gât în sus, îmi simt gâtul cum se umflă pe măsură ce insecta urcă şi tot urcă.

Rădaşca apucă globul păros din gât şi-l trage în jos cu ea, înapoi în gâtlej şi-n partea superioară a pântecelui.

Pot să respir! Tuşesc, icnesc, icnesc din nou, încerc să vomit, mi-amintesc cum să respir.

Drood plimbă o lumânare aprinsă pe deasupra pieptului şi feţei mele, executând mişcări circulare. Ceara încinsă picură pe carnea mea dezgolită, însă durerea pe care o provoacă e nimic în comparaţie cu aceea provocată de scarabeul care se mişcă înlăuntrul meu. Insecta a început din nou să urce.

– Mă ridic în zbor ca o passsăre şi uşor ca un cărăbuş, cântă Drood, picurând în continuare ceară încinsă pe pieptul şi gâtul meu. Mă ridic în zbor ca o passsăre şi uşor ca un cărăbuş pe tronul gol care este pe scoarţa ta, o, Ra!

Uriaşa insectă mi-a umplut gâtul cu imposibila ei duritate chitinoasă şi şi-a făcut culcuş în cerul gurii mele la fel de uşor cum şi-ar fi făcut culcuş în nisip. O simt acum umplând sinusurile în spatele nasului, în spatele ochilor. Picioarele ei ghimpate zgreapţănă dosul globilor mei oculari, împingându-se mai sus. Aud cleştii uriaşi cum zgârie osul în timp ce sapă în materia moale care deschide calea spre interiorul craniului.

Durerea este teribilă – indescriptibilă, insuportabilă – dar pot să respir!

Incapabil să mă concentrez la altceva în afară de Drood – statuetele cu cap de şacal şi cu cap de pasăre sunt neclare, siluetele în robe negre se amestecă între ele – îmi dau seama că privesc printr-o peliculă din sângele pe care l-am plâns.

Simt cum uriaşa rădaşcă se înfige în materia moale a creierului meu – adânc, tot mai adânc. Dacă asta mai continuă o secundă, ştiu că voi înnebuni.

Scarabeul se opreşte din mişcare aproape de centrul creierului meu. Începe să se hrănească.

– Poţi sssă închizi ochii, spune Drood.

Îi strâng cu forţă, simţind cum lacrimile de sânge şi teroare îmi şiroiesc pe obrajii pătaţi de ceară.

– Eşti scribul nostru acum, zise Drood. Vei fi mereu. Vei munci când ţi se va cere. Vei veni când vei fi chemat. Ne aparţii nouă, domnule Wilkie Collinsss.

Aud cleştii şi maxilarele scarabeului cum păcăne şi se mişcă în timp ce insecta se hrăneşte. Mi-o imaginez împingând înaintea sa o minge formată din materia mea cenuşie şi sânge.

Totuşi, nu mai avansează. Nu încă. Şi-a făcut culcuş la baza creierului meu, în mijloc. Când cele şase picioare ale scarabeului zvâcnesc, mă gâdilă şi trebuie din nou să mă împotrivesc nevoii absolute de a vărsa.

– Lăudat fie domnul adevărului, rosteşte Drood.

– *A cărui raclă e ascunsă,* cântă corul.

– Din ai cărui ochi s-a ivit omenirea, spune Drood.

– *Şi din a cărui gură au luat fiinţă zeii,* cântă corul.

– Trimitem acum acest scrib în afară ca să facă lucrarea preaiubitului Copil şi a Luminii Ascunse, scandează Drood.

– Înapoia lui străluceşte Ra, ale cărui nume zeii nu le cunosc, cântă mulţimea.

Încerc să deschid ochii, dar nu pot. Nu pot nici să aud sau să simt.

Acum, singurul sunet sau senzaţie din universul meu este ticăitul şi foşnetul produse de scarabeul care se răsuceşte, sapă ceva mai adânc şi reîncepe să mănânce.

26

M-am trezit din coşmarul meu narcotic şi-am descoperit că orbisem.

Întunericul era total. King Lazaree avea întotdeauna lumini difuze în odăile speluncii sale, lumina din camera principală era filtrată mereu de draperia roşie, iar soba pe cărbuni din apropierea intrării în nişa mea degaja mereu o strălucire portocalie caldă. Acum era doar întuneric total. Am ridicat mâinile la ochi ca să mă asigur că erau deschişi şi vârfurile degetelor mi-au atins suprafaţa globilor oculari. M-am cutremurat; nu-mi puteam vedea degetele.

Am strigat în beznă şi – spre deosebire de vis – mi-am putut auzi strigătele chiar foarte bine. Au reverberat în piatră. Am strigat după ajutor. Am strigat după King Lazaree şi asistentul lui. N-a răspuns nimeni.

Încet, mi-am dat seama că nu stăteam întins pe priciul înalt şi căptuşit pe care şedeam mereu la King Lazaree. Zăceam lungit pe o podea rece de piatră sau pe pământ tasat. Şi eram gol-puşcă.

Exact ca în vis. Sau exact ca în adevărata mea răpire de către Drood.

Tremuram violent. Frigul era cel care mă trezise. Mă puteam mişca însă şi, într-un minut, eram în patru labe şi dibuiam orbeşte, încercând să ating marginea unuia dintre priciurile de lemn ori chiar soba sau marginea intrării.

Degetele mele au întâlnit, în schimb, piatră aspră şi lemn. Mi-am plimbat mâinile peste forma aceea, întrebându-mă dacă era peretele şi apoi colţul unuia dintre priciurile stivuite. Nu era. Piatra şi lemnul erau antice – *miroseau* antic – şi piatra se sfărâmase pe alocuri. Puteam atinge lemnul rece dinăuntrul ei. Totul mirosea a vechi şi decrepitudine.

Sunt într-unul dintre loculi – *una dintre nenumăratele camere funerare ale catacombelor pe mai multe niveluri. Acestea sunt sarcofagele de piatră sau ciment înăuntrul cărora se găsesc sicrie de lemn. Iar acele sicrie de lemn erau căptuşite cu plumb. Sunt jos, alături de morţi.*

Mă mutaseră.

Sigur că m-au mutat. M-au purtat în jos prin absida circulară, prin jubeu, în mijlocul Oraşului Subteran. M-au purtat de-a lungul râului spre Templul lui Drood. Mă aflu, poate, la kilometri de spelunca lui King Lazaree, la un kilometru şi jumătate sub oraş. Fără felinar, nu-mi voi găsi niciodată drumul de întoarcere la suprafaţă.

Strig din nou şi încep să mă împleticesc de-a lungul şirului de sicrie stivuite şi catafalcuri, ridicându-mă în picioare doar pentru a cădea înapoi în patru labe şi a reîncepe să dibui cu mâinile întinse, căutând felinarul cu lupă pe care îl aduceam întotdeauna cu mine la King Lazaree şi de care mă ajutam mereu ca să găsesc calea de întoarcere la nivelul superior şi la suprafaţă.

Nu era niciun felinar.

Până la urmă am renunţat să mai dibui şi m-am ghemuit doar acolo, în întuneric, mai mult o bestie cuprinsă de panică decât un om.

Catacombele acelea aveau o duzină de niveluri înainte să găseşti un tunel care să ducă la un canal de scurgere sau la un râu subteran. Erau sute de *loculi* funerare care se deschideau din coridoarele acelea drepte sau curbate, fără număr, de la duzinile de niveluri. Scările de la cel mai de sus nivel cu încăperi mortuare, coridorul aflat imediat sub cimitirul Saint Ghastly Grim's, unde probabil că sergentul Hatchery mă aştepta chiar atunci – *de cât timp mă aflam acolo jos?!* se afla la doar zece metri în stânga de-a lungul coridorului curbat care pornea de la spelunca lui King Lazaree, apoi urcai pe nişte scări în sus, aplecând capul şi trecând prin zidul din spate spart al unui *loculus,* depăşind o ultimă stivă de sicrie; te aflai atunci chiar în acel ultim coridor, ca după zece trepte în sus să ajungi la criptă şi – probabil, posibil – la lumina zilei. Făcusem traseul acela de o sută de ori după câte o noapte îmbibată în opiu.

Am dus mâna la vestă ca pentru a scoate ceasul din buzunar ca să verific ora. Nu era nici urmă de ceas şi nici urmă de vestă. Nu aveam petic de haină pe mine.

Mi-am dat seama că îngheţam – dinţii îmi clănţăneau puternic,

sunetul reverberând în pereţi nevăzuţi. Tremuram atât de tare, încât coatele şi antebraţele se loveau cu rapiditate în sarcofagul de piatră nu tocmai gol peste care căzusem.

În împleticeala mea, îmi pierdusem complet simţul orientării; chiar dacă m-aş fi aflat în nişa care adăpostea spelunca lui King Lazaree, nu mai ştiam cum se intră sau se iese din ea.

Continuând să tremur puternic, cu braţele întinse înaintea mea şi cu degetele rigide răşchirate, am pornit şontâc-şontâc de-a lungul şirului de catafalcuri, sarcofage şi sicrie.

Chiar şi cu braţele întinse în faţă, am reuşit să mă lovesc cu capul de ceva care m-a trântit în fund. Am simţit sânge curgând din rana de la tâmplă şi am dus imediat degetele la frunte, ţinând inutil mâinile în faţa ochilor de parcă brusc aş fi putut să văd. Nu puteam. Am atins din nou. Tăietura era superficială; sângerarea era uşoară.

Ridicându-mă înapoi în picioare cu băgare de seamă, am fluturat din braţe până când am găsit obiectul din cauza căruia fusese cât pe ce să cad leşinat la pământ.

Metal rece, atât de ruginit, încât spaţiile triunghiulare ale grilajului deschis erau aproape obturate.

Grilajul de fier! Fiecare *loculus* aflat de-a lungul coridoarelor din catacombe fusese închis cu câte un antic grilaj de fier. Dacă găsisem grilajul, găsisem coridorul – sau *un* coridor – erau zeci de niveluri diferite acolo jos, iar pe cele mai multe nu le văzusem şi nici nu le explorasem vreodată.

Dar dacă grilajul e închis şi încuiat? N-aş fi ajuns niciodată pe coridor. Cineva avea să-mi găsească scheletul printre sarcofage şi sicrie peste douăzeci sau cincizeci, sau o sută de ani şi urma să creadă că eram doar unul dintre cei pe care Dradles, omul de la catedrala Rochester, îi numea „cei vechi”.

Cuprins din nou de panică, am lovit cu palmele, antebraţele şi genunchii în grilajul de metal, simţind cum muchiile ruginite îmi juleau pielea, dar până la urmă l-am găsit – un spaţiu gol. O deschidere! În cel mai rău caz, o fisură apărută în urma ruginirii complete a unui segment vertical din grilaj.

Era larg de numai vreo douăzeci şi cinci de centimetri, şi neregulat, dar am reuşit să mă strecor, marginile tăioase ale grilajului zgâriindu-mi coastele şi spatele, şi organele genitale micşorate.

Apoi am ajuns pe un coridor. Eram sigur de asta!

Doar dacă nu ai trecut printr-un grilaj din spatele *sicrielor, caz*

în care eşti mai pierdut ca înainte şi te găseşti la un insondabil nivel din adâncul unui nesfârşit labirint.

M-am lăsat în patru labe şi am pipăit piatra de sub palme şi genunchi. Nu, acela era unul dintre coridoarele principale. Nu trebuia decât să-l urmez spre una dintre scările ascunse din apropiere care ducea la un nivel superior, apoi să urc ultimele trepte spre cripta unde mă aştepta Hatchery.

Încotro?? Cum pot găsi scările în întunericul acesta absolut? Încotro??

M-am târât spre stânga, am găsit grilajul prin care tocmai mă strecurasem şi m-am ridicat încet, nesigur nici măcar cât de înalt putea fi acolo tavanul coridorului. Când îl urmasem pe Dickens la râu în noaptea aceea din urmă cu doi ani, unele coridoare erau înalte de trei metri – altele erau simple tuneluri prin care trebuia să mergi ghemuit ca să nu te loveşti la cap. Totul fusese atât de simplu la lumina felinarului!

Încotro??

M-am întors cu faţa în toate direcţiile, dar n-am sesizat nicio mişcare a aerului. Dacă aş fi avut o lumânare, poate că aş fi putut simţi un curent de aer…

Dacă aş avea o afurisită de lumânare, aş găsi drumul de ieşire fără probleme, fără a fi nevoit să adulmec după curenţii de aer!! m-am mustrat.

Mi-am dat seama că strigasem cu voce tare. Ecourile s-au stins în ambele direcţii. Dumnezeule mare, sigur aveam să-mi pierd minţile dacă nu se termina odată povestea asta.

Am decis să-mi ascult vechile instincte şi să merg ca şi când aş fi plecat de la spelunca lui King Lazaree. Corpul meu îşi amintea traseul de întoarcere pe care îl parcursesem de atâtea ori, chiar dacă mintea – fără a beneficia de ajutorul vederii – insista în continuare că era în ceaţă.

Folosindu-mă de mâna stângă pentru a mă călăuzi, am pornit de-a lungul coridorului. Am ajuns la alte grilaje, alte deschideri, deşi niciuna dintre ele nu avea draperia zdrenţuită care separa spelunca lui Lazaree de coridor. La fiecare deschidere neprotejată de un grilaj, mă lăsam în genunchi şi pipăiam după scări sau alt coridor, însă nu întâlneam decât grilaje prăbuşite, sicrie sau nişe goale în pereţi.

Am continuat să merg, gâfâind, tremurând, dinţii clănţănindu-mi puternic. Partea conştientă a minţii mele îmi spunea că nu voi muri îngheţat acolo jos – peşterile nu păstrau oare o temperatură

constantă, în jur de zece grade? Nu avea importanţă. Corpul meu zdrelit, chinuit, tremurând, îngheţa.

Coridorul făcea oare curbă la stânga? Drumul spre spelunca lui Lazaree făcea curbă uşor la dreapta, apropiindu-te de ea dinspre scările ascunse de la primul nivel al catacombelor. Dacă mă aflam la acel nivel şi în dreapta scărilor, pereţii de acolo ar fi trebuit să se curbeze puţin spre stânga mea.

Nu aveam nicio idee. Era imposibil să-ţi dai seama. Ştiam însă fără umbră de îndoială că parcursesem cel puţin de două ori distanţa dintre intrarea în al doilea nivel şi alcovul protejat cu draperie care era spelunca lui King Lazaree.

Am continuat totuşi înainte. În două rânduri am simţit curenţi de aer rece din dreapta. Adierea acelor pale de aer rece mi-a făcut pielea să se încreţească de scârbă – de parcă ceva mort şi orb m-ar fi mângâiat cu degete lungi, albe ca varul şi fără oase.

M-am cutremurat şi am mers mai departe.

Erau două coridoare în stânga – dreapta mea de acum – când eu şi Dickens am găsit prima oară spelunca lui King Lazaree. Am trecut atunci pe lângă ele fără să arunc o privire sau să întorc felinarul măcar o dată. La capătul *unuia dintre ele fusese coridorul care ducea pe lângă şi mai mulţi* loculi, *spre încăperea rotundă prevăzută cu altar şi jubeu, şi scări ascunse care coborau la nivelurile inferioare ale Oraşului Subteran.*

Unde aştepta Drood.

Numai că eu deja *m-aş putea afla la unul dintre acele niveluri inferioare.*

De două ori a trebuit să mă opresc ca să vomit. Stomacul mi-era deja gol – parcă mi-aminteam că mi se făcuse rău în primul *loculus* unde mă trezisem – şi totuşi reflexul de vomă mă îndoia de la mijloc şi mă făcea să mă sprijin de piatra rece până când treceau spasmele.

Am trecut pe lângă o altă deschidere fără grilaj – nu era decât moloz înăuntrul nişei – şi am mai făcut vreo douăzeci de paşi împleticiţi înainte să mă izbesc de un zid solid.

Coridorul se termina. Peretele era compact; în spatele meu, coridorul se întindea înapoi pe unde venisem.

Atunci am strigat. Şi am tot strigat. Ecourile erau toate în urma mea.

Zidiseră coridorul pe care mă lăsaseră. Eram închis, astfel încât nimeni să nu-mi găsească oasele vreodată.

Am zgâriat zidul, simţind cum se desprindeau mortar

străvechi, pietre şi cărămizi, simţind cum mi se rupeau unghiile şi cum buricele degetelor mi se sfâşiau.

Totul în zadar. Înapoia cărămizilor erau alte cărămizi. Înapoia acelor cărămizi era piatră dură.

M-am prăbuşit, icnind şi tuşind, în genunchi, apoi am început să mă târăsc înapoi pe unde venisem.

Ultima deschidere era acum în dreapta mea – nişa plină de moloz – însă de data aceasta m-am târât în ea, zdrelindu-mi genunchii şi palmele deja jupuite pe amestecul de pietriş.

Nu erau doar pietre acolo. Erau şi trepte săpate în pământul rece, afânat.

M-am căţărat pe ele cu grabă, nepăsându-mi de ivirea vreunui obstacol care să mă lovească în faţă.

M-am izbit de un perete, aproape am căzut pe spate pe scările nevăzute, dar m-am prins de marginea deschiderii. *Era* o deschidere. Aproape că puteam să *văd* zidăria inegală de pe ambele ei laturi.

M-am prăvălit prin ea şi mi-am zgâriat obrazul şi tâmpla dreaptă în piatra aspră. Un alt catafalc. Ridicându-mă în picioare, mi-am dat seama că pe piatra cioplită sau cimentul turnat în acea formă erau şi mai multe sicrie stivuite. Mă aflam într-un alt *loculus.* Cu dinţii clănţănind, m-am uitat în stânga şi mi s-a părut că zăresc o străfulgerare din direcţia aceea.

M-am lovit de un alt grilaj metalic, pe care l-am mânjit cu sângele degetelor mele descărnate, deşi nu-l vedeam, zbătându-mă până am găsit deschiderea din el şi m-am împleticit afară pe ceea ce trebuia să fie un alt coridor.

Era categoric lumină – o strălucire cenuşie, palidă ca o fantomă – în dreapta mea, la nici douăzeci de metri distanţă.

Lipăind cu picioarele goale pe podeaua de piatră sau cărămidă a acelui coridor mai larg, am fugit cum am putut spre lumină.

Da. Deodată, îmi puteam vedea mâinile şi braţele în faţa mea. Degetele erau stacojii.

Era o casă a scărilor, trepte uriaşe de piatră urcând şi dispărând în spirală.

Ştiam scara aceea.

Plângând, strigând după ajutorul detectivului Hatchery, alunecând, bălăbănindu-mă, ridicându-mă şi căţărându-mă mai departe, am urcat scările şi m-am strecurat prin fanta familiară a deschiderii.

Lumina din criptă, aveam să înţeleg mai târziu, era strălucirea vagă a primilor zori de ianuarie – categoric, nu puteai citi la ea – însă pe mine m-a orbit.

Împleticindu-mă spre catafalcul de piatră poziţionat deasupra intrării secrete în Oraşul Subteran – o intrare pe care am jurat atunci şi acolo că nu o voi mai folosi vreodată – a trebuit să mă sprijin de el, altfel m-aş fi prăbuşit.

– Hatchery! Pentru numele lui Dumnezeu, ajutor! Hatchery!

Propria-mi voce m-a speriat atât de tare, încât aproape am urinat instinctiv. Am coborât atunci privirea spre corpul meu alb şi gol. Am descoperit că mă holbam la pântece, puţin mai jos de stern.

Aveam acolo o rană roşie sau o zgârietură.

Pe unde a pătruns scarabeul.

Am scuturat din cap ca să scap de imaginea coşmarului narcotic. Aveam zgârieturi şi tăieturi pe tot corpul. Picioarele şi genunchii, şi degetele de la mâini erau de departe cele mai afectate. Capul mă durea îngrozitor.

Din cauza gândacului uriaş care se foieşte… care sapă.

– Încetează! am strigat cu voce tare.

De ce nu era acolo Hatchery? De ce mă abandonase tocmai acum, când aveam cea mai mare nevoie de el?

Se prea poate să te afli aici jos de zile întregi, Wilkie Collins.

În craniul meu chinuit am auzit răsunând „domnule Wilkie Collinsss”.

Am râs atunci. Nu avea importanţă. Încercaseră să mă ucidă – indiferent cine ar fi fost „ei” – fără-ndoială King Lazaree şi prietenii lui bastarzi păgâni şi opiomani ca el – dar nu le reuşise.

Eram liber. Eram afară. Eram în viaţă.

Când am ridicat privirea, am fost uimit să văd că cineva decorase tavanul micii cripte cu un fel de ghirlande lucioase. Fâşiile cenuşii lucitoare nu erau acolo pe când eu şi Hatchery intraserăm cu ore – *zile? săptămâni?* – în urmă, eram sigur de asta. Crăciunul trecuse de mai bine de două săptămâni. Şi totuşi, de ce să decorezi o criptă goală?

Nu conta. Nimic nu conta – nici măcar corpul care mă durea şi tremura, migrena care făcea ravagii, teribila sete şi foamea crescândă – conta doar să ies din locul acela o dată pentru totdeauna.

Ocolind gaura rece şi neagră din podea, intrarea în Oraşul Subteran, am păşit pe după catafalc – repede, întrucât

imaginaţia mea de scriitor mi-a oferit atunci imaginea unui braţ lung şi cenuşiu cu degete lungi şi albe, fără oase, ieşind deodată de gaura aceea aidoma unui şarpe şi trăgându-mă, strigând, înapoi în beznă – dar atunci a trebuit să mă opresc imediat.

Nu aveam de ales.

Drumul îmi era blocat de corpul de pe podeaua criptei.

Era detectivul sergent Hibbert Hatchery, cu chipul alb schimonosit într-un strigăt mare şi tăcut, ochii lui complet albi holbându-se orbi spre basoreliefurile împodobite cu ghirlande şi spre garguiele mici dispuse în colţurile tavanului criptei. În jurul corpului său, împrăştiate pe podeaua de piatră, erau rămăşiţele mesei lui de la trei noaptea, o butelcă mică, gambeta şi romanul lui Thackeray. Din pântecele căscat urcau ghirlandele cenuşii lucitoare care nu era deloc ghirlande.

Neputând să strig măcar, am sărit peste cadavru, m-am furişat pe sub măruntaiele cenuşii întinse pe tavan şi-am luat-o la fugă, gol, prin cimitirul Ghastly Grim’s peste care zorii stăteau să se reverse.

27

Două ore mai târziu, mă aflam într-o altă bodegă de opiomani. Aşteptam.

Aveam noroc că eram în viaţă. În definitiv, fugisem, gol şi strigând, prin cele mai infecte mahalale din Bluegate Fields, în spatele docurilor, neştiind măcar încotro alergam. Numai ora ciudată (până şi cuţitarii erau în casele lor şi dormeau în zorii unei zile reci şi înzăpezite de ianuarie) şi faptul că până şi cuţitarii s-ar fi temut de un om cu mâinile însângerate care urla explicau cum se făcuse că prima persoană pe care o întâlnisem în goana mea panicată fusese un poliţist care îşi făcea rondul printre casele de raport.

Chiar şi poliţistul se temuse de aspectul şi comportamentul meu. Scosese un baston mic de la curea şi sunt sigur că dacă aş mai fi bălmăjit cuvinte de nedesluşit în faţa lui încă un minut, m-ar fi lovit, lăsându-mă inconştient, şi m-ar fi tras de păr la cea mai apropiată secţie.

În loc de asta, a întrebat:

– Ce ai spus acolo? Ai spus cumva: „Corpul lui Hatchery”? Adică Hibbert Hatchery?

– Fostul agent Hibbert Hatchery, acum detectivul particular Hibbert Hatchery, da, domnule poliţist. I-au scos măruntaiele şi le-au împrăştiat prin criptă – o, Hristoase!, o, Doamne! – şi el lucra pentru *mine,* în particular, nu pentru inspectorul Field, pentru care lucra în particular în mod public.

Poliţistul m-a scuturat.

– Ce bălmăjeşti acolo despre inspectorul Field? Îl cunoşti pe inspectorul Field?

– O, da. O, da, am spus şi am râs. Şi am plâns.

– Cine eşti dumneata? m-a chestionat ofiţerul de poliţie cu mustaţă deasă. Zăpada îi acoperise şapca neagră, făcând-o albă.

– Sunt William Wilkie Collins, m-am recomandat cu dinţii clănţănindu-mi. Wilkie Collins, pentru milioanele mele de cititori. Wilkie, pentru prieteni şi aproape pentru oricine altcineva.

Am chicotit din nou.

– N-am auzit niciodată de dumneata, a zis poliţistul.

– Sunt prieten apropiat şi colaborator al domnului Charles Dickens, am explicat.

Maxilarul îmi tremura atât de tare, încât abia am reuşit să scot cuvântul „colaborator”.

Poliţistul m-a lăsat să stau acolo gol în ninsoare şi vânt în timp ce lovea cu bastonul său mic în palma deschisă şi mă privea cu fruntea încreţită de mirare sub borul pălăriei.

– Prea bine, vino, atunci, a spus, luându-mă de partea superioară a braţului palid şi zgâriat şi ducându-mă mai adânc printre casele de raport.

– O haină, am spus cu dinţii clănţănind. O pătură. Orice.

– Imediat, a răspuns poliţistul. Imediat. Grăbeşte-te acum. Ţine pasul.

Îmi imaginam secţia de poliţie la care mă ducea ca fiind dominată de o sobă uriaşă atât de încinsă, încât strălucea roşie. Partea superioară a braţului meu tremura în mâna poliţistului. Plângeam din nou.

Nu m-a dus însă la o secţie de poliţie. Am recunoscut pe jumătate scările putrede şi holul întunecat pe care m-a dus şi m-a împins. Apoi am ajuns în interior şi am recunoscut-o pe femeia ofilită care se învârtea în jurul meu, nasul ei coroiat ieşind de sub năframa ca o glugă neagră.

– Sal, a zis poliţistul, pune-l pe acest… gentleman… într-un loc călduros şi dă-i nişte haine. Cu cât mai puţin păduchi, cu atât mai bine, deşi asta nu prea are importanţă. Ai grijă să nu plece. Pune-

l pe *malaezul* tău să-l păzească.

Opiomana Sal încuviinţase şi ţopăise în jurul meu, înghiontindu-mă în şoldurile goale şi burta care mă durea cu degetul ei cu unghie lungă.

– P-ăsta l-am mai văzt p-aci, dom’ poliţist Joe. Mi-era client şi-ş’ fuma pipa chiar pe patu’ de colea, zău aşa. Mi l-a adus într-o noapte inspectorul Field. ’nainte de asta-l mai văzusem cu bătrânu’ Hib Hatchery ş-un alt domn care mi-au zis că-i tare important. Ista era mare şi tare p-atunci; chiar era, se-ncrunta şi se uita de-a lungu’ nasului ăla durduliu al lui la mine prin ochelarii ăia pe care nu-i mai are acu’.

– Cine era persoana aceea importantă? a chestionat-o poliţistul.

– Dickens, autorul lui *Pickwick,* chiar el, a strigat Sal triumfătoare, de parcă ar fi avut nevoie de toate forţele ca să scoată numele din adâncurile confuziei sale de narcomană.

– Fii cu ochii pe el, a mormăit poliţistul. Adă-i nişte haine chiar de-i nevoie să-l trimiţi pe idiot să-i găsească câteva. Pune-l pe malaez de pază, ca să nu plece nicăieri. Şi aşază-l lângă soba aia mică în care ţii mereu arzând un bulgăre de cărbune, ca să nu ne moară până mă-ntorc. Auzitu-m-ai, Sal?

Cotoroanţa bolborosise o aprobare şi apoi gâgâise.

– N-am mai văzut niciodată un bărbat c-o mătărângă aşa mică şi scofâlcită. Tu, Joe?

– Fă ce-ţi spun, a zis poliţistul şi-a plecat într-o pală de aer rece, care s-a înfăşurat în jurul nostru ca răsuflarea Morţii.

– Ţi se potrivesc alea, scumpule? a întrebat Opiomana Sal pe când eu mă aflam într-o odaie altminteri goală din spatele salonului ei de fumat opiu. Un malaysian uriaş cu cicatrice rituale pe obraji stătea de pază la uşa exterioară. Geamul de acolo era oblonit şi bătut în cuie bine. Chiar şi în acea zi de ianuarie, putoarea Tamisei pătrundea prin el, purtată de curenţii de aer îngheţat.

– Nu, am răspuns.

Cămaşa era prea mică, prea murdară şi puţea. Pantalonii grei de muncitor şi jacheta miroseau la fel de rău şi îmi dădeau mâncărimi insuportabile. Eram sigur că simţeam fiinţe mici mişcându-se în amândouă. Nu primisem deloc lenjerie intimă, nici şosete. Cizmele vechi şi uzate pe care mi le adusese erau de două ori mai mari decât picioarele mele.

– Ei, ar trebui să fii mulţumit cu ce ţi se dă, a hârâit bătrâna nebună. Nu le-ai avea nici pe astea de nu s-ar fi-ntâmplat ca moş Yahee să moară pe neaşteptate acu' două nopţi şi n-a venit nime' să-i ia lucrurile.

Am stat acolo în vreme ce lumina rece a dimineţii de sâmbătă se strecura prin obloane împreună cu putoarea şi...

Stai. Oare era sâmbătă dimineaţă, dimineaţa de după ce coborâsem în lumea lui King Lazaree, sau era după zile bune? Aveam impresia că trecuseră zile întregi sau săptămâni. M-am gândit să strig după bătrâna Opiomană Sal, dar mi-am dat seama că şansele ca hoaşca să nu ştie erau mari. L-aş fi putut întreba pe malaysianul cu cicatrice pe faţă, aflat de cealaltă parte a uşii, însă el nu dăduse niciun semn că ar fi înţeles engleza sau că ar fi fost în stare să vorbească.

Am râs încet, apoi mi-am reţinut un suspin. Nu avea importanţă ce zi era.

Mă durea capul atât de tare, încât mă temeam că aş putea să leşin de durere. Simţeam locul dureros adânc, departe în spatele ochilor, nicidecum aidoma migrenelor cauzate de guta reumatică pe care odinioară le găseam sfâşietoare.

Rădaşca îşi sapă o gaură mai largă. Rostogoleşte un bulgăre gri-lucios înaintea ei în timp ce avansează pe tunelul de intrare spre...

M-am aşezat pe marginea priciului murdar şi mi-am lăsat capul pe genunchi, străduindu-mă să-mi reprim greaţa. Ştiam că nu mai aveam ce să vomit, iar tusea seacă îmi transformase viscerele în ghemuri de crampe.

Ghirlandele gri, lucitoare, urcând spre tavan.

Am alungat imaginea aceea, scuturând din cap, însă mişcarea mi-a agravat migrena şi a adus un nou val de greaţă. Aerul era greu de fum de opiu – opiu ieftin, stricat, diluat şi poluat. Nu-mi venea să cred că săptămâni la rând venisem acolo ca să consum teribilul produs al Opiomanei Sal – dormind somnul celor drogaţi chiar pe priciurile acelea mizere, toate pline de păduchi şi paraziţi. Oare la ce-mi stătuse capul?

Oare la ce-mi stătuse capul noaptea trecută – sau cine ştie câte nopţi trecuseră de atunci – când coborâsem sub criptă pentru a fi alături de mumiile chineze în cealaltă speluncă de opiomani?

Inspectorul Field a fost cel care a venit, împreună cu Hatchery, să mă scoată de aici acum multe luni. Inspectorul Field

a fost cel care a propus sa merg la spelunca lui King Lazaree sub protecţia lui Hatchery. Se poate să fi fost un complot de la bun început? Se poate ca Field *să-l fi ucis pe Hatchery – poate orbit de furie fiindcă uriaşul detectiv lucra pentru mine în timpul liber.*

Am clătinat iarăşi din cap. Nimic din toate astea nu avea pic de logică.

În adâncul ţestei, simţeam ceva mişcându-se cu şase picioare subţiri şi cleşti de rădaşcă. Nu m-am putut abţine – am strigat cuprins de teroare ca şi de durere.

Inspectorul Charles Frederick Field şi detectivul Reginald Barris au dat buzna înăuntru.

– Hatchery e mort, am spus, dinţii reîncepând să-mi clănţăne.

– Ştiu, a lătrat inspectorul Field. M-a prins de partea de sus a braţului în acelaşi fel în care mă strânsese celălalt poliţist de dimineaţă. Vino. Ne întoarcem acolo acum.

– *Nimic* nu mă poate convinge să mă întorc!

Mă înşelam. Mâna puternică a inspectorului Field a găsit un nerv pe care nu ştiam că-l am în braţ. Am strigat de durere, m-am ridicat şi am pornit împleticit între Barris şi omul mai în vârstă şi mai corpolent, bocănind – pe jumătate împins, pe jumătate susţinut – pe scări în jos spre grupul de oameni care aşteptau în stradă.

Cu totul, punându-i la socoteală pe inspector şi pe Barris, erau şapte oameni tăcuţi şi duri, şi deşi niciunul nu purta uniforma de poliţie, am ştiut imediat că toţi fuseseră poliţişti bună parte din viaţa lor. Trei dintre ei purtau un fel de puşti. Unul ţinea la vedere un pistol mare de cavalerie la şold. Cum niciodată nu mă interesaseră chestiunile legate de armată, am fost şocat să văd atâtea arme pe o stradă din Londra.

Numai că, desigur, aceea nu era tocmai Londra. Era Bluegate Fields. Părăsind New Court şi străbătând o înşiruire de străzi murdare pe care le văzusem în toate anotimpurile de cel puţin doi ani deja – George Street, Rosemary Lane, Cable Street, Knock Fergus, Black Lane, New Road şi inclusiv Royal Mint Street – am observat că indivizii bătuţi de soartă şi îmbrăcaţi în zdrenţe din curţi şi din uşile caselor de raport, deopotrivă bărbaţi şi femei, se retrăgeau în umbră sau dispăreau pe intrările întunecate la trecerea noastră. Şi ei îi recunoşteau pe cei şapte oameni gravi şi înarmaţi ca fiind poliţişti, văzând grupul de figuri ursuze trecând în pas alert prin faţa locuinţelor lor.

– Ce s-a întâmplat? m-a chestionat inspectorul Field.

Strângerea lui de fier încă era prezentă pe braţul meu tremurând. Adusesem o pătură cu mine pe care s-o port ca pe un fel de şal peste jacheta murdară de muncitor, însă lâna din care era făcută era de proastă calitate şi vântul rece trecea prin ea fără probleme. Ningea din nou.

– Ce s-a întâmplat? a repetat Field, scuturându-mă uşor. Spune-mi totul.

În secunda aceea am luat una dintre cele mai importante decizii din viaţa mea.

– Nu-mi amintesc nimic, am spus.

– Minţi, s-a răstit inspectorul Field şi m-a scuturat din nou.

Dispăruse acum orice urmă de deferenţă faţă de statutul meu de gentleman. Puteam la fel de bine să fiu unul dintre răufăcătorii din Smithfield sau Limehouse pe care îi tratase de-a lungul deceniilor cu o strângere de fier asemănătoare.

– Nu-mi amintesc absolut nimic, am ţinut-o una şi bună cu minciuna. Nimic după ce mi-am fumat pipa la spelunca lui King Lazaree în jur de miezul nopţii, ca de obicei. Apoi m-am trezit în beznă acum câteva ore şi mi-am găsit calea de ieşire. Şi l-am descoperit pe… sărmanul Hatchery.

– Minţi, a repetat inspectorul.

– M-au drogat, am spus inexpresiv pe când intram pe ultimele alei dinainte să ajungem la cimitir. Lazaree sau altcineva mi-a pus un drog în pipa cu opiu.

Detectivul Barris a hohotit de râs la aceasta, însă inspectorul Field l-a redus la tăcere cu o privire.

La intrarea în cimitirul Ghastly Grim’s stătea de pază un alt individ înalt îmbrăcat în palton şi purtând puşcă. La apropierea noastră, şi-a atins pălăria. Eu m-am tras în spate când am ajuns la poartă, dar inspectorul Field m-a împins mai departe ca şi când aş fi fost un copil.

Zăpada acoperise lespezile funerare şi statuile şi desenase acoperişurile şi cornişele criptelor. Copacul mort care stătea aplecat peste ultima criptă se ridica spre cerul înnorat ca o dâră de cerneală neagră desenată pe margine cu cretă albă.

Alţi trei oameni aşteptau înăuntrul criptei, respiraţia plutind deasupra lor aidoma unor suflete captive în frig. Mi-am ferit privirea, dar nu înainte de a vedea că trupul eviscerat al lui Hatchery fusese acoperit cu un soi de prelată de pânză. Ghirlandele gri-lucios dispăruseră, dar am observat o a doua prelată, mai mică, în colţ, acoperind altceva în afară de cadavrul

lui Hatchery. Chiar şi în aerul rece, spaţiul mic mirosea ca un abator.

Majoritatea celor care ne însoţiseră pe străzile oraşului trăgeau cu ochiul în criptă, aşteptând însă afară. Cripta era mică şi părea extrem de aglomerată acum, când eram şase oameni înăuntru, dat fiind că toţi se fereau să stea prea aproape de corpul acoperit al lui Hatchery.

Mi-am dat seama, tresărind, că unul dintre cei trei oameni care aşteptau în criptă nu era poliţist sau detectiv, ci un malaysian uriaş, părul lui lung şi negru curgându-i murdar şi fără viaţă la ceafă, stând cu mâinile la spate şi cu încheieturile legate cu cătuşe de fier. Preţ de o secundă confuză, am crezut că era malaysianul pe care tocmai îl lăsaserăm în urmă la Opiomana Sal, însă am văzut că omul acesta era mai în vârstă şi că obrajii îi erau fără cicatrice. Se holba la mine fără curiozitate sau înflăcărare, cu ochii opacizaţi aşa cum văzusem la condamnaţi înainte sau după spânzurarea lor.

Inspectorul Field m-a împins spre intrarea îngustă din podea, dar eu m-am tras în spate cu toată forţa fizică şi mintală.

– Nu pot să cobor acolo, am gemut. Nu *vreau* să cobor acolo.

– Ba vei coborî, a spus inspectorul Field şi m-a împins înainte.

Unul dintre detectivii care îl păzeau pe malaysianul înalt i-a înmânat inspectorului un felinar cu lupă; Barris a primit şi el unul. Cu tânărul detectiv în faţă şi inspectorul Field ţinându-mă strâns de braţ în timp ce mă îmbrâncea înaintea sa, am coborât toţi trei scările înguste. Cu noi a mai coborât doar un alt om – un detectiv pe care nu-l cunoşteam şi care era înarmat cu o puşcă grea.

Mărturisesc, Dragi Cititori, că multe elemente din următoarea aproximativ jumătate de oră încă sunt inaccesibile memoriei mele.

Teroarea, oboseala şi durerea erau atât de mari, încât starea mea conştientă se asemăna mult cu ceea ce simţim atunci când plutim aproape de pragul somnului – acum conştienţi de ce e în jur, acum alunecând spre vise, acum tresărind, întorşi la realitate de cine ştie ce sunet, senzaţie sau alt stimul extern.

Stimulul pe care mi-l amintesc acum cel mai adesea este strângerea insistentă şi neîncetată a inspectorului Field pe braţul meu, trăgându-mă şi împingându-mă dintr-o parte în alta prin bezna hrubei străpunsă de lumina felinarului.

Scurta coborâre şi drumul spre spelunca lui King Lazaree,

petrecute la lumina felinarului, au fost la fel de familiare precum un vis recurent, neavând nimic din coşmarul fugii mele panicate prin întuneric.

– Aceasta este spelunca de opiomani? a întrebat inspectorul Field.

– Da, am răspuns. Adică, nu. Da. Nu ştiu.

În locul draperiei roşii, acolo era un grilaj ruginit asemănător cu cele de la toate celelalte *loculi.* Felinarele cu lupă scoteau la iveală înăuntru stive de sicrie, şi nu şiruri de priciuri şi postamentul cu omniprezenta figură a lui Buddha.

– Grilajul ăsta nu e încastrat în perete asemenea celorlalte, a gemut Barris, apucând drugii de fier ruginit şi împingându-i.

Când a căzut pe podeaua de piatră, grilajul a zăngănit precum clopotul osândei. Am intrat în spaţiul îngust.

– Aici nu este pulbere căzută din tavan, a observat Barris, plimbând raza felinarului înainte şi înapoi. A fost măturat.

Al patrulea om din grupul nostru a rămas pe coridor cu puşca pregătită.

– Da, aceasta este spelunca lui King Lazaree, am spus pe când felinarele iluminau mai mult din coridorul şi alcovul familiare.

Totuşi, nu rămăsese nimic, nici măcar urme pe piatră acolo unde fuseseră paturile grele şi soba mică de fier. Postamentul din mijloc pe care şezuse King Lazaree în straiele lui viu colorate susţinea acum doar un sarcofag de piatră vechi şi gol. Ungherul meu intim din spate era o nişă ca oricare alta, plină şi ea cu sicrie stivuite.

– Dar nu te-ai trezit în întuneric aici, a spus inspectorul Field.

– Nu. Mai încolo pe coridor, cred.

– Să ne uităm acolo, a propus inspectorul şi i-a făcut semn lui Barris să o ia înainte.

Individul înarmat şi-a ridicat felinarul şi ne-a urmat.

Mă gândeam la Dickens. Unde se afla el acum, pe traseul turneului său american? Ultima scrisoare pe care o primisem de la el, scrisă de la New York cu puţin înaintea Anului Nou, anunţa că Inimitabilul suferea de ceea ce el numea „activitate redusă a inimii” şi că era atât de nefericit acolo unde se afla, încât stătea în pat zilnic până la ora trei după-masa şi numai cu mare dificultate se ridica pentru reprezentaţiile inevitabile de seară.

Oare şi Dickens avea un scarabeu în el? Se târa acesta din creierul lui către inimă şi îşi afunda cleştii uriaşi atunci când

autorul făcea ceva, orice, care să-l elibereze de sub influenţa lui Drood?

Ştiam după itinerarul original şi din telegramele primite de Wills la redacţia revistei că în acel ianuarie, Dickens trebuia să citească în New York, Boston, Philadelphia, Baltimore şi Brooklyn – şi că fiecare reprezentaţie vindea undeva între şase şi opt mii de bilete – dar oare unde anume se afla acum, în această listă de oraşe cu nume ciudate?

Îl cunoşteam pe Dickens suficient de bine ca să ştiu că trebuia să-şi fi revenit de pe urma bolii şi a marasmului moral şi că se ţinea de pozne între sesiunile de lectură, amuzând copiii şi privitorii în călătoriile sale cu trenul între oraşe, dedicându-şi până şi ultima picătură de energie şi fibră a fiinţei sale reprezentaţiilor de după-amiază şi seară, dar mai ştiam şi că trebuia să se simtă mizerabil în tot acest timp, numărând zilele rămase până ce corabia sa avea să ridice ancora spre Anglia în aprilie.

Oare va trăi până atunci? Oare scarabeul îi va *permite* sa trăiască dacă-i va simţi trădarea?

– Acesta este locul unde te-ai trezit? m-a chestionat inspectorul Field.

A trebuit să mă scuture ca să mă aducă înapoi din reverie. Am privit într-un *loculus* identic cu majoritatea celorlalte, exceptând faptul că în praful gros din nişa aceea îngustă erau urme de paşi – picioare mici, goale, vulnerabile. Pe grilajul învechit erau şi urme de sânge, acolo pe unde mă strecurasem orbeşte. Am atins haina deasupra rănilor proaspete de la coaste şi şolduri.

– Da, am răspuns sec. Aşa cred.

– Mă mir că ai putut ieşi de aici pe întuneric, a zis Barris.

N-am avut ce replica la asta. Tremuram de parcă m-ar fi luat frisoanele şi voiam să plec din văgăuna aia mai mult decât orice altceva pe lume. Numai că inspectorul Field nu terminase cu mine.

Am luat-o înapoi spre intrare, lumina celor trei felinare dansând pe pereţi şi în intrările în *loculi* în aşa fel încât îmi dădea o stare de leşin. Era ca şi când realitatea şi ficţiunea, viaţa şi moartea, lumina şi absenţa ei totală s-ar fi răsucit într-un nebunesc *danse macabre.*

– Acesta este coridorul care duce la jubeu şi nivelurile inferioare? a întrebat inspectorul Field.

– Da, am spus, neavând nicio idee în acel moment despre ce

vorbea el.

Am urmat coridorul îngust pe lângă *loculi* întunecaţi spre încăperea subterană circulară de sub fosta absidă a catedralei din St Ghastly Grim's. Acela era locul unde Dickens găsise scara îngustă care ducea jos în adevăratul Oraş Subteran.

– Eu nu cobor acolo, am protestat, smucindu-mă din strânsoarea inspectorului Field şi aproape căzând. Nu *pot* să cobor acolo.

– Nici nu e nevoie s-o faci, m-a liniştit inspectorul, şi vorbele lui aproape m-au făcut să plâng. *Astăzi,* a adăugat. Omului cu puşca, i-a spus: Adu-l pe malaysian.

Am stat acolo tâmp, în afara timpului, simţind mişcări în străfundul capului în timp ce scarabeul se agita. Am încercat să nu mi se facă iarăşi rău, dar aerul de acolo puţea a pământ jilav şi a putreziciune, şi a mormânt. Când s-a întors detectivul înarmat, era însoţit de un alt detectiv – acesta purta un pardesiu cafeniu şi avea o carabină – şi între ei era malaysianul încătuşat. Asiaticul şi-a aţintit privirea spre mine când a intrat în absida subterană; ochii lui negri înguşti de-o parte şi de cealaltă a nasului subţire erau aproape la fel de opacizaţi de durere sau disperare ca ai mei, însă mult mai acuzatori. Nu s-a uitat nicio clipă la Field sau la Barris, ci doar la mine, de parcă eu aş fi fost acuzatorul său.

Inspectorul Field a încuviinţat din cap, cei doi oameni cu arme l-au dus pe captiv prin jubeul ponosit şi de-a lungul pasajului îngust, iar Barris şi inspectorul m-au adus pe mine înapoi pe coridor şi apoi sus la lumină.

– Nu înţeleg, am izbutit să bâigui pe când ieşeam din criptă în aerul glacial de ianuarie. Ninsoarea se oprise, dar în aer plutea ceaţa groasă de iarnă. Aţi informat poliţia? Ce caută aici toţi detectivii ăştia particulari? Nu se poate să nu fi informat poliţia. Unde este poliţia?

Inspectorul Field m-a dus la stradă, unde aştepta o trăsură neagră, închisă. Îmi amintea de un dric. Respiraţia cailor sporea ceaţa din aer.

– Poliţia va fi informată cât de curând, a spus el. Tonul lui părea blând, dar dincolo de blândeţea aceea am simţit o furie şi o fermitate la fel de puternice ca mâna care mă strângea de braţ. Oamenii aceştia îl cunoşteau pe Hibbert Hatchery. Mulţi au lucrat cu el. Unii l-au iubit.

Barris şi inspectorul m-au împins sus în trăsură. Barris a dat

ocol de cealaltă parte. Inspectorul Field, cu mâna încă pe braţul meu, a rămas în uşa deschisă.

– Drood se aşteaptă de la noi să coborâm în Oraşul Subteran astăzi – o duzină sau douăzeci dintre noi. Vrea asta de la noi. Dar până mâine vor fi o sută de agenţi aici, toţi cunoştinţe de-ale lui Hatchery sau oameni care îl urăsc pe Drood. Mâine vom coborî. Mâine îl vom găsi pe Drood şi-l vom scoate din vizuină.

A închis uşa, trântind-o.

– Să fii disponibil mâine, domnule Collins. Va fi nevoie de dumneata.

– Nu pot... am început, dar atunci i-am văzut pe cei doi oameni înarmaţi ieşind din criptă.

Malaysianul nu mai era cu ei. M-am uitat cuprins de groază la mâneca dreaptă a tipului înalt. Pardesiul lui scump era stacojiu de la manşetă în sus, de parcă lâna ar fi fost îmbibată cu sânge până la cot.

– Malaysianul... am îngăimat. Trebuie să fi fost cel aflat în custodia poliţiei. Cel pe care Biroul Metropolitan al Detectivilor ţi l-a predat pentru interogatoriu.

Inspectorul Field n-a spus nimic.

– Unde este acum? am şoptit.

– L-am trimis pe malaysian jos ca mesaj, a zis inspectorul Field.

– Ca mesager, vrei să spui.

– L-am trimis pe malaysian jos ca *mesaj,* a repetat inspectorul Field fără vreo inflexiune în glas.

A lovit în peretele trăsurii şi eu împreună cu Barris ne-am îndepărtat pe străzile înguste din Bluegate Fields.

Barris m-a lăsat să cobor în faţa casei mele de la Gloucester Place nr. 90 fără un cuvânt. Înainte să intru pe uşă, am stat tremurând în ceaţă şi am privit trăsura neagră dispărând din vedere după colţ.

O altă trăsură neagră a trecut pe drum, cu lămpile laterale aprinse. La colţ, a cotit spre dreapta. N-am auzit dacă s-au oprit amândouă – ceaţa şi zăpada amortizau chiar şi tropotul cailor şi huruitul roţilor – dar bănuiam că asta făcuseră. Barris probabil că stabilea posturi de pază, dădea instrucţiuni. Oamenii inspectorului Field aveau să supravegheze faţa şi spatele casei, eram sigur de asta, deşi nu într-un număr atât de mare ca în ziua aceea de 9 iunie.

Undeva acolo în ceaţă erau noii mei Gooseberry. Însă tot ce trebuia să fac pentru a-i păcăli era să cobor în pivniţa de cărbuni, să dobor câteva cărămizi şi să mă târăsc prin gaura îngustă spre nivelurile superioare al Oraşului Subteran. Londra avea apoi să-mi aparţină, fiind liber să hoinăresc prin ea… sau cel puţin pe sub ea.

Am chicotit la acest gând, dar m-am oprit atunci când accesul isteric s-a transformat în greaţă. Scarabeul mi se foia în ţeastă.

Când am păşit în foaierul casei mele, am deschis gura ca să strig îngrozit.

Intestinele detectivului Hatchery erau întinse de la cornişă la candelabru, de la candelabru la scară, de la scară la sfeşnicele de perete. Atârnau acolo exact ca în criptă, gri şi ude şi lucitoare.

Nu am strigat. Şi după un moment în care am tremurat ca un copil, mi-am dat seama că „intestinele" erau simple ghirlande, ghirlande din mătase gri şi argintie, rămase de la cine ştie ce petrecere prostească pe care o ţinuserăm la vechea casă cu mult timp în urmă.

Casa mirosea a mâncare gătită – friptură înăbuşită şi alte cărnuri de vită fierte la foc mic, o tocăniţă de peşte abia pusă pe sobă – şi reflexul de vomă s-a trezit din nou în mine.

Caroline a venit din sufragerie.

– Wilkie! Unde *Dumnezeu* ai fost? Crezi că poţi să dispari aşa seară de seară şi să nu… Dumnezeule mare – de unde ai zdrenţele astea *oribile?* Unde sunt hainele tale? Ce-i *mirosul* ăsta?

Am ignorat-o şi am strigat după fata noastră în casă. Când aceasta a venit în fugă, rumenă la faţă de la aburii din bucătărie, am spus precipitat:

– Pregăteşte-mi o baie fierbinte – imediat. *Foarte* fierbinte. Grăbeşte-te odată.

– Wilkie, s-a burzuluit Caroline, ai de gând să-mi răspunzi la întrebări şi să explici?

– Explică *tu,* am mârâit, fluturând mâna spre panglicile întinse peste tot. Ce-i cu mizeriile astea? Ce se întâmplă?

Caroline a clipit de parcă aş fi pălmuit-o.

– Ce se *întâmplă?* Peste câteva ore e *foarte importanta* ta cină de dinaintea premierei. Toată lumea vine. Trebuie să cinăm devreme, sigur, aşa cum ai spus tu, dat fiind că trebuie să plecăm toţi spre teatru până la…

S-a oprit şi a coborât tonul, astfel încât servitorii să nu audă. Ce s-a auzit a fost şuieratul unui ceainic cu aburi.

– Eşti *beat,* Wilkie? Ţi-a furat laudanumul minţile?

– Taci din gură, am spus.

De data aceasta şi-a dat capul brusc pe spate şi culoarea i-a urcat în obraji de parcă *într-adevăr* ar fi fost pălmuită.

– Anulează-o, am spus. Trimite băiatul... trimite mesageri... spune-le tuturor că petrecerea s-a anulat.

A râs aproape isteric.

– Asta este *de-a dreptul* imposibil, cum bine ştii. Bucătăreasa s-a apucat de gătit pentru cină. Oamenii şi-au aranjat mijloace de transport. Masa este aproape aşezată, cu bilete de favoare în dreptul fiecărui loc. Ar fi pur şi simplu imposibil să...

– Anulează-o, am rostit şi am trecut pe lângă ea pentru a urca la etaj şi a bea cinci pahare de laudanum, şi a da hainele acelea infecte slujnicei Agnes ca să le ardă, şi a face baie.

Aş fi putut să dorm în apa din care se ridicau aburii, dacă n-ar fi fost fojgăiala din craniul meu.

Presiunea exercitată de scarabeu era atât de mare, încât de trei ori am sărit din cadă pentru a mă aşeza în faţa oglinzii. Aranjând lumânările pentru a avea cât mai multă lumină, am deschis gura mai larg decât am crezut că este posibil – muşchii maxilarului au gemut de-a dreptul în semn de protest – şi a treia oară când am făcut asta am fost sigur că am văzut lumina reflectându-se pe o carapace neagră în timp ce uriaşa insectă a dispărut din vedere, fugind de lumină.

M-am întors şi am vomitat în cadă, însă nu mai aveam ce scoate din stomac, iar cărăbuşul se întorsese deja în craniul meu. Am intrat înapoi în apă, dar de fiecare dată când mă lua cu somn retrăiam atmosfera din interiorul criptei, griul lucios, putoarea de abator a locului, iar peste miasma aceea simţeam miros de tămâie şi auzeam psalmodieri, şi vedeam insecta aceea neagră şi mare înfigându-mi-se în stomac ca şi când carnea mea ar fi fost nisip...

S-a auzit o bătaie la uşă.

– Pleacă!

– A venit o telegramă pentru tine, a anunţat Caroline prin uşă. Băiatul a spus că e important.

Înjurând, m-am ridicat din cadă – apa începea să se răcească, oricum – mi-am tras halatul pe mine şi am deschis uşa doar cât să iau foaia de hârtie din degetele albe şi lungi ale doamnei G.

Bănuiam că biletul era de la Fechter sau altcineva de la teatru – aveau ei obiceiul costisitor de a trimite telegrame, de parcă un simplu mesaj primit cu mesagerul n-ar fi fost de ajuns. Sau poate era din partea lui Dickens. Într-o străfulgerare revelatoare, mi l-am imaginat recunoscând că avea şi el un scarabeu şi spunându-mi că ştia că-l primisem şi eu pe al meu.

A trebuit să citesc mesajul şi semnătura care apăreau de fapt pe hârtie de patru ori înainte ca sensul lor să ajungă la creierul meu obosit şi locuit de-o fiinţă străină.

MAMA E PE MOARTE. VINO NUMAIDECÂT.
CHARLEY

28

Chipul mamei mele mă ducea cu gândul la un cadavru proaspăt din care sufletul tăcut încă încerca din răsputeri să evadeze.

Ochii ei, din care se vedea mai mult albul, purtând doar impresia irisurilor negre sub pleoapele grele şi înroşite, se holbau bulbucaţi ca de o teribilă presiune din interior. Gura ei era deschisă larg, dar buzele, limba şi cerul gurii păreau la fel de palide şi de uscate ca pielea tăbăcită. Nu putea să vorbească. Alt sunet nu scotea în afara unui hârâit ciudat, care îi ieşea din piept. Nu cred că ne putea vedea.

Eu şi Charley ne-am îmbrăţişat îngroziţi chiar în faţa ochilor ei orbi şi eu am icnit:

– Dumnezeule mare, cum s-a întâmplat asta?

Scumpul meu frate nu putea decât să clatine din cap. Doamna Wells aştepta în apropiere, mâinile ei atinse de artrită legănându-se sub faldurile şalului negru de dantelă, şi undeva în colţul îndepărtat al camerei se afla bătrânul medic al mamei din Tunbridge Wells, doctorul Eichenbach.

– Doamna Wells a spus că se simţea bine – ba nu, nu bine, avea dureri, tuşea puţin, dar suficient de bine ca să mănânce cu poftă şi să se bucure de ceaiul de după-masă, şi să i se poată citi, şi să stea la poveşti cu doamna Wells – ieri-seară, a reuşit Charley să spună. Iar azi-dimineaţă… am venit din Londra să-i fac o surpriză… şi am descoperit *asta.*

– Deseori se întâmplă aşa în cazul bătrânilor care aşteaptă şi

îşi doresc să părăsească această lume, a murmurat doctorul Eichenbach. Fără avertisment. Fără avertisment.

În vreme ce Eichenbach, care era mai mult surd, trăncănea în colţ cu doamna Wells, i-am şoptit grăbit lui Charley:

– Vreau să o consulte doctorul meu. Frank Beard va veni imediat.

– Am tot încercat să iau legătura cu medicul ei actual, doctorul Ramseys, a zis Charley încet.

– Cum aţi spus? a strigat doctorul Eichenbach din colţul lui aproape de foc. Îl chemaţi pe doctorul… cum?

– Ramseys, a rostit Charley cu un suspin. Din câte se pare, un medic din localitate care s-a îngrijit de mama în ultimele câteva săptămâni. Sunt absolut convins că mama n-a avut niciun motiv să se ducă la el… adică, să iasă de sub excelenta dumneavoastră oblăduire profesională.

Eichenbach se încruntă.

– Doctorul Ramsey?

– Ram*seys,* l-a corectat Charley, exagerând pronunţia aşa cum fac cei pe care surzenia partenerului de dialog îi enervează.

Eichenbach a clătinat din cap.

– Nu există niciun Ramsey sau Ramseys care să profeseze prin părţile Tunbridge Wellsului, a spus el. Şi nici în Londra, la drept vorbind, cu excepţia bătrânului Charles Bierbont Ramsey, iar practica sa e restrânsă acum la familia lordului Leighton. Pe deasupra, specialitatea lui sunt bolile venerice – doar asta îl interesează – şi mă îndoiesc că doamna Collins l-ar fi chemat aici pentru genul *ăsta* de consultaţie. Şi ce gen de nume mai este şi *Ramseys?* Sună ca titulatura unui comitet.

Charley a suspinat din nou.

– Cred că doctorul Ramseys era în vizită la rudele sale din Tunbridge Wells când a auzit de boala mamei. Nu e oare aşa, doamnă Wells?

Bătrâna părea tulburată şi mâinile ei noduroase au reînceput să se agite sub şal.

– Nu ştiu, sincer, conaşule Charles. Am auzit de doctorul Ramseys doar de la scumpa dumneavoastră mamă. Eu, una, n-am vorbit niciodată cu el.

– Dar l-aţi *văzut?* am întrebat.

Scarabeul mi s-a mişcat în craniu în aceeaşi clipă în care o mână rece mi-a strâns inima.

– Doar o dată, a spus cu sinceritate bătrâna. Şi de la

depărtare. Pleca într-o după-amiază săptămâna trecută pe când eu veneam pe cărarea care străbate pajiştea.

– Şi cum arăta? am insistat.

– O… n-aş putea spune, conaşule Wilkie. Doar am zărit un om înalt şi subţire îndepărtându-se de mine pe alee. Era îmbrăcat foarte ceremonios, dar mai degrabă – uite cine vorbeşte! – mai degrabă într-un fel demodat, cum ar spune tinerii. Purta o redingotă neagră şi avea pe cap un joben din cele vechi, dacă înţelegeţi la ce mă refer.

– Nu sunt sigur că înţeleg, doamnă Wells, am spus cu o voce care speram că era sigură. În ce fel era jobenul demodat?

– O, ştiţi ce spun, conaşule Wilkie. De genul cu boruri niţel mai largi, cu calotă mai joasă – mai mult ca pălăriile de călărie pe care le vedeam la gentlemeni când eram mică. Şi în mod evident făcută din blană de castor, nu din mătase.

– Mulţumesc, doamnă Wells, a spus Charley.

– O… şi avea un voal, desigur, a adăugat doamna Wells. Chiar şi de la distanţă, i-am văzut voalul. Mama dumneavoastră a pomenit de el mai târziu.

– Mie nu mi-a spus nimic, sincer să fiu, a rostit Charles. De ce purta voal doctorul Ramseys?

– Din cauza arsurilor, desigur. Teribile arsuri, spunea Harriet… adică doamna Collins. Draga dumneavoastră mamă. Doctorul Ramseys nu voia să-i sperie pe oamenii de pe stradă.

Am întors capul şi am închis ochii un minut. Când i-am deschis, am văzut doar chipul crispat al mamei şi gura căscată şi lipsită de umezeală în care limba uscată se mişca precum o bucată de frânghie rătăcită. Ochii ei bulbucaţi semănau cu două ouă îndesate sub pleoape umane printr-o teribilă aplicare cu forţă.

– Doamnă Wells, a spus Charley încet, sunteţi atât de bună încât să mergeţi după băiatul din vecini care face uneori comisioane pentru mama? Trebuie să-i trimitem o telegramă doctorului Frank Beard din Londra. Wilkie o va scrie aici şi băiatul o va duce.

– Aşa târziu, conaşule Charles? Oficiul telegrafic se va închide în mai puţin de o oră.

– Atunci trebuie să ne grăbim, nu-i aşa, doamnă Wells? Vă mulţumesc pentru ajutor. V-ar mulţumi şi mama dacă ar putea.

Eu şi Caroline ne despărţiserăm aruncându-ne vorbe aspre.

În mod inexplicabil, *incredibil,* ea pusese întrebări, ceruse răspunsuri şi crease obstacole ieşirii mele pe uşă chiar şi *după* ce îi arătasem telegrama primită de la fratele meu.

– Unde ai fost azi-noapte? insista ea. De unde aveai hainele alea oribile pe care le-a ars Agnes? Ce era mirosul ăla îngrozitor din ele? Când te vei întoarce de la Tunbridge Wells? Ce să facem cu petrecerea din seara asta? Cu biletele de teatru? Toată lumea se baza pe…

– Întâi, dă jos şi aruncă naibii ghirlandele alea, am mârâit. Şi ţine-ţi petrecerea. Du-te la teatru cu toţi prietenii mei. Fără-ndoială nu va fi prima oară când te-ai simţi bine şi i-ai face pe alţii să se simtă bine pe socoteala mea atunci când eu nu pot participa.

– Ce înseamnă *asta,* Wilkie? Nu *vrei* să onorez obligaţiile noastre faţă de prietenii tăi? Nu *vrei* să folosesc biletele alea la piesa *ta,* după ce ai promis la zeci de oameni că o vor vedea în seara asta din loja autorului? Ce vrei să fac?

– Aş *vrea,* am mârâit, să te duci dracului. Caroline a încremenit locului. Mama e pe moarte, am spus într-un târziu pe un ton plat şi aspru. Cât despre cu cine alegi să cinezi şi să mergi la teatru, te poţi duce cu Diavolul, în ce mă priveşte. Mi-am întors întreaga forţă a mâniei asupra ei. Sau cu instalatorul ăla.

Încă încremenită, Caroline G. s-a roşit de la linia părului pe frunte până la corset.

– Ce… vrei să spui, Wilkie?

Am deschis uşa către ceaţă şi frig şi i-am râs în faţă.

– Ştii al naibii de bine ce vreau să spun, scumpa mea. Mă refer la domnul Joseph Charles Clow, fiul distilatorului de pe Avenue Road, de profesie instalator, de pasiune seducător – sau sedus. Acelaşi *domn Clow* pe care l-ai hrănit în taină la masa mea şi cu care te-ai întâlnit clandestin de cinci ori de la Crăciun încoace.

Şi am ieşit şi i-am trântit uşa în faţa-i roşie şi îngrozită.

Tunbridge Wells fusese straniu de tăcut şi acoperit de nea şi plin de-o ceaţă tulburător de albă şi deasă atunci când Charley venise cu o sanie ca să mă ia de la gară în după-amiaza aceea, şi era chiar mai apăsător de tăcut şi ceţos la ora zece în seara aceea, când un Frank Beard bine încotoşmănat s-a materializat din negura glacială din aceeaşi sanie, mânată şi acum de mereu bolnavul, dar aparent neobositul Charley. Eu rămăsesem cu

mama şi doamna Wells care dormea, în timp ce fratele meu se dusese să-l aducă pe prietenul şi medicul meu. Doctorul Eichenbach plecase de mult acasă.

Frank Beard mi-a strâns mâna un moment, exprimându-şi astfel compasiunea mută, şi a continuat examinând-o pe mama, timp în care eu şi Charley am aşteptat în cealaltă odaie. Focul scăzuse în şemineu şi noi am decis să nu aprindem alte lumânări sau lămpi. Doamna Wells dormea pe divan în colţul opus. Eu şi cu Charley vorbeam în şoaptă.

– Nu era aşa săptămâna trecută când ai văzut-o ultima oară? am întrebat.

Charley a scuturat din cap.

– Se plângea de dureri şi de dificultăţi de respiraţie... Ştii cum este ea, Wilkie... cum era... dar nu, nimic nu prevestea acest teribil... orice ar fi.

Beard a ieşit după un timp şi noi am trezit-o pe doamna Wells ca să audă ce avea el de spus.

– Harriet pare să fi suferit o gravă hemoragie cerebrală, a rostit el încet. Cum puteţi vedea, şi-a pierdut abilitatea de a vorbi, controlul asupra muşchilor şi – cel mai posibil – judecata. Şi inima ei pare afectată. Altminteri, din punct de vedere fizic...

Frank Beard s-a oprit şi s-a întors către doamna Wells.

– A căzut cumva recent doamna Collins? S-a rănit cu foarfeca sau cu un cuţit de bucătărie, sau poate chiar cu o andrea?

– Categoric, nu! a exclamat bătrâna. Doamna Collins nu era atât de activă, încât să se poată întâmpla vreunul dintre aceste lucruri, doctore. Iar eu nici n-aş fi *îngăduit* să se întâmple. Şi ea mi-ar fi spus dacă... Nu, nu, un asemenea incident nu se poate să fi avut loc.

Beard a aprobat cu o mişcare din cap.

– De ce întrebi, Frank? a spus Charley.

– Mama voastră are o tăietură proaspătă aici... a rostit Beard, atingându-şi diafragma puţin mai jos de stern. E lată de vreo cinci centimetri. Nu e gravă şi e pe cale de vindecare, însă e neobişnuită pentru o persoană care nu a fost... A clătinat din cap. Dar nu are importanţă. Sunt sigur că nu are nicio legătură cu hemoragia cerebrală şi nevralgia internă care trebuie să o fi afectat cândva în cursul nopţii trecute.

Până în clipa aceea stătusem în picioare, dar atunci picioarele mi-au slăbit într-atât, încât a trebuit să mă aşez.

– Care este... predicţia? a întrebat Charley.

– Nu e nicio speranţă, a rostit Beard pe un ton sec. Nevralgia internă şi obstrucţia creierului sunt prea grave. Şi-ar putea recăpăta cunoştinţa – ar putea chiar să devină mai lucidă aproape de sfârşit – dar sunt sigur că nu există speranţă. E doar o chestiune de zile sau săptămâni acum.

Doamna Wells a dat să leşine, iar Charley şi Frank au ajutat-o să ajungă înapoi la divan.

Eu am rămas aşezat şi m-am uitat ţintă în foc. Era începutul după-amiezii în America. Undeva, într-un loc comod, bine luminat şi curat, Charles Dickens era tratat regeşte şi se pregătea pentru o nouă seară de adoraţie publică. Într-un mesaj recent pe care Wills mi-l arătase, Dickens scrisese: „Oamenii se întorc cu spatele, se întorc din nou şi stau cu faţa la mine, iar eu îi scrutez… sau îşi spun unul altuia: «Ia te uită! Vine Dickens!»” şi zicea că era recunoscut de fiecare dată când mergea cu trenul: „… în vagon, dacă văd pe cineva care e limpede că vrea să-mi vorbească, de obicei anticipez dorinţa vorbind eu însumi.”

Asta zic şi eu *noblesse oblige!* Câtă indescriptibilă generozitate din partea colaboratorului meu de odinioară şi-a eternului meu rival! El era acolo, binevoind a vorbi în faţa a zeci de mii de americani care îl adorau (chiar dacă altminteri erau ignoranţi şi irecuperabil analfabeţi) şi care venerau şi pământul pe care călca el, iar eu stăteam aici, cuprins de durere şi îmbrăţişat de lipsa speranţei, mama era în pragul unei morţi oribile, un… fel de scarabeu… îmi fojgăia prin ţeastă ca un…

– Eu am să plec acum. Am să stau la nişte prieteni din sat de aici şi-am să vin să văd ce face Harriet înainte să iau trenul înapoi spre Londra, dimineaţă, a anunţat Frank Beard.

Trecuse o bucată de timp. În mod evident, Charley o condusese pe doamna Wells, înlăcrimată, în camera ei şi era îmbrăcat acum în palton şi avea şapca grea de artist pe cap şi aştepta la uşă să-l ducă pe Beard. Am sărit în picioare şi am strâns mâna doctorului cu ambele mele mâini şi i-am mulţumit din suflet.

– Eu am să stau cu mama, i-am spus lui Charley.

– Eu am să o veghez peste noapte când mă întorc, a spus fratele meu. Arăţi sfârşit, Wilkie. Mai pune pe foc ca să te poţi culca pe canapeaua cea lungă când vin înapoi.

Am clătinat din cap atunci, dar nu ştiu dacă pentru a spune că voi sta eu de veghe la căpătâiul mamei peste noapte sau că nu sunt sfârşit, ori că nu aveam nevoie de foc. Apoi Charley şi Frank

Beard au plecat, iar eu am auzit înşelătoarele sunete vesele de iarnă ale clopoţeilor de pe harnaşamentul cailor în timp ce ei porneau înapoi spre sat.

M-am dus în camera mamei şi m-am aşezat pe scaunul tare tras lângă pat. Ochii ei erau şi acum deschişi, dar aparent orbi, pleoapele fâlfâind din când în când. Braţele şi încheieturile mâinilor ei erau îndoite aidoma aripilor frânte ale unei păsărele.

– Mamă, am spus încet. Îmi pare rău că…

A trebuit să mă opresc. Îmi părea rău că… ce? Că o omorâsem asociindu-mă cu Drood. Oare *aşa* să fi fost?

– Mamă… am început din nou şi iarăşi m-am oprit.

Luni la rând îi scrisesem şi-i vorbisem aproape exclusiv despre succesul meu. Fusesem prea ocupat cu scrierea piesei şi repetiţiile piesei, şi participarea la primele reprezentaţii ale piesei pentru a petrece timp cu ea – chiar şi Crăciunul reprezentase câteva ore meschine înainte să dau fuga la trenul de întoarcere în oraş.

Mi se părea că fiecare mesaj pe care i-l scrisesem de vara trecută încoace fusese fie despre mine (deşi ei îi făcea mare plăcere să audă despre succesele mele), fie despre stabilirea termenilor moştenirii care avea să ne rămână mie şi lui Charley dacă ea murea înaintea noastră.

– Mamă…

Pleoapele i-au fâlfâit puternic din nou. Încerca oare să comunice? Mama fusese întotdeauna o persoană ocupată, vocală, încrezătoare, capabilă şi sigură în societate. Ani întregi, chiar şi după moartea tatei, prezidase un *salon* întreg de artişti şi intelectuali. Eu o asociasem mereu cu ideea de competenţă, demnitate, cu o stăpânire de sine aproape regală.

Şi acum *asta…*

Nu ştiu, Dragi Cititori, cât timp am stat acolo la căpătâiul mamei. Ştiu însă că la un moment dat am început să plâng.

Apoi, într-un sfârşit, a trebuit să mă conving. Am dus o lumânare mai aproape. M-am aplecat peste corpul nemişcat şi am tras cuverturile în jos.

Mama era în cămaşă de noapte, însă aceasta nu avea decât câţiva nasturi la gât – nu destui pentru scopul meu. Încă lăcrimând, ştergându-mi nasul cu mâneca, am tras cuvertura de deasupra în jos până la gleznele palide, cu vene albastre şi umflate ale mamei şi – suspinând şi mai zgomotos în timp ce ţineam lumânarea cu o mână – am ridicat încet cămaşa de

noapte din flanel.

Mi-am acoperit ochii cu antebraţul stâng, lumânarea pârlindu-mi sprânceana şi părul, astfel încât eu – fiul ei iubitor – să nu-i văd goliciunea totală. Mărturisesc totuşi că am ridicat cămaşa de noapte, leoarcă de sudoare, prea sus înainte să mă uit, continuând să-mi ţin mâna pavăză la ochi, încât sânii ei ridaţi şi moi erau vizibili.

Şi mai jos de ei, mai jos de galoanele precise ale coastelor care întindeau pielea palidă, era urma roşie de sub stern.

Părea de aceeaşi dimensiune, avea aparent aceeaşi lividitate, aceeaşi formă.

Pe jumătate înnebunit de oboseală şi groază, mi-am sfâşiat cămaşa, nasturii rupându-se şi rostogolindu-se pe podeaua de lemn, dispărând sub pat. A trebuit să mă îndoi aproape complet de mijloc ca să văd urma roşie din partea de sus a pântecelui meu şi mişcam lumânarea cu rapiditate înainte şi înapoi pentru a compara rana provocată de scarabeu cu urma de sub pieptul mamei.

Erau la fel.

S-a auzit scârţâit de duşumele şi apoi un icnet în spatele meu. M-am răsucit – cu poalele cămăşii scoase şi nasturii desfăcuţi, cu cămaşa de noapte a mamei încă ridicată până la guler – şi am dat peste doamna Wells care se holba la mine cu o expresie de groază absolută.

Am deschis gura ca să explic, dar nu mi-am găsit cuvintele. Am tras cămaşa de noapte a mamei în jos, am aruncat cuverturile peste ea, am pus lumânarea pe noptieră şi m-am întors înapoi spre vârstnica menajeră, care s-a ferit de mine.

Deodată, s-a auzit un bubuit grozav în uşă.

– Rămâi aici, i-am spus doamnei Wells, însă ea n-a făcut decât să se ferească şi mai mult de mine şi să-şi muşte degetele când am trecut în grabă pe lângă ea.

M-am grăbit la uşă – în confuzia mea, mă gândeam că Frank Beard se întorsese cu un prognostic miraculos revizuit şi optimist – dar când am ajuns la ea, am aruncat o privire înapoi spre odaia mamei. Doamna Wells nu se vedea.

Bubuitul continua, devenise mai violent.

Am dat uşa de perete.

Patru oameni masivi, toţi străini, îmbrăcaţi aproape identic în paltoane negre groase şi şepci de muncitori, stăteau acolo în ninsoarea de după miezul nopţii. O trăsură ca un dric aştepta,

lămpile ei împrăştiind o lumină slabă.

– Domnul Wilkie Collins? a întrebat cel din faţă şi, în acelaşi timp, cel mai masiv dintre bărbaţi.

Am încuviinţat mut.

– Este timpul, a zis bărbatul. Inspectorul aşteaptă. Pe când vom ajunge înapoi la Londra, totul va fi pregătit. Veniţi pe dată.

29

Oraşul Subteran era în flăcări.

Inspectorul Field spusese că peste douăzeci şi patru de ore se va întoarce cu o sută de oameni – foşti detectivi, poliţişti în timpul liber, alţii – care vor fi dornici să coboare sub oraş pentru a răzbuna uciderea detectivului Hibbert Hatchery.

Trebuia să cred că subestimase situaţia. Chiar şi după imaginile fragmentare pe care le-am surprins în orele următoare, era evident că acolo se aflau mai mult de o sută de oameni.

În gabara largă şi cu fund plat în care îmi ordonase Field să urc erau peste doisprezece oameni. Un felinar puternic era atârnat pe un stâlp înclinat care se ridica deasupra şi în spatele cârmei lungi de la pupă. Aproape de proră, doi oameni controlau un far cu carbid orbitor de genul celor folosite înăuntru şi în afara minelor din Ţara Galilor în timpul situaţiilor de urgenţă precum surpările de galerie; farul acela era montat pe un pivot şi străpungea cu raza lui rotundă de lumină albă când apele largi şi negre ale râului de sub Fleet Street, când tavanul de cărămidă boltit, când pereţii curbaţi şi trotuarele înguste de pe ambele laturi.

O altă gabară venea după noi. Auzisem că erau două care veneau de la nord, dinspre gura de vărsare în Tamisa a acelui afluent. Înaintea şi în urma noastră, o duzină de mahone mici şi înguste însoţeau ciudata noastră flotă, cei de la proră şi pupă ţinând prăjini în mâini, cei din mijloc purtând carabine, puşti şi pistoale.

Şi cei din gabara din faţă ţineau carabine, puşti şi pistoale în mâini. Înţelegeam că mulţi dintre oamenii tăcuţi în straie negre de muncitori erau foşti trăgători de elită din cadrul Armatei sau Poliţiei Metropolitane. Nefiind pasionat de cele militare, nu mai văzusem niciodată atâtea arme de foc într-un singur loc. N-aş fi bănuit că în Londra erau atât de mulţi civili înarmaţi.

Tunelul lung prin care curgea râul era întunecat şi fetid, dar în clipa aceea era plin de raze şi sfere de lumină, cum oamenii din gabare şi mahone adăugau fasciculele felinarelor lor cu lupă strălucirii incredibile a masivelor faruri cu carbid. Strigătele străbăteau miasma în toate direcţiile. Alături de zecile de oameni din ambarcaţiuni, alţi zeci stăteau de-a lungul trotuarelor înguste de piatră şi cărămidă de ambele părţi ale cursului sinuos de apă şi purtau şi ei felinare şi arme.

Nu fusese nevoie să ne întoarcem la cimitirul St Ghastly Grim's pentru a coborî în acea parte din Oraşul Subteran (şi, sincer să fiu, Dragi Cititori, nu cred că aş fi fost în stare să fac asta). Erau noi coridoare şi scări – parte a unui viitor complex feroviar subteran, am înţeles – care realizau legătura cu străvechile catacombe care făcuseră parte din cimitirul Abney Park din Stoke Newington şi noi trebuia doar să coborâm scări bine iluminate, să străbatem un scurt, dar derutant, labirint de catacombe încă urât mirositoare, apoi să coborâm scări portabile spre noile canale colectoare ce urmau să lege Sistemul Principal de Canalizare de la Crossness cu încă neterminatele cheiuri, şi apoi să coborâm din nou prin puţuri înguste şi tuneluri antice spre adevăratul Oraş Subteran.

Habar nu aveam cum reuşiseră să coboare acolo gabarele şi mahonele, şi farurile.

Despre înaintarea noastră se poate spune orice, numai că a fost silenţioasă nu. Pe lângă strigătele, paşii şi ocazionalele focuri de armă reverberante, atunci când cineva repera un şobolan agresiv – rozătoarele înotau şi roiau în faţa gabarei noastre şi a mahonelor însoţitoare aidoma unui râu unduitor de spinări cafenii – se auzeau şi explozii frecvente dinaintea noastră care erau atât de puternice, încât trebuia să-mi acopăr urechile.

Mici guri de evacuare a apelor menajere, unele cu diametru de nu mai mult de un metru, altele mult mai mari – toate afluente ale Fleet Ditch pe care pluteam noi – se ramificau la intervale neregulate de ambele laturi ale tunelului de cărămidă cu tavan boltit. Majoritatea erau acoperite cu grătare şi grilaje ruginite şi pline de zoaie. Inspectorul Field a ordonat imediat ca acele grilaje să fie aruncate în aer cu ajutorul prafului de puşcă ce fusese adus de echipele de înaintare pedestre sau în mahone.

Teribilele explozii – amplificate mai presus de orice grad de suportabilitate de arhitectura canalului de cărămidă cu boltă – se auzeau o dată la câteva minute, ducându-mă cu gândul la un

teren de luptă din Crimeea, fiind înconjuraţi din toate părţile de baterii de artilerie.

Era insuportabil, mai ales pentru nervii mei cărora le fusese refuzat somnul de cel puţin trei zile şi trei nopţi, pentru muşchii şi oasele mele care fuseseră târâte şi abandonate să moară în întuneric şi pentru simţurile mele care strigau chiar şi acum de durere şi în semn de protest. Am dus mâna în valiza pe care o luasem cu mine de la Tunbridge Wells şi am mai băut patru doze de laudanum.

Deodată, putoarea a devenit şi mai rea. Mi-am acoperit gura şi nasul cu batista, dar asta n-a ajutat cine ştie cât la filtrarea duhorii pestilenţiale, care îţi făcea ochii să lăcrimeze.

Inspectorul Field nu purta vreo armă la vedere, însă era înfăşurat într-o pelerină neagră de iarnă, avea o pălărie ţărănească cu boruri largi trasă peste frunte şi etala un fular roşu ca sângele înfăşurat de mai multe ori în jurul gâtului. Fularul roşu îi acoperea totodată jumătatea inferioară a feţei. Orice armă putea fi ascunsă într-un buzunar de sub faldurile acelei mantii.

Nu scosese o singură vorbă către mine când cele patru fantome înveşmântate în negru şi apoi Reggie Barris m-au livrat în Oraşul Subteran şi apoi m-au urcat în gabară, dar acum inspectorul Field – între exploziile din depărtare – recita:

„Cum cutează
Nările tale graţioase (pe-un aşa năduf,
Când orice cleric mănâncă anghinare şi mazăre,
Lăptuci laxative şi braţe de stuf)
Să treacă pe-aici?
Când fiece loc de căcare
E numai buci, şi pereţii chiar asudă
Urină şi tencuială udă?”

Ceilalţi subalterni ai lui Field şi Barris se holbau la el de parcă şi-ar fi luat câmpii, însă eu am râs.

– Dumneata şi Charles Dickens aveţi ceva în comun, inspectore.

– Da?

Sprâncenele negre şi stufoase ale bătrânului s-au arcuit deasupra fularului roşu.

– Amândoi păreţi să ştiţi pe de rost „În vestita călătorie” de Ben Jonson, am explicat.

– Ce om educat nu o ştie? a zis inspectorul Field.

– Chiar aşa, am spus, simţind cum magicul laudanum îmi readucea întrucâtva la viaţă vigoarea aproape complet epuizată, se pare că există un întreg gen de scrieri dedicate canalizării, de poezii despre canalizare.

– O sinecdocă pentru mizeria oraşului care stă pe vine deasupra noastră în toată stricăciunea lui scatologică, a rostit inspectorul Field.

Bătrânul făcea acum în faţa mea demonstraţia unei elocvenţe aliterative necizelate la care nu m-aş fi aşteptat niciodată, judecând după întâlnirile şi conversaţiile noastre anterioare. Sau, mult mai probabil, era foarte beat.

– Aţi vrea să ascultaţi un fragment din „Description of a City Shower” de Swift? a continuat el. Sunt sigur că dumneata, ca scriitor, domnule Wilkie Collins, ştii că Swift nu se referea la o ploaie zdravănă[26]. Sau, mai potrivit cu odiseea noastră prin urât mirositorul Fleet Ditch, poate ai vrea să mă auzi recitând din Cartea a Doua a scatologicului *Dunciada* de Pope?

– Poate altă dată, am spus.

Fleet Ditch s-a lărgit până când a devenit un veritabil râu subteran, suficient de larg pentru ca opt sau nouă dintre gabarele şi mahonele noastre să înainteze deodată. Tavanul de cărămidă al canalului a dispărut şi el când am intrat într-o adevărată cavernă, lungă de aproape doi kilometri – tavanul inegal de acolo se ridica spre spaţii nevăzute, dincolo de straturi de ceaţă sau aburi, sau fum. În dreapta cursului de apă, o duzină de conducte de scurgere prevăzute cu grătar, unele cu diametru de trei sau mai mulţi metri, îşi vărsau efluentul aburind în curentul principal, însă în partea stângă s-au ivit praguri joase şi largi de noroi şi pietriş – un soi de mal sau ţărm. Deasupra acestor diguri de grohotiş se ridicau la peste treizeci de metri terase, deschideri, nişe şi, ici şi colo, cripte unite prin tuneluri, peşteri străvechi şi pivniţe sub pivniţe adânci dispuse sus, pe zidul acela ciuruit de cavernă aidoma clădirilor multietajate de pe Strand.

Apropiindu-ne de malul de grohotiş, am ridicat privirea şi am văzut mişcare – oameni îmbrăcaţi în zdrenţe trăgând cu ochiul

[26] *Shower* înseamnă şi „ploaie torenţială, în averse”; titlul poeziei lui Swift s-ar traduce aproximativ prin „Scene din viaţa la oraş” (1710) (n. tr.).

peste ziduri scunde, focuri pâlpâind, rufe jerpelite agăţate la uscat pe frânghii deasupra abisului, scări şi poduri rudimentare făcând legătura între locuinţele subterane.

Charles Dickens îşi imaginase dintotdeauna că sondase adâncimile mahalalelor londoneze, că deprinsese obiceiurile jalnice ale celor mai săraci dintre săracii capitalei noastre, dar aici – mult dincolo de suprafaţă – se afla dovada faptului că existau oameni mai săraci decât cei mai săraci dintre săracii din mahalalele infecte şi infestate de tifos de la lumina zilei.

Vedeam acum familii în bordeiele şi pe terasele de la înălţime, ceea ce bănuiam că erau copii îmbrăcaţi doar în nişte zdrenţe pestriţe şi murdare, toţi uitându-se în jos la noi cu expresii panicate, de parcă am fi fost vikingi atacând cine ştie ce aşezare saxonă uitată de istorie şi abandonată de Dumnezeu. Nişele din peretele înalt, fiecare conţinând bordeie făcute din pânză şi cărămidă spartă, şi paiantă, şi tablă veche, îmi aminteau de ilustraţiile pe care le văzusem cu aşezările abandonate de pieile-roşii pe falezele canioanelor de undeva din Vestul sau Sud-Vestul american. Numai că *aceste* aşezări de pe faleze nu erau nici pe departe abandonate; după estimarea mea, în văgăunile acelea săpate în rocă, la mare adâncime sub oraş, locuiau sute de oameni.

Din caverne nevăzute sau de pe scări, ori de pe cărările care mărgineau canalul, dinspre sud, veneau şi mai mulţi agenţi ai inspectorului Field. Gabarele şi mahonele au acostat cu un scrâşnet ca de oase sfărâmate şi oamenii noştri în negru cu torţe, felinare şi puşti s-au împrăştiat în toate direcţiile.

– Ardeţi totul, a ordonat inspectorul Field. Barris şi ceilalţi locotenenţi au transformat comanda blândă a bătrânului într-o serie de strigăte reverberante.

Caverna de pe Fleet Ditch a răsunat de urlete şi ţipete. I-am văzut pe oamenii lui Field urcând pe scări şi trepte de piatră, alergând de-a lungul teraselor legate prin tuneluri şi adunând indivizi în zdrenţe, mânându-i ca pe vite de la colibele şi bordeiele lor. Din câte vedeam, nimeni nu opunea rezistenţă. Mă întrebam de ce ar vrea cineva să coboare în caverna aceea de sub vechile cripte, apoi am înţeles că acolo temperatura se păstra la un nivel rezonabil – cel puţin douăsprezece grade – în vreme ce pe străzile pietruite şi în mahalalele neîncălzite de la suprafaţă era sub pragul îngheţului.

Când primele flăcări s-au ridicat din labirintul de colibe, s-a

iscat un icnet general, răsunând prin spaţiu ca o singură expiraţie scoasă de o sută sau două sute de persoane. Zdrenţele uscate şi lemnele spălate de apă, şi saltelele vechi, şi cele câteva sofale recuperate de la gunoi ardeau ca iasca şi, în două minute, în ciuda faptului că majoritatea fumului urca şi ieşea pe nenumăratele puţuri şi case ale scărilor, şi coridoare săpate în stâncă, s-a format un nor negru şi greu sub tavanul cavernei, deasupra noastră. Flăcări noi ardeau portocalii în norul acela şi o serie de explozii provocate de oamenii inspectorului Field, care aruncau în aer grilajele şi grătarele de la intrările în canalele de scurgere de pe partea opusă a râului, împrumutau întregii scene impresia unei furtuni de vară violente.

Deodată, un ghem de zdrenţe a zburat de la una dintre terasele de sus, s-a răsucit în aer şi a aterizat în râul subteran cu un sfârâit înainte să se scufunde.

Speram din tot sufletul să nu fi fost decât un ghem de zdrenţe. Speram din tot sufletul că în aer se răsuciseră doar zdrenţe, nu braţe şi picioare zbătându-se în cădere.

M-am dus la inspectorul Field, care stătea sprijinit de prora gabarei acostate, şi am spus:

– Chiar era necesar să le incendiezi oamenilor ăstora locuinţele?

– Da.

Nu întorsese capul de la spectacol. Ocazional, gesticula, iar Barris sau unul dintre ceilalţi subalterni apropiaţi trimitea oameni ca să adune vagabonzi puşi pe fugă sau să apropie o torţă de vreun bordei care scăpase de primele flăcări.

– De ce? am insistat. Nu sunt decât nişte cerşetori săraci incapabili să opună rezistenţă nici măcar pe străzi. Nu fac niciun rău aici jos.

Field s-a întors spre mine.

– Aici jos, a rostit el încet, aceste jalnice simulacre de bărbaţi şi femei şi progeniturile lor nu sunt supuşii Maiestăţii Sale Regale. Aici nu este niciun englez, domnule Wilkie Collins. Acesta este regatul lui Drood şi aceştia sunt slugile lui Drood. Îi sunt loiali lui şi – într-un fel sau altul – îi oferă serviciul şi sprijinul lor.

Am început să râd atunci şi mi-a fost extrem de greu să mă opresc.

Inspectorul Field a ridicat o sprânceană stufoasă.

– Am spus ceva comic, domnule?

– Regatul lui Drood, am reuşit într-un târziu să rostesc. Slugile

credincioase ale lui… Drood.

Am început să râd din nou.

Inspectorul Field s-a întors cu spatele la mine. Deasupra noastră, ghemuri de zdrenţe de toate mărimile erau împinse în marş din aşezările lor pline de fum de pe faleze şi din caverna de pe Fleet Ditch spre cine ştie ce sau cine i-ar fi aşteptat sus.

– Te rog să fii atât de bun să te duci cu domnul Barris, mi-a spus inspectorul cândva mai târziu.

Nu eram foarte atent la ce se întâmpla. Mi-amintesc că lăsaserăm în urmă caverna lungă de vreo doi kilometri şi aşezările cuprinse de flăcări de pe faleze şi urmaserăm râul înapoi spre un tunel al Fleet Ditch mai precis. Înaintea noastră, o arcadă de cărămidă divergea în două canale mari şi în stânga un soi de dig scund sau deversor necesita coborârea gabarei cu un scripete artizanal; mahonele reuşiseră să înainteze pe acolo. Gabara inspectorului Field o luase pe canalul din dreapta, însă în faţă era o gură de evacuare mare şi, în mod evident, voiau ca eu să o explorez într-o mahonă cu Reginald Barris.

– Tu ai văzut templul lui Drood, mi-a explicat inspectorul. Noi credem că accesul în el se face printr-un zid fals sau un canal ascuns.

– Ba nu am văzut templul lui Drood, am protestat firav.

– Mi l-ai descris, domnule. Ai spus că erau trepte care duceau în sus de la râu, uşi înalte de bronz şi statui de ambele lor părţi – relicvariu egiptean, forme umane cu capete de şacali sau de păsări.

Un fior mi-a urcat pe şira spinării, întrucât asta mi-a amintit de visul cu cărăbuşul din urmă cu mai puţin de treizeci şi şase de ore – era oare posibil ca acest interval de timp să fie corect? Se putea ca aceasta să fie doar noaptea de după trezirea mea în criptele întunecate de deasupra locului de acolo? Dar am spus:

– Aceea a fost *descrierea lui Charles Dickens,* inspectore. Eu n-am susţinut niciodată că aş fi văzut fictivul templu al lui Drood… şi nici chiar pe Drood, la o adică.

– Ai fost acolo ieri, domnule Wilkie Collins, amândoi ştim asta, a spus inspectorul Field. Dar să nu ne contrazicem aici. Te rog să te duci cu detectivul Barris.

Înainte să mă târăsc pe mahonă, am întrebat:

– Ţi-ai încheiat căutarea pe aici, inspectore?

Bătrânul a scos un hohot de râs.

– Nici n-am început bine, domnule. Mai durează încă cel puţin

opt ore, până ne întâlnim cu cei care vin dinspre Tamisa.

Auzind asta, m-am simţit din nou ameţit şi îngreţoşat. Cât timp trecuse de când nu mai dormisem cu adevărat – nu să-mi pierd cunoştinţa din cauza drogurilor lui King Lazaree sau Drood, ci să dorm? Patruzeci şi opt de ore? Şaptezeci şi două?

Am coborât neîndemânatic spre locul unde Barris şi alţi doi oameni aşteptau în mahona ce se clătina; cu unul dintre acei indivizi vâslind ca un gondolier în faţă şi celălalt manevrând cârma în spate, am părăsit râul şi am pornit încet de-a lungul unui tunel de cărămidă. Eu şedeam pe un banc aproape de mijlocul ambarcaţiunii lungi de cinci metri, iar Barris stătea în picioare în apropiere, ţinându-şi echilibrul cu a doua prăjină. Tavanul de cărămidă acoperit de muşchi era atât de jos acolo, încât Barris putea întinde mâna şi să ajute la înaintarea mahonei; vedeam urmele verzi pe mănuşile lui cafenii scumpe.

Moţăiam pe jumătate, când canalul îngust s-a deschis spre un torent lat de şase metri.

– Domnule! a spus detectivul de la proră şi a îndreptat felinarul în faţă.

Patru Băieţi Neîmblânziţi erau în apă până la mijloc, luptându-se cu ceva greu şi ud ciuciulete care părea să fi căzut de puţin timp dintr-o conductă mai mică din zidul curbat al acelui canal mai larg.

Ne-am apropiat şi mi-am dat seama că „obiectul ud ciuciulete” era un cadavru. Băieţii scotoceau prin buzunarele jachetei în descompunere a arătării aceleia verzi. Cei patru băieţi au înlemnit în raza felinarului nostru, ochii lor reflectându-se largi şi albi şi inumani.

O senzaţia de dèjá-vu aproape ameţitoare m-a luat pe sus până când am înţeles că asistam la o scenă scoasă direct din povestea de senzaţie serializată a *Băieţilor Neîmblânziţi din Londra sau Copiii Nopţii – O poveste din zilele noastre,* pe care atât eu, cât şi Dickens o pomeniserăm – amândoi stânjeniţi că o citiserăm – când coborâserăm pentru prima dată acolo, în urmă cu aproape doi ani.

Chipul mortului părea că se mişcă, licărind, în timp ce noi ne apropiam, aproape ca şi când trăsăturile albe ca varul şi pe cale de descompunere ar fi fost acoperite cu o pânză de mătase foarte fină, transparentă. Ochii lui parcă se deschideau şi se închideau; muşchii gurii păreau să zvâcnească ca şi când omul ar fi încercat să zâmbească, poate într-un fel neplăcut fiindcă făcea

parte dintr-un tablou scos dintr-o poveste prost scrisă şi de senzaţie.

Apoi am văzut că nu muşchii faciali ai cadavrului se mişcau. Faţa omului, mâinile şi toate părţile lui expuse erau complet acoperite cu un strat subţire de viermi aflaţi într-o continuă mişcare.

– Opriţi-vă! a strigat Barris când Băieţii Neîmblânziţi şi-au lăsat prada umflată de apă să cadă înapoi pe undele soioase ale râului şi s-au întors să fugă.

Omul nostru de la proră a ţinut raza felinarului îndreptată spre ceata de fugari în timp ce colegul lui a împins puternic cu prăjina în fundul acelei conducte, urnind schiful sau mahona noastră din loc. Cu excepţia viermilor scârboşi, îmi făcea plăcere absurditatea ireală şi de senzaţie a întregului episod.

– Opriţi-vă! a strigat Barris din nou.

Dintr-odată, detectivul avea un mic revolver argintiu în mână. Habar nu aveam atunci – şi nici în ziua de azi nu am – de ce voia să reţină creaturile acelea sălbatice.

Doi dintre băieţi se târâseră într-o conductă de sus care părea prea îngustă pentru a permite accesul chiar şi strigoilor acelora imposibil de slabi, dar după ce s-au zvârcolit, au reuşit să dispară.

Aproape că te aşteptai să auzi un pocnet ca acela al dopului unei sticle de şampanie când tălpile palide şi goale ale celui de-al doilea băiat s-au făcut nevăzute. Al treilea s-a ghemuit şi a şerpuit cu capul înainte într-o altă conducă de pe cealaltă parte. Al patrulea băiat a vârât mâinile până la coate în apa în care stătea şi a aruncat doi pumni de noroi în barca noastră. Detectivul care ţinea felinarul s-a ferit şi a strigat o înjurătură. Am auzit noroiul plescăind pe bancul pe care şedeam eu şi am văzut câteva picături căzând pe reverele hainei grele de lână a lui Reginald Barris.

Am râs.

Barris a tras de două ori cu pistolul. Detunătura în tunelul îngust de cărămidă a fost atât de puternică şi de neaşteptată, încât mi-am acoperit urechile cu palmele.

Băiatul Neîmblânzit a căzut pe burtă în apă.

Mahona a plutit pe lângă faţa infestată de viermi a cadavrului până am ajuns la băiat. Detectivul care ţinea prăjina s-a aplecat şi l-a întors cu faţa în sus, trăgându-l pe jumătate în barcă. Apă murdară şi pestilenţială a picurat din zdrenţele băiatului şi din

gura lui deschisă în mahona noastră.

Nu avea mai mult de zece sau unsprezece ani. Unul dintre gloanţele trase de Barris îi pătrunsese prin gât, retezându-i jugulara. Din rana aceea sângele continua să ţâşnească, dar foarte slab. Celălalt glonţ intrase în obraz, mai jos de ochiul băiatului, care rămăsese larg deschis, holbându-se parcă a reproş. Avea ochi albaştri.

Omul nostru cu prăjina a lăsat corpul să alunece înapoi în apa întunecată.

Eu m-am ridicat în picioare şi l-am prins pe Barris de umerii lui laţi.

– Ai ucis un copil!

– Nu există copii în Oraşul Subteran, a răspuns Barris într-un fel calm şi nepreocupat. Sunt doar paraziţi.

Mi-amintesc că atunci l-am atacat. Numai strădania detectivului cu prăjina şi a celui de la pupă care manevra cârma ca pe o tijă de echilibru a împiedicat mahona să nu se răstoarne, adăugând cele patru cadavre ale noastre râului în care se aflau deja omul plin de viermi şi băiatul ucis.

Îmi amintesc că scoteam sunete în timp ce îl atacam pe Barris, fără însă a articula cuvinte – simple gemete şi ţipete semireţinute, silabe deformate, fără sens. Nu l-am atacat pe detectiv cu pumnii, cum ar face un bărbat, ci cu degetele, înfigându-mi unghiile în el şi dând să-i scot ochii, aşa cum ar face o femeie nebună.

Îmi amintesc pe jumătate că Barris m-a ţinut la distanţă cu o mână până ce i-a fost clar că nu mă voi da bătut şi că voi face să ajungem cu toţii în apa întunecată. Îmi amintesc pe jumătate că strigătele mele au devenit mai puternice şi că saliva mea stropea chipul frumos al tânărului detectiv şi pe el spunând ceva celor de la pupă, din spatele meu, şi apoi pistolul argintiu ridicându-se, ţeava lui scurtă, dar grea şi scânteietoare în lumina nesigură a felinarului.

Şi atunci – din fericire – nu-mi mai amintesc nimic, decât întuneric fără vise.

30

M-am trezit în propriul meu pat, în plină zi, în propria-mi cămaşă de noapte, suferind dureri mari şi cu Caroline stând

aplecată – încruntată – deasupra mea. Capul îmi bubuia cuprins de-o agonie mai mare decât simţisem până atunci şi fiecare muşchi, ligament, os şi celulă ale corpului meu se frecau unele de altele, într-un cor afon al disperării induse de durerea fizică. Aveam senzaţia că zile sau săptămâni trecuseră de când nu mai luasem pic de laudanum medicinal.

– Cine-i Martha? m-a chestionat Caroline.

– Poftim?

Abia puteam vorbi. Buzele îmi erau uscate şi crăpate, limba-mi era umflată.

– Cine-i Martha? a repetat Caroline.

Vocea ei era la fel de plată şi neînţelegătoare ca o împuşcătură de pistol.

Dintre toate genurile de panică pe care le experimentasem în ultimii doi ani, inclusiv cea provocată de trezirea oarbă într-o criptă de sub pământ, niciuna nu era la fel de groaznică precum aceasta. Mă simţeam ca un om care şedea, gras şi în siguranţă, într-un vagon confortabil, doar pentru a-l simţi deodată plonjând de pe o faleză.

– Martha? am reuşit să spun. Caroline… draga mea… despre ce vorbeşti?

– Spui… repeţi… „Martha” în somn deja de două zile şi două nopţi, mi-a explicat Caroline, fără a i se înmuia nici expresia, nici tonul vocii. *Cine* este Martha?

– Două zile şi două nopţi! De cât timp sunt inconştient? Cum am ajuns aici? De ce am bandajul ăsta la cap?

– Cine-i Martha? a repetat Caroline.

– Martha… este personajul lui Dickens din *David Copperfield,* am răspuns, atingând bandajul gros înfăşurat în jurul capului meu şi prefăcându-mă neinteresat de discuţie. Ştii tu… vagaboanda care se plimbă pe lângă Tamisa cea murdară şi infectă. Cred că visam cu fluviul.

Caroline şi-a încrucişat braţele peste piept şi a clipit.

Nu subestimaţi niciodată, Dragi Cititori, ingeniozitatea unui romancier aflat într-o situaţie anevoioasă, chiar şi atunci când este într-o stare gravă cum eram eu în ziua aceea.

– De cât timp dorm? am întrebat din nou.

– E miercuri după-amiază, m-a informat Caroline într-un târziu. Am auzit ciocănit la uşă duminică în toiul zilei şi te-am găsit inconştient pe verandă. Unde ai fost, Wilkie? Charley – el şi Kate au fost aici de două ori, îţi transmit că mama ta e în aceeaşi

stare – spune că doamna Wells a raportat că ai plecat de la maică-ta fără o vorbă sâmbătă noapte târziu. Unde ai plecat? De ce-ţi puţeau hainele a fum şi... a ceva şi mai rău? A trebuit să le ardem. Ce ai păţit la cap? Frank Beard a fost aici de trei ori ca să te consulte şi s-a arătat foarte îngrijorat de tăietura de la tâmpla ta şi de posibila comoţie cerebrală. Se temea că eşti în comă. Se temea că nu te vei mai trezi niciodată. Unde ai *fost?* Pentru Dumnezeu, de ce ai vise cu un personaj al lui Dickens pe nume *Martha?*

– Într-un minut, am spus, aplecându-mă peste marginea patului, dar ajungând la concluzia că nu voi fi în stare să stau în picioare sau, dacă aş fi reuşit, nu voi fi capabil să păşesc. Îţi voi răspunde la întrebări într-un minut, dar înainte cere-i fetei să aducă un lighean. Repede. O să vărs.

Dragi Cititori din viitorul meu îndepărtat, mi se pare foarte posibil – ba chiar probabil – ca în Ţara voastră de Departe, de acum într-o sută de ani şi mai bine, toate bolile să fi fost biruite, toate durerile izgonite, toate afecţiunile mortale atât de comune celor din timpul meu să fi devenit nimic mai mult decât ecoul îndepărtat al unui zvon din istorie. Dar în secolul meu, Dragi Cititori, în ciuda inevitabilului nostru *hybris* atunci când ne comparăm cu culturile mai primitive, în fapt deţineam puţine cunoştinţe cu care să combatem bolile sau rănile şi puţine poţiuni chimice eficiente pe care să le utilizăm în jalnicele noastre încercări de alinare a celui mai vechi duşman al omenirii – durerea.

Prietenul meu Frank Beard era mai priceput decât majoritatea celor care practicau îndoielnica lui meserie. Nu m-a supus la ex-sanguinare. Nu mi-a pus lipitori pe pântece şi nici nu şi-a adus arsenalul de instrumente de oţel oribile cu care să mă trepaneze (acel obicei al chirurgilor secolului al XIX-lea de a sfredeli fără tresăriri ţeasta unui pacient stăpânit de dureri, ca şi când ai scoate miezul unui măr, folosind un sfredel de dulgher, trăgând bucata rotundă de os alb la fel de uşor cum ai scoate dopul unei sticle de vin, tot timpul comportându-se ca şi când ar fi fost cel mai firesc lucru de pe lume). Nu, Frank Beard m-a vizitat deseori, s-a agitat şi a stat pe gânduri cu toată sinceritatea, mi-a verificat tăietura şi vânătaia de la tâmplă, mi-a schimbat bandajele, m-a chestionat fără încetare cu privire la durerea continuă şi insuportabilă, m-a sfătuit să mă odihnesc şi să adopt o dietă pe

bază de lapte, i-a dat instrucţiuni Carolinei, m-a cicălit cu privire la cantitatea de laudanum pe care o luam, dar nu mi-a interzis să o mai iau şi – în cele din urmă – a respectat adevăratul spirit al lui Hipocrate nefăcând, întâi şi întâi, niciun rău. La fel ca şi în cazul pacientului şi prietenului său mai celebru – Charles Dickens – Frank Beard, medicul, şi-a făcut griji pentru mine fără a fi capabil să mă ajute.

Aşa că am rămas în braţele agoniei.

Îmi recăpătasem luciditatea – atât cât se putea – în propriu-mi pat pe 22 ianuarie, la patru zile după ultima mea coborâre în spelunca lui King Lazaree. Pentru tot restul acelei săptămâni am fost prea bolnav ca să cobor din pat, cu toate că nevoia de a o vizita pe mama era aproape absolută. În toţi anii cât suferisem de gută reumatică, nu simţisem niciodată ceva asemănător. Dincolo de obişnuitele dureri de muşchi, încheieturi şi măruntaie, era ca şi când o uriaşă sursă de durere arzătoare mi-ar fi apărut adânc în spatele ochiului drept.

Sau ca şi când o insectă uriaşă s-ar fi adăpostit în creierul meu.

În acea perioadă s-a întâmplat să-mi amintesc ceva ciudat ce-mi spusese Dickens cu ani în urmă.

Discutam despre chirurgia modernă în termeni generali şi Dickens a menţionat în treacăt „o anume intervenţie medicală simplă pe care am suferit-o cu ani în urmă, nu cu mult înaintea călătoriei mele în America...”

Dickens nu a explicitat, dar ştiam de la Katey Dickens şi alţii în ce constase acea intervenţie chirurgicală – nici pe departe „simplă”. Dickens, în timp ce lucra pe atunci la *Barnaby Rudge,* începuse să sufere dureri rectale tot mai puternice. (N-aş putea spune cum se comparau acelea cu sfâşietoarea mea durere de cap de acum.) Doctorii au diagnosticat o „fistulă” – în fapt, o crăpătură în peretele rectal prin care erau împinse ţesuturi.

Dickens nu avea de ales decât să se supună imediat unei intervenţii chirurgicale şi l-a ales pe doctorul Frederick Salmon – autorul, cu treisprezece ani înainte, a unui *Eseu practic asupra structurii rectului* – pentru a o efectua. Intervenţia consta în lărgirea rectului cu o lamă, apoi deschiderea acestuia cu o serie de cleme, apoi ţinerea lui şi mai deschis cu ajutorul unei ustensile chirurgicale perverse, în timp ce ţesutul intruziv era îndepărtat încet şi cu mare băgare de seamă, după care marginile erau împinse înapoi în cavitatea rectală şi-n cele din

urmă peretele rectal era cusut la loc.

Iar Dickens îndurase toate acestea fără ajutorul morfinei, al opiului sau al oricărui alt fel de „anestezic”, cum se spune acum. Katey povestea (toate astea le aflase de la mama ei, desigur) că tatăl ei rămăsese vesel în timpul operaţiei şi că la scurt timp după aceea era activ. În câteva zile lucra din nou la *Barnaby Rudge,* dar, trebuie completat, o făcea stând întins pe o sofa înconjurat de multe perne. Iar uriaşul şi epuizantul său Prim Turneu American pândea după colţ.

Mă îndepărtez însă de la ideea principală.

Comentariile lui Dickens cu privire la această „anume intervenţie medicală simplă” se refereau la memoria oamenilor, din fericire foarte proastă, atunci când vine vorba de durere.

– Deseori m-am minunat, dragul meu Wilkie, a spus el în ziua aceea pe când călătoream prin Kent într-un cupeu, că într-un fel, nu păstrăm nicio amintire veritabilă a durerii. O, da – ne aducem aminte că am suferit şi ţinem minte cât se poate de bine cât de groaznic a fost şi că nu ne dorim să o mai simţim vreodată – dar nu ne-o putem *aminti* cu adevărat, nu-i aşa? Ne amintim *starea,* dar nu adevăratele *amănunte,* aşa cum ţi-ai aminti… să spunem… o masă gustoasă. Presupun că acesta este motivul pentru care femeile acceptă să treacă prin agonia naşterii mai mult decât o singură dată – ele pur şi simplu uită *amănuntele* agoniei dintâi. Şi asta, dragul meu Wilkie, este ideea mea.

– Care anume? am întrebat. Naşterea?

– Nicidecum, a spus Dickens. Mai degrabă, diferenţa dintre *durere* şi *lux.* Durerea ne-o amintim într-un fel general (deşi teribil), dar nu o păstrăm cu adevărat în memorie; luxul ni-l amintim în toate amănuntele. Întreabă-te dacă asta nu e adevărat! Odată ce ai gustat cele mai bune vinuri, odată ce ai fumat cele mai bune trabucuri, odată ce ai mâncat la cele mai frumoase restaurante… ba chiar odată ce ai călătorit în lux aşa cum călătorim astăzi în cupeul acesta… cu atât mai puţin odată ce am făcut cunoştinţă cu o femeie într-adevăr frumoasă, toate experienţele inferioare din fiecare categorie continuă să pălească ani la rând, decenii… o viaţă de om! Durerea nu ne-o putem aminti cu adevărat; *luxul* – în toate detaliile lui hedoniste – nu-l putem uita niciodată.

Ei, poate. Dar vă asigur, Dragi Cititori, că îngrozitoarea durere de care am suferit în ianuarie, februarie, martie şi aprilie 1868 a fost de-un fel şi de-o claritate oribile pe care nu le voi uita

niciodată.

Dacă un fermier este bolnav, alţii ară ogorul în locul lui. Dacă un soldat se îmbolnăveşte, se prezintă la infirmerie şi este înlocuit pe câmpul de luptă. Dacă un negustor cade la pat, alţii – poate soţia lui – trebuie să se ocupe de magazinul său. Dacă o regină se îmbolnăveşte, milioane de supuşi se roagă pentru ea şi vocile şi paşii răsună mai încet în aripa de palat unde se află dormitorul ei. Dar în toate aceste cazuri, munca la fermă, în armată, la magazin sau pentru ţară merge mai departe.

Dacă un scriitor este răpus de-o boală grea, totul încetează. Dacă moare, „afacerea” lui se încheie pentru totdeauna. În sensul acesta, cariera unui scriitor popular se aseamănă mult cu cea a unui actor celebru – dar până şi cel mai celebru actor are o dublură. Scriitorul nu are. Nimeni nu îl poate înlocui. Vocea lui unică este totul. Asta e cu atât mai adevărat pentru un scriitor popular a cărui operă este deja în curs de serializare într-o importantă revistă cu distribuţie naţională. *Piatra Lunii* începuse să apară deopotrivă în *All the Year Round,* revista noastră din Anglia, şi în *Harper’s Weekly,* din America, în ianuarie. Deşi aveam mai multe episoade scrise înaintea publicării primului fragment, acelea erau deja puse în matriţă; în cel mai scurt timp avea să fie nevoie de următoarele. Iar ele existau doar sub formă de notiţe şi schiţe brute, urmând a fi scrise.

Această presiune mi-a pricinuit o altă groază pe deasupra celei deja existente, o durere a presiunii pe deasupra celeia care mi se târa şi îşi croia drum cu ghearele prin creier şi corp.

În acea primă săptămână a noii mele suferinţe, neputând să stau în şezut şi să ţin tocul în mână, stăpânit de dureri indescriptibile şi ţintuit la pat, am încercat să-i dictez următorul capitol Carolinei şi apoi fiicei ei, Carrie. Niciuna n-a putut îndura ţipetele şi gemetele agonice care, fără voia mea, îmi întrerupeau încercările de a dicta. Amândouă veneau degrabă la căpătâiul meu, străduindu-se să mă consoleze, în loc să stea şi să aştepte reluarea dictării.

Până să vină weekendul, Caroline angajase deja un secretar care să şadă într-un scaun din apropiere şi să scrie după dictare. Dar nici acest secretar, în mod evident având o fire sensibilă, nu a putut îndura gemetele, mustrările şi zvârcolelile mele involuntare. Şi-a dat demisia din prima oră. Celui de-al doilea secretar, venit luni, părea să nu-i pese deloc şi să nu-mi înţeleagă durerea, însă în acelaşi timp părea incapabil să

distingă propoziţiile mele dictate de strigătele şi gemetele cărora le dădeam glas. A fost concediat după a doua oră.

În acea seară de luni, când toată casa dormea, însă agonia cauzată de mişcările tăioase din creier şi apoi pe şira spinării în jos mă împiedica să pun geană peste geană – sau să stau măcar nemişcat – chiar şi după douăsprezece autoadministrări de laudanum, am coborât din pat şi m-am împleticit spre fereastră, trăgând deoparte draperiile de-un negru funebru şi ridicând storurile ca să mă uit afară în bezna mocirloasă spre Portman Square.

Undeva acolo, eram sigur, deşi invizibili ochiului unui profan, unul sau mai mulţi agenţi ai inspectorului Field stăteau încă de veghe. Bătrânul nu avea să mă mai abandoneze niciodată, nu după ceea ce văzusem şi aflasem despre operaţiunile sale.

Zile în şir o implorasem pe Caroline să-mi aducă ziarul şi cerusem exemplare din *The Times* pe care le ratasem în perioada de comă. Numai că acele ziare fuseseră aruncate şi în cele actuale nu se spunea nimic despre găsirea corpului eviscerat al unui fost poliţist într-un cimitir de mahala. Nu se spunea nimic despre incendii care să fi izbucnit în zone din apropierea Tamisei sau în sistemul de canalizare Fleet, iar Caroline s-a uitat doar ciudat la mine când am întrebat-o dacă n-a auzit de astfel de evenimente.

L-am chestionat pe Frank Beard când a venit şi, la fel, pe fratele meu Charles, dar niciunul nu observase vreo menţiune privitoare la uciderea unui detectiv sau la vreun incendiu subteran. Amândoi, Beard şi Charley, bănuiau că întrebările mele erau rezultatul coşmarurilor pe care le aveam – era fără-ndoială adevărat că puţinele ore sporadice de somn pe care le-am furat în toată această perioadă au fost dominate de coşmaruri oribile – şi eu n-am făcut nicio încercare de a-i convinge că nu era aşa.

E cât se poate de clar că inspectorul Field şi-a folosit influenţa pentru a face poliţia şi/sau ziarele să păstreze tăcerea despre groaznicul mod în care a fost ucis sergentul Hatchery... dar de ce?

Poate că Field – şi cei o sută şi mai bine de oameni ai săi care participaseră la expediţia punitivă de sub oraş – tăinuise pur şi simplu crima faţă de poliţie.

Dar din nou*...* de ce?

Nu aveam nici forţa fizică şi nici puterea de concentrare necesare în noaptea aceea de luni, în timp ce mă ţineam de

draperii şi priveam pe geam la ceaţa rece londoneză, ca să răspund la propriile-mi întrebări, însă mă uitam după inevitabilii detectivi de supraveghere ai inspectorului Field ca şi când aş fi scrutat bezna în căutarea unui Mântuitor.

De ce? Cum mă poate ajuta inspectorul Field să pun capăt acestei dureri?

Scarabeul s-a mişcat trei sau cinci centimetri la baza creierului meu şi eu am strigat de două ori, amortizând al doilea strigăt cu o bucată din draperia de catifea îndesată în gură.

Field era al doilea şahist în acest joc teribil, egalat în abilitatea sa de a-i oferi o contrapondere monstrului Drood poate doar de absentul Charles Dickens (ale cărui motive erau şi mai puţin inteligibile), şi mi-am dat seama că începusem să-i atribui abilităţi imposibile, aproape mistice, detectivului bătrân, gras şi cu favoriţi.

Am nevoie de cineva care să mă salveze.

Nu era nimeni.

Suspinând, m-am împleticit înapoi spre pat, m-am ţinut de stâlp când durerea mişcătoare m-a orbit pentru o clipă, după care am reuşit să parcurg nesigur cei câţiva paşi care mă despărţeau de scrin. Cheia sertarului de jos era acolo, în cutia mea cu perii, sub albituri, unde o ţineam ascunsă.

Arma pe care mi-o dăduse detectivul Hatchery era la locul ei, sub albiturile curate.

Am scos-o – uimit din nou de greutatea ei – şi m-am înapoiat şontâcăind spre pat, aşezându-mă pe marginea lui aproape de singura lumânare aprinsă. Punându-mi ochelarii, mi-am dat seama că arătam probabil pe-atât de nebun pe cât mă şi simţeam, cu părul şi barba răvăşite, cu faţa schimonosită într-un geamăt aproape constant, cu ochii înnebuniţi de durere şi teroare şi cu cămaşa de noapte încreţită deasupra gambelor palide, tremurânde.

Cât m-am priceput mai bine, dată fiind totala mea ignoranţă în privinţa armelor de foc, m-am asigurat că gloanţele erau în locaşurile lor cilindrice. Mi-amintesc că mi-am spus: *Durerea asta nu se va sfârşi niciodată. Scarabeul ăsta nu va pleca niciodată.* Piatra Lunii *nu va fi terminată niciodată. Peste câteva săptămâni, zeci de mii de oameni se vor aşeza la coadă ca să cumpere următorul număr din* All the Year Round *şi* Harper's Weekly *doar pentru a găsi pagini albe, goale.*

Ideea de goliciune, de vid, îmi surâdea în noaptea aceea într-

un fel imposibil de pus în cuvinte.

Am ridicat pistolul spre faţă şi am introdus ţeava grea şi groasă în gură. Ţumburuşul a ceea ce bănuiam că era vizorul armei mi-a lovit dintele din faţă când ţeava a alunecat înăuntru.

Cu mult timp în urmă, cineva – se prea poate să fi fost bătrânul actor Macready – ne explicase mai multora în jurul unei mese vesele că o persoană care chiar vrea să-şi zboare creierii trebuie să tragă în sus prin cerul gurii şi nu în osul dur al craniului care de cele mai multe ori poate ricoşa proiectilul, lăsându-l pe aspirantul sinucigaş o legumă stăpânită de durere şi subiect de batjocură, în loc să-l omoare.

Cu braţele tremurându-mi puternic – tremuram din tot corpul – am ţinut arma grea ca o nicovală cât de nemişcată am putut şi am ridicat o mână ca să trag cocoşul masiv până când am auzit declicul armării. Terminând această operaţiune, mi-am dat seama că dacă mi-ar fi alunecat degetul transpirat, arma s-ar fi declanşat deja şi glonţul ar fi ricoşat deja prin ce mai rămăsese din pulpa creierului meu.

Şi scarabeul ar fi mort – sau cel puţin ar fi rămas să mănânce şi să sape în pace, întrucât eu nu aş mai simţi durerea asta.

Am început să tremur şi mai tare, lăcrimând în timp ce tremuram, dar nu am scos scârbavnica ţeavă a pistolului din gură. Reflexul de vomă era foarte puternic şi, dacă nu aş fi vărsat deja de vreo şase ori în după-amiaza şi seara aceea, sunt sigur că aş fi făcut-o atunci. Aşa însă, stomacul mi s-a convulsionat, gâtul mi-a fost cuprins de spasme, dar am ţinut ţeava în loc şi îndreptată în sus, simţind cercul de metal atingând cerul gurii, aşa cum spusese Macready.

Am pus degetul mare pe trăgaci şi am început să exercit presiune. Dinţii care-mi clănţăneau s-au închis pe ţeava cea lungă. Mi-am dat seama că-mi ţineam respiraţia, dar n-am mai putut s-o fac şi am tras o ultimă gură de aer.

Aş putea respira prin ţeava pistolului.

Oare câţi oameni ştiau că asta este posibil? Simţeam gustul dulce-acru al uleiului de armă – aplicat cu mult timp în urmă de detectivul Hatchery cel mort, fără îndoială, şi cu toate acestea încă se simţea puternic pe limbă – şi gustul rece şi oarecum strepezit de oţel. Puteam însă să respir prin pistol chiar dacă strângeam ţeava cu dinţii şi, făcând asta, inspirând prelung şi anevoie, am auzit şuieratul respiraţiei mele trecând prin cilindru şi ieşind pe unde cocoşul era tras şi asigurat.

Oare câţi oameni şi-au pus capăt vieţii, în vreme ce acesta le era ultimul gând irelevant care le-a trecut prin creierul care în scurt timp avea să fie mort, împrăştiat, în curs de răcire şi lipsit de orice gând?

Ironia acestei întrebări, pe care numai un romancier o putea simţi, era mai muşcătoare decât durerea provocată de scarabeu şi am început să râd. A fost un râset ciudat, înfundat şi într-un fel obscen, distorsionat din pricina pistolului din gura mea. După un moment am scos ţeava din gură – metalul altminteri mat sclipind în lumina lumânării datorită peliculei de salivă de pe el – şi, fără a lăsa din mână arma încărcată, am luat lumânarea şi am ieşit împleticit din cameră.

La parter, uşa noului meu birou era închisă, dar nu încuiată. Am intrat şi am tras uşile largi, duble, după mine.

Celălalt Wilkie stătea din profil în spatele mesei mele de lucru, cufundat într-o carte în bezna aproape completă. A ridicat privirea spre mine când am intrat şi şi-a aranjat ochelarii care au reflectat lumina lumânării mele, ascunzându-i ochii în spatele a două flăcări galbene ca două coloane verticale, pâlpâitoare. Am observat că barba lui era niţel mai scurtă şi nu chiar atât de sură ca a mea.

– Ai nevoie de ajutorul meu, a spus Celălalt Wilkie.

Niciodată, nici măcar o dată în toţi anii scurşi de când avusesem prima impresie vagă, în copilărie, că exista Celălalt Sine al meu, Celălalt Wilkie nu-mi vorbise şi nici nu scosese vreun sunet. Am fost surprins cât de feminină suna vocea lui.

– Da, am şoptit aspru. Am nevoie de ajutorul tău.

Mi-am dat seama prostit că pistolul încărcat şi armat se afla încă în mâna mea dreaptă. Îl puteam ridica acum şi trage cinci – şase? – gloanţe în corpul acela cu aspect mult prea solid, care şedea obraznic la masa mea.

Când moare Celalalt Wilkie, voi muri şi eu? Când mor eu, va muri şi Celălalt Wilkie? Întrebarea m-a făcut să chicotesc, dar chicotul a ieşit ca un fel de suspin.

– Începem în noaptea asta? a întrebat Celălalt Wilkie, aşezând cartea deschisă pe sugativa biroului.

Şi-a luat ochelarii de pe nas ca să-i şteargă cu o batistă (pe care o ţinea în acelaşi buzunar de sacou în care o ţineam şi eu pe a mea) şi am observat că, şi fără lentilele ochelarilor, ochii lui erau tot două flăcări verticale pâlpâitoare, precum irisurile de pisică.

– Nu, nu în noaptea asta, am răspuns.

– Dar curând?

Şi-a pus ochelarii mici înapoi pe nas.

– Da, am spus. Curând.

– Voi veni eu la tine, m-a asigurat Celălalt Wilkie.

Mai aveam doar atâta energie cât să aprob din cap. Încă desculţ, încă ţinând pistolul armat în mână, am plecat din birou, am închis uşile masive după mine, am urcat încet pe scări, m-am dus în camera mea, m-am prăbuşit în pat şi am adormit peste aşternuturile dezordonate cu pistolul în mână şi cu degetul încordat pe trăgaciul lui încovoiat şi rece.

31

Ani la rândul îi explicasem Carolinei că nu eram liber să o iau în căsătorie deoarece extrem de sensibila mea mamă, care suferise întotdeauna de emotivitate şi care era acum pe moarte din cauza asta (potrivit doctorului Beard), pur şi simplu nu ar înţelege niciodată – sau nu ar aproba – un atare aranjament cu o femeie care a mai fost căsătorită şi care, s-ar fi aflat după căsătorie, împărţise aceeaşi casă cu mine ani întregi. I-am explicat că trebuie să o scutesc pe bătrâna femeie sensibilă (care, în fapt, nu era atât de sensibilă, dacă nu punem la socoteală emotivitatea ei) de un astfel de şoc. Caroline n-a acceptat niciodată pe de-a întregul argumentul, dar după câţiva ani renunţase să-l mai combată.

Acum mama era pe moarte.

Joi, 30 ianuarie – la o săptămână şi o zi după ce mă trezisem în patul meu în urma incendiilor din Oraşul Subteran şi atacului lui Barris asupra mea – Caroline m-a ajutat să mă îmbrac şi Charley m-a purtat literalmente pe sus la o trăsură care ne-a dus la gară. Sedasem scarabeul, aducându-l la un calm relativ, dublând obişnuita mea doză şi aşa mare de laudanum, uneori bând direct dintr-o carafă mare.

Planul meu era să continui cu această doză ridicată şi să scriu ce aveam de scris acasă la mama până când ea avea să moară. După ce această piatră de hotar avea să fie atinsă şi depăşită, aveam să găsesc o cale de a le face faţă Carolinei, scarabeului din creierul meu şi celorlalte probleme personale.

Mergând cu trenul la Tunbridge Wells şi Southborough, îmi era atât de rău şi tremuram atât de tare, încât sărmanul Charley, cu stomacul lui bolnav, a trebuit să mă cuprindă cu braţul şi să şadă de-a curmezişul pe locul de la interval ca să mă protejeze cât de cât de ochii lumii. Eu am încercat să-mi înăbuş gemetele, dar sunt sigur că unele erau sesizate de ceilalţi pasageri, acoperind sunetele locomotivei, şinelor şi înaintării noastre vertiginoase prin aerul rece al peisajului campestru. Numai Dumnezeu ştie ce zgomote am fi făcut scarabeul şi cu mine dacă *nu* aş fi luat dozele acelea uriaşe de laudanum.

Deodată, am înţeles complet şi teribil ce iad trebuie să fi fost pentru Charles Dickens în ultimii trei ani de la Staplehurst încoace – mai ales în epuizantele şi solicitantele lui turnee de lectură, inclusiv cel din America în mijlocul căruia se afla în clipa aceea – în timp ce se forţa zi şi noapte să călătorească din oraş în oraş în vagoane care se hurducau, scârţâiau, în care fie îngheţai de frig, fie mureai de cald, pline de fum şi duhnind a transpiraţie şi cărbuni.

Oare Dickens avea şi el scarabeul lui? Oare Dickens *are* şi el un scarabeu acum?

Numai la asta mă puteam gândi în vreme ce vagonul huruia mai departe. Dacă Dickens *avusese* un scarabeu implantat de Drood, dar reuşise cumva să scape de el – *prin uciderea publică a unui om nevinovat?* – atunci prietenul meu celebru era singura mea speranţă. Dacă Inimitabilul încă purta în el cărăbuşul-monstru, dar învăţase să coabiteze şi să lucreze, şi să funcţioneze cu el, Dickens rămânea totuşi cea mai bună speranţă a mea.

Vagonul s-a clătinat şi eu am gemut. S-au întors capete. Mi-am îngropat faţa în haina mirosind a lână udă a lui Charley, căutând consolare şi scăpare, apoi mi-am amintit că exact asta făcusem în garderoba întunecată a internatului când eram doar un copil.

Mi se părea că scrisoarea mea adresată Fraţilor Harper din America se deschidea cu amestecul perfect de tristeţe masculină şi profesionalism:

„Periculoasa boală a mamei mele m-a adus la casa ei de la ţară şi lucrez la poveste cât pot de bine, între perioadele când stau la căpătâiul ei.”

Am continuat – cu la fel de mult profesionalism – vorbind

despre revizii şi trimiterea episoadelor săptămânale doisprezece şi treisprezece din roman şi am zăbovit puţin întâi, lăudând şi apoi corectând unele dintre ilustraţiile pe care ei mi le trimiseseră ca mostre. (Primul din seria de naratori epistolari ai mei, şeful servitorilor, Gabriel Betteredge, fusese înfăţişat în versiunea desenatorului ca purtând *livrea.* Asta nu putea fi în regulă, le-am explicat americanilor, deoarece şeful servitorilor dintr-o casă de calitate, cum era cea în care slujea el, ar purta haine negre simple şi ar arăta, cu cravata lui albă şi părul cărunt, ca un funcţionar bătrân.) Am încheiat însă cu ceea ce am considerat a fi un foarte bun artificiu personal:

„Puteţi fi siguri că nu voi precupeţi niciun efort pentru a vă uşura munca, ţinând cont de disponibilitatea de care aţi dat dovadă în a mi-o uşura mie. Sunt foarte bucuros să aud că vă place povestea până acum. Urmează să fac apel la unele efecte care – dacă nu mă înşel amarnic – n-au mai fost încercate în ficţiune până acum.”

Mărturisesc că ultima frază suna niţel cam îndrăzneţ, poate chiar puţin arogant, dar planul meu pentru misterul Pietrei Lunii furate depindea de o lungă şi exactă descriere a acţiunilor unui om pe timp de noapte, a unui individ aflat complet sub influenţa opiului – îndeplinea operaţiuni complicate de care nu-şi mai amintea absolut nimic în dimineaţa următoare sau în orice altă zi, până când, ajutat de un opioman mai conştient de sine, îşi recapătă memoria – şi credeam într-adevăr că aceste scene şi teme erau fără precedent în proza engleză serioasă.

Cât despre faptul că lucram între perioadele de veghe la căpătâiul mamei, nu consideram că era relevant sau potrivit să explic că acele răgazuri erau foarte puţine şi disparate, chit că petreceam tot timpul în casa ei. Adevărul era că mama nu suporta prezenţa mea în camera sa.

Charley mă pusese în gardă că în cele aproape două săptămâni cât lipsisem, mama îşi recăpătase abilitatea de a vorbi, însă „vorbire” categoric nu era termenul potrivit pentru ţipetele, gemetele, urletele frânte şi sunetele animalice pe care le scotea atunci când era cineva – dar mai ales eu – de faţă.

Când eu şi Charley am stat prima oară în prezenţa ei în acea după-amiază de joi, în penultima zi din ianuarie, am fost şocat până în pragul silei de aspectul ei. Mama îşi pierduse parcă toată greutatea de fiinţă vie, astfel încât arătarea din pat, încă

schimonosită, nu era altceva decât un înveliş de piele marmorată întins peste oase şi tendoane. Îmi aducea aminte – comparaţia mi-a venit instinctiv! – de un pui de pasăre mort pe care îl găsisem în grădina noastră odată, când eram foarte mic. Aidoma cadavrului acelui pui (cu aripile lui oribile, fără pene şi îndoite), pielea întunecată la culoare şi pătată a mamei era translucidă, dezvăluind forma lucrurilor ce-ar fi trebuit să rămână nevăzute dedesubt.

Irisurile ei – încă abia vizibile între pleoapele semiînchise – zvâcneau şi acum ca nişte vrăbii captive.

Îşi recăpătase însă o parte din puterile vocale. Când am stat alături de patul ei în după-amiaza aceea, ea s-a zbătut, aripile îndoite de pasăre au fâlfâit şi au vibrat, încheieturile ei strâmbe i-au smucit bezmetic mâinile ca nişte gheare înainte şi înapoi, şi a urlat. A fost, cum spuneam, mai mult un mârâit decât un urlet – o flaşnetă eliberând o presiune teribilă – şi sunetul mi-a făcut puţinele fire de păr rămase pe cap să se zbârlească de groază.

În timp ce mama se zvârcolea şi gemea, am început şi eu să mă zvârcolesc şi să gem. Trebuie să fi fost oribil pentru Charley, care a trebuit să mă prindă de braţe ca să mă ţină în picioare. (Doamna Wells plecase degrabă la sosirea mea şi a continuat să mă evite în cele trei zile pe care le-am petrecut la mama. N-am avut cum – şi nici de ce – să-i explic ce făceam în noaptea când m-a văzut ridicând cămaşa de noapte a mamei ca să verific locul de intrare a cărăbuşului; nu se face să te explici în faţa servitorilor.)

Simţeam scarabeul din creier cum se zvârcoleşte şi fuge de colo-colo chiar în timp ce eu însumi mă zvârcoleam şi gemeam. Am simţit – am *ştiut* – că scarabeul identic din mama reacţiona la prezenţa mea (şi a parazitului meu).

Nu aveam ce altceva să fac decât să gem şi să mă prăbuşesc în braţele lui Charley, care jumătate m-a târât, jumătate m-a purtat pe sus la sofaua din cealaltă cameră. Strigătele mamei s-au potolit întrucâtva când n-am mai fost în prezenţa ei. Scarabeul meu s-a liniştit. Am zărit cu colţul ochiului umbra doamnei Wells intrând degrabă în timp ce Charley se îngrijea de mine aproape de şemineul din livingul mamei.

Şi aşa au decurs lucrurile preţ de trei zile, cât am stat la mama – sau la arătarea aceea urlătoare, zvârcolitoare, agonizantă care *fusese* mama – în casa ei din Southborough, puţin mai departe de Tunbridge Wells.

Charley a fost acolo tot timpul, lucru bun de altfel, întrucât doamna Wells ar fi renunţat fără doar şi poate s-o mai îngrijească pe mama dacă n-ar fi fost el acolo ca tampon. Dacă fratele meu s-a întrebat vreodată de ce eu şi doamna Wells ne dădeam peste cap să nu fim niciodată singuri în aceeaşi cameră, n-a pus totuşi nicio întrebare. Vineri a venit Frank Beard, a anunţat din nou că nu există nicio speranţă şi a injectat-o cu morfină, ca să poată dormi. Înainte să plece în seara aceea, m-a injectat şi pe mine cu morfină. Acelea se prea poate să fi fost singurele câteva ore de linişte în care sărmanul Charley cel îndurerat a putut dormi, în vreme ce doamna Wells a vegheat-o pe mama.

Cât am stat la mama, am încercat să lucrez. Adusesem cu mine cutiuţa mea japoneză de tablă cu notiţe şi materiale documentare şi am stat cât de mult am putut la biroul mic al mamei, aproape de geamurile din faţă, dar mâna care ţinea tocul nu părea să aibă vreo putere. Trebuia să mut tocul în mâna stângă numai ca să-i înmoi vârful în cerneală. Şi nici atunci nu curgea niciun cuvânt. Vreme de trei zile m-am uitat la o pagină de manuscris nepătată de ficţiune, cu excepţia a trei sau patru rânduri jalnice pe care le-am eliminat până la urmă.

După trei astfel de zile, am abandonat cu toţii falsa pretenţie că prezenţa mea era necesară acolo. Mama nu-mi suporta apropierea; de fiecare dată când intram în cameră, situaţia ei se înrăutăţea, delirând şi zvârcolindu-se, şi durerea mea creştea până mă clătinam pe picioare sau mă retrăgeam.

Charley mi-a strâns lucrurile şi m-a dus înapoi la Londra cu expresul de după-amiază. Telegrafiase din timp şi aranjase ca Frank Beard şi servitorul meu George să ne aştepte la gară – a fost nevoie de toţi trei ca să mă urce în trăsura închiriată. Odată transportat pe propria-mi uşă şi pe scări în sus până în odaia mea, n-am putut să nu observ privirea pe care mi-a aruncat-o Caroline G.: era panică în privirea aceea, şi poate afecţiune, însă era şi ruşine, şi dispreţ, poate chiar un dispreţ vecin cu dezgustul.

În seara aceea, Beard mi-a făcut o injecţie şi mai puternică cu morfină, care m-a ajutat să cad într-un somn adânc.

Treaz în pace!
Tu însuţi mândru treaz în pace!
Hem din Edfu se trezeşte la viaţă!
Zeii înşişi se ridică să-ţi venereze spiritul,

Tu, care eşti venerabilul disc ce se ridică pe cer!
Căci tu eşti unicul, mingea soarelui care străpunge cerul,
Care inundă acum pământul rapid către est,
Apoi se scufundă odată cu apusul soarelui zi de zi, trecând noaptea în Inuet.
Heru din Edfu
Care se trezeşte în pace,
Marele zeu al cerului,
Cel al cărui penaj este multicolor,
Ridicându-se la orizont,
Marele disc înaripat care protejează sanctuarele!
Tu însuţi te trezeşti în pace!
Ihy, care se trezeşte în pace,
Măreţul, fiul lui Hwt-Hwr,
Înnobilat de Cel Aurit din Neteru!
Tu însuţi te trezeşti în pace!
Trezeşte-te în pace!
Ihy, fiul lui Hwt-Hrw, trezeşte-te în pace!
Mândrul lotus al Celui Aurit!
Tu însuţi trezeşte-te în pace!
Trezeşte-te în pace, Harsiesis, fiu al lui Osiris,
Moştenitorul de drept născut din Cel Puternic,
Produs de Ounennefer, Victoriosul!
Tu însuţi trezeşte-te în pace!
Trezeşte-te în pace, Osiris!
Măreţ zeu care îşi ocupă locul în Iunet,
Fiul cel mare al lui Geb!
Tu însuţi trezeşte-te în pace!
Treziţi-vă în pace, Neteru şi Neteretu care sunteţi în Tarer,
Ennead din jurul Zeităţii Sale!
Voi înşivă treziţi-vă în pace!

M-am trezit în întuneric, confuz şi suferind.

Niciodată până atunci nu mai visasem doar în cuvinte – în cuvinte psalmodiate – şi într-o limbă pe care nu o înţelegeam, dar pe care mintea mea – sau scarabeul – reuşise cumva să o traducă. Continuam să simt în nas izul de tămâie şi ulei ars în mangaluri. Ecoul vocilor demult moarte în hrube de piatră îmi răsuna în urechi. Vedeam în faţa ochilor, ca atunci când te uiţi la soare prea mult timp, feţele şi corpurile Neteru, Zeii Ţinuturilor Negre: Nuit, Stăpâna Stelelor; Ast sau Isis, Regina Cerurilor; Asar

sau Osiris, Zeul Părinţilor noştri; Nebt-Het sau Nepthys, Zeiţa Morţii Care nu este Eternă; Suti sau Set, Adversarul; Heru sau Horus, Stăpânul Lucrurilor ce Vor Veni; Anpu sau Anubis, Călăuza Morţilor; Djehuty sau Thoth, Păstrătorul Cărţii Vieţii.

Năpădit de durerea provocată de mişcările scarabeului, am strigat în întuneric.

N-a venit nimeni – era cândva la primele ore ale dimineţii, uşa dormitorului era închisă şi Caroline şi fiica ei se aflau la parter, în spatele uşilor lor închise – dar pe când ecourile strigătului meu mi se stingeau în craniu, mi-am dat seama că mai era cineva sau ceva în cameră cu mine. Îi auzeam respiraţia. Îi simţeam prezenţa – şi nu ca percepţia aceea vagă, subliminală, a căldurii umane care ne înştiinţează uneori de prezenţa altor oameni în apropierea noastră în întuneric, ci printr-o percepţie a răcelii fiinţei. Era ca şi când ceva ar fi absorbit şi ultima căldură din aer.

Am dibuit pe scrin, am găsit chibriturile şi am aprins lumânarea.

Celălalt Wilkie şedea acolo pe scaunul mic şi tare de la piciorul patului meu. Purta o haină neagră, ca un frac, pe care eu o aruncasem cu ani în urmă, şi avea o tăbliţă de scris în poală şi câteva foi albe de hârtie pe ea. În mâna stângă ţinea un creion. Unghiile de la mână erau roase mai tare decât erau ale mele de obicei.

– Ce vrei? am şoptit.

– Aştept să începi dictarea, a spus Celălalt Wilkie.

Am observat din nou că vocea lui nu era atât de profundă sau rezonantă ca a mea. Dar apoi... Îţi auzi vreodată tonul şi timbrul *propriei tale* voci?

– Ce să dictez? am reuşit să întreb.

Celălalt Wilkie a aşteptat. După o sută de bătăi ale inimii mele, a spus:

– Vrei să-mi dictezi conţinutul viselor tale sau următoarea parte din *Piatra Lunii?*

Am ezitat. Asta trebuia să fie vreun fel de capcană. Dacă nu mă ofeream să dictez amănuntele şi ceremoniile legate de Zeii Ţinuturilor Negre, avea oare scarabeul să-nceapă să-şi sape tunel de ieşire prin craniul sau faţa mea? Ultimul lucru pe care aveam să-l văd sau să-l simt să fie uriaşii cleşti brăzdându-şi drum spre suprafaţă prin obrazul sau ochiul meu?

– *Piatra Lunii,* am spus. Dar voi scrie eu însumi.

Eram prea slăbit ca să mă ridic. După o jumătate de minut de

lupte am reuşit doar să mă sprijin incomod mai sus pe perne. Însă scarabeul nu m-a ucis. Poate, mi-am spus plin de speranţă, nu înţelegea limba engleză.

– Ar trebui să încuiem uşa, am şoptit. O încui eu.

Dar nici acum n-am avut forţa de a mă ridica.

S-a ridicat în schimb Celălalt Wilkie, a tras zăvorul şi şi-a reluat locul cu creionul pregătit. Am observat că scria cu mâna stângă. Eu eram dreptaci.

A tras zăvorul şi a încuiat uşa, încerca să-mi spună o parte din creierul meu suferind. *El… arătarea… poate afecta lucruri din lumea fizică.*

Sigur că putea. Oare muierea cu piele verde şi colţi de fildeş nu-mi lăsase urme livide pe gât?

Celălalt Wilkie aştepta.

Printre gemete şi ocazionale strigăte de durere, am început:

– *PRIMA POVESTIRE…* totul cu majuscule… *Scrisă de domnişoara CIA CK…* majuscule şi la nume, ai grijă… virgulă după nume… *nepoata răposatului Sir John Verinder…* trei spaţii… *CAPITOLUL UNU…* cu cifră romană… două spaţii… *Le sunt îndatorată scumpilor mei părinţi care sunt morţi amândoi…* ba nu, schimbă asta… paranteză deschisă… *pe care i-a luat Dumnezeu la dânsul…* paranteză închisă… *pentru că m-au deprins să duc o viaţă cumpătată şi liniştită de tânără…* ba nu, domnişoara Clack n-a fost niciodată tânără, scrie în schimb… *de la o vârstă foarte fragedă…* punct, paragraf nou.

Am gemut şi m-am prăbuşit şi mai tare peste perna îmbibată de sudoare. Celălalt Wilkie, cu creionul pregătit, aştepta răbdător.

Reuşisem să am parte de doar două sau trei ore de somn încărcat de coşmaruri, când s-a auzit o bubuitură în uşa dormitorului meu. Am cules pe dibuite ceasul de pe noptieră şi am văzut că era aproape ora unsprezece înainte de prânz. Bubuitul s-a reluat dimpreună cu vocea serioasă, dar îngrijorată, a Carolinei:

– Wilkie, lasă-mă să intru.

– Intră, am spus.

– Nu pot. Uşa e încuiată.

Mi-au trebuit câteva minute pentru a-mi aduna energia necesară ca să arunc cuverturile deoparte şi să mă împleticesc până la uşă, să trag zăvorul.

– Pentru Dumnezeu, de ce era încuiată? a întrebat Caroline, dând buzna înăuntru şi roind în jurul meu.

M-am întors în pat şi mi-am tras cuverturile peste picioare.

– Lucram, am spus. Scriam.

– Lucrai?

A văzut teancul mic de pagini de pe scaunul de lemn şi l-a ridicat.

– Astea-s scrise cu creionul, a remarcat. Când ai mai scris tu vreodată cu creionul?

– Nu prea pot folosi tocul stând întins pe spate aici.

– Wilkie… a rostit Caroline, uitându-se la mine strâmb pe deasupra teancului de hârtii din mâna sa, ăsta nu este scrisul tău.

Mi-a dat paginile.

Fără doar şi poate, nu era caligrafia mea. Cuvintele scrise în grabă cu creionul erau înclinate în direcţia greşită (cum ar scrie cineva cu stânga, am judecat eu), literele erau formate diferit – mai precise, mai ascuţite, aproape agresive în asprimea lor – şi chiar spaţierea şi folosirea marginilor erau străine stilului meu. După un moment, am spus:

– Am văzut că uşa era încuiată. Durerea m-a ţinut treaz aproape toată noaptea, aşa că am scris. Nici tu, nici Carrie şi nici vreunul dintre secretarii fără coloană vertebrală pe care i-ai adus aici n-aţi putut scrie după dictarea mea, aşa că n-am avut de ales decât să scriu eu însumi. Noile episoade trebuie să ajungă deopotrivă în America şi la biroul lui Wills *într-o săptămână.* Ce altceva aş fi putut face, dacă nu să lucrez noaptea, folosind mâna stângă ca să scriu cu creionul, atunci când dreapta mă abandonează? E de mirare că scrisul e cât de cât lizibil.

Acesta era cel mai lung discurs pe care îl ţinusem de când fusesem descoperit în stare de inconştienţă în pragul locuinţei noastre, pe 22 ianuarie, dar doamna G. n-a părut impresionată.

– E mai lizibil decât manuscrisele tale obişnuite, a zis Caroline. S-a uitat în jur. Unde-i creionul pe care l-ai folosit?

Cât se poate de absurd, am roşit. Celălalt Wilkie trebuie să-l fi luat cu el atunci când plecase la un moment dat înaintea zorilor. *Prin uşa încuiată şi pereţii solizi.* Am spus:

– Trebuie să-l fi scăpat. Poate s-a rostogolit sub pat.

– Ei bine… trebuie să spun că, judecând după cele câteva paragrafe pe care tocmai le-am citit, a zis Caroline, nici această teribilă boală şi nici aceea a mamei tale nu ţi-au afectat

abilitatea de a compune. Ba dimpotrivă, dacă e să mă iau după fragmentele de aici. Povestea asta a domnişoarei Clack e de-un haz nebun. Credeam că vei face din ea un personaj mai jalnic şi acru, o simplă caricatură – dar în această primă pagină şi în a doua pare un personaj cu adevărat comic. Abia aştept să citesc restul cât de curând.

Când a plecat să o îndrume pe fata din casă să-mi pregătească tava cu micul dejun, m-am uitat peste teancul de hârtii surprinzător de gros. Prima propoziţie era exact cum o dictasem eu. Nimic însă din restul nu mai era.

Caroline avusese dreptate cu judecata ei pripită: această „domnişoară Clack” – băgăcioasa şi nesuferita bătrână autoare de pamflete religioase – fusese schiţată cu mare energie şi abilitate. Paragrafele şi pasajele descriptive, toate văzute din perspectiva distorsionată a bătrânei înseşi, desigur, întrucât ea era naratorul, se mişcau cu o mai mare siguranţă auctorială şi cu o mână comică mai lejeră decât pasajele mai lungi, mai alambicate şi mai greoaie, pe care le dictasem în timpul nopţii.

Fi-i-ar ochii *ai naibii!* Celălalt Wilkie scria *Piatra Lunii* şi eu nu puteam face nimic în privinţa asta.

Şi era un scriitor mai bun.

32

Mama a murit pe 19 martie.

N-am fost acolo când s-a întâmplat. Cum nu am fost în stare să particip la înmormântare, l-am rugat pe prietenul meu Holman Hunt, cu care mersesem la teatru cu doar o săptămână în urmă ca să revedem *Impasul,* să participe în locul meu, scriindu-i: „Sunt sigur că va fi o consolare pentru el...” – prin asta mă refeream la fratele meu Charles – „... să vadă chipul unui vechi prieten drag pe care mama mea îl iubea şi pe care noi îl iubim.”

În fapt, Dragi Cititori, nu am idee dacă mama l-a iubit pe Holman Hunt sau dacă el nutrea vreun sentiment real faţă de ea, dar luase cina cu ea de câteva ori în prezenţa mea, aşa încât n-am văzut niciun motiv pentru care el să nu poată înlocui absenţa mea la înmormântarea Harrietei Collins.

Poate mă credeţi un suflet insensibil fiindcă nu am participat la înmormântarea propriei mame atunci când boala mea mi-o putea permite – şi *mi-o permitea* – dar nu aţi face-o dacă mi-aţi fi

cunoscut starea sufletească şi mintală în acea perioadă. Totul era atât de logic, încât era teribil. Dacă mergeam cu Charley la casa mamei ca să-i văd cadavrul, ce reacţie ar fi avut scarabeul ei şi al meu, aflându-se atât de aproape unul de altul? Ideea că gândacul acela se zvârcolea şi săpa şi mişuna prin corpul mort al mamei era prea greu de îndurat pentru mine.

Şi – înaintea înmormântării, când sicriul era încă în salonul casei ei şi era deschis, astfel încât prietenii să-şi poată lua adio – ce mi s-ar fi întâmplat mie dacă vedeam (mai ales dacă eu eram singurul care putea să vadă) cleştii aceia de scarabeu şi capul acela de cărăbuş, şi carapacea ieşind încet printre buzele albe şi moarte ale mamei? Sau dacă ieşea pe altundeva – prin ureche sau pe ochi, sau prin gât?

Nu mi-aş fi putut păstra sănătatea minţii.

Cât despre înmormântarea în sine, în timp ce sicriul ei era coborât în groapa îngheţată alături de mormântul tatei, eu aş fi fost singurul care s-ar fi aplecat în faţă şi ar fi aşteptat, şi ar fi ascultat, şi ar fi aşteptat şi ascultat mai mult, chiar şi după ce primii bulgări de pământ ar fi lovit capacul coşciugului.

Cine ştia mai bine ca mine că existau tuneluri pretutindeni sub Londra şi lucruri teribile care se mişcau prin acele tuneluri? Cine ştia la ce impulsuri şi reacţii aflate sub controlul lui Drood era supus scarabeul, care crescuse acum fără-ndoială cât fusese în creierul mamei, după ce creatura chitinoasă consumase toate celulele cenuşii moarte sau aflate pe moarte?

Aşa că am rămas acasă, în pat, suferind.

Am reînceput să scriu la sfârşitul lui februarie, compunând *Piatra Lunii* la masa mea de lucru din birou atunci când eram în stare, scriind însă cel mai adesea proptit în pat. Când intram singur în birou sau dormitor, Celălalt Wilkie deseori mi se alătura, uitându-se în tăcere la mine într-un fel aproape acuzator. Îmi trecuse prin gând că poate îşi făcuse planuri să-mi ia locul (la scrierea cărţii aceleia şi a următoarei, la primirea aplauzelor pentru ea, în patul Carolinei, în societate în general) în caz că eu muream. Cine şi-ar fi dat seama? Oare nu plănuisem eu însumi să-i iau locul lui Charles Dickens cam în acelaşi fel?

Am înţeles că boala dată în vileag brusc (şi chiar mai brusca moarte) a unuia dintre personajele mele – mult adorata şi respectata lady Verinder, nicio clipă un personaj central, dar mereu o prezenţă secundată liniştitoare şi nobilă – aproape sigur

provenea din părţile mai adânci ale minţii mele creatoare şi era un fel de a onora moartea mamei.

Trebuie să menţionez aici că scarabeul, în mod evident, nu putea să citească prin ochii mei; în fiecare seară când Frank Beard mă injecta cu morfină, continuam să visez despre Zeii Ţinuturilor Negre şi toate ceremoniile lor, însă nici măcar o dată nu am devenit scribul care Drood îmi comandase să devin; nici măcar o dată nu am *scris* despre zeii aceia întunecaţi şi păgâni.

Cărăbuşul din creierul meu părea a se linişti atunci când scriam, în mod evident păcălit să creadă că-mi consemnam visele cu acele ritualuri străvechi. Şi-n tot acel timp eu scriam, de fapt, despre curiosul slujitor bătrân Gabriel Betteridge (şi despre obsesia lui pentru *Robinson Crusoe,* o carte pe care şi eu o veneram) şi despre îndrăzneaţa (deşi prosteşte căpoasa) Rachel Verinder, şi despre eroicul (deşi ciudat de nătărăul) Franklin Blake, şi despre sluta şi menita să se afunde în nisip mişcător servitoare Rosanna Spearman, şi despre băgăcioasa şi pamfletara pioasă domnişoară Clack (ale cărei răutăţi hilare erau contribuţia Celuilalt Wilkie), şi, desigur, despre inteligentul (dar niciodată indispensabil pentru rezolvarea misterului) sergent Cuff. Parazitul din mine considera că munca frenetică la masa de scris, în timp ce eram bolnav, se datora obedienţei mele de scrib.

Scarabeu prost.

Primele episoade ale romanului meu serializat erau întâmpinate cu entuziasm continuu şi crescând. Wills spunea că din ce în ce mai mulţi oameni se îngrămădeau la redacţia revistei de pe Wellington Street în ziua când era lansat noul număr. Toată lumea vorbea numai despre Piatra Lunii însăşi, preţiosul diamant, şi despre cine l-ar fi putut fura şi de ce. Nimeni nu cunoştea, desigur, cât de departe mersesem cu ingeniozitatea, dar chiar înainte de a scrie ultimele capitole, eram întru totul încrezător că nimeni nu va ghici adevărata revelaţie. Între aceasta şi triumful piesei mele, aveam multe cu care să-l impresionez pe Charles Dickens la întoarcerea sa.

Dacă avea să trăiască destul ca să se întoarcă.

Din ce în ce mai des, eu şi Wills primeam veşti, printr-o varietate de surse (dar mai ales prin intermediul candidelor mesaje de la George Dolby către fiicele lui Dickens, aşa cum îmi erau ele reproduse de Charley), cum că sănătatea prietenului meu era într-un declin alarmant. Gripa de care se îmbolnăvise în timpul călătoriilor sale aproape zilnice prin provinciile americane

îl solicita să stea la pat până după-masa şi să nu mănânce nimic până la ora trei sau mai târziu. Am fost cu toţii uluiţi să citim că Dickens – care insista mereu să tragă la hoteluri în timpul turneelor şi niciodată la domicilii private – fusese aşa de bolnav la Boston, încât fusese nevoit să stea cu prietenii lui, soţii Field, în loc să se cazeze la Parker House, aşa cum plănuise.

În ciuda gripei şi guturaiului care nu se dădeau duse, epuizarea şi reapariţia umflăturii la piciorul său stâng păreau gata să-i vină de hac lui Dickens. Ne ajungea la urechi că Dolby trebuia să-l ajute pe „şefu'" să urce pe scenă la fiecare lectură, deşi de îndată ce se vedea dincolo de cortină, Dickens se îndrepta spre pupitru cu o imitaţie perfectă a vechii sale agerimi şi sprinteneli. Şi în timpul antractului şi după lectură, Dolby şi ceilalţi trebuiau să-l prindă pe autorul epuizat total pentru ca acesta să nu leşine cumva. Doamna Fields i-a scris lui Mamie, fiica lui Dickens, că în timpul ultimei sale lecturi la Boston, pe 8 aprilie, Charles se lăudase că-şi recăpătase puterile dinainte, însă tot nu fusese în stare să-şi schimbe hainele după lecturi, ci zăcuse pur şi simplu întins pe sofa preţ de treizeci de minute „într-o stare de cea mai mare istovire", înainte de a îngădui să fie dus înapoi în odaia sa.

Şi – am observat asta – Dolby scrisese într-un mod aproape pasager că din cauza incapacităţii Inimitabilului de a dormi, reîncepuse să ia laudanum – deşi doar câteva picături la fiecare pahar de vin – seară de seară.

Exista oare în America un scarabeu insaţiabil care trebuia şi el sedat?

În orice caz, fiicele lui Dickens şi fiul Charles îşi făceau griji pentru tatăl lor, chiar dacă scrisorile pe care Inimitabilul însuşi le trimitea acasă debordau de optimism şi făceau mare caz de mulţimile de adoratori care veneau în fiecare oraş american în care citea. Dar în vreme ce martie şi aprilie se scurgeau şi eu manifestam încet, încet semne de însănătoşire, începând să depăşesc întrucâtva durerea şi slăbiciunea (asta deşi recidivele mă ţintuiau înapoi la pat zile în şir), am început să cred fie că Charles Dickens nu se va mai întoarce niciodată din America, fie că se va întoarce un om aflat cu un picior în groapă.

Mi-a fost greu să comunic cu Martha R. în timpul convalescenţei. Am reuşit totuşi să-i trimit un mesaj scris prin intermediul servitorului meu George, cândva după debutul crizei

mele şi-n timpul veghii la căpătâiul mamei muribunde, prefăcându-mă că mă interesam cu privire la proprietăţi de închiriat pe Bolsover Street, însă lucrul acesta era mult prea riscant pentru a-l continua.

De trei ori în luna februarie le-am spus totuşi Carolinei şi lui Carrie că plec la Tunbridge Wells cu Charley ca să o vedem pe mama şi am făcut cale întoarsă de la gară, spunându-i fratelui meu că pur şi simplu nu mă simţeam destul de bine ca să merg mai departe şi că voi lua o birjă spre casă. În două din aceste trei rânduri am petrecut noaptea (sau nopţile) cu Martha – chit că eram prea bolnav ca să mă bucur de acest timp cum se cuvine – dar şi stratagema asta era prea riscată, întrucât Charles putea oricând să-i menţioneze Carolinei sau în prezenţa ei că de câteva ori eu nu fusesem în măsură să fac tot drumul până la mama.

Mi-ar fi putut scrie ea în acest interval (folosind o adresă de răspuns falsă înscrisă pe plicuri), dar Martha prefera să nu scrie epistole. La drept vorbind, Martha mea era analfabetă la momentul acela, deşi mai târziu aveam să o educ destul cât să poată citi cărţi simple şi să scrie bilete scurte.

Odată ce m-am putut mişca din nou, la finele lui martie, am căutat moduri de a o vedea, explicându-i Carolinei şi chiar doctorului meu că trebuia să fac drumuri solitare cu trăsura (nu mă simţeam în stare să *pretind* că mergeam pe jos ore întregi), fiindcă asta mă ajuta să mă gândesc la roman, sau că trebuia să petrec timp la club, în minunata bibliotecă de acolo, căutând cărţi din care să mă documentez. Însă aceste vizite făcute „doamnei Dawkins” la Bolsover Street ne ofereau, în cel mai bun caz, câteva ore furate şi nu ne mulţumeau pe niciunul din noi.

Totuşi, compasiunea Marthei R. faţă de mine în acea perioadă dificilă din viaţa mea era sinceră şi palpabilă, contrastând cu grija invidioasă şi deseori suspicioasă a Carolinei.

Maat dă sens vieţii. Maat insuflă ordine haosului creaţiei din Primele Timpuri şi menţine ordinea şi echilibrul până la sfârşitul timpului. Maat controlează mişcarea stelelor, supraveghează răsăritul şi apusul soarelui, guvernează umflarea şi curgerea Nilului şi îşi întinde trupul cosmic şi sufletul dedesubtul tuturor legilor naturii.

Maat este zeiţa dreptăţii şi a adevărului.

Când voi muri, inima îmi va fi smulsă din corp şi dusă în Sala Judecăţii din Tuat, unde va fi cântărită şi greutatea ei comparată

cu a penei lui Maat. Dacă inima mea e-n mare parte liberă de greutatea teribilă a păcatului – păcat împotriva Zeilor Ţinutului Negru, păcat împotriva datoriilor aşa cum sunt ele trasate de Drood şi urmărite de scarabeul sacru – mi se va permite să merg mai departe şi poate să mă alătur companiei zeilor înşişi. Dacă inima-mi păcătoasă trage la cântar mai mult ca pana lui Maat, sufletul meu va fi devorat şi distrus de bestiile-demoni ale Ţinuturilor Negre.

Maat a dat sens lumii şi dă pe mai departe sens lumii. Ziua Judecăţii mele în Sala din Tuat se apropie, la fel ca şi a voastră, Dragi Cititori. La fel ca şi a voastră.

Dimineţile erau foarte rele pentru mine. Acum, că terminasem de dictat *Piatra Lunii* parşivului scrib Celălalt Wilkie la cele mai târzii ore din noapte, deseori mă trezeam din visele mustind de laudanum sau de laudanum şi morfină, între două şi trei după miezul nopţii şi trebuia pur şi simplu să asist la răsăritul de primăvară gemând şi zvârcolindu-mă în pat.

De obicei reuşeam să ajung la biroul meu cel mare de la parter la primele ore ale după-amiezii, unde rămâneam să scriu până la patru, când Caroline sau Carrie, sau amândouă, mă duceau afară, cel puţin până în grădină, ca să iau aer proaspăt. Cum i-am scris unui prieten care voia să vină în vizită în acel aprilie: „Dacă vrei să vii, ar trebui să o faci înainte de ora patru, deoarece la patru *fix* sunt dus afară să mă aerisesc.”

Într-o astfel de după-amiază de la mijlocul lui aprilie, la exact două luni după moartea mamei, Caroline a intrat în birou prin spatele meu.

Mă oprisem din scris şi – cu tocul încă în mână – mă uitam pe geamurile largi care dădeau în stradă. Mărturisesc că stăteam în cumpănă, neştiind cum să iau legătura cu inspectorul Field. Deşi eram în continuare convins că agenţii lui Field erau la posturi şi supravegheau, nu văzusem niciodată vreunul, în pofida eforturilor mele cele mai isteţe de a da de unul. Voiam să ştiu ce se întâmpla cu Drood. Reuşiseră oare Field şi membrii poterii sale de peste o sută de oameni să-l ardă de viu pe egipteanul ucigaş, îl împuşcaseră ca pe un câine în canal, aşa cum Barris împuşcase băiatul neîmblânzit în faţa ochilor mei? Şi Barris? Îl disciplinase oare inspectorul Field pe ticălos fiindcă mă lovise cu pistolul?

Însă cu doar o zi în urmă îmi trecuse prin gând faptul că nu

aveam nicio idee unde se puteau găsi birourile inspectorului Field.

Îmi aminteam că prima dată când mă vizitase la Melcombe Place nr. 9, inspectorul trimisese o carte de vizită – pe care nu putea să nu se găsească adresa lui de serviciu – dar după ce am scotocit prin birou şi până la urmă am găsit-o, pe ea nu scria decât:

INSPECTOR
CHARLES FREDERICK FIELD
Birou de Investigaţii Particulare

Pe lângă că-mi doream să aflu ce se întâmplase în Oraşul Subteran, mai voiam şi să-i angajez pe inspector şi agenţii lui pentru o treabă particulară: mă interesa să aflu când şi unde se întâlnea Caroline cu instalatorul Joseph Charles Clow (căci nu aveam nicio îndoială că *se întâlneau* în secret).

Aceste gânduri îmi roiau prin minte atunci când, cu privirea întoarsă către stradă, am auzit-o pe Caroline că-şi drege glasul în spatele meu. Nu m-am răsucit.

– Wilkie, dragul meu, aştept de ceva vreme să discut cu tine despre un lucru. A trecut o lună deja de când s-a stins draga ta mamă.

Remarca aceasta nu cerea niciun comentariu, aşa că nici n-am oferit vreunul. Afară, o căruţă cu gunoi a trecut, huruind. Crupa mârţoagei era toată numai o rană şi chiar în clipa aceea vizitiul cărunt a lovit-o cu harapnicul. De ce oare, mă întrebam, trebuia să se grăbească o căruţă cu gunoaie?

– Lizzie se apropie de vârsta la care este pregătită să fie prezentată în societate, a continuat Caroline. Este pregătită să găsească un gentleman care să-i fie soţ.

Băgasem de seamă de-a lungul anilor că ori de câte ori Caroline voia să vorbească despre fiica ei – Elizabeth Harriet Graves – în calitatea ei de *fiică,* o numea „Lizzie”. Când vorbea despre ea ca despre pupila noastră, îi spunea „Carrie” – numele pe care fata îl şi prefera, de altfel.

– Îi va fi cu atât mai uşor lui Lizzie, apropo de perspectivele matrimoniale şi acceptarea în societate, dacă ar proveni dintr-o familie solidă şi stabilă, a urmat Caroline.

Eu încă nu mă întorsesem către ea.

Pe trotuarul de peste drum, un tânăr într-un costum de-o

culoare prea deschisă şi cusut dintr-o lână prea subţire pentru primăvara aceea muşcătoare, s-a oprit, s-a uitat înspre casa noastră, şi-a verificat ceasul de la mână şi a mers mai departe. Nu era Joseph Clow. Se putea oare să fi fost unul dintre agenţii inspectorului Field? Mă îndoiam că vreunul dintre oamenii inspectorului ar fi aşa nesăbuit, mai cu seamă fiindcă eu eram foarte vizibil cum şedeam la geamurile boltite de la parter.

– Ar trebui să poarte numele tatălui ei, a spus Caroline.

– Dar deja poartă numele tatălui ei, am spus fără urmă de inflexiune a vocii. Soţul tău i l-a dat chiar dacă altceva n-aţi văzut niciuna de la el.

V-am spus deja, Dragi Cititori, că, de fapt, Caroline a fost sursa mea de inspiraţie pentru *Femeia în alb.* Când, în vara lui 1854, fratele meu Charley şi cu prietenul meu John Millais au dat peste o făptură în straie albe alergând dintr-o grădină a unei vile din nordul Londrei sub clar de lună – era Caroline, desigur, care fugea de bruta de soţ al ei care, mi-a spus ea la vremea aceea, o ţinea prizonieră prin mijloace mesmerice – doar eu dintre cei trei bărbaţi m-am ţinut după ea. Şi o crezusem cu privire la soţul ei bogat, un bătăuş amator de tării, un anume George Robert Graves, şi cu privire la faptul că viaţa ei şi a fiicei sale de un an, Carrie, fusese una de detenţie şi tortură psihică.

După câţiva ani, Caroline mă informase că George Robert Graves murise. Cum primise această informaţie nu ştiam şi nici n-am întrebat (ştiind în tot acest timp ce improbabil era ca ea să o fi primit totuşi de undeva, întrucât locuise în casa mea în toţi anii scurşi din noaptea când străbătuse Charlton Street în goană, înlăcrimată, în lumina lunii). Am acceptat însă vestea ca fapt sigur şi n-am mai întrebat-o niciodată despre asta. Toţi aceşti ani, ne prefăcuserăm amândoi că ea era doamna Elizabeth Graves – „Caroline” o botezasem eu, atunci când venise în grija mea – care fusese victimizată de soţul ei cu ajutorul hipnotismului şi, totodată, al unui vătrai.

Adevărul, gândisem la vremea aceea – şi nu aveam motiv să mă răzgândesc în privinţa asta acum, după paisprezece ani – era că, probabil, în noaptea aceea de vară din 1854, Caroline fugea în fapt de un proxenet sau de un client care recursese la violenţă.

– Înţelegi care sunt avantajele pentru Carrie de-a lungul următorilor câţiva ani dacă fata noastră poate spune şi arăta că provine dintr-o familie cu tradiţie, a urmat Caroline, vorbind cu

spatele meu.

Vocea ei era niţel nesigură acum.

Partea cu „fata noastră” m-a înfuriat. Întotdeauna o tratasem pe Carrie cu aceleaşi sentimente de iubire şi generozitate ca şi când ar fi fost fiica mea. Doar că nu era. Nu avea să fie niciodată. Eram supus unui soi de şantaj, o strategie despre care aveam motive să cred că draga de Caroline o stăpânea bine cu mult dinainte să o salvez eu, şi refuzam să-i cad în plasă.

– Wilkie, scumpul meu, trebuie să recunoşti că am fost întotdeauna înţelegătoare atunci când mi-ai spus că bătrâna şi fragila ta mamă este singura piedică în calea căsătoriei tale.

– Da, am spus.

– Dar cum Harriet a plecat dintre noi, acum eşti liber?

– Da.

– Liber să te căsătoreşti, dacă asta doreşti?

– Da.

Am rămas cu faţa întoarsă către geam şi stradă.

Caroline aştepta de la mine să mai spun ceva. N-am spus. După un moment lung în care am auzit limpede fiecare legănare a pendulului orologiului din hol, Caroline s-a întors şi a părăsit biroul.

Ştiam însă că acela nu era sfârşitul conversaţiei. Femeia mai avea o ultimă carte de jucat – una pe care o considera infailibilă. Şi ştia că o va juca în curând. Ceea ce nu ştia era că eu însumi aveam o mână întreagă de cărţi de jucat. Şi mai aveam altele în mânecă.

– Râcâieli. Se aud râcâieli.

– Poftim?

Fusesem trezit mai devreme ca de obicei – verificându-mi ceasul, am văzut că încă nu era ora nouă – şi am fost alarmat de grupul de feţe care pluteau deasupra mea: Caroline, Carrie, servitorul meu George, soţia acestuia, Besse, care slujea ca fată în casă.

– Poftim? am spus din nou, ridicându-mă în pat.

Invadarea dormitorului meu în felul acela înainte de micul dejun era intolerabilă.

– Se aud râcâieli, a repetat Caroline.

– Despre ce vorbeşti? Unde?

– Pe scările noastre, domnule, a rostit George, cu faţa roşie de ruşine fiindcă fusese adus în dormitorul meu.

Aceasta era evident isprava Carolinei.

– Scările servitorilor? am spus, frecându-mă la ochi.

Noaptea trecută nu fusese una în care mă ajutasem de morfină, şi totuşi capul mă durea. Îngrozitor de tare.

– Le-au auzit la fiecare etaj al casei, a zis Caroline. Vocea ei era puternică şi enervantă ca a unui claxon. Acum le-am auzit şi eu. E ca şi cum ar fi un şobolan mare acolo înăuntru. Unul care râcâie în sus şi în jos.

– Şobolan? am zis. Am adus aici oameni care să-i stârpească toamna trecută, când am făcut muncile de renovare şi am reparat *instalaţiile.*

Am subliniat în mod intenţionat ultimul cuvânt.

Caroline a avut cuviinţa să roşească, dar nu a dat înapoi.

– Este ceva pe scara servitorilor.

– George, am spus, nu ai căutat să vezi ce este?

– Ba da, domnule Collins, am căutat. Am intrat, domnule, şi-am mers în sus şi-n jos după sunet, domnule. Da' de fiecare dată când mă apropiam… Nu l-am găsit, domnule.

– Crezi şi tu că sunt şobolani?

George a fost întotdeauna niţel încet la minte, însă rareori se arătase mai zevzec ca în clipa aceea, când se lupta cu întrebarea mea.

– După sunet, pare a fi unu' foarte mare, domnule, a zis într-un sfârşit. N-aş zice că-s şobolani, domnule… ci mai degrabă unu' singur şi-al dracului de mare, cer iertare, domniţă.

– E absurd, am spus. Toată lumea afară. Mă îmbrac şi cobor într-un minut şi-o să găsesc şobolanul ăsta „al dracului de mare" al vostru şi-o să-l omor. Şi-atunci poate c-o să fiţi toţi atât de buni, încât să lăsaţi un om bolnav să se odihnească.

Am ales să intru pe casa scării de la nivelul bucătăriei, astfel încât ea să nu poată ajunge mai jos de mine.

Eram sigur că ştiam ce anume producea sunetul acela. În fapt, mă şi miram de ce n-o văzusem pe femeia cu piele verde şi dinţi de fildeş înainte de asta, în cele opt luni de când ne aflam în casa cea nouă. Celălalt Wilkie făcuse cât se poate de uşor mutarea de la Melcombe Place.

Dar de ce pot ceilalţi să o audă acum?

În toţi anii când femeia cu piele verde ocupase pe întuneric scările servitorilor din locuinţele mele anterioare, nimeni în afara mea nu o auzise şi nu o văzuse. Eram sigur de asta.

O fac Zeii Ţinuturilor Negre să fie mai reală, aşa cum au procedat cu Celălalt Wilkie?

Am dat deoparte acest gând neliniştitor şi am luat lumânarea de pe masă. Le ordonasem celorlalţi să nu intre în bucătărie cu mine şi să stea departe de toate intrările spre scara servitorilor de la fiecare nivel al casei aceleia înalte.

Femeia cu piele verde şi dinţi de fildeş mă zgâriase deja la gât o dată, cu mult înainte ca Drood, scarabeul şi Zeii Ţinuturilor Negre să intre în viaţa mea. Nu mă îndoiam defel că mă putea ucide acum, dacă îi dădeam ocazia şi îi îngăduiam să se apropie suficient. Nu aveam de gând să fac nici una, nici alta.

Deschizând puţin uşa, am scos pistolul greu al detectivului Hatchery din buzunarul jachetei.

Odată uşa închisă după mine, scara servitorilor s-a cufundat în întuneric aproape deplin. Nu era niciun geam de-a lungul acelei laturi a casei şi cele câteva lumânări din stativele de pe perete nu fuseseră aprinse. Scările erau neobişnuit – şi tulburător – de abrupte şi înguste, urcând drept cale de trei etaje înainte să se întrerupă pentru un scurt palier, după care să continue urcarea pe alte două etaje în direcţie opusă, către pod.

Am ciulit un moment urechile înainte să pornesc în sus. Nimic. Cu lumânarea în mâna stângă, cu pistolul în cea dreaptă şi cu casa scării atât de îngustă, încât atingeam cu coatele pereţii, am urcat încet pe trepte.

La jumătatea distanţei dintre parter şi primul etaj, m-am oprit să aprind prima lumânare de pe perete.

Nu era nicio lumânare acolo, deşi una dintre îndatoririle fiicei fetei în casă era de a le înlocui cu regularitate. Aplecându-mă mai aproape, am văzut zgârieturi şi scobituri în stativul vechi bine fixat, ca şi când ceva ar fi smuls lumânarea pe jumătate consumată de acolo cu ghearele. *Sau cu colţii.*

M-am oprit ca să ascult din nou. Un foarte vag foşnet de paşi venea de undeva de deasupra mea.

Femeia cu piele verde şi dinţi de fildeş nu scosese niciodată până atunci un sunet puternic, mi-am dat seama. Ea întotdeauna plutise pe scări în sus şi în jos, îndepărtându-se sau apropiindu-se de mine, de parcă picioarele ei goale abia ar fi atins treptele.

Dar asta se întâmplase în celelalte case ale mele. Scara servitorilor de aici poate că avea o mai mare rezonanţă pentru astfel de spirite malefice.

Cum murise Shernwold? Căzuse chiar pe scările acelea şi îşi

frânsese gâtul, dar de ce se aflase ea pe scara servitorilor?

Cercetând sunetele produse de şobolani?

Şi de ce căzuse?

Lumânările care lipseau din stativele lor parcă erau mâncate?

Am mers mai departe spre primul etaj, m-am oprit în faţa intrării de acolo un moment – uşile erau vechi şi groase şi nu răzbătea niciun sunet prin ele, însă prin partea de jos se vedea o lumină argintie liniştitoare – şi apoi am continuat în sus.

Şi a doua lumânare lipsea din stativ.

Ceva a foşnit şi a râcâit şi mai puternic nu foarte departe mai sus de mine.

– Alo? am strigat încet.

Recunosc că m-a încercat un oarecare sentiment de putere reală când am întins pistolul. Dacă femeia cu piele verde fusese suficient de materială, încât să lase zgârieturi pe gâtul meu – şi fusese – atunci era destul de materială, încât să simtă efectele unuia dintre gloanţe. Sau ale mai multora.

Oare câte gloanţe erau în butoiaş?

Nouă, îmi aminteam din ziua când detectivul Hatchery îmi pusese pistolul în mână, spunându-mi înainte să cobor în hrubele lui King Lazaree că ar trebui să am ceva cu care să mă apăr de şobolani. Îmi aminteam chiar şi ce spusese despre calibru…

„Sunt de calibru patruzeci şi doi, domnule. Nouă ar trebui să fie mai mult decât suficiente pentru orice şobolan… pe patru sau două picioare, cum va fi cazul.”

Am înăbuşit chicotul care m-a încercat atunci.

La uşa de la al doilea nivel, scara din spate şi mai jos de mine, doar slab iluminată de lumânarea mea pâlpâitoare, părea atât de abruptă, încât ai fi spus că era verticală. Aceasta – şi poate faptul că nu mâncasem de dimineaţă şi nici nu băusem cele trei pahare de laudanum – mi-a dat un sentiment de vertij.

Ceva semănând mult prea tare a gheare pe tencuială sau lemn a râcâit deasupra mea.

– Arată-te! am strigat în întuneric.

Mărturisesc că aceasta era o simplă bravadă, o speranţă că George, Caroline, Besse şi fata m-ar putea auzi. Numai că ei erau, probabil, de-acum cu două niveluri mai jos de mine. Şi uşile erau *foarte* groase.

Am început să urc şi mai încet, pistolul îndreptat în faţa mea şi legănându-se dintr-o parte în alta ca o absurdă giruetă grea în bătaia unor vânturi indecise.

Râcâitul era nu doar mai puternic acum, însă părea să aibă şi o *direcţie.* Nu îmi puteam da seama dacă venea de la palierul celui de-al treilea etaj, unde scara se întorcea cu o sută optzeci de grade, sau de undeva dintre mine şi palierul acela. Mi-am pus în gând să instalez cel puţin o fereastră în zidul exterior gros, din cărămidă şi mortar, măcar pe acel palier, dacă nu altundeva.

Am mai făcut trei paşi.

Nu vă pot spune, Dragi Cititori, de unde a venit femeia aceasta cu piele verde şi dinţi de fildeş galben, ci doar că a fost alături de mine din fragedă copilărie. Mi-o amintesc intrând în camera noastră atunci când Charles dormea. Îmi amintesc că am văzut-o în podul casei tatălui meu, atunci când fusesem atât de imprudent, încât pornisem să explorez spaţiul acela întunecat şi înţesat de pânze de păianjen pe când aveam nouă sau zece ani.

Se spune că de o frică scapi cunoscând-o, dar în cazul de faţă nu era aşa. Femeia cu piele verde – chipul ei nu era al vreunei femei în carne şi oase pe care s-o fi cunoscut cândva, deşi uneori mi se părea că-mi amintea puţin de prima guvernantă pe care am avut-o eu şi Charley – îmi dădea fiori de fiecare dată când o întâlneam, dar ştiam din experienţa personală că o puteam respinge atunci când sărea la mine.

Dar nimeni nu a mai auzit-o până acum. Până acum nu a mai scos niciodată un sunet.

Am mai făcut trei paşi spre palierul de la etajul al treilea şi m-am oprit.

Zgrepţănatul şi foşnetul erau mult mai puternice acum. Sunetul părea foarte aproape deasupra mea, deşi circumferinţa palidă a luminii lumânării se întindea aproape chiar până la palier. Însă sunetul era foarte puternic – înţelegeam teama lui George acum – şi chiar semăna cu acela făcut de un şobolan. Hârş-hârş. Tăcere. Hârş-hârş-hârş-hârş. Tăcere. Hârş-hârş.

– Am o surpriză pentru tine, am zis, armând cu oarecare dificultate masivul pistol.

Îmi aminteam că Hatchery spusese că ţeava mare de jos era un fel de puşcă. Îmi doream acum să-mi fi dat gloanţe pentru ea.

Încă doi paşi în sus şi am putut vedea palierul. Era gol.

Râcâitul s-a auzit din nou. Părea să fie *deasupra* şi chiar *în spatele* meu.

Am ridicat lumânarea deasupra capului şi m-am uitat cu ochii mijiţi drept în sus.

Hârşâitul se transformase într-un strigăt bezmetic şi eu am

rămas acolo, încremenit, ascultându-l preţ de un minut întreg sau mai mult înainte să-mi dau seama că acesta venea din partea mea.

Întorcându-mă cu gândul de a fugi, am tropăit pe scări în jos, am ajuns la uşa de la etajul al doilea, am zgâlţâit-o în timp ce strigam, m-am uitat în sus peste umăr, am strigat din nou. Am tras cel puţin de două ori cu pistolul, ştiind că nu va ajuta la nimic. Şi nici n-a ajutat. Alergând şi bocănind iarăşi pe scări în jos – şi uşa de la primul etaj era încuiată de cealaltă parte – am strigat când ceva umed şi scârbos a picurat de… de sus… şi apoi m-am avântat din nou pe scări în jos, ricoşând dintr-un perete în altul. Am scăpat lumânarea, care s-a stins. Ceva mi-a atins părul, încolăcindu-se de-a lungul cefei mele. Răsucindu-mă în bezna totală, am mai tras două focuri de armă, m-am împiedicat, am căzut cu capul înainte pe ultima duzină de trepte.

Nici în ziua de azi nu ştiu cum am reuşit să nu pierd pistolul sau să nu mă împuşc singur cu el. Strigând mai puternic acum, am zăcut grămadă la baza scărilor şi-am bătut cu pumnul în uşa de la parter.

Ceva puternic şi subţire şi foarte lung mi s-a înfăşurat în jurul ghetei drepte şi mi-a smuls-o din picior. Dacă aş fi legat cataramele cum se cuvinte înainte să intru, aş fi fost tras pe scări în sus odată cu ea.

Strigând din nou, am tras un ultim foc în întuneric, am dat uşa de perete şi – orbit de lumină – am căzut pe burtă pe scândurile lungi ale duşumelei din bucătărie. Lovind înnebunit cu ambele picioare, am trântit uşa masivă după mine.

George a dat buzna înăuntru, în pofida comenzilor mele anterioare de a nu intra nimeni în cameră. Vedeam chipul Carolinei şi al celorlalte două femei uitându-se albe şi rotunde şi cu gura căscată de la intrarea dinspre hol.

Aproape l-am tras pe George la podea, apucându-l aprig de rever şi şoptindu-i:

– Încui-o! Încuie uşa! Încui-o! Acum!

George s-a executat, trăgând zăvorul extrem de mic. Nu se auzea nimic din cealaltă parte. Gâfâielile şi icnetele mele păreau să umple bucătăria.

Ridicându-mă în genunchi şi apoi în picioare, cu pistolul încă ridicat şi armat, l-am tras pe George aproape de mine şi i-am şuierat la ureche:

– Adu cât de multe scânduri şi cât de mulţi oameni ai nevoie.

Vreau toate uşile de la casa scărilor bătute în cuie şi apoi acoperite cu scânduri într-o jumătate de oră. Ai înţeles? Ai... *înţeles?*

George a încuviinţat din cap, s-a smuls din strânsoarea mea şi a dat fuga să aducă ce avea nevoie.

Eu am ieşit cu spatele din bucătărie, fără a-mi dezlipi o clipă ochii de la uşa mult prea fragilă a casei scărilor.

– Wilkie... a început Caroline, punându-mi mâna pe umăr, însă eu i-am înlăturat-o, tresărind.

– Şobolani erau, am icnit, punând piedica la pistolul pe care îl simţeam deodată prea greu pentru a-l ţine în mână. Am încercat să-mi amintesc câte gloanţe trăsesem, dar n-am putut. Aveam să le număr pe cele rămase mai târziu. Doar şobolani erau.

– Wilkie... a început din nou Caroline.

M-am descotorosit de ea şi am urcat în dormitor ca să vomit în lighean şi să-mi găsesc butelca.

33

Caroline şi-a jucat cartea cea mare miercuri, 29 aprilie, cu o zi înaintea datei la care *Rusia,* purtându-i pe Dickens şi Dolby în ultimul drum al lungii lor călătorii, era programată să arunce ancora în portul Queenstown.

Caroline ştia că eram într-o dispoziţie bună, deşi nu avea absolut nicio idee de ce. Mie, motivele îmi erau îndeajuns de clare. Când Charles Dickens plecase spre America în noiembrie trecut, el fusese maestrul şi eu ucenicul înflăcărat; acum, *Piatra Lunii* în formă serializată era un succes la scară naţională, mulţimile prezente la redacţia *All the Year Round* de pe Wellington Street erau mai numeroase cu fiecare număr lansat, iar oamenii de rând şi nobilii deopotrivă aşteptau cu nerăbdare fiecare nou episod pentru a vedea cine furase diamantul şi de ce. Iar eu eram convins că nici cel mai ager la minte cititor dintre ei nu va putea vreodată să ghicească deznodământul.

Când Charles Dickens ridicase ancora spre America în noiembrie trecut, piesa mea *Impasul* – şi era, într-adevăr, *piesa mea,* după toate rescrierile, reviziile şi ideile noi pe care le topisem în ea din toamna trecută încoace – fusese doar un vis la primele repetiţii. Acum era un succes în toată regula şi avusese la Adelphi Theatre deja peste o sută treizeci de reprezentaţii

ţinute cu casa închisă. Se aflau în desfăşurare negocieri serioase pentru o montare pariziană.

În cele din urmă, moartea mamei, deşi mă întristase (şi mă îngrozise cu aspectele ei insectoide şi cauza neelucidată), totodată mă eliberase. Acum, la vârsta de patruzeci şi patru de ani, devenisem în sfârşit pe deplin un bărbat în adevăratul sens al cuvântului.

Astfel, Caroline simţea că, în ciuda incidentului cu scara servitorilor (după două săptămâni încă refuzam să intru în bucătărie sau în orice altă parte a holurilor de la etaje, în apropierea uşilor bătute în multe cuie, acoperite cu multe scânduri şi sigilate complet) şi a frecventelor recidive şi a durerii continue ce necesita doze tot mai mari de laudanum şi morfină numai pentru a putea lucra câteva ore în fiecare zi, eram în cea mai bună dispoziţie de care mă bucuram după ani întregi.

Dickens plecase în noiembrie crezându-se pe sine Maestrul şi pe mine, protejatul său; se întorcea (bolnav şi neputincios, după toate spusele) pentru a mă găsi un romancier şi dramaturg de succes şi un om întru totul independent. De data aceasta aveam să ne întâlnim ca nişte egali (în cel mai rău caz).

Şi, eram din ce în ce mai convins, purtam amândoi în ţeste scarabeul lui Drood. Şi numai acest fapt, singur, aducea un nou element de sumbră egalitate relaţiei noastre.

Caroline m-a abordat în dimineaţa aceea de miercuri în timp ce făceam baie. Poate credea că atunci voi avea garda cel mai jos posibil… sau că atunci voi fi măcar în cea mai receptivă dispoziţie.

– Wilkie, dragul meu, m-am gândit la discuţia noastră anterioară.

– La ce discuţie te referi? am întrebat, deşi ştiam prea bine.

Ochelarii mi se aburiseră şi m-am întins după un prosop din apropiere. Am strâns din ochi cât mi-am şters lentilele. Caroline a devenit o siluetă mare, alb cu roz, dodoloaţă şi neclară.

– Cea despre intrarea lui Lizzie în societate şi despre viitorul relaţiei noastre sub acest acoperiş, a explicat ea, părând chiar foarte încordată.

Eu, pe de altă parte, eram complet calm când mi-am pus ochelarii minusculi înapoi pe nas.

– Da?

– Am decis, Wilkie, că pentru ca Lizzie… Carrie… a noastră să beneficieze de avantajele cuvenite în viaţă, mama ei trebuie

neapărat să fie măritată şi fiica noastră să facă parte dintr-o familie stabilă.

– Mai mult nici că aş putea fi de acord, am spus.

Aburii apei din baie urcau spre tavan şi se vălătuceau spre toate marginile. Chipul Carolinei era îmbujorat de la aburi.

– Serios? a făcut ea. Eşti de acord?

– Absolut, am spus. Te rog să-mi dai prosopul ăla, draga mea.

Mută, mi-a dat prosopul şi eu m-am apucat să-mi usuc rotunjimile îndeajuns de atrăgătoare cu el.

– Nu ştiam… tot acest timp… nu am fost sigură… s-a fâstâcit Caroline.

– Aiurea, am făcut. Bunăstarea ta… şi a lui Carrie, desigur… au fost dintotdeauna principala mea grijă. Şi ai dreptate. A sosit timpul pentru o căsătorie.

– O, Wilkie, eu… a început, dar n-a putut continua.

Lacrimile îi curgeau pe obrajii înroşiţi de aburi.

– Presupun că încă ţii legătura cu instalatorul tău, am spus, aruncând prosopul şi trăgând pe mine halatul de velur. Domnul Clow. Joseph Charles Clow?

Caroline a îngheţat. Roşeaţa i s-a scurs din obraji.

– Da?

– Şi presupun că domnul Clow ţi-a propus deja să vă căsătoriţi, draga mea. De fapt, presupun că voiai să-mi comunici lucrul acesta chiar în discuţia de faţă.

– Da, dar eu nu… nu am…

Am mângâiat-o pe braţ.

– Nu e nevoie de explicaţii suplimentare între doi prieteni atât de vechi, am spus vesel. Este timpul pentru o căsătorie – pentru binele lui Carrie, ca şi pentru al tău – şi al nostru domn Clow a propus-o. Trebuie să accepţi pe dată.

Caroline se albise de-acum până în vârful degetelor. A făcut doi paşi orbi în spate şi s-a lovit de vană.

– Îi voi spune lui Besse să-ţi împacheteze hainele imediat, am continuat. Celelalte obiecte ale tale, cărţi şi aşa mai departe, vor fi trimise la timpul lor. Îi voi cere lui George să aducă o cabrioletă de îndată ce vei fi gata de plecare.

Caroline a mişcat de două ori din buze înainte să poată rosti un cuvânt.

– Lizzie…

– Carrie, desigur, va rămâne cu mine, am spus. Aspectul acesta a fost deja stabilit de mine şi Carrie. Este alegerea ei şi

este definitivă. Oricât de pasional şi de îngăduitor ar fi instalatorul tău... domnul Joseph Charles Clow... şi oricât de bine privit trebuie să fi fost tatăl lui de profesie distilator, modul de viaţă nesigur, deşi uneori frizând burghezia, al instalatorului tău nu este potrivit pentru Carrie în acest moment al vieţii ei. Cum ai spus şi tu, Caroline, în curând Carrie va intra în societate. Şi a ales să facă asta din acest cămin bun, de la Gloucester Place nr. 90, la loc sigur în compania scriitorilor, artiştilor, compozitorilor şi oamenilor cu renume. Îţi va face vizite frecvente, sigur că da, însă aceasta va rămâne casa ei. Am discutat asta nu doar cu Carrie, ci şi cu mama ta, şi amândouă sunt de acord.

Caroline lăsase ambele mâini pe marginea ligheanului din spatele ei şi părea să se ţină în picioare doar graţie forţei braţelor ei drepte, înţepenite şi tremurătoare.

Nu am întins mâna să o ating când am trecut pe lângă ea în drum spre hol şi mi s-a părut că nici ea n-ar fi putut ridica atunci un braţ.

– Cred că decizia ta este înţeleaptă, draga mea, am rostit încet din prag. Tu şi cu mine vom fi mereu prieteni. Dacă tu sau domnul Joseph Charles Clow veţi avea nevoie de ceva vreodată, de orice, mă voi strădui să vă pun în legătură cu cei care v-ar putea ajuta, dacă aceştia vor dori să o facă.

Caroline continua să privească în gol spre locul unde stătusem eu lângă vană.

– Îi voi cere lui Besse să se apuce de împachetat, am spus. Şi îl voi trimite pe George la bulevard după o trăsură. Mai bine mai devreme decât mai târziu. Nu mă deranjează să-l plătesc pe vizitiu să aştepte, dacă e nevoie. Cel mai bine e să începi un drum ca acesta dimineaţa, atunci când ai forţe proaspete.

Cum am spus mai devreme, vasul lui Dickens şi Dolby, *Rusia,* a ajuns în portul Queenstown în ultima zi din aprilie, dar niciunul dintre prietenii Inimitabilului nu s-a înghesuit la Liverpool să-l întâmpine. Telegramele trimise de Dolby anunţaseră clar că Dickens îşi dorea „câteva zile de aclimatizare solitară înainte de a-şi relua îndatoririle şi vechile obiceiuri”.

Înţeleg din acestea că autorul sleit de puteri nu avea să se ducă direct la Gad’s Hill Place şi nu avea să rămână nici la Londra (deşi a trecut pe acolo cu trenul în 2 mai), ci mai degrabă avea să meargă direct în braţele nerăbdătoare ale lui Ellen Ternan, în Peckham. S-a dovedit că presupunerea mea a fost

întru totul corectă. Ştiam totodată din comentariile pasagere ale lui Wills, spuse la redacţia de pe Wellington Street, că actriţa şi mama ei se întorseseră din Italia cu doar două zile înainte.

Foarte convenabil pentru Dickens.

S-au mai scurs patru zile până când Inimitabilul a fost disponibil pentru a primi urări de bun venit din partea lui Wills, Frank Beard şi a mea. A venit cu trenul de la Peckham pentru o cină timpurie cu Fechter şi noi ceilalţi, după care ne-am dus cu toţii la Adelphi, astfel încât Dickens să poată vedea în sfârşit *Impasul.*

Eu fusesem mai mult decât pregătit să-mi exprim îngrijorarea şi chiar şocul faţă de starea de oboseală şi aspectul îmbătrânit al lui Dickens în urma turneului american, însă Beard a vorbit pentru amândoi, la gară, unde medicul a exclamat:

– Dumnezeule mare, Charles! Ai întinerit cu şapte ani!

Aşa şi era. Nu se vedea nici urmă de umflătură a piciorului, care să-l facă să şchiopăteze, despre care aflaserăm atât de multe din scrisori. Slăbise întrucâtva în America, însă asta îl făcea să pară mai tânăr şi mai sănătos. Drumul de opt zile pe mare, la vreme de primăvară, era evident că-i oferise oarecare răgaz de odihnă, departe de toate grijile, şi lungile ore petrecute pe punte îi făcuseră arămiu chipul care, altminteri, mereu se bronza repede; cumva, chiar şi părul şi barba sa păreau mai negre şi mai dese. Ochii lui erau luminoşi. Zâmbea cu uşurinţă, iar râsul şi vocea lui rezonantă umpleau restaurantul în care luam masa şi trăsura care ne-a dus apoi pe toţi cinci la Adelphi.

– Dumnezeule mare, Wilkie, mi s-a adresat Dickens în particular, pe când ne predam pălăriile, mănuşile şi bastoanele fetei de la teatru, ştiam că eşti bolnav, dar arăţi de-a dreptul oribil, dragul meu băiat. Tremuri şi eşti palid şi îţi târăşti paşii ca Thackeray aproape de sfârşitul vieţii. Ce *naiba* a pus stăpânire pe tine?

A pus stăpânire pe mine. Foarte inteligent alesese cuvintele. Foarte… *nostim.* I-am adresat lui Dickens un zâmbet firav şi n-am spus nimic.

Mai târziu, în timpul reprezentaţiei, am trăit o experienţă extraordinară.

Grupul nostru restrâns se afla în loja autorilor – mai puţin Fechter, desigur, care dăduse fuga în culise pentru machiaj şi ca să vomite regulamentar înainte de spectacol (deşi aceea avea să fie, probabil, ultima sa lună în care dădea viaţă maleficului

Obenreizer pe o scenă din Anglia, din pricina tot mai gravelor sale probleme de sănătate). În ciuda propriei mele boli, m-am aflat acolo, în loja aceea, de multe ori în următoarele cinci luni, însă aceea era prima dată când Dickens era de faţă la piesa la care colaborase în primele ei faze de concepţie. Fireşte, Charles a primit aplauze în picioare din partea întregii săli chiar dinainte să se ridice cortina. Dar la asta mă aşteptam şi nu m-am simţit jignit.

Nu, experienţa extraordinară pentru mine a fost piesa în sine. Punând la socoteală repetiţiile, văzusem *Impasul* meu de la un capăt la altul de cel puţin treizeci de ori. Puteam recita fiecare replică şi fiecare rescriere a fiecărei replici. Ştiam la fracţiune de secundă când intra şi când ieşea fiecare personaj.

În seara aceea a fost însă ca şi când aş fi văzut-o pentru întâia oară.

De fapt, Dragi Cititori, a fost ca şi când *un ochi* ar fi văzut piesa pentru întâia oară. Migrena care mă sâcâia se stabilizase, după cum îi era obiceiul, în spatele ochiului drept cu o aşa intensitate, încât mă aşteptam ca dosul globului ocular să sfârâie ca o halbă de grog bun atunci când hangiul vâră în el o tijă înroşită în foc ca să-l încălzească. Simţeam totodată presiunea exercitată acolo de scarabeu. Uneori aveam impresia că sapă înainte tocmai ca să poată arunca o privire printr-unul din ochii mei.

Aşa se face că, pe când stăteam acolo ţinându-mă de tâmplă întâi cu mâna dreaptă şi apoi cu cea stângă, acoperindu-mi pe ascuns întâi ochiul stâng şi apoi pe cel drept, era ca şi când aş fi văzut pentru prima oară piesa pe care o scrisesem şi pe care o văzusem deja de atâtea ori.

Am observat pe dată că scena de la orfelinat, în care copiii de pripas erau bătuţi, era încărcată nu de-un patos real, ci de un fals general, în pofida evidentei reacţii emoţionale din partea publicului naiv. Faptul că Dickens jucase un rol foarte activ în colaborarea sa la pasajul acela de-a dreptul jalnic mă încălzea prea puţin pe măsură ce piesa se desfăşura.

Moartea lui Walter Wilding (atât din pricina inimii frânte, cât şi a sentimentului de vinovăţie totală la gândul că moştenise accidental numele şi averea altui om) a făcut publicul să suspine ca de fiecare dată, însă pe mine m-a făcut să-mi vină să vărs. O tâmpenie fără margini. Baliverne absolute. Cum se putea, mă întrebam, ca un autor serios să fi născocit o asemenea scenă?

Iar acum Fechter se fâţâia de colo-colo în pielea diabolicului Obenreizer. Ce personaj absurd! Ce prestaţie absurdă!

Îmi amintesc că i-am arătat lui Fechter un paragraf anume din povestea tipărită, sugerându-i că acolo se găsea esenţa motivaţiilor secrete şi a modului de gândire al personajului său. Acum îmi aminteam cuvintele cu regret:

„Însă marea ciudăţenie a lui Obenreizer era că peste ochii săi cobora adesea, fără ştire, un straniu văl impenetrabil – din câte se pare, asta se datora chiar voinţei sale – care ascundea nu doar de cei care spun poveşti, ci şi de chipul său în totalitate, fiecare expresie, mai puţin aceea de atenţie. Asta nu însemna nicidecum că atenţia lui era îndreptată complet spre persoana cu care discuta ori asupra sunetelor şi obiectelor prezente. Ci mai degrabă era o stare de alertă generală faţă de tot ce avea el în gând şi faţă de tot ceea ce el ştia sau bănuia că se petrecea în gândul altor oameni.”

Îmi aminteam că scrisesem paragraful acesta cu aproape un an în urmă şi-mi mai aminteam că avusesem un distinct sentiment de satisfacţie pentru propriile-mi abilităţi de exprimare a complexelor trăsături mintale şi fizice ale unui răufăcător. Crezusem la vremea aceea că îmi transmiteam astfel propriul mod secret de a vedea o lume care ştiam că este nesinceră şi chitită să-mi năruiască propriile planuri şi ambiţii.

Însă aceste cuvinte extrase din povestea originală de Crăciun – aşa-zisa cheie a personajului lui Obenreizer – erau plate, înţelegeam acum. Plate, absurde şi goale de sens. Iar Fechter îmi folosise cuvintele pentru a-l înzestra pe Obenreizer al său cu un mers mereu ferit şi cu o privire furtivă, combinate cu o stare maniacală – mult prea adesea neavând absolut niciun scop – care acum îmi sugerau trăsăturile nu ale unui personaj negativ isteţ, ci mai curând ale unui idiot al satului care suferise o lovitură serioasă la cap.

Publicul era în adoraţie.

Ei îl adorau şi pe noul nostru erou George Vendale (care prelua eroica ştafetă de la Walter Wilding, când acesta murea de a sa ruşine fără vină). Astă-seară am văzut că George Vendale era un idiot şi mai mare decât Obenreizer cel posac şi hlizit, care se holba tâmp. Şi un copil de trei ani ar fi observat nesfârşitele manipulări şi falsitatea lui Obenreizer, şi totuşi Vendale – ca şi şapte sute de oameni aflaţi în public în seara aceea – a acceptat premisa noastră cretină cum că eroul era un suflet blând, demn

de încredere.

Dacă rasa noastră ar fi produs doar câteva suflete blânde şi demne de încredere ca George Vendale în plus, speciile ar fi murit cu milenii în urmă de prostie curată.

Până şi decorul oferit de Alpii elveţieni, mi-am dat seama în timp ce priveam cu claritatea scarabeului, era prostesc şi inutil. Acţiunea care se muta întruna de la Londra în Elveţia nu avea alt scop în afara aducerii la rampă a unei părţi din spectacolul pe care Dickens şi cu mine îl văzuserăm în călătoriile noastre prin Alpi din 1853. Ultimele scene ale piesei, unde iubita lui Vendale, Margaret Obenreizer (nepoata frumoasă şi ingenuă a răufăcătorului), dezvăluie că Vendale *nu* a murit în urma aruncării sale de pe gheţar cu un an înainte, ci s-a aflat în taină în grija ei tot acest timp, într-o căbănuţă cochetă din Elveţia, aflată, chipurile, la baza sus-amintitului gheţar, a fost cât pe ce să mă facă să izbucnesc într-un râs batjocoritor.

Scena în care Obenreizer cel Deştept (care îl ademenise pe Vendale taman până la marginea acelui pod de gheaţă, deasupra abisului, cu un an în urmă) porneşte să străbată periculoasa pantă mânat de niciun alt motiv decât acela că finalul piesei cerea sacrificiul său, n-a reuşit doar să-mi întindă scepticismul proaspăt trezit până în pragul ruperii, ci l-a rupt cu totul. Mi-aş fi dorit din tot sufletul ca Fechter să se fi aruncat la propriu într-un abis fără fund decât să cadă doar câţiva metri peste un maldăr de saltele ascunse de vederea publicului în spatele unui vârf de gheaţă făcut din lemn vopsit.

A trebuit să închid ambii ochi la scena finală, unde corpul neînsufleţit al lui Obenreizer este adus în sătucul elveţian celebrând căsătoria lui Vendale cu Margaret (de ce nu se căsătoriseră la Londra, pentru Dumnezeu?), cuplul ferice ieşind triumfal pe scenă în dreapta chiar în timp ce corpul neînsufleţit al lui Obenreizer este scos pe o targă de pe scenă prin stânga, în timp ce publicul deopotrivă scrâşnea din dinţi la înmormântarea ticălosului şi lăcrima şi aclama căsătoria. Această juxtapunere, în aparenţă atât de inteligentă atunci când eu şi Dickens o aşternuserăm pe hârtie, era puerilă şi absurdă văzută cu claritatea mea de scarabeu. Publicul însă a scrâşnit şi a aclamat mai departe în vreme ce cadavrul lui Fechter era scos de pe scenă prin stânga şi cuplul de însurăţei intra prin dreapta scenei în trăsura lor nupţială.

Publicul era format din idioţi. Piesa era jucată de idioţi.

Scenariul ei era o idioţenie melodramatică pură scrisă de un idiot.

În foaier, după reprezentaţie – şi după ce cinci sute de oameni se îngrămădiseră să strângă mâna lui Dickens sau să-i spună ce piesă minunată fusese (eu am fost aproape complet uitat, se pare, în calitatea mea de adevărat dramaturg, lucru care – în urma revelaţiei din seara aceea – nu m-a deranjat câtuşi de puţin) – Dickens mi-a spus:

– Ei, dragul meu Wilkie, piesa este un triumf. Nu încape îndoială. Dar, făcând apel la limbajul din *Piatra Lunii* a ta, rămâne un diamant necizelat. Sunt lucruri excelente în ea… excelente lucruri!… Însă totuşi trenează puţin.

Am căscat ochii la el. *Văzuse oare Dickens aceeaşi piesă ca şi mine?*

– Aşa cum e montată acum, lipsesc prea multe efecte dramatice, a continuat Dickens. Prea multe ocazii de a spori deopotrivă drama şi răutatea lui Obenreizer au fost ratate în această versiune.

A trebuit să-mi adun toate forţele ca să nu-i râd Inimitabilului în nas. Mai multe efecte dramatice, mai multă dramă şi mai multă răutate sunt ultimele lucruri de care grămada aia de balegă aburindă, prost jucată şi melodramatică, avea nevoie. Ce-i trebuia, mi-am spus, erau o lopată şi o groapă adâncă într-un loc îndepărtat în care să o îngropăm.

– Ştii, nu mă îndoiesc, că din moment ce Fechter ar putea să părăsească destul de curând această montare din pricina sănătăţii, a continuat Dickens, avem toate motivele să punem în scenă o versiune nouă a *Impasului* la Café Vaudeville din Paris, la începutul lunii viitoare, sperând totodată că Fechter va relua, mai devreme sau mai târziu, rolul lui Obenreizer care i-a adus atât succes.

Va relua eşecul ăsta public care ne-a umplut de ridicol, a fost singurul meu gând.

– Voi supraveghea personal reviziile şi poate voi îndeplini rolul de regizor la Vaudeville Théâtre până când piesa va fi pe picioare, a spus Dickens. Sper sincer că vei veni şi tu cu noi, Wilkie. Va fi foarte distractiv.

– Regret, dar asta nu va fi posibil, Charles, am zis. Sănătatea pur şi simplu nu-mi va permite.

– Aa! a făcut Dickens. Îmi pare rău din suflet pentru asta. (N-am simţit pic de regret sincer în vocea lui, dar am auzit fără

putinţă de tăgadă o undă de uşurare.) Ei bine, a zis el, Fechter va fi prea epuizat ca să iasă cu noi după spectacol, aşa că-i voi face o vizită în culise ca să-i transmit felicitările noastre pentru excelenţa a ceea ce ar putea fi ultima sa prestaţie în rolul lui Obenreizer… în *această* versiune a piesei, cel puţin!

Şi cu aceasta, Dickens a plecat grăbit, continuând să fie felicitat de ultimii spectatori în trecere.

Beard, care avea să vină cu noi mai târziu, sporovăia cu alţii, aşa că eu am ieşit în stradă. În aer mirosea a balegă, cum se întâmpla de fiecare dată după ce trăsurile şi birjele îi duceau de la teatru pe membrii traşi la patru ace ai publicului de seară. Putoarea părea adecvată momentului.

Până la urmă, Dickens ne-a făcut pe mine şi pe Beard să aşteptăm mai mult de o jumătate de oră. Mai târziu am aflat că-l împrumutase pe Fechter, podidit de lacrimi, cu două mii de lire sterline… un fapt cu atât mai iritant, cu cât eu însumi, cu doar două săptămâni înainte, îi împrumutasem actorului netot o mie de lire de care cu greu mă puteam despărţi.

Pe când aşteptam singur în miasma de grajd, am băut zdravăn din butelcuţa de argint cu laudanum şi mi-am dat seama că, în ciuda discursului lui Dickens despre triumful teatral în Franţa, el nu avea să stea acolo dincolo de prima săptămână din iunie.

Drood şi scarabeul aveau să-l aducă înapoi la Londra în sau înainte de 9 iunie. Atunci avea să fie a treia comemorare a accidentului de la Staplehurst. Charles Dickens avea o întâlnire stabilită pentru seara aceea, eram sigur, şi anul acesta îmi jurasem că aveam să o petrec alături de el.

Am înghiţit ultima duşcă de laudanum şi am schiţat un zâmbet mult mai rece şi mai parşiv decât orice ar fi fost în stare să exprime Fechter îmbrăcând personajul lui Obenreizer.

34

Până la finele lui mai, aflasem deja (prin intermediul doamnei G., cumnata vârstnică a Carolinei, care venea acum să stea la noi din când în când, la Gloucester Place nr. 90, întrucât ar fi fost necuvenit pentru Carrie să locuiască în casa unui burlac fără supravegherea măcar ocazională a unui alt adult, măcar de dragul respectabilităţii) că draga de Caroline trăia acum cu

mama lui Joseph Charles Clow, văduva distilatorului. Stabiliseră data nunţii la început de octombrie. Vestea nu m-a derutat câtuşi de puţin; dimpotrivă, mi se părea pasul potrivit la momentul potrivit pentru oamenii potriviţi. Şi că veni vorba de potrivire, după ce am primit o scrisoare întrucâtva panicată din partea Carolinei înseşi, i-am scris ca să o asigur că o voi ajuta să creeze şi să menţină până la moarte orice ficţiune referitoare la trecutul sau familia ei (şi cu atât mai puţin la relaţia mea cu ea) pe care alegea să o prezinte clanului Clow mic-burghez şi oarecum puritan.

Între timp, i-am găsit lui Carrie un loc de muncă plăcut ca guvernantă, cu jumătate de normă, la o familie bine cunoscută mie. O încânta munca şi îi făcea plăcere să aibă nişte bani ai ei, dar partea cea mai bună era că familia o prezenta deseori în societate aproape ca şi când ar fi fost fiica lor. Între contactul ei cu cei mai valoroşi oameni din lumea artelor şi literaturii la masa mea şi cunoştinţele pe care şi le făcea printre cei mai cunoscuţi nobili şi cetăţeni ai claselor politice şi de afaceri din Anglia în salonul casei ei de adopţie, tânăra Carrie se descurca de minune pregătindu-se pentru ieşirea în lume.

Carrie se apropia de şaisprezece ani şi Martha R. nu împlinise încă treizeci şi trei. Martha era mult mai fericită acum, că mă simţeam îndeajuns de bine ca să-i fac vizite ocazionale – drept „domnul Dawson”, soţul ei întors de pe drumuri, desigur – la odăile ei de pe Bolsover Street. Martha ştiuse de Caroline şi probabil ştiuse că aceasta fusese mai mult decât menajera consemnată în formularele mele de recensământ anual, însă Martha n-a trădat nicio emoţie şi n-a oferit niciun comentariu când i-am spus că „doamna G.” se mutase de la mine şi plănuia să se căsătorească în toamnă.

Pasiunea Marthei însă, dintotdeauna foarte puternică, a părut să înflorească la acel sfârşit de primăvară şi început de vară. Mi-a spus, într-adevăr, că-şi dorea un copil, iar eu am râs, nesocotind pentru moment ideea. Şi am glumit pe seama „sărmanului domn Dawson”, care trebuia să petreacă atât de mult timp pe drum, fără să-şi poată întreţină scumpa sa soţie, încât cu greu ar fi fost corect faţă de el însuşi să aibă o familie acasă, când el nu putea fi acolo pentru a se bucura de ea.

Vino, Isis, Regină a Cerului! Cere ca acest copil să fie conceput în flăcările lui Nebt-Het, sfânta Nepthys, Zeiţa acelei

morţi care nu este eternă. Ascunde-te cu odrasla lui Osiris, Zeu al Părinţilor noştri. Hrăneşte şi susţine acest copil aşa cum l-ai hrănit şi susţinut pe Horus, Stăpânul Lucrurilor ce Vor Veni, în ascunzătoarea dintre trestii. Membrele acestui prunc vor fi puternice, la fel ca trupul şi mintea ei, şi ea va fi aşezată pe altarul părintelui ei şi va sluji Templul care transmite adevărul celor Două Tărâmuri. Ascultă-ne, o, Osiris! Tu, a cărui răsuflare este viaţă! Ascultă-ne!

M-am trezit din visele mele induse de morfină şi am găsit aceasta şi alte pagini asemănătoare lăsate pe masa de lângă patul meu. Scrisul era al Celuilalt Wilkie. Nu îmi aminteam să i le fi dictat. Cuvintele, lipsite de amintirea viselor, nu aveau vreo mare noimă. Scarabeul meu părea împăcat însă.

În prima zi când am găsit asemenea pagini, am făcut focul în vatra din dormitor şi am încredinţat textul flăcărilor. La două zile după aceasta, am căzut la pat, urlând de durere. De atunci înainte, în fiecare dimineaţă după visele aduse de injecţiile cu morfină pe care Frank Beard mi le administra seara, adunam paginile scrise înghesuit şi le aşezam într-o casetă încuiată pe un raft de sus al dulapului din birou. Apoi încuiam dulapul. Într-o zi vor fi toate încredinţate flăcărilor, dar asta poate după moartea mea. Nu-mi închipuiam că atunci scarabeul avea să mă mai poată face să sufăr.

Cândva în cursul lunii mai din acel an, 1868, m-a străfulgerat gândul că întreruperea legăturii cu inspectorul Charles Frederick Field era mai mult în dezavantajul meu decât al lui.

Oricât de teribilă fusese acea ultimă noapte pe râul din Oraşul Subteran – încă aveam coşmaruri cu Băiatul Neîmblânzit căzând cu capul înainte în apele mizere şi aveam o cicatrice aproape de linia părului unde Reginald Barris mă lovise cu tocul pistolului său – cert era că atunci când ţinusem legătura cu inspectorul Field, primisem mult mai multe informaţii de la el (despre Dickens, despre Drood, despre Ellen Ternan, despre ce se întâmpla în jurul nostru) decât primise vreodată inspectorul de la mine. Acum, că mă apropiam de ceea ce eram sigur că avea să fie confruntarea finală dintre Dickens şi mine (după care nimeni nu avea să mai aibă vreo îndoială că eu îi eram egal sau chiar superior), îmi dădeam seama că aveam nevoie exact de genul acela de informaţii pe care inspectorul Field mi le furnizase până

în ianuarie.

Aşa că în mai am început să-l caut.

În calitate de fost reporter de ziar, ştiam că cea mai sigură abordare ar fi fost să contactez pe cineva cu autoritate de la Poliţia Metropolitană sau de la Biroul lor Detectivistic. Deşi Field era la pensie, nu încăpea îndoială că cineva de acolo ar fi ştiut deopotrivă adresa lui personală şi unde anume se afla Biroul său de Investigaţii Particulare. Existau însă motive solide de a nu întreba poliţia, înainte de orice era continua dispută a lui Field cu Forţele de Poliţie privitoare la pensia sa, privitoare la amestecul său în cazul Palmer din urmă cu câţiva ani şi privitoare la alte probleme. În al doilea rând, îmi făceam griji că inspectorul Field însuşi ar putea avea probleme cu poliţia după evenimentele din ianuarie, incendieri şi schimburi de focuri, la care fusesem martor în Oraşul Subteran. Nu doream deloc să mă asociez cu un atare comportament ilegal.

În cele din urmă, şi totodată cel mai convingător argument, ştiam că Drood şi Dickens, deopotrivă, aveau oamenii lor de legătură în cadrul Poliţiei Metropolitane şi nu intenţionam defel să le dau de ştire acestora că îl căutam pe inspectorul Field.

M-am gândit apoi să mă duc la *Times* sau la alt ziar; dacă ştia cineva unde se aflau birourile bătrânului inspector, eram sigur că acela era un reporter cu iniţiativă.

Dar şi în acest caz, punctele negative cântăreau mai greu decât aspectele pozitive ale unei astfel de abordări. Pe cât de puţin voiam ca poliţia să mă asocieze cu inspectorul Charles Frederick Field, voiam ca ziarele să facă asta chiar mai puţin. Renunţasem la făcut reportaje de atât timp, încât nu mai aveam niciun om de legătură la ziare sau reviste în care să pot avea încredere.

Aşa că rămânea să caut singur. Toată luna mai am făcut asta cum m-am priceput mai bine – plimbându-mă pe străzi când mă simţeam destul de bine pentru asta, luând o birjă prin centru alteori şi trimiţându-l pe George în clădiri şi pe alei care mi se păreau potrivite ca să adăpostească biroul lui Field. Poate datorită plimbării noastre pe Strand şi prin Lincoln’s Inn Fields (sau poate datorită faptului că acolo se afla biroul bătrânului avocat al junelui Edmond Dickenson) ori poate datorită repetatelor noastre întâlniri pe podul Waterloo, nutrisem impresia distinctă că birourile bătrânului detectiv se aflau între Charing Cross şi Fleet Prison, foarte probabil în labirintul de

clădiri vechi şi birouri oficiale dintre Drury şi Chancery Lanes.

Totuşi, după săptămâni de căutări prin părţile acelea n-am dat nici de cea mai mică urmă. Am lăsat atunci vorbă la club că îl căutam (în scopuri de cercetare literară) pe fostul poliţist despre care Dickens scrisese la mijlocul anilor 1850, dar deşi mulţi îşi aminteau că Field fusese modelul pentru „inspectorul Bucket" (nimeni nu ajunsese încă să-l asocieze cu „sergentul Cuff", care se bucura atunci de atâta popularitate în romanul meu în foileton), nimeni de la club nu ştia unde ar fi putut fi găsit. De fapt, majoritatea celor cu care am discutat aveau impresia că inspectorul Field murise.

Eu, unul, continuam să cred cu tărie că Field va relua legătura cu mine înainte de a se încheia vara. Aşa mâhnit cum trebuie să fi fost de faptul că subordonatul lui mă lovise cu pistolul în ianuarie – bănuiala mea era aceea că Field se temea că l-aş putea da în judecată, pretinzând daune – eram sigur că voia pe mai departe informaţii de la mine. Mai devreme sau mai târziu, unul dintre golanii lui de pe stradă sau un individ altminteri banal în costum maro (chit că mă îndoiam serios că s-ar fi folosit de Reginald Barris ca agent pentru un astfel de serviciu) avea să mă abordeze pe stradă şi eu aveam să reînnod relaţia cu obsedatul inspector.

Până atunci îmi dădeam seama că trebuia să-mi folosesc propriii spioni pentru a mă pregăti de confruntarea cu Charles Dickens.

La începutul lui iunie, Dickens îmi scria deja aproape zilnic de la Hôtel du Helder, unde stătea la Paris. Fechter îl însoţise pentru a supraveghea repetiţiile, însă adevăratul regizor – cum şi promisese – era Dickens însuşi. Francezii numeau piesa mea *L'Abîme (Abisul)* şi premiera era programată pentru 2 iunie. El mi-a mai comunicat şi că versiunea franceză a *Impasului* (potrivit lui Fechter şi Didier, traducătorul lui Dickens de acolo, dar şi prietenilor lui şi actorilor parizieni) era infinit mai bună decât versiunea londoneză şi categoric avea să fie un succes. Mi-a mai scris şi că el, după toate probabilităţile, va rămâne la Paris până la mijlocul lui iunie.

Aveam mari bănuieli că succesul extraordinar pe care îl prezicea el piesei acolo era o simplă amăgire, iar planurile articulate cu subiect şi predicat de a rămâne la Paris două săptămâni în plus, o simplă minciună. Cu sau fără scarabeu,

ştiam că Drood îl va atrage pe Dickens înapoi la Londra pentru aniversarea accidentului de la Staplehurst de pe 9 iunie. De lucrul acesta nu mă îndoiam câtuşi de puţin.

Prin urmare, mi-am activat propria reţea modestă de spioni. Lui Fechter i-am trimis la Paris o scrisoare confidenţială prin care îl rugam să-mi telegrafieze în clipa când Charles părăsea oraşul în drum spre casă. Explicaţia pe care i-o ofeream era că mă gândeam la o mică, dar plăcută surpriză pentru Inimitabil, surpriză care necesita să cunosc momentul întoarcerii sale. I-am cerut lui Fechter să păstreze secretul telegramei. (Cum actorul îmi datora acum mai mult de o mie cinci sute de lire, eram convins că îmi va onora solicitarea.) Apoi, am cerut o similară favoare de confidenţialitate din partea fratelui meu Charley, care, alături de Katey, petrecea mai multe săptămâni la Gad’s Hill, revenindu-şi de pe urma unor dureri de stomac de gravitate moderată. (Charles şi Katey aveau o slujnică angajată, însă femeia nu era de încredere şi nu ştia să gătească. Confortul de la Gad’s Hill Place era infinit mai potrivit unui convalescent decât casa înghesuită şi supraîncălzită a tânărului cuplu de la Londra.) În reţeaua mea de spionaj, ceea ce îi ceream lui Charley era doar să-mi trimită un bilet particular prin care să mă informeze când ajungea Dickens acasă la Gad’s Hill şi un altul atunci când scriitorul pleca spre Londra, lucru pe care eram sigur că avea să-l facă la scurt timp după sosire.

Şi mai ştiam că Londra, în sine, nu avea să fie destinaţia exactă a Inimitabilului după ce va fi ajuns la Gad’s Hill Place, venind din Franţa. Dickens avea să se ducă din nou în Peckham să o vadă pe Ellen Ternan. Şi din Peckham eram sigur că Dickens se va înapoia în oraş, pentru a se întâlni cu Drood la data aniversară.

Am spionat şi eu puţin. O verişoară bătrână – mai mult din generaţia mamei decât dintr-a mea – locuia în Peckham şi, după ce nu mai luasem legătura cu ea de ani întregi, în luna mai o vizitasem în două rânduri. Motivul evident era de a o consola pentru dispariţia mamei, dar în fapt, în timpul drumurilor la Peckham, mergeam pe jos sau luam o cabrioletă ca să trec prin faţa casei celor două Ternan – plătită de Dickens sub numele de „Charles Tringham”, poate vă aduceţi aminte – de la Linden Grove nr. 16. Totodată, îmi luam răgazul de a mă plimba pe lângă apartamentul întunecat pe care Dickens îl ţinea – în taină – aproape de Five Bells Inn de la New Cross, la distanţă de doar

douăzeci de minute de mers la pas (în ritmul lui Dickens) faţă de Linden Grove nr. 16.

Casa cu două etaje pe care autorul o pusese la dispoziţia lui Ellen şi a mamei ei ar fi putut adăposti fără probleme o familie prosperă de cinci membri, dimpreună cu servitorii de trebuinţă în număr suficient. Casa – era mai degrabă un conac mic – era împrejmuită de o grădină bine îngrijită care, la rândul ei, era înconjurată de câmpii goale, oferind casei de suburbie o strălucitoare aură provincială. Era evident că recompensa pentru a fi prietena intimă, dar secretă, a celui mai faimos scriitor din lume era substanţială. Mi-a trecut prin gând că Martha R. n-ar mai fi fost, poate, la fel de mulţumită de odăile ei mici de pe Bolsover Street dacă ar fi văzut vreodată casa pusă la dispoziţia domnişoarei Ellen Ternan şi mamei ei.

De ambele dăţi când mi-am vizitat verişoara în Peckham, am străbătut cea mai scurtă distanţă dintre casa celor două Ternan şi gara din localitate.

Într-un final, bănuiala mea era că Dickens avea să părăsească Parisul la o zi sau două după premiera piesei sale.

M-am înşelat doar în această ultimă privinţă. S-a dovedit până la urmă că, în seara de 2 iunie, cu ocazia premierei piesei *L'Abîme,* Dickens şi Fechter erau amândoi înnebuniţi de emoţie şi chiar dacă scriitorul a încercat să intre în clădirea teatrului, a văzut că nu era în stare. Aşa că în loc să asiste la reprezentaţie, scriitorul şi actorul s-au plimbat toată seara pe străzile Parisului într-o trăsură descoperită, întorcându-se deseori la o cafenea din apropierea teatrului, unde Didier, traducătorul, ieşea între acte pentru a-i informa pe cei doi oameni anxioşi că – până la momentul acela – piesa era un succes răsunător.

În timpul ultimului act, Dickens a încercat din nou să intre în teatru – şi-a pierdut iarăşi curajul – şi a cerut ca trăsura să-l ducă la gară, ca să poată lua ultimul tren spre Boulogne-sur-Mer.

Fechter şi Dickens s-au îmbrăţişat de rămas-bun, s-au felicitat reciproc pentru succesul lor şi apoi actorul s-a întors singur la hotel, oprindu-se doar ca să trimită telegrama pe care i-o cerusem.

A doua zi, miercuri, 3 iunie, Dickens era acasă la Gad's Hill Place şi fratele meu mi-a trimis un bilet anunţându-mă că autorul va pleca în dimineaţa următoare „către Londra". Îl lăsasem pe George, servitorul meu, la gara Peckham cu instrucţiuni de a-i urmări pe Dickens (pe care el îl cunoştea după multele vizite ale

scriitorului acasă la mine) de la o distanţă discretă (a trebuit să-i explic lui George ce înseamnă „discret”). În caz că Inimitabilul îl observa pe George, pregătisem un bilet către verişoara mea pe care angajatul meu îl livra ca explicaţie pentru prezenţa pe strada aceea a omului meu nu foarte răsărit, dar până la urmă, Dickens nu şi-a dat seama că era urmărit pe acea distanţă scurtă. După cum fusese instruit, George a confirmat că Dickens a intrat în casa celor două Ternan, a aşteptat două ore în apropiere (discret, era de presupus) pentru a confirma că autorul nu s-a dus la apartamentele sale de la Five Bells Inn, după care George a luat trenul spre oraş şi a venit aţă acasă să dea raportul.

Nimic din aceste maşinaţiuni n-ar fi fost posibil, desigur, dacă draga de Caroline G. ar mai fi locuit la Gloucester Place nr. 90 cu mine. Dar nu mai locuia. Iar fiica ei Carrie era plecată cel mai adesea ziua şi-n majoritatea serilor, făcându-şi datoria de guvernantă.

Dar dacă voiam să-l interceptez pe Dickens în drumul său spre întâlnirea cu Drood – iar aceasta era o întâlnire anuală cu egipteanul pe care *nu* aveam de gând să o ratez – atunci trebuia să desfăşor singur ultimele proceduri detectivistice. (În cazul acesta mi-am dorit cel mai tare să am din nou ajutorul inspectorului Field şi al mulţilor săi agenţi.) Dickens se întorsese la Gad’s Hill Place miercuri târziu, pe 3 iunie, mersese în Peckham să o viziteze pe Ellen joi, pe 4, şi probabil avea să se întâlnească cu Drood doar marţea viitoare, pe 9.

Sau avea oare să-şi urmeze programul obişnuit de vară şi să vină în oraş lunea, ca să stea în apartamentul său de pe Wellington Street, deasupra redacţiei, până joi?

Dickens era un om dedat obişnuinţelor, ceea ce sugera că avea să vină în oraş luni dimineaţă, pe 8. Dar în acest caz, cum îmi scrisese mai devreme din Franţa pentru a-mi spune că, cel mai probabil, va rămâne la Paris cel puţin până săptămâna următoare, era prin urmare mult mai plauzibil că plănuia să stea cu Ellen Ternan până joi, pe 9 iunie, fără a anunţa pe cineva – pe Wills, pe Dolby, pe oricine – că se înapoiase în ţară sau în oraş.

A-l găsi pe Dickens la gara Charing Cross avea să fie dificil. Şi mai dificil avea să fie a-l găsi astfel încât întâlnirea noastră să pară că era întâmplătoare. Mulţimile de călători, chiar şi într-o seară de joi, aveau să fie numeroase, iar confuzia, generală. Trebuia să-l ademenesc pe Dickens la cină, pentru a purta

discuţia la care mă gândeam. În cursul acelei lungi conversaţii, voiam să îl conving să mă ia cu el atunci când se ducea la Drood, mai târziu în noaptea aceea. Pentru a-l determina să vină cu mine la cină, unde să purtăm acea lungă conversaţie, era nevoie să dau peste el mai devreme, fie la gara Peckham, fie chiar în tren.

Dar din nou, Dickens poate că nu avea să plece de la Peckham, dacă nu stătea la cele două Ternan, ci avea să vină de la Five Bells Inn. Cea mai apropiată gară de locul acela era New Cross. Trebuia să-mi asum acest risc şi să aleg Peckham sau New Cross... sau să merg pe ipoteza mai sigură, şi anume Charing Cross.

Am hotărât să merg la gara Peckham.

Dar când mai exact pe 9 iunie avea Dickens să sosească în oraş?

Cu ocazia primelor două aniversări ale accidentului de la Staplehurst, Dickens scăpase de agenţii lui Field şi, aparent, se întâlnise cu Drood noaptea târziu. Fusese trecut de miezul nopţii când îl văzusem în biroul meu, discutând cu Drood şi Celălalt Wilkie.

Dacă Inimitabilul stătea la Ellen Ternan – sau cel puţin cu ea – până la momentul întâlnirii cu ocazia celei de-a treia aniversări, bănuiala mea era că avea să părăsească domiciliul lor undeva între sfârşitul după-amiezii şi sfârşitul serii, luând trenul spre Charing Cross, cinând la unul dintre localurile lui obişnuite şi apoi dispărând pe una dintre intrările lui secrete în Oraşul Subteran, cândva după zece seara.

Deci cel mai bun plan de bătaie pentru mine ar fi fost să stau la pândă la gara Peckham, începând cu orele după-amiezii şi până când avea să apară Dickens.

Asta ridica unele probleme. Gara Peckham, cum am spus înainte, nu era niciodată foarte aglomerată şi prezenţa cuiva cu aspect respectabil ca al meu putea atrage atenţia oficialilor, poate chiar a Poliţiei din Peckham, în caz că aş fi stat pe acolo preţ de şapte sau opt ore fără să urc în vreun tren. Mai era şi o altă problemă, şi anume cum să-l aştept pe Dickens fără a fi văzut la rândul meu. Ultimul lucru pe care mi-l doream era ca autorul să ştie că îl urmăream.

Din fericire, misiunile mele anterioare de recunoaştere îmi oferiseră o soluţie la aceste dificultăţi.

În spatele gării Peckham, între depou şi drumul care ducea

spre satul suburban şi la Linden Grove nr. 16, se afla un mic parc public constând doar din nişte grădiniţe îngrijite precar, o fântână în mijloc şi câteva cărări pietruite, inclusiv una care trasa perimetrul parcului. Pentru a oferi intimitate parcului şi ocazionalilor lui vizitatori (probabil călători sătui să aştepte în gară sau pe peron), întemeietorii oraşului Peckham plantaseră între parc şi modestul drum principal un gard viu care mărginea complet spaţiul mic şi avea o înălţime de aproape doi metri. Parcul în sine, deşi se deschidea spre o porţiune de peron printr-o cărare ce trecea pe sub un spalier, avea drept perspectivă doar spatele orb, aproape complet lipsit de ferestre, al clădirii gării.

Un călător care aştepta să treacă timpul în acel părculeţ ar fi fost o prezenţă mult mai discretă decât cineva care tândălea ore în şir pe peron. Mai ales dacă acel călător era un gentleman respectabil, purtător de ochelari, stând în bătaia soarelui şi lucrând la un manuscris – în acest caz, paginile care trebuiau corectate pentru ultimul episod din *Piatra Lunii.*

Două dintre băncile de piatră se aflau la umbra unor copaci tineri, dar şi – din fericire – aproape de gardul viu care separa parcul de drum. Acolo, chiar şi faptul că grădina era îngrijită precar slujea scopului meu: erau spărturi înguste în gardul viu prin care un gentleman pus pe aşteptare putea privi drumul dinspre Peckham fără a-şi da în vileag prezenţa celor care se apropiau pe jos sau cu trăsura.

Prin urmare, acesta a devenit planul meu final – să-l aştept pe Charles Dickens în părculeţul din spatele gării Peckham, să-l las să urce în tren înainte de a urca eu însumi, după care să dau peste el, de-a dreptul „întâmplător”, şi apoi să-l conving să mi se alăture la cină în Londra.

În dimineaţa zilei de marţi, 9 iunie, eram îngrijorat peste poate şi convins că planul meu va fi în zadar şi că se va mai scurge încă un an, cel puţin, până când Dickens mă va duce la Drood. Mai mult decât atât, chiar cina aceea şi discuţia din timpul ei erau întârziate. Aceea era seara în care plănuiam să pun capăt definitiv imaginii lui Wilkie Collins ca amabil şi afabil, dar umil protejat al Maestrului Scriitor care era Charles Dickens. Aceea era seara când Dickens trebuia să admită că-i eram egal, dacă nu chiar superior.

Dar dacă nici nu venea în oraş în seara aceea? Dacă nu mai stătea la Ellen Ternan şi lua trenul de la New Cross? Sau dacă pleca totuşi de la Peckham, dar eu îl ratam cine ştie cum la gară

sau… mai rău… mă vedea că-l ţineam sub supraveghere acolo şi mă aborda?

De o sută de ori am meditat la aceşti factori şi de o sută de ori mi-am schimbat planurile, numai pentru a reveni la planul cu gara Peckham de fiecare dată. Nu era nici pe departe perfect, dar părea a-mi oferi cea mai bună şansă de izbândă.

După-amiaza acelei zile de 9 iunie era plăcută. După zile întregi de ploaie, soarele strălucea, florile din grădina mea scânteiau şi aerul era înviorător, promiţând o vară adevărată, fără însă a aduce căldura opresivă şi umiditatea unei veri londoneze.

Pentru drumul până la Peckham şi aşteptarea care nu ştiam cât avea să se lungească, mi-am pus în vechea servietă de piele – pe care o purtam cu o curea de umăr – paginile ce trebuiau corectate din ultimul episod al *Pietrei Lunii,* un set portabil cu toc şi cerneală, un exemplar din cel mai recent roman al lui Thackeray (în caz că-l terminam de citit pe al meu), un prânz uşor şi o gustare de după-amiază constând din brânză, biscuiţi, câteva felii de carne, un ou fiert tare, o butelcă cu apă, încă una cu laudanum şi pistolul răposatului detectiv Hatchery.

Izbutisem să verific butoiaşul rotativ. La început am fost surprins să văd toate cartuşele la locul lor, cercuri de alamă stând cuminţi în locaşurile lor, şi m-am întrebat dacă nu cumva visasem doar că trăsesem cu arma pe scara servitorilor. Dar apoi mi-am dat seama că baza cartuşelor de alamă rămânea şi după ce gloanţele de plumb fuseseră trase.

Cinci din cele nouă cartuşe fuseseră irosite. Mai aveam patru.

Am stat în cumpănă dacă să îndepărtez cartuşele consumate sau să le las la locul lor – pur şi simplu nu ştiam cum se procedează în acest caz – dar în cele din urmă am ales să scot cartuşele goale din armă (descotorosindu-mă de ele în taină) şi doar mai târziu mi-am amintit că ar trebui să mă asigur că gloanţele rămase erau poziţionate pentru tragere, pentru când aveam să apăs trăgaciul. Am făcut aceasta pur şi simplu rotind butoiaşul înapoi, în poziţia în care fusese înainte să îndepărtez tuburile goale.

M-am întrebat dacă patru gloanţe aveau să ajungă scopurilor mele din seara aceea. Problema era însă pur teoretică, întrucât nu aveam nici cea mai mică idee de unde aş fi putut cumpăra cartuşe noi pentru pistolul acela ciudat.

Aşa că patru trebuiau să ajungă. Cel puţin trei pentru Drood.

Îmi aminteam că detectivul Hatchery îmi spusese odată, după o vizită a noastră din noaptea de joi la o cârciumă şi pe când ne îndreptam spre cimitirul St Ghastly Grim's, că şi în cazul unui pistol de calibru mare cum era cel pe care mi-l dăduse (eu habar nu aveam ce anume desemna calibrul) poliţiştii erau învăţaţi să ochească şi să tragă cel puţin două gloanţe în mijlocul trunchiului ţintei lor umane, şi unul către cap.

Cuvintele mă făcuseră să mă cutremur, scârbit, în noaptea când le auzisem. Acum le-am luat ca pe un sfat de dincolo de mormânt.

Cel puţin trei pentru Drood. Două pentru mijlocul trunchiului şi unul pentru capul acela ciudat, chel, palid, scârbos, reptilian.

Al patrulea şi ultimul glonţ...

Aveam să hotărăsc mai târziu în noaptea aceea.

35

Părţile de început ale planului meu au funcţionat perfect. Mi-am petrecut după-amiaza şi primele ore ale serii stând în lumina tot mai piezişă a soarelui, în părculeţul dintre gara Peckham şi drumul sătesc. Trăsuri şi pietoni veneau şi plecau. O singură privire aruncată prin gardul viu de unde şedeam îmi spunea de obicei tot ce aveam nevoie să ştiu ca să fiu sigur că printre cei care soseau nu era şi persoana căutată de mine. Singurul trotuar de la parcarea gării şi până la peron trecea direct pe lângă intrarea cu spalier în părculeţul meu, la nici treizeci de paşi distanţă de banca mea, şi am descoperit că mă puteam plimba de-a lungul gardului pe partea mea şi să aud clar discuţia dintre pietonii care se îndreptau spre gară pe acolo.

Aşa cum sperasem şi îmi plănuisem, gardul acela viu îmi oferea deopotrivă acoperire şi ocazia de a privi prin spărturi subţiri ce se asemănau mai degrabă cu nişte ferestruici verticale pentru tras cu arma. Folosind terminologia zilei noastre împrumutată de la vânătorii englezi de gâşte scoţiene în zbor sau tigri bengalezi în junglă, Dragi Cititori, mă aflam într-un unghi orb.

Suava după-amiază s-a transformat în seară suavă. Mi-am terminat mâncarea şi gustarea şi două treimi din butelcuţa de laudanum. Terminasem şi corectura ultimului episod din *Piatra Lunii* şi pusesem şpalturile lungi în valiză, alături de cotorul de

măr, firimiturile de prăjitură, cojile de ou şi de pistol. Ar fi trebuit să nu am stare din cauza neliniştii pe măsură ce orele se scurgeau, sfâşiat de certitudinea că Dickens folosise gara New Cross sau că nici nu mai pleca în ziua aceea la Londra.

Dar cu cât aşteptarea se lungea mai mult, cu atât eram mai calm. Nici măcar mişcările dureroase ale scarabeului, care părea să-şi fi făcut culcuş aproape de baza coloanei mele vertebrale în ziua aceea, nu alungau tot mai solida certitudine care îmi calma nervii mai eficient ca orice narcotic. Nu mai fusesem niciodată în viaţă atât de sigur cum eram atunci de faptul că Dickens va veni pe acolo în seara aceea. Din nou, m-am gândit la experimentatul vânător de tigri stând pe platforma lui elevată şi camuflată, undeva în India, cu arma sa unsă şi mortală adăpostită în siguranţă în căuşul braţului său ferm. El *ştia* când ameninţătoarea lui pradă se apropia, chiar dacă n-ar fi putut explica unui vânător care nu era alb *cum* de ştia.

Şi atunci, în jurul orei opt, când umbrele serii de iunie se preschimbau în crepuscul răcoros, am pus deoparte romanul lui Thackeray care nu reuşea să-mi capteze interesul, am tras cu ochiul prin gardul viu şi el era acolo.

În mod surprinzător, Dickens nu era singur. El şi cu Ellen Ternan se plimbau încet pe partea dinspre parc a drumului prăfuit. Ea era îmbrăcată ca pentru o ieşire de după-amiază şi, în ciuda faptului că aleea era umbrită complet de copacii şi casele de pe latura vestică, purta o umbrelă. În urma celor doi şi de partea opusă a străzii, o trăsură înainta alene – acum oprindu-se, acum avansând încet – şi mi-am dat seama că trebuia să fie cea pe care Dickens o închiriase pentru a o duce pe Ellen înapoi la Linden Grove de la gară. Amorezii luaseră hotărârea de a merge pe jos până la gară împreună pentru ca tânăra să-l poată conduce pe Dickens.

Ceva însă nu era la locul lui. Simţeam asta din felul şovăielnic, aproape îndurerat, în care păşea Dickens şi după distanţa încordată dintre cei doi. O intuiam după felul în care Ellen Ternan lăsa jos umbrela inutilă, o închidea, o strângea puternic cu ambele mâini, iar apoi o deschidea din nou. Nu erau defel doi amorezi. Erau în schimb două persoane îndurerate.

Trăsura s-a oprit o ultimă dată şi a aşteptat la bordură, dincolo de drum, la treizeci de metri de intrarea în gară.

Când Dickens şi Ellen s-au apropiat de gardul înalt, am

încremenit brusc de spaimă. Lumina puţină a serii şi umbra gardului ar fi trebuit să acţioneze în favoarea mea, făcând gardul rărit pe alocuri să pară solid şi întunecat pentru oricine ar fi mers dincolo de el, dar preţ de o secundă am fost sigur că eram perfect vizibil celor doi. În câteva secunde, Dickens şi amanta lui aveau să-l vadă pe individul scund şi familiar cu frunte înaltă, ochelari mici şi barbă voluminoasă ghemuit pe o bancă la mai puţin de doi paşi de trotuarul pe care se plimbau ei. Inima îmi bubuia atât de sălbatic, încât eram sigur că *ei* o vor putea auzi. Mâinile-mi erau ridicate pe jumătate către faţă – ca şi când aş fi fost pe cale să mă ascund după ele – şi stăteau în poziţia în care încremeniseră. Aş fi arătat în ochii lui Dickens ca un iepure puhav, palid, cu ochi bulbucaţi şi bărbos, prins în raza felinarului unui vânător.

Nu s-au uitat în direcţia mea când au trecut pe lângă gardul viu. Vorbeau cu voci joase, însă eu îi puteam auzi fără mari probleme. Trenul nu sosise, pe drumul de suburbie nu era circulaţie, cu excepţia trăsurii parcate, şi nu era alt sunet decât uguitul moale al porumbeilor sub streşinile gării.

– … putem lăsa în urmă *trecutul nostru trist,* spunea Dickens.

Cuvintele subliniate erau evidente în tonul său. La fel era şi nota rugătoare pe care eu, unul, nu o mai auzisem niciodată… dar absolut niciodată din partea lui Charles Dickens.

– *Trecutul nostru trist* este îngropat în Franţa, Charles, a zis foarte încet Ellen. Mânecile ei largi au atins gardul în timp ce ei treceau pe lângă mine. Dar nu va rămâne niciodată în urmă.

Dickens a suspinat. Sunetul aproape a semănat cu un geamăt. Cei doi s-au oprit la zece paşi înaintea locului unde trotuarul cotea spre gară. Nu erau la nici şase paşi dincolo de locul meu ascuns. Nu m-am clintit.

– Şi ce e de făcut, atunci? a întrebat el.

Cuvintele erau atât de împovărate de suferinţă, încât la fel de bine puteau fi scoase de un om supus torturii.

– Doar ce am discutat. Este singura soluţie onorabilă care ne rămâne.

– Dar nu pot s-o fac! a explodat Dickens. Părea că lăcrima. Mi-aş fi putut apropia faţa douăzeci de centimetri de gard şi să-l văd, dar mi-era imposibil. Nu am voinţa necesară! a adăugat el.

– Atunci să ai curajul, a rostit Ellen Ternan.

S-a auzit un foşnet, sunetul slab al pantofiorilor ei zgâriind uşor pavajul, sunetul mai greu al pantofilor lui. Mi l-am imaginat

pe Dickens aplecându-se spre Ellen, ea făcând involuntar un pas înapoi, şi autorul îndepărtându-se din nou forţat de ea.

– Da, a spus el într-un final. Curaj. Îmi pot aduna curajul atunci când voinţa mă părăseşte. Şi să-mi adun voinţa când curajul lipseşte. Aşa am făcut toată viaţa.

– Eşti băiatul meu drag şi cuminte, l-a mângâiat ea. Mi-am imaginat-o atingându-i obrazul cu mâna înmănuşată. Dar să fim amândoi curajoşi, a continuat ea, vocea ei tresăltând forţat într-un fel lejer care nu se potrivea unei femei mature aproape de treizeci de ani, ca ea. Haide să ne transformăm în frate şi soră de acum înainte.

– Şi să nu mai fim niciodată... împreună... aşa cum am fost? a întrebat Dickens în felul monoton al unui condamnat la ghilotină care repetă sentinţa judecătorului.

– Niciodată, a spus Ellen Ternan.

– Să nu fim niciodată soţ şi soţie? a întrebat Dickens.

– Niciodată!

A urmat atunci o linişte care s-a întins într-atât de mult, încât am fost din nou tentat să mă aplec în faţă şi să trag cu ochiul prin gard, ca să văd dacă Dickens şi Ellen nu se dematerializaseră cumva. Atunci l-am auzit pe Inimitabil suspinând din nou. Vocea lui era mai zgomotoasă, mai puternică, dar infinit mai goală când a vorbit.

– Aşa să fie. *Adieu,* iubirea mea.

– *Adieu,* Charles.

Am fost sigur că nu s-au atins şi nici nu s-au sărutat, deşi *cum* de-am fost sigur, nu v-aş putea spune, Dragi Cititori. Am stat nemişcat, ascultând cum paşii lui Dickens treceau pe după curba făcută de gardul viu. S-au oprit o dată în curba aceea – am fost sigur că se uita înapoi la ea – şi apoi s-au reluat.

Atunci chiar m-am aplecat înainte şi mi-am lipit faţa de ramurile tufişului ca să o urmăresc pe Ellen Ternan cum traversa strada. Vizitiul a văzut-o şi a mânat trăsura în faţă. Umbrela ei era iarăşi strânsă şi îşi ţinea faţa acoperită cu mâinile. Nu s-a uitat spre gară când a urcat în trăsură – vizitiul cu favoriţi a ajutat-o să urce şi să ocupe loc, după care a închis uşor uşa după ea – şi nu s-a uitat spre gară nici când bătrânul şi-a reluat locul pe capră şi a pus trăsura în mişcare, executând o întoarcere largă şi lentă pe bulevardul gol, pornind înapoi spre centrul Peckhamului.

Abia atunci am întors capul către stânga şi m-am uitat prin

spalierul deschis.

Dickens trecuse chiar prin faţa deschiderii, urcase cele patru trepte spre peron şi acum se oprise.

Ştiam ce urma să se întâmple. Avea să se întoarcă şi să se uite peste parc şi peste gardul viu ca să surprindă o ultimă dată imaginea trăsurii deschise a lui Ellen Ternan dispărând în capătul străzii. Nu putea să *nu* se întoarcă. Imperativul se citea în felul încordat în care ţinea umerii strânşi în costumul său de vară, din pânză lejeră, în durerea capului lăsat în jos şi în ezitarea de-o jumătate de pas a întregului său corp acolo, pe peron.

Iar când urma să se întoarcă – după două secunde, poate mai puţin – avea să-l vadă pe fostul său colaborator şi presupus prieten, Wilkie Collins, ghemuit din cauza faptului că se holba prin gard ca un *voyeur* laş, ceea ce şi era, cu chipul golit de sânge şi plin de vină privind orb la Dickens, ochii fiindu-i simple ovale goale la cum i se reflecta cerul palid în ochelari.

Dar – incredibil, inevitabil – Dickens nu s-a întors. A dat colţul după clădirea gării, păşind ţanţoş pe peron fără să se uite vreo clipă înapoi la singura şi cea mai mare iubire a vieţii sale dominată de sentiment şi guvernată de romantism.

După câteva secunde, trenul de Londra a ajuns în gară cu emanaţii şocante de abur nevăzut şi scrâşnet metalic.

Cu mâini care îmi tremurau puternic, mi-am scos ceasul din vestă. Expresul sosise la fix. Avea să plece din gara Peckham peste patru minute şi treizeci de secunde.

M-am ridicat, tremurând, şi mi-am recuperat valiza de pe bancă, dar am mai aşteptat patru minute încheiate ca Dickens să urce şi să-şi ocupe locul.

Oare avea să stea într-un compartiment pe partea aceasta, uitându-se pe geam la gară, în timp ce eu alergam pe peron?

Până în acel moment din zi, zeii fuseseră buni cu mine. Ştiind că vor continua să fie (deşi nu puteam atunci şi nu pot nici acum explica de ce), am strâns valiza la piept şi am alergat să urc înainte ca maşinaţiunile mele mult prea îndelung calculate să fie înfrânte de plecarea unei locomotive lipsite de gândire, dar dominate de nevoia de a respecta un orar.

N-a fost, desigur, un drum lung, acea cursă expres suburbană cu plecare de la Peckham şi New Cross şi sosire la Charing Cross. Şi aproape tot drumul n-am făcut altceva decât să-mi adun curajul ca să avansez din compartimentul din spate al vagonului

în care urcasem degrabă. După atâtea călătorii cu Dickens, ştiam în care vagon prefera să urce, sigur că da, dar şi în ce parte din vagonul aproape gol prefera să stea pe timpul drumului.

Şi totuşi, a fost un şoc când, strângând în continuare valiza la piept, am păşit în faţă şi l-am găsit singur în compartiment, uitându-se ţintă la nimic altceva decât la propria-i reflexie în geamul de sticlă. Era un studiu al tristeţii absolute.

– Charles! am exclamat, mimând surpriza. Fără a-i cere permisiunea, m-am strecurat înăuntru şi m-am aşezat în faţa lui. Ce ciudat şi totuşi plăcut să te găsesc aici! Credeam că eşti în Franţa!

Capul lui Dickens s-a răsucit brusc, ridicându-se în acelaşi timp, de parcă l-aş fi plesnit cu mănuşa mea. În următoarele câteva secunde, pe chipul de obicei impenetrabil al Inimitabilului s-au succedat rapid mai multe expresii: întâi şoc absolut, apoi supărare vecină cu furia, apoi un sentiment dureros de violare, apoi o întoarcere a tristeţii pe care o zărisem în reflexia sa şi-n cele din urmă… nimic.

– Ce cauţi aici? m-a întrebat el pe un ton plat.

Nici nu s-a sinchisit să mă salute şi nici n-a simulat cât de cât *bonomia.*

– Păi, am fost în vizită la verişoara mea vârstnică. Ţi-aminteşti că ţi-am vorbit despre ea, sunt sigur, Charles. Locuieşte între New Cross şi Peckham, şi de când a murit mama am descoperit că…

– Ai urcat la Peckham? m-a întrebat.

Ochii lui, de obicei calzi şi animaţi, erau reci şi scrutători şi afişau o căutătură ucigătoare de procuror.

– Nu, am răspuns, simţind cum riscanta minciună îmi rămâne blocată în gât ca un os de peşte. Mai aproape de Gad’s Hill Place. Verişoara mea locuieşte între Peckham şi New Cross. Am luat o trăsură până la Five Bells şi acolo am urcat.

Dickens a continuat să mă fixeze cu privirea.

– Dragul meu Charles, am reuşit să spun după un moment de tăcere. Tu mi-ai scris că rămâi în Franţa. Mă surprinde să te aflu aici. Când te-ai întors?

Tăcerea lui a continuat preţ de alte zece secunde interminabile, teribile, după care şi-a întors faţa înapoi la geam şi a spus:

– Acum câteva zile. Aveam nevoie de odihnă.

– Sigur că aveai, am spus. Sigur că aveai. După America…

după premiera piesei tale la Paris! Dar ce minunat că te-am întâlnit în această seară importantă.

Şi-a întors încet faţa înapoi spre mine. Mi-am dat seama că arăta cu zece ani mai bătrân decât îl văzusem cu o lună în urmă, când îl întâmpinasem la întoarcerea sa din America. Partea dreaptă a chipului său părea în mod ciudat moartă, ca de ceară, lăsată şi flască. A spus:

– Ce seară importantă?

– 9 iunie, am spus încet. Simţeam cum inima mea îşi iuţeşte din nou ritmul. A treia aniversare a…

– A… m-a îngânat Dickens.

– A teribilului eveniment de la Staplehurst, am încheiat. Aveam gura foarte uscată.

Dickens a râs atunci. A fost un sunet groaznic.

– Ce loc mai bun de adus în discuţie o atare catastrofă, a zis el, decât aici, într-un vagon care zăngăneşte şi se leagănă, amplasat în exact acelaşi loc de-a lungul trenului ca în după-amiaza aceea fatală. Mă întreb… peste câte poduri vechi vom trece în seara asta înainte să ajungem la Charing Cross, dragul meu Wilkie? S-a uitat la mine foarte atent. Ce *vrei* de fapt, domnule?

– Vreau să te scot la cină, am spus.

– Nu, imposibil, a răspuns Dickens. Trebuie să… s-a oprit atunci şi s-a uitat iarăşi la mine. Dar totuşi, de ce nu?

Tot restul drumului până la Londra l-am parcurs în linişte.

Am luat masa la Vérey’s, unde ne bucuraserăm de atâtea ospeţe sărbătoreşti de-a lungul anilor. Aceasta nu avea să fie una dintre cele mai prietenoase seri petrecute acolo.

Când făceam planul acelei confruntări, avusesem de gând să încep masa şi negocierile direct cu: *Trebuie să-l văd pe Drood din nou. Trebuie să merg cu tine astă-noapte când vei coborî în Oraşul Subteran.*

Dacă Dickens insista să-i ofer un motiv, voiam să-i descriu agonia şi groaza pe care le îndurasem din partea scarabeului. (Aveam motive să cred că ştia şi el ceva despre asemenea agonii şi groaze provocate de aceeaşi sursă.) Dacă nu cerea să-mi afle motivele, voiam pur şi simplu să merg cu el în noaptea aceea.

Nu aveam de gând să-i spun că intenţionam să trag două gloanţe în corpul monstrului Drood şi unul în scăfârlia lui hâdă. Dickens ar fi putut sublinia că supuşii subterani ai lui Drood –

indieni şi maghiari, şi chinezi, şi negri, şi chiar tânărul Edmond Dickenson cu capul ras – ne vor sfâşia de vii. *Aşa să fie* aş fi răspuns eu, deşi nu mă aşteptam să se ajungă la asta.

Dar având în vedere discuţia pe care o auzisem în Peckham între Inimitabil şi actriţă (fosta actriţă), mi-am dat seama că o abordare mai discretă şi pe ocolite ar fi slujit mai bine cauzei mele de-a merge alături de el la Drood. (Inspectorul Field şi agenţii lui nu reuşiseră niciodată să dea de urma lui Dickens în Oraşul Subteran în timpul diferitelor şederi ale scriitorului acolo, cu toate că îl văzuseră intrând în diferite pivniţe şi cripte din centrul Londrei. Intrările, pasajele şi punctele de acces secrete rămâneau un mister cunoscut doar lui Dickens şi Drood.)

Am discutat meniul cu Henry, care era *maître d'hôtel,* şi conversaţia a intrat în acea limbă străină (care îmi plăcea atât de mult) a sosurilor, zemurilor de friptură şi preparării culinare. Apoi am comandat pe îndelete vinuri şi un tonic înainte. După care am vorbit.

Nu aveam o odaie numai pentru noi – acum, Vérey's le rezerva pe acestea numai pentru grupurile mari – dar parcă am fi avut: masa noastră era prevăzută cu o banchetă aşezată între pereţi roşii, paravane şi draperii grele, într-o zonă mai înaltă, departe de încăperea principală. Până şi larma celorlalţi meseni fusese cumva izolată.

– Ei bine, am spus într-un final, când Henry, ceilalţi chelneri şi somelierul au plecat şi draperiile din catifea roşie s-au închis, felicitări pentru succesul premierei cu *L'Abîme!*

Am băut pentru asta. Dickens, abandonându-şi gândurile, a spus:

– Da, a fost un mare succes. Publicul parizian a apreciat povestea revizuită într-un fel în care publicul londonez n-a făcut-o.

De parcă tu ai fi fost aici din ianuarie ca să vezi şi să auzi reacţia publicului londonez, am gândit. Am spus:

– Producţia londoneză continuă să fie prezentată, însă toată cinstea noului suflu al versiunii pariziene.

– Este mult îmbunătăţită, a mormăit Dickens.

Puteam înghiţi o asemenea aroganţă deoarece, graţie scrisorilor trimise mie în taină de Fechter, ştiam că, în pofida iluziei lui Dickens că premiera pariziană fusese un triumf, criticii şi publicul avizat din Paris înţelegeau că fusese un simplu *succès d'estime.* Un critic parizian scrisese: „Numai respectul înţelegător

al francezilor a împiedicat *Abîme* să-şi înghită autorii."

Cu alte cuvinte, adoratul *Abis* al lui Dickens şi Fechter fusese exact asta, un abis.

Nu puteam totuşi să-i dau de ştire lui Dickens că ştiam asta. Dacă prindea de veste că eu păstram o comunicare secretă cu Fechter, îşi dădea seama şi că ştiusem că el părăsise Parisul în seara premierei şi că se ascunsese la amanta sa săptămâna care trecuse. Asta ar fi demonstrat că falsa mea surpriză la vederea lui în tren nu fusese decât o minciună.

– Pentru alte asemenea succese, am spus şi ne-am ciocnit paharele şi am băut. După un moment sau două, am continuat: *Piatra Lunii* este gata. Am terminat corectura ultimului episod.

– Da, a zis Dickens fără vreun dram de interes. Wills mi-a trimis şpalturile.

– Ai văzut îngrămădeala de pe Wellington Street?

Mă refeream la mulţimile de la uşa redacţiei din fiecare vineri, când gloatele se înghesuiau ca să cumpere noul episod din *Piatra Lunii.*

– Într-adevăr, a spus Dickens sec. A trebuit să mă folosesc de baston ca de o macetă ca să-mi croiesc drum prin hărmălaie şi să ajung la biroul meu spre sfârşitul lui mai, înainte să plec spre Franţa. Foarte neplăcut.

– Cred şi eu, am spus. Când i-am dus corecturi sau acte lui Wills în persoană, i-am văzut pe curieri şi hamali stând în diferite colţuri, cu raniţele încă în spate, citind foiletonul.

– Hmm, a făcut Dickens.

– Am înţeles că se pun rămăşaguri pe străzi – şi în unele dintre cele mai de soi cluburi din oraş, inclusiv la Athenaeum – cu privire la când va fi găsit în sfârşit diamantul şi cine va fi dezvăluit drept hoţ.

– Englezii sunt în stare să parieze pe orice, a opinat Dickens. Am văzut gentlemeni la vânătoare pariind o mie de lire pe direcţia în care va zbura următorul stol de gâşte.

Trecutul nostru trist *este îngropat în Franţa,* doar asta mi se învârtea în minte, cuvintele rostite de vocea lui Ellen Ternan. Mă întrebam dacă pruncul fusese băiat sau fată. Temându-mă de nesfârşita condescendenţă a lui Dickens, am surâs şi am spus:

– Wills transmite că vânzările cu *Piatra Lunii* au pus în umbră deopotrivă *Prietenul nostru comun* şi *Marile speranţe.*

Dickens a ridicat capul şi s-a uitat la mine pentru prima oară. Încet – foarte încet – un zâmbet subţire s-a lăţit pe sub mustaţa

lui rară şi barba sură.

– Da? a făcut.

– Da.

Am studiat culoarea de chihlimbar a tonicului meu preţ de o clipă, după care:

– Lucrezi la ceva acum, Charles?

– Nu. Mi-a fost imposibil să încep un roman nou sau chiar o povestire, deşi idei şi imagini îmi străbat mintea mai mult ca oricând.

– Desigur.

– Am fost… distras, a rostit el încet.

– Desigur. Numai turneul de lectură american şi tot ar fi destul ca orice scriitor să nu mai poată lucra.

Oferisem turneul de lectură ca prilej pentru Dickens să schimbe subiectul, dat fiind că îi plăcuse mult să discute despre diversele sale triumfuri înregistrate acolo faţă de toţi prietenii săi, inclusiv faţă de mine, în săptămânile scurse de când se întorsese şi dinainte să plece la Paris. A ales însă să nu accepte mâna mea întinsă.

– Am citit şpalturile ultimelor tale episoade, a spus.

– O? am făcut. Le găseşti satisfăcătoare?

Era o întrebare retorică, pentru prima dată în relaţia noastră. Nu era redactorul meu – Wills îndeplinise rolul acesta superfluu în lunile absenţei lui Dickens – şi chiar dacă Dickens era în mod oficial editorul meu prin revista sa, eu găsisem deja un editor adevărat, pe William Tinsley, pentru prima ediţie în format carte de o mie cinci sute de exemplare şi primisem un onorariu promiţător de şapte mii cinci sute de lire.

– Găsesc cartea încheiată extrem de obositoare, a spus Dickens cu blândeţe.

Pentru un moment n-am putut decât să ţin paharul cu ambele mâini şi să mă uit ţintă la bărbatul mai în vârstă.

– Îmi cer scuze? am spus până la urmă.

– M-ai auzit, domnule. Găsesc *Piatra Lunii* obositoare până la extrem. Construcţia romanului e stângace mai presus de orice; întreaga poveste este străbătută de-o trufie încăpăţânată şi îşi face din cititori duşmani.

Nu-mi venea să cred că-mi spunea asta prietenul meu de atâţia ani. Am fost ruşinat să simt sângele urcându-mi în obraji, tâmple şi urechi. În cele din urmă, am spus:

– Regret din suflet, Charles, dacă romanul te-a dezamăgit.

Fără-ndoială, nu le-a dezamăgit şi pe multele sale mii de cititori nerăbdători.

– Mi-ai mai spus asta, a rostit Dickens.

– Ce anume la construcţie găseşti obositor? Urmăreşte structura *Casei umbrelor,* romanul tău… numai că aduce îmbunătăţiri?

Cum poate v-am mai spus, Dragi Cititori, construcţia *Pietrei Lunii* nu era altfel decât sclipitoare, constând dintr-o serie de epistole solicitate de unul dintre personajele din umbră de la majoritatea celorlalte personaje centrale, pentru a-şi spune fiecare povestea printr-o varietate de jurnale, notiţe şi scrisori.

Dickens a avut insolenţa de a-mi râde în faţă.

– *Casa umbrelor,* a spus el molcom, a fost narată dintr-o serie limitată de perspective la persoana a treia, menţinând mereu un ochi auctorial deasupra, singura naraţiune la persoana întâi fiind a scumpei domnişoare Esther Summerson. A fost construită ca un fel de simfonie. *Piatra Lunii* ajunge la urechea oricărui cititor ca o cacofonie falsă. Nivelul de falsitate al nesfârşitei serii de testamente scrise la persoana întâi este, cum spun, incredibil şi inexplicabil de obositor.

Am clipit de mai multe ori şi am pus paharul jos. Henry şi doi chelneri au venit de zor cu primul fel. Somelierul a venit grăbit cu prima sticlă – Dickens a gustat şi a aprobat din cap – şi stolul de cozi negre şi gulere albe scrobite s-a îndepărtat degrabă. După ce au plecat, am zis:

– Ţin să te anunţ că mărturia şi personajul domnişoarei Clack sunt pe buzele tuturor. Cineva de la clubul meu a spus recent că n-a mai râs aşa de bine de când au apărut *Documentele postume ale clubului Pickwick.*

Dickens s-a strâmbat.

– A o compara pe domnişoara Clack cu Sam Weller sau oricare dintre celelalte personaje din *Documentele postume ale clubului Pickwick,* dragul meu Wilkie, ar fi ca şi cum ai compara un catâr bolnav de spavan şi deşelat cu un cal de curse pursânge. Personajele din *Pickwick* au fost creionate – cum generaţii de cititori şi ascultători ţi-ar putea spune, de te-ai sinchisi să întrebi – cu un ochi iubitor şi o mână sigură. Domnişoara Clack este o caricatură maliţioasă a unui desen prost făcut. Nu există nicio domnişoară Clack pe această lume sau pe orice Pământ făcut de un Creator cu capul pe umeri.

– Doamna Jellyby a ta din *Casa umbrelor…* am început.

Dickens a ridicat o mână.

– Scuteşte-ne de comparaţii cu doamna Jellyby. Pur şi simplu nu ţine, dragă băiete. Pur şi simplu nu ţine.

M-am uitat la mâncarea mea.

– Iar personajul tău Ezra Jennings, care apare de nicăieri ca să rezolve toate problemele majore în capitolele finale, a continuat Dickens pe un glas la fel de egal şi necruţător ca una dintre maşinăriile care săpau tuneluri de-a lungul Fleet Street.

– Ce-i Cu Ezra Jennings? Cititorii îl consideră a fi un personaj de-a dreptul fascinant.

– Fascinant... a spus Dickens cu zâmbetul acela teribil. Şi familiar.

– Ce vrei să spui?

– Crezi că nu mi-l amintesc?

– Nu am habar despre ce vorbeşti, Charles.

– Vorbesc despre asistentul medicului pe care l-am întâlnit în timpul excursiei noastre în nord din septembrie 1857 – vai, acum aproape unsprezece ani – când am urcat pe Carrick Fell şi tu ai alunecat şi ţi-ai scrântit glezna, şi eu a trebuit să te car de pe munte, şi apoi să te duc cu căruţa în cel mai apropiat sat, unde medicul acela ţi-a bandajat glezna şi piciorul. Asistentul lui avea exact părul şi pielea incredibil de bălţată care-l caracterizează şi pe monstrul tău numit „Ezra Jennings”.

– Oare tu nu te inspiri din viaţa reală? am întrebat.

Vocea mi-a sunat rugătoare chiar şi mie şi nu mi-a plăcut deloc.

Dickens a clătinat din cap.

– Din viaţa reală, da. Nu se poate însă să-ţi fi scăpat faptul că amândoi l-am creat pe al tău Ezra Jennings în persoana „domnului Lorn”, asistentul albinos şi bălţat al doctorului Speddie, în *Leneşul turneu a doi ucenici trândavi* scris în colaborare şi apărut în numărul de Crăciun din acelaşi an.

– Nu văd nicio asemănare, am spus ţâfnos.

– Serios? Ce ciudat. Povestea domnului Lorn – mortul din pat care a revenit la viaţă în camera comună a doctorului Speddie din hanul supraaglomerat – a ocupat cea mai mare parte din romanul acela scurt şi nu foarte reuşit. Acelaşi trecut tragic. Aceeaşi expresie hăituită şi acelaşi mod de vorbire. Acelaşi ten albinos şi păr bălţat. Eu, unul, mi-amintesc foarte bine să fi scris scenele alea.

– Ezra Jennings şi domnul Lorn sunt două personaje cât se

poate de deosebite, am susţinut.

Dickens a încuviinţat mut.

– Sunt fără-ndoială diferite ca textură. Domnul Lorn avea un trecut tragic şi o fire tragică. Ezra Jennings al tău, dintre toate personajele bolnave şi nenaturale cărora le-ai dat viaţă în căutarea senzaţionalului, este cât se poate de respingător şi neplăcut.

– Neplăcut în ce fel, dacă pot să întreb?

– Poţi să întrebi şi eu îţi voi spune, dragul meu Wilkie. Ezra Jennings, pe lângă faptul de a fi cel mai rău soi de opioman – o trăsătură comună *multor* personaje ale tale, dragul meu băiat – manifestă toate semnele inversiunii.

– Inversiune?

Ridicasem o furculiţă plină de ceva cu minute înainte, dar încă nu apucasem să o duc la gură.

– Fără a mă ascunde după cuvinte, a rostit Dickens încet, este evident pentru oricine citeşte *Piatra Lunii* că Ezra Jennings este un sodomit.

Furculiţa mea a rămas în aer, iar gura mi-a rămas deschisă.

– Bazaconii! am spus într-un final. Nu am sugerat deloc aşa ceva!

Sau o făcusem? Mi-am dat seama că – începând cu capitolele domnişoarei Clack – Celălalt Wilkie scrisese majoritatea episoadelor lui Ezra Jennings pe când eu încercam să dictez amorţit puternic de morfină şi laudanum.

– Iar aşa-zisele tale Nisipuri Tremurătoare… a început Dickens.

– Nisipuri Mişcătoare, l-am corectat.

– Cum doreşti. Aşa ceva nu există, trebuie să ştii.

Cu asta îl prinsesem. Cu *asta* îl *prinsesem!*

– Ba există, am spus, ridicând vocea. Şi orice iahtman ca mine ştie asta. Este un banc exact ca Nisipurile Mişcătoare în estuarul Tamisei, la cincisprezece kilometri nord de golful Herne.

– Nisipurile tale Tremurătoare nu există de-a lungul coastei Yorkshire, a spus Dickens. Am observat că îşi tăia cu calm carnea şi o mânca. Oricine a vizitat vreodată Yorkshire ştie asta. Oricine a *citit* vreodată despre Yorkshire ştie asta.

Am deschis gura să întreb – să vorbesc oţărât – şi nu mi-a venit nimic în gând ce să spun. În acel moment mi-am amintit de revolverul încărcat din valiza aşezată alături de mine pe banca din separeu.

– Şi mulţi cred, la fel ca mine, la fel ca Wills, că scena cu Nisipurile tale Tremurătoare mişcându-se este totodată indecentă, a spus Dickens.

– Pentru Dumnezeu, Dickens, cum poate fi un banc, un ţărm, o bucată de plajă cu nisip mişcător *indecentă* pentru orice persoană normală la cap?

– Poate, a spus Dickens, prin felul în care autorul a ales să se exprime şi să insinueze. Şi citez din memorie – şi din observaţia sărmanei tale domnişoare Spearman cea damnată – „Faţa lui maronie a săltat uşor, după care s-a adâncit şi a tremurat din toate părţile.” Faţa maronie, dragul meu Wilkie, *pielea* maronie, adâncindu-se şi tremurând din toate părţile, după care, şi citez, „înghiţind orice fiinţă” – adică exact ce îi face sărmanei domnişoare Spearman. O stângace şi făţişă descriere a ceea ce oricine îşi imaginează că este punctul culminant, din punct de vedere fizic, pentru o femeie în actul iubirii, nu?

Din nou, n-am putut decât să mă holbez cu gura căscată.

– Finalul însă, mult aşteptata ta rezolvare a acestui mult admirat mister este ceea ce găsesc eu a fi culmea şi triumful falsităţii, dragul meu băiat, a urmat Dickens.

Mi-am dat seama că era posibil să nu se mai oprească niciodată din vorbit. Mi-am imaginat duzinile de meseni din celelalte alcovuri şi din încăperea mare de la Vérey’s oprindu-se toţi din mâncat, toţi ascultând, şocaţi, dar atenţi.

– Tu *chiar* crezi, a mers mai departe Dickens, sau te aştepţi ca *noi,* cititorii, să credem că un om, motivat de câteva picături de opiu într-un păhărel de vin, ar umbla în somn, ar intra în dormitorul logodnicei sale – o scenă indecentă şi numai prin caracterul ei impropriu – şi i-ar scotoci prin caseta de bijuterii şi bunurile personale, şi apoi ar fura şi ar ascunde un diamant în altă parte, *fără a-şi mai aminti ceva din toate acestea mai târziu?*

– Sunt sigur de asta, am rostit cu răceală, înciudat.

– O? Cum poţi fi sigur de un lucru aşa de ridicol, dragă băiete?

– Toate referirile la comportamentul sub influenţa laudanumului, a opiului pur sau a altor droguri în *Piatra Lunii* au fost atent documentate şi experimentate de mine înainte de a pune tocul pe hârtie, am spus.

Dickens a râs atunci. A fost un râs lung, plin, lejer şi crud şi a continuat mult prea mult timp.

M-am ridicat în picioare, am aruncat şervetul de olandă, am luat valiza şi am deschis-o. Uriaşul pistol era destul de vizibil

acolo, sub foile răsucite de şpalt şi rămăşiţele prânzului meu.

Am închis valiza şi am plecat în trombă, aproape uitându-mi pălăria şi bastonul din pricina grabei. L-am putut auzi pe Henry dând buzna în alcovul din spate pentru a-l întreba pe „domnul Dickens” dacă era ceva în neregulă cu mâncarea sau servirea.

La trei intersecţii de Vérey’s, m-am oprit, încă respirând greu, încă strângând bastonul ca şi când ar fi fost un ciocan, nebăgând în seamă traficul sau străzile aglomerate în seara aceea adorabilă de iunie, ori măcar doamnele nopţii care mă priveau din umbrele aleilor de vizavi.

– Fir-ar *a naibii* de treabă! am strigat, speriind două doamne care se plimbau alături de un gentleman mai vârstnic, adus de spate. *Fir-ar a naibii de treabă!*

M-am întors şi am fugit înapoi la restaurant.

De data aceasta, discuţiile *chiar* s-au oprit când am străbătut în goană încăperea principală şi am dat în lături draperiile alcovului.

Dickens plecase, desigur. Şi ultima mea şansă din 1868 de a-l urma în bârlogul lui Drood plecase odată cu el.

36

În iulie, fratele meu stătea deja la Gad’s Hill Place de o perioadă lungă de timp din pricina sănătăţii sale. Charley suferise de foarte multe ori de grave crampe la stomac şi vomitase zile la rând. Soţia lui, Katey, continua să considere că-i era mai uşor să aibă grijă de el în casa tatălui ei decât la domiciliul lor din Londra. (Eu credeam, totodată, că ei îi era mai comod să fie servită acolo.)

În acea zi anume, Charley se simţea întrucâtva mai bine şi se afla în biblioteca de la Gad’s Hill, vorbind cu celălalt Charley – fiul lui Dickens – care avea ceva de lucru acolo. (Nu cred că am menţionat, Dragi Cititori, că în luna mai, redactorul meu şi neobositul adjunct al lui Charles Dickens la *All the Year Round,* William Henry Wills, reuşise cine ştie cum să cadă de pe cal în timpul unei vânători şi se alesese cu o fractură craniană serioasă. Wills îşi revenise cât de cât, dar spunea că aude în continuare uşi trântindu-se. Asta reducea eficienţa lui ca redactor şi cu atât mai mult ca administrator, contabil, manager, şef de vânzări şi mereu credincios factotum al lui Dickens, astfel

încât Inimitabilul – după ce mă rugase pe mine să mă întorc la revistă în mai şi primise un refuz categoric – îl pusese pe îndeajuns de ineficientul şi dezamăgitorul său fiu Charles în postura de a se ocupa măcar de unele dintre multele îndatoriri ale lui Wills, în vreme ce el, Dickens, se ocupa de restul. Ceea ce însemna că fiul lui răspundea la scrisori la redacţie sau acasă, însă chiar şi asta necesita minimum 110% din puţinele aptitudini ale lui Charles Dickens Junior.)

Astfel, în acea zi de iunie la Gad's Hill, fratele meu Charley se afla în bibliotecă, alături de Charley Dickens, când deodată amândoi tinerii au auzit doi oameni, un bărbat şi o femeie, strigând şi certându-se, larma crescândă venind de undeva de pe peluza din spatele casei. Era inconfundabilul sunet al unei ciondăneli care escalada în violenţă. Strigătele femeii, mi-a spus fratele meu mai târziu, erau înfiorătoare.

Ambii Charley au coborât degrabă şi au ieşit, dând ocol casei, fiul lui Dickens ajungând cu o jumătate de minut înaintea fratelui meu convalescent.

Acolo, pe pajiştea din spatele curţii celei lungi, unde eu şi Dickens îl văzuserăm pe tânărul Edmond Dickenson umblând în somn cu câteva Crăciunuri înainte, Charles Dickens tropăia de colo-colo, vorbind şi ţipând pe două voci diferite, una masculină, alta feminină, tot timpul gesticulând bezmetic şi-n cele din urmă sărind la o victimă nevăzută şi atacând-o… atacând *o femeie…* cu o bâtă mare, invizibilă.

Dickens devenise cuţitarul bătăuş Bill Sikes din *Oliver Twist* şi era pierdut în actul sângeros al uciderii lui Nancy.

Ea a încercat să scape, cerând îndurare. Fără îndurare, a urlat Bill Sikes. Ea a strigat la Dumnezeu să o ajute. Dumnezeu nu i-a răspuns, dar Bill Sikes a făcut-o, strigând şi înjurând şi doborând-o la pământ cu bâta grea.

Ea a încercat să se ridice, ţinând braţul şi mâna ridicate ca să se ferească de lovitură. Dickens/Sikes a lovit din nou, şi din nou, rupându-i degetele delicate, zdrobindu-i oasele antebraţului ridicat, apoi avântând toată greutatea bâtei asupra capului ei însângerat. Şi din nou. Şi din nou.

Charley Dickens şi Charley Collins *vedeau* sângele şi materia cerebrală zburând. *Vedeau* balta de sânge crescând sub femeia muribundă, acum întinsă la pământ, în timp ce Bill Sikes continua să o ciomăgească. *Vedeau* sângele stropind faţa schimonosită a lui Sikes care striga. Chiar şi labele şi picioarele

câinelui lui Sikes erau însângerate!

Şi el tot a continuat să o ciomăgească, chiar şi după ce femeia murise.

Încă ghemuit peste cadavrul imaginar al femeii, cu bâta invizibilă ţinută cu ambele mâini şi ridicată deasupra amalgamului însângerat din iarbă, Charles Dickens a ridicat privirea la fiul lui şi fratele meu. Chipul lui era contorsionat şi schimonosit, triumfal. Ochii lui erau larg deschişi, sălbatici şi nicidecum lucizi. Fratele meu Charley mi-a spus mai târziu că era sigur că putea să vadă răul pur, criminal în ochii de pe figura aceea strâmbată, lacomă.

Inimitabilul îşi găsise, în sfârşit, Crima pentru următoarea rundă de lecturi publice.

Aceea a fost ziua când m-am convins că trebuia să-l ucid pe Charles Dickens.

El avea să pretindă că o ucidea pe imaginara Nancy pe scenă, în faţa a mii de oameni. Eu aveam să-l ucid în viaţa reală. Aveam să vedem care ucidere rituală era mai eficientă în scoaterea scarabeului-Drood din creierul unui om.

Pentru a pregăti drumul, i-am trimis o scrisoare de scuze, chiar dacă nu aveam pentru ce să mă scuz, în vreme Dickens avea toate motivele să implore iertare. Nu conta câtuşi de puţin.

Gloucester Place nr. 90, sâmbătă, 18 iulie 1868

Dragul meu Charles,

Îţi scriu pentru a-ţi oferi scuzele mele sincere şi totale pentru neplăcerile provocate de mine luna trecută la restaurantul nostru preferat, Vérey's. Faptul că nu m-am gândit la cât de obosit erai după multele tale drumuri şi solicitări fără-ndoială a dus la iluzia neînţelegerii dintre noi şi deloc neobişnuita mea stângăcie în exprimare a dus la consecinţe nefericite pentru care îmi cer scuze din nou şi-ţi cer umil iertare. (Orice încercare accidentală din partea mea de a compara săracele mele eforturi literare prezente cu incomparabila ta Casă a umbrelor *a fost arogantă şi o greşeală. Nimeni nu-l va mai confunda vreodată pe acest umil* protégé *cu Cher Maître.)*

Îmi e întrucâtva mai greu să primesc oaspeţi acasă de când doamna Caroline G. aplecat de sub acoperişul şi din serviciul meu, dar sper totuşi că-mi vei fi musafir la Gloucester Place nr. 90 înainte să se mai scurgă mult din acest an. De asemenea,

cum sunt sigur că ai observat, în ciuda grijilor tale cu All the Year Round *în absenţa sărmanului nostru prieten Wills, minunatul nostru succes,* Impasul, *s-a închis până la urmă la Adelphi Theatre. Mărturisesc că am început să iau notiţe vagi pentru o altă piesă – cred că o voi numi* Negru şi alb, *dat fiind că ar putea fi despre un nobil francez care, din cine ştie ce motiv, se trezeşte într-o licitaţie în Jamaica, fiind vândut ca sclav. Dragul nostru prieten comun Fechter mi-a sugerat ideea acum câteva luni – am de gând să discut cu el în amănunt în octombrie sau noiembrie – iar lui Fechter i-ar face mare plăcere să joace rolul principal. Pregătindu-mă pentru această muncă, aş fi foarte recunoscător dacă m-aş putea bucura de sfatul şi criticile tale, astfel încât să evit alte greşeli strigătoare la cer, atât de frecvente în contribuţia mea la* Impasul. *În orice caz, aş considera-o o onoare dacă tu şi întreaga ta familie mi-aţi fi oaspeţi în seara premierei la Adelphi, în caz că acest modest efort va reuşi vreodată să fie montat scenic.*

Cu ultime şi extreme scuze şi cu cele mai sincere dorinţe de îndreptare a acestei neprevăzute şi nedorite rupturi a relaţiei noastre cordiale cu un trecut neîntrerupt, rămân...

Afectuos şi Loial, al Tău,
W.C. Collins

M-am mai uitat un timp peste bilet, operând mici schimbări ici şi colo, mereu în sensul pocăinţei şi servilismului. Nu aveam absolut nicio teamă că această misivă va ieşi într-o zi la lumină, după brusca şi misterioasa moarte a lui Dickens, şi va stârni curiozitatea biografului care avea să o citească. Dickens îşi păstra încă obiceiul de a arde anual toate scrisorile primite. (Ar fi ars şi toate scrisorile pe care le *trimitea,* dacă ar fi putut, dar majoritatea dintre noi, cei care corespondam cu faimosul om, nu împărtăşeam tendinţele sale piromane, atunci când era vorba de comunicare.)

Apoi i-am cerut lui George să o trimită cu poşta şi am ieşit să cumpăr o sticlă de brandy de calitate şi un căţeluş.

A doua zi după-masă, am luat cu mine brandy-ul, un exemplar din *All the Year Round* de săptămâna aceea şi căţeluşul nebotezat şi am urcat în trenul de Rochester. De acolo, am închiriat o trăsură care să mă ducă la catedrală.

Am lăsat căţeluşul în trăsură, dar am luat brandy-ul şi revista

în timp ce păşeam prin cimitir, spre partea din spate a catedralei înalte şi masive. Rochester fusese dintotdeauna un oraş de coastă cu străzi înguste şi clădiri din cărămidă roşie, care făceau colosul acela de catedrală din piatră cenuşie veche să pară cu atât mai impresionant şi apăsător.

Acesta era exact peisajul din copilăria lui Charles Dickens. Exact prezenţa acelei catedrale era cea care îl făcuse să-mi spună cu ani în urmă că Rochester reflecta, pentru el, „gravitatea, misterul, putreziciunea şi tăcerea universale".

Era tăcere din plin în ziua aceea încinsă şi umedă de iulie. Şi simţeam putoarea de putreziciune a mlaştinilor sărate din apropiere. Chiar dacă ceea ce Dickens numea „răpăitul şi plescăitul mareei" era din punct de vedere geografic aproape, nu se auzea niciun răpăit în ziua aceea, plescăituri aproape deloc şi nu se simţea absolut nicio briză. Toată puterea soarelui se întindea aidoma unei pături aurii neuniforme peste lespezile funerare vechi şi încinse şi peste iarba arsă.

Nici chiar umbra turnului catedralei nu oferea cine ştie ce adăpost. M-am lăsat pe spate şi m-am uitat în sus la turnul acela cenuşiu şi mi-am amintit comentariul lui Dickens despre cum îl afectase pe el când era doar un ţânc: „… ce glumiţă nesărată par a fi eu, dragul meu Wilkie, în comparaţie cu soliditatea, statura, forţa şi lungimea vieţii lui."

Ei bine, Dragi Cititori, dacă mi se împlinea vrerea – şi aveam toată intenţia să se împlinească – catedrala putea să mai reziste secole sau milenii, însă lungimea vieţii acelui „băieţel devenit bătrân scriitor" era aproape de sfârşit.

În capătul opus al cimitirului, dincolo de lespezile funerare, unde ducea o potecă foarte îngustă, am găsit groapa de var nestins încă deschisă, încă plină şi la fel de pestilenţială ca oricând. Îmi curgeau ochii în timp ce mergeam înapoi prin cimitir, trecând chiar pe lângă pietrele şi peretele şi lespedea plată ca o masă unde Dickens, Ellen Ternan, mama lui Ellen şi cu mine împărţiserăm acel prânz macabru cu atât timp în urmă.

Am urmat sunetul slab al ciocăniturilor în piatră pe după catedrală, pe lângă prezbiteriu şi în curtea de pe partea cealaltă. Între zidul de piatră şi un bordei scund din bolovani şi stuf, domnul Dradles şi un asistent tânăr cu aer tâmp lucrau la o lespede funerară mai înaltă decât oricare din ei. Numai numele şi datele – GILES BRENDLEY HYMBY, 1789–1866 – fuseseră cioplite în marmură.

Când domnul Dradles s-a întors spre mine, am văzut că faţa lui, sub un strat de pulbere de piatră brăzdată de dâre de sudoare, era roşie de stătea să plesnească. Apropiindu-mă, omul s-a şters pe frunte.

– Probabil nu-ţi mai aminteşti de mine, domnule Dradles, am început. Dar am venit aici acum o vreme în compania lui…

– Dradles şi-aminteşte de mama, dom' Billy Wilkie Collins, botezat dup-un zugrav înstărit sau aşa ceva, a hârâit individul cu faţă rumenă. Aţ' fost aci cu domnu' Charles D., care-a scris tăte cărţile ălea şi-erea interesat de ăi vechi în paturile lor întunecate.

– Exact, am spus. Dar am avut impresia că noi doi am început cu stângul.

Dradles a coborât privirea la ghetele lui roase şi găurite care, am observat, nu erau „diferenţiate". Asta însemnând că nu era una stângă şi una dreaptă, cum era obiceiul cu zeci de ani în urmă.

– Picioarele lu' Dradles sunt singurele pe care Dradles le are, a spus. Ce mi-e stângu', ce mi-e dreptu'.

Am zâmbit.

– Aşa-i, aşa-i. Dar mi s-a părut că am lăsat impresia greşită. Ţi-am adus asta…

Şi i-am dat sticla de brandy bun.

Dradles s-a uitat la ea, şi-a şters faţa şi gâtul din nou, a destupat sticla, a adulmecat-o, a tras o duşcă, s-a uitat la mine printre gene şi a spus:

– Asta-i băutură mai bună decât aia cu care Dradles e-obişnuit la Thatched an' Twopenny sau oriunde altundeva.

A băut din nou. Asistentul lui, a cărui faţă era la fel de roşie de la căldură şi muncă precum a lui Dradles, s-a uitat tâmp, dar n-a cerut să bea.

– Apropo de Thatched and Twopenny, am spus pe un ton colocvial. Nu-l văd pe-aici pe diavolul ăla mic, aruncătorul tău de pietre. Cum i-ai spus tu? Adjunct? E oare prea devreme pentru ca el să te-alunge spre casă cu pietre?

– Băiatu' ăla afurisit e mort, a spus Dradles. Mi-a observat expresia şi a chicotit. O, nu Dradles l-a ucis, deşi Dradles s-a gândit la asta nu o singură dată. Nu, l-a omorât sifilisu' şi bine i-a făcut. A mai tras o duşcă zdravănă şi s-a uitat la mine mijind din ochi. Niciun domn, nici chiar domnu' D., n-a venit de la Londra să-i aducă lu' Dradles băutură scumpă fără motiv, domnule Billy Wilkie Collins. Domnu' D. voia să-i deschid uşi cu multele chei ale

mele şi să ciocănesc ca s-aflu un’ s-ascund ăi vechi în golurile lor. Ce vrea domnul Billy W.C. de la bărânu’ Dradles în ziua asta caniculară?

– Poate-ţi aminteşti că şi eu sunt autor, am spus. I-am înmânat pietrarului şi îngrijitorului de cripte şi catedrală exemplarul din *All the Year Round.* Acesta, cum poţi vedea, este numărul de vinerea trecută conţinând capitolele finale din romanul meu *Piatra Lunii.*

Am deschis periodicul la pagina cuvenită.

Dradles s-a holbat la amestecul de litere, dar n-a făcut decât să geamă. Habar nu aveam dacă omul ştia să citească. Bănuiala mea era că nu.

– Se întâmplă, am spus, că şi eu mă documentez cu privire la o catedrală mare cum e aceasta. O catedrală mare şi criptele aferente.

– Vrei şi mata cheile, crede Dradles, a spus Dradles. Vrei cheile la locurile întunecate ale ălor vechi.

A-i fi zis că se adresa asistentului său idiot şi clăpăug, cu frizură ce-i fusese făcută parcă cu foarfeca de tuns oi, dar băiatul părea a fi surd şi mut.

– Nicidecum, am spus cu un râset lejer. Cheile sunt răspunderea dumitale şi aşa trebuie să rămână. Aş vrea doar să vin în vizită din când în când şi poate să învăţ de la dumneata cum se găsesc, ciocănind, locurile goale. Categoric, nu aş veni niciodată cu mâna goală.

Dradles a mai tras o duşcă. Sticla era deja mai mult de jumătate goală şi faţa murdară a pietrarului, chiar şi sub stratul de pulbere, era mai roşie ca oricând (dacă aşa ceva era posibil).

– Dradles lucrează onest cât e ziua de lungă pentru câte-o pileală, a spus el cu voce groasă.

– Şi eu la fel, l-am completat cu un râset lejer.

A încuviinţat atunci şi s-a întors la cioplit – sau mai degrabă la supravegherea băiatului idiot care cioplea. În mod evident, întrevederea se încheiase şi contractul se consumase.

Ştergându-mi şi eu faţa de căldură, m-am înapoiat încet la trăsură. Căţeluşul – un animal diform, dar vesel cu picioare lungi, coadă scurtă şi pete – ţopăia de bucurie pe bancheta căptuşită, văzându-mă.

– Mai durează doar un minut, vizitiu, am spus.

Bătrânul, moţăind pe jumătate, a mormăit şi şi-a lăsat bărbia să recadă pe pieptul îmbrăcat în livrea.

Am dus căţeluşul înapoi prin cimitir, trecând pe lângă locul nostru de picnic. Amintindu-mi cum ne făcuse Dickens pe toţi să râdem când şi-a pus un prosop peste braţ şi a mimat perfect comportamentul unui chelner eficient, dar oficios, aducându-ne farfuriile de pe zid la masa încropită din lespedea de mormânt, turnându-ne cu pricepere vin tuturor, am mers mai departe cu zâmbetul pe buze. Căţeluşul stătea în îndoitura braţului meu, încercând din când în când să dea din coadă şi privindu-mă admirativ cu ochii lui mari. Caroline, Carrie şi cu mine avuseserăm mai mulţi căţei în ultima decadă şi mai bine. Ultimul animal de casă, pe care îl iubiserăm mult, murise cu doar câteva luni în urmă.

Un copac bătrân şi strâmb aproape de limita din spate a curţii catedralei se descotorosise de o cracă lungă de aproximativ un metru. Ducându-l pe căţel în braţul stâng, masându-i în acelaşi timp ceafa şi gâtul absent cu degetul mare, am luat craca de jos, i-am îndepărtat micile protuberanţe şi am folosit-o ca un fel de baston.

În buruienile din spatele cimitirului, m-am oprit şi m-am uitat împrejur. Trăsura şi drumul erau în afara razei vizuale. Nimic şi nimeni nu se mişca în incinta cimitirului. De departe, dincolo de catedrală, se auzeau ciocăniturile lui Dradles – sau mai curând ale ucenicului lui Dradles – care lucra înfocat şi atent. Se mai auzeau doar bâzâitul şi zumzetul insectelor din buruienile şi iarba înaltă de acolo, care ducea spre est, spre mlaştinile sărate. Chiar şi marea şi râul care se scurgea în ea erau tăcute în lumina orbitoare a soarelui.

Cu o singură mişcare precisă, am răsucit gâtul căţeluşului. Pocnetul a fost perceptibil, dar nu puternic. Corpul lui mic a devenit inert în braţele mele.

M-am uitat iarăşi în jur şi apoi am aruncat corpul animăluţului în groapa cu var. Nu s-a auzit niciun sfârâit sau bulbucire dramatică. Mica formă cu pete albe şi negre a zăcut doar acolo, ceva mai mult decât pe jumătate scufundată în terciul cenuşiu gros al varului nestins. Aplecându-mă şi folosind craca, am înghiontit atent coastele, capul şi labele din spate ale căţeluşului, până ce mica formă a dispărut de la suprafaţă. Apoi am aruncat craca în iarba înaltă şi am însemnat locul unde a aterizat.

Douăzeci şi patru de ore? Patruzeci şi opt? Am decis să aştept şaptezeci şi două de ore – şi ceva pe deasupra, cum aveam de gând să aştept până la amurg – înainte să mă întorc pentru a

folosi aceeaşi ramură ca să scot şi să analizez rămăşiţele.

Fluierând încet o piesă devenită populară în sălile de concert în vara aceea, m-am întors agale prin cimitir la trăsura care mă aştepta.

37

Trei zile mai târziu am primit un mesaj plăcut din partea lui Dickens în care îmi mulţumea pentru scrisoare, acceptând implicit scuzele mele şi invitându-mă la Gad’s Hill Place cât de repede puteam. Totodată, sugera binevoitor că poate aş vrea să-l vizitez pe fratele meu acolo, întrucât Charley era şi acum prea bolnav pentru a se întoarce la Londra.

Am acceptat invitaţia şi am pornit spre Gad’s Hill în aceeaşi zi. Era cum nu se poate mai bine, deoarece oricum voiam să trec în seara aceea pe la groapa de var din cimitirul Rochester.

Katey Dickens m-a întâmpinat pe peluza din faţă aşa cum făcuse cu câţiva ani înainte. Era o zi călduroasă, dar se simţea o adiere plăcută care aducea cu ea mirosul sănătos al câmpiilor dimprejur. Tufişurile, arborii şi muşcatele roşii îngrijite atent se unduiau toate în adierea aceea, la fel ca rochia lungă şi vaporoasă de vară a lui Katey. Părul ei, am observat, era prins într-o parte, însă lăsat să curgă pe spate: o frizură care, deşi neobişnuită, nu era deloc neatrăgătoare.

– Charles doarme, a spus ea. A avut o noapte îngrozitoare şi chiar dacă ştia că vrei să-l vezi, cred că ar fi mai bine dacă n-ar fi deranjat.

Ştiam că vorbea despre fratele meu, iar nu despre tatăl ei. Am încuviinţat din cap.

– Trebuie să plec înapoi înaintea cinei, dar poate că Charley se va trezi până atunci.

– Poate, a spus Katey, deşi expresia ei sugera altceva. Şi-a strecurat braţul pe după al meu. Tata lucrează în cabană. Să te conduc prin tunel.

Am ridicat sprâncenele.

– Lucrează în cabană? Aveam impresia că în prezent nu scrie ficţiune.

– Aşa este, Wilkie. Lucrează de zor la lectura cea nouă din episodul acela teribil al crimei.

– A!

Am străbătut încet peluza îngrijită şi am pătruns în tunel. Cum se întâmpla întotdeauna vara, aerul răcoros din pasajul lung şi întunecat era o binevenită schimbare faţă de umiditatea de la suprafaţă.

– Wilkie, tu te întrebi vreodată dacă tata n-are dreptate?

Nu, am gândit. *Niciodată.*

– În legătură cu ce, draga mea? am întrebat.

– În legătură cu fratele tău.

Am simţit o undă de panică străbătându-mă.

– În legătură cu gravitatea bolii lui, adică?

– În legătură cu tot.

Nu-mi venea să cred că mă întreba *pe mine* asta. Zvonurile cum că Charley şi Kate nu-şi consumaseră niciodată căsnicia continuau, alimentate de comentariile maliţioase ale lui Charles Dickens. Dacă ar fi fost să dai crezare insinuărilor tatălui ei, fratele meu era fie un sodomit ascuns, fie un impotent, fie amândouă laolaltă.

Direcţia în care ducea întrebarea era pur şi simplu imposibilă.

Am mângâiat-o pe mână.

– Tatălui tău nu i-a plăcut să te piardă pe tine, mai presus de orice, Katey. Tu ai fost întotdeauna cea mai apropiată de el. Orice pretendent sau soţ ar fi căzut pradă urgiei lui.

– Da, a aprobat Katey. Modestia nu fusese niciodată unul dintre farmecele ei cele mai vizibile. Dar Charley şi cu mine am petrecut atât de mult timp aici, la Gad's Hill Place, încât e aproape ca şi când nici n-aş fi plecat de acasă.

La aceasta nu aveam ce să spun. Mai cu seamă fiindcă toată lumea ştia că era alegerea *ei* să locuiască acolo atunci când Charley era bolnav – şi asta se întâmpla acum aproape tot timpul.

– Te întrebi vreodată, Wilkie, cum ar fi dacă *tu şi cu mine* ne-am fi căsătorit, şi nu fratele tău şi cu mine?

Aproape m-am oprit locului. Inima mea, deja bătând grăbită după administrarea la mijlocul zilei a unei doze generoase de laudanum, a început să se lovească de coaste.

Fusese un timp când mă gândisem să o curtez pe tânăra Kate Dickens. În cursul a ceea ce toată lumea, mai puţin cei din familia Dickens, considera a fi „divorţul" – teribila şi permanenta despărţire atunci când Charles Dickens îşi trimisese efectiv soţia, pe Catherine, într-un exil permanent – tânăra Kate, dintre toţi copiii, a părut cea mai afectată şi dezorientată de brusca

destrămare a ceea ce majoritatea crezuseră că era familia engleză perfectă. Avea optsprezece ani pe când tămbălăul era în desfăşurare – s-a măritat cu fratele meu când avea douăzeci – şi recunoşteam că o găseam încă atrăgătoare într-un fel subtil. Chiar şi atunci intuiam că ea, spre deosebire de sora ei Mamie, nu va avea cu timpul aspectul durduliu de matroană al mamei sale.

Dar înainte de a putea explora măcar interesul meu pentru Katey, fata se îndrăgostise – sau cel puţin se amorezase – de prietenul lui Dickens şi al meu, Percy Fitzgerald. Când acesta a respins cu destulă răceală avansurile ei feciorelnice, Katey se întorsese brusc spre fratele meu Charles, ilustratorul lui Dickens şi, pe atunci, un oaspete frecvent la Gad's Hill.

Poate am amintit înainte, Dragi Cititori, că acest interes romantic din partea lui Katey ne-a mirat pe toţi. Charley, deşi mai în vârstă decât mine, se mutase din casa mamei noastre cu doar câteva săptămâni înainte şi nu manifestase niciodată pic de interes serios pentru fete sau curtare.

Acum asta. Nu mi-a scăpat atenţiei acolo, în tunelul acela ferit de ochii lumii, că tânăra trebuie să fi ştiut, fie şi numai graţie pasiunii pentru bârfă a tatălui ei, că eu o trimisesem pe Caroline G. din casa mea şi că eram acum (din câte ştiau ei) un burlac prosper şi întrucâtva faimos care locuiam singur cu servitorii mei şi, uneori, cu „nepoata” Carrie.

Am zâmbit ca să-i arăt că ştiam că glumea şi am spus:

– Ar fi fost un parteneriat foarte interesant, sunt sigur de asta, draga mea. Între voinţa ta inimitabilă şi intransigenţa mea neabătută, certurile noastre ar fi fost legendare.

Katey nu a zâmbit. Capătul tunelului era un arc de lumină unde ea s-a oprit şi s-a uitat la mine.

– Uneori am impresia că ajungem cu toţii în viaţă alături de oamenii nepotriviţi – tata şi mama, Charles şi cu mine, tu şi... – poate toţi, mai puţin Percy Fitzgerald şi doamna aceea afectată a sa.

– Şi William Charles Macready, am spus pe un ton plăcut, glumeţ. Să nu uităm de a doua nevastă a bătrânului actor. Pare a fi cu adevărat o căsnicie ideală.

Katey a râs.

– Iată o Kate care şi-a găsit fericirea, a spus şi m-a luat de braţ şi m-a condus afară la lumină şi mi-a dat drumul.

– Dragul meu Wilkie! Ce amabil din partea ta să vii! a exclamat Dickens când am ajuns la primul etaj spaţios al cabanei.

A sărit în picioare, a venit de după masa lui simplă şi mi-a strâns mâna într-ale sale. Aproape m-am dat înapoi, anticipând speriat o îmbrăţişare. Era ca şi când seara noastră la Vérey’s din urmă cu o lună şi ceva nici n-ar fi existat.

În cabană, odaia de lucru din timpul verii a Inimitabilului era plăcută ca de fiecare dată, mai ales că briza sufla înăuntru dinspre marea îndepărtată şi făcea să foşnească toate ramurile celor doi cedri din faţa ferestrelor deschise. Dickens adăugase un scaun de trestie cu spătar îndoit de cealaltă parte a mesei sale şi acum mi-a făcut semn cu mâna spre el, în timp ce autorul se întorcea la fotoliul masiv care părea foarte comod. A gesticulat spre cutiile şi carafa de pe masa lui.

– Un trabuc? Nişte apă cu gheaţă?

– Nu, mulţumesc, Charles.

– Nici nu-ţi pot spune ce fericit sunt că totul e dat uitării şi iertării, a spus el cu căldură.

N-a specificat cine trebuie să dea totul uitării şi iertării.

– Şi eu simt la fel.

Am aruncat o privire la teancul de pagini de pe tăblia mesei. Dickens mi-a remarcat privirea şi mi-a înmânat câteva dintre ele. Mai văzusem metoda aceasta înainte. Rupsese pagini din cărţile sale – în cazul de faţă, din *Oliver Twist* – le lipise pe bucăţi de mucava şi era ocupat mâzgălind modificări, completări, detalieri şi comentarii pe margine. Apoi le trimitea pe acestea la tipografi şi cerea să se tipărească o versiune finală – trei rânduri de spaţiu gol între textul supradimensionat, margini late pe care să mai adauge alte comentarii scenice şi de lectură, şi caractere foarte mari. Acesta avea să fie textul său de citit pentru viitorul turneu.

Modificările aduse textului erau cât se poate de interesante, transformând un roman menit lecturii într-un scenariu menit ascultării, însă ceea ce mi-a reţinut atenţia au fost indicaţiile scenice mâzgălite pe margini:

„Semn din cap… Indică… Cutremură-te… Uită-te în jur îngrozit… Se apropie crima…”

Şi pe următoarea foaie de mucava:

… îl lovi *de două ori* peste faţa întoarsă în sus *care aproape o atingea pe a sa… apucă o bâtă grea şi o doborî pe fată la pământ*

cu ea!!... balta de sânge care tremura şi dansa în lumina soarelui pe tavan... dar asemenea carne, şi atât sânge!!!... Chiar şi picioarele câinelui erau însângerate!!!!... i-a împrăştiat creierii!!!!

Am clipit la aceasta. Creierul *câinelui.* Uitasem că Sikes îl ucisese şi pe câine, nu doar pe Nancy.

„Groază până la capăt!” era scris de cel puţin cinci ori pe marginea diverselor pagini.

Le-am pus înapoi pe masă şi i-am zâmbit lui Dickens.

– În sfârşit, o scenă a Crimei, am spus.

– În sfârşit, a aprobat el.

– Şi credeam că eu sunt autor de romane de senzaţie, Charles.

– Crima aceasta va provoca mai mult decât senzaţie, dragul meu Wilkie. Îmi doresc să le las celor care vor participa la ultima mea rundă de lecturi sentimentul a ceva foarte pasional şi dramatic, ceva efectuat cu mijloace simple şi totuşi cu un final emoţional complex.

– Înţeleg, am spus. Ceea ce înţelegeam de fapt era că Dickens avea de gând să-şi şocheze publicul la extrem. Chiar va fi un turneu de adio?

– Hmm, a mormăit Dickens. Aşa îmi spune prietenul nostru Beard. Aşa îmi spune Dolby. Aşa îmi spun medicii specialişti din Londra şi chiar Paris. Aşa îmi spune până şi Wills, deşi el nu a fost de acord de la început cu turneele de lectură.

– Ei bine, Charles, pe dragul de Wills îl putem desconsidera, într-un fel. Opiniile lui din ultimele zile sunt filtrate prin sunetul constant de uşi care se trântesc, pe care îl aude doar el.

Dickens a chicotit, dar apoi a spus:

– Vai, sărmanul Wills, l-am cunoscut, Horatio.

– La o vânătoare, am spus, prefăcându-mă trist.

Ca la un semn, un călăreţ îmbrăcat în vestă roşie pentru vânătoare de vulpi, pantaloni albi şi cizme înalte lucioase, stând călare pe un armăsar cu pete sure care muşca din zăbală, a trecut pe Gravesend Road, pe sub fereastra odăii. O căruţă încărcată cu balegă a huruit pe drum imediat după imaginea aceea nobilă. Eu şi Dickens ne-am uitat unul la celălalt şi am râs în aceeaşi clipă. A fost ca în zilele de demult.

Excepţie făcând faptul că eu îi doream acum moartea.

Când râsul nostru s-a stins, Dickens a spus:

– M-am mai gândit la *Piatra Lunii,* Wilkie.

Tot corpul meu s-a încordat. Am izbutit însă un zâmbet firav.

Dickens a ridicat ambele mâini în faţă, cu palmele către mine.

– Nu, nu, dragul meu prieten. Am făcut-o într-un fel absolut admirativ şi cu respect profesional.

Am menţinut zâmbetul pe buze.

– Tu poate nu ai conştientizat, dragul meu Wilkie, dar este posibil ca, scriind acel roman de senzaţie, tu să fi creat un gen literar cu totul nou.

– Sigur că sunt conştient de asta, am rostit ţâfnos.

Habar nu aveam despre ce vorbea.

Dickens nu părea să mă fi auzit.

– Ideea unui roman întreg învârtindu-se în jurul unui singur mister, cu un personaj detectiv interesant şi tridimensional – poate un detectiv particular mai mult decât un simplu detectiv de poliţie – într-o poziţie centrală, şi întreaga evoluţie a personajului şi nuanţa de verosimilitate cotidiană decurgând din efectele secundare şi ulterioare ale crimei care serveşte ca motor pentru povestea centrală din roman… ei bine, asta este ceva revoluţionar!

Am încuviinţat umil din cap.

– Am hotărât să-mi încerc şi eu mâna la şmecheria asta, a spus Dickens, folosind unul dintre cele mai execrabile cuvinte americane pe care le învăţase în timpul ultimului său turneu acolo.

În momentul acela îl uram fără rezerve.

– Ai deja un titlu pentru lucrarea asta ipotetică? m-am auzit întrebând cu o voce destul de normală.

Dickens a surâs.

– Mă gândeam la ceva simplu, dragul meu Wilkie… ceva de felul *Misterul lui Edmond Dickenson.*

Mărturisesc că am tresărit în scaun.

– Ai primit veşti de la tânărul Edmond?

– Nicidecum. Dar întrebările tale de anul trecut despre el m-au făcut să-mi dau seama că ideea unui tânăr care dispare pur şi simplu, fără ca nimeni să aibă habar unde se află şi fără a avea vreun motiv să plece, ar putea duce la unele complicaţii interesante, dacă s-ar pune problema unei crime.

Îmi simţeam inima bubuind şi-mi doream să pot lua un gât de laudanum din butelca aflată în buzunarul de la piept al jachetei mele.

– Şi crezi cumva că tânărul Edmond Dickenson a fost ucis? am

întrebat.

Mi-l aminteam pe Dickenson cu capul ras şi dinţii ascuţiţi şi ochi de fanatic, purtând o robă cu glugă şi psalmodiind la ceremonia în cadrul căreia Drood mi-a introdus scarabeul în stomac. Chiar în clipa aceea, insecta s-a mişcat în spatele creierului meu.

– Nici pe departe! a râs Dickens. Am toate motivele să-l cred pe tânărul Edmond atunci când spunea că îşi ia banii şi pleacă în călătorie, că poate se stabileşte în Australia. Şi în mod categoric aş schimba numele personajului şi titlul. Voiam doar să-ţi ofer o idee generală asupra poveştii.

– Interesant, am minţit.

– Şi mesmerism, a zis Dickens, unindu-şi buricele degetelor de la mâini în timp ce se lăsa pe spate şi-mi zâmbea.

– Ce-i cu el, Charles?

– Ştiu că subiectul te interesează, Wilkie. Interesul tău e aproape la fel de vechi ca şi al meu, cu toate că tu nu ai practicat arta asta niciodată cum am făcut-o eu. Şi ai introdus-o, într-un mod subtil, în *Piatra Lunii,* deşi mai mult ca metaforă decât ca realitate, dar nu ai reuşit să o foloseşti cum se cuvinte.

– Cum aşa?

– Soluţia aşa-zisului tău mister, a rostit Dickens pe tonul acela înnebunitor de profesor pe care îl folosea atât de des când vorbea cu mine. L-ai pus pe domnul Franklin Blake să fure diamantul în timp ce era cufundat într-un somn indus de opiu, fără însă a *şti* că l-a furat…

– Cum am mai spus, l-am întrerupt cu răceală, acest lucru e cât se poate de posibil. M-am documentat pe pielea mea şi…

Dickens a alungat ideea cu o fluturare din mână.

– Dar, dragul meu Wilkie, cititorul atent – poate toţi cititorii – trebuie să se întrebe: De ce a furat Franklin Blake diamantul iubitei sale?

– Şi răspunsul este evident, Charles. Pentru că se *temea* că îl va fura cineva şi, astfel, sub influenţa onirică a opiului pe care nu ştia că îl ingerase, a mers în somn şi… l-a furat.

Am auzit cu urechile mele cât de neconvingător suna.

Dickens a zâmbit.

– Întocmai. Forţează credulitatea şi periclitează verosimilitatea. Dar dacă l-ai pune pe unul dintre personajele tale să-l *mesmerizeze* pe Franklin Blake şi să-i *comande* să fure diamantul, şi dacă adaugi la asta opiul picurat pe furiş în vinul lui

(deşi eu aş fi făcut deopotrivă din mesmerism şi opiu o parte *voită* a intrigii, o conspiraţie, iar nu un simplu accident)… ei bine, totul s-ar potrivi, nu-i aşa, dragul meu Wilkie?

Am stat, gândindu-mă un moment. Era mult prea târziu pentru a aduce modificări. Ultimul episod al foiletonului apăruse deja atât în *All the Year Round,* cât şi în revista Fraţilor Harper din America, iar exemplarele în tiraj limitat, legate în piele, ale ediţiei Tinsley erau deja terminate şi pregătite să fie expediate deopotrivă lui Dickens şi altora.

– Eu susţin totuşi că asta încalcă regulile mesmerismului, Charles, i-am răspuns. Ştim amândoi că profesorul Elliotson şi ceilalţi susţineau că o persoană nu poate face sub influenţa puterilor magnetice nimic din ce nu ar face – în termeni de moralitate – în stare de deplină conştienţă.

Dickens a aprobat din cap.

– Într-adevăr, dar Elliotson a demonstrat – *eu am demonstrat* – că sub influenţa magnetică, subiectul îşi poate modifica pentru perioade lungi de timp comportamentul, deoarece i s-a spus că un lucru este adevărat, deşi nu este.

Nu înţelegeam asta şi am recunoscut-o.

– O femeie nu şi-ar duce niciodată copilul afară noaptea, a continuat Dickens, dar dacă ar fi să o hipnotizezi şi să-i spui că locuinţa a luat foc – sau că *va* lua foc, să spunem la ora nouă seara – ea, fie într-o transă mesmerică, fie mult mai târziu, sub influenţa sugestiei, îşi va lua pruncul şi va da buzna afară chiar dacă nu s-ar vedea nicio flacără. În felul acesta, hinduşii tăi din *Piatra Lunii* l-ar fi putut mesmeriza pe Franklin Blake când a dat peste ei pe moşie şi doctorul tău băgăreţ… domnul Sweets?

– Domnul Candy, l-am corectat.

– Domnul Candy i-ar fi administrat apoi în secret laudanum sărmanului Franklin Blake ca parte dintr-un complot mai mare, nu dintr-o simplă răutate care ar fi trebuit să-l arunce la pârnaie.

– Tu spui că dragul de domn Candy cel bătrân se afla şi el sub influenţa mesmerică a hinduşilor? am întrebat.

Deodată, vedeam o mulţime de legături aducând laolaltă fire disparate şi separate pe care eu le lăsasem aşa, disparate şi separate, în roman.

– Asta ar fi fost elegant, a zis Dickens, încă zâmbind. Sau poate josnicul toxicoman, Ezra Jennings, făcea parte din complot, urmărind să fure diamantul Koh-i-noor.

– Piatra Lunii, l-am corectat absent. Dar Ezra Jenning *al meu* e

un fel de erou. El e cel care explică misterul şi apoi îl reconstituie pentru Franklin Blake în casa din Yorkshire a mătuşii lui Blake…

– O reconstituire a evenimentelor care ajută mult la rezolvarea poveştii tale, a spus Dickens încet, dar care ar putea forţa credulitatea cititorului mai mult ca orice alt element.

– De ce?

– Deoarece condiţiile din noaptea fatidică, noaptea când s-a furat diamantul, *nu pot fi reconstituite,* dragul meu Wilkie. Elementul nostru esenţial a fost modificat şi asta înlătură toate şansele ca somnambulismul şi furtul să se producă din nou.

– Despre ce element vorbeşti? am întrebat.

– În aşa-zisul experiment, domnul Franklin Blake *ştie* că a fost drogat; *ştie* că Jennings crede că el a furat diamantul; *ştie* înlănţuirea de evenimente care s-au petrecut şi ar trebui să se repete. Lucrul acesta, în sine, ar elimina complet orice şansă ca aceeaşi cantitate de opiu…

– L-am făcut pe Jennings să folosească mai mult opiu în vinul administrat iniţial de domnul Candy, l-am întrerupt.

– Irelevant, a zis Dickens cu o altă fluturare nepăsătoare din degete, care mă enerva la culme. Ideea e că recrearea evenimentelor în sine este imposibilă. Iar domnul Ezra Jennings al tău – probabil sodomit, opioman dependent… adoraţia lui faţă de *Confesiunile unui opioman* al lui De Quincey este aproape greţoasă – este un slab substitut de erou pentru Franklin Blake. Aşa însă, Blake răzbate ca un fel de idiot. Dar dacă i-ai fi folosit ca lumea pe hinduşi pentru a introduce *mesmerismul* ca parte din furt, inclusiv administrarea de opiu ca *mijloc* de punere în practică a acelei conspiraţii şi nu ca pur accident…

Dickens s-a întrerupt. Eu nu aveam nimic de spus. O căruţă grea a trecut zgomotos pe drumul de jos, trasă de patru cai mari, după cum suna.

– Felul în care l-ai folosit pe detectiv – sergentul Cuff – este însă ceea ce găsesc eu că se apropie de o sclipire de geniu, a zis deodată Dickens. *Asta* mă face pe mine să iau în calcul scrierea propriului meu roman de mistere, de preferat cu o minte la fel de ascuţită în mijlocul său. Cuff este minunat… constituţia lui suplă, privirea rece şi pătrunzătoare şi mintea aproape mecanic de perfectă. O splendidă invenţie!

– Îţi mulţumesc, Charles, am spus încet.

– Numai dacă l-ai fi folosit corect!

– Îmi cer iertare?

– L-ai zugrăvit sclipitor, l-ai prezentat sclipitor şi el se comportă sclipitor… până în momentul când rătăceşte cărarea, dispare din naraţiune un secol şi jumătate, face toate presupunerile greşite în ciuda tuturor dovezilor care arată contrariul, după care devine indisponibil, plecând la Brighton să crească albine…

– La Dorking să cultive trandafiri, l-am corectat simţind un puseu de dèjá-vu.

– Sigur. Dar *personajul* sergentului Cuff – ideea asta, cum am spus, de a avea un detectiv particular, şi nu unul public în mijlocul acţiunii unui roman de mister – este minunat. Cred că cititorii vor rezona excelent la un asemenea maestru al deducţiei, poate la fel de suplu şi hotărât precum Cuff, excentric, aproape total lipsit de emoţii, dacă trecutul şi firea sa ar fi descrise niţel mai bine. Îmi va face plăcere să văd dacă pot crea un atare personaj pentru *Misterul lui Edmond Dickenson,* dacă voi ajunge vreodată să scriu povestea asta.

– Îl poţi aduce înapoi pe inspectorul Bucket din *Casa umbrelor,* am spus bosumflat. A fost foarte popular. Cred că au apărut imagini cu Bucket pe cartonaşele din cutiile cu tutun.

– Aşa e, a chicotit Dickens. El a fost, poate, cel mai popular personaj din carte şi recunosc că mi-au plăcut foarte mult scenele lui. Dar inspectorul Bucket era un om de lume şi un om *în* lume… Îi lipseau misterul şi charisma sergentului tău Cuff cel suplu, calm şi detaşat. Pe deasupra, întrucât modelul pentru Bucket, inspectorul Charles Frederick Field, nu mai este printre cei vii, s-ar cuveni să încredinţez mormântului şi această copie a sa.

Preţ de un timp aparent lung nu am putut vorbi. A trebuit să mă concentrez ca să respir şi să nu-mi trădez prin mina feţei avalanşa de gânduri şi sentimente care mă străbăteau. Într-un târziu, am spus cât am putut de calm:

– Inspectorul Field este mort?

– O, da! A murit iarna trecută pe când eu eram în turneu în America. A observat Georgina în *Times* şi a decupat necrologul pentru mine, ştiind că aş vrea să-l am în dosarele mele.

– Eu nu am auzit nimic despre asta, am spus. Îţi aminteşti cumva data morţii sale?

– Da, a răspuns Dickens. Este 19 ianuarie. Doi dintre fiii mei – Frank şi Henry – s-au născut pe 19 ianuarie, mai ştii, aşa că am ţinut minte data morţii lui Field.

– Extraordinar, am făcut, deşi nu am nicio idee dacă făceam un comentariu la adresa memoriei lui Dickens sau la aceea a morţii inspectorului Field. Scria în necrologul din *Times* cum a murit?

– În pat, acasă, de boală, cred, a spus Dickens. Subiectul legat de inspector era evident că îl plictisea.

19 ianuarie trebuia să fi fost ziua – sau poate noaptea – de după expediţia noastră în Oraşul Subteran. Eu fusesem inconştient până pe 22 ianuarie şi câteva săptămâni după aceea nu fusesem în stare să citesc ziarele. Nu era de mirare că-mi scăpase informaţia. Şi nu era de mirare că în lunile scurse de atunci nu mai avusesem contact cu oamenii lui Field. Fără-ndoială, biroul de investigaţii particulare al inspectorului fusese închis, iar agenţii împrăştiaţi la alte treburi.

Doar dacă Dickens nu mă minţea.

Îmi aminteam bănuiala de anul trecut că Dickens, Drood şi inspectorul Field jucau cine ştie ce complicat joc în trei, eu fiind pionul prins la mijloc. Putea aceasta să fie o minciună ca parte dintr-un şiretlic din partea lui Dickens?

Mă îndoiam. Ar fi fost prea uşor pentru mine să întreb o cunoştinţă de la *Times* dacă necrologul era real. Şi dacă *avusese* loc o moarte în ianuarie, undeva trebuia să fie un mormânt pentru sărmanul Charles Frederick Field cel bătrân. Puteam să verific şi asta. Preţ de un moment dement, m-am întrebat dacă acesta nu era cumva un alt joc al inspectorului Field însuşi – să-şi înscenze propria moarte ca să se apere de supuşii lui Drood – dar asta era prea forţat chiar şi pentru evenimentele din ultimii trei ani. Am clătinat din cap, îndepărtând ideea.

– Te simţi bine, dragul meu Wilkie? Arăţi dintr-odată îngrozitor de palid.

– Doar guta asta enervantă, am zis.

Ne-am ridicat amândoi.

– Nu rămâi la cină? Fratele tău nu s-a simţit destul de bine ca să participe la mesele normale, dar poate că astă-seară, dacă eşti tu aici…

M-am uitat la ceas.

– Altă dată, Charles. Trebuie să mă întorc în oraş. Caroline pregăteşte ceva special pentru noi în seara asta şi urmează să mergem la teatru…

– Caroline? a strigat Dickens, mirat. S-a întors?

Am clătinat din cap, am zâmbit şi mi-am lovit fruntea cu trei

degete.

– Voiam să spun *Carrie,* m-am corectat.

Minţeam şi de data asta. Carrie petrecea toată săptămâna la familia pentru care presta munca de guvernantă.

– A, atunci altă dată curând, a spus Dickens.

M-a condus afară şi pe scări în jos şi prin tunel.

– O să-i cer unui servitor să te ducă la gară.

– Mulţumesc, Charles.

– Mă bucur că ai venit la Gad's Hill Place astăzi, dragul meu Wilkie.

– Şi eu, Charles. A fost o vizită foarte edificatoare.

Nu m-am dus direct înapoi la Londra. La gară, am aşteptat până când omul lui Dickens şi şareta lui au dispărut din vedere, după care am urcat în trenul de Rochester.

Nu cumpărasem brandy, aşa că am aşteptat până când cimitirul catedralei a părut complet gol – umbrele după-amiezii de vară se alungeau pornind de la pietrele de mormânt – şi apoi am păşit sprinten către groapa cu var. Nu era nici urmă de căţeluş la suprafaţa cenuşie. După un moment de căutări prin iarbă am găsit craca pe care o folosisem data trecută. Trei sau patru minute de amestecat şi înţepat şi am scos la suprafaţă rămăşiţele – mai mult oase şi dinţi, şi coloana vertebrală, şi cartilaje, dar şi nişte blană şi piele. Mi-a fost greu să aduc la mal ce mai rămăsese din micul cadavru cu băţul.

– Dradles crede că ist-ar putea fi instrumentu' de care domnu' Billy Wilkie Collins are nevoie, a rostit o voce direct în spatele meu.

Am tresărit atât de tare, încât era cât pe ce să cad în groapa cu var nestins.

Dradles m-a echilibrat apucându-mă de antebraţ cu o mână tare ca piatra. În cealaltă mână ţinea un drug de fier ghimpat care părea lung de vreo doi metri. Făcuse parte, poate, din gardul de fier din faţa catedralei sau fusese un element decorativ al clopotniţei, ori chiar un paratrăsnet de pe una dintre turle.

Dradles mi l-a dat.

– Cu ista amesteci mai bine, domnu'.

– Îţi mulţumesc, am spus.

Într-adevăr, era perfect la cât era de lung şi ghimpat. Am întors carcasa căţeluşului pe cealaltă parte, am tras concluzia că cinci sau şase zile în groapa cu var ar fi necesare pentru ceva de

dimensiuni mai mari, şi am folosit drugul de fier ca să apăs leşul mic înapoi în afund. Pentru o secundă m-am văzut ca un soi de bucătar macabru, amestecând în ciorbă, şi a trebuit să-mi reprim pornirea de a chicoti.

I-am dat drugul de fier înapoi lui Dradles.

– Îţi mulţumesc, am spus din nou.

– Dradles îi zice domnului să nu-şi bată capu' cu asta, a rostit pietrarul murdar.

Faţa lui părea la fel de roşie în seara aceea răcoroasă cum fusese din cauza caniculei şi muncii cu câteva zile înainte.

– Astăzi am uitat de brandy, m-am scuzat cu un zâmbet, dar voiam să-ţi fac cinste cu câteva pahare la Thatched and Twopenny data viitoare când mergi acolo.

I-am dat cinci şilingi.

El a făcut monedele să zornăie în palma sa bătătorită şi murdară şi mi-a zâmbit larg. Am numărat patru dinţi.

– Mulţam, domnu' Billy Wilkie Collins. Dradles o s-aibă grijă să bea-n sănătatea matale când oi mere.

– Prea bine, am spus cu un zâmbet şi o înclinare din cap. Acum trebuie să plec.

– Domnu' C. Dickens, celebru' autor, a folosit acelaşi instrument de fier acu' un an cân' a fo' p-aci, m-a informat Dradles.

M-am răsucit. Aburii care se ridicau din groapa cu var îmi făceau lacrimile să-mi şiroiască pe obraji, însă pe Dradles nu păreau să-l afecteze în vreun fel.

– Îmi cer scuze? am zis.

Dradles a zâmbit din nou.

– A folosit acelaşi instrument pe care ţi l-am dat matale, ca s-amestece-n ciorbă, să zic aşa, domnu', a rostit el. Da' domnu' C. Dickens, celebru' autor, a adus un câne mort mai mare, chiar 'şa.

38

Pe 19 octombrie anul acela, 1868, m-am îmbrăcat în cele mai de soi straie de gală ale mele şi am luat o trăsură spre biserica St Marylebone Parish ca să asist la cununia Carolinei G. cu Joseph Charles Clow.

Mireasa îşi arăta cei treizeci şi opt de ani, şi chiar mai mult. Mirele arăta şi mai tânăr decât cei douăzeci şi şapte de ani pe

care îi avea. Cuiva care ar fi venit întâmplător sau ar fi privit ceremonia matrimonială, fără a cunoaşte Fericitul Cuplu, i s-ar fi iertat gândul că draga de Caroline era mama miresei sau a mirelui.

Mama mirelui era prezentă – o piticanie grasă şi toantă într-o rochie maro absurdă ieşită din modă de zece sezoane. A plâns cu suspine tot timpul cât au ţinut ceremonia şi scurta recepţie de după şi a trebuit să fie ajutată să ajungă la trăsura ei după ce Fericitul Cuplu a plecat, nu într-o lună de miere scumpă, ci înapoi la căscioara pe care mai târziu aveau să o împartă din nou cu mama mirelui.

Au fost puţini alţi oaspeţi din ambele părţi. Deloc surprinzător, doamna G., fosta soacră a Carolinei, nu a participat (deşi bătrâna o împinsese de la spate pe fosta noră să se recăsătorească). Un alt motiv pentru care fosta soacră a Carolinei a ales să nu participe (dacă babornița avea destulă luciditate ca să poată alege) a devenit clar atunci când am aruncat o privire peste albumul de nuntă: Caroline inventase un nume fals pentru tatăl ei – un anume „John Courtenay, gentleman”. Asta făcea parte dintr-o întreagă schemă de reinventare personală, a familiei şi a trecutului ei, chiar şi a primei ei căsătorii, pe care eu acceptasem să o susţin în toate detaliile (în calitate de „angajator anterior”) dacă aş fi fost vreodată nevoit să o fac.

Tentaţia de a te reinventa părea molipsitoare. Am observat că tânăra Carrie, în calitate de martor, se semnase drept „Elisabeth Harriette G.” pe acelaşi certificat, ceea ce era o reinventare a ortografierii numelor ei. Dar poate cea mai mare minciună de pe certificatul de căsătorie aparţinea mirelui, care scrisese în dreptul ocupaţiei pur şi simplu „gentleman”.

Ei, dacă un instalator mereu cu zoaie după urechi şi cu negreală sub unghii era acum un gentleman englez, Anglia atinsese acea minunată stare socialistă pe care atâţia reformatori se căzniseră să o instituie.

Trebuie să recunosc că singura persoană care părea fericită la nunta aceea era Carrie, care, graţie nepăsării vârstei sau simplului devotament faţă de mama ei, nu doar că arăta frumos, dar se şi comporta ca şi când ea şi noi toţi am fi participat la un eveniment festiv. Dar când spun „noi”, mă refer doar la grupuleţul acela. De partea lui Joseph Clow erau doar doi oameni: mama înlăcrimată şi înveşmântată în crep şi un bărbat neras şi anonim care putea fi fratele lui Clow ori poate doar alt

instalator care venise în speranţa că după slujbă se va servi mâncare.

De partea Carolinei eram doar Carrie, Frank Beard şi cu mine. Grupul nostru era atât de mic, încât medicul a trebui să fie al doilea martor care să semneze alături de Carrie. (Beard mi-a propus să semnez eu, însă gustul meu pentru ironia absurdă nu era chiar atât de bine dezvoltat.)

Cât a ţinut ceremonia, Joseph Clow a părut paralizat de teamă şi tensiune. Zâmbetul Carolinei era atât de larg şi chipul ei atât de îmbujorat, încât am fost sigur că va izbucni în lacrimi şi într-o criză de isterie dintr-o clipă în alta. Chiar şi pastorul a părut să simtă ceva ciudat în legătură cu evenimentul şi a ridicat deseori privirea din cartea de rugăciuni, uitându-se miop la mica adunare ca şi când ar fi aşteptat să spună cineva că totul fusese o glumă.

Tot timpul ceremoniei am simţit o ciudată amorţeală întinzându-se în corpul şi creierul meu. Putea fi doza suplimentară de laudanum pe care o ingerasem ca să mă ajute să trec ziua, dar credeam că era mai mult un sentiment de reală detaşare. Când mireasa şi mirele şi-au repetat ultimele jurăminte, recunosc că m-am uitat la Caroline care stătea acolo atât de crispată în rochia de mireasă nepotrivită şi cam ieftină după aspect şi că mi-am amintit cu exactitate textura fiecărei curburi şi fiecărei umflături moi – acum prea moi – ale trupului ei de sub pânza aceea. Nu m-a încercat niciun sentiment pe durata ceremoniei, cu excepţia unei ciudate goliciuni care creştea şi care mă năpădise întâia oară săptămânile trecute când ajungeam la Gloucester Place nr. 90 şi n-o găseam nici pe Caroline, nici pe Carrie şi uneori nici pe cei trei servitori ai mei, care lipseau (cu permisiunea mea) din pricina unei rude bolnave a lui Besse. Era o casă mare atunci când era goală de voci şi sunete omeneşti.

Când nunta s-a terminat, n-a urmat nicio recepţie şi nici mâncare nu s-a oferit – doar o scurtă şi incomodă agitaţie în curtea friguroasă a bisericii parohiale. Apoi proaspeţii însurăţei au plecat tot într-o trăsură descoperită – era o zi prea friguroasă pentru o trăsură descoperită şi începuse să plouă, dar cuplul, era evident, nu îşi permisese să plătească în plus pentru o caleaşcă. Imaginea cuplului fericit îndreptându-se spre fericire a fost stricată puţin când Frank Beard s-a oferit să le ducă pe Carrie şi pe mama lui Joseph Clow cu trăsura sa la aceeaşi casă spre care tocmai plecaseră proaspeţii însurăţei. (I se păruse important

Carolinei ca fiica ei Carrie să petreacă primele câteva săptămâni din viaţa de femeie căsătorită a mamei sale în căsuţa aceea înghesuită, spartană, deşi fata avea să continue să lucreze ca guvernantă cu jumătate de normă şi în scurt timp să se mute înapoi cu mine la Gloucester Place.)

În cele din urmă, după ce pastorul se retrăsese înăuntrul bisericii lui întunecate, nedumerit cu adevărat, în faţa locaşului, în vântul tăios de sfârşit de octombrie, am mai rămas doar eu şi celălalt instalator (decisesem că nu era înrudit cu Joseph). Mi-am înclinat pălăria spre omul înfometat şi m-am dus pe jos tot drumul până la casa fratelui meu Charley de pe South Audley Street.

Sănătatea lui Charley se îmbunătăţise întrucâtva pe măsură ce vara fierbinte se apropia de sfârşit şi pe la mijlocul lui septembrie el şi Katey îşi petreceau cea mai mare parte a timpului acolo, la casa lor din Londra, iar nu la Gad’s Hill Place. Charles lucra în acelaşi timp la diferite proiecte, chit că durerile de stomac şi slăbiciunea generalizată îl loveau deseori.

Totuşi, am fost surprins să nu-l găsesc acasă în joia aceea, pe 19 octombrie, când am bătut la uşa lor. Katey era acasă şi m-a întâmpinat în salonul lor mic şi destul de întunecat. Avea ştiinţă de căsătoria Carolinei şi m-a rugat să-i spun „tot ce fusese mai minunat”. Mi-a oferit nişte brandy – pe care l-am acceptat degrabă, nasul, obrajii şi mâinile mele erau roşii din pricina frigului autumnal – şi am avut clar impresia că ea începuse să bea de dinaintea sosirii mele.

În orice caz, i-am spus „tot ce fusese mai minunat”, dar am extins înţelesul cuvântului „minunat” de la ceremonia nupţială la întreaga mea istorie cu doamna Caroline G. Povestea este, desigur, şocantă pentru sensibilităţile burgheze, însă eu ştiam de mult că draga mea cumnată suferea de puţine dintre iluziile mic-burgheze ale tatălui ei. Dacă era să dai crezare multelor zvonuri şi poveşti, Katey îşi făcuse de mult un amant – sau mai mulţi amanţi – pentru a compensa lipsa de ardoare (sau inabilitatea de a o exprima) a fratelui meu. Cea care sorbea brandy atât de aproape de mine, în salonul mic şi întunecat, cu obloanele lui trase şi focul plăpând de cărbune care oferea în bună parte lumina slabă de care ne bucuram, era o femeie de lume, aşa că m-am trezit spunându-i detalii ale istoriei mele cu Caroline pe care nu le spusesem aproape nimănui, nici chiar tatălui ei.

Şi, în timp ce vorbeam, mi-am dat seama că mai exista un

motiv – dincolo de nevoia mea de a mă despovăra în sfârşit – pentru care îi spunea lui Kate Dickens lucrurile acelea.

Cu reţinere, în taină, îndurerat, ajunsesem să aprob cruda predicţie a tatălui ei cum că fratele meu mai mare nu va mai face mult timp umbră pământului. Era adevărat că afecţiunea lui Charley, deşi uneori dădea înapoi, continua, în general, să se agraveze. Părea acum probabil, chiar şi pentru mine (fratele lui loial şi iubitor), că Charles ar putea muri într-un an sau doi şi că femeia aceea îmbătrânită (avea douăzeci şi opt de ani), dar încă atrăgătoare, avea să rămână văduvă.

Katey şi-a manifestat şi ea indiscreţia, spunând:

– Ai fi surprins să afli ce a avut tata de zis despre căsătoria doamnei G.

– Spune-mi, i-am dat ghes şi m-am aplecat mai aproape.

Ea a mai turnat pentru fiecare brandy, dar a scuturat din cap.

– Ţi-ar putea răni sentimentele.

– Aiurea. Nimic din ce ar putea spune tatăl tău nu mi-ar răni sentimentele. El şi cu mine suntem prieteni şi confidenţi de foarte mult timp. Te rog, spune-mi. Ce a avut de zis despre ceremonia de azi?

– Păi, *mie* nu mi-a spus nimic, desigur. Dar mi s-a întâmplat să-l aud vorbind cu mătuşa Georgina... „Afacerile lui Wilkie sfidează orice previziune. Din câte poţi şti, întreaga prefăcătorie cu nunta ar putea fi o minciună a femeii ăleia, menită a-l face să o ia de nevastă şi – contrar aşteptărilor ei – să cedeze în sfârşit.”

Am rămas înmărmurit. *Eram* rănit. Şi uimit. Putea fi oare adevărat? Putea chiar *nunta* să fi fost un alt tertip al Carolinei de a mă păcăli să o iau de soţie? Spera oare că sentimentul meu de pierdere va fi atât de puternic, încât voi veni după ea chiar şi în casa lui Joseph Clow, sfidând şi negând toate legăturile maritale, şi că o voi implora să se întoarcă la mine... să se mărite *cu mine?* Pielea mi s-a încreţit de ceva asemănător cu repulsia.

Copleşit, tot ce am putut să-i spun gâtuit lui Kate Dickens a fost:

– Tatăl tău este un om foarte înţelept.

În mod surprinzător – emoţionat – ea s-a întins şi mi-a strâns mâna.

La un al treilea brandy, m-am auzit rostindu-i smiorcăit lui Katey unele cuvinte pe care, mult mai târziu într-un context foarte diferit, aveam să i le repet aproape ad litteram lui Charley însuşi.

– Kate… nu fi prea aspră cu mine. Punând la socoteală boala mea şi moartea mamei şi singurătatea mea, acesta a fost un an îngrozitor. Văzând-o pe Caroline că se căsătoreşte astăzi, deşi a fost în mod ciudat mulţumitor într-o privinţă, a fost totodată straniu de deranjant. Ea a fost, în definitiv, parte din viaţa mea, pentru mai bine de paisprezece ani, şi parte din casa mea, pentru mai bine de zece. Cred, draga mea Katey, că un om în situaţia mea trebuie compătimit. Nu sunt… nu am mai fost de mult timp… nu sunt *obişnuit* să trăiesc singur. Am fost obişnuit să am o femeie blândă alături care să vorbească cu mine, aşa cum eşti tu acum, Kate… şi să aibă grijă de mine şi poate să mă răsfeţe puţin din când în când. Tuturor bărbaţilor le place asta, dar poate mie mai mult decât majorităţii. Este dificil pentru o femeie, o soţie ca tine, să ştie cum este pentru un bărbat să fie obişnuit cu prezenţa unei creaturi frumoase în casa sa… cineva întotdeauna frumos îmbrăcată, cineva întotdeauna în cameră sau aşteptând în apropiere, aducând o formă de lumină şi căldură în viaţa unui burlac bătrân… şi apoi, brusc, fără vina sa, să rămână singur ca mine acum, să fie lăsat… afară în frig şi întuneric.

Katey se uita la mine cu mare intensitate. Părea să se fi aplecat mai aproape de mine în timp ce eu explicam toate acestea. Genunchii ei, pe sub rochia lungă de mătase verde, erau la doar câţiva centimetri de ai mei. Am avut deodată pornirea să îngenunchez pe podea, să-mi arunc faţa în poala ei şi să plâng ca un prunc. Eram sigur în clipa aceea că şi-ar fi pus braţele în jurul meu, m-am fi mângâiat pe spate şi pe cap, poate chiar mi-ar fi ridicat faţa brăzdată de lacrimi la pieptul ei.

În schimb, am stat acolo, dar m-am aplecat şi mai aproape.

– Charley este foarte bolnav, am şoptit.

– Da.

Această singură silabă nu părea să exprime deosebită tristeţe, ci era doar o încuviinţare.

– Şi eu am fost bolnav, dar m-am însănătoşit pe deplin. Boala mea e trecătoare. Nici chiar acum nu-mi afectează gândirea sau… nevoile.

Ea s-a uitat la mine cu ceea ce mie mi s-a părut a fi un fel de aşteptare emoţionată.

Am spus atunci, încet, dar cu importanţă:

– Kate, presupun că nu te-ai putea căsători cu un bărbat care a…

– Nu, *nu* aş putea, a spus Kate hotărâtă.

S-a ridicat în picioare.

Clătinându-mă nedumerit, m-am ridicat şi eu.

Kate i-a strigat slujnicei să-mi aducă haina, bastonul şi pălăria, înainte să mă pot gândi la ceva de spus, m-am trezit afară în frigul din verandă. Nici atunci nu am putut vorbi. Uşa s-a trântit în spatele meu.

Eram la jumătate de stradă distanţă, aplecându-mă împotriva vântului rece, ploaia lovindu-mă în faţă, când l-am văzut pe Charley pe trotuarul de vizavi. Mi-a făcut semn cu mâna, dar eu m-am prefăcut că nu l-am văzut sau nu l-am auzit şi am grăbit pasul mai departe, ţinând borul pălăriei cu mâna şi apărându-mi faţa cu antebraţul.

La două intersecţii mai departe am oprit o şaretă şi i-am cerut să mă ducă pe Bolsover Street.

Martha R., neavând servitori acolo la momentul acela, a deschis ea însăşi uşa. Expresia nedisimulată de pe chipul ei îi trăda adevărata plăcere de-a mă vedea.

În noaptea aceea am însămânţat-o cu primul nostru copil.

39

În noiembrie, Dickens şi-a prezentat scena crimei în faţa unui public restrâns, format dintr-o sută de prieteni apropiaţi.

Deja de mai bine de un an, Inimitabilul purta negocieri cu Chappell şi Compania pentru încă un turneu de lectură – ceea ce el numea „seria de lecturi de adio”. Chappell sugerase şaptezeci şi cinci de lecturi, dar Dickens – ale cărui boală, slăbiciune şi listă de afecţiuni sporeau aproape zilnic – insista pe o sută de lecturi pentru o sumă rotundă de opt mii de lire.

Cel mai bătrân prieten al său, Forster, care dintotdeauna se opusese turneelor de lectură din foarte adevăratul motiv că îl împiedicau pe Dickens să scrie romane şi îl storceau mereu de puteri, îmbolnăvindu-l, i-a spus Inimitabilului verde-n faţă că dacă va încerca să susţină o sută de lecturi acum, în starea în care se afla, avea să moară. Frank Beard şi ceilalţi doctori pe care Dickens îi consultase mai frecvent în ultimul an erau întru totul de acord cu Forster. Chiar şi Dolby, a cărui prezenţă în viaţa lui Dickens depindea exclusiv de aceste turnee, simţea că era o idee proastă să se lanseze într-unul acum şi o idee *groaznică* să încerce o sută de lecturi distincte.

Şi nimeni din cercul de rude, vechi prieteni, medici şi sfătuitori de nădejde ai lui Dickens nu considera că trebuia să includă scena uciderii lui Nancy în turneul de adio. Unii, precum Wills şi Dolby, considerau doar că era un episod prea de senzaţie pentru un autor atât de stimat. Mai toţi ceilalţi, precum Beard, Percy Fitzgerald, Forster – ca şi mine, de altfel – erau aproape convinşi că avea să-l ucidă.

Dickens vedea, într-un mod pervers, oboseala viitoare provocată de călătorit şi lecturat, fără a mai aminti de chinul mintal al mersului zilnic cu trenul, ca (îi spusese lui Dolby) „o alinare pentru mintea mea”.

Nimeni nu înţelegea atitudinea lui Dickens în această privinţă decât eu. Eu ştiam că Charles Dickens era un fel de *sucub* masculin – el nu doar că aducea sute şi mii de oameni sub controlul său magnetic în cursul acelor lecturi, ci şi sorbea energia din ei în acest timp. Fără această nevoie şi abilitate, eram sigur că Dickens ar fi murit de bolile sale cu ani în urmă. Era un vampir şi avea nevoie de ocazii publice şi de oameni pe care să-i sece de energia necesară pentru a se mai târî o zi pe faţa pământului.

Aşa că el şi Chappell au căzut de acord asupra termenilor săi de o sută de lecturi în schimbul a opt mii de lire. Turneul American al Inimitabilului – care, îmi destăinuise, îl adusese în pragul prostraţiei totale – fusese programat pentru optzeci de lecturi, dar în cele din urmă fusese redus la şaptezeci şi şase, din cauza câtorva anulări. Katey fusese cea care îmi spusese (cu mult înaintea întâlnirii noastre din 29 octombrie) că eforturile lui Dickens în America aduseseră un venit total de două sute douăzeci şi opt de mii de dolari, faţă de cheltuielile făcute în ţara aceea – în bună parte pe călătorii, chiria sălilor, hoteluri şi un comision de 5% agenţilor americani de la Ticknor and Field – de nici treizeci şi nouă de mii de dolari. Cheltuielile preliminare ale lui Dickens în Anglia fuseseră de şase sute paisprezece lire şi, desigur, mai fusese comisionul lui Dolby de trei mii de lire.

Asta însemna că profiturile lui Dickens în urma Turneului American din 1867–1868 ar fi trebuit să însumeze o mică avere – o avere serioasă pentru oricare dintre noi, scriitorii – dar alesese să facă turneul la doar trei ani după încheierea Războiului Civil american. Războiul acela redusese valoarea dolarului pretutindeni şi la începutul verii lui 1868, moneda americană încă aştepta să se întoarcă la valoarea ei de schimb anterioară,

mai normală. Katey îmi explicase că dacă tatăl ei ar fi investit pur şi simplu câştigurile din Turneul American în garanţii în ţara aceea şi ar fi aşteptat ca dolarul să ajungă la vechiul nivel, profiturile lui ar fi fost de aproape treizeci şi opt de mii de lire. În schimb, el achitase la momentul acela o taxă de 40% pentru convertirea dolarilor săi în aur. „Profitul meu”, se lăudase el fiicei sale, „a fost de douăzeci de mii de lire fără vreo sută.”

Impresionant, dar nu merita munca, oboseala şi scăderea vigorii sale creatoare pe care i le pricinuise turneul.

Aşa că poate înţelegerea lui de acum cu Chappell se datora, la urma urmei, simplei lăcomii, tot pe atât cât se datora teoreticelor lui nevoi vampirice.

Sau poate voia să adopte turneul de lectură ca metodă de sinucidere.

Recunosc, Dragi Cititori, că această posibilitate din urmă mi-a trecut prin cap nu doar ca o explicaţie logică, ci şi ca una neliniştitoare. În acel moment, eu voiam să fiu cel care îi lua viaţa lui Charles Dickens. Dar poate că ar fi fost mai precaut dacă l-aş fi ajutat pur şi simplu să se sinucidă în felul acesta.

Dickens îşi începuse turneul în locul său preferat, sala St James din Londra, pe 6 octombrie, dar fără a include şi scena Crimei. Ştia că era nevoie să existe o pauză între călătoriile şi lecturile sale – alegerile generale urmau să fie ţinute în noiembrie şi el trebuia să întrerupă turneul în timpul acelei campanii fie şi pentru simplul motiv că nu ar fi avut la dispoziţie nicio sală de închiriat cât timp politicienii se dezlănţuiau. (Nu era un secret că Inimitabilul îl susţinea pe Gladstone şi Partidul Liberal, dar mai degrabă – prietenii lui apropiaţi o ştiau – fiindcă îl detestase dintotdeauna pe Disraeli decât din cine ştie ce mare speranţă că liberalii ar fi fost în stare să înfăptuiască genul de reformă pe care el, Dickens, o propovăduise mereu în scrierile sale de ficţiune, non-ficţiune şi-n apariţiile publice.)

Dar chiar şi lecturile mai lejere, din octombrie, fără scena Crimei – din Londra, Liverpool, Manchester, Londra din nou, Brighton, Londra – şi-au lăsat amprenta asupra sa.

La începutul lui octombrie, Dolby îmi vorbise despre buna dispoziţie şi veselia „şefului” datorate reluării lecturilor, dar la două săptămâni după începerea turneului propriu-zis, Dolby recunoştea că iubitul său şef nu putea să doarmă pe drum, suferea accese teribile de melancolie şi era îngrozit de fiecare

dată când urca într-un vagon de tren. Cea mai mică zdruncinătură sau legănare a trenului la curbe, potrivit lui Dolby, îl putea face pe „şeful” să strige de teamă pentru viaţa lui.

Spre marea îngrijorare a lui Frank Beard, piciorul stâng al lui Dickens se umfla din nou – întotdeauna un simptom al unor probleme mai grave – şi vechile lui dureri de rinichi şi ulcerul se întorseseră mai aprig ca oricând.

Mai grăitoare, poate, erau veştile primite de la Katey, prin intermediul fratelui meu, că Dickens plângea frecvent şi că uneori era aproape de neconsolat în timpul acestor prime călătorii. Era adevărat că Dickens suferise destule pierderi personale în cursul verii şi la începutul toamnei.

Fiul lui, Plorn – acum în vârstă de aproape şaptesprezece ani – plecase pe mare la sfârşitul lui septembrie pentru a i se alătura fratelui său Alfred în Australia. Dickens izbucnise în lacrimi la gară, lucru complet diferit de răceala pe care Inimitabilul o afişa de obicei la despărţirea de unii membri ai familiei.

La finele lui octombrie, pe când povara turneului începea să-i apese umerii, Dickens a aflat că fratele lui Frederick, de care se înstrăinase de mulţi ani, murise. Forster mi-a spus că Dickens îi scrisese: „A fost o viaţă irosită, dar Doamne păzeşte, nimeni nu ar trebui să-l învinuiască pentru asta, aşa cum nimeni nu ar trebui să învinuiască pe cineva pentru relele pe care nu le-a făcut intenţionat, din răutate.”

Mie, în timpul uneia dintre rarele cine pe care le-am luat împreună la Vérey’s, în Londra, într-o pauză a turneului său de lectură, Dickens mi-a spus doar atât:

– Wilkie, inima mea a devenit un cimitir.

La 1 noiembrie, când până la scena Uciderii lui Nancy mai erau două săptămâni, fratele meu mi-a spus că soţia lui, Katey, îl auzise pe Inimitabil spunându-i Georginei:

– Nu reuşesc să-mi fac ordine în gânduri şi am început să sufăr de insomnie.

Iar lui Forster îi scrisese din nou: „Nu mă simt bine şi sunt extrem de obosit. Totuşi, nu am a mă plânge de nimic, de nimic; chiar şi aşa, precum Mariana, sunt epuizat.”

Forster, care era şi el epuizat în zilele acelea, îmi arătase misiva în taină – ideea era că formam un cerc, prietenii apropiaţi ai lui Dickens, care monitorizam cu îngrijorare sănătatea lui – dar a recunoscut în faţa mea că nu reuşea să înţeleagă trimiterea la „Mariana”.

Eu am reuşit. Şi mi-a fost greu să-mi reţin un zâmbet când i-am recitat lui Forster versurile Marianei din poemul lui Tennyson cu acelaşi nume, la care eram sigur că făcea referinţă Dickens:

„… Sunt epuizată, epuizată,
O, Doamne, aş vrea să fiu moartă!”

În timpul uneia dintre lecturile sale londoneze din octombrie, la sala St James, la care participasem fără să-i spun lui Dickens că voi fi prezent, l-am văzut începându-şi lectura cu obişnuita-i energie şi cu toată aparenta încântare personală datorate reîntâlnirii cu *Documentele postume ale clubului Pickwick* – un fapt sau o iluzie care încânta mereu publicul – dar în câteva minute i-a fost imposibil să rostească „Pickwick”.

– Picksnick, i-a spus el personajului şi s-a oprit, aproape a râs şi a încercat din nou. Peckwicks… Îmi cer iertare, doamnelor şi domnilor, voiam să spun, desigur… Picnic! Adică, Packrits… Pecksniff… Pickstick!

După alte câteva astfel de încercări ruşinoase, s-a oprit şi a coborât privirea spre prietenii săi de pe locurile din faţă rezervate lor (eu eram în spate, la balcon, în seara aceea) şi s-a uitat cu o expresie oarecum amuzată. A fost însă în acelaşi timp, mi s-a părut, o privire de uşoară disperare, ca şi când le-ar fi cerut ajutorul.

Şi – chiar şi în spate, în mijlocul gloatei de adoratori care râdeau – aproape că am putut simţi mirosul valului neaşteptat de panică ce l-a năpădit.

În toate acele săptămâni, Dickens cizelase manuscrisul cu Uciderea lui Nancy, dar nu-l folosise niciodată. După cum îmi mărturisise personal în seara aceea la Vérey’s:

– Pur şi simplu mă tem să-l citesc, dragul meu Wilkie. Nu mă îndoiesc câtuşi de puţin că pot face uşor publicul să înlemnească citindu-l… citind o optime din el!… dar lucrul cu care nu mă pot împăca este dacă nu cumva îi voi *îngrozi* atât de tare, încât să-i îndepărtez de alte lecturi ale mele.

– Vei şti să-i dibuieşti după alte câteva lecturi, dragul meu Charles, am spus în seara cu pricina. Vei şti când e momentul potrivit. Întotdeauna ştii.

Dickens primise simplu complimentul cu o înclinare din cap, sorbind apoi distrat din paharul cu vin.

După aceea am auzit, de la Dolby, că eu voi fi invitat special –

dimpreună cu o sută cincizeci sau aşa ceva de alţi „invitaţi speciali” – la o lectură privată (asta era în timpul pauzei impuse de campania electorală) la sala St James, sâmbătă, 14 noiembrie.

Dickens avea s-o căsăpească în sfârşit pe Nancy.

Devreme în după-amiaza lecturii sale, m-am dus la Rochester. Domnul Dradles m-a întâmpinat în faţa catedralei şi eu am urmat obişnuitul ritual al înmânării darului. Brandy-ul pe care i-l cumpăram bătrânului aceluia jegos era mai scump decât cel pe care îl luam de regulă pentru mine şi oaspeţii mei speciali.

Dradles l-a acceptat cu un mormăit şi l-a vârât iute undeva sub straturile voluminoase ale hainelor lui de pânză şi flanelă groasă şi ale vestelor de moleschin şi flanelă. Era atât de încotoşmănat în flanelă, moleschin şi pânză, încât nici nu vedeam umflătura unde dosise sticla.

– Dradles zice pe-aci, dom’ şef, a rostit el şi m-a condus înapoi pe după catedrală şi turn, către intrarea în criptă.

Avea cu el un felinar cu lupă cu capacul coborât şi l-a aşezat puţin jos, cât s-a pipăit căutând cheia necesară. Înainte de-a o găsi pe cea potrivită, a scos din nenumăratele lui buzunare nenumărate chei şi inele cu chei.

– Ai grijă la cap, domnu’ Billy Wilkie Collins, doar atât a spus, ridicând felinarul acoperit, când am intrat în labirintul întunecat.

Ziua aceea de noiembrie era deja destul de închisă, încât aproape nicio rază de lumină nu pătrundea înăuntru prin golurile trapezoidale fără sticlă din tavanul cu boltă în cruce. Rădăcini de copaci, tufişuri şi în unele locuri chiar pământ acoperiseră spaţiile destinate de constructorii de mult morţi ai catedralei să fie luminatoare pentru acea necropolă. Am mers după el ghidându-mă mai mult după sunet, găsindu-mi drumul pe pipăite, atingând cu mâna piatra alunecoasă ca ardezia. *Umezeala ascendentă.*

ŢOC-POC-ŢOC-POC-ŢOC-POC-ŢOC-POC. Dradles părea să fi găsit un ecou care îi plăcea. A ridicat capacul felinarului şi mi-a arătat o îmbinare în zidărie unde coridorul se curba şi urmau scări înguste care coborau în criptă.

– Vede domnu’ Billy W.C.? m-a întrebat.

Respiraţia lui a umplut spaţiul rece dintre noi cu aburi de rom.

– Ce era vechi a fost dărâmat şi au fost puse lespezi noi în loc, lipite cu mortar, am observat.

Trebuia să mă străduiesc să nu-mi las dinţii să clănţănească. În peşteri se spune că e mai cald – temperatura menţinându-se constantă în jurul valorii de zece grade sau aşa ceva – decât vântul rece de noiembrie care sufla afară în ziua aceea. Nu însă şi în peştera-criptă în care ne aflam noi.

– Mda, chiar de Dradles acu’ nici doi ani, a răsuflat el spre mine. Absolut nimeni, nici pastoru’, nici şefu’ corului, nici chiar alt zidar, n-ar putea s-observe – dup-o zi sau două – dacă nou’ mortar e nou. Asta dacă Dradles face lucrarea.

Am încuviinţat.

– Şi zidul acesta se deschide direct într-o criptă?

– Ne, ne, a râs pietrarul în flanelă. Mai îs alte două ziduri între noi şi ăi vechi. Zidu’ ista d-aci se deschide numa’ spre primul spaţiu dintre el şi zidu’ mai vechi. Patru’ş’cinci de centimetri, cel mult.

– Destul? am întrebat.

N-am reuşit să închei propoziţia cum trebuia, cu „pentru un cadavru?”

Ochii roşii şi apoşi ai lui Dradles au sclipit la mine în lumina felinarului. Părea foarte amuzat, însă în acelaşi timp capabil să-mi citească gândurile foarte bine.

– Nu-i dăstul pentr-un cadavru, nu, a spus el mult prea tare. Da’ numa’ păntru nişte oase, vertebre, un pelvis, metarsene, un ceas sau un lanţ, sau un dinte de aur ori doi, păntru un craniu frumos, curat, zâmbitor… locu-i mai mult dăcât destul, domnu’. Mai mult decât dăstul. Ăi vechi de mai afund n-o să-i ia din loc lu’ ăla nou, nu, dom’le, dom’ Billy Wilkie Collins.

Am simţit că mi se întoarce stomacul pe dos. Dacă nu plecam repede din locul acela, aveam să vărs direct pe încălţările murdare, care nu difereau în funcţie de piciorul stâng sau drept, ale cioplitorului ăluia de lespezi funerare. Am mai stat însă destul ca să întreb:

– Acesta-i locul pe care tu şi domnul Dickens l-aţi ales pentru oasele pe care el voia să le aducă?

– O, nu, domnu’. Nu, domnu’. Domnu’ Charles Dickens al nost’, faimosu’ autor, a ales un loc mai întunecat şi mai afund pentru oasele pe care-o să i le-aducă lu’ Dradles, drept pe scările ălea-n jos de colea, domnu’. Vrea dom’ Wilkie să vadă?

Am clătinat din cap şi – fără a aştepta ca felinarul cel mic să lumineze drumul – am ieşit degrabă la aer.

În seara aceea, pe când stăteam în sala St James împreună cu vreo sută dintre prietenii apropiaţi ai lui Charles Dickens, m-am întrebat de câte ori stătuse Inimitabilul pe scena aceea şi jucase – fie ca la teatru, fie ca primul autor dintr-un soi nou de scriitori, care îşi citesc operele în public. De sute de ori? Cel puţin. El *era* – sau fusese – acel „nou soi de autor”. Şi nimeni nu părea să-l egaleze sau să-i ia locul.

Acea ucidere publică a lui Nancy avea să fie încă un lucru inedit pentru un om de litere.

Forster îmi spusese că el fusese cel care îl convinsese pe Dickens să le ceară Chappellilor părerea cu privirea la această idee – după mintea lui Forster – periculoasă de a include Uciderea lui Nancy în programul de lectură. Şi Chappellii fuseseră cei care sugeraseră această audiţie privată pentru a testa reacţia la o atare lectură sumbră şi înfiorătoare.

Cu puţin înaintea reprezentaţiei, l-am auzit pe un foarte celebru medic londonez (nu dragul nostru prieten Beard) spunându-i Inimitabilului:

– Dragul meu Dickens, poţi fi sigur că dacă numai o singură femeie va striga când o vei ucide pe fată, isteria se va generaliza.

Charles dăduse doar din cap, cu modestie, şi oferise un zâmbet pe care orice cunoscut al lui l-ar fi clasificat ca mai mult răutăcios decât răuvoitor.

Ocupându-mi locul pe rândul al doilea, lângă Percy Fitzgerald, am observat că scena era pregătită niţel diferit faţă de lecturile obişnuite ale lui Dickens. Pe lângă cadrul personalizat de iluminare directă cu gaz şi ecranul violet-maro care îl avantaja atât de tare pe o scenă întunecată, Dickens adăugase pe flancuri două ecrane de aceeaşi culoare închisă şi chiar nişte draperii în tonuri similare în spatele său, efectul acestora fiind de a îngusta şi concentra scena largă într-un spaţiu mic, iluminat cu simţ dramatic, în imediata lui vecinătate.

Recunosc că mă aşteptasem ca Dickens să deschidă lectura cu ceva mai puţin senzaţional – probabil o versiune prescurtată a veşnicei şi mereu popularei sale Scene a Procesului din *Documentele postume ale clubului Pickwick* („Sam Weller este chemat la bară!”) – ca să ajungă apoi la *Sturm und Drang*-ul uciderii lui Nancy şi să ne ofere tuturor ocazia să observăm modul în care finalul de senzaţie va fi echilibrat cumva de celelalte lecturi într-o prezentare dintr-o seară normală.

Nu a făcut însă asta. S-a lansat imediat în scena Crimei.

Ştiu, Dragi Cititori, că am descris notiţele Inimitabilului luate în timpul verii pe o primă ciornă a manuscrisului pregătit pentru scena aceasta, dar nu vă pot spune cât de nepotrivite sunt notiţele acelea – sau propriile-mi slabe puteri de descriere, aşa exersate în scrierea de proză cum sunt ele – pentru a prezenta următoarele patruzeci şi cinci de minute.

Poate, Dragi Cititori, în viitorul incredibil de îndepărtat de la sfârşitul secolului XX sau începutul veacului XXI (asta dacă vă mai sinchisiţi să măsuraţi timpul după Anul Domnului), aţi creat, graţie avansatei voastre alchimii ştiinţifice, vreun soi de oglindă prin care să puteţi privi înapoi prin timp, astfel încât să puteţi urmări şi asculta Predica de pe Munte sau discursurile lui Pericle, sau reprezentaţiile originale ale pieselor lui Shakespeare. Dacă este aşa, v-aş propune să adăugaţi pe lista Alocuţiunilor Istorice de Neratat o anume prezentare făcută de Charles Dickens uciderii lui Nancy de către Bill Sikes.

Sigur că el n-a sărit imediat la Crimă.

Poate că vă amintiţi descrierile mele anterioare ale lecturilor lui Dickens – atitudinea calmă, cartea deschisă ţinută într-o mână deşi niciodată consultată, elementul de teatralitate răzbătând în principal prin gama largă de voci, dialecte şi posturi în timp ce Dickens recita. Însă niciodată până atunci el nu *interpretase scena pe care o citea.*

În cazul Crimei, Dickens a început încet, dar mult mai teatral decât îl văzusem eu vreodată (pe el sau pe orice autor care citea din opera sa). Fagin, evreul malefic, a prins viaţă ca niciodată înainte – frângându-şi mâinile într-un fel care sugera deopotrivă nerăbdarea de a pune mâna pe banii furaţi şi vinovăţia, de parcă ar fi încercat să se spele de sângele lui Hristos chiar în timp ce urzea planuri diabolice. Noah Claypole a reieşit şi mai laş şi tăntălău decât păruse în roman. Intrarea lui Bill Sikes a făcut publicul să se cutremure de înfrigurare – rareori brutalitatea masculină fusese atât de bine transmisă prin câteva pagini de dialog şi descrierea dramatică a comportamentului hoţului şi bătăuşului beţiv.

Groaza lui Nancy a fost palpabilă din prima clipă, iar când a ţipat întâia oară, cei din public erau deja palizi şi complet vrăjiţi.

De parcă ar fi vrut să ne arate graniţa dintre lecturile sale anterioare de-a lungul deceniilor (ca să nu mai amintesc de eforturile slabe şi inferioare ale imitatorilor săi) şi această nouă

eră a senzaţionalului, Dickens a aruncat în lături cartea, şi-a părăsit pupitrul şi a sărit literalmente în scena pe care o zugrăvea pentru noi.

Nancy şi-a urlat rugăminţile.

Bill Sikes şi-a mârâit furia fără margini. Nu va avea nicio îndurare, în pofida strigătelor ei: „Bill! Dragă Bill! Pentru Dumnezeu, Bill! Pentru Dumnezeu!”

Vocea lui Dickens umplea atât de complet sala St James, încât chiar şi ultima rugăminte şoptită de Nancy cu limbă de moarte a putut fi auzită de parcă fiecare dintre noi cei din public am fi fost pe scenă. În timpul puţinelor (dar teribilelor) perioade de linişte, ai fi putut auzi un şoarece mişunând în balconul gol din spatele nostru. Îl auzeam de-a dreptul pe Dickens cum gâfâia de oboseală, coborând bâta invizibilă (mult prea vizibilă!) spre ţeasta fetei moarte… iar! Iar! Iar!

Dickens utiliza iluminatul puternic pentru a crea un efect uimitor. Acum era într-un genunchi în chip de Nancy, lumina expunând doar capul înclinat pe spate şi două mâini palide ridicate într-o implorare inutilă. Acum se dădea înapoi în chip de Bill – bâta ridicată în spatele umerilor şi corpul deodată imposibil de mare şi mai înalt, şi mai mătăhălos decât fusese Dickens vreodată, umbrele adânci umplându-i orbitele, mai puţin albul înfiorător al ochilor bezmetici ai lui Sikes.

Apoi bătaie – şi ciomăgeală – şi bătaie din nou – şi ciomăgeală mai aprigă. Vocea drăgălaşei fete muribunde, devenind tot mai slabă pe măsură ce deopotrivă viaţa şi speranţa o părăseau, făcea publicul încremenit să suspine. O femeie plângea.

Când rugăminţile lui Nancy au încetat, a urmat o clipă de uşurare – ba chiar speranţă – că implorările ei fuseseră ascultate de brută, că o fărâmiţă de viaţă va rămâne în corpul ei schilodit, dar chiar atunci când mulţi din public au ales acea secundă ca să deschidă ochii, Dickens a scos cele mai puternice şi descreierate urlete ale lui Sikes şi a reînceput să o ciomăgească pe fata muribundă, apoi pe fata moartă, apoi masa amorfă de păr şi carne însângerată şi stâlcită de sub el.

Când a terminat, ghemuit deasupra corpului în aceeaşi teribilă atitudine pe care fiul lui şi fratele meu o zăriseră întâia dată pe pajiştea din spatele reşedinţei sale de la Gad’s Hill Place, icnetele muncite ale lui Dickens, luptându-se pentru aer, au umplut sala aidoma pufăitului unei locomotive cu abur stricate. Habar nu aveam dacă gâfâitul era real sau doar o parte din

interpretare.

A încheiat.

Femeile din public plângeau cu suspine. Cel puţin una era isterică. Bărbaţii şedeau ţepeni, palizi, cu pumnii încleştaţi şi muşchii maxilarelor încordaţi. Mi-am dat seama că Percy Fitzgerald, în dreapta mea, şi Charles Kent, vechiul prieten al lui Dickens, în cealaltă parte, se străduiau amândoi să inspire.

Cât despre mine, rădaşca din spatele ochilor mei o luase razna în timpul lecturii, răsucindu-se şi săpând şi sfredelind dintr-o parte a creierului meu în cealaltă. Durerea fusese indescriptibilă, şi totuşi nu putusem să închid ochii sau să-mi acopăr urechile pentru a mă izola de scena Crimei, atât de hipnotizant fusese. De îndată ce Nancy a fost cu adevărat moartă, mi-am scos butelca de argint şi am luat patru gâturi de laudanum. (Am observat că şi alţi bărbaţi beau din butelci asemănătoare.)

Publicul a păstrat tăcerea mult timp după ce Dickens a încheiat, cât s-a întors la pupitru, şi-a îndreptat reverele şi cravata şi s-a înclinat uşor.

Preţ de o clipă, am crezut că nu vor fi deloc aplauze şi că obscenitatea care era Uciderea lui Nancy nu va mai fi niciodată prezentată pe scenă. Chappellii trebuiau să fi auzit verdictul în tăcerea prostrată. Lui Forster, Wills, Fitzgerald şi tuturor celorlalţi prieteni ai lui Dickens care îl sfătuiseră să renunţe la scena aceea avea să li se dea dreptate.

Dar atunci au început aplauzele. Şi au crescut în volum. Şi au continuat să crească pe măsură ce oamenii au început să se ridice în sală. Şi nu se mai terminau.

Lac de sudoare, dar zâmbind acum, Dickens s-a înclinat mai adânc, a ieşit de după pupitrul înalt şi a descris un gest de magician.

Membrii echipei sale de scenă au apărut în grabă şi ecranele au fost trase deoparte într-o clipită. Cortinele maro-violet au fost şi ele trase în spate.

Pe scenă a ieşit la iveală o masă lungă şi strălucitoare de banchet doldora de delicatese. Sticle de şampanie stăteau la rece în nenumărate frapiere de argint. O mică armată de chelneri în vestimentaţie impecabilă erau pregătiţi să deschidă stridii şi să facă dopurile de şampanie să zboare. Dickens a descris iarăşi un gest şi a făcut invitaţia (peste o a doua rundă de aplauze entuziaste) ca toţi să vină pe scenă şi să se bucure de aperitive.

Chiar şi partea aceea a serii fusese atent pregătită scenic. În vreme ce primii bărbaţi şi primele femei se urcau încolonaţi, tremurând, pe scenă, reflectoarele puternice cu gaz iluminau feţele lor îmbujorate şi butonii de aur ai bărbaţilor, şi rochiile colorate ale femeilor într-un chip minunat. Era ca şi cum reprezentaţia ar fi fost încă în desfăşurare, însă acum toţi eram părtaşi la ea. Cu o reacţie de şoc teribilă, dar plăcută într-un mod macabru, ne-am dat seama că participam toţi la veghea lui Nancy cea ucisă.

Ajuns în sfârşit pe scenă şi eu, am rămas departe de masă şi am tras cu urechea la ce-i spuneau oamenii lui Dickens, care era tot numai un zâmbet în spatele batistei pe care o agita întruna în timp ce continua să-şi şteargă fruntea şi obrajii şi gâtul.

Actriţe precum Madame Celeste şi doamna Keeley au fost printre primele care au ajuns la el.

– Voi trebuie să decideţi, le-a spus Dickens cu veselie. Să o includ sau nu?

– O, da, da, da, *oui,* da, a expirat Madame Celeste. Părea în pragul leşinului.

– Ei, păi sigur că trebuie să o incluzi! a exclamat doamna Keeley. Cu un atare efect, e *musai* ca scena să fie inclusă. Musai. Dar... Şi aici actriţa şi-a dat peste cap ochii mari şi negri foarte încet, foarte dramatic, şi a rostit restul frazei cu o lentoare studiată: ... publicul aşteaptă de vreo cincizeci de ani o senzaţie şi, pe Dumnezeu, acum a primit-o!

După care doamna Keeley a tras adânc aer în piept, a expirat apoi şi a rămas acolo parcă fără cuvinte.

Dickens s-a înclinat adânc, i-a luat mâna şi i-a sărutat-o.

Charley Dickens s-a apropiat cu o cochilie goală de stridie în mână.

– Ei, Charley, a făcut Dickens, ce mai spui acum de asta?

Charley se numărase printre acei apropiaţi ai lui Dickens care îl sfătuiseră să nu citească scena.

– A ieşit chiar mai bine decât mă aşteptam, tată, a spus Charley. Dar eu tot spun, *nu o face.*

Dickens a clipit, părând sincer surprins.

Edmund Yates a venit cu al doilea pahar de şampanie al său.

– Ce spui de asta, Edmund? a întrebat Dickens. Iată-l aici pe Charley, propriul meu fiu, care spune că a asistat la cea mai bună reprezentaţie din viaţa lui şi totuşi insistă, fără a-mi da vreun motiv, să mă îndemne să nu o fac!

Yates s-a uitat la Charley şi – pe un ton serios, aproape funebru – a spus:

– Sunt de acord cu Charley, domnule. *Nu* o face.

– Cerule mare! a exclamat Dickens cu un râset. Sunt înconjurat de increduli. Tu... Charles! a strigat, arătând spre Kent, care stătea lângă mine.

Niciunul dintre noi nu se servise cu gustări încă. Larma mulţimii din jurul nostru era tot mai mare şi mai puţin reţinută pe moment ce trecea.

– Şi Wilkie, a adăugat Dickens. Voi, doi vechi prieteni şi colegi, ce credeţi? Sunteţi de acord cu Edmund şi Charley că nu ar trebui să repet niciodată reprezentaţia aceasta?

– Nicidecum, a spus Kent. Singura mea obiecţie e de natură tehnică.

– O? a făcut Dickens.

Era destul de stăpân pe vocea asta, dar eu ştiam ce puţin îi păsa lui de „obiecţii de natură tehnică” atunci când era vorba de lecturile sau operele lui dramatice. Dickens se considera un maestru al artei teatrale şi al efectelor tehnice.

– Închei lectura... reprezentaţia... cu Sikes trăgând căţelul din camera crimei şi încuind uşa după el, a spus Charles Kent. Cred că publicul este pregătit pentru mai mult... Poate fuga lui Sikes? Aproape sigur căderea lui Sikes de pe acoperiş în Jacob’s Island. Publicul vrea... are *nevoie* să-l vadă pe Sikes pedepsit.

Dickens s-a încruntat ascultând. Am luat tăcerea lui ca pe o invitaţie.

– Sunt de acord cu Kent, am zis. Ce ne-ai oferit tu este uluitor. Dar sfârşitul este... trunchiat? Prematur? Nu pot vorbi pentru femeile din public, dar noi, bărbaţii, rămânem să tânjim după sângele şi moartea lui Sikes la fel cum am tânjit să o ucidem pe sărmana Nancy. Adăugarea a zece minute ar muta sfârşitul de la starea goală actuală de oroare într-o cursă aprigă şi pasională către final!

Dickens şi-a încrucişat braţele pe piept şi a scuturat din cap. Am văzut cum cămaşa sa se îmbibase de transpiraţie şi că lui îi tremurau mâinile.

– Ai încredere în mine, Charles, a spus el, adresându-se lui Kent, niciun public de pe pământ nu poate fi ţinut pentru zece minute – sau cinci! – după moartea fetei. Ai încredere că am dreptate în privinţa asta. Eu stau acolo... Şi a gesticulat spre pupitrul şi platforma joasă de citit. ... şi eu *ştiu.*

Kent a ridicat din umeri. Tonul lui Dickens de certitudine absolută – vocea Maestrului, deseori folosită de el ca să pună capac discuţiilor de natură literară sau teatrală – se făcuse auzit. Dar eu am ştiut atunci, şi nu am fost surprins să văd mai apoi, că Dickens va medita la această sugestie şi mai târziu va lungi lectura, adăugând cel puţin trei pagini de naraţiune reprezentaţiei, pentru a face întocmai ceea ce-i sugerase Kent.

M-am dus să iau stridii şi şampanie şi m-am alăturat lui George Dolby, Edmund Yates, Forster, Charley Dickens, Percy Fitzgerald, Charles Kent, Frank Beard şi altora care stăteau mai încolo pe scenă, în afara dreptunghiului de lumină orbitoare. Dickens era înconjurat acum de doamnele pe care le invitase la eveniment, şi acestea păreau la fel de surescitate şi de mişcate de introducerea pe viitor în program a secvenţei sale cu Uciderea lui Nancy cum fuseseră şi actriţele. (Dickens îmi spusese să îl aduc pe Majordom – adică pe Carrie – dar eu nu transmisesem mai departe invitaţia şi eram bucuros că ea nu fusese acolo.) Mulţi dintre noi, străbătând scena cu paharele şi stridiile noastre, ne uitam inconştient în jos ca să fim siguri că nu călcam cu pantofii negri lustruiţi în bălţi din sângele lui Nancy.

– Asta e o nebunie, spunea Forster. Dacă face asta într-o bună parte din cele şaptezeci şi nouă de reprezentaţii rămase, va fi sinucidere curată.

– Sunt de acord, a spus Frank Beard. Medicul de obicei jovial se holba la paharul de sticlă din mână ca şi când şampania s-ar fi stricat. Ar fi o sinucidere pentru Dickens. Nu-i va supravieţui.

– A invitat reporteri, a observat Kent. I-am auzit vorbind. Le-a plăcut la culme. Vor scrie despre asta cu pasiune în ziarele de mâine. Fiecare bărbat, femeie şi copil din Anglia, Irlanda şi Scoţia îşi va scoate dinţii la vânzare ca să poată cumpăra un bilet.

– Majoritatea şi-au vândut deja toţi dinţii care le-au mai rămas, am spus. Vor trebui să găsească altceva de dus la casele de amanet evreieşti.

Cei din jurul meu au râs cu politeţe, dar cei mai mulţi şi-au reluat minele încruntate în tăcerea care a urmat.

– Dacă reporterii o ridică în slăvi, a bolborosit Dolby, omul acela cât un urs, atunci şeful o va face. De cel puţin patru ori pe săptămână până vara viitoare.

– Asta îl va ucide, a repetat Frank Beard.

– Mulţi dintre voi îl cunoaşteţi pe tata de mai mult timp ca mine, a spus Charley Dickens. *Voi* ştiţi vreun fel prin care să-l

facem să renunţe odată ce şi-a dat seama ce senzaţie a creat şi poate crea pe viitor cu asta?

– Niciunul, mă tem, a zis Percy Fitzgerald.

– Niciodată, a spus Forster. Nu va asculta de vocea raţiunii. Data viitoare când ne întâlnim ar putea fi la Westminster Abbey, la înmormântarea cu onoruri a lui Dickens.

Aproape mi-am vărsat şampania, auzind asta.

De câteva luni deja, de când Dickens îşi anunţase întâia dată intenţia de a interpreta Uciderea lui Nancy în majoritatea lecturilor sale propuse pentru iarnă şi primăvară, considerasem o atare sinucidere un simplu mijloc de atingere a unui scop pe care mi-l doream deja cu ardoare. Dar Forster mă făcuse să înţeleg ceva ce era aproape sigur adevărat – oricum ar fi murit Dickens din cauze naturale, fie prin „sinucidere prin lecturi”, fie călcat de o căruţă cu gunoi pe Strand a doua zi, avea să existe o uriaşă cerere publică pentru o înmormântare cu onoruri oficiale. *London Times* sau vreo altă fiţuică naţională care găzduise opiniile opozanţilor politici şi ale criticilor literari ai lui Charles Dickens de atâţia ani ar deschide drumul, solicitând ca Inimitabilul să fie înhumat în Westminster Abbey. Publicul – sentimental ca întotdeauna – s-ar ralia acelei idei.

Mulţimile ar fi copleşitoare. Dickens ar ajunge să zacă alături de alte preaiubite oase ale geniilor literaturii engleze.

Faptul că eram convins de toate aceste lucruri mă făcea să-mi vină să strig chiar acolo pe scenă.

Dickens trebuia să moară, asta era sigur. Dar acum înţelegeam ceea ce partea mai întunecată şi mai adâncă a minţii mele trebuia să fi înţeles deja şi să fi început cu luni înainte să plănuiască – *Dickens nu trebuia doar sa moară, ci să şi* dispară.

Nu putea să fie nicio înmormântare cu onoruri, nicio înhumare în Westminster Abbey. Această idee era pur şi simplu intolerabilă pentru mine.

– Tu ce crezi, Wilkie? m-a întrebat Yates.

Pierdut în oroarea revelaţiei mele, nu urmărisem conversaţia îndeaproape, dar ştiam vag că încă discutau despre moduri şi mijloace de a-l convinge pe Dickens să nu o mai ucidă pe Nancy de alte zeci de ori în public.

– Cred că Charles va face ceea ce crede el că are de făcut, am spus încet. Dar este de datoria noastră – cei mai dragi prieteni şi rude ale sale – să-l împiedicăm să fie înhumat la Westminster Abbey.

– Curând, vrei să spui, a sărit Fitzgerald. Înhumat acolo *curând,* adică.

– Sigur că da. Exact asta voiam să zic.

M-am scuzat, spunând că merg să mai iau şampanie. Mulţimea începea de-acum să se subţieze, dar şi să fie mai furtunoasă. Dopurile continuau să sară şi chelnerii continuau să toarne în pahare.

O mişcare în culise, acolo unde echipa tehnică mutase pupitrul şi echipamentul, mi-a reţinut atenţia şi m-a făcut să mă opresc.

Nu membrii echipei se mişcau acolo. Acolo stătea o singură siluetă, aproape complet învăluită în întuneric, mantia lui caraghioasă de operă captând un licăr slab al luminii de pe scenă. Purta un joben demodat. Faţa lui era absolut albă, la fel ca mâinile sale cu degete ciudat de lungi.

Drood.

Mi-a sărit inima în piept şi scarabeul din creier a ţâşnit spre locul lui preferat de supraveghere, în spatele ochiului stâng.

Dar nu era Drood.

Silueta s-a înclinat teatral în direcţia mea şi şi-a dat jos jobenul. Am văzut părul blond şi rar care reîncepea să crească şi l-am recunoscut pe Edmond Dickenson.

Sigur Dickens nu l-a invitat pe Dickenson la această lectură de probă? Cum l-ar fi putut găsi? De ce ar fi făcut-o…

Silueta s-a îndreptat şi a zâmbit. Chiar de la distanţă, părea că pleoapele tânărului Dickenson lipseau. Şi că dinţii lui fuseseră perfect ascuţiţi cu pila.

M-am răsucit să văd dacă Dickens sau alţii nu observaseră acea apariţie. Nimeni altcineva nu părea să-l fi remarcat.

Când m-am întors, silueta în pelerină neagră de operă dispăruse.

40

Am dormit până la prânz în ziua de Anul Nou şi m-am trezit singur şi suferind. Săptămâna de dinaintea acelei prime zile din 1869 fusese ciudat de călduroasă, fără zăpadă, fără nori, nepotrivită pentru acel anotimp şi, în cele din urmă – pentru mine – lipsită de tovărăşia vreunei fiinţe umane. Dar ziua aceasta era friguroasă şi întunecată.

Servitorii mei căsătoriţi, George şi Besse, îmi ceruseră permisiunea de a merge la casa veche a lui Besse din Ţara Galilor cel puţin pentru o săptămână. Se părea că tatăl ei senil şi – până de curând – mama ei sănătoasă aleseseră să moară în acelaşi timp. Era lucru nemaiauzit (şi ridicol) să dau liber întregului meu personal deodată – bănuiam că Agnes, fiica lor înceată la minte şi fadă, în vârstă de şaptesprezece ani, va merge cu ei – dar i-am lăsat să plece din bunătatea sufletului meu (şi după ce i-am informat, desigur, că nu vor fi plătiţi pe perioada acelui concediu). Din cauza unei petreceri pe care o plănuisem la Gloucester Place de ajunul Anului Nou, i-am făcut să-şi amâne plecarea cu o săptămână; au plecat până la urmă în ziua de Anul Nou, la două zile de la întoarcerea mea după săptămâna petrecută la Gad’s Hill Place.

Carrie stătea la mine de pe la începutul lui decembrie (perioada în compania mamei şi noului ei tată vitreg care, mi-a şoptit ea, bea mult, durase mai puţin de două săptămâni), dar familia care o angajase (şi care continua să o trateze mai mult ca pe un musafir decât ca pe o guvernantă) pleca la ţară în ajunul Crăciunului pentru cel puţin două săptămâni şi eu o îndemnasem să-i însoţească. Aveau să fie petreceri şi baluri mascate şi focuri de artificii la miezul nopţii de Anul Nou, aveau să fie plimbări cu sania, aveau să fie partide de patinaj la lumina lunii, aveau să fie gentlemeni tineri… eu nu-i puteam oferi nimic din toate acestea.

Puţine lucruri simţeam că puteam oferi cuiva în acea zi de Anul Nou din 1869.

După căsătoria Carolinei, am evitat cât de mult am putut casa goală cu cinci etaje de la Gloucester Place nr. 90, stând la familiile Lehmann şi Beard în noiembrie atât cât oamenii aceia buni m-au îndurat. Petrecusem timp chiar şi cu Forster (căruia nu-i eram deloc la suflet) la conacul lui ridicol (dar comod) din Palace Gate. Forster devenise şi mai afectat şi enervant decât după căsătoria sa din interes, iar dispreţul lui faţă de mine (sau invidia, aş putea spune, întrucât Forster întotdeauna concurase cu furie cu oricine era mai aproape de Dickens decât el) crescuse odată cu bogăţia şi pântecele său, însă rămânea totuşi un gentleman prea atent cu imaginea sa în societate ca să mă întoarcă din prag sau să mă întrebe de ce alesesem să vin în vizită la el în momentul acela. (Dacă *ar fi* întrebat, i-aş fi putut răspunde sincer cu patru cuvinte: *pivniţa ta cu vinuri.)*

Dar nimeni nu poate rămâne în vizită la prieteni o veşnicie,

aşa că pentru o parte din decembrie fuseserăm doar eu şi Carrie în casa bătrână şi mare de la Gloucester Place nr. 90, cu George, Besse şi timida Agnes mişunând toţi ocupaţi în fundal, încercând inconştient să-mi evite toanele ursuze.

Când Dickens trimisese vorbă invitându-mă să vin cu Kate şi Charley pentru a petrece încă un Crăciun la Gad's Hill Place, am ezitat – părea aproape o lipsă de onestitate să accept o asemenea dovadă de ospitalitate din partea cuiva pe care eram hotărât să-l ucid cu prima ocazie potrivită – dar în cele din urmă am consimţit. Când casa de la Gloucester Place era goală, era pur şi simplu *prea* goală.

Dickens era acasă pentru o săptămână, se odihnea, pregătindu-se pentru restul turneului – îşi planificase prima reprezentare a Uciderii lui Nancy în faţa publicului plătitor pentru 5 ianuarie, tot în sala St James – dar era deja epuizat şi suferind în urma lecturilor puţine pe care le ţinuse în decembrie. Într-o scurtă scrisoare pe care mi-o adresase în ultima lună din an, pe când călătorea spre Edinburgh cu expresul „Scoţianul Zburător”, îmi spunea:

Dragul meu Wilkie,

Dolby doarme zgomotos alături de mine, deşi tocmai ne-am zdruncinat, trecând peste ceea ce au părut a fi mai multe goluri periculoase în şina de cale ferată, fără a întrerupe măcar o clipă sforăielile de urs ale prietenului nostru, aşa că mi-am luat câteva minute ca să calculez uimitorul fapt că a călători pe distanţele cerute de un turneu precum acesta implică mai bine de treizeci de mii de şocuri distincte la nivel nervos. Iar nervii mei, cum bine ştii, n-au fost în ultima vreme în cea mai bună stare. Amintirea evenimentului de la Staplehurst nu mă părăseşte niciodată cu totul, iar atunci când într-adevăr păleşte puţin, o zdruncinătură ca aceasta mi-l readuce în memorie. Iar apoi, când stau pe loc, n-am pic de odihnă. I-am spus recent stimatei noastre prietene americane doamna Fields că îmi petrec aproape toate orele, aşa puţine cum sunt ele, din viaţa ce mi-a mai rămas, călătorind spre obositoarea expunere a lămpilor mele speciale cu gaz pe scenă şi că aproape a venit din nou ora la care eu însumi trebuie să mă încredinţez sulfurosului şi chinuitorului gaz.

Dickens găsise şi alte moduri decât acel turneul şi această topică alambicată prin care să-şi irosească forţele. Deşi

renunţase în sfârşit la blestematul „Număr de Crăciun” al *All the Year Round* (cu ani buni după ce apariţia lui ar fi trebuit întreruptă, după socoteala mea), continua să petreacă multe ore pe săptămână în redacţia de pe Wellington Street, îmbunătăţind aspectul şi aşezarea în pagină a revistei, luând la întrebări pe oricine trecea pe acolo despre ce părere avea despre formatul tipografic al publicaţiei şi scriind entuziaste „însemnări editoriale” despre Noua Serie pe care o lansa, asigurându-i pe cititorii alarmaţi de dispariţia Numărului de Crăciun că „... eu şi colegii mei ne vom relua locurile, alături de acei camarazi mai tineri pe care am avut plăcerea să-i angajez din când în când şi al căror număr este mereu una dintre plăcerile mele, ca editor, să-l sporesc...”

Nu sunt sigur cine erau de fapt aceşti „camarazi mai tineri” de la revistă, deoarece eu refuzasem o implicare mai activă, fiului său, Charley, i se permitea doar să răspundă la scrisori şi să se ocupe din când în când de câte o reclamă, şi, deşi Wills se întorsese la postul său, nu era în stare de altceva decât să stea în biroul său şi să se uite în gol, în vreme ce uşile continuau să se trântească în ţeasta sa distrusă. În orice caz, Wills cu greu ar fi putut trece drept un „camarad mai tânăr”.

All the Year Round era – aşa cum fusese întotdeauna – o extensie aproape telepatică a minţii şi personalităţii lui Charles Dickens.

De parcă toată această muncă redacţională şi lecturile sale din Scoţia, şi repetiţiile continue pentru multele Ucideri ale lui Nancy ce aveau să urmeze nu ar fi fost suficient, Dickens petrecea zilnic multe ore supunându-se cerinţei din testamentul răposatului său prieten Chauncey Hare Townsend, care ceruse în delir pe patul de moarte ca Inimitabilul să culeagă diversele sale (ale lui Chauncey) scrieri despre religie risipite care pe unde. Dickens făcea asta cu încăpăţânare, obosindu-se tot mai tare, dar în ajunul Crăciunului, la un pahar de brandy banal, l-am auzit pe Percy Fitzgerald întrebându-l:

– Au cât de cât valoare ca vederi religioase?

– Absolut deloc, trebuie să recunosc, a spus Dickens.

Când Inimitabilul nu era în birou, lucrând, în săptămâna cât am stat eu la Gad’s Hill Place, profita de vremea blândă pentru a face plimbări de treizeci de kilometri şi mai bine în fiecare după-amiază, în locul obişnuitelor sale ieşiri de numai douăzeci de kilometri. Percy şi alţi câţiva încercau să ţină pasul cu el în

aceste marşuri forţate, însă pe mine guta reumatică şi scarabeul egiptean mă împiedicau să particip. Aşa că mâncam, beam brandy, vin şi whisky, fumam trabucurile destul de dezamăgitoare ale Inimitabilului, spoream doza de laudanum pentru a compensa melancolia, citeam cărţile pe care Dickens şi Georgina le pregăteau de fiecare dată în mod special pentru invitaţi în camerele lor *(Confesiunile unui opioman* de De Quincey fusese lăsată deloc subtil pe noptiera mea, însă eu o citisem deja şi, într-adevăr, îl cunoscusem în copilărie pe De Quincey însuşi) şi în general am petrecut în lenevie zilele de dinaintea Ajunului, ocazie cu care plănuisem o petrecere la Gloucester Place pentru familia Lehmann, Charley şi Kate, Frank Beard şi alţi câţiva.

Totuşi, săptămâna de şedere la Gad's Hill n-a fost complet irosită.

De Crăciunul acela, Charles Fechter n-a mai avut o cabană elveţiană ascunsă în buzunar, dar adusese un scenariu brut pentru piesa intitulată *Negru şi alb,* pe care el o propusese, în linii foarte generale, cu câteva luni înainte.

Fechter putea fi un prieten obositor şi enervant; se afla mereu în mijlocul unui dezastru financiar şi puterea lui de a gestiona (sau reţine) bani se apropia de aceea a unui ţânc de patru ani deosebit de aiurit. Totuşi, ideea lui de poveste despre un nobil francez cu sânge negru care reuşeşte să ajungă a fi vândut ca sclav la o licitaţie în Jamaica mi se părea că avea un mare potenţial. Mai exact, ca să zic aşa, Fechter promisese că mă va ajuta să evit problemele ce ţineau de ritmul dramatic, economia intrigii, concizia dialogului etc. de care – potrivit lui Dickens şi scarabeului din spatele ochiului meu stâng – suferise *Impasul.*

Fechter şi-a respectat întocmai promisiunea şi, în următoarele două luni, avea să muncească literalmente cot la cot cu mine, cel mai adesea în timp ce eu lucram la *Negru şi alb* – actorul tăind, condensând, făcând dialogurile mai precise şi „vii”, rezolvând intrări şi ieşiri stângace, indicând şanse ratate de momente scenice palpitante. Am început să muncim în echipă (o muncă deloc neplăcută) la *Negru şi alb,* la un pahar de brandy şi la un trabuc în biblioteca lui Dickens, în zilele acelea din preajma Crăciunului din 1868.

Şi apoi vizita a luat sfârşit şi ne-am întors toţi la treburile noastre – Dickens la uciderea lui Nancy, Fechter la scotocit după roluri şi piese demne de ceea ce el socotea a fi marele lui talent,

iar eu înapoi la edificiul mare şi gol care aştepta la Gloucester Place nr. 90.

Fratele meu Charley a venit la cina pe care o organizasem în ajunul Anului Nou, în pofida agravării bolii sale de stomac. Pentru a-i veseli pe toţi, înainte de cina propriu-zisă, i-am tratat pe Beard, soţii Lehmann, Charley şi Kate (care fusese jovială, dar formală în compania mea de la nefericita vizită pe care i-o făcusem în 29 octombrie) cu un spectacol de pantomimă la proaspăt reinauguratul Gaiety Theatre.

Petrecerea mea din ajunul Anului Nou ar fi trebuit să fie un succes: o ajutasem pe Nina Lehmann să găsească o bucătăreasă nouă şi persoana aceea venise să pregătească o masă fină, franţuzească, pentru noi; oferisem suficientă şampanie, vin şi gin; spectacolul de pantomimă ne dăduse o stare în general relaxată.

Însă lunga noapte de distracţie forţată a fost un eşec răsunător. Era ca şi când fiecare dintre noi am fi fost dintr-odată capabili să tragem cu ochiul prin vălul timpului şi să vedem toate lucrurile rele care aveau să ni se întâmple anul următor. Iar încercările noastre evident forţate de-a ne binedispune n-au fost ajutate deloc de la fel de evidenta nerăbdare a servitorilor mei George şi Besse de a-şi încheia îndatoririle şi a pleca dimineaţa la căpătâiul muribunzilor părinţi ai lui Besse. (Fiica lor Agnes era sus, în pat, cu o laringită urâtă, aşa că obişnuita ei neîndemânare nu s-a adăugat serviciului din seara aceea.)

Aşa se face că m-am trezit cu o migrenă sfâşietoare la prânz în ziua de Anul Nou, am sunat după George ca să-mi aducă ceai şi să-mi pregătească o baie fierbinte, şi atunci – când nu a venit nimeni – mi-am amintit cu o înjurătură că cei doi soţi plecaseră deja spre Ţara Galilor. De ce îi lăsasem să plece când aveam nevoie de serviciul lor?

Şontâcăind prin casa rece în halat, am găsit toate vestigiile petrecerii de noaptea trecută culese, totul curăţat şi pus la locul lui, ceainicul pregătit să fie pus la fiert şi o ofertă variată pentru micul dejun aranjată pentru mine pe tejgheaua din bucătărie. Am gemut şi am făcut doar ceai.

Şemineurile fuseseră pregătite, dar nu aprinse, şi a trebuit să jonglez cu duzele de gaz înainte să pot aprinde focul în salon, birou, dormitor şi bucătărie. Lumina soarelui şi vremea neobişnuit de călduroasă care făcuseră întreaga săptămână de Crăciun să pară atât de stranie plecaseră de îndată ce venise

noul an – afară era întunecat, sufla vântul şi cădea lapoviţa, când în cele din urmă am deschis draperiile ca să arunc o privire.

După ce mi-am terminat micul dejun luat în mijlocul zilei, mi-am analizat opţiunile. Le spusesem lui George şi Besse că voi petrece probabil săptămâna la club, dar după ce mă interesasem la Athenaeum cu două zile în urmă aflasem că nu erau camere de închiriat membrilor până în datele de 6 sau 7 ale lunii.

Mă puteam oricând întoarce la Gad's Hill Place, dar Dickens îşi juca scena Crimei în faţa publicului inocent pentru prima oară, la sala St James, joi, 5 ianuarie, şi apoi îşi relua turneul în Irlanda şi mai departe – acea insuportabilă zi de An Nou pe care o înduram cădea într-o vineri – şi ştiam că locuinţa lui fremăta de pregătiri şi repetiţii până atunci. Aveam de scris *Negru şi alb,* Fechter era în Londra în clipa aceea, iar zăpăceala şi izolarea de la Gad's Hill erau ultimele lucruri de care aveam nevoie.

Aveam însă nevoie de servitori, de mâncare gătită şi de compania femeilor.

Încă meditând la acestea, m-am plimbat fără ţintă prin casa goală şi-n cele din urmă am aruncat o privire în birou.

Celălalt Wilkie era acolo, într-unul din cele două fotolii de piele de lângă foc. Aşteptându-mă. Aşa cum mă şi gândeam că va fi.

Am lăsat uşile biroului deschise, dat fiind că nu era nimeni în casă în ziua aceea, şi am ocupat celălalt fotoliu. Celălalt Wilkie rareori îmi mai vorbea, dar asculta atent şi uneori aproba tăcut. Alteori clătina din cap sau îmi arunca o privire blândă despre care ştiam, din spusele Carolinei referitoare la propriile-mi expresii, că însemna dezacord.

Suspinând, am început să-i vorbesc despre planurile mele de a-l ucide pe Charles Dickens.

Vorbeam deja de vreo zece minute pe un ton normal şi tocmai ajunsesem la partea despre domnul Dradles, care găsise locul gol între pereţii criptei de sub catedrala Rochester, şi despre rezultatele bune ale scufundării carcasei căţeluşului în groapa cu var, când am văzut privirea narcotizată a Celuilalt Wilkie ridicându-se şi concentrându-se spre ceva aflat deasupra umărului meu. M-am răsucit repede în fotoliu.

Agnes, fiica lui George şi a lui Besse, stătea acolo îmbrăcată în capotul şi rochia ei de noapte, încălţată cu papucii ei de casă scâlciaţi. Faţa ei rotundă şi inexpresivă era atât de palidă, încât până şi buzele erau albe. Privirea ei se muta de la Celălalt Wilkie la mine, apoi de la mine la Celălalt Wilkie. Mânuţele ei cu unghii

roase erau ridicate aidoma labelor unui iepure. Nu aveam nicio îndoială că stătea acolo de ceva vreme şi că auzise fiecare cuvânt pe care îl spusesem.

Înainte să pot rosti ceva, fata s-a întors şi a fugit pe scări şi am auzit lipăitul papucilor ei de casă pe lemn continuând spre camera ei de la etajul al treilea.

Panicat, m-am uitat înapoi la Celălalt Wilkie. El a clătinat din cap mai mult cu tristeţe decât cu nelinişte. Expresia lui, singură, îmi spunea ce aveam de făcut.

Cu excepţia şemineurilor, casa era acum cufundată în întuneric. Afară, săptămâna de Crăciun care fusese atât de călduroasă se încheia într-o furtună de gheaţă în prima noapte din noul an. Eu ciocăneam întruna la uşa lui Agnes.

– Agnes, te rog să ieşi. Vreau să vorbesc cu tine.

Niciun răspuns, doar suspine. Uşa era încuiată. Lumânările erau aprinse în camera ei şi, după forma umbrelor zărite prin crăpătura de sub uşă, îmi dădeam seama că împinsese un birou sau un lavoar masiv acolo.

– Ieşi, Agnes, te rog. Nu ştiam că eşti aici, în casă. Ieşi şi vorbeşte cu mine.

Tot suspine. Apoi:

– Îmi pare rău, domnule Collins... nu-s îmbrăcată. Nu mă simt bine. Nu voiam să greşesc cu nimic. Nu mă simt bine.

– Prea bine, atunci, am spus cu calm. O să vorbim de dimineaţă.

M-am întors în salonul întunecat, am aprins câteva lumânări şi am găsit biletul care îmi scăpase mai devreme. Era din partea lui George şi fusese lăsat pe poliţa şemineului:

Domnule Collins, Sir,

Fiica noastră Agnes este bolnavă. Trebuia să vină cu Besse şi cu mine în Ţara Galilor, dar ne-am răzgândit dimineaţă, căci sărmana copilă are febră. Nu se face, credem, să o aducem cu febră mare la căpătâiul a doi muribunzi.

Aşa încât, cu permisiunea dumneavoastră, domnule, o lăsăm pe Agnes în grija şi protecţia dumneavoastră până marţea viitoare, când eu (George) sper să mă întorc în slujba domniei voastre, indiferent care ar fi soarta părinţilor lui Besse.

Ea vă poate găti, domnule, (Agnes) într-un fel. Şi chiar dacă n-o va face după standardele dumneavoastră, va ţine casa curată

dacă alegeţi să nu petreceţi tot timpul la club. În cel mai rău caz, domnule Collins, le va da de ştire spărgătorilor, când îşi va reveni şi îşi va îndeplini umilele sarcini, că locuinţa nu e goală în lipsa domniei voastre.

Al dumneavoastră, prea umil,
George

Cum de nu observasem hârtia cu câteva ore înainte, când mă luptasem cu duza şi aprinsesem focul? Am dat să arunc biletul în flăcări, dar apoi m-am răzgândit. Având grijă să nu-l şifonez, l-am pus înapoi pe poliţă, unde îl găsisem. Ce să fac?

Prea târziu pentru asta acum. Trebuia să rezolv problema dimineaţă la prima oră. Şi pentru asta aveam nevoie de bani.

M-am trezit în zorii zilei de sâmbătă, în dimineaţa următoare, şi am cumpănit situaţia. Pe măsură ce intensitatea luminii cenuşii creştea în cameră – lăsasem draperiile grele trase în noaptea trecută tocmai pentru aceasta – am observat că pe scaunul cu spătar drept de lângă uşă era un teanc ordonat de notiţe ale Celuilalt Wilkie. Nu le băgasem de seamă cu o zi în urmă, dar probabil că fuseseră scrise în noaptea aceea, dat fiind că Frank Beard fusese atât de bun încât, la primele ore ale dimineţii de după petrecerea din ajunul Anului Nou, să mă injecteze cu morfină înainte de-a pleca. Cele mai multe vise ale mele cu Drood şi dictări se petreceau când eram sub influenţa morfinei.

Nu era nicio grabă. Îmi tot spuneam aceasta. Orice ar fi auzit fata aceea tolomacă rămânea în siguranţă între pereţii aceia până la întoarcerea părinţilor ei – sau cel puţin până la întoarcerea lui George.

Mă fascina, în timp ce stăteam acolo în pat pe când soarele răsărea, cât de puţină atenţie dădusem prezenţei lui Agnes de-a lungul anilor. La început, ea nu fusese decât o gură mică în plus de hrănit (dar nu şi de plătit) – un efect secundar al angajării lui George şi Besse, care erau ei înşişi un compromis făcut la ideea de servitori: niciodată extraordinar de eficienţi, dar întotdeauna foarte ieftini. Cu banii pe care îi economisisem din salariul minimal al lui George şi Besse de-a lungul anilor, putusem întotdeauna să angajez un bucătar bun atunci când era nevoie. De fapt, chiria pe care continuam să o primesc pe grajdurile din spatele casei mari de la Gloucester Place nr. 90 acoperea

salariile părinţilor lui Agnes, rămânându-mi în acelaşi timp o sumă frumuşică.

Agnes – cu unghiile ei roase, faţa rotundă şi inexpresivă, stângăcia constantă şi uşoara bâlbâială – fusese atât de familiară ca parte din fundalul de acolo (şi de la Melcombe Place înainte de asta), încât eu pur şi simplu o consideram ca parte din mobilier. Totodată, ani la rând ea existase pentru mine mai mult ca antonim la inteligenţa şi frumuseţea lui Carrie decât ca servitoare, deşi fetele se jucaseră împreună când erau mai mici. (Însă Agnes fusese o colegă de joacă prea plictisitoare şi lipsită de imaginaţie ca să-i menţină lui Carrie interesul treaz, odată ce ambele fete au ieşit din perioada de pruncie.)

Dar ce să fac acum, că fata îl văzuse pe Celălalt Wilkie şi mă auzise pe mine detaliindu-mi planurile de a-l ucide pe Dickens?

Aveam nevoie de bani, asta era sigur. Mi-a venit în gând suma de trei sute de lire sterline. Împrăştiată acolo, vizibilă şi tangibilă în bancnote şi monede de aur, ar fi fost o avere formidabilă pentru o fată cu mintea slabă, dar nu într-atât încât să i se pară abstractă. Trei sute de lire păreau suficiente pentru ceea ce voiam eu să propun.

Dar de unde să o obţin?

Cheltuisem banii peşin până la ultimul şi completasem prea multe cecuri personale în răstimpul câtorva zile care au mai rămas, achiziţionasem bilete la spectacolul de pantomimă, cumpărasem gin şi şampanie pentru petrecere şi o plătisem pe noua bucătăreasă a Ninei Lehmann pentru ospăţ. Băncile erau închise până luni dimineaţă şi chiar dacă îl cunoşteam pe directorul băncii mele, pur şi simplu nu se făcea să mă înfiinţez în pragul casei sale într-un weekend, cerând să încasez un cec personal în valoare de trei sute de lire.

Sigur că Dickens mi-ar fi împrumutat suma aceasta, însă aş fi avut nevoie de o jumătate de zi ca să ajung la Gad’s Hill Place şi să mă întorc. Nu voiam să o las pe Agnes singură în casă atât timp. Nu avea cu cine să vorbească, dat fiind că părinţii ei şi Carrie lipseau, dar nimic nu garanta că nu va scrie şi va expedia o scrisoare în absenţa mea. Asta ar fi fost dezastruos.

Pe deasupra, nici nu voiam să trezesc curiozitatea lui Dickens cu privire la motivul pentru care îmi trebuiau trei sute de lire în weekendul acela.

Acelaşi lucru era valabil şi pentru ceilalţi oameni din Londra care m-ar fi putut împrumuta cu suma aceasta, pe loc, în bani

lichizi – Fred sau Nina Lehmann, Percy Fitzgerald, Frank Beard, William Holmann Hunt. Niciunul nu m-ar fi lăsat cu ochii în soare, dar toţi ar fi fost *curioşi.* Fechter nu m-ar fi *întrebat* niciodată de ce îmi trebuia suma aceea şi nu şi-ar fi făcut griji unde se ducea sau dacă o va primi vreodată înapoi, dar Fechter era – ca întotdeauna – el însuşi falit. Într-adevăr, îl împrumutasem de atâtea ori în ultimul an şi vărsasem atâţia bani personali în „cheltuieli teatrale” (încă nerecuperate) întâi pentru *Impasul* şi acum, deja, pentru *Negru şi alb* (deşi abia începusem să scriu piesa), încât atunci, în pragul noului an, mă aflam şi într-o oarecare strâmtorare financiară.

După ce m-am îmbăiat şi m-am îmbrăcat deosebit de bine, am auzit larmă venind din bucătăria de la parter.

Agnes se îmbrăcase şi ea cât de bine fusese în stare – gândul că era în hainele ei cele mai bune ca să plece la drum a stârnit în mine un fior de panică – şi, când am intrat în bucătărie, era ocupată cu pregătirea unui mic dejun complet pentru mine.

Fata a tresărit de-a dreptul, retrăgându-se într-un colţ.

I-am adresat cel mai călduros şi prietenesc zâmbet al meu, chiar în timp ce am ridicat ambele mâini, cu palmele îndreptate spre ea, şi m-am oprit în cadrul uşii ca să-i demonstrez că nu aveam nicio intenţie rea.

– Bună dimineaţa, Agnes. Arăţi deosebit de bine astăzi.

– B-b-b-bună dimineaţa, d-d-d-d… *domnule* Wilkie. Vă mulţămesc, domnule, ’s aproape gata ouăle şi mazărea, şi şunca, şi pâinea prăjită pen’ru dumneavoastră.

– Minunat, am spus. Pot să stau aici în bucătărie ca să mănânc?

Ideea o îngrozea, în mod evident.

– Dacă mă gândesc mai bine, o să mănânc în sufragerie, ca de obicei. A venit *Times?*

– D-d-d-daaa… daaa… domnule, a reuşit să spună. Este pe masa din sufragerie, ca de obicei.

A omis al doilea „domnule”, preferând să nu-l mai bâlbâie. Era roşie ca focul la faţă. Şunca se ardea.

– V-vreţi cafea astă-dimineaţă… domnule Wilkie… sau ceai?

– Cafea, cred. Îţi mulţumesc, Agnes.

M-am dus în sufragerie şi am citit ziarul şi am aşteptat. Totul pe fiecare farfurie pe care mi-a adus-o era fie ars, fie crud, fie – cine ştie cum – amândouă deodată. Chiar şi cafeaua avea gust de ars şi fata mi-a vărsat-o în farfurioară atunci când a turnat-o.

Am mâncat şi am băut totul, afişând cea mai mare poftă.

Când a venit să-mi reumple ceaşca, i-am zâmbit din nou şi am spus:

– Poţi să stai jos şi să vorbeşti cu mine cu minut, Agnes?

S-a uitat la scaunele goale de la masă şi mi-a aruncat o altă privire îngrozită. Să şadă la masa stăpânului? Aşa ceva nu se făcea.

– Sau rămâi în picioare, dacă te simţi mai bine aşa, am adăugat bonom. Dar cred că ar trebui să discutăm despre…

– N-am auzât nimica az' noapte, s-a grăbit ea să debiteze. Cuvântul din mijloc s-a auzit *nica.* Nimica-nimicuţa, domnule Wilkie. Şi nici de văz't n-am văz't nimic. N-am văz't pe nimeni acolo cu dumneavoastră în birou, domnule Wilkie, jur pe asta. Şi n-am auzât nimica… *(Nica.)…* despre domnul Dickens sau altcineva sau altceva.

M-am forţat să chicotesc.

– Nu face nimic, Agnes. Totul e bine. Vărul meu era venit în vizită…

Vărul meu, da. Vărul care-mi era geamăn identic. Vărul care era doppelgänger*-ul meu. Vărul meu perfect identic de care nu vorbisem niciodată, de care nu le pomenisem niciodată lui George sau lui Besse. Identic până la ochelari şi costum, şi vestă, şi pântece, şi firele cărunte începând să se vadă în barbă.*

– … şi i te-aş fi prezentat, dacă nu ai fi plecat în aşa mare grabă, am încheiat.

Era greu să menţii un zâmbet atât de larg şi blând, mai ales când vorbeai.

Fata tremura din cap până-n picioare. A trebuit să pună o mână pe speteaza unui scaun ca să se ţină dreaptă. Am observat că unghiile deja roase acum sângerau.

– Vărul meu… e şi el un gentleman literat, am rostit încet. Se poate să fi auzit finalul unei poveşti fanteziste pe care o născoceam împreună… despre uciderea unui scriitor asemănător întrucâtva cu domnul Dickens, care ştii că a venit deseori în vizită aici şi pe care l-ar fi amuzat povestea noastră. *Asemenea* domnului Dickens – am folosit numele lui ca să ne fie mai uşor – dar nu *cu adevărat* domnul Dickens, desigur. Ştii doar că eu scriu povestiri şi piese de senzaţie, aşa-i, Agnes?

Ochii fetei se dădeau de-a dreptul peste cap. Ce m-aş fi făcut dacă leşina sau striga, sau ieşea alergând în stradă, în căutarea unui poliţist?

– În orice caz, am încheiat, nici eu şi nici vărul meu n-am vrut să-ţi formezi o idee greşită.

– Îmi pare rău, domnule Wilkie. N-am văz’t şi n-am auzât nimica.

A repetat asta de patru ori.

Am lăsat ziarul din mână şi am împins scaunul în spate. Micuţa Agnes a sărit treizeci de centimetri în sus.

– Ies din casă câteva minute, am spus tăios. Eu, unul, nu aveam să mai spun nimic despre noaptea trecută. Niciodată. Mă întorc în câteva minute. Eşti bună să-mi calci cele opt cămăşi de seară cele mai de calitate?

– Le-a călcat mama înainte să plece, a reuşit să îngâne Agnes, dar vocea îi era gâtuită.

Rostind „mama” şi „plece”, i s-au umezit ochii şi mâinile i-au tremurat şi mai tare.

– Da, am spus aproape cu asprime, dar nu au fost călcate pe placul meu. Săptămâna aceasta merg la teatru de câteva ori şi voi avea nevoie de cămăşile alea în cea mai bună stare. Poţi face asta pentru mine, te rog?

– Da, domnule Wilkie.

A plecat capul şi s-a dus cu cafetiera. Când m-am îndreptat spre dulapul din foaier ca să-mi iau pardesiul, am auzit-o pe Agnes cum încălzea fierul de călcat în bucătărie.

Trebuia să o ţin ocupată o oră. Trebuia să mă asigur că nu va avea timp să scrie şi să expedieze o scrisoare, dar nici să cadă pe gânduri şi apoi să fugă.

Dacă o puteam ţine acolo o oră, nu mai aveam a mă teme de nimic.

Ni’ca.

Martha R. S-a bucurat, văzându-mă la uşa ei. Ea *întotdeauna* se bucura să mă vadă la uşa ei. Iar uşa ei se afla la mică distanţă de Gloucester Place şi eu fusesem destul de norocos să găsesc o trăsură liberă plecând din Portman Square, aproape de casa mea. Cu încă puţin asemenea noroc, aveam să mă întorc înainte ca Agnes să-mi fi călcat prima cămaşă, darămite să fi avut timp să scrie şi să se ducă să expedieze o scrisoare.

La prima vedere, Martha – pe care proprietăreasa şi alţi locuitori de pe Bolsover Street o ştiau drept „doamna Dawson” – era puţin probabil să poată să-mi dea pe loc trei sute de lire, în ciuda faptului că eu îi acordam o alocaţie cât se poate de

generoasă, în valoare de douăzeci de lire pe lună. Cunoşteam însă obiceiurile Marthei. Nu îşi cumpăra aproape nimic. Mânca pe sponci, îşi cosea singură rochiile şi se descurca mereu cu foarte puţin. Întotdeauna punea deoparte ceva din banii pe care îi dădeam eu lunar şi adusese cu ea din Portsmounth nişte economii.

I-am spus ce îmi trebuia.

– Sigur că da, a răspuns şi s-a dus în cealaltă cameră, întorcându-se cu trei sute de lire în bancnote de valori diferite şi monede.

Perfect.

Nu-mi dădusem jos paltonul şi, cum am vârât banii în buzunar, am şi deschis uşa.

– Îţi mulţumesc, scumpa mea. Ţi-i voi înapoia luni la prima oră, după ce se deschid băncile. Poate înainte de asta.

– Wilkie?

Vocea ei m-a oprit. Rareori mi se adresa pe numele mic.

– Da, draga mea?

A trebuit să mă străduiesc să nu las nerăbdarea să mi se citească în glas.

– Sunt însărcinată.

Am clipit repede în spatele ochelarilor mei mici şi rotunzi. Dintr-odată, mi-am simţit gâtul foarte încins şi mă furnica.

– M-ai auzit, Wilkie? Sunt însărcinată.

– Da, te-am auzit.

Am deschis uşa ca să plec, dar m-am oprit. Nu ştiam exact cât de preţioase erau secundele şi minutele acelea pe care i le acordam.

– În câte luni? am întrebat încet.

– Cred că pruncul nostru se va naşte la sfârşitul lui iunie sau începutul lui iulie.

Puţin peste două luni, deci. S-a întâmplat în noaptea aceea din octombrie, până la urma – noaptea căsătoriei Carolinei.

Am zâmbit. Ştiam că trebuia să fac trei paşi în faţă şi să o cuprind cu braţele – ştiam că Martha se aştepta la asta, deşi ea de regulă se aştepta la atât de puţin şi cam tot atât şi cerea – dar nu am putut. Aşa că, în schimb, i-am zâmbit.

– Va trebui să-ţi cresc alocaţia, când va veni sorocul, am spus. Poate de la douăzeci la douăzeci şi cinci de lire.

Ea a încuviinţat din cap şi a privit în jos la covorul ros.

– Îţi voi înapoi aceste trei sute de lire cât mai curând posibil,

am spus.

Şi apoi am plecat.

– Vino în salon, copilă, am chemat-o.

Când m-am întors, Agnes tocmai călca a treia cămaşă. Lăsasem trăsura să aştepte. Pe drumul de întoarcere de pe Bolsover Street, mă gândisem bine la locul unde eu şi copila trebuia să purtăm o discuţie. Bucătăria era prea familiară... şi încă nu voiam să o văd în încăperea aia. În mod normal, aş fi chemat în birou un servitor cu care trebuia să vorbesc, dar asta ar fi speriat-o pe Agnes acum. Aşa că am chemat-o în salon.

– Stai jos, te rog, am spus. Eu ocupasem fotoliul mai mare de piele de lângă foc şi ei i-am făcut semn spre un scaun de lemn mai scund şi mai puţin comod pe care îl trăsesem aproape. De data aceasta, tonul meu nu lăsa loc de discuţie.

S-a aşezat. Ţinea ochii în jos, aţintiţi doar spre mâinile ei roşii împreunate în poală.

– Agnes, m-am gândit mult în ultimul timp la viitorul tău...

Nu a ridicat privirea. Tremura uşor din tot corpul.

– Ştii că acum nu multă vreme am plasat-o pe Carrie... pe domnişoara G.... într-o minunată poziţie de guvernantă pentru o familie excelentă?

Fata nu a spus nimic.

– Vorbeşte, te rog. *Ştii* de noua poziţie a domnişoarei Carrie?

– Da, domnule.

Glasul ei era atât de slab, încât un tăciune prăbuşindu-se în vatră l-ar fi putut acoperi.

– Am hotărât că a sosit timpul ca şi tu să beneficiezi de aceleaşi oportunităţi, am spus.

Fata a ridicat atunci privirea. Avea ochii la fel de înroşiţi ca unghiile. Plânsese oare în timp ce călca?

– Te rog să citeşti asta, am zis şi i-am dat o scrisoare pe care o compusesem cu o noapte în urmă pe cea mai bună hârtie a mea.

Foaia crem grea vibra în mâinile ei în timp ce o citea – încet, mişcând din buze pentru a forma cuvintele. Până la urmă, a terminat şi a încercat să mi-o dea înapoi.

– Sunteţi... foarte bun... să faceţi asta... domnule. Foarte bun.

Măcar scăpase de bâlbâiala aia afurisită.

– Nu, păstreaz-o, copilă. Aceasta este scrisoarea ta de recomandare şi încă este una excelent elaborată, dacă pot spune

aşa. Am ales familia pentru care vei lucra. Au o moşie în apropiere de Edinburgh. Am trimis vorbă la ei că vei veni şi că îţi vei începe activitatea acolo de mâine.

Agnes a făcut ochii mari şi a continuat să-i caşte. Am crezut că va leşina.

– Da’ eu nu ştiu nimica despre ce face o guvernantă, domnule Wilkie.

Ni’ca.

Am surâs răbdător. Am fost tentat să mă aplec în faţă şi să-i mângâi mâinile tremurânde, dar mă temeam că va tresări dacă o făceam.

– Asta nu contează deloc, Agnes. Nici domnişoara Carrie nu ştia nimic despre ce face o guvernantă înainte de-a începe să lucreze. Şi uite ce splendid a ieşit totul.

Ochii lui Agnes au coborât spre mâinile ei împreunate. Când m-am ridicat brusc, a tresărit din nou. Am început să înţeleg atunci de ce unii bărbaţi îşi bat femeile; când cineva se comportă ca un iepure, pornirea de a-i bate ca pe un iepure este foarte puternică. Eram mult prea conştient de vătraiul greu de fier de lângă şemineu.

Am tras draperiile.

– Uită-te aici, te rog, i-am comandat.

A ridicat capul, dar ochii ei erau holbaţi şi speriaţi.

– Ridică-te, Agnes. Bravo, copilă. Uită-te afară. Ce vezi?

– O trăsură închisă, domnule.

– Aceea e o cabrioletă, Agnes. Te aşteaptă pe tine. Vizitiul te va duce la gară.

– Eu n-am mers niciodată cu cabrioleta, domnule.

– Ştiu, am suspinat, lăsând draperiile grele să se închidă la loc. Te aşteaptă tot soiul de noi experienţe, copila mea. Acesta va fi primul dintre multele lucruri noi şi minunate.

M-am dus la masa din apropiere şi m-am întors cu o tăbliţă de scris, o foaie de hârtie şi un creion pentru ea. În starea în care se afla atunci, nu aveam încredere să-i dau un toc cu cerneală.

– Agnes, tu vei scrie acum un bilet scurt către părinţii tăi, spunându-le că o deosebită oportunitate de-a lucra s-a ivit şi că ai plecat din Londra pentru a profita de ea. Nu le vei oferi niciun detaliu… le spui doar că le vei scrie odată ce-ţi vei începe serviciul acolo.

– Domnule… eu… nu pot… nu…

– Scrie doar ce-ţi dictez eu, Agnes. Ia creionul acum. Aşa,

bravo, copilă.

Am compus un mesaj scurt – patru propoziţii simple, cum ar fi scris copila aceea toantă – şi l-am citit după ce l-a scris ea. Literele stângace erau trasate de o mână nesigură, cuvintele cu majuscule apăreau aleatoriu şi mai multe cuvinte simple erau scrise greşit, dar aşa şi trebuia să fie.

– Foarte bine, Agnes. Acum semnează. Adaugă dragostea ta şi semnează.

Aşa a făcut.

Am pus tăbliţa de scris şi creionul înapoi şi am împăturit biletul, strecurându-l în buzunar.

Am aşezat cele trei sute de lire pe divanul dintre noi.

– Ăştia sunt pentru tine, copilă. Familia căreia te-am recomandat te va plăti, desigur… te va plăti foarte bine, de fapt, chiar mai bine decât câştigă acum domnişoara Carrie (familiile cu vechime din Scoţia pot fi foarte generoase)… dar această sumă, care trebuie să recunoşti că este de asemenea foarte generoasă, îţi va permite să-ţi cumperi haine noi, mai potrivite noii tale funcţii şi responsabilităţi, odată ajunsă la Edinburgh. Chiar şi aşa ar trebui să-ţi rămână suficiente fonduri pentru primii doi ani.

Nu observasem niciodată pistruii fetei. Când a ridicat acum ochii spre mine, chipul ei rotund era atât de palid, încât pistruii aceia ieşeau în evidenţă ca un relief îndrăzneţ.

– Mama… a spus. Tata… nu pot… ei…

– Ei vor fi *încântaţi,* am spus cu înflăcărare. Le voi explica eu totul de îndată ce se întorc şi vor veni fără îndoială şi ei în vizită la tine imediat ce vor putea. Acum, du-te la etaj şi împachetează-ţi tot ce vrei să duci cu tine în această nouă viaţă. Să nu-ţi uiţi cele mai frumoase rochiţe. Vor fi petreceri şi baluri.

A rămas în continuare aşezată.

– Du-te! am comandat. Ba nu! Întoarce-te! Ia banii cu tine. Acum, du-te!

Agnes a dat fuga pe scări în sus ca să-şi împacheteze hainele şi cele câteva jalnice obiecte personale.

Am mers după ea la etaj ca să verific dacă se executa. Apoi am coborât la subsol, la masa de lucru şi la trusa de scule pe care George le ţinea în ordine acolo. Alegând ciocanul cel mare cu clonţ de scos cuie şi o rangă grea, m-am dus înapoi la etaj.

Dragi Cititori din alt timp, dacă în acest moment sunteţi

tentaţi să mă judecaţi, v-aş ruga să nu o faceţi. Dacă m-aţi fi cunoscut în viaţa reală şi nu doar prin intermediul acestor cuvinte, aţi şti că sunt un om blând.

Am fost întotdeauna blând în comportament şi acţiuni. Proza mea este – a fost – de senzaţie, dar viaţa mea este – a fost – o dovadă de extremă blândeţe. Femeile au simţit întotdeauna asta la mine, motiv pentru care un gentleman scund, ochelarist, niţel rotofei ca mine avea atâta trecere la doamne. Chiar şi prietenul nostru Charles Dickens obişnuia să glumească pe seama blândeţii mele, de parcă lipsa agresiunii ar fi un motiv de haz.

Pe drumul de întoarcere de la Martha, îmi dădusem seama din nou că eram incapabil de a mă atinge şi de un fir de păr din capul lui Agnes, oricât de devastatoare ar fi fost asupra vieţii şi carierei mele inevitabila ei indiscreţie. Niciodată nu ridicasem la mânie mâna asupra cuiva.

Dar atunci, spuneţi voi, Dragi Cititori, cum rămâne cu planurile mele de a-i împuşca pe Drood şi Dickens? Îmi daţi voie să vă reamintesc că Drood nu este o fiinţă omenească după normele uzuale. A ucis zeci de persoane nevinovate, dacă nu sute. Este o creatură a Ţinuturilor Negre despre care visez de fiecare dată când Frank Beard mă injectează cu morfină.

Şi Dickens… v-am arătat deja ce mi-a făcut Dickens. Puteţi fi juriul în cazul acesta, Dragi Cititori. Câţi ani de aroganţă şi condescendenţă aţi fi tolerat *voi* din partea acestui om… acest auto-proclamat *Inimitabil…* înainte să ridicaţi în sfârşit o mână (sau armă) pe bună dreptate înfuriaţi?

Dar trebuie să înţelegeţi că eu n-aş ridica niciodată mâna la o biată copilă toantă ca Agnes.

A coborât scările îmbrăcată în cele mai ieftine haine ale ei şi purtând un pardesiu care nu i-ar fi ţinut de cald nici zece minute în frigul din Anglia, iar în acela din Scoţia mai puţin de două minute. Ducea două valize ieftine. Şi lăcrima.

– Ei, ei, draga mea tânără prietenă, nu face aşa, am spus şi am mângâiat-o pe spate. Ea s-a ferit din nou de mine. Am spus: Vrei să verifici dacă trăsura mai aşteaptă?

S-a uitat prin jaluzelele care acopereau geamurile de-o parte şi de cealaltă a uşii din faţă.

– Aşteaptă, domnule. A reînceput să lăcrimeze. Nu ştiu cum să-l p-p-plătesc pe cel care conduce cabrioleta. Nu ş-ş-ştiu cum să-mi găsesc vagonul la g-gară. Nu ştiu să f-fac *nimica.*

Sărmana fată era în pragul unei crize de isterie.

– Gata, gata, Agnes. Vizitiul a fost plătit deja. Şi l-am plătit mai mult ca să te ajute să-ţi găseşti vagonul şi locul. Va avea el grijă să urci în trenul potrivit, în vagonul potrivit şi să şezi comod pe locul tău înainte să plece. I-am cerut să rămână şi să se asigure că eşti în siguranţă până chiar la plecarea trenului. Şi am trimis o telegramă membrilor nobilei familii la care vei sluji… te vor aştepta ei la gara din Edinburgh.

– Mama şi tata… a luat-o ea de la capăt printre lacrimi.

– Vor fi încântaţi că ai fost atât de curajoasă, încât să profiţi de această deosebită şi minunată oportunitate. Am dat să deschid uşa şi m-am oprit. Era să uit. Mai e un lucru la care aş vrea să mă ajuţi înainte de a pleca.

S-a uitat la mine cu ochi mari, roşii, dar am văzut totuşi în ei un dram de speranţă. Poate, îşi spunea ea, asta era o amânare.

– Pe aici, am spus şi am deschis drumul înapoi spre bucătărie.

La început, nu a observat că scândurile şi cuiele fuseseră înlăturate de pe uşa de la scările servitorilor, dar când a făcut-o, a înlemnit locului.

– M-am hotărât să folosesc din nou scara asta din spate, Agnes, şi am nevoie ca lumânările să fie aprinse la toate palierele până sus. Dar ochii mei bătrâni şi obosiţi nu pot să vadă în lumina difuză mai departe de…

Surâdeam din nou spre ea.

Ea a scuturat din cap. Valizele scurte au căzut la podea. Avea gura deschisă şi expresia ei era – sincer vorbind – foarte apropiată de aceea a genului de femei idioate care sunt încuiate în aziluri de nebuni.

– Nu… domnule, a spus într-un final. Tata a zis că nu trebuie să…

– O, nu mai sunt acum şobolani şi nici şoareci acolo! am întrerupt-o cu un râset. De mult! Tatăl tău ştie că vreau să deschid casa scării. Nu-ţi va lua mai mult de un minut ca să aprinzi lumânările din stativele lor de la fiecare palier şi apoi poţi porni în aventura ta.

A scuturat doar din cap.

Eu aprinsesem deja lumânarea. Acum i-am pus-o în mână şi am păşit în spatele ei.

– Nu fi încăpăţânată, Agnes, i-am şoptit la ureche. M-am întrebat chiar atunci dacă vocea mea nu semăna puţin cu şuieratul peltic al lui Drood. Fii fetiţă cuminte.

Am înaintat şi ea a trebuit să înainteze în faţa mea ca să-mi evite atingerea. Nu a încercat să se opună până când uşa a fost deschisă şi eu am mânat-o în dreptunghiul de întuneric.

S-a împotrivit atunci şi s-a întors, privirea ei fiind la fel de sigură şi de tristă, şi de neîncrezătoare ca a ogarului irlandez Sultan, al lui Dickens, în acea ultimă plimbare pe care o făcuse cu noi.

– Nu vreau... a început.

– Aprinde toate lumânările, Agnes dragă, şi ciocăneşte când vrei să ieşi, am spus şi am împins-o înăuntru, după care am încuiat uşa.

Apoi am înşfăcat ciocanul, scândurile şi cuiele de unde le pusesem pe tejghea şi am început să bat totul aşa cum fusese, având grijă să introduc cuiele în aceleaşi găuri din rama uşii, astfel încât totul să pară nederanjat când George şi Besse aveau să se întoarcă acasă.

A strigat, desigur. Foarte tare, deşi zidurile de la Gloucester Place nr. 90 erau foarte groase şi la fel şi uşile. Strigătele ei erau abia perceptibile în bucătărie, la distanţă de doar câţiva paşi, şi fără-ndoială nu puteau fi auzite, eram încredinţat, de pe trotuar sau din stradă.

A lovit în cealaltă parte a uşii de stejar masiv, apoi a zgâriat (după cum suna), apoi s-a oprit cam pe când băteam în cuie ultima scândură de jos. Aceea trebuia să fi blocat şi ultima rază de lumină care răzbătea în casa scării întunecată din bucătărie, pe sub uşă.

Am lipit urechea de lemnul scândurilor şi mi s-a părut că aud paşi urcând – încet şi ezitant. O parte din ea trebuie să fi fost sigură chiar şi atunci că acesta era un joc crud din partea mea şi că după ce va fi aprins lumânările de la fiecare palier, îi voi permite să iasă.

Ultimele strigăte, atunci când s-au auzit, au fost foarte puternice. Dar nu au durat mult timp. S-au întrerupt – cum ştiusem că se va întâmpla – brusc şi îngrozitor, în plin strigăt.

Am urcat atunci la etaj şi m-am uitat în camera ei. M-am uitat atent, nepăsându-mi cât de târziu se făcea sau de vizitiul pe care îl plăteam să aştepte afară. Când am fost sigur că fata nu lăsase vreun bilet nici în camera ei, nici în cea a părinţilor ei şi nici altundeva în casă, m-am asigurat că toate hainele şi obiectele ei personale importante fuseseră împachetate în cele două valize ieftine.

Pe patul ei aranjat cu grijă, sub cuvertură, era o păpuşă mică de cârpe fără formă şi acum fără ochi. *Oare pe asta ar fi luat-o cu ea în noua ei viaţa la Edinburgh?* Am decis să ar fi luat-o şi am dus-o la parter şi am îndesat-o în cea mai mare dintre cele două genţi ale ei.

Nu se auzea absolut niciun sunet dinspre scările servitorilor.

Luând ciocanul şi ranga, am coborât înapoi în pivniţă. Odată acolo, mi-am pus şorţul lung de cauciuc pe care îl folosea George atunci când făcea lucruri murdare în spaţiul acela. Am împrumutat totodată mănuşile lui grele de muncă.

Mi-a luat doar câteva minute ca să îndepărtez cu lopata cărbunii de lângă peretele din spate al pivniţei de cărbuni pe jumătate plină. Spărtura acoperită din zid era încă vizibilă, dar mortarul era slab între cărămizi şi blocurile de piatră. Folosind ranga, am început să desprind cărămizile.

A durat mai mult decât mă aşteptam, dar nici cu treaba asta nu m-am grăbit. În cele din urmă, spărtura prin care ştiusem mereu că venise Drood în acea zi de 9 iunie, din urmă cu doi ani, a ieşit la iveală. Am întins o lumânare prin gaură.

Flacăra a pâlpâit mişcată de curenţi umezi venind de departe, dar nu s-a stins. Tot ce depăşea cercul de lumină era întuneric şi o cădere lungă spre şi mai mult întuneric.

Am împins ambele valize burduşite ale lui Agnes pe acolo şi am ascultat bufnetul impactului, dar nu s-a auzit nimic. Era ca şi când hruba de sub casa mea n-ar fi avut fund.

Mi-a luat şi mai mult să pun bolovanii şi cărămizile la loc şi să bag cu mistria mortar proaspăt între ele. Zidăria era o profesie cu care îmi făcuse cunoştinţă unchiul meu şi, copil fiind, fusesem mândru de ea. Categoric, acum mi-a prins bine.

Apoi am pus cu lopata cărbunele înapoi, am aşezat toate uneltele, şorţul şi mănuşile la locul lor, am urcat, m-am spălat cu grijă, mi-am împachetat haine pentru o săptămână sau două – inclusiv cămăşile de seară proaspăt călcate – într-un cufăr, m-am dus în birou şi-am adunat toate obiectele de scris şi resursele de care aveam nevoie (inclusiv manuscrisul conţinând începutul piesei *Negru şi alb),* am urcat în odăiţa lui Agnes şi am lăsat biletul ei unde putea fi uşor găsit de părinţii săi, am făcut o ultimă verificare a casei pentru a mă asigura că era încuiată bine şi toate se aflau la locul lor – tot nu se auzea nimic dinspre scările din spate, desigur, şi, eram încredinţat, nici nu avea să se mai audă vreodată – după care am ieşit târând după mine

cufărul şi servieta de piele şi am încuiat uşa principală în urma mea.

Vizitiul a coborât iute ca să ia cufărul şi să-l tragă pe scări în jos, peste bordură şi să-l salte în portbagajul trăsurii.

– Mulţumesc mult că ai aşteptat, am spus, cu respiraţia întretăiată, dar altminteri binedispus. Nu credeam că va dura atât să-mi fac bagajele. Sper că frigul şi deranjul nu ţi-au produs neplăceri.

– Nicidecum, domnule, a spus vizitiul vesel. Am tras un pui de somn bun sus pe capră, domnule.

După cum arătau obrajii lui rumeni şi nasul roşu, trăsese nu doar un pui de somn, ci şi ceva la măsea.

A ţinut uşa până am urcat în trăsură. Odată ajuns şi el la locul lui, a deschis trapa şi a strigat:

– Şi încotro mergem astă după-amiază, domnule?

– La hotelul Saint James, am spus.

Era un lux puţin cam prea mare – Charles Dickens caza acolo oaspeţi precum Longfellow şi soţii Field atunci când aceştia vizitau Londra, şi uneori stătea el însuşi acolo, dar pentru mine costa mai mult decât eram dispus de obicei să plătesc pentru nişte simple odăi. Era însă o ocazie specială.

Micuţa trapă s-a închis cu un bufnet. Am ridicat bastonul cu măciulie de aur, am lovit tare în tavanul cabrioletei şi aceasta a pornit din loc.

Mai târziu, buna dispoziţie mi s-a mai ofilit puţin când mi-am amintit că uitasem să iau înapoi cele trei sute de lire înainte să închid pentru totdeauna uşa de la scara servitorilor.

41

În seara de marţi, 5 ianuarie, Dickens a ucis-o pe Nancy în sala St James pentru prima oară în faţa publicului plătitor. Zeci de femei au strigat. Cel puţin patru au leşinat. Un bărbat mai în vârstă a fost condus afară la aer, ajutat de doi amici palizi. Eu am plecat înainte să înceapă furtuna de aplauze, dar aceasta tot m-a urmărit pe strada acoperită de nea şi plină de trăsuri şi cabriolete care aşteptau ieşirea publicului. Respiraţia vizitiilor încotoşmănaţi şi ghemuiţi pe capre se împletea cu vălătucii scoşi de cai pe nări, pentru a urca precum aburii spre strălucirea rece a lămpilor cu gaz.

În aceeaşi după-amiază de 5 ianuarie, mă întorsesem acasă de la hotel pentru prima oară de când plecasem. Nu m-a întâmpinat în foaier nicio putoare oribilă dinspre scara servitorilor. Nici nu mă aşteptam să mă întâmpine, şi asta nu doar fiindcă lipsisem doar trei zile.

Nu avea să se simtă niciun miros rău dinspre casa scărilor. Eram convins de asta. Trăsesem cinci gloanţe în locul acela, însă fusese un lucru inutil şi disperat. Ţinta acelor gloanţe nu putea fi atinsă de ele; femeia cu piele verde şi colţi de fildeş o devorase deja pe fată fără a lăsa măcar un petic din rochia ei sau un ciob de fildeş. Nu mai trebuia să fie nimic din Agnes acolo.

Eram în dormitor, strângeam nişte cămăşi curate în valiză (mă întorceam la hotel unde Fechter mi se alăturase de câteva zile), când am auzit paşi pe hol şi pe cineva dregându-şi încet glasul.

– George? Te-ai întors aşa devreme? Uitasem că trebuie să te întorci, am spus vesel, uitându-mă la individ.

Faţa lui era umbrită de-un sentiment anume, aproape pământie.

– Da, domnule. Doamna mai stă două zile. Mama ei a decedat prima – ne aşteptam la asta din partea tatălui ei, da’ a fost mama. Când am plecat, era şi el pe ducă, da’ nu vă puteam lăsa aci aşa, fără ajutor, domnule, aşa că am venit acasă.

– Ei, îmi pare rău să aud asta, George, şi... M-am uitat la biletul pe care îl avea în mână. Îl întindea spre mine ca şi când ar fi fost un pistol. Ce-i aia, George?

– Un bilet de la micuţa noastră Agnes, domnule. Nu l-aţi văzut?

– Păi, nu. Credeam că Agnes e în Ţara Galilor cu voi.

– Mda, domnule. Mă gândeam io că n-aţi văzut biletul pe care vi l-am lăsat pe poliţa din salon, dat fiind că şi acum e tot acolo unde l-am lăsat. Probabil nici n-aţi ştiut că Agnes e în casă cu domnia voastră în noaptea aceea, domnule. Asta dacă *era* în casă-n noaptea aia... dacă n-a plecat dimineaţă, înainte să vă treziţi şi să ieşiţi, şi nu în cursul nopţii.

– Să plece? Ce tot trăncăneşti acolo, George?

– Iată, domnule, a spus, împingând biletul spre mine.

L-am citit şi m-am prefăcut surprins, tot timpul spunându-mi: *E o capcana cumva? Reuşise fetiţa aceea tâmpită să-şi modifice scrisul sau făcuse ceva în biletul acela ca să-şi avertizeze*

părinţii? Cuvintele erau însă exact cum i le dictasem eu. Greşelile păreau sincere.

– O altă oportunitate? am rostit, lăsând hârtia jos. Ce vrea să spună, George? A plecat şi s-a angajat altundeva fără să-mi spună? Sau fără să vă spună ţie şi lui Besse?

– Nu, domnule, a zis George solemn. Ochii lui negri păreau să mă sfredelească. Nu a clipit. Biletul acesta nu-i ce pare, domnule.

– Nu?

Am pus ultima cămaşă curată în valiză şi am închis-o.

– Nu, domnule. Nu este nicio altă oportunitate, domnule Collins. Cine ar angaja o copilă leneşă şi împiedicată ca Agnes a noastră? Asta-i imposibil, domnule. Cu totul imposibil.

– Şi-atunci ce înseamnă? am întrebat, dându-i biletul înapoi.

– Soldatul, domnule.

– Soldatul?

– Ticălosul ăla tânăr din regimentul scoţian pe care l-a întâlnit la piaţă în decembrie, domnule Collins. Un caporal. Cu zece ani mai mare decât Agnes, domnule, cu ochi mici şi ageri şi mâini moi şi o mustaţă ca o omidă unsuroasă care i s-a târât deasupra buzei şi a murit, domnule. Besse a văzut-o pe fata noastră vorbind cu el şi s-a vârât iute între ei, vă daţi seama. Da’ cumva ea l-a văzut din nou când era ieşită cu treburi. A recunoscut asta înainte de Crăciun, când am găsit-o plângând ca o neghioabă în camera ei.

– Adică…

– Mda, domnule. Copila asta tolomacă a fugit cu soldatul ăla, asta-i la fel de sigur ca faptul că mama lui Besse e-n pământul rece şi, cel mai probabil, tot acolo-i acum şi taică-său. Mica noastră familie s-a spulberat acum.

Ridicând valiza, l-am strâns pe George de umăr, în drum spre uşă.

– Prostii, dragul meu. Se va întoarce. Întotdeauna se întorc după prima dezamăgire în dragoste! Ai încredere în ce-ţi spun, George. Şi dacă nu se întoarce… ei bine, vom angaja pe cineva să-i dea de urmă şi să-i bage minţile în cap. Cunosc întâmplător câţiva detectivi particulari. Nu ai de ce să îţi faci griji, George.

– Mda, domnule, a rostit el pe-un ton posomorât aidoma expresiei de pe faţa sa.

– Eu mai stau câteva zile la hotelul St James. Te rog, fii bun şi adu-mi corespondenţa acolo zilnic şi aeriseşte bine casa şi pregăteşte pe sâmbătă o masă – domnul Fechter şi alţii ar putea

veni în vizită.

– Mda, domnule.

Am coborât scările împreună.

– Înveseleşte-te, l-am îndemnat şi l-am mângâiat pe spate o ultimă dată, înainte să ies la cabrioleta care aştepta. Totul va fi bine până la urmă.

– Mda, domnule.

Nu poţi decât să-ţi imaginezi ce greu îi era lui Dickens, dat fiind faptul că, în loc să-şi revină de pe urma accidentului de la Staplehurst, situaţia lui mai mult se agrava, când s-a relansat într-un turneu istovitor care cerea din partea lui să călătorească aproape zilnic cu trenul. Katey mă informase prin intermediul fratelui meu că la o zi după lecturile sale din 5 ianuarie de la sala St James, Dickens fusese prea epuizat ca să coboare din pat şi să facă obişnuitul lui duş rece. Peste câteva zile trebuia să facă lecturile finale la Dublin şi Belfast şi se hotărâse să le ia pe Georgina şi fiica sa Mary cu el, pentru a da evenimentului un sentiment mai degrabă festiv decât de rămas-bun. A fost aproape imediat confruntat cu o cvasitragedie care şi-a lăsat o groaznică amprentă asupra nervilor săi.

Dickens, Dolby, Georgina, Mary şi obişnuitul anturaj de drum se întorceau de la Belfast pentru a prinde vasul poştal spre Kingston, când ceva a luat-o razna rău. Călătoreau în vagonul de clasa întâi aflat imediat după locomotivă, când deodată s-a auzit un scrâşnet incredibil de-a lungul acoperişului vagonului şi ei s-au uitat pe geam la timp ca să vadă ceea ce semăna cu o seceră uriaşă de fier, zburând liberă şi tăind stâlpii de telegraf de parcă ar fi fost nişte simple trestii.

– Jos! a strigat Dickens şi toţi au sărit la podea. O avalanşă de aşchii mari, pietriş, noroi, pietre şi apă a lovit geamurile de pe partea unde stăteau ei. Vagonul s-a cutremurat ca lovit de ceva solid şi apoi s-au simţit o serie de zdruncinături atât de puternice, încât Dickens a recunoscut mai târziu că fusese sigur că deraiaseră din nou şi treceau peste un terasament incomplet.

Vagonul s-a oprit şi singurele sunete care întrerupeau tăcerea bruscă erau pufăitul locomotivei cu abur şi câteva strigăte dinspre vagoanele de clasa a doua. Dickens a fost primul în picioare şi afară şi a început imediat să vorbească încet cu mecanicul, în timp ce Dolby şi ceilalţi care îşi reveniseră în simţiri se adunau în jurul lui.

Mecanicul, care (potrivit scrisorii lui Dolby către Forster) era mult mai agitat decât Dickens, mâinile tremurându-i, spunea că cercul de metal al uriaşei roţi motoare se rupsese – explodase – şi fragmente din ea zburaseră în aer şi seceraseră stâlpii de telegraf. O bucată mare din acea roată fusese ceea ce se prăbuşise pe acoperişul vagonului lui Dickens.

– Dacă ar fi fost niţel mai mare, a spus mecanicul, sau dacă ar fi zburat niţel mai jos sau mai repede, ar fi trecut cu siguranţă prin acoperişul vagonului dumneavoastră, făcându-vă ceea ce părţile celelalte din ea au făcut stâlpilor ălora de telegraf.

Dickens le calmase pe Mary şi Georgina şi pe ceilalţi pasageri în ziua aceea – chiar şi Dolby recunoştea că fusese profund zdruncinat, şi nu e uşor să-l zdruncini pe George Dolby – dar în seara următoare, după ce Inimitabilul o ucisese iarăşi pe Nancy, Dolby a trebuit să-l ajute pe şef să coboare de pe scenă la capătul serii.

Dickens îşi aranjase programul în aşa fel încât să citească în Cheltenham numai pentru ca dragul lui prieten vârstnic Macready să poată audia scena Uciderii. După aceea, moşul de şaptezeci şi cinci de ani a venit în culise, sprijinindu-se nesigur de braţul lui Dolby, şi n-a reuşit să vorbească până n-a băut două pahare de şampanie. Bătrânul era atât de emoţionat după ce văzuse Uciderea, încât Dickens a încercat să o ia în răspăr, doar că Macready n-a vrut să audă. Un dram din vechea lui furie scenică i-a revenit în vocea distrusă, când a perorat:

– Nu, Dickens… ăă… ăă… REFUZ să… ăă… ăă… trec asta… ăă… la index. În culmea… ăă… gloriei mele… ăă… ţi-aminteşti, dragul meu băiat… ăă… a apus, a apus!… nu! Şi aici, peroraţia a devenit un răcnet. Se ajunge la asta… ăă… DOI MACBETH!

Ultimele cuvinte au fost rostite atât de tare şi cu atâta patos, încât Dickens şi Dolby n-au putut face altceva decât să se holbeze la bătrânul actor care făcuse din Macbeth rolul vieţii sale şi care de nimic altceva nu era mai mândru, nici chiar de soţia şi adorabila lui fiică adultă. Şi părea a spune că, în privinţa groazei pure şi a emoţiei, Uciderea lui Nancy fusese echivalentul – deopotrivă ca interpretare şi ca efect – celei mai bune dintre cele mai bune interpretări a rolului Macbeth din cariera sa.

După care bătrânul gigant a rămas acolo, privind ţintă la Dolby ca şi când managerul (care nu scosese un singur cuvinţel) l-ar fi contrazis. Apoi Macready pur şi simplu… a plecat. Trupul lui continua să fie acolo, cu al treilea pahar de şampanie în mână,

maxilarul mare şi profilul scoase amândouă în faţă cu trufie, dar Macready însuşi lipsea, lăsând în urmă, cum le-a spus mai târziu Dickens lui Dolby şi Forster, doar o inteligentă şi palidă iluzie optică a persoanei sale.

În Clifton, Uciderea a provocat ceea ce Dickens a numit vesel o epidemie de leşin. „Cred că între douăsprezece şi douăzeci de doamne au fost purtate afară, ţepene şi rigide, în momente diferite. A devenit de-a dreptul ridicol.” Inimitabilului îi plăcea la culme.

În Bath, Dickens a fost cel aparent în prag de leşin, întrucât locul literalmente îl bântuia. „Locul mi se pare că seamănă cu un cimitir în care Morţii au reuşit să se ridice”, i-a spus lui Dolby. „După ce au construit străzi din vechile lor lespezi de mormânt, se plimbă de colo-colo străduindu-se să «pară vii». Nu le iese.” Percy Fitzgerald s-a scăpat în faţa mea în februarie că, după întoarcerea Georginei şi a lui Mary la Gad’s Hill, Ellen Ternan a fost din nou alături de el. Sau aşa am dedus eu (Percy n-ar fi fost niciodată atât de indiscret, încât să o spună frust.) Dar Fitzgerald se căsătorea, în sfârşit, şi când i-a spus asta fără suflu lui Dickens la gară, scriitorul a replicat:

– Trebuie să-i spun asta persoanei care este cu mine.

Persoanei care este cu mine... Dickens nu ar fi apelat la contorsiunea asta pentru a se referi la Dolby sau la specialistul lui în iluminat. Oare stătea Ellen în acelaşi hotel cu Dickens, dar acum ca soră, nu ca amantă? Nu pot decât să-mi imaginez ce stres suplimentar însemna asta pentru Inimitabil.

Spun „stres suplimentar” absolut intenţionat, întrucât nu încăpea îndoială că pe Charles Dickens îl chinuia mai mult decât sănătatea sa şubredă. În ciuda veseliei cu care anunţa că zeci de femei leşinaseră, era evident că Uciderea lui Nancy avea un efect puternic asupra psihicului, ca şi asupra corpului său. Toţi cei cu care am vorbit – Fitzgerald, Forster, Wills, toată lumea – spuneau că Inimitabilul le vorbea în scrisori despre Ucidere şi despre nimic altceva. Citea secvenţa de cel puţin patru ori pe săptămână, intercalând lecturi ale sale mai populare, şi părea obsedat nu doar de transformarea fiecărei săli în care citea într-un Teatru al Terorii, ci şi cu simţirea vinovăţiei lui Bill Sykes pentru crime.

„O ucid pe Nancy...”

„Pregătirile mele pentru o anume crimă... „

„Mă gândesc deseori la colegii mei criminali...”

„Comit crima iar, şi iar, şi iar…”

„Am o vagă senzaţie că sunt «căutat» când umblu pe stradă…” „Îmi pătez din nou mâinile cu sânge nevinovat…”

„Încă mă mai aşteaptă multe crime şi am la dispoziţie puţin timp în care să le comit…”

Toate aceste fraze şi altele se revărsau spre noi, cei rămaşi în urmă la Londra. Dolby îi scria lui Forster că Dickens nu mai îndura să stea în oraşul în care ţinuse lectura, aşa că planurile de drum făcute de mult trebuiau modificate, biletele schimbate, taxe noi plătite, numai pentru ca Inimitabilul epuizat, abia în stare să meargă până la gară, să poată pleca din oraş în seara aceea, ca un individ căutat de poliţie.

– Oamenii se uită la mine altfel după ce o Ucid pe Nancy, i-a spus Dickens lui Wills cel cu minţile aiurea în timpul unei scurte şederi în Londra. Se tem de mine, cred. Lasă o distanţă în încăpere… şi nu din timiditate faţă de cineva faimos, ci mai degrabă din teamă şi, poate, dispreţ sau dezgust.

Altă dată, Dolby i-a spus lui Forster că s-a dus în culise după o reprezentaţie ca să anunţe că trăsura aştepta, gata să plece spre gară, numai pentru a afla că Dickens îşi spăla mâinile de cincisprezece minute sau mai bine de atât.

– Nu reuşesc să mă curăţ de sânge, Dolby, a spus scriitorul sleit de puteri, ridicând spre el ochi hăituiţi. Îmi rămâne sub unghii şi în piele.

La Londra, la Bristol, la Torquay, la Bath – Dickens cunoştea deja pe de rost hotelurile, gările, sălile şi chiar chipurile din public – şi apoi la Londra din nou, pentru a se pregăti să plece în Scoţia. Dar acum piciorul lui stâng era atât de umflat, încât Frank Beard i-a interzis categoric turneul scoţian, care a fost amânat pentru scurt timp. Dar cinci zile mai târziu, Dickens era din nou pe drum, în ciuda rugăminţilor fierbinţi de a nu face asta din partea Georginei, a fiicelor sale, a fiului său Charley şi a prietenilor precum Percy, Wills şi Forster.

Am luat hotărârea de a pleca la Edinburgh ca să-l văd pe Dickens cum o Ucide pe Nancy. Şi, poate, să văd Uciderea cum îl ucide pe Charles Dickens.

Eram aproape sigur acum că Dickens încerca să aplice metoda sinuciderii prin turneu de lectură, dar vechea mea furie la această idee se estompase întrucâtva. Da, asta l-ar fi lăsat pe Dickens cu faima şi înmormântarea sa în Westminster Abbey,

argumenta o parte din mintea mea, dar măcar omul ar fi fost mort. Numai că unii sinucigaşi dau greş, mi-am reamintit cu o urmă de satisfacţie. Glonţul ricoşează înăuntrul craniului, săpând tuneluri prin creier, dar sinucigaşul aspirant nu moare, ci doar rămâne tot restul vieţii o legumă băloasă. Sau femeia se spânzură, dar frânghia nu-i frânge gâtul şi cineva o coboară din ştreang, dar prea târziu pentru a preîntâmpina privarea creierului de sânge. Tot restul vieţii ei, femeia rămâne cu o cicatrice pe gât, ţine capul înclinat într-un unghi nefiresc şi priveşte în gol.

Sinuciderea prin turneu de lectură, îmi spuneam, ar putea eşua în acelaşi fel splendid.

Ajunsesem devreme şi luasem o cameră, aşa că Dickens a fost surprins şi încântat să mă vadă aşteptând la gară.

– Arăţi bine, dragul meu Wilkie, a strigat. Sănătos. Ai ieşit cumva pe mare cu un iaht închiriat în toiul unei vijelii de sfârşit de februarie?

– Şi tu arăţi deosebit, Charles, l-am gratulat.

Dickens arăta oribil – mult mai bătrân şi mai încăruntţit, aproape complet pleşuv în creştetul capului şi cu chelia acoperită cu puţinele şuviţe sure rămase – şi chiar şi barba lui părea rară şi neîngrijită. Avea ochii înconjuraţi de cearcăne roşii şi sub ei avea scobituri purpurii. Obrajii erau supţi. Respiraţia îi era râncedă. Şchiopăta ca un veteran al Războiului din Crimeea cu picior de lemn.

Ştiam că nici eu nu arătam cu mult mai bine. Frank Beard fusese nevoit să crească numărul de injecţii cu morfină – întotdeauna administrate exact la zece seara – de la două sau trei pe săptămână la zilnic, seara. Mă învăţase cum să umplu seringa şi cum să mă injectez singur (nu e aşa greu cum pare) şi îmi lăsase o sticlă uriaşă cu morfină. Eu dublasem doza de seară, în acelaşi timp dublând şi cantitatea de laudanum pe care îl beam în timpul zilei.

Asta a dus la creşterea productivităţii deopotrivă ziua şi noaptea. Când Dickens m-a întrebat la ce lucrez, i-am spus adevărul, anume că Fechter se mutase practic cu mine la Gloucester Place nr. 90 şi că lucram împreună multe ore pe zi la piesa noastră *Negru şi alb.* I-am spus că am o idee pentru alt roman, unul bazat pe anumite aspecte vechi ale legilor engleze de stare civilă, pe care îl voi începe aproape sigur odată ce piesa va avea premiera la finele lui martie.

Dickens m-a lovit uşor pe spate şi mi-a promis că va participa la premieră cu întreaga sa familie. M-am întrebat atunci dacă va mai fi în viaţă peste o lună, la sfârşitul lui martie.

Ce nu i-am spus lui Dickens era că în fiecare noapte de-acum, după un scurt somn adus de morfină, mă trezeam la unu sau două şi îmi dictam visele Celuilalt Wilkie. Cartea la care colaboram noi, despre anticele ritualuri egiptene ale Zeilor Ţinuturilor Negre, strângea acum mai bine de o mie de pagini manuscrise.

În seara aceea la Edinburgh, Dickens a interpretat scena Crimei sclipitor. Recunosc că şi pe mine m-au trecut fiorii. Sala nu era supraîncălzită, aşa cum trebuie că fusese în Clifton, şi totuşi în jur de douăsprezece femei au leşinat.

După aceea, Dickens a petrecut un timp cu persoane din public, înainte să coboare împleticit spre cabina sa şi, odată ajuns acolo, ne-a spus lui Dolby şi mie, din nou, că observase că oamenii manifestau în mod ciudat o reţinere în a veni să vorbească cu el sau a sta în prezenţa lui după reprezentaţie.

– Îmi simt instinctele criminale, a spus cu un râs spart.

Acolo i-a înmânat Dickens lui Dolby o listă a lecturilor rămase şi Dolby a făcut greşeala aproape fatală (în postura sa de angajat) de a sugera politicos ca Uciderea să fie lăsată în afara programului în oraşele mai mici, rămânând doar pentru oraşele mari.

– Uite, şefu'… uită-te atent peste oraşele pe care mi le-ai dat şi vezi dacă nu observi ceva ciudat la ele.

– Nu. Ce?

– Păi, din patru lecturi pe săptămână, trei conţin Uciderea.

– Şi ce-i cu asta? s-a răstit Dickens. Ce naiba vrei să zici?

Cred că uitase de prezenţa mea în încăpere. Cum făcuse matusalemicul Macready, stăteam drept şi tăcut cu un pahar de şampanie caldă în mână.

– Doar atât, şefu', a rostit Dolby încet. Succesul turneului tău de adio este asigurat în toate felurile, din punct de vedere al probabilităţii umane… indiferent ce fragmente alegi să citeşti. Prin urmare, nu are nici cea mai mică importanţă din care operă citeşti. Fragmentul acesta cu Sikes şi Nancy are un efect teribil asupra ta, şefu'. Se vede cu ochiul liber. Şi alţii văd asta. Tu însuţi o vezi şi o simţi. De ce nu îl păstrezi pentru oraşele mari – sau de ce nu-l abandonezi cu totul pentru restul turneului?

Dickens s-a răsucit în scaun, întorcându-se cu spatele la

oglinda în care se privea ca să-şi înlăture modestul machiaj pe care îl purta în timpul lecturilor. Singura dată când mai văzusem o expresie aşa furioasă la el fusese când îl interpreta pe Bill Sikes.

– *Ai terminat,* domnule?

– Am spus tot ce am simţit în problema asta, a făcut Dolby fără suflu, dar ferm.

Dickens a sărit în picioare, luând farfuria în care fuseseră câteva stridii şi lovind în ea cu mânerul cuţitului său. Farfuria s-a sfărâmat într-o grămadă de bucăţi.

– Dolby! Fir-ai să fii! Afurisita asta de precauţie a ta te va duce la ruină – şi pe mine odată cu tine! Într-una din zilele astea!

– Poate că da, şefu', a spus Dolby. Omul acela cât un urs se făcuse roşu ca para focului şi aş fi putut jura că am văzut lacrimi în ochii lui. Dar vocea sa a rămas blândă şi fermă. În acest caz, sper totuşi că-mi vei face dreptate, spunând că precauţia mea afurisită este exercitată în propriu-ţi interes.

Uluit, încă ţinându-mi paharul cu şampanie, mi-am dat seama că aceasta era singura dată de când mă asociasem cu Charles Dickens când îl auzisem ridicând tonul la altcineva (altfel decât în pielea unui personaj). Chiar şi atunci când îmi rănise atât de tare sentimentele la Vérey's, vocea lui rămăsese moale, aproape blândă. Efectul furiei vizibile şi audibile a lui Dickens, în realitate şi nu interpretând un rol, era mai teribil decât mi-aş fi putut imagina.

Dickens stătea tăcut. Eu am rămas în fundul odăii, uitat de ambii participanţi la acest dialog nemaivăzut. Dolby s-a dus să pună lista de turneu pe valijoara lui de scris, întorcându-se ca pentru a-l scuti pe şeful său de mina-i rănită. Când s-a rotit înapoi, a văzut ceea ce văzusem şi eu.

Dickens plângea în tăcere.

Dolby a încremenit şi înainte să poată clinti un muşchi, Dickens avansase – inevitabil, caracteristic – pentru a-l îmbrăţişa cu ceea ce părea a fi afecţiune totală.

– Iartă-mă, Dolby, a zis el gâtuit. Nu am vorbit serios. Sunt obosit. Suntem toţi obosiţi. Şi ştiu că ai dreptate. Vom discuta despre asta cu calm dimineaţă.

Dar dimineaţă – am fost acolo la micul dejun – Dickens a lăsat Uciderea în toate cele trei lecturi şi a mai adăugat una.

Pe când mă înapoiam la Londra, observasem sau auzisem de următoarele fapte:

Dickens se slobozea cu sânge, dând vina iar pe vechea sa problemă a trânjilor, însă Dolby nu era atât de sigur că acesta era singurul motiv al constantei diarei cu sânge.

Piciorul stâng al Inimitabilului era umflat din nou într-atât, încât trebuia ajutat să urce în trăsură şi apoi din nou în vagonul de tren. Singura dată când părea să calce normal era atunci când intra sau ieşea de pe scenă.

Era melancolic, recunoştea singur asta, mai melancolic decât se putea spune în cuvinte.

În Chester, Dickens a ameţit şi a admis că suferea de o uşoară paralizie. Când a fost chemat un doctor, i-a spus omului că era „buimac, cu tendinţa de a merge îndărăt şi de a se întoarce”. Dolby mi-a spus ulterior că atunci când Dickens încercase să aşeze un obiect mic pe o masă, ajunsese să împingă stângaci toată mescioara în faţă, aproape răsturnând-o.

Dickens vorbea despre o senzaţie ciudată la mâna şi braţul stâng şi recunoştea că pentru a folosi mâna aceea – pentru a pune jos, de pildă, sau a ridica un obiect – trebuia să se uite la ea cu atenţie şi să o *îndemne* de-a dreptul să facă ce dorea el.

Dickens mi-a spus în acea ultimă dimineaţă în Edinburgh – râzând în timp ce vorbea – că nu mai era sigur să ducă mâinile la cap, mai ales rebela mână stângă, şi că-n scurt timp va trebui să angajeze pe cineva care să-i pieptene cele câteva şuviţe de păr rămase, înainte de a ieşi în public.

După Chester a plecat totuşi să citească în Blackburn şi apoi în Bolton, Ucigând-o pe Nancy la fiecare oprire.

În ziua de 22 aprilie, Dickens clacase deja. Dar sar prea mult înainte, Dragi Cititori.

La oarecare timp după ce m-am întors de la Edinburgh, am primit o scrisoare. Era din partea Carolinei. Nu era nicio urmă de patos în biletul acela – scria aproape lipsit de emoţie, ca şi când ar fi consemnat comportamentul vrăbiilor în grădina ei – dar mă informa că în cele şase luni ale căsniciei, soţul ei Joseph nu reuşise să-şi găsească un serviciu, că trăiau din firimiturile aruncate de mama ei (de fapt, de pe urma micii moşteniri a tatălui ei, împărţită cu zgârcenie) şi că el o bătea.

Am citit acestea cu sentimente amestecate, principalul fiind – recunosc – o oarecare mică satisfacţie.

Nu îmi cerea niciun ban şi nici să o ajut în vreun fel, nici chiar să-i răspund la scrisoare, dar o semna: „Prietena ta foarte veche

şi sinceră.”

Am stat o vreme în biroul meu, cugetând cum ar putea fi un prieten fals, dacă buna mea Caroline G., acum doamna Harriett Clow, era exemplul unui prieten sincer.

În aceeaşi zi a sosit o scrisoare pentru George şi Besse, care jeleau fiecare în felul său – în tăcere, categoric, dar Besse fusese rănită foarte tare de plecarea lui Agnes (mai mult chiar decât de moartea părinţilor ei, care nu le lăsaseră nicio para chioară) – şi nu văzusem plicul când venise, altfel caligrafia (un imprimat cursiv, de fapt) fără doar şi poate că mi-ar fi reţinut atenţia.

Dar a doua zi, George s-a prezentat la uşa biroului meu, şi-a dres glasul şi a intrat cu o expresie rugătoare.

– Iertaţi-mă, domnule, dar cum aţi manifestat un aşa mare interes pentru soarta fiicei noastre, draga de Agnes, mă gândeam că aţi vrea să vedeţi asta, domnule.

Mi-a înmânat o bucată mică de hârtie care, aşa cum am observat imediat, avea ştanţa unui hotel:

Dagă mamă şi tata – Sumt bine şi zper că ji voi sumteţ bine cân primiţ miziva asta. Obortunitatea mea a ieşit voarte bine. Capoalul Macdonald, iubitu mieu, ji cu mine avem de gând să ne luăm pe noo iunie. O să vă zgriu din nou dupăsta Fericit Eveniment. Cu dagoste ji afecziune, fica vostră, AGNES.

Preţ de o clipă după ce am citit aceasta, faţa, buzele şi muşchii mi-au fost la fel de amorţite şi încremenite cum au fost în foarte puţinele ocazii când am luat prea multă morfină sau laudanum. Am ridicat privirea spre George, dar am descoperit că nu pot să vorbesc.

– Da, domnule, a spus el senin. Sunt veşti minunate, nu-i aşa?

– Individul ăsta, caporalul MacDonald, e insul cu care a fugit? am izbutit până la urmă să spun.

Vocea mea părea să ajungă ca printr-o sită, chiar şi la urechile mele înfundate de forţa şocului.

Trebuia să ştiu asta. George trebuia să-mi fi spus asta. Sunt sigur că a făcut-o. Nu-i aşa?

– Mda, domnule. Şi mi-aş putea retrage cuvintele aspre la adresa flăcăului dacă face o femeie cinstită din Agnes a noastră cea dulce.

– Sper şi eu că aşa va fi, George. Aceasta este o veste foarte bună. Mă bucur nespus să aud că Agnes e în siguranţă, că e bine

şi fericită.

I-am dat biletul înapoi. Antetul de pe foaia de hârtie ieftină era al unui hotel din Edinburgh, dar nu cel la care stătusem eu când îl vizitasem pe Dickens.

Dar nu ne-am dus oare la alt hotel sa luăm cina în seara aceea după ce Dickens s-a plâns că vita de la hotelul la care stăteam nu era de calitate? Eram sigur că da. Să fi fost cel de la care provenea hârtia la care încă mă holbam în timp ce George o vâra în vesta lui de moleschin? Eram aproape sigur că da. Să fi luat eu hârtia din hol când am fost acolo – poate că da. Foarte posibil s-o fi făcut.

– Mă gândeam doar că v-ar interesa să aflaţi vestea noastră cea bună, domnule. Vă mulţumesc, domnule.

George s-a înclinat stângaci şi a ieşit cu spatele.

Eu am coborât privirea la scrisoarea pe care o scriam fratelui meu Charley. În agitaţia mea, scăpasem o pată mare de cerneală peste ultimul paragraf.

După cearta dintre Dickens şi Dolby în seara aceea, am apelat la o cantitate neobişnuit de mare de laudanum. Ne-am dus să cinăm. Mi-amintesc puţin din seara aceea după primele tării şi pahare de vin. M-am întors oare în camera mea să compun scrisoarea „lui Agnes”? Cunoşteam, desigur, ce greşeli ar fi făcut după biletul pe care ea îl scrisese la dictarea mea în ianuarie. Coborâsem oare după aceea, în noapte, şi lăsasem la recepţie scrisoarea către George şi Besse pentru a fi expediată?

Posibil.

Trebuie s-o fi făcut.

Asta era singura explicaţie şi era una simplă.

Făcusem eu şi alte lucruri sub influenţa opiului şi laudanumului de care uitasem a doua zi sau după câteva zile. Din asta se născuse Piatra Lunii.

Dar ştiusem oare numele afurisitului de caporal scoţian?

Simţindu-mă deodată ameţit, m-am dus iute la fereastră şi am ridicat jaluzelele. Aerul de început de primăvară a pătruns înăuntru, aducând izuri de cărbune şi bălegar de cal şi miasma Tamisei îndepărtate şi a afluenţilor ei care începeau deja să duhnească în lumina firavă a primăverii. Am tras totul în piept şi m-am sprijinit de pervaz.

Pe trotuarul de vizavi de casă era un om într-o pelerină absurdă de operă. Pielea lui era albă ca varul şi ochii păreau afundaţi ca ai unui cadavru. Chiar şi de la depărtarea aceea

vedeam că îmi surâdea şi distingeam întunericul straniu dintre dinţii incredibil de ascuţiţi.

Edmond Dickenson.

Sau servitorul mort-viu al lui Drood, care odinioară fusese tânărul Edmond Dickenson.

Individul şi-a atins jobenul înalt, lucios şi demodat şi a pornit pe trotuar în jos, uitându-se înapoi şi surâzându-mi o singură dată înainte să dea colţul la Portman Square.

42

Premiera piesei mele *Negru şi alb* a avut loc într-o duminică, pe 29 martie 1869. Am stat în culise, agitat foarte, prea agitat ca să estimez măcar reacţia publicului după sunetul sau absenţa râsetelor şi aplauzelor. Tot ce am auzit au fost bătăile inimii mele şi bubuitul pulsului în tâmple. Stomacul mi s-a revoltat des în cele douăzeci şi unu de minute atent calculate, cât ţinea piesa (nu prea mult ca să plictisească publicul şi nici prea puţin ca să-l facă să se simtă expediat, totul conform nesuferitelor calcule ale lui Fechter care îmi sufla în ceafă în timpul scrierii piesei). Împrumutând o idee de la Fechter – care îl chemase pe acelaşi băiat mai devreme, înainte să se ridice cortina – l-am pus pe flăcău să vină după mine peste tot cu un lighean. Am fost nevoit să apelez la el de mai multe ori până la finalul actului al treilea.

Trăgând cu ochiul printre cortine, mi-am văzut familia şi prietenii înghesuiţi în loja autorului – Carrie arăta deosebit de frumos, într-o rochie nouă oferită de familia Ward (pentru care continua să lucreze), fratele meu Charley şi soţia lui Katey, Frank Beard şi soţia lui, Fred şi Nina Lehmann, Holman Hunt (care participase la înmormântarea mamei în locul meu) şi alţii. În loja de mai jos, aproape de scenă, erau Charles Dickens şi toţi membrii familiei lui care nu se risipiseră prin Australia sau India, sau într-un exil solitar (Catherine) – Georgina, fiica lui, Mamie, fiul lui, Charley, şi soţia sa, fiul lui Henry, venit acasă într-o vacanţă de la Cambridge, şi alţii.

Nu puteam îndura să le privesc reacţiile. M-am întors în culise, băiatul cu ligheanul străduindu-se să rămână aproape.

Până la urmă a coborât şi ultima cortină, incinta Adelphi Theatre a explodat în ropot de aplauze, iar Fechter şi partenera lui de scenă, Carlotta Leclercq, s-au dus să mulţumească

publicului şi să cheme restul distribuţiei. Toată lumea zâmbea. Ovaţiile au continuat neabătute şi auzeam strigăte de „Autorul! Autorul!”

Fechter s-a întors după mine şi eu am ieşit cu paşi mari pe scenă, afişând cea mai bună expresie de modestie de care eram în stare.

Dickens stătea în picioare şi părea să conducă aplauzele furtunoase ale mulţimii. Purta ochelari şi era aşa aproape de scenă, încât luminile rampei care se reflectau în lentile îi transformau orbitele în cercuri de foc albastru.

Fusese un succes. Toţi spuneau asta. Ziarele de a doua zi mă felicitau că găsisem – în sfârşit – formula perfectă pentru o reuşită teatrală, stăpânind, cum spuneau ei, „ştiinţa esenţială a construcţiei dramatice clare şi concise”.

Impasul fusese jucat şase luni. Aveam toate motivele să mă aştept ca *Negru şi alb* să fie jucată (cu casa plină) pentru un an, poate chiar optsprezece luni.

Dar după trei săptămâni, locurile goale au început să apară ca leziunile pe faţa unui lepros. După şase săptămâni, Fechter şi trupa lui jucau în faţa unei săli pe jumătate pline. Piesa s-a închis după doar şaizeci de zile, mai puţin de jumătate din timpul cât fusese jucat mult mai grosolanul *Impas.*

Am dat vina pentru asta pe stupiditatea bovină a amatorilor de teatru londonezi. Le puseserăm la picioare o perlă curată şi ei se întrebaseră unde dispăruse carnea râncedă a stridiei. Mai dădeam vina şi pe elementele acelea din scenariul original al lui Fechter pe care eu (şi anumite ziare franţuzeşti) le numeam aspecte „unchiu-tomeşti” exagerate ale piesei. Anglia, la începutul anilor 1860 (exact ca America înainte cu puţin timp) căzuse în extaz pentru *Coliba unchiului Tom* – toţi englezii posesori de costum de seară, fie el cât de ponosit, văzuseră chestia aceea de două ori – dar interesul pentru sclavie şi cruzimile ei se stinsese de atunci, mai ales după Războiul Civil american.

Şi între timp, „triumful” lui Fechter era cât pe ce să mă azvârle în închisoarea datornicilor Marshalsea – chit că aceasta fusese de fapt închisă şi parţial demolată cu decenii înainte. Când promisese „susţinători generoşi” pentru *Negru şi alb,* se gândise în principal la mine. Şi eu căzusem în capcană – turnând în secret o avere în speze, salariile actorilor, cheltuielile cu decorurile pentru pictori, cheltuielile cu muzicienii etc.

Totodată, îl împrumutasem din ce în ce mai mult cu bani pe mereu insolvabilul (şi totuşi mereu trăind bine) Charles Albert Fechter şi nu mă consola câtuşi de puţin să ştiu că şi Dickens subvenţionase extravagantul stil de viaţă al actorului (cu suma totală, ştiam acum, de peste douăzeci de mii de lire sterline).

Când *Negru şi alb* s-a închis după şaizeci de zile, Fechter a ridicat din umeri şi a plecat în căutare de noi roluri. Facturile au venit la mine. Când l-am prins în sfârşit la colţ pe Fechter, cerându-i ceea ce-mi datora, mi-a răspuns cu obişnuita-i viclenie copilărească:

– Dragul meu Wilkie, ştii că te iubesc. Crezi că te-aş iubi aşa dacă nu aş fi convins că ai face acelaşi lucru în locul meu?

Răspunsul acesta m-a făcut să-mi amintesc că îi eram încă dator cu pistolul sărmanului de Hatchery şi cu cele patru gloanţe rămase.

Aşa că, pentru a plăti facturile şi a începe să ies din datoria care urmase atât de repede şi înlocuise adevărata siguranţă financiară (pentru că de moştenirea mamei şi câştigurile mele pentru *Piatra Lunii* şi celelalte proiecte se alesese acum aproape complet praful), am făcut ceea ce orice scriitor ar fi făcut într-o astfel de situaţie de urgenţă: am băut mai mult laudanum, mi-am făcut injecţiile cu morfină în fiecare seară, am băut mult vin, m-am culcat cu Martha mai des şi am început un nou roman.

O fi sărit Dickens în picioare să aplaude la premiera piesei mele *Negru şi alb,* dar o lună mai târziu, turneul lui de lectură l-a culcat la pământ.

În Blackburn era vesel şi în Bolton s-a împleticit şi aproape a căzut, deşi câteva luni mai târziu l-am auzit spunându-i prietenului său american James Fields:

– … numai Nelly a observat că mă împleticisem şi că mă lăsase vederea şi numai ea a cutezat să-mi spună asta.

Nelly era Ellen Ternan, căreia Dickens continua să-i spună „Pacienta”, din pricina rănilor uşoare pe care le suferise la Staplehurst cu patru ani în urmă. Acum, *el* era pacientul. Şi ea continua să călătorească alături de el din când în când. Asta era o veste interesantă. Ce teribil şi final punct de cotitură este în viaţa oricărui bărbat care îmbătrâneşte atunci când iubita lui cea tânără se transformă în îngrijitoare.

Ştiam de la Frank Beard că Dickens a fost convins să-i scrie, descriindu-i aceste simptome. Beard, la rândul său, a fost

suficient de alarmat, încât să plece cu trenul spre Preston chiar în după-amiaza când primise scrisoarea.

Beard a sosit, l-a examinat pe Dickens şi a anunţat că nu mai puteau aveau loc lecturi în turneul acela.

– Eşti sigur? a întrebat Dolby, care era în cameră. Biletele sunt vândute toate şi e prea târziu să returnăm banii cumpărătorilor.

– Dacă insişti ca Dickens să urce pe scenă astă-seară, a spus medicul, uitându-se la Dolby aproape la fel de furios cum se uitase Macready, nu garantez decât că va trăi tot restul zilelor târându-şi piciorul după el.

Beard l-a adus pe Dickens înapoi la Londra chiar în seara aceea şi a doua zi dimineaţă a aranjat o consultare cu faimosul medic Sir Thomas Watson. După un consult foarte amănunţit şi o discuţie despre simptomele Inimitabilului, Watson a decretat:

– Starea astfel descrisă demonstrează clar că C.D. a fost în pragul unui atac de paralizie a părţii sale stângi şi posibil în pragul apoplexiei.

Dickens a respins aceste diagnostice groaznice, spunând în lunile următoare că suferea doar de surmenare. Totuşi, a solicitat o întrerupere a turneului. Dickens încheiase şaptezeci şi patru din cele o sută de lecturi (adică doar cu două lecturi mai puţine decât suma celor care aproape îl răpuseseră în America).

Şi totuşi, după câteva săptămâni de odihnă relativă la Gad's Hill Place şi în Londra, Inimitabilul a început să-l preseze pe doctorul Watson ca să-l lase să salveze restul turneului. Sir Thomas a clătinat din cap, l-a avertizat că e prea optimist, l-a sfătuit să fie extrem de precaut şi a spus:

– Măsurile preventive sunt întotdeauna ingrate, căci atunci când au cele mai bune rezultate, nevoia lor e cel mai puţin evidentă.

Dickens a câştigat disputa, desigur. El câştiga întotdeauna. Dar a acceptat că ultimele sale lecturi – *adevăratele* lui lecturi de adio – să fie într-un număr nu mai mare de douăsprezece, nu aveau să implice mersul cu trenul în niciun caz şi trebuiau neapărat amânate până în 1870, peste opt luni.

Aşa că Dickens s-a întors la Londra, locuind – în cursul săptămânii, deoarece weekendurile le petrecea cel mai adesea la Gad's Hill – în odăile sale de deasupra redacţiei *All the Year Round* de pe Wellington Street, şi s-a devotat întru totul editării, corectării, scrierii şi planificării revistei. Când nu avea nimic altceva de făcut (am văzut cu ochii mei asta când îl vizitasem ca

să iau un cec), se ducea în biroul lui Wills, acum deseori gol, şi deretica, făcea ordine, rearanja şi ştergea praful.

I-a cerut de asemenea avocatului său, Ouvry, să-i întocmească şi să-i finalizeze testamentul, lucru care s-a produs repede, fiind semnat şi executat pe 12 mai.

Însă puţin din melancolia pe care o manifestase în cele mai extenuante zile ale turneului său de lectură a fost vizibilă în acele luni de sfârşit de primăvară şi început de vară. Dickens abia aştepta lunga vizită a vechilor săi prieteni din America, James Fields şi soţia lui Annie, în felul acela febril pe care doar un băiat dornic să-şi împartă jucăriile şi jocurile îl poate afişa.

Astfel, cu testamentul semnat, doctorii prezicând iminenţa apoplexiei şi a morţii şi cu cea mai călduroasă şi umedă vară întinzându-se peste Londra precum o pătură de pus pe cai muiată în apa puturoasă a Tamisei, Dickens începea să se gândească la un alt roman.

Până în vară, începusem deja noua mea carte şi mă documentam şi scriam la ea cu zel.

Stabilisem cu exactitate forma şi modul de abordare ale cărţii într-o săptămână de la sfârşitul lui mai, când eram în vizită la Martha R. („Martha Dawson” pentru proprietăreasa ei) dându-mă drept William Dawson, avocat călător. A fost una dintre acele rare dăţi când, pentru a-i face pe plac Marthei, am rămas două nopţi. Îmi adusesem clondirul cu laudanum, desigur, dar hotărâsem să las morfina şi seringa ei acasă. Asta a condus la două nopţi fără somn (nici măcar suplimentul de laudanum nu îmi permitea să dorm mai mult de câteva minute agitate). Aşa se face că în a doua noapte m-am trezit stând pe un scaun şi uitându-mă la Martha R. cum dormea. Din cauza căldurii de vară timpurie deschisesem un geam şi lăsasem draperiile trase, dat fiind că dormitorul acela dădea spre o grădină particulară. Lumina lunii brăzda podeaua, patul şi pe Martha cu o dungă lată albă.

Acum, unii spun că o femeie însărcinată devine extraordinar de atrăgătoare. Şi e adevărat că există – pentru toţi, mai puţin pentru bicisnici – o stranie aură de bucurie şi sănătate care are tendinţa să învăluie o femeie cel puţin o parte din perioada ei de lăuzie. Dar mulţi bărbaţi, cel puţin din câţi cunosc eu, confirmă în acelaşi timp vechea teorie cum că o femeie însărcinată este totodată atractivă din punct de vedere *erotic* (şi îmi cer iertare pentru cuvintele acestea fruste şi poate vulgare, Dragi Cititori din

Viitor – poate că timpurile mele erau mai directe şi sincere), dar eu nu reuşeam să văd asta.

De fapt, Dragi Cititori, pe când şedeam acolo la cele mai mici ore ale dimineţii, în noaptea aceea caldă şi lipicioasă de mai, răsucind întruna perna în mâini, m-am uitat la Martha care dormea şi n-am văzut adolescenta inocentă care mă aţâţase atât de tare cu doar câţiva ani înainte, ci o persoană îmbătrânită, mătăhăloasă, cu piept mare şi umflată, care nu era, în ochii mei ageri de romancier, deloc omenească.

Caroline nu arătase niciodată aşa. Desigur, Caroline avusese decenţa – măcar în prezenţa mea – de a nu rămâne niciodată însărcinată. Dar mai mult decât atât, Caroline arătase întotdeauna ca doamna care voia să fie şi care se străduia din răsputeri să devină. Persoana aceea sforăitoare, brăzdată de dunga lată a luminii de lună, arăta... bovină.

Răsuceam perna în mână şi mă gândeam la toate astea cu claritatea pe care numai doza cuvenită de laudanum o poate aduce unei minţi deja cizelate de educaţie şi logică.

Doamna Wells, proprietăreasa Marthei (a nu fi confundată cu mult mai şireata doamnă Wells din Tunbridge Wells, care fusese ultima îngrijitoare a mamei mele), nu mă văzuse venind. Ea stătea închisă în camera ei din turn, îmi spusese Marthy, bolnavă de anghină difterică, de mai bine de o săptămână. Un băiat din vecini îi aducea supă seara şi pâine prăjită şi ceai dimineaţa, însă eu nu văzusem băiatul când sosisem sau în timpul cât mă aflasem în odăile private ale Marthei. Doamna Wells era o bătrână necugetată care nu citea nimic, aproape niciodată nu ieşea din casă şi nu ştia nimic despre lumea modernă. Pe mine mă cunoştea doar ca „domnul Dawson” şi vorbiserăm numai de câteva ori în trecere. Credea că sunt avocat pledant. Eram sigur că nu auzise niciodată de scriitorul pe nume Wilkie Collins.

Ţineam perna strâns, comprimând-o şi apoi întinzând-o în mâinile mele aparent moi, dar (credeam eu) puternice.

Era, desigur, administratorul cu care aranjasem chiria acelor camere pentru doamna Wells în urmă cu trei ani. Dar şi el mă cunoştea doar ca domnul Dawson şi îi dădusem o adresă personală falsă.

Martha nu le scria aproape niciodată părinţilor, şi nu doar din pricina unei înstrăinări născute din legătura ei cu mine. În pofida lecţiilor pe care le făcusem răbdător cu Martha, nici ea şi nici mama ei nu erau cu adevărat culte – ştiau să formeze litere şi să-

şi semneze numele, dar niciuna nu ştia să citească bine şi niciuna nu-şi lua timp să scrie scrisori. Tatăl ei ştia, dar nu o făcea niciodată. Ocazional, Martha mergea acasă în vizită – nu avea prieteni adevăraţi în vechiul oraş de baştină, dar nici în Porstmouthul din apropiere, ci doar familia – dar întotdeauna mă asigura că nu dăduse niciun detaliu despre viaţa ei aici: adresa, adevărata ei situaţie şi cu atât mai puţin fictiva sa căsnicie cu „domnul Dawson”. Din câte ştia familia ei, în urma ultimei sale vizite de la care se scursese mult timp, Martha era singură, lucra ca slujnică într-un hotel londonez căruia nu-i dăduse numele şi locuia într-un apartament ieftin dintr-o casă de raport, împreună cu alte trei fete creştine muncitoare.

Mă pot încrede că nu le-a spus adevărul?

Da, eram sigur că puteam. Martha nu mă minţise niciodată.

Mă întâlnisem vreodată cu cineva în oraş – sau mai important, fusesem văzut de cineva – când ieşeam în compania Marthei R.?

Eram aproape sigur că nu. Aşa mică cum pare Londra uneori, aşa des cum li se încrucişează drumurile prietenilor şi cunoştinţelor din pătura superioară a societăţii, nu o dusesem niciodată pe Martha undeva – mai ales pe timp de zi – unde cei din adevăratul meu cerc puteau da peste noi. În cele câteva ocazii când eu şi Martha ne plimbaserăm împreună, întotdeauna o dusesem în cele mai ciudate locuri din oraş – parcuri îndepărtate, hanuri slab luminate sau restaurante dosnice. Eram sigur că ea nu crezuse niciodată explicaţiile mele cum că voiam să explorez, să descopăr părţi noi ale oraşului ca un copil care se joacă de-a v-aţi ascunselea, dar nu se plânsese niciodată.

Nu, nimeni nu ştia – sau dacă *totuşi* ne văzuseră, nu aveau nicio idee cine era tânăra femeie şi nu şi-ar fi bătut capul cu asta.

Doar o tânără actriţă la braţul ştrengarului ăluia de Wilkie Collins. Mă bucurasem de compania atâtor altora. Doar o altă floricică. Până şi Caroline ştiuse de floricelele mele.

M-am ridicat din scaun şi m-am dus să mă aşez pe marginea patului.

Martha s-a foit, s-a răsucit pe jumătate către mine şi s-a oprit din sforăit pentru o clipă, dar nu s-a trezit.

Perna era în poala mea, însă o ţineam mai departe în mâini. Acum, lumina lunii îmi acoperea degetele lungi şi fine, parcă acoperindu-le cu un strat de vopsea albă. Fiecare deget era mai alb decât olanda de pe pernă şi, deodată, au părut toate să se contopească cu acea olandă delicată, să se afunde în ea, să se

topească şi să devină una cu materialul. Au devenit mâinile unui cadavru dispărând în calcar.

Sau topindu-se într-o groapă cu var.

M-am aplecat şi am ţinut perna peste faţa adormită a Marthei. Scarabeul din spatele ochiului meu drept a venit iute înainte ca să vadă mai bine.

Frank Beard!

Cu două luni în urmă, îi spusesem medicului despre o prietenă măritată, dar abandonată, a unei cunoştinţe de-ale mele – femeia fiind singură şi însărcinată în clipa aceea şi neavând niciun sfanţ.

Îmi putea recomanda o moaşă?

Beard îmi adresase o privire parţial amuzată, parţial dojenitoare şi spusese:

– Ştii când îi este sorocul acestei prietene a unei cunoştinţe?

– La sfârşitul lui iunie, cred, am spus, simţind că-mi ard urechile. Sau poate începutul lui iulie.

– Atunci, am să o consult eu însumi în luna a noua… şi cel mai probabil am să şi particip la naştere. Unele moaşe sunt deosebite. Cele mai multe sunt ucigaşe. Dă-mi numele şi adresa doamnei.

– Nu cunosc informaţiile astea acum, am răspuns. Dar am să o întreb pe cunoştinţa mea şi-am să-ţi trimit numele şi adresa ei într-o scrisoare.

Aşa şi făcusem. Şi apoi uitasem de asta.

Dar Frank Beard poate că nu avea să uite dacă citea într-un ziar de săptămâna aceasta şi…

– La naiba! am exclamat şi am aruncat perna în cealaltă parte a odăii.

Martha s-a trezit într-o clipită, săltându-se în pat ca un leviatan ridicându-se la suprafaţa unei mări de cearşafuri.

– Wilkie? Ce este?

– Nimic, draga mea. Doar guta reumatică şi o migrenă îngrozitoare. Îmi cer iertare că te-am trezit.

Migrena era cât se poate de reală, deoarece scarabeul – furios din cine ştie ce motiv – îşi săpa drum înapoi în cele mai adânci unghere ale creierului meu.

– O, scumpul meu băiat, a făcut Martha R. şi m-a strâns la piept.

Cândva, mai târziu, am adormit aşa, cu capul pe pieptul ei umflat.

Cartea la care scriam în această perioadă se intitula *Soţ şi soţie.* Tema centrală era modul în care un bărbat putea fi prins în capcana unei căsătorii oribile.

Citisem de curând un raport despre mariaj în regatul nostru, publicat cu un an înainte de Comisia Regală de Anchetă; în mod uluitor, comisia aproba legea scoţiană care legaliza căsătoria prin consimţământ şi apoi *apăra* mariajele de acest fel, argumentând că era „modul femeilor nedreptăţite” de a prinde în capcană bărbaţii cu intenţii dezonorante faţă de ele. Am subliniat şi apoi am notat pe marginea raportului: „Acţionează, în anumite ocazii, ca o cursă de prindere a unui bărbat desfrânat!!!!”

Cele patru semne ale exclamării poate vi se par excesive, Dragi Cititori, dar vă asigur că nu erau destule pentru a exprima ce simţeam eu faţă de această absurdă şi obscenă schimonosire a legii menită să vină în ajutorul unei muieri înfometate de bărbaţi. Ideea de a fi prins într-o căsnicie ca într-o capcană – cu consimţământul şi ajutorul Coroanei! – era o Oroare ce depăşea orice închipuire pentru mine. Era o Oroare ce depăşea chiar şi Entitatea de pe scara servitorilor de la Gloucester Place.

Ştiam însă că nu aş fi putut niciodată să scriu cartea din perspectiva unui bărbat victimizat. Publicul Cititor din 1869 – ba nu, Publicul General – pur şi simplu nu ar fi înţeles tragedia unei asemenea capcane întinse unui bărbat pe care ei, în mod ipocrit, l-ar fi numit „mojic” (chiar dacă majoritatea bărbaţilor cuprinşi în acel public cititor sau general aveau un trecut „desfrânat” asemănător).

Aşa că mi-am transformat, inteligent, masculul victimizat într-o lady fragilă, dar de înaltă clasă şi de viţă nobilă, prinsă – din pricina unei simple indiscreţii de o clipă – într-o căsătorie forţată cu o brută.

Am făcut bruta nu doar absolvent de Oxford (o, cât de tare uram eu Oxfordul şi tot ce reprezenta el!!), ci şi atlet de Oxford.

Acest din urmă aspect al caracterului brutei era o atingere de geniu, dacă mi-e permis s-o spun chiar eu. Trebuie să înţelegeţi, Dragi Cititori din imposibil de îndepărtatul viitor, că în acel moment, în Anglia, idioţenia exerciţiului fizic şi absurditatea sporturilor se topiseră în ipocrizia religiei pentru a crea o monstruozitate numită „Creştinism Muscular”. Ideea că bunii creştini trebuiau să fie „musculoşi” şi să se dedice trup şi suflet sporturilor abrutizante şi cretine făcea furori. Mai mult decât

furori, Creştinismul Muscular era deopotrivă un exerciţiu al descoperirilor domnului Darwin şi o explicaţie a motivului pentru care Imperiul Britanic avea dreptul de a domina lumea şi toate micile popoare de negrotei din ea. Era Superioritatea personificată de haltere şi competiţii de atletism, şi terenuri pline de proşti care sar şi ţopăie şi se îmbrâncesc dintr-o parte în alta. Acest Creştinism Muscular era propovăduit în ziare, reviste şi de la amvoane. Iar Oxford şi Cambridge – acele Vechi şi Măreţe Incubatoare englezeşti care scoteau imbecili pedanţi – îl îmbrăţişau cu obişnuitul lor entuziasm arogant.

Vedeţi aşadar de ce-mi făcea aşa mare plăcere să arunc această marotă în nasul cititorilor mei nepregătiţi. Poate că eu eram singurul care ştia că eroina mea abuzată şi prinsă în cursă era de fapt masculul căzut victimă, însă bruta mea şcolită la Oxford avea să nască suficiente controverse.

Chiar şi în etapele de început ale scrierii romanului, mi-am făcut suficienţi duşmani. Copiii lui Frank Beard şi cei ai lui Fred Lehmann – care mă iubiseră cu toţii şi pe care îi distrasem de multe ori spunându-le snoave savuroase cu pugilişti şi descriindu-le bicepşii masivi ai campionului Angliei, Tom Sayers – au auzit de bruta mea de Oxford şi au fost furioşi pe mine. Era o trădare faţă de ei.

Asta m-a făcut să râd şi mai bine, în timp ce îl presam pe Frank Beard să mă ducă la diversele tabere de antrenament pentru boxeri şi echipe de jucători, unde el deseori se prezenta în calitate de medic. Acolo insistam pe lângă antrenori şi cei prezenţi să-mi spună cât de nesănătoasă era de fapt viaţa aceea atletică – cum îi transforma pe atleţi în brute tot atât cât ar face-o o întoarcere la jungla lui Darwin – şi, prin intermediul lui Beard, i-am atacat cu întrebări pe doctorii din tabără despre căderile fizice şi mintale pricinuite de acele antrenamente. A sta afară sub soare, luând astfel notiţe, era muncă grea pentru mine, dar am rezistat sorbind din butelca mea cu laudanum cel puţin o dată pe oră.

Tema secundară din *Soţ şi soţie* (îndărătul aceleia a nedreptăţii mariajului prin constrângere) era că orice moralitate este întru totul condiţionată de capacitatea unei persoane de a simţi remuşcare: o capacitate care lipsea complet în viaţa animală (sau în aceea a unui atlet).

Beard, mare admirator al sporturilor, n-a spus nimic despre teoriile mele pe când mă ducea cu el de la o speluncă a

asudaţilor bolnavi la alta. Pe 4 iulie 1869, Frank a fost cel care a adus pe lume copilul Marthei în apartamentul de pe Bolsover Street. Tot Frank a fost cel care s-a ocupat de formalităţile oarecum complicate ale înregistrării în dosarele parohiale a numelui mamei (doamna Martha Dawson) şi al pruncului nou-născut (Marian, după cel mai celebru personaj feminin al meu), precum şi al tatălui (William Dawson, gentleman, avocat pledant călător).

Din pricina încărcatului meu program de scris şi cercetare, nu am fost prezent la naştere, dar le-am făcut o vizită mamei şi pruncului urlător la o săptămână sau două după eveniment. Aşa cum promisesem în acea seară de octombrie, când se căsătorise ibovnica mea şi când o cerusem în căsătorie pe soţia fratelui meu muribund, am ridicat acum alocaţia lunară a Marthei R. de la douăzeci de lire sterline la douăzeci şi cinci. Femeia a plâns când mi-a mulţumit.

Dar am mers prea repede mai departe cu această poveste şi am sărit peste un detaliu mult mai important, Dragi Cititori. Ca voi să înţelegeţi pe deplin finalul poveştii de faţă, trebuie să fiţi alături de mine în noaptea de miercuri, 9 iunie 1869 – a patra aniversare a accidentului lui Dickens de la Staplehurst şi a primei lui întâlniri cu Drood. În fapt, aceea a fost ultima astfel de aniversare pe care Charles Dickens a mai trăit să o vadă.

43

Aşa grave cum erau afecţiunile fizice ale lui Dickens şi aşa aspre cum erau predicţiile cârdului său de doctori, scriitorul a redevenit totuşi un băieţel când bunii lui prieteni din America au venit în vizită.

James şi Annie Fields erau prietenii lui din timpul primului turneu american de lectură al Inimitabilului, din 1842. James mi-a menţionat o dată că, încă dinainte ca el şi Dickens să fie prezentaţi în mod oficial, el se alăturase unui grup de iubitori de literatură care îl urmărise pe „englezul ciudat îmbrăcat” prin Boston în cursul acelor năvalnice zile din prima călătorie a lui Dickens acolo. Profunzimea afecţiunii lui Dickens faţă de cei doi se văzuse parţial în faptul că, în timpul celui de-al doilea turneu american, când în cele din urmă fusese nevoit să-şi încalce regula, de obicei bătută în cuie, de a nu sta niciodată în case

particulare, locuinţa soţilor Fields din Boston fusese cea care-i devenise refugiu.

Împreună cu ei în acea vizită în Anglia au venit şi soţii Charles Eliot Norton şi Mabel, fiica vechiului său prieten James Russell Lowell. În anturaj mai erau şi doctorul Fordyce Barker şi Sol Eytinge, care ilustrase adorabila ediţie americană „Diamond” a operei lui Dickens.

Mari aventuri fuseseră planificate pentru perioada când grupul se va afla în vizită la Gad’s Hill Place (burlacii veniţi în plus fiind cazaţi în cele mai bune odăi de la Falstaff Inn, de vizavi), însă prima oprire a cuplului Fields a fost Londra şi Dickens a rezervat numaidecât camere la hotelul St James din Piccadilly – acelaşi sălaş la care lăsasem şi eu atâţia bani oferindu-i lui Fechter adăpost şi masă în ianuarie trecut – numai ca să poată fi aproape de hotelul din Hanover Square, la care stăteau cei doi Fields.

Aşa că mă deghizasem cu o pălărie cu boruri largi şi o pelerină neagră de vară şi îi urmărisem pe toţi cei aflaţi la hoteluri şi apoi, mai târziu, la Gad’s Hill Place.

Cumpărasem o lunetă de marinar şi închiriasem propria mea cabrioletă (vizitiul şi calul fiind la fel de discreţi ca straiele mele de deghizare). Toate zilele acelea de muncă de detectiv şi faptul de a umbla deghizat şi a urmări mereu pe cineva mi-au amintit de sărmanul inspector Field cel răposat.

În primele zile ale şederii lor la Londra, soţii Fields & Co au fost cufundaţi mai mult sau mai puţin în paginile romanelor lui Dickens; după plimbări sprintene pe malurile Tamisei (ca pentru a demonstra că era la fel de tânăr şi sănătos ca oricând), Inimitabilul le-a arătat odăile de la Furnival Inn unde începuse să lucreze la *Documentele postume ale clubului Pickwick,* le-a arătat odaia de la Temple unde Pip locuise în *Marile speranţe* şi a imitat împleticeala lui Magwitch chiar pe scara întunecată unde fusese plasată scena aceea.

Mergând pe urmele lor cu cabrioleta sau pe jos, l-am văzut pe Dickens indicând o casă veche sau o alee îngustă unde trăiseră sau muriseră diverse personaje şi mi-am amintit un turneu asemănător cu el, din urmă cu mai bine de un deceniu, pe când *eu* eram prietenul lui.

Nu am fost invitat să particip la expediţia lor din ziua şi noaptea de 9 iunie, Aniversarea – deşi Dolby a fost invitat să li se alăture soţilor Fields şi lui Eytinge în partea nocturnă a aventurii

– dar eram acolo aşteptând în preajma hotelului celor doi Fields ca trăsurile lor să pornească la drum. Prima lor oprire în afara oraşului, în acea după-miază călduroasă de miercuri, a fost la cimitirul Cooling.

Acesta, desigur, este cimitirul de ţară cu morminte în formă de romb pe care Dickens îl descrisese atât de bine în paginile de deschidere ale *Marilor speranţe* (o carte dezamăgitoare, dacă mă întrebaţi pe mine). Şi în timp ce mă uitam prin ocheanul meu de la distanţă de vreo o sută de metri, am fost uimit să-l văd pe Dickens desfăşurând aceeaşi pantomimă macabră de cină în cimitir cu care ne distrase pe Ellen Ternan, mama ei şi pe mine cu atâtea luni în urmă, în cimitirul de la catedrala Rochester.

A ales acelaşi fel de lespede funerară plată în chip de masă; a avut loc aceeaşi transformare a lui Charles Dickens, scriitorul, în Charles Dickens, chelnerul-şef; acelaşi zid a fost folosit ca bar pentru băuturile gentlemenilor; s-au folosit aceleaşi cristale şi feţe de masă de olandă albă şi acelaşi porumbel perfect prăjit a fost scos din coşuri amplasate în portbagajul trăsurilor şi adus de scriitorul-chelner cu prosopul aruncat peste braţ.

Până şi mlaştinile din apropiere şi mirosul de sare marină erau aceleaşi, deşi porţiunea aceea de coastă inundabilă era mai pustie şi izolată decât la cimitirul Rochester.

De ce făcea Dickens asta din nou pentru prietenii săi americani? Chiar şi prin luneta niţel instabilă a ocheanului, îmi dădeam seama că James Fields era puţin descumpănit de această încercare forţată de veselire în mijlocul unui ţintirim. Doamnele arătau de-a dreptul şocate şi au mâncat foarte puţin.

Numai despre Eytinge, ilustratorul, se putea spune că râdea şi că lua parte la veselia spectacolului din cimitir alături de Dickens, iar asta cel mai probabil fiindcă se dedulcise la trei pahare de vin încă dinainte ca puii de porumbel să fie serviţi.

Era asta oare un fel de atitudine pe care Dickens, muritorul, o lua în faţa iminentei paralizii sau morţi prezise de Beard şi ceilalţi doctori?

Sau poate scarabeul din creierul lui îl împingea în sfârşit la nebunie?

În seara aceea, doamnele şi majoritatea celorlalţi oaspeţi au fost lăsaţi în urmă, când Dickens i-a luat pe James Fields, un Sol Eytinge încă alcoolizat şi un George Dolby foarte treaz şi i-a dus în Marele Cuptor din Londra. (Dar pe mine nu m-a lăsat în urmă,

chit că nu m-a invitat – când şi-au abandonat cabrioleta, i-am urmărit tiptil pe jos.) Au trecut scurt pe la o secţie de poliţie de pe Ratcliffe Highway pentru a lua un detectiv care să le fie gardă de corp în explorările lor nocturne. Eu nu aveam nevoie de o atare gardă de corp; pistolul detectivului Hatchery era în buzunarul cel mare al pelerinei mele negre de vară.

Ceea ce pentru bostonianul Fields trebuie să fi fost foarte exotic, ba chiar înfricoşător, pentru mine, acum, după mai mult de doi ani de străbătut în mod regulat străzile acelea cu Hatchery, era atât de familiar, încât aproape mă simţeam confortabil.

Aproape.

Se adunau nori de furtună, fulgerele forfecau în jurul acoperişurilor ţuguiate şi povârnite care se înălţau deasupra aleilor înguste, tunetul uruia ca o neîncetată canonadă în jurul unui oraş asediat, dar refuza să plouă. Se făcea doar mai cald şi mai întuneric. Toată lumea era cu nervii încordaţi în Londra, dar acolo, în cloaca supurândă a sărmanilor fără speranţă, în acea piaţă de coşmar a femeilor fără sorţi, a copiilor fără părinţi, a tâlharilor chinezi, indieni şi hinduşi şi a marinarilor ucigaşi germani şi americani fugiţi de pe corăbiile lor, plutea o sminteală în aer aproape la fel de vizibilă ca flăcările de-un albastru-electric care jucau în jurul giruetelor înclinate şi săltau printre cablurile de susţinere din fier ce coborau aidoma unor odgoane ruginite de pe clădiri care uitaseră de mult să mai stea drepte de unele singure.

Turneul pe care Dickens şi detectivul său de poliţie l-au oferit celor doi americani şi lui Dolby era în principal acelaşi pe care inspectorul Field şi Hatchery ni-l prezentaseră Inimitabilului şi mie cu atât timp în urmă: mahalalele cele mai sărace purtând nume ca Whitechapel, Shadwell, Wapping şi New Court de lângă Bluegate Fields; case cu apartamente de închiriat pe nimic în faţa cărora mame bete ţineau în braţe, insensibile, prunci murdari (am urmărit din întuneric, de la depărtare, cum Dickens a luat unul dintre aceşti copii din braţele mamei lui beţive şi l-a dus el însuşi în casă); carcere pline până la refuz de bătăuşi şi copii pierduţi; locuinţe la subsol unde zeci şi sute de paria dormeau ghemuiţi în murdărie şi paie, la mică distanţă de putoarea constantă a fluviului. Noroiul mareic în noaptea aceea toridă părea a fi compus din bălegar de cal, măruntaie de vite, viscere de găină, cadavre de căţei, pisici şi, uneori, porci sau cai,

şi hectare peste hectare de excrement uman. Străzile gemeau de oameni fără ocupaţie care purtau cuţite şi de femei fără ocupaţie, chiar mai periculoase, care purtau boli.

Adoratul Babilon al lui Charles Dickens. Propriul lui „Mare Cuptor”.

Într-unul dintre mai puţin izbutitele lui romane (cred că în catastrofa pe care a intitulat-o *Micuţa Dorrit),* Dickens comparase copiii fără adăpost care se furişau şi se împrăştiau pe sub arcadele din Covent Garden cu nişte şobolani şi avertiza că într-o zi aceşti şobolani, rozând întruna fundaţia oraşului şi societăţii care alegea să-i ignore, ar putea „duce la ruină Imperiul Britanic”. Indignarea sa era reală, la fel ca şi compasiunea. În noaptea aceea de 9 iunie, pe când priveam prin micul meu telescop de la jumătate de cvartal distanţă, l-am văzut pe Dickens ridicând un copil numai zgaibe şi mizerie, îmbrăcat parcă în zdrenţe. Mi s-a părut că James Fields şi Dolby se ştergeau la ochi, în vreme ce Eytinge privea cu expresia dezinteresată a unui ilustrator beat.

Era însă vară – aşa că era cald ca şi vara – uşile clădirilor de locuit erau deschise, geamurile ridicate şi grupuri şi gloate de bărbaţi şi femei erau afară în curţile mizere şi pe nu mai puţin mizerele străzi. Chiar dacă era mijlocul săptămânii de lucru, cei mai mulţi bărbaţi (şi nu mai puţine femei) erau beţi. De mai multe ori, aceste grupuri se apropiau furioase de ceata lui Dickens, doar pentru a bate în retragere când detectivul de poliţie îndrepta spre ei felinarul său cu lupă şi le arăta bâta şi uniforma sa.

Pentru prima oară, am început să mă tem pentru propria-mi siguranţă. Chiar dacă pelerina mea ieftină şi pălăria cu boruri largi îmi ascundeau trăsăturile şi-mi permiteau să mă amestec printre cele mai multe dintre şlehtele acestea, unii mă luau la ochi şi mă urmăreau, strigând la mine să le dau de băut. Eu m-am grăbit să mă ţin după grupul lui Dickens. În vreme ce ei se ţineau cel mai adesea pe mijlocul străzii, unde era lumină, eu mă furişam prin umbrele întunecate de sub verande, marchize franjurate şi chiar clădiri înclinate.

O vreme, am fost sigur că eram urmărit.

Era un bărbat bărbos şi scund în zdrenţe – arăta ca şi când ar fi fost îmbrăcat în fâşii scârboase de alge – care se împleticea în urma mea, întorcându-se când mă întorceam şi eu pentru a urmări grupul lui Dickens, oprindu-se când mă opream eu.

Preţ de un moment zbuciumat, am fost sigur că mă urmărea Celălalt Wilkie şi că evadase din casă o dată pentru totdeauna.

Dar deşi individul acela (nicio clipă văzut clar) era la fel de scund ca mine (şi asemenea Celuilalt Wilkie), mi-am dat seama că era mai mult zdravăn şi cu pieptul ca o butie sub zdrenţele acelea decât corpolent într-un fel wilkian.

Când am intrat în centrul New Courtului din întunecatul Bluegate Fields, nu l-am mai văzut pe individul acela urmărindu-mă şi am pus totul pe seama coincidenţei şi nervilor mei. Am sorbit de câteva ori lung din butelcă, m-am liniştit atingând pistolul din buzunarul hainei şi m-am grăbit să mă apropii ceva mai mult de poliţistul cu mers ţanţoş, Dickens, Dolby, Fields şi Eytinge.

S-au oprit la spelunca bătrânei Opiomane Sal, cum ştiam că vor face. Acolo m-aş fi descurcat şi legat la ochi, dar din pricina scăpărărilor puternice de fulgere – tirul de artilerie devenise mai zgomotos, însă tot nu cădea vreo picătură de ploaie răcoritoare – am aşteptat până ce s-au dus la etajele superioare ale clădirii şubrezite înainte să mă strecor la palierul primului etaj şi să dau colţul în bezna profundă de acolo. Din pricina uşilor deschise şi a vocilor ridicate, am reuşit să aud doar frânturi din explicaţiile lui Dickens şi ale poliţiştilor şi din conversaţia turiştilor în timp ce făceau turul speluncii aceleia.

În aer plutea destul miros de opiu ars, încât corpul şi creierul meu locuit de scarabeu să tânjească după drog. Ca să mai scap de poftă, am tras un gât bun din butelcă.

– Prinţesa Pufăitoare… am auzit vocea lui Dickens plutind în jos prin aerul dens, printre uruiturile tunetului.

Abia după câteva luni am înţeles la ce se referea.

– Pipa ei pare făcută dintr-o călimară veche şi… l-am auzit pe Fields zicând.

Între toate frânturile inteligibile, am auzit gâgâiturile, croncăniturile, vaierele şi rugăminţile familiare, dar ininteligibile ale Babei Sal. De mai multe ori, poliţistul a strigat la ea să tacă, dar gâgâielile ei creşteau imediat în volum şi ajungeau în jos la mine la fel de sigur ca izul fumului de opiu. Îmi dădeam seama din ascunzătoarea mea de la etajul de sub ei (dar şi din memorie) că opiul acela era marfă slabă, şi nu din aceea excelentă care ardea în pipele frumoase din spelunca subpământeană a lui King Lazaree. Am sorbit iarăşi din butelcă.

Dickens şi poliţistul au deschis drumul pe scările putrede şi

dărăpănate şi eu a trebuit să mă retrag câţiva paşi târşâiţi mai adânc în bezna de la palierul gol al primului etaj.

Oare unde se duceau mai departe, mă întrebam. Era posibil să-i conducă taman până la cimitirul St Ghastly Grim's şi la intrarea din criptă spre nivelurile superioare ale Oraşului Subteran?

Nu, am înţeles, Dickens n-ar fi făcut asta niciodată. Însă aceasta era data aniversară la care se întâlnea întotdeauna cu Drood. Cum avea să facă asta cu Field şi ceilalţi venind coadă după el şi cu atât mai puţin în prezenţa poliţistului?

Zgomotosul grup dispăruse după colţul clădirii şi eu făcusem câţiva paşi în jos pe scară, când deodată un braţ gros şi puternic mi s-a înfăşurat în jurul gâtului şi o voce şoptită mi-a atins urechea cu o răsuflare caldă:

– Nu te mişca.

Ba m-am mişcat – spasmodic, dat fiind că mă năpădise groaza, dar iute – şi am smucit pistolul lui Hatchery din buzunar cu mâna liberă chiar în timp ce antebraţul vânjos îmi tăia aerul.

Bărbosul mi-a smuls pistolul din mână şi l-a depus în buzunarul jachetei sale ca de alge zdrenţuite cu uşurinţa cu care iei jucăria de la un copilaş.

O mână puternică m-a împins la perete şi omul murdar şi bărbos a aprins un chibrit.

– Eu sunt, domnule Collins, a scrâşnit.

Un moment, n-am putut identifica nici vocea şi nici faţa, dar apoi am văzut intensitatea privirii, ca şi barba încâlcită şi murdară.

– Barris, am gemut.

Mâna lui puternică mă ţinea în continuare ţintuit de peretele zgrunţuros.

– Da, domnule, a rostit omul pe care îl văzusem ultima oară în timp ce mă lovea cu un pistol după ce împuşcase un băiat în râul de dejecţii din Oraşul Subteran. Vino pe aici…

– Nu pot…

– Vino pe aici, mi-a comandat fostul detectiv Reginald Barris. M-a apucat de mâneca mantiei şi m-a tras fără milă după el. Dickens s-a întâlnit deja cu Drood. Nu ai nimic nou de văzut în noaptea asta.

– Imposibil… am început, împleticindu-mă în strânsoarea lui.

– Nu este imposibil. Monstrul s-a întâlnit cu Dickens în odăile lui de la hotelul St James, cu puţin înaintea zorilor, astă-

dimineaţă. Dumneata erai încă acasă, dormeai. Vino acum şi ai grijă unde calci pe holul ăsta întunecat. O să-ţi arăt ceva absolut remarcabil.

Barris m-a tras de-a lungul unui hol cufundat total în beznă – nici scăpăratul fulgerului nu pătrundea – apoi pe o terasă laterală a clădirii, pe care nu o observasem niciodată pe când eram client regulat al Opiomanei Sal. Acolo, la patru metri şi jumătate deasupra unei alei late de nici un metru şi jumătate, două scânduri fuseseră fixate într-o spărtură a balustradei ruginite pentru a putea traversa spre terasa lăsată a celeilalte clădiri.

– Nu pot… am început.

Barris mi-a făcut vânt pe scânduri şi eu am mers tiptil pe pasarela îngustă şi curbată în jos.

Pe terasa aceea întunecată, care se înfăşură în jurul vechii construcţii, ne-am dus cu grijă (căci erau goluri în platforma putredă) până pe partea cu râul. Putoarea era mult mai puternică acolo, dar scăpărările de fulger ne iluminau drumul în timp ce Barris mă conducea într-un alt coridor şi apoi pe trei porţiuni de scări în sus. Pe sub niciuna dintre uşile încăperilor încuiate de acolo nu răzbătea geană de lumină. Era ca şi când întreaga clădire – într-un sector al mahalalei unde în fiecare subsol fetid şi în fiecare fost staul de oi erau înghesuite familii sărmane sau legiuni întregi de opiomani – ar fi fost abandonată.

Scările erau la fel de înguste şi de abrupte ca o scară mobilă cu trepte groase şi, pe când am ajuns la nivelul de sus, la etajul al patrulea deasupra solului, gâfâiam şi şuieram. Terasa-balcon de afară se prăbuşise complet, dar prin deschizătura din dreapta mea vedeam fluviul, nenumărate acoperişuri cu ţiglă şi hornuri, toate iţindu-se vederii când scăpăra canonada de fulgere, apoi recădeau imediat în beznă, în scurtele intervale dintre rafale.

– Pe aici, a lătrat Barris.

A deschis forţat o uşă deformată şi scârţâitoare, apoi a aprins un chibrit.

Încăperea părea abandonată de ani întregi. Şobolanii mişunau pe lângă plinte şi au dispărut fie în odaia alăturată, fie în pereţii şubreziţi. Singura fereastră fusese acoperită cu scânduri şi nici cea mai mică rază de lumină nu intra pe acolo, nici atunci când tunetul uruia şi fulgerele îşi aruncau lumina pe uşa din spatele nostru. Nu rămăsese nicio piesă de mobilier, ci doar ceva ce semăna cu o scară mobilă stricată, aruncată într-un colţ.

– Ajută-mă la asta, a ordonat fostul detectiv.

Împreună am adus înjghebarea de scânduri groase în mijlocul camerei şi Barris – care, în ciuda hainelor răpciugoase, a murdăriei, a bărbii şi a părului zburlit, nepieptănat, care trădau un om înfometat, era totuşi incredibil de puternic – a împins cu vârful scării în tavanul crăpat şi lăsat.

Astfel împins, un panou ascuns s-a deschis în tavan, dezvăluind un dreptunghi de întuneric.

Barris a proptit scara de buza interioară a deschizăturii şi a spus:

– Urcă dumneata primul.

– Ba nu, am protestat.

El a mai aprins un chibrit şi atunci i-am văzut dinţii albi scăpărând în mijlocul acelei bărbi negre. Oricine vedea dinţii aceia sănătoşi înţelegea că Reginald Barris cu accentul lui de Cambridge nu era un veritabil rezident al acelor străzi sordide din New Court.

– Ei, foarte bine, atunci, a zis el încet. Urc eu primul şi mai aprind un chibrit acolo. Am un felinar mic de poliţie în buzunar – lângă pistol. Când vii sus, îl voi aprinde. Ai încredere, domnule, e un loc perfect sigur acolo sus. Dar nu va fi sigur pentru dumneata dacă încerci să fugi înapoi pe scările astea şi eu va trebui să cobor ca să te prind.

– Tot bătăuş ai rămas, văd, am comentat cu dispreţ.

Barris a râs lejer.

– O, da, a spus. Mai mult decât îţi poţi imagina, domnule Collins.

A urcat repede scara, după care am văzut licuriciul unui chibrit în bezna de sus. Preţ de o secundă, m-am gândit să trag scara jos şi s-o iau la fugă pe hol şi pe casa scării. Simţeam însă apucătura vânjoasă a lui Barris aflat la capătul scării şi mi-am amintit forţa cu care mă împinsese peste podul de scânduri şi apoi pe trepte în sus.

Stângaci – întrucât continuasem să iau în greutate în anul anterior – mi-am croit drum pe scară în sus şi apoi în genunchi în întunericul mirosind a mosc de deasupra, după care, scuturându-mă de mâinile detectivului care voia să mă ajute, m-am ridicat în picioare. El a aprins felinarul.

Imediat în faţa mea s-a profilat chipul de şacal negru-abanos al zeului Anubis. M-am răsucit. La mai puţin de doi metri distanţă, o statuie înaltă de doi metri şi ceva a lui Osiris se uita

ţintă în jos la mine. Zeul era îmbrăcat cum se cuvine, în alb, avea pe cap coroana sa înaltă albă şi ţinea în mâini cârja şi biciul obligatorii.

– Pe aici, a spus Barris.

Am avansat pe mijlocul a ceea ce fusese odinioară un pod lung. Mai erau şi alte statui înalte sub streşini, de-o parte şi de alta. În stânga mea se afla Horus, cel cu cap de şoim; în dreapta era Seth, cel cu cap de animal şi bot lung, curbat. Am trecut printre Thoth cu cap de ibis şi Bastet cu faţă şi urechi de pisică. Am văzut locul unde podeaua lăsată fusese consolidată recent cu scânduri. Chiar şi acoperişul, în nişele unde stăteau zeii, fusese modificat, prevăzut cu nişte lucarne pentru ca statuile să poată sta în picioare.

– Sunt din alabastru, a zis Barris, raza felinarului său luminând de la stânga la dreapta în timp ce avansam de-a lungul podului.

Nişte efigii de piatră s-ar prăbuşi chiar şi prin podelele refăcute de aici.

– Unde mergem? am întrebat. Ce sunt toate astea?

La capătul podului era o uşă pătrată unde Barris a tras în lături o bucată de pânză care ţinea afară intemperiile şi porumbeii. Rama acestei uşi relativ noi era făcută din lemn verde. Fulgerul a iluminat deschizătura şi aerul dens al nopţii s-a revărsat înăuntru şi ne-a învăluit ca un sirop lipicios. De la pragul acelei uşi, o singură scândură – lată de nu mai mult de douăzeci şi cinci de centimetri – traversa spaţiul pe o distanţă de vreo trei metri şi jumătate spre o deschizătură întunecată aflată de cealaltă parte a unei alei care se desfăşura cincisprezece sau şaisprezece metri mai jos de noi. Vântul venise înaintea furtunii care se apropia şi pânza din uşă fâlfâia, producând un sunet ca aripa grea a unei păsări de pradă.

– Eu nu trec pe aici, am spus.

– Nu ai încotro, a zis Barris.

M-a apucat de subraţ şi m-a săltat pe prag şi apoi mi-a dat brânci pe pasarelă. Cu cealaltă mână, a îndreptat felinarul pentru a ilumina imposibil de îngusta scândură de lemn. Vântul ameninţa să o arunce jos înainte să fac primul pas.

– Du-te! a ordonat el şi m-a împins peste hăul mortal.

Raza a dispărut un moment şi eu mi-am dat seama că Barris stătea aproape ghemuit pe scândurică şi prindea pânza în cuie în urma noastră.

Ţinând braţele întinse în lateral, cu inima galopând, am pus

un picior în faţa celuilalt şi am pornit timid înainte ca un clovn de circ pregătindu-se de adevăratul său număr acrobatic. Fulgerul a scăpărat undeva în apropiere şi bubuitul tunetului care a urmat m-a izbit ca o palmă uriaşă. Vântul înteţit mi-a fluturat pelerina peste faţă când eram la jumătatea imposibilului pod.

Apoi, nu ştiu cum, m-am trezit la fereastra de vizavi, dar acolo pânza era întinsă ca pielea pe o tobă – nu puteam intra. M-am ghemuit speriat şi m-am proptit de rama de-un centimetru a deschizăturii, simţind scândura de sub mine cum vibra şi începea să alunece – şi să cadă de pe pervaz – în timp ce Barris venea în urma mea.

Braţul lui masiv mi-a trecut peste umăr (dacă aş fi mişcat un muşchi atunci, am fi căzut amândoi şi morţi am fi fost), mâna lui liberă a dibuit o spărtură în pânză şi apoi raza felinarului a arătat o deschidere. M-am aruncat înainte în acest al doilea pod, mai mare.

Acolo aşteptau Geb, zeul de culoare verde al Pământului; Nut, cu coroana lui de cer albastru şi stele aurii; şi Sekhmet, zeul distrugerii, cu maxilarele de leu deschise larg într-un răcnet. Sfântul Ra era şi el aproape, cu capul lui de şoim, Hathor cu coarne de vacă, Isis cu coroană pe cap, Amon încoronat cu pene… erau toţi acolo.

Mi-am dat seama că picioarele-mi erau atât de moi, încât nu mai puteam sta drept. M-am aşezat pe cărarea de scânduri noi care brăzda centrul acelui pod mare. O nouă fereastră, rotundă, cu diametru de cel puţin trei metri şi jumătate, fusese încastrată în ceea ce bănuiam că era panta sudică a acoperişului, cea care dădea spre Tamisa, cercul de sticlă şi lemn fiind aşezat direct deasupra unui altar de lemn. Fereastra era bine construită din sticlă plumbuită groasă, de calitate, încă nemodificată de greutatea proprie, şi erau cercuri de metal înăuntrul altor cercuri prinse în sticlă, arătând cam aşa cum îmi imaginasem întotdeauna o cătare exotică de tun pe o navă de luptă.

– Fereastra aceea e îndreptată spre Steaua Câinelui, spre Sirius, a explicat Barris, care prinsese pânza la loc şi stinsese felinarul. Fulgerele aproape constante erau suficiente pentru a ilumina acel spaţiu mare, acum gol, cu excepţia noastră, a Zeilor Ţinuturilor Negre şi a altarului drapat în pânză neagră. Nu ştiu de ce e aşa important Sirius pentru ritualurile lor – îndrăznesc să spun că dumneata ai putea şti, domnule Collins – dar o asemenea fereastră perfect aliniată cu steaua aia se găseşte în

toate cuiburile lor din podurile Londrei.

– Cuiburi?

Vocea mea exprima întreaga uimire pe care o simţeam. Scarabeul era atât de surescitat, încât săpa tuneluri în cerc prin materia mea cenuşie care trecea drept creier în ultimele zile. Durerea era sfâşietoare. Îmi simţeam globii oculari ca şi când s-ar fi umplut încet cu sânge.

– Adepţii lui Drood au cuiburi ca acestea în poduri din toată Londra, a spus Barris. Cu zecile. Şi unele dintre ele fac legătura cu o duzină sau chiar mai multe poduri.

– Deci Londra nu are doar un Oraş Subteran, ci şi un Oraş Superior, am spus.

Barris m-a ignorat.

– Cuibul acesta este abandonat de câteva săptămâni, a spus el. Dar se vor întoarce.

– De ce m-ai adus aici? Ce urmăreşti?

Barris şi-a reaprins felinarul şi a îndreptat raza care răzbătea prin lupă spre o parte din perete şi tavanul abrupt. Am văzut păsări, ochi, linii şerpuite, alte păsări… ceea ce prietenul meu, funcţionarul de la British Museum, numea „hieroglife”.

– Ştii să citeşti asta? a întrebat Barris.

Am dat să răspund şi apoi am înţeles, profund şocat, că *ştiam* să citesc cuvintele şi frazele pictate. „Şi Djewhty a venit în faţă! Djewhty, ale cărui cuvinte au devenit ma’at…”

Era o parte din ritualul numirii şi binecuvântării unui nou-născut. Iar cuvintele fuseseră cioplite în lemnul putred al tavanului, nu vopsite, chiar deasupra statuii lui Ma’at – zeiţa Dreptăţii – care stătea acolo cu o pană pe cap.

– Sigur că nu ştiu să citesc păsărească asta, i-am zis. Nu-s ghid de muzeu. Ce întrebare e asta?

Până astăzi, cred că minciuna aceasta mi-a salvat viaţa în noaptea aceea.

Barris a expirat şi a părut să se relaxeze.

– Aşa mă gândeam şi eu, dar sunt *atâţia* cei care au devenit sclavii şi servitorii lui Drood…

– Despre ce vorbeşti?

– Îţi aminteşti ultima noapte când ne-am văzut, domnule Collins?

– Cum aş putea să uit? Ai ucis un copil nevinovat. Când m-am întors să protestez, m-ai pocnit cu brutalitate peste cap – puteai să mă ucizi! Am fost inconştient zile la rând. Din câte ştiu, chiar

încercai să mă ucizi.

Barris clătina din capul lui murdar, bărbos. Expresia lui, atât cât o puteam vedea prin negreala de pe faţă şi părul zburlit, părea tristă.

– Acela nu era un copil nevinovat, domnule Collins. Băiatul Neîmblânzit era un agent al lui Drood. Nu mai era om. Dacă ar fi scăpat, ne-am fi deconspirat prezenţa acolo şi hoardele lui Drood s-ar fi abătut asupra noastră în canalul acela în doar câteva minute.

– Asta e absurd, am spus cu răceală.

L-am văzut pe Barris zâmbind atât de larg, încât imaginea mi-a rămas imprimată pe retină în intervalele dintre fulgere.

– Este, domnule Collins? Chiar este? Nu ştii, atunci – lucru pentru care sunt deosebit de recunoscător – de gândacii de creier?

Deodată, gura mi-a fost foarte uscată. M-am forţat să nu mă crispez când am simţit un junghi de durere în spatele ochiului drept. Din fericire, un zid solid de tunet a încheiat conversaţia şi mi-a dat un moment ca să-mi revin.

– Ce să ştiu? am reuşit să întreb.

– Gândaci de creier, aşa îi numeam eu şi inspectorul Field, a spus Barris. Drood a introdus insectele astea egiptene – de fapt, din cele engleze educate pe căile sale păgâne egiptene – în corpul şi creierul sclavilor şi convertiţilor săi. Sau îi face *să creadă* că le-a făcut asta. Totul este de fapt rezultatul hipnotizării lor, desigur. Aceştia îi dau ascultare ani la rând într-un fel de traumă postmesmerică şi el îşi reîntăreşte controlul cu fiece ocazie. Gândacii de creier sunt simbolul mesmeric al acestui control asupra victimei.

– Astea-s pure bazaconii, am spus cu tărie între bubuiturile de tunet. Întâmplător, m-am documentat intens despre mesmerism şi artele magnetice. Este *imposibil* să controlezi pe cineva de la distanţă şi pe o perioadă lungă de timp cum sugerezi tu – cu atât mai puţin să-l subjugi unei asemenea iluzii cum este acest... gândac de creier.

– Da? a făcut Barris. Am văzut în lumina pâlpâitoare că ticălosul încă zâmbea, însă acum era un zâmbet teribil şi ironic. Dumneata nu ai fost acolo, domnule Collins, ca să vezi oroarea care s-a petrecut în Oraşul Subteran la o oră după ce te-am pocnit – lucru pentru care îmi cer iertare, domnule, cu toată sinceritatea, dar am crezut că eşti unul dintre *ei* la momentul

acela, un agent al lui Drood controlat printr-un gândac.

– Ce oroare s-a petrecut după ce m-ai pocnit, făcându-mă să-mi pierd cunoştinţa, detectiv Barris?

– Nu mai sunt detectiv, domnule Collins. Acest titlu şi ocupaţia pe care o desemnează sunt pierdute pentru totdeauna. Şi ce s-a întâmplat, domnule, la câteva ore după ce ai fost scos din Oraşul Subteran a fost o ambuscadă şi un măcel, domnule.

– Exagerezi, am zis.

– Nouă oameni destoinici morţi sunt o exagerare, domnule? Urmăream să găsim bârlogul lui Drood, Templul lui Drood şi, desigur, pe Drood însuşi... dar tot timpul el ne atrăgea din ce în ce mai adânc în capcana sa.

– Asta e absurd, am spus. Trebuie că aţi avut două sute de oameni acolo în noaptea aceea.

– O sută treizeci şi nouă, domnule Collins. Aproape toţi poliţişti aflaţi în afara programului sau foşti poliţişti, şi aproape toţi oameni care îl cunoscuseră pe Hibbert Hatchery şi care coborâseră cu noi acolo ca să-l prindem pe ucigaşul lui. Eram mai puţin de douăzeci cei care chiar ştiam ce monstru era cu adevărat Drood – nu un ucigaş normal şi chiar deloc o fiinţă omenească – şi cinci dintre aceştia au murit de mâinile sclavilor-ucigaşi ai lui Drood în noaptea aceea. Zecile alea de cuţitari şi bandiţi care *erau* controlaţi de gândacii ăia de creier influenţaţi magnetic, despre care dumneata spui că nu există. Iar inspectorul a fost asasinat a doua zi.

Mi-a căzut maxilarul la această afirmaţie.

– Asasinat? *Asasinat?* Nu mă minţi, Barris. Nu accept asta. *Ştiu* că nu e aşa. Ziarul *Times* din Londra – am vorbit cu reporterii care au scris necrologul, domnule – a anunţat că inspectorul Field a murit din cauze naturale. Că a murit în somn.

– Da? Şi *reporterii* ăştia au fost prezenţi în dimineaţa de după moartea lui ca să vadă teroarea întipărită pe chipul mort al sărmanului bătrân, domnule Collins? Eu am fost. Eu am fost cel după care a trimis soţia inspectorului Field, când l-a găsit mort. Gura lui deschisă şi ochii bulbucaţi nu erau expresia unui om care a murit liniştit, în somn, din cauza problemelor cardiace, domnule Collins. Ochii lui erau plini de sânge.

– Înţeleg că un atac cerebral poate provoca exact aceste simptome, am zis.

Fulgerul a scăpărat şi acum n-a mai existat o pauză între el şi tunet. Furtuna venise.

– Un atac cerebral lasă un ştreang de mătase înnodat de două ori, domnule Collins?

– Despre ce vorbeşti?

– Vorbesc despre cartea de vizită a tâlharului hindus care l-a sufocat pe bietul Charles Frederick Field în somn, domnule. Sau în cazul de faţă, trei sau patru tâlhari. Unul care să ţină perna peste chipul schimonosit al angajatorului şi prietenului meu şi cel puţin doi – aş spune trei, întrucât Fields era un om în putere, deşi era bătrân – să-l ţină jos cât timp ştreangul a fost strâns. A murit în chinuri, domnule Collins. În chinuri mari.

Nu ştiam ce să spun.

– Iar inspectorul avea şapte agenţi, inclusiv eu, care lucrau cu normă întreagă pentru agenţia lui, a continuat Barris. Oamenii aceştia – inclusiv eu – erau unii dintre cei mai buni şi mai profesionişti foşti poliţişti din toată Anglia. Cinci au murit în împrejurări misterioase din ianuarie şi până acum. Celălalt şi-a părăsit familia şi a fugit în Australia, de parcă asta îl va ajuta cu ceva. Drood are agenţi în toate porturile de pe Pământ. Eu am supravieţuit doar fiindcă m-am dat la fund aici, în propriul domeniu abject al lui Drood – şi tot a trebuit să ucid trei dintre asasinii lui care m-au atacat în ultimele şase luni. Atunci când totuşi dorm, dorm cu un ochi deschis, te asigur, domnule.

Amintindu-şi parcă ceva, Barris a vârât mâna în buzunar şi mi-a dat înapoi pistolul lui Hatchery.

În spatele ochiului drept, care încă pulsa, am simţit un junghi înfiorător de durere provocată de scarabeu şi atunci mi-a trecut prin cap gândul că îl puteam împuşca pe Barris chiar în clipa aceea şi cadavrul său ar zace acolo nedescoperit săptămâni întregi sau chiar luni, până când adepţii lui Drood s-ar întoarce la templul lor. *Oare asta mi-ar câştiga puţin mila lor?*

Clipind îndurerat până în pragul vertijului, am pus arma aceea idioată în buzunarul mantiei.

– De ce m-ai adus aici? am scrâşnit.

– Ca să văd, înainte de toate, dacă ai devenit şi dumneata… unul dintre ei, a răspuns Barris. Părerea mea este că nu ai devenit.

– Nu era nevoie să mă târăşti prin podurile astea mizerabile şi păgâne ca să afli asta, am strigat peste bubuitul tunetului.

– Ba era, a spus Reginald Barris. Dar mai important, voiam să-ţi ofer o avertizare.

– Nu-mi trebuie mie nicio avertizare, am zis superior.

– Asta nu-i pentru dumneata, domnule, a rostit Barris.

Pentru o fracţiune de secundă a fost linişte – prima pauză lungă între tunete de când părăsiserăm clădirea Opiomanei Sal – şi tăcerea era, într-un fel, mai îngrozitoare decât zgomotele furtunii de dinainte.

– E pentru Charles Dickens, a urmat Barris.

A fost rândul meu să râd.

– Spuneai că Dickens s-a întâlnit cu Drood azi-dimineaţă înaintea zorilor. Dacă el este deja unul dintre... cum le spui dumneata?... sclavii-cărăbuşi ai lui Drood, de ce ar avea el a se teme?

– Cred că el nu e un sclav, domnule Collins. Cred că prietenul dumitale a făcut un fel de învoială faustiană cu Drood – de ce natură, mai exact, asta nu-mi dau seama.

Mi l-am amintit pe Dickens spunându-mi o dată că promisese să scrie biografia lui Drood, dar asta era prea stupid de luat în consideraţie, darămite de adus în discuţie.

– În orice caz, a continuat Barris, care arăta deodată epuizat pe sub patina sa de mizerie, am aflat de la unul dintre asasinii trimişi de Drood după mine că Dickens va murit în 1870.

– Parcă ziceai că i-ai ucis pe toţi asasinii trimişi de Drood după tine, i-am replicat.

– Aşa e, domnule Collins. Chiar asta am făcut. Dar i-am convins pe doi dintre ei să vorbească cu mine înainte de a-şi lua rămas-bun de la lume.

Gândul la aceasta mi-a adus sudoare pe piele. Am spus:

– Mai e un an până în 1870.

– De fapt, doar peste vreo şase luni, domnule. Asasinul nu mi-a spus *când* în cursul anului vor face mişcarea împotriva domnului Dickens.

În clipa aceea şi parcă oferind o replică dramatică, furtuna a lovit cu toată ferocitatea. Am tresărit amândoi când ploaia a răpăit dintr-odată pe ţiglele vechi imediat deasupra noastră cu o forţă incredibilă. Raza felinarului reaprins al lui Barris a dansat bezmetic pe ziduri când el a sărit în spate şi apoi şi-a ţinut echilibrul. Am surprins o secvenţă din hieroglifele cioplite şi, nu ştiu cum, scarabeul sau mintea mea a tradus: „... dă membrelor noastre putere, o, Isis, şi fii pavăza care ne va asigura dreptate la Judecata ce va să vie curând.”

Până să ajung acasă eram ud ciuciulete. Carrie m-a

întâmpinat în hol şi am observat că ea încă era complet îmbrăcată, nu în capot, la o oră aşa târzie şi că părea îngrijorată.

– Ce este, fata mea dragă?

– Este un om aici venit să vă vadă. A sosit înainte de nouă şi a insistat să aştepte. Dacă George şi Besse n-ar fi fost acasă, nu l-aş fi lăsat să intre – înfăţişarea lui e înfricoşătoare – şi nici n-a avut o carte de vizită. Dar a spus că e urgent…

Drood, am gândit. Eram prea obosit chiar şi ca să mai simt teamă.

– Nu ai de ce să te alarmezi, Carrie, am liniştit-o blând. Probabil e-un neguţător venit după o factură pe care am uitat să o plătim. Unde l-ai instalat?

– A întrebat dacă poate aştepta în birou. Am spus că poate.

Fir-ar să fie, am gândit. Ultimul loc unde-l voiam pe Drood era în birou. Dar am mângâiat-o pe obraz şi am spus:

– Du-te în pat, acum. Ai fost o fată cuminte.

– Vă pot agăţa haina în cui?

– Nu, vreau să o mai ţin pe mine puţin, am spus, fără a-i explica lui Carrie de ce voiam să mai păstrez pe mine pelerina ieftină îmbibată cu apă.

– Nu veţi dori ceva la cină? Am cerut bucătăresei să vă pregătească felul preferat de vită franţuzească înainte să plece acasă…

– O găsesc singur şi o încălzesc eu, Carrie. Acum, du-te şi culcă-te. Îl chem pe George dacă am nevoie de ceva.

Am aşteptat până ce paşii ei s-au stins pe scara principală în sus, după care m-am dus la capătul holului, am trecut prin salon şi am deschis uşile biroului.

Domnul Edmond Dickenson, gentleman, şedea nu în fotoliul de piele pentru oaspeţi, ci în spatele mesei mele. Fuma cu insolenţă un trabuc al meu şi ţinea picioarele pe sertarul de jos deschis.

Am intrat şi am închis bine uşile după mine.

44

La începutul lui octombrie, Dickens m-a invitat să petrec câteva zile la Gad’s Hill în timpul ultimei vizite a cuplului Fields acolo, înaintea întoarcerii lor la Boston. Trecuse ceva timp de când nu mai fusesem invitat să rămân peste noapte acasă la

Dickens. În fapt, după demonstraţia de susţinere a lui Charles la premiera din martie a piesei mele *Negru şi alb,* întâlnirile noastre fuseseră destul de rare şi categoric formale (mai ales în comparaţie cu relaţia strânsă din anii trecuţi). Deşi continuam să ne semnăm scrisorile „cu afecţiune, al tău”, între noi părea să fi rămas puţină afecţiune.

În drum spre Gad’s Hill, m-am uitat ţintă pe geamul vagonului şi am meditat deopotrivă la motivele reale ale invitaţiei Inimitabilului şi la ce i-aş putea spune ca să-l surprindă. Îmi plăcea să-l surprind pe Dickens.

I-aş fi putut descrie excursia mea în Oraşul Superior din urmă cu patru luni, pe 9 iunie, când el, Field, Dolby şi Eytinge se plimbaseră prin mahalale sub protecţia poliţistului lor, dar asta ar fi fost o revelaţie prea mare. (Şi nu aveam nicio scuză pentru a-i urmări în prima parte a acelei nopţi.)

Fără-ndoială, îi puteam surprinde pe Dickens şi pe soţii Fields şi pe ceilalţi oaspeţi ai Inimitabilului în weekendul acela vorbindu-le despre Marian, fiica mea nou-născută, şi descriindu-le strâmbăturile ei simpatice şi gânguririle, şi alte asemenea întâmplări banale despre un bebeluş, dar asta fără doar şi poate ar fi fost prea mult pentru o destăinuire. (Cu cât Charles Dickens şi anturajul său de lingăi ştiau mai puţin despre viaţa mea particulară, cu atât mai bine.)

Cu ce să-l amuz, atunci?

Aveam categoric să-i informez pe toţi ce bine ieşea cartea mea, *Soţ şi soţie.* Dacă Dickens era singurul meu interlocutor, îi puteam spune despre scrisorile pe care doamna Elisabeth Harriette (Caroline) Clow mi le trimitea acum aproape lunar – detalii ale înstrăinării emoţionale şi pedepselor fizice din partea bădăranului ei soţ, instalatorul. Erau o minunată sursă de documentare. Tot ce trebuia să fac era să-l înlocuiesc pe bădăranul atlet de Oxford cu instalatorul bădăran şi aproape analfabet – diferenţele nu erau foarte mari între cele două tipuri de bărbaţi, dacă stăteai să te gândeşti – iar bătăile şi ocazionalele perioade petrecute încuiată în pivniţă pe care le îndura Caroline au devenit pe loc chinurile eroinei mele de viţă nobilă, dar măritată cu ghinion.

Ce altceva?

Puteam, dacă aveam o perioadă mai lungă singuri şi simţeam cât de cât o reîntoarcere a vechiului nostru sentiment de apropiere, să-i spun lui Charles Dickens despre vizita târzie în

noaptea de 9 iunie a tânărului pe care el îl scosese din trenul distrus la Staplehurst în urmă cu fix patru ani – al nostru domn Edmond Dickenson.

Dickenson nu se înstăpânise doar pe fotoliul din spatele mesei mele de scris şi îşi urcase cizmele murdare pe sertarul meu de jos deschis, dar junele impertinent ajunsese cumva în dormitorul meu de sus, descuiase dulapul şi adusese jos cele opt sute de pagini conţinând visele mele cu Zeii Ţinuturilor Negre consemnate de Celălalt Wilkie, cu caligrafia lui strânsă, înclinată.

– Ce înseamnă vizita asta neanunţată? m-am oţărât la el.

Încercarea mea de a părea furios trebuie să fi fost subminată întrucâtva de faptul că, deşi îmbrăcat în mantie, eram leoarcă precum un cotoi de pripas murat şi apa care picura de pe mine se aduna în bălţi pe podeaua şi covorul persan din propriu-mi birou.

Dickens a râs şi mi-a eliberat fotoliul (deşi nu a dat drumul manuscrisului). Am dat amândoi ocol mesei cu precauţia a doi adversari care se bat cu cuţite într-o tavernă din New Court.

M-am aşezat la birou, am închis sertarul de jos şi Dickenson s-a trântit în fotoliul pentru musafiri fără a-mi cere permisiunea. Haina mea a scos sunete lichide, adevărate plescăituri sub mine.

– Arăţi extrem de rău, dacă nu te deranjează să-ţi spun asta, a făcut Dickenson.

– Lasă. Dă-mi înapoi ce-i al meu.

Dickenson s-a uitat la teancul de hârtii din mâinile sale şi s-a prefăcut surprins.

– Ce-i *al tău,* domnule Collins? *Ştii,* sper, că nici visele dumitale cu Ţinuturile Negre şi nici însemnările astea nu-s ale tale.

– Ba sunt. Şi le vreau înapoi.

Am scos pistolul lui Hatchery din buzunarul hainei, am aşezat baza patului sau mânerul lui greu, sau cum i-o fi spunând, pe suprafaţa mesei şi am folosit ambele mâini pentru a trage cocoşul până s-a auzit un declic. Vârful ţevii era aţintit spre pieptul lui Edmond Dickenson.

Tânărul nesuferit a râs. Din nou, i-am zărit dinţii ciudaţi: fuseseră albi şi sănătoşi când îi văzusem cu ocazia Crăciunului din 1865. Se stricaseră oare de atunci sau fuseseră piliţi ca să devină cioturile de acum?

– Acesta este scrisul *dumitale,* domnule Collins?

Am pregetat. Drood se întâlnise cu Celălalt Wilkie fix cu un an înainte. Emisarul lui Drood, aici de faţă, nu se putea să nu ştie asta.

– Vreau paginile înapoi, am insistat.

Degetul meu era acum pe trăgaci.

– Şi ai de gând să mă împuşti dacă nu ţi le înapoiez?

– Da.

– Şi de ce ai face asta, domnule Collins?

– Poate ca să mă asigur că nu eşti spectrul care pretinzi că eşti, am rostit încet.

Eram foarte obosit. Păreau să fi trecut săptămâni, şi nu doar vreo douăsprezece ore, de când îl urmărisem pe Dickens ducându-şi oaspeţii la prânz în cimitirul Cooling.

– O, voi sângera dacă mă împuşti, a spus Dickenson pe acelaşi ton înnebunitor de vesel cu care mă adusese la disperare la Gad’s Hill cu atât timp în urmă. Şi voi muri, dacă ai ţinta bună.

– O voi avea, l-am asigurat.

– Dar cu ce scop, domnule? Doar ştii că documentele astea sunt proprietatea Stăpânului.

– Când spui Stăpân te referi la Drood.

– La cine altcineva? Nu încape îndoială că voi lua cu mine paginile acestea când voi pleca – prefer să înfrunt pistolul tău la trei paşi distanţă decât cea mai slabă dovadă de supărare din partea Stăpânului, la o distanţă de o mie de ori mai mare – dar, cum m-ai prins într-un uşor dezavantaj, poate vrei să ştii ceva înainte să plec?

– Unde este Drood? am întrebat.

Dickenson n-a făcut decât să râdă din nou. Poate că următoarea întrebare am pus-o doar fiindcă i-am văzut iarăşi dinţii.

– Mănânci carne de om cel puţin o dată pe lună, Dickenson?

Râsul şi zâmbetul au dispărut.

– Şi de unde ai auzit asta, domnule?

– Poate că ştiu mai multe despre… Stăpânul tău… şi despre sclavii lui decât ai vrea tu să crezi că ştiu.

– Poate că aşa este, a zis Dickenson. Lăsase bărbia în piept şi acum se uita la mine cu ochii ridicaţi şi fruntea coborâtă într-un fel ciudat de tulburător. Dar ar trebui să ştii, a adăugat, că nu există sclavi… ci doar discipoli şi cei care îl iubesc şi se oferă voluntari să-l slujească pe Stăpân.

A fost rândul meu să râd.

– Te adresezi cuiva care are în creier unul dintre scarabeii afurisiţi ai Stăpânului tău, Dickenson. Formă mai urâtă de sclavie nu găsesc.

– Prietenul nostru comun, domnul Dickens, poate, a ripostat Dickenson. Acesta e motivul pentru care a ales să coopereze cu Stăpânul întru realizarea ţelului lor comun.

– Ce Dumnezeu trăncăneşti acolo? am sărit. Dickens şi Drood nu au ţeluri comune.

Tânărul – înainte rotofei la faţă, aproape angelic, dar acum numai piele şi os – a clătinat din cap.

– Ai fost în New Court şi Bluegate Fields şi-n zonele dimprejur astă-noapte, domnule Collins, a rostit el încet.

De unde ştie unde am fost? m-am întrebat cu oarecare panică. *Să-l fi capturat şi torturat pe sărmanul Barris cel nebun?*

– Domnul Dickens înţelege că un atare rău social trebuie să ia sfârşit, a continuat Dickenson.

– Ce rău social?

– Sărăcia, domnule, a răspuns Dickenson niţel înflăcărat. Nedreptatea socială. Orfanii ajunşi pe străzi. Mamele care au devenit... femei ale străzii... din pură disperare. Copiii şi femeile acelea bolnave care nu vor primi niciodată tratament, bărbaţii care nu-şi vor găsi niciodată de muncă într-un sistem care...

– O, scuteşte-mă de discursul ăsta cu tentă socialistă, am spus. Apa îmi picura din barbă pe tăblia mesei, dar pistolul meu îşi păstra neabătut ţinta. Dickens a fost reformist aproape toată viaţa, dar revoluţionar nu este.

– Te înşeli, domnule, a ripostat Dickenson foarte încet. Cooperează cu Stăpânul nostru tocmai datorită revoluţiei pe care Stăpânul o va aduce întâi în Londra şi apoi în restul lumii, acolo unde copiii sunt lăsaţi să moară de foame. Domnul Dickens îl va ajuta pe Stăpânul nostru să instituie o Nouă Ordine – una în care culoarea pielii sau banii pe care îi ai nu vor mai sta niciodată în calea dreptăţii.

Din nou, am fost forţat să râd şi, din nou, râsul meu era sincer. Cu patru ani înainte, în toamna lui 1865, o şleahtă de negri jamaicani atacase Tribunalul din Morant Bay. Guvernatorul nostru de acolo, Eyre, supraveghease personal execuţia prin împuşcare sau spânzurare a patru sute treizeci şi nouă dintre negrii aceia şi biciuirea a altor şase sute. Unii dintre cei mai naivi liberali ai noştri se opuseseră comportamentului guvernatorului Eyre, dar Dickens îmi spusese că sperase ca represaliile şi

pedepsele să fi putut merge mai departe. „Mă opun total”, zisese atunci, „compasiunii acesteia programatice faţă de negri – sau faţă de băştinaşi sau Diavol – şi cred că este moralmente greşit să te porţi cu hotentoţii ca şi când ar fi egali cu cei în cămăşi curate din Camberwell...”

În timpul Rebeliunii din India care avusese loc cu mult înainte să-l cunosc eu pe Dickens, acesta îl aclamase pe generalul britanic al cărui răspuns în faţa răscoalei fusese să-i lege pe indienii revoltaţi capturaţi de gurile tunurilor şi să-i expedieze „către casă” în bucăţi. Mânia şi dispreţul lui Dickens, exprimate în *Casa umbrelor* şi-ntr-o duzină de alte romane ale sale, fuseseră de mult îndreptate spre misionarii idioţi pe care îi preocupa mai mult situaţia precară a mulatrilor şi negrilor din afara graniţelor decât problemele englezilor şi-ale copiilor albi de acasă.

– Eşti un neghiob, i-am spus în noaptea aceea de iunie tânărului Edmond Dickenson. Stăpânul tău e un neghiob dacă are impresia că Charles Dickens vrea să comploteze împotriva albilor în favoarea ucigaşilor indieni, hinduşi, chinezi şi egipteni.

Dickenson a zâmbit crispat şi s-a ridicat.

– Trebuie să livrez tranşa asta de însemnări Stăpânului meu înaintea zorilor.

– Stai, am spus şi am ridicat pistolul până ce era îndreptat spre faţa lui. Păstrează hârtiile alea nenorocite, dar spune-mi cum să scot scarabeul ăsta din corpul meu. Din capul meu.

– Va pleca atunci când Stăpânul îi va comanda să plece sau atunci când vei muri, a răspuns Dickenson din nou cu privirea aceea veselă şi înfometată de canibal. Nu înainte de asta.

– Nici dacă ar fi să ucid o persoană nevinovată? am insistat.

Sprâncenele deschise la culoare ale tânărului s-au ridicat.

– Ai auzit de această excepţie rituală, aşa-i? Prea bine, domnule Collins. Ai putea încerca asta. Nu ţi se poate garanta că va da roade, dar ai putea încerca. Nu e nevoie să mă conduci, ies singur. O, şi fii sigur că tânăra domniţă care mi-a deschis în noaptea asta *nu* îşi va mai aminti mâine nimic.

Şi fără alt cuvânt, se răsucise pe călcâie şi plecase.

Şi s-a dovedit că Dickenson avusese dreptate, Carrie nu şi-a amintit de vizita lui; când am întrebat-o a doua zi dimineaţă despre ce anume o tulburase la înfăţişarea vizitatorului nostru, s-a uitat la mine strâmb şi a spus că nu-şi aminteşte de niciun vizitator, ci doar un vis urât despre un străin în ploaie bătând la

uşă şi cerând să fie lăsat înăuntru.

Da, mi-am spus în timp ce trenul intra în gara unde cineva de la Gad's Hill Place mă aştepta cu o trăsură sau şaretă, într-adevăr l-ar surprinde pe Inimitabil să audă din gura mea cum se încheiase noaptea aceea plină din iunie.

Dar apoi, m-am gândit, ce îngrozitor ar fi dacă *nu* l-ar surprinde.

În duminica plăcutei mele vizite de weekend la Gad's Hill Place – şi mi-e greu, chiar şi acum, să trec cu vederea sau să nu repet prea des cât de plăcute erau cu adevărat acele răstimpuri sub acoperişul lui Dickens – mă aflam în odăile lui James Fields, vorbind cu el despre viaţa literară a Bostonului, când s-a auzit o bătaie la uşă. Era unul dintre bătrânii slujitori ai lui Dickens, care a păşit în cameră cu morga unui curtean al reginei Victoria, pocnind din tocuri, şi i-a înmânat lui Fields un mesaj scris caligrafic pe un sul de pergament fin. Fields mi l-a arătat şi apoi l-a citit cu voce tare:

Domnul Charles Dickens îi prezintă cu respect complimentele sale onorabilului James T. Fields (din Boston, Mass., SUA) şi va fi bucuros să primească vizita onorabilului J.T.F. în mica sa bibliotecă, atunci când va fi convenabil pentru onorabilul J.T.F.

Fields râsese înfundat, apoi tuşise stânjenit de faptul că îl citise cu glas tare şi-mi spusese:

– Sunt sigur că Charles vrea ca *amândoi* să-i facem o vizită în bibliotecă.

Am zâmbit şi am încuviinţat din cap, dar eram convins că Dickens *nu* îmi adresase mie invitaţia aceea umoristică. În cele patru zile de când eram la Gad's Hill Place, noi doi nu schimbaserăm nici două cuvinte în particular şi era tot mai evident că Inimitabilul nu avea de gând să modifice trista situaţie marcată de politeţe în public, dar de tăcere în particular. Cu toate acestea, l-am urmat pe Fields atunci când americanul a coborât numaidecât în mica bibliotecă.

Dickens nu şi-a putut ascunde încruntarea când m-a văzut intrând, chiar dacă expresia i-a străbătut trăsăturile doar o fracţiune de secundă – numai un vechi prieten care îl cunoştea de atâţia ani ar fi observat tresărirea aceea de surpriză neplăcută – dar apoi a zâmbit şi a exclamat:

– Dragul meu Wilkie – ce noroc! M-ai scutit de osteneala de a-ţi scrie şi ţie o invitaţie. Caligrafia n-a fost niciodată cea mai mare calitate a mea şi mă tem că mi-ar mai fi luat o jumătate de oră ca să produc documentul! Intraţi amândoi! Staţi jos, staţi jos.

Dickens stătea căţărat pe marginea unei mescioare de citit şi era cu un teanc de pagini manuscrise lângă el. Aşezase doar două scaune pentru public. Preţ de un moment ameţitor, am fost sigur că va citi din însemnările făcute în urma viselor mele cu Zeii Ţinuturilor Negre.

– Noi suntem tot publicul pentru… ceea ce o fi asta? a întrebat evident încântat James T. Fields.

Cei doi păreau să se desfete unul cu prezenţa celuilalt, întinereau literalmente ani buni în timp ce-şi derulau aventurile lor copilăreşti, şi am simţit o tristeţe la Dickens în zilele din urmă. *Păi, de ce nu?* mi-am spus în momentul acela. *Când Fields şi soţia lui vor părăsi Anglia cu destinaţia America săptămâna asta, va fi pentru ultima oară când cei doi se vor vedea vreodată. Dickens va fi mort de mult înainte ca Fields să se mai întoarcă în Anglia.*

– Voi doi, dragi prieteni, sunteţi într-adevăr tot publicul pentru această lectură, a rostit Dickens, care s-a dus personal să închidă uşa bibliotecii şi apoi s-a aburcat înapoi pe marginea mescioarei. *Capitolul întâi, Zorile,* a citit el.

„Turnul unei străvechi catedrale englezeşti? Cum se face că acest turn se află aici? Să fie oare bine cunoscutul turn cenuşiu, masiv, de formă pătrată, al străvechii catedrale? Dar de unde şi până unde tocmai aici? În văzduh nu există nici urmă de vârf de turlă ruginită, din fier, care să-ţi răsară dinaintea ochilor de oriunde ai privi. Dar ce e ţepuşa care a apărut, cine a înfipt-o? Poate că a fost proţăpită la porunca sultanului, pentru a trage în ţeapă, unul câte unul, cine ştie ce bandă de pungaşi turci. Aşa trebuie să fie, căci se aud talgerele răsunând, iar sultanul se îndreaptă spre palatul lui cu mare alai. Zeci de mii de iatagane fulgeră în lumina soarelui şi de trei ori zece mii de fete, dansând, presară flori. Vin apoi elefanţii albi – sumedenie, gătiţi în tot soiul de culori scânteietoare…”

Şi astfel a citit vreme de aproape nouăzeci de minute. James Fields era în mod evident vrăjit. Eu, unul, cu cât ascultam mai mult, cu atât îmi simţeam mai reci pielea şi scalpul, şi buricele

degetelor.

Capitolul întâi era o descriere impresionistă (şi de senzaţie) a unui fumător de opiu ieşind din visele sale într-o speluncă de opiomani evident bazată pe stabilimentul Babei Sal. Sal însăşi se regăseşte acolo – descrisă probabil ca „o femeie hăbăucă” vorbind cu „un glas scăzut, plângăreţ şi răstit” – dimpreună cu un chinez şi un indian, amândoi în stare comatoasă. Personajul din perspectiva căruia sunt prezentate lucrurile, în mod evident un alb trezindu-se din propriu-i vis de opioman, continuă să bolborosească „ininteligibil” în timp ce îi ascultă pe (şi se luptă cu) chinezul incoerent şi indianul inconştient, dar vorbăreţ. Pleacă, întorcându-se în oraşul „străvechii catedrale” care este cât se poate de clar Rochester (dar sub împleticitul nume „Cloisterham”) şi acolo, în al doilea capitol, întâlnim un ghem de obişnuite personaje dickensiene, inclusiv pe clericul Septimus Crispsparkle, reverend, care este unul dintre acei „creştini musculari” afabili şi slabi la minte, dar bine intenţionaţi, exact de genul celor pe care îi parodiam în romanul la care lucram atunci.

Mi-a fost totodată clar, în acest al doilea capitol, că opiomanul escroc pe care îl zărim în primul capitol este un anume John Jasper, prim cantor laic al catedralei. Jasper, înţelegem pe dată, are o voce frumoasă (în chip ciudat, mai frumoasă în unele rânduri decât în altele) şi un suflet întunecat, întortocheat.

Tot în acest capitol secund îl întâlnim pe nepotul lui Jasper, pe superficialul, dar în mod evident leneşul şi îngâmfatul june Edwin Drood… Recunosc că am tresărit când Dickens chiar a citit acest nume cu voce tare.

În al treilea capitol întâlnim câteva descrieri destul de bine scrise, dar sumbre, ale Cloisterhamului şi detalii despre lunga lui istorie, după care ne este prezentată o altă eroină romantică, tânără, virginală, îmbujorată, dintr-o serie aproape nesfârşită de astfel de făpturi perfecte a lui Dickens: aceasta purtând siropos de inspiratul nume Rosa Bud. Cele câteva pagini în care ne este prezentată nu m-au făcut să-mi vină să o strâng imediat de gât – pornire pe care o trezeau în mine personajele tinerelor virginale perfecte ale lui Dickens, precum „Micuţa Dorrit”. Pe când Edwin Drood şi Rosa Bud fac o plimbare împreună (aflăm că au fost promişi în căsătorie încă din copilărie de părinţii lor care s-au cunoscut în trecut, dar care între timp au murit, dar şi că junele Edwin nutreşte un sentiment de consideraţie faţă de Rosa şi logodna lor, în vreme ce Rosa vrea doar să *scape)* am simţit

ecouri ale înstrăinării lui Dickens de Ellen Ternan, aşa cum o auzisem discutată între ei în faţa gării din Peckham în seara aceea.

Şi în aceste prime capitole, eu şi Fields am auzit că Dickens îl făcuse pe Drood *al său* – băiatul matur Edwin Drood – un tânăr inginer care pleacă să schimbe Egiptul. Şi că va fi, spune o bătrână aiurită de la orfelinatul unde locuieşte Rosa (o, de ce trebuie ca toate junele virgine ale lui Dickens să fie orfane?), îngropat în piramide.

Cum, nu-i urăşte ea pe arabi, pe turci, pe felahi şi aşa mai departe…? întreabă Rosa, vorbind despre fictiva parteneră perfectă pentru „Eddy” Drood.

– Nu, cu siguranţă, spuse el pe un ton răspicat.

– Dar atunci trebuie să urască măcar piramidele? Nu-i aşa, Eddy?

– Şi de ce ar fi chiar atât de gâsculiţă… adică o gâscă atât de mare, încât să urască piramidele?

– Ah! N-ar strica s-o auzi pe domnişoara Twinkleton – Rosa dădea mereu din cap, desfătându-se cu delicioasele dulciuri – când ne omoară cu tot felul de istorii… atunci n-ai mai întreba de ce. Cu plicticoasele alea de catacombe vechi! Cu Isis şi Ibis, şi Kheops, şi faraoni… Cine se mai sinchiseşte de toate astea? Şi pe urmă povestea aceea cu Belzoni, sau mai ştiu eu cum îl cheamă, pe care l-au scos afară trăgându-l de picioare, mai mult mort decât viu, din pricina liliecilor şi a prafului. Toate fetele spuneau că aşa-i trebuie, mai rău chiar să i se fi întâmplat, şi ar fi dorit să-l ştie mort de-a binelea.”

Şi îmi dădeam seama că Dickens se îndrepta spre o continuă şi aproape sigur elaborată comparaţie a prafului din criptele şi mormintele din Cloisterham – adică din Rochester şi foarte reala catedrală de acolo – cu adevăraţii exploratori ai mormintelor egiptene, precum Belzoni, „mai mult mort decât viu, din pricina liliecilor şi a prafului”.

Al treilea capitol – dincolo de care nu ne-a mai citit în ziua aceea – se încheia cu a sa cochetă (dar tot neinteresată, cel puţin de Edwin) Rosa spunându-i acestui „Drood”:

„– Ei, spune-mi, ce vezi în ea?

– Ce văd, Rosa?

– Păi, credeam că voi, cei care vă ocupaţi de Egipt, puteţi citi

în palmă şi vedeţi tot soiul de imagini. Nu se arată acolo un viitor fericit?

De fapt, niciunul dintre ei nu întrezărea un prezent fericit, în clipa când poarta se deschise şi apoi se închise din nou – ea intră, iar el se întoarse şi plecă.”

Era ca şi când Dickens ar fi scris în locul meu despre ceea ce văzusem că se petrecuse între Ellen Ternan şi el la gara Peckham.

Când Dickens a pus jos ultima pagină a scurtului său manuscris – lectura lui fusese molcomă, profesionistă, temperată, în contrast cu interpretările mult prea înflăcărate din recentele sale turnee de lectură şi în special cu aceea a fragmentului Uciderii – James Fields a izbucnit în aplauze. Americanul părea în pragul lacrimilor. Eu am rămas tăcut, uitându-mă atent la el.

– Straşnic, Charles! Absolut straşnic! Strălucit început! Un început *sclipitor,* provocator, uimitor şi tulburător! Niciodată nu s-a văzut mai bine măiestria ta.

– Îţi mulţumesc, dragul meu James, a rostit încet Dickens.

– Dar titlul? Nu ni l-ai spus. Cum ai de gând să intitulezi această minunată carte nouă?

– Titlul ei va fi *Misterul lui Edwin Drood,* a spus Dickens, uitându-se la mine peste ochelarii de citit.

Fields a aplaudat aprobator şi nu a observat răsuflarea mea tăioasă, bruscă. Sunt însă convins că Charles Dickens a observat-o.

Fields urcase să se schimbe pentru cină, când eu l-am urmat pe Dickens înapoi în biroul său şi am spus:

– Trebuie să discutăm.

– Da? a făcut Inimitabilul, strecurând cele în jur de cincizeci de pagini de manuscris într-o mapă de piele şi încuind-o într-un sertar al mesei sale. Prea bine, să păşim afară departe de urechile ascuţite ale familiei, prietenilor, copiilor, servitorilor şi câinilor.

Fusese un octombrie călduros şi aceea era o seară timpurie călduroasă când Dickens m-a condus la cabana sa. De obicei, până la data aceea cabana era deja încuiată pentru iarna ce urma, nu însă şi anul acela. Frunze galbene şi roşietice se rostogoleau pe peluză şi se agăţau în tufişuri sau în muşcatele

roşii fără flori, plantate de-a lungul aleii în timp ce Dickens mă conducea nu prin tunel, ci direct peste drum. Nu era trafic în după-amiaza aceea de duminică, dar vedeam şiruri de cai ageri şi bine îngrijiţi priponiţi sau ţesălaţi în faţă la Falstaff Inn. O ceată de vânători de vulpi trecuse pe acolo pentru o gustare după vânătoare.

Sus, la primul etaj al cabanei, Dickens mi-a făcut semn spre fotoliul Windsor liber şi apoi s-a tolănit în fotoliul său. Mi-am dat seama după cutiile cu hârtie albastră şi crem, tocuri, călimări şi statuetele lui mici cu broaşte ghemuite că Dickens scrisese acolo recent.

– Ei, dragul meu Wilkie, despre ce consideri că trebuie să discutăm?

– Ştii foarte bine, dragul meu Dickens.

A zâmbit, şi-a luat ochelarii dintr-un etui şi i-a pus pe nas, de parcă ar fi urmat să mai citească ceva.

– Hai să presupunem că *nu* ştiu şi să pornim de aici. Nu ţi-a plăcut cumva începutul noii mele cărţi? Am scris mai mult de atât, să ştii. Poate încă un capitol sau două şi te-ai fi arătat mai interesat.

– Asta e o treabă periculoasă, Charles.

– O? (Surpriza lui nu părea complet jucată.) Ce este periculos? Să scrii o poveste de mister? Ţi-am spus acum câteva luni că mă intrigă destul elementele din *Piatra Lunii* – dependenţa de opiu, mesmerismul, răufăcătorii asiatici, misterul central al furtului – încât mi-aş putea încerca şi eu mâna cu un asemenea roman. Asta fac acum. Sau cel puţin am început să fac.

– Foloseşti *numele* lui Drood, am rostit atât de încet, încât a ieşit ca o şoaptă precipitată.

Auzeam voci masculine ridicându-se într-un cântec de beţie la hanul din vecini.

– Dragul meu Wilkie, a suspinat Dickens. Nu eşti de acord că a venit timpul ca noi – sau tu – să depăşim teama asta de tot ce ţine de Drood?

Ce puteam spune? Un moment, am rămas fără cuvinte. Nu-i zisesem încă lui Dickens despre moartea lui Hatchery – panglicile gri lucioase din criptă. Sau despre noaptea pe care o petrecusem în Templul lui Drood. Sau despre invadarea de către inspectorul Field a Oraşului Subteran şi despre ceea ce înţelegeam acum că fuseseră crudele ei consecinţe pentru Field şi oamenii lui. Sau despre Reginald Barris – murdar, bărbos, îmbrăcat în zdrenţe şi

trăind din firimituri, ascunzându-se speriat – sau despre templele secrete din Oraşul Superior pe care Barris mi le arătase cu doar patru luni înainte…

– Dacă aş avea timp în seara asta, a spus Dickens ca pentru sine, te-aş vindeca de obsesia cu Drood. Te-aş elibera de ea.

M-am ridicat în picioare şi am început să mă plimb agitat înainte şi înapoi prin odaia mică.

– Te vei elibera singur de viaţa ta dacă publici cartea asta, Charles. Mi-ai spus odată că Drood ţi-a cerut să scrii o biografie a lui… dar asta este o *parodie.*

– Nicidecum, a râs Dickens. Va fi un roman foarte serios care explorează straturile, nivelurile şi contradicţiile minţii criminale – în cazul de faţă, mintea unui ucigaş, dar şi a unui dependent de opiu, deopotrivă maestru şi victimă a mesmerismului.

– Cum se poate ca o persoană să fie *deopotrivă* maestru şi victimă a mesmerismului, Charles?

– Fii bun să-mi citeşti cartea când va fi gata, dragul meu Wilkie, şi vei vedea. Multe vor fi dezvăluite… şi nu doar din mister, ci poate o parte din propria-ţi dilemă.

Am ignorat această ultimă remarcă, întrucât nu avea sens.

– Charles, am spus serios, aplecându-mă peste masa lui şi uitându-mă în jos la el când s-a aşezat, crezi *sincer* că fumatul de opiu face pe cineva să viseze iatagane fulgerătoare, zeci de fete dansatoare şi – cum era? – „sumedenie de elefanţi gătiţi în tot soiul de culori scânteietoare”?

– „… elefanţi albi – sumedenie, gătiţi în tot soiul de culori scânteietoare – şi sclavi fără de număr”, m-a corectat Dickens.

– Foarte bine, am zis, am făcut un pas în spate şi mi-am scos ochelarii pentru a-i şterge cu batista. Dar crezi *sincer* că oricâţi elefanţi gătiţi în orice fel de culori şi iataganele fulgerătoare fac parte dintr-un veritabil vis de opioman?

– Am consumat şi eu opiu, să ştii, m-a asigurat Dickens încet.

Părea aproape amuzat. Mărturisesc că mi-am dat ochii peste cap auzindu-l.

– Aşa mi-a spus şi Frank Beard, Charles. Un strop de laudanum, şi asta doar de câteva ori, când nu puteai adormi în unul dintre ultimele tale turnee de lectură.

– Totuşi, dragul meu Wilkie, laudanumul este laudanum. Opiul este opiu.

– Câte *minimuri* ai folosit? am întrebat continuând să păşesc înainte şi înapoi, de la un geam deschis la alt geam deschis.

Poate că propria-mi doză sporită de laudanum pe care o ingerasem dimineaţă era cea care îmi crea starea aceea de agitaţie.

– *Minimuri?* a făcut Dickens.

– Picături de opiat distilat în vin, am spus. Câte picături?

– O, nu am idee. Dolby s-a ocupat de administrare în cele câteva seri când am încercat această metodă de tratament. Aş spune că două.

– Două *minimuri*... două picături? am repetat.

– Da.

N-am spus nimic pentru un minut. În ziua aceea, în calitate de oaspete la Gad's Hill Place şi aducându-mi doar o butelcă şi un flacon mic de rezervă în bagaje pentru weekendul acela prelungit, băusem cel puţin şase sute de *minimuri* şi poate de două ori pe atât. Apoi am zis:

– Dar nu mă poţi convinge – pe mine sau pe oricine s-a documentat cu adevărat cu privire la acest drog aşa cum am făcut-o eu, dragul meu Charles – că ai visat elefanţi şi iatagane şi domuri aurii.

Dickens a râs.

– Dragul meu Wilkie, aşa cum tu spui că ai... „testat", cred că acesta este cuvântul folosit de tine..., abilitatea lui Franklin Blake, personajul tău din *Piatra Lunii,* de a intra în dormitorul logodnicei sale în timp ce aceasta dormea...

– Camera de zi vecină cu dormitorul ei, l-am corectat. Editorul meu a insistat pe asta, de dragul decenţei.

– A, da, a făcut Dickens cu un zâmbet. El fusese editorul, desigur. Aşadar, abilitatea de a intra în camera de zi a logodnicei sale pentru a fura un diamant, totul în timp ce el însuşi era adormit, pur şi simplu sub influenţa laudanumului pe care nu ştia că-l luase...

– Ţi-ai exprimat deja îndoielile cu privire la realismul acestei scene, am spus cu acreală. Chiar dacă ţi-am spus că am experimentat situaţii asemănătoare sub influenţa drogului.

– Exact ce spun, dragul meu Wilkie. Ai întins nota ca să-ţi slujească intrigii. La fel şi cu pahidermele mele festonate şi iataganele fulgerătoare – pentru a sluji poveştii mai mari.

– Nu asta e ideea, Charles.

– Şi care este, atunci?

Dickens părea sincer curios. În acelaşi timp, părea şi sincer epuizat. În ultimele zile, când Inimitabilul nu citea în faţa altora

sau în joacă, avea tendinţa să arate ca bătrânul care devenise dintr-odată.

– Ideea este că Drood te va ucide dacă vei publica romanul ăsta, am spus. Tu însuţi mi-ai spus că voia o biografie pe care să o distribuie în particular, sunt sigur, iar nu un roman de senzaţie plin de opiu, mesmerism, chestii egiptene şi un personaj slab pe nume Drood…

– Slab, dar important pentru poveste, m-a întrerupt Dickens.

N-am putut decât să clatin din cap.

– Refuzi să-mi asculţi avertismentul. Poate dacă ai fi văzut chipul bietului inspector Field în dimineaţa de după ce a fost asasinat…

– *Asasinat?* a spus Dickens, îndreptându-se deodată de spate. Şi-a dat jos ochelarii şi a clipit. Cine a spus că Charles Frederick Field a fost asasinat? Ştii foarte bine că în *Times* s-a scris că a murit în somn. Şi ce tot spui acolo că i-ai văzut faţa? *Tu* clar nu aveai cum, dragul meu Wilkie. Îmi amintesc că ai fost în pat bolnav cu săptămânile în momentul acela şi nici nu ai ştiut că sărmanul Field a murit până ce nu ţi-am spus eu după luni bune.

Am ezitat, cumpănind dacă să-i spun lui Dickens despre explicaţia dată de Reginald Barris despre adevărata moarte a inspectorului Field. Dar atunci ar fi trebuit să-i zic cum stăteau lucrurile cu Barris şi de ce şi unde îl văzusem şi totul despre templele din Oraşul Superior…

Cât am ezitat eu, Dickens a suspinat şi a spus:

– Credinţa ta în Drood este adorabilă într-un fel sumbru, Wilkie, dar poate este timpul să se apropie de sfârşit. Poate a fost o greşeală de la bun început.

– Credinţa în Drood? am sărit. Pot să-ţi aduc aminte, dragul meu Dickens, că povestea *ta* despre întâlnirea cu el la Staplehurst şi, mai târziu, poveştile *tale* despre întâlnirile cu monstrul în Oraşul Subteran au fost cele care m-au implicat pe mine în toată tărăşenia asta? E puţin târziu, aş spune, ca tu să-mi ceri să încetez a mai crede în el, de parcă el ar fi fantoma lui Marley sau a Crăciunurilor Ce Vor Veni.

Am crezut că Dickens va râde la această ultimă împunsătură, dar n-a făcut decât să pară mai trist şi mai obosit decât înainte şi a spus, ca pentru sine:

– Poate este prea târziu, dragul meu Wilkie. Sau poate că nu. Dar este fără doar şi poate târziu pentru această zi de duminică. Trebuie să merg în casă şi să mă pregătesc pentru a mă bucura

de una dintre ultimele mese pe care s-ar putea să le mai împart vreodată cu dragii de James şi Annie…

Vocea lui devenise atât de blândă şi tristă la capătul acestei fraze, încât a trebuit să mă forţez ca să aud cuvintele peste larma vânătorilor plecând călare de la Falstaff Inn.

– Vom vorbi despre asta altă dată, a promis prietenul meu, ridicându-se.

Am observat că piciorul lui stâng a părut incapabil să-i susţină greutatea pentru o clipă şi că el s-a sprijinit cu mâna dreaptă pe masă, recăpătându-şi echilibrul şi clătinându-se acolo un moment cu mâna stângă şi piciorul stâng fluturând neputincioase, ca un prunc străduindu-se să facă primii paşi în viaţă, înainte să zâmbească din nou – de data aceasta cu tristeţe, mi s-a părut – şi a ieşit şontâcăind pe uşă şi a coborât scările, îndreptându-se înspre casă.

– Vom vorbi despre asta altă dată, a repetat.

Şi am vorbit, Dragi Cititori. Dar prea târziu, cum veţi vedea, pentru a evita tragediile care au urmat.

45

Charles Dickens, în ultimele trei anotimpuri din viaţa sa, toamna, iarna şi primăvara, a continuat să-şi scrie romanul şi eu am continuat să-l scriu pe al meu.

Dickens – fiind Dickens – insista, desigur, pe ideea aiuristică şi sinucigaşă de a folosi numele lui Drood în titlul noii sale opere, chit că am auzit prin intermediul lui Wills, Forster şi al fătălăului ăluia de Percy Fitzgerald (care aproape îmi luase locul la redacţia *All the Year Round* şi în graţiile lui Dickens) că printre primele idei de titluri ale Inimitabilului se număraseră *Pierderea lui James Wakefield* şi *Mort? Sau viu?* (În mod evident, nu luase niciodată serios în calcul să folosească numele lui Edmond Dickenson, aşa cum îmi spusese mie cu o primăvară înainte – asta fusese doar ca să mă momească.)

Eu îmi începusem cartea cu luni înainte ca Dickens să o fi început pe a sa, drept care o vândusem şi eram pe punctul de a începe serializarea lui *Soţ şi soţie* în *Cassell's Magazine,* în ianuarie 1870. În acelaşi timp vândusem drepturile de serializare şi către *Harper's Magazine,* din New York, şi – pentru a evita pirateria – aranjasem ca *Harper's* să publice primele episoade cu

două săptămâni înainte de a o face *Cassell's.* Primul fascicul al lui Dickens din *Misterul lui Edwin Drood,* serializat cu coperte verzi de Chapman and Hall, nu avea să vadă lumina tiparului decât în aprilie. Deşi intenţia a fost să-şi publice romanul în douăsprezece fascicule lunare, editarea se va încheia după şase luni.

Fratele meu Charley a fost angajat să fie ilustratorul acestui roman nenorocit şi chiar dacă până la urmă el avea să fie prea bolnav ca să îşi ducă treaba la bun sfârşit, impulsul lui Dickens trebuie să fi fost acela de a-i oferi ginerelui său (şi astfel fiicei sale) un venit oarecare. Mi-l puteam imagina totodată pe Dickens solicitându-l doar pentru a-i da lui Charley ceva de făcut în afară de a zăcea în casa de la Gad's Hill Place, şomer şi suferind. Se ajunsese până într-acolo încât Charles Dickens se înfuria şi numai la vederea fratelui meu.

Continuând să lucreze la roman, Dickens îşi încălca o regulă până atunci inviolabilă – aceea de a nu lucra niciodată la o carte în acelaşi timp în care făcea lecturi publice sau se pregătea pentru ele – deoarece se apropia, în ianuarie, momentul reluării celor douăsprezece „lecturi de adio” pentru care insistase şi implorase.

În ceea ce mă privea, episoadele din *Soţ şi soţie* curgeau cu uşurinţă, ajutate substanţial de scrisorile de-acum lunare de la Caroline în care ea consemna potopul de abuzuri pe care îl dezlănţuia asupra ei instalatorul cu care se căsătorise. Gelos din fire, Joseph Clow o încuia în pivniţa de cărbuni atunci când el lipsea perioade mai lungi de timp. Beţiv inveterat, o lovea cu piciorul şi o snopea în bătaie după ore întregi de băut. Lăudăros, îşi chema prietenii acasă pentru beţii şi jocuri de noroc, ocazie cu care spunea lucruri vulgare şi urâte despre Caroline şi râdea cu ceilalţi bădărani când soţia lui roşea şi încerca să fugă din cameră. (Dar Clow scosese din ţâţâni uşa de la micul lor dormitor tocmai ca ea să nu se poată ascunde acolo.) Mămos, o lăsa pe soacra Carolinei să o insulte la nesfârşit şi o plesnea pe fosta mea iubită dacă arunca şi numai o privire sfidătoare în direcţia bătrânei.

La toate aceste misive chinuite am răspuns cu nimic altceva decât cu o politicoasă confirmare de primire şi cele mai vagi cuvinte de compasiune – expediind scrisorile, ca întotdeauna, prin Carrie (şi presupunând că draga de Caroline le va arde după citire, întrucât Clow o putea ucide dacă descoperea că primea

corespondenţă de la mine) – dar amănuntele şi tonul intrau toate în *Soţ şi soţie.*

Personajul seducătorului meu – Geoffry Delamayn – era (şi rămâne în ochii mei de literat) un personaj încântător: un alergător pe distanţe lungi cu un fizic superb şi un creier minuscul, practicant a multe sporturi, un ignorant educat la Oxford, o brută, un escroc, un monstru.

Chiar şi criticii primelor episoade din *Soţ şi soţie* mi-ar fi numit romanul o carte crudă şi mânioasă. Şi recunosc în faţa voastră, Dragi Cititori, că asta şi era. Era totodată foarte sinceră. Turnam în *Soţ şi soţie* nu doar furia mea la simpla *idee* că cineva poate fi captiv într-o căsătorie – captiv aşa cum Caroline încercase să mă captureze pe mine şi aşa cum Martha R., „doamna Dawson”, chiar în clipa aceea urzea să mă captureze – ci şi mânia mea justificată faţă de tratamentul pe care îl primea Caroline din partea brutei de clasă inferioară, cu mâini şi pumni murdari, pe care *ea* reuşise până la urmă să-l captureze.

Misterul lui Edwin Drood al lui Dickens *nu* era un roman mânios şi crud, însă adevărurile şi revelaţiile personale pe care el le turna în acesta, după cum aveam să înţeleg doar mult mai târziu, erau mult mai şocante decât cele pe care credeam că le exprim cu atâta francheţe în propria-mi carte.

Când ultima toamnă din viaţa lui Dickens s-a încheiat, el a continuat să lucreze toată iarna cea din urmă până în primăvară. Acesta este felul în care noi, scriitorii, ne dăm zilele şi anii şi deceniile vieţii în schimbul unor teancuri de hârtie mâzgălite. Iar când Moartea ne cheamă, câţi dintre noi n-am da toate acele pagini, toate mâzgălelile acelea aşternute cu sacrificii o viaţă întreagă, în schimbul unei singure zile, unei singură zile *trăite* şi *simţite* din plin? Şi ce preţ am plăti noi, scriitorii, pentru acea zi în plus petrecută alături de cei pe care i-am ignorat cât timp am fost încuiaţi undeva, mâzgălind în aroganţii noştri ani de izolare solipsistă?

Am da toate acele pagini în schimbul unei singure ore? Sau toate cărţile noastre în schimbul unui singur minut adevărat?

Nu am fost invitat la Gad’s Hill Place de Crăciun.

Fratele meu s-a dus cu Kate, dar Charley era într-o relaţie şi mai proastă ca de obicei cu Inimitabilul, aşa că s-au întors la Londra la scurt timp după ziua de Crăciun. La finele lui noiembrie, Dickens terminase al doilea fascicul din *Misterul lui*

Edwin Drood şi încerca să grăbească ilustraţia pentru copertă şi primele desene interioare. După ce făcuse o schiţă de copertă după rezumatul uneori vag al poveştii oferit de Dickens, Charley a decis însă că nu va putea desena într-un asemenea ritm fără a-şi agrava starea de sănătate. Arătându-şi nerăbdarea – şi poate chiar dezgustul – Dickens s-a dus degrabă la Londra, s-a sfătuit cu editorul său, Frederick Chapman, şi au decis asupra unui înlocuitor în persoana unui tânăr aflat la începutul carierei de ilustrator, un anume Luke Fields.

De fapt, cum se întâmpla aproape de fiecare dată, Dickens a fost cel care a luat decizia aceasta, acum pe baza sfatului pictorului John Everett Millais care stătea la Gad’s Hill Place şi care i-a arătat Inimitabilului o ilustraţie a lui Fields în primul număr al unei reviste intitulate *The Graphic.* Când Fields s-a văzut cu Dickens la birourile lui Frederick Chapman, tânărul în ascensiune a avut chiar impertinenţa de a spune că era un om „serios din fire” şi, astfel, ar fi cel mai potrivit să ilustreze (spre deosebire de Charley şi de atâţia alţi ilustratori ai lui Dickens, precum „Phiz”, căruia îi plăceau cel mai mult scenele comice) aspectele mai grave ale romanelor Inimitabilului. Dickens a consimţit – de fapt, îi plăceau deopotrivă stilul mai modern şi abordarea mai serioasă ale lui Fields – şi astfel fratele meu, după doar o schiţă de copertă şi două desene interioare, a încheiat-o pentru totdeauna cu rolul de ilustrator al lui Charles Dickens.

Dar Charley, care trecea prin propriul său calvar, luptându-se cu neîncetate probleme gastrice, nu a părut afectat (cu excepţia banilor pierduţi, lucru devastator pentru planurile cuplului).

Şi nici pe mine nu m-a afectat că Dickens nu m-a invitat la Gad’s Hill de Crăciun, întrerupând astfel o plăcută tradiţie de mulţi ani.

De la fratele meu şi alţii am primit vorbă că piciorul stâng al lui Dickens se umflase atât de tare, încât scriitorul şi-a petrecut bună parte din ziua de Crăciun în bibliotecă, cu cataplasme, şi a stat la masa de cină în seara aceea cu membrul umflat şi bandajat proptit pe un scaun. A reuşit – ajutat – să ţopăie în salon după cină, pentru obişnuitele jocuri de familie din căminul Dickens, deşi contribuţia sa, în mod necaracteristic (întrucât lui Charles îi plăceau tare mult jocurile), a fost de a sta întins pe sofa şi a urmări competiţia celorlalţi.

Pentru Revelion, Dickens a acceptat o invitaţie de a petrece vinerea şi sâmbăta (deoarece Revelionul cădea într-o vineri anul

acela) la domiciliul luxos al lui Forster, dar potrivit lui Percy Fitzgerald, care auzise de la Wills, care la rândul lui auzise de la Forster, piciorul stâng al lui Dickens (încă bandajat) şi mâna stângă încă îl dureau tare. Chiar şi aşa, a luat în râs această neplăcere şi a citit al doilea fascicul din *Edwin Drood* cu atâta însufleţire şi evidentă bună dispoziţie, încât îngâmfatul ilustrator nou, Fields, ar fi avut categoric de furcă să găsească o scenă pe care să o ilustreze, dacă singurul lui criteriu era caracterul „grav" al acţiunii.

Cu obişnuita lui precizie, Dickens a programat ca triumfalul final al lecturii sale în faţa celor adunaţi acolo să se producă exact când orologiul bătea miezul nopţii. Astfel, anul 1870 a început pentru Charles Dickens aşa cum avea să continue până la sfârşit: cu un amestec de durere extremă şi aplauze zgomotoase.

Eu mă gândisem să organizez o petrecere de Revelion la Gloucester Place nr. 90, dar mi-am amintit că lucrurile nu decurseseră atât de bine cu un an în urmă. De asemenea, întrucât soţii Lehmann şi Beard erau unii dintre oaspeţii mei preferaţi – şi cum copiii lor erau supăraţi pe mine fiindcă le spusesem adevărul despre atleţi (şi cum eu încă mă simţeam niţel incomod în societate în preajma lui Frank, de când el adusese pe lume, vara trecută, copilul Marthei R.) – am hotărât să petrec seara cu fratele meu şi cu soţia lui.

A fost o seară liniştită – se auzea bine ticăitul celor două ceasuri ale lor – şi Charley a început să nu se simtă bine şi a trebuit să se scuze la jumătatea cinei, ca să se poată duce sus şi să se întindă. A promis că va încerca să se trezească şi să ni se alăture la miezul nopţii, dar judecând după ridurile de durere săpate pe chipul lui, mă îndoiam că se va întâmpla aşa.

M-am ridicat şi eu, sugerând că ar trebui să plec (dat fiind că alţi oaspeţi nu mai erau), dar Kate aproape că mi-a ordonat să rămân. În mod normal, asta ar fi părut natural – când trăiam cu Caroline, cum cred că am spus deja, mergeam deseori la teatru sau altundeva şi o lăsam cu oaspeţii noştri de sex masculin fără nicio grijă – dar între mine şi Kate lucrurile fuseseră încordate din ziua căsătoriei Carolinei, în urmă cu peste un an.

De asemenea, Kate băuse mult vin înainte de cină, în timpul cinei şi acum, după cină, retrăgându-ne în salonul unde ticăitul ceasurilor se auzea cel mai tare, a scos un brandy. Nu îşi

împleticea cuvintele (Katey era o stăpână a autocontrolului), dar îmi dădeam seama după postura sa rigidă şi pierderea elasticităţii în expresia chipului că băutura o afecta. Fata pe care o cunoscusem de atât timp drept Katey Dickens era – deşi nu împlinise încă treizeci de ani – pe punctul de a deveni o femeie bătrână şi acră.

– Wilkie, a spus ea deodată, vocea ei fiind şocant de puternică în semiîntunericul odăii mici cu draperiile trase la geamuri, ştii de ce te-a invitat tata la Gad’s Hill în octombrie trecut?

Sincer să fiu, întrebarea mi-a rănit puţin sentimentele. Până în momentul acela nu pusesem niciodată la îndoială *motivul* unei invitaţii la Gad’s Hill Place. Sorbind din brandy ca să-mi maschez disconfortul, am surâs şi am spus:

– Poate pentru că tatăl tău voia să aud începutul noii lui cărţi.

Kate a fluturat din mână într-un gest evaziv destul de nedelicat.

– Nicidecum, Wilkie. Întâmplător, ştiu că tata rezervase cinstea asta pentru dragul lui prieten, domnul Fields, şi că el – tata – a fost şocat când ai coborât şi tu în bibliotecă. Nu putea totuşi să-ţi spună că este o lectură închisă, aşa cum o intenţionase.

Acum *eram* rănit. Am încercat să ţin cont de faptul că, probabil, Kate era abţiguită. Străduindu-mă mai departe să par afabil, ba chiar puţin amuzat, am spus:

– Ei, de ce m-a invitat, atunci, în acel weekend, Katey?

– Pentru că pe Charles – fratele tău, soţul meu – l-a tulburat profund înstrăinarea dintre tine şi tatăl meu, a rostit ea tăios. Tata considera că un weekend la Gad’s Hill va potoli unele dintre zvonurile despre această înstrăinare şi-l va înveseli niţel pe Charles. Dar, vai, nu s-a întâmplat nici una, nici alta.

– Dar nu există nicio înstrăinare, Katey.

– Aiurea! a făcut ea, fluturând iarăşi din degete. Crezi că *eu* nu văd adevărul, Wilkie? Prietenia ta cu tata aproape s-a încheiat, şi nimeni, din familie sau din afara ei, nu ştie clar de ce.

Nu ştiam ce să spun, aşa că am sorbit din brandy şi n-am zis nimic. Minutarul orologiului zgomotos de pe poliţa şemineului se târa mult prea încet spre miezul nopţii.

Aproape am tresărit când Katey a rostit din senin:

– Ai auzit zvonurile, sunt sigură, că mi-am luat amanţi?

– Aşa ceva categoric *nu* am auzit! am exclamat.

Dar, desigur, auzisem – la clubul meu şi în alte părţi.

– Zvonurile sunt adevărate, a spus Katey. Am *încercat* să-mi iau amanţi… chiar şi pe Percy Fitzgerald înainte să se însoare cu vrăjitoarea aia mică şi afectată a lui, numai gropiţe şi sâni şi pic de creier.

M-am ridicat şi am pus paharul jos.

– Doamnă Collins, am rostit formal, minunându-mă de cât de ciudat era ca o altă femeie să ia acum numele şi titlul mamei mele, poate ne-am cinstit amândoi prea mult din acest vin minunat şi din brandy. Ca frate al lui Charles – şi îl iubesc foarte mult – sunt lucruri pe care n-ar trebui să le aud.

Ea a râs şi a fluturat iarăşi din degete.

– O, pentru Dumnezeu, Wilkie, stai jos. Stai jos! Cuminte, băiatu'. Eşti tare caraghios când încerci să pari scandalizat. Charles ştie că mi-am luat amanţi şi ştie *de ce. Tu* ştii?

M-am gândit să mă ridic iarăşi în picioare şi să plec fără o vorbă, în schimb am rămas acolo, stânjenit. Încercase deja de două ori înainte, la Gad's Hill, poate vă aduceţi aminte, să aducă vorba despre acest zvon cum că fratele meu nu consumase niciodată căsnicia lor. Atunci, eu schimbasem subiectul. Acum tot ce puteam face era să-mi feresc privirea de ea.

Mi-a mângâiat mâinile pe care le ţineam împreunate în poală.

– Sărăcuţul, a spus. Credeam că se referea la mine, dar nu era aşa. Nu este vina lui Charley. Nu tocmai. Charles este slab în multe feluri. Tatăl meu… ei bine, îl ştii pe tata. Chiar şi pe moarte – şi *este* pe moarte, Wilkie, îl răpune o afecţiune pe care niciunul dintre noi nu o poate înţelege, nici măcar doctorul Beard – dar chiar şi pe moarte, el rămâne un om puternic. Pentru el însuşi. Pentru toată lumea. Acesta este motivul pentru care nu suportă să-l vadă pe fratele tău la micul dejun sau la masa de cină. Tata a detestat întotdeauna slăbiciunea. De aceea nu te-am lăsat eu să duci la capăt cererea în căsătorie – de pus în aplicare după moartea lui Charles, desigur – pe care mi-ai făcut-o în seara căsătoriei… femeii ăleia din viaţa ta.

M-am ridicat din nou.

– Chiar trebuie să plec, Kate. Şi tu ar trebui să te duci sus şi să vezi cum se simte soţul tău înainte de miezul nopţii. Poate are nevoie de ajutorul tău. Vă doresc amândurora tot ce-i mai bine în noul an.

S-a ridicat şi ea, dar nu a ieşit din salon atunci când eu m-am dus în hol şi mi-am îmbrăcat haina, mi-am pus pălăria pe cap, mi-am înfăşurat fularul la gât şi mi-am luat bastonul. Singurul lor

servitor plecase după ce pregătise cina.

M-am dus la uşa salonului, mi-am atins borul pălăriei şi am spus:

– Noapte bună, doamnă Collins. Îţi mulţumesc pentru cina minunată şi brandy-ul excelent.

Katey avea ochii închişi şi se sprijinea cu degetele lungi de braţul sofalei, când a spus:

– Te vei întoarce, Wilkie Collins. Te cunosc. Când Charley va fi în mormânt, te vei întoarce înainte să i se fi răcit corpul. Te vei întoarce ca un ogar – ca bătrânul ogar irlandez al tatei, Sultan – hămăind după mine ca şi când aş fi o căţea în călduri.

Mi-am atins din nou borul pălăriei şi m-am împleticit grăbindu-mă să evadez în noapte.

Era foarte rece, dar pe cer nu era niciun nor. Stelele străluceau extraordinar de tare. Cizmele mele lustruite scrâşneau puternic pe ce mai rămăsese pe caldarâm din zăpada de peste săptămână. Am hotărât să merg pe jos până acasă.

Clopotele de la miezul nopţii m-au luat prin surprindere. În toată Londra, clopotele bisericilor şi ale oraşului răsunau de Anul Nou. Am auzit în depărtare câteva voci strigând bete a sărbătoare şi undeva, departe către fluviu, ceva ca un foc de muschetă.

Mi-am simţit deodată faţa rece, în ciuda fularului, şi când am dus mâinile înmănuşate la obraz, am fost uimit să descopăr că plângeam.

Prima reprezentaţie a lui Dickens din noua şi ultima serie de lecturi londoneze s-a ţinut la sala St James, în seara de 11 ianuarie. Planul pentru restul lunii era ca el să citească de două ori pe săptămână – marţea şi vinerea – şi apoi o dată pe săptămână până când seria avea să se încheie, pe 15 martie.

Frank Beard şi ceilalţi medici ai lui se opuneau categoric acestor lecturi, desigur, şi se opuneau şi mai tare deselor veniri în oraş ale lui Dickens cu trenul. Pentru a-i astâmpăra, Charles a închiriat casa Miller Gibson din Hyde Park Place nr. 5 (vizavi de Marble Arch) din ianuarie până pe 1 iunie, deşi le-a spus tuturor din nou că a făcut asta pentru ca fiica lui, Mary, să aibă unde să stea acum, că în iarna şi primăvara aceea prezenţa ei în societate era tot mai necesară.

Cum Dickens se afla la Londra aproape tot timpul, s-ar fi putut crede că drumurile noastre se încrucişau des, ca pe timpuri, dar

atunci când nu citea, el lucra la noua lui carte şi eu continuam să lucrez la a mea.

Frank Beard mă întrebase dacă nu voiam să particip alături de el şi Charley la lecturile Inimitabilului, însă eu am refuzat invocând deopotrivă munca şi sănătatea mea. Beard era acolo în fiecare seară în caz de urgenţă şi a recunoscut faţă de mine că era foarte îngrijorat că Dickens ar putea muri pe scenă. În seara primei reprezentaţii, Frank îi spusese fiului lui Dickens:

– Charley, am pus să se monteze nişte trepte în partea laterală a scenei. Tu trebuie să stai acolo seară de seară şi dacă îl vezi pe tatăl tău clătinându-se cât de puţin, trebuie să dai fuga să-l prinzi şi să-l aduci la mine, altfel, pe Dumnezeu, va muri acolo în faţa tuturor.

Dickens nu a murit în acea primă seară.

A citit din *David Copperfield* şi mereu popularul „Proces” din *Pickwick,* iar seara, potrivit propriilor sale relatări ulterioare, „a decurs în cel mai strălucit mod posibil”. Dar după aceea, când Inimitabilul s-a prăbuşit pe sofa în cabina sa, Beard a descoperit că pulsul lui urcase de la valoarea normală de 72 la 95.

Şi a continuat să crească în timpul şi după fiecare astfel de reprezentaţie.

Dickens îşi programase două dintre lecturi pentru după-amiază şi una chiar dimineaţa după o solicitare venită din partea cititorilor şi actriţelor care voiau să-l vadă citind, dar nu puteau veni târziu în cursul zilei sau seara. La această neobişnuită reprezentaţie matinală din 21 ianuarie, când scaunele erau ocupate de actriţe tinere clevetitoare, Dickens a reînceput să citească scena Uciderii.

Mai multe dintre „floricele” au leşinat, mai multe au trebuit ajutate să iasă şi chiar câţiva dintre actorii aflaţi în public au strigat alarmaţi.

După aceea, Dickens a fost prea epuizat pentru a-şi mai manifesta obişnuita încântare faţă de o atare reacţie. Beard mi-a spus mai târziu că pulsul autorului în dimineaţa cu pricina, numai anticipând Uciderea lui Nancy, crescuse la 90 şi că după reprezentaţie, când Dickens stătea lungit pe sofa şi nu reuşea să-şi recapete suflul – „Gâfâia ca un muribund”, exact aşa s-a exprimat Beard – pulsul Inimitabilului era de 112 şi nici după cincisprezece minute nu ajunsese la mai puţin de 100.

În două zile – se întâlnea pentru prima oară cu Carlyle – Dickens avea braţul bandajat.

Şi totuşi a mers mai departe, continuând seria de lecturi conform planului. Pulsul lui a crescut la 114 – apoi la 118 – apoi la 124.

La fiecare antract, Beard avea doi bărbaţi vânjoşi pregătiţi să-l poarte aproape pe sus pe Dickens la odaia lui, unde Inimitabilul se întindea gâfâind, incapabil să scoată altceva decât silabe fără sens sau sunete incoerente, preţ de cel puţin zece minute bune înainte ca autorul atâtor cărţi lungi să poată rosti o singură propoziţie coerentă. Apoi Beard sau Dolby îl ajutau pe Dickens să ia câteva înghiţituri mici de brandy amestecat cu apă şi Charles se ridica, îşi prindea o floare proaspătă la rever şi se întorcea degrabă pe scenă.

Ritmul lui cardiac continua să crească la fiecare reprezentaţie.

În prima seară din martie, 1870, Dickens a prezentat ultima lectură din apreciatul său *David Copperfield.*

Pe 8 martie, a ucis-o pe Nancy pentru ultima dată. La câteva zile după asta, m-am întâlnit întâmplător cu Charles Kent în Piccadilly şi, pe când luam prânzul, acesta mi-a spus că în drum spre scenă, Dickens îi şoptise: „O să mă fac praf."

Potrivit lui Frank Beard, el se făcuse deja praf. Dar a mers mai departe.

Era la mijlocul lui martie – chiar pe când turneul avea asupra lui cele mai grave efecte – când regina l-a chemat pe Dickens la Buckingham Palace pentru o întrevedere.

Dickens nu fusese în stare să umble cu o seară înainte şi nici în acea dimineaţă, dar a izbutit să şontâcăiască în prezenţa Maiestăţii Sale. Eticheta de curte nu-i permitea să stea jos (deşi cu un an înainte, primind aceeaşi onoare, bătrânul Carlyle, anunţând că era un om bătrân şi fără puteri, se aşezase pe un scaun şi dăduse naibii eticheta).

Dickens a stat în picioare tot timpul cât a ţinut întrevederea. (Dar la fel a făcut şi Victoria, aplecându-se uşor pe spătarul unei sofale – avantaj refuzat autorului care stătea sfâşiat de durere în faţa ei.)

Întâlnirea fusese prilejuită parţial de faptul că Dickens îi arătase nişte fotografii din Războiul Civil american domnului Arthur Helps, membru al Consiliului de Coroană, şi Helps le menţionase Maiestăţii Sale. Dickens îi trimisese apoi fotografiile reginei.

Glumeţ cum era, Dickens îi scrisese nefericitului Helps un bilet în care pretindea a crede că fusese chemat la palat pentru a fi

făcut baronet. „Vrem ca *De la Gad's Hill Place* să fie ataşat titlului nobiliar, te rog”, scria el, „... invocând pentru asta pe divinul William şi Falstaff. Cu această stipulare, trimit iertarea şi binecuvântările mele.”

S-a spus că domnul Helps şi alţi membri ai curţii n-au fost prea în apele lor de ruşine din pricina acestei neînţelegeri până când cineva le-a explicat gluma Inimitabilului.

În timpul întrevederii cu regina, Dickens a adus numaidecât vorba de visul premonitoriu pe care se spunea că îl avusese – şi îl împărtăşise altora – preşedintele Abraham Lincoln în noaptea de dinainte să fie asasinat. Aceste premoniţii ale morţii iminente îl preocupau în mod evident pe Inimitabil la momentul acela şi adusese vorba de visul lui Lincoln faţă de mulţi prieteni ai săi.

Maiestatea Sa i-a reamintit că ea participase la reprezentaţia cu *Adâncul îngheţat,* în urmă cu vreo treisprezece ani. Cei doi au discutat câteva momente despre soarta evidentă a Expediţiei Franklin, apoi despre starea actuală a expediţiei arctice şi după aceea, cine ştie cum, au atacat veşnicul subiect al problemei funcţionăreşti. De la aceasta, conversaţia îndelungii întrevederi regale s-a mutat la educaţia naţională şi la înfricoşătorul preţ al cărnii la măcelării.

Nu pot decât să-mi imaginez, Dragi Cititori, la fel cum trebuie să o faceţi şi voi peste atâtea decenii după toate acestea, cum trebuie să fi arătat şi sunat întrevederea aceea pentru Maiestatea Sa stând lângă sofa şi comportându-se, după cum i-a spus mai târziu autorul însuşi Georginei, „ciudat de timid... şi ca o fetişcană, într-un fel”, iar Dickens stând ţeapăn, însă aparent relaxat, poate cu mâinile la spate, în vreme ce piciorul şi braţul stâng pulsau şi îl dureau şi ameninţau să-l trădeze, făcându-l să se prăbuşească la pământ.

Înainte să se încheie întrevederea, se spune că Maiestatea Sa a rostit încet:

– Să ştii că este unul dintre marile noastre regrete că nu am avut niciodată ocazia de a asista la una dintre lecturile voastre.

– Şi eu regret asta, doamnă, ar fi răspuns Dickens. Îmi pare rău, dar deja de două zile ele s-au încheiat oficial. După atâţia ani, lecturile mele s-au încheiat.

– Şi o lectură particulară ar ieşi din discuţie? a întrebat Victoria.

– Mă tem că da, Maiestatea Voastră. Şi oricum nu mi-aş dori să ţin o lectură particulară. Vedeţi dumneavoastră, doamnă,

succesul lecturilor mele este garantat de publicul mixt. Nu acelaşi lucru este valabil pentru alţi autori care citesc în public, dar pentru mine aşa a funcţionat.

– Înţelegem, a spus Maiestatea Sa. Şi înţelegem de asemenea că ar fi o dovadă de neconsecvenţă dacă aţi renunţa la hotărârea voastră. Întâmplător ştim, domnule Dickens, că dumneata eşti cel mai consecvent om.

A surâs atunci şi Dickens i-a mărturisit mai târziu lui Forster că era sigur că suverana se gândea la acel moment din urmă cu treisprezece ani, când el refuzase din prima să apară înaintea Maiestăţii Sale încă în costum şi cu machiajul pe faţă după farsa comică care urmase spectacolului cu *Adâncul îngheţat.*

La încheierea întrevederii, regina i-a oferit un exemplar cu autograf din al său *Jurnal al vieţii mele în Scoţia* şi a cerut un set din operele lui.

– Am prefera, dacă se poate, a spus ea, să îl primim în după-amiaza aceasta.

Dickens zâmbise şi se înclinase uşor, dar spusese:

– Cer din nou indulgenţa Majestăţii Voastre şi un timp mai lung în care să leg într-un fel mai potrivit cărţile mele pentru Maiestatea Voastră.

Mai târziu, i-a trimis un set complet al operelor sale legate în marochin împodobit cu aur.

Ultima lectură de care îi spusese reginei a avut loc pe 15 martie.

În acea ultimă seară, a citit din *Colind de Crăciun* şi din „Proces”. Acestea fuseseră dintotdeauna preferatele mulţimii. Nepoata lui, micuţa Mekitty, era prezentă pentru prima dată în seara aceea şi Kent mi-a spus mai târziu că ea tremurase când bunicul ei – „Venerabilul”, îi spunea ea – vorbise pe voci ciudate. Hohotise neconsolată când îl văzuse pe Venerabilul ei *plângând.*

Eram şi eu în public în seara aceea – în spate, neobservat, între umbre. Nu puteam absenta.

Îmi dădeam seama că pentru ultima oară în lume, publicul englez îl auzea pe Charles Dickens dându-le glas lui Sam Weller şi Ebeneezer Scrooge, şi Bob Cratchitt, şi Tiny Tim.

Publicul era extrem de numeros, dădea pe delături. Mulţimile se strânseseră în faţa celor două intrări ale sălii, de pe Regent Street şi Piccadilly, cu ore bune înaintea evenimentului. Mai târziu, fiul lui Dickens, Charley, i-a spus fratelui meu că „mi s-a

părut că niciodată nu l-am auzit citind aşa bine şi cu aşa puţin efort”.

Dar eu am fost acolo şi am văzut efortul pe care l-a făcut Dickens ca să nu se piardă. Apoi scena procesului din *Documentele postume ale clubului Pickwick* s-a terminat şi – cum făcea de fiecare dată – Dickens a ieşit pur şi simplu de pe scenă.

Publicul uriaş a luat-o razna. Ovaţiile în picioare erau vecine cu isteria pură. De mai multe ori, Dickens s-a întors pe podium şi apoi a plecat din nou şi de fiecare dată a fost chemat înapoi. În cele din urmă, a calmat mulţimea şi a ţinut un discurs scurt pe care era evident că îl ticluia de ceva timp şi pentru rostirea căruia, acum, a trebuit să-şi depăşească emoţiile vizibile: lacrimile îi curgeau pe obraji în lumina lămpilor cu gaz, în vreme ce nepoata lui hohotea în loja familiei.

– Doamnelor şi domnilor, ar fi mai mult decât nepotrivit – întrucât ar fi ipocrit şi lipsit de sentiment – dacă v-aş ascunde că închei acest episod din viaţa mea cu o durere incomensurabilă.

A vorbit pe scurt despre cei cincisprezece ani în care ţinuse lecturi publice – despre cum văzuse el acele lecturi ca pe o datorie faţă de cititorii şi publicul său – şi a vorbit despre înţelegerea cu care îl răsplătiseră acei cititori şi acel public. Ca o compensaţie pentru plecarea lui, a menţionat că *Misterul lui Edwin Drood* va apărea curând (publicul a fost prea vrăjit, tăcut şi încremenit pentru a reacţiona cu aplauze la vestea aceasta).

– Din lumina asta orbitoare, a conchis el, apropiindu-se puţin de lămpile cu gaz şi de publicul lui tăcut (cu excepţia suspinelor blânde), dispar acum pe veci, luându-mi rămas-bun din suflet, cu recunoştinţă, respect şi afecţiune.

A coborât atunci şchiopătând de pe scenă, dar uralele neîntrerupte l-au adus înapoi o ultimă oară.

Cu obrajii uzi de lacrimi, Charles Dickens a trimis un sărut în sală, a fluturat din mână şi a părăsit şontâcăind scena pentru ultima dată.

Întorcându-mă pe jos acasă prin ploaia măruntă în seara aceea de martie, cu o nouă scrisoare nedeschisă de la Caroline Clow – alte abuzuri atent detaliate, eram sigur – în buzunar, am băut des din butelca mea argintie.

Publicul lui Dickens – gloata pe care o văzusem şi auzisem răcnind chiar în seara aceea – ar fi insistat, atunci când afurisitul acela de scriitor preferat al lor alegea în sfârşit să moară, să-l îngroape în cimitirul de la Westminster Abbey alături de marii

poeţi. Acum eram sigur de asta. Acolo aveau să-l îngroape şi de-ar fi fost nevoie să-i poarte cadavrul pe umerii lor îmbrăcaţi în lână aspră şi să-i sape mormântul cu mâna lor.

M-am decis să-mi iau liber de la scris a doua zi – o miercuri – şi să merg în Rochester, să vizitez catedrala şi să-l caut pe domnul Dradles, şi acolo să fac aranjamentele finale pentru adevărata moarte şi înhumare ale lui Charles Dickens.

46

– Uite-aci-i blocu', a şoptit Dradles, mângâind faţa unei pietre din peretele care semăna cu oricare dintre celelalte în semiîntuneric. Şi uite-aci unealta cu care să-l scoţ'.

În lumina slabă a opaiţului, l-am văzut vârând mâna adânc sub straturile de flanel şi moleschin şi pânză murdară şi scoţând o rangă lungă cât antebraţul lui.

– Iar-aci sus, vezi, ciobitura pe care-o făcui io, domnu' Billy Wilkie Collins. I-uşor cum ai deschide cu cheia uşa din faţ-a propriei matale case, vez'?

Nu reuşeam să văd ciobitura din partea de sus a blocului de piatră, acolo unde acesta era lipit cu mortar, dar capătul turtit al răngii a găsit-o. Dradles a suflat aburi de rom spre mine, gemând, lăsându-şi toată greutatea pe partea ridicată a răngii. Piatra a strigat.

Scriu „a strigat”, Dragi Cititori, şi nu „a scrâşnit” sau „a hârşâit” sau „a scos un sunet puternic”, deoarece zgomotul produs de blocu' de piatră când a alunecat mai mulţi centimetri din locul său străvechi din zidul criptei era exact ca acela al unei femei strigând.

L-am ajutat pe Dradles să înlăture blocul surprinzător de greu şi să îl aşeze pe pietrele întunecate şi jilave de pe scările curbate ale criptei. Felinarul dezvăluia o gaură dreptunghiulară care ştiam sigur că era prea mică pentru ce mă interesa pe mine. Când Dradles a lăsat să cadă ranga de fier pe podea în spatele meu, recunosc că am sărit câţiva centimetri.

– Haide, apleacă-te şi traje cu ochiu', fă cunoştinţă cu ăi' vechi de-acolo, a cârâit pietrarul.

A mai tras o duşcă din sticla lui omniprezentă, în timp ce eu am ţinut felinarul în dreptul deschizăturii şi am încercat să arunc o privire înăuntru.

Din câte vedeam, locul arăta într-adevăr prea mic pentru ce aveam eu nevoie. Un spaţiu de mai puţin de treizeci de centimetri despărţea peretele acela exterior de primul zid interior al unei vechi cripte şi, chiar dacă vedeam că spărtura aceea îngustă cobora cu, poate, o jumătate de metru sub nivelul pasarelei exterioare şi podelei pe care noi stăteam ghemuiţi, bună parte din cavitatea aceea care se întindea în ambele direcţii ale spărturii făcute de noi era plină pe jumătate cu oase sfărâmate, sticle antice şi alte mizerii.

L-am auzit pe Dradles râzând în pumn în stânga mea. Probabil îmi văzuse mina îngrozită la lumina opaiţului.

– Îţ’ spui că-i prea-ngust, aşa-i, domnu’ Billy Wilkie Collins? Da’ nu-i. Îi perfect. Dă-te-ncolo o ţâră.

Am ţinut felinarul în timp ce Dradles s-a apropiat ciucit. Şi-a atins buzunarele umflate şi, deodată, în mâna lui dreaptă a apărut un femur lung de animal.

– Asta de unde-l ai? am şoptit.

– De la unu’ din cânii ăia mari pe care i-aţ’ aruncat de probă-n groapa cu var, de un’ altundeva? Doar io-s ăl’ de strânje de p-acolo, nu? Acuma, uită-te şi învaţă.

Dradles a vârât femurul lung de câine, sau ce o fi fost, din lateral în mica apertură şi l-a aruncat cu o smucire din degete. L-am auzit bocănind pe mizeriile de jos şi într-o parte, la vreun metru distanţă.

– Aş putea aduce-aci oasele de la o canisă-ntreagă, a rostit el prea tare. Da’ nu la câni ne gândim să se-alăture ălor vechi aci, n-aşa?

N-am spus nimic.

Dradles şi-a atins iarăşi straturile de haine soioase şi prăfoase şi, deodată, ţinea în mână o ţeastă de om căreia îi lipsea doar maxilarul.

– Cine este… cine a fost ăla? am şoptit.

Nu-mi plăcea deloc că vocea mea suna tremurat în spaţiul acela îngust, dar reverberant.

– O, mda, numele ălor morţi îs importante, da’ nu pentru ei, ci pentru noi, ăi’ de ne mişcăm, eh? a râs Dradles. Hai să-i zicem Yorick.

Din nou, bătrânul trebuie să-mi fi văzut expresia în lumina felinarului, căci a râs tare – ecoul acelui hămăit de beţiv se întorcea la noi dinspre bolţile în cruce de la nivelurile superioare şi dinspre pereţii coridorului curbat şi descendent al scărilor în

care ne aflam şi dinspre încăperile neînchipuite şi tunelurile şi hăurile cufundate în beznă absolută mult sub noi.

– Domnu' Billy Wilkie Collins să nu creadă că pietrarii nu ştiu şi nu pot să recite din Bard, a şoptit bătrânul. Iac-aci, ducă-se Bietu' Yorick.

Şi cu aceasta a introdus cu grijă craniul prin spaţiul strâmt, l-a ţinut într-o mână şi l-a aruncat în stânga, făcându-l să dispară în cavitatea îngustă. Sunetul pe care l-a produs lovindu-se de pietrele, sticlele şi mizeriile de jos a fost memorabil.

– Cu craniile-i 'ntotdeauna cel mai greu, a rostit Dradles fericit. Şirele de spinări, alea cu tăte vertebrele intacte, pe-alea le poţi răsuci ca pe-un şarpe putrezit şi nu contează dacă mai cad din ele nişte bucăţi. Pe-acolo pe unde poate trece un craniu, poate trece-un om întreg. Sau zece oameni întregi. Sau o sută. Văzut-ai destul, domnu' Billy Wilkie?

– Da.

– Fii băiat bun, atuncia, ş-ajută-mă să ridic piatra asta la locu' ei. Când o să-ţ' termini treaba aci jos, anunţă-l pe moş Dradles şi io o să lipesc cu mortar de nime' n-o să-şi dea seama c-aci s-a umblat de la Noe-ncoace.

Afară, în vântul tăios de martie, i-am dat bătrânului pietrar trei sute de lire sterline în bancnote de diferite mărimi. În timp ce eu le număram, limba lungă şi uscată a lui Dradles continua să iasă din gură, iţindu-se surprinzător de roz şi pământie, ca a unei şopârle din Galapagos, lingându-şi buza de sus şi obrajii presăraţi cu praf.

– Şi vor mai fi o sută de lire în fiecare an, am şoptit. Câte zile vei mai avea.

S-a uitat la mine printre gene. Vocea lui, când a vorbit, era mult, mult prea puternică.

– Domnu' Billy Wilkie Collins nu-ş' zice, sper, că tăcerea lu' moş Dradles tre' cumpărat, nu? Dradles îşi poate ţine gura ca orice om de ispravă. Sau ca orice fel de om, la o adică. Dacă unu' care-a făcut aia ce mata vrei să faci se gândeşte să cumpere tăcerea, poa' să se gândească şi la ce altcev-ar putea face-n plus ca să fie *sigur* de tăcerea aia. Ast-ar fi o greşeală, domnu' Billy Wilkie. Mare greşeală. I-am zis ucenicului meu totu' despre treaba asta de-aci şi l-am pus să jure c-o să păstreze taina, altfel va muri în chinuri de furia lui Dradles, da' iel ştie, domnu'. Iel ştie. Şi ar vorbi de-ar fi să i se-ntâmple ceva neplăcut lu' bunu' şi voinicu' lui stăpân, moş Dradles.

M-am gândit în clipa aceea la ucenicul lui – un surdomut idiot, dacă-mi aminteam bine. Dar am spus:

– Prostii. Consider-o o rentă viageră. O plată anuală în schimbul serviciului şi timpului dumitale dedicat cauzei noastre comune…

– Dradles ştie ce-i aia rentă viageră, tot aşa cum ştie că Yorick pe care l-am lăsat acolo era un om foarte poznaş, tinere Horatio. Anunţă-l numa' pe Dradles când vrei ca lespedea, care-acu' arată bine şi veche, să fie lipită cu mortar pe veci.

Şi cu aceasta s-a întors pe călcâiu-i ros şi s-a îndepărtat, ducându-şi degetul la ceea ce ar fi putut fi borul unei ipotetice pălării. Nu s-a uitat înapoi.

Vânzările lunare ale romanului *Soţ şi soţie* în foileton nu au fost la fel de impresionante cum fuseseră cele ale *Pietrei Lunii.* Nu mai erau cozi lungi de oameni care să aştepte lansarea lunară a fasciculelor. Reacţia critică era călâie, ba chiar ostilă. Publicul cititor englez era, aşa cum anticipasem, enervat de atenta şi precisa mea descriere a abuzurilor de sine şi de alţii din partea creştinilor musculari atleţi. Fraţii Harper din New York anunţau că publicul cititor american manifesta un interes limitat şi chiar mai puţină indignare pentru nedreptatea legilor engleze ale căsătoriei care permiteau – ba chiar încurajau – capturarea unui membru al cuplului într-o căsnicie nedorită.

Niciunul dintre aceste fapte nu mă deranja câtuşi de puţin.

Dacă nu aţi citit *Soţ şi soţie* în viitorul vostru, Dragi Cititori (deşi sper sincer ca romanul să fie încă tipărit de acum într-un secol şi mai bine), îngăduiţi-mi să vă ofer o mostră din el aici. În această scenă din capitolul 54 (pagina 226 din ediţia princeps), o pun pe biata mea eroină captivă în căsnicie, Hester Dethridge, să aibă parte de o întâlnire înfricoşătoare (cel puţin pentru mine):

„Arătarea şi-a făcut apariţia întunecată şi umbroasă în plăcuta lumină a soarelui. La început n-am văzut decât silueta palidă a unei femei. După puţin timp, a început să capete substanţă, luminându-se dinăuntru spre afară – luminându-se, luminându-se, luminându-se, până când am avut în faţa ochilor imaginea MEA, de parcă aş fi stat în faţa unei oglinzi – dublura mea, privindu-mă cu propriii-mi ochi… mi-a spus, cu propria-mi voce: «Ucide-l».”

Cassell's Magazine îmi plătise un avans de cinci sute de lire şi un total de şapte sute cincizeci. Aranjasem pentru o publicare a

romanului *Soţ şi soţie* în trei volume, cu data lansării pe 27 ianuarie, din partea firmei F.S. Ellis. În pofida vânzărilor moderate din America, reprezentanţii *Harper's* s-au arătat aşa încântaţi de calitatea primelor fascicule, încât mi-au trimis un cec întru totul neaşteptat, în valoare de cinci sute de lire. În acelaşi timp, eu scrisesem romanul cu intenţia clară de a fi adaptat scenic – în unele privinţe, acesta şi romanele mele viitoare aveau să fie schiţe ale unor adaptări pentru teatru – şi abia aşteptam să mai încasez ceva din această foarte urgentă transpunere scenică din teatrele din Londra şi America.

Comparaţi toate acestea cu lipsa de productivitate literară a lui Charles Dickens din ultimul an şi mai bine.

Prin urmare, a fost cu atât mai exasperant, într-o zi din mai, când trecusem pe la birourile de pe Wellington Street ale revistei *All the Year Round* ca să discut (solicit) revizuiri ale drepturilor mele de autor cu Wills sau Charley Dickens – numai pentru a afla că amândoi plecaseră să ia prânzul – şi, intrând dintr-un birou în altul, cum era obiceiul meu acolo, am dat peste o scrisoare contabilă deschisă din partea lui Forster şi Dolby.

Era o balanţă a câştigurilor lui Dickens din lecturi şi, privind-o, am simţit scarabeul dindărătul ochiului meu drept mişcându-se, dându-mi o durere cruntă care mi-a strâns fruntea. Îndurând o atare agonie crescândă, am citit următoarele lucruri scrise de Dolby pe trei coloane, strâns:

Suma lecturilor plătite ale lui Charles Dickens din ultimii ani se ridica la 423, inclusiv 111 ţinute pe când Arthur Smith era administratorul Inimitabilului, 70 sub îndrumarea lui Thomas Headland şi 242 sub a lui Dolby. Se părea că Dickens nu ţinuse niciodată contabilitatea exactă a profiturilor sale sub îndrumarea lui Smith şi Headland, dar în primăvara aceasta le estima la aproximativ 12 000 de lire. Sub Dolby, acele profituri atinseseră aproape 33 000. Rezulta astfel un total de vreo 45 000 – o medie de mai bine de 100 de lire pe lectură – şi, potrivit biletului lui Dickens anexat, asta reprezenta aproape o jumătate din întreaga valoare actuală a averii sale, estimate la aproximativ 93 000 de lire.

Nouăzeci şi trei de mii de lire sterline. Tot anul trecut şi acesta, din pricina investiţiei personale în producţia dramatică a piesei *Negru şi alb,* a împrumuturilor mari către Fechter, a constantelor cheltuieli de întreţinere ale căsoaiei de la Gloucester Place (la care se adăugau salariile celor doi servitori

şi al bucătăresei de acolo), a generoaselor mele plăţi către Martha R. şi mai ales a nevoii constante de a cumpăra cantităţi mari de opiu şi morfină în scopuri medicale personale, mă luptasem să rezist din punct de vedere financiar. Cum îi scrisesem lui Frederick Lehmann cu un an înainte (când acel bun prieten se oferise să-mi împrumute bani): „Am să plătesc Literele. Afurisite fie Literele!”

Pentru că vremea era rea, în după-amiaza aceea mă întorceam acasă cu o cabrioletă de la Wellington Street, când am văzut-o pe fiica lui Dickens, Mary (pe care familia şi toţi apropiaţii o strigau „Mamie”), mergând pe Strand în ploaie. I-am cerut imediat vizitiului să oprească, să dea fuga până la ea şi am aflat că se plimba singură şi neprotejată în ploaie (se întorcea la casa Milner Gibson după un prânz în centru) deoarece nu reuşise să oprească o trăsură. Ajutând-o să urce în cabrioleta mea, am bătut în tavan cu bastonul şi i-am strigat vizitiului:

– La Hyde Park Place numărul 5, vizavi de Marble Arch.

În timp ce apa picura de pe ea pe tapiserie – îi oferisem două batiste curate cu care să se şteargă pe faţă şi pe mâini, măcar – şi când i-am văzut ochii înroşiţi, mi-am dat seama că plânsese. Am stat de vorbă pe când cabrioleta avansa încet spre nord prin trafic şi ea se ştergea. Sunetul ploii pe acoperişul trăsurii era deosebit de insistent în după-amiaza aceea.

– Eşti aşa bun, a început tânăra tulburată (deşi, la vârsta avansată de treizeci şi doi de ani, cu greu mai putea fi numită tânără). Ai fost mereu aşa bun cu familia noastră, Wilkie.

– Şi aşa voi fi mereu, am murmurat. Am primit la rândul meu bunătate fără margini din partea familiei voastre de-a lungul anilor.

Birjarul de deasupra noastră, stând în ploaie, striga şi pocnea din bici, dar nu în bietul lui cal, ci în vizitiul unei căruţe ce-i tăiase calea.

Mamie nu părea să mă asculte. Dându-mi înapoi batistele acum ude leoarcă, a suspinat şi a spus:

– Ieri-seară am fost la Balul Reginei, ştii, şi m-am distrat foarte bine! A fost mare veselie! Tata trebuia să mă însoţească, dar în ultimul minut n-a mai fost în stare…

– Nu din cauza sănătăţii, sper, am spus.

– Ba da, din păcate, ba da. Spune că piciorul său stâng – şi acestea sunt cuvintele lui, aşa că trebuie să mă ierţi – este doar un sac de durere. Abia îşi trage piciorul după el până la birou ca

să scrie, zi de zi.

– Mă înspăimântă ce aud de la tine, Mamie.

– Da, da, aşa suntem cu toţii. Cu o zi înaintea Balului Reginei, tata a avut un musafir – o fată foarte tânără cu aspiraţii literare, cineva recomandat şi trimis tatei de lordul Lytton – şi în vreme ce tata îi spunea ce mare bucurie simţea scriind cartea asta cu *Drood* pentru serializare, fata asta cu ambiţii mari a avut îndrăzneala să întrebe: „Şi dacă muriţi înainte să scrieţi toată cartea?”

– Scandalos, am murmurat.

– Da, da. Ei bine, tata – ştii cum uneori când poartă o discuţie şi zâmbeşte privirea lui se concentrează deodată pe ceva foarte îndepărtat – a spus: „Aha! M-am gândit la asta de câteva ori.” Şi fata a început să se agite…

– Şi pe bună dreptate, am zis.

– Da, da… dar când tata a văzut că o stânjeneşte, a vorbit foarte încet pe cel mai blând tot al lui, spunându-i: „Nu poţi decât să-ţi vezi mai departe de lucru, înţelegi – să lucrezi cât ai timp.”

– Foarte adevărat, am apreciat. Toţi scriitorii gândim aşa în această privinţă.

Mamie a început să-şi facă de lucru cu boneta, punându-şi în ordine buclele ude şi lăsate ale părului, şi eu am avut un răgaz ca să contemplu viitorul relativ trist al ambelor fiice ale lui Dickens. Tânăra Katey era măritată cu un tânăr foarte bolnav şi era în momentul acela un paria din cauza despărţirii tatălui de mama ei şi, totodată, din cauza propriilor sale flirturi şi comportamentului ei inadecvat. Avusese dintotdeauna o limbă mult prea ascuţită atât pentru urechea Societăţii, cât şi pentru aceea a majorităţii bărbaţilor din care unul i-ar fi putut deveni partener de viaţă. Mamie era mai puţin inteligentă decât Kate, dar încercările ei uneori frenetice de-a fi acceptată în societate erau puse în aplicare mereu la marginea societăţii, de obicei în vârtejul bârfei maliţioase, iar asta tot din cauza atitudinilor politice ale tatălui ei, a comportamentului surorii sale şi-a propriului ei celibat. Ultima variantă serioasă de căsătorie pentru Mamie fusese Percy Fitzgerald, dar – cum spusese Katey cu ocazia Revelionului trecut – Percy o alesese pe „vrăjitoarea afectată” şi renunţase la ultima sa şansă de a intra în familia Dickens pe calea căsătoriei.

– Ce bine ne va prinde să ne întoarcem la Gad’s Hill Place, a spus Mamie deodată, terminând de aranjat fustele-i ofilite şi de

pus într-un simulacru de orânduială dantela udă a corsetului.

– O, plecaţi curând de la casa Milner Gibson? Aveam impresia că Charles a închiriat-o pentru o perioadă mai lungă.

– Numai până pe 1 iunie. Tata arde de nerăbdare să se întoarcă la Gad’s Hill peste vară. Vrea ca ziua de 2 sau 3 iunie să ne găsească pe toţi acolo, fericiţi, cu casa deschisă. Nu va mai avea multe motive să vină în oraş atunci, pentru tot restul verii, ştii. A merge cu trenul este *atât* de greu pentru tata în ultimul timp, Wilkie. De asemenea, îi va fi mai uşor lui Ellen să vină în vizită acolo decât i-a fost în oraş.

Am clipit auzind şi apoi mi-am dat jos ochelarii ca să-i şterg cu una dintre batistele murate pentru a-mi ascunde reacţia.

– Domnişoara Ternan va veni în vizită acolo? am întrebat degajat.

– O, da, Ellen a fost o musafiră regulată în ultimii câţiva ani – fără-ndoială fratele tău sau Katey ţi-a spus asta, Wilkie! Dacă mă gândesc mai bine, e ciudat că tu însuţi n-ai fost musafir acolo în perioadele când Ellen a venit să stea. Dar apoi... tu eşti aşa ocupat!

– Da, am spus.

Deci Ellen Ternan era în continuare un musafir frecvent la Gad’s Hill. Asta era o surpriză. Eram sigur că Dickens îşi pusese fiicele să jure că vor păstra tăcerea în privinţa aceasta – alt motiv pentru care societatea să le ocolească pe toate – dar aiurita aceea de Mamie uitase. (Sau presupusese că eram încă un prieten atât de apropiat al tatălui ei, încât el trebuia să-mi fi spus.)

Am înţeles în momentul acela că niciunul dintre noi – niciun prieten al lui Dickens sau membru al familiei, sau chiar biografii săi dintr-o epocă viitoare precum a voastră, Dragi Cititori – nu va cunoaşte povestea reală a ciudatei sale relaţii cu actriţa Ellen Ternan. Era oare adevărat că îngropaseră un copil în Franţa, cum dedusesem eu după ce surprinsesem acea frântură de discuţie dintre ei la gara Peckham? Trăiau acum doar ca frate şi soră, pasiunea lor – în care se lăsaseră purtaţi de la început – rămânând în urmă pentru totdeauna? Sau pasiunea aceea renăscuse sub o nouă formă, apropiindu-se de aducerea ei la cunoştinţa publicului – poate un foarte scandalos divorţ şi o a doua căsătorie pentru bătrânul romancier. Avea Charles Dickens să-şi găsească *vreodată* fericirea alături de o femeie care păruse să-i scape în toată viaţa lui de persoană pasională, naivă,

bântuită de romantism?

Romancierul din mine era curios. În rest, puţin îmi păsa de răspunsuri. Vechiul prieten din mine îşi dorea puţin ca Dickens să-şi fi găsit acea fericire în timpul vieţii. În rest, recunoşteam că viaţa lui Dickens trebuia să se încheie şi că el trebuia să *dispară* – pierdut, nimicit, stârpit, cadavrul lui niciodată găsit – astfel încât gloatele de adulatori să nu-l poată îngropa în cimitirul de la Westminster Abbey. Asta era foarte important.

Mamie turuia mai departe despre ceva – trăncănea despre cineva cu care dansase şi flirtase la Balul Reginei – dar dintr-odată trăsura s-a oprit şi eu am tras cu ochiul pe geamul lovit de ploaie şi am văzut Marble Arch.

– Să te conduc la uşă, am spus, păşind afară şi ajutând-o pe caraghioasa fată bătrână să coboare.

– O, Wilkie, a făcut ea, luându-mi mâna, chiar că eşti cel mai galant om.

Mă întorceam singur pe jos de la Adelphi Theatre la câteva seri după această întâlnire fortuită, când cineva sau ceva a şuierat la mine de pe o alee întunecată.

M-am oprit, m-am întors şi am ridicat bastonul cu măciulie de bronz, aşa cum ar face orice gentleman când este ameninţat de un tâlhar la ceas de seară.

– Domnule Collinsss, a şuierat silueta întunecată din capătul îngust al aleii.

Drood, mi-am spus. Inima mi-a luat-o la galop şi pulsul a început să-mi bubuie în tâmple. Mă simţeam încremenit, incapabil să fug. Am strâns bastonul cu ambele mâini.

Silueta întunecată a făcut doi paşi spre ieşirea de pe alee, dar nu a păşit în plină lumină.

– Domnule Collinsss... eu sssunt, Reginald Barrisss.

Mi-a făcut semn să mă apropii.

Nu voiam să intru pe alee, dar din gura acelui culoar negru şi urât mirositor vedeam un trapezoid de lumină de la felinarul din depărtare căzând peste faţa siluetei întunecate. Avea aceeaşi barbă zbârlită şi murdară, aceiaşi ochi umbriţi ai unui om vânat mişcându-se rapid dintr-o parte în alta. Am văzut doar o secundă dinţii lui în lumina slabă, însă păreau să se fi stricat. Detectivul Reginald Barris cel odinioară chipeş, încrezător şi voinic, devenise forma aceea temătoare, obscură, şoptindu-mi de pe o alee.

– Credeam că eşti mort, am spus cu voce slabă.

– Nu ssunt departe de assta, a răspuns forma din umbră. Mă vânează pretutindeni. Nu-mi lassă timp ssă dorm sau ssă mănânc. Trebuie ssă mă mişc neîncetat.

– Ce veşti ai? am întrebat.

Ţineam pe mai departe bastonul greu pregătit.

– Drood şi supuşii lui au sstabilit o dată la care ssă-l ia pe prietenul tău, Dickenss, a şuierat la mine.

Respiraţia lui era râncedă, chiar şi de la trei paşi distanţă. Mi-am dat seama că dinţii lipsă trebuiau să-l facă să şuiere în felul acela ca Drood.

– Când?

– 9 iunie. Peste nici trei ssăptămâni.

A cincea aniversare, mi-am spus. Era logic. Am întrebat:

– Cum adică, îl vor *lua?* Îl vor ucide? Îl vor răpi? Îl vor duce în Oraşul Subteran?

Silueta mizeră s-a cutremurat. Şi-a tras pălăria ponosită mai jos, astfel încât chipul lui a fost înghiţit din nou de întuneric.

– Eu ce să fac? am întrebat.

– Îl poţi pune în gardă, a hârâit Barris. Dar nu sse poate asscunde nicăieri – în nicio ţară nu ar fi în ssiguranţă. Odată ce Drood sse hotărăşte la un lucru, aşa sse face. Dar poate îi sspui lui Dickenss să-şi pună lucrurile în ordine.

Pulsul meu continua să gonească.

– Nu pot face ceva pentru *tine?*

– Nu, a spus Barris. Ssunt ca şi mort.

Înainte să mai pot întreba ceva, silueta întunecată s-a dat în spate şi apoi a părut să se topească în pietrele soioase ale aleii. Trebuia să fi fost acolo o scară spre o pivniţă pe care nu o puteam vedea, însă pentru ochii mei silueta umbroasă pur şi simplu s-a topit, împuţinându-se din vedere până când a dispărut.

9 iunie. Dar cum să aranjez lucrurile cu Dickens înainte de data asta? Peste puţin timp avea să se întoarcă la Gad's Hill Place şi amândoi lucram pe brânci, fiecare la romanul său. Cum îl puteam ademeni – mai ales unde voiam să-l duc – astfel încât să pot face ceea ce trebuia să fac? Şi înainte de 9 iunie, aniversarea accidentului de la Staplehurst pe care Dickens o rezervase întotdeauna întâlnirii cu Drood?

Compusesem o scrisoare formală şi destul de rece către Wills, cerându-i înapoierea drepturilor de autor pentru toate povestirile şi romanele mele care apăruseră de-a lungul timpului în *All the*

Year Round, şi Dickens însuşi îmi răspunsese în ultima săptămână din luna mai 1870.

Chiar şi partea oficială a scrisorii era surprinzător de prietenoasă – mă asigura că hârtiile erau pregătite în clipa aceea şi că, chiar dacă în contract nu se stipula o atare înapoiere a dreptului de autor, toate aceste drepturi aveau să-mi fie returnate imediat. Totuşi, scurta lui peroraţie părea melancolică, aproape o expresie a singurătăţii.

„Dragul meu Wilkie”, îmi scria, „nu vin să te văd fiindcă nu vreau să te deranjez. Poate ţi-ar face ţie plăcere să mă vezi din când în când. Cine ştie?”

Asta era perfect.

I-am scris imediat lui Dickens un mesaj călduros, întrebându-l dacă ne-am putea întâlni „cât de curând posibil, dar de preferat înaintea aniversării pe care o ţii anual în această perioadă”. Dacă Dickens n-a ars biletul meu, cum îi era obiceiul, modul acesta de exprimare ar putea părea destul de criptic oricui l-ar citi peste ani.

Când a venit un răspuns călduros şi afirmativ din partea lui Dickens, până la 1 iunie, mi-am încheiat ultimele pregătiri şi am demarat finalul Actului al treilea.

47

Unde mă aflu?

La Gad’s Hill. Dar nu la Gad’s Hill Place, ci doar la Gad’s Hill, locul unde Falstaff a încercat să-i tâlhărească pe călători, dar a fost tras pe sfoară de „treizeci de ticăloşi” – de fapt, doar de Prinţul Hal şi un prieten – şi puţin a lipsit să fie jefuit el însuşi înainte să o rupă la fugă speriat.

Trăsura mea neagră este parcată pe-o parte la Falstaff Inn. Atelajul închiriat seamănă mai degrabă cu un dric, ceea ce se şi potriveşte. Este aproape invizibil în umbrele de sub arborii înalţi în vreme ce ultimele raze ale crepusculului încep să se stingă. Vizitiul de pe capră nu este un vizitiu, ci un marinar pe care l-am angajat doar pentru noaptea aceasta, plătindu-l echivalentul salariului pe şase luni al unui vizitiu adevărat. E un vizitiu nepriceput, dar este totodată un străin. Nu vorbeşte engleza (comunic cu el graţie brumei de germană învăţată în şcoală şi limbajului semnelor) şi nu ştie nimic despre Anglia sau

personalităţile ei. Va porni pe mare din nou peste zece zile şi ar putea să nu se mai întoarcă niciodată pe ţărmurile engleze. Nimic nu-i trezeşte curiozitatea. E un vizitiu îngrozitor – caii îi simt nepriceperea şi nu-i arată pic de respect – însă e un vizitiu perfect pentru noaptea aceasta.

Când o fi?

Este blânda seară de 8 iunie 1870, la douăzeci de minute după ce soarele a apus. Rândunelele şi liliecii ţâşnesc prin umbră şi ies în câmp deschis, aripile liliecilor şi cozile bifurcate ale rândunelelor văzându-se ca nişte V-uri culcate pe vitraliul clar şi neted de culori palide în acuarelă care este crepusculul.

Îl văd pe Dickens traversând cu pas sprinten drumul – sau încercând să păşească sprinten, dat fiind că şontâcăieşte uşor. Poartă straiele negre pe care îi propusesem eu să la îmbrace pentru această ieşire şi are pe cap un soi de pălărie moale, pleoştită. În ciuda piciorului evident bolnav, nu poartă baston în seara aceasta. Deschid uşa şi el sare în trăsură, aşezându-se lângă mine.

– Nu am spus nimănui unde merg, rosteşte el cu respiraţia întretăiată. Exact cum ai cerut tu, dragul meu Wilkie.

– Îţi mulţumesc. Discreţia aceasta va fi necesară doar acum.

– Totul e foarte misterios, spune el când eu bat în tavanul trăsurii cu bastonul meu greu.

– Aşa trebuie să fie, îl liniştesc. Astă-noapte, dragul meu Charles, vom afla fiecare răspunsul la un mare mister – al tău fiind cel mai mare.

Nu mai spune nimic şi comentează doar o dată când trăsura se clatină, se hurducăie şi sare, mergând spre est pe drumul cel mare. Vizitiul-marinar mână caii mult prea tare şi intră în gropi şi virează brusc din calea traficului din sens opus, ameninţând să răstoarne trăsura cu noi înăuntru în şanţul plin de apă din clipă în clipă.

– Vizitiul tău pare că se grăbeşte nejustificat de tare, spune Dickens.

– E străin, explic eu.

După un timp, Dickens se apleacă peste mine şi se uită pe fereastra stângă la turla catedralei Rochester care se înalţă precum o suliţă neagră pe fundalul cerului palid.

– A! face el, iar mie mi se pare că simt mai mult confirmare decât surpriză în această silabă.

Trăsura se opreşte la intrarea în cimitir, scrâşnind şi scârţâind,

şi noi coborâm – eu purtând un felinar mic, neaprins, şi amândoi mişcându-ne oarecum ţepeni din pricina călătoriei zbuciumate de până acolo – şi apoi vizitiul pocneşte iar din bici şi trăsura neagră pleacă huruind în amurgul adânc.

– Nu voiai să ne aştepte trăsura? întreabă Dickens.

– Vizitiul se va întoarce după mine la timpul oportun, spun.

Dacă Dickens observă că am spus „pentru mine”, şi nu „pentru noi”, nu face niciun comentariu. Intrăm în cimitir. Biserica şi partea aceea veche a oraşului, ca şi cimitirul, sunt pustii şi cufundate în linişte. Mareea s-a retras şi acum se simte izul putred al mâlului din mlaştina mareică, dar de undeva de dincolo de acesta vin mireasma proaspătă de sare a mării şi sunetul valurilor leneşe. Singura sursă de lumină este semiluna în descreştere.

Dickens spune încet:

– Acum ce urmează, Wilkie?

Scot pistolul din jiletcă – chinuindu-mă un moment ca să desfac cocoşul şi cătarea proeminente din căptuşeala buzunarului – şi îl îndrept spre el.

– A! face Dickens din nou şi nici acum nu se simte surpriza în tonul său.

În urechile mele, prin bubuitul pulsului, silaba aceasta sună doar a tristeţe, poate chiar a uşurare. Stăm acolo, aşa, preţ de o clipă, un tablou straniu şi stingher. Vântul dinspre mare înfioară ramurile pinilor din preajma zidului care separă cimitirul de stradă. Tivul şi gulerele libere ale hainei lungi de vară a lui Dickens fâlfâie în jurul lui ca nişte fanioane negre. Ridică o mână ca să-şi ţină borul pălăriei sale moi.

– La groapa cu var mergem, deci? întreabă Dickens.

– Da.

Trebuie să încerc de două ori înainte de a rosti pentru ca vorba să iasă cum trebuie. Am gura foarte uscată. Ard de dorinţa să beau din butelca mea cu laudanum, dar nu vreau să-mi distrag atenţia de la Dickens nici pentru o clipă.

Fac semn cu pistolul şi Charles începe să păşească spre întunecimea din spatele cimitirului, unde aşteaptă groapa descoperită. Merg în urma lui la distanţă de câţiva paşi, având grijă să nu mă apropii prea tare, în caz că Inimitabilul ar face o încercare neaşteptată de a-mi lua arma.

Deodată, el se opreşte şi mă opresc şi eu, mai fac doi paşi în spate, ridicând pistolul şi ţintind.

– Dragul meu Wilkie, îţi pot cere un lucru?

Vocea lui este atât de moale, încât cuvintele aproape nici nu ajung la mine, acoperite de şuieratul vântului prin puţinii copaci şi multele tufişuri de mlaştină de acolo.

– Nu prea mi se pare momentul potrivit pentru cereri, Charles.

– Poate, spuse el şi văd că zâmbeşte în lumina slabă a lunii. Nu-mi place să se uite la mine şi cu atât mai puţin întors spre mine în felul acesta. Sperasem că va rămâne cu spatele până ce vom ajunge la groapa cu var şi fapta va fi săvârşită. Dar eu tot am una, continuă el încet. Absolut înnebunitor, nu pot detecta pic de teamă în vocea lui, care este mult mai sigură decât a mea. Dar numai una.

– Ce?

– Poate sună ciudat, Wilkie, dar deja de câţiva ani am avut puternica premoniţie că voi muri de aniversarea accidentului de la Staplehurst. Pot duce mâna la vestă ca să mă uit la ceas?

Ce sens are? îmi spun ameţit. Ca pregătire pentru seara aceasta, am băut aproape dublul dozei mele obişnuite de laudanum şi m-am injectat de două ori cu morfină, iar acum simt efectul acestor leacuri nu atât ca stenic, ci ca o stranie ameţeală.

– Da, uită-te, dar repede, reuşesc să rostesc.

Dickens îşi scoate cu calm ceasul, îl studiază la lumina lunii şi îi întoarce arcul încet şi enervant înainte de a-l pune la loc.

– E trecut cu câteva minute de zece, spune. Amurgul ăsta de toamnă durează aşa mult în această perioadă din an, iar noi am plecat târziu. Nu mai e mult până la miezul nopţii. Nu pot explica de ce – dat fiind că ţelul tău evident este acela ca nimeni să nu cunoască felul sau locul morţii mele, sau modul de înhumare – dar ar însemna ceva pentru *mine* dacă mi s-ar permite să împlinesc diversele-mi premoniţii şi să părăsesc lumea aceasta pe 9 iunie, şi nu pe 8.

– Speri să vină cineva sau să se întâmple ceva care să te ajute să scapi, spun pe noul meu glas tremurat.

Dickens ridică doar din umeri.

– Dacă intră cumva cineva în cimitir, poţi oricum să mă împuşti şi să fugi prin ierburile de mare înapoi la trăsura care te aşteaptă aproape.

– Ţi-ar găsi cadavrul, spun pe un ton plat. Şi ai fi îngropat în cimitirul de la Westminster Abbey.

Dickens râde atunci. Este râsul acela zgomotos, firesc, senin şi molipsitor pe care l-am auzit din partea lui de atâtea ori

înainte.

– Despre *asta* este vorba, dragul meu Wilkie? Westminster Abbey? Îţi alungă întrucâtva temerile faptul că am stipulat deja în testament că cer un serviciu funerar simplu şi mic? Fără ceremonii la Westminster Abbey sau altundeva. Spun clar că nu vreau mai mult de trei trăsuri în ultima procesiune funerară şi nu mai mulţi oameni la înmormântare decât pot aduce acele trei trăsuri mici.

Pulsul meu galopant – şi acum migrena pulsând la fel de iute – pare a-ncerca să se sincronizeze cu bubuitul distant al valurilor pe bancul de nisip aflat undeva la est, însă ritmul neregulat al vântului refuză să se oprească.

– Nu va exista nicio procesiune funerară, spun.

– Evident, nu, zise Dickens şi mă înfurie cu alt zâmbet mic. Un motiv în plus de a-mi îngădui această ultimă, mică favoare înainte de-a ne despărţi pentru totdeauna.

– Cu ce scop? întreb într-un târziu.

– Spuneai că fiecare dintre noi va rezolva un mister astă-noapte. Presupun că misterul meu este ce se află – dacă se află ceva – dincolo de clipa morţii. Dar al tău care este, Wilkie? Ce mister îţi doreşti să rezolvi în această minunată seară?

Nu zic nimic.

– Permite-mi să-ţi spun ce bănuiesc eu, rosteşte Dickens. Ai vrea să ştii cum s-ar fi sfârşit *Misterul lui Edwin Drood.* Şi poate chiar să afli cum se leagă Drood *al meu* de Drood *al tău.*

– Da.

Se uită iarăşi la ceas.

– Nu mai sunt decât nouăzeci de minute până la miezul nopţii. Am adus o sticlă de brandy – la sugestia ta (deşi Frank Beard s-ar îngrozi dacă ar afla asta) – şi sunt sigur că ai adus şi tu ceva răcoritor. Ce zici să găsim undeva pe aici un loc comod de şezut şi să purtăm o ultimă discuţie înainte să răsune clopotele din turla aceea, pecetluindu-mi soarta?

– Crezi că am să mă răzgândesc, spun cu un zâmbet maliţios.

– De fapt, dragul meu Wilkie, nu cred nici măcar o clipă că vei face asta. Cum nu sunt sigur nici că aş vrea să o faci. Sunt foarte… istovit. Nu mă dau însă în lături de la o ultimă conversaţie şi de la o duşcă de brandy în taina nopţii.

Cu aceasta, Dickens se răsuceşte pe călcâie şi se uită printre lespezile dimprejur, căutând un loc de şezut. Am de ales între a-l urma şi a-l împuşca acolo, urmând să-i trag cadavrul după mine

cale de mulţi metri către groapa cu var. Sperasem să evit această ultimă ofensă la adresa amândurora. Şi, sincer să fiu, nu mă deranjează ideea de a şedea câteva minute până când îmi va trece ameţeala asta pasageră.

Cele două pietre funerare pe care le alege drept scaune, între care se află o lespede mai lungă şi mai lată care ar putea fi o masă joasă, de peste un metru lăţime, îmi amintesc de ziua în care, chiar în acest cimitir, Dickens a făcut pe chelnerul pentru Ellen Ternan, mama ei şi pentru mine.

După ce primeşte permisiunea, Dickens îşi scoate sticla de brandy din buzunarul jiletcii şi o pune pe masa de piatră, în faţa sa, şi eu procedez la fel cu butelca mea argintie. Îmi dau seama că ar fi trebuit să pipăi buzunarele Inimitabilului când îndreptasem prima dată pistolul către el. Ştiu că Dickens îşi ţine propriul pistol într-un sertar la Gad's Hill Place, dar şi arma automată cu care l-a ucis pe Sultan. Aparenta lipsă de mirare a lui Dickens în faţa ţelului „ieşirii noastre misterioase" mă face să cred că ar putea să fi ascuns o armă asupra sa înainte să vină la trăsură… şi asta ar putea explica pasivitatea sa altminteri inexplicabilă.

Dar acum este prea târziu. Va trebui doar să fiu atent la el în scurtul răstimp rămas.

Stăm în tăcere o vreme. Apoi clopotele bat ora unsprezece în turla înaltă şi, încordat cum sunt, tresar atât de tare, încât aproape apăs accidental trăgaciul pistolului pe care îl ţin îndreptat spre inima lui Dickens.

El îmi observă reacţia, dar nu spune nimic în timp ce eu pun arma pe pulpa piciorului, ţinând-o îndreptată spre el, însă scoţând degetul dinăuntrul a ceea ce Hatchery numise, cred, „garda trăgaciului".

Vocea lui Dickens, după lunga tăcere, mă face să tresar din nou.

– Aceasta este arma pe care ne-a arătat-o odată detectivul Hatchery, nu-i aşa?

– Da.

Vântul face ierburile să foşnească un moment. Temându-mă parcă de liniştea aceasta, de parcă mi-ar slăbi hotărârea, mă forţez să spun:

– Ştii că Hatchery este mort?

– O, da.

– Şi ştii *cum* a murit?

– Da, răspunde Dickens. Ştiu. Mi-au spus prietenii din Poliţia Metropolitană.

Nu mai avem ce să ne zicem pe acest subiect. Mă conduce însă la problema care este singurul motiv pentru care Charles Dickens rămâne în viaţă în această ultimă oră.

– M-a surprins că ai folosit un personaj – în mod evident un detectiv deghizat, cu capul lui mare de păr fals – pe nume Datchery în *Edwin Drood,* spun. O atare parodie la adresa bietului Hatchery, mai ales având în vedere... ăă... regretabilele amănunte ale morţii sale, cu greu poate fi un lucru cuviincios.

Dickens se uită la mine. Cum ochii mi s-au adaptat la întunericul din cimitir, aşa departe de primele felinare stradale sau de ferestrele caselor locuite, lespezile funerare din jurul nostru – şi mai ales cea turtită, din marmură uşoară, dintre mine şi Dickens, ca o masă de joc pe care ne-am etalat ultimele mâini la pocher – par a reflecta lumina lunii peste chipul lui Dickens aidoma unor slabe imitaţii ale reflectoarelor cu gaz pe care el le pregătise pentru lecturile sale.

– Nu este o parodie, mă corectează. Este un memento afectuos.

Sorb din butelcă şi flutur din mână, îndepărtând ideea. Nu este importantă.

– Deşi povestea ta cu Drood nu e încheiată nici pe jumătate – numai patru fascicule lunare au văzut lumina tiparului şi întregul manuscris reprezintă în clipa de faţă doar jumătate din întreaga lungime a cărţii – tu l-au ucis deja pe tânărul Edwin Drood. Te întreb ca de la un profesionist la altul – şi ca unul cu categoric mai multă experienţă şi poate mult mai competent să scrie despre mistere – cum poţi spera să întreţii interesul, Charles, când ai comis crima atât de timpuriu în desfăşurarea poveştii, fără a avea decât o singură alegere logică pentru ucigaş... pe John Jasper, un răufăcător cât se poate de evident.

– Ei bine, spune Dickens, ca un profesionist răspunzându-i altuia, trebuie să ne amintim că... stai!

Mâna cu pistolul urcă instinctiv şi eu clipesc rapid pentru a-mi alunga moleşeala, în timp ce îndrept ţeava spre inima lui, la distanţă de vreun metru şi ceva. A intrat cineva în cimitir? Încearcă el să-mi distragă atenţia?

Nu. Se pare că Inimitabilul a fost doar fulgerat de un gând.

– Cum se face, dragul meu Wilkie, continuă Dickens, că ştii

despre aspectul lui Datchery şi chiar despre uciderea sărmanului Edwin, când aceste scene, ba chiar aceste fascicule nu au apărut încă şi… aa… Wills. Ai obţinut cumva o copie a poveştii de la Wills. William Henry e un om drag, un prieten de nădejde, dar n-a mai fost el însuşi de la accident încoace, de când aude uşile acelea trântindu-se şi scârţâind în capul lui.

Nu spun nimic.

– Prea bine, atunci, zice Dickens. Ştii despre uciderea tânărului Drood în ajunul Crăciunului. Ştii că Crispsparkle descoperă ceasul şi acul de cravată ale lui Edwin în râu, deşi corpul lui nu e de găsit. Ştii că bănuiala cade pe tânărul străin din Ceylon cu temperament înflăcărat, Neville Landless, fratele frumoasei Helen Landless, şi că s-a găsit sânge pe bastonul lui Landless. Ştii că logodna lui Edwin cu Rosa a fost ruptă şi ştii că unchiul lui Edwin, opiomanul John Jasper, a leşinat după crimă când a aflat că logodna nu mai exista şi că evidenta lui gelozie nu avusese temei. În acest moment am scris şase din cele douăsprezece fascicule contractate. Dar care este întrebarea ta?

Simt căldura laudanumului în braţe şi picioare şi devin mai nerăbdător. Scarabeul din creier e şi mai nerăbdător decât mine.

Îl simt cum fojgăie înainte şi înapoi pe lângă puntea nasului meu, uitându-se întâi printr-un ochi, apoi prin celălalt, ca şi când ar căuta o perspectivă mai bună.

– John Jasper a comis crima în ajunul Crăciunului, spun, fluturând pistolul puţin. Pot numi chiar şi arma crimei… eşarfa aceea lungă şi neagră pe care te-ai dat de ceasul morţii să o menţionezi de cel puţin trei ori până acum fără vreun motiv temeinic. Indiciile tale numai subtile nu sunt, Charles!

– Trebuia să fie o cravată foarte lungă, spune el cu un alt zâmbet enervant. Dar am schimbat-o într-o eşarfă.

– Ştiu, spun nerăbdător. Charley mi-a zis că ai insistat să apară cravata în ilustraţie, după care i-ai spus lui Field să o schimbe într-o eşarfă. Cravată, eşarfă, puţin contează. Întrebarea rămâne: cum poţi spera să ţii cititorii interesaţi în a doua jumătate a cărţii dacă ştim cu toţii că John Jasper va fi dezvăluit drept criminal?

Dickens pregetă înainte să grăiască, lovit parcă de un gând important. Pune încet sticla cu brandy pe lespedea roasă de intemperii. Din cine ştie ce motiv, şi-a pus ochelarii – ca şi când discuţia aceasta despre noua lui carte ce nu va fi încheiată niciodată ar cere să-mi citească ceva cu voce tare – şi spectrul

acum dublu reflectat al lunii transformă lentilele ochelarilor în discuri alb-argintii opace.

– Vrei să termini tu cartea, şopteşte el.

– Poftim?

– Ai auzit bine, Wilkie. Vrei să-l abordezi pe Chapman şi să-i spui că poţi termina tu romanul în locul meu – William Wilkie Collins, faimosul autor al *Pietrei Lunii* – sărind să ducă mai departe opera prietenului său dispărut, a fostului său colaborator decedat. William Wilkie Collins, le vei spune dragilor Chapman şi Hall îndureraţi, este singurul om din Anglia – singurul om din lumea vorbitoare de engleză – singurul om din toată lumea! – care a cunoscut mintea lui Charles Dickens destul cât el, William Wilkie Collins, să poată încheia misterul atât de tragic trunchiat de neaşteptata dispariţie a mai sus-menţionatului domn Dickens, care aproape sigur şi-a luat singur viaţa. Vrei să închei tu *Misterul lui Edwin Drood,* dragul meu Wilkie, şi astfel să-mi iei literalmente locul în sufletul cititorilor, ca şi în analele marilor autori ai timpului nostru.

– Asta-i absolut absurd, strig atât de tare, încât mă crispez şi mă uit în jur stânjenit. Ecoul vocii mele s-a întors dinspre catedrală şi turnul ei. E absurd, şoptesc pripit. Nu am un astfel de gând sau o atare ambiţie. N-am avut niciodată un gând sau o ambiţie ca aceasta. Îmi scriu propriile cărţi nemuritoare – *Piatra Lunii* s-a vândut mai bine decât *Casa umbrelor* sau povestea asta la care lucrezi acum! –, iar o istorisire cu mister precum *Piatra Lunii* – cum ţi-am arătat în seara asta – a fost infinit mai atent ticluită decât această confuză tărăşenie a uciderii lui Edwin Drood.

– Da, sigur că da, spune Dickens încet.

Dar surâde din nou în felul acela răutăcios al lui. Dacă aş fi primit un şiling de fiecare dată când văzusem surâsul acela, n-ar mai fi trebuit să scriu niciodată.

– Pe deasupra, spun, îţi cunosc secretul. Cunosc „Marea Surpriză”, inteligentul tău motor al intrigii, cel care atât de evident pune în mişcare povestea asta destul de străvezie – judecând după standardele mele profesionale.

– O? face Dickens îndeajuns de afabil. Te rog, fii atât de bun să mă luminezi, dragul meu Wilkie. Ca neofit în treaba asta cu misterele, s-ar putea să-mi fi scăpat propria Mare Surpriză atât de evidentă.

Ignorându-i sarcasmul şi îndreptând lejer pistolul spre capul

lui, spun:

– Edwin Drood nu este mort.

– Nu?

– Nu. Jasper *a încercat* să-l ucidă, asta este clar. Şi Jasper poate chiar să creadă că încercarea i-a reuşit. Dar Drood a supravieţuit, este viu şi îşi va uni forţele cu „eroii” tăi atât de evidenţi: Rosa Bud, Neville şi sora lui, Helena Landless, creştinul tău muscular – clericul Crispsparkle şi chiar cu marinarul ăla pe care-l introduci în scenă aşa târziu...

Îmi storc memoria după numele personajului.

– Locotenentul Tartar, îmi sare în ajutor Dickens.

– Da, da. Eroicul căţărător pe frânghie, locotenentul Tartar, îndrăgostit pe dată şi aşa convenabil de Helen Landless, şi toţi ceilalţi... îngeri binevoitori... vor conspira cu Edwin Drood pentru aducerea la lumină a ucigaşului... John Jasper!

Dickens îşi scoate ochelarii, îi studiază un moment cu un zâmbet, după care îi pliază atent în etuiul lor, pe care-l pune înapoi în buzunarul hainei. Îmi vine să-i strig: *Aruncă-i! Nu vei mai avea nevoie de ochelari! Dacă-i ţii acum, va trebui să-i pescuiesc eu mai târziu din groapa cu var!*

– Şi Dick Datchery va fi unul dintre aceşti... îngeri binevoitori... ajutându-l pe Edwin revenit printre cei vii să dea în vileag identitatea ucigaşului ratat? spune el încet.

– Nu, răspund, neputându-mi ascunde triumful din glas, întrucât aşa-numitul „Dick Datchery” este, de fapt, Edwin Drood însuşi... deghizat!

Dickens se aşază pe lespedea funerară şi se gândeşte la cele auzite un moment. Am mai văzut înainte această statuie tăcută şi nemişcată a lui Charles Dickens cel aflat mereu în mişcare, dar numai atunci când îi dădusem şah-mat la una dintre puţinele mele partide de şah victorioase jucate împotriva lui.

– Eşti... această extrapolare este... *foarte* inteligentă, dragul meu Wilkie, rosteşte el într-un târziu.

Nu mai e nevoie să vorbesc. Este aproape miezul nopţii. Sunt deopotrivă îngrijorat şi nerăbdător să ajungem la groapa cu var nestins şi să ducem la îndeplinire treaba din noaptea aceasta, apoi să plec acasă şi să fac o baie fierbinte.

– Am însă o singură întrebare, te rog, spuse el încet, lovind în sticla sa cu arătătorul său îngrijit.

– Care?

– Dacă Edwin Drood a supravieţuit tentativei de crimă din

partea unchiului său, de ce trebuie să se supună atâtor chinuri… să stea ascuns, să-şi caute aliaţi, să se dea drept aproape comicul Dick Datchery? De ce nu iese pur şi simplu în faţă şi nu le spune autorităţilor că unchiul său a încercat să-l ucidă în ajunul Crăciunului? Că s-a străduit, poate, într-adevăr încât să arunce corpul presupus mort, dar, în fapt, inconştient al lui Edwin într-o groapă cu var nestins (unde el trebuie să se fi trezit şi de unde să se fi târât afară când substanţa acidă începea să-i topească pielea şi hainele… o scenă delicioasă, îţi recunosc meritul, ca de la un profesionist la altul, dar nu una, recunosc şi asta, pe care aş avea motiv să o scriu)… dar sigur că atunci nu *avem* niciun ucigaş, ci doar un unchi smintit *încercând* să ucidă, şi nici vreun motiv pentru care Edwin Drood să rămână ascuns. Lipseşte atunci crima lui Edwin Drood, iar misterul e aproape nesemnificativ.

– Drood are motive să rămână ascuns până la momentul oportun, spun cu încredere, deşi nu am idee care ar putea fi acestea.

Iau o duşcă lungă de laudanum, dar am grijă să nu închid ochii nici măcar o clipă.

– Ei, îţi doresc noroc, dragul meu Wilkie, spuse Dickens cu un râs degajat. Dar ar trebui să ştii asta înainte de-a încerca să închei cartea după schema pe care eu nici n-am încredinţat-o hârtiei… *tânărul Edwin Drood este mort. John Jasper, sub influenţa aceluiaşi opiu-laundanum pe care îl bei tu în clipa de faţă, l-a ucis pe Edwin în ajunul Crăciunului, exact cum suspectează cititorul în acest moment, la jumătatea cărţii.*

– Asta e absurd, spun din nou. Gelozia lui John Jasper faţă de nepotul lui din pricina Rosei Bud e atât de mare, încât îl *ucide* pe tânăr? Şi atunci… aveam înainte jumătate de roman de umplut cu nimic altceva decât cu… ce? Mărturia lui John Jasper?

– Da, spuse Dickens cu un zâmbet realmente malefic. Exact aşa. Restul *Misterului lui Edwin Drood* este într-adevăr – sau cel puţin miezul lui va fi – alcătuit din confesiunile lui John Jasper şi ale alter ego-ului său, Jasper Drood.

Clatin din cap, dar ameţeala doar sporeşte.

– Şi Jasper nu este unchiul lui Drood, cum suntem făcuţi să credem, continuă Dickens. Este *fratele* lui Drood.

Vreau să râd de asta, dar îmi iese ca un fornăit deosebit de zgomotos.

– Frate!

– O, da. Tânărul Edwin, îţi aminteşti, are de gând să plece în Egipt ca membru al unei echipe de ingineri. Are de gând să *schimbe* Egiptul pentru totdeauna, poate chiar să se stabilească acolo. Dar ce nu ştie Edwin, dragul meu Wilkie, era că fratele lui vitreg (şi *nu* unchiul), Jasper *Drood,* nu John Jasper, s-a născut acolo... în Egipt. Şi acolo a deprins puterile întunecate.

– Puteri întunecate?

Uit mereu să ţin pistolul ridicat, dar acum salt iarăşi ţeava spre Dickens.

– Mesmerism, şopteşte Charles. Controlul minţilor şi acţiunilor altora. Şi nu doar nivelul jocurilor noastre de salon al mesmerismului, Wilkie, ci genul serios de control al minţii care se apropie de veritabila citire a gândurilor, adică de telepatie. Exact genul de contact mintal pe care l-am văzut în carte între tânărul Neville Landless şi frumoasa lui soră, Helen Lawless. Ei şi-au cizelat abilităţile mintale în Ceylon. Jasper Drood le-a învăţat pe ale sale în Egipt. Când Helen Lawless şi Jasper Drood se vor întâlni în sfârşit pe câmpul bătăliei mesmerice – şi o vor face – va fi o scenă despre care cititorii vor vorbi cu admiraţie secole la rând.

Helen Landless, nu Lawless, îmi spun, observând că Dickens îşi confundă propriile personaje. *Ellen Lawless Ternan. Nici în ultimul fragment neterminat al unei cărţi ratate Dickens nu se poate opri să nu lege cea mai frumoasă şi misterioasă femeie din roman de propria-i fantezie şi obsesie, Ellen Ternan.*

– Asculţi, dragul meu Wilkie? întreabă Dickens. Pari pe cale să te laşi furat de somn.

– Nicidecum, spun. Dar chiar dacă John Jasper este de fapt Jasper Drood, fratele mult mai mare al victimei, ce interes va avea asta pentru cititorul care va trebui să mai îndure câteva sute de pagini de banală confesiune?

– Nicio clipă confesiunea nu va fi *banală,* chicoteşte Dickens. În acest roman, dragul meu Wilkie, ne vom afla în mintea şi conştiinţa unui ucigaş într-un fel care nu a mai fost experimentat până acum de cititori în istoria literaturii. Deoarece John Jasper – Jasper Drood – este *doi* oameni, înţelegi... două personalităţi tragice şi complete, ambele blocate în creierul îmbibat de opiu al unui prim-cantor laic al catedralei Cloisterham... Face o pauză, se întoarce, gesticulează teatral spre turla şi clădirea măreaţă din spatele său. ... al catedralei *Rochester.* Şi chiar în criptele acelea... Gesticulează din nou şi privirea mea ameţită îi urmează

gestul. … în criptele acelea John Jasper/ Jasper Drood va ascunde tot ce a mai rămas din iubitul său nepot şi frate, Edwin, aruncat în groapa cu var nestins. Oasele şi craniul lui.

– Asta este… spun împleticit.

Dickens râde în hohote.

– Poate, spune el, continuând să râdă în barbă. Dar cu toate răsturnările de situaţie viitoare, cititorul va fi… *ar fi fost…* încântat să afle multele revelaţii care urmează… *ar fi urmat…* în povestea asta. De pildă, dragul meu Wilkie, John Jasper-Drood al nostru a comis crima sub influenţa deopotrivă a mesmerismului şi opiului. Cel din urmă, opiul în cantităţi tot mai mari, a fost declanşatorul pentru comanda mesmerică de a-şi ucide fratele.

– Asta nu are sens, spun. Noi am discutat în repetate rânduri faptul că niciun hipnotizator nu poate pune cu succes pe cineva să comită o crimă… *sa comită orice crimă…* împotriva convingerilor morale şi etice ale persoanei în cauză.

– Da, spune Dickens.

Bea ce i-a mai rămas din brandy şi vâră sticla în buzunarul interior de sus, stânga (iar eu memorez unde este pentru mai târziu). Ca de fiecare dată când discută despre un şiretlic narativ sau alt element al artei sale, vocea lui Charles Dickens este un amestec între veteranul profesionist şi băiatul emoţionat, nerăbdător să spună o poveste.

– Dar nu ascultai, dragul meu Wilkie, când am explicat că un hipnotizator suficient de puternic – eu însumi, de pildă, dar fără-ndoială John Jasper Drood sau celelalte figuri egiptene, cu care încă nu am făcut cunoştinţă, aflate dincolo de suprafaţa acestei poveşti – *poate mesmeriza o persoană cum este prim-cantorul catedralei Closterham să trăiască într-o lume închipuită unde să nu ştie literalmente ce face.* Opiul şi poate – să spunem – morfina în cantităţi mari sunt cele care alimentează această fantezie continuă care îl poate duce, fără ştirea lui, la crimă şi chiar la mai rău.

Mă aplec în faţă. Pistolul este în mâna mea, dar e uitat.

– Dacă Jasper îşi ucide nepotul… fratele… pe când se află sub controlul mesmeric al acestui Celălalt tenebros, şoptesc, cine este Celălalt?

– A! exclamă Charles Dickens, lovindu-se încântat peste genunchi. Aceasta este cea mai satisfăcătoare şi minunată parte a misterului, dragul meu Wilkie! Niciun cititor dintr-o mie – ba nu, nici măcar unul din zece milioane – niciun coleg scriitor dintre

sutele pe care îi cunosc şi stimez – nu va putea, până la finalul confesiunii lui John Jasper-Drood, să ghicească adevărul, anume că adevăratul hipnotizator şi adevăratul ucigaş din misterul lui Edwin Drood nu este nimeni altul decât…

Clopotele din turla înaltă aflată în spatele lui încep să bată.

Clipesc într-acolo. Dickens se răsuceşte pe lespedea lui funerară ca să privească, de parcă turnul urmează să facă altceva decât să adăpostească în tăcere şi răceală şi orbeşte clopotele care-i anunţă osânda.

Când cele douăsprezece bătăi se încheie şi ultimele ecouri se sting peste străzile întunecate din Rochester, Dickens se întoarce înapoi spre mine şi zâmbeşte:

– Am auzit dangătele-n miez de noapte, Wilkie.

– Ce spuneai? îl îndemn. Identitatea hipnotizatorului? Adevăratul ucigaş?

Dickens îşi încrucişează braţele la piept.

– Am dezvăluit destul din povestea asta pentru o noapte. Clatină din cap, suspină şi oferă un zâmbet subţire. Şi pentru o viaţă, conchide.

– Ridică-te, îi spun.

Mă simt aşa de ameţit, încât aproape cad când mă ridic, la rândul meu. E greu să ţin ca lumea pistolul şi felinarul neaprins, de parcă aş fi uitat cum să fac două lucruri deodată.

– Umblă, îi comand, deşi nu-mi dau seama dacă mă adresez lui Dickens sau propriilor mele picioare.

Mai târziu îmi dau seama ce uşor i-ar fi fost lui Dickens să fugă în acel scurt moment, pe când amândoi mergem spre capătul cimitirului şi apoi prin ierburile aspre de la marginea mlaştinii unde aşteaptă groapa cu var nestins.

Dacă Dickens o lua la fugă – şi dacă eu ratam primul foc grăbit – ar fi fost o joacă de copii pentru el să alerge şi să se târască, şi să se ascundă printre tufişurile înalte de mlaştină. Ar fi dificil să-l găsesc acolo pe lumină şi aproape imposibil în bezna nopţii, chiar şi cu felinarul mic pe care îl aveam. Până şi sunetul de alergare sau de târâre ar fi acoperit de vântul înteţit şi de bubuitul valurilor în depărtare.

Dar el nu fuge. El deschide drumul. Pare-se că fredonează o piesă lentă în barbă. Nu recunosc melodia.

Când ne oprim, el e la marginea gropii cu var, dar cu faţa către mine.

– Trebuie să ţii minte, spune, că obiectele de metal din buzunarele mele nu se vor topi în var. Ceasul, oferit mie de Ellen… sticla… acul de cravată şi…

– Ţin minte, scrâşnesc.

Deodată îmi vine foarte greu să respir.

Dickens aruncă o privire peste umăr la varul din groapă, dar rămâne îndreptat spre mine.

– Da, exact aici l-aş fi pus pe Jasper Drood să mărturisească, în carte, că a adus cadavrul lui Edwin Drood… Jasper este mai tânăr decât noi doi, Wilkie, aşa că, deşi opiul i-a redus abilităţile fizice la jumătate, nu i-a fost greu să poarte pe braţe câteva sute de metri corpul băiatului mort…

– Ţine-ţi gura, spun.

– Vrei să mă întorc? întreabă Dickens. Să mă uit în altă parte? Să stau cu faţa la groapă?

– Da. Nu. Fă ce vrei.

– Atunci, am să continui să mă uit la tine, dragul meu Wilkie. Fostul meu prieten şi tovarăş de călătorie şi cândva înflăcărat colaborator.

Apăs pe trăgaci.

Zgomotul incredibil pe care îl face pistolul şi neaşteptatul lui recul în mâna mea – nu pot spune cu toată sinceritatea că-mi amintesc întru totul experienţa descărcării lui pe scara servitorilor, iarna trecută – aproape mă fac să scap arma.

– Dumnezeule mare, zice Dickens. Stă în continuare în picioare acolo. Îşi pipăie pieptul, pântecele, vintrele şi pulpele aproape comic. Cred că ai ratat, spune.

Şi tot nu fuge.

Au mai rămas, ştiu, trei gloanţe în pistol.

Cu tot braţul tremurând, ţintesc de data asta mai întâi şi trag din nou.

Coada hainei lui Dickens sare cam până la nivelul mijlocului său. Începe să se pipăie iarăşi. De data aceasta, ridică haina şi, în lumina lunii, văd degetul lui iţindu-se prin gaura făcută de glonţ. Trebuie că i-am ratat şoldul cu mai puţin de trei centimetri.

– Wilkie, zice Dickens foarte încet, poate ar fi mai bine pentru amândoi dacă…

Trag din nou.

Acum, glonţul îl nimereşte pe Dickens în susul pieptului – nu poţi confunda sunetul acela, ca un ciocan greu lovind o halcă de carne rece – şi el se răsuceşte o dată şi cade pe spate.

Dar nu în groapa cu var. Zace la marginea gropii.

Şi e încă viu. Aud hârâitul zgomotos al respiraţiei lui îngreunate. Pare să gâlgâie puţin, de parcă ar avea sânge în plămâni. Mă apropii până ce ajung lângă el, de partea opusă gropii. Când ridică privirea, mă întreb dacă mă vede ca pe o siluetă grozavă decupată pe cerul înstelat.

În scrierile mele, am fost nevoit – în câteva ocazii – să folosesc termenul acela francez urât, *coup de grâce* – şi din cine ştie ce motiv am întotdeauna dificultăţi în a-mi amintit cum se scrie. Nu am însă nicio dificultate în a-mi aminti ce desemnează – lovitura finală trebuie să fie în creier, pentru a fi sigur.

Şi nu a mai rămas decât un singur glonţ în pistolul lui Hatchery.

Lăsându-mă într-un genunchi, pun felinarul jos şi mă aşez pe vine alături de Inimitabil, creatorul unor neghiobi precum Dedlock şi Barnacle, şi Dombey, şi Grewgious, dar şi al unor nelegiuiţi, paraziţi şi suflete negre precum Fagin şi Artful Dodger, şi Squeerse, şi Casby, şi Slyme, şi Pecksniff, şi Scrooge, şi Vholese, şi Smallweed, şi Weegs, şi Feldeby, şi Bumble, şi Lammle, şi Hawk, şi Fag, şi Tigg, şi…

Apăs tare ţeava armei grele a lui Hatchery în tâmpla lui Charles Dickens care geme. Îmi dau seama că ţin mâna stângă goală ridicată ca un fel de scut care să-mi protejeze faţa de ploaia de aşchii din craniu, sânge şi materia cerebrală care va erupe într-o secundă sau două.

Dickens bolboroseşte, încercând să vorbească.

– Ininteligibil… îl aud că geme. Apoi: Scoală-te… trezeşte-te… Wilkie, scoală…

Sărmanul ticălos smintit încearcă să se trezească din ceea ce trebuie să creadă că este un coşmar teribil. Poate că aşa suntem cu toţii târâţi afară din viaţă, gemând şi strâmbându-ne şi rugându-ne unui Dumnezeu absent şi hain să ne putem trezi.

– Scoală… spune el şi eu apăs trăgaciul.

S-a făcut. Creierul care a zămislit şi a insuflat viaţă lui David Copperfield şi Pip, şi Esther Sommerson, şi Uriah Heep, şi Barnaby Rudge, şi Martin Chuzzlewit, şi Bob Cratchit, şi Sam Weller, şi Pickwick, şi o sută de alte fiinţe care trăiesc în minţile a milioane de cititori este împrăştiat acum pe marginea gropii cu var, descriind o linie de mâzgă cenuşiu-roşie aparent uleioasă în lumina lunii. Numai aşchiile desprinse din ţeastă par albe.

Chiar şi beneficiind de avertismentul lui, aproape uit să-i iau

obiectele personale de aur şi metal înainte să-i rostogolesc cadavrul în groapă.

Nu-mi place să-l ating şi încerc să am de-a face doar cu stofa hainelor lui, lucru posibil când îi iau ceasul, sticla, monedele din buzunar şi acul de cravată, dar pentru inele şi butoni, sunt nevoit să iau contact cu carnea lui în răcire.

Aprind felinarul cu pavăză pentru această ultimă operaţiune şi observ – cu o mică satisfacţie – că mâna mea este sigură când scapăr chibritul şi-l apropii de fitil. Am adus în buzunarul exterior al hainei o pungă din pânză de sac făcută sul şi acum pun în ea toate obiectele metalice, având grijă să nu scap nimic în iarba mare de aici, lângă groapă.

Termin până la urmă şi pun punga înapoi în buzunarul umflat, alături de pistol. Va trebui să-mi amintesc să opresc la râul din apropiere şi să arunc toate aceste lucruri – pistolul şi punga – în apele lui adânci.

Dickens zace lăbărţat în imposibil de inconştienta atitudine cunoscută doar morţilor. Stând cu cizma pe pieptul lui însângerat, mă gândesc să rostesc nişte cuvinte, dar decid să n-o fac. Sunt momente când cuvintele prisosesc, chiar şi pentru un scriitor.

E nevoie de mai mult efort decât mi-am închipuit, dar după mai multe opintiri zdravene cu piciorul şi o ultimă lovitură, Dickens se rostogoleşte o dată şi alunecă în varul nestins. Lăsat aşa, corpul ar pluti pe jumătate şi ar rămâne vizibil până la venirea luminii, drept care înşfac drugul de fier pe care l-am plasat între buruieni pentru noaptea aceasta şi împing şi înţep şi îmi las greutatea pe el – se simte ca şi cum ai înfige cu o tijă într-un sac mare cu seu moale – până când corpul coboară şi rămâne cufundat în întregime.

Apoi, aprinzând felinarul doar cât să mă conving că nu am sânge sau alte materiale incriminante pe mine, sting lumina şi mă întorc la drum pentru a chema pe vizitiul-marinar şi trăsura. În timp ce păşesc printre lespezile care strălucesc, fluier încet o melodie. Poate, îmi spun, este aceeaşi pe care a fluierat-o Dickens în barbă cu doar câteva minute înainte.

– Scoală-te! Wilkie… trezeşte-te! Scoală.

Am gemut, m-am rostogolit, mi-am aruncat antebraţul peste frunte, dar am reuşit să deschid un ochi. Capul îmi bubuia de-o durere cauzată de laudanum şi morfină, semn de supradoză.

Lumina subţire a lunii zugrăvea dungi aleatorii peste mobilierul din dormitorul meu. Şi peste un chip aflat la doar câţiva centimetri de al meu.

Celălalt Wilkie şedea pe marginea patului. Nu mai fusese niciodată aşa aproape… niciodată.

Vorbea.

Vocea lui, de data aceasta, nu era vocea mea, şi nici măcar o imitaţie modificată a vocii mele. Era vocea unei femei bătrâne şi certăreţe, vocea uneia dintre Surorile Ciudate din scena de deschidere a piesei *Macbeth.*

El sau ea mi-a atins braţul gol şi nu a fost atingerea unei fiinţe vii.

– Wilkie… a expirat el/ea spre mine, chipul bărbos aproape atingându-l pe al meu. Respiraţia lui – respiraţia mea – puţea a hoit. Ucide-l. Trezeşte-te. Ascultă la mine. Termină-ţi cartea… Înainte de 9 iunie. Termină *Soţ şi soţie* repede, săptămâna viitoare. Şi-n ziua când o termini, ucide-l.

48

Ca răspuns la scrisoarea mea trimisă ca reacţie la preludiul său cu „Poate ţi-ar face ţie plăcere să mă vezi tu din când în când. Cine ştie?”, Dickens m-a invitat la Gad’s Hill Place pe 5 iunie, într-o duminică. Am trimis vorbă că voi ajunge la ora trei după-masa, când Inimitabilul îşi încheia de obicei programul duminical de scris, în schimb am luat un tren mai devreme şi am parcurs pe jos ultimii aproape doi kilometri.

Frumuseţea acelei zile de iunie era aproape cutremurătoare. După primăvara ploioasă, tot ce putuse înverzi se depăşise pe sine în verdeaţă şi tot ce putea *visa* vreodată să înflorească era în floare. Lumina soarelui era o binecuvântare. Adierile te atingeau atât de moale şi intim pe piele, încât parcă te-ar fi îmbrăţişat. Câţiva nori albi şi pufoşi se mişcau aidoma unor corăbii aeriene peste dealurile verzi şi unduitoare înspre continent, dar către apă era doar şi mai mult albastru şi se răsfrângea şi mai multă lumină solară. Aerul era atât de limpede, încât puteai vedea turnurile Londrei de la treizeci de kilometri depărtare. Ogoarele de dincolo de geamul vagonului meu şi de ambele părţi ale drumului prăfos, pe când străbăteam pe jos ultimii doi kilometri, erau pline de viţeluşi, mânji care alergau şi,

din loc în loc, pâlcuri de copilaşi ocupaţi cu te miri ce jocuri preferă ei pe câmpii şi în păduri în prag de vară. Era aproape suficient pentru a face un orăşean convins ca mine să-şi dorească să cumpere o fermă – totuşi, o duşcă de laudanum, urmată de nişte brandy dintr-o a doua butelcă mai mică au lecuit acest nesăbuit impuls trecător.

Nu m-a întâmpinat nimeni pe aleea de la Gad's Hill Place în ziua aceea, nici măcar cei doi câini de pază – procreaţi de bestia de dulău asasinat, Sultan, eram sigur – pe care Dickens îi ţinea de obicei legaţi cu lanţ de stâlpii de la intrare.

Muşcatele roşii (încă floarea preferată a lui Dickens, plantată neabătut de grădinarii autorului în fiecare primăvară şi lăsată, din ordinul lui, cât de târziu era posibil toamna) erau peste tot – de-a lungul aleii, în porţiunea însorită de lângă ferestrele boltite ale biroului lui Dickens din casa principală, în paralel cu gardurile vii, dincolo, pe marginea drumului – şi, ca întotdeauna şi din motive pe care încă nu le înţelegeam, m-am ferit de inflorescenţele lor roşii şi strânse cu un sentiment de groază adevărată.

Bănuind că Dickens se afla în cabana sa într-o zi aşa perfectă, am trecut prin tunelul răcoros – deşi pe drumul de deasupra aproape că nu circula nimeni – şi am ieşit lângă scările exterioare care urcau la biroul de la primul etaj.

– Transmit salutări de la pod! am strigat în sus.

– Transmit salutări navei ce se-apropie, a răspuns vocea puternică a lui Dickens.

– Cer permisiunea de-a urca la bord.

– Care-i numele navei tale, sir? Şi de unde eşti şi încotro te îndrepţi?

– Biata-mi barcă se cheamă *Mary Jane,* am strigat pe scară în sus, imitând cât puteam mai bine accentul unui american. Am ridicat ancora de la Saint *Looee* şi mă-ndrept spre Calcutta, via Samoa şi Liverpool.

Râsul lui Dickens a coborât spre mine purtat de-o adiere blândă.

– Atunci, căpitane, fără-ntârziere trebuie să urci!

Dickens scria la masa lui şi, când am intrat, tocmai punea paginile manuscrisului în mapa de piele unsă. Piciorul lui stâng era urcat pe o pernă aşezată pe un scaun mic, dar la apariţia mea şi l-a dat jos. Deşi mi-a făcut semn spre singurul fotoliu care

se mai afla în odaie, eu eram prea agitat ca să stau jos şi m-am mulţumit să mă plimb de la un geam la altul şi înapoi.

– Sunt tare bucuros că ai ales să-mi accepţi invitaţia, spunea Dickens în timp ce îşi aranja obiectele de scris şi închidea mapa.

– Era şi timpul, am zis.

– Pari ceva mai greu, Wilkie.

– Tu arăţi mai slab, Charles. Cu excepţia piciorului, care pare să fi luat câteva kilograme.

Dickens a râs.

– Dragul nostru prieten comun Frank Beard se îngrijeşte de amândoi, nu-i aşa?

– L-am văzut mai rar pe Frank Beard în ultimele zile, am spus, mişcându-mă de la geamul dinspre est la cel dinspre sud. Adorabilii copii ai lui Frank mi-au declarat război de când am dat în vileag ipocrizia Creştinismului Muscular.

– O, mă cam îndoiesc că dezvăluirea ipocriziei este cea care ţi-a adus furia copiilor, Wilkie. Mai degrabă erezia de a le contesta eroii sportivi. N-am avut timp să le citesc eu însumi, dar aud că fasciculele din *Soţ şi soţie* au cam agitat nişte ape.

– Şi făcând asta s-au vândut în tot mai multe exemplare, am spus. Până să se încheie luna, am de gând să public romanul sub formă de carte, la firma lui F.S. Ellis.

– Ellis? a întrebat Dickens, ridicându-se în picioare şi întinzându-se după un baston cu măciulie argintie. Nu ştiam că firma lui Ellis scoate cărţi. Credeam că se ocupă de calendare, cărţi de joc, genul ăsta de lucruri.

– Aceasta e prima lor încercare, am explicat. Vor vinde pe comision şi eu voi primi zece la sută din fiecare exemplar vândut.

– Splendid! a făcut Dickens. Pari niţel neastâmpărat – poate chiar agitat – astăzi, dragul meu Wilkie. N-ai vrea să mă însoţeşti într-o plimbare?

– *Poţi* să umbli, Charles?

Ocheam noul lui baston care era, într-adevăr, un *baston,* din acela cu tijă lungă pe care îl poartă bătrânii schilozi, iar nu un baston elegant cum preferă să poarte tinerii ca mine. (Cum poate vă aduceţi aminte, Dragi Cititori, în acea vară din 1870 eu aveam patruzeci şi şase de ani, în vreme ce Dickens avea cincizeci şi opt şi arăta, pe zi ce trece, chiar mai în vârstă decât era. Dar apoi, mai mulţi oameni făcuseră recent comentarii pe seama firelor cărunte din barba *mea,* a taliei mele tot mai groase, a problemelor de respiraţie şi a unei anumite aplecări pe

care corpul meu istovit o adoptase de curând, iar alţii avuseseră impertinenţa de a sugera că *eu* arătam mult mai bătrân pentru anii mei.)

– Da, pot să umblu, a spus Dickens, nesimţindu-se ofensat de observaţia mea. Şi încerc să mă plimb zilnic. Se face târziu, aşa că nu propun o plimbare serioasă până la Rochester sau vreo altă destinaţie descurajantă, dar ne-ar putea reuşi o plimbărică pe câmpii.

Am încuviinţat din cap şi Dickens a coborât primul, lăsând mapa – era de presupus – cu manuscrisul neterminat al *Misterului lui Edwin Drood* pe masa de lucru din cabană, unde oricine venea de pe drum putea intra ca să-l sustragă.

Am traversat drumul către casa lui, dar apoi am dat ocol curţii laterale, am trecut pe lângă grajduri, am străbătut curtea din spate, unde el îşi încredinţase odinioară corespondenţa flăcărilor, şi am ieşit pe câmpul unde Sultan murise cu câteva toamne în urmă. Ierburile de acolo, care pe-atunci erau uscate, acum erau verzi şi înalte şi se mişcau în adierea vântului. O cărare bine bătucită ducea spre dealurile rostogolitoare şi un pâlc de copaci care marcau cursul unui pârâu lat ce se-ndrepta spre râul care, la rândul lui, se-ndrepta spre mare.

Niciunul dintre noi nu alerga în ziua aceasta, dar dacă ritmul de mers al lui Dickens avusese de suferit, nu-mi dădeam seama. Eu gâfâiam ca să ţin pasul.

– Frank Beard îmi spune că a trebuit să adaugi morfina leacurilor tale ca să poţi dormi, a grăit Dickens, bastonul din mâna sa stângă (înainte ţinea mereu bastonul în mâna dreaptă) ridicându-se şi coborând cu repeziciune. Şi că, deşi tu i-ai spus că ai întrerupt administrarea, o seringă pe care ţi-a împrumutat-o cu ceva timp în urmă a dispărut.

– Beard este un om care-mi e drag, am răspuns, căruia îi lipseşte însă deseori discreţia. În timpul ultimului tău turneu, Charles, el ţinea lumea la curent cu privire la ritmul pulsului tău.

Partenerul meu de plimbare nu a avut nimic de comentat.

Într-un târziu, am adăugat:

– Fiica servitorilor mei George şi Besse – încă-mi sunt servitori, măcar pentru moment – m-a uşurat de tot felul de lucruri. A trebuit să o trimit din casă.

– Micuţa Agnes? a strigat Dickens. Fura? Incredibil!

Am trecut de creasta primului deal mic, astfel încât Gad’s Hill Place, drumul şi şirul de copaci care îl însoţeau au rămas în

urmă. Cărarea şerpuia paralel cu linia copacilor de acolo o porţiune de drum şi apoi traversa un podeţ.

– Te deranjează dacă ne oprim un moment, Charles?

– Nicidecum, dragul meu Wilkie. Nicidecum!

M-am sprijinit pe balustrada podeţului arcuit şi am sorbit de trei ori din butelca mea argintie.

– Azi e-o zi incomod de caldă, nu găseşti?

– Aşa crezi? Eu o găsesc aproape perfectă.

Am luat-o iarăşi din loc, însă Dickens fie începea să obosească, fie mergea mai încet pentru a-mi face pe plac.

– Cum eşti cu sănătatea, Charles? Se spun atâtea lucruri. Ca în cazul pesimistelor trăncăneli ale dragului nostru de Frank Beard, că nici nu mai ştii ce este adevărat. Ţi-ai revenit după turnee?

– Mă simt mult mai bine zilele astea, a răspuns Dickens. Măcar în unele zile. Ieri i-am spus unui prieten că eram sigur că voi trăi şi voi lucra până dincolo de optzeci de ani. Şi mă *simţeam* ca şi când asta ar fi fost adevărat. În alte zile… ei bine, ştii şi tu cum sunt zilele mai grele, prietene. În alte zile, faci ce trebuie ca să-ţi respecţi angajamentele şi ca să nu laşi munca deoparte.

– Şi cum avansează *Edwin Drood?* am întrebat.

Înainte să răspundă, Dickens mi-a aruncat o privire. Rareori ne oferearn, oricare dintre noi, să discutăm cu celălalt operele în curs de elaborare. Baza cu manşon a bastonului său lovea iarba înaltă de-o parte şi de cealaltă a cărării cu un foşnet dulce, văratic.

– *Drood* avansează încet, dar bine, cred, a răspuns el într-un târziu. E o carte mult mai complicată, în ceea ce priveşte intriga, răsturnările de situaţie şi revelaţiile, decât majoritatea celor pe care le-am scris deja, dragul meu Wilkie. Dar tu ştii asta! Tu eşti maestrul poveştii de mister! Ar fi trebuit să-ţi adresez de mult toate problemele mele de începător, pentru a primi îndrumare din partea ta, ca de la un Virgiliu, în privinţa creării misterului şi suspansului! *Soţ şi soţie* al tău cum merge?

– Caut să-l termin peste două sau trei zile.

– Splendid! a exclamat iarăşi Dickens.

Pârâul dispăruse din vedere acum, dar clipocitul lui zglobiu ne urmărea în timp ce am trecut printre alţi copaci şi apoi am ieşit pe un câmp deschis. Cărarea continua să şerpuiască spre marea din zare.

– Când îl voi termina, mă întreb dacă mi-ai face un mare serviciu, Charles.

– Dacă stă în puterile mele slabe, fără-ndoială că voi încerca să mă supun.

– Cred că stă în puterile noastre, ale amândurora, de a rezolva două mistere în aceeaşi noapte… asta, desigur, dacă eşti dispus să vii într-o ieşire secretă cu mine în noaptea de miercuri sau joi.

– O ieşire *secretă?* a râs Dickens.

– Misterele au mai multe şanse de a fi rezolvate dacă nici tu, nici eu nu spunem nimănui – absolut nimănui – că mergem undeva în seara aceea.

– Ei, asta *chiar* că sună misterios, a făcut Dickens când am ajuns pe culmea unui deal. Acolo erau risipite mormane mari de pietre – pietre druide, le spuneau copiii şi fermierii, deşi nici vorbă să fie aşa ceva. Cum se poate ca păstrarea secretului asupra ieşirii noastre să crească şansele de succes ale incursiunii ăsteia?

– Îţi promit că dacă mi te alături pentru o jumătate de oră sau cam aşa, după apus, în noaptea de miercuri sau joi, şansele sunt mari să descoperi răspunsul la această întrebare, Charles.

– Prea bine, atunci, a convenit Dickens. Noaptea de miercuri sau joi, zici? Joi este 9 iunie. S-ar putea să am un angajament în seara aia. Miercuri e bine pentru tine?

– E perfect, am spus.

– Prea bine, atunci, a repetat Dickens. Acum am şi eu ceva ce aşteptam să discut *cu tine,* dragul meu Wilkie. Putem să ne aşezăm comod pe una dintre pietrele astea mari prăbuşite? N-ar trebui să-mi ia mai mult de câteva momente, dar acesta este motivul pentru care te-am invitat aici astăzi şi e ceva într-adevăr important.

Charles Dickens să se oprească şi să stea jos în timpul unei plimbări? mi-am zis. N-aş fi spus că va veni şi ziua aceea. Dar cum eram ud leoarcă de transpiraţie în urma hoinărelii noastre şi respiraţia îmi şuiera ca a unui cal de război împuşcat în plămân, am acceptat cu braţele deschise.

– Sunt umilul tău serv, sir, am spus şi i-am făcut semn s-o ia înainte şi să aleagă o lespede pe care să şedem.

– Întâi de toate, Wilkie, îţi sunt dator cu adânci şi sincere scuze. Scuze pentru mai multe lucruri, de fapt, dar pentru unul mai presus de orice, anume pentru un mod în care ai fost tratat

şi care e atât de nedrept şi atât de greşit, încât chiar nu ştiu de unde să încep.

– Stai liniştit, Charles. Nu-mi pot imagina nimic care să…

Dickens m-a oprit, ridicând o palmă. De unde stăteam eu, pe piatra înaltă funerară ritualică, comitatul Kent se întindea în zare şi se desfăşura în toate direcţiile. Puteam să văd ceaţa Londrei în lumina pură şi Canalul în stânga noastră. Turnul catedralei Rochester era precum o ţepuşă de cort cenuşie în depărtare.

– Poate nu mă vei putea ierta, dragul meu Wilkie, a continuat el. *Eu* nu aş face-o… nu aş putea… să te iert dacă situaţia, cine ştie cum, s-ar inversa.

– Despre ce Dumnezeu vorbeşti acolo, Charles?

Dickens a gesticulat spre vârfurile copacilor care mărgineau drumul din depărtare şi spre casa sa, de parcă asta ar fi explicat ceva.

– Vreme de aproape cinci ani deja – cinci ani săptămâna asta – noi doi ne-am tot amuzat pe seama unei creaturi pe nume Drood…

– Ne-am amuzat? am rostit cu oarecare grabă. N-aş prea spune că „ne-am amuzat”.

– Şi tocmai de aceea îmi cer scuze, dragul meu prieten. Sigur, Drood nu există… cum nu există nici vreun Templu Egiptean în Oraşul Subteran…

Oare ce punea la cale? Ce joc juca Dickens cu mine acum?:

– Deci toate relatările tale despre Drood, mergând înapoi până la accident, au fost minciuni, Charles? l-am întrebat.

– Întocmai, a recunoscut Dickens. Minciuni pentru care îmi cer iertare cu toată căinţa. Şi cu o ruşine pe care chiar şi mie mi-e imposibil să o exprim… iar eu am cunoscut ruşinea.

– Nu ai fi om dacă n-ai fi cunoscut-o, am zis sec.

Din nou, nu puteam să nu mă întreb ce joc făcea el acum. Dacă aş fi fost un credul care se bazează pe poveştile lui Dickens ca să se convingă că Drood este real – la fel de real ca ambarcaţiunea aceea albă pe care o puteam vedea amândoi în momentul acela, uitându-ne către mare – atunci poate că Inimitabilul ar fi avut de ce să-şi ceară scuze.

– Nu mă crezi, a spus Dickens, uitându-se îngrijorat la mine.

– Nu te înţeleg, Charles. Nu eşti singurul care l-a văzut pe Drood şi care a suferit de pe urma acţiunilor lui, să ştii. Uiţi că am văzut alţi oameni, bărbaţi şi femei deopotrivă, care au căzut sclavi egipteanului. Cum rămâne cu gondola de pe râul din

Oraşul Subteran şi cei doi indivizi mascaţi care o conduceau în noaptea când am coborât amândoi mult sub cripte şi catacombe? Încerci să-mi spui că gondola şi oamenii aceia care te-au condus au fost simple fantasme?

– Nu, a răspuns Dickens. Erau grădinarii mei, Gowen şi Smythe. Iar „gondola”, cum îi spui tu, era o simplă barcă de pe Tamisa cu ornamente de lemn brut bătute în cuie şi vopsite la proră şi la pupă. N-ar fi fost luată de bună nici în cea mai de amatori reprezentaţie teatrală – sau în orice loc iluminat. Aşa stând lucrurile, Gowen şi Smythe s-au dat de ceasul morţii să care barca aia spartă pe nesfârşitele scări de acces în canalizarea de jos – şi n-au mai adus-o deloc la suprafaţă, ci au abandonat-o de-a dreptul acolo.

– Dar tu te-ai dus la Templul lui Drood cu ei, am spus.

– Am mers doar după cotul canalului ăluia puturos, până am dispărut din vedere, după care am petrecut câteva ore căutând pe jos drumul de întoarcere prin tuneluri secundare, a spus Dickens. A fost cât pe-aci să mă rătăcesc în noaptea aceea. Măcar mi-ar fi fost de învăţătură de minte.

Am râs auzindu-l.

– Tu te auzi ce spui, Charles? Ar trebui să fii smintit ca să pui la cale şi să aplici o şaradă aşa complicată. Ar fi nu doar crud, ci de-a dreptul nebunesc.

– Uneori sunt de aceeaşi părere cu tine în privinţa asta, Wilkie, a suspinat Dickens. Dar trebui să ţii minte că pogorârea în Oraşul Subteran şi gondola trebuiau să fie ultima scenă din ultimul act al acestei farse, cel puţin în ceea ce mă privea pe mine. De unde era să ştiu că, din cauza conştiinţei tale profunde de romancier şi a cantităţilor mari de opiu, piesa va continua în mintea ta ani la rând?

Am clătinat din cap.

– Oamenii lui Drood din gondolă nu au fost singurii implicaţi în asta. Ce spui despre detectivul Hatchery? *Ştii* măcar că săracul Hatchery este mort?

– Ştiu, a spus Dickens. Am aflat vestea la întoarcerea din America şi mi-am făcut o datorie din a întreba la Biroul Detectivistic al Poliţiei Metropolitane ca să aflu ce s-a întâmplat.

– Şi ei ce ţi-au spus?

– Că fostul detectiv Hibbert Hatchery fusese ucis în aceeaşi criptă din cimitirul Saint Ghastly Grim’s prin care te dusesem eu cu ceva timp în urmă, în falsa noastră expediţie prin lumea

subpământeană de acolo.

– Nu reuşesc să înţeleg ce era „fals” în acea coborâre în infern, am zis. Dar asta e irelevant acum. Ţi-au spus *cum* a murit Hatchery?

– A fost lovit până la inconştienţă în timpul unei tentative de jaf şi apoi a fost eviscerat, a rostit Dickens încet. Cuvintele păreau să-i provoace durere. Am presupus că la momentul acela tu te aflai aproape sigur acolo – jos, în hruba lui Lazaree – şi ştiu că trebuie să fi fost o oroare să dai peste cadavrul lui când ai ieşit.

A trebuit să zâmbesc.

– Şi cine sunt cei pe care Biroul Detectivistic i-a socotit vinovaţi de faptă, Charles?

– Patru marinari hinduşi care fugiseră de pe o corabie. Tâlhari. În mod evident, vă urmăriseră pe tine şi pe Hatchery până la criptă – poliţia n-a ştiut, desigur, Wilkie, dar presupun că tu erai jos în bârlogul lui King Lazaree şi n-ai avut cunoştinţă de asta – au aşteptat ca uriaşul detectiv să adoarmă în criptă cândva înaintea zorilor şi au încercat să-l jefuiască. Evident, voiau ceasul şi banii pe care îi avea în buzunar.

– Asta e absurd, am spus.

– Ţinând cont de dimensiunile răposatului detectiv, sunt de acord, a spus Dickens. Iar Hatchery a reuşit totuşi să frângă gâtul unuia dintre atacatori. Dar asta i-a stârnit pe ceilalţi şi, după ce l-au aruncat pe Hibbert în inconştienţă, lovindu-l cu o bâtă, ei… i-au făcut ce i-au făcut.

Foarte convenabil, mi-am spus. *Scotland Yard are o explicaţie pentru tot ce nu înţelege.*

– Şi de unde ştia Biroul Detectivistic că au fost patru marinari hinduşi? am întrebat.

– Pentru că i-au prins pe cei trei rămaşi în viaţă, a răspuns Dickens. I-au prins după ce cadavrul celui de-al patrulea a fost găsit plutind pe Tamisa. I-au prins şi i-au făcut să mărturisească. Încă aveau ceasul inscripţionat, portmoneul, fotografiile de familie şi ceva din banii lui Hatchery. Poliţiştii n-au fost blânzi cu ei… mulţi dintre ofiţeri îl cunoscuseră pe Hatchery.

A trebuit să clipesc la asta. *Sunt* foarte *conştiincioşi în minciunile lor.*

– Dragul meu Charles, am rostit moale, dar cu o anumită iritare, nimic din toate astea nu a apărut în ziare.

– Sigur că nu a apărut. Cum spuneam, poliţia nu s-a

comportat cu blândeţe cu aceşti hinduşi ucigaşi de poliţişti. Niciunul dintre cei trei nu a supravieţuit ca să ajungă la proces. În ceea ce priveşte presa, nu s-a operat nicio arestare în cazul uciderii lui Hibbert Hatchery. Într-adevăr, niciun amănunt legat de crimă n-a *ajuns* vreodată la presă, Wilkie. Poliţia Metropolitană este, una peste alta, o instituţie corectă, judecată la nivelul instituţiilor guvernamentale, dar au şi ei partea lor întunecată, cum o avem cu toţii.

Am clătinat din cap şi am suspinat.

– Şi pentru asta voiai să-ţi ceri scuze de la mine, Charles? Că m-ai minţit în legătură cu Drood? Că ai pus în scenă o atare farsă cu criptele şi gondola? Că nu mi-ai spus cum, în opinia ta, a murit detectivul Hatchery?

M-am gândit la multele dăţi când îl văzusem pe Drood, când vorbisem cu inspectorul Field despre Drood, când îl ascultasem pe detectivul Barris vorbind despre Drood, când îl văzusem pe Edmond Dickenson după convertirea sa la Drood şi când îi văzusem pe supuşii lui Drood în Oraşul Subteran şi în templele lui din Oraşul Superior. Văzusem un mesaj din partea lui Drood şi îl văzusem pe Drood însuşi şezând şi discutând cu Dickens sub propriu-mi acoperiş. Simpla minciună a lui Dickens în duminica aceasta frumoasă nu avea să mă facă să cred că eram nebun.

– Nu, a răspuns el, nu pentru asta vreau să-ţi cer scuze în primul rând, deşi este un element subsidiar al motivului principal de scuză. Wilkie, ţi-aminteşti acea primă zi când ai venit în casa şi biroul meu după accidentul de la Staplehurst?

– Sigur că da. Mi-ai spus totul despre prima ta întâlnire cu Drood.

– Înainte de asta. Când abia intraseşi în cameră. Îţi aduci aminte ce făceam eu şi despre ce am vorbit?

A trebuit să mă străduiesc să-mi amintesc asta, dar până la urmă am spus:

– Te jucai cu ceasul tău şi am vorbit un moment despre mesmerism.

– Atunci te-am hipnotizat, dragul meu Wilkie.

– Ba nu, Charles, *nu* ai făcut-o. Nu-ţi aminteşti oare că ai spus că ţi-ar plăcea să o faci şi ai început să balansezi ceasul, dar că pe mine pur şi simplu nu m-a atins? Tu însuţi ai recunoscut că voinţa mea este prea puternică pentru a se supune controlului magnetic, de orice fel ar fi el. Şi apoi ai pus ceasul deoparte şi mi-ai vorbit despre accidentul de la Staplehurst.

– Da, am spus că voinţa ta este prea puternică pentru a fi hipnotizat, Wilkie, dar asta a fost la zece minute după ce te-am ţinut într-o transă mesmerică.

Am râs cu forţă auzindu-l. *Ce joc face aici?* Mi-am potrivit borul pălăriei ca să împiedic lumina puternică a soarelui să-mi intre în ochi.

– Charles, *acum* chiar că minţi… dar cu ce scop?

– A fost un fel de experiment, Wilkie, a spus Dickens.

Îşi ţinea capul literalmente atârnat într-un fel care-mi amintea de Sultan. Dacă aş fi avut o armă atunci, l-aş fi lichidat pe Dickens exact aşa cum el îl lichidase pe Sultan.

– Chiar şi atunci, a continuat scriitorul, chiar şi atunci, aveam unele vagi idei pentru scrierea unui roman în care un om întreprinde anumite… acţiuni… pe când se află sub sugestie mesmerică posttransă, pe o perioadă incredibil de lungă. Mărturisesc că mă interesa îndeosebi cum ar afecta o asemenea putere de sugestie mintea unui creator. Adică, cineva dotat dintru-nceput cu o imaginaţie şlefuită de profesia sa şi – mărturisesc mai departe – o asemenea persoană creativă, un scriitor, care, chiar şi atunci, folosea cantităţi mari de opiu, dat fiind că opiul avea să fie laitmotivul poveştii cu mister pe care o aveam în gând.

Aici nu doar am râs, ci m-am lovit şi cu palma peste picior.

– Foarte bine! O, foarte bine, Charles! Şi-mi spui că pur şi simplu mi-ai comandat – prin controlul tău mesmeric – să cred în povestea cu Drood pe care mi-ai spus-o după ce m-ai trezit din transă?

– Nu ţi-am comandat să crezi asta, a zis Dickens îmbufnat. Doar ţi-am *sugerat-o.*

Mi-am mângâiat acum genunchii cu ambele mâini.

– O, *foarte* bine. Şi acum îmi vei spune că ai născocit toată ideea cu prietenul nostru Drood de la un capăt la altul, folosind imaginaţia aia incredibilă a ta şi pasiunea pentru macabru!

– Nicidecum, a zis Dickens. S-a uitat către vest şi eu aş fi putut jura că avea lacrimi în ochi. Îl visasem pe Drood cu o noapte înainte – visasem creatura mişcându-se printre morţi şi muribunzi la Staplehurst, exact cum ţi-am spus ţie, dragul meu Wilkie, amestecând şi împletind fantezia lui Drood cu oroarea experienţei trăite.

Nu m-am putut împiedica să nu zâmbesc larg. Mi-am dat jos ochelarii, mi-am şters fruntea cu batista pestriţă şi am clătinat

din cap admirativ faţă de îndrăzneala cuvintelor lui şi faţă de jocul pe care îl făcea.

– Aşadar, acum spui că l-ai adus pe Drood pe lume *visându-l.*

– Nu, a răspuns Dickens. Auzisem înainte legenda lui Drood de la inspectorul Charles Frederick Field, cu mai bine de un deceniu înainte de Staplehurst. De ce am împletit vechea fantezie obsesivă a inspectorului cu coşmarul meu despre ceea ce s-a petrecut la Staplehurst nu voi şti niciodată.

– Fantezia lui *Field?* am strigat. Acum inspectorul Field este cel care l-a inventat pe Drood!

– Înainte ca noi doi să ne fi cunoscut, dragul meu Wilkie. Îţi aminteşti că am scris o serie de eseuri despre crimele din oraş, care au fost publicate în vechea mea revistă *Household Words* în 1852. Pe inspectorul Field mi l-au prezentat nişte actori care îl cunoscuseră când *el însuşi* fusese actor amator la vechiul teatru de pe Catherine Street, în urmă cu peste un deceniu. Însă într-adevăr detectivul de poliţie Charles Frederick Field, în cursul lungilor noastre plimbări nocturne pe străzile din Marele Cuptor, la începutul anilor 1850, a fost cel care mi-a vorbit despre spectrul din mintea sa, căruia îi spunea Drood.

– Spectru, am repetat. Îmi spui că inspectorul Field era nebun.

– Nu la început, cred, a zis Dickens. Am vorbit mai târziu cu mulţi dintre colegii şi superiorii lui de la Biroul Detectivistic despre asta – dar şi cu omul care l-a urmat pe Field la funcţia de comisar de poliţie, atunci când detectivul chiar şi-a pierdut minţile.

– Şi-a pierdut minţile din cauza lui Drood, am spus cu sarcasm. Din cauza *fanteziei* sale despre ucigaşul ocultist egiptean pe nume Drood.

– Da. La început nu a fost o fantezie. Au avut loc o serie de crime incredibile cam pe când Charles Frederick Field devenea şef al detectivilor – toate cu autor necunoscut. Unele aveau, pare-se, legături cu cazuri pe care detectivul Field nu reuşise să le rezolve cu ani în urmă. Unii dintre indienii, malaysienii, chinezii şi hinduşii pe care poliţia i-a adus la interogatoriu atunci au încercat să dea vina pe o figură spectrală numită Drood – detaliile erau întotdeauna neclare, dar conveneau măcar asupra faptului că monstrul era egiptean, un ucigaş în serie, că putea controla alţi oameni prin puterea minţii sale şi prin ritualuri ale cultului său antic şi că trăia într-un vast templu subpământean – sau, conform câtorva dintre ticăloşii opiomani, într-un templu

aflat chiar sub Tamisa.

– Pornim înapoi? am întrebat.

– Nu încă, Wilkie, a spus Dickens. Şi-a pus mâna nesigură pe antebraţul meu un moment, apoi şi-a retras-o, când mi-a observat căutătura. Vezi însă, a continuat el, cum a putut deveni aceasta întâi o obsesie pentru Field, apoi o fantezie. Potrivit multor poliţişti şi detectivi cu care am vorbit mai târziu, inclusiv potrivit lui Hatchery, atunci când lordul Lucan a fost ucis mişeleşte pe când se afla sub protecţia personală a lui Charles Frederick Field, şi identitatea ucigaşului n-a fost descoperită niciodată, acela a fost momentul când… ce-i aşa comic, Wilkie?

Pur şi simplu nu m-am putut înfrâna să nu râd. Povestea asta, intriga aceasta, era de-un baroc exemplar şi totuşi de-o logică desăvârşită. Era de-a dreptul… *dickensiană.*

– Fantezia lui cu privire la acest geniu criminal inventat, Drood, l-a făcut până la urmă pe Field să-şi piardă slujba şi apoi pensia, a spus Dickens. Inspectorului Charles Frederick Field pur şi simplu nu-i venea să creadă că teribilele crime la care asista şi care îi erau raportate *zilnic* în activitatea sa puteau fi aleatorii… şi lipsite de sens. După mintea lui tot mai confuză, trebuia să existe un creier criminal în spatele terorii şi chinului la care asista şi pe care le trăia. Un singur făptaş. Un *adversar puternic* care să fie un geniu criminal demn de el, de marele inspector Charles Frederick Field. Şi un adversar care să nu fie întru totul uman, dar care – odată prins (de către inspectorul Charles Frederick Field, desigur) – avea să pună capăt seriei literalmente nesfârşite de brutalităţi cărora el îşi dedicase viaţa, observându-le.

– Tu spui, ca urmare, am rostit, că respectatul fost şef al detectivilor pe care l-am cunoscut amândoi, Charles Frederick Field, *a fost* nebun spre capătul vieţii.

– Nebun de legat, a încuviinţat Dickens. Vreme de mulţi ani. Ideea lui fixă devenise o obsesie, obsesia, o fantezie, iar fantezia, un coşmar din care nu se putea trezi.

– Totul e foarte convenabil, Charles, am zis încet. Ce-mi spunea era atât de aiurea, încât nici măcar nu-mi făcuse pulsul să crească. Dar uiţi de ceilalţi care l-au văzut pe Drood.

– Care ceilalţi? a întrebat Dickens în şoaptă. În afara celor doi grădinari ai mei, a minciunii mele şi a halucinaţiilor tale mesmerice, dragul meu Wilkie, nu-mi vine în gând vreo altă persoană care să fi crezut vreodată în fantoma Drood – cu

posibila excepţie a fiului lui Field.

– Fiul lui?

– A avut un băiat din flori, născut de o tânără din Indiile de Vest cu care se întâlnea de mulţi ani. Aceasta locuia nu departe de spelunca Opiomanei Sal pe care eu şi cu tine am ajuns să o cunoaştem aşa bine – tu mai bine decât mine, cred. Soţia inspectorului n-a aflat niciodată de femeia aceasta (care a murit, mi-a ajuns la urechi, la scurt timp după naştere, probabil de-o supradoză de opiu) şi nici de băiat, dar Field s-a arătat responsabil faţă de el, plătind să fie crescut de o familie de treabă, departe de docuri, apoi l-a trimis la şcoli publice bune şi-n cele din urmă la Cambridge, sau aşa am auzit.

– Care era numele băiatului? am întrebat.

Aveam gura dintr-odată foarte uscată. Îmi doream să fi adus apă în butelca mea, şi nu laudanum.

– Reginald, cred, a răspuns Dickens. M-am interesat de el anul trecut, dar tânărul pare că a dispărut după moartea tatălui lui. Poate a plecat în Australia.

– Şi tu, Charles, cum crezi că a murit inspectorul Charles Frederick Field?

– De un atac de cord, dragul meu Wilkie. Exact cum a scris în ziare. Am discutat despre asta.

M-am lăsat să alunec de pe lespede şi am rămas în picioare, care mă furnicau din lipsa circulaţiei sangvine. Nepăsându-mi dacă mă vedea Dickens, am băut zdravăn din butelcă.

– Trebuie să mă întorc, am spus gâtuit.

– Nu se poate să nu rămâi la cină. Fratele tău şi Katey vin peste weekend. Percy Fitzgerald şi soţia lui trec pe aici şi…

– Nu, l-am întrerupt. Trebuie să mă întorc în oraş. Trebuie să lucrez. Trebuie să termin *Soţ şi soţie.*

Dickens a fost nevoit să-şi folosească bastonul ca să se ridice în picioare. Îmi dădeam seama că piciorul stâng îl durea îngrozitor, deşi el refuza s-o arate. Şi-a scos ceasul cu lanţ din vestă.

– Lasă-mă să te hipnotizez, Wilkie. Acum. În clipa asta.

Am făcut un pas în spate. Râsul meu mi-a sunat crispat chiar şi mie.

– Cred că glumeşti.

– Mai serios de atât n-am fost niciodată, dragul meu prieten. Nu aveam idee, când te-am hipnotizat în iunie 1865, că sugestionările posttransă vor continua… că vor *putea* să

continue aşa mult. Am subestimat deopotrivă puterea opiului şi puterea imaginaţiei unui romancier.

– Nu vreau să fiu hipnotizat, am spus.

– Ar fi trebuit să o fac cu ani în urmă, a zis Dickens. Şi vocea lui era gâtuită, ca şi când ar fi fost în pragul lacrimilor. Dacă îţi aduci aminte, dragul meu Wilkie, am *încercat* să te hipnotizez din nou nu o singură dată – ca să pot şterge sugestiile mesmerice şi să te trezesc din acest vis în care te afli şi pe care îl construieşti la nesfârşit. Am încercat chiar să o învăţ pe *Caroline* cum să te hipnotizeze, oferindu-i cuvântul-cod de comandă pe care ţi-l implantasem în subconştient. Auzind acel cuvânt-cheie, pe când eşti în transă mesmerică, te vei trezi în sfârşit din acest lung vis.

– Şi care este comanda… cuvântul-cod? am întrebat.

– „Ininteligibil”, a spus Dickens. Am ales un cuvânt aparte pe care să nu-l auzi zi de zi. Dar ca el să funcţioneze, trebuie să fii afundat în somn mesmeric.

– „Ininteligibil”, am repetat. Un cuvânt care spui că l-ai folosit în ziua accidentului de la Staplehurst.

– Într-adevăr, l-am folosit atunci, a zis Dickens. Ca răspuns în faţa ororii aceleia.

– Cred că tu eşti cel nebun, Charles, am spus.

El a clătinat din cap. Acum *chiar* lăcrima. Inimitabilul să plângă pe câmpia ierboasă în lumina soarelui?

– Nu mă aştept să mă ierţi, Wilkie, dar pentru Dumnezeu – şi pentru binele *tău* – lasă-mă să te introduc acum sub influenţă magnetică şi să te eliberez de acest blestem pe care l-am aruncat accidental asupra ta. Înainte să fie prea târziu!

A făcut un pas în faţă, cu braţele ridicate, cu ceasul din mâna dreaptă scânteind auriu în bătaia soarelui, şi eu am făcut doi paşi în spate. Nu puteam decât bănui care era adevăratul lui joc şi toate acele bănuieli erau sumbre. Inspectorul Field spusese odată că toată tărăşenia aceasta era un joc de şah în trei, între el, Drood şi Dickens. Acum eu luasem locul inspectorului ca jucător în această cât se poate de reală partidă în trei, pe viaţă şi pe moarte.

– Chiar vrei să mă hipnotizezi, Charles? am întrebat pe un ton prietenesc şi rezonabil.

– *Trebuie,* dragul meu Wilkie. Este singurul mod prin care mă pot revanşa faţă de tine pentru ceea ce este cea mai nemiloasă glumă pe care am făcut-o vreodată – oricât de necugetat – unei persoane. Rămâi doar acolo şi relaxează-te şi eu voi…

– Nu acum, am spus, mai făcând un pas în spate, dar ţinând palmele întinse spre el într-un gest calm, de împăcare. Acum sunt, oricum, prea tulburat şi agitat pentru ca încercarea să reuşească. Dar miercuri noapte…

– Miercuri noapte? a întrebat Dickens.

Deodată, a părut confuz, bulversat, ca un boxer care a rezistat mult dincolo de puterile sale, dar care continuă să stea în picioare din simplu reflex, însă e incapabil să se apere de lovituri viitoare. L-am privit şchiopătând, folosindu-se de baston, neputând să-şi lase greutatea pe piciorul stâng evident umflat şi pulsând de durere.

– Ce este miercuri noapte, Wilkie?

– Ieşirea secretă în care ai acceptat să mă însoţeşti, am spus încet.

Am făcut un pas în faţă, i-am luat ceasul din mână – metalul era foarte cald – şi i l-am vârât înapoi în buzunarul jiletcii.

– Ai fost de acord să vii cu mine într-o scurtă aventură, în timpul căreia ţi-am promis că vom rezolva cel puţin două mistere împreună. Ţi-aminteşti când ne-am dus să investigăm casa aia bântuită din Cheshunt?

– Cheshunt, a repetat Dickens. Tu şi Wills aţi luat-o înainte într-un cupeu. John Hollingshead şi cu mine am mers până în sat pe jos.

– Douăzeci şi cinci de kilometri, dacă-mi amintesc bine, am spus, mângâindu-l pe umăr. A fost de mult.

Dickens era dintr-odată şi irevocabil un om bătrân.

– Dar nu am găsit nicio fantomă, Wilkie.

– Nu, dar ne-am distrat bine, nu-i aşa? Foarte bine! Şi aşa va fi şi-n ieşirea aceasta de miercuri noapte, pe 8 iunie. Dar nu trebuie să spui nimănui că mergi cu mine.

Porniserăm înapoi, Dickens şchiopătând dureros, dar deodată el s-a oprit şi s-a uitat la mine.

– Am să merg în această… expediţie… dacă îmi promiţi, dragul meu Wilkie… dacă îmi promiţi *acum,* şi dacă îmi dai cuvântul tău de onoare… că mă vei lăsa să te hipnotizez cu prima ocazie în noaptea aia. Să te hipnotizez şi să te eliberez din această crudă iluzie pe care am aruncat-o asupra ta din pură aroganţă şi din lipsă de bun-simţ.

– Îţi promit, Charles, am spus. Şi când el a continuat să mă privească fix: Prima noastră obligaţie va fi ca tu să mă hipnotizezi şi eu să te ajut în această strădanie. Vei putea rosti

cuvântul tău magic… „Ininteligibil”… cât îţi va dori sufletul şi apoi vom vedea ce se va întâmpla. Ai cuvântul meu de onoare.

A mormăit şi ne-am continuat lenta înaintare şontâcăită înapoi spre Gad’s Hill Place. Părăsisem cabana elveţiană în compania unui bărbat de vârstă mijlocie, dând pe delături de vinovăţie, energie creatoare şi entuziasm pentru viaţă. Mă întorceam în tovărăşia unui schilod muribund.

– Wilkie, a murmurat el pe când ne apropiam de umbra copacilor. Ţi-am vorbit vreodată de cireşe?

– De cireşe? Nu, Charles, nu cred că mi-ai vorbit. Ascultam un bătrân confuz care bătea câmpii, dar voiam să-l ţin în mişcare, aşa şchiopătat cum se mişca. Vorbeşte-mi despre cireşe.

– Când eram un june dificil din Londra acum mult timp… trebuie să fi fost *după* episodul din fabrica de cremă de ghete… da, categoric *după* experienţa asta. M-a atins uşor pe braţ. Aminteşte-mi să-ţi povestesc într-o zi despre fabrica de cremă de ghete, dragul meu Wilkie. Nu am povestit niciodată nimănui despre experienţa din fabrica de cremă de ghete pe care am trăit-o în copilărie, deşi a fost cel mai oribil lucru prin care am trecut vreodată…

Părea să divagheze.

– Promit să te întreb de asta într-o zi, Charles. Spuneai ceva de cireşe?

Umbra copacilor era binevenită. Am păşit mai departe. Dickens a şchiopătat mai departe.

– Cireşe? O, da… Când eram un june dificil din Londra, acum mult timp, m-am trezit plimbându-mă pe Strand într-o zi, în spatele unui muncitor care purta pe umeri un copil cu cap mare şi cam urâţel. Am presupus că băiatul era fiul muncitorului. Dar îmi folosisem aproape toţi banii ca să cumpăr o pungă destul de mare de cireşe pârguite, înţelegi…

– A, am făcut, întrebându-mă dacă Dickens nu făcuse cumva insolaţie. Sau dacă nu suferise o comoţie cerebrală.

– Da, cireşe, dragul meu Wilkie. Însă lucrul încântător a fost, vezi tu, că pruncul s-a uitat înapoi la mine într-un fel anume… un fel deosebit… şi am început să-i vâr câte-o cireaşă în gură, una câte una, şi băiatul cu cap mare scuipa sâmburii fără cel mai mic zgomot. Tatăl lui n-a auzit nimic şi nici nu s-a întors. Nu şi-a dat seama. Cred că i-am dat băiatului cu cap mare toate cireşele mele – până la ultima. Şi apoi muncitorul cu copilul pe umeri a cotit spre stânga şi eu am continuat să merg drept. Tatăl n-a

ştiut nimic, eu am rămas fără cireşe şi băiatul cu cap mare s-a ales cu burta plină, fericit.

– Fascinant, Charles, am spus.

Dickens a încercat să şontâcăiască mai repede, dar piciorul nu-i mai suporta deloc greutatea. Trebuia să se lase complet în baston la fiecare pas dureros. S-a uitat la mine.

– Uneori, dragul meu Wilkie, am impresia că toată cariera mea de scriitor n-a fost altceva decât o extensie a acelor minute când vâram cireşe în gura acelui băiat cu cap mare, cocoţat pe umerii tatălui lui. Are asta vreo logică pentru tine?

– Sigur că da, Charles.

– Îmi promiţi că mă vei lăsa să te hipnotizez şi să te eliberez de sugestiile mele magnetice aplicate cu cruzime? a spus deodată, tăios. Miercuri noapte, pe 8 iunie? Am cuvântul tău pentru asta?

– Cuvântul meu de onoare, Charles.

Pe când am ajuns la pârâul cu podeţul lui arcuit, eu fluieram melodia pe care mi-o aminteam din vis.

49

Mi-am încheiat romanul *Soţ şi soţie* devreme în după-amiaza de miercuri, 8 iunie 1870.

Le-am spus lui George şi Besse – care, în orice caz, nu aveau să-mi mai fie mult timp angajaţi – că voiam să fie linişte în casă, astfel încât să pot dormi şi i-am trimis o zi în vizită la cine voiau ei.

Carrie lipsea săptămâna aceea, călătorea cu familia Ward.

I-am trimis un bilet redactorului meu de la *Cassell's Magazine* şi încă una viitorului meu editor F.S. Ellis, anunţând că manuscrisul era terminat.

I-am trimis un bilet lui Dickens, spunându-i că-mi încheiasem cartea şi reamintindu-i de întâlnirea noastră din ziua următoare, din după-amiaza de 9 iunie. Sigur că nu aveam o întâlnire stabilită pentru 9 iunie – întâlnirea noastră era pentru noaptea de 8 iunie – dar eram sigur că biletul nu va ajunge decât a doua zi dimineaţă, aşa că avea să-mi servească drept ceea ce noi, cei educaţi în jurisprudenţă, numim pe latineşte „alibi”. Am trimis totodată bilete de prietenie familiilor Lehmann, Beard şi altora, lăudându-mă că am terminat *Soţ şi soţie* şi că – după o noapte

lungă de somn binevenit şi binemeritat – aveam de gând să sărbătoresc evenimentul printr-o vizită la Gad’s Hill Place în după-amiaza următoare, pe 9 iunie.

Mai târziu în acea după-masă, îmbrăcat în straie de drum negre, cu o pelerină şi o glugă mare aruncată pe spate, am luat o trăsură închiriată până la Gad’s Hill şi am oprit sub copacii seculari de lângă Falstaff Inn, în vreme ce soarele apunea şi întunericul îşi întindea degetele din pădurea din spatele stabilimentului.

Nu reuşisem să găsesc un marinar hindus pregătit să părăsească Anglia (fără a se mai întoarce vreodată) în zece zile. Şi nici vreunul german, american sau chiar englez dispus să-mi fie vizitiu. Cum nu găsisem nici caleaşca neagră din închipuirile mele alimentate de opiu şi morfină. Aşa că am condus singur în seara aceea – aveam puţină experienţă în manevrarea caleştilor şi trăsurilor şi m-am târât spre Gad’s Hill mult mai încet decât ar fi făcut-o vizitiul meu hindus iubitor de goană – iar atelajul închiriat pe care îl mânam era o trăsură mică descoperită, cu puţin mai mare decât şareta cu care Dickens obişnuia să mă poarte.

Am pus însă felinarul mic cu lupă pe locul liber de lângă mine şi aveam pistolul lui Hatchery – cu toate cele patru cartuşe netrase aşezate la locul lor – în buzunarul hainei, alături de punga din pânză de sac pentru obiectele metalice, exact cum îmi planificasem. În fapt, situaţia aceasta, în care conduceam singur, era mult mai normală: în felul acesta, vizitiul – hindus sau altminteri – nu putea reprezenta o ameninţare de şantaj.

Nici seara nu era noaptea perfectă de iunie pe care mi-o imaginasem.

A plouat puternic în timpul obositorului drum şi, între rafalele de picături şi apa împroşcată de pe margine, la care te expuneai pe capra absurd de joasă a trăsurii ăleia miniaturale, pe când am ajuns la Falstaff Inn, imediat după apus, eram ud până-n măduva oaselor. Iar apusul însuşi era mai mult un epilog cenuşiu, mânjit şi apos al zilei, decât scena frumoasă pe care mi-o zugrăvisem în gând.

Am tras calul bătrân şi trăsura instabilă cât de departe am putut sub copacii de pe-o parte a hanului, însă aversele de ploaie au continuat să mă înmoaie atunci când au bătut razant; chiar după ce s-au oprit, apa a continuat să-mi cadă în cap din copaci. Locul pentru picioare al micii trăsuri începea de-a dreptul să se

umple de bălţi.

Şi Dickens nu a venit.

Stabiliserăm întâlnirea pentru treizeci de minute după apus (şi el ar fi putut fi iertat că nu observase timpul exact al acelui apus noros care se lăsase dintr-odată), dar în scurt timp se scursese o oră de la apus şi tot nu era urmă de Dickens.

Poate, mi-am spus, n-a putut vedea trăsura mea neagră, calul negru şi ud şi nici pe mine, înfăşurat în negru, în bezna aceea de sub copaci. M-am gândit să aprind unul dintre felinarele de pe lateralele atelajului.

Numai că nu era niciun felinar pe lateralul sau în spatele căruţei ăleia ieftine. M-am gândit să aprind felinarul cu lupă şi să-l pun pe capră lângă mine. Dickens m-ar putea vedea atunci din casă sau din curtea lui din faţă, mi-am dat seama, dar la fel de bine m-ar vedea oricine ar veni sau ar pleca de la Falstaff Inn, ba chiar şi cei care treceau numai pe drum.

M-am gândit să intru în han, să comand un rom fierbinte cu unt şi să trimit un băiat la Gad's Hill Place ca să-l anunţe pe Dickens că-l aştept.

Nu fi idiot, a şoptit avocatul exersat din mine, dar şi scriitorul de cărţi de mister. Şi apoi s-a ivit din nou straniul cuvânt cu semnificaţie necesară: *alibi.*

Nouăzeci de minute după apus şi tot nici urmă de Charles Dickens, poate cel mai punctual bătrân de cincizeci şi opt de ani din toată Anglia. Se apropia ora zece. Dacă nu porneam spre Rochester cât de curând, toată excursia putea fi ratată.

Am legat calul aproape adormit de o creangă, m-am asigurat că frâna jalnică a trăsurii era trasă şi am pornit printre copaci spre cabana elveţiană a lui Dickens. De fiecare dată când vântul tăios al nopţii se stârnea, brazii şi ramurile de foioase aruncau asupra mea noi cascade de apă.

Văzusem cel puţin trei trăsuri intrând pe aleea lui Charles în ultimele nouăzeci de minute şi două se aflau încă acolo. Era oare posibil ca Dickens să fi uitat – sau doar să fi decis să ignore – întâlnirea noastră misterioasă? (Preţ de un moment, am avut înfiorătoarea certitudine că biletul meu fals reamintindu-i de întâlnirea noastră de *mâine* ajunsese cumva la Gad's Hill în după-amiaza aceasta, dar apoi mi-am adus aminte că îl trimisesem în mod intenţionat târziu. Niciun poştaş din istoria Angliei n-ar fi putut livra misiva mea aşa repede; de fapt, ar fi fost un caz de neobişnuită competenţă dacă mesajul acela

ajungea la Gad's Hill Place până târziu vineri – iar acum era miercuri noapte.)

Am atins pistolul din buzunarul exterior şi m-am hotărât să mă apropii de casă prin tunel.

Ce aveam să fac dacă mă uitam pe unul dintre geamurile noii sere din spate (adăugată de curând în primăvara aceea, spre încântarea lui Dickens) şi îl vedeam pe Inimitabil încă şezând la masa de seară? Sau citind o carte?

Aveam să bat în geam, să-l chem afară şi să-l răpesc sub ameninţarea armei. Simplu ca bună ziua. Şi la asta se şi ajunsese.

Asta atât timp cât Georgina şi ceilalţi care depindeau de ajutorul şi venitul lui Dickens ca nişte ţipari agăţaţi de un peşte mai mare nu erau în preajmă. (Şi trebuia să-l includ şi pe fratele meu Charles în acest metaforic grup piscicol.)

Tunelul era *foarte* întunecat şi mirosea a animale sălbatice care probabil îşi goliseră intestinele acolo. În noaptea aceea mă simţeam ca unul dintre ele şi, aşa ud cum eram, nu mă puteam opri din tremurat.

Ieşind din tunel, am evitat pietrişul zgomotos al aleii principale şi am trecut prin gardul viu scund în curtea din faţă. Vedeam acum că în curtea interioară se înghesuiau trei trăsuri – deşi era prea întuneric ca să pot identifica vreuna dintre ele – şi unul dintre cai a ridicat brusc capul şi a fornăit ca şi când mi-ar fi prins mirosul. Din nou, m-am întrebat dacă miroseam a prădător.

Mişcându-mă în dreapta, m-am ridicat pe vârfuri ca să trag cu ochiul peste garduri şi arbuştii tunşi scurt, printre draperiile albe. Geamurile boltite ale biroului lui Dickens erau întunecate, dar aceea nu părea a fi singura odaie neluminată din casă. Am văzut capul unei femei – Georgina? Mamie? Katey? – trecând prin faţa unuia dintre geamurile din faţă. Se mişca oare cu oarecare pripă sau asta era doar o impresie a nervilor mei întinşi?

Am făcut mai mulţi paşi înapoi ca să pot vedea mai bine geamurile luminate de sus şi am scos pistolul greu din buzunar.

Glonţul unui asasin anonim trecând prin sticla geamului, ucigându-l pe cel mai faimos dintre toţi autorii... Ce era idioţenia asta? Dickens nu trebuia doar să moară; el trebuia să *dispară.* Fără urmă. Şi-n noaptea asta. Şi de îndată ce ieşea pe uşa aceea, amintindu-şi târziu de întâlnirea cu mine, asta *avea* să se întâmple. Juram asta nu doar lui Dumnezeu, ci tuturor Zeilor Ţinuturilor Negre.

Deodată am fost prins din spate de multe mâini şi pe jumătate târât, pe jumătate săltat în timp ce eram tras înapoi pe călcâie, departe de casă.

Fraza aceasta nu face dreptate violenţei căreia persoana mea căzuse pradă în clipa aceea. Acelea erau mâinile mai multor bărbaţi şi erau *vânjoase.* Iar cei cărora le aparţineau mâinile acelea dure nu aveau niciun scrupul cu privire la bunăstarea mea în vreme ce mă târau printr-un gard viu, prin crengile joase ale unui copac şi mă aruncau peste pietrele şi rândurile cu ramuri înţepătoare ale muşcatelor înghesuite.

Muşcate roşii! Îmi umpleau câmpul vizual, împreună cu stelele scânteietoare care apăruseră în urma impactului ţestei mele cu solul, şi am văzut imposibil de clar roşeaţa florilor, chiar şi-n întuneric.

Muşcatele roşii ale lui Dickens. Flori de sânge. O floare deschizându-şi petalele pe câmpul alb al unei cămăşi de gală. Floarea muşcatei albe din Uciderea lui Nancy, când Bill Sykes îi strivea femeii creierii în cap.

Coşmarurile mele fuseseră premoniţii precognitive, alimentate poate de opiul care-mi alimenta totodată creativitatea atunci când nimic nu mai avea efect.

Am încercat să mă ridic, dar mâinile vânjoase m-au împins înapoi în noroi şi humă. Trei chipuri albe pluteau deasupra mea şi eu am zărit un crâmpei din coaja lunii alunecând printre norii negri ce se mişcau rapid.

Ca pentru a-mi dovedi profeţia, faţa lui Edmond Dickenson s-a înfipt în câmpul meu vizual la doar treizeci de centimetri de faţa mea. Dinţii lui fuseseră ascuţiţi în mici pumnale albe.

– Uşşşurel, domnule Collinss. Uşşşor e bine. Fără focuri de artificii în noaptea assta, domnule. Nu în noaptea *asssta.*

Ca pentru a explica această afirmaţie criptică, alte mâini puternice mi-au smuls pistolul din mâna care-mi tremura. Uitasem că era acolo.

Faţa lui Reginald Barris a luat locul celei a lui Dickenson. Individul puternic zâmbea sau se strâmba oribil – nu-mi dădeam seama de diferenţă – şi am înţeles că nu din cauza stricării dinţilor văzusem locuri negre în zâmbetul lui atunci când îl zărisem ultima oară pe aleea aceea îngustă. Barris îşi pilise şi el dinţii, ascuţindu-le vârfurile.

– Asssta essste noaptea *noasstră,* domnule Collinss, a şuierat chipul palid.

M-am zbătut fără sorţi de izbândă. Când m-am uitat iarăşi în sus, faţa lui Drood plutea deasupra mea.

Folosesc cuvântul „plutea” intenţionat. Drood părea să plutească *tot* deasupra mea, cu braţele întinse aşa cum le ţine cineva care intră în apă adâncă, uitându-se în jos la mine, corpul lui în mantie neagră plutind pe curenţi invizibili şi planând paralel cu al meu, la doar vreun metru deasupra solului.

Locurile unde ar fi trebuit să se găsească pleoapele şi nările lui Drood erau atât de roşii şi crude, încât păreau extirpate cu un scalpel cu doar câteva minute înainte. Uitasem cum arătarea-Drood flutura din limba-i lungă înăuntru şi afară ca o şopârlă.

– Nu-l poţi omorî pe Dickens! am gemut. *Tu* nu-l poţi omorî pe Dickens. Eu trebuie să fiu cel care…

– Linişşşte, a spus faţa scheletică albă, plutitoare, crescând întruna. Răsuflarea lui Drood purta miasma pământului de mormânt şi dulceaţa de canal a fiinţelor moarte şi umflate plutind pe un râu din Oraşul Subteran. Ochii lui larg căscaţi erau mărginiţi şi brăzdaţi de firişoare sângerii. Linişşşte acum, a şuierat Drood, potolind parcă un copil-demon. Asstă-noapte, noi luăm doar sssufletul lui Charlesss Dickensss. Tu poţi avea ce mai rămâne, domnule Billy Wilkie Collinsssss. Orice mai rămâne, al tău essste.

Am deschis gura să strig, dar în secunda aceea Drood, plutind, a scos o batistă de mătase neagră din buzunarul mantiei sale de operă şi a apăsat-o peste faţa mea schimonosită.

50

Am fost trezit dimineaţa târziu de Carrie, fiica dragei de Caroline, deşi – cum am spus înainte – ea trebuia să fie plecată din oraş împreună cu familia Ward, pentru care îndeplinea rolul de guvernantă. O luase plânsul tot bătând la uşa mea şi apoi, când nu i-am răspuns, a intrat în cameră.

Buimac, m-am ridicat în şezut şi mi-am tras cuverturile sub bărbie. În starea mea de semitrezie nu mă puteam gândi decât că, cine ştie cum, Carrie ajunsese acasă mai devreme şi îşi vârâse nasul în cutia încuiată din sertarul de jos încuiat al scrinului unde ţineam scrisorile mamei ei. Ultimele misive ale Carolinei către mine – primite şi citite cu doar trei zile în urmă – anunţau că se plânsese de una dintre petrecerile bahice ale

soţului ei Joseph cu amicii lui amatori de sport şi îşi revenise în simţiri a doua zi, încuiată în pivniţă, cu un ochi umflat de nu-l mai putea deschide şi cu un dinte din faţă lipsă.

Nu acesta era însă motivul pentru care plângea Carrie.

– Wilkie, domnul Dickens… Charles Dickens, prietenul dumneavoastră… e mort!

Printre suspine, Carrie mi-a spus că angajatorii ei, prietenii mei, Edward şi Henrietta Ward, se aflau în drum spre Bristol când auziseră vestea morţii lui Dickens de la un prieten pe care îl întâlniseră la gară şi făcuseră imediat cale întoarsă pentru a reveni în oraş, astfel încât Carrie să poată fi alături de mine.

– Şi când… mă gândesc… de câte ori domnul Dickens… a fost invitat la ma… masa noastră… când mama locuia aici… se smiorcăia Carrie.

M-am frecat la ochii care mă dureau.

– Fii cuminte şi du-te la parter, i-am spus până la urmă. Cere-i lui Besse să pună de cafea şi să pregătească un mic dejun târziu.

– George şi Besse sunt plecaţi, a spus ea. A trebuit să folosesc cheia pe care o ascundem în copac ca să intru.

– A, da, am făcut, încă frecându-mă la ochi. Le-am dat liber noaptea trecută şi ziua de azi… ca să pot dormi. Noaptea trecută mi-am terminat cartea, Carrie.

N-a părut impresionată de acest fapt, aşa cum ar fi trebuit să fie, şi n-a făcut niciun comentariu. Lăcrima din nou, deşi habar nu aveam de ce suferea atât la aflarea veştii despre moartea unui gentleman bătrân care nu mai venise în vizită la noi de multe luni şi care ani la rând îi spusese „Majordom”.

– Du-te după colţ, atunci, şi adu-o pe bucătăreasă, am spus. Dar fii bună şi pune mai întâi de ceai şi cafea, te rog. O, şi Carrie, du-te la tutungeria din spatele pieţei şi adu-mi toate ziarele pe care le găseşti. Du-te, acum!

După ce a plecat, am dat cuverturile deoparte şi m-am uitat în jos. Carrie nu observase, pare-se, printre lacrimi, dar eu purtam o cămaşă albă şi pantaloni murdari de pământ, nu pijamale. Aveam cizmele încă în picioare şi cearşafurile erau mânjite cu noroi care semăna – şi mirosea – mult prea tare a excrement.

M-am ridicat, am încuiat uşa şi m-am dus să mă spăl şi să mă schimb înainte de-a se reîntoarce Carrie.

În cursul zilei au apărut tot mai multe informaţii verificabile.

După ce îşi începuse ziua de 8 iunie purtând o discuţie lejeră la micul dejun cu Georgina, Dickens îşi încălcase regulile şi obiceiurile de muncă lucrând în cabană toată ziua, revenind acasă doar în jurul orei unu pentru masa de prânz, iar apoi reluându-şi scrisul până târziu în noapte.

Am văzut mai târziu ultima pagină din *Misterul lui Edwin Drood* pe care o scrisese în ziua aceea. Conţinea mai multe corecturi şi tăieturi decât pagina normală a unui manuscris de Charles Dickens în primă ciornă cu care eram obişnuit. Includea acest pasaj şi-n mod evident descria o dimineaţă frumoasă la Rochester, foarte asemănătoare cu splendida dimineaţă pe care tocmai o trăise la Gad's Hill. Începea cu „A doua zi, lumina unei dimineţi scânteietoare învăluia străvechiul oraş" şi continua astfel:

„Jocul luminii splendide prin crengile arborilor, cântecul păsărilor, miresmele venind de prin grădini, păduri şi de pe ogoare – sau mai degrabă din marea grădină de pe întreaga insulă, cultivată de-a lungul vremurilor – pătrundeau în catedrală, mai tare ca izul de pământ sepulcral, reînviind totul la viaţă. Străvechile pietre tumulare, reci de veacuri, se încălzeau şi ele, iar trâmbe de lumină fulgerau lespezile de marmură de prin ungherele cele mai mohorâte ale edificiului, fluturând parcă din aripi."

Ultimele cuvinte pe care le-a scris din *Misterul lui Edwin Drood* în după-amiaza aceea au fost: „Pe urmă se apucă de mâncat cu deosebită poftă."

Dickens a părăsit cabana mai târziu şi s-a retras în biroul său înaintea cinei. Acolo, a scris două scrisori (potrivit lui Katey, care mult mai târziu i-a spus fratelui meu de ele, care ulterior m-a informat pe mine): una către Charles Kent în care el, Dickens, spunea că va fi la Londra a doua zi (9 iunie) şi că i-ar face plăcere să se vadă cu Charles la ora trei după-amiaza. Deşi adăuga: „Dacă nu voi putea fi… ei bine, atunci nu voi fi."

Cealaltă scrisoare era adresată unui cleric şi-n aceasta Inimitabilul cita avertismentul călugărului Lorenzo către Romeo: „Asemeni patimi oarbe n-au norocul să ţină mult."[27]

Apoi Dickens s-a dus să cineze.

Georgina i-a spus mai târziu fratelui meu că tocmai când s-au

[27] William Shakespeare, *Romeo şi Julieta,* actul 2, scena 6, traducere de Şt. O. Iosif (n. tr.).

aşezat împreună la masă, ea s-a uitat spre el şi a îngrijorat-o foarte tare expresia feţei lui.

– Ţi-e rău, Charles? l-a întrebat.

– Da, foarte rău. Îmi este… rău… deja de o oră.

Georgina a vrut să trimită după un doctor imediat, dar Dickens i-a făcut semn să se întoarcă la locul ei şi a insistat să-şi vadă mai departe de masă.

– Trebuie să cinăm, a spus el parcă distras, căci trebuie să plec imediat după cină. Trebuie să plec… la Londra… numaidecât. După cină. Am… o… întâlnire mâine, astăzi, la noapte.

Dintr-odată a început să se zvârcolească parcă apucat de un acces violent. Georgina i l-a descris lui Katey „ca şi când ar fi fost un spirit care încerca să-i invadeze corpul şi sărmanul Charles ar fi încercat să se opună posedării”.

Dickens rostea cuvinte fără sens pentru Georgina. Din senin, a strigat:

– Trebuie să plec la Londra *imediat!* şi şi-a împins în spate scaunul tapiţat cu damasc profiriu.

S-a ridicat, dar ar fi căzut dacă Georgina nu s-ar fi grăbit să-l prindă.

– Vino în salon, i-a spus ea, îngrozită de tenul lui cadaveric şi expresia fixă. Vino să te întinzi.

A încercat să-l ajute să ajungă la sofa, însă el nu putea păşi, iar corpul său devenea din ce în ce mai greu în braţele ei. Niciodată până atunci, s-a confesat ea mai târziu lui Katey, nu înţelesese cu adevărat termenul „greutate moartă”.

Georgina a renunţat la încercarea de a-l duce la sofa şi s-a apucat să-l aşeze uşor pe podea. Acolo, el a pus ambele palme pe covor, s-a lăsat greu pe partea stângă şi a murmurat foarte slab:

– Da. Pe pământ.

Apoi şi-a pierdut cunoştinţa.

În acest moment, eu părăseam traficul londonez pe drumul spre Gad’s Hill şi ocăram ploaia. Acolo însă nu ploua. Nu încă.

De m-aş fi aflat în bezna de sub copaci unde aveam în scurt timp să stau în aşteptare, l-aş fi văzut pe unul dintre tinerii slujitori (poate pe Smythe sau Gowen, grădinarii-gondolieri, după spusele lui Dickens) călărind pe Newman Noggs, poneiul care mă adusese atât de des de la gară la casă, gonind nebuneşte să-l aducă pe doctorul din zonă.

Medicul acesta, domnul Steele, a ajuns la 6.30 după-masa, cu mult înaintea sosirii mele, şi l-a găsit pe Dickens „zăcând pe podeaua sufrageriei în stare critică”.

Alţi slujitori au adus o sofa lungă în sufragerie şi domnul Steele a supravegheat mutarea pe ea a autorului inconştient, dar altminteri agitat. După care Steele i-a făcut pacientului clisme şi „alte remedii”, dar fără niciun rezultat.

Georgina, între timp, trimitea telegrame cu viteza cu care o navă de război cu trei punţi lansează ghiulele. Una a ajuns la Frank Beard, care a plecat pe dată şi a ajuns mai târziu în noaptea aceea, poate pe când eu eram purtat de acolo – inconştient la fel ca Dickens – în propria-mi trăsură închiriată.

M-am întrebat atunci şi mă întreb acum cine m-a adus în oraş în noaptea aceea, cine mi-a scotocit prin buzunare după cheia de la casă, cine m-a purtat la pat şi m-a învelit. Nu Drood, evident. Dickenson? Reginald Barris-Field? Vreun alt lacheu mort-umblător pe care nu îl văzusem în timpul atacului asupra mea în bezna aceea?

Oricine ar fi fost, nu furase nimic. Mi-am găsit chiar şi pistolul – pistolul lui Hatchery – încă încărcat cu ultimele patru cartuşe şi încuiat în sertarul în care îl ţineam mereu.

De unde ştiau unde îl ţineam?

Şi ce se întâmplase cu trăsura mea închiriată? mă întrebam. Nici imaginaţia mea fecundă de romancier nu putea descrie imaginea unuia dintre monştrii înfăşuraţi în mantie neagră care îl asistau pe Drood ducând-o înapoi la locul de închiriat trăsuri din Cripplegate, de unde o luasem, şi cerând returnarea garanţiei pentru daune. Sigur că mersesem departe de casă pentru a o închiria şi că folosisem un nume fals pentru tranzacţie – numele preferat al lui Dickens, de fapt, „Charles Tringham” – însă pierderea acelui avans pentru daune survenea într-un moment greu pentru mine, financiar vorbind. Şi oricum fusese de la bun început o trăsură mică şi mizerabilă.

Şi n-am mai recuperat vreodată nici felinarul cu lupă.

Când Kate Dickens, fratele meu Charles şi alţii chemaţi de tirul telegrafic al Georginei au sosit foarte târziu în noaptea aceea, l-au găsit pe Dickens încă inconştient pe sofa şi incapabil să le răspundă la întrebări sau atingeri. (Cele trei trăsuri pe care le văzusem pe alee fuseseră doar începutul invaziei.)

Pe tot parcursul lungii nopţi – ei bine, scurtei nopţi, ca să fiu mai precis, întrucât eram foarte aproape de solstiţiul de vară –

pe tot parcursul scurtei nopţi, familia lui şi Beard, şi fratele meu au stat cu rândul la căpătâiul lui, ţinându-l de mână şi punându-i cărămizi încălzite la picioare.

– Nici nu bătuse încă de miezul nopţii, mi-a spus fratele meu mai târziu, că mâinile şi picioarele lui Dickens deveniseră membrele reci ale unui cadavru.

Dimineaţa devreme, fiul lui Dickens a telegrafiat după un doctor mai celebru din Londra, Rossell Reynolds, care a citit numele „Dickens” şi a părăsit metropola cât ai clipi, cu primul expres, ajungând la Gad’s Hill pe când soarele de primăvară răsărea. Dar verdictul doctorului Russell Reynolds a fost identic cu cel al domnilor Steele şi Frank Beard – scriitorul suferise un grav „atac paralitic” şi nu se putea face nimic pentru el.

Katey a fost trimisă la Londra să dea vestea mamei sale şi să o pregătească pentru veşti şi mai proaste. Nimeni din cei cu care am vorbit n-a observat sau n-a raportat reacţia Catherinei Dickens, soţia izgonită a Inimitabilului, cu care fusese căsătorită douăzeci şi doi de ani, şi mama celor zece copii ai săi. Ştiam sigur că lui Dickens însuşi nu i-ar fi păsat şi nici nu s-ar fi interesat de asta.

Ellen Ternan a sosit la începutul după-amiezii, cam pe când s-a întors Katey.

Mai devreme în primăvara aceea, pe când mă aflam în vizită într-o scurtă pauză dintre lecturile lui Dickens, acesta îmi arătase sera sa proaspăt construită alături de sufragerie. Mi-a demonstrat cum sera permitea să intre lumina soarelui şi a lunii în odăi până atunci destul de întunecate şi cum – din câte se părea, cel mai important aspect pentru el, atunci, când mi-o arăta cu toată bucuria unui băieţel care-şi împarte noua jucărie cu un prieten – umplea de acum casa cu aromele amestecate ale florilor lui preferate. Florile muşcatelor stacojii ubicue (aceeaşi floare pe care o purta la rever în timpul lecturilor ori de câte ori putea) nu aveau cu adevărat miros, desigur, dar frunzele şi codiţele lor emanau un parfum de mosc şi de pământ, la fel ca lujerii lobeliilor albastre. A noua zi de iunie era splendidă şi blândă şi toate ferestrele de la Gad’s Hill Place erau larg deschise, oferind parcă o cale de evadare sufletului încă încarcerat în trupul fragil de pe sofa, acolo, unde sufrageria se deschidea spre plantele verzi şi florile purpurii din seră.

Totuşi, mirosul care predomina în aer în ziua aceea era cel de liliac. Dickens aproape sigur ar fi făcut un comentariu cu privire

la acest miros dacă ar fi fost conştient şi şi-ar fi văzut de treabă, ucigându-l pe Edwin Drood. Aşa însă, fiul său Charley – care şi-a petrecut bună parte din zi şezând cu sora sa Kate afară, pe scări, unde izul de liliac era mult mai puternic – n-a putut, mai târziu, să îndure floarea aceea în preajma sa.

Inhalând parcă mireasma pe care fiul său avea să o urască apoi tot restul vieţii, respiraţia lui Dickens a devenit mai zgomotoasă şi mai puţin regulată pe măsură ce după-amiaza se stingea în înserare. Peste drum – unde traficul curgea nepăsător la drama care se derula în casa aceea tăcută şi elegantă – umbrele cedrilor gemeni cădeau peste cabana elveţiană în care nu fusese scrisă nicio pagină-n ziua aceea. (Şi altele nici nu aveau să mai fie scrise vreodată.)

Înăuntrul casei principale, nimeni nu a fost aparent scandalizat când Ellen Ternan a luat şi a ţinut mâna omului inconştient. Cam pe la ora şase, respiraţia lui Dickens a scăzut. În mod stânjenit – cel puţin aşa ar fi fost pentru mine, dacă eram acolo – Inimitabilul, inconştient, a început să scoată sunete ca de suspin. Ochii lui au rămas închişi şi mâna sa nu reacţiona la strângerea încurajatoare a lui Ellen deznădăjduită, însă la aproximativ şase şi zece minute, o singură lacrimă i s-a revărsat din ochiul drept şi i-a curs pe obraz.

Şi apoi s-a stins.

Charles Dickens era mort.

Prietenul, duşmanul, competitorul şi colaboratorul meu, mentorul şi monstrul meu, trăise exact patru luni şi două zile peste cea de-a cincizeci şi opta aniversare a sa.

Era totodată, desigur, aproape la fix, a cincea aniversare a accidentului de tren de la Staplehurst şi-a primei sale întâlniri cu Drood.

51

Cei care m-au cunoscut la vremea aceea au comentat între ei mai apoi că am reacţionat destul de rece la moartea lui Dickens.

De pildă, în pofida informaţiei de domeniu public că eu şi Dickens ne înstrăinaserăm, îi sugerasem de curând lui William Tindell că puteam face reclamă la *Soţ şi soţie* introducând o foaie colorată în numărul de iulie al lui *Edwin Drood* care era pe-atunci serializat. Adăugasem într-un post-scriptum către Tindell:

„Audienţa lui Dickens este mare şi influentă… Dacă e nevoie să-l conving personal, o pot face.”

Tindell răspunsese pe 7 iunie, cu o zi înaintea căderii lui Dickens, că nu susţinea ideea.

Pe 9 iunie, i-am scris (şi am trimis scrisoarea pe 10 iunie) următoarele:

Ai întru totul dreptate. Pe lângă asta, de când mi-ai scris tu, el s-a stins. Am terminat *Soţ şi soţie* ieri – am adormit de oboseală – şi m-am trezit cu vestea morţii lui Dickens.

Reclama în gări este o idee excelentă.

Cu o altă ocazie, fratele meu mi-a arătat o schiţă în creion făcută de John Everett Millais pe 10 iunie. Cum era tradiţia în vremea noastră atunci când Oameni Mari plecau dintre noi (şi cum presupun că este şi în vremea *voastră,* Dragi Cititori), familia a adus degrabă un artist (Millais) şi un sculptor (Thomas Woolner) pentru a reproduce chipul lui Dickens în vreme ce cadavrul lui zăcea acolo. Deopotrivă desenul lui Millais pe care mi-l arăta Charley şi masca morţii executată de Woolner (după spusele fratelui meu) arătau un chip întinerit de lenta dispariţie a ridurilor adânci pe care le săpaseră grija şi durerea. În desenul lui Millais apare şi inevitabilul bandaj mare sau prosop legat sub bărbia lui Dickens ca nu cumva să i se deschidă gura.

– Nu ţi se pare că arată calm şi demn? a spus Charley. Nu ţi se pare că doarme doar – ca atunci când trăgea un pui de somn – şi că e gata să se trezească, să sară în picioare cu energia-i caracteristică şi să se reapuce de scris?

– Arată mort, am răspuns. Mort de-a binelea.

Înainte ca *rigor mortis* să fi părăsit cadavrul lui Dickens, s-a şi stârnit rumoare la nivel naţional – ba nu, la nivel *mondial* – ca scriitorul să fie înhumat la Westminster Abbey, cum prezisesem.

London Times, de mult potrivnic lui Dickens şi tuturor propunerilor politice şi de reformă făcute publice vreodată de Inimitabil (ca să nu mai spun că era o publicaţie care respinsese condescendent aproape toate romanele sale din ultima vreme), scanda în editorialul care ocupa toată pagina întâi:

Politicieni, oameni de ştiinţă, filantropi, cunoscuţi binefăcători ai raselor se pot stinge din viaţă şi totuşi să nu lase în urmă golul

pe care îl va lăsa moartea lui Dickens... Într-adevăr, un om care să atingă o asemenea statură nu se naşte nici la o mie de ani. Este nevoie de o extraordinară combinaţie de inteligenţă şi calităţi morale... până ca lumea să accepte ridicarea în rang a unui om ca preferatul lor absolut. Aceasta este poziţia pe care a ocupat-o Dickens în rândul publicului englez şi american, deopotrivă, vreme de un sfert de secol... Westminster Abbey este straniul loc de odihnă a geniilor din literatura engleză; şi printre cei al căror sacru colb zace acolo, ori al căror nume este incrustat pe ziduri, foarte puţini sunt mai demni decât Charles Dickens de o atare casă. Şi chiar mai puţini, credem noi, vor fi priviţi cu mai multă onoare de-a lungul timpului, iar măreţia lui ne înnobilează.

Ce-am mai suspinat citind acestea! Şi ce tare ar fi hohotit de râs Charles Dickens dacă ar fi putut citi vechiul său ziar duşman înjosindu-se astfel în ipocrizia lui editorialistă.

Vicarul de Westminster, departe de a rămâne surd la aceste solicitări vocale, a trimis vorbă la familia lui Dickens cum că el, vicarul, era „pregătit să primească orice informare din partea familiei vizavi de înmormântare”.

Dar Georgina, Katey, Charles şi familia (Harry dăduse fuga acasă de la Cambridge prea târziu ca să-şi vadă tatăl în viaţă) fuseseră deja informaţi că micuţul cimitir de la baza castelului Westminster era supraaglomerat şi, astfel, închis pentru alte înmormântări. Dickens, uneori, îşi exprimase dorinţa de a fi înhumat lângă bisericile din Cobham sau Shorne, dar s-a văzut că şi aceste cimitire erau închise pentru noi înmormântări. Aşadar, după ce a venit oferta din partea vicarului şi Adunării de Canonici de la Rochester, ca rămăşiţele pământeşti ale lui Dickens să fie puse la odihnă înăuntrul catedralei înseşi – un mormânt fusese pregătit deja în Capela Sfintei Maria de acolo – familia Inimitabilului acceptase deja cu jumătate de gură când sosise mesajul de la vicarul Stanley de Westminster.

O, Dragi Cititori, ce mult mi-a plăcut ironia ideii ca trupul neînsufleţit al lui Dickens să fie închis pentru eternitate la doar câţiva metri de locul unde plănuisem să-i arunc craniul şi oasele, în zidul plin de moloz al criptei de la Rochester. Încă mai aveam copia cheii de la cripte pe care mi-o făcuse Dradles! Încă mai aveam ranga scurtă pe care mi-o dăduse acelaşi Dradles (sau poate ar fi mai potrivit să spun că mi-o vânduse pentru trei sute

de lire sterline plus o rentă pe viaţă de alte o sută de lire) cu care trebuia să desprind piatra din zid.

Minunat! Absolut splendid! Am citit toate acestea în scrisoarea venită dimineaţă de la Charley şi am plâns la micul dejun.

Dar, vai, nu avea să fie aşa. Era prea perfect pentru a fi adevărat.

În vreme ce trupul lui Dickens, în casă, începea să se descompună în căldura de iunie, Forster (ce tare trebuie să-i fi plăcut să aibă, în sfârşit, această poziţie privilegiată!) şi Charley Dickens au venit la Londra spre a se sfătui cu vicarul de Westminster.

L-au informat pe vicar că testamentul lui Dickens îi obliga, în termeni neclari, la o ceremonie funerară absolut privată şi neanunţată, nelăsând loc nici celei mai mici posibilităţi a unui omagiu public. Vicarul Stanley a fost de acord că dorinţele marelui om trebuie ascultate întocmai – dar că şi „cerinţa naţiunii” trebuie ascultată.

Astfel, au continuat cu înhumarea lui Charles Dickens la Westminster Abbey.

Colac peste pupăză în toate acestea – cum se întâmpla aproape de fiecare dată în cele două decenii în care avusesem relaţii cu Dickens, Dragi Cititori – am avut şi eu un rol de jucat în această ceremonie neceremonială. Pe 17 iunie, m-am dus la Charing Cross să aştept trenul special de la Gad’s Hill şi să „accept” sicriul care aducea rămăşiţele pământeşti ale lui Charles Dickens. Sicriul a fost mutat, conform instrucţiunilor defunctului, într-un dric simplu, fără găteli funerare (tras de cai neîmpodobiţi cu pene negre). Putea foarte bine să fie o trăsură de aprovizionare, după câte zorzoane avea şi la ce cai trăgeau atelajul.

Tot pentru a respecta poruncile lui Dickens, doar trei caleşti au fost lăsate să vină în urma dricului la abaţie.

În prima se aflau cei patru copii ai lui Dickens rămaşi în Anglia – Charley, Harry, Mary şi Katey.

În a doua erau Georgina, Letitia, sora (adesea ignorată) a lui Dickens, soţia fiului său Charley şi John Forster (care fără-ndoială îşi dorea să se fi putut afla în *prima* caleaşcă, dacă nu de-a dreptul în sicriu, alături de stăpânul său).

În a treia veneau avocatul lui Dickens, Frederic Ouvry, mereu loialul (deşi nu întotdeauna loial) său medic Frank Beard, fratele

meu Charley şi cu mine.

Clopotul de la St Stephen bătea de nouă şi jumătate dimineaţa, când mica noastră procesiune a ajuns la intrarea în curtea vicarului. Nu se anunţase în niciun fel înmormântarea – un mic triumf al testamentului Inimitabilului asupra obişnuinţelor presei – şi n-am văzut aproape ţipenie de om pe marginea străzilor de pe traseu. Publicul avea interdicţie de a intra în abaţie în ziua aceea.

Pe când trăsurile noastre pătrundeau în curte, toate clopotele mari au început să bată. Cu ajutorul bărbaţilor mai tineri, am transportat sicriul prin uşa cu arcadă dinspre vest, de-a lungul navei şi înăuntru transeptului sudic spre Colţul Poeţilor.

O, Dragi Cititori, de mi-ar fi putut citi gândurile cei alături de care purtam sicriul şi ceilalţi prezenţi la înmormântare! Nu pot să nu mă întreb dacă asemenea obscenităţi şi imprecaţii inventive mai fuseseră gândite în abaţia catedralei Westminster, deşi unii dintre poeţii înhumaţi acolo fără îndoială s-ar fi ridicat la înălţimea acestora dacă creierele lor ar fi fost treze, iar nu descompuse în pulbere.

S-au rostit câteva cuvinte. Nu-mi amintesc cine le-a dat glas şi nici ce anume s-a spus. N-a fost niciun bard de faţă, nici cor, dar un organist nevăzut a cântat Marşul Funebru în timp ce participanţii cerniţi s-au întors şi au ieşit în şir indian. Eu am fost ultimul care a plecat şi am stat acolo singur un timp. Notele grave emise de uriaşa orgă îmi făceau să vibreze oasele sub carnea-mi puhavă şi m-a amuzat să-mi dau seama că şi oasele lui Dickens vibrau în chip asemănător înăuntrul coşciugului.

Ştiu că ai fi preferat ca oasele acestea să fie aruncate, fără ştirea nimănui, înăuntrul zidului criptei „ălor vechi” preferata lui Dradles, din Rochester, i-am spus în gând prietenului şi duşmanului meu, pe când mă uitam în jos la sicriul simplu. Lemnul bun de stejar englezesc era împodobit doar de cuvintele CHARLES DICKENS.

Asta este totuşi prea mult, mi-am spus când m-am întors cu gândul de a pleca şi a mă alătura celorlalţi, afară, în soare. *Mult prea mult. Şi este doar începutul.*

Sub bolţile înalte de piatră ale abaţiei era foarte rece şi lumina era, aşa cum se cuvenea, difuză. Prin comparaţie, lumina puternică a soarelui de afară părea nemiloasă.

Prietenilor li s-a permis să viziteze mormântul încă descoperit şi mai târziu în ziua aceea, după multe administrări de laudanum

şi morfină, m-am întors şi eu împreună cu Percy Fitzgerald. De-acum, pe lespezile de la picioarele sicriului lui Dickens era o coroană de trandafiri şi, la căpătâiul lui, se afla un braţ mare de ferigi incredibil de verzi.

În săptămânalul *Punch,* câteva zile mai târziu, a apărut această elegie siropoasă:

Doarme unde e-al său loc – între cei mari
În vechea abaţie; doarme între-acei oameni
Ai Angliei iluştri-naintaşi ce-au primit ca lauri
Între monarhi să stea – monarhi de-asemeni.

Şi, mi-am spus din nou în vreme ce eu şi Percy ieşeam în umbra înserării şi ne învăluia mireasma grădinilor în luna iunie, *acesta este doar începutul.*

Vicarul Stanley dăduse permisiunea ca mormântul să rămână descoperit câteva zile. Chiar în acea primă zi, ziarele de după-amiază răspândeau vestea. S-au năpustit asupra subiectului aşa cum dragul de Sultan cel bătrân se năpustea asupra oricărui om în uniformă – hămăind, sfâşiind, morfolind şi hămăind din nou.

Pe când eu şi Percy am plecat la închiderea abaţiei, la doar câteva minute după ora şase – la aproape fix cinci zile după momentul când Dickens suspinase şi vărsase o singură lacrimă şi-ntr-un sfârşit binevoise să-şi dea ultima suflare – erau o mie de oameni care nu apucaseră încă să intre şi care stăteau, tăcuţi şi solemni, la coadă.

Preţ de încă două zile mormântul a rămas descoperit şi preţ de încă două zile procesiunea prea lungă pentru a-i putea vedea capătul a continuat. Lacrimi şi flori au fost depuse pe mormânt cu miile. Chiar şi după ce mormântul în sfârşit a fost închis, o lespede mare de piatră purtând numele lui Dickens fiind trasă peste el – luni întregi după această teoretică închidere – persoanele îndoliate au continuat să vină, florile au continuat să apară, lacrimile au continuat să curgă. În scurt timp, piatra lui de căpătâi a fost acoperită complet sub un munte uriaş de flori înmiresmate şi colorate şi aşa avea să rămână ani întregi.

Şi este doar începutul.

Când eu şi Percy – care se smiorcăia la fel de aprig precum nepoţica lui Dickens, Mekitty, atunci când îl văzuse pe „Venerabilul” ei plângând şi vorbind pe voci străine pe scenă în primăvara anterioară – am plecat în seara aceea de 14 iunie, eu

m-am scuzat, am găsit o zonă liberă şi izolată în spatele gardurilor înalte din grădinile împrejmuitoare, şi mi-am muşcat încheieturile degetelor până la sânge pentru a împiedica strigătul care creştea în mine să iasă la suprafaţă.

Şi ăsta nu era decât începutul.

Târziu în noaptea aceea de 14 iunie, mă plimbam neodihnit prin casa mea goală.

George şi Besse se întorseseră pe 9 iunie din vacanţa lor de douăzeci şi patru de ore şi eu îi concediasem în secunda doi, trimiţându-i să-şi facă bagajele în seara aceea. Nu le-am oferit nicio explicaţie pentru că renunţam la serviciile lor şi nici vreo scrisoare de recomandare. Nu apucasem încă să angajez pe cineva în locul lor. Carrie avea să treacă a doua zi – o miercuri, la o săptămână de la ziua când eu şi Dickens căzuserăm de acord să ne vedem după apus în faţă la Falstaff Inn – dar acela avea să fie un scurt intermezzo înainte ca ea să plece în vizita lunară la mama ei, în casa lui Joseph Clow.

Între timp, aveam locuinţa uriaşă doar pentru mine. Singurele sunete care pătrundeau pe ferestrele deschise larg erau huruitul ocazional al traficului de noaptea târziu şi foşnetul frunzelor înfiorate de adierea blândă a vântului. Dincolo de acestea, se auzeau zgrepţănările şi râcâiturile – aidoma unor ramuri uscate sau spini atingându-se de lemnul gros – a ceea ce ar mai fi rămas din micuţa Agnes, zgâriind uşa bătută în scânduri de la scara servitorilor.

În primele două zile de după ce am auzit de moartea lui Dickens, durerile de gută reumatică scăzuseră uluitor de mult. Chiar mai uluitoare – şi îmbucurătoare pentru mine – era absenţa oricărei mişcări în craniu. Am început să cred că atunci când Dickenson, Barris-Field şi Drood însuşi mă aruncaseră cine ştie cum în inconştienţă printre muşcatele stacojii din rondurile cu flori ale lui Dickens în urmă cu o săptămână, Drood îmi scosese scarabeul din creier.

Dar în ziua aceea, în timpul transportării sicriului la Colţul Poeţilor şi mai târziu, în tovărăşia lui Percy, vechea presiune şi durere şi zvârcoleală din spatele ochilor, şi chiar *sunetul* de cărăbuş fojgăindu-mi în creier, se întorseseră toate.

Îmi autoadministrasem trei injecţii sănătoase cu morfină peste obişnuita-mi porţie de laudanum şi tot nu puteam dormi. În ciuda căldurii şi a ferestrelor deschise, am făcut un foc mare în

căminul din birou.

Ceva de citit, ceva de citit!

M-am plimbat prin faţa rafturilor mele înalte cu cărţi, scoţând câte un volum pe care-mi promisesem să-l citesc sau să-l termin de citit, stând în faţa căminului sau aproape de lumânările de pe rafturi ori la lampa de pe masa mea de lucru, cât timp lecturam o pagină sau două, apoi vâram volumul înapoi la locul lui.

În noaptea aceea, şi-n toate zilele şi nopţile de atunci, când vedeam cotorul unei cărţi că lipsea din locul lui pe raft îmi reaminteam de piatra pe care ar fi trebuit să o înlătur din zidul criptei lui Dradles. Oare câte oase şi cranii şi schelete sunt îngrămădite în vidul unor asemenea cărţi care lipsesc ori nu sunt scrise?

În cele din urmă am desprins un exemplar frumos, legat în piele, al *Casei umbrelor,* pe care Dickens mi-l dăduse la scurt timp după ce ne cunoscuserăm, purtând autograful său.

Am ales *Casa umbrelor* fără a mă gândi într-un fel voit la ea, deoarece acum cred că admiram şi, totodată, uram cartea aceea la fel de mult ca orice altă scriere care compunea opera autorului defunct.

Nu le spusesem decât foarte puţinilor mei confidenţi ce absurd mi se părea scrisul mult lăudat al lui Dickens în cartea aceea. Naraţiunea lui la persoana întâi, când şi când, prin vocea lui „Esther Summerson” era culmea acestei absurdităţi.

Vreau să spun, Dragi Cititori (dacă povestea aceasta nedemnă a supravieţuit până în timpurile voastre, lucru de care mă îndoiesc serios – deşi cred cu toată fiinţă că *Piatra Lunii* va supravieţui şi chiar a făcut-o), uitaţi-vă doar la metafora principală aleasă de Dickens pentru a deschide cartea – ceaţa aceea! Apare, devine metafora centrală şi se risipeşte, nemaifiind vreodată folosită în felul acesta.

Cât amatorism! Ce eşec în temă şi intenţie!

Şi uitaţi-vă doar, Dragi Cititori – cum făceam şi eu febril în noaptea înmormântării lui Dickens, frunzărind paginile cu intensitatea unui avocat care caută un precedent care să-i salveze (sau, în acest caz, să-i condamne) clientul, la ce ridicole sunt coincidenţele absolut incredibile din cartea aceea… şi cât de incredibil de nemilos este personajul copilului perpetuu Harold Skimpole, dat fiind că noi toţi ştiam la vremea aceea că la baza inspiraţiei sale fusese cunoştinţa noastră comună Leigh Hunt sau… mai este rateul abject al elementului de mister ce apare

târziu în carte, inferior în orice fel aceluia din *Piatra Lunii* sau… impresiile schimbătoare şi contradictorii ale înfăţişării lui Esther după ce suferise de vărsat-de-vânt (Adică, era ea desfigurată sau nu!? Acum, da! Acum, deloc! Ce conspiraţie a incompetenţei auctoriale lovindu-se cap în cap cu lipsa de onestitate narativă) şi apoi… dar uitaţi-vă mai departe!… uitaţi-vă, dacă doriţi, la întregul fragment narat de Esther Summerson! Ce spuneţi de asta? Ce *puteţi* spune, voi sau orice cititor sincer care stă să se gândească?

Esther îşi începe naraţiunea din perspectiva copilului naiv şi needucat la care ne-am aştepta din partea unui copil credul şi sărac cu duhul – vorbeşte în propoziţii aproape infantile precum (am frunzărit şi-am rupt paginile pentru a găsi asta): „Draga mea păpuşă veche! Eram aşa timidă, că rareori cutezam să deschid gura şi niciodată n-am cutezat să-mi deschid sufletul, către oricine altcineva… O, draga şi credincioasa mea păpuşică, ştiam că mă vei aştepta!”

Sunteţi scuzaţi, Dragi Cititori, dacă simţiţi brusc nevoia – ca mine – de a fugi la toaletă ca să vomitaţi, citind rândurile de dinainte.

Dar Dickens a uitat că Esther gândeşte şi vorbeşte în felul acesta! Nu peste mult, „Esther” descrie scene simple apelând la aliteraţia şi lejera asonanţă pur dickensiene – „ceasul ticăia, focul trosnea” – şi nu după multe rânduri fata slab educată narează pagini întregi, capitole întregi, cu elocinţa devastant de fermecătoare a lui Charles Dickens şi numai a lui. Ce eşec! Ce clar travesti!

Şi apoi, în acea noapte a înmormântării lui Dickens – sau cel mai probabil era de-acum a doua zi, întrucât nu auzisem, fără să bag în seamă orele trecute, ceasul cu pendul bătând miezul nopţii deasupra focului trosnitor? – întorceam frenetic paginile cărţii sfâşiate pentru a găsi muniţie nouă în bătălia (dacă nu chiar războiul) meu de a vă convinge pe voi, Dragi Cititori (şi poate pe mine însumi, epuizat), de mediocritatea îndelung trecută cu vederea a recent răposatului, când am dat peste următorul paragraf. Ba nu, nu era un paragraf propriu-zis, mai mult un fragment… ba nu, un simplu crâmpei dintr-un fragment dintr-un pasaj, genul pe care Dickens îl scria fără a-l revizui mai mult sau fără vreun efort conştient la vremea aceea.

Esther făcuse drumul, vedeţi voi, până la hanul din oraşul din apropierea portului Deal ca să-l vadă pe Richard, viitorul soţ al

celei mai drage prietene ale sale şi un tânăr asupra cărora planau Soarta şi Nefericirea, şi Obsesia, şi Tragedia autoprovocată aidoma unui stol de ciori (sau ceea ce americanii numesc ulii) pe ramurile unui copac de noiembrie desfrunzit – planând asupra lui, aşteptând să le vină sorocul de neînduplecat, aşa cum s-a întâmplat mereu şi cum continuă să se întâmple în cazul meu.

Peste umărul lui Esther, Dickens ne permite să zărim o porţiune din port. Sunt multe ambarcaţiuni acolo şi multe apar, ca prin magie, în timp ce negura se ridică. Precum Homer în *Iliada,* Dickens trece scurt în revistă navele care devin vizibile, inclusiv un vapor mare şi nobil tocmai întors din India. Şi autorul vede asta – şi ne face *pe noi* să vedem – tocmai „când soarele răzbătea printre nori, iscând bălţi argintii pe mare”.

Bălţi argintii pe mare.

Bălţi *pe* mare.

Singura mea indulgenţă faţă de exerciţiul fizic, Dragi Cititori, a fost să angajez un echipaj care să facă munca grea şi să iau un iaht de-a lungul coastei. Tocmai pe când eram într-o asemenea ieşire am cunoscut-o pe Martha R. Am văzut soarele pe mare de mii de ori şi l-am descris în cărţile şi povestirile mele deseori – poate de sute de ori. Folosisem cuvinte precum „azur” şi „albastru”, şi „scânteietor”, şi „dănţuitor”, şi „cenuşiu”, şi „glazurat cu alb”, şi „ameninţător”, şi „rău prevestitor”, ba chiar şi „ultramarin”.

Şi asistasem la fenomenul soarelui „făcând bălţi argintii pe marea întunecată” de zeci sau sute de ori, dar nu mă gândisem niciodată să-l imortalizez în ficţiunea mea, cu sau fără sunetul tăios şi peremptoriu şi uşor neclar al sibilantelor pe care Dickens îl alesese în descrierea lui.

Apoi, fără a pregeta nici cât să-şi tragă sufletul (şi probabil fără a-şi înmuia tocul în cerneală), Dickens mersese mai departe făcând negura din port să se ridice peste umărul lui Esther, scriind că „navele acestea se luminau şi cădeau în umbre, şi se schimbau...” şi am ştiut în clipa aceea, plimbându-mi agitat ochii stăpâniţi de scarabeu doar în treacăt peste cuvintele din propoziţiile acelea scurte, că nu voi putea niciodată – nici dacă ar fi să trăiesc o sută de ani şi să-mi păstrez facultăţile mintale până în ultimul moment al vieţii şi carierei mele – să gândesc şi să scriu aşa ceva.

Cartea era stilul şi stilul era omul. Iar omul era – fusese –

Charles Dickens.

Am aruncat exemplarul scump, cu autograf, legat în marochin şi cu pagini acoperite cu foiţă de aur al *Casei umbrelor* în focul ăla afurisit care trosnea, pârâia şi pocnea.

După care am urcat în camera mea şi mi-am smuls hainele. Erau leoarcă de sudoare şi pot jura şi acum că simţeam în ele, până la lenjeria intimă chiar, nu doar putoarea dulce copleşitoare a florilor de mormânt, ci şi miasma şi mai dulce a pământului de mormânt strâns grămadă la marginea gropii – vidul final – în aşteptarea sicriului de stejar, care, la rândul său, ne aşteaptă pe *toţi.*

Gol, râzând şi strigând din toţi rărunchii (am uitat însă ce strigam sau de ce râdeam), am scos cheia şi apoi am descuiat ivărele pentru a lua pistolul lui Hatchery.

Obiectul acela metalic era mai greu ca înainte. Cartuşele erau, cum v-am tot spus, la locul lor.

Am tras cocoşul zvelt şi-am lipit vârful rotund al ţevii de tâmpla-mi transpirată. Apoi mi-am amintit. Cerul gurii. Cea mai moale cale către creier.

Am dat să vâr falusul lung de oţel în gură, dar n-am putut. Fără a coborî măcar cocoşul, am azvârlit arma inutilă în sertarul cu albituri. Nu s-a descărcat.

Apoi, înainte să mă-mbăiez sau să iau pe mine pijamalele şi halatul, m-am aşezat la pupitrul mic din dormitor (aproape de unde Celălalt Wilkie şade de regulă când scrie după dictare despre Zeii Ţinuturilor Negre) şi am compus o scrisoare scurtă, dar foarte clară şi concisă. Punând-o deoparte pentru a o livra personal – iar nu a o expedia cu poşta – a doua zi, m-am dus în sfârşit să fac baie şi apoi în pat, după care am adormit, în pofida scarabeului agitat.

Am lăsat uşa din faţă descuiată şi ferestrele larg deschise pentru spărgători – dacă erau vreunii care îndrăzneau să spargă o casă pe care Stăpânul Drood o cinstise cu vizita sa – şi lumânările şi lămpile cu kerosen şi focul din cămin toate arzând la parter. Nici măcar nu pusesem înapoi paravanul de foc după ce arsesem *Casa umbrelor.*

Dincolo de orice altceva, în noaptea aceea de 14 iunie 1870, ştiam fără umbră de îndoială că soarta mea nu era să mor ars într-un incendiu.

52

În a patra zi din iulie 1870, a doua aniversare a fiicei mele Marian, am terminat lucrul mai devreme (adaptam *Soţ şi soţie* pentru scenă) şi am luat primul tren de seară către Rochester. Duceam cu mine o pernă de sofa mică, brodată, pe care Martha o făcuse pentru mine înainte de a veni întâia oară la Londra. Nişte copii din vagon au observat perna pe care o aveam alături de mapa mea de piele şi au arătat cu degetul şi au râs – un bătrân de patruzeci şi şase de ani şi aproape şapte luni, cu păr rar, barbă sură şi purtând ochelari, luându-şi cu el perna din motive probabil fizice prea absurde pentru ca tinerii să le iscodească măcar – iar eu am zâmbit şi le-am răspuns fluturând din degete.

În Rochester, am făcut pe jos cei aproximativ doi kilometri de la gară până la catedrală. Cel mai recent fascicul din *Misterul lui Edwin Drood* al lui Dickens apăruse, aşa că oraşul acela şi catedrala şi cimitirul din apropiere – la fel de slab deghizate drept „Cloisterham” şi „catedrala Cloisterham” precum era Dick Datchery în aceleaşi pagini cu uriaşa perucă pe care uita întruna să o poarte – căpătaseră deja rezonanţe literare şi misterioase pentru cititorul atent.

Era abia trecut de apus şi eu am aşteptat cu perna şi mapa în mână până când ultimii vizitatori – doi clerici ţinându-se în chip straniu de mână (veniseră evident să traseze inscripţii pe lespezi de căpătâi cu cărbune) – au ieşit pe poarta deschisă şi au dispărut spre centrul oraşului şi gara din depărtare.

Auzeam două voci din vuietul îndepărtat al cimitirului, însă vederea celor doi oameni era ascunsă de terenul care urca şi cobora, de copacii, de gardurile-vii groase care apărau zona aceea săracă a cimitirului de ierburile mlaştinii şi de monumentele funerare şi mai înalte, ridicate acolo de persoane arogante, dar nesigure precum domnul Thomas Sapsea, aflat încă în viaţă, umblând şi perorând şi bucurându-se de epitaful lung al soţiei sale (scris *de* el şi *despre* el, desigur, şi săpat în piatră de pitorescul pietrar, mai ales în zicerile funerare, pe nume Durdles). Încă în viaţă, umblând şi perorând, ar trebui să adaug, numai în paginile romanului serializat care se îndrepta acum spre prematura-i întrerupere la fel de implacabil ca trenul de Folkestone îndreptându-se neoprit spre breşa din calea ferată de la Staplehurst cu aproximativ cinci ani şi mai puţin de o lună

înainte.

– Asta-i o idee idioată, a urlat o voce masculină.

– Mă gândeam că ar fi distractiv, s-a auzit o voce feminină. Un fel de picnic la ceas de seară lângă mare.

M-am oprit la mai puţin de şase metri de cuplul certăreţ, dar am rămas ascuns în spatele unui monolit de marmură înalt şi gros – un soi de obelisc sapsean închinat unui funcţionar din zonă al cărui nume, oricum căzut în uitare, fusese aproape şters de ploi şi brizele sărate ale mării.

– Un picnic nenorocit într-un cimitir nenorocit! a strigat bărbatul.

Era evident pentru oricine asculta dezinteresat (şi de la distanţă) că acesta era un om care nu se ruşina să strige.

– Vezi ce bine serveşte… bucata asta de piatră… ca masă, a răzbătut vocea nesigură a femeii. Stai jos şi relaxează-te doar un moment, până îţi pun berea.

– Ducă-se dracului berea! a urlat bărbatul. S-a auzit sunet de porţelan spărgându-se aruncat în piatră eternă – sau cel puţin monumentală. Strânge lucrurile astea. Stai, dă-mi înainte paharul şi vadra cu bere. Vacă proastă! O să treacă ore până-o să mănânc, acuma. Şi-o să-mi plăteşti biletul de tren din sudoarea frunţii tale, altfel… tu cine eşti?… *tu* ce cauţi aici? Ce-ai acolo în mâni? O pernă?

Am continuat să zâmbesc până am ajuns la câţiva paşi de bărbatul care abia a avut timp să se opintească în picioare, încercând în acelaşi timp să nu-şi verse vadra şi pocalul cu bere.

Zâmbind mai departe, am apăsat perna în pieptul scobit al bărbatului şi am apăsat trăgaciul pistolului pe care îl ţineam în spatele ei. Focul de armă a fost amortizat, în mod ciudat.

– Ce!?… a strigat Joseph Clow.

S-a împleticit în spate câţiva paşi. Părea că nu se putea decide între a se uita la mine, încă ţinând perna – care fumega uşor – şi a privi în jos spre propriu-i piept.

O singură floare de muşcată stacojie apăruse pe pieptul cămăşii sale albe, ieftine, dar imaculate. Mâinile lui cu unghii murdare s-au ridicat la vesta deschisă şi a încercat să-şi sfâşie cămaşa aceea înflorită, rupându-i nasturii.

Am aruncat perna în pieptul lui acum gol şi spân, la doar o palmă deasupra sternului, şi-am mai tras de două ori. Ambele cartuşe au explodat cum trebuie.

Clow s-a mai împleticit câţiva paşi în spate până ce s-a

împiedicat cu călcâiele de marginea unei lespezi orizontale joase asemănătoare cu cea pe care se pregăteau să cineze. S-a dus de-a berbeleacul înapoi, rostogolindu-se o dată, apoi a rămas întins pe spate.

A deschis gura ca să strige, dar n-a ieşit niciun sunet, cu excepţia unui fel de gâlgâit care provenea – mi-am dat seama – nu din gâtul lui, ci din plămânii proaspăt perforaţi. Ochii i se roteau bezmetic şi albi în timp ce el căuta ajutor. Picioarele lui lungi zvâcneau deja spasmodic.

Caroline a venit degrabă, s-a ghemuit lângă soţul ei şi mi-a luat perna mică din mâinile sigure. Îngenunchind, a folosit ambele mâini ca să apese tare perna fumegândă peste gura deschisă şi strâmbată şi ochii bulbucaţi ai lui Joseph Clow.

– Ţi-a mai rămas un glonţ, mi-a spus. Foloseşte-l. *Acum.*

Am apăsat pistolul în pernă cu atâta ferocitate, încât am simţit ca şi când aş fi folosit ţeava ca să îndes penele şi pânza în gura căscată a lui Clow pentru a-l sufoca. Gemetele şi încercările lui de a striga erau complet amortizate acum. Am apăsat trăgaciul şi arma credincioasă s-a descărcat pentru ultimă dată. De data aceasta s-a auzit sunetul familiar (pentru mine, cel puţin, din visul indus de morfină) al unui craniu trosnind ca o nucă uriaşă strivită.

Am călcat perna sub picior, stingând-o.

Caroline se uita fix în jos, la faţa albă şi roşie cu expresia ei frântă, dar acum pe vecie încremenită. Expresia ei însăşi era absolut impenetrabilă, chiar şi pentru cineva care o cunoştea ca mine, de atât timp.

Apoi ne-am uitat amândoi în jur, aşteptând să auzim ţipete şi paşi alergând. Aproape că mă pregăteam să-l văd pe clericul Crispsparkle venind în salturi curajoase peste dealurile ierboase ce ne despărţeau de catedrală şi stradă.

Nu era însă nimeni. Nici măcar un strigăt întrebător din depărtare. Vântul sufla în seara aceea către mare, nu dinspre ea. Ierburile de mlaştină se mlădiau la unison.

– Apucă-l de picioare, am spus încet. Am înfăşurat un prosop în jurul capului strivit al lui Clow ca să nu lăsăm după noi o dâră de sânge şi materie cerebrală. M-am încins apoi cu şorţul galben lung, scos din valiză, pe care Caroline îmi scrisese să nu uit să-l aduc; îmi spusese chiar şi-n ce sertar din bucătăria de la Gloucester Place puteam găsi prosopul şi şorţul. Nu vrem să lase cu călcâiele urme pe pământ, am adăugat. Ce naiba faci acolo?

– Culeg nasturii lui de la cămaşă, a răspuns Caroline de unde stătea ghemuită.

A vorbit foarte calm, degetele ei lungi, educate prin cusut şi jocul de cărţi, dansau agile prin iarbă în timp ce recuperau cerculeţele de corn. Nu se pripea.

Apoi am transportat corpul lui Joseph Clow cale de şaizeci de paşi, sau cât o fi fost, până la groapa cu var nestins. Acesta era probabil cel mai riscant moment pentru noi (eu îl duceam de subsuori şi mă bucuram că aveam şorţul care absorbea materia gelatinoasă care-i curgea pe la ceafă, deşi habar nu aveam de unde ştiuse Caroline că asta avea să fie o problemă; ea îl ţinea de glezne), dar deşi răsuceam mereu capul, nu am văzut pe nimeni altcineva în cimitir sau dincolo de el. M-am uitat temător chiar şi spre mare, ştiind că împătimiţii de navigare aveau mereu la ei telescoape mici sau alte lunete. Deodată, ea a început să râdă şi eu am fost aşa speriat de sunet, încât aproape am scăpat cadavrul.

– Ce Dumnezeu găseşti aşa amuzant? am gemut.

Nu aveam respiraţia întretăiată fiindcă îl transportam pe Clow – instalatorul mort părea golit pe dinăuntru, atât era de uşor – ci pur şi simplu din cauza mersului.

– Noi, a răspuns Caroline. Îţi imaginezi cum arătăm – eu gheboşată ca un cocoşat, tu în şorţul tău galben ţipător, amândoi întorcând capul ca nişte marionete prost mânuite…

– Nu reuşesc să văd comicul, am spus când am ajuns cu Clow la destinaţia sa temporară şi eu i-am aşezat încet – mult prea încet decât cerea situaţia, sunt sigur – partea superioară a corpului aproape de marginea gropii.

– Vei reuşi într-o zi, Wilkie, a zis Caroline, frecându-şi mâinile după ce a pus povara jos. Tu ai grijă de tot ce este nevoie aici. Eu mă întorc să strâng lucrurile de picnic. Înainte să pornească înapoi, s-a uitat spre apă şi apoi înapoi în sus, spre Turn. Ăsta chiar ar fi un loc plăcut de picnic. O… şi să nu uiţi de punga din mapă şi de inele, ceas, monede, pistol…

În ciuda mai marii mele experienţe în aceste lucruri (sau aşa mi se părea), *aş fi* uitat – şi l-aş fi rostogolit pe Clow în groapă cu inele cu tot, cu lanţul de aur cu medalion pe care aveam să-l găsesc curând (medalionul conţinea fotografia unei femei, dar care *nu* era Caroline), ca şi ceasul lui şi multe monede, dintre care toate ar fi fost foarte dificil sau imposibil de găsit în varul nestins peste o săptămână sau două când mă întorceam – de nu

mi-ar fi adus ea aminte. Aşa însă obiectele de metal, inclusiv pistolul acum gol şi neputincios al lui Hatchery (care nu-mi trezea pic de nostalgie), erau în punga din pânză de sac într-un minut şi peste două Clow era dincolo de suprafaţa varului.

Am aruncat tija metalică pe care o ţinusem acolo între buruieni atât timp şi m-am întors la locul de picnic.

– Acum ce faci? am întrebat, vocea mea sunând ciudat.

Nu reuşeam să-mi recapăt suflul, de parcă nu am fi stat la nivelul mării într-un cimitir, ci am fi urcat spre un loc înalt din Alpi.

– Caut să pun laolaltă toate cioburile farfuriei pe care a spart-o. Era o farfurie frumoasă.

– O, pentru Dumnezeu…

M-am oprit când am auzit voci apropiindu-se în direcţia drumului mare. Era o trăsură descoperită care trecea pe acolo. Un bărbat, o femeie şi doi copii râdeau şi arătau cu degetul spre norii rozalii unde apusese soarele, în direcţie opusă faţă de catedrală şi cimitir. Capetele şi privirile lor nu s-au întors spre noi.

– Trebuie să faci ceva cu *asta,* a spus Caroline şi mi-a dat perna pătată, înnegrită şi încă mocnind înăuntru.

A fost rândul meu să râd atunci, dar m-am împotrivit impulsului, întrucât nu eram sigur că m-aş fi putut opri odată ce începeam.

– Şi pentru Dumnezeu, Wilkie, a spus, dă-ţi jos şorţul ăla ţipător!

Am făcut asta, ducând înapoi la groapa cu var perna şi mapa mea avocăţească din piele în care se aflau obiectele utile. Nu era nici urmă de Clow în groapă. Învăţasem din experimentele mele cu diferite carcase de căţei că, deşi flotabilitatea unui corp mort creştea odată cu umflarea cauzată de putrefacţie, odată împins destul de departe în adânc, orice se afla cufundat în varul gros avea tendinţa să *rămână* dincolo de suprafaţă până când era dragat.

Dar ce să fac cu perna? Probabil că varul nestins avea să o consume într-o zi sau două, la fel cum făcea cu diversele obiecte vestimentare pe care le testasem acolo – nasturii, curelele (mai puţin cataramele lor de alamă), bretelele, şireturile şi tălpile de cizme erau cele mai îndărătnice obiecte – însă ar fi rămas perna scufundată? Şi azvârlisem deja tija de fier şi nu prea-mi dădea ghes să mă afund în nămol şi printre trestii ca să o recuperez.

În cele din urmă, am aruncat urâţenia aceea brodată cât de departe am putut spre mare. De s-ar fi petrecut asta într-un roman de mister al meu – sau al lui Dickens – sunt sigur că ar fi fost un indiciu important şi cheia ruinării mele (şi a Carolinei). O versiune mai inteligentă a inspectorului Bucket sau a sergentului Cuff, sau chiar a lui Dick Datchery, detectiv, ne-ar da de urmă şi, în timp ce eu şi Caroline am urca acele treisprezece trepte spre spânzurătoare, ne-am spune fiecare în gând: *Perna aia afurisită!* (Deşi eu n-aş atribui niciodată un asemenea limbaj unei femei.)

Cum nu era aşa însă, mizerabila pernă – abia vizibilă în lumina săracă de dinainte să răsară luna – a descris doar o boltă peste trestii şi papură şi-apoi a dispărut în mlaştină şi-n nămolul de acolo.

Amintindu-mi cine-mi dăduse coşmarul acela brodat în dar, am surâs în sfârşit, spunându-mi: *Aceasta poate că este cea mai mare contribuţie a Marthei R. la viitoarea-mi fericire.*

Caroline era gata, cioburile farfuriei sparte fuseseră toate recuperate şi împachetate în coşul ei de picnic, şi am părăsit cimitirul împreună. Aveam să luăm acelaşi expres spre Londra, dar nu aveam să stăm împreună – ori măcar în acelaşi vagon. Nu încă.

– Sunt toate lucrurile tale adunate şi expediate? am întrebat încet pe când străbăteam pe jos străzile înguste şi vechi din Rochester către luminile gării.

Ea a încuviinţat din cap.

– Nu e nevoie să te întorci?

– Deloc.

– Trei săptămâni, am spus. Şi am adresa doamnei G. la micuţul hotel din apropierea Grădinilor Vauxhall la care va sta.

– Dar niciun contact până nu trec cele trei săptămâni, a şoptit Caroline când am ieşit pe o stradă mai aglomerată. Crezi însă cu adevărat că mă voi putea muta înapoi până la 1 septembrie?

– Sunt absolut sigur de asta, draga mea, am spus.

Şi eram.

53

În urmă cu puţin timp faţă de momentul la care scriu acestea, Dragi Cititori, un pic după răsărit, tocmai după ce am stins lumina de lângă şezlongul în care mă odihnesc, am trimis

următorul bilet către Frank Beard: *Sunt pe moarte – vino dacă poţi.*

Nu credeam că eram chiar pe moarte când am scris asta, dar acum mă simt într-adevăr mai rău şi s-ar putea prea bine să mor din clipă în clipă, iar un scriitor bun îşi face planuri dinainte. Vedeţi voi, s-ar putea să nu am energia necesară scrierii biletului mai târziu, aşa că e bine să-l am pregătit. Nu l-am trimis încă, dar aş putea-o ruga pe Marian sau pe Harriet să i-l trimită curând lui Frank, care este la fel de bătrân, şubred şi obosit ca mine. Dar nu are mult de mers. Îi văd casa pe geamul dormitorului meu de aici.

În acest moment vă puteţi foarte bine întreba: Când *scrii tu acestea?*

Pentru prima oară în lunga noastră călătorie împreună, Dragi Cititori, am să răspund la această întrebare.

Am încheiat acest lung manuscris adresat vouă în a treia săptămână din luna septembrie a anului 1889. Am fost foarte bolnav vara asta – şi totuşi am continuat să lucrez la memoriile de faţă – şi apoi, pe când se apropia toamna, am început să mă simt mai bine. Am scris acest bilet către Frederich Lehmann pe 3 septembrie:

Am adormit şi doctorul interzice să fiu trezit. Somnul este leacul meu, zice, şi el are mari speranţe pentru mine. Nu băga în seamă petele de cerneală, mâneca halatului meu e prea largă, dar mâna mi-e încă sigură. Rămas-bun pentru moment, dragul meu vechi prieten; putem chiar spera zile cu sănătate mai bună.

Dar la o săptămână după ce am scris asta, am contractat o infecţie respiratorie pe deasupra celorlalte afecţiuni ale mele şi mi-am dat seama că dragul de Frank Beard cel bătrân – deşi nu mi-a spus asta în faţă – şi-a pierdut speranţele pentru mine.

Sunt sigur că veţi observa şi voi, dar că-mi veţi ierta aceleaşi pete de cerneală din ultimele capitole ale acestui manuscris pe care l-am pus deoparte pentru voi. Mâneca halatului meu este într-adevăr prea largă şi, sincer să fiu cu voi, aşa cum ezit să fiu cu Frederick sau Frank, sau Caroline, sau Harriet, sau Marian, sau William Charles, vederea mea şi coordonarea nu mai sunt ceea ce erau odinioară.

Nu mai târziu de luna mai a acestui an, când un tânăr corespondent curios şi neobrăzat m-a întrebat direct despre

stimulentele pe care, se zvonea, le foloseam de mult timp, am răspuns astfel:

Scriu romane deja de treizeci şi cinci de ani şi am rarul obicei de a scăpa de oboseala la care este supus creierul – declarată de George Sand ca fiind cea mai deprimantă dintre toate formele de oboseală – bând când şampanie, când brandy (coniac vechi). Dacă trăiesc până în ianuarie următor, voi avea şaizeci şi şase de ani, şi lucrez la încă o operă de ficţiune. Am experienţă.

Ei bine, în această friguroasă zi de 23 septembrie cred că *nu* voi trăi până-n ianuarie următor, când ziua mea de naştere ar face clopotele să sune de şaizeci şi şase de ori. Dar am trăit deja cu cinci ani mai mult decât tatăl meu antialcoolic şi cu vreo şaptesprezece mai mult decât scumpul meu frate Charles, care n-a folosit niciodată un stimulent mai puternic decât o duşcă de whisky, rareori, cât a trăit.

Charley a murit pe 9 aprilie 1873. A murit de cancer la intestin şi stomac, adică exact de ceea ce Dickens insistase mereu că suferea Charley, în ciuda protestelor noastre c-ar fi fost altfel. Singura mea consolare este că Dickens era mort de aproape trei ani pe când Charley şi-a dat în sfârşit duhul. Fără doar şi poate, ar fi trebuit să-l ucid pe Charles Dickens dacă îl auzeam lăudându-se cu corectitudinea diagnosticului său în privinţa dragului meu frate.

Să rezum cei nouăsprezece ani pe care i-am trăit din vara morţii Inimitabilului şi până acum? Efortul nu prea mi se pare important nici pentru mine, nici pentru voi, Dragi Cititori, şi nu acesta este scopul şi intenţia acestor memorii. Şi nu este nici în interesul vostru, sunt sigur. Aici a fost vorba despre Dickens şi Drood, iar curiozitatea voastră aceasta este, nu faţă de naratorul modest şi nedemn.

Ajunge să spun că draga de Caroline G. s-a întors sub acoperişul meu la Gloucester Place nr. 90 la începutul toamnei lui 1870, la doar câteva săptămâni după… după ce Dickens a murit şi după ce soţul ei la vremea aceea a dispărut. (Cum mama lui Joseph Clow suferise recent o serie de atacuri cerebrale, a fost ca şi când nimeni n-ar fi observat că dispăruse – şi soţia sa odată cu el. Au apărut câteva întrebări din partea unor persoane cât de cât interesate, dar toate facturile domnului şi doamnei Clow fuseseră plătite, toate datoriile acoperite, chiria căsuţei lor

achitată până la sfârşitul lui iulie şi casa însăşi închisă şi golită de toate hainele şi obiectele personale înainte ca dispariţia soţilor să fie descoperită – şi atunci casa şi puţinele piese de mobilier ieftin au fost preluate de cei cărora li le închiriaseră – şi puţinii oameni care îi cunoscuseră câtuşi de puţin au presupus că muncitorul beţiv notoriu şi soţioara nefericită se mutaseră. Majoritatea prietenilor lui zurbagii credeau că nefericitul instalator şi soţia lui împiedicată se mutaseră în Australia, deoarece după câteva pahare Clow obişnuia să ameninţe întotdeauna tocmai cu o asemenea plecare.)

În martie 1871, am înscris-o din nou pe doamna Caroline G. în dosarele parohiei ca menajeră. Carrie a fost încântată să o aibă pe mama ei acasă şi niciodată – din câte ştiu – nu a pus o singură întrebare despre cum reuşise Caroline să se smulgă din căsătoria ei eşuată.

Pe 14 mai 1871, fiica mea cea mică Harriet – botezată după mama mea, desigur – s-a născut, mamă fiindu-i „doamna Martha Dawson". Martha şi cu mine am avut un al treilea copil – pe William Charles Collins Dawson – care a venit pe lume în ziua de Crăciun din 1874.

Nu mai trebuie să vă spun că Martha a continuat să se îngraşe în timpul şi după fiecare sarcină. După ce s-a născut William, nu s-a mai prefăcut că încearcă să ascundă uriaşa greutate care atârna pe ea precum nişte mari hălci de slănină. Era ca şi când ar fi renunţat să-i mai pese de cum arăta. Scrisesem odată despre Martha R. că era un exemplar reuşit al tipului de fată care îmi place, „englezoaica frumoasă hrănită cu vită cărnoasă". Dar atâta vită cărnoasă pusă pe masă avea un efect predictibil. Dacă mi s-ar fi cerut să rescriu propoziţia aceea în 1874, ar fi sunat aşa: „Este un exemplar perfect de vită engleză hrănită cu o fată cărnoasă."

Dacă draga de Caroline G. a auzit vreodată de Martha şi de copii, chiar şi după ce i-am mutat pe toţi la Taunton Place nr. 10 pentru a le fi mai comod şi-a fi mai aproape de casa mea, nu a spus-o nici măcar o dată şi nici n-a dat a înţelege că ştia. Dacă Martha R. a auzit vreodată sau a ştiut că draga de Caroline G. locuia cu mine la Gloucester Place nr. 90 (şi apoi, în anii din urmă, pe Wimpole Street) din 1870 încoace, nu a spus-o nici măcar o dată şi nici n-a dat a înţelege că ştia.

Dacă vreţi să aflaţi ceva despre cariera mea literară după moartea lui Dickens, Dragi Cititori, am să v-o rezum într-o

singură propoziţie nemiloasă: lumea a fost de părere că eu şi cariera mea eram un succes, în vreme ce eu am ştiut tot timpul că eu şi cariera mea conspiram pentru a deveni cel mai trist dintre eşecuri.

Cum făcuse Dickens înaintea mea, până la urmă am început să ţin lecturi publice. Prietenii mei mi-au spus că acestea erau minunate şi un succes. Eu ştiam – şi criticii sinceri susţineau deopotrivă în America şi aici – că erau simple bolboroseli fără viaţă şi incoerente, nişte eşecuri.

Cum făcuse Dickens înaintea mea, am continuat să scriu cărţi şi să le transform în piese ori de câte ori era posibil. Fiecare carte era mai slabă decât cea de dinaintea ei şi toate erau mai slabe decât capodopera mea, *Piatra Lunii,* deşi am înţeles de mulţi ani că acest roman al meu nu este deloc o capodoperă. (Şi romanul neterminat *Misterul lui Edwin Drood* a fost cel care m-a făcut să văd asta.)

Poate că lipsa mea de popularitate în rândul publicului – căci la asta s-a ajuns, Dragi Cititori din viitorul meu – a început la doar câteva zile după moartea lui Charles Dickens, căci atunci s-a întâmplat să-l abordez în particular pe Frederick Chapman de la Editura Chapman and Hall şi să-i propun că aş putea încheia eu *Misterul lui Edwin Drood,* dacă doreau asta. I-am informat că, deşi nu existau notiţe pentru restul cărţii – şi este adevărat că niciuna dintre obişnuitele notiţe şi schiţe pe hârtie albastră ale lui Dickens n-a ieşit vreodată la lumină în cazul porţiunilor neterminate din *Drood –,* Dickens mi se confesase mie (şi doar mie) înainte de sfârşit. Eu – şi doar eu – puteam termina de scris întreaga a doua jumătate a *Misterului lui Edwin Drood* în schimbul unui simplu onorariu nominal şi recunoaşterii de autor cu drepturi egale (aşa cum fuseseră înregistrare colaborările noastre anterioare).

Răspunsul lui Chapman m-a luat complet prin surprindere. Editorul era furios. M-a înştiinţat că *niciun om din Anglia,* oricât de înzestrat ar fi acel scriitor sau ar *crede că este* – şi sugera că nu mă credea deloc înzestrat – nu i-ar putea lua vreodată locul lui Charles Dickens, nici dacă aş avea o sută de schiţe complete în buzunar. „Mai bine ca lumea să nu afle niciodată cine l-a ucis pe Edwin Drood – sau, mai bine, dacă Edwin Drood este mort”, mi-a scris el, „decât un spirit inferior să ridice tocul căzut al Maestrului.”

Metafora din urmă mi s-a părut deosebit de sucită şi grotescă.

Chapman mi-a jurat chiar că nu va lăsa nici cea mai slabă şoaptă a ofertei mele să se audă în lume (şi m-a avertizat să nu vorbesc cu nimeni) de teamă că „Vei deveni atunci, inevitabil şi iremediabil, cel mai urât şi evident arogant şi înfumurat om din toată Anglia şi din tot Imperiul şi din întreaga Lume.”

Cum putea chiar şi un editor şi redactor să scrie şi să se exprime aşa precar, într-o frază aşa şchioapă, nu am idee nici acum.

Dar zvonurile şi şoaptele împotriva mea au început într-adevăr să circule cam la momentul acela şi atunci – cum spuneam – trebuie să fi prins publicul o aversiune crescândă faţă de mine.

Cum făcuse Dickens înaintea mea, am efectuat şi eu un turneu de lectură în Statele Unite şi Canada. Al meu a fost în 1873 şi 1874 şi poate fi obiectiv catalogat ca un dezastru total. Călătoria cu vaporul, cu trenul şi cu trăsura m-a epuizat dinainte să înceapă măcar turneul. Publicul american părea să fie de acord cu publicul englez că lecturilor mele le lipsea energia, ba chiar şi inteligibilitatea. Nu m-am simţit niciodată bine în timpul acelui turneu şi am atins un punct când nici administrări masive de laudanum – pe care îl găseam extrem de greu de procurat în America – nu-mi puteau aduce înapoi energia sau plăcerea. Publicul american părea compus din idioţi. Întreaga naţiune era alcătuită din puritani, savanţi închipuiţi şi bădărani. În vreme ce francezii nu avuseseră niciodată cea mai mică problemă cu faptul că draga de Caroline mă însoţea, americanii ar fi fost scandalizaţi de simpla idee că o femeie care nu-mi era soaţă se afla în anturajul meu – aşa că a trebuit să îndur călătorii şi boli şi umiliri seară de seară pe scenă, fără ajutorul ei, vreme de luni lungi în America.

Şi nu aveam un Dolby care să-mi organizeze viaţa în deplasare. Singurul administrator pe care l-am angajat ca să supravegheze producţia uneia dintre piesele mele la New York şi Boston – una din mai multele premiere teatrale pe care le aranjasem pentru turneul meu acolo – a încercat să-mi fure şi nădragii de pe mine.

În februarie 1874, în Boston şi în alte furuncule urbane de pe faţa goală şi albă a hărţii căreia ei îi spun Noua Anglie, am petrecut un timp în compania farurilor călăuzitoare din viaţa literară şi intelectuală americană – Longfellow, Mark Twain,

Whittier şi Oliver Wendell Holmes – şi trebuie să spun că dacă aceşti oameni erau „farurile călăuzitoare”, atunci strălucirea vieţii literare şi intelectuale în Statele Unite era cu adevărat precară. (Deşi m-a încântat un tribut versificat pe care Holmes l-a scris şi l-a recitat în public în cinstea mea.)

Am înţeles atunci şi cred încă şi acum că majoritatea americanilor din mulţimile acelea care se înghesuiau să mă vadă sau care plăteau ca să mă audă citind făceau asta fiindcă *eu fusesem prietenul şi colaboratorul lui Charles Dickens.* Dickens era fantoma pe care nu o puteam lăsa în urmă. Dickens era chipul lui Marley pe ciocănelul care mă întâmpina de fiecare dată când mă apropiam de o uşă nouă.

La Boston, i-am văzut pe vechii prieteni ai lui Dickens, James T. Fields şi soţia lui – m-au scos în oraş la o cină frumoasă şi apoi la operă – însă îmi dădeam seama că Annie Fields nu mă prea avea la suflet şi nu am fost surprins când, mai târziu, am citit următoarea descriere pe care ea o oferise despre mine în particular, dar care şi-a găsit iute calea spre public, fiind tipărită:

Un individ mărunţel cu o figură ciudată şi frunte şi umeri mult prea mari pentru restul făpturii sale. Vorbea grăbit şi plăcut, dar câtuşi de puţin înălţător... Un om care a fost adulat în societatea londoneză, care a mâncat prea mult şi a bătut peste măsură, care a fost bolnav, care suferă de gută şi care, pe scurt, nu este un exemplar prea reuşit de fiinţă umană.

Una peste alta, singura dată când m-am simţit relaxat şi bine primit în toate lunile petrecute în America a fost când m-am dus să stau cu vechiul meu prieten, actorul franco-englez Fechter, cel care-i dăruise de Crăciun lui Dickens cabana elveţiană, la ferma sa din apropiere de Quakertown, în provincia Pennsylvania.

Fechter devenise un beţiv şi un paranoic inveterat. Actorul odinioară distins (deşi nu foarte chipeş, întrucât se specializase în roluri negative) era acum – toţi consimţeau – un individ grosier şi umflat deopotrivă după înfăţişare şi comportament. Înainte să plece din Londra definitiv, Fechter se certase cu toţi partenerii săi din lumea teatrului de acolo – le datora tuturor bani, desigur – şi apoi se certase cu şi îşi insultase în public partenera de scenă şi de viaţă, pe Carlotta Leclercq. Când plecase spre Pennsylvania în America să se însoare cu o fată pe nume Lizzie Price – altă actriţă, însă una fără vreun dram de talent – nimănui nu i se

păruse oportun să-i comunice domnişoarei Price că Fechter avea deja o soţie şi doi copii în Europa.

Fechter a murit bolnav de ciroză în 1879 pe când era – se spunea într-un necrolog apărut în Londra – „izolat şi dispreţuit de toată lumea”. Dispariţia sa a fost o lovitură puternică pentru mine, întrucât în cursul ultimei vizite pe care i-am făcut-o în Quakertown, cu şase ani înaintea morţii sale, împrumutase iarăşi bani de la mine şi nu mi-i mai returnase vreodată.

Anul trecut faţă de momentul la care scriu acestea (cu pete), sau poate a fost acum doi ani – 1887 – în orice caz, cândva la scurt timp după ce mă mutasem de la Gloucester Place nr. 90 în locuinţa unde trăiesc (şi mor) acum, pe Wimpole Street nr. 82 (Agnes începea să strige, înţelegeţi voi, şi nu cred că eu eram singurul care o putea auzi, deoarece doamna Webb şi ceilalţi noi servitori se fereau cu toate puterile să stea în apropierea casei scărilor cu uşa bătută în scânduri) şi…

Unde eram?

O, da, anul trecut sau acum doi ani, am fost prezentat lui Hall Caine (sper că voi, Dragi Cititori, ştiţi cine este – a fost – la fel ca şi Rossetti, care ne-a făcut cunoştinţă) şi Caine s-a uitat la mine prelung şi impresia pe care i-am lăsat-o şi-a găsit mai târziu calea spre tipar:

Ochii lui erau mari şi proeminenţi, şi aveau aspectul vag şi visător pe care-l vezi uneori la ochii celor orbi, ori ai unuia căruia tocmai i-a fost administrat cloroform.

Nu eram însă pe-atât de orb atunci, încât să nu observ privirea lui îngrozită. I-am spus lui Caine în ziua aceea:

– Văd că nu-ţi poţi lua ochii de la ochii *mei;* trebuie să-ţi spun că i-a afectat guta şi că face tot posibilul ca să mă orbească.

Doar că pe-atunci, desigur, şi pentru mulţi ani înainte de asta, foloseam cuvântul „gută” cu sensul de „cărăbuş” – cu sensul de „scarabeu” – cu sensul de „insecta lui Drood înfiptă în creierul meu în spatele ochilor îndureraţi”. Şi chiar *făcea* tot posibilul să mă orbească. Asta a făcut dintotdeauna.

Foarte bine… Cititorilor. Ştiu că puţin vă pasă de trecutul meu sau de durerile mele sau chiar de faptul că-mi dau duhul în vreme ce mă căznesc să vă scriu acestea. Nu vreţi să auziţi decât despre Dickens şi Drood, Drood şi Dickens.

V-am citit bine de la început… Cititorilor. Nu v-a păsat niciodată de partea *mea* din aceste memorii. În fiecare clipă doar Dickens şi Drood sau Drood şi Dickens v-au făcut să citiţi mai departe.

Am început aceste memorii acum câţiva ani cu speranţa că mă cunoaşteţi şi – mult mai important – că îmi cunoaşteţi opera, că mi-aţi citit cărţile, mi-aţi văzut piesele. Dar nu, Cititori din viitorul meu indiferent, ştiu acum că nu aţi citit niciodată *Femeia în alb* ori măcar *Piatra Lunii,* cu atât mai puţin *Soţ şi soţie* sau *Biata domniţă Finch,* sau *Noua Magdalena,* sau *Legea şi doamna,* sau *Cele două destine,* sau *Hotelul bântuit,* sau *Viaţa unui tâlhar,* sau *Frunzele căzute,* sau *Fiica Isabellei,* sau *Roba neagră,* sau *Suflet şi ştiinţă,* sau *„Spun nu”* sau *„Geniul malefic”* sau *„Moştenirea lui Cain”* – sau cartea la care lucrez din greu acum, atunci când pot lucra cât de cât, şi care va fi publicată în foileton în *Illustrated London News,* cea pe care am intitulat-o *Iubire oarbă.*

Nu ştiţi niciuna dintre acestea, nu-i aşa… Cititorilor?

Şi-n viitorul vostru arogant, în vreme ce treceţi lin pe lângă librărie în trăsura voastră fără cai şi ajungeţi acasă la locuinţa voastră subpământeană iluminată cu orbitoare becuri electrice, sau când poate citiţi chiar în trăsura care probabil are becuri electrice *înăuntrul* ei (orice este posibil) ori când vă-ndreptaţi spre teatru seara – sper că încă mai aveţi teatre – nu prea cred că aţi văzut montările scenice ale pieselor mele *Adâncul îngheţat* (nu i-a aparţinut niciodată lui Dickens, piesă care a fost jucată prima dată în Manchester) sau *Negru şi alb* (care a avut premiera la Adelphi) sau *Femeia în alb* (care a avut premiera la Olympic) sau *Soţ şi soţie* (care a avut premiera la Prinţul de Wales) sau *Noua Magdalena* (care a avut premiera la Olympic, dar a fost prezentată şi la New York în timpul turneului meu american) sau *Domniţa Gwilt* (care a avut premiera la Globe) sau *Secretul mort* (care a avut premiera la Lyceum Theatre) sau – măcar – *Piatra Lunii* (care a avut premiera la Olympic) sau…

Am obosit numai scriind cele de mai sus, am rămas şi fără ultimele puteri.

Toate acele mii şi mii de zile şi nopţi de scris – îndurând dureri incredibile şi o singurătate intolerabilă şi-o spaimă extremă – şi *voi… Cititorilor… nu aţi citit niciuna dintre ele şi nici n-aţi fost în public la vreuna din piesele mele.*

Ducă-se dracului. Duceţi-vă dracului.

Voi pe Drood şi Dickens îi vreţi. Dickens şi Drood. Foarte bine, atunci – poftim, cu ultimele picături de energie – este trecut de nouă dimineaţa – vi-l voi da pe Drood. Vi-l vâr pe Drood, Cititorilor, pe cur în sus. Pagina asta-i mai mult pete decât cuvinte, dar nu-mi cer iertare. Cum nu-mi cer iertare nici pentru limbaj. M-am săturat să-mi tot cer iertare. Toată viaţa mea a fost o rundă nesfârşită de scuze peste scuze fără vreun motiv anume…

Am crezut odată că pot vedea în viitor – „precogniţie” este termenul pe care îl folosesc pentru această abilitate cei de la graniţa extremă a ştiinţei – dar nu am fost niciodată sigur dacă clarviziunea mea era reală sau nu.

Acum sunt sigur. Pot să văd fiecare detaliu al restului vieţii mele şi abilitatea mea de a vedea clar în viitor – chiar dacă ochii mă cam lasă – nu este mai puţin impresionantă din pricina faptului că „restul vieţii mele” constă acum din mai puţin de două ore. Aşa că vă rog să iertaţi timpul viitor. Nu va dura mult – cum se spune. Pot scrie asta acum, cât încă-mi mai stă în puteri, deoarece pot să văd înainte până atunci, până mai târziu în chiar această dimineaţă, până la capătul vieţii mele, scrutând acele momente finale când nu voi mai fi în stare să scriu.

Drood a fost cu mine, într-un fel sau altul, în fiecare zi din cei nouăsprezece ani şi trei luni scurşi de la moartea lui Charles Dickens.

Când mă uitam afară în ploaie într-o noapte friguroasă de toamnă sau iarnă, îl vedeam pe unul dintre supuşii lui Drood – pe Barris sau pe Dickenson, sau chiar pe băiatul mort cu ochi ciudaţi, Gooseberry – vizavi de drum, uitându-se la mine.

Când mergeam pe străzile din Londra, încercând să pierd din grăsimea care nu mă va mai părăsi acum niciodată decât putrezind, auzeam în urma mea paşii oamenilor lui Drood, ai observatorilor lui. Şi erau mereu forme întunecate şi ochi luminoşi pe alei.

Imaginaţi-vă, Cititorilor, dacă *puteţi,* cum este să fii într-un sat căcăcios precum, să spunem, Albany, New York, unde sunt mai multe scuipători decât oameni, şi să ţii o lectură într-o sală mare şi întunecată, prin care trec curenţi de gheaţă, în vreme ce afară se dezlănţuie viforul – mi se spusese, îndatoritor, că mai bine de nouă sute de oameni participaseră la lectura lui Charles Dickens acolo cu şaisprezece ani în urmă – şi eu aveam poate douăzeci şi

cinci de persoane. Dar printre ei, deasupra lor, la balconul şubred şi vechi care fusese închis pentru reprezentaţia din seara aceea, şedea Drood, ochii lui fără pleoape nu clipeau niciodată, zâmbetul cu dinţi ascuţiţi nu tremura nicio clipă.

Şi americanii provinciali se mirau de ce lecturile mele erau aşa vlăguite, rigide şi lipsite de viaţă.

Drood şi supuşii lui şi scarabeul lui au secat viaţa din mine, Cititorilor, zi după zi şi noapte după noapte.

De fiecare dată când deschid gura ca Frank Beard să-mi facă unul din tot mai desele lui controale medicale, mă aştept să-l aud strigând: „Dumnezeule mare! Văd carapacea neagră a unui cărăbuş uriaş blocându-ţi gâtul, Wilkie! Cleştii lui te mănâncă de viu!”

Drood a fost de faţă la premierele pieselor mele şi la eşecurile romanelor mele.

Aţi observat jocul revelator pe care l-am aplicat în titlurile mele, Cititorilor?

Cele două destine. Aşa ceva am trăit eu. Dar Dickens şi Drood l-au ales pe cel mai teribil pentru mine.

Secretul mort. Acesta a fost sufletul meu. Către femeile care au împărţit patul meu (dar niciodată numele) şi către odraslele care împart sângele meu (dar, nici ei, niciodată numele).

Viaţa unui tâlhar: Nici nu e nevoie să comentez.

Soţ şi soţie. Singura capcană pe care am reuşit să o evit, deşi am fost prizonier în toate celelalte.

Spun nu. Toată viaţa mea.

Geniul malefic. Drood, desigur.

Moştenirea lui Cain. Dar eu am fost oare Cain sau Abel? L-am considerat odată pe Charles Dickens fratele meu. Singurul regret despre încercarea mea de a-l ucide este acela că nu mi-a reuşit, că Drood m-a văduvit de această plăcere.

Vedeţi... Cititorilor? Vedeţi ce josnic şi teribil a fost blestemul aruncat asupra mea de Charles Dickens?

Nu am crezut şi nici acum nu cred măcar o clipă că Drood s-a născut dintr-o sugestie creată prin mesmerism, proces exercitat la întâmplare în luna iunie a anului 1865 şi care a dăinuit de atunci spre a-mi blestema fiecare zi din viaţă. Dar dacă Dickens *a făcut* asta – dacă Drood nu există – ce faptă abominabilă şi josnică ar fi fost aceasta! Dickens ar fi meritat să moară şi să-i ardă carnea în groapa de var nestins, fie şi numai pentru această crimă.

Dar dacă *nu* îl indusese, prin sugestionare, pe Drood în subconştientul meu de scriitor opioman, într-un exces de mesmerism uitat (de către mine), în 1865, cu atât mai crud şi mai impardonabil este teribilul fapt că *spusese că o făcuse* – că deţinea leacul să mă elibereze de Drood printr-o şedinţă de câteva minute, legănându-şi ceasul şi rostind comanda simplă „Ininteligibil”, pentru a mă trezi din coşmarul care fusese viaţa mea.

Dickens merita să moară fie şi numai pentru asta. De mai multe ori.

Şi mai mult ca orice… Cititorilor… Dickens merita să moară şi să fie afurisit pentru că, în ciuda tuturor slăbiciunilor şi neajunsurilor sale (atât ca scriitor, cât şi ca om), Charles Dickens era un scriitor de geniu, în vreme ce eu, nu.

Acest blestem – această constantă conştientizare, la fel de dureroasă şi irevocabilă precum cumplita trezire a lui Adam după ce a fost ispitit să muşte din mărul rupt din Pomul Cunoaşterii – a fost mai rău chiar şi decât Drood. Şi nimic nu este mai rău decât Drood.

Iubire oarbă. Aceasta este cartea pe care am scris-o şi a cărei primă ciornă am terminat-o. În momentul acesta ştiu că nu voi trăi destul cât să o pot cizela.

Dar iubire oarbă pentru cine?

Nu pentru Caroline G. sau Martha R. Iubirea mea faţă de ele a fost temporară, raţională şi cumpătată, pizmaşă în cel mai fericit caz şi mereu – mereu – guvernată de poftă trupească.

Nu pentru copiii ajunşi la maturitate sau pe cale să ajungă acolo – Marian, Harriet şi William Charles. Mă bucur că ei sunt în viaţă. Mai mult de atât nu prea pot spune.

Nu pentru cărţile mele sau pentru munca de care a fost nevoie pentru producerea lor. N-am iubit-o pe niciuna dintre ele. Au fost, asemenea copiilor mei, simple produse.

Dar, Dumnezeu să m-ajute, l-am iubit pe Charles Dickens. Am iubit râsul lui brusc, molipsitor şi absurdităţile lui copilăreşti, şi poveştile pe care le spunea, şi sentimentul – atunci când erai cu el – că fiecare moment era important. Am *urât* geniul lui – acel geniu care mă eclipsa pe mine şi opera mea atunci când el era în viaţă şi care m-a eclipsat mai mult cu fiecare an de când el a murit, şi care – sunt sigur de asta, Cititori Necredincioşi – mă va eclipsa şi mai mult în viitorul vostru de neatins.

M-am gândit deseori, în ultimii nouăsprezece ani, la ultima povestioară pe care mi-a spus-o Dickens. Cea despre el pe când era un flăcău sărman care se plimba pe străzile Londrei şi-i dădea cireşe băiatului cu cap mare cocoţat pe umerii tatălui său. Băiatul i-a mâncat toate cireşele. Tatăl lui nici nu şi-a dat seama.

Cred că Dickens mi-a spus povestea pe dos. Cred că el *fura* cireşele din punga maro a băiatului. Şi tatăl nici nu şi-a dat seama. Aşa cum nici lumea întreagă n-o făcuse.

Ori poate că aceasta a fost povestea *mea* secretă. Sau poate Dickens a furat cireşele de la *mine* în vreme ce eu stăteam cocoţat pe umerii *lui.*

De acum într-o oră, tocmai o voi fi trimis pe Marian cu biletul pentru Frank Beard. *Sunt pe moarte – vino dacă poţi.*

Sigur că va veni. Beard vine întotdeauna.

Şi va veni repede. Casa lui e imediat peste drum. Dar nu va veni la timp.

Eu voi fi în fotoliul meu cel mare, aşa cum sunt acum. Va fi o pernă sub capul meu, aşa cum este acum.

Focul încă va arde în spatele grilajului.

Eu nu voi fi în stare să-i simt căldura.

Îmi cer iertare pentru petele astea. Mâneca halatului meu este chiar prea largă.

Lumina soarelui va intra pe fereastra înaltă, aşa cum intră acum, şi doar puţin mai puternică, precum cărbunii din cămin care vor arde ceva mai slab. Va fi în jur de ora zece. Şi-n pofida soarelui, odaia va fi mai întunecată cu fiecare minut.

Nu voi fi singur.

Aţi ştiut dintotdeauna, Cititori, că nu voi fi singur la final.

Mai multe siluete vor fi în cameră cu mine, plutind mai aproape în timp ce – poate – eu încă mă voi căzni să scriu, dar mâna mea va fi rigidă, scrisul meu încheiat pentru totdeauna, iar tocul va lăsa doar linii vagi şi pete.

Drood va fi aici, desigur. Limba lui va şfichiui. Ce tare-şşşi va dori sssă împartă un sssecret cu domnul Collinsss!

În spatele şi în stânga lui Drood, cred, îl voi vedea pe Barris, fiul inspectorului Field. Şi Field va fi acolo, înapoia fiului său. Amândoi îşi vor arăta dinţii de canibal. De-a dreapta lui Drood va sta Dickenson, nici pe departe fiul adoptat al lui Dickens. El este şi va fi mereu creatura lui Drood. Şi-n spatele acestora vor fi alte siluete. Toate vor fi în costume şi mantii negre. Vor arăta

caraghios aici, în lumina tot mai slabă a soarelui.

Eu nu le voi putea desluşi clar chipurile. Scarabeul îmi va fi ieşit, în sfârşit, prin ochi.

Dar aproape, în spatele meu, va fi o siluetă uriaşă şi neclară. Ar putea fi detectivul Hatchery. Voi putea zări cu greu o scobitură teribilă pe sub vesta neagră şi costumul funerar, aidoma absenţei unei sarcini de coşmar.

Dar, Cititorilor (v-am ochit eu, ştiu că vă pasă mai mult de asta decât de mine), Dickens nu va fi acolo printre ei. *Dickens nu este acolo.*

Dar cred că eu voi fi. Deja sunt.

Apoi voi auzi paşii dragului de Beard pe scări şi, dintr-odată, siluetele din dormitorul meu vor începe toate să se înghesuie mai aproape şi să vorbească în acelaşi timp, şuierând şi bolborosind, şi hârâind, şi scuipând sunete în timp ce se apropie de mine, toate vorbind şi flecărind deodată. Eu îmi voi acoperi urechile cu mâinile, dacă voi putea. Voi închide ce-mi va mai fi rămas din ochi, dacă voi putea. Întrucât chipurile vor fi cumplite. Şi vociferările vor fi implacabile. Şi va fi foarte dureros într-un fel pe care nu l-am cunoscut nicicând.

Patruzeci şi cinci de minute mai rămân până să se petreacă toate acestea – până să trimit biletul către Frank Beard şi Ceilalţi să ajungă înaintea lui – dar deja este dureros şi cumplit, şi implacabil, şi ininteligibil.

Ininteligibil.

MULŢUMIRI

Autorul doreşte să-şi exprime recunoştinţa pentru ajutorul primit din partea lui Reagan Arthur, editor executiv la Little, Brown, ca şi pentru cu adevărat extraordinara muncă depusă de redactorul senior Betsy Uhrig. Sunt sigur că vor exista defecte şi erori în acest roman, dar în aproape toate cazurile, greşeala îmi va fi aparţinut mie. (Dacă încăpăţânarea ar fi o virtute, aş fi deja cu un picior în Rai.)

Aici se poate reproduce doar o listă parţială a surselor biografice şi de altă natură legate de Charles Dickens şi epoca sa pe care le-am consultat, însă autorul îşi doreşte să le amintească în mod special pe următoarele:

Peter Ackroyd, *Dickens,* Harper-Collins, 1990; Edgar Johnson,

Charles Dickens: His Tragedyand Triumphs, Simon and Schuster, 1952; Fred Kaplan, *Dickens: A Biography,* The Johns Hopkins University Press, 1988; George Dolby, *Charles Dickens As I Knew Him: The Story of the Reading Tours in Great Britain and America (1866–1870),* 1887; Jane Smiley, *Charles Dickens,* Penguin Putnam Inc., 2002; John O. Jordan (coord.), *The Cambridge Companion to Charles Dickens,* Cambridge University Press, 2001; John Forster, *Life of Charles Dickens,* 1874; Charles Dickens, *The Mystery of Edwin Drood,* 1870; *Household Words,* Oxford University Press Edition, 1956.

Printre alte surse pentru Dickens şi epoca sa pe care autorul ar vrea să le amintească se numără:

W.H. Bowen, *Dickens and His Family,* 1956; Percy Fitzgerald, *The Life of Charles Dickens as Revealed in His Writing,* 1905; R. Giddings (coord.), *The Changing World of Charles Dickens,* 1983; Richard D. Altick, *Victorian People and Ideas,* 1973; Michael St John Parker, *The World of Charles Dickens (A Pitkin Guide),* 2005; David L. Pike, *Subterranean Cities: The World Beneath Paris and London* (1800–1945), 2005; Gladys Storey, *Dickens and Daughter,* 1939; W.C. Phillips, *Dickens, Reade, and Collins: Sensation Novelists,* 1919; Francis Sheppard, *London 1808–1870: The Infernal Wen,* 1971; Andrew Sanders, *Charles Dickens, Resurrectionist,* 1982; K.J. Fielding (coord.), *The Speeches of Charles Dickens,* 1950; J.B. van Amerongen, *The Actor in Dickens,* 1926; Alethea Hayter, *Opium and the Romantic Imagination,* 1968; Fred Kaplan, *Dickens and Mesmerism: The Hidden Springs of Fiction,* 1988; Nigel Cliff, *The Shakespeare Riots: Revenge, Drama, and Death in Nineteenth-Century America,* 2007.

Sursele pe internet legate de Dickens şi lumea sa sunt prea numeroase pentru a fi înşiruite toate, dar câteva pe care autorul îşi doreşte în mod special să le amintească sunt:

„Inspectorul Charles Frederick Field” la www.ric.edu/rpotter/ chasfield.html; „Londra victoriană-District-Străzi-Bluegate Fields” la www.victorianlondon.org/districts/bluegate.html; „Londra lui Dickens” la www.fidnest.com/ – dap.1955/dickens/dickens_london_map.html; „Articole retipărite de Charles Dickens” la www.classicbookshelf.com/ library/charles_dickens/reprinted_pieces/ 19/html; „Situaţia locuinţelor şi starea sănătăţii (Morţile din pricina holerei pe Broad Street, Golden Square, Londra, şi în vecinătate, din 19 august

până în 30 septembrie 1854)” la www.st-andrews.ac.uk/ – city19/viccity/househealth.html; „Cărăbuşii ca simboluri religioase, Entomologie culturală, Compendiu 2” la www.insectos.org/ced2beetles_rel_sym.html; „Ritualul magic egiptean modern: Ceremonia binecuvântării şi botezării unui nou-născut” la www.idolhands.com/egypt/netra/naming.html.

Pentru o analiză a *Casei umbrelor* lui Charles Dickens, autorul doreşte să mulţumească uimitoarei conferinţe pe tema acestui roman ţinute la Wellesley College de Vladimir Nabokov (chiar dacă Nabokov l-a condus pe autor pe un drum greşit în privinţa unui cuvânt central dintr-un citat puternic, o eroare care i-a scăpat complet autorului – care tocmai terminase de recitit *Casa umbrelor* – dar care a fost depistată de inimitabilul redactor Betsy Uhrig). Conferinţa aceea este tipărită în Fredson Bowers (coord.), *Lectures on Literature,* Harcourt, Inc., 1980.

Autorul doreşte să amintească următoarele surse pe care le-a folosit în documentarea sa despre Wilkie Collins:

William Clarke, *The Secret Life of Wilkie Collins,* Sutton Publishing Limited, 1988; William Baker, Andrew Gasson, Graham Law, Paul Lewis (coord.), *The Public Face of Wilkie Collins: The Collected Letters, Volumes I–IV,* Pickering & Chatto, 2005; Catherine Peters, *The King of Inventors: A Life of Wilkie Collins,* Martin Seeker & Warburg, 1991; Kenneth Robinson, *Wilkie Collins: A Biography,* MacMillan Company, 1952; Nathaniel Beard, „Some Recollections of Yesterday”, în R.C. Lehmann, *Temple Bar, Voi Cil; Memories of Half a Century,* Smith Elder, 1908; Wilkie Collins, „The Moonstone”, în *Temple Bar,* Hesperus Press Limited, ediţia Hesperus Classics, 1874.

Celor interesaţi de Wilkie Collins, autorul le recomandă un site deosebit de util: „Wilkie Collins Chronology” la www.wilkie-collins.info wilkie_collins_chronology.html.

În cele din urmă, şi ca de fiecare dată, cele mai profunde mulţumiri şi toată dragostea mea întâiului meu cititor, corector principal şi sursă supremă de inspiraţie: Karen Simmons.

NOTA TRADUCĂTORULUI

Traducerea fragmentelor extrase din operele lui Charles Dickens şi Wilkie Collins prezente în romanul de faţă provine din următoarele ediţii româneşti:

Charles Dickens, *Prietenul nostru comun,* traducere, cuvânt înainte şi note de Niculai Popescu, Editura Cartea Românească, Bucureşti, 1973;

Charles Dickens, *Misterul lui Edwin Drood,* traducere de Niculai Popescu, Editura Cartea Românească, Bucureşti, 1970;

Wilkie Collins, *Femeia în alb,* traducere de Constantin Vonghizas, Editura Albatros, Bucureşti, 1971.

DAN SIMMONS

DROOD

În 1865, când începe povestea,
Charles Dickens este un scriitor de succes.
Se află în tren, cu o iubită secretă, și nu știe
că destinul îi rezervă o surpriză ce-i va schim-
ba existența. Un accident
care-l va proiecta într-o viață dublă.

Obsesii macabre ies la iveală:
crime, cadavre, cripte sinistre. Astfel
începe o incursiune tenebroasă și fascinantă
în adâncurile orașului ce se ascunde în
Londra subterană. *Drood* imaginează ultimii
ani ai cunoscutului scriitor, încercând
să elucideze enigme nerezolvate
până în zilele noastre.

nemira.ro

ISBN 978-606-579-330-9